V.2

מחזור

לשלש רגלים

עם התפלות עפ"י נוסח אשכנז הנהוג בארצנו .

עם הבאורים

בית לוי יבאר באר היטב כל המלות הקשות , ויראה את מקורם בתנ"ך, בתלמוד ומדרשים .
מטה לוי יבאר את הפיוטים בבאור מספיק , ובפירוש נכון ויפה המשיב כל נפש .

ושם הכולל מהבאורים

קרבן אהרן

ובאור אשכנזי (עברי דייטש) בנקודות, לבאר באור המלות והפיוטים בלשון אשכנז המדוברת בין בני ישראל יושבי ארצנו , למען ישוה לכל נפש .

ונוספו בו מעלות רבות על כל הקודמים לו . כאשר תחזינה עיניכם :

ווילנא

בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראם

שנת תרמ"ו לפ"ק

ЛАХЗОРЪ,

Сборникъ праздничнтхъ Молитвъ. Томъ I.

Съ Виленскаго изданія 1872 г.

Дозволено цензурою. — 23 Мая 1885 г. Вильна.

ВИЛЬНА.
Типографія Вдовы и братьевъ Роммъ.
Жмудскій переулокъ собст. домъ № 325/2631.
1886.

טוב מוסר נכון לאדם להתפלל קודם כניסתו לבית הכנסת תפלה קצרה זו :

נדבות פי רצה נא ה' ומשפטיך למדני : יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתהא תפלתי צלולה זכה וברורה מכל ערבוביא המבטל כוונת התפלה :

מה טבו אהליך יעקב משכנותיך ישראל : ואני ברב חסדך אבא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך : יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך : ואני אשתחוה ואכרעה אברכה לפני יהוה עשי : ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך :

אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא : לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא : ואחרי ככלות הכל לבדו ימלוך נורא : והוא היה והוא הוה והוא יהיה בתפארה : והוא אחד ואין שני להמשיל לו להחבירה : בלי ראשית בלי תכלית · ולו העז והמשרה : והוא אלי וחי גואלי · וצור חבלי בעת צרה : והוא נסי ומנוס לי · מנת כוסי ביום אקרא : בידו אפקיד רוחי · בעת אישן ואעירה : ועם רוחי גויתי · יהוה לי ולא אירא :

יגדל אלהים חי וישתבח · נמצא ואין עת אל מציאותו :
אחד ואין יחיד כיחודו · נעלם וגם אין סוף לאחדותו :
אין לו דמות הגוף ואינו גוף · לא נערך אליו קדשתו :
קדמון לכל דבר אשר נברא · ראשון ואין ראשית לראשיתו :
הנו אדון עולם לכל נוצר · יורה גדלתו ומלכותו : שפע נבואתו נתנו · אל אנשי סגלתו ותפארתו : לא קם בישראל כמשה עוד · נביא ומביט את תמונתו : תורת אמת נתן לעמו אל · על יד נביאו נאמן ביתו : לא יחליף האל ולא ימיר דתו לעולמים לזולתו : צופה ויודע סתרינו · מביט לסוף דבר בקדמתו : גומל לאיש חסד כמפעלו · נותן לרשע רע כרשעתו : ישלח לקץ הימין משיחנו · לפדות מחכי קץ ישועתו : מתים יחיה אל ברוב חסדו · ברוך עדי עד שם תהלתו :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר יצר את האדם בחכמה · וברא בו נקבים נקבים חלולים חלולים · גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקים ולעמוד לפניך : ברוך אתה יהוה רופא כל בשר ומפליא לעשות :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה :

והערב נא יהוה אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך : ברוך אתה יהוה המלמד תורה לעמו ישראל :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו : ברוך אתה יהוה נותן התורה :

וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם :

יברכך יהוה וישמרך : יאר יהוה פניו אליך ויחנך : ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום : ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם :

אלו דברים שאין להם שעור · הפאה והבכורים והראיון וגמילות חסדים ותלמוד תורה : אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרן קימת לעולם הבא · ואלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים והשכמת בית המדרש שחרית וערבית והכנסת אורחים ובקור חולים והכנסת כלה ולוית המת ועיון תפלה והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כלם :

אלהי · נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי ואתה משמרה בקרבי ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא · כל זמן שהנשמה בקרבי מודה אני לפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי רבון כל המעשים אדון כל הנשמות : ברוך אתה יהוה המחזיר נשמות לפגרים מתים :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר נתן לשכוי בינה להבחין בין יום ובין לילה :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שלא עשני גוי :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שלא עשני עבד :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שלא עשני אשה :
נשים אומרות ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שעשני כרצונו :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם פוקח עורים :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם מלביש ערמים :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם מתיר אסורים :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם זוקף כפופים :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם רוקע הארץ על המים :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם שעשה לי כל צרכי :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם המכין מצעדי גבר :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אוזר ישראל בגבורה :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם עוטר ישראל בתפארה :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם הנותן ליעף כח :
ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם המעביר שנה מעיני ותנומה מעפעפי :

ויהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתרגילנו בתורתך · ודבקנו במצותיך · ואל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עברה ועון · ולא לידי נסיון ולא לידי בזיון · ואל תשלט בנו יצר הרע · תרחיקנו מאדם רע ומחבר רע ודבקנו ביצר הטוב ובמעשים טובים וכוף את יצרנו להשתעבד לך ותננו היום ובכל יום לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני

כָּל רוֹאֵינוּ וְתִגְמְלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי שֶׁתַּצִּילֵנִי הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם מֵעַזֵּי פָנִים וּמֵעַזּוּת פָּנִים · מֵאָדָם רָע · וּמֵחָבֵר רָע · וּמִשָּׁכֵן רָע · וּמִפֶּגַע רָע · וּמִשָּׂטָן הַמַּשְׁחִית · מִדִּין קָשֶׁה · וּמִבַּעַל דִּין קָשֶׁה · בֵּין שֶׁהוּא בֶן בְּרִית וּבֵין שֶׁאֵינוֹ בֶּן בְּרִית:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ זָכְרֵנוּ בְּזִכָּרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ וּפָקְדֵנוּ בִּפְקֻדַּת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְּׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם וּזְכָר לָנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אַהֲבַת הַקַּדְמוֹנִים אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ · אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אָבִינוּ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה · וְאֶת הָעֲקֵדָה שֶׁעָקַד אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת־אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר קַח־נָא אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ אֶת־יִצְחָק וְלֶךְ־לְךָ אֶל־אֶרֶץ הַמֹּרִיָּה וְהַעֲלֵהוּ שָׁם לְעֹלָה עַל אַחַד הֶהָרִים אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיךָ: וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיִּקַּח אֶת־שְׁנֵי נְעָרָיו אִתּוֹ וְאֵת יִצְחָק בְּנוֹ וַיְבַקַּע עֲצֵי עֹלָה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים: בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הַמָּקוֹם מֵרָחֹק: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו שְׁבוּ־לָכֶם פֹּה עִם־הַחֲמוֹר וַאֲנִי וְהַנַּעַר נֵלְכָה עַד־כֹּה וְנִשְׁתַּחֲוֶה וְנָשׁוּבָה אֲלֵיכֶם: וַיִּקַּח אַבְרָהָם אֶת־עֲצֵי הָעֹלָה וַיָּשֶׂם עַל־יִצְחָק בְּנוֹ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת־הָאֵשׁ וְאֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל־אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הִנֶּנִּי בְנִי וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ וְהָעֵצִים וְאַיֵּה הַשֶּׂה לְעֹלָה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֱלֹהִים יִרְאֶה־לּוֹ הַשֶּׂה לְעֹלָה בְּנִי וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו: וַיָּבֹאוּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ הָאֱלֹהִים וַיִּבֶן שָׁם אַבְרָהָם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיַּעֲקֹד אֶת־יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׂם אֹתוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִמַּעַל לָעֵצִים: וַיִּשְׁלַח אַבְרָהָם אֶת־יָדוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת לִשְׁחֹט אֶת־בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהֹוָה מִן־הַשָּׁמַיִם וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אַבְרָהָם וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי: וַיֹּאמֶר אַל־תִּשְׁלַח יָדְךָ אֶל־הַנַּעַר וְאַל־תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה כִּי עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יְרֵא אֱלֹהִים אַתָּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידְךָ מִמֶּנִּי: וַיִּשָּׂא אַבְרָהָם אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־אַיִל אַחַר נֶאֱחַז בַּסְּבַךְ בְּקַרְנָיו וַיֵּלֶךְ אַבְרָהָם וַיִּקַּח אֶת־הָאַיִל וַיַּעֲלֵהוּ לְעֹלָה תַּחַת בְּנוֹ: וַיִּקְרָא אַבְרָהָם שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא יְהֹוָה יִרְאֶה אֲשֶׁר יֵאָמֵר הַיּוֹם בְּהַר יְהֹוָה יֵרָאֶה: וַיִּקְרָא מַלְאַךְ יְהֹוָה אֶל־אַבְרָהָם שֵׁנִית מִן־הַשָּׁמָיִם: וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם־יְהֹוָה כִּי יַעַן אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא חָשַׂכְתָּ אֶת־בִּנְךָ אֶת־יְחִידֶךָ: כִּי־בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת־זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם וְיִרַשׁ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו: וְהִתְבָּרֲכוּ בְזַרְעֲךָ כֹּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַעְתָּ בְּקֹלִי: וַיָּשָׁב אַבְרָהָם אֶל־נְעָרָיו וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שָׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם בִּבְאֵר שָׁבַע:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתִּזְכּוֹר לָנוּ בְּרִית אֲבוֹתֵינוּ כְּמוֹ שֶׁכָּבַשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת רַחֲמָיו מִבֶּן יְחִידוֹ וְרָצָה לִשְׁחוֹט אוֹתוֹ כְּדֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעַסְךָ מֵעָלֵינוּ וְיִגֹּלּוּ רַחֲמֶיךָ עַל מִדּוֹתֶיךָ וְתִכָּנֵס אִתָּנוּ לִפְנִים מִשּׁוּרַת דִּינֶךָ וְתִתְנַהֵג עִמָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִדַּת הַחֶסֶד וּבְמִדַּת הָרַחֲמִים וּבְטוּבְךָ הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפְּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמִנַּחֲלָתֶךָ וְקַיֶּם לָנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ · כָּאָמוּר וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְאַף אֶת בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר:

לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם יְרֵא שָׁמַיִם בְּסֵתֶר וּבְגָלוּי · וּמוֹדֶה עַל הָאֱמֶת · וְדוֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְיַשְׁכֵּם וְיֹאמַר:

רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים · לֹא עַל צִדְקוֹתֵינוּ אֲנַחְנוּ מַפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ · כִּי עַל רַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · מָה אֲנַחְנוּ מֶה חַיֵּינוּ מֶה חַסְדֵּנוּ מַה צִּדְקוֹתֵינוּ מַה יְשׁוּעָתֵנוּ מַה כֹּחֵנוּ מַה גְּבוּרָתֵנוּ · מַה נֹּאמַר לְפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · הֲלֹא כָּל הַגִּבּוֹרִים כְּאַיִן לְפָנֶיךָ וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ וַחֲכָמִים כִּבְלִי מַדָּע · וּנְבוֹנִים כִּבְלִי הַשְׂכֵּל · כִּי רוֹב מַעֲשֵׂיהֶם תֹּהוּ וִימֵי חַיֵּיהֶם הֶבֶל לְפָנֶיךָ וּמוֹתַר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אָיִן כִּי הַכֹּל הָבֶל:

אֲבָל אֲנַחְנוּ עַמְּךָ בְּנֵי בְרִיתֶךָ בְּנֵי אַבְרָהָם אֹהַבְךָ שֶׁנִּשְׁבַּעְתָּ לוֹ בְּהַר הַמּוֹרִיָּה · זֶרַע יִצְחָק יְחִידוֹ שֶׁנֶּעֱקַד עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ · עֲדַת יַעֲקֹב בִּנְךָ בְּכוֹרֶךָ שֶׁמֵּאַהֲבָתְךָ שֶׁאָהַבְתָּ אוֹתוֹ וּמִשִּׂמְחָתְךָ שֶׁשָּׂמַחְתָּ בּוֹ קָרָאתָ אֶת שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל וִישֻׁרוּן:

לְפִיכָךְ אֲנַחְנוּ חַיָּבִים לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְשַׁבֵּחֲךָ וּלְפָאֶרְךָ וּלְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ וְלָתֵת שֶׁבַח וְהוֹדָיָה לִשְׁמֶךָ · אַשְׁרֵינוּ מַה טּוֹב חֶלְקֵנוּ וּמַה נָּעִים גּוֹרָלֵנוּ וּמַה יָּפָה יְרֻשָּׁתֵנוּ · אַשְׁרֵינוּ שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים עֶרֶב וָבֹקֶר וְאוֹמְרִים פַּעֲמַיִם בְּכָל יוֹם:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה אֶחָד:

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

אַתָּה הוּא עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם · אַתָּה הוּא מִשֶּׁנִּבְרָא הָעוֹלָם · אַתָּה הוּא בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאַתָּה הוּא לָעוֹלָם הַבָּא · קַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ עַל מַקְדִּישֵׁי שְׁמֶךָ · וְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ · וּבִישׁוּעָתְךָ תָּרוּם וְתַגְבִּיהַּ קַרְנֵנוּ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּרַבִּים:

אַתָּה הוּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ וּבִשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים · אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין אֱלֹהִים קַבֵּץ קֹוֶיךָ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ · יַכִּירוּ וְיֵדְעוּ כָּל בָּאֵי עוֹלָם · כִּי אַתָּה הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ · אַתָּה עָשִׂיתָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ · אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם · וּמִי בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ בָּעֶלְיוֹנִים

אוֹ בְּתַחְתּוֹנִים · שֶׁיֹּאמַר לְךָ מַה תַּעֲשֶׂה: אָבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם עֲשֵׂה עִמָּנוּ חֶסֶד · בַּעֲבוּר שִׁמְךָ הַגָּדוֹל שֶׁנִּקְרָא עָלֵינוּ · וְקַיֶּם לָנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ מַה שֶּׁכָּתוּב בָּעֵת הַהִיא אָבִיא אֶתְכֶם · וּבָעֵת קַבְּצִי אֶתְכֶם · כִּי אֶתֵּן אֶתְכֶם לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה בְּכֹל עַמֵּי הָאָרֶץ · בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתֵיכֶם לְעֵינֵיכֶם אָמַר יְהוָֹה:

וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְכַנּוֹ נְחֹשֶׁת לְרָחְצָה וְנָתַתָּ אֹתוֹ בֵּין אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וְנָתַתָּ שָׁמָּה מָיִם: וְרָחֲצוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִמֶּנּוּ אֶת יְדֵיהֶם וְאֶת רַגְלֵיהֶם: בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמֻתוּ אוֹ בְגִשְׁתָּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשָׁרֵת לְהַקְטִיר אִשֶּׁה לַיהוָֹה: וְרָחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יָמֻתוּ וְהָיְתָה לָהֶם חָק עוֹלָם לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְדֹרֹתָם:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתִמְחָל לָנוּ עַל כָּל חַטֹּאתֵינוּ וּתְכַפֵּר לָנוּ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ וְתִסְלַח לְכָל פְּשָׁעֵינוּ וְשֶׁיִּבָּנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד שֶׁיְּכַפֵּר בַּעֲדֵנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר:

וַיְדַבֵּר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשֶּׁה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לַיהוָֹה כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְמִימִם שְׁנַיִם לַיּוֹם עֹלָה תָמִיד: אֶת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם: וַעֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רְבִיעִית הַהִין: עֹלַת תָּמִיד הָעֲשֻׂיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחֹחַ אִשֶּׁה לַיהוָֹה: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הַהִין לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּךְ נֶסֶךְ שֵׁכָר לַיהוָֹה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַּעֲשֶׂה בֵּין הָעַרְבָּיִם כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וּכְנִסְכּוֹ תַּעֲשֶׂה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָֹה:

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְהוָֹה וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אַתָּה הוּא יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ קַיָּם כַּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל יְדֵי מֹשֶׁה נְבִיאֶךָ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ:

וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה קַח לְךָ סַמִּים נָטָף וּשְׁחֵלֶת וְחֶלְבְּנָה סַמִּים וּלְבֹנָה זַכָּה בַּד בְּבַד יִהְיֶה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֹקַח מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ מְמֻלָּח טָהוֹר קֹדֶשׁ: וְשָׁחַקְתָּ מִמֶּנָּה הָדֵק וְנָתַתָּה מִמֶּנָּה לִפְנֵי הָעֵדֻת בְּאֹהֶל מוֹעֵד אֲשֶׁר אִוָּעֵד לְךָ שָׁמָּה קֹדֶשׁ קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְנֶאֱמַר וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר בְּהֵיטִיבוֹ אֶת הַנֵּרֹת יַקְטִירֶנָּה: וּבְהַעֲלֹת אַהֲרֹן אֶת הַנֵּרֹת בֵּין הָעַרְבַּיִם יַקְטִירֶנָּה קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָֹה לְדֹרֹתֵיכֶם:

תָּנוּ רַבָּנָן פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת כֵּיצַד · שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וּשְׁמוֹנָה מָנִים הָיוּ בָהּ · שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה · מָנֶה לְכָל יוֹם פְּרַס בְּשַׁחֲרִית וּפְרַס בֵּין הָעַרְבַּיִם · וּשְׁלֹשָׁה מָנִים יְתֵרִים שֶׁמֵּהֶם מַכְנִיס כֹּהֵן גָּדוֹל מְלֹא חָפְנָיו בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים וּמַחֲזִירָם לְמַכְתֶּשֶׁת בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וְשׁוֹחֲקָן יָפֶה יָפֶה כְּדֵי שֶׁתְּהֵא דַקָּה מִן הַדַּקָּה: וְאַחַד עָשָׂר סַמָּנִים הָיוּ בָהּ · וְאֵלּוּ הֵן הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן וְהַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה · מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה · הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר · וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין · יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא · וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק · מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב · מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא · רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא · וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה: רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף · בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה שֶׁשָּׁפִין בָּהּ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נָאָה · יֵין קַפְרִיסִין שֶׁשּׁוֹרִין בּוֹ אֶת הַצִּפֹּרֶן כְּדֵי שֶׁתְּהֵא עַזָּה וַהֲלֹא מֵי רַגְלַיִם יָפִין לָהּ אֶלָּא שֶׁאֵין מַכְנִיסִין מֵי רַגְלַיִם בָּעֲזָרָה מִפְּנֵי הַכָּבוֹד:

תַּנְיָא רַבִּי נָתָן אוֹמֵר כְּשֶׁהוּא שׁוֹחֵק אוֹמֵר הָדֵק הֵיטֵב הֵיטֵב הָדֵק מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יָפֶה לַבְּשָׂמִים · פִּטְּמָהּ לַחֲצָאִין כְּשֵׁרָה · לִשְׁלִישׁ וְלִרְבִיעַ לֹא שָׁמַעְנוּ · אָמַר רַבִּי יְהוּדָה זֶה הַכְּלָל אִם כְּמִדָּתָהּ כְּשֵׁרָה לַחֲצָאִין · אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה:

תַּנְיָא בַּר קַפָּרָא אוֹמֵר אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה הָיְתָה בָאָה שֶׁל שִׁירַיִם לַחֲצָאִין: וְעוֹד תָּנֵי בַּר קַפָּרָא אִלּוּ הָיָה נוֹתֵן בָּהּ קוֹרְטוֹב שֶׁל דְּבַשׁ אֵין אָדָם יָכוֹל לַעֲמוֹד מִפְּנֵי רֵיחָהּ · וְלָמָּה אֵין מְעָרְבִין בָּהּ דְּבַשׁ מִפְּנֵי שֶׁהַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָֹה:

יְהוָֹה צְבָאוֹת עִמָּנוּ מִשְׂגָּב לָנוּ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב סֶלָה: ג״פ יְהוָֹה צְבָאוֹת אַשְׁרֵי אָדָם בֹּטֵחַ בָּךְ: ג״פ יְהוָֹה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ: ג״פ אַתָּה סֵתֶר לִי מִצַּר תִּצְּרֵנִי רָנֵּי פַלֵּט תְּסוֹבְבֵנִי סֶלָה: וְעָרְבָה לַיהוָֹה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלָיִם כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת:

אַבַּיֵּי הֲוָה מְסַדֵּר סֵדֶר הַמַּעֲרָכָה מִשְּׁמָא דִגְמָרָא וְאַלִּיבָּא דְאַבָּא שָׁאוּל · מַעֲרָכָה גְדוֹלָה קוֹדֶמֶת לְמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת · וּמַעֲרָכָה שְׁנִיָּה שֶׁל קְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְסִדּוּר שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים · וְסִדּוּר שְׁנֵי גִזְרֵי עֵצִים קוֹדֵם לְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי · וְדִשּׁוּן מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי קוֹדֵם לַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת · וַהֲטָבַת חָמֵשׁ נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לְדַם הַתָּמִיד · וְדַם הַתָּמִיד קוֹדֵם לַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת · וַהֲטָבַת שְׁתֵּי נֵרוֹת קוֹדֶמֶת לִקְטֹרֶת · וּקְטֹרֶת קוֹדֶמֶת לְאֵבָרִים · וְאֵבָרִים לְמִנְחָה · וּמִנְחָה לַחֲבִתִּין · וַחֲבִתִּין לִנְסָכִין · וּנְסָכִין לְמוּסָפִין · וּמוּסָפִין לְבָזִיכִין · וּבָזִיכִין קוֹדְמִין לְתָמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבָּיִם · שֶׁנֶּאֱמַר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים עָלֶיהָ הַשְׁלֵם כָּל הַקָּרְבָּנוֹת כֻּלָּם:

אָנָּא בְּכֹחַ גְּדֻלַּת יְמִינְךָ תַּתִּיר צְרוּרָה: אבג יתץ
קַבֵּל רִנַּת עַמְּךָ שַׂגְּבֵנוּ טַהֲרֵנוּ נוֹרָא: קרע שטן
נָא גִבּוֹר דּוֹרְשֵׁי יִחוּדְךָ כְּבָבַת שָׁמְרֵם: נגד יכש

ברכם טהרם רחמם צדקתך תמיד גמלם: בט״ר צת״ג
חסין קדוש ברוב טובך נהל עדתך: חק״ב טנ״ע
יחיד גאה לעמך פנה זוכרי קדושתך: יג״ל פז״ק
שועתנו קבל ושמע צעקתנו יודע תעלומות: שק״ו צי״ת
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

רבון העולמים אתה צויתנו להקריב קרבן התמיד במועדו ולהיות כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם ועתה בעונותינו חרב בית המקדש ובטל התמיד ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו ואתה אמרת ונשלמה פרים שפתינו לכן יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיהא שיח שפתותינו חשוב ומקבל ומרוצה לפניך כאלו הקרבנו קרבן התמיד במועדו ועמדנו על מעמדו:

לשבת

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה:

איזהו מקומן של זבחים · קדשי קדשים שחיטתן בצפון פר ושעיר של יום הכפורים שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזיה על בין הבדים ועל הפרכת ועל מזבח הזהב מתנה אחת מהן מעכבת שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון אם לא נתן לא עכב: פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזיה על הפרכת ועל מזבח הזהב מתנה אחת מהן מעכבת · שירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון אם לא נתן לא עכב · אלו ואלו נשרפין בבית הדשן: חטאת הצבור והיחיד אלו הן חטאת הצבור שעירי ראשי חדשים ושל מועדות שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות · כיצד עלה בכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית · מזרחית צפונית · צפונית מערבית · מערבית דרומית · שירי הדם היה שופך על יסוד דרומי · ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות: העלה קדש קדשים שחיטתה בצפון וקבול דמה בכלי שרת בצפון ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע וטעונה הפשט ונתוח וכליל לאשים:

זבחי שלמי צבור ואשמות · אלו הן אשמות · אשם גזלות · אשם מעילות · אשם שפחה חרופה · אשם נזיר · אשם מצורע · אשם תלוי · שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע · ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהנה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות:

התודה ואיל נזיר קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע · ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות: המורם מהם כיוצא בהם אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

שלמים קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה · ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד: המורם מהם כיוצא בהם אלא שהמורם נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם:

הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת · ובלבד שיתן כנגד היסוד: שנה באכילתן הבכור נאכל לכהנים · והמעשר לכל אדם · ונאכלין בכל העיר בכל מאכל לשני ימים ולילה אחד: הפסח אינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו ואינו נאכל אלא צלי:

רבי ישמעאל אומר · בשלש עשרה מדות התורה נדרשת: מקל וחומר · ומגזרה שוה · מבנין אב מכתוב אחד · ומבנין אב משני כתובים · מכלל ופרט · ומפרט וכלל · כלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט · מכלל שהוא צריך לפרט · ומפרט שהוא צריך לכלל: כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כלו יצא: כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טוען אחד שהוא כענינו יצא להקל ולא להחמיר: כל דבר שהיה בכלל ויצא לטעון טוען אחר שלא כענינו יצא להקל ולהחמיר: כל דבר שהיה בכלל ויצא לדון בדבר החדש אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפרוש · דבר הלמד מענינו · ודבר הלמד מסופו: וכן שני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: קדיש דרבנן

מזמור שיר חנכת הבית לדוד: ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת איבי לי: יהוה אלהי שועתי אליך ותרפאני: יהוה העלית מן שאול נפשי חייתני מירדי בור: זמרו ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו: כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה: ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם: יהוה ברצונך העמדתה להררי עז הסתרת פניך הייתי נבהל: אליך יהוה אקרא ואל אדני אתחנן: מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך: שמע יהוה וחנני יהוה היה עזר לי: הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה: למען יזמרך כבוד ולא ידם יהוה אלהי לעולם אודך:

הריני

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

ברוך שאמר והיה העולם ברוך הוא ברוך עשה בראשית ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקים ברוך מרחם על הארץ ברוך מרחם על הבריות ברוך משלם שכר טוב ליראיו ברוך חי לעד וקים לנצח ברוך פודה ומציל ברוך שמו: ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם האל האב הרחמן המהלל בפי עמו משבח ומפאר בלשון חסידיו ועבדיו: ובשירי דוד עבדך נהללך יהוה אלהינו בשבחות ובזמרות נגדלך ונשבחך ונפארך ונזכיר שמך ונמליכך מלכנו אלהינו יחיד חי העולמים מלך משבח ומפאר עדי עד שמו הגדול: ברוך אתה יהוה מלך מהלל בתשבחות:

הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו: שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו: התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה: דרשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד: זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיהו: זרע ישראל עבדו בני יעקב בחיריו: הוא יהוה אלהינו בכל הארץ משפטיו: זכרו לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור: אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק: ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם: לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם: בהיותכם מתי מספר כמעט וגרים בה: ויתהלכו מגוי אל גוי וממלכה אל עם אחר: לא הניח לאיש לעשקם ויוכח עליהם מלכים: אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו: שירו ליהוה כל הארץ בשרו מיום אל יום ישועתו: ספרו בגוים את כבודו בכל העמים נפלאותיו: כי גדול יהוה ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים: כי כל אלהי העמים אלילים (כאן צריך להפסיק) ויהוה שמים עשה: הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו: הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז: הבו ליהוה כבוד שמו שאו מנחה ובאו לפניו השתחוו ליהוה בהדרת קדש: חילו מלפניו כל הארץ אף תכון תבל בל תמוט: ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יהוה מלך: ירעם הים ומלאו יעלץ השדה וכל אשר בו: אז ירננו עצי היער מלפני יהוה כי בא לשפוט את הארץ: הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו: ואמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו והצילנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך: ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ויאמרו כל העם אמן והלל ליהוה: רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להדם רגליו קדוש הוא: רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להר קדשו כי קדוש יהוה אלהינו: והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו: אתה יהוה לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך תמיד יצרוני: זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה: תנו עז לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים: נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נתן עז ותעצומות לעם ברוך אלהים: אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע: הנשא שופט הארץ השב גמול על גאים: ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה: יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה: יהוה צבאות אשרי אדם בטח בך: יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו: הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם: נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא: כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו: יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך: הראנו יהוה חסדך וישעך תתן לנו: קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך: אנכי יהוה אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו: אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהוה אלהיו: ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי:

למנצח מזמור לדוד: השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע: יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת: אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם: בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם: והוא כחתן יוצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח: מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו: תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי: פקודי יהוה ישרים משמחי לב מצות יהוה ברה מאירת עינים: יראת יהוה טהורה עומדת לעד משפטי יהוה אמת צדקו יחדו: הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים: גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב: שגיאות מי יבין מנסתרות נקני: גם מזדים חשוך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי:

לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך: אברכה את יהוה בכל עת תמיד תהלתו בפי: ביהוה תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו: גדלו ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו: דרשתי את יהוה וענני ומכל מגורותי הצילני: הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו: זה עני קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו הושיעו: חנה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם: טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הגבר יחסה בו: יראו את יהוה קדשיו כי אין מחסור ליראיו: כפירים רשו ורעבו ודרשי יהוה לא יחסרו כל טוב: לכו בנים שמעו לי יראת יהוה אלמדכם: מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב: נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה: סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו: עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם: פני יהוה בעשי רע להכרית מארץ זכרם: צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם הצילם: קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע: רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה: שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה: תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו: פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החסים בו:

תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדֹנָי מָעוֹן אַתָּה הָיִיתָ לָּנוּ בְּדֹר וָדֹר: בְּטֶרֶם הָרִים יֻלָּדוּ וַתְּחוֹלֵל אֶרֶץ וְתֵבֵל וּמֵעוֹלָם עַד עוֹלָם אַתָּה אֵל: תָּשֵׁב אֱנוֹשׁ עַד דַּכָּא וַתֹּאמֶר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: כִּי אֶלֶף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאַשְׁמוּרָה בַלָּיְלָה: זְרַמְתָּם שֵׁנָה יִהְיוּ בַּבֹּקֶר כֶּחָצִיר יַחֲלֹף: בַּבֹּקֶר יָצִיץ וְחָלָף לָעֶרֶב יְמוֹלֵל וְיָבֵשׁ: כִּי כָלִינוּ בְאַפֶּךָ וּבַחֲמָתְךָ נִבְהָלְנוּ: שַׁתָּה עֲוֹנֹתֵינוּ לְנֶגְדֶּךָ עֲלֻמֵנוּ לִמְאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל יָמֵינוּ פָּנוּ בְעֶבְרָתֶךָ כִּלִּינוּ שָׁנֵינוּ כְמוֹ הֶגֶה: יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: מִי יוֹדֵעַ עֹז אַפֶּךָ וּכְיִרְאָתְךָ עֶבְרָתֶךָ: לִמְנוֹת יָמֵינוּ כֵּן הוֹדַע וְנָבִא לְבַב חָכְמָה: שׁוּבָה יְהוָה עַד מָתָי וְהִנָּחֵם עַל עֲבָדֶיךָ: שַׂבְּעֵנוּ בַבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה בְּכָל יָמֵינוּ: שַׂמְּחֵנוּ כִּימוֹת עִנִּיתָנוּ שְׁנוֹת רָאִינוּ רָעָה: יֵרָאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פָעֳלֶךָ וַהֲדָרְךָ עַל בְּנֵיהֶם: וִיהִי נֹעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנֵהוּ:

יֹשֵׁב בְּסֵתֶר עֶלְיוֹן בְּצֵל שַׁדַּי יִתְלוֹנָן: אֹמַר לַיהוָה מַחְסִי וּמְצוּדָתִי אֱלֹהַי אֶבְטַח בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּילְךָ מִפַּח יָקוּשׁ מִדֶּבֶר הַוּוֹת: בְּאֶבְרָתוֹ יָסֶךְ לָךְ וְתַחַת כְּנָפָיו תֶּחְסֶה צִנָּה וְסֹחֵרָה אֲמִתּוֹ: לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה מֵחֵץ יָעוּף יוֹמָם: מִדֶּבֶר בָּאֹפֶל יַהֲלֹךְ מִקֶּטֶב יָשׁוּד צָהֳרָיִם: יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ אֵלֶיךָ לֹא יִגָּשׁ: רַק בְּעֵינֶיךָ תַבִּיט וְשִׁלֻּמַת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יְהוָה מַחְסִי עֶלְיוֹן שַׂמְתָּ מְעוֹנֶךָ: לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ: כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָּךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ: עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגֹּף בָּאֶבֶן רַגְלֶךָ: עַל שַׁחַל וָפֶתֶן תִּדְרֹךְ תִּרְמֹס כְּפִיר וְתַנִּין: כִּי בִי חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ אֲשַׂגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי: יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ: אֹרֶךְ יָמִים אַשְׂבִּיעֵהוּ וְאַרְאֵהוּ בִּישׁוּעָתִי: ארך וגו׳

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שֶׁעֹמְדִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב יְהוָה זַמְּרוּ לִשְׁמוֹ כִּי נָעִים: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל יְהוָה וַאֲדֹנֵינוּ מִכָּל אֱלֹהִים: כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ יְהוָה עָשָׂה בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ בַּיַּמִּים וְכָל תְּהוֹמוֹת: מַעֲלֶה נְשִׂאִים מִקְצֵה הָאָרֶץ בְּרָקִים לַמָּטָר עָשָׂה מוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם מֵאָדָם עַד בְּהֵמָה: שָׁלַח אֹתוֹת וּמֹפְתִים בְּתוֹכֵכִי מִצְרָיִם בְּפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו: שֶׁהִכָּה גּוֹיִם רַבִּים וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים: לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּלְכֹל מַמְלְכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן אַרְצָם נַחֲלָה נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: כִּי יָדִין יְהוָה עַמּוֹ וְעַל עֲבָדָיו יִתְנֶחָם: עֲצַבֵּי הַגּוֹיִם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ: אָזְנַיִם לָהֶם וְלֹא יַאֲזִינוּ אַף אֵין יֶשׁ רוּחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹהֶם יִהְיוּ עֹשֵׂיהֶם כֹּל אֲשֶׁר בֹּטֵחַ בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת יְהוָה בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה: בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת יְהוָה יִרְאֵי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת יְהוָה: בָּרוּךְ יְהוָה מִצִּיּוֹן שֹׁכֵן יְרוּשָׁלָיִם הַלְלוּיָהּ:

הוֹדוּ לַיהוָה כִּי טוֹב — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת גְּדֹלוֹת לְבַדּוֹ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם בִּתְבוּנָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְרֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְמֶמְשֶׁלֶת בַּיּוֹם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
אֶת הַיָּרֵחַ וְכוֹכָבִים לְמֶמְשְׁלוֹת בַּלָּיְלָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מִצְרַיִם בִּבְכוֹרֵיהֶם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיּוֹצֵא יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְגֹזֵר יַם סוּף לִגְזָרִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְהֶעֱבִיר יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנִעֵר פַּרְעֹה וְחֵילוֹ בְיַם סוּף — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמוֹלִיךְ עַמּוֹ בַּמִּדְבָּר — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְמַכֵּה מְלָכִים גְּדֹלִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיַּהֲרֹג מְלָכִים אַדִּירִים — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
לְסִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וּלְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וְנָתַן אַרְצָם לְנַחֲלָה — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
שֶׁבְּשִׁפְלֵנוּ זָכַר לָנוּ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
וַיִּפְרְקֵנוּ מִצָּרֵינוּ — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
נֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:
הוֹדוּ לְאֵל הַשָּׁמָיִם — כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ:

רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה: הוֹדוּ לַיהוָה בְּכִנּוֹר בְּנֵבֶל עָשׂוֹר זַמְּרוּ לוֹ: שִׁירוּ לוֹ שִׁיר חָדָשׁ הֵיטִיבוּ נַגֵּן בִּתְרוּעָה: כִּי יָשָׁר דְּבַר יְהוָה וְכָל מַעֲשֵׂהוּ בֶּאֱמוּנָה: אֹהֵב צְדָקָה וּמִשְׁפָּט חֶסֶד יְהוָה מָלְאָה הָאָרֶץ: בִּדְבַר יְהוָה שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם: כֹּנֵס כַּנֵּד מֵי הַיָּם נֹתֵן בְּאֹצָרוֹת תְּהוֹמוֹת: יִירְאוּ מֵיְהוָה כָּל הָאָרֶץ מִמֶּנּוּ יָגוּרוּ כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: יְהוָה הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: אַשְׁרֵי הַגּוֹי אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהָיו הָעָם בָּחַר לְנַחֲלָה לוֹ: מִשָּׁמַיִם הִבִּיט יְהוָה רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם: מִמְּכוֹן שִׁבְתּוֹ הִשְׁגִּיחַ אֶל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ: הַיֹּצֵר יַחַד לִבָּם הַמֵּבִין אֶל כָּל מַעֲשֵׂיהֶם: אֵין הַמֶּלֶךְ נוֹשָׁע בְּרָב חָיִל גִּבּוֹר לֹא יִנָּצֵל בְּרָב כֹּחַ: שֶׁקֶר הַסּוּס לִתְשׁוּעָה וּבְרֹב חֵילוֹ לֹא יְמַלֵּט: הִנֵּה עֵין יְהוָה אֶל יְרֵאָיו לַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: לְהַצִּיל מִמָּוֶת נַפְשָׁם וּלְחַיּוֹתָם בָּרָעָב: נַפְשֵׁנוּ חִכְּתָה (יוציא הס"ת של חנכה) לַיהוָה עֶזְרֵנוּ

וּמָגִנֵּנוּ הוּא: כִּי בוֹ יִשְׂמַח לִבֵּנוּ כִּי בְשֵׁם קָדְשׁוֹ בָטָחְנוּ: יְהִי
חַסְדְּךָ יְהוָה עָלֵינוּ כַּאֲשֶׁר יִחַלְנוּ לָךְ:

מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: טוֹב לְהֹדוֹת לַיהוָה וּלְזַמֵּר
לְשִׁמְךָ עֶלְיוֹן: לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת:
עֲלֵי עָשׂוֹר וַעֲלֵי נָבֶל עֲלֵי הִגָּיוֹן בְּכִנּוֹר: כִּי שִׂמַּחְתַּנִי יְהוָה
בְּפָעֳלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרַנֵּן: מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה מְאֹד
עָמְקוּ מַחְשְׁבֹתֶיךָ: אִישׁ בַּעַר לֹא יֵדָע וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת:
בִּפְרֹחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׂב וַיָּצִיצוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן לְהִשָּׁמְדָם
עֲדֵי עַד: וְאַתָּה מָרוֹם לְעֹלָם יְהוָה: כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יְהוָה
כִּי הִנֵּה אֹיְבֶיךָ יֹאבֵדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל פֹּעֲלֵי אָוֶן: וַתָּרֶם כִּרְאֵים
קַרְנִי בַּלֹּתִי בְּשֶׁמֶן רַעֲנָן: וַתַּבֵּט עֵינִי בְּשׁוּרָי בַּקָּמִים עָלַי מְרֵעִים
תִּשְׁמַעְנָה אָזְנָי: צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בַּלְּבָנוֹן יִשְׂגֶּה:
שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחַצְרוֹת אֱלֹהֵינוּ יַפְרִיחוּ: עוֹד יְנוּבוּן
בְּשֵׂיבָה דְּשֵׁנִים וְרַעֲנַנִּים יִהְיוּ: לְהַגִּיד כִּי יָשָׁר יְהוָה צוּרִי וְלֹא
עַוְלָתָה בּוֹ:

יְהוָה מָלָךְ גֵּאוּת לָבֵשׁ לָבֵשׁ יְהוָה עֹז הִתְאַזָּר אַף תִּכּוֹן תֵּבֵל
בַּל תִּמּוֹט: נָכוֹן כִּסְאֲךָ מֵאָז מֵעוֹלָם אָתָּה: נָשְׂאוּ
נְהָרוֹת יְהוָה נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם: מִקֹּלוֹת
מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם יְהוָה: עֵדֹתֶיךָ
נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ יְהוָה לְאֹרֶךְ יָמִים:

יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו: יְהִי שֵׁם יְהוָה
מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ
מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה: רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ:
יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם יְהוָה זִכְרְךָ לְדֹר וָדֹר: יְהוָה בַּשָּׁמַיִם הֵכִין
כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה: יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ: יְהוָה מֶלֶךְ יְהוָה מָלָךְ יְהוָה יִמְלֹךְ
לְעוֹלָם וָעֶד: יְהוָה מֶלֶךְ עוֹלָם וָעֶד אָבְדוּ גוֹיִם מֵאַרְצוֹ: יְהוָה
הֵפִיר עֲצַת גּוֹיִם הֵנִיא מַחְשְׁבוֹת עַמִּים: רַבּוֹת מַחֲשָׁבוֹת בְּלֶב
אִישׁ וַעֲצַת יְהוָה הִיא תָקוּם: עֲצַת יְהוָה לְעוֹלָם תַּעֲמֹד מַחְשְׁבוֹת
לִבּוֹ לְדֹר וָדֹר: כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד: כִּי בָחַר
יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ: כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל
לִסְגֻלָּתוֹ: כִּי לֹא יִטֹּשׁ יְהוָה עַמּוֹ וְנַחֲלָתוֹ לֹא יַעֲזֹב: וְהוּא
רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן וְלֹא יַשְׁחִית וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ וְלֹא יָעִיר
כָּל חֲמָתוֹ: יְהוָה הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ יַעֲנֵנוּ בְיוֹם קָרְאֵנוּ:

אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶּלָה: אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה
לּוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁיְהוָה אֱלֹהָיו: תְּהִלָּה לְדָוִד אֲרוֹמִמְךָ
אֱלוֹהַי הַמֶּלֶךְ וַאֲבָרְכָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: בְּכָל יוֹם אֲבָרְכֶךָּ
וַאֲהַלְלָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם וָעֶד: גָּדוֹל יְהוָה וּמְהֻלָּל מְאֹד וְלִגְדֻלָּתוֹ
אֵין חֵקֶר: דּוֹר לְדוֹר יְשַׁבַּח מַעֲשֶׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ יַגִּידוּ: הֲדַר
כְּבוֹד הוֹדֶךָ וְדִבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ אָשִׂיחָה: וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ יֹאמֵרוּ
וּגְדֻלָּתְךָ אֲסַפְּרֶנָּה: זֵכֶר רַב טוּבְךָ יַבִּיעוּ וְצִדְקָתְךָ יְרַנֵּנוּ:
חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֶרֶךְ אַפַּיִם וּגְדָל חָסֶד: טוֹב יְהוָה לַכֹּל
וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו: יוֹדוּךָ יְהוָה כָּל מַעֲשֶׂיךָ וַחֲסִידֶיךָ
יְבָרְכוּכָה: כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ: לְהוֹדִיעַ
לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרֹתָיו וּכְבוֹד הֲדַר מַלְכוּתוֹ: מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת
כָּל עֹלָמִים וּמֶמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: סוֹמֵךְ יְהוָה לְכָל
הַנֹּפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים: עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְאַתָּה
נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ: פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי
רָצוֹן: צַדִּיק יְהוָה בְּכָל דְּרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו: קָרוֹב יְהוָה
לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת: רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת
שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם: שׁוֹמֵר יְהוָה אֶת כָּל אֹהֲבָיו וְאֵת כָּל
הָרְשָׁעִים יַשְׁמִיד: תְּהִלַּת יְהוָה יְדַבֶּר פִּי וִיבָרֵךְ כָּל בָּשָׂר
שֵׁם קָדְשׁוֹ לְעוֹלָם וָעֶד: וַאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יָהּ מֵעַתָּה וְעַד
עוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ הַלְלִי נַפְשִׁי אֶת יְהוָה: אֲהַלְלָה יְהוָה בְּחַיָּי אֲזַמְּרָה
לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי: אַל תִּבְטְחוּ בִנְדִיבִים בְּבֶן אָדָם
שֶׁאֵין לוֹ תְשׁוּעָה: תֵּצֵא רוּחוֹ יָשֻׁב לְאַדְמָתוֹ בַּיּוֹם הַהוּא אָבְדוּ
עֶשְׁתֹּנֹתָיו: אַשְׁרֵי שֶׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׂבְרוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהָיו:
עֹשֶׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם הַשֹּׁמֵר אֱמֶת
לְעוֹלָם: עֹשֶׂה מִשְׁפָּט לָעֲשׁוּקִים נֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים יְהוָה מַתִּיר
אֲסוּרִים: יְהוָה פֹּקֵחַ עִוְרִים יְהוָה זֹקֵף כְּפוּפִים יְהוָה אֹהֵב
צַדִּיקִים: יְהוָה שֹׁמֵר אֶת גֵּרִים יָתוֹם וְאַלְמָנָה יְעוֹדֵד וְדֶרֶךְ
רְשָׁעִים יְעַוֵּת: יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ כִּי טוֹב זַמְּרָה אֱלֹהֵינוּ כִּי נָעִים נָאוָה תְהִלָּה: בּוֹנֵה
יְרוּשָׁלַיִם יְהוָה נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס: הָרֹפֵא לִשְׁבוּרֵי
לֵב וּמְחַבֵּשׁ לְעַצְּבוֹתָם: מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים לְכֻלָּם שֵׁמוֹת
יִקְרָא: גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ לִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: מְעוֹדֵד
עֲנָוִים יְהוָה מַשְׁפִּיל רְשָׁעִים עֲדֵי אָרֶץ: עֱנוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה
זַמְּרוּ לֵאלֹהֵינוּ בְכִנּוֹר: הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם בְּעָבִים הַמֵּכִין לָאָרֶץ
מָטָר הַמַּצְמִיחַ הָרִים חָצִיר: נוֹתֵן לִבְהֵמָה לַחְמָהּ לִבְנֵי עֹרֵב
אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: לֹא בִגְבוּרַת הַסּוּס יֶחְפָּץ לֹא בְשׁוֹקֵי הָאִישׁ
יִרְצֶה: רוֹצֶה יְהוָה אֶת יְרֵאָיו אֶת הַמְיַחֲלִים לְחַסְדּוֹ: שַׁבְּחִי
יְרוּשָׁלַיִם אֶת יְהוָה הַלְלִי אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן: כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיִךְ
בֵּרַךְ בָּנַיִךְ בְּקִרְבֵּךְ: הַשָּׂם גְּבוּלֵךְ שָׁלוֹם חֵלֶב חִטִּים יַשְׂבִּיעֵךְ:
הַשֹּׁלֵחַ אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד מְהֵרָה יָרוּץ דְּבָרוֹ: הַנֹּתֵן שֶׁלֶג כַּצָּמֶר
כְּפוֹר כָּאֵפֶר יְפַזֵּר: מַשְׁלִיךְ קַרְחוֹ כְפִתִּים לִפְנֵי קָרָתוֹ מִי
יַעֲמֹד: יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וְיַמְסֵם יַשֵּׁב רוּחוֹ יִזְּלוּ מָיִם: מַגִּיד דְּבָרָיו
לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי
וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם הַלְלוּיָהּ:

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ אֶת יְהוָה מִן הַשָּׁמַיִם הַלְלוּהוּ בַּמְּרוֹמִים:
הַלְלוּהוּ כָל מַלְאָכָיו הַלְלוּהוּ כָּל צְבָאָיו: הַלְלוּהוּ
שֶׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הַלְלוּהוּ כָּל כּוֹכְבֵי אוֹר: הַלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמָיִם
וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם: יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה
וְנִבְרָאוּ: וַיַּעֲמִידֵם לָעַד לְעוֹלָם חָק נָתַן וְלֹא יַעֲבוֹר: הַלְלוּ
אֶת יְהוָה מִן הָאָרֶץ תַּנִּינִים וְכָל תְּהֹמוֹת: אֵשׁ וּבָרָד שֶׁלֶג
וְקִיטוֹר רוּחַ סְעָרָה עֹשָׂה דְבָרוֹ: הֶהָרִים וְכָל גְּבָעוֹת עֵץ פְּרִי

וכל ארזים: החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף: מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ: בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים: יהללו את שם יהוה כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים: וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללויה:

הללויה שירו ליהוה שיר חדש תהלתו בקהל חסידים: ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו במלכם: יהללו שמו במחול בתף וכנור יזמרו לו: כי רוצה יהוה בעמו יפאר ענוים בישועה: יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם: רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם: לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים: לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל: לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללויה:

הללויה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו: הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו: הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור: הללוהו בתף ומחול הללוהו במנים ועגב: הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה: כל הנשמה תהלל יה הללויה: כ' הת' י' ה:

ברוך יהוה לעולם אמן ואמן: ברוך יהוה מציון שכן ירושלים הללויה: ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו: וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן:

ויברך דויד את יהוה לעיני כל הקהל ויאמר דויד ברוך אתה יהוה אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם: לך יהוה הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יהוה הממלכה והמתנשא לכל לראש: והעשר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל: ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל: ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך: אתה הוא יהוה לבדך אתה עשית את השמים שמי השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה הימים וכל אשר בהם ואתה מחיה את כלם וצבא השמים לך משתחוים: אתה הוא יהוה האלהים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם ומצאת את לבבו נאמן לפניך:

וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני החתי האמרי והפרזי והיבוסי והגרגשי לתת לזרעו ותקם את דבריך כי צדיק אתה: ותרא את עני אבתינו במצרים ואת זעקתם שמעת על ים סוף: ותתן אתת ומופתים בפרעה ובכל עבדיו ובכל עם ארצו כי ידעת כי הזידו עליהם ותעש לך שם כהיום הזה: והים בקעת לפניהם ויעברו בתוך הים ביבשה ואת רדפיהם השלכת במצולת כמו אבן במים עזים:

ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים: וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה יהוה במצרים וייראו העם את יהוה ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו:

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהוה ויאמרו לאמר אשירה ליהוה כי גאה גאה סוס ורכבו רמה בים: עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו: יהוה איש מלחמה יהוה שמו: מרכבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו טבעו בים סוף: תהמת יכסימו ירדו במצולת כמו אבן: ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב: וברב גאונך תהרס קמיך תשלח חרנך יאכלמו כקש: וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נזלים קפאו תהמת בלב ים: אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי: נשפת ברוחך כסמו ים צללו כעופרת במים אדירים: מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: נטית ימינך תבלעמו ארץ: נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעזך אל נוה קדשך: שמעו עמים ירגזון חיל אחז ישבי פלשת: אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישבי כנען: תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך יהוה עד יעבר עם זו קנית: תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת יהוה מקדש אדני כוננו ידיך: יהוה ימלך לעלם ועד: יהוה ימלך לעלם ועד: יהוה מלכותה קאם לעלם ולעלמי עלמיא: כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים וישב יהוה עלהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים: כי ליהוה המלוכה ומושל בגוים: ועלו מושעים בהר ציון לשפט את הר עשו והיתה ליהוה המלוכה: והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד:

נשמת כל חי תברך את שמך יהוה אלהינו ורוח כל בשר תפאר ותרומם זכרך מלכנו תמיד מן העולם ועד העולם אתה אל ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע פודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה אין לנו מלך אלא אתה: אלהי הראשונים והאחרונים אלוה כל בריות אדון כל תולדות המהלל ברוב התשבחות המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים ויהוה לא ינום ולא יישן: המעורר ישנים והמקיץ נרדמים והמשיח אלמים והמתיר אסורים והסומך נופלים והזוקף כפופים לך לבדך אנחנו מודים אלו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע ועינינו מאירות כשמש וכירח וידינו פרושות כנשרי שמים ורגלינו קלות כאילות אין אנחנו מספיקים להודות לך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו ולברך את שמך על אחת מאלף אלף אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות שעשית עם אבותינו ועמנו:

מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ · וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ · בְּרָעָב זַנְתָּנוּ · וּבְשָׂבָע כִּלְכַּלְתָּנוּ · מֵחֶרֶב הִצַּלְתָּנוּ · וּמִדֶּבֶר מִלַּטְתָּנוּ וּמֵחֳלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים דִּלִּיתָנוּ: עַד הֵנָּה עֲזָרוּנוּ רַחֲמֶיךָ וְלֹא עֲזָבוּנוּ חֲסָדֶיךָ וְאַל תִּטְּשֵׁנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לָנֶצַח: עַל כֵּן אֵבָרִים שֶׁפִּלַּגְתָּ בָּנוּ וְרוּחַ וּנְשָׁמָה שֶׁנָּפַחְתָּ בְּאַפֵּינוּ וְלָשׁוֹן אֲשֶׁר שַׂמְתָּ בְּפִינוּ · הֵן הֵם יוֹדוּ וִיבָרְכוּ וִישַׁבְּחוּ וִיפָאֲרוּ וִירוֹמְמוּ וְיַעֲרִיצוּ וְיַקְדִּישׁוּ וְיַמְלִיכוּ אֶת שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ: כִּי כָל פֶּה לְךָ יוֹדֶה · וְכָל לָשׁוֹן לְךָ תִשָּׁבַע · וְכָל בֶּרֶךְ לְךָ תִכְרַע · וְכָל קוֹמָה לְפָנֶיךָ תִשְׁתַּחֲוֶה · וְכָל לְבָבוֹת יִירָאוּךָ וְכָל קֶרֶב וּכְלָיוֹת יְזַמְּרוּ לִשְׁמֶךָ · כַּדָּבָר שֶׁכָּתוּב כָּל עַצְמוֹתַי תֹּאמַרְנָה יְהֹוָה מִי כָמוֹךָ · מַצִּיל עָנִי מֵחָזָק מִמֶּנּוּ וְעָנִי וְאֶבְיוֹן מִגֹּזְלוֹ: מִי יִדְמֶה לָּךְ וּמִי יִשְׁוֶה לָּךְ וּמִי יַעֲרָךְ לָךְ · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן קֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ: נְהַלֶּלְךָ וּנְשַׁבֵּחֲךָ וּנְפָאֶרְךָ וּנְבָרֵךְ אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ כָּאָמוּר לְדָוִד בָּרְכִי נַפְשִׁי אֶת יְהֹוָה וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ:

כשעת הוצאת ספר תורה אומרים זה:

וַיְהִי בִּנְסֹעַ הָאָרֹן וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהֹוָה וְיָפֻצוּ אֹיְבֶיךָ וְיָנֻסוּ מְשַׂנְאֶיךָ מִפָּנֶיךָ: כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר יְהֹוָה מִירוּשָׁלָיִם: בָּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ:

ג״פ יְהֹוָה יְהֹוָה אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים נֹשֵׂא עָוֹן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה:

רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבִּי לְטוֹבָה וְהָפֵק רְצוֹנִי וְתֵן שְׁאֵלָתִי לִי עַבְדְּךָ (פב״פ) אֲמָתְךָ וְזַכֵּה לִי (ואת אשתי ובני ובנותי) לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם · וּמַלְּטֵנוּ מִיֵּצֶר הָרָע · וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · וְזַכֵּנוּ כְּדֵי שֶׁתִּשְׁרֶה שְׁכִינָתְךָ עָלֵינוּ · וְהוֹפַע עָלֵינוּ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ מִקְרָא שֶׁכָּתוּב וְנָחָה עָלָיו רוּחַ יְהֹוָה · רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה · רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה · רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת יְהֹוָה: וְכֵן יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁנִּזְכֶּה לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּעֵינֶיךָ · וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי יְשָׁרִים לְפָנֶיךָ · וְקַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · כְּדֵי שֶׁנִּזְכֶּה לְחַיִּים טוֹבִים וַאֲרוּכִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְתִשְׁמְרֵנוּ מִמַּעֲשִׂים רָעִים · וּמִשָּׁעוֹת רָעוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לָבֹא לָעוֹלָם · וְהַבּוֹטֵחַ בַּיהֹוָה חֶסֶד יְסוֹבְבֶנּוּ אָמֵן: ג״פ וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ יְהֹוָה עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים בְּרָב חַסְדֶּךָ עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ:

אמר רבי שמעון בן יוחאי כד מפקין ס״ת בציבורא למקרי ביה מתפתחין תרעי שמיא דרחמין ומעוררין את האהבה לעילא ואיבעי ליה לב״נ למימר הכי:

בְּרִיךְ שְׁמֵהּ דְּמָרֵא עָלְמָא · בְּרִיךְ כִּתְרָךְ וְאַתְרָךְ · יְהֵא רְעוּתָךְ עִם עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְעָלַם · וּפֻרְקַן יְמִינָךְ אַחֲזֵי לְעַמָּךְ בְּבֵית מַקְדְּשָׁךְ · וּלְאַמְטוּיֵי לָנָא מִטּוּב נְהוֹרָךְ · וּלְקַבֵּל צְלוֹתָנָא בְּרַחֲמִין · יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתוֹרִיךְ לָן חַיִּין בְּטִיבוּתָא · וְלֶהֱוֵי אֲנָא פְּקִידָא בְּגוֹ צַדִּיקַיָּא לְמִרְחַם עָלַי וּלְמִנְטַר יָתִי וְיַת כָּל דִּי לִי וְדִי לְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל · אַנְתְּ הוּא זָן לְכֹלָּא וּמְפַרְנֵס לְכֹלָּא · אַנְתְּ הוּא שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא · אַנְתְּ הוּא דְּשַׁלִּיט עַל מַלְכַיָּא · וּמַלְכוּתָא דִּילָךְ הִיא · אֲנָא עַבְדָּא דְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּסָגִידְנָא קַמֵּיהּ וּמִקַּמָּא דִּיקַר אוֹרַיְתֵיהּ בְּכָל עִדָּן וְעִדָּן · לָא עַל אֱנָשׁ רָחִיצְנָא וְלָא עַל בַּר אֱלָהִין סָמִיכְנָא · אֶלָּא בֶּאֱלָהָא דִשְׁמַיָּא · דְּהוּא אֱלָהָא קְשׁוֹט · וְאוֹרַיְתֵיהּ קְשׁוֹט · וּנְבִיאוֹהִי קְשׁוֹט · וּמַסְגֵּא לְמֶעְבַּד טַבְוָן וּקְשׁוֹט · בֵּיהּ אֲנָא רָחִיץ · וְלִשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא יַקִּירָא אֲנָא אֵמַר תֻּשְׁבְּחָן · יְהֵא רַעֲוָא קֳדָמָךְ דְּתִפְתַּח לִבָּאִי בְּאוֹרַיְתָא · וְתַשְׁלִים מִשְׁאֲלִין דְּלִבָּאִי וְלִבָּא דְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל · לְטַב וּלְחַיִּין וְלִשְׁלָם:

חזן וקהל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה אֶחָד:

חזן וקהל אֶחָד אֱלֹהֵינוּ גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ קָדוֹשׁ שְׁמוֹ:

חזן גַּדְּלוּ לַיהֹוָה אִתִּי וּנְרוֹמְמָה שְׁמוֹ יַחְדָּו:

לְךָ יְהֹוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ: לְךָ יְהֹוָה הַמַּמְלָכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ: רוֹמְמוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לַהֲדֹם רַגְלָיו קָדוֹשׁ הוּא: רוֹמְמוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וְהִשְׁתַּחֲווּ לְהַר קָדְשׁוֹ כִּי קָדוֹשׁ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ:

עַל הַכֹּל יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא · בָּעוֹלָמוֹת שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא · כִּרְצוֹנוֹ וְכִרְצוֹן יְרֵאָיו וְכִרְצוֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל: צוּר הָעוֹלָמִים אֲדוֹן כָּל הַבְּרִיּוֹת אֱלוֹהַּ כָּל הַנְּפָשׁוֹת הַיּוֹשֵׁב בְּמֶרְחֲבֵי מָרוֹם הַשּׁוֹכֵן בִּשְׁמֵי שְׁמֵי קֶדֶם: קְדֻשָּׁתוֹ עַל הַחַיּוֹת וּקְדֻשָּׁתוֹ עַל כִּסֵּא הַכָּבוֹד: וּבְכֵן יִתְקַדַּשׁ שִׁמְךָ בָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי · וְנֹאמַר לְפָנָיו שִׁיר חָדָשׁ כַּכָּתוּב · שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְזוּ לְפָנָיו: וְנִרְאֵהוּ עַיִן בְּעַיִן בְּשׁוּבוֹ אֶל נָוֵהוּ כַּכָּתוּב: כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב יְהֹוָה צִיּוֹן: וְנֶאֱמַר וְנִגְלָה כְּבוֹד יְהֹוָה וְרָאוּ כָל בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִּי יְהֹוָה דִּבֵּר:

אַב הָרַחֲמִים הוּא יְרַחֵם עַם עֲמוּסִים וְיִזְכּוֹר בְּרִית אֵיתָנִים וְיַצִּיל נַפְשׁוֹתֵינוּ מִן הַשָּׁעוֹת הָרָעוֹת וְיִגְעַר בְּיֵצֶר הָרָע מִן הַנְּשׂוּאִים וְיָחֹן עָלֵינוּ לִפְלֵיטַת עוֹלָמִים וִימַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּמִדָּה טוֹבָה יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים:

החזן מתחיל ויעזור ויגן ויושיע לכל החוסים בו ונאמר אמן: הכל הבו גדל לאלהינו ותנו כבוד לתורה כהן קרב· יעמוד (פלוני ב״ר פלוני הכהן) ברוך שנתן תורה לעמו ישראל בקדושתו: קהל ואתם הדבקים בה׳ אלהיכם חיים כלכם היום: וקורין כסדר היום

קודם הפטרה יאמר ברכה זו

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בִּנְבִיאִים טוֹבִים וְרָצָה בְדִבְרֵיהֶם הַנֶּאֱמָרִים בֶּאֱמֶת · בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ וּבְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ וּבִנְבִיאֵי הָאֱמֶת וָצֶדֶק:

וכשמסיים הפטרה יאמר זה

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם · צוּר כָּל הָעוֹלָמִים · צַדִּיק בְּכָל הַדּוֹרוֹת · הָאֵל הַנֶּאֱמָן הָאוֹמֵר וְעוֹשֶׂה הַמְדַבֵּר וּמְקַיֵּם שֶׁכָּל דְּבָרָיו אֱמֶת וָצֶדֶק :

נֶאֱמָן אַתָּה הוּא יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וְנֶאֱמָנִים דְּבָרֶיךָ וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרֶיךָ אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם · כִּי אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן וְרַחֲמָן אָתָּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הָאֵל הַנֶּאֱמָן בְּכָל דְּבָרָיו :

רַחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיֵּינוּ וְלַעֲלוּבַת נֶפֶשׁ תּוֹשִׁיעַ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה מְשַׂמֵּחַ צִיּוֹן בְּבָנֶיהָ :

שַׂמְּחֵנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ בְּאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא עַבְדֶּךָ · וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד מְשִׁיחֶךָ · בִּמְהֵרָה יָבֹא וְיָגֵל לִבֵּנוּ : עַל כִּסְאוֹ לֹא יֵשֶׁב זָר · וְלֹא יִנְחֲלוּ עוֹד אֲחֵרִים אֶת כְּבוֹדוֹ · כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ נִשְׁבַּעְתָּ לוֹ שֶׁלֹּא יִכְבֶּה נֵרוֹ לְעוֹלָם וָעֶד : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה מָגֵן דָּוִד :

לשלש רגלים ולשבת חול המועד של סוכות

עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה וְעַל הַנְּבִיאִים וְעַל יוֹם (לשבת הַשַּׁבָּת הַזֶּה וְעַל יוֹם) לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה : לשבועות חַג הַשָּׁבוּעוֹת הַזֶּה : לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה : לשמ"ע ולש"ת שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה · שֶׁנָּתַתָּ לָּנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ (לשבת לִקְדֻשָּׁה וְלִמְנוּחָה) לְשָׂשׂוֹן וּלְשִׂמְחָה לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת : עַל הַכֹּל יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ אֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ וּמְבָרְכִים אוֹתָךְ · יִתְבָּרַךְ שִׁמְךָ בְּפִי כָּל חַי תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :

בשבת אומרים יקום פורקן

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא · זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא : לְמָרָנָן וְרַבָּנָן חֲבוּרָתָא קַדִּישָׁתָא · דִּי בְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְדִי בְּבָבֶל לְרֵישֵׁי כַלֵּי וּלְרֵישֵׁי גַלְוָתָא וּלְרֵישֵׁי מְתִיבָתָא · וּלְדַיָּנֵי דִי בָבָא : לְכָל תַּלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן וּלְכָל מָאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְהוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיהוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיהוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיהוֹן · וְיִתְפָּרְקוּן וְיִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין · מָרַן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְּסַעְדְּהוֹן כָּל זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן :

יְקוּם פֻּרְקָן מִן שְׁמַיָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וְסִיַּעְתָּא דִשְׁמַיָּא וּבַרְיוּת גּוּפָא וּנְהוֹרָא מַעַלְיָא · זַרְעָא חַיָּא וְקַיָּמָא · זַרְעָא דִּי לָא יִפְסוּק וְדִי לָא יִבְטוּל מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא : לְכָל קְהָלָא קַדִּישָׁא הָדֵין רַבְרְבַיָּא עִם זְעֵרַיָּא טַפְלָא וּנְשַׁיָּא · מַלְכָּא דְעָלְמָא יְבָרֵךְ יַתְכוֹן יַפִּישׁ חַיֵּיכוֹן וְיַסְגֵּא יוֹמֵיכוֹן וְיִתֵּן אַרְכָה לִשְׁנֵיכוֹן וְתִתְפָּרְקוּן וְתִשְׁתֵּזְבוּן מִן כָּל עָקָא וּמִן כָּל מַרְעִין בִּישִׁין · מָרַן דִּי בִשְׁמַיָּא יְהֵא בְּסַעְדְּכוֹן כָּל זְמַן וְעִדָּן וְנֹאמַר אָמֵן :

מִי שֶׁבֵּרַךְ אֲבוֹתֵינוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב · הוּא יְבָרֵךְ אֶת כָּל הַקָּהָל הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה עִם כָּל קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ · הֵם וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם וּמִי שֶׁמְּיַחֲדִים בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת לִתְפִלָּה · וּמִי שֶׁבָּאִים בְּתוֹכָם לְהִתְפַּלֵּל · וּמִי שֶׁנּוֹתְנִים נֵר לַמָּאוֹר וְיַיִן לְקִדּוּשׁ וּלְהַבְדָּלָה · וּפַת לָאוֹרְחִים וּצְדָקָה לָעֲנִיִּים · וְכָל מִי שֶׁעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר בֶּאֱמוּנָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְשַׁלֵּם שְׂכָרָם וְיָסִיר מֵהֶם כָּל מַחֲלָה וְיִרְפָּא לְכָל גּוּפָם · וְיִסְלַח לְכָל עֲוֹנָם · וְיִשְׁלַח בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם · עִם כָּל יִשְׂרָאֵל אֲחֵיהֶם · וְנֹאמַר אָמֵן :

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה הוא יברך את כל הקהל הקדוש הזה עם כל קהלות הקודש וישובים וסביבות של כל עיר ועיר הם ונשיהם ובניהם ובנותיהם וכל אשר להם · כל מי שיתן נדבת לבו הן איש הן אשה ללומדי תורה ולעניי ירושלים עיר הקודש · בשכר זה הקב"ה יזכהו לראות בבנינה ולשמוח בתיקונה וישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה · ויזכהו לביאת משיחנו ולהביא נדבתו לבנין בית המקדש במהרה בימינו בעגלא ובזמן קריב · וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן :

תפלה בעד הקיסר יר"ה

הנותן תשועה למלכים וממשלה לנסיכים. מלכותו מלכות כל עולמים. הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה, הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה, הוא יברך וישמור וינצור ויעזור וירומם ויגדל וינשא למעלה את אדונינו **הקיסר אלכסנדר אלכסנדראוויטש** עם אשתו הקיסרית הכבודה **מאריא טעאדאראוונא** ובנו יורש עצר **ניקאלאי אלכסנדראוויטש** ובניהם ובנותיהם ירום הודם. מלך מלכי המלכים ברחמיו יחיהו וישמרהו ומכל צרה יגון ונזק יצילהו. וידבר עמים תחת רגליו ויפיל שונאיו לפניו, ובכל אשר יפנה יצליח. מלך מלכי המלכים ברחמיו יתן בלבו ובלב כל יועציו ושריו רחמנות לעשות טובות עמנו ועם כל ישראל, בימיו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל וכן יהי רצון ונאמר אמן :

נוהגים בתפוצות ישראל להזכיר נשמות אבותיו בשלש רגלים אחר הספרים

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אַבָּא מוֹרִי (פב"פ) שֶׁהָלַךְ לְעוֹלָמוֹ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדוֹ וּבִשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשׁוֹ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן :

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אִמִּי מוֹרָתִי (פב"פ) שֶׁהָלְכָה לְעוֹלָמָהּ בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָהּ וּבִשְׂכַר זֶה תְּהֵא נַפְשָׁהּ צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן :

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת אָבִי וְאִמִּי זְקֵנַי וּזְקֵנוֹתַי דּוֹדַי וְדוֹדוֹתַי אַחַי וְאַחְיוֹתַי בֵּין מִצַּד אָבִי בֵּין מִצַּד אִמִּי שֶׁהָלְכוּ לְעוֹלָמָם בַּעֲבוּר שֶׁאֲנִי נוֹדֵר צְדָקָה בַּעֲדָם וּבִשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה

נַפְשׁוֹתָם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן׃

יִזְכּוֹר אֱלֹהִים נִשְׁמַת (פב"פ) וְנִשְׁמַת כָּל קְרוֹבַי וּקְרוֹבוֹתַי הֵן מִצַּד אָבִי הֵן מִצַּד אִמִּי הֵן שֶׁהוּמְתוּ הֵן שֶׁנֶּהֶרְגוּ הֵן שֶׁנִּשְׁחֲטוּ וְשֶׁנִּשְׂרְפוּ וְשֶׁנִּטְבְּעוּ וְשֶׁנֶּחְנְקוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם בַּעֲבוּר שֶׁאֶתֵּן צְדָקָה בְּעַד הַזְכָּרַת נִשְׁמוֹתֵיהֶם וּבִשְׂכַר זֶה תִּהְיֶינָה נַפְשׁוֹתֵיהֶם צְרוּרוֹת בִּצְרוֹר הַחַיִּים עִם נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְעִם שְׁאָר צַדִּיקִים וְצִדְקָנִיּוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן וְנֹאמַר אָמֵן׃

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן דוד ושלמה הוא יברך את רבי (פלוני בן פלוני) בעבור שנדר צדקה בעד הנשמות שהזכיר היום לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד הרגל בשכר זה הקדוש ברוך הוא ישמרהו ויצילהו מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו ויזכהו לעלות לרגל עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן׃

לזכר אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים את נשמת (פב"פ) שהלך לעולמו בעבור שנדבו צדקה בעד הזכרת נשמתו · בגן עדן תהא מנוחתו · לכן בעל הרחמים יסתירהו בסתר כנפיו לעולמים ויצרור בצרור החיים את נשמתו ה׳ הוא נחלתו וינוח בשלום על משכבו ונאמר אמן׃

לנקבה אל מלא רחמים שוכן במרומים המצא מנוחה נכונה על כנפי השכינה במעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מזהירים את נשמת האשה מרת (פב"פ) שהלכה לעולמה בעבור שנדבו צדקה בעד הזכרת נשמתה בגן עדן תהא מנוחתה לכן בעל הרחמים יסתירה בסתר כנפיו לעולמים ויצרור בצרור החיים את נשמתה ה׳ הוא נחלתה ותנוח על משכבה בשלום ונאמר אמן׃

אַב הָרַחֲמִים שׁוֹכֵן מְרוֹמִים · בְּרַחֲמָיו הָעֲצוּמִים · הוּא יִפְקוֹד בְּרַחֲמִים · הַחֲסִידִים וְהַיְשָׁרִים וְהַתְּמִימִים · קְהִלּוֹת הַקֹּדֶשׁ שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם עַל קְדֻשַּׁת הַשֵּׁם׃ הַנֶּאֱהָבִים וְהַנְּעִימִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ · מִנְּשָׁרִים קַלּוּ וּמֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ · לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנָם וְחֵפֶץ צוּרָם׃ יִזְכְּרֵם אֱלֹהֵינוּ לְטוֹבָה עִם שְׁאָר צַדִּיקֵי עוֹלָם · וְיִנְקוֹם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדָיו הַשָּׁפוּךְ · כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים · הַרְנִינוּ גוֹיִם עַמּוֹ כִּי דַם עֲבָדָיו יִקּוֹם · וְנָקָם יָשִׁיב לְצָרָיו וְכִפֶּר אַדְמָתוֹ עַמּוֹ׃ וְעַל יְדֵי עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים כָּתוּב לֵאמֹר · וְנִקֵּיתִי דָּמָם לֹא נִקֵּיתִי · וַיהוָה שֹׁכֵן בְּצִיּוֹן׃ וּבְכִתְבֵי הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמַר · לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה אֱלֹהֵיהֶם יִוָּדַע בַּגּוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת דַּם עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךְ׃ וְאוֹמֵר כִּי דֹרֵשׁ דָּמִים אוֹתָם זָכָר לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עֲנָוִים׃ וְאוֹמֵר יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת מָחַץ רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה׃ מִנַּחַל בַּדֶּרֶךְ יִשְׁתֶּה עַל כֵּן יָרִים רֹאשׁ׃ אשרי וכו׳

חזן יְהַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה כִּי נִשְׂגָּב שְׁמוֹ לְבַדּוֹ׃

קהל הוֹדוֹ עַל אֶרֶץ וְשָׁמָיִם׃ וַיָּרֶם קֶרֶן לְעַמּוֹ תְּהִלָּה לְכָל חֲסִידָיו לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַם קְרֹבוֹ הַלְלוּיָהּ׃

כחול אומרים לדוד מזמור לה׳ הארץ וכו׳ · ובשבת מזמור לדוד הבו לה׳ וכו׳׃

מִזְמוֹר לְדָוִד הָבוּ לַיהוָה בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ׃ קוֹל יְהוָה עַל הַמָּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים יְהוָה עַל מַיִם רַבִּים׃ קוֹל יְהוָה בַּכֹּחַ קוֹל יְהוָה בֶּהָדָר׃ קוֹל יְהוָה שֹׁבֵר אֲרָזִים וַיְשַׁבֵּר יְהוָה אֶת אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ וַיַּרְקִידֵם כְּמוֹ עֵגֶל לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כְּמוֹ בֶן רְאֵמִים׃ קוֹל יְהוָה חֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יָחִיל מִדְבָּר יָחִיל יְהוָה מִדְבַּר קָדֵשׁ׃ קוֹל יְהוָה יְחוֹלֵל אַיָּלוֹת וַיֶּחֱשֹׂף יְעָרוֹת וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׃ יְהוָה לַמַּבּוּל יָשָׁב וַיֵּשֶׁב יְהוָה מֶלֶךְ לְעוֹלָם׃ יְהוָה עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְהוָה יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׃

וּבְנֻחֹה יֹאמַר שׁוּבָה יְהוָה רִבְבוֹת אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל׃ קוּמָה יְהוָה לִמְנוּחָתֶךָ אַתָּה וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ׃ כֹּהֲנֶיךָ יִלְבְּשׁוּ צֶדֶק וַחֲסִידֶיךָ יְרַנֵּנוּ׃ בַּעֲבוּר דָּוִד עַבְדֶּךָ אַל תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ׃ כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ׃ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ וְתֹמְכֶיהָ מְאֻשָּׁר׃ דְּרָכֶיהָ דַרְכֵי נֹעַם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שָׁלוֹם׃ הֲשִׁיבֵנוּ יְהוָה אֵלֶיךָ וְנָשׁוּבָה חַדֵּשׁ יָמֵינוּ כְּקֶדֶם׃

קוה אל ה׳ חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה׳׃ אין קדוש כה׳ כי אין בלתך ואין צור כאלהינו׃ כי מי אלוה מבלעדי ה׳ ומי צור זולתי אלהינו׃

אֵין כֵּאלֹהֵינוּ · אֵין כַּאדוֹנֵינוּ · אֵין כְּמַלְכֵּנוּ · אֵין כְּמוֹשִׁיעֵנוּ׃ מִי כֵאלֹהֵינוּ · מִי כַאדוֹנֵינוּ · מִי כְמַלְכֵּנוּ · מִי כְמוֹשִׁיעֵנוּ׃ נוֹדֶה לֵאלֹהֵינוּ · נוֹדֶה לַאדוֹנֵינוּ · נוֹדֶה לְמַלְכֵּנוּ · נוֹדֶה לְמוֹשִׁיעֵנוּ׃ בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ · בָּרוּךְ אֲדוֹנֵינוּ · בָּרוּךְ מַלְכֵּנוּ · בָּרוּךְ מוֹשִׁיעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא אֱלֹהֵינוּ · אַתָּה הוּא אֲדוֹנֵינוּ · אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ · אַתָּה הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ׃ אַתָּה הוּא שֶׁהִקְטִירוּ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים׃

פִּטּוּם הַקְּטֹרֶת הַצֳּרִי וְהַצִּפֹּרֶן הַחֶלְבְּנָה וְהַלְּבוֹנָה מִשְׁקַל שִׁבְעִים שִׁבְעִים מָנֶה · מוֹר וּקְצִיעָה שִׁבֹּלֶת נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם מִשְׁקַל שִׁשָּׁה עָשָׂר שִׁשָּׁה עָשָׂר מָנֶה · הַקֹּשְׁטְ שְׁנֵים עָשָׂר וְקִלּוּפָה שְׁלֹשָׁה וְקִנָּמוֹן תִּשְׁעָה׃ בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה תִּשְׁעָה קַבִּין · יֵין קַפְרִיסִין סְאִין תְּלָתָא וְקַבִּין תְּלָתָא · וְאִם אֵין לוֹ יֵין קַפְרִיסִין · מֵבִיא חֲמַר חִוַּרְיָן עַתִּיק · מֶלַח סְדוֹמִית רֹבַע הַקָּב · מַעֲלֶה עָשָׁן כָּל שֶׁהוּא · רַבִּי נָתָן אוֹמֵר אַף כִּפַּת הַיַּרְדֵּן כָּל שֶׁהוּא · וְאִם נָתַן בָּהּ דְּבַשׁ פְּסָלָהּ · וְאִם חִסַּר אַחַת מִכָּל סַמָּנֶיהָ חַיָּב מִיתָה׃ רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר הַצֳּרִי אֵינוֹ אֶלָּא שְׂרָף הַנּוֹטֵף מֵעֲצֵי הַקְּטָף · בּוֹרִית כַּרְשִׁינָה

ששפין בה את הצפורן כדי שתהא נאה · יין קפריסין ששורין בו את הצפורן כדי שתהא עזה · והלא מי רגלים יפין לה · אלא שאין מכניסין מי רגלים בעזרה מפני הכבוד :

השיר שהלוים היו אומרים בבית המקדש : ביום הראשון היו אומרים ליי הארץ ומלאה תבל וישבי בה : בשני היו אומרים גדול יי ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו : בשלישי היו אומרים אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט : ברביעי היו אומרים אל נקמות יי אל נקמות הופיע : בחמישי היו אומרים הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב : בששי היו אומרים יי מלך גאות לבש לבש יי עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט : בשבת היו אומרים מזמור שיר ליום השבת · מזמור שיר לעתיד לבוא · ליום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים :

אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך למודי יהוה ורב שלום בניך : אל תקרי בניך אלא בוניך : שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול : יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך : למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך : למען בית יהוה אלהינו אבקשה טוב לך : יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום : קריש דרבנן

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה · שלא שם חלקנו כהם וגורלנו ככל המונם : ואנחנו כורעים ומשתחוים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא : שהוא נוטה שמים ויוסד ארץ · ומושב יקרו (נ״א וכסא כבודו) בשמים ממעל ושכינת עזו בגבהי מרומים הוא אלהינו אין עוד (נ״א אחר) · אמת מלכנו אפס זולתו ככתוב בתורתו · וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד :

על כן נקוה לך יהוה אלהינו לראות מהרה בתפארת עזך להעביר גלולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך להפנות אליך כל רשעי ארץ · יכירו וידעו כל יושבי תבל כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לפניך יהוה אלהינו יכרעו ויפולו ולכבוד שמך יקר יתנו ויקבלו כלם את עול מלכותך ותמלוך עליהם מהרה לעולם ועד : כי המלכות שלך היא ולעולמי עד תמלוך בכבוד : ככתוב בתורתך יהוה ימלוך לעולם ועד : ונאמר והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד : ק״

אל תירא מפחד פתאום ומשואת רשעים כי תבוא : עצו עצה ותופר דברו דבר ולא יקום כי עמנו אל : ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול ואמלט :

שיר הכבוד

פותחין הארון

חזן אנעים זמירות ושירים אארוג · כי אליך נפשי תערוג :

קהל נפשי חמדה בצל ידך · לדעת כל רז סודך :

ח׳ מדי דברי בכבודך · הומה לבי אל דודיך :

ק׳ על כן אדבר בך נכבדות · ושמך אכבד בשירי ידידות :

ח׳ אספרה כבודך ולא ראיתיך · אדמך אכנך ולא ידעתיך :

ק׳ ביד נביאיך בסוד עבדיך · דמית הדר כבוד הודך :

ח׳ גדלתך וגבורתך · כנו לתוקף פעלתך :

ק׳ דמו אותך ולא כפי ישך · וישוך לפי מעשיך :

ח׳ המשילוך ברוב חזיונות · הנך אחד בכל דמיונות :

ק׳ ויחזו בך זקנה ובחרות · ושער ראשך בשיבה ושחרות :

ח׳ זקנה ביום דין ובחרות ביום קרב · כאיש מלחמות ידיו לו רב :

ק׳ חבש כובע ישועה בראשו · הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו :

ח׳ טללי אורות ראשו נמלא · קוצותיו רסיסי לילה :

ק׳ יתפאר בי כי חפץ בי · והוא יהיה לי לעטרת צבי :

ח׳ כתם טהור פז דמות ראשו · וחק על מצח כבוד שם קדשו :

ק׳ לחן ולכבוד צבי תפארה · אמתו לו עטרה עטרה :

ח׳ מחלפות ראשו כבימי בחרות · קוצותיו תלתלים שחורות

ק׳ נוה הצדק צבי תפארתו · יעלה נא על ראש שמחתו :

ח׳ סגלתו תהי בידו עטרת · וצניף מלוכה צבי תפארת :

ק׳ עמוסים נשאם עטרת ענדם · מאשר יקרו בעיניו כבדם

ח׳ פארו עלי ופארי עליו · וקרוב אלי בקראי אליו :

ק׳ צח ואדום ללבושו אדום · פורה בדרכו בבואו מאדום :

ח׳ קשר תפלין הראה לעניו · תמונת יהוה לנגד עיניו :

ק׳ רוצה בעמו ענוים יפאר · יושב תהלות בם להתפאר :

ח׳ ראש דברך אמת קורא מראש דור ודור עם דורשך דרוש

ק׳ שית המון שירי נא עליך · ורנתי תקרב אליך :

ח׳ תהלתי תהי לראשך עטרת · ותפלתי תכון קטורת :

ק׳ תיקר שירת רש בעיניך · כשיר יושר על קרבניך :

ח׳ ברכתי תעלה לראש משביר מחולל ומוליד צדיק כביר :

ק׳ ובברכתי תנענע לי ראש · ואותה קח לך כבשמים ראש :

ח׳ יערב נא שיחי עליך · כי נפשי תערוג אליך :

לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ : לך ה׳ הממלכה והמתנשא לכל לראש : מי ימלל גבורות ה׳ ישמיע כל תהלתו : קד׳ (נ״א ח״א)

שיר היחוד ליום ראשון וליום שני וליום שלישי

שיר היחוד יש ליזהר לאמרו בנחת ובמתון ולא במרוצה כי משום הכי נקרא שיר היחוד ושיר הכבוד שיאמרו כמו שיר בנחת ואשרי למי שנזהרים בזה ויהי שכרם רב :

חזן אָשִׁירָה וַאֲזַמְּרָה לֵאלֹהַי בְּעוֹדִי · הָאֱלֹהִים הָרוֹעֶה אוֹתִי מֵעוֹדִי :
ק׳ עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֶחֱזַקְתָּ בְּיָדִי · חַיִּים וָחֶסֶד עָשִׂיתָ עִמָּדִי :
ח׳ בָּרוּךְ יְיָ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ · כִּי עַל עֲבָדוֹ הִפְלִיא חַסְדּוֹ :
ק׳ לֵאלֹהֵי מָרוֹם בַּמָּה אֲקַדֵּם · וּבַמָּה אִכַּף לֵאלֹהֵי קֶדֶם :
ח׳ אִלּוּ הָרִים לַמַּעֲרָכָה · וְכָל עֲצֵי לְבָנוֹן בְּכָל עֲרוּכָה :
ק׳ אִם כָּל בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת קְרוּצִים · נְתָחִים עֲרוּכִים עַל הָעֵצִים :
ח׳ וְאַף זָוִיּוֹת מִזְבֵּחַ מְבוּסִים · דָּם כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים :
ק׳ וּכְחוֹל סוֹלֶת דֶּשֶׁן וָשֶׁמֶן · בָּלוּל בְּרִבְבוֹת נַחֲלֵי שָׁמֶן :
ח׳ וּלְאַזְכָּרָה לְבוֹנָה וְסַמִּים · וְלִקְטֹרֶת כָּל רָאשֵׁי בְשָׂמִים :
ק׳ וְאִלּוּ נֵרוֹת עַל הַמְּנוֹרוֹת יִהְיוּ · מְאִירוֹת כִּשְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת :
ח׳ וּכְהַרְרֵי אֵל לֶחֶם הַפָּנִים · עַל שֻׁלְחָנוֹת עֲרוּכִים בִּפְנִים :
ק׳ וְיַיִן כְּמִטַּר הַשָּׁמַיִם · וְשֵׁכָר לְנֶסֶךְ כְּעֵינוֹת מַיִם :
ח׳ וְאִלּוּ כָּל בְּנֵי אָדָם כֹּהֲנִים · לְוִיִּם מְשׁוֹרְרִים כִּכְנַף רְנָנִים :
ק׳ וְכָל עֲצֵי עֵדֶן וְכָל עֲצֵי יְעָרִים · כִּנּוֹרוֹת וּנְבָלִים לְשָׁרִים :
ח׳ וְכָל בְּנֵי אֱלֹהִים בְּקוֹל תְּרוּעָתָם · וְהַכּוֹכָבִים מִמְּסִלּוֹתָם :
ק׳ וְכָל הַלְּבָנוֹן עוֹלָה כָלָה · אֵין דֵּי בָעֵר וְאֵין דֵּי עוֹלָה :
ח׳ הֵן בְּכָל אֵלֶּה אֵין דֵּי לַעֲבוֹד · וְאֵין דֵּי לְקַדֵּם לְאֵל הַכָּבוֹד :
ק׳ כִּי נִכְבַּדְתָּ מְאֹד מַלְכֵּנוּ · וּבַמָּה נְכַף לַאֲדוֹנֵינוּ :
ח׳ אָמְנָם לֹא יוּכְלוּ כַּבְּדֶךָ · כָּל חַי אַף כִּי אֲנִי עַבְדֶּךָ :
ק׳ וַאֲנִי נִבְזֶה וַחֲדַל אִישִׁים · נִמְאָס בְּעֵינַי וּשְׁפַל אֲנָשִׁים :
ח׳ וְאֵין לְעָבְדְךָ כָּל לְכַבְּדֶךָ · לְהָשִׁיב לְךָ גְּמוּל עַל חֲסָדֶיךָ
ק׳ כִּי הִרְבֵּיתָ טוֹבוֹת אֵלַי · כִּי הִגְדַּלְתָּ חַסְדְּךָ עָלַי :
ח׳ וְרַב שִׁלּוּמִים לְךָ חִיַּבְתִּי · כִּי עָשִׂיתָ טוֹבוֹת אִתִּי :
ק׳ וְלֹא חִיַּבְתָּ לִי גְּמוּלֶיךָ · כָּל טוֹבָתִי בַּל עָלֶיךָ :
ח׳ עַל הַטּוֹבוֹת לֹא עֲבַדְתִּיךָ · אַחַת לְרִבּוֹא לֹא גְמַלְתִּיךָ :
ק׳ אִם אָמַרְתִּי אֲסַפְּרָה נָא כְמוֹ · לֹא יָדַעְתִּי סְפֹרוֹת לָמוֹ :
ח׳ וּמָה אָשִׁיב לְךָ וְהַכֹּל שֶׁלָּךְ · לְךָ שָׁמַיִם אַף אֶרֶץ לָךְ :
ק׳ יַמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּם בְּיָדְךָ · וְכֻלָּם יִשְׂבְּעוּן מִיָּדְךָ :
ח׳ וַאֲנַחְנוּ עַמְּךָ וְצֹאנְךָ וַחֲפֵצִים לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ :
ק׳ וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין לָאֵל יָדֵנוּ · וְלִשְׂרֵפַת אֵשׁ בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ :
ח׳ וְאֵיךְ נַעֲבוֹד וְאֵין זֶבַח וּמִנְחָה · כִּי לֹא בָאנוּ אֶל הַמְּנוּחָה :
ק׳ וּמַיִם אַיִן לְהַעֲבִיר טֻמְאָה · וַאֲנַחְנוּ כְּדָוָה טְמֵאָה :
ח׳ שָׂשׂ אָנֹכִי עַל אֲמָרֶיךָ · וַאֲנִי בָאתִי בִדְבָרֶיךָ :
ק׳ כִּי כָתוּב לֹא עַל זְבָחֶיךָ · וְעוֹלֹתֶיךָ אוֹכִיחֶךָ :
ח׳ עַל דְּבַר זֶבַח וְעוֹלוֹתֵיכֶם · לֹא צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם :
ק׳ מָה שָׁאַלְתִּי וּמָה דָּרַשְׁתִּי · מִמְּךָ כִּי אִם לְיִרְאָה אוֹתִי :
ח׳ לַעֲבוֹד בְּשִׂמְחָה וּבְלֵבָב טוֹב · הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב :
ק׳ וְלֵב נִשְׁבָּר מִמִּנְחָה טְהוֹרָה · זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה :
ח׳ זֶבַח וּמִנְחָה לֹא חָפָצְתָּ · חַטָּאת וְעוֹלָה לֹא שָׁאָלְתָּ :
ק׳ מִזְבֵּחַ אֶבְנֶה בְּשִׁבְרוֹן לִבִּי · וַאֲשַׁבְּרָה אַף רוּחִי בְּקִרְבִּי :
ח׳ רוּם לֵב אַשְׁפִּיל וְאֶת רוּם עֵינַי · וְאֶקְרַע לְבָבִי לְמַעַן אֲדֹנָי :
ק׳ שִׁבְרֵי רוּחִי הֵם זְבָחֶיךָ · יַעֲלוּ לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחֶךָ :
ח׳ וְאַשְׁמִיעַ בְּקוֹל הוֹדְיוֹתֶיךָ · וַאֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ :
ק׳ אֲשֶׁר יָדְעָה נַפְשִׁי אֲתַבֵּרָה · אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹת וַאֲדַבֵּרָה :
ח׳ וּמָה אֶעֱרוֹךְ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה · הֲיָכוֹל אוֹכַל דַּבֵּר מְאוּמָה :
ק׳ כִּי אֵין חֵקֶר לִגְדֻלָּתוֹ · וְגַם אֵין מִסְפָּר לִתְבוּנָתוֹ :
ח׳ חֲכַם לֵבָב הוּא מִי כָמוֹהוּ · שַׂגִּיא כֹחַ לֹא מְצָאנוּהוּ :
ק׳ עֹשֶׂה גְּדוֹלוֹת וְרַב נוֹרָאוֹת · גָּדוֹל אַתָּה וְעֹשֵׂה נִפְלָאוֹת :
ח׳ עַד אֵין מִסְפָּר וְעַד אֵין חֵקֶר · וְלֹא נוֹדַע כִּי לֹא יֵחָקֵר :
ק׳ אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידְךָ · וְאֵיזֶה פֶּה אֲשֶׁר יַגִּידְךָ :
ח׳ חַי לֹא רָאֲךָ וְלֵב לֹא יְדָעֲךָ · וְאֵיזֶה שֶׁבַח אֲשֶׁר יַצִּיעֲךָ :
ק׳ גַּם מְשָׁרְתֶיךָ לֹא רָאוּךָ · וְכָל חַכְמֵי לֵב לֹא מְצָאוּךָ :
ח׳ אַתָּה לְבַדְּךָ מַכִּיר שְׁבָחֶיךָ · וְאֵין זוּלָתְךָ יוֹדֵעַ כֹּחֲךָ :
ק׳ וְאֵין יוֹדֵעַ בִּלְעָדֶיךָ · שְׁבָחוֹת רְאוּיוֹת לִכְבוֹדֶךָ :
ח׳ עַל כֵּן תְּבוֹרַךְ כָּרָאוּי לָךְ · כְּפִי קָדְשְׁךָ כְּבוֹדְךָ וְגָדְלָךְ :
ק׳ וּמִפִּי הַכֹּל בְּכָל אֱיָלוּתָם כְּפִי מַדָּע אֲשֶׁר אַתָּה חֲנַנְתָּם :
ח׳ יוֹדוּ פִלְאֲךָ הַשָּׁמַיִם וְאַדִּירוּךָ קוֹלוֹת מַיִם :
ק׳ וְיָרִיעוּ לְךָ כָּל הָאָרֶץ · יוֹדוּךָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ :
ח׳ אַף יוֹדוּךָ כָּל הָעַמִּים · וִישַׁבְּחוּךָ כָּל הָאֻמִּים :
ק׳ כָּל זֶרַע יַעֲקֹב עֲבָדֶיךָ · כִּי עֲלֵיהֶם גָּבְרוּ חֲסָדֶיךָ :
ח׳ אֶת שֵׁם יְיָ יְהַלְלוּ כֻלָּם · אֵל אֱלֹהִים אֱמֶת וּמֶלֶךְ עוֹלָם :
בָּרוּךְ אַתָּה יָחִיד וּמְיֻחָד · יי אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

ליום שני

חזן וַאֲנִי עַבְדְּךָ בֶּן אֲמָתֶךָ · אֲדַבֵּר אֲמַלֵּל גְּבוּרוֹתֶיךָ :
ק׳ דַּרְכֵי שִׁבְחֲךָ קְצָתָם אֲסַפֵּרָה · מַעֲשֶׂיךָ מַה נּוֹרָא אוֹמֵרָה :
ח׳ אֵין אֵלֶיךָ עָרוֹךְ בְּסֵפֶר · אַגִּיד שְׁבָחוֹת עָצְמוּ מִסַּפֵּר :
ק׳ חֵקֶר אֱלוֹהַּ לֹא יִמָּצֵא · וְתַכְלִית שַׁדַּי לֹא תִקָּצֶה :
ח׳ וְלִתְבוּנָתוֹ הֲלֹא אֵין חֵקֶר · וּמִסְפַּר שְׁנָיו לֹא יֵחָקֵר :
ק׳ וְגַם אֵין מִסְפָּר לִגְדוּדֶיךָ · בִּצְבָאוֹתֶיךָ אוֹת כְּבוֹדֶךָ :
ח׳ אֵיזוֹ עַיִן אֲשֶׁר תְּעִידְךָ · וְחַי לֹא רָאָה פְּנֵי כְבוֹדֶךָ :
ק׳ נָבוֹן וְחָכָם הֵן לֹא יֵדַע · וְאֵיךְ אֶעֱרוֹךְ עַל אֲשֶׁר לֹא אֵדַע :
ח׳ וְאִם יֹאמַר אִישׁ עַד תַּכְלִיתִי · אֶעֱרוֹךְ אֵלָיו וּבְמַתְכֻּנְתּוֹ :
ק׳ אָבֹא וְאֶמְצָא תַּכְלִית שִׁבְחוֹ · לֹא נֶאֶמְנָה אֶת אֵל רוּחוֹ :
ח׳ יְבֻלַּע כִּי לֹא יֵדַע עֶרְכּוֹ · אַחֲרִית פִּיהוּ רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ :
ק׳ וְעִמָּדִי לֹא כֵן אָנֹכִי · וּפִי לֹא אֶתֵּן לַחֲטֹא וְחִכִּי :
ח׳ אֲסַפְּרָה לְאֶחָי קְצוֹת דַּרְכֵי אֵל · וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל :
ק׳ כַּכָּתוּב אִמְרוּ לֵאלֹהִים · מַה נּוֹרָא מַעֲשֶׂיךָ אֱלֹהִים :
ח׳ וְאָמַרְתָּ עַם זוּ לִי יָצַרְתִּי · יְסַפְּרוּ שְׁמִי וּתְהִלָּתִי :
ק׳ בְּמִצְרַיִם שַׂמְתִּי עֲלִילוֹתַי · לְמַעַן תְּסַפֵּר אֶת אוֹתוֹתַי :
ח׳ וַאֲנִי עַבְדְּךָ עַל כֵּן אֲסַפֵּר · כַּאֲשֶׁר אֶדְרוֹשׁ מֵעַל סֵפֶר :
ק׳ תְּהַלֵּל נַפְשִׁי כֹּחַ מַעֲשֶׂיךָ · וְכָל קְרָבַי אֶת שֵׁם קָדְשֶׁךָ :
ח׳ וַאֲבָרֶכְךָ בְּכָל עִנְיָנַי · וּבְכָל לִבִּי אוֹדֶה אֶת אֲדֹנָי :
ק׳ גַּם בִּגְרוֹנִי רוֹמְמוּתֶךָ · וְאֶת פִּי אֲמַלֵּא תְהִלָּתֶךָ :
ח׳ כִּי פִּי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ · כָּל הַיּוֹם אֶת תִּפְאַרְתֶּךָ :
ק׳ וֶאֱמֹרָה נָא עֱזוּז נוֹרְאוֹתֶיךָ · וְאָשִׂיחָה דִּבְרֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ :
ח׳ וְאַזְכִּיר טוּבְךָ וְצִדְקוֹתֶיךָ · חֲסָדֶיךָ וּגְבוּרוֹתֶיךָ :
ק׳ יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל אַתָּה · עַל כָּל אֱלֹהִים מְאֹד גָּדַלְתָּ :
ח׳ כִּי כָּל אֱלֹהֵי הָעַמִּים הֵם · אֱלִילִים אִלְּמִים וְרוּחַ אֵין בָּהֶם :
ק׳ הֵן לְעוֹבְדֵיהֶם גְּמוּל אֵין מְשִׁיבִים · וְלָמָּה לָהֶם הֵמָּה מְטִיבִים :
ח׳ וּבְעֵת צָרָה אִם יִתְפַּלְּלוּ · וְלֹא יַעֲנוּם כִּי לֹא יוֹעִילוּ :
ק׳ דּוֹרְשִׁים בְּכָל לְבָבָם אֵין בּוֹ · וְקָרוֹב יְהֹוָה אֶל עַם קְרוֹבוֹ :
ח׳ הַיּוֹצֵר כֹּל הוּא אֱלֹהֵינוּ · הוּא עָשָׂנוּ וְלוֹ לְבַד אֲנַחְנוּ :
ק׳ עַם מַרְעִיתוֹ וְצֹאן יָדוֹ · נְבָרֵךְ שְׁמוֹ כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ :
ח׳ בַּצַּר לָנוּ מְאֹד נִמְצֵאתָ · כִּי דוֹרְשֶׁיךָ לֹא עָזַבְתָּ :
ק׳ וְתָמִיד בְּפִינוּ תְּהִלָּתֶךָ · וּמְהַלְלִים לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ :
ח׳ עַד אַתָּה בָּךְ וּבִכְבוֹדֶךָ · וּמְשָׁרְתֶיךָ אַף עֲבָדֶיךָ :
ק׳ אֲשֶׁר כְּבוֹדְךָ מְלֹא כָל הָאָרֶץ · וּכְבוֹדְךָ עַל כָּל הָאָרֶץ :
ח׳ וַאֲבוֹתֵינוּ בָּחֲרוּ אוֹתְךָ לְבַדְּךָ לַעֲבוֹד וְאֵין לְזָר אִתָּךְ :
ק׳ גַּם אֲנַחְנוּ אוֹתְךָ לְבַדְּךָ · נַעֲבוֹד כְּבֵן אָב וּנְכַבְּדֶךָ :
ח׳ וְתָנֵנוּ עַל יִחוּדֶךָ · יוֹמָם וָלַיְלָה עֵדֶיךָ :
ק׳ בְּפִי כֻלָּנוּ וּבִלְבָבֵנוּ · שֶׁאַתָּה לְבַדְּךָ אֱלֹהֵינוּ :
ח׳ אֱלֹהֵינוּ אַתָּה עַל יִחוּדֶךָ · עֵדִים אֲנַחְנוּ וַעֲבָדֶיךָ :
ק׳ אֵין תְּחִלָּה אֶל רֵאשִׁיתֶךָ · וְאֵין קֵץ וְתִכְלָה לְאַחֲרִיתֶךָ :
ח׳ רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן מִבְּלִי רֵאשִׁית וּמִבְּלִי אַחֲרִית וְאֵין לֵב לְהָשִׁית :
ק׳ אֵין קָצֶה אֶל גַּבְהוּתֶךָ · וְאֵין סוֹף לְעוֹמֶק מִדּוֹתֶיךָ :
ח׳ אֵין לְךָ סוֹבֵב וְאֵין לְךָ פֵּאָה · עַל כֵּן אוֹתְךָ חַי לֹא רָאָה :
ק׳ אֵין צַד וָצֶלַע יַצְלִיעוּךָ · וְרוֹחַב וְאוֹרֶךְ לֹא יַמְצִיעוּךָ :
ח׳ אֵין פֵּאָה לִסְבִיבוֹתֶיךָ · וְאֵין תָּוֶךְ מַבְדִּיל בֵּינוֹתֶיךָ :
ק׳ אֵין חָכְמָה אֲשֶׁר תֵּדָעֲךָ · וְאֵין מַדָּע אֲשֶׁר יַגִּיעֲךָ :
ח׳ וְלֹא יַשִּׂיג אוֹתְךָ כָּל מַדָּע · וְאֵין שֵׂכֶל אֲשֶׁר יָבִין וְיֵדַע :
ק׳ מִמְּךָ מְאוּמָה וְאֵיכָה אַתָּה · וְאֵיךְ בְּלִי מְאוּמָה כֹּל בָּרָאתָ :

ליום שלישי

חזן אָמְנָם יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה · אֱלֹהֵי יַעֲקֹב כֹּל יָצַרְתָּ :
ק׳ אַתָּה בּוֹרֵא וְלֹא נִבְרֵאתָ · אַתָּה יוֹצֵר וְלֹא נוֹצַרְתָּ :
ח׳ אַתָּה מֵמִית וְאֶת כֹּל תְּבַלֶּה · אַתָּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וְאַף תַּעֲלֶה :
ק׳ וְנֶאֱמָן לְהַחֲיוֹת מֵתִים אַתָּה ·

על ידי נביאיך כן הודעת׃
ח׳ ולא תמות אל חי ולא מתה ·
מעולם ועד עולם אתה׃
ק׳ משביר ומוליד ולא נולדת ·
מוחץ ורופא ולא חלית׃
ח׳ מת ומחיה אין לפניך ·
תנומה ושנה אין לעיניך׃
ק׳ הלא מקדם אל חי אתה ·
מאשר בך לא נשתנית׃
ח׳ ועד עולם לא תשתנה ·
ומאלהותך לא תתגנה׃
ק׳ חדש ונושן לא נמצאת ·
חדשת כל ולא חדשת׃
ח׳ לא יחולו זקנה ובחרות ·
עליך גם שיבה ושחרות׃
ק׳ ולא חלו בך שמחה ועצב ·
ודמיון נוצר וכל דבר קצב׃
ח׳ כי לא יסובב אותך גשם ·
אף לא תדמה אל כל גשם׃
ק׳ כל היצורים גבול סבבתם ·
אל ראשיתם ולאחריתם׃
ח׳ כי הבראים בגבול שמתם ·
ולימי צבאם גבול הקפתם׃
ק׳ ולך אין גבול ולימיך ·
ולשנותיך ולעצמך׃
ח׳ על כן אינך צריך לכל ·
לידך ולחסדך צריכים הכל׃
ק׳ הכל צריכים לצדקותיך ·
ואינך צריך לבריותיך׃
ח׳ כי טרם כל יציר היית ·
לבדך מאומה לא נצרכת׃
ק׳ ראשית ואחרית בידך
ערוכים · אתה בם והם
ברוחך שרוכים׃
ח׳ כל אשר היה בראשונה ·
ואשר יהיה באחרונה׃
ק׳ כל היצורים וכל מעשיהם ·
וכל דבריהם ומחשבותיהם׃
ח׳ מראש ועד סוף תדע
כלם · ולא תשכח כי אתה
אצלם׃
ק׳ אתה בראתם ולבך ערכם ·
לבדך תדע מקומם ודרכם׃
ח׳ הן אין דבר ממך נעלם ·
כי לפניך נכוחים כלם׃
ק׳ אין חושך ואין מנוס וסתר ·
לנוס שמה ולהסתר׃
ח׳ את אשר תבקש אתה מוצא ·
כי נסות אליהם בעת
שתרצה׃

ק׳ כי את הכל בחרת תראה ·
לבדך תעשה כל ואינך
נלאה׃
ח׳ כי על גוי ועל אדם
יחד · על כל תדבר ברגע
אחד׃
ק׳ תשמע ברגע כל הקולות ·
זעק ולחש וכל התפלות׃
ח׳ אף תבין אל כל מעשיהם ·
ברגע תחקור כל לבביהם׃
ק׳ ולא תאריך על מחשבותיך ·
ולא תתמהמה על עצתך׃
ח׳ אצל עצתך גזרתך ·
לקץ ולמועד קריאתך׃
ק׳ וכלם באמת בתום וביושר ·
מבלי עודף ומבלי חוסר׃
ח׳ ממך דבר לא יאבד ·
ודבר ממך לא יכבד׃
ק׳ כל אשר תחפוץ תוכל
לעשות · ואין מי מוחה
בידך מעשות׃
ח׳ יכולת יהוה בחפצו קשורה ·
וברצות יהוה לא אחרה׃
ק׳ אין דבר סתר ממך נכחד ·
עתידות ועוברות לך הם
יחד׃
ח׳ אשר מעולם ועד העולם ·
הם כלם בך ואתה בכלם׃
ק׳ חדשות תגיד וסוד דרכיך ·
אל עבדיך ומלאכיך׃
ח׳ ואינך צריך להשמיעך ·
דבר סוד וסתר להודיעך׃
ק׳ כי ממך כל סוד יגלה ·
בטרם על לב כל יציר
יעלה׃
ח׳ בלב כל נברא לא תמצא ·
מפינו עתק לא יצא׃
ק׳ באין לו קצה ולא יחצה ·
לב לא יתור ואין פה פוצה׃
ח׳ באין לו רוחות ולא רוחות ·
אין לו שיחות בו סוכיות׃
ק׳ למרחוק מי ישא דעו ·
ללא תחלה ולא סוף להגיעו׃
ח׳ אגודים אחודים תוך וסוף
וראש · פה ולב אבלום
מדרוש ומדרוש׃
ק׳ נובה ועוסק נעוצים בסובב ·
חכם לב ונבון לא ילבב׃
ח׳ סובב את הכל ומלא את כל ·
ובהיות הכל אתה בכל׃

ק׳ אין עליך ואין תחתיך ·
אין חוץ לך ואין בינותיך׃
ח׳ אין מראה וגב לאחדותך ·
ואין גוף לעוצם יחודך׃
ק׳ ואין בתוך ממך נבדל ·
ואין מקום רק ממך נחדל׃
ח׳ ואינך נאצל מכל ונבדל ·
ואין מקום רק ממך ונחדל׃
ק׳ מקרה ושנוי אין בך נמצא ·
ולא זמן ונער ולא כל
שמצה׃
ח׳ כל זמן וכל עת אתה מכינם ·
אתה ערכם ואתה משנם׃
ק׳ כל מדע לא ישיג אותך ·
אין שכל אשר ימצא אותך׃
ח׳ כמדתך חכמתך ·
כגדלתך תבונתך׃
ק׳ חכם אתה מאליך ·
חי מעצמך ואין בגילך׃
ח׳ זולת חכמתך אין חכמה ·
בלתי בינתך אין מזמה׃
ק׳ חלקת בלב חכמים שכל ·
ורוחך תמלאם ודעתם
תשכל׃
ח׳ ומבלעדי כחך אין גבורה ·
ומבלעדי עזך אין עזרה׃
ק׳ אין נכבד כי אם כבדתו ·
ואין גדול כי אם גדלתו׃
ח׳ כל יקר וכל טוב מידך ·
לאשר תחפוץ עשות
חסדיך׃
ק׳ אין חקר לגדלתך ·
ואין מספר לתבונתך׃
ח׳ אין עוד זולת הויותיך ·
חי וכל תוכל ואין בלתך׃
ק׳ ולפני הכל אתה היית ·
ובהיות הכל כל מלאת׃
ח׳ לא לתצוה ולא הטוה ·
יצוריך אף לא מטוה׃
ק׳ בעשותך כל לא נבדלת ·
מתוך מלאכתך לא
נתדלת׃
ח׳ בעשותך את השמים ·
ואת הארץ ואת המים׃
ק׳ לא סבוך ולא רתוק ·
כי כל קירות לא יחלקוך׃
ח׳ זרם מים לא ישטפך ·
ורוח כביר לא יהדפך׃
ק׳ להויותיך אין תרון ·
וליחודך אין יתרון׃

ח׳ כמו היית לעולם תהיה ·
חסר ועודף בך לא
יהיה׃
ק׳ ושמך מעידך כי היית ·
והוה ותהיה ובכל אתה׃
ח׳ הוה לעולם וכן נודעת ·
נעידך וכן בך העידות׃
ק׳ שאתה הוא והוה בכל ·
שלך הכל וממך הכל׃
ח׳ שמות יקרך יענו ויעידו ·
בתוקף יקרך בך יסהידו׃

ליום רביעי

חזן ארוממך אלהי אבי ואלי ·
אנוה אלהי צורי וגואלי׃
ק׳ איחד אלהי השמים ·
והארץ בכל יום פעמים׃
ח׳ אל חי אחד הוא בראנו ·
אביר יעקב אב לכלנו׃
ק׳ אדונינו אדון כל הארץ ·
מה אדיר שמך בכל הארץ׃
ח׳ אין כאל אש אוכלה וקנא ·
לעולם יהוה אמת אל
אמונה׃
ק׳ אורי וישעי מעוז חיי ·
עליו תלוים כל מאויי׃
ח׳ אלהים אמת הוא אלהים
חיים · לא יכילו זעמו גוים
ואיים׃
ק׳ אדיר ואמיץ כח ורב אונים ·
אלהי האלהים ואדוני
האדונים׃
ח׳ אלהי עושי אישי ובועלי ·
אלוף נעורי שומרי וגאלי׃
ק׳ בורא כל וישראל גואל ·
ברוך אלהים אלהי ישראל׃
ח׳ בורא רוח הרים יוצר ·
ממך מזמה לא יבצר׃
ק׳ גאה משיב גמול על גאים ·
על הרמים ועל הנשאים׃
ח׳ גבור בקומו לערוץ בעברה ·
מהדר גאונו מי לא יירא׃
ק׳ גבוה כל אשר תחתיו נושא ·
וגדל כח גדולות עשה׃
ח׳ גדול הוא ושמו בגבורה ·
אריה שאג מי לא יירא׃
ק׳ דודי דגול הוא מרבבה ·
אל נערץ בסוד קדושים
רבה׃
ח׳ דן יתיב ועתיק יומין ·

תבאו על שמאל ועל ימין׃
ק׳ הדרו והודו על בני עבדיו ·
הדר הוא לכל חסידיו׃
ח׳ הוא אל אלהי הרוחות לכל
בשר שומע תפלה מכל׃
ק׳ ודאי ותיק ידע ועד ·
יהוה ימלוך לעולם ועד׃
ח׳ ואשר חרב גאותנו ·
להלחם מלחמתנו׃
ק׳ זכר לעולם בריתו ראשונים
כיום אתמול לו אלף שנים׃
ח׳ זה אלהינו ולו קוינו ·
וזמרת יה הוא ישענו׃
ק׳ חלק יעקב יוצר הכל
חנון יהוה וחסיד בכל׃
ח׳ חי העולמים יהוה חלקי ·
חכם הרזים יהוה חזקי׃
ק׳ טוב ומטיב המלמד דעה ·
טהור עינים מראות ברעה׃
ח׳ ישר יהוה וישר דברו ·
ידידי ידידות משכנות
דבירו׃
ק׳ יועץ וגבור מי יפדנה ·
ויחתוף ויפעל ומי ישיבנה׃
ח׳ יפה דודי יפיו וטובו ·
יראו ויחזו ציון בשובו׃
ק׳ כגבור יצא כאיש מלחמות ·
יעיר קנאה לעשות נקמות׃
ח׳ כנשר על כנפי נשרים ·
נשא עבדיו וישר הדורים׃
ק׳ כרוב שכול וכנמר שחל ·
כרקב וכעש ורוחו כנחל׃
ח׳ כדוב שכול וכנמר שוקד ·
דברו לעשות כמקל שקד׃
ק׳ כביר כח לב כמו שחל ·
כלביא וכארי ורוחו כנחל׃
ח׳ כארז בחור בגדולתו ·
כברוש רענן ענותנותו׃
ק׳ כתפוח בריתו עזו אהבתו ·
על ישראל גאותו׃
ח׳ כתפוח בעצי היער ·
כן דודי עם יושבי שער׃
ק׳ כביר כח למרגיזי אל ·
נוקם ונוטר וכטל הוא
לישראל׃
ח׳ כוסי מנת חלקי וגורלי ·
אני לדודי נחלה ודודי לי׃
ק׳ כבודי יהוה לא אמירנו ·
האמרתהו והאמירנו׃
ח׳ כאריה ישאג [illegible]

נדהם · אל יהיה כגבר וכאיש נדהם :

ק' כרועה נבור אשר לא יוכל · צאנו להציל והיה למאכל :

ח' כגבור אין איל וכאורח · נם ונותח מר צורח :

ק' כאריה משחית וככפיר לעוזביו · ברקב גם כעש לאויביו :

ח' כביר כח כשמיר ושית · ולא ישאיר כנוקף זית :

ק' כשמיר ושית צרים יכנן · כצפרים עפות לעירו יגן :

ח' כגשמי נדבה לנו יבא · כמלקוש וכטל לדבקים בו :

ק' כנשר ירחף על גוזליו · ובצל כנפיו יחסו מיחליו :

ח' כצפרים על עירו יגן · ובצל כנפיו רננות נגנן :

ק' לבדו (יהוה) הוא ונפלאות גדולות · עשה אל נורא עלילות :

ח' לצבי ועופר דומה דודי · כי יקדמני אלהי חסדי :

ק' לפני עמו יישר הדורים · וינשאם על כנפי נשרים :

ח' לעולם יהוה הוא חלקי וצור לבבי · כלה שארי לך ולבבי :

ק' לבדו יהוה הוא ונפלאות · גדולות עשה ורב נוראות :

ח' מקום מעון אתה לעולמך · ואין יודע את מקומך :

ק' מוראי אל רועי ויוצרי · צור ילדני מעוללי ונעורי :

ח' מרום ומעוז הוא לי ומחסי · מגדל עוז שם יהוה מנוסי :

ק' מלך יעקב משגב לנו · הוא מחוקקנו ומושיענו :

ח' מגדול ישועות משען יהי לי · מבטח אלהים יהוה חילי :

ק' מושל עולם מלכותך · בכל דור ודור ממשלתך :

ח' מי יתנך כאח לי לצרה · הושע יהוה כי ידך לא קצרה :

ק' מקור חיים מקוה ישראל · לא אעזוב כי מעוי אל :

ח' [illegible] :

לשמך ולזכרך נפש תאוה :

ק' מגן הוא לכל החוסים בו · אשרי אדם אשר עוז לו בו :

ח' נבר ונעים נאור ונורא · נאדר ונאזר שמו בגבורה :

ק' נאמן נצח ישראל וגואלו · לא ישקר אשרי כל חוכי לו :

ח' נצח ישרון האל הנאמן · מאלהיו יהודה לא אלמן :

ק' נפלא על כל הנפלאים · ומתנשא על כל הנשאים :

ח' נקדש ונערץ אלהי קדושי · נכון ונשגב יהוה נסי :

ק' נוקם ונוטר ובעל חמה · לצריו ולאויביו איש מלחמה :

ח' נרי יהוה בהלו נרו · עלי ראשי תר לרגלי דברו :

ק' סומך וסועד יהוה סלעי · סובל וסולח ונושא פשעי :

ח' סהדי יהוה סלעי וסתרי · סולח וסובל סעדי וסברי :

ק' סלענו (יהוה) ומצודתנו · עזרתנו ומפלטנו :

ח' עזוז וגבור עזי ועזרי · עליון עז לי אל יהי ערי :

ק' עיר וקדיש שת סביביו סתר · אכן אתה אל מסתתר :

ח' עד ממהר לשלם גמול לאויביו · שומר ברית והחסד לאוהביו :

ק' פדה את אברהם ידידו · הוא יפדה את ישראל עבדו :

ח' פחד יצחק יתן פחדו · על צרי בני יעקב עבדו :

ק' פועל ותוקר ודורש ובודק · כל לבבות לו אתן צדק :

ח' צרור המור אשכול הכופר · נותן לעמו צריו כפר :

ק' צח ואדום דודי בצבאיו אות · על כן נקרא שמו יהוה צבאות :

ח' צדיק יהוה הצור תמים · אבטח עדי עד בצור עולמים :

ק' צבא השמים משתחוים לו · שרפים עומדים ממעל לו :

ח' קדוש תנו גדל [illegible] ·

קדשות · כתות שלש קדוש משלשות :

ק' קים לעלמין אלהא חיא · מרא דארעא ומרא דשמיא :

ח' קנא מרחם מקנא לשונאיו · קרוב ישעי וקרוב לקוראיו :

ק' רחוק מכל ואת כל רואה · כי רם יהוה ושפל יראה :

ח' רועי יהוה לא אחסר כל · ורב כח ורב חסד לכל :

ק' רחום יהוה רופא ומחבש · לשבורי לב ועון כובש :

ח' רעי כלו הוא מחמדים · משפטיו אמת מתוקים ונחמדים :

ק' ראשון ואחרון מעולם ועד עולם אתה אל שוכן עד :

ח' שליט מלך שמיא בכל דר ודר · ליה אנא משבח מרומם ומהדר :

ק' שמש ומגן יי אלהים שופט צדק ונשקף על גבוהים :

ח' שגיא כח לא מצאנוהו · ישגיב בכחו ומי כמוהו :

ק' שלמה שמו כי שלו שלום · כי ידבר אל חסידיו שלום :

ח' שם יהוה אהיה אשר אהיה · הועפות ראם לו ככפיר וכאריה :

ק' שדי מאורי מלבי ואלי · הללויה שמו נפשי הללי :

ח' תהמם עם יושבי נטעים · השריגים שלשת הרועים (נ"א הרעים) :

ק' תתחסד תתבר עמם · ועם עקשים תתפל להם :

ח' תמים דרכך תקיף מכל · תוכל לבדך לעשות את כל :

ק' תוחלתי ושברי ותקותי · תאות נפשי ותשוקתי :

ח' תהלתי ותפארתי ועזי · מטעי אמי נוחי וגוזי :

ק' תמים דעים אל דעות אחד · כל הלבבות דורש יחד :

ליום חמישי

חזן מי כמוך דעה מורה · ניב שפתים אתה בורא :

ק' מחשבותיך עמקו ורמו · [illegible] לא [illegible] :

ח' לא למדוך חכמתך · ולא הבינוך תבונתך :

ק' לא קבלת מלכותך · ולא ירשת ממשלתך :

ח' לעולם יהי לך לבדך · ולא לאחרים כבוד הודך :

ק' ולא תתן לאלהים אחרים · תהלתך לפסילים וזרים :

ח' וכבוד וגם כל יקר מאתך · וכבודך ולא לזרים אתך :

ק' אתה תעיד ביחודך · ותורתך ועבדיך :

ח' אלהינו על יחודך · אתה עד אמת ואנחנו עבדיך :

ק' לפניך לא אל הקדימך · ובמלאכתך לא היה זר עמך :

ח' לא נועצת ולא למדת · בחרשך בריאות כי נבנות :

ק' ממעמקי מחשבותיך · ומכחך כל פעלותיך :

ח' קצות דרכיך הלא הכרנו · וממעשיך הן ידענו :

ק' שאתה אל כל יצרת · לבדך מאומה לא נגרעת :

ח' לעשות מלאכתך לא לחצת · וגם לעזר לא נצרכת :

ק' כי אתה היית לפני הכל · ואז באין כלא נצרכת כל :

ח' כי מאהבתך עבדיך · כל בראת לכבודך :

ק' ולא נודע אל זולתך · ואין כמוך ואין בלתך :

ח' ולא נשמע מן אז והלאה · ולא קם ולא נהיה ולא נראה :

ק' וגם אחריך לא יהיה אל · ראשון ואחרון אל ישראל :

ח' ברוך אתה יחיד ומיוחד · יהוה אחד ושמו אחד :

ק' אשר מי יעשה כמלאכתך · כמעשיך וכגבורותיך :

ח' אין יציר זולת יצירתך · ואין בריאה כי אם בריאתך (נ"א מלאכתך) :

ק' כל אשר תחפוץ תעשה · בכלי כי אתה נעלית על כל :

ח' אין כמוך ואין בלתך · כי אין אלהים זולתך :

ק' אתה האל עשה פלא ·

ודבר ממך לא יפלא :

ח' מי כמוך נורא תהלות · אלהים לבדך עשה גדולות :

ק' אין אותות כמו אותותיך · אף אין מופת כמו מופתיך :

ח' אין תבונה כתבונתך · אין גדלה כגדלתך :

ק' כי מאד עמקו מחשבותיך · וגבהו דרכי אורחותיך :

ח' אין נאוה כמו נאותך · אף אין ענוה כענותך :

ק' אין קדשה כקדשתך · אין קרבות כמו קרבותך :

ח' אין צדקה כמו צדקתך · אין תשועה כתשועתך :

ק' אין זרוע כזרועותיך · אין קול כרעם גבורותיך :

ח' אין רחמים כרחמנותך · אין חנינות כחנינותך :

ק' אין אלהות כאלהותך · ואין מפליא כשם תפארתך :

ח' כי שמותיך אלים מרוצים · בזכרך לחצים להפליא נחוצים :

ק' ואשף וחרטום לא יתרצוך · וכל שם ולהט לא ינצחוך :

ח' לא ינצחוך כל החכמים · כל הקוסמים והחרטמים :

ק' אתה משיב לאחור חכמים · לא יוכלו לך ערומים וקוסמים :

ח' להשיב לאחור מזמותיך · להפר עצת סוד גזרתך :

ק' מרצונך לא יעבירוך · לא ימהרוך ולא יאחרוך :

ח' עצתך תפר עצת כל יועצים · ועזך מחליש לב אמיצים :

ק' אתה מצוה ופתרך משנה · ואין עליך פקיד מצוה :

ח' אתה מקוה ואינך מקוה · לך כל מקוה נפש תרוה :

ק' וכל היצורים וכל עניינם · וכל יקר אשר בך אין דמיונם :

ח' לא מחשבותם כמחשבותיך · כי אין בורא זולתך :

ק' אין דמיון נפלא אלהינו · ואין חקר נשגב אדונינו :

ח' מתאר [illegible] ·

שיר היחוד ליום חמישי וליום ששי וליום השבת

מכל עמום ומכל פמום :
ק' דק מכל דק וצפון מכל צפון
ויכול מכל יכול :
ח' נשגב מכל נשגב ונעלם
מכל נעלם ושמו לעולם :
ק' גבוה מכל גבוה ועליון
מכל עליון ומכל תבין :
ח' חבוי ועמוק מכל עמוק
לבכל דעת עליו תחוק :
ק' שאין שכל ומדע וחכמה
יכולים להשוות לו כל
מאומה :
ח' לא משיגים לו איך וכמה
ולא מוצאים לו דבר דומה:
ק' מקרה ומרער ושנוי וטפל
ותבר ומסמך אור וגם אופל :
ח' ולא מוצאים לו מראה וצבע
ולא כל טבע אשר שש ושבע:
ק' לכן נבוכות כל עשתונות
ונבהלות כל החשבונות :
ח' וכל שרעפים וכל הרהורים
נלאים לשום בו שעורים :
ק' מלשערהו ומלהגבילהו
מלהארהו ומלפרסמהו :
ח' בכר שכלנו חפשנוהו
במדענו למצא מה הוא :
ק' לא מצאנוהו ולא ידענוהו
אך ממעשיו הכרנוהו :
ח' שהוא לבדו יוצר אחד
חי וכל יוכל וחכם מיוחד :
ק' כי הוא היה לכל קודם
על כן נקרא אלהי קדם :
ח' בעשותו בלי כל מאום את
כל ידענו כי הוא כל יכול:
ק' באשר מעשיו בחכמה כלם
ידענו כי בבינה פעלם :
ח' בכל יום ויום בחדשו כלם
ידענו כי הוא אלהי עולם :
ק' באשר היה קודם לכלם
ידענו כי הוא חי (וקים)
לעולם :
ח' ואין להרהר אחר יוצרנו
בלבנו ולא בספורנו
ק' לממש ונדש לא נשערהו
למשל ותואר לא נדמהו :

ח' ולא נחשבהו לעקר ונצב
ולא למין וכל און ולכל
נקצב :
ק' כל הנראים והנשכלים
והמרעים בעשר פלולים :
ח' ושבע כמיות וששת נדות
ושלש גזרות ועתות ומדות:
ק' הן בבורא אין גם אחד
כי הוא בראם כלם יחד :
ח' כלם יבלו אף יחלופו
הם יאבדו ואף יסופו :
ק' ואתה תעמד ותבלה כלם
כי חי וקים אתה לעולם :

ליום ששי

חזן אתה לבדך יוצר כל הוא
ולא ידמה מעשה לעושהו:
ק' כל הארצות לא יכילוך
ואף שמים לא יכלכלוך :
ח' אז (נ"א אף) יחילו מים
חיים מפניך אלהים חיים :
ק' רעשה ארץ ונסו מים
ונטפו (מים) מן השמים :
ח' נוטה לבדך השמים
רוקע הארץ על המים :
ק' עשית כל חפצך לבדך
ולא נצרכת עזר כנגדך :
ח' סועד אין מי יסעדך
הכל ממך ומידך :
ק' כבדך אז כן עתה ודעתך
ולעולם כל כבודך אתך :
ח' ולא יעפת ולא יגעת
כי במלאכתך לא עמלת :
ק' כי בדברך כל יצוריך
ומעשה חפצך במאמרך :
ח' ולא אחרתו ולא מהרתו
הכל עשיתו יפה בעתו :
ק' מבלי מאומה כל חדשת
ואת הכל בלי כל (נ"א כלי)
פעלת :
ח' ועל לא יסוד הכל יסדת
ברצון רוחך כל תלית :
ק' זרועות עולם את כל
נושאות מראש ועד סוף
ואינם נלאות :

ח' בעיניך לא דבר הוקשה
רצונך כל דבר רוחך עשה :
ק' לפעלתך לא דמית
אל כל תואר לא שוית :
ח' ולא קדמה למלאכתך
מלאכה חכמתך היא הכל
ערכה :
ק' לרצונך לא קדמו ואחרו
ועל חפציך לא נוספו וחסרו:
ח' מכל חפצך לא שכחת
ודבר אחד לא חסרת
ק' לא החסרת ולא העדפת
ודבר רק בם לא פעלת :
ח' אתה תשבחם ומי התעיבם
ושמץ דבר לא נמצא בם :
ק' התחלת בחכמה עשיתם
בתבונה ובדעת כליתם :
ח' מראשית ועד אחרית
עשוים באמת וביושר
וטוב ראוים :
ק' הקדמת במעשי ידיך
רוב רחמיך וחסדיך :
ח' כי רחמיך וחסדיך
הלא מעולם על עבדיך :
ק' ועד לא כל חי הוכן לכלכל
לפני אוכל תתן אוכל :
ח' ומזון ומקוה תעשה בפי כל
צרכי הכל כאשר לכל :
ק' שלשה ימים הראשונים
אז הכינותם לאחרונים :
ח' אז עטית אור כשלמה
אדר מאורות מטול שלמה :
ק' בטרם כל יציר מאד גדלת
ואחר כל מאד נתגדלת :
ח' אז באין לבוש הוד והדר
לבש עד לא ארג נאוה לבש:
ק' אור כשלמה וכמעיל עוטה
שמים כיריעה נוטה :
ח' עשית בם לאורים דרכים
ורצוא ושוב בנתת מהלכים:
ק' הבדלת בין מים למים
במתיחת רקיע השמים :
ח' מזונות מעונות לשרץ מים
ועוף יעופף על (פני רקיע)
השמים :

ק' עשב וחציר לבשה אדמה
מאכל לחיה ולכל בהמה :
ח' בקרן בן שמן גן נטעת
אל האדם אשר עשית :
ק' עזר כנגדו עשית לו
די מחסורו אשר יחסר לו :
ח' כל מעשיך בידו תתה
ותחת רגליו הכל שתה :
ק' להעלות מהם בקר וצאן
על מזבחך יעלו לרצון :
ח' עשית לו כהונת לשרת
להדרת קדש ולתפארת :
ק' שמת בקרבו חכמת אלהים
יצרתו לך בצלם אלהים :
ח' לא מנעת על פני אדמה
צרכי אדם וכלם בחכמה :
ק' מעשיך מאד רבו וגדלו
ושמך יהוה כלם יהללו
ח' רבו וגדלו מאד מעשיך
יודוך יהוה כל מעשיך :
ק' כל פעלת למענך
ולכבודך כל קנינך :

ליום השבת

חזן אז ביום השביעי נחת
יום השבת על כן ברכת :
ק' ועל כל פועל תהלה
ערוכה חסידיך בכל עת
יברכוכה :
ח' ברוך יהוה יוצר כלם
אלהים חיים ומלך עולם :
ק' כי מעולם על עבדיך
חב רחמיך וחסדיך :
ח' ובמצרים החזות
להודיע כי מאד נעלית :
ק' על כל אלהים בעשותך
בהם שפטים גדולים
ובאלהיהם :
ח' בבקעך ים סוף עמך ראו
יד הגדולה וייראו :
ק' נהגת עמך לעשות לך
שם תפארת להראות גדלך:
ח' ודברת עמם מן השמים
וגם העבים נטפו מים :
ק' ידעת לכתם במדבר
בארץ ציה איש לא עבר :

ח' תתה לעקה רנן שמים
וכעפר שאר ומצור מים :
ק' תגרש גוים רבים עמים
יירשו ארצם ועמל לאמים :
ח' בעבור ישמרו חקיםתורותי
אמרות יי אמרות טהורות :
ק' ויתעדנו במרעה שמן
ומחלמיש צור פלגי שמן :
ח' בנוחם בנו עיר קדשך
ויפארו בית מקדשך :
ק' ותאמר פה אשב לאורך
ימים צידה ברך אברך :
ח' כי שם יזבחו זבחי צדק
אף כהניך ילבשו צדק :
ק' ובית הלוי נעימות יזמרו
לך יתרועעו אף ישירו :
ח' בית ישראל ויראי יהוה
יכבדו ויודו שמך יהוה :
ק' הטיבות מאד לראשונים
כן תיטיב גם לאחרונים :
ח' יהוה תשיש נא עלינו
כאשר ששת על אבותינו :
ק' אותנו להרבות ולהיטיב
ונודה לך לעולם כי היטיבו
ח' יהוה תבנה עירך מהרה
כי עליה שמך נקרא :
ק' וקרן דוד תצמיח בה
ותשכון לעולם יי בקרבה :
ח' וזבחי צדק שמה נזבחה
וכימי קדם תערב מנחה :
ק' וברך את עמך באור פניך
כי חפצים לעשות רצונך :
ח' וברצונך תעשה חפצנו
הבט נא עמך כלנו :
ק' בחרתנו להיות לך לעם
סגלה ועל עמך ברכתך
סלה :
ח' ותמיד נספר תהלתך
ונהלל לשם תפארתך :
ק' ובברכתך עמך יבורך כי
את כל אשר תברך מבורך:
ח' ואני בעודי אהללה בוראי
ואברכבה כל ימי צבאי :
ק' יהי שם יהוה מבורך לעולם
מן העולם ועד העולם :

ככתוב ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ויאמרו כל העם אמן והלל ליהוה : ענה דניאל ואמר להוא שמה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא די חכמתא וגבורתא די לה היא : ונאמר ויאמרו הלוים ישוע וקדמיאל בני חשבניה שרביה הודיה שבניה פתחיה קומו ברכו את יהוה אלהיכם מן העולם עד העולם ויברכו שם כבודך ומרומם על כל ברכה ותהלה : ונאמר ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללויה : ונאמר ויברך דויד את יהוה לעיני כל הקהל ויאמר דויד ברוך אתה יהוה אלהי ישראל אבינו מעולם ועד עולם : אנעים זמירות תכנא לקל

(מק"א ע"ש ח"ב)

תנה נשרל שרת פיוס קלר והמלאכס מרובס · נהכנת סכך הסוכה ויפוי הסוכה והכנת לולב ומיניו · והסהרה במקוס · ובשעור זה גדלה המכשלה לעשות מלאכה בנויי סוכה קרוב לצאת הכוכבים · ושוד שעוברים זמן מנחה ומתפללים לאחר שעבר זמנה בגהלה ובמרוצה · לכן הירא וחרד לדבר ה' ירצה לתקן הכל מיד לאחר יו"כ · ומצוה בו יותר מבשלוחו ושלא לחוס על כבודו לענין עשייתה · ויבחר מקום נקי וטהור · ותהיה צלתה מרובה מחמתה · ולנאותה מפני הטוב המצוה כגון לעשות לה פתח בעיגול · וכיוצא מהדברים העשוים לנוי סוכה בזה יש לו שכר טוסף על שכר עשייתה :

בערב סוכות יתעסק בהדור סוכה ומושבה · ולנאותה בכלים ומצעות נאות לפי כחו · כהכין מושב וכסא למלך · לכבוד השכינה וז' אושפיזין דילה :

ועי"כ יזכה לסוכה הרוחנית · ותהיה נפשו יושבת במנוחה רבה בג"ע · כפי ערך מה שמקיים המצוה בכוונה טובה כך יעשה לו שם סוכה לנשמתו :

ערב סוכות אומרים למנצח ולדעת הגאון רבי יעב"ץ א"א :

תפלה זו יאמר בשעת אגידת הלולב

יהי רצון מלפניך יי אלהי ואלהי אבותי שיתקשרו על ידי אגידת לולב זה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה ועל ידי שלשה הדסים שהם כנגד שלשה אבות אברהם יצחק ויעקב ועל ידי בדי ערבות שהם כנגד משה ואהרן ועל ידי לולב ואתרוג שהם כנגד יוסף ודוד ויתקשרו ארבע אותיות של שמך הגדול והקדוש ועל ידי שלשה הדסים אות יו"ד של שמך הגדול ועל ידי שני בדי ערבות מילוי ה"א של שמך הגדול ועל ידי הלולב מילוי וי"ו של שמך הגדול ועל ידי האתרוג מילוי ה"א אחרונה של שמך הגדול · ומשם תשפיע לעבדך (פב"פ) אמתך חיים טובים שעולה כמנין הדס וכמנין לולב עם שני המלות ותתן לי זרע כשר וחכם וצדיק שעולה כמנין ערבה עם הכולל ותתן לי לב טוב וכשר להבין תורה שעולה כמנין אתרוג עם הכולל ותתן לי זכות שאאגוד אותם בבית מקדשך במהרה בימינו אמן :

אסור לאכול ממנחה ולמעלה בעי"ט מפני כבוד יו"ט כן ביו"ט ראשון אפני שהוא עי"ט שני · מיהו אם עי"ט הוא שבת יכול לקיים סעודה שלישית קודם מנחה קטנה · ויאכל מעט פת לכבוד י"ט ואם שכח לעשותה קודם יעשנה אחר כך · ומצוה ללוש בעי"ט כדי שיעור חלה לעשות מהם לחמים לכבוד יו"ט כמו לשבת ואין לשנות · ואל ימנעם בהוצאת י"ט וצרך לכבדו ולענגו כמו בשבת · וחייב לבצוע על שני ככרות · ולקבוע כל סעודה על היין · ומצוה לאכול בשר · ומצוה לרחוץ ולגלח בעי"ט ולימול הצפרנים ויטבול עצמו לכבוד הרגל כמובא בספרים גודל חיובה · ואסור להקיז דם · ובגדי יו"ט יהיו טובים יותר משל שבת ובימי יו"ט מאחרין ליכנס לבית הכנסת וממהרין לצאת משום שמחת יו"ט :

ערבית מתפללין של יו"ט אך שאומרים זמן שמחתנו מפני שהוא חג שאסיף שאדם שמח בתבואות ופירות שכנס :

עוד יש בו שמחה מסליחת העונות שנגמרה מיו"כ עד החג · עוד על שם שנכתב בתורה ושמחת בחגך · והיית אך שמח · עוד משמחת ארבעת המינים שכתוב בהם ושמחתם · עוד מפני ניסוך המים דכתיב בה ושאבתם מים בששון : ואם חל בשבת אומרים מזמור שיר ליום השבת קודם ערבית וא"א מערבית וא"א במה מדליקין :

מעריב ליל ראשון של סוכות

חזן **בָּרְכוּ אֶת יְהֹוָה הַמְבֹרָךְ :**

כשהש"ץ אומר ברכו אומרים הקהל יתברך

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים · סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה · ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם :

קהל וחזן **בָּרוּךְ יְהֹוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד :**

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים · בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ · בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה · גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר · וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה · וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְהֹוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ · אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד :

מיוסד ע"פ א"ב ושם המחבר יוסף הקטן בר שמואל

אוֹחֲזֵי בְיָדָם אַרְבָּעָה מִינִים · בָּאִים לְסַלְּדָךְ בְּעוֹנֶג וּבְמִנִּים · גְּמוּנֵי פֹה אוֹגְדִים וּמְזַמְּנִים · דְּגָלֵימוֹ יָשִׁים כְּכוֹכְבֵי שַׁחַק נִמְנִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים :

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ · תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ · עַל כֵּן יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ · וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה : וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים :

הוֹגֵי דָת מֵרֹאשׁ נְסוּכָה · וּבָאִים וְלָנִים שִׁבְעָה בַּסֻּכָּה · זְכוּת הַמְצִיאָם וְגוֹנְנָם מִמְּסוּכָה · חוֹק אַהֲבָתָם בְּלִי לְחַשְׂכָה · בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל :

ליחיד אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן :

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה ׀ אֶחָד :

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהֹוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ : וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ : וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ : וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ : וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ :

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם : וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ : וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ : הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם : וְחָרָה אַף־יְהֹוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה

(אוחזי בידם) · לשון והמצדם כתולם (איוב י"ד) שהוא ענין אוחזה לדעת קלת (גמרי סם) כדאמרינן במגלס (סוכה ל"ו ב') דגלימו וכו' · שיעור דגלימו יפים כמנין טלכי שחק וגם כמנין סכם מן השמים וספור הכוכבים לא תוכל לספור אותם (בראשית ט"ו ה') :

(הוגי דת) · ישראל ההוגים בתורה שנסוכה מראש כדכתיב מעולם נסכתי מראש (משלי ח' כ"ג) (ממסוכה) לשון משוכת חדק (משלי ט"ו י"ט) דבר המבדיל בעד על קוצים :

אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם׃ וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת בֵּין עֵינֵיכֶם׃ וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ׃ וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ׃

לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיכֶם וִימֵי בְנֵיכֶם עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵיכֶם לָתֵת לָהֶם כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל־הָאָרֶץ׃

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִת עַל־כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדֹרֹתָם וְנָתְנוּ עַל־צִיצִת הַכָּנָף פְּתִיל תְּכֵלֶת׃ וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִת וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֺת יְהוָה וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם׃ לְמַעַן תִּזְכְּרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־כָּל־מִצְוֺתָי וִהְיִיתֶם קְדֹשִׁים לֵאלֹהֵיכֶם׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ · כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ · הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הֶעָרִיצִים · הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ · וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אוֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ · הָעֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר · נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר · הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ · הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ · הָעֹשֶׂה לָנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם · הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם · וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם · הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ׃ וּמַלְכוּתוֹ בְרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה׃

מוֹעֲנֵי נִטְעֵי צְמָחוֹת · יַשִּׂיגוּ שׂוֹבַע שְׂמָחוֹת בְּחַג הַסֻּכּוֹת׃ כַּסֵּם בְּצֵל יְמִינֶךָ · לְמַעַן זְכוּת מַאֲמִינֶךָ · נָתַן מִסֻּכּוֹת׃ מְחַנְּנִים בְּלֵב וּבְשַׂר · נָהֳלֵם כְּיָחִיד נִתְבַּשֵּׂר · בַּעֲצֵי הַסְּבָכוֹת׃ סֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל · עֲבוּר תָּם הַמְפַצֵּל · חָנָה בַּסֻּכּוֹת׃ פְּלָטִים בְּצִלְּךָ תַּסְתִּירֵם · צְנִיף יֶשַׁע תַּכְתִּירֵם · מִנֶּשֶׁק לְסֻכּוֹת׃ קָדוֹשׁ בְּרִית תַּגְבִּיר · רוּחַ טֻמְאָה תַּעֲבִיר · פְּרָעוֹת וּסְבָכוֹת׃ שְׁבוֹר זְרוֹעַ רֶשַׁע · שְׁלַח לְצֶדֶק יֶשַׁע · אוֹמֶץ וּסְמָכוֹת׃ תְּחַזֵּק חוֹגְגֵי שִׁבְעָה · תּוֹפְשֵׂי מְגַדִּים אַרְבָּעָה · וְשַׁעֲשַׁעְתָּם סֻכּוֹת׃

יִשְׁעִי אֵל סֻכּוֹת שְׁוֵעַת עַמֶּךָ · וְרֵעִים וְעִנְּגֵם בְּטוּב טַעְמֶךָ · שַׂגִּיא כְּהַכְנָעַת זֵדִים בְּזַעְמֶךָ · פְּאֵר חֲמֵר נָתְנוּ לְהַנְעִימֶךָ׃ בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם׃

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה׃

הַלֵּל גּוֹמְרִים כָּל שְׁמוֹנָה · קוֹרְאֵי פָּרָשַׁת קָרְבָּנוֹת בִּזְמַנָּהּ · טְעָם וְהוֹשִׁיבָם בְּאֶרֶץ שְׁמֵנָה · נֵצַח צוּר יִשְׁעֵנוּ לְהָאֲמֵנָה׃ זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ׃

יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃ וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ׃

בַּהֲדָרַת קוֹדֶשׁ שׁוֹרְרוּ בְּמִקְדָּשׁוֹ · רוֹחֲשִׁים שִׁיר וָשֶׁבַח לְחַדְּשׁוֹ · שָׁלוֹם תִּשְׁפּוֹת לָהֶם לְהַגְדִּישׁוֹ · מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וּקְדוֹשׁוֹ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ׃ (נ״א גָּאַל יִשְׂרָאֵל)

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם · וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים · וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ · וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ · וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ · וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה׃ וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ׃

וָתִיק חַדֵּשׁ מְכוֹן אוּלַמֶּךָ · אָמֵץ אֲהוּבִים כּוֹנַנְתָּ בְּצִלְמֶךָ · לְבָרֵךְ וּלְקַדֵּשׁ שִׁמְךָ בְּעוֹלָמֶךָ · תָּגֵן עָלֵינוּ בִּבְרִית שְׁלוֹמֶךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם׃

לשבת וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם בְּרִית עוֹלָם׃ בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְיָ אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ׃

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ ח״ק

(מועני) עשאי (נטעי צמחות) רמז לד' מינים (כסם) תכסה אותם (מאמינך) אברהם שהאמין בך ונתן פסולים ומסכות של פרח אביו כאשר נא נקבלם (בלב בשר) בלב רך ונכנע לעבודתך כענין והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר (יחזקאל י"א) ומ"י לב דחיל קדמי למעבד רעותי (כיחיד וכו') בזכות יצחק הבן היחיד שנתבשר בשבים האיל נאחז בסבך (תם המפצל) יעקב איש תם אשר פצל במקלות וחנה בסוכות (פלטים) ישראל (נשק לסכות) לשון סכותה לראשי ביום נשק (תהלים ק"מ ח') (ברית תגביר וכו') כנבואת זכריה (י"ג ב') ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ · והוא רומז ליצ"הר המטעיה (פרעות וסכסות) שעושה הגליות והכסתרות (שבור וכו') בקצת נוסחאות יחסר תיבת אות ש"ן ובקצתם הג' זו בלתי הגון והנכון כהבנתי וטעמו כענין שאמרה ברוריה דכתיב דר"מ כתיב יתמו חטאים כתיב שיכלה יצה"ר (ברכות דף י"א) (שגיא) אל (איוב ל"ו) (כהכנעת זדים) פרעה וחילו (טעם) נטע אותם (בארץ שמנה) א"י (רוחשים) הוגים לשון רחש לבי (תהלים מ"ה ב') (תשפות) הערוך כמו ה' תשפות שלום לנו (ישעיה כ"ו י"ב) (להגדישו) למדוד לו גדלם במדה גדושה כמוהם לא על כל גדותיו · והלשון ידוע בדברי רז"ל (ותיק) שומר נגל יסגר (אומן) כמ"ש (אהובים) ישראל :

תפלת שלש רגלים למעריב לשחרית ולמנחה

לשחרית כי שם יי אקרא הבו גדל לאלהינו :

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך :

ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב · האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה :

מלך עוזר ומושיע ומגן : ברוך אתה יהוה מגן אברהם :

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע : בשמע"צ למוסף מתחילין לומר משיב הרוח ומוריד הגשם :

מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים · ומקים אמונתו לישני עפר · מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה : ונאמן אתה להחיות מתים : ברוך אתה יהוה מחיה המתים :

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה : ברוך אתה יהוה האל הקדוש :

אתה בחרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך · וקרבתנו מלכנו לעבודתך ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת :

אם חל יו"ט במוצאי שבת אומרים כאן ותודיענו

ותודיענו יהוה אלהינו את משפטי צדקך ותלמדנו לעשות בהם חקי רצונך · ותתן לנו יהוה אלהינו משפטים ישרים ותורות אמת חקים ומצות טובים · ותנחילנו זמני ששון ומועדי קודש וחגי נדבה ותורישנו קדושת שבת וכבוד מועד וחגיגת הרגל · ותבדל יהוה אלהינו בין קודש לחול בין אור לחושך בין ישראל לעמים בין יום השביעי לששת ימי המעשה בין קדשת שבת לקדשת יום טוב הבדלת ואת יום השביעי מששת ימי המעשה קדשת · הבדלת וקדשת את עמך ישראל בקדושתך :

ותתן לנו יהוה אלהינו באהבה (לשבת שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום (השבת הזה ואת יום)

לסוכות	לשמיני עצרת ולש"ת	לפסח	לשבועות
חג הסכות הזה · זמן שמחתנו	שמיני עצרת החג הזה · זמן שמחתנו	חג המצות הזה · זמן חרותנו	חג השבעות הזה · זמן מתן תורתנו

באהבה מקרא קודש זכר ליציאת מצרים :

אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויבא ויגיע ויראה וירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו וזכרון אבותינו וזכרון משיח בן דוד עבדך · וזכרון ירושלים עיר קדשך וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים לחיים ולשלום

לסוכות	לשמיני עצרת ולש"ת	לפסח	לשבועות
ביום חג הסכות	ביום שמיני עצרת החג	ביום חג המצות	ביום חג השבעות

הזה : זכרנו יהוה אלהינו בו לטובה · ופקדנו בו לברכה · והושיענו בו לחיים · ובדבר ישועה ורחמים חוס וחננו ורחם עלינו והושיענו כי אליך עינינו כי אל מלך חנון ורחום אתה :

והשיאנו יהוה אלהינו את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון · כאשר רצית ואמרת לברכנו : לשבת אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך · שבענו מטובך ושמחנו בישועתך · וטהר לבנו לעבדך באמת · והנחילנו יי אלהינו באהבה וברצון בשמחה ובששון שבת ו) מועדי קדשך · וישמחו בך ישראל מקדשי שמך : ברוך אתה יהוה מקדש השבת ו) ישראל והזמנים :

רצה יי אלהינו בעמך ישראל ובתפלתם והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל · ותפלתם באהבה תקבל ברצון ותהי לרצון תמיד עבודת ישראל עמך :

ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים : ברוך אתה יהוה המחזיר שכינתו לציון :

מודים אנחנו לך שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד · צור חיינו מגן ישענו אתה הוא לדור ודור נודה לך ונספר תהלתך על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך ועל נסיך שבכל יום עמנו ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת · ערב ובוקר וצהרים · הטוב כי לא כלו רחמיך והמרחם כי לא תמו חסדיך מעולם קוינו לך :

ועל כלם יתברך ויתרומם שמך מלכנו תמיד לעולם ועד :

וכל החיים יודוך סלה ויהללו את שמך באמת האל ישועתנו ועזרתנו סלה : ברוך אתה יהוה הטוב שמך ולך נאה להודות :

שלום

למנחה ולמעריב

שלום רב על ישראל עמך תשים לעולם כי אתה הוא מלך אדון לכל השלום וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך: ברוך אתה יהוה המברך את עמו ישראל בשלום:

לשחרית

שים שלום טובה וברכה חן וחסד ורחמים עלינו ועל כל ישראל עמך · ברכנו אבינו כלנו כאחד באור פניך · כי באור פניך נתת לנו יהוה אלהינו תורת חיים ואהבת חסד וצדקה וברכה ורחמים וחיים ושלום: וטוב בעיניך לברך את עמך ישראל בכל עת ובכל שעה בשלומך: ברוך אתה יהוה המברך את עמו ישראל בשלום:

אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה ולמקללי נפשי תדום · ונפשי כעפר לכל תהיה · פתח לבי בתורתך ובמצותיך תרדוף נפשי וכל החושבים עלי רעה מהרה הפר עצתם וקלקל מחשבתם: עשה למען שמך · עשה למען ימינך · עשה למען קדשתך · עשה למען תורתך · למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננֵי: יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגואלי: עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

אם חל יו"ט בשבת אומרים ויכלו ומגן אבות אלהינו ואלהי אבותינו וכו' אבל מו"ע האומן של פסח א"א מגן אבות:

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

חזן

ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון קונה שמים וארץ:

מגן אבות בדברו מחיה מתים במאמרו האל הקדוש שאין כמוהו המניח לעמו ביום שבת קדשו כי בם רצה להניח להם · לפניו נעבוד ביראה ופחד ונודה לשמו בכל יום תמיד מעין הברכות · אל ההודאות אדון השלום מקדש השבת ומברך שביעי ומניח בקדשה לעם מדשני עונג זכר למעשה בראשית:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה במנוחתנו קדשנו במצותיך ותן חלקנו בתורתך שבענו מטובך ושמחנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת · והנחילנו יהוה אלהינו באהבה וברצון שבת קדשך וינוחו בה ישראל מקדשי שמך: ברוך אתה יהוה מקדש השבת:

ק"ש עלינו ק"י אדון שלם

איכות מצות ישיבת הסוכה

מצות סוכה שיהא אדם אוכל ושותה וישן ומטייל בסוכה והוא מצוה ובריתא בפרק היישן · ומטייל הוא כמו שהולך אדם לטעמים אילך ואילך · ולפעמים הוא יושב אף שלא בשעת אכילה ושתיה · כל אלו מתחייב האדם במ"ע מה"ת דוקא בסוכה · וע"כ רגע ורגע ששוהה בביתו חוץ לסוכה על לא דבר שהכרחי עובר על מ"ע מה"ת · זולת שלימוד כשהוא בעיון רב ועיון והתפלה שהתירו חז"ל חוץ לסוכה · והחסיד יעה"ס קרא תגר על זה וז"ל · ועל זה ידוה לב על כל הדווים שהמה רגעים בחג מטייל אדם בביתו חוץ לסוכה על לא דבר הכרחי כלל ושובר בכל רגע מ"ע · אוי לאותה בושה אם אומרים לו לאדם אגר פטירתו מה תשובן מכמה מאות ואלפים מ"ע שעבר בימי החג · וכמו שכשהוא תולה לו עובר בכל רגע על מ"ע · כן הדבר הזה מדה טובה מרובה שבכל רגע שהוא יושב בסוכה מקיים מ"ע · לכן מהראוי לאדם שירגיל א"ע לחשוב בתמידות במחשבתו בעת ישיבתו בסוכה מצוה מ"ע בשמחה עלומה ומל"ש כשירגיל בתמידות לפרש כדבור קיום מ"ע · בודאי לא יבא אל ביטול מ"ע אפילו רגע כמימרא אל דבר בלתי הכרחי · כי כהרגל נעשה טבע לחשוב תמיד מ"ע זו · ועתה בהטייה מעט בביתו בטל ממחשבה זו · בודאי מיד יבא גרתע לאחוריו ועיין שם יותר מזה · נשים וקטנים הצריכים לאמם פטורים מן הסוכה · קטן שא"צ לאמו הוינו כבן ה' או ו' כל חד לפום חורפיה חייב בסוכה מדברי סופרים לחנכו · נוטל ידיו ובוצע · אוכל סעודתו שמח וטוב לב ביותר אחת על אחר י"ט · כי כן הוא חג השמחות כאשר אעפ"כ ז"ל גם כן גילו ברעדה · לפי שבו נידונין על המים שבו תלוין חיי האדם · כו עלדו כאמות לדר"א · הנה זה כבר נודע כ"פ מגודל חיוב הלמוד על השלחן ומכ"ש בחג הקדוש הזה לכבוד השכינה ואושפיזין קדישין · כי עיקר כוון הוא הלימוד על השלחן וזמירות ושבחים ולהאות עניים משולחנו כנ"ל:

תפלה כשנכנסין לסוכה

כשהוא מכניס יעמוד בפתח הסוכה פלגא ויאמר עולו אושפיזין עלאין קדישין · עולו אבהן עלאין קדישין למיתב בצלא דמהימנותא עלאה בצלא דקב"ה · ליעול אברהם ועמיה יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף ודוד: ואח"כ ישב ויאמר

הריני מוכן ומזומן לקיים מצות סוכה כאשר צוני הבורא יתברך שמו בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים תיבו אושפיזין עלאין קדישין תיבו תיבו אושפיזי מהימנותא תיבו בצלא דקודשא בריך הוא · זכאה חולקנא וזכאה חולקיהון דישראל דכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו · לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים על ידי ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

ויהי נועם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

ואח"כ יאמרים זה

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי · שתשרה שכינתך בינינו · ותפרוש עלינו סוכת שלומך · בזכות מצות סוכה שאנו מקיימין · ליחדא שמא דקודשא בריך הוא ושכינתיה · בדחילו ורחימו · ליחדא שם י"ה בו"ה ביחודא שלים בשם כל ישראל · ולהקיף אותנו מזיו כבודך הקדוש והטהור · נטוי על ראשינו מלמעלה · כנשר יעיר קנו · ומשם יושפע שפע החיים לעבדך (פב"פ) אמתך · ובזכות צאתי מביתי החוצה ודרך מצותיך ארוצה · יחשב לי בזאת כאילו הרחקתי נדוד · הרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני · ומאושפיזין עילאין אושפיזין דמהימנותא תהיינה אזני קשובות רב ברכות · והתן לי זכות לשבת ולחסות בסתר צל כנפיך · בעת פטירתי מן העולם · ולחסות מזרם וממטר · כי תמטיר על רשעים פחים · ותהא חשובה מצות סוכה זו שאני מקיים כאלו קיימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותנאיה וכל מצות התלוים בה · ותיטיב לנו החתימה · ותזכני לישב ימים רבים על האדמה אדמת הקודש בעבודתך וביראתך ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

ראוי לומר בכל פעם שיכנס לסעודה בסוכה תפלה קצרה זו

רבון כל העולמים יהי רצון מלפניך שתהא חשובה לפניך מצות ישיבת סוכה זו כאלו קיימתיה בכל פרטיה ודקדוקיה ותרי"ג מצות התלוים בה וכאלו כוונתי בכל הכוונות שכוונו בה אנשי כנסת הגדולה:

[illegible] הסוכה של יום [illegible] הסוכה אם אל נתוך יכין עצמו אל קיום מצות עשה מן הסוכה [illegible] · ועפ"י האריז"ל יברך על [illegible] בסוכה [illegible] מן [illegible] · וכן [illegible] · ברכה [illegible]:

הָאֵל

בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ· הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ· הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ· הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה· לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל· וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים· לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ· כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא· בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ· בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

השׁ"ץ אומר ברכו בקול רם ובנעימה

חזן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:

ק"ה בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

כשהש"ץ אומר ברכו אומרים הקהל יתברך

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים· סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה· ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד· יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל: אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

יוצר ליום ראשון של סוכות

מיוסד ע"פ א"ב בראשי התרוזות ודע כי כל הפיוט הזה מיוסד על לשון חש"ך

אַכְתִּיר זֵר תְּהִלָּה · לְנוֹרָא עֲלִילָה · בְּמִי זֹאת עוֹלָה : בְּאֶדֶר רְנָנִים אֶעֱלְסָה · כְּנַף רְנָנִים נֶעֱלָסָה · לְמֶלֶךְ רָם וְנִשָּׂא : גַּדְתִּי אַרְבַּע · לְמִסְפַּר רוֹבַע · לָחַן עַל אַרְבַּע :

אֲסַלֵּד בְּשֶׁבַח וְתוֹדָה · בְּתוֹךְ קָהָל וְעֵדָה · בְּלָקְחִי לוּלָב וַאֲגֻדָּה · קָדוֹשׁ :

דְּרוֹשׁ בָּמוֹ צֶדֶק · לְשָׁפְטָם לְצֶדֶק · דִּינָם לְהוֹצִיא לְצֶדֶק : הַלֵּל בָּם אֶפְצֶה · וּמְלִיצַי יֵרָצֶה · וְכַזָּהָב אֵצֵא : וְרוֹבֵץ בַּפֶּתַח יֵבוֹשׁ · וְחֵטְא בְּצוּל תִּכְבּוֹשׁ · קְרָאתִיךָ אַל אֵבוֹשׁ : זֵכֶר סִכּוּךְ לְדוֹרוֹת · לָהֶם לְהוֹרוֹת · לְסַכֵּךְ וּלְקָרוֹת : חֲסוֹת בְּצֵל סֻכָּה · כְּחוֹק נְסוּכָה · שִׁבְעָה לְהִסְתּוֹכְכָה : טְלוּל עֲנָנִים אֶזְכְּרָה · בְּכָל דּוֹר וָדוֹר אַזְכִּירָה · לְחַסְדֵי דָוִד זָכְרָה : יָקֵם סֻכָּתוֹ · וְתִכּוֹן מַלְכוּתוֹ · וְתֶרֶב גְּדוּלָּתוֹ : כִּימֵי עוֹלָם · וּמַלְכוּתוֹ עַד הָעוֹלָם · לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד עוֹלָם : לְדוֹר וָדוֹר תִּמְלוֹךְ · וְהוּא עֲדֵי עַד יִמְלוֹךְ · מֶלֶךְ מַמְלִיךְ מְלוֹךְ : מְהֵרָה לְהַצְמִיחַ זַרְעוֹ · עַל עַם מְשַׁוְּעוֹ · לַעֲבוֹר עַל פִּשְׁעוֹ : נֶחֱזֶה

(אכתיר א' ט') אעשה מתפלותיו עטרת תפארת להקדוש ברוך הוא שנקרא נורא עלילה (במי זאת עולה) בתוך עדת בני ישראל שנאמר בהם מי זאת עולה (באדר רננים אעלסה) בחוזק רננות ותפלות אשמח (כנף רננים נעלסה) כמו שמרננים ומשבחים המלאכים בכנפיהם כן נשמח אנחנו ונשבח (למלך רם ונשא) (גדתי ארבע) קבלתי ד' מינים באגודה אחת ולמה ארבע מינים (למספר רובע) כנגד מספר הדגלים שהיו ישראל מרובעים בדגלים (לחון על ארבע) כדי לשבח להקדוש ב"ה שהוא חונה על ד' חיות המרכבה (דרוש במו צדק) בקשתנו מלפניך שתדרוש בהם צדק במה שהם מקיימין מצות ד' מינים ועי"ז (לשפטם לצדק דינם) שאתה דן אותם על המים אם יהיו מרובים או מועטים בקשתנו (להוציא צדק) (הלל בם אפצה) אפתח את פי לומר את הלל בד' מינים (ומליצי) מצות סוכה ולולב וכו' (ירצה) (וכזהב) אשר הוא נקי (אצא) נקי מן הדין באלו שמליצים (ורובץ בפתח) יצה"ר הרובץ תמיד בפתח הלב להחטיאו אותו מגזל (יבוש) (וחטא בצול תכבוש) תשליך במצולות ים החטא ותוריד אותו (זכר סכוך לדורות) כדי שיהיה לזכרון לדורות שישבו ישראל בסוכות ענני כבוד (להם להורות) כך הורה להם (לסכך ולקרות) לעשות כמו תקרה ולסכך עליכם בכסוי שאינה עבה (חסות בצל סוכה) לחסות ולהיות מכוסים בצל סוכה והסוכה תהא מתוקנת (כחוק נסוכה) כדת של תורה (שבעה להסתוככה) שצריך לישב תחתיה שבעת ימים (טלול עננים) סיכוך עננים שסיכך הקדוש ב"ה לישראל בענני כבוד במדבר זה הנס (אזכרה) בסוכה ונס (בכל דור ודור אזכירה) ובקשתנו מאתך יתברך (לחסדי דוד זכרה) ותשלח לנו מלך המשיח (יקם) יחזור ויקם בהמ"ק שנקרא סוכתו (ותכון מלכותו) של דוד (ותרב גדולתו) הקדוש ב"ה ירבה גדולתו של משיח בן דוד (כימי עולם) כמו שהיתה מאז בימי דוד (לדור ודור תמלוך) אתה הקדוש ב"ה בעצמך (והוא עדי עד ימלוך) ומשיח בן דוד ימלוך לעולם (כי) אתה הקב"ה (מלך) ואתה (ממליך מלוך) ואתה תמלוך לדוד כדי למלוך (מהרה להצמיח זרעו) של דוד ולהמשיכו (על עם משועו) על עם ישראל המתפללים תמיד (לעבור על פשעו) שיעבור על פשעם (נחזה

(אכתיר א') שיסדם ל' כבר (נורא עלילה) תואר להקב"ה עפ"ה נורא עלילה על בני אדם (תהלים סו ה) ופירש"י יראתו על בני אדם פן ימצא עליו פשע כי כל מעשיהם גלוים לפניו והמפרשים פירשו מעשיו נוראים (במי זאת עולה) תואר לישראל עפ"ה מי זאת עולה מן המדבר (שה"ש ח ה) (באדר) ל' חוזק מל' אדיר במרום ה' (תהלים צג ד) (אעלסה ונעלסה) שניהם ל' שמחה או ל' שבח עפ"ה כנף רננים נעלסה ות"י דמשבחא ומקלסא והמפרשים פירשו ל' שמחה וגיל כמו נתעלסה באהבים (משלי ז יח) (גדתי) ל' אגודה וקיבוץ מל' גד גדוד יגודנו (בראשית מט יט) שהוא ל' קבוץ לפי כמה דעות (למספר רובע) עפ"ה ומספר את רובע ישראל (במדבר כג י) (אסלד) ל' שבח ותהלה ל' ואסלדה בחילה (איוב ו י) : (במו) כמו בהם ודוגמתו אש דת למו (דברים לג ב) ופירש"י בהם (אפצה) לשון פתיחת פה לדבר כמו ואנכי פציתי פי (שופטים יא לה) (ומליצי) רומז לד' מינים (ורובץ בפתח) תואר ליצה"ר עפ"ה לפתח חטאת רובץ ות"י וירושלמי (בראשית ד ז) (בצול) במצולות ים (זכר סכוך לדורות) עפ"ה למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל (ויקרא כג מג) (להורות) מל' ולהורות נתן בלבו (ולקרות) ל' תקרה משמע שלא יהיה כסוי עבה (חסות) כמו לחסות מל' טוב לחסות בה' (תהלים קיח ח) (נסוכה) תואר לתורה עפ"ה מעולם נסכתי מראש (משלי ח כג) (להסתוככה) לסכך (טלול עננים) סכוך ענני כבוד (סכתו) תואר לבית המקדש ועל שם שבעת שקנה דוד מארונה מקום בית המקדש היתה כמין סוכה (יקם סכתו כו' כימי עולם) כדכתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת וכו' ובניתיה כימי עולם (עמוס ט יא) (ומלכותו עד לעולם לדוד כו') כדכתיב וכוננתי את כסא ממלכתו עד עולם (ש"ב ז יג) וכתיב ודוד עבדי נשיא להם

אבתיר זר תהלה איך וועל מיט מיין תפלה מאכין אקרוין צוא גאט וואס ער טוט שרעקליכע מעשים צוא דיא ישראל וואס אויף זייא גייט דער פסוק (מי זאת עולה מן המדבר) באדר מיט מיין שטארקר תפלה וועל איך מיך פרייען אזו וויא די מלאכים לויבין גאט מיט זייערע פליגל אזוא פרייען מיר זיך צוא לויבין גאט וואס ער איז הויך אונ דר הויבין גדתי איך האב צו נויף גיבונדין די פיר מינים פון לולב אנקעגין דר צאל פון דיא ישראל וואס זייא זיינען גיוועזין פיר דגלים אין דער מדבר די פיר מינים האב איך גינומען פון גאטס וועגין וואס ער רואט אויף פיר חיות הקודש : אסלד איך וועל לויבין מיט לויב אונ דאנקן צווישן אלע ישראל אז איך טוא נעמען דעם לולב מיט דיא מינים וואס זיינען צוא אים צוא גיבונדין צוא טאן דעם ווילין פון דעם הייליגין גאט :

דרוש אין דעם זכות זאל גאט פארשטין דאס גירעכטיקייט פון דיא ישראל ער זאל זייא משפטין צוא גירעכטיקייט זייער משפט זאל ער ארויס ציהען צוא גירעכטיקייט הלל איך טוא עפענן מיין מויל צו זאגין הלל מיט דיא פיר מינים אונ מיינע מליצים זאל ער בווילינין אונ אזו ריין וויא גאלד זאל איך ארויס גיין פון מיין משפט ורובץ אונ דער יצר הרע וואש אויף אים זאגט דער פסוק (לפתח חטאת רובץ) זאל פאר שעמט ווערין אונ די זינד זאל ער צוא נויף נעמן אונ זאל אין ים ארין ווארפן איך רוף דיך לאז מיך ניט פאר שעמט ווערין זכר צוא אגידעכניש צוא די דורות פון די פיר וואלקין וואס גאט האט ארום גירינגלט די ישראל אין דער מדבר דרום האט ער דיא דורות גילערינט צו צוא דעקין אונ צוא בעלקין דיא סוכה חסות צוא בשיצן זיך אין שאטין פון דער סוכה די סוכה ווערט גימאכט אזו וויא דר דין פון דר תורה צו זיצן זיבן טאג אין סוכה דעם שאטין אונ דאס בדעקונג וואס גאט האט בדעקט דיא ישראל מיט וואלקין אין דער מדבר טוא איך גידיינקען דעם נס מאך איך גדיינקען אין איטליכן דור בזכות זה זאל גאט גידיינקן דעם חסד וואס ער האט צוא גיזאגט צוא טאן צוא דוד יקם ער זאל אויף ריכטין זיין בית המקדש אונ עס זאל גרויס ווערין זיין גדולה פון משיח בן דוד כי הוא דען ער איז פון אייביג אונ זיין מלוכה איז צוא אייביג דוא גאט זאלסט דאס טאן וואש דיין מלוכה איז פון איין דור צום אנדערין אונ ער קיניגט צוא אייביג מלך דוא גאט מאכסט קיניגי דיא מלכים בעטין מיר דיך זאלסט אויף ריכטין דיא מלוכה פון דוד באלד צוא מאכין שפראצין דעם נאמען פון דוד ער זאל קיניגען איבר דיא ישראל וואש זייא שרייען צוא אים ער זאל זייא מוחל זיין זייער זינד

בְּעֻזְּךָ · בְּשׁוּבְךָ לְגַן אֱגוֹזֶךָ · וְעַיִן בְּעַיִן נֶחֱזֶךָ : סֻכָּתְךָ עֲלֵיהֶם
תִּמְתַּח · וּבְצֵל לְקוֹחֶיךָ יְמֻתַּח · וְלֹא יַכֵּם מֻרְתָּח : עֵצִים
בְּנָטְלָם אַרְבָּעָה · לִמְזוּזַת רְבוּעָה · לִזְכֹּר בְּרִית וּשְׁבוּעָה :
פְּרִי עֵץ הָדָר · אֶקַּח לְנֶאְדָּר · כִּי כְבוֹדוֹ הוֹד וְהָדָר : צֶמַח תּוֹמֶר
אֶשָּׂא לְהֵאָמֵר · לְכֻלּוֹ כָּבוֹד אוֹמֵר : קִיחַת עֲנַף עֵץ עָבוֹת
אֶאֱסוֹר בַּעֲבוֹת · לְמַבִּיט בְּרִית אָבוֹת : רַעֲנַנֵּי עַרְבָה · כְּצִמְחֵי
רְבָבָה · לְדָגוּל מֵרְבָבָה : שְׁתוּלִים בַּחֲצֵרוֹת · בָּם יוּפְדוּ
מִצָּרוֹת · כְּבִזְכֹּר חֲצוֹצְרוֹת : חֵין תְּכוּנִים לְכַפָּרָה · לְסוֹרֵרָה
כְּפָרָה · בְּלִי צֵאת חֲפוּרָה · מִפְּנֵי קָדוֹשׁ :

לשלם (יחזקאל לד כט) (בעזך) בית שכינתך (לגן אגוזך) אומר לישראל (ועין בעין נחזך) עכ"ש כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון (ישעיה נב ח) (סוכתך) אומר לשכינה (תמתח) לשון וימתחם כאוהל לשבת (ישעיה מ כב) ות"י ופרסינון (ימתח) ג"כ לשון פריסה (לקוחיך) אומר לישראל על שם שעוסקים בתורה שנקראת לקח (מורתח) לשון רתיחה וחום ועכ"ש ולא יכם שרב ושמש (ישעיה מט י) (למזוזת רבועה) עכ"ש בהיכל מזוזת רבועה (יחזקאל מא כא) ופירש"י שם אני שמעתי בבנין שלמה מזוזת רבועה שהיו לה מזוזות מב' צדדין ומשוך מתחת ומשקוף ממעל עכ"ל · ולהכעטם נקרא מזוזות ע"כ קורים לבה"כ מזוזת רבועה (פרי עץ הדר) אתרוג (לנאדר) אומר להקב"ה ע"ש שהוא מהודר ומהוזק בכל מיני הוד והדר (צמח תומר) צמיחת הלולב (להאמר) ל' שבח מל' את ה' האמרת היום (דברים כו יז) (קיחה) כמו לקיחת (ענף עץ עבות) הדס (רענני ערבה) ענפי ערבה (כצמחי רבבה) אומר לישראל עכ"ש רבבה כצמח השדה נתתיך (יחזקאל טז ז) (שתולים בחצרות) אומר לישראל עכ"ש שתולים בבית ה' בחצרות אלהינו יפריחו (תהלים צב יד) (תכונים) ל' הכנה ומנין סז ותוכן לבנים (שמות ה י) ומלשון ויעמידו את בית האלהים על מתכונתו (ד"ה ב' כד יג) (לסוררה כפרה) אומר לישראל עכ"ש כי כפרה סוררה סרר ישראל (הושע ד טז) (חפורה) לשון חרפה ובושה מל' והפרה הלבנה (ישעיה כד כג) (קדוש) אומר לאל יתברך :

(בעזך) יה"ר שנראה בעוז שכינתך ומתי יהיה זה (בשובך לגן אגוזך) כשאתה יתברך תשוב לשכון בישראל שהם גן אגוז שלך (ועין בעין נחזך) נראה שכינתך כמראה שלנו נראה (סכתך עליהם תמתח) ותפרוש ותמשוך עליהם שכינתך (ובצל לקוחיך יומתח) צלך יהא נמשך על ישראל שנקראים לקוחים (ולא יכם מורתח) לא יכם שרב ושמש ושום חמימות שיהיה על דמעים לעתיד לבא (עצים בנטלם ארבעה) בזכות שהם נוטלים הד' מינים (מזזת רבועה) בבהכ"נ (לזכור ברית ושבועה) להקדוש ב"ה שהוא זוכר ברית אבות והשבועה שנשבע להם (פרי עץ הדר אקח לנאדר) אקח את האתרוג להקדוש ב"ה כי כבודו הוד והדר (צמח תומר אשא להאמר) צמיחת הלולב שנאמר בו כפות תמרים אטול אותו כדי לשבח (לכולו אומר כבוד) להקדוש ברוך הוא שכל מי שיש בהיכלו אומר לו כבוד (קיחת ענף עץ עבות) לקיחת הדס (אאסור בעבות כו') אקשור בקליעה של ג' בדים להקב"ה שהוא מביט ברית אבות (רעני ערבה כצמחי רבבה לדגול מרבבה) אנחנו עם ישראל שנאמר עליהם רבבה כצמח השדה נוטלין ענפי ערבה לשם הקב"ה שהוא דגול מרבבה שאליו מתאספים רבי רבבות של מלאכים (שתולים בחצרות) ישראל שהם נטועים ומקובצים בחצרות בתי כנסיות (בם יופדו מצרות) בזכות ד' מינים יהיו גאולים מכל צרות (כבזכר חצוצרות) כמו שהם נזכרים ונושעים בזכות שתי החצוצרות כמ"ש והרעותם בחצוצרות כו' ונושעתם כן יהיו נזכרים בזכות ד' מינים (תכונים לכפרה) אלו ד' מינים מתוקנים ומכוונים לכפרה (לסוררה כפרה) לישראל שהם כפרה סוררה (בלי צאת חפורה מפני קדוש) שלא יצאו מלפני הקדוש ברוך הוא בחרפה ובבושה :

בחול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ
בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ
מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד
מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : מָה רַבּוּ
מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה
עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ :
הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ
מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר
וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם :
אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים

בשבת

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה : הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח · וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ · וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים : הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם : אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ · צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : אֵין כְּעֶרְכְּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ : אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים :
אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה · גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ : הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה · זְכוּת וּמִישׁוֹר

נחזה מיר זאלין זוכה זיין צוא זעהן דיין שכינה אז דוא וועסט דיך אום קערין צוא דיא ישראל וואס זיינען גיגליכין צוא אגוס גארטין אזו וויא אגוס האטשע ער איז פון אויסין ווייניג איין גישמירט אבר אינווייניג איז ער דאך ריין אזוא אויך דיא ישראל אפילו ווען זייא זיינען אום ריין חס ושלום פון עבירות אבר זייער הארץ קערט זיך דאך צו גאט תשובה צוא טאן אונ מיט אקלארער שיין וועלין מיר דעמאלט דיין שכינה זעהן סכתך דיין סוכה זאלסטו איבר זייא אויס שפרייטין אונ דיין שאטין זאל ניצויגין זיין איבר דיא ישראל וואס לערנען דיין תורה אונ דיא היץ זאל זייא ניט שאדין עצים פון וועגן דאס זייא נעמען פיר ארלייא מינים צוא לויבין דיך אין שול אזו וויא מיהאט דיך גלויבט אין בית המקדש וואס דארטין איז דיא טיר גימאכט גיוועזין פון פיר שטיינער לויבין צו גאט וואס ער גידיינקט דעם פר בונד אונ די שבועה וואס ער האט גישווארין צוא דיא אבות פרי דעם אתרוג וואס ער איז די שענסטע פרי נעם איך פון גאטש וועגין וואס ער איז גישטארקט מיט לויב דען זיין כבוד איז לויב אונ שוינהייט צמח דאס שפראצונג פון טייטיל בוים דאס איז דר לולב הייב איך אויף דער מיט צוא לויבין גאט צוא גאט וואש אלע בשעפניש גיבין אים כבוד קיחת דאש נעמונג פון דעם הדס טוא איך בינדין צוא דיא צווייגין פון דעם לולב פון גאטש וועגין וואס זעהט דעם ברית פון דיא אבות רענני די צווייג האפטיגע ערבות וואס די ישראל נעמען וואש אויף זייא איז גיזאגט דער פסוק (רבבה כצמח השדה נתתיך) צו לויבין גאט וואש ער איז גיבאנירט מיט פיל טויזינט מלאכים שתולים די וואש זיינען גיפלאנצט אין דיא הויף פון גאט דאש זיינען דיא שולין אונ בתי מדרשים זאלין זייא דער לייזט ווערין פון אלע צרות אין זכות פון דיא פיר מינים אונ זאלין גידאכט ווערין צוא גוטן פאר גאט אזו וויא זייא זיינען גידאכט גיווארין אז זייא האבין גיבלאזין מיט די טרומייטין ביא די קרבנות תכונים דיא פיר מינים זיינען אן גיברייט מכפר צו זיין אויף דיא ישראל וואס זייא האבין אפ גיקערט פון דעם גוטין [illegible] וויא אקוא וואש גייט אראפ פון דעם וועג ווען מען אקירט מיט איר זיי זאלין ניט אויס גיין פאר שעמט פון פאר דעם הייליגן גאט :

בחול

רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

בשבת

לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל · כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם · שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ · קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ: לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ · תִּפְאֶרֶת עָטָה

לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת · זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ · וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָֹה · לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו · שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת · תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם · וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים: אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה · קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה:

קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָֹה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

מיוסד ע"פ א"ב

אַאֲמִיר אוֹתְךָ סֶלָה · בְּהוֹד וְהָדָר וּתְהִלָּה · גּוֹאֵל הַצְמִיחַ גְּאוּלָּה · דְּרוֹשׁ אֲיוּמָתְךָ לְשֵׁם וְלִתְהִלָּה: הַצָּגִים בְּשִׂמְחָה · וּבְלוּלָבֵיהֶם אוֹתְךָ לְשַׂמְּחָה · זוֹעֲקִים לְפָנֶיךָ שִׂיחָה · חֲמוֹל עֲלֵיהֶם הוֹשִׁיעָה וְהַצְלִיחָה: טוֹב בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · יְקַר עֲדַת אֲהוּבִים · כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים בְּאַהֲבִים · הֲבִיאֵם לְשַׁעַר בַּת רַבִּים: מַחֲמַדִּים תֵּן לָהֶם · נָא שְׂמַח עִמָּהֶם · שָׂא נָא חַטֹּאתֵיהֶם · עֲבוֹר עַל פִּשְׁעֵיהֶם: פּוֹצְחִים הַלֵּל וְתוֹדוֹת · צוּר הַיּוֹדֵעַ עֲתִידוֹת · קוֹל לְהַשְׁמִיעַ אוֹתָם לַחֲדוֹת · רַחֲמֵם בְּנָשְׂאָם אֲגוּדוֹת: חזן שׁוֹקְדִים וְאוֹתְךָ מַקְדִּישִׁים · שִׁבְחֲךָ בְּפִיהֶם רוֹחֲשִׁים · תּוֹקְפִים בָּרוּךְ וְלוֹחֲשִׁים · תּוֹמְכִים כְּאֵילֵי תַרְשִׁישִׁים:

מטה לוי

(אאמיר אותך סלה) אשבח אותך לעולם (דרוש איומתך) דרוש את ישראל שאימתם היתה מוטלת על הבריות בזמן שבית המקדש קיים · עמך ישראל (הצגים בשמחה) כו' (זועקים לפניך שיחה) צועקים לפניך בתפלה (טוב) בקשתנו מלפניך אתה הטוב (ברחמיך הרבים יקר) תכבד (עדת אהובים) (הביאם לשער בת רבים) לשערי בהמ"ק שרבים נכנסים להתפלל שם (נא שמח עמהם) תוציא אותם מהגלות ותשמח עמהם (שא נא) סלח נא (רחמם בנשאם אגודות) רחם עליהם בשעה שהם נושאים ונוטלים אגודות של לולב (שוקדים) ממהרים (ואותך מקדישים) (תוקפים ברוך ולוחשים) אחר ק"ש אומרים בשכמל"ו בחוזק כוונתם ובלחש (תומכים) בתפלתם (כאילי תרשישים) כמלאכי' החזקים והגדולים כים תרשיש:

בית לוי

(אאמיר) ארוממך בשבחות מל' את ה' האמרת (דברים כו יז) (סלה) לעולם (איומתך) ל' אומה ותואר לישראל עפ"ש איומה כנדגלות (שה"ש ו) (שיחה) ל' תפלה מל' ולפני ה' ישפוך שיחו (תהלים קב א) ותרגומו יימר צלותיה (טוב) תואר להקב"ה (יקר) ל' כבוד וחשיבות מל' יקרה נפשי בעיניך (ש"א כו כא) (לשער בת רבים) תואר לבהמ"ק (פוצחים) ענין פתיחת פה ברנה מל' פצחו רנה (ישעי' יד ז) (שא נא חטאתיהם) עפ"ש נושא עון (מיכה ז יח) (עבור על פשעיהם) עפ"ש ועובר על פשע (שם) (לחדות) לשמח מל' תחדהו בשמחה את פניך (תהלים כא ז) (שוקדים) ל' מהירות מל' כי שוקד אני (ירמיה א יב) (רוחשים) מדברים ל' דבור ואמירה כלשון רז"ל כמו ששנינו (בסנהדרין דף ס"ז) הזיה לאתתא דהוה קא מרחשי שפוותה (תוקפים) לשון חוזק כמו את כל תוקף (אסתר ט' כ"ט) (ולוחשים) ל' לחש וקול נמוך כמו יחד עלי יתלחשו (תהלים מא ח) (ותומכים) ענינו כענין וקרא זה אל זה כי איש את אחיו יעזורו ויתמוך אותו בעניות השיר

אאמיר איך וועל דיך גאט אייביג לויבן מיט שוינהייט אונ דאנק אונ לויב · דו דער לייזער מאך שפראצין אדערלייזונג פון די עונות פארשט דיין פארבטיג פאלק ישראל זייא זאלין האבין אגוטען שם אונ זאלין זיין גילויבט הצגים דיא דא שטייען מיט פרייד צוא דער פרייען דיך מיט זייער לולב זייא שרייען פאר דיר מיט תפלה דעם בארים דיך איבר זייא אונ זאלסט זייא העלפין אונ בגליקין טוב דוא גוטער גאט פון וועגין דיין פיל דער בארמיקייט מאך חשוב אויף דער וועלט דיא גליבטע ישראל דיא דא קניען אונ בוקין זיך צו דיר אונ זיינן זיך מתודה

אונ אויף זייערע עבירות מיט ליבשאפט ברייננ זייא קין ירושלים וואש אין איר זיינען פול לייט גיוועזין מחמדם גיב זייא זייער לוסט איך בעט דיך פרייא דיך מיט זייא זייא זייא מחל זייערע עבירות פאר איבר אויף זייערע פשעים פוצחים זייא עפענען זייער מויל צוא זאגין הלל אונ לויב פאר גאט ער איז דער באשעפר אונ ווייסט וואש דער נאך וועט זיך טאן זאלסט לאזין הערין אקול זייא זאלין דער פרייט ווערין דר בארים זייא פון וועגין וואש זייא הייבין אויף דיא בינר פון דעם לולב שוקדים זייא אילין אונ היילינן דיך זייא ריידין דיין לויב מיט זייער מויל זייא

שטארקן

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו ואראלים
יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים
לעמתם משבחים ואומרים: ברוך כבוד יהוה ממקומו :

לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקים זמרות יאמרו
ותשבחות ישמיעו · כי הוא לבדו פועל גבורות עשה
חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא
רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל
יום תמיד מעשה בראשית : כאמור לעשה אורים גדולים
כי לעולם חסדו : אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו
מהרה לאורו : ברוך אתה יהוה יוצר המאורות :

אהבה רבה אהבתנו יהוה אלהינו חמלה גדולה ויתרה
חמלת עלינו: אבינו מלכנו בעבור אבותינו
שבטחו בך ותלמדם חקי חיים כן תחננו ותלמדנו: אבינו
האב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל
לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקים את כל דברי
תלמוד תורתך באהבה : והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו
במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך ולא נבוש
לעולם ועד · כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו נגילה
ונשמחה בישועתך: והביאנו לשלום מארבע כנפות
הארץ ותוליכנו קוממיות לארצנו · כי אל פועל ישועות
אתה · ובנו בחרת מכל עם ולשון · וקרבתנו לשמך הגדול
סלה באמת · להודות לך וליחדך באהבה: ברוך אתה
יהוה הבוחר בעמו ישראל באהבה :

ליחיד אל מלך נאמן :

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה ׀ אחד :
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־
מאדך : והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך
היום על־לבבך : ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך
בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות
על־ידך והיו לטטפת בין עיניך : וכתבתם על־מזזות
ביתך ובשעריך :

והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה אתכם
היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־
לבבכם ובכל־נפשכם : ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה
ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך : ונתתי עשב בשדך
לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה לבבכם
וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם : וחרה
אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה מטר והאדמה
לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה
אשר יהוה נתן לכם : ושמתם את־דברי אלה על־לבבכם
ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־ידכם והיו לטוטפת
בין עיניכם : ולמדתם אתם את־בניכם לדבר בם בשבתך
בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך : וכתבתם על־
מזוזות ביתך ובשעריך :

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע
יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת
אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם
ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת : והיה לכם לציצת
וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם
ולא־תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים
אחריהם : למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם
קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם
מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם :

אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד
ונעים ונורא ואדיר : ומתוקן ומקבל וטוב ויפה
הדבר הזה עלינו לעולם ועד : אמת אלהי עולם מלכנו צור
יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון
ומלכותו ואמונתו לעד קימת : ודבריו חיים וקימים נאמנים
ונחמדים לעד ולעולמי עולמים · על אבותינו ועלינו על
בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך :

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חוק ולא
יעבור · אמת שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו לעולם ועד · אתה הוא מלכנו מלך אבותינו
אתה : למען שמך מהר לגאלנו כגאלת את אבותינו ·
אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין
אלהים זולתך :

בית לוי | מיוסד עם א"ב | מטה לוי

(בני עפר מי מנה) קאי לישראל (עונה) זמן שם (סוכת דוד) קאי לבהמ"ק שנעשה כמבואר לעיל בפיוט אכתיר זר כלות יו"ד (אומה) קאי לישראל (סוב) קאי נסקלים (תופפה) ל' תוף

אנא הושיעה נא · בני עפר מי מנה · גואל הצליחה נא ·
דורשיך בכל עונה : הקם סכת דוד הנופלת ·
ובל תהי עוד משפלת · זכור אומה הנקהלת · חופפה ·

(אנא) ס' (מי מנה) כתיבה לבני ישראל שנאמר עליהם מי מנה עפר יעקב (הקם סוכת דוד) בית המקדש (הטפלת) כעת (ובל תהיה עוד משפלת) אחר תקומה זו לא תשפילה (זכור אומה הנקהלת)

שטארקין ניך צוא זאגין מיט אשטארק קול קריאת שמע דער נאך זאגין
זייא שטילער היים (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) לעהן זייא אונטר
אזו וויא די מלאכים .ואס זיינען אזו גרוים וויא דער ים תרשיש :
אנא איך בעט דיך נאם העלף די קינדער פֿון יעקב וואש אויף זייא איז
גיזאגט דר פסוק (מי מנה עפר יעקב) : גואל דר ליזר איך בעט דיך זאלסט
בגליקין די וואס פארשטין דיך אלע צייט הקם ריכט אויף די סוכה פֿון דוד
וואש זיא איז גיפאלין דאס איז דאס בית המקדש עם זאל שוין נים זיין
מער שפל גידיינק דאס פארקטינ פֿאלק ישראל דיא וואש זיינען דא

עייז

ישראל המקבלים לחסות בצלך (טוב) נקבתנו מלפניך אתה הטוב (הצמיח שמחתם) לנאלם (צר אמור) למלך המשיח (לעוזרם) (קומם בית הדרם) ולקומם בית המקדש חכם אותם (ראותם כתאום שברם) לראות פתאום תקותם (שלם) ירושלים (מהרה תבנה) (ונקראך ותענה) ותענה אותנו על תפלתנו :

וּבְצִלְּךָ נֶאֱהָלֶת: טוּב הַצְמִיחַ שִׂמְחָתָם · יָהּ כַּפֵּר אַשְׁמָתָם · כַּלֵּה עַתָּה אַנְחוֹתָם · לְמַעַנְךָ חִישׁ פְּדוּתָם: מַלֵּא מִשְׁאֲלוֹת לִבָּם · נוֹאֲקִים אֵלֶיךָ בְּכָל לְבָבָם · סָמְכֵם וְרִיב רִיבָם · עַתָּה תִּשְׁכּוֹן בְּקִרְבָּם: פְּנֵה תִּפְנֶה לְפָאֳרָם · צוּר אָמוּר לְעוֹזְרָם · קוֹמֵם בֵּית הֲדָרָם · רְאוֹתָם פִּתְאוֹם שִׁבְרָם: שָׁלֵם מְהֵרָה תִּבְנֶה · שְׁלֵמֶיךָ בְּכֵן תַּעֲנֶה · תִּכָּה קָמֶיךָ כְּמַכַּת בְּכוֹרִים וְתַעֲנֶה · תִּקְרָעֵם כִּקְרִיעַת יַם סוּף · וְנִקְרָאֲךָ וְתַעֲנֶה:

עליו (דברים לג יב) ושם ענין הגנה (נאהלת) לשון אהל (חיש) מהר מלשון כי גז חיש ונעופה (תהלים צ׳) (ריב ריבם) כמ״ש (שברם) תקותם מלשון שברו על ה׳ אלהיו (שם קמ״ו ה׳) (שלם) ירושלים כדכתיב ומלכי צדק מלך שלם וס״ל מלכה דירושלם (בראשית יד יח) (שלמיך) אומר לישראל השלימים אתך (בכן) לשון אז כי תרגום אז ישיר בכן שבח (שמות טו) :

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ · מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם · רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ · מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל · גֹּאֲלֵנוּ יְהֹוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל: שמ״ע תמצא במעריב דסוכות

תפלה לשליח צבור בקול

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה:

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים · וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים · אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים · לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

כמנהג יום ראשון בשנה מתחילין הסדר ואומרים ארמון מיום שני כ״כ ברוב מחזורים ישנים ונכון הוא שכל הפיוט הזה מדבר מד׳ מינים שלוקח בשנה · וארמון הוא מענין סוכה · וכ״כ בספר זכרון יוסף לגאון אב״ד דק״ק פורדא ובספר נ״מ לגאון אב״ד דק״ק פראג וכן הוא מהרי״ב בהגהותיו והוא רק בטעות הדפוס במחזורים החדשים :

(אימתי) פחדתי ויראתי (בחיל כפור) מפחד של יום כפור מעונות שבידי (בעותה) ועדיין נפשי נבהלה (בחשבון הספור) ביום כפור כי על ספרך נכתב חשבון כל מעללי ב״א (גלתי) שמחתי (כהצדק פור) כשעלה הגורל עלי לצדק ושמחתי (דולק כנמצא חפור) כשילא השטן בוש שלא הועיל קטרוגו עלי (הודראו) נמאסו ונתחייבו כליה (מתי סוללים) אנשי רע (וטמאו) נכרתו ונחתם גזר דינם (לרגב חללים) לעפר מתח (זכים כילאו) ישראל כשזכו בדין ונחתם גזר דינם לחיים ולא (מסללים) הקדוש

מיוסד ע״פ א״ב עד יעלון ד׳ לשלם

אֵימָתִי בְּחִיל כִּפּוּר · בְּעוּתָה בְּחֶשְׁבּוֹן הַסִּפּוּר · גַּלְתִּי כְּהִצְדַּק פּוּרִי דּוֹלֵק כְּנִמְצָא חָפוּר: הֻדְרָאוּ מְתֵי

(אימתי) לשון אימה ופחד (בחיל) ל׳ חיל אחז (שמות טו יד) ופ״א דחילה אחדשינן (בעותה) לשון בעותיך צמתתוני (תהלים פח יז) (גלתי) לשון שמחה וגיל (פור) הוא הגורל (דולק) עוכר לשון ע״ש שרודף את האדם לקטרג עליו ביוה״כ והוא מלשון דלקת אחרי (בראשית לא לו) הו על שם שמדליק ומלהב לב האדם לתאוות ושלום · ומקטרג ודולק הוא מלשון יין ידליקם (ישעיה ה יא) (חפור) לשון בושה מלשון וחפרה הלבנה (ישעיה כד כג) (הודראו) לשון ושם דראון לכל בשר ופירש״י לשון בזיון (ישעיה סו כד) (מתי) אנשים לשון ואני מתי מספר (בראשית

אין גיזאמילט שוועב איבער וויא אונ וויא זאלין וויצין אונטער דיין שאטין וויא אונטער אגיצעלט טוב דוא גוטער גאט מאך שפראצין זייער פרייד דוא גאט פאר גיב זייער שולד פאר לענד זייערע זיפצין פון וועגן דיין הייליגין נאמען אייל אדער לייזונג גיב זיי אלץ וואס זייא בגעריינע שרייען צוא דיר מיט גאנצין הארץ לעהען זייא אונטר אונ קריג זייער קריג קעגין דעם יצר הרע דוא זאלסט איצונד רועען צווישין זייא פנה דוא זאלשט דיך קערין צוא בשיינען זייא דוא בשעפר זאג צוא העלפין זיי ריכט אויף זייער בית המקדש זייא זאלין פלוצלונג זעהן זייער האפנונג שלם דיא שטאט ירושלים זאלסטו באלד בויען די ישראל וואש זייא זיינן גאנץ אין דיין דינסט זאלשטו ענטפערין דען וועלין מיר דיך רופין אונ דוא וועשט אונז ענטפערין:

אימתי איך האב מיך דער שראקין מיט ציטערנעש אין יום כפור מיין נשמה האט זיך דר שראקין דר וייל דאש אירע עבירות ווערין אין דעם טאג גיצייל דער קעגין האב איך מיך ווידער גיפרייט אז מיין

הוֹלְלִים · וְצָמְתוּ לְרֶגֶב חֲלָלִים · זַכִּים כְּיָצְאוּ מְהַלְלִים · חֲלִים וְשָׁרִים כְּחוֹלְלִים: טִיעַת עֲצֵי עֵשֶׂב יִשְׂאוּ הַיּוֹם מִזְבֵּחַ לְהָסֵב: חזן כְּתֶשֶׁר יְפַלְּסוּ בְּמֵסֵב · לְהַרְצוֹת בְּשׁוֹר וָכֶשֶׂב: בְּךָ אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה · בְּרִנָּה וְשִׂמְחָה: חזן בְּאֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה · גּוֹנְנֵנוּ בִּפְדוּת צָמֵחָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מָגֵן אַבְרָהָם:

מ׳ ג׳ (הוללים) פולר ולתמו רבא והכלות מלשון תמרים והוללים אל תהלו (תהלים עה ה) (וצמתו) לשון כריתה על גנות והרכו נצמתו (איוב ו יז) (לרגב) ל׳ מתק ע׳ רגבי נחל (שם כא יג) (זכים) סולר ישראל (מהללים) אומרים הללים (חלים) לשון מחולות על כמחולת המחנים (שה״ש ז א) (שרים כחוללים) ל״ם (תהלים פז ז) ושרים ד״ל אומרים שירה כחוללים שם אלי גנן כלשון רבונים

גרון סוא (חלים ושרים כחוללים) מהללים במחולות ואומרים שירה בכלי שיר הנקרא חלילים כל זה היה בזמן שבית המקדש היה קיים אך עתה (טיעת עצי עשב) נטיעת וענפים של ד׳ מינים אשר (ישאו היום מזבח להסב) להקיף את המזבח בכל יום פעם אחת (כתשר יפולסו במסב) כתקרובת ראיית פניך יהיו שקולים לפניך מה שמסבבין את המזבח (להרצות) לפיות רצוים לפני הקדוש ב״ה בסיבוב שלהם כמו (בשור וכשב) בזמן שבית המקדש היה קיים (בך אגילה ואשמחה ברנה ושמחה) ובאיזה המקום ההיה השמחה (באם הבנים שמחה) בירושלים שעתידה להקרות אם הבנים שמחה שם אגילה ואשמחה בך ולכן בקשתנו (גוננו) תגונן ותחמול עלינו (בפדות צמחה) שתצמיח מלכות בית דוד ויפדה אותנו בקרוב :

דבר׳ חלולים והחתנים שהם כענין אחר ואומרין שירה על חגגים (טיעת) נטיעת (עצי עשב) קורא לשם עשב שהם רכים כעשב (כתשר) לשון ותשורה אין להביא (שמואל א׳ ט ז׳) שירה מנחם לשון תקרובת ראיית פני מלך אדם חשוב לשון תשורה (במדבר כד יז) (יפולסו) לשון פלס ומאזנים שהוא לשון משקל (במסב) לשון סבוב והיקף (להרצות) מלשון ה׳ אלהיך ירצך (ש״ב כד כג) ה׳ יקבל קרבנך ברצון :

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים:

מְאַלְמֵי מְגָדִים אַרְבָּעָה · מְשַׁמְּרֵי סֻכָּה שִׁבְעָה · נוֹסְכֵי נֶזֶל שִׁבְעָה · נַהֲלֵם נְעִימוֹת שִׂבְעָה: שִׂיחִים בְּדֶרֶךְ מַטָּעָתָם · סוֹלְלִים סְכוּת שַׁוְעָתָם · עֲלֵי קָרִים נְטִיעָתָם · עֲלוֹת כְּמוֹ מִטְבִּיעָתָם: פְּאוּרִים לְשֵׁם יוֹם · פְּאֵר כָּם לְאָיוֹם: חזן צִוּוּי קִיחָתָם בְּזֶה הַיּוֹם · צַחְצוּחַ בְּזֶה רִאשׁוֹן יוֹם:

בְּךָ אָגִילָה וְאֶשְׂמְחָה · בְּגִילָה וּבְשִׂמְחָה: חזן בְּאֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה · טְלוּלִים בִּתְחִיָּה אֲשֶׁר צָמֵחָה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

(מאלמי) אוגדים של אלומים אלומים (בראשית לז ז) (מגדים) מינים משובחים לשון פרי מגדים (שה״ש ד יג) (נזל) תואר למים הנוזלים לשון נזלו כמו כד נוזלים (שמות טו ח) (נהלם) לשון נהגם מלשון נהלת בעזך (שם טו יג) (שיחים) לשון אילנות מלשון תחת אחד השיחים (בראשית כא טו) (סוללים) לשון דבר על סולו לרוכב בערבות (תהלים סח ה) (סכות) לשון הקשבה והאזנה מלשון הסכת ושמע (דברים כז ט) (קרים) תואר למים ע״ש מים זרים קרים (ירמיה יח יד) (במו) כמו בהם (מטביעתם) כמו טבעת על שם טבעתי ביון מצולה (תהלים סט ג)

(מאלמי מגדים ארבעה) מקשרים ד׳ מינים ביחד (משמרי סוכה שבעה) אומרים לישב בסוכה שבעת ימים (נוסכי נזל שבעה) מנסכים על גבי מזבח מים הנוזלים כל שבעה (נהלם נעימות שבעה) נהגם במתיקות ובנעימות ובשובע שמחות (שיחים בדרך מטעתם) לוקחים ד׳ מינים אילנות דרך גידולם הענפים למעלה ושרשיהם למטה (סוללים) משבחים לפניך (סכות שועתם) קבל תפלתם (עלי קרים כו׳ מטביעתם) שטבועים בו (פאורים לשם יום) משובחים ומתוקנים את ד׳ מינים ליום זה (פאר כם) ליתן שבח ותפארת באלו הד׳ מינים (לאיום)

(פאורים) לשון תואר ונכה (לאיום) להקדוש ב״ה שהוא איום ונורא (נחצות) לשון נצוח וקיום : להקדוש ב״ה הנקרא איום (צווי קיחתם בזה היום) לכך נצטוו לקחת הד׳ מינים (נחצות בזה ראשון יום) כדי לנצח את ישראל בזה היום שהוא ראשון לחשבון שנות (בך אגילה ואשמחה) בקשתנו שנגילה ונשמחה בך (בגילה ובשמחה באם הבנים שמחה) בעיר ירושלים שבזמן המשיח תהיה העיר כאם אשר היא שמחה עם בניה (טלולים בתחיה אשר צמחה) הטל עליהם טל של תחיה שיצמחו מן הארץ כצמח מן השדה :

נורל איז גיפאלין צוא גירעכט מאכין מיך דער נאך יאנגער דאס איז דער יצר הרע אז ער איז ארויס גיגאנגען פאר שעמט פון פאר גאט דאס זיין קטרוג האט ניט גיהאלפין הודראו דיא רשעים זיינען פאר שעמט גיווארין אונ זיינען פר שניטין גיווארין זייער גזר דין איז אוים גיגאנגין דיא זאלין גידרן אין די שטיקער ערד פון דעם קבר אבער די וועלכע דיא זיינען ארויס גיגאנגען גירעכט פון פאר גאט לויבין זייא אים לויבין דיא גאט מיט גיזאנג אונ מיט פייפעלעך טיעת דאס פלאנצונג דיא פיר מינים לולב אתרוג הדס ערבה נעמען זייא היינט ארום צו רינגלין דעם מזבח כתשר איר ארום רינגלען זאל גיוואונגין ווערין פר גאט גלייך וויא זייא וואלטין איין מתנה גיבראכט עס זאל פאר גאט זיין לרצון גלייך וויא זייא וואלטין מקריב גיוועז קרבנות: בך אגילה מיט דיין הילף וועל איך מיך פרייען מיט גיזאנג אונ פרייד אין ירושלים בימי משיח זיא וועט זיין גלייך אזו וויא איין מוטר וואס זיא ווערט דער פרייט מיט אירע קינדער בשיץ אונז מיט דר גאולה אז דאס מלכות בית דוד זאל שפראצן משיח זאל קומען אונ זאל אונז דער לייזין :

מאלמי מגרים דיא יודין דיא דא בינדין צוא נויף דיא פיר מינים אונ היטין דיא מצוה פון סוכה זיבין טאג אונ גיסין דיא רינגינדיגע וואסר אויף דעם מזבח אין דיא זיבין טאג פון סוכות פיר זייא מיט זיסקייט פון דיין שכינה זייא זאלין זיין פון דיא זיבין כיתות וואש זייא זייגען זוכה צוא זעהן דיא שכינה שיחים מיט דיא פיר מינים לויבן זיי אזו וויא זייער גוויקס איז דיא ישראל וואש לויבין דיך פאר נעם זייער גישרייא דיא פיר מינים וואקסין בייא דיא קוואלין וואשער בזכות דיא פיר מינים זאלסטו דיא ישראל אויף ברייגגען פון דעם פאר זינקונג פון דיא זינד פאורים דיא פיר מינים זייגען בשיינט פון דעם טאג וועגין צו בשיינען דער מיט גאט וואס ער איז פארכטיג צווי גאט האט גיבאטין צוא נעמען זייא אין דעם טאג צוא לייטערין זייא פון זייערע עבירות אין דעם טאג וואש ער איז דער ערשטער צום חשבון עונות פון דעם גייעם יאר: בך אגילה מיט דיין הילף וועל איך מיך פרייען מיט פרייד אונ מיט שמחה אין ירושלים וואש זיא וועט זיין גיגליכן בימי המשיח צוא איין מוטער וואש ווערט דער פרייט מיט אירע קינדר טלולים מאך פאלין אויף די טויטע די טויא פון תחית המתים וועלין זיי שפראצן אונ ארוים גיין פון דער ערד אזו וויא דאס שפראצונג פון דעם פעלד :

קוֹשֶׁט שְׁעִינַת עֵץ ׃ לְעוֹמְסֵי פְּרִי עֵץ ׃ זְכֹר נָא לְהָוְעֵץ ׃ וּתְשׁוּעָה בְּרוֹב יוֹעֵץ ׃ רְבָבוֹת סָע סְכוּתָהּ ׃ בְּלוֹד צְקוּנָם הִסְכִּיתָהּ ׃ בְּנֶשֶׁק לְרֹאשָׁם סְכוּתָהּ ׃ וּמֵאָנֶף לְהָקֵם חֲשֵׁכָת ׃ שִׁבְעָה עַנְנֵי מֶשִׁי סִכַּכְתָּם ׃ כַּעֲנִינַת פֶּרֶם סְבַבְתָּם ׃ תָּעוּ כְּחֶדֶק מִמְּסוּכָתָם ׃ וּבְכֵן רִשְׁפָּה סְכָתָם ׃ תּוֹלְדוֹת כְּנַעַן תְּאַבֵּיד ׃ גְּבִיר לְבִלְתִּי לְהַעֲבִיד ׃ חזן תְּאַפְּדֵנוּ כְּאָז רְבִיד ׃ בְּקוֹמֵמְךָ סֻכַּת דָּוִד ׃

יִמְלֹךְ יְהוָֹה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ ׃ וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא ׃

חזן וקהל אֲנוֹבֵב בְּפֶה וְלָשׁוֹן יְהַלֵּל בְּיוֹם רִאשׁוֹן לְהַעֲרִיץ לְאֵל אַחֲרוֹן וְרִאשׁוֹן קָדוֹשׁ ׃

חזן וקהל שַׂגִּיא כֹחַ לֹא נִמְצֵאתָ ׃ לְהַצְדִּיק עַם זוּ כְּחָפַצְתָּ ׃ בְּכֵן בְּאֵלֶּה נִרְצֵיתָ קָדוֹשׁ ׃

תתום שם המחבר בראשי החרוזות אליעזר ברבי קליר

אֶקְחָה פְּרִי עֵץ הָדָר ׃ בְּכָל שָׁנָה בְּתֶדֶר ׃ מָקוֹם שֶׁהוּא מוּתְדָר ׃ לְהַלֵּל בּוֹ בְּהֶדֶר ׃ לְעַט הוֹד וְהָדָר ׃ עֲלֵי שִׁבְעָה דָּר ׃ עֱזוּז בְּקֹדֶשׁ נֶאְדָּר ׃ וּמִכָּל יָצִיר מְאֻדָּר ׃ וְחָפֵץ זוּ לְהַדָּר ׃ אטבב זְמוֹן תּוֹמֶר כַּף ׃ אֶקְחָה הַיּוֹם בְּכַף ׃ בָּם

(קושט שעינת עץ) אמיתת זכותו של אברהם שאמר והשענו תחת העץ זה כזכות תזכור (לעומסי פרי עץ) לישראל שנושאים ונושאים עליהם האתרוג עם ג' מיניו (זכר נא להועץ) להשיאם עצה טובה (ותשועה) וימלאו תשועה (ברוב יועץ) בזכות רוב עצות שמייעצים לקיים המצות (רבבות סע סכותה) רבבות של ישראל שמתחלה נסעו מרעמסס לסוכות (בלוד צקונם הסכיתה) במצרים קבלת תפלתם (בנשק לראש סכותה) בעננים הגנת עליהם כמו בכלי זיין ביום זיונם של י"ם מלכים (ומאנף להקם חשכת) ומנעת את קהלם מחרון אף (שבעה עגני משי סככתם) כסית אותם בשבעה ענני כבוד שהם יפים כמשי לבגים אדומים רוקים (כעגינת פרם סבבתם) סבב את ישראל כענן הפרוש (תעו כחדק ממסוכתם) אחר כך כאשר תעו מדרך ויצאו חוץ מגדרם כקוץ הזה היוצא חוץ מגדר (ובכן) עבור כן (רשפה סכתם) נשרף בהמ"ק שלהם (תולדות כנען תאביד גביר לבלתי להעביד) בית יעקב שנאמר בו הוה גביר אל יעבוד יותר לצעיר (תאפדנו) תקשט ותתקן אותנו (כאז רביד) כמו במתן תורה שהיו עליו עדיים וכרבידים וגמטו מלאכי השרת מעליו בשעת עשיית העגל וכן אתה תחזיר עדיינו (בקוממך סוכת דוד) כשתקים בהמ"ק : (אנובב) אדבר (בפה ולשון כו') (להעריץ) להחזיק בפאר וגדולה (לאל כו' שגיא כח לא נמצאת) לא נהגת עלמך עמנו בביוי מלותיך כמלך בשר ודם שמטה לעבדיו לעשות דברים קשים וכבדים להראות בזה הכח והממשלה שלו אבל אתה לא טית אותנו מלותיך כדי להראות בזה כחך רק (להצדיק עם זו כחפצת) חפצך ורצונך הוא להצדיק לישראל שנקראים עם זו ושלם להם שכר (בכן באלה נרצית) לכן נרצית באלה הד' מינים שהם מצויים מאוד בא"י והם בזול : (אקחה) כו' (בתדר) בתדירות (מקום שהוא מותדר) בבית הכנסת שהשכינה שם בתדירות (להלל בו בהדר) להלל הקדוש ברוך הוא באתרוג שהוא פרי עץ הדר (לעט הוד והדר) להקב"ה שהוא מעוטף ומכוסה בלבוש תורה שהוא הוד והדר (עלי שבעה דר) על ז' רקיעים דירתו (עזוז) הקב"ה שהוא גבור (בקודש נאדר) הוא מהודר בשמים שהוא מקום קדוש (ומכל יציר מאודר) מכל הנבראים הוא מחוזק שנותנין לו אדר ושבח (וחפץ) והקב"ה חפץ זו (להדר) ליפות ולהחזיק את ישראל לכן (אקחה היום

(קושט) לשון אמת מלשון מפני קושט סלה (תהלים ס ו) (שעינת עץ) עפ"מ והשענו תחת העץ (בראשית יח ד) (רבבות) תואר רבבות ישראל (סע) כאשר נסעו (סכותה) כמו לסוכות (בלוד) תואר למצרים ע"ש שהיו מבנין דכתיב ומצרים ילד את לודים (צקונם) לשון יציקה ותואר הוא לשפך תפלה כמו צקון לחש (ישעיה כו טז) (בנשק) לשון כלי זיין מלשון נשק כמו (תהלים ב יג) (סכותה) לשון סכך והגנה (אף) ל' פן יאנף (שם) (להקם) קהלם באותיות המוכות כמו להקת הנביאים (ש"א יט כ) (חשכת) לשון מניעה מל' ואחשוך גם אנכי (בראשית כ) (ענני משי) עפ"ם ואכסך משי (יחזקאל טז י) ופרש"י שם אלו שבעת ענני כבוד (סככתם) לשון סכך והגנה (כעגינת פרם) כענן הפרוש (תעו) מלשון תעיתי כשה אובד (תהלים קיט קעו) (כחדק) קוצים מלשון טובם כחדק (מיכה ז ד) (ממסוכתם) גדר השערי מקוצים מלשון ישר ממסוכה (שם) (ובכן) עבור כן לא סירוש אן כי פרגוש אן ישיר בכן שבח (שמות טו א) (רשפה) לשון שרפה באותיות המוכות כמו להקת קהלת (ש"א יט כ) וכמו כבש כשב או שהוא עפ"ם רשפיה רשפי אש (שה"ש ח ו) (סוכתם) תואר לבהמ"ק כנ"ל בפיוט אכתיר זר בתום יו"ד (גביר) תואר ליעקב עפ"ם הוה גביר לאחיך (בראשית כז כט) (תאפדנו) לשון ואפדת לו (שמות כט ה) שהוא ל' תיקון וקשוט (כאז) מקדם (רביד) ענין עדי וקשוט : (אנובב) לשון דבור כמו ותירוש ינובב בתולות (זכריה ט יז) (להעריץ) להחזיק : (בתדר) לשון תדיר (מותדר) גם כן לשון תדיר אם ל' דירה (בהדר) תואר לאתרוג עפ"ה פרי עץ הדר (לעט הוד והדר) תואר להקב"ה עפ"ם הוד והדר לבשת (תהלים קד א) (מאודר) לשון חוזק מל' אדיר במרום ה' (תהלים צג ד) (זו) תואר לישראל עפ"ה עם זו קנית (שמות טו טז) (זימון) לשון הכנה

קושט שעינת עץ דיא ווארהאפטיקייט פון אַבְרָהָם אָבִינוּ וואש ער האט גהייסן די מַלְאָכִים זיי זאלין זיך אונטר לעהנן אונטר דעם בוים צו עסין דעם זכות גידיינק צוא דיא ישראל וואס זייא טראגין דעם אתרוג זכר גידיינק זאלסט זיי גוטע עצות געבין אונ זיי זאלין האבין פון דיר די הילף וואס בייא דיר זיינען פיל עצות רבבות דיא קינדר פון יַעֲקֹב וואס זייא האבין גיצוגין פון רעמסס קיין סוכות אין מִצְרַיִם האסטו זייער גישרייא פאר נומן אונ האסט בדעקט אויף זייער וואפונגג אונ פון דעם צארין וואס דוא האסט אויף דיא מִצְרַיִם גיצערינט האסטו זייער איין זאמלונג פאר מיטן שבעה מיט זיבין וואלקין האסטו זייא בדעקט וואס זיי זיינן גיוועזן וויא אַדיידען קלייד מיט איין אוים גשפרייטן וואלקין האסטו זייא ארום גירינגילט נאר ווייל זייא האבין זיך טועה גיוועזן אונ האבן גימאכט דאס עגל תעו זייא זיינען פאר אירט גיווארין נאך דעם עגל זייא זיינען גגליכין גיוועזין צו אדארין וואס ער שטעקט אין צוים דרום איז זייער סוכה פאר ברענט גיווארין דאס דיא וואלקין זיינען פון זייא אפ גיטאן גיווארין תולדות דיא קינדער פון עמלק האסטו גימאכט פאר לירין תאפדנו זאלסט אונז צירין אזוי וויא דוא האסט אונז פון לאנג אן גיצירט אז דוא ווערסט אויף ריכטין דיא סוכה פון דוד דאס איז דאש בית המקדש ואתה קדוש אונ דוא גאט ביסט היילינג אונ ווארסט מקבל צוא זיין דיא תפלות פון ישראל דאס בעט איך דיך גאט :

אנובב בפה איך וועל ריידין מיט מיין מויל אונ מיט מיין צונג צו זאגן הלל אין דעם ערשטן טאג צו שטארקן גאט וואס ער איז דר ערשטער אונ דר הינטרשטר ער איז היילינג שגיא כח דו האסט דיך ניט גלאזט גיפינן מיט גרוים כח אז גאט האט גיהייסין מען זאל מקריב זיין קרבנות האט ער גיהייסין מקריב זיין פון דיא בהמות וואס זייא זיינען בייא דעם מענטשין אין זיין רשות אונ האט ניט מטריח גיוועזין אויף דיא מענטשן זייא זאלין ברייגנען פון דיא בהמות וואס זיי זיינען אין וואלד אונ זיינן ניט אין זיין רשות דר פון זעהט מען דאס ער האט ניט גיוואלט ווייזין זיין ממשלה ווייל דוא האסט גיוואלט ווייזין מענטשן גירעכט מאכין כדי זיי זאלין האבין גוטין שכר דרום איז דיר גיפעלין אז מען זאל נעמען די פיר מינים דוא היילינער גאט :

אקחה פרי עץ איך טוא נעמען דעם אתרוג וואס ער איז זייער אשיינס פרי תמיד אלע יאר אין שול וואו די שכינה רואט תמיד צו לויבן דער מיט גאט וואס ער איז איין גיהילט מיט שונהייט אונ זיצט אין זיבין הימלן דער שטארקער גאט ער איז בשיינט אונ גישטארקט מיט

חיל יקיים

לְצוּר אֶכֶּף: רָחַצְתִּי בְּנִקָּיוֹן כַּפּוֹת · עָמוּס בְּמוֹ כַּפּוֹת · אַף וָאֶנֶף לִכְפּוֹת: בְּלוּלָב שׁוֹד חֲמָסִים · אֵיךְ אֲפָרוֹט מַעֲשִׂים · פְּנֵי מַקְדִּיחַ הֲמָסִים: שניא יוֹפִי שְׁלוֹשׁ הֲדַסִּים · בְּהוֹד טַעַם אָשִׂים · לְצָג בֵּין הַהֲדַסִּים: רְעוּלִים וְגַם מְתוּקִים · אֲשַׁוֶּה כְּחוֹק מְצוּקִים · לְחִכּוֹ מַמְתַּקִּים: בְּעַנְפֵי עֵץ עָבוֹת · שְׁעוּרִים לְבֵית אָבוֹת · אֶאֱסוֹר חַג בַּעֲבוֹת: אנובב יוֹשֶׁר פְּאֵר עֲרָבוֹת · בְּמוֹ עוֹז לְהַרְבּוֹת · לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת: קְצוּבוֹת בַּדֵּי שְׁתַּיִם · כְּמוֹ עֲפִיפוֹת שְׁתַּיִם · וּמְצָעוֹת בְּנָתַיִם: יְעוּרוֹת בְּאִבֵּי הַנַּחַל · לְהַעֲרִיב בָּם מַחַל · לְיַעֲרֵי רְתוּמֵי נַחַל: שניא לְכָל עֵץ תִּעֵב · וּבְאַרְבַּעַת אֵלֶּה תָּאַב · לְהַלְּלוֹ בָם כְּאָב: יַחַד בְּמוֹ לְהַלֵּל · שִׁבְעָה כְּבֵית הִלֵּל · בַּיּוֹם וְלֹא בְלֵיל: חזן רוֹנְנִים מֵלִיץ בַּעֲדֵנוּ · לְהָחִישׁ נָא לְסַעֲדֵנוּ · עַתָּה לְקִרְיַת מוֹעֲדֵנוּ:

כה"ע סי' תרמ"ד מבואר שאין אומר אל נא ביום א' דסוכות

אֵל נָא לְעוֹלָם תּוּעֲרָץ וּלְעוֹלָם תּוּקְדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא · הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ · כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ

(תומר כף) לולב (בכף) כמו בכף יד (לצור אכף) על שם כי אכף עליו נאלתי אותו (מיכה ו ו) ופרש"י אכוף כפוף (רחצתי בנקיון כפות) עפ"ם ארחץ בנקיון כפי (תהלים כו ו) (עמום) כמו לעמוס ולישא (במו כפות) הלולב עם מינו ובמו כמו בהם (אף ואנף לכפות) עפ"ה מתן בסתר יכפה אף (משלי כא יד) (שוד חמסים) שניהם לשון עושק וגזל ועפ"ם חמס ושד השמיעו (יחזקאל מה ט) (מקדית המסים) תואר להקדוש ברוך הוא עפ"ם כקדוח אש המסים (ישעיה סד א) (בהוד טעם) כמו בהוד נטיעתם (לצג בין ההדסים) כדכתיב והוא עומד בין ההדסים אשר במצולה (זכריה א ח) (רעולים) פירשו המפרשים ל' מר וקאי על הדס שעליו טעם מר ונקשתי לו חבר ולא מצאתי אך הסבר שהוא מלשון סף רעל (זכריה יב ב) ופירש רש"י רעל ל' שממון אוחז הלב והאיברים שאין להם כח כאדם המתעטף במעלה על"ל · כן ההדס הוא מר עד שכל הטועמו אין בו כח לסבול המרירות (מתוקים) תואר לחכמים ע"ש מתוקי הארץ כי הם יסוד הארץ (אאסור חג בעבות) על שם הכתוב אסרו חג בעבותים (תהלים קיח כז) (במו) כמו בהם (עוז) לשון שבח וחוזק (לרוכב בערבות) תואר להקב"ה ועפ"ה סולו לרוכב בערבות (תהלים סח ה) (קצובות) לשון קצבה ושיעור (עפיפות שתים) עפ"ה ובשתים יעופף (ישעיה ו ב) (יעורות) ל' תלמוד מעורות בטרפשא והוא לשון דבוק והמכוון הוא מלשון הכתוב ומתערה כאזרח רענן (תהלים לז לה) פרש"י מתריש (באבי הנחל) עפ"ה לראות באבי הנחל (שה"ש ו יא) ופרש"י לתלתוים וכאן הוא תואר לערבות (תיעב) לשון תועבה (במו) כמו בהם (רוננים) לשון תפלה (מליץ בעדנו) שיהיו מליצים זכות בעדנו (לסעדנו) ל' מהירות על' והאורב החישו (שופטים כ לז) (קרית מועדנו) זה ציון כמ"ש חזה ציון קרית מועדנו (ישעיה לג כ):

בכף) ידי (בם) באלו המינים (לצור אכף) אינוא לשקדי ולהשתחוות לפני צורי (רחצתי בנקיון כפות) טהרתי את ידי מנקיון ידים שקניתי הלולב בממון שלי ולא בגזל (עמום במו כפות) לישא וליקח הלולב שהוא כפות וקשור עם שאר המינים (אף ואנף לכפות) לדחות ולשכך האף והאנף שלא יבואו עלי (בלולב שוד חמסים) בלולב שהוא גזול וחמוס (איך אפרוט מעשים) איך אפרט מעשי זכיותי (פני מקדית המסים) לפני הקדוש ב"ה המעניש את החומסים באש (יופי שלוש הדסים) שלשה בדי הדס הצריכים להיות יפים בלי שום מום וחסרון (בהוד טעם) בהוד נטיעתם לרך גדילתם (אשים) אותם בלולב (לצג בין ההדסים) לשם הקב"ה שעמד בין אילני הדס (רעולים וגם מתוקים) אלו הד' מינים שיש בהם מרורים כגון ערבה ועלי הדס שהם מרורים ויש בהם מתוקים כמו הדס שיש בו ריח מתוק וכן אתרוג שיש בו ריח וטעם מתוק וכן לולב שפירותיו מתוקים (אשוה) אני עושה אותם שוה באגודה שלו (כחוק מצוקים) כחוק החכמים שנקראים מצוקי ארץ (לחכו ממתקים) להקדוש ב"ה שחיך שלו מתוק (בענפי עץ עבות) בהדסים (שעורים לבית אבות) המשוערים שלשה בדים כנגד שלשה אבות בזכותם (אאסור חג בעבות) אזכה ואאסור קרבן חגיגה בחבלים קלועים (יושר פאר ערבות) יושר תיקון פאר ויופי של ערבי נחל (במו עוז להרבות) ליתן בהם שבח ועוז (לרוכב בערבות) להקדוש ב"ה שרוכב על שמים שנקרא ערבות (קצובות בדי שתים) קצבה שיעור של בדי ערבה שתים (כמו עפיפות שתים) כמו שרפי הקודש שנאמר בהם ובשתים יעופף (ומצעות בנתים) כמו שנמצא בשרפי הקודש שנאמר בהם שש כנפים לאחד בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף כמלאו השתים שמעופפת בהם באמצע ובנתים כך הערבה יהיה ממוצעה בין הדס ולולב וכם גם כן שהם הלולב וג' בדי הדס וב' בדי ערבה (יעורות באבי הנחל) מתדבקים להקב"ה בלחלוחית ערבי נחל (להעריב בם מחל) להמתיק בערבה מחילה (ליערי רתומי נחל) לרשעים הכתונים לניכנס ליטרף כעץ סיער שנטרף לנחלים (לכל עץ תעב) מאס ותיעב בכל העצים אעפ"י שהם גדולים וחשובים (ובארבעת אלה תאב) חמד בארבע מינים אלו אעפ"י שהם קטנים (להללו בם כאב) ולשבח באלו הד' מינים כדין הבן שמחויב להלל ולכבד לאביו (יחד במו להלל שבעה) ימים כמ"ש ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים (כבית הלל) דהלכה כבית הלל דאמרי דווקא באנא ה' הושיעה נא מנענעין ולא בהצליחה נא (רוננים) אנו מתפללים שיהיו הד' מינים (מליץ בעדנו) (להחיש נא לסעדנו) למהר ולעזור לבוד אותנו ולהביאנו (עתה לקרית מועדנו) לירושלים שישראל מתועדים לשם בכל מועד

הייליקייט אונ ווערט שטארק גילויבט פון אלע בשעפעניש אונ איז גערין צוא בשיינען די ישראל מיט מצות זמן תומר דאס אן גרייטין פון דעם לולב וואס ער ווערט גירופין כפות תמרים וועל איך היינט נעמן אין מיין האנט מיט זייא טוא איך מיך בוקין אונ מכניע זיין צוא גאט איך האב מיינע הענט מיט ריינקייט גיוואשין דעם לולב האב איך פאר מיין אייגען געלט גיקויפט אונ ניט פון גזל אן צוא נעמען מיט די הענט דעם לולב וואס ער איז גבונדן מיט אנדרע מינים. צוא שטילין גאטס צארין דען מיט אלולב וואס ער איז פון גזל וויא קאן איך ארויס ריידין מיינע מעשים פני פאר גאט וואס ער איז גיגליכין צו פייער וואש ער פר ברענט אונ צוא שמעלצט אלע זאכין יופי שלוש איך שיינע דרייא שטעקליך הדס נעם איך וויל זייא האבין אשיינעם ריח נעם איך זייא אויך מיט דעם לולב פון גאטס וועגין דר דא איז נישטאנגען צווישין די הדסים אז ער האט גירעט מיט זכריה הנביא אטייל מינים זיינען ביטער דהיינו דיא ערבה אונ די בלעטער פון הדס אונ אטייל זיינען זיס דאש איז דר אתרוג אונ דר לולב זייא האבן אגוטין ריח די אלע מינים נעם איך אלע גליך צוא לויבין דער מיט גאט וואס זיין טעמן איז זיס אונ האט אונז זיסע מצות נגעבין בענפי מיט די גיפלאכטענע צווייגין דס איז דר הדס דר שיעור איז דרייא הדסים קעגין דיא דרייא אבות אין זייער זכות זאל איך זוכה זיין צוא בינדין די קרבנות מיט דיקע שטריק יושר פאר דיא רעכטע שיינע ערבות מיט זיי צוא מערין שטארקע לויב צוא גאט דער דא רייט אין הימל ערבות דיא ערבות האבן אצאל מען זאל נעמען צוויי שטעקליך אונ ניט ווייניגער קעגין דיא צוויא פליגיל וואש די מלאכים פליהן מיט זייא אונ זייא דארפין זיין צווישין דעם הדס אונ לולב איז דער לולב מיט דיא צווייא ערבות דרייא אונ דיא הדסים זיינען אויך דרייא דאש איז זעקס קעגין דיא מלאכים וואש האבין זעקס פליגיל דיא ערבות וואקסין בייא דעם טייך צוא מאכין זיסן דורך זייא איין פר געבונג צוא דיא רשעים וואש ברענען אין גיהנם וויא דאס האלץ פון דעם וואלד לכל עץ אלע העלצער האט גאט פאר אום ווערדיגט אונ אין דיא פיר האט ער גינלוסט מען זאל אים מיט זייא לויבין כאב אזו וויא ער האט גיגלוסט דווקא מיט פיר מינים אין איינעם זאל מען אים לויבין זיבין טעג אין דיא שולין אזוא וויא בית הלל זאגין צוא לויבין בייא טאג אונ ניט בייא נאכט רוננים מליץ זייא בעטין דיא פיר

יוצר ליום ראשון של סוכות

נֶצַח · נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עוּזּוֹ · פְּאֵרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ · רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח · תּוֹקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

טוען הפייטן שמתחלה היתה שכינתו בשמים על המלאכים ולאחר שנבנה המקדש היתה שכינתו בירושלים על ישראל:

וּבְכֵן נִיהִי בְשָׁלֵם סֻכּוֹ:

מיוסד ע״פ תשר״ק כפול

אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּתַלְתַּלֵּי תוֹקֶף · בְּשִׁנְאַנֵּי שֶׁקֶט · בְּרֶכֶב רִבּוֹתַיִם · בִּקְדוֹשֵׁי קֶדֶם: בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת:

וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּצְנוּעֵי צֶדֶק · בִּפְאֵר פָּרוֹכֶת · בַּעֲבוֹדַת עֵרֶךְ · בִּסְכַּת סְגוּלָּה: וְהִיא סֻכָּתוֹ:

אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּנוֹצְצֵי נוֹגַהּ · בְּמַלְאֲכֵי מָרוֹם · בְּלַהַט לוֹהֲטִים · בְּכַנְפֵי כְרוּבִים · בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת:

וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּידִידוּת יַעַר · בִּטְהִירַת טְהוֹרָה · בְּחֻפַּת חֶדְוָה · בְּזֵר זְמִירַת זְבוּל: וְהִיא סֻכָּתוֹ:

אָז הָיְתָה חֲנִיַּת סֻכּוֹ · בְּוֹעוּדֵי וַעַד · בְּהוֹגֵי הֲמוּלָּה · בִּדְמוּמֵי דַקָּה · בְּדוֹהֲרֵי דוֹלְקִים · בְּסַפִּיר וְסֻכּוֹת:

וְחָן בְּשָׁלֵם סֻכּוֹ · בִּגְלוּמֵי גַיְא · בְּבֵית בְּחִירָתוֹ · בְּאֹהֶל אוּוּיוֹ · בְּאֵדֶר אַפִּדְנוֹ: וְהִיא סֻכָּתוֹ:

מטה לוי: ומוס׳: (אז) קודם שנבנה (היתה) בהמ״ק (חנית סכו בתלתלי תוקף) בין המלאכים שמגביהים לפוף שם היתה שכינתו של הקב״ה (בשנאני שקט) הנאים והמשובחים שבין המלאכים והם (בקדושי קדם) בין אותם המלאכים שנבראו מקדשביום שני לבריאת עולם (בספיר וסכות) סוכתו שהיתה שם חנייתו היתה דומה למראה ספיר (וחן בשלם סכו) לאחר שנבנה המקדש של הקב״ה בירושלים שנקראת שלם (בצנועי צדק) שהיו שם סנהדרין שהיו מצניעין ומלינין את הצדק עד למחר (בפאר פרוכת) שהיה הקדוש ב״ה מדבר בצנעה מלפנים לפרוכת עם ישראל שהם צנועים (בעבודת ערך) במקום שהיו ישראל מקריבים קרבנותיהם ומעריכים על המזבח שם היתה חנייתו (בסוכת סגולה) בסוכו שהיתה חביבה עליו (והיא סכתו) של הקב״ה (בנוצצי נוגה) בין המלאכים המאירים כנוגה אש (בלהט לוהטים) בין המלאכים המתלהבים כלהב אש שכולן נבראו באש (בכנפי כרובים) שהוא יושב על כנפי כרובים (בידידות יער) בבהמ״ק הנמשל ליער מה יער פרה ורבה אף בהמ״ק כל מה שבתוכו פרה ורבה (בטירת טהרה) לשכה אחד שהם היו מטהרים זבין וזבות ויולדות (בחופת חדוה) לשכה ששם היה כהן גדול מתחתן בשמחת בית השואבה בח׳ אבוקים והיו יושבים שם ראשי סנהדראות וראשי המבתות ומשחקים עמו ושם היתה חנייתו (בזר זמירת זבול) מתוך שורות הלוים שהיו משוררים בבהמ״ק שנקרא זבול נעשה זר ועטרה לראש הקב״ה (והיא סכתו) של הקב״ה (בוועודי ועד) בין המלאכים המתאספים יחד ומתועדים בשמים (בהוגי המולה) המלאכים המדברים בקול המולה ויש מהן שלעתים עונין (בדמומי דקה) שמלאכים בחשאי (בדוהרי דולקים) בין המלאכי׳ של אש שקופצים ורודפים בשליחותו של מקום (בגלומי גיא) בתוך בני האדם שנקראו גולם שנברא האדם מהארץ ודריס גם (בבית בחירתו) בציון שנקראת בית הבחירה (באהל אוויו) בביהמ״ק שנאמר עליו אוה למושב לו (באדר אפדנו) בירושלים שזהו משכנו והיכלו:

בית לוי: (אז) כמו מקדם (סוכו) מלשון לשכינה הקדושה (בתלתלי תוקף) לשון תל גבוה ותוקף והוא תואר למלאכים שהם גבוהים ותקיפים (בעבודת ערך) עפ״ס וערכו בני אהרן הכהנים (ויקרא א׳ ח׳) (סגולה) לשון וסגולת מלכים (קהלת ב׳ ח׳) שהוא לשון כלי אוצר אהובים ונחמדים אף שסגולה הוא תואר לישראל עפ״ס והייתם לי סגולה (שמות יט ה׳) ובטעם בסכה שם מתוועדים ישראל להתפלל (בנוצצי נוגה) תואר למלאכים עפ״ס ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזקאל א׳ ז׳) (בהוגי המולה) עפ״ס לקול המולה גדולה (ירמיה יא׳ טז׳) (בדוהרי) לשון קפיצה כמו מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה׳ כב׳) (בגלומי) לשון גולם עפ״ס גלמי ראו עיניך (תהלים קלט טז׳) (בבית בחירתו) זה ציון עפ״כ כי בחר ה׳ בציון (שם קלב יג׳) (באדר) זה ירושלים עפ״כ אדר היקר (זכריה יא׳ יג׳) (אפדנו) כ׳ היכלו מלשון ויטע אהלי אפדנו (דניאל יא׳ מה׳):

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה · כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

טוענו שמחבר לנאר כמה טעמים על לקיחת הד׳ מינים

אֶקְחָה בָּרִאשׁוֹן · לְאַחֲרוֹן וְרִאשׁוֹן: פְּרִי עֵץ הָדָר · לְבַקּוֹדֶשׁ נֶאְדָּר: בְּכַפּוֹת תְּמָרֵי לְצַדִּיק

מטה לוי: (אקחה בראשון) בחמשה עשר בתשרי שהוא ראשון לחשבון עונותינו כי ביו״כ נמחל הכל (לאחרון וראשון) להקב״ה שהיה אחרון והיה ראשון (בפרי עץ הדר) באתרוג (לבקודש נאדר) להקב״ה שהוא נאדר בקודש (בכפות תמר) בלולב (לצדיק כתמר) לשבח להקב״ה

בית לוי: (בקודש נאדר לצדיק כתמר לא כין הכדסים גרוכב בערבות לשון נשמו ניט) כלם סולרים

מִינִים זָאלִין פַאר אוּנְז מֵלִיץ זַיין עֶר זָאל אֵיילִין צוּא אוּנְטֶער לֶעהֶנֶען אוּנְז אוּנ זָאל אוּנְז בְּרֵייטֶען קֵיין יְרוּשָׁלַיִם וְואס מִיר פְלֶעגֶן זִיךְ דָארְטֶען אֵיין זַאמְלֶען אִין דִיא שָׁלשׁ רְגָלִים:

אז היתה דֶעְנְסְמָאל אֵייא דָאס מִשְׁכָּן אִיז גִיבּוֹיעֶט גִיוָוארִין אִיז גָאטֶס רוֹאוּנְג גִיוֶועזִין צְווִישִׁין דִי הוֹיכֶע אוּנ שְׁטַארְקֶע מַלְאָכִים וְואס צְוִוישְׁן זִייא אִיז שְׁטִיל אוּנ שָׁלוֹם צְווִישִׁין דִי רַייטוּנְג פוּן פִיל מָאל צֶעהֶן מוֹיזֶינְט מַלְאָכִים צְווִישְׁן דִיא מַלְאָכִים וְואשׁ זַיינֶען בַּשַׁאפִין גִיוָוארִין פוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. אוֹיף דֶעם הִימִיל וְואשׁ עֶר אִיז לוֹיטֶער וִויא סַפִּיר דָארְטִין אִיז גִיוֶועזִין זַיין רוּאוּנְג. ותן בשלם דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִירוּעֶט אִין יְרוּשָׁלַיִם צְווִישְׁן דִיא יִשְׂרָאֵל וְואשׁ גִיבִּין צְדָקָה בְּסֵתֶר אִין דֶעם שׁוֹינְהַייט פוּן דֶעם פָּרוֹכֶת אִין דֶעם אָרְט וואו דִיא יִשְׂרָאֵל פְלֶעגִין אָן רִיכְטִין זֵייעֶר דִינְסְט כְּלוֹמַר אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וואו זַייא פְלֶעגִין מַקְרִיב זַיין זֵייעֶרֶע קָרְבָּנוֹת. אִין דֶעם בֵּיידִיל פוּן זַיינֶע גְלִיבְּטֶע יִשְׂרָאֵל דָאשׁ אִיז דָאשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוּנ דָאשׁ אִיז גִיוֶועזִין זַיין גְלִיבְּטֶע סוּכָּה. אז היתה פְרִיעֶר אִיז גִיוֶועזִין זַיין רוּאוּנְג צְווִישִׁין דִיא מַלְאָכִים וְואשׁ פוּנְקְלִין וִויא פַייעֶר צְוִוישִׁין דִיא מַלְאָכִים וְואשׁ זַיינֶען אִין הִימֵל דִיא דָא פְלַאמֶען וִויא פְלַאם פַייעֶר אוֹיף דִיא פְלִיגֶל פוּן דִיא מַלְאָכִים וְואשׁ הַיישִׁין כְּרוּבִים ותן בשלם דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִירוּעֶט אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְואשׁ עֶר אִיז גִיגְלִיכִין צוּא אַוָואלְד אִין זַיינֶעם רֵיינֶעם פַּאלַאץ בחפת חדוה אִין דֶער פְרֵיילִיכֶער חוּפָּה אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְואשׁ דִיא לְוִיִּם הָאבִּין דָארְטִין גִיזוּנְגֶען אוּנ פוּן דֶעם גִיזַאנְג אִיז גִיוָוארִין אַקְרוֹן צוּא גָאט אז היתה פְרִיעֶר אִיז גִיוֶועזִין זַיין רוּאוּנְג צְווִישִׁין דִיא מַלְאָכִים וְואשׁ זַאמְלֶען זִיךְ אֵיין צוּא לוֹיבִּין גָאט דִי דָא רֵידִין מִיט אַשְׁטַארְק קוֹל אוּנ אַטֵייל מַלְאָכִים לוֹיבִּין מִיט אַנִידְרִיג קוֹל דִיא דָא בְּרֶענֶען אַז פַייעֶר אוּנ שְׁפְּרִינְגֶען צוּא טָאן גִישְׁווִינְד גָאטְס שְׁלִיחוּת ותן דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִירוּעֶט אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ צְווִישִׁין דִיא מֶענְטְשִׁין וְואשׁ זַיינֶען בַּשַׁאפִין אוֹיס דֶער עֶרְד אִין זַיין בֶּעסְט הוֹיז אִין זַיין לוּסְטִיג גִיצֶעלְט אִין זַיין שֵׁיינֶעם פַּאלַאץ פוּן דֶעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אוּנ דָאשׁ אִיז זַיין סוּכָּה:

כְּתָמָר: עַנְפֵי הֲדַסִּים · לַצָּג בֵּין הַהֲדַסִּים: טַרְפֵּי עֲרָבוֹת · לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת: כְּמוֹ לְהַלֵּל ·
בְּזֶמֶר וְהַלֵּל · בַּיּוֹם וְלֹא בַלַּיִל · לְאֵין לְפָנָיו לַיִל: בְּלוּלָב אֶחָד וְאֶתְרוֹג אֶחָד · לַיְיָ אֶחָד וּשְׁמוֹ
אֶחָד: בַּעֲרָבוֹת שְׁתַּיִם · כְּאִמָּהוֹת שְׁתַּיִם · וְכִמְעוֹפְפוֹת שְׁתָּיִם: בַּעֲבוֹת שְׁלֹשָׁה · כְּאָבוֹת
שְׁלֹשָׁה · כִּמְקַדִּישֵׁי שְׁלֹשָׁה: כַּאֲגֻדּוֹת אַרְבַּע · כִּגְבָעוֹת אַרְבַּע · כְּחַיּוֹת אַרְבַּע · וּכְנָפַיִם אַרְבַּע:
בְּשִׂמְחוֹת שֹׂבַע · כִּימֵי שֶׁבַע: בַּחֲגִיגַת שְׁמוֹנָה · כְּמִילַת שְׁמוֹנָה · בְּהָדָר לְהַזְכִּיר הָדוּר זִקְנָה ·
בְּכַפּוֹת לְהַזְכִּיר לְמֵחִים נִקְנָה · בַּעֲבוֹת לְהַזְכִּיר תָּם חַיֵּי עַד קָנָה · בַּעֲרָבָה לְהַזְכִּיר אֶת
לְעֶבֶד הֻקְנָה: בְּהָדָר לַחֲשׁוֹב בְּלוֹיַת עֶדְנָה · בְּכַפּוֹת לַחֲשׁוֹב מְשׁוּלַת שׁוֹשַׁנָּה · בַּעֲבוֹת לַחֲשׁוֹב
יְתוֹמַת דִּינָה · בַּעֲרָבָה לַחֲשׁוֹב בְּאָחוֹת מְקַנְּאָה: בְּהָדָר לְהַמְשִׁיל מַפְלִיא עֲגֻלָּה · בְּכַפּוֹת

בית לוי

להקדוש ברוך הוא (טרפי) לשון עלים כמו כל טרפי צמחה תיבש (יחזקאל יז ט) (כמו) כמו כפה (כגבעות) סופר לאמהות כדכתיב וממגד גבעות עולם (דברים לג יד) ות"י דאתחסינו ליה ברכתא אמהתא דמן עלמא (בשמחות שובע) פרש"י שובע שמחות את פניך (תהלים ז יא) ועל"ד שאחז"ל אל תקרי שובע אלא שבע הי' (למחים) לשון עולות מחים (תהלים סו טו) ופירש רש"י שמנים לשון שמן (תם) סופר ליעקב (את לעבד הקנה) רומז ליוסף (בלוית) לשון זקנה כתרגומו של אחרי בלותי (בראשית יח יב) (עדנה) זמן וסת נדות או לחלוח בשר כפרש"י שם (יתומת דינה) לשון ובחטא יחמתני אמי (תהלים נא ז) (באחות מקנא) זו רחל (מפליא עגולה) סנהדרין (אגן

מטה לוי

השוה לצדיק כתמר ולקח (ענפי הדסים) הג' בדי הדס (לצג בין ההדסים) לשבח להקב"ה שנאמר עליו והוא עומד בין ההדסים ולקח (טרפי ערבות) עלין של ערבה לשבח בהן (לרוכב בערבות) להקב"ה שרוכב בערבות (כאמהות שתים) כרחל ולאה (וכמעופפות שתים) כנגד שרפים שנאמר בהם ובשתים יעופף (בעבות שלשה כו' כמקדישי שלשה) כמלאכים שאומרים קדוש קדוש קדוש ומאותה שלשה קדושות נעשו שלשה כתרים (כאגודות ארבע) כארבעה מינים שבלולב (כגבעות ארבע) כנגד ארבע אמהות שרה רבקה רחל ולאה (כחיות ארבע). כנגד ארבע חיות הסובבים הכסא (וכנפים ארבע) וכנגד הארבע כנפים שיש להחיות כמ"ש וארבע כנפים לאחת (בשמחות שובע) שבע מצות שבחג ארבעה מינים וסוכה ותגיגה ושמחה (כימי שבע) הן כנגד שבעה ימי החג (בחגיגת שמונה) כמו שאמר שכתוב שבעת ימים תחוג לה' אלהיך ביום השמיני עצרת (כמילת שמונה) הם כנגד מילה שניתנה לשמונה (בהדר) לכך לוקחין פרי עץ הדר (הדור זקנה) ולהזכיר זכות אברהם שהיה הדור שהדרו הקב"ה בזקנה שעד אברהם לא היה זקנה (בכפות) לכך לוקחין הלולב שנקרא כפות תמרים (להזכיר) זכותו של יצחק (למחים נקנה) שהיה מרוצה ונקנה להקדוש ברוך הוא בשעה שהיה קשור וכפות על גבי המזבח כעולות מחים כקרבנות שמנים (בעבות) לכך לוקחין שלשה בדי הדס (להזכיר) זכות של יעקב שהיה (תם חיי עד קנה) שהיה איש תם יושב אהלים ללמד תורה ולקנות בה חיי עד ומה הדס רחוש בעלה כי אין עץ שיש לו רוב עלים כמו הדס כך יעקב היה לו רוב בנים (בערבה) לכך לוקחין ערבה להזכיר זכות (את לעבד הקנה) כמו שהיה יוסף כמוש ויבש בפני אחיו בשעה שלעבד הוקנה כן ערבה כמושה ויבשה · עוד טעמים אחרים על הד' מינים (בהדר) לכך לוקחים אתרוג שהוא הדר (לחשוב) זכות שרה לישראל (בלוית עדנה) שהדרה הקב"ה בזקנתה ואמרה אחרי בלותי היתה לי עדנה (בכפות) לכך לוקחין הלולב שהוא כפות תמרים (לחשוב) לישראל זכות רבקה שהיא (משולת שושנה) נמשלה לשושנה בין החוחים שנתגדלה בין רשעים ועמדה בצדקה וכן התמר יש בו אוכל וקוצים וכן שהעמידה בניה אחד צדיק ואחד רשע (בעבות) לכך לוקחין הדס (לחשוב) לישראל זכות לאה (יתומת דינה) שיתמה וילדה את דינה ומה הדס רחוש בעלים כך לאה רחושה בבנים (בערבה) לכך לוקחין ערבה (לחשוב) זכות רחל (באחות מקנא) כמ"ש ותקנא רחל באחותה כי מה ערבה כמושה ויבשה קודם הג' מינים הללו כך מתה רחל בפני אחותה · עוד טעם אחר על הד' מינים (בהדר) לכך לוקחין אתרוג שהוא הדר (להמשיל) לסנהדרין (מפליא עגולה) שהיו יושבים כחצי גורן עגולה ומופלאים היו בדבריהם בדברי חכמה והידר הקדוש ב"ה

אקדמה בראשון איך וועל נעמן אן ערשטן טאג סוכות פון גאטש וועגן
וואש ער איז דער ערשטער אונ דער הינטערשטער · איך וועל
מיט דעם אתרוג לויבן צו גאט וואש ער איז בשיינט מיט היילקייט ·
מיט בלעטר פון טייטל בוים דאש איז דר לולב צו לויבן גאט וואש
ער מאכט בליהן דעם צדיק וויא א טייטל בוים · בענפי מיט צווייגן
פון הדסים צו לויבן גאט וואש ער איז גישטאנן צווישן דיא הדסים
אז ער האט גירעט מיט זכריה הנביא מיט בלעטר פון ערבה צו לויבן
גאט דער דא רייט אין הימל וואש הייסט ערבות · כמו מיט זייא וועל
איך זינגן הלל בייא טאג אונ ניט בייא נאכט צו גאט וואש פר אים
איז ניט פר האנדן קיין נאכט מיט איין לולב אונ מיט איין אתרוג קענן
גאט וואש ער איז איינציג אונ זיין נאמן איז איינציג · בערבות די ערבות
זיינן צווייא צווייאליך קעגן רחל מיט לאה אונזערע מוטר אונ קעגן די
מלאכים וואש פליהן מיט צווייא פליגל בעבות די הדסים זיינן דרייא
קעגן די דרייא אבות אונ קעגן די דרייא קדושות וואש די מלאכים
זאגן דיא אלע פיר מינים זיינען קעגן דיא פיר אמהות אונ קעגן דיא
פיר חיות הקודש וואש זייא זיינען ארום כסא הכבוד אונ איטליכע חיה
האט פיר פליגל אין דעם יום טוב זיינן מיר מקיים זיבן מצות לולב
אתרוג הדס ערבה סוכה אונ קרבן חגיגה אונ שמחה קעגן דיא זיבן
טעג פון סוכות בחגיגת אונ צו ברייננגן קרבנות לכבוד יום טוב אלע
אכט טאג מיט שמיני עצרת קעגן דער מצוה פון מילה וואש זיא איז
צו אכט טאגי היינט זאגט דר פייטן איין אנדר טעם אויף די פיר מינים:
בהדר צו לויבן גאט מיט דעם אתרוג גאט זאל גדיינקן דעם זכות
פון אברהם וואש גאט האט אים בשיינט מיט עלטר · מיט
דעם לולב גאט זאל גידיינקן דעם זכות פון יצחק וואש ער איז אן
גינומען גיווארין פאר גאט גלייך וויא איינער קויפט פעטע שאף צוא
קרבנות מיט הדסים גאט זאל גידיינקן דעם זכות פון יעקב וואש
ער האט זיך גיקויפט עולם הבא דורך זיין תורה לערנן אונ אזו וויא
אהדס האט פיל בלעטר אזו האט יעקב גיהאט פיל קינדר בערבה מיט
דיא ערבות גאט זאל גידיינקן דעם זכות פון יוסף וואש ער איז צו
אקנעכט פאר קויפט גיווארין אונ אזו וויא ערבות ווערין פריער פאר
דארט פאר דיא דרייא מינים אזו איז יוסף גישטארבין פריער פאר
זיינע ברידער : נאך אנעם אויף דיא פיר מינים :
בהדר צו לויבן גאט מיט דעם אתרוג גאט זאל אונז גידיינקן דעם
זכות פון שרה וואש זיא האט גיקריגן איר סדר נשים אויף
דער עלטער בכפות מיט דעם לולב לחשוב גאט זאל אונז גידיינקן
דעם זכות פון רבקה וואש זיא איז גיגליכן צו ארוז וואש דא שטייט
צווישן דערנר אזו איז זיא גוועזן צווישן רשעים אונ איז גבליבן בייא איר
פרומקייט בעבות מיט די הדסים גאט זאל גידיינקן דעם זכות פון לאה

יתמש

להמשיל אגן סגלה · בעבות להמשיל שורת דגולה · בערבה להמשיל מחוקקי מגלה:
בהדר לכפר שרעפי לב · בכפות לכפר שזרה מול לב · בעבות לכפר שקור עין ולב ·
בערבה לכפר נבול פה עם לב · בהדר לכנות שלמים תמימים · בכפות לכנות בעלי
מעשים נעימים · בעבות לכנות ישרים במצות חתומים · בערבה לכנות בשמצה כתומים:
וכמו בעץ הדר ריח וטעם · כן בעם זו בעלי מצות ודע נועם: וכמו בכף תומר טעם ולא
ריח · כן בעם זו בעלי מצות בלא דת וריח: וכמו בעבות ריח וטעם מר · כן בינימו הוגי
דת וחכם מר: וכמו ערבה בלא טעם וריח · כן בינימו עקשים אטומים מלהריח: וכמו
עץ פרי עלי סרק מחפים · כן ישרים עלי רשעים מתופפים: וכמו הם אגודים אלה באלה ·

מטה לוי

אותם בשיבה טובה (בכפות) לכך לוקחין הלולב שהוא כפות (להמשיל) לתלמידי חכמים (אגן סגולה) שנמשלו לאגן הסהר (בשיר השירים ז' פרשה ג) ובזה נמשלו לכפות שטופפין עצמן ללמוד תורה אלו נמשלו (בעבות) לכך לוקחין הדס (להמשיל) לתלמידי חכמים (שורת דגולה) שנדגלים ונקבצים לש: לפני הסנהדרין שלש שורות א לפנים מזו ובזה נמשלו להדס שיש לו רוב עלים (בערבה) לכך לוקחין ערבה (להמשיל) להסופרים ופוסקי דינים שנקראו (מחוקקי מגילה) שהיו עומדים לפני הסנהדרין ובזה נמשלו לערבה שלא היו צריכים לתת טעם וריח לפסקיהם כערבה שאין בה לא טעם ולא ריח שכבר נתנו טעם וריח הת"ח והסנהדרין · עוד טעם על הד' מינים (בהדר) לכך נוטלין האתרוג שדומה ללב (לכפר שרעפי לב) על הרהורים ומחשבות רעות שבלב (בכפות) לכך נוטלין הלולב שהוא דומה לשדרה של אדם (לכפר שזרה מול לב) על שדרה של אדם שהיא כנגד לב האדם שאינו שוחה בה לפני הקדוש ברוך הוא במודים ובברכות ששוחין בהם (בעבות) לכך נוטלין ההדס שהקרפין הקטנים שבעליו דומין לעין כדי (לכפר שקור עין ולב) על ראיית עין ולב שהם תרי סרסורי דעבירה (בערבה) לכך נוטלין הערבה שעלין שלה פגומין כפה ודומה לשפתים ארוכה וקצרה כסדק הפה (לכפר ניבול פה) היוצא מן הלב · עוד טעם על הד' מינים נגד הד' מדות שיש בישראל (בהדר) לכך נוטלין האתרוג שיש בו טעם וריח (לכנות שלמים תמימים) נגד הכת שיש בישראל השלמים במע"ט והתמימים בתורה אשר ראוי לכנות אותם בשם שלמים ותמימים (בכפות) לכך נוטלים הלולב שפירותיו תמרים ויש בו טעם בלא ריח נגד הכת בישראל בעלי מעשים בלי תורה אשר ראוי (לכנות) אותם בשם בעלי מעשים נעימים (בעבות) לכך נוטלין ההדס שיש בו ריח בלא טעם הוא נגד הכת שיש בישראל בעלי תורה ואין בהם מעשים אשר ראוי (לכנות) אותם בשם (ישרים במצות חתומים) (בערבה) לכך נוטלים ערבה שאין בה לא טעם ולא ריח הוא נגד הכת שיש בישראל שאין בהם לא תורה ולא מע"ט ויש בהם שמץ וכתמים מלכלוך החטא אשר ראוים לכנות בשם (בשמצה כתומים) (וכמו בעץ הדר וכו' ודע נועם) דעת של תורה הנעימה (בלא דעת וריח) בלי תורה (והוגי דת) לומדי תורה (וחכם מר) ואין בהם מע"ט רק מעשים רעים (עקשים) הולכים בדרך עקש (אטומים

בית לוי

סגולה) ת"ח (שורת דגולה) הם שורות ת"ח היושבין לפני הסנהדרין (מחוקקי מגילה) סופרים ופוסקי דינים שלפני הסנהדרין (שרעפי) לשון מחשבות כמו ברוב שרעפי (תהלים צד יט) (שזרה) היא שדרה הידוע בלשון תלמוד בדל"ת ובזיי"ן ומצינו ג"כ בתלמוד בפרק ד' דתמיד והיה תופש ויורד עד הזורה וכן בריש שקלין ושזרה של שבולת והוא גב השבולת ושזרה הוא שדרה (ערוך ערך שזר) (שקור עין) לשון ראיה והבטה כמו ומשקרות עינים (ישעיה ג טז) ופירש רש"י לשון הבטה ומשקרות הוא בשי"ן שמאל (שלמים) תואר לצדיקים שלמים בתורה ובמע"ט (מעשים נעימים) ובלי תורה (בשמצה) לשון לשמצה בקמיהם (שמות לב כה) ופירש רש"י לגנות (כתומים) לשון כתם ומצוי בדברי רז"ל (ודע נועם) תואר לתורה (חתומים) לשון חתום מלשון חלוני שקפים אטומים (מ"א ו ד) (סרק) לשון תלמוד אילן סרק והוא מלשון ריקם (מתופפים) לשון

ואש זיא האט גיוואונן דינה זיא איז גיגליכן צוא אהדם וואס ער
האט פיל בלעטר אזו האט לאה מער קינדער גיהאט פון אלע אמהות
בערבה כמו דיא ערבות גאט זאל גידיינקען דעם זכות פון רחל וואס
זיא האט מקנא גיוועזין איר שוועסטער לאה וואש זיא האט גיהאט
קינדער · נאך אטעם אויף די פיר מינים :

בהדר מיר לויבין גאט מיט דעם אתרוג גליך וויא דיא בשיינטע
סנהדרין וואס איטליכער האט זיך פר וואונדרט אויף זייער
חכמה אונ זיינען גיזעסין ארום דעם טיש קיילכדיג וויא אהאלבע לבנה
בכפות מיט דעם לולב גליך וויא דיא תלמידי חכמים וואש זיינען
גיזעסין קעגין דיא סנהדרין אונ האבין גילערינט תורה בעבות מיט דיא
הדסים קעגין דיא שורות תלמידי חכמים וואש זייא זיינען גיקומן צוא
לערנען פון דיא סנהדרין צוא לערנן פוסקים אונ הוראות איסור והיתר
בערבה דיא ערבה נעמען מיר קעגין דיא סופרים וואש זיינען גיזעסין
פאר די סנהדרין צו שרייבין די פסקים · נאך אטעם אויף די פיר מינים :

בהדר מיט דעם אתרג לויבין מיר גאט ער זאל אונז פאר געבין אויף
דיא בייזע מחשבות פון דעם הארצין בכפות מיט דעם לולב צוא
פאר געבין אויף דער שדרה פון דעם מענטשין וואש ער האט
זיך ניט רעכט גיבוקט אין מודים בעבות מיט דיא הדסים צוא פאר
געבין אויף דיא עבירות וואש דאש אויג זעהט אונ דאש הארץ גילוסט
בערבה מיט דיא ערבות גאט זאל אונז פאר געבין אויף דעם וואש מען
רעדט נבול פה וואש האט קומט פון דעם הארצין · נאך אטעם אויף
דיא פיר מינים :

בהדר מיר לויבין גאט מיט דעם אתרוג אן צוא רופין דיא ישראל אויף
זיין נאמן וואס זייא זיינען גאנץ אין תורה ומעשים טובים בכפות
מיט דעם לולב אן צוא רופין אויף זיין נאמען דיא ישראל וואס האבין
אין זיך מעשים טובים בעבות מיט די הדסים אן צוא רופין אויף זייער
נאמען דיא ישראל וואש זיינען גיחתמת מיט מצות מילה אונ אויך
אנדערע מצות בערבה מיט דיא ערבות אן צוא רופין אויף זייער נאמן
דיא ישראל וואש זייא זיינען גיפלעקט מיט עבירות וכמו בעץ אונ אזו
וויא דער אתרוג האט אגוטין ריח אונ איין גוטין טעם אזוא איז פאר
האנדין צווישין דיא ישראל וואש האבין אן זיך תורה ומעשים טובים
וכמו אונ אזו וויא דער לולב האט אגוטין טעם אבר ניט קיין ריח אזוא
איז צווישין דיא ישראל פאר האנדין אזעלכע וואש האבין אן זיך נאר
מעשים טובים אונ קיין תורה ניט וכמו אונ אזוא וויא דיא הדסים
האבין אגוטין ריח אונ אביטערין טעם אזו איז צווישין דיא ישראל
אזעלכע פאר האנדין וואש האבין אין זיך תורה אונ קיין מעשים טובים
ניט וכמו ערבה אונ אזו וויא די ערבות האבין ניט קיין טעם אונ ניט קיין
ריח אזו גיפינען זיך צווישין דיא ישראל עקשים שלעכטע מענטשין
וואש האבין אן זיך קיין תורה אונ קיין מעשים טובים וכמו עץ אונ אזו
וויא דער לולב איז פון אזוא אבוים וואש אויף אים וואקסין פירות פר
דעקט ער אויף דיא ערבות וואס זייא זיינען פון אליידיגן בוים וואש
אויף אים וואקסין קיין פירות ניט אזו איז מגין דער זכות פון דיא
צדיקים אויף דיא רשעים וכמו אונ אזו וויא דיא מינים זיינען צוא

כן תלוים אלה באלה · למשוך אלה את אלה · ולכפר אלה על אלה · לעשות אלה כאלה · להנעים זמרות אלה · למי ברא אלה · למלל להלל · לכלל לחולל · לישר לאשר · להכשר להתשר · לברר לשורר · לאדר להדר · לגבר לדבר · להאמר לזמר · לחנן לרנן · לשנן להרנן · לקלס לעלס · לנצח לפצח · להעריץ ולהעליץ · להרגיש להקדיש : כשיר עירין · כשירות קדישין · כזמר חשמלה · כזמרת המולה · כפאר אלים · כתפארת אראלים · כהדר זיקים · כהדרת ברקים · כנועם גלילים · כנעימת גלגלים · כנגון רובים · כנגינת כרובים · כרנן אופנים · כרננת מרבעי פנים · כחדוש ברקים · כמתחדשים לבקרים · כקדוש עפים · כקדושת עופפים · כרגש מעופפים · כרגשת מתופפים · כשנון צפופים · כהגה מצפצפים · כרעש ספים · כמעמד שרפים · כמחנות קדושים · לקדוש מקדישים · וקדושה משלשים :

בית לוי

מוסף עליו כל סוס (דברים לג יב) ופירש רש"י מכסה אותו ומגין עליו (לכלל) ל' עטרה בתלמוד כמו כלילא רב חסדא ובעמא שרי (שבת לט ב) (לחולל) לשון והעם מחללים בחלילים (מ"א א מ) (לאשר) לשון חוזק כמו אשרו חמוץ (ישעיה א יז) ופרש"י החזיקו (להכשר) לשון תיקון והכשר בתלמוד מלשון הכשר מצוה (יבמות ד' ו) (להתשר) לשון ותשורה אין להביא (ש"א ט) ופירש רש"י הקרובה הלוים פני מלך (לאדר) לשון תוקף מל' אדיר במרום ה' (תהלים צג ד) (להאמר) לשון את ה' האמרת (דברים כו יז) (לקלס) לשון שבח מלשון והוא במלכים יתקלס (חבקוק א י) לפירוש רד"ק וכן ויקלסו לפניו אהבך (ברכות נח מג) ות"י והוו מקלסין קדמוהי (לעלס) לשון שמחה מלשון נתעלסה באהבים (משלי ז יח) (לנצח) לשון נגון מלשון על השמינית לנצח (דה"א טו כא) ונקרא המנגנים מנצחים על כי דרכם לנצח זה את זה בהרמת קול ובהכרעת הנעימה (לפצח) ענין הרמת קול שמחה מלשון פצחי רנה (ישעיה נד א) (להעריץ) עפ"ה בבית אלהים נהלך ברגש (תהלים נה טו) ואומר למלאכים (חשמלה) עפ"ה מלאכים כעין חשמל (יחזקאל א כז) (המולה) עפ"ה כקול המולה (שם פ' כד) שהוא ענין רעש ושאון (גלגלים) כפל הענין במלות שונות ובכל אחד וקראו שמהם המלאכים (רובים) תרגום כרובים מתון נשאו רוביא רחיק גנלו (מיכה ה יג) (נצחים) דתקיפים כמו עומדים לפופים ומשתגשים רומים (כהגה מצפצפים) לשון המצפצפים והמהגים (ישעיה ח יט) וכתב רש"י זה לשון נפנוף והגה ספל כשופות כסוס עגור כן אצפצף (שם לח) אהגה כיונה (כרעש ספים) עפ"ה וינועו אמות הספים מקול הקורא (שם ו ד) ופירוש מזוזות הפתח היו ספים מתוזק קול הקריאה וסרים ממקומם ברכה אמות :

מטה לוי

מלאכים) אמומים לבב מלאכים לעמת ואין רוח הבריות נוחה הימנו (וכמו עץ פרי) כמו הלולב שהוא בא מאילן המגדל תמרים שהוא עץ פרי (עלי טרף מחפים) עולה למעלה ומכסה לערבה שהוא אילן טרף שאינו עושה פרי (כן ישרים כו' מחופפים) מגינים בזכותם על רשעים (וכמו הם) כמו אד' מינים אלו (אגודים אלה באלה כן תלוים אלה באלה) רשעים בזכות צדיקים (למשוך אלה את אלה) להיות חייהם של רשעים משוכים בעולם כצדיקים (ולכפר אלה על אלה) שיהיו מכפרים העונים על טרפים (לעשות אלה כאלה) לעשות רשעים צדיקים (להנעים) שיהיו מנעימים (זמירות אלה) להקדוש ב"ה מה שנאמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה (לכלל) לעטר להקב"ה בעטרה בתפלה (לחולל) לשורר בנעימות קול כבחלילים (לאשר) לחזק (להכשר להתשר) לתקן תשורה ותפלה לפני הקב"ה (לברר לשורר) לברור שירה הראויה לפני הקב"ה (לאדר) אותו בדברים אלמים כגון מים שנאמר גם אדיר במרום ה' (להדר) בהידורו שמהדרים אותו הבריות שהן בעלי לשון (לגבר לדבר) לדבר גבורתו של הקדוש ברוך הוא (להאמר לזמר) לשבח ולזמר לפניו (לשן להרנן) ללמד לישראל שיהיו מרננים בתפלה לפניו (לקלס לעלס) לשבח ולשמוח לפניו (לנצח) לנגן (לפצח) לדבר בהרמת קול (להרגיש) נילך בית אלהינו ברגש בקיבוץ עם (כשיר עירין) כשירת המלאכים שאין שינה ותנומה בעיניהם (כשירת קדישין) כשיר מלאכים הקדושים והטהורים (כזמר חשמלה) כזמר שמזמרים המלאכים שדומים לחשמלים וקולם של המלאכים (כזמרת המולה) שהוא המון גדול (כפאר) של המלאכים הנקראים (אלים) (כתפארת) של המלאכים הנקראים (אראלים) (כהדר זיקים) כהדרת של המלאכים דומין לזיקי וניצוצי דינור (כהדרת ברקים) כיופי ושבח שטתנין מלאכים שדומין לברקים (כנגון רובים) כמלאכים הדומין פניהם לאפי רביא (כרננת) כרובים שרפים ואופנים וחיות הקודש שהן (מרובעי פנים) שיש להם ארבעת פנים (כחידוש ברקים כמתחדשים לבקרים) שבכל בוקר מתחדשים ונבראים מלאכים מנהר דינור ואומרים קדושה להקדוש ברוך הוא ומתמוגגים להיות כבתחלה כברק הזה שברגע אחד נראה ואחר כך נעלם (כקדוש עפים) כקדושה של החיות הפסים ועפים ואומרים קדושה להקדוש ברוך הוא בכנפיהם (כקדושת משפפים) כקדושה של המלאכים הנ"ל שאומרים בכנפיהם (כרגשת מתופפים) רוגשים ומשבחים להקדוש ב"ה כמיני תוף ועוגב (צפופים) המלאכים שעומדים צפופים ודחוקים לפני הקדוש ב"ה (כהגה מצפצפים) המלאכים שהוגים ומצפצפים תמיד בשבחות להקדוש ב"ה כעוף המצפצף תמיד (כרעש ספים) כקול המולת המלאכים אשר רעשו ונדו מזוזות ההיכל :

נוף גיבונדין אין איינם אזו הייגען די רשעים אן דיא צדיקים למשוך דאס לעבין פון דיא רשעים ציהט זיך מיט דעם לעבין פון דיא צדיקים די צדיקים זאלין מכפר זיין אויף דיא רשעים זאלין דער נאך פרום ווערין אזוא וויא צדיקים זייא זאלין געבין זיסע לויב צוא גאט וואש ער האט זייא בשאפין למלל צוא ריידין צוא לויבין צוא קריינן צוא זינגען מיט אין שיין קול אזוא וויא אויף כלי זמר וואש הייסט חליל צוא רעכט פארטיגן צו שטארקין צוא אן ברייטין תשובה ומעשים טובים פאר גאט צוא אויס קלייבין גיזאנג פאר גאט צוא בשייגען צוא ברומען צוא שטארקין צוא ריידין צוא לויבין צוא זינגען צוא בעטין צו לויבין צוא לערנען אנדערע מענטשין וויא אזו גאט צוא לויבין צו לויבין אונ צוא פרייען זיך צוא שטארקין צוא עפינען דאש מויל מיט לויב איין צוא זאמלען זיך אין דיא שולין צוא הייליגין גאט כשיר עירין אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש הייסין עירין אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש היישין חשמלים אז דאס גיזאנג אונ דאש ברומונג פון דיא מלאכים אז דאש צירונג פון דיא שטארקע מלאכים אז דאש שיינקייט פון דיא מלאכים וואש הייסין אראלים אז דאש שיינקייט פון דיא מלאכים וואש זיינען אז איין בליץ אז דאס זיסקייט פון די מלאכים וואש הייסין גלגלים אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש האבין איין פנים וויא איין קינד אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש האבין איין פנים פון פויגלין אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש הייסין אופנים אז דאש גיזאנג פון דיא מלאכים וואש האבין פיר פרצופים אז דיא לויב פון דיא מלאכים וואש ווערין באנייט אלע מארגין כקדוש עפים אז דיא קדושה אונ דאש שטורמען פון דיא שוועבינדיגע מלאכים אז דאס שטורמען פון דיא מלאכים וואש לויבין גאט וויא מיט פויקין אז דיא לויב פון דיא מלאכים וואס שטייען אין איינגשאפט פאר הקדוש ברוך הוא אז דיא לויב פון דיא מלאכים וואש האבין איין קול פון פויגלין אזו וויא דיא קדושה וואש דיא מלאכים האבין גיזאגט אין בית המקדש דאש דיא שוועלין האבין גישטורעמט אז דיא לויב פון דיא מלאכים וואש הייסין שרפים כמחנות אזו וויא דיא הייליגע סרנות פון דיא מלאכים הייליגין צו גאט אונ זאגין דרייא מאל קדוש :

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר: קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ: אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ: מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן: תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים: וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ: יִמְלוֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

חזן **לְדוֹר** וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד: כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ:

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ:

וַתִּתֶּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (לשבת שבתות למנוחה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (השבת הזה ואת יום)

לסוכות	לשמיני עצרת ולש"ת	לפסח	לשבועות
חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג הַזֶּה זְמַן שִׂמְחָתֵנוּ	חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ	חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ

באהבה מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדּוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם

לסוכות	לשמיני עצרת ולש"ת	לפסח	לשבועות
בְּיוֹם חַג הַסֻּכּוֹת	בְּיוֹם שְׁמִינִי עֲצֶרֶת הַחַג	בְּיוֹם חַג הַמַּצּוֹת	בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת

הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ **קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ** בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן **בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן** שַׁבָּת ו) **מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה**

מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת ו) **יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:**

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ: בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר:

יְבָרֶכְךָ יְהוָה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

תפלה משערי ציון קודם נטילת לולב

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי וֵאלֹהֵי אֲבוֹתַי בִּפְרִי עֵץ הָדָר וְכַפּוֹת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וְעַרְבֵי נַחַל אוֹתִיּוֹת שִׁמְךָ הַמְיוּחָד תְּקָרֵב אֶחָד אֶל אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים בְּיָדִי וְלֵידַע אֵיךְ שִׁמְךָ נִקְרָא עָלַי וְיִירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלַי וּבְנַעֲנוּעִי אוֹתָם תַּשְׁפִּיעַ שֶׁפַע בִּרְכוֹת מִדַּעַת עֶלְיוֹן לִנְוֵה אַפִּרְיוֹן לִמְכוֹן בֵּית אֱלֹהֵינוּ׃ וּתְהֵא חֲשׁוּבָה לְפָנֶיךָ מִצְוַת אַרְבָּעָה מִינִים אֵלּוּ כְּאִלּוּ קִיַּמְתִּיהָ בְּכָל פְּרָטוֹתֶיהָ וְשָׁרָשֶׁיהָ וְתַרְיַ״ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ כִּי כַוָּנָתִי לְיַחֲדָא שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ לְיַחֵד שֵׁם י״ה בו״ה בְּיִחוּדָא שְׁלִים בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן׃ בָּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן׃

דיני נטילת לולב

(א) יטול האגודה בידו הימנית (ואמר מרן דהדס) והאתרוג בשמאלו ובדיעבד בכל אופן יצא וגידם שאין לו אלא יד אחת נוטלו בהיזה יד שיש לו והאתרוג אפי׳ בזרוע ואם אין יכול להחזיק שניהם ביד אחד ואם אין לו יד נוטל שניהם בזרוע או אפי׳ וצ״ע: (ב) צ״ל הלולב וכן כל המינים ראשיהם למעלה וגם כשמנענע לצד מטה צ״ל כדרך גדילתן ולא יהפך ראשו: (ג) יכוין לקיים מ״ע שכתוב בתורה ולקחתם לכם ביום הראשון: (ד) אין להפריד האתרוג מהלולב בעת נטילתו אלא צ״ל ב׳ הידים סמוכות זו לזו כלי תיזה: (ה) יקח הלולב בידו ויברך מעומד אקב״ו ענ״ל אחר כך נוטל האתרוג ומחבר לו ואומר שהחיינו וי״א תחלה נוטל האתרוג ומברך ואח״כ נוטל הלולב או יעשה כמ״ש למטה: (ו) מנענע בעמידה והוא שמוליך ידו מכנגדו והלאה ועושה הנענוע שם ג״פ בהולכה וג״פ בהבאה ועורף ומכשכש העלין בכל נענוע וכן לכל רוח וסדר הנענועים מבואר למטה: (ז) בדיעבד אין הנענוע מעכב אבל ד׳ מינים מעכבין זא״ז: (ח) ולא יוסיף עליהן מין אחר ולא יותר מלולב אחד ואתרוג אחד ואם עבר לוקח הדס וערבה רשאי להוסיף מה שירצה אבל המדקדקים אין מוסיפין על ג׳ הדסים וב׳ ערבות: (ט) אסור לאכול קודם שיטול לולב: (י) אסור לברית בהדס של מצוה כל ז׳ אבל אתרוג של מצוה מותר להריח בו מס״ד אלא מפני ספק ברכת הריח יש לאסור מלהריח בו: (יא) מקבלת האשה הלולב מיד בנה או מיד בעלה ומחזירתו למים ואם צריך להוסיף מים מוספת אבל לא תחליף בי״ט: (יב) בשבת אין נוטלין הלולב אפי׳ הוא יום א׳ ואסור בטלטול אם לא לצורך גופו ומקומו אבל האתרוג מותר לטלטלו דראוי להריח בו: (יג) אין אדם יוצא בי״ט הראשון בלולב של חבירו עד שיתנו לו במתנה ובמתנה ע״מ להחזיר דיו וכשמחזירו ביום א׳ קודם שיצא בו בעליו צריך להחזיר בו במתנה כסירוש ומטעם זה לא יתנו ביום א׳ לקטן קודם שיצא בו הוא: (יד) שותפים שקנוהו בשותפות אין א׳ מהם יוצא ביו״ט עד שיתן לו חבירו חלקו במתנה:

יברך ברכת הלולב בכוונה עצומה ויתן הודאה עצומה להבורא יתברך שזיכה אותו הבורא יתברך במצוה רבה כזו. יקח הלולב בימינו והאתרוג בשמאלו ואיטר יד להיפך וקודם הברכה יהיה הפטמא למטה ועוקץ למעלה ואחר הברכות יהפך ומברך ב׳ הברכות ומעומד דווקא:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל נְטִילַת לוּלָב׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהֶחֱיָנוּ וְקִיְּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לַזְּמַן הַזֶּה׃

אח״כ יעשה הנענועים שמוליך ידו מכנגדו והלאה. וינענע שם ג״פ בהולכה וג״פ בהבאה ועורף הלולב ומכשכש העלין בכל נענוע ובכל נענוע צריך תחלה הולכה ואחר כך הבאה כהתחברות האתרוג ולולב ואח״כ מטה ידו לצד אחר ויעשה כן וסדר הוא מזרח דרום מערב צפון מעלה מטה וכין כולם ל״ו נענועים וע״פ האריז״ל דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב ויזהר שלא יגע ראש הלולב לכותל בעת הנענוע של הולכה ובנענוע למטה יזהר שתהיה ההולכה לצד מטה וההבאה לצד מעלה ובנענוע למעלה יהיה להיפך הולכה לצד מעלה ויזהר שבכל הבאה יגע האתרוג והלולב בחזה (האריז״ל) ופניו למזרח בכל הנענועים ויזהר ע״פ סדר האריז״ל כשהוא לבדו אבל בבהכ״נ בשעת הלל לא ישנה מפני המחלוקת כ״כ הגאון רבי יעב״ץ והמעיין בכתבי האריז״ל יראה המתיקות הגדולים. והנפלאים הנעשים בעולמות העליונים הקדושים ע״י הנענועים וידע מה הכבוד הזה לנו ואז בוודאי יעשה המצוה בש״ע ועושה בזה נ״ר גדול להבורא יתברך והנה לכוין כונת האריז״ל לא כל מוחא סביל דא אך ראוי לנו לכל הפחות לכוין כוונה הפשוטה הכרחית והוא שבכל הנענוע יכוין כמחשבתו בזה״ל (לשם יחוד קודשא ב״ה ושכינתיה לעשות נ״ר ליוצרי ובוראי) ויזהר מאוד שלא יתנהג במצות הבורא יתברך כמצות אנשים מלומדה ר״ל ובוודאי מי שתגנו הש״י ושפך בידו שוטל עליו החיוב לקנות אתרוג הכשר והמהודר לעצמו עם לולב ומיניו ולנאה

כנגד ידי תודה ולא יסמוך לומר עם הקהל אני נוטל מכמה טעמים המבוארים בספרים:

וגומרין הלל כל ט׳ ואם לא בירך על הלולב בשחר מברך עליו קודם הלל ויעשה הנענועים כנ״ל וכשנוטל מחבירו הד׳ מינים יקח תחלה הלולב בשמאלו ואח״כ יטול האתרוג ג״כ בשמאל ואח״כ יטול הלולב בימין. כתבו הספרים מה שנוהגים למכור האתרוגים בהכרזת השמש ואותו שמעלהו בדמים נותנים לו השמש שהוא נגד הדין שהוא כעין מו״מ ובפרט האתרוגים שהוא דבר שיש בו ממש רק הסיתר הוא. כמנהג חסידים הראשונים מה שהיו מעלימים מפיהם היו נותנים לצדקה אפילו לא נגמר ענייניהם והב׳ שהוסיף בדמיו נשארה המצוה עליו ולא דמי למקח וממכר והירא שמים יזהר בזה אף במכירת שאר מצות:

סדר הנענועים בהלל. הזכור מנענעים בכל הודו בכל תיבה נענוע (ג״פ הולכה וג״פ הבאה) לרוח אחד לבד השם שאין מנענעים בו והס״ן מנענע בהודו הא׳ וביאמר נא ובב׳ יאמרו נא אינו מנענע ובאנא ה׳ הושיעה נא שכופלין אותו מנענעים כ״פ לכל תיבה ב׳ נענועים שלמים לשני רוחות כנ״ל לבד בהשם שאין מנענעים ובהצליחה נא אין מנענעים לא הש״ן ולא הצבור ובהודו שכופלים בסוף הלל מנענעים בכל פעם כנ״ל הש״ץ והצבור והוא לפי מנהג אשכנז:

סדר הלל

אלו ימים שגומרים בהם את הלל. ט׳ ימים של חג הסוכות ב׳ ימים ראשונים של פסח וב׳ ימים של שבועות:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְרֹא אֶת הַהַלֵּל׃

הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה הַלְלוּ אֶת שֵׁם יְהוָה׃ יְהִי שֵׁם יְהוָה מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם׃ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ מְהֻלָּל שֵׁם יְהוָה׃ רָם עַל כָּל גּוֹיִם יְהוָה עַל הַשָּׁמַיִם כְּבוֹדוֹ׃ מִי כַּיהוָה אֱלֹהֵינוּ הַמַּגְבִּיהִי לָשָׁבֶת׃ הַמַּשְׁפִּילִי לִרְאוֹת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ׃ מְקִימִי מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן׃ לְהוֹשִׁיבִי עִם נְדִיבִים עִם נְדִיבֵי עַמּוֹ׃ מוֹשִׁיבִי עֲקֶרֶת הַבַּיִת אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה הַלְלוּיָהּ׃

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז׃ הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו׃ הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר׃ הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן׃ מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב׃ הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם׃

(בחוה״מ של פסח וב׳ ימים אחרונים של פסח מדלגין זה)

לֹא לָנוּ יְהוָה לֹא לָנוּ כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כָּבוֹד עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ׃ לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא אֱלֹהֵיהֶם׃ וֵאלֹהֵינוּ בַשָּׁמָיִם כֹּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה׃ עֲצַבֵּיהֶם כֶּסֶף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם׃ פֶּה לָהֶם וְלֹא יְדַבֵּרוּ עֵינַיִם לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ׃

כוונות

הללויה אתם עם ב״י הללו את יי ולא אתם ע״א (הללו עבדי ה׳) לזה לכם לעבוד ולהלל לנצח השמים שאתם עבדי ה׳ (הללו את שם ה׳) יותר טוב לכם להלל שם ה׳ עצמו ואף שאין בכם כח להשיג איכות ומהות הלולו תהללו שמו וכך תאמרו (יהי שם כו׳) ואתם בע״א איך עלה על דעתכם לעבוד לנצח השמים הלא (ממזרח שמש כו׳) כי נצח השמים בעצמם שהם השמש והירח מהללים את שם ה׳ ואיך אתם רוצים להיות עבדים לעבדים (רם על כל גוים ה׳) ואף הע״א המאמינים בו מרוממים אותו יתברך באמרם (על השמים כבודו) שאינו מושל על הארץ בעבור פחיתות ערכה רק מסרה ביד אלופי הארץ ולעגנו עם קדוש מעכחים ואומרים (מי) הוא פניו (כה׳ אלהינו) שאף אם אמנם (המגביהי לשבת) מעל השמים שמתו בערבות על״ז (המשפילי לראות) ולהשגיח על כל הנעשה (בשמים ובארץ) ובהשגחות (מקימי מ׳ אביון) ומרבה כבודם (להושיבי כו׳) (עם נדיבי עמו) עם המעולים שבנדיבים ומפני זה אנו בטוחים שבהשגחתו (מושיבי עקרת הבית) יושיב עוד על מכונתם ע״י צאים מן שיבנה ב״ב. שיותם עד הנה נעקרה ועי״ז (אם הבנים שמחה) רמז עם בניה קהיה שמחה שאך רמל מנכה על בניה ונפטר כל זה הללויה:

פשטיות

בצאת בעת יצאו (ישראל ממצרים) ועמהם היו (בית יעקב) הערב רב שהיו מלאי׳ בעקבים ובמאות (מעם לועז) מעם שהיה שפת לשון אחר שאינו לשה״ק ומהם למדו ישראל להיות מתוסרי אמנה ולא היו רוצים לקפוץ בים ועי״ז (היתה יהודה לקדשו) שקפץ נחשון בן עמינדב שהוא משבט יהודה לתוך הים וקדש שמו הגדול וע״כ זכה (להיות ממשלותיו) שדוד המע״ה בא משבט יהודה וכאשר (הים ראה) שבשבט יהודה קדשו שמו מיד (וינס) נס ממקומו ונעשה חרבה ואף (הירדן) בימי יהושע (יסוב לאחור) סובב נחזר לאחור לגלי לנה דרך מהלכו וכאשר (ההרים) ראו שהוקדש שמו על ישראל וא״כ ראוים הם לקבל התורה (רקדו כאילים) מגודל השמחה שכל א׳ חשב שמא עלי יתן התורה (גבעות) שאינם גבוהים כ״כ (רקדו כבני צאן) (מה לך כו׳) והתשובה היא לכך נס הים (מלפני אדון חולי ארץ) מפני השם המסורה הנותק על מה שבנו נגרלו שמים וארץ והירדן נס לאחור (מלפני אלוה יעקב) מלפני ארון הברית שבו עליו אלהי יעקב והסרים והגבעות רקדו שחשבו (ההופכי הצור אגם מים) כשם שהתפשט אגם מים לצור שבו הים נהרכה כך יכול לעשר הסרים שבם (חלמיש למעינו מים) לכך רקדו:

לא

אזנים להם ולא ישמעו אף להם ולא יריחון: ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם: כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם: ישראל בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא: בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא: יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא: ע״כ דולג

יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן: יברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים: יסף יהוה עליכם ועל בניכם: ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ: השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם: לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה: ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללויה:

(בחוה״מ של פסח וב׳ ימים אחרונים של פסח מדלגין זה)

אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני: כי הטה אזנו לי ובימי אקרא: אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא: ובשם יהוה אקרא אנה יהוה מלטה נפשי: חנון יהוה וצדיק ואלהינו מרחם: שמר פתאים יהוה דלותי ולי יהושיע: שובי נפשי למנוחיכי כי יהוה גמל עליכי: כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי: אתהלך לפני יהוה בארצות החיים: האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד: אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב: ע״כ דולג

מה אשיב ליהוה כל תגמולוהי עלי: כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא: נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו: יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו: אנה יהוה כי אני עבדך · אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי: לך אזבח זבח תודה ובשם יהוה אקרא: נדרי ליהוה אשלם · נגדה נא לכל עמו: בחצרות בית יהוה בתוככי ירושלים הללויה:

הללו את יהוה כל גוים שבחוהו כל האמים: כי גבר עלינו חסדו ואמת יהוה לעולם הללויה:

הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו:

יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו:

יאמרו נא יראי יהוה כי לעולם חסדו:

מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה: יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם: יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי: טוב לחסות ביהוה מבטח באדם: טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים: כל גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם: סבוני גם סבבוני בשם יהוה כי אמילם: סבוני כדבורים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם: דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני: עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה: קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל: ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל: לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה: יסר יסרני יה ולמות לא נתנני: פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה: זה השער ליהוה צדיקים יבאו בו: אודך כי עניתני ותהי לי לישועה: אודך אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה: אבן מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו: מאת זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו: זה

אנא יהוה הושיעה נא:

אנא יהוה הושיעה נא:

אנא יהוה הצליחה נא:

אנא יהוה הצליחה נא:

ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה: ביד אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח: אל אלי אתה ואודך אלהי ארוממך: אלי הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו: הודו

יהללוך יהוה אלהינו (על) כל מעשיך וחסידיך צדיקים עשי רצונך וכל עמך בית ישראל ברנה יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך מלכנו · כי לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר כי מעולם ועד עולם אתה אל: ברוך אתה יהוה מלך מהלל בתשבחות:

יתגדל ויתקדש שמה רבא · בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן:

תתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל קדם אבוהון די בשמיא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עשה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך: מלכותך מלכות כל עולמים · וממשלתך בכל דור ודור: יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלך לעלם ועד: יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

אב הרחמים היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים: כי בך לבד בטחנו מלך אל רם ונשא אדון עולמים:

קריאה ליום ראשון של סוכות

פותחין הארון ואומרים ויהי בנסוע · י"ג מדות · רבש"ע · בריך שמיה · ומוציאין ב' ס"ת והחזן אומר שמע ישראל בקול רם וכו' · ואחר כך אומר על הכל · אב הרחמים תמצא לעיל : וקורין בס"ת ראשונה בפרשת אמור בתול חמשה גברי · ובשבת שבעה גברי · ולמפטיר בס"ת שניה בפרשת פנחס :

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׂב אוֹ־עֵז כִּי
יִוָּלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי
וָהָלְאָה יֵרָצֶה לְקָרְבַּן אִשֶּׁה לַיהוָה: וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אֹתוֹ וְאֶת־
בְּנוֹ לֹא תִשְׁחֲטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה
לִרְצֹנְכֶם תִּזְבָּחוּ: בַּיּוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־
בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֺתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:
וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת־שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי
יְהוָה מְקַדִּשְׁכֶם: הַמּוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם
לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: פ בשבת ב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:
דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדָי: שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה
מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־
מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבָּת הִוא לַיהוָה בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: פ
לוי ובשבת ג אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם
בְּמוֹעֲדָם: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין
הָעַרְבָּיִם פֶּסַח לַיהוָה: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג
הַמַּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: פ בשבת ד וַיְדַבֵּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־
תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ
וַהֲבֵאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן: וְהֵנִיף אֶת־
הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לִרְצֹנְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת יְנִיפֶנּוּ הַכֹּהֵן:
וַעֲשִׂיתֶם בְּיוֹם הֲנִיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ
לְעֹלָה לַיהוָה: וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן
אִשֶּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחֹחַ וְנִסְכֹּה ונסכו קרי יַיִן רְבִיעִת הַהִין:
וְלֶחֶם וְקָלִי וְכַרְמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד
הֲבִיאֲכֶם אֶת־קָרְבַּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל
מֹשְׁבֹתֵיכֶם: ס ישראל ובשבת ה וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת
מִיּוֹם הֲבִיאֲכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימֹת
תִּהְיֶינָה: עַד מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם
וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה: מִמּוֹשְׁבֹתֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם
תְּנוּפָה שְׁתַּיִם שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חָמֵץ תֵּאָפֶינָה
בִּכּוּרִים לַיהוָה: וְהִקְרַבְתֶּם עַל־הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כְּבָשִׂים
תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפַר בֶּן־בָּקָר אֶחָד וְאֵילִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה
לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: וַעֲשִׂיתֶם
שְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזֶבַח
שְׁלָמִים: וְהֵנִיף הַכֹּהֵן ׀ אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי
יְהוָה עַל־שְׁנֵי כְּבָשִׂים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן: וּקְרָאתֶם

בְּעֶצֶם ׀ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה
לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל־מוֹשְׁבֹתֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם: וּבְקֻצְרְכֶם
אֶת־קְצִיר אַרְצְכֶם לֹא־תְכַלֶּה פְּאַת שָׂדְךָ בְּקֻצְרֶךָ וְלֶקֶט
קְצִירְךָ לֹא תְלַקֵּט לֶעָנִי וְלַגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
פ רביעי ובשבת ו וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם
שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ: כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא
תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה: ס וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה
לֵּאמֹר: אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא
מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם
אִשֶּׁה לַיהוָה: וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי
יוֹם כִּפֻּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי כָל־
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ:
וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה
וְהַאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִקֶּרֶב עַמָּהּ: כָּל־מְלָאכָה לֹא
תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם: שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן
הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב
מֵעֶרֶב עַד־עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבַּתְּכֶם: פ חמישי ובשבת ז וַיְדַבֵּר
יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
שִׁבְעַת יָמִים תַּקְרִיבוּ אִשֶּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא־
קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַיהוָה עֲצֶרֶת הִוא כָּל־
מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ
אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אִשֶּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח
וּנְסָכִים דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ: מִלְּבַד שַׁבְּתֹת יְהוָה וּמִלְּבַד
מַתְּנוֹתֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְרֵיכֶם וּמִלְּבַד כָּל־נִדְבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר
תִּתְּנוּ לַיהוָה: אַךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בְּאָסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאַת הָאָרֶץ תָּחֹגּוּ אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת
יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן: וּלְקַחְתֶּם
לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וַעֲנַף עֵץ־
עָבֹת וְעַרְבֵי־נָחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
וְחַגֹּתֶם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם
לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תָּחֹגּוּ אֹתוֹ: בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת
יָמִים כָּל־הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכֹּת: לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם
כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מֹעֲדֵי יְהוָה
אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ונוטל החזן ספר תורה שניה וקורא בו המפטיר בפרשת פינחס

וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה

לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְחַגֹּתֶם חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים׃ וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁלֹשָׁה עָשָׂר אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם יִהְיוּ׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר הָאֶחָד לִשְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל הָאֶחָד לִשְׁנֵי הָאֵילִם׃ וְעִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר־עִזִּים אֶחָד חַטָּאת מִלְּבַד עֹלַת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכָּהּ׃

הפטרה ליום ראשון של סוכות בתרי עשר בזכריה סימן יד

הִנֵּה יוֹם־בָּא לַיהוָה וְחֻלַּק שְׁלָלֵךְ בְּקִרְבֵּךְ׃ וְאָסַפְתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם אֶל־יְרוּשָׁלִַם לַמִּלְחָמָה וְנִלְכְּדָה הָעִיר וְנָשַׁסּוּ הַבָּתִּים וְהַנָּשִׁים תִּשָּׁגַלְנָה תשכבנה קרי וְיָצָא חֲצִי הָעִיר בַּגּוֹלָה וְיֶתֶר הָעָם לֹא יִכָּרֵת מִן־הָעִיר׃ וְיָצָא יְהוָה וְנִלְחַם בַּגּוֹיִם הָהֵם כְּיוֹם הִלָּחֲמוֹ בְּיוֹם קְרָב׃ וְעָמְדוּ רַגְלָיו בַּיּוֹם־הַהוּא עַל־הַר הַזֵּיתִים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלִַם מִקֶּדֶם וְנִבְקַע הַר הַזֵּיתִים מֵחֶצְיוֹ מִזְרָחָה וָיָמָּה גֵּיא גְּדוֹלָה מְאֹד וּמָשׁ חֲצִי הָהָר צָפוֹנָה וְחֶצְיוֹ נֶגְבָּה׃ וְנַסְתֶּם גֵּיא־הָרַי כִּי־יַגִּיעַ גֵּי־הָרִים אֶל־אָצַל וְנַסְתֶּם כַּאֲשֶׁר נַסְתֶּם מִפְּנֵי הָרַעַשׁ בִּימֵי עֻזִּיָּה מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבָא יְהוָה אֱלֹהַי כָּל־קְדֹשִׁים עִמָּךְ׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא לֹא־יִהְיֶה אוֹר יְקָרוֹת יְקִפָּאוֹן וקפאון קרי׃ וְהָיָה יוֹם־אֶחָד הוּא יִוָּדַע לַיהוָה לֹא־יוֹם וְלֹא־לָיְלָה וְהָיָה לְעֵת־עֶרֶב יִהְיֶה־אוֹר׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מַיִם־חַיִּים מִירוּשָׁלִַם חֶצְיָם אֶל־הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי וְחֶצְיָם אֶל־הַיָּם הָאַחֲרוֹן בַּקַּיִץ וּבָחֹרֶף יִהְיֶה׃ וְהָיָה יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־כָּל־הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד׃ יִסּוֹב כָּל־הָאָרֶץ כָּעֲרָבָה מִגֶּבַע לְרִמּוֹן נֶגֶב יְרוּשָׁלִָם וְרָאֲמָה וְיָשְׁבָה תַחְתֶּיהָ לְמִשַּׁעַר בִּנְיָמִן עַד־מְקוֹם שַׁעַר הָרִאשׁוֹן עַד־שַׁעַר הַפִּנִּים וּמִגְדַּל חֲנַנְאֵל עַד יִקְבֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְיָשְׁבוּ בָהּ וְחֵרֶם לֹא יִהְיֶה־עוֹד וְיָשְׁבָה יְרוּשָׁלִַם לָבֶטַח׃ וְזֹאת תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר צָבְאוּ עַל־יְרוּשָׁלִָם הָמֵק בְּשָׂרוֹ וְהוּא עֹמֵד עַל־רַגְלָיו וְעֵינָיו תִּמַּקְנָה בְחֹרֵיהֶן וּלְשׁוֹנוֹ תִּמַּק בְּפִיהֶם׃ וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא תִּהְיֶה מְהוּמַת־יְהוָה רַבָּה בָּהֶם וְהֶחֱזִיקוּ אִישׁ יַד רֵעֵהוּ וְעָלְתָה יָדוֹ עַל־יַד רֵעֵהוּ׃ וְגַם־יְהוּדָה תִּלָּחֵם בִּירוּשָׁלִָם וְאֻסַּף חֵיל כָּל־הַגּוֹיִם סָבִיב זָהָב וָכֶסֶף וּבְגָדִים לָרֹב מְאֹד׃ וְכֵן תִּהְיֶה מַגֵּפַת הַסּוּס הַפֶּרֶד הַגָּמָל וְהַחֲמוֹר וְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּמַּחֲנוֹת הָהֵמָּה כַּמַּגֵּפָה הַזֹּאת׃ וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר מִכָּל־הַגּוֹיִם הַבָּאִים עַל־יְרוּשָׁלִָם וְעָלוּ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ וְהָיָה אֲשֶׁר לֹא־יַעֲלֶה מֵאֵת מִשְׁפְּחוֹת הָאָרֶץ אֶל־יְרוּשָׁלִַם לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְמֶלֶךְ יְהוָה צְבָאוֹת וְלֹא עֲלֵיהֶם יִהְיֶה הַגָּשֶׁם׃ וְאִם־מִשְׁפַּחַת מִצְרַיִם לֹא־תַעֲלֶה וְלֹא בָאָה וְלֹא עֲלֵיהֶם תִּהְיֶה הַמַּגֵּפָה אֲשֶׁר יִגֹּף יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ זֹאת תִּהְיֶה חַטַּאת מִצְרָיִם וְחַטַּאת כָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יַעֲלוּ לָחֹג אֶת־חַג הַסֻּכּוֹת׃ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה עַל־מְצִלּוֹת הַסּוּס קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָיָה הַסִּירוֹת בְּבֵית יְהוָה כַּמִּזְרָקִים לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ׃ וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלִַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לַיהוָה צְבָאוֹת וּבָאוּ כָּל־הַזֹּבְחִים וְלָקְחוּ מֵהֶם וּבִשְּׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־יְהוָה צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא׃ ואומר המפטיר הברכות

בשלש רגלים קודם אשרי יאמר החזן זה

יָהּ אֵלִי וְגוֹאֲלִי אֶתְיַצְּבָה לִקְרָאתֶךָ· הָיָה וְיִהְיֶה· הָיָה וְהֹוֶה· כָּל גּוֹי אַדְמָתֶךָ׃ וְתוֹדָה וְלָעוֹלָה וְלַמִּנְחָה וְלַחַטָּאת וְלָאָשָׁם וְלַשְּׁלָמִים וְלַמִּלּוּאִים כָּל קָרְבָּנֶךָ׃ זְכוֹר נִלְאָה· אֲשֶׁר נְשָׂאָהּ וְהָשִׁיבָהּ לְאַדְמָתֶךָ· סֶלָה אֲהַלְלֶךָּ· בְּאַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ׃ דַּק עַל דַּק· עַד אֵין נִבְדָּק· וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין חֵקֶר· הָאֵל נוֹרָא· בְּאַחַת סְקִירָה· בֵּין טוֹב לָרַע יְבַקֵּר׃ ותודה ולעולה׃ זכור נלאה׃ אֲדוֹן צְבָאוֹת· בְּרוֹב פְּלָאוֹת· חִבֵּר כָּל אֹהֱלוֹ· בִּנְתִיבוֹת לֵב· לְבַלֵּב· הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ׃ ותודה ולעולה· זכור נלאה

בשבת אומרים יקום פורקן · אשרי יהללו · חצי קדיש · ומתפללין מוסף

תְּפִלַּת מוּסָף לְשָׁלֹשׁ רְגָלִים

כִּי שֵׁם יְיָ אֶקְרָא הָבוּ גֹדֶל לֵאלֹהֵינוּ׃ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב· הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

תוספת ש״ע עד מנחת יום א׳ דפסח מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַגָּשֶׁם׃

מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים· סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר· מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה: ונאמן אתה להחיות מתים: ברוך אתה יי מחיה המתים:

כשהש"ץ חוזר התפלה אומרים זה:

נעריצך ונקדישך כסוד שיח שרפי קדש המקדישים שמך בקדש· ככתוב על יד נביאך וקרא זה אל זה ואמר: ק"ה קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו: חזן כבודו מלא עולם משרתיו שואלים זה לזה איה מקום כבודו לעמתם ברוך יאמרו: ק"ה ברוך כבוד יהוה ממקומו: חזן ממקומו הוא יפן ברחמים ויחון עם המיחדים שמו ערב ובוקר בכל יום תמיד פעמים באהבה שמע אומרים: ק"ה שמע ישראל יי אלהינו יי אחד: חזן הוא אלהינו הוא אבינו הוא מלכנו הוא מושיענו· והוא ישמיענו ברחמיו שנית לעיני כל חי להיות לכם לאלהים· אני יי אלהיכם: ק"ה אדיר אדירנו יי אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ: והיה יהוה למלך על כל הארץ· ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד: חזן ובדברי קדשך כתוב לאמר: ק"ה ימלוך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:

חזן לדור ודור נגיד גדלך· ולנצח נצחים קדשתך נקדיש ושבחך אלהינו מפינו לא ימוש לעולם ועד· כי אל מלך גדול וקדוש אתה: ברוך אתה יהוה האל הקדוש:

אתה קדוש ושמך קדוש וקדושים בכל יום יהללוך סלה: ברוך אתה יהוה האל הקדוש:

אתה בחרתנו מכל העמים· אהבת אותנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות וקדשתנו במצותיך וקרבתנו מלכנו לעבודתך· ושמך הגדול והקדוש עלינו קראת: ותתן לנו יהוה אלהינו באהבה (לשבת שבתות למנוחה ו) מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום (השבת הזה ואת יום)

לשבועות	לפסח	לשמיני עצרת ולש"ת	לסוכות
חג השבעות	חג המצות	שמיני חג	חג הסכות
הזה· זמן	הזה· זמן	העצרת הזה· זמן	הזה· זמן
מתן תורתנו	חרותנו	שמחתנו	שמחתנו

באהבה מקרא קדש זכר ליציאת מצרים:

ומפני חטאינו גלינו מארצנו ונתרחקנו מעל אדמתנו ואין אנחנו יכולים לעלות ולראות ולהשתחוות לפניך ולעשות חובותינו בבית בחירתך· בבית הגדול והקדוש שנקרא שמך עליו מפני היד שנשתלחה במקדשך: יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן שתשוב ותרחם עלינו ועל מקדשך ברחמיך הרבים· ותבנהו מהרה ותגדל כבודו: אבינו מלכנו גלה כבוד מלכותך עלינו מהרה והופע והנשא עלינו לעיני כל חי וקרב פזורינו מבין הגוים ונפוצותינו כנס מירכתי ארץ: והביאנו לציון עירך ברנה· ולירושלים בית מקדשך בשמחת עולם ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידים כסדרם ומוספים כהלכתם· ואת מוסף (לשבת מוספי יום השבת הזה ו) יום

לשבועות	לפסח	לשמע"צ ולש"ת	לסוכות
חג	חג	שמיני חג	חג
השבעות	המצות	העצרת	הסכות

הזה· נעשה ונקריב לפניך באהבה כמצות רצונך כמו שכתבת עלינו בתורתך על ידי משה עבדך מפי כבודך כאמור:

לשבת

וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימם ושני עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ונסכו: עלת שבת בשבתו על עלת התמיד ונסכה: זה קרבן שבת וקרבן היום כאמור:

ביום א' וב' דסוכות

ובחמשה עשר יום לחודש השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו וחגותם חג ליי שבעת ימים:

והקרבתם עולה אשה ריח ניחוח ליי פרים בני בקר שלשה עשר אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימים יהיו: ומנחתם ונסכיהם כמדבר· שלשה עשרונים לפר· ושני עשרונים לאיל· ועשרון לכבש· ויין כנסכו· ושעיר לכפר· ושני תמידים כהלכתם:

לשבת

ישמחו במלכותך שומרי שבת וקוראי עונג עם מקדשי שביעי כלם ישבעו ויתענגו מטובך ובשביעי רצית בו וקדשתו חמדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית:

ביום ראשון של חוה"מ דסוכות

וביום השני פרים בני בקר שנים עשר אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם וביום השלישי פרים עשתי עשר אילם שנים· כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

ליום שני של חול המועד דסוכות

וביום השלישי פרים עשתי עשר אילם שנים כבשים בני שנה ארבעה עשר תמימם: ומנחתם

וביום

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

ליום שלישי של חול המועד דסוכות

וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי פָּרִים עֲשָׂרָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

ליום הרביעי של חול המועד דסוכות

וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי פָּרִים תִּשְׁעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

להושענא רבה

וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי פָּרִים שְׁמֹנָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי פָּרִים שִׁבְעָה אֵילִם שְׁנָיִם כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה אַרְבָּעָה עָשָׂר תְּמִימִם: ומנחתם

לשמ"ע ולש"ת

בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: וְהִקְרַבְתֶּם עֹלָה אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ · פַּר אֶחָד אַיִל אֶחָד · כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה שִׁבְעָה תְּמִימִם: ומנחתם

בב' ימים ראשונים של פסח מתחילין ובחודש עד כהלכתם

בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיְיָ: וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל: בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

מיום א' דחוה"מ ואילך מתחילין כאן

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם: ומנחתם

לשבועות וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיְיָ בְּשָׁבֻעֹתֵיכֶם מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:

וְהִקְרַבְתֶּם עוֹלָה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם אַיִל אֶחָד · שִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה: ומנחתם

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ · טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ · שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ · בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ · בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה · וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ · וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ · וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ · וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם · וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ · בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ

כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם · אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ:

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ: לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (שַׁבָּת וּ) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת וְ) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל · וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן · וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אם יש כהנים בבהכ"נ אומרים כאן ותערב וכו' וכל סדר דוכן תמצא בסדר ספסלה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן: מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ · וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת · עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

בש"ץ או"א ברכנו בברכה וכו'

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אלהי נצור וכו' יהי רצון וכו'

כשהכהנים עולין לדוכן אזי כשמגיע הש"ץ לותחזינה אומרים זה הש"ץ והקהל

ותערב עליך עתירתנו כעולה וכקרבן· אנא רחום ברחמיך הרבים השב שכינתך לציון עירך וסדר העבודה לירושלים: ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים· ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: צ"ב· הש"ץ מסיים ברוך אתה יהוה שאותך לבדך ביראה נעבוד: מודים וכו'

קודם הדוכן אומרים הכהנים בלחש:

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתהא הברכה הזאת שצויתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלמה ולא יהיה בה שום מכשול ועון כלל מעתה ועד עולם:

הכהן אומר בקול רם כהנים והקהל עונים עם קדושך כאמור:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו בקדשתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה: אמן

יברכך· יברכך יהוה מציון עושה שמים וארץ:

ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו:

יהוה· יהוה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ:

יהוה בוקר תשמע קולי בוקר אערך לך ואצפה:

וישמרך· שמרני אל כי חסיתי בך:

שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני:

כשהכהנים מנגנים וישמרך אומרים הקהל זה

רבונו של עולם אני שלך וחלומותי שלך חלום חלמתי ואיני יודע מה הוא: יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שיהיו כל חלומותי עלי· ועל כל ישראל לטובה· בין שחלמתי על עצמי· ובין שחלמתי על אחרים· ובין שחלמו אחרים עלי· אם טובים הם חזקם ואמצם ויתקימו בי ובהם כחלומותיו של יוסף הצדיק· ואם צריכים רפואה רפאם כחזקיהו מלך יהודה מחליו וכמרים הנביאה מצרעתה וכנעמן מצרעתו וכמי מרה על ידי משה רבינו וכמי יריחו על ידי אלישע· וכשם שהפכת את קללת בלעם הרשע מקללה לברכה· כן תהפוך כל חלומותי עלי ועל כל ישראל לטובה ותשמרני ותחנני ותרצני: אמן

יאר· אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:

האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך:

יהוה· יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת:

יהוה אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני:

פניו· פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני: פנה אל תפלת הערער:

אליך יהוה נפשי אשא:

אליך יהוה שועתי ובבוקר תפלתי תקדמך:

ויחנך· הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם· כעיני שפחה אל יד גברתה· כן עינינו אל יהוה אלהינו עד שיחננו:

חנני אלהים כחסדך כרוב רחמיך מחה פשעי: רטט של שלש

ישא· ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו· ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם:

נשא לבבנו אל כפים אל אל בשמים:

יהוה· יהוה חננו לך קוינו היה זרועם לבקרים אף ישועתנו בעת צרה:

יהוה אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה:

פניו· אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני:

אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

אליך· אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים:

אליך אקרא בעטוף לבי בצור ירום ממני תנחני:

וישם· ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם:

שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי: שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך:

לך· לך יהוה הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ· לך יהוה הממלכה והמתנשא לכל לראש:

כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי:

שלום· שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו:

יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

כתוב בשערי ציון שלא יאמרו אצל שלום רבונו של עולם רק יאמרו זה:

יהי רצון מלפניך יהוה אלהי ואלהי אבותי שתעשה למען קדשת חסדיך וגודל רחמיך הפשוטים ולמען טהרת שמך הגדול הגבור והנורא בן עשרים ושתים אותיות היוצאים מן הפסוקים של ברכת כהנים (אנקת"ם פסת"ם פספסי"ם דיונסי"ם) האמורה מפי אהרן ובניו עם קדושך שתהיה קרוב לי בקראי לך ותשמע תפלתי נאקתי ואנקתי תמיד כשם ששמעת אנקת יעקב תמימך הנקרא איש תם ותתן לי ולכל נפשות ביתי מזונותינו ופרנסתנו ברוח ולא בצמצום בהתר ולא באסור בנחת ולא בצער מתחת ידך הרחבה· כשם שנתת פסת לחם לאכול ובגד ללבוש ליעקב אבינו הנקרא איש תם· ותתננו לאהבה לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואינו ויהיו דברי נשמעים לעבודתך כשם שנתת את יוסף צדיקך בשעה שהלבישו אביו כתונת פסים לחן ולחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואיו ותעשה עמי נפלאות ונסים ולטובה אות ותצליחני בדרכי ותן בלבי בינה להבין ולהשכיל ולקים את כל דברי תלמוד תורתך וסודותיה ותצילני משגיאות ותטהר רעיוני ולבי לעבודתך וליראתך ותאריך ימי וימי אשתי ובני ובנותי (ואם יש לו אב ואם יאמר וימי אבי ואמי) בטוב ובנעימות ברוב עוז ושלום אמן סלה:

אחר הדוכן אומרים הקהל זה

אדיר במרום שוכן בגבורה אתה שלום ושמך שלום יהי רצון שתשים עלינו ועל כל עמך בית ישראל חיים וברכה למשמרת שלום:

אחר הדוכן אומרים הכהנים זה

רבש"ע עשינו מה שגזרת עלינו אף אתה עשה עמנו כמו שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:

[illegible]

סדר הושענות

הושע נא

למענך אלהינו הושע נא : למענך בוראנו הושע נא :
למענך גואלנו הושע נא : למענך דורשנו הושע נא :

למען אמתך · למען בריתך · למען גדלך ותפארתך · למען דתך · למען הודך · למען ועודך · למען זכרך · למען חסדך · למען טובך · למען יחודך · למען כבודך · למען למודך · למען מלכותך · למען נצחך · למען סודך · למען עזך · למען פארך · למען צדקתך · למען קדושתך · למען רחמיך הרבים · למען שכינתך · הושע נא : למען תהלתך · הושע נא : אני והו · כהושעת וכו׳

ליום ב׳ של סוכות · ואם חל יום ראשון בשבת אזי אומרים בשני למען אמתך

אבן שתיה · בית הבחירה · גורן ארנן · דביר המוצנע · הר המוריה · והר יראה · זבול תפארתך · חנה דוד · טוב הלבנון · יפה נוף משוש כל הארץ · כלילת יופי · לינת הצדק · מכון לשבתך · נוה שאנן · סכת שלם · עלית שבטים · פנת יקרת · ציון המצוינת · קודש הקדשים · רצוף אהבה · שכינת כבודך · תל תלפיות · הושע נא : אני והו הושיעה נא :

מיוסד ע״פ א״ב ובתשלומו חתום שם המחבר שמואל

כהושעת אלים בלוד עמך · בצאתך לישע עמך · כן הושע נא : כהושעת גוי ואלהים · דרושים לישע אלהים · כן הושע נא : כהושעת המון צבאות · ועמם מלאכי צבאות · כן הושע נא : כהושעת זכים מבית עבדים · חנון בידם מעבידים · כן הושע נא : כהושעת טבועים בצול גזרים · יקרך עמם מעבירים · כן הושע נא : כהושעת כנה משוררת ויושע · לגוחה מצוינת ויושע · כן הושע נא : כהושעת מאמר והוצאתי אתכם · נקוב והוצאתי אתכם · כן הושע נא : כהושעת סובבי מזבח · עומסי ערבה להקיף מזבח · כן הושע נא : כהושעת פלאי ארון כהופשע · צער פלשת בחרון אף ונושע · כן הושע נא : כהושעת קהלות בבלה שלחת · רחום למענם שלחת · כן הושע נא : כהושעת שבות שבטי יעקב · תשוב ותשיב שבות אהלי יעקב · והושיעה נא : כהושעת שומרי מצות וחוכי ישועות · אל למושעות והושיעה נא : אני והו הושיעה נא :

הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם : ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני יי קרובים אל יי אלהינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו : למען דעת כל עמי הארץ כי יי הוא האלהים אין עוד : ק״ש · אין כאלהינו · עלינו · ק״י · אנעים זמירות

הושענות לשבת

אום נצורה כבבת · בוננת בדת נפש משיבת · גומרת הלכות שבת · דורשת משאת שבת · הקובעת אלפים תחום שבת · ומשיבת רגל משבת · זכור ושמור מקימת בשבת · חשה למהר ביאת שבת · טורחת כל משׁשה לשבת · יושבת וממתנת עד כלות שבת · כבוד ועונג קוראה לשבת · לבוש וכסות מחלפת בשבת · מאכל ומשתה מכינה לשבת · נועם מגדים מנעמת לשבת · סעודות שלש מקימת בשבת · על שתי ככרות בוצעת בשבת · פורטת ארבע רשויות בשבת · צווי הדלקת נר מדלקת בשבת · קדוש היום מקדשת בשבת · רנן שבע מפללת בשבת · שבעה בדת קוראה בשבת · הושע נא : תנחילנה ליום שכלו שבת · הושע נא : אני והו הושיעה נא :

מיוסד ע״פ א״ב ובסוף חתום מנחם ברבי מכיר

כהושעת אדם יציר כפיך לגוננה · בשבת קודש המצאתו כופר וחנינה · כן הושע נא : כהו׳ גוי מצין מקוים חופש · דעה כונו לבור שביעי לנופש · כ״ה : כהו׳ העם נהגת כצאן להנחות · וחוק שמת במרה על מי מנוחות · כ״ה : כהו׳ זבודיך במדבר סין במחנה · חכמו ולקטו בששי לחם משנה · כ״ה : כהו׳ טפוליך הורו הכנה במדעם · ישר כחם והודה למו רועם · כ״ה : כהו׳ כלכלו בעונג בן השושטרי · לא הפך עינו וריחו לא נמר · כ״ה : כהו׳ משפטי משאות שבת נגמרו · נחו ושבתו רשויות ותחומים שמרו · כ״ה : כהו׳ סיני הושמעו בדבור רביעי · ענין זכור ושמור לקדש שביעי · כ״ה : כהו׳ פקדו יריחו שבע להקיף · צרו עד רדתה בשבת לתקף · כ״ה : כהו׳ קהלת ועמו בבית עולמים · רצוף בחגגם שבעה ושבעה ימים · כ״ה : כהו׳ שבים עולי גולה לפדיום · תורתך בקראם בחג יום יום · כ״ה : כהו׳ משמחיך בבנין שני המחודשי · נוטלין לולב כל שבעה במקדש · כ״ה : כהו׳ חבוט ערבה שבת מדחים · מורביות מוצא ליסוד מזבח מניחים · כ״ה : כהו׳ ברכות וארוכות וגבוהות מעלסים · בפטירתן יופי לך מזבח מקלסים · כ״ה : כהו׳ מודים ומיחלים ולא משנים · כלנו אנו ליה ועינינו ליה שונים · כ״ה : כהו׳ יקב מחצביך סובבים ברעננה · רוננים אני והו הושיעה נא · כ״ה : כהו׳ חיל זריזים משרתים במנוחה · קרבן שבת כפול עולה ומנחה · כ״ה : כהו׳ לוייך על דוכנם להרבת · אומרים מזמור שיר ליום השבת · כ״ה : כהו׳ נחומיך במצותיך תמיד ישתעשעון · ורצם והחליצם בשובה ונחת ישעון · כן הושע נא : כהושעת שבות שבטי יעקב · תשוב ותשיב שבות אהלי יעקב · והושיעה נא : כהושעת שומרי מצות וחוכי ישועות אל למושעות והושיעה נא : אני והו הושיעה נא : הושיעה את עמך וכו׳

חזן **ברכו את יהוה המבורך:**

ק"ה **ברוך יהוה המבורך לעולם ועד:**

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד· יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם:

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים· בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים· ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו· בורא יום ולילה· גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור ומעביר יום ומביא לילה: ומבדיל בין יום ובין לילה יהוה צבאות שמו· אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד:

שם המחבר חתום יחיאל בר יצחק

ישמחו בחגיהם ידידים ונעימים· חסות בצל סכה שבעת ימים· יתענגו בה במיני מטעמים· אהובים מצותיה מקימים לילות וימים: ברוך אתה יהוה המעריב ערבים:

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת· תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת: על כן יהוה אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך· ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד· כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה: ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים:

ברנן והלל וחדוה רבה· יצהלו כל שבעה כדת הכתובה· חגיגותיהם ושלמיהם ופריהם לקרבה· קרבנותיהם ועולותיהם ירצו באהבה: ברוך אתה יהוה אוהב עמו ישראל:

ליחיד אל מלך נאמן:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה׀ אחד:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על־לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על־ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על־מזזות ביתך ובשעריך:

והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא־תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו· כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו· הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים· האל הנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל איבי נפשנו· העשה גדולות עד אין חקר· נסים ונפלאות עד אין מספר· השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו· המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו· העושה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם· המכה בעברתו כל בכורי מצרים ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם: המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו: ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

ע"ס א"ב

אנוו במצות ואדרו (נ"א אדרו) · תשבו כעין תדורו· בחג הסכות: בראשון תקחו ארבעת מינים· לרצות על מי

כוונות

ישמחו · עפ"ם ושמחת בחגך : אהובים · ישראל המאהבים : מקיימים מצותיה לילות · בשינה : ימים · באכילה ושתיה וטיול : חגיגותיהם · קרבן חגיגה : ושלמיהם · נדרים ונדבות : ופריהם · פרי [illegible] :

פשטיות

אנוו · הנוו לשון הפעיל · כמו שאמרז"ל אנוהו במצות סוכה נאה : ואדרו · גם זה לשון הדר וסידור : לרצות על מי מגנים · כמו שאחז"ל אמר הקב"ה נסכו לפני מים בחג כדי שיתברכו לכם גשמי

עננים · בחג הסכות: גם בשני רמז לנסוך המים לערה · תהום אל תהום קורא · בחג הסכות: דרך יום רבעי להעלות בשירות · לעטר שוקי ירושלים בפרות · בחג הסכות: המונים עלו לציון ברנה · בחג האסיף תקופת השנה · בחג הסכות: ושם חוגגים בשמחה רבה · שמחת בית השואבה · בחג הסכות: זמרות ונגינות להעליל · בכלי שיר ובחליל · בחג הסכות: חדים כלם בנגינה · עם ילדים פרחי כהנה · בחג הסכות: טוענים ומקפצים לדלות · ובידיהם כדי שמן של שלשים לג · בחג הסכות: יודע דת וחכמי עדה · מראים לפניהם קדה · בחג הסכות: כהנים ולוים מצלצלים ומודים · החסידים ואנשי מעשה מרקדים · בחג הסכות: לאנשים מן הנשים להפרישם · מתקנים תקון גדול שם · בחג הסכות: מרבים היו בשמחה ובצלצולים · מה יפו פעמיך בנעלים · בחג הסכות: נוטלים לולב שבעה בהלולים · זכר למקדש לעשות בגבולים · בחג הסכות: סכה לעשות בכל מושבותיכם · למען ידעו דורותיכם · בחג הסכות: עננים להיות שבע בצל רעננים · סמן לשבעה עננים · בחג הסכות: פתחים להצן להבה ושרב · וסכה תהיה לצל יומם מחורב · בחג הסכות: צלתה להגן מלהט ולסכות · כל האזרח בישראל ישבו בסכות · בחג הסכות: קמים ינתקו מוסרות ליראתך · ושמחת אתה וביתך · בחג הסכות: רוזנים נוסדו יחד מרוב אנחה · וכל ישראל ישישו בהלל ובשמחה · בחג הסכות: שם הנכבד שבעה להדר בלולב ובפרי עץ הדר · בחג הסכות: חזן תשבחות לו למלל · ולגמור בו את ההלל · בחג הסכות: יקר חסדך ברנה בבקר למלל · אמונתך לספר בלילות מעין כל נעלם · חזק ואמיץ נפאר שמך לעולם: בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה:

יופי ענניך סככת על גאולים · חפת כבודך פרשת עליהם להיות סלולים · יחודך ופארך כעוברי גלים · אז לשמך שבחו בני אלים: זה צור ישענו פצו פה ואמרו:

יהוה ימלך לעלם ועד: ונאמר כי פדה יהוה את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו:

בנה סכתך והקם הנפולה · יסודותיה לשתת ולבנותה על תלה · צאנך לרעות על משכנותיך להנחילה · חפוץ כמקדם זבחי צדק ועלה: ברוך אתה יהוה מלך צור ישראל וגאלו: (נ״א גאל ישראל):

השכיבנו יהוה אלהינו לשלום · והעמידנו מלכנו לחיים · ופרוש עלינו סכת שלומך · ותקננו בעצה טובה מלפניך · והושיענו למען שמך · והגן בעדנו והסר מעלינו אויב דבר וחרב ורעב ויגון והסר שטן מלפנינו ומאחרינו ובצל כנפיך תסתירנו כי אל שומרנו ומצילנו אתה · כי אל מלך חנון ורחום אתה: ושמור צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם: ופרוש עלינו סכת שלומך:

קורא מקרא קדש ומשמרו יקבל ליום הבא שכרו · נאוה אפיקי מגנים סגורו · דוד למלאת לו בשכות עורו: ברוך אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים:

וידבר משה את מעדי יהוה אל בני ישראל:

ח״ק · שמ״ע · ק״ש · עלינו · ק״י:

כוונות

נגמי אגם: גם בשני רמזו וכו׳ · כדאיתא בספרי והובא בפירש״י בפרשת פנחס נאמר בשני ונסכיהם וכו׳ רמז לנסוך המים מן התורה: לערה · לערות ולנסוך לשון ותער כדה: תהום אל תהום קורא · לפ״כ בתהלים מ״ב וכמו שאמרו עליו בסוף פרק סדר תעניות אלו כשמנסכין את המים בחג תהום אומר לחבירו וכו׳: דרך יום רבעי וכו׳ · בפרק קמא דביצה דף ה׳ תניא כרם רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום אחד לכל צד וזו היא תחומה · עלה מן הצפון וכו׳ · ואמר ר״י מה טעם כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות: המונים · המון עם רב: להעליל · לרומם ולהעלות: חדים · שמחים וכל עניני הגרוזים האלה הלא המה מבוארים בהחליל דף נ״א: טוענים · נושאים: ובידיהם כדי שמן של שלשים לוג · ביד כל אחד מהרבעה פרחי כהונה היו כדי שמן של שלשים לוג כמו שהבינו שם ואמרנו ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה ועשרים לוג שמן מטילין לכל ספל וספל: נוטלין לולב שבעה וכו׳ · כפ׳ לולב וערבה התקין ריב״ז שיהא לולב ניטל במדינה ז׳ זכר למקדש: עננים להיות שבע וכו׳ · כ״כ במ״ס והוא לשון עידן וזמן וי״ל מחזיים לשון עדי וקישוט ופעמו לפיות מקושטים שבע מסוכה תחת צל עלי רעננים · פי׳ שבעה ענים שהיו מגינים עליהם במדבר כמבואר לעיל: קמים · מתקוממים: ינתקו מוסרות · על דרך ננתקה את מוסרותימו (תהלים ב) שנדרש על גוים שנוטעים במצות סוכה כדאיתא

פשטיות

במסכת עבודה זרה (דף ב׳ א׳): ליראתך · כ״כ בספרים ובכל״י גרס לרעיתך: רוזנים ספה יחד · הוא רישא דקרא כנ״ל: ולגמור בו את הלל · כ״כ בכל״י:

יקר חסדך וכו׳ · על שם הכתוב מה יקר חסדך אלהים (תהלים לו) ועל שם הכתוב ואמרנו לבקר חסדך · וכתיב להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות: להיות סלולים · מתוקנים והוא מגזרת סל וכן אמרו ז״ל מן הסלולין אסורים (עבודת כוכבים דף ל״ט ב׳): ופארך כעוברי גלים · ישראל היו מיחדים ומפארים שמך כהלוי לעוברי גלי ים שצריכין להודות: אז לשמך וכו׳ · תחלה אמרו ישראל שירה ואח״כ המלאכים בני אלים: בנה סוכתך וכו׳ · סוכת דוד הנופלת היינו המקדש: לשתת · ליסד: קורא מקרא קודש וכו׳ · הקורא ואומר מקרא קדש של סוכה יקבל שכרו לעתיד לבוא ויזכה לישב בסוכת עורו של לויתן כמו שאחז״ל: נאוה אפיקי מגנים סגורו · כ״כ בכל״י והוא כינוי על לויתן שנאמר עליו גאוה אפיקי מגנים סגור (איוב מ״א): דוד · הקב״ה דודי: למלאת לו וכו׳ · כן כתיב התמלא שכות עורו ועליו דרש ר״י עתיד הקב״ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן ולשון מלא ומילוי נופל גם על הגג לא גם על המולא חק ועמלא וכן פירש״י (עמוס כ״ח ו׳) אלא ומלאת בן מטוס אבן ע״ש:

הָאֵל

בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ · הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ · הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ ·
הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא :

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ · וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה · לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה :

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל · וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ · וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם · וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ :

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים · לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ :

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ · כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים :

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר : זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה :

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא · בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ · בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן : יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא : יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן :

החזן אומר ברכו בקול רם ובנעימה

חזן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ :

ק״ה בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד :

ווען דער (חזן) זאגט (ברכו) זאגט (קהל יתברך)

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים · סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה · ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם :

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל : אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי :

יוצר ליום שני של סוכות

סמך מתחיל האל בתעצומות עד אמר ויתי

הפיוט הזה קשה מאוד בהשקפה ראשונה · כי ידמה שהמחבר לא שמר חרז ולשונו מגלגל לשונות יחיד ורבים ונוכח ונסתר · ויקרה זה ברוב בסופי החרוזים שמסיימים כמולם של ל׳ הכינות במקרא ולא יבאו עם ראשית החרוזים לא במנין ולא במספר · לכן אין לחבר ולקשר סופי החרוזים עם ראשיתם · כי יסמכו לשוניהם ניגוד רב · והמעור זאת גזרתי אומר שיסדו המחבר לצורך במסלות מערכה מול מערכה זה ידבר וזה יענה · הפעם ידבר המשורר חרוז אחד או חצי חרוז והקהל יענו · והפעם ידבר הקהל והמשורר יענו · ועל סדר זה הלוך ילך הפיוט על מכונו ויבא הלשון על מתכונתו · והנה ל׳ הטורים הראשונים (אאמיץ) (בהסתופפי) הם דברי הכנסים · והטור הג׳ (אך בחמשה) שהוא סוף החרוז לעולם דברי המשורר · וכן כ׳ הטורים של אות ג׳ ד׳ ה׳ ו׳ ז׳ הם דברי הכנסים והטור הג׳ הוא דברי המשורר (הרה״ס) : (חדות רב) עד (יסכית אל) גם הם דברי המשורר · (הקדוש עמי) עד (וידבר משה) הם דברי הקהל יתברך :

מיוסד על א״ב בראשי החרוזות ובסוף חתום שם המחבר שלמה

אאמיץ לנורא ואיום · בהסתופפי לפניו אמצא פדיום · אך בחמשה עשר יום : בלקחי כף תומר · ושלשת מיני קבועי · בם אהלל לאורי וישעי · בחודש השביעי : גאות אלביש לדר במרומים · יהללו במורביות שלמים ולא קטומים · תחגו את חג יי שבעת ימים :

חזן ויקהל אהלל בפה ולשון · לשומע קול לחשון · כנם ולקחתם לכם ביום הראשון · קדוש :

דגול מקולות מים נאדר · אאפדנו הוד והדר · בפרי עץ הדר : המרומם בקהל עם נצורים · בהלול ופאר אותו מכתירים · בכפות תמרים : ויריק רוב ברכות מארבות · לאום מהללו מסרעף ומקרבות · ובענף עץ עבות : זכיות יכרעו ועון ימחל · מלהבות בשלהבת רשפי גחל · תומכי ערבי נחל : חדות רב תמצאו בלהקתכם · חסונים בצווי דת מלככם · ושמחתם לפני יי אלהיכם : טרחכם יפיק נוהג לילות וימים · גאון נוגשיכם יגדע ודמים · לבל תענשו

מטה לוי

(אאמיץ לנורא ואיום) אוסיף אומץ וחוזק להקדוש ברוך הוא שנקרא נורא ואיום (בהסתופפי לפניו) כשאני שוקד על מזוזות בהכ״נ לשבח לפניו (אמצא פדיום בלקחי כף תומר) בשלשלי את הלולב (ושלשת מיני קבועי) אתרוג והדס וערבה שנקבעו בתורה כמ״ש ולקחתם לכם כו׳ (בם אהלל) בד׳ מינין אלו אהלל (לאורי) להקב״ה שהוא מאיר לי בר״ה (וישעי) ומושיע לי ביום כפור · ובמה שאני משבח אותו בזמירות ושבחות (גאות אלביש לדר במרומים) להקדוש ברוך הוא שהוא דר בשמי מרום ובתוקף (יהללו במורביות שלמים ולא קטומים) יהללו בענפים שלמים ולא קטומים (לשומע קול לחשון) להקב״ה שהוא שומע קול תפלה (כנם) כאשר אמר (ולקחתם תו׳) ומי הוא שאמר (קדוש) הקב״ה אמר זה (דגול) הקב״ה שנקרא דגול (מקולות מים נאדר) הוא מאודר מקולות המים שאומרים אדיר במרום ה׳ (אאפדנו) אתקן לו שיר ואתן לו (הוד והדר) (המרומם) הקב״ה משובח ומרומם (בקהל עם נצורים) בתפלה של ישראל שנקראים עם נצורי כאישון עינו (בהלול ופאר אותו מכתירים) כי מתפלתן של ישראל סנדלפון קושר כתר ונותן בראש מלכו של עולם · (ויריק רוב ברכות מארבות) מחלונות השמים (לאום מהללו מסרעף ומקרבות) לישראל שמהללין אותו מלב ומקרבי מעיים · יהיה רצון (זכיות יכרעו) לכף העונות ואז (ועון ימחל מלהבות בשלהבת רשפי גחל) שלא נהיה נכוים בלהב וניצוצי גחלי הגיהנם בזכות (תומכי ערבי נחל) שאוחזין וסומכין ערבות (חדות רב תמצאו בלהקתכם) שמחה רבה תמצאו בקהל שלכם באסיפתכם אם תהיו (חסונים בצווי דת מלככם) חזקים במצות המלך הקב״ה (טרחכם יפיק נוהג לילות וימים) טורח הקן יסיר הקב״ה שהוא מנהיג עולם ומעביר לילות ומביא ימים ותזהרו

בית לוי

(אאמיץ) לשון חוזק ואומץ (בהסתופפי) לשון הסתופף בבית אלהי (תהלים פד יא) ופירש רש״י על הסף ועל המזוזות לשקוד (קבועי) לשון קבע (במורביות) ענפים (קטומים) כרותים והכוריס (לחשון) ל׳ תפלה מלשון לקון לחש (ישעיה כו טז) ופירש״י שפך שיח ותפלה (כנם) לשון אמירה בתלמוד כמו וטעמיה נו: (דגול) תואר לאל ית׳ ע״ש שהוא מסובב בדגלים של מלאכי השרת והוא מרומם כנס של דגל על כל העולם (אאפדנו) לשון קישוט מלשון ואפדת לו (שמות כט ה) (עם נצורים) תואר לישראל ע״ש ינצרהו כאישון עינו (דברים לב י) (מארובות) חלונות לשון וארובות השמים (בראשית ז׳ יא) (סרעף) לשון מחשבה מלשון ברוב שרעפי (תהלים צד יט) (ומקרבות) ע״ש ברכי נפשי את ה׳ וכל קרבי את שם קדשו (תהלים קג א) (מלהבות) לשון שריפה מל׳ כויה תחת כויה (שמות כא כה) (רשפי) לשון ויבא רשף (חבקוק ג ה) ותרגום בשלהובים אשתא ובאיוב ה ז תרגום על ובני רשף סיך נגין דנורין מן גומרין ועל רשפי אש תרגום גומרין דאשא נמלא שיש לרשף ג׳ משמעות שלהבת וניצוצות וגחלים (בלהקתכם) בקהלתכם כמו להקת נביאים (ש״א יט כ) (חסונים) חזקים מלשון וחסון הוא כאלונים (עמוס ב ט) (יפיק) יוציא מל׳ ואדם יפיק תבונה (משלי ג יג) (נוהג לילות וימים) תואר להקב״ה (גאון) ל׳ גאה וגאון (משלי ח יג) ותרגומו גאותא ורמותא (יגדע) ל׳ כריתה מל׳ וכריתי גדע (תהלים קז טז) (ודמים) לשון דממה

אאמיץ לנורא ואיום איך וועל שטארקין לויב צוא גאט דער דא איז פארכטיג אונ שרעקליך מיט דעם וואש איך טרעט איבר דיא שוועל פון דר שול וועל איך גיפינן איין אויס לייזונג אום פופצייטין טאג אין חודש תשרי בלקחי כף אין מיין טאן נעמן דעם לולב מיט דיא דרייא מינים וואש גאט האט גיהייסין נעמען מיט זייא טוא איך לויבין גאט וואש ער איז מיין דער לייכטער אונ מיין העלפער אין דעם זיבטין חודש גאות גרויסקייט וועל איך אן קליידין צוא גאט דער דא וואנט אין הימיל להללו צוא לויבין אים מיט צווייגין גאנצע אונ זיינען ניט אפ גיפליקט אויבין דען אלולב אז ער איז אויבן אפ גיפליקט איז ער פסול איר זאלט פון גאטש וועגין מאכין זיבין טאג יום טובי אהלל איך וועל לויבין מיט מיין מויל אונ מיט מיין צונג צו גאט דער דא הערט דאס קול פון תפלת וויא ער האט גיזאגט איר זאלט נעמען צוא אייך אין דעם ערשטין טאג פון סוכות דיא פיר מינים קדוש דער הייליגער גאט : דגול גאט דר דא איז גיבאנירט פון פיל מלאכים ער איז שטארקר פון פיל שטארקע וואסערין איך וועל אים אן טוהן זיין לויב אונ שוינהייט מיט דר שיינע פרי פון דעם בוים דאש איז דר אתרוג המרומם דר דא ווערט דר הייכט אין איין זאמלונג פון די ישראל וואש זיי זיינען גיהיט זייא קריינין אים מיט לויב אונ שוינהייט מיט צווייגין פון טייטיל ביימר דאס איז דער לולב ויריק ער זאל אויש לערין פיל ברכות פון דיא פענצטער פון דעם הימל צוא דעם פאלק וואש לויבין אים מיט אירע גידאנקן אין הארצין אונ מיט דעם הדס זכיות דיא מצות זאלין איבר וועגין אונ דיא זינד זאלין פאר געבן ווערין דאש זייא זאלין ניט פאר ברענט ווערין אין פלאם אונ ברענינדיגע קוילין פון גיהנם דיא ישראל וואש האלטין דיא ערבות וואס וואקסין בייא דעם טייך חדות פיל פרייד זאלט איר גיפינען אין אייער איין זאמלונג ווייל איר זייט גישטארקט אין דר מצוה פון אייער מלך אונ איר פרייט אייך פאר גאט אייער גאט טרחכם אייער מיא וועט ער אויס ציהן גאט דער דא פירט דיא וועלט טאג אונ נאכט פון וועגין דעם זכות פון דיא זיבן טעג יום טוב וועט איר ניט גישטראפט ווערין יסכית גאט זאל פאר נעמען מיין תפלה אונ זאל פאר נעמען מיינע גידאנקען ער זאל מכבד זיין

בְּחֲגִיגַת שִׁבְעַת יָמִים: יַסְכִּית אֶל פִּלּוּל וְיַאֲזִין הֶגְיוֹנַי· וִיקַבֵּל כְּקָרְבַּן רַחַשׁ עִנְיָנַי· וְחַגּוֹתֶם אוֹתוֹ חַג לַיְיָ: כְּשִׁרְיוֹן כֹּחַ יַחֲלִיף לְשׁוֹשַׁנָּה· חוֹגֶגֶת וְעוֹצֶרֶת וְסוֹכֶכֶת בְּרִנָּנָה· שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה: לְעֵת יָסִיר סֵבֶל מֵעַל שִׁכְמֵיכֶם· תָּרוֹנּוּ וְתָחוֹגּוּ בְּקִרְיַת מוֹעֲדֵיכֶם· חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרוֹתֵיכֶם: מַשְׂגִּיחַ מֵחֲרַךְ תְּהַלְּלוּ בְּאִיּוּמִים· מַנְעִימִים קוֹל וְלֹא דוֹמִים· בַּסֻּכּוֹת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים: נְדִיבֵי עַמִּים סוֹדְרֵי עֲרָכוֹת· בְּאֶזְרָחוֹ לָעַד יִהְיוּ סְכוּכוֹת· כָּל הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֻּכּוֹת: סֹלּוּ בְּהִלּוּל לְשׁוֹכֵן בֵּינֵיכֶם· וְתָנוּחוּ בְּהַשְׁקֵט כָּל יְמֵיכֶם· לְמַעַן יֵדְעוּ דוֹרוֹתֵיכֶם: עֶלְיוֹן הוֹדִיעַ פְּלָאָיו עַל יְדֵי גוֹאֲלִי· עֲמוּסָיו סִכֵּךְ בַּעֲנָנִים כְּהוֹאֲלִי· כִּי בַסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: פָּקַדְתִּי עַמִּי לָחוֹן שִׁירִים· מִשְׁפָּטִים לְהוֹצִיא כָּאוֹר וְכַצָּהֳרָיִם· בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: צִקּוּן צַעֲקַתְכֶם הִסְכַּתִּי בְּאָזְנַי· וּפְדוּת שָׁלַחְתִּי לְכָל הֲמוֹנַי· וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ: קוֹרֵא דוֹרוֹת חַי עוֹלָמִים· צִוָּה לְעַם שְׁמוֹ מַנְעִימִים· חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים: רָם מִמְּעוֹנְךָ הָסֵךְ מַקְהֲלוֹתֶיךָ· לְרַחֵם וּלְהוֹשִׁיעַ כָּל לְהָקוֹתֶיךָ· וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ אַתָּה

בית לוי

השתיק (יסכית) לשון הקשבה והלשנה מלשון הסכת ושמע (דברים כז ט) (פלול) לשון תפלה כמו ויעמוד פינחס ויפלל (תהלים קו ל) (הגיוני) טלל דבור ומחשבה והגיון כו (יהושע א ח) לשון דבור והגיון לבי (תהלים יט טו) לשון מחשבה (רחש) ל' דבור בתלמוד כמו דקא מרחשן שפוותיה (סנהדרין צא) (לשושנה) סולר לישראל עמ"ש כשושנה בין החוחים וגו' (שה"ש ב ב) (כשרון) ל' יושר כמו בחכמה ובדעת ובכשרון (קהלת ב כא) (יחליף) עמ"ש וקוי ה' יחליפו כח (ישעיה מ לא) (סבל) לשון משא ותולר לגלות (משגיח מחרך) עמ"ש משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים (שה"ש ב ט) (באיומים) ל' אימה (דומים) ל' שתיקה (נדיבי עמים) ל"ש (תהלים מז י) ותולר לישראל ע"ש שמתנדבים עצמם לסכנה ולברוח על ק"ש (רש"י) (סודרי ערכות) סולר למסדרי תפלות (באזרחו לעד יהיו סכוכות) כדכתיב באזרחו יסך לך (שם צא ד) ובאזרחו הוא ל' כנף (יסך) הוא לשון הגנה וסכך (סולו) פל' סולו לרוכב בערבות ופרש"י ל' שבח (שם סח ה) (גואל) תולר למשה (עמוסיו) סולר לישראל ע"ש העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (כהואל) ל' ויואל משה (שמות ב כא) ופ"א ורצי משה (לחון) לשון חנינה (שירים) שלריש ישראל (צקון) ל' יציקה ושפך ותולר לתפלה כמו צקון לחש (ישעיה כו טז) (קורא דורות) עמ"ש קורא הדורות מראש (ישעיה מא ד) ופעמו שהוא יודע כל הדורות שבאים ויקרא לכל דור לעמוד כנגדו (רם) סולר להקב"ה (ממעונך) סולר לשמים (הסך) לשון מגין וסכך (לכצותיך) קהלותיך נלוזים ספוסים כמו לסכת

מטה לוי

(לכל תעשו בחגיגת שבעת ימים) שלא תבואו חס ושלום לידי עבירה באלו ז' ימים שהם ימי משתה ושמחה ותעשו חס ושלום (יסכית אל פלול) יאזין הקדוש ברוך הוא תפלה (ויאזין הגיוני) ויקבל הגיון ודבור לבי (ויקבל כקרבן רחש עניני) דבור של תפלה שאני מתפלל על עסקי ענייני וצרכי יחשב כקרבן חגיגה שאמר (וחגותם וגו') (כשרון כח יחליף לשושנה) לישראל שנקראו' שושנה אשר יש מהם שיש להם חלשות לב בדרכי יושר ליתן להם כח וחיזוק ובריאה לגוף ונפש שיהם בכחם באמת וביותר בזכות (חוגגת) מקיימת יום טוב עם קרבן חגיגה (ועוצרת) מקיימת את יום שמיני עצרת (וסוככת) ומקיימת מצות סוכה וכל זה שושים (ברננה) בשמחה (שבעת ימים בשנה) (לעת יסיר) הקב"ה סבל משא ומורא של עובדי עבודת כוכבי' מעל שכמיכם אז (תרונו ותחוגו) תזכו שתביאו קרבן חגיגה והלוים ישוררו וירונו במעמדם כבתחלה (בקרית מועדיכם) בבית המקדש (משגיח מחרך) להקב"ה שהוא משגיח ומציץ מן החרכים מנקבים וחלונות השמי' (תהללו באיומים) תשבחו אותו באימה ובירא' (מנעימים קול) לשבח להקב"ה בנעימות קול (ולא דומים) ולא שותקים (נדיבי עמים) ישראל שנקראים נדיבים (סודרי ערכות) שמתפללים סדרי ערך הקרבנות ומעלה עליהם כאילו סדרו וערכו נתחי הקרבנות של סטלים (באזרחו לעד יהיו סכוכות) בפני הקב"ה לעולמי עד יהיו מכוכות (סולו בהלול לשוכן ביניכם) להקב"ה שתמיד שכינתו ביניכם (ותנוחו בהשקט) בשלוה כל ימיכם (עליון) הקדוש ב"ה (הודיע פלאיו) הנפלאות עשר מכות של מצרים הודיע (על ידי) משה רבינו שהוא היה (גואל) לישראל (עמוסיו סכך בעננים כהואל) כשרצה לרחם על ישראל ולהביאם לא"י סיכך והקיף אותם בז' ענני כבוד כמ"ש כי בסכות וגו' וכך אמר הקדוש ב"ה (פקדתי עמי לחון שירים) לתת חנינה לשארית ישראל (צקון צעקתכם הסכיתי באזני) קול תפלה וצעקתכם שהייתם צועקים במצרים קבלתי והאזנתי (קורא דורות) שהוא (חי עולמים) חי לעולם (צוה לעם שמו מנעימים) לישראל שמנעימים ומהללים את שמו צוה אותם מ"ע זו (חג הסוכות כו') ובקשתו מלפניך אתה (רם ממעונך הסך מקהלותיך) הסך והגן משמי מעונך על ישראל קהלך (לרחם ולהושיע כל להקותיך) כל קהלותיך בשכר מ"ע שלוית (ושמחת בחגך

זיין דיא תְּפִלָּה וואש איר טוט אויף אייערע עִנְיָנִים אזו וויא אַקָרְבָּן וואס גאט האט גיבאטין מען זאל אים פייערן פאר אים גאט זאל פאר בייטין מיט רעכט פארטיקייט דעם כֹּחַ פון דיא יִשְׂרָאֵל וואש ווערין אן גירופין שׁוֹשַׁנָּה וואש דיא ברייניגן קָרְבָּנוֹת אונ האלטין זיך אויף פון מְלָאכָה אונ זיצין מיט פרייד אונ גיזאנג אין דער סוּכָּה זיבין טאג אין יאר לְעֵת צוא דער צייט אַז ער וועט אפ טאן דיא מַשָּׂא דעם יֵצֶר הָרַע פון אייער אַקסיל וועט איר לויבין גאט אונ ברייניגען קָרְבָּנוֹת אין ירושלים דיא שטאט פון אייער איין זאמלונג איין אייביגע גיזעץ צוא אייערע דורות משגיח גאט וואס ער איז מַשְׁגִּיחַ דורך דיא פענצטער פון דעם הימיל זאלט איר לויבין מיט פארכט איר זאלט אים תָּמִיד לויבין מיט אזים קול אונ ניט שווייגין אין סוכות זאלט איר זיצין זיבין טעג נדיבי דיא וואס האבין זיך בווילגט צוא זיין דינסט וואש זייא זייגן מְסַדֵּר דיא אן ריכטונג פון דיא מִצְוֹת זייא זאלין אייביג בדעקט זיין מיט זיינע פליגל אין דעם זְכוּת וואס אלט אַלֶע גיזעסנע פון דיא יִשְׂרָאֵל זיצן אין סוּכָּה סלו לויבט גאט דער דא רוהט צווישין אייך וועט איר רוהן שְׁטִיל אַלֶע אייערע טעג כְּדֵי אַייערע דורות זאלין וויסין עליון גאט האט גילאזט וויסין זיינע וואונדר דורך משה וואש ער איז גיוועזין דער אויס לייזר פון דיא יִשְׂרָאֵל דיא יִשְׂרָאֵל האט ער מיט וואלקן בדעקט אזוא וויא ער האט גיוואלט מיט זייא חֶסֶד טאן אזוא וויא אין פָּסוּק שטייט אין סוכות האב איך גימאכט זיצין דיא יִשְׂרָאֵל פקדתי איך האב דער מאנט מיין פאלק צוא דער בארמן דאס איבר בלייבונג אוים צוא ציהן זייער מִשְׁפָּט אַז דאס ליכט איז קלאר אונ אזו וויא דיא זון שיינט אין מיטין טאג אז איך האב זיי אויש גיצוינגן פון מִצְרַיִם צקון דאס קול פון אייער גישרייא וואש איר האט אין מצרים גישריען האב איך פאר נומן מיט מיינע אויערין אונ האב גשיקט איין אויש לייזונג צו מיין ברומונג פון אנזכרון ווענין אויף דר גאולה פון מִצְרַיִם האט משה גירעט דיא יָמִים טוֹבִים צוא דיא יִשְׂרָאֵל קורא גאט דער דא לעבט אייביג ער ווייסט אלע דורות נאך איי דאש דור ווערט בשאפין האט ער גיבאטין צוא דיא יִשְׂרָאֵל וואס לויבין זיין נאמן מיט זִסְקייט דוא זאלסט דיר מאכין זיבין טאג סוכות רם דוא הויכער גאט פון דיינע הימלן זאלסטו

יט״) והצור אומר עליה (שודד עד לבל יבהילך) שלא יבהילך עוד הגוזל והשטן (לתת תקוה לפזורי ישראל (כמהיך) שהאהבים לך במסת מ״ע של (שבעת ימים ט׳) (תוקף המון קרית חנה) תוקף וחוק תאות המון ישראל שתבנה ירושלים שנקראת קרית חנה דוד ושיהיו (באים להראות) פניו של הקדוש ב״ה (בחנינה) בתפלה ובתחנה (שלש פעמים בשנה) כי הם (תאבי שעו) מתאוים לשעה ולומר של הקב״ה ומתאוים (לחזות כבודו) לראות כבוד שכינתו (להתשירו משלו) לתת לו תשורה ומנחה והכל משלו כי (והכל בידו) וכל אחד שהנדב מתנה (איש כמתנת ידו) כפי יכלתו להשגת ידו (תומכי סנסני דשאים) סומכים ואוחזים בידם ענפי עלים מד׳ מינים (משטן וממשחית יהו חבואים) יהיו נסתרים משטן וממשחית (לחזות ולהסכית בבשורות טובות) לראות ולהקשיב בשורות טובות כמ״ש לכן הנה ימים באים נאם ה׳ וגו׳ ושבתי את שבות עמי ישראל וגו׳ ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם וגו׳ (עמוס ט׳ י״ג י״ד ט״ו):

(אנא תרב עליצותיך) תרבה שמחתך (לקוי ישועתך) לישראל המקוים לישועתך אשר הם (באים לאמץ תהלתך) שבאים לגבר ולרומם ולנשא תהלתך (בועד בית דגילתך) בבהכ״נ שהוא בית ועד וקבוץ של ישראל שהם דגל שלך

וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ: שׁוֹדֵד עוֹד לְבַל יַבְהִילֶךָ· לָתֵת תִּקְוָה לִפְזוּרֵי כְּמֵהֶיךָ· שִׁבְעַת יָמִים תָּחוֹג לַיְיָ אֱלֹהֶיךָ: תּוֹקֶף הֲמוֹן קִרְיַת חָנָה· בָּאִים לְהֵרָאוֹת פָּנָיו בַּתְּחִנָּה· שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה: תְּאֵבֵי יִשְׁעוֹ לַחֲזוֹת כְּבוֹדוֹ· לְהַתְשִׁירוֹ מִשֶּׁלּוֹ וְהַכֹּל בְּיָדוֹ· אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ: תּוֹמְכֵי סַנְסִנֵּי דְשָׁאִים מִשָּׂטָן וּמִמַּשְׁחִית יִהְיוּ חֲבוּאִים· לַחֲזוֹת וּלְהַסְכִּית בִּבְשׂוֹרוֹת טוֹבוֹת· לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים:

חזן
אֲהַלֵּל בְּפֶה וְלָשׁוֹן· לְשׁוֹמֵעַ קוֹל לַחֲשׁוֹן· כְּנָם וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן· קָדוֹשׁ:

המאיר לארץ תתברך צורנו עד מלא כל הארץ כבודו · ואח״כ אאמיר · והחיות לאל ברוך נעימות · אהבה רבה ק״ש אמת ויציב · על הראשונים עד זולתך ככל תמצא ביום א׳ של סוכות:

מיוסד ע״פ א״ב
אָנָּא תֶּרֶב עֲלִיצוּתֶיךָ· לְקוֵֹי יְשׁוּעָתֶךָ· בָּאִים לְאַמֵּץ תְּהִלָּתֶךָ· בְּוַעַד בֵּית דְּגִילָתֶךָ· גְּרֵים לְבֵית בְּחִירָתֶךָ· יֶשַׁע לְרָאשָׁם בְּתִתֶּךָ· דָּלֵם מִכּוֹשֵׁל תִּגְרָתֶךָ· וּתְסוֹכְכֵם בְּגִין אֶבְרָתֶךָ: הוֹשֵׁב עַל מִשְׁפָּטוֹ אַרְמוֹן· אֲשֶׁר שָׁתָה יְלֵל יְשִׁימוֹן· וְכָנֵס נִדְחֵי הֲמוֹן· זֶרַע תָּם פִּצֵּל לַח לוּז וְעַרְמוֹן: זֵדֵי רֶשַׁע עֲקֹר אַדְמוֹן· יְבוּאוּם שְׁכוֹל וְאַלְמוֹן· חֲנוּנֶיךָ הוֹגֵי אָמוֹן· תִּטָּעֵם בְּהַר חֶרְמוֹן: טוֹעֲנֵי עֻלְּךָ עַל גַּבָּם· יָהּ הַשְׁרֵה שְׁכִינָתְךָ בְּקִרְבָּם· יַעֲלוּ לָחוֹג לְבֵית

נביאים (ש״א יט כ) (שודד גוזל והומס ותרמת גם על השטן שהוא השודד גאוה (כמהיך) ל׳ כמה לך בשרי (תהלים סג ב) ענין תאוה והשק (קרית חנה) אומר לירושלים שנקראת קרית חנה דוד (ישעיה כ״ט א) ופי׳ שקראה די שרא בה דוד (בחנינה) בתחנה (להתשירו) לשון ותשורה אין להביא (ש״א ט׳ ז׳) ופי׳ רש״י לשון תקרובת ראוים פני מלך (תומכי) ל׳ אחיזה וסמיכה (סנסני) לשון אוחזה בסנסניו (שה״ש ז ט) ופירש רש״י בענפיו (דשאים) כאילן שאף גם כן בכלל דשא כמו שכתוב תדשא הארץ דשא וגו׳ עץ פרי לא למדת שהכל בכלל דשא אפילו עץ (חבואים) נסתרים מל׳ מבל כמתחבאים (ש״א כג כג) (לחזות) לשון ואתה תחזה (שמות יח כא) (ולהסכית) ל׳ הקשב והאזנה מל׳ הסכת ושמע (דברים כז ט):

(תרב) כמו תרבה (עליצותיך) ל׳ שמחה מל׳ עלץ לבי בה׳ (ש״א ב א) (בועד בית דגילתך) אומר לבהכ״נ (גררם) לשון משיכה (דלם) לשון הגבהה מל׳ כי דליתני (תהלים ל ב) (מכושל) לשון מכשול (תגרתך) ל׳ תגר וריב ואומר ליצה״ר (ותסוככם) ל׳ הגנה וסכך (בגין) לשון מגן ומחסה (אברתך) ל׳ כנף (הושב על משפטו ארמון) עפ״ה וארמון על משפטו ישב (ירמיה ל יח) (שתה) כמו שמת (ילל ישימון) ליה ושממה מקום יללת חיות ובנות יענה וכוח עפ״ה וכתובו ילל ישימון (דברים לב י) (תם) אומר ליעקב (פצל לח לוז וערמון) שהיה קולף את המקל שגדלים

(גררם לבית בחירתך) משכם לבית מקדשך (ישע לראשם בתתך) בעת שתתן ישועה לראשם של ישראל דהיינו בעת ביאת הגואל אז יבואו לבית הבחירה (דלם מכושל תגרתך) הגביהם ממכשול היצה״ר שתמיד מתגרה להכשיל את האדם (ותסוככם בגין אברתך) ותכסם במגן ומכסה כנפיך (הושב על משפטו ארמון) השב ובנה להיכל ולבהמ״ק כמשפט הראשון (אשר שתה ילל ישימון) אשר שמתו לחרבן ולשממה (וכנס נדחי המון) קבץ המון נדחי ישראל שהם (זרע תם) בני יעקב שנקרא תם אשר (פצל לח לוז וערמון) ולא היה בזה רמאות שהרי לבן החליף משכורתו עשר מונים (זדי רשע עקר אדמון) עמלקים הרשעים שבאו מעשו תעקר ותהרס אותם (יבואום שכול ואלמון) ימותו נערים וגדולים ותהיינה הנשים אלמנות מבעליהן ושכולות מבניהן עד יהיו שכולים מיושביה ואלמון בלי מלכות (חנוניך) ישראל שמבקשים תמיד רחמים ותחינות מלפניך (הוגי אמון) ותמיד שעוסקים בתורה שנקראת אמון (תטעם בהר חרמון) תחזיר שיעתם להררי ציון שהם יורד על מהר חרמון (טועני עולך על גבם) כי הם טוענים

בו אגוזים קשים ומקל של ערמון כשהיו לחים והיה עושה בהם קלופים קלופים שיהיו כמטמרי׳ (אדמון) עשו ופ״ה שהיה אדום נקרא אדמון (שכול ואלמון) כמ״ש ותבאנה לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמון (ישעיה מז יא) (חנוניך) אומר לישראל (הוגי) ל׳ והגית בו (יהושע א ח) (אמון) אומר לתורה עפ״ה ואהיה אצלו אמון (משלי ח ל) (בהר חרמון) אומר להר ציון עפ״ה כטל

מֵיין זֵיין אוֹיף דיא יִשְׂרָאֵל צוּ דֶער בַּארְמֶן אוּנ צוּא הֶעלְפִין אַלֶע דַיינֶעאַיין זַאמְלוּנְג וואס זַייא זַיינֶען מְקַיֵּים דוּא זָאלְסְט דִיךְ פְרַייעֶן אִין דַיינֶע יָמִים דיא אוּנ דַיין זוּן אוּנ דַיין טָאכְטֶער שׁוֹדֵד דֶער יֵצֶר הָרָע זָאל דִיךְ מֵיין נִיט דֶער שְׁרֶעקִין אוּנ זָאלְסְט גֶעבִּין אַהָאפְנוּנְג צוּא דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ גְלוּסְטִין צוּא דַיין הִילְף אוּנ זַיינֶע מְקַיֵּים זִיבִּין טָאג צוּא בְּרַיינְגֶן קָרְבָּנוֹת פוּן גָאטְס וֶוענִין תּוֹקֶף דָאשׁ שְׁטַארְקֶע בְּרוּמוּנְג פוּן יִשְׂרָאֵל אִיז גִיוֶועזִין אִין יְרוּשָׁלַיִם וויא דָוִד הַמֶּלֶךְ הָאט גִירוּעֶט אַז זַייא פְּלֶעגִין קוּמֶן צוּא וֶוערִין גִיזֶעהֶן פַאר גָאט מִיט גִיבֶּעט דְרַייא מָאל אִין יָאר תאבי דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ גִילוּסְטִין צוּא זַיין הִילְף צוּא זֶעהֶן זַיין שְׁכִינָה צוּא בְּרַיינְגֶען אִים מַתָּנוֹת פוּן דָאס זַיינִיגֶע אוּנ אַלְדִינְג אִיז אִין גָאטְס הַאנְט אִיטְלִיכֶער נָאךְ זַיין פַאר מֶעג תומכי דִיא דָא נֶעמֶען אִין זַייעֶרֶע הֶענְט צְווַייגִין פוּן בַּייטֶר דָאס זַיינֶען דִיא פִיר מִינִים אִין דֶעם זְכוּת זָאלֶין זַייא פַאר בָּארְגִין וֶוערִין פוּן דֶעם שָׂטָן הַמַּשְׁחִית זַייא זָאלִין זוֹכֶה זַיין צוּא זֶעהֶן אוּנ פַאר גֶעמֶען דִיא גוּטֶע בְּשׂוּרוֹת פוּן דִיא נְבִיאִים וואס זַייא הָאבִין גִיזָאגְט דִיא

טָעג פוּן דֶער גְאוּלָה וֶועלִין קוּמֶן:
אנא אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאט זָאלְסְט מֶערִין דַיינֶע פְרַייד צוּא דִיא יִשְׂרָאֵל וואס הָאפִין צוּא דַיין הִילְף באים זַייא קוּמֶן צוּא שְׁטַארְקֶן דַיין לויב אִין הויז פוּן דֶעם אַיין זַאמְלוּנְג דָאס אִיז דִיא שׁוּל גררם שְׁלֶעפּ זַייא אוּנ בְּרַיינְג זַייא אִין דַיין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אַרַיין מִיט דַיין גֶעבִּין הִילְף אוֹיף זַייעֶר קָאפּ דלם דֶער הֵייבּ זַייא פוּן שְׁטְרוֹיכְלוּנְג דַיין קְרִיג אוּנ זָאלְסְט זַייא בַּדֶעקִין מִיט בַּשִׁיצוּנְג דַיינֶע פְלִינְגל השב קֶער אוּם דָאס בֵּית הַמִּקְדָּשׁ צוּא זַיין עֶרְשְׁטִין גְרַאד וואס דוּא הָאסְט אִים ווִיסְט גִימַאכְט אוּנ זַאמֶעל אַיין דִיא פַאר שְׁטוֹסֶנֶע בְּרוּמוּנְג פוּן יִשְׂרָאֵל דִיא קִינְדֶער פוּן יַעֲקֹב וואס עֶר הָאט אָפּ גִישַׁיילְט דִיא שְׁטֶעקִין פוּן גְרִין הַאלְץ אוּנ הָאזִין הַאלְץ אוּנ בֶּערְקִין הַאלְץ דָאס עֶר הָאט. זַייא גִישְׁטֶעלְט פַאר דִיא שָׁאף זדי דִיא רְשָׁעִים זָאלְסְטוּ אוּיס רַייסֶען עֶס זָאל אוֹיף זַייא קוּמֶן פַאר וַוארְפוּנְג זַיי זָאלִין שְׁטַארְבִּין דָאס זַייעֶרֶע ווַייבֶּר זָאלִין בְּלַייבִּן אַלְמָנוֹת חנוניך דַיינֶע גְלִיבְּטֶע וואס לֶערנֶען דִיא תּוֹרָה זָאלְסְטוּ זַייא פְּלַאנְצֶן אִין בָּארְט

יוצר ליום שני של סוכות

נָוֶם · בְּהִכּוֹנֵן עִיר מוֹשָׁבָם : כֹּחַ וְלָאֵל תְּשַׂגְּבֵם · צוּר עֻזָּם וּמִשְׂגַּבָּם · לֹא לָנֶצַח תְּרִיבֵם · כִּי עָלֶיךָ מַשְׁלִיכִים יְהָבָם : מִקְדָּשְׁךָ הַשָּׁמֵם · כִּימֵי עוֹלָם תְּרוֹמֵם · נֶצַח לְבַל יִשְׁתּוֹמֵם · תֵּת שִׁקּוּץ שׁוֹמֵם · סֻכַּת דָּוִד קוֹמֵם · וּפוֹרְצֵי גְּדֵרָהּ הַשְׁמֵם · עוֹרָה כִּנּוֹרֵי הַדּוֹמֵם · וְנִימָיו עוֹד לְבַל תְּנַמֵּם : פִּנַּת מִגְדַּל עֵדֶר · עֻפְּלָה כְּשַׁחֲרוּרֵי קֵדָר · צְפֵה לְהַדְּרָהּ בְּהָדָר · הֱיוֹת סֻכָּה וְגָדֵר : קִנְיַן צֹאן דִּיר · אֲשֶׁר נִזְּרָה לְהֵעָדֵר · רְעֵה לְהַשְׁמֵן וּלְהִפָּדֵר · כְּבַקָּרַת רוֹעֶה עֵדֶר : שַׁעַר בַּת רַבִּים · מְקוֹם תְּמוֹרוֹת וּכְרוּבִים · תְּחַטְּבוֹ בַּחֲטוּבִים · בְּמִסְגְּרוֹת וּבְשְׁלַבִּים : תְּחַדֵּשׁ שִׁירִים עֲרֵבִים · בְּפֶה מַשְׁכִּימִים וּמַעֲרִיבִים · תִּפְדֵּנוּ בְּאוֹמֶץ וְשִׂגּוּבִים · כְּאָז פָּדִיתָ גְּזֵי רְהָבִים : עזרת וכו׳ ומתפללין תפלת לחש תמצא בליל א׳ של סוכות :

גרמן שיהיה של הררי ציון (תהלים קלג ג) (נוים טס) לבית המקדש שע"ש נקרא נוה כמו אל נוה קדשך (שמות טו יג) (ולאל) ל׳ עוז וחוזק מל׳ יש לאל ידי (בראשית לא כט) (ותשגבם) ל׳ חוזק מל׳ כי נשגב שמו לבדו (תהלים קמח יג) (לא לנצח תריבם) כמ"ש לא לנצח יריב (שם קג ט) (יהבם) משאם וטרחם (כימי עולם) ל"ס הוא בכמה מקומות ופירוש כמו שהיה מאז ומקדם (נצח) כמו לעולם (תת) כמו לשם (שקוץ) כנוי לעבודת כוכבים והוא ל"ס לשם שקוץ שומם (דניאל יב יא) (ישתומם שומם) ענין לשון חורבן ושממה הם (הדומם) ל׳ שתיקה (ונימיו) חוטי הכנור (תנמם) לשון תנומה (פנת מגדל עדר) אומר לבית המקדש על שם שהוא רועה ואכן שנה וקרא מגדל עדר כי ישראל נמשלו לעדר כצאן וירושלים שישראל נאספים שם ג׳ פעמים בשנה והיו בה כעדר בתוך מרבצו ודירתו והוא ל"ס ואתה מגדל עדר (מיכה ד ח) (עפלה) כמו אופלה כאל"ף והוא ל׳ חושך (קדר) לשון קדרות (צפה) לשון צופה נתתיך (יחזקאל ג יז) והוא לשון הבטה (קנין) תואר לישראל על שם הכתוב עם זו קנית (שמות טו) (צאן) גם כן תואר לישראל על שם הכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד לא) (דיר) תואר לירושלים על שם שהיתה לישראל כדיר צאן (נזרה) ל׳ נזורו אחור (ישעיה א) והוא ל׳ הפרשה (להעדר) ל׳ חסרון כמו איש לא נעדר (ישעיה מ כו) (רעה) ל"ס ה׳ רועי (תהלים כג א) (ולהפדר) לשון את פדרו (ויקרא א יב) רצה לומר שיהא פדרו עב ושמן (כבקרת רועה עדר) ל"ס (יחזקאל לד יב) וכבקרת הוא ל׳ דרישה (שער בת רבים) ל"ס (שה"ש ז ה) (תמורת) ל׳ תמרים כדכתיב ואת כל קירות הבית מסב קלע פתוחי מקלעות כרובים ותמורות וגו׳ (מ"א ו כט) (תחטבו בחטובים) ל׳ מחוטבות תבנית היכל (תהלים קמד יב) ופירש"י מהוללות כפי רוחיהם וכן את ה׳ האמרת היום (דברים כו יז) ופירשו יש ס׳ חטיבה (באומץ ושגובים) שניהם ל׳ חוזק (גזי) מלשון גזוזו ועבר (נחום א יב) (רהבים) תואר למצרים כי שר של ים רהב שמו :

עול שלך עליהם (יעלו לחוג לבית טס) לבהמ"ק שהוא דירתם (כח ולאל תשגבם) תחזקם בכח וחוזק (נצח לבל ישתוממו) שלא לנצח יהיה חרב ושמם (תת שקוץ שומם) הן העבודת כוכבים שנקראת שקוץ לחרבה ולשממה (ופורצי גדרה) שפרצו ושברו גדר של ירושלים (השמם) החרב אותם (עורי כנורי הדומם) הקיצה הכנור השותק כעת בזמה"ז לשורר בבהמ"ק כבראשונה שהיו הלוים משוררים בכנורות ונבלים (ונימיו) והחוטין של הכנור (עוד לבל תנמם) בל תהיה עוד בשינה ובשתיקה (פנת מגדל עדר) בהמ"ק (עפלה כשחרורי קדר) עתה בזה"ז נחשכה באופל כשחרות של אהלי קדר (צפה) הבט (להדרה בהדר היות סוכה וגדר) להדר אותה בהדר ויופי שתהיה בסככה וגדר שלה כבראשונה (קנין צאן דיר) ישראל שנקראים קנין אחד ונקראים צאן והיו תמיד בירושלים כצאן בדיר בעליו (אשר נזרה להעדר) אשר הופרשה לחסרון (רעה) אותם במרעה טוב (להשמן ולהפדר) שיהיו שמנים והפדר שלהם יהי׳ עב ושמן (כבקרת רועה עדר) כמו שמבקר הרועה הטוב את עדרו לרעות אותם במרעה הטוב כן תדרוש אותם לטובה (שער בת רבים) בהמ"ק (מקום תמורת וכרובים) שהיה מצוייר במיני ציורים נאים כמו אילן תמורים וכגון כרובים ושפות (תחטבו בחטובים) ותבנה אותו באופן שכל באי עולם יהללו אותו בהלולים שתעשה אותו (במסגרות ובשלבים) שתעשה לו מסגרות של זהב ויהיה משולב בירישות ובשאר דברים כמקדש הראשון ועי"ז (תחדש שירים ערבים) (בפה) ישראל שהם (משכימים ומעריבים) כי לעת הגאולה נחדש לך שיר חדש שהוא ערב ומתוק לחיך (תפדנו כו׳ כאז פדית גזי רהבים) כמו שפדית מקדם את שוברי סיס :

תפלה לשליח צבור בקול

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה :

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן :

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים · וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים · אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים · לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים :

תרגום: דאס איז אין ארץ ישראל טוענין די דא מאכין טראגין דיין יאך אויף זיך גאט מאך רוען דיין שכינה צווישין זייא יעלו דאש זייא זאלין אויף גיין ברייגגען קרבנות אין הויז פון דיין וואוננוג דאס איז דאס בית המקדש אז די שטאט פון זייער זיצונג וועט אן גיבוייט ווערין זאלסטו זייא מיט שטארקייט אונ קראפט שטארקין דוא שטארקר גאט דוא ביסט זייער פעסטונג זאלסט מיט זיי ניט קריגין אייביג דען זיי ווארפין זייער משא אויף דיר מקדש דיין בית המקדש וואס ער איז וויסט זאלסטו אים אויף הייבין אזו וויא ער איז פריער גיוועזן נצח אונ ער זאל שוין אייביג ניט מער וויסט ווערין סוכת דיא סוכה פון דוד דאס איז דר בית המקדש זאלסטו אויף ריכטין אונ דיא רשעים וואס האבין צוא בראכין איר צוים זאלסטו זיי פר וויסטין עורה דער וועק מיין פידיל דר דא שטיל שווייגט אונ זיינע סטרונים זאלסטו מיין ניט מאכין שלאפין פנה דער עק שטיין דאס איז ירושלים וואס ווערט אן גירופין (מגדל עדר) איז וויסט אונ שווארץ אז וויא דאס שווארצקייט פון אטאם צפה זעה צו בשיינען זיא מיט שיינהייט צוא זיין אהוט אונ אצוים קנין דיא ישראל וואס זיינען גיגליכן צוא דיא שאף וואס זיא איז אפ גישיידעט צוא מינרונג זאלסטו זייא פאשין אויף אגוט ארט זייא זאלין ווידער פעט ווערין אונ דיא נעץ זאל זיין דיק אונ פעט אזו וויא דער פאסטוך פארשט זיינע שאף צוא פאשין זייא אויף אגוט ארט אזו זאלסטו אונז פארשטין צוא גוטין שער דאש בית המקדש וואס ער איז גיוועזן אטויער פון פיל לייט דארטין זיינען גימאלט גיוועזן טייטיל בוימר אונ פייגיל תחטבו זאלסטו אים בויען פון גיהאקטע שטיינער מיט שלעסר אונ מיט טרעפ תחדש דעמאלט וועט בנייעט ווערין זיסע גיזאנג מיט דעם מויל וועלין מיר זינגען אבינט אונ מארגין זאלשט אונז אויש לייזין מיט שטארקייט אזו ווי דו האשט דעמאלט דר לייזט די ישראל וואש זיי זיינען ארויש גיצויגן גיוואורין פון מצרים וואש ווערין אן גירופין רהבים :

מיוסד ע"פ א"ב — כשחל יום ראשון בשבת אומרים זה ביום ראשון · ובשני אומרים אותו

אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפּוֹת · בְּלִי חָמָס קַחַת סַנְסִנּוֹן כַּפּוֹת · גְּמוֹנֵי פָּז לֶאֱגוֹד וְלִכְפּוֹת · דְּשָׁאֵי אֲשָׁלִים בָּם אַף לִכְפּוֹת : הֵן מִבֶּעָשׂוֹר חֲקָקִי לְחַיִּים · וְהוֹדִיעַנִי אוֹרַח חַיִּים · זַעַם מֵאָז תַּרְשִׁישׁ וְאִיִּים · תָּרָה אַפּוֹ בָּם מִהְיוֹת חַיִּים : טָרְחִי נָשָׂא וְשָׁת לִי סְלִיחָה · יָצְתָה בַּת קוֹל לֵךְ אֱכוֹל בְּשִׂמְחָה · כְּאַרְבַּעַת יוֹם שָׁת גְּבוּל שִׂיחָה · לְבַל לְעָרֵב שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה : מוֹעֵד רְאִיַּת חֲגִיגַת אָסִף · נִתְמַךְ בְּחֶלְשִׁי לְחוֹגְגִי בְכוֹסֶף · סֻכָּה וּפוּר נָזֵל לְהַעְדִּיף לִי בְּתוֹסֶף · עֲנָנִי קְחוּ מוּסָרִי וְאַל כֶּסֶף : פְּרָחִים כְּנִטְעָם אֶעֶמְסָה לְאָיוֹם · צָחוֹת לְנַצֵּחַ מְצוֹא בָם פִּדְיוֹם : קִיחָתָם בְּדָמִים יֻכְשְׁרוּ לְשֵׁם אָיוֹם · רְאוּיִם לְהִנָּטֵל בְּזֶה רִאשׁוֹן יוֹם :

(ארחץ בנקיון כפות) מנהג בני אדם שרוחצין ידיהם במים ואני ארחץ בנקיון כפי שלא אגזול משום אדם (בלי חמס קחת סנסון כפות) בלי חמס וגזל אקח ענף הלולב (גמוני פז לאגוד ולכפות) לאגוד ולקשור סביב הלולב חוטים של זהב. ופז כמו שעשו אנשי ירושלים שהיו אוגדים לולביהם בגימוניות של זהב (דשאי אשלים) אקחם לאלו ארבעה מינים כשהם לחים והם בשלימותם לא יבשים ולא קטומים (בם) בזכות מינים אלו (אף לכפות) לכבות ולהסיר מישראל אף וחימה (הן מבעשור) מיום כפור (חקקי לחיים) כתב וחקק אותי לחיים (והודיעני אורח חיים) והודיעני הקב"ה אחר יו"כ לעסוק במצות לולב וסוכה שהם אורח חיים ובד' מינים אלו הודיענו שאנו יוצאים זכאים בדין כאדם המנצח את המלחמה יוצא בכלי זיינו שמח וטוב לב כך אנו יוצאים בלולב ושאר מינים שמחים וטובי לב שנמחלו עונותינו (זעם מאז) מיום כפור שופך זעמו וחמתו על (תרשיש ואיים · תרה אפו בם מהיות חיים) וחתמם לבאר שחת למיתה שלא יהיו חיים· אבל (טרחי נשא) עונותי מחל ביו"כ (ושת לי סליחה) אותו יום הוקבע לסליחה לעולם ובימי שלמה כשהיתה חנוכת הבית שעשו ישראל מלאכה בשבת ואכלו ביוהכפור והיו מצטערים (יצתה בת קול) ואמרה (לך אכול בשמחה לחמך) שכולכם בני עולם הבא וכן בכל מוצאי יום כפור הבת קול יוצא (בארבעת יום) בארבעה ימים שבין יום כפור לסוכות (שת גבול) שם הקדוש ב"ה אותם גבול והפסק לעסוק במיני (שיחה) ואילנות לסכך הסוכה ולקחת ד' מינים ועשה (לבל לערב שמחה בשמחה) שמחת יום כפור שנמחלו העונות ושמחת הסוכה (מועד) יו"ט של סוכות (ראית חגיגה אוסף) עולות ראייה ושלמי חגיגה שמקריבין בחג הסוכות שנקרא חג האסיף (נתמך בחלשי) זה המועד נתמך ונפל בגורלי (לחוגגי בכוסף) לחוג אותו בחמוד ובתאוה (סוכה ופור אל להעדיף לי בתוסף) מלבד מצות סוכה העדיף לנו הקב"ה בתוספת את יום שמיני עצרת שיש בו פיים בפ"ע ויום שאילת גזל הגשמים (ענני) הקב"ה ואמר (קחו מוסרי) קחו מצותי שהן מוסר שלי (ואל כסף) כי הם טובים לאדם יותר מכל כסף שזה הצדק יהלך לפניכם ויליץ בעדכם (פרחים כנטעם) ענפים של לולב והדס וערבה דרך גדילתם (אעמסה לאיום) אשא אותם להקדוש ב"ה (מצא להקב"ה שנקרא איום (נאות) אקח אלו ארבעה מינים בנקיות ובנאות ולא בגזל (לנצח) בם פדיום) בזכות הד' מינים אמצא נצחון לפני הקב"ה (קיחתם בדמים) לקנותם בדמים לא (יוכשרו לשם איום) אבל לא מן הגזל ואלו (ראוים להנטל בזה ראשון יום) כמו שדרשו חכמינו ז"ל ולקחתם לכם ביום הראשון לכם משלכם להוציא הגזול :

(ארחץ בנקיון כפות) על שם הכתוב ארחץ בנקיון כפי (תהלים כו ו) ופירש רש"י שאין גזל במצות שאני מקיים לולב הגזול פסול (בלי חמס קחת) כמ"ש ולקחתם לכם משמע משלכם והרא"ן פי' קחת קניים (סנסון) ל' סעיף וענף לשון אחוז בסנסניו (שה"ש ז) (כפות) לולב עפ"ש כפות תמרים (גמוני) ל' תופין כדתנן שהיו אוגדין את לולביהם בגימוניות של זהב וכן עושים הספרדים עוד היום אבל במינו אוגדים אותו מלמטה (לאגוד ולכפות) שניהם לשון אגידה וקשירה (דשאי) של ארבעה מינים נכללים בכלל דשא אף שהם מיני אילנות כפי שמבואר לעיל (בבית לוי בפיוט אאמין) (אף) ל' אף וחימה (לכפות) מלשון מתן בסתר יכפה אף (משלי כא יד) (חקקי) לשון כתיבה מלשון המחוקקים (ישעיה י) (זעם) זעם וכעס (מאז) מקדם (תרשיש ואיים) שם אומות מעובדי אליל (טרחי) תואר לעונות עפ"ש איכה אשא לבדי טרחכם (דברים א יב) וה"י סין אלא יכיל בלתודי לתסבל טרחות האפקרסותון לשון אפיקורוס (נשא) ענין מחילה מל' נושא עון (ושת) ל' שימה מל' כי שת לי אלהים (בראשית ד כה) (גבול) ענין הגבלה והפסק (שיחה) שם נגזר בל"נ מן תחת אחד השיחים (בראשית כא טו) (נתמך בחלשי) ל' חולש על גוים (ישעיה יד ב) ופירוש מטיל גורל על המלכים וכענין אתה תומיך גורלי (תהלים טז ה) (בכוסף) ענין חמוד ותאוה מל' כי נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (ופור נזל) תואר ליום טוב של שמ"ע שיש בו פיים בפ"ע טיעו שהיו מטילין גורל ופור הוא הגורל והוא יום שמתפללים בו על הגשמים ונזל הוא ל' נזלת המים (להעדיף) ל' תוספת מל' והרת העודף (שמות טז יג) (בתוסף) בתוספת ור"ל בתוספת שמחה (קחו מוסרי ואל כסף) ל"ה (משלי ח) (פרחים) ענפים (כנטעם) דרך נטיעתם ולא לספך העליון למטה (אעמסה) אשא (לאיום) תואר להקב"ה (נאות) לשון יפיות כפים (לנצח) להקב"ה על שם שהוא נצח ולא מכל נצחונות (מצוא) כמו למצוא (שקדים) ל' מהירות מלשון כי שוקד אני (ירמיה א יב) :

ארחץ בנקיון כפות איך וועל וואשין מיינע הענט מיט ריינקייט פון גזל אן רויב צוא נעמן די צווייגין פון טייטיל בוימר איך קויף אלולב פאר מיין אייגן געלט אונ ניט פון גזל מיט גילדינע פעדים צו בינדן דעם לולב איך נעם דיא פיר מינים אז זייא זיינען נאך פריש אונ פייכט וויא גרין גראז איין צוא ביינין אונ בדעקין מיט זייא דעם צארין פון גאט הן מבעשור פון צעהן טאג אין חודש תשרי איז יום כפור האט מיך גאט אן גישריבין צום לעבין אונ האט מיך גילאזט וויסין דיא מצות סוכה אונ לולב וואש זייא זיינען אנוועג צום לעבין פון יום כפור האט ער פאר גאסין זיין צארין אויף די אומות וואש זיצין ביא דעם ים תרשיש אונ אויף זייגע אינזלין זיין צארין האט אויף זייא גגרימט זייא זאלין ניט לעבין טרחי נשא מיין לאסט דאש זיינען דיא עבירות האט ער מיר פאר טראגין אונ האט מיר זייא מוחל גיוועזן אן יום כפור אלע יום כפור גייט אויס אבת קול פון דעם הימל אונ זאגט גייא עס דיין שפייז מיט פרייד אן דיא פיר טאג וואש זיינען צווישין יום כפור אונ סוכות האט ער גימאכט דיא טעג אגרענעץ מיזאל מענין ריידין פון משא ומתן אונ אנדרע שיחת חולין מיזאל ניט פאר מישן דיא שמחה פון פאר געבונג דיא זינד וואש זייא זיינע פאר געבין גיווארין אין יום כפור מיט דר שמחה פון סוכות מועד ראיית סוכות איז איין יום טוב אצייט וואש מען פלעגט אין אים איין זאמלן די תבואה אין ארץ ישראל אונ אלע וואס ווערין גיזעהן פאר גאט אין בית המקדש האבין גיברענגט קרבנות וואס האבין גיהייסין קרבן חגיגה אונ מיין גורל איז אונטר גילעהנט גיווארין איך זאל דעם יום טוב פייערין מיט לוסט אויף דער מצוה פון קרבנות וואש מיר האבין מקריב גיוועזין האט ער אונז נאך מוסיף גיוועזין דיא מצוה פון סוכה אונ דעם יום טוב פון שמיני עצרת וואש מען האט אן דעם טאג בזונדער גורל גיווארפין אויף קרבנות אונ מען זאל אין דעם טאג מתפלל זיין גאט זאל מיר געבין פיל רעגין גאט האט מיר גיענפרט נעמט אן מיינע מצות זייא זאלין בייא אייך חשוב זיין אונ ניט דאש געלט פרחים כנטעם דיא פיר מינים אזו וויא זייא וואקסין אזו טראג איך זייא צוא לויבין דעם פארכטיגן גאט מיט לויטערקייט נעם איך זיי צוא לויבין גאט וואש ער איז לויטר איך זאל דורך זייא גיפינן איין דער לייזונג קיחתם נאר דיא וואש איך האב גיקויפט פאר געלט דיא זייגען פאר גאט אונ זיינען ראוי צוא געמען אן דעם ערשטין טאג אבער ניט גזל :

שמך משתף בשמנו · שקדת מכפור מחות אשמינו ·
חזן תסוככנו ואל תאשימנו · תגוננו ותרוממנו ·
עד מרום שימנו : ברוך אתה יהוה מגן אברהם :

(מחות) כמו למחות (תסוככנו) לשון סתר וסכך (תגוננו) לשון מגין (מרום) שמים :

(שמך משותף בשמנו) כי בכל השבטים נכתב ה"א בתחלה וי"ד בסוף כמו הראובני הגדי ובשביל ששמך משותף בשמנו אי אפשר למחות את שמנו לכך (שקדת מכפור מחות אשמינו) מהרת למחות לכפר אשמינו (תסוככנו) תכסה אותנו בצל כנפיך (ואל תאשימנו) ואל תשים עלינו חטאת ואשם (תגוננו) תגן עלינו מכל רעה (ותרוממנו) ותגביה אותנו למעלה (עד מרום שימנו) שתשים אותנו עד מרום :

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע : מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקים אמונתו לישני עפר מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה : ונאמן אתה להחיות מתים :

פיוטר עיפ תשר"ק

תשורת שי אלפים שבעים · שלמתי בזה רגל עלי אום שבעים · רציתי שיים שמונה ותשעים · קלוע בם תוכחות שמונה ותשעים : צרפתי אלה באלה באסיף · פדות וגילה לי להוסיף · עוז וישועה לי תוסיף · סכוך נשק זרוע להחשיף : נוצרי כדת ימי חגיגתו · מלון סכת עור תהא השגתו · לקשור לוית צלצל דגתו · כגבורי כח חזות אפיקי גאותו : יושב בסכה תמור נוה אהלו · טלול עצי עדן יאהילו · תום יום הבא בבוא להבהילו · זכותו תליץ בסכה לנהלו : ושובע שמחות מדשנה ·

בית לוי

(תשורת) לשון ותשורה אין להביא (ש"א ט' ז') ופירש רש"י לשון תקרובת ראיה פני מלך (שי) לשון קרבן כמו יובילו שי למורא (תהלים עו יב) ותרגומו ייתון קורבנא לבית מקדשא דמילתי (אלפים) פרים כמו שגר אלפיך (דברים ז יג) (אום) אומות (שיים) כבשים (רצית) לשון רצון (קלוע) כמו נקלוע ופירוש להשליך מלשון ואת נפש אויביך יקלענה (ש"א כה כט) (צרפתי) לשון ולצרוף כצור סיגיך (ישעיה א כה) והוא ענין זכוך וזקוק (באסיף) בחג האסיף (סכוך נשק) עפ"ה סכותה לראשי ביום נשק תרגומו טללת על רישי ביום קרב (תהלים קמ ח) (זרוע להחשיף) עפ"ה חשף ה' את זרוע קדשו (ישעי' נב י) (נוצרי) לשון שמירה מלשון אשרי נוצרי עדותיו (תהלים קיט ב) (מלון) כמו בית מלון (השגתו) ישיג לחלקו (צלצל) לשון ובצלצל דגים ראשו (איוב מ לא) ופירש"י ל' גל שאה והוא מתיבות כפולות ירקרק או אדמדם פתלתול עכ"ל (כגבורי כח) תואר למלאכים כמ"ש ברכו ה' מלאכיו גבורי כח (תהלים קג כ) (חזות) לשון מראה בתלמוד כמו וחזותו מוכית עליו בלא מגילות (אפיקי גאותו) עפ"ה גאוה אפיקי מגינים (איוב מא ו) ואפיקי הוא ל' חוזק (תמור) לשון תמורה וחילוף (נוה) יופי (אהלו) ביתו (טלול) לשון סכך ומכסה (עדן) גן עדן (תום יום הבא כו') עפ"ה הנה היום בא בוער כתנור וגו' והט אותם היום הבא (מלאכי ג יט) (לנהלו) לנהגו ולהוליכו מל' נהלת בעזך (שמות טו) (מדושנה) ל' דשנים ורעננים

מטה לוי

(תשורת שי אלפים שבעים) דורון של קרבן שבעים פרים (שלמתי בזה רגל עלי אום שבעים) הקרבתי בחג הסוכות נגד שבעים אומות (רציתי שיים שמונה ותשעים) ועוד הקרבתי בחג הסוכות שמונה ותשעים כבשים כדי שיהיה לי נחת רוח ורצון מהקב"ה (קלוע בם תוכחות שמונה ותשעים) להשליך בכף הקלע שמונה ותשעים קללות בזכות השמונה ותשעים כבשים (צרפתי אלה באלה באסיף) צרפתי וזקקתי וכפרתי הקללות שכתוב בהם אלה דברי הברית באלה הקרבנות שהיו קרבין בחג האסיף שכתוב בהם אלה תעשו לה' במועדיכם ועוד בשביל הקרבנות (פדות וגילה לי להוסיף עוז וישועה לי תוסיף) (סיכוך נשק זרוע להחשיף) לגלות זרוע של הקב"ה לסכך ולהגן עלי ביום מלחמה לעתיד לבא (נוצרי כדת) שומרי כדת של תורה (ימי חגיגתו) ימי ז' דסוכה (מלון סוכת עור תהא השגתו) ישיג לחלקו בית מלון מעור לויתן שיעשה לו הקב"ה סוכה מעורו של לויתן ועוד שיזכה כל אחד להשיג כוונות של הסוכה ואף אם לא יזכה שיעשה לו הקב"ה סוכה שלימה מעורו של לויתן יזכה לזה (לקשור לוית צלצל דגתו) שיעשה לו הקב"ה צלצל למנא הראש כמו שעושין לשם נוי לתינוק וממנו יהיה מסתכל מסוף העולם ועד סופו (כגבורי כח חזות אפיקי גאותו) כמלאכים שהם מאירים מסוף העולם ועד סופו והם נקראים אפיקי שלם שהם אפיקו וחזקו וגאותו וגדולתו של הקב"ה כך יהיו צדיקים מאירים לע"ל (יושב בסוכה תמור נוה אהלו) מי שיושב בסוכה חילוף מה שהיה לו לדור בביתו שהוא יופי אהלו בזכות זה (טלול עצי עדן יאהילו) לעתיד יעשה לו אוהל מעצי גן עדן להגן עליו (תום יום הבא בבוא להבהילו) כשיבוא אותו יום שעתיד הקב"ה להוציא חום מנרתקו ניסכם להרתיחו יתבהלו ממנו כל הרשעים שמלהטת אותם (זכותו תליץ בסוכה לנהלו) זכות של סוכה יהיה מליץ יושר לפני הקב"ה להוליכו ולהביאו בסוכה מעורו של לויתן (ושובע שמחות מדושנה) בזכות שמקיימין ישראל

שמך דיין נאמען איז בהעפט אין אונזער נאמן דען גאטס נאמן איז אל אונ אונזער נאמן איז ישראל איז צום סוף דיא אותיות אל דרום האסטו גיאיילט פון יום כפור אויס צוא מעקין אונזערע זינד תסוככנו דוא זאלסט אונז בדעקין אונ זאלסט אונז ניט שולדיג מאכין זאלשט אונז בשיצין אונ זאלשט אונז דער הייכין זאלסט אונז הויך מאכין ביז אין הימל :

תשורת שי דיא מתנה פון זיבציג רינדער האב איך מקריב גיוועזן אין דעם יום טוב אן סוכות האט מען מקריב גיוועזן זיבציג אקסין קעגין דיא שבעים אומות דאש מיר זאלין צווישין זייא בשלום זיצין אויך האט מען מקריב גיוועזן אכט אונ נייגציג שאף אין דעם יום טוב עס זאל פר גאט זיין לרצון איך זאל מיט זיי אוועק שליידערין אונ דער ווייטערין פון אונז דיא אכט אונ ניינציג קללות וואש אין דער תוכחה שטייט צרפתי אלה איך האב גלייטערט דיא קללות מיט דיא קרבנות אן סוכות וואש ער ווערט אן גרופין חג האסיף גאט זאל מיר בזכות זה מערין דר לייזונג אונ פרייד שטארקייט אונ הילף זאלסטו

מיר מערין בזכות מצות סוכה האט אונז גאט בדעקט אונ אפ גהיט אין דער מלחמה גאט האט אויף גידעקט זיין האנט אונ האט גיוויזין פר אלע דאס ער איז אונזער בשיצער נוצרי כדת דיא וואס היטין אונ זיינען מקיים דיא מצוה פון דעם יום טוב אזוא וויא עס גיהער צוא זיין וועלין זייא זוכה זיין צוא זיצין אין דער סוכה וואס גאט וועט מאכין פון דער הויט פון דעם לויתן ער וועט זייא אן קניפען פאר אשאטין פון דעם פיש דעם לויתן זייא וועלין זעהן גאטס שטארקייט אזוא וויא דיא מלאכים וואס זייא זיינען שטארק מיט קראפט יושב בסכה דער וואס זיצט אין דר סוכה פאר בייטונג דאס וואונג פון זיין גיצעלט וואס ער וואונט אגאנץ יאר ער ווארפט אוועק דיא שטוב אונ זיצט אין סוכה דער פאר וועט ער זוכה זיין וועלין דיא ביימער פון דעם גן עדן איבער אים מאכין אשאטין אונ אגיצעלט אז דער הייסער טאג וועט קומען לעתיד לבא צוא דער שרעקין דיא וואס האבין ניט מקיים גיוועזן דיא מצוה פון סוכה וועט דיא מצוה פון סוכה אויף אים מליץ זיין אונ וועט אים פירין אין דער סוכה פון דעם לויתן ושובע שמחות אונ בזכות וואס זייא זיינען מקיים אן

יוצר ליום שני של סוכות

הֲלֹא בַּעֲדָהּ שׁוֹבַע מִשַּׁאֲנַנָּה: חזן דָּגוּל לְהַנְזִיר שִׁבְעָה שׁוֹשַׁנָּה׃ גָּזַר לְחוֹגְגָהּ שִׁבְעָה בַּשָּׁנָה:

הַמִּזְבֵּחַ בְּכַפּוֹת וּבַעֲרָבוֹת׃ בָּאתִי לְסוֹבְבֵנְהוּ בְּשִׁיחוֹת עֲרֵבוֹת: חזן אֲנִי וָהוּ הוֹשִׁיעָה נָא בְּנִיב לְהַרְבּוֹת׃ אוֹרוֹת טַל לְהַחֲיוֹת יוֹנֵי אֲרֻבּוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

מיוסד עפ א״ת ב״ש

אוּוי סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת׃ תָּקִים לְבַל תְּהִי עוֹד מֻשְׁפֶּלֶת׃ בְּמִדּוֹתֶיהָ נוֹסֶבֶת וּמְכֻפֶּלֶת׃ שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה מִתְכַּפֶּלֶת: גּוֹרֶן שֶׁהָיְתָה בְּאֹרֶךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ רְחָבָהּ עַל חֲמֵשׁ מֵאוֹת׃ דּוֹד יִנְטֶה קָו שְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אַמּוֹת׃ קְצוּבָה עַל שְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אַמּוֹת: הַסְּכוּכָה בֶּעָנָן צֵל יוֹמָם׃ צְלָלֶיהָ מְסַכְּכִים כְּלֵיל צֵל יוֹמָם׃ וְעִם אֲשֶׁר עָתָּה סֻכָּה מְקַיְּמִים׃ פָּרוֹחַ יִפְרְחוּ בָהּ בְּסִיּוּמִים: זָרִים יַאֲתָיו לְשִׂמְחָה בְּחוֹסֶף׃ עֲשׂוֹת חֲגִיגָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּכוֹסֶף׃ חַרְבוֹנֵי קַיִץ יַלְהִטֵם לְשַׁסֵּף׃ סְגוּרִים בְּמַסְגֵּר עַל חֲמִשִּׁים כָּסֶף: טַסִּים וְעָפִים בִּקְצָוֹת יְקָרֶיהָ׃ נִסְכָּכִים בְּשֶׁבַע

מטה לוי: בסוכות שבע מלות ד׳ מינים שבלולב סוכה וחגיגה ושמחה לעתיד יהיו דשנים ורעננים (הלא בעדה שובע משאננה) הלא בשביל מלות הסוכה שהם ז׳ השביע את ישראל שלום והשקט ושאנן לעתיד (דגול) הקדוש ב״ה שנקרא דגול (שושנה) ר״ל להכתיר את ישראל בשבע חופות לכן גזר (לחוגגה שבעה בשנה) וליזה להיות חוגגים בשבעה ימים בשנה כדי שיזכו בו לשבע חופות: (המזבח בכפות ובערבות באתי לסובבנהו) באתי לסובב המזבח בלולב ובערבות (היות בם ערבות) בזכותם יהיו מתוקנים ומקובלים לפני הקב״ה (אני והו הושיעה נא בניב להרבות) אנו מכירים לפניו שם של ע״ב שהוא בגי׳ (אני והו) ואנו מרבים בדבר התפלה שיושיע אותנו (אורות טל) בגשמי טל (להחיות) בו מתי ישראל שנקראים (יוני ארבות) כי לעתיד הענגים ישאו את ישראל לירושלים וימהרו לבא שמה כמו יונים הפורחים אל ארובות וחלונות שלהם: (אווי סכת דוד הנופלת) חמדת בית המקדש שנקרא סוכת דוד הנופלת לעת עתה (תקים לבל תהיה עוד מושפלת) תקימה ותחזיר ליושנה שלא תהיה עוד מושפלת (במדותיה נוסבת ומכופלת שלשים וששה כמו שהיתה מתכפלת) תקים אותה שתהיה מכופלת ומסובבת במדותיה עד שתתכפל ל״ו פעמים מכמות שהיתה ותהיה מדתה שלשת אלפי אמות על ג׳ אלפי אמות כי בהמ״ק שהוא מכונה בשם (גורן שהיתה באורך חמש מאות) אמה וגם (רחבה על חמש מאות) ועתה (דוד ינטה קו) מטה הקב״ה קו המדה של (שלשת אלפי אמות) ותהיה מטפלת על המדה שהיה קודם לכן ל״ו פעמים׃ ישראל (הסכוכה בענן צל יומם) שהיו מסוככים בענן והענן היה להם לצל מפני שרב ושמש (צלליה) אותם היושבים עכשיו בצללי הסוכה ומסוככים (כליל) צל יומם לעתיד יהיו מסוככים ונשמרים מלהט היום סבא כמו בלילה אין החמה שולטת כי יהיה לכם יום צל משר לויתן (מפרש) (ועם אשר עתה מלות סוכה מקיימים) כהלכתה (פרוח יפרחו בה בסיומים) באותה חמה שהקב״ה מלהט בה את הרשעים בסוף הימים יהיו הם פורחים ולוחתים ומתענגים (זרים יאתיו לשמה בחוסף) לעתיד יבואו העמים לשמחה של סוכה בגלוי ובפרהסיא לכך הם באים (כדי עשות חגיגה) ולחוג את הסוכות (להשתחות בכוסף) ולהשתחות בתאוה ואח״כ כשיוליא הקב״ה חמה מנרתיקה ומלהט עליהם מיד בועטין בסוכתן והולכים להם למלוא צל וליסב תחתיו אז (חרבוני קיץ ילהטם) חמימות החמה כשהיא בתקופת תמוז כ״כ חמימות ילהטם וישרפם (לשסף) לבקוע אותם (סגורים במסגר) ולכך יהיו חבושים וסגורים בגיהנם (על חמשים כסף) על שפשטו הכשדים ידיהם לבהמ״ק שקנה דוד בחמשים שקל כסף והקב״ה יעשה לצדיקים אבר כנשרים והם (טסים ועפים בקצות יקריה) יהיו משפפים בירושלים שהיא פנת יקרת עולם (נסככים בשבע קרוא מקראים) יהיו מסוככים בשבע חופות אותם הקוראים מקרא קודש של סוכות

בית לוי: ישן (תהלים קכ״ג) (משאננה) ל׳ שאנן ושקט (דגול) תואר להקב״ה עפ״ס דגול מרבבה (שה״ש ה׳ י) (להנזיר) פעל נגזר מן נזר (שושנה) תואר לישראל עפ״ס כשושנה בין החוחים (שה״ש ב׳ ב) (גזר) כמו גזר: (בכפות) בלולב (ערבות) לשון מתיקות (בניב) לשון דבור מלשון ניב שפתים (ישעיה נ״ז יט) (אורות) ל׳ גשם מלשון יפיץ ענן אורו (איוב ל״ז א) ותרגומו מבדר ענן מטרוה אורות (טל) עפ״ס כי טל אורות טלך (ישעיה כו יט) (יוני ארובות) תואר לישראל עפ״ס וכיונים אל ארובותיהם (שם ס׳ ח׳): (אווי) עפ״ה אוה למושב לו (תהלים קל״ב יג) ואות ל׳ חמדה (סוכת דוד) תואר לבית המקדש על שם כי במה שקנה דוד מקום בהמ״ק מארונה היבוסי היתה כמין סוכה (נוסבת) ל׳ סיבוב כמו ורחבה ונסבה למעלה (יחזקאל מא ז) (גורן) תואר לבהמ״ק על שם שבנוי על מקום הגורן שקנה דוד מארונה היבוסי (דוד) תואר להקדוש ברוך הוא עפ״ס דודי לא ואדום (קצובה) מדודה (פרוח יפרחו בה) כמ״ש וזרחה לכם יראי שמי שמש לדקה ומרפא בכנפיה (מלאכי ג כ) (בסיומים) ל׳ סוף וסיום וסיינו לעתיד לבא (יאתיו) יבואו (לשמה) לשם סוכה (כחוסף) לשון גלוי מלשון חשף ה׳ את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (עשות) כמו לעשות (בכוסף) לשון חמוד ותאוה כמו כי נכסוף נכספתה (בראשית לא) (חרבוני קיץ) ל״ס (תהלים לב) ותרגומו היאך שרבא דקייטא ור״ל חורב ויובש החום של ימי החמה (לשסף) מל׳ וישסף שמואל (ש״א טו לג) מלשון ביקוע לשנים (סגורים במסגר) עפ״ס (ישעיה כד כב) ופירש רש״י הם שבעה מדורי גיהנם (יקריה) תואר לירושלים לפי שהיא פנת יקרת של עולם

סוכות זיבן מִצְוֹת וועלין זייא זיין גיפּעט מיט אַל דאס גוטְץ בִּזְכוּת דער מִצְוָה וועלין זיי גיזעטיגט ווערין מיט גוטץ אונ שָׁלוֹם דגול גָאט דער דא איז גיבאַנירט מיט פיל טויזינט מַלְאָכִים ער האט גוזר גיוועזין אַז צוא שיידין אונז פון אונזערע הייזער זיבן טעג דיא זיבן טעג אין יאר צוא מאכין יום טוב:

המזבח איך בין גקומען ארום צוא ריינגלען דעם אַלְטעמער מיט לוּלָב אונ עֲרָבָה דורך זייא זאלין מיר גזיסט זיין פאר גאט אני והו צוא מערין מיט מיינע רייד גיבעט פאר גאט ער זאל אונז העלפין מיט רעגין אונ טויא זאל ער לעבעדיג מאכין דיא מֵתִים דיא דא וועלין קומען קיין ירושלים ניך אַזויא וויא אַטויב דיא דא פליט צוא איר פענצטער אונ צו איר נעסט ברוך גילובט ביסטו גאט דער דא מאכט לעבעדיג דיא טויטע:

אווי סוכת דוד דאס גלוסטיקייט פון דעם בית המקדש וואס ער ווערט היינט אַן גירופין סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפֶלֶת זאלסטו גאט דאס אויף ריכטען ער זאל שוין מיין ניט זיין שפל מיט איר מאס וואס זיא האט גיהאט ווערט זיא לעתיד לבוא אום ריינגלין אונ טאפיל זיין דאס בית המקדש וואס עס ווערט גיבויט ווערין ווערט זעקס אונ דרייסיג מאל אַזו גרוים זיין וויא דאס בית המקדש וואס עס איז פריער גיוועזן גורן שהיתה דאס בית המקדש וואס איז גיוועזין איר לייגג פינף הונדערט איילין אונ ברייט פינף הונדערט איילין אונ לעתיד לבוא ווערט מיין פריינט הקב״ה דיא מאס מעסטין מיט אַשנור זיא ווערט לאנג זיין דרייא טויזינט איילין אונ אין דר ברייט אויך אַזוא לאנג דאס איז זעקס אונ דרייסיג חלקים דאש איטליכעש חלק איז לאנג פינף הונדערט איילין אונ ברייט אויך אַזו דיא ישראל וואס זייא זיינען בדעקט גיוועזין אין דער מדבר צוא זיין אשאטין בייא טאג צלליה דיא וואס זיצין אין שאטין פון דר סוכה וועלין זייא בדעקט ווערין לעתיד לבוא פון דעם הייסן טאג וואס נעט זיין בייא טאג וועלין זייא האבין אשאטין חיא בנאכט אונ דאס פאלק וואס זייא זיינען אצונדערט מקיים דיא מצוה פון סוכה וועלין זיי לעתיד לבוא בליהן פון וועגין איר זכות זרים יאתיו דיא פרעמדע פעלקר וועלין לעתיד לבוא קומן פון דר סוכה וועגין מיט אנפלעקונג טסים ועפים אבר צוא דיא צדיקים ווערט גאט בשאפין פליגל אונ זיי וועלין פליען קיין ירושלים וואס

קְרוּא מִקְרָאֶיהָ: חזן יְאֻגְּדוּ מִמֶּרְחָק כָּל קְרוּאֶיהָ · כְּתוּרִים לִמְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ:

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

בַּל תְּהִי מִצְוַת סֻכָּה בְּעֵינֶיךָ קַלָּה · כִּי כְּנֶגֶד כָּל מִצְוֹת דַּת חֻקּוֹתֶיהָ שְׁקוּלָה · הַמְעֻזָּקָה וְהַמְסֻקָּלָה · סָלוּל מְסִלָּה · בִּסְלְסוּלֶיהָ מְסֻקָּלָה · כִּי לְכָל שׁוֹמְרֶיהָ לֹא יְאֻרַע תַּקָּלָה · וְכָל בּוֹגְדֶיהָ לֶעָתִיד לָבֹא לָקַח מֵהֶם קְלָלָה · בִּלַּהַט הַיּוֹם הַבָּא קְלוֹנָם מִקְלָה: וְחוֹסֶיהָ לְצֶדֶק מַכְרִיעָהּ · וּבָם מִתְרוֹעֲעָהּ · לְסוֹכְכָם מֵרָעָה · אוֹתָם לְהַרְעָה · בְּסֻכַּת יְרִיעָה · לִהְיוֹת רוֹעָה · שֶׁאַתָּה בְּטוּב מִרְעָה · אֶתְנַנָּה לְפוֹרְעָה:

חזן וקהל בְּסֻכַּת חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

חתום שם המחבר אליעזר ברבי קליר

אֵלִים כְּהִשְׁעִין אָב תַּחַת עֵץ סֻכָּה · וְנִצַּב לְהַאֲרִיחָם בְּנֶפֶשׁ חֲשׁוּכָה · לְבַדָּיו שָׁמַר בְּלוֹד קַו בְּקַו לְמַשְׁכָה · וְעָמַד וְגָז וּפָסַח בַּעֲדָם לְסוֹכְכָה · עַל כִּי תוֹעִים לָמַד

(מקראיה) לשון מקראי קודש (יאגדו) לשון אגוד וחבור ואסיפה ופשטו יהיו לאגודה אחת · (פרא"ן) (קרואיה) המזומנים אלה (כתורים) לשון היקף וסיבוב מלשון כתרו את בנימין (שופטים כ מג) : (המעוזקה והמסוקלה) לשון ויעזקהו ויסקלהו (ישעיה ה ב) ופירש רש"י ויעזקהו סייגו וגדרו סביב תוקף כמין טבעת דמתרגמינן עזקה ויסקלהו סולו אבנים מתוכו פרעים לגפנים (סלול מסילה) לשון סולו סולו פנו דרך (שם נז יד) (בסלסוליה) ל' שבח מלשון סולו לרוכב בערבות (תהלים סח ה) (קלונם) לשון בזיון וחרפה מל' מלא פניהם קלון (תהלים פג יז) (מקלה) ל' שריפה מגזרת קלוי באש (ויקרא ב יד) (מתרועעה) לשון חבור (לסוככם) לשון מגין וסכך (להרעה) ל' מרעה (אתננה) לשון אתנן ומתנה : (אלים) מלאכים (כהשעין אב תחת פן) כמ"ש והשענו תחת העץ (בראשית יח ד) (אב) קורא לאברהם כמ"ש כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז ה) (ונצב) כמ"ש והוא עומד עליהם (שם פח) (להאריחם) ל' סעודה מל' ארוחת ירק (משלי ט יז) (חשוכה) לשון רחמנות בלשון תלמוד כמו שנאמר ויקצף על אלעזר ועל איתמר בני אהרן הנותרים ואמרו רז"ל דאוין הוו אלעזר ואיתמר ליפרף אלא שחיסך עליהם שכתוב (רמב"ן) (לבדיו) לבניו כמו לא כן בדיו (ישעיה טז ו) (בלוד) תואר למצרים על שם שהיה מבניו כמ"ש ומצרים ילד את לודים וגו' (בראשית יג) (קו בקו) מדה במדה (וגז) ועבר מל' נגוזו ועבר (נחום א יב) (ופסח) ל' דלוג (לסוככה) ל' מגין וסכך והוא עפ"ס גנון והציל פסוח והמליט (ישעיה לא ה)

(יאגדו ממרחק) יקבצו מכל מקומות הרחוקים אשר נדו שמה (כל קרואיה) כל ישראל המוכנים ומזומנים לבוא לירושלים (כתורים למכון הר ציון) מקיפות סביב לירושלים וסביב הר ציון ככתר (ועל מקראיה) ויבואו כלם לקיים מקראי קדש של ימי הסוכה : (בל תהי כו' דת חוקותיה שקולה) כי לעתיד לבא אם יכולים העמים לקיים מצות סוכה ולעמוד בה הוא מעלה עליהם כאילו קיימו כל התורה כולה (המעוזקה) המוקפת בדפנות כטבעת (והמסוקלה) כמו שמשין לכרם שמפנין אבנים מתוכה כך יש דברים שאין מכניסין לסוכה כמשרז"ל מאני שרגא בר ממשללתא (סלול מסילה) מנוקה ויפה מסילה ואורחות הסוכה (בסלסוליה) בשבחה של תורה בדקדוקיה והלכותיה כמו ששנינו בתלמוד מה כשר לסוכה ומה פסול · היא (מסוקלה) מנוקה מכל דבר רע (לכל בוגדיה) הבוגדים ואינם מקיימים מצות סוכה (לעתיד לבא יקח מהן קללה) שיהיו אומרים איש לחבירו בקללה תהא מקולל כאיש פלוני הבוגד במצות סוכה ואיזה קללה לקח מהם (בלהט היום הבא) כתנור (קלונם) בזיונם יהיו (מקלה) שעתיד הקב"ה ללהט אותם (וחוסיה) המתכסה בצל סוכה (לצדק מכריע) יכריע אותם הקב"ה לחסד ולצדק (ובם מתרועעה) בזכותם יהיו מחוברים ונאגדים ביחד (לסוככם מרעה) להגן אותם מרעה (אותם להרעה) ליתן להם מרעה טוב (בסוכת יריעה להיות רועה) של ישראל בבה"מ וירושלים (שאתה בטוב מרעה) לשאת אותה ולהביאה בנוה טוב ובמרעה טוב

(אתננה לפורעה) שכר התורה והמצוה שניתנו לישראל במתנה ישלם להם הקב"ה שכרם באיזה מקום (בסוכת חי) כו' בביהמ"ק של חי וקיים : (אלים כהשעין אב תחת פן) כשהשעין אברהם את המלאכים תחת העץ והיו יושבין תחתיו כתחת סוכה (ונצב) אברהם (להאריחם) להאכילם ולהסעידם (בנפש חשוכה) בנפש רחמנות וחמלה (לבדיו) לבניו (שמר) הקדוש ב"ה זכותו (בלוד) במצרים שנקראו לודים (קו בקו למשכה) מדד להם במדה שמדד אברהם אבינו להמלאכים בשכר שאמר אברהם יוקח נא מעט מים נתן להם באר מים במדבר וכן בארץ ישראל נתן להם ארץ נחלי מים וכן לעתיד לבא נאמר יצאו מים חיים ובזכות והשענו תחת העץ פרס ענן למסך (ועמד וגז ופסח בעדם לסוככה) שהלך בקפיצה ובדילוג מבית לבית במצרים והמליט אותם מן הצרות וסיכך עליהם מכל רעה (על כי תועים

זיא וועט אזו חשוב זיין אז וויא איין עק שטיין איז חשוב זיי וועלין בדעקט ווערין מיט זיבין חופות אלע די צדיקים אונ אלע חשובי לייט יואגדו דיא וואש זיינן אן גיבערייט צו קומן קיין ירושלים וועלין איין גיזאמילט ווערין פון אלע ווייטע ערטער דיא זיבין חופות וועלין זיין ארום גרינגילט ארום בארג ציון אונ אויף אלע צדיקים וואש וועלין אהין גרופין ווערין : בל תהי מצות סוכה דיא מצוה פון סוכה זאל ניט גרינג גישאצט זיין אין דיינע אויגין דען זיא איז גוואוגין קעגין אלע מצות וואש אין דר תורה שטייען די דא איז רעכט ארום גרינגילט מיט ווענט אונ איז אויס גישטיינט דאש מיינט מען דאש מען ברייננט ניט אריין אין דר סוכה קיין מיאוסע כלים דער וועג פון דער סוכה איז גאנץ ריין אויס גראמט מיט אירע הלכות איז זיא זייער ריין דען צוא דיא אלע וואש היטין דיא מצוה טרעפט זיך ניט קיין שטרוכלונג אונ אלע דיא וואש פעלשין אן איר אונ האלטין ניט דיא מצוה אזו וויא עס גיהער צוא זיין וועט פון זייא גינומען ווערין א קללה אז איינר דעם אנדערין וועט שילטין וועט ער זאגין זאלסט זיין אז וויא דר וואש האט ניט מקיים גיוועזן די מצוה פון סוכה אין דעם פלאם פון דעם טאג וואש ער וועט קומען וויא זייא

האבין מבזה גיוועזן דיא סוכה וועלין זייא איבר דעם פאר ברענט ווערין וחוסיה אונ דיא וואש בשיצין זיך אין דער סוכה וועט זייא גאט מכריע זיין צוא גירעכטיקייט אונ דורך זייער זכות וועלין זייא זיך בהעפטין צו גאט ער וועט זייא בדעקין פאר אלעם בייזין אונ וועט זייא ברייננן אין אגוט ארט צוא פאשין זייא אין דיא סוכה וואש ער וועט מאכין פון דר הויט פון דעם לויתן זיא וועט זיין וויא איריעה ער זאל זיין איר פאסטוך ער זאל זיא טראגין אין אגוטע פאשע ער זאל בצאלין זייער גאב דאס איז דער שכר פון דיא מצוה : בסוכת חי אין דער סוכה דאס איז דאש בית המקדש פון גאט דער דא לעבט אונ איז בשטענדיג צוא אייביג ער איז פארכטיג אונ דער הויבין אונ הייליג :

אלים דיא מלאכים אז אברהם האט גימאכט אונטער לעהנען די זיינן גיזעסין אונטער דעם בוים וויא אונטער אסוכה אונ איז ביא זיי גישטאנען צוא שפייזין זייא מיט איין דער בארמידיג לייב צוא זיינע קינדער האט גאט גיהיט זיין זכות אין מצרים ער האט זייא בצאלט מדה כנגד מדה וייל ער האט גיהייסין געבין דיא מלאכים וואסר האט זייא גאט דער פאר גיגעבין אברונן וואסר אונ ער איז אויף גישטאנען

תְּעוּב מַסֵּכָה׳ וּמָאַס רְהָבֵי גְוִיָּה וְנֶעֶמְתָה לוֹ יִסְכָּה׳ זָכָה
בְּבֵן גִּזְעוֹ שְׁלוּל דַּת נְסוּכָה׳ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ סָכוּת כְּמוֹ
הוֹרֵם סָכָה׳ רֶגֶל גְּבִיר אַחִים וְסָע פְּעָמִים סֻכּוֹתָה׳
וּמֵאֲרַמִּי וְשֵׂעִיר בַּעֲדוֹ סַכּוֹתָה׳ בְּכֵן חֲנִיכָיו סָעוּ רֵאשִׁית
סֻכּוֹתָה׳ וְשִׁבְעַת חֲזִיזֵי מֶשִׁי עָלֵימוֹ סַכֹּתָה: יָדְאוּ חוֹרֵבָה
עֲדָיִם מְקֻשָּׁרִים׳ עֲנָנִים סְכוּכִים כְּבַעַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים׳
רֶגֶשׁ שַׁאֲנַנִּים חָזוּ מְאוּשָּׁרִים׳ שֶׁבַע מְחִיצוֹת סוֹכְכוֹת
וְלֶחֶם מַחְשָׁרִים: בְּטִלּוּל עֲנָנָיו הִרְכִּיבָן בֵּין סְכָךְ לִסְכָךְ׳
וַיִּתְיַצְּבוּ תַחְתָּיו כְּבַתַחְתִּית סְכָךְ׳ יְדָעָם תַּבְנִית מִשְׁכָּן
אֵיךְ יְהִי מְסֻכָּךְ׳ וּבְתַבְנִיתוֹ לְבָנוֹן מוּכָן לִסְכָךְ׳ קֶצֶב
בֵּין קֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ תֵּת בּוֹדֵל מִמָּסָךְ׳ מְחִיצוֹת לְסַכֵּךְ׳
בְּפָרֹכֶת הַמָּסָךְ: לִכְרוּבֵי סְכָכִים׳ כַּפֹּרֶת סוֹכְכִים׳
מִשָּׁם רוּחַ סָכִים׳ וְצוּר עִמָּם מַסְכִּים: יָקְרוּ שָׁמָּה סֻכּוֹת׳
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּסֻכּוֹת׳ רֶמֶז לְשָׁלֹשׁ בְּכָל סֻכּוֹת׳ דְּפָנוֹת

למד) על אשר לימד אברהם דרך לתועים (תעוב מסכה) לתעב ולמאוס בעבודת אלילים (ומאס רהבי גויה) שמאס בממון של גדולי מצרים שעלה את הגר בת פרעה מאתו (ונעמתה לו יסכה) ונתחברה לו שרה (זכה בבן גזעו) ובעבור שמאס בגדולי מצרים בשביל כן זכה זרעו (שלול דת נסוכה) לשלול דת התורה כשבויה במרום מראש ומקדסבריא׳ העול׳ שללם משרפ"ס שעלה למרו׳ והוריד התורה שהית׳ כשבויה במרום ועוד שזיכם (ברוח הקודש סכות) לראות ברוה"ק שהיו נביאים (כמו הורם סכה) כמו שהורם אברהם אשר זכה לראות ברוה"ק (רגל גביר אחים) הלך יעקב ברגליו (וסע פעמים סכותה) ונסע למקום שנאמר בו סוכות (ומארמי ושעיר בעדו סכותה) מלבן ומאחיו בעדו הגנתו והצלתו (בכן) בזכות יעקב שקיים מצוה סוכה (חניכיו סעו ראשית סכותה) לכן זכו בניו שיגאלו ממצרים ונסעו בראשונה לסוכות שנאמר ויסעו מרעמסס ויחנו בסוכות (ושבעת חזיזי משי עלימו סכתה) ושבעת ענני כבוד עליהם סככת (ידאו חורבה) כשבאו במהרה בעפיפה ופיסה אחת להר חורב (עדים מקושרים) היו מקושרים בכל מיני תכשיט (עננים סכוכים) היו מסוככים בעננים והיו נשואים (כבעל כנפי נשרים) (רגש שאננים חזו מאושרים) ראו ישראל אשר הם מיושרים מכל העולם שהיו מסייעים להם קהל מלאכים (שבע מחיצות סוככות) ז׳ ענני כבוד היו מכסות ומקיפות להם (ולחם מחשרים) היו ממטירים להם לחם מן השמים על ידי העננים (בטלול ענניו הרכיבן בין סכך לסכך) בסיכוך עננים הרכיבן ותקן להם חכייה בין ענן לענן שהיו מוקפים מכל צד וממטה וממעל והיו הולכים על גבי הענן והענן היה נושאם כאדם הרוכב על הסוס (ויתיצבו תחתיו) עמדו תחת צל הענן (כבתחתית סכך) כתחת הסכך (ידעם תבנית משכן איך יהי מסוכך) והודיעם וציום על תבנית המשכן איך יהיו הכרובים סוככים בכנפיהם על הכפורת ומזה למדנו שמסכתא לסכך של סוכה שיהיה גבוה יו"ד טפחים (ובתבניתו) ובתבנית המשכן (לבנון מוכן לסכך) כמו כן בית שלמה שנקרא לבנון יהיה מוכן לסכך בכרובים כמו המשכן כרובים עומדים בשליש הבית כמו כן במקדש יעמדו הכרובים בשליש הבית (קצב בין קודש לקודש תת בודל ממסך) עשה הקדוש ב"ה קצבה ומדה וצוה לעשות פרוכת במקום מחיצה להבדיל בין קודש ובין קודש הקדשים (מחיצות לסכך פרוכת המסך) להיות הוילון כמו מחיצה (לכרובי סככים כפורת סוככים) הכרובים פורשים כנפיה וסוככים על הכפורת (משם רוח סכים) מן הכפורת רוח הקודש רואים (וצור עמם מסכים) והקדוש ב"ה מסכים עמהם ומהוועד עמהם ומלמלם שכינתו שם (יקרו שמה) נתכבדו ונתקיימו ישראל לפני בוראם עד שזכו (סכות) להאזין ולשמוע מה שכתוב (שלש פעמים בסכות) וזה רמז (לשלש בכל

(שופים) לשון שופי דרך (רהבי גויה) סוגר לגבר ורהבי הוא ל׳ שררה וגדולה או סוגר למצרים וגויה הוא לשון גוף (ונעמתה) לשון שמיתך (יסכה) זו שרה (גזעו) בניו (שלול) כמו לשלול (נסוכה) סוחר לתורה והוא לשון גדולה ופע"ם מעולם נסכתי שרלם (משלי ח כג) (סכות סכה) שניהם ל׳ הבטה וראיה (הורם) אומר לאברהם ע"ש ברכתם הורי (בראשית מט כו) (רגל) ל׳ הליכה (גביר אחים) אומר ליעקב ע"ש הברכה שנתברך הוה גביר לאחיך (שם כז כט) (וסע) כמו ונסע (סכותה) ל׳ מגין וסכך (חניכיו) כמו שנתגדלו ונלמדו ממנו (סעו) כמו נסעו (חזיזי) עננים כמו ה׳ עושה חזיזים (זכריה י א׳) (משי) מע"ם והלבשך משי ואמרו במדרש חזיס זה היקף ענני כבוד (עלימו) כמו עליהם (סכתה) לשון סכך (ידאו) ל׳ עפיפה על׳ כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט) ופע"ם ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט) (חורבה) להר סיני (עדי) ל׳ תכשיט (רגש) ל׳ המון וקהל (שאננים) מלאכים (חזו) ראו (מאושרים) סוחר לישראל ועל שם שהם משובחים ומיושרים מכל האומות פ"א (מחיצות) ענני כבוד (מחשרים) לשון חשרת מים (שמואל ב כב יב) ופירש רש"י שהם תושרין מים על הארץ (בין סכך לסכך) כמו בין ענן לענן (ידעם) כמו הודיעם (לבנון) סוחר לבהמ"ק על שם הכתוב ירכתי לבנון (ישעיה ח כד) ותרגם יונתן בית מקדשהון (קצב) לשון מדה (תת) ליתן (בודל) הבדלה כמ"ש והבדילה הפרוכת לכם (שמות כו לג) (ממסך) כמ"ש ואת מסך הפתח (שמות מ כח) (כפורת סוככים) כמ"ש סוככים בכנפיהם על הכפורת (שמות כה כ) (וצור עמם מסכים) כמ"ש ונועדתי שמה לבני ישראל (שמות כט) (יקרו) לשון יקר וכבוד (סכות) ל׳ הקשבה

אונ האט גישוועבט אונ האט איבר גיהופט איבר דיא ישראל אין מצרים צוא בשיצין זייא וויל אברהם האט דיא פאר אירטע לייט גילערינט זייא זאלין מאס זיין דיא עבודת כוכבים אונ האט מאס גיוועזן דיא האפערדיגע לייבר דאש ער האט קיין מורא ניט גיהאט פר זייא אונ שרה איז צוא אים בהעפט גיווארין דאש זיא האט מגייר גיוועזן ווייבר אזו וויא ער האט מגייר גיוועזן מאנען דרום האבין זיינע קינדר זוכה גיוועזן צוא רויבין די תורה פון דיא מלאכים וואש זייא האבין ניט גיוואלט ליידין דאש מען זאל געבין דיא תורה צוא משה רבינו אונ האבין זוכה גיוועזן צוא קוקין מיט דעם רוח הקודש אזו וויא זייער פאטער אברהם האט אלץ גיזעהן ברוח הקודש רגל גביר אחים יעקב אבינו וואס דער פאטער האט אים גיבענשט ער זאל זיין איין הער צוא זיין ברודר האט ער גימוזט גיין צוא פוס אונ האט צווייא מאל גיצויגין קיין סוכות אונ דוא האסט אים בשיצט אונ אפ גיהיט פון לבן הארמי אונ פון עשו דרום זיינען זיינע קינדר דער לייזט גיווארין פון מצרים אונ האבין צום ערשטין גיצויגין פון רעמסס קיין סוכות אונ מיט זיבין וואלקין וואש זייא זיינען גיוועזן וויא זייד האסטו אויף זייא בדעקט ידאו חורבה זייא האבין גישוועבט אזו וויא אויף דיא פליגיל פון דיא אדלער קיין חורב

אונ זיינען גיוועזן מיט אלערלייא צירונג בקניפט זייא זיינען בדעקט גיוועזן מיט דיא ענני הכבוד אונ זיינען גיטראגין גיווארין וויא אויף דיא פליגל פון דיא אדלער דאש איין זאמלונג פון דיא מלאכים האבין זייא דיא ישראל גיהאלפין דען זייא האבין גיזעהן אז דיא ישראל זיינן פיין גילויבט פון די אומות זייא זיינען בדעקט גיוועזן מיט זיבן וואלקין אונ ברויט האט צוא זייא גירעגינט פון דעם הימל בטלול ענניו צווישין שאטין פון זיינע וואלקין האט ער זיי גימאכט רייטין אזוא וויא צווישין צווייא דעכר אזו זיינען זייא גישטאנן צווישין דיא עננים זייא זיינען גישטאנן אונטער דעם וואלקין אזו וויא אונטר סכך פון א סוכה ער האט זייא גילאזט וויסין דאש גישטאלט פון דעם משכן איך יהי וויא אזו ער זאל זיין בדעקט מיט דיא יריעות אונ אין זיין גישטאלט זאל דאש בית המקדש פון שלמה אויך זיין בדעקט גאט האט גימאכט איין קצבה אונ איין מאס אונ האט גיהייסין מאכין א פרוכת צוא מאכין אצווישין שייד צווישין דעם קודש אונ קדשי הקדשים מיט דעם פרוכת צוא מאכין אצווישין שייד לכרובי סככים דעם כפורת פון קדשי קדשים טוען דיא כרובים מיט זייערע פליגיל צו דעקין פון דעם כפורת האט מען גיזעהן רוח הקודש אונ נבואה פון וועגין דיא ישראל טוט ער מאכין רוהן

רוהן

מְסֻכָּכוֹת: חזן רְצוּי דַּת הַשּׁוֹאֵבָה שֶׁאָבוּ חָקוּק בָּהּ חָשְׁבוּ ׃ כְּמוֹ בְּסִין קָשְׁבוּ ׃ בְּסֻכּוֹת תֵּשְׁבוּ ׃

אֵל נָא לְעוֹלָם תֻּעֲרָץ וּלְעוֹלָם תֻּקְדָּשׁ ׃ וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא ׃ הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ ׃ כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים ׃ מַלְכוּתוֹ נֶצַח ׃ נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ ׃ סַפְּרוּ עֻזּוֹ ׃ פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו ׃ קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ ׃ רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח ׃ תּוֹקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ ׃

חזן וקהל לְסוֹכְכֵי לְמָסְכֵי ׃ לְנִסְכֵי בִּנְסָכַי ׃ בְּנְסִיכַת קָדוֹשׁ ׃

חזן וקהל לְחוֹדְשֵׁי רִאשׁוֹן כְּמֵרִאשׁוֹן ׃ לִנְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן ׃ אֲהַלֵּל בְּפֶה וְלָשׁוֹן ׃ לְמָרוֹם וְקָדוֹשׁ ׃

מוסד ע״פ א״ב

אָמְנָם מִצְוָה גּוֹרֶרֶת מִצְוֹת ׃ בְּזֹאת אֲשֶׁר כְּאַבֶּיהָ תּוֹרוֹת קְצוּבוֹת ׃ גְּזֵרוֹת חֻבְּרוּ לָהּ לְצַוּוֹת ׃ דּוֹרֵשׁ יוֹם זֶה לְיַחֲסוֹ רִאשׁוֹן ׃ הוּא חֲמִשָּׁה עָשָׂר וְהוּנְקַב רִאשׁוֹן ׃ וּכְדֵי לְבַשְּׂרֵנוּ כִּי מָחַל רִאשׁוֹן ׃ זִכְרוֹן סוֹף שָׁנָה וְהוּא תְּחִלַּת שָׁנָה ׃ חַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה ׃ טוֹב יָדִין בּוֹ נִזְלֵי שָׁנָה ׃ יִקְחוּ לִשְׁמוֹ אַרְבַּעַת מִינִים ׃ כְּלוּלִים כְּתוֹרִים וּמְזוּמָּנִים ׃ לְהַלֵּל בָּם כְּבְעוּגָב וּבְמִנִּים ׃ מֵהוֹד הָדָר הַמְּהוּדָּר ׃ נֶאְדָּר וְנֶהְדָּר בַּהֲדָרוֹ לְהַדֵּר ׃ סוֹד אֶדֶר יְקָר בְּכֶתֶם פָּז לְאַדֵּר ׃ עֲנַף עֵץ עָבוֹת חֲפוּת מִבַּחוּץ ׃ פּוֹנוֹת לְכַוֵּן לֵב מִבַּיִת

סוכות דפנות מסוככות) לעשות בכל סוכה שלשה דפנות כהלכתן ושיהיו סוככות (וכן רצוי דת השואבה) מצות נסוך המים בחג שהוא לרצון גם אותו (שאבו) מבאר התורה אחר אשר מצאו בקרבנות החג מ״ם יו״ד מ״ם רמז לניסוך המים מן התורה כמאחז״ל (והובא בפרשת פנחס בפי׳ רש״י) (חקוק בה חשבו כמו בסין קשבו בסכות תשבו) היו מחשבין ומעיינין בלשון בסוכות תשבו כמו שהוא חקוק והיינו יש אם למסורת וכמו שכתוב ושמש בסיני והיינו יש אם למקרא ממנו למדו שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח: (לסוככי) אני מתפלל להקב״ה שיגין עלי (למסכי) ולמזוג לפני מיין המשומר משׁשת ימי בראשית (לנסכי) לגדלי ולנשאי (בנסכי) במלכותי (בנסיכת קדוש) בשררות של הקב״ה (לחדשי ראשון) אני מתפלל להקדוש ב״ה שנקרא ראשון שיחדשנו עתה (כמראשון) כבתחלה בגלות מצרים (לנצורי כאישון) לישראל שהם נצורים כאישון בת עין (אהלל בלשון) בלה״ק שהוא המובחר בלשונות (למרום וקדוש) ׃ (אמנם מצוה גוררת מצות) כי מצות סוכה גורם חגיגה ושמחה וד׳ מינין בלולב וערבה וניסוך המים (בזאת) הסוכה (אשר כאביה) בפירותיה ובנרפיה

ובהוס של סככה ובמש (זכריה כו) (רצוי) ל׳ רצון (חקוק) ל׳ סיכה ונוח במסורת (בסין קשבו) והוא במקרא ׃ (לסוככי) לשון מגין וסכך (למסכי) ל׳ מסכה יינה (משלי ט ב) (לנסכי בנסכי בנסיכה) מלשון ל׳ נסיכה ומלוכה כמו ואני נסכתי מלכי (תהלים ב ו) וכמו נסיכי סיחון (יהושע יג כא) (בנסיכת קדוש) כענין והיה ה׳ למלך על כל הארץ (זכריה יד) ׃ (גזירות) חוקים (לצוות) לשון צוותא בתלמוד כמו לצוותא בעלמא (והונקב) לשון מפורש כמו אשר נקבו בשמות (במדבר א יז) (טוב) תואר להקדוש ברוך הוא (נזלי) לשון מים נוזלים (חג האסיף תקופת השנה) עכ״ל (שמות לד כב) ופירש רש״י וחג האסיף בזמן שאתה אוסף תבואתך מן השדה לבית (תקופת השנה) שהוא חוזרת השנה בתחלת השנה הבאה (תקופת) לשון סיבה והקפה (כלולים) לשון כלילה (כתורים) לשון כתר (כבעוגב ובמנים) ל״ס (תהלים קנ) ופירש רש״י מיני כלי שיר הם (הדר) תואר לאתרוג שנקרא פרי עץ הדר (נאדר ונהדר) תואר להקדוש ב״ה (סוד) לשון קישור וחיבור מלשון ורוזנים נוסדו יחד (תהלים ב) דמתרגמינן ואתחברו

(תורות קצובות) כמה מצות שתלויות בהם בתורה (גזירות חוברו לה) חוקים נתחברו לה מצות לולב וחגיגה ושמחה וראיה כולם מחוברים למצות סוכה (לצוות) להיות עמה בצוותא ׃ הקב״ה (דורש יום זה ליחסו ראשון) ובאמת הוא חמשה עשר בתשרי (והונקב ראשון) ומפרש בפסוק ביום ראשון כמ״ש ולקחתם לכם ביום הראשון (וכדי לבשרנו כי מחל ראשון) שנמחלו עונות ראשונים (זכרון סוף שנה) הקב״ה קראו סוף שנה כמ״ש וחג האסיף בצאת השנה והוא תחלת השנה שהרי מתשרי נכנסת השנה כדכתיב חג האסיף תקופת השנה אלא לדבר זה קורא אותו סוף שנה ללמדך שמקדים ב״ה שנקרא (טוב ידין בו נזלי שנה) בחג שהוא ראשית השנה ידין על המים הנוזלים מה יהא בסוף השנה (יקחו לשמו) לשם הקב״ה (ארבעת מינים) אתרוג ערבה לולב הדס (כלולים כתורים ומזומנים להלל בם כבעוגב ובמני׳) כי בשעה שקורין את ההלל נוטלים את הלולב ומשמחין כבני אדם שהולכין בשמחה בכלי שיר (מהוד הדר המהודר) מהוד אתרוג שהוא נקרא פרי עץ הדר המהודר (נאדר ונהדר בהדרו להדר) להדר ולשבח בהדר הקב״ה הנאדר והנהדר (סוד אדר יקר) קישור של עץ יקר והוא הלולב (בכתם פז להדר) לחזקו ולהדקו בגימוני זהב (ענף עץ עבות) הדס (חפות מבחוץ) שענפיו חופין את עלו ונעשה (פונות לכון לב מבית ומחוץ) פונות ומרמזות לכוין לאביהם שבשמים ולעשות תוכם כברם

זיין שְׁכִינָה אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יקרו ווייל דיא יִשְׂרָאֵל זיינען בייא גאט טייער האט ער גיהייסין זייא זאלין זיך ווייזין אין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דרייא מאל אין יאר אין דער תּוֹרָה שטייט דרייא מאל בַּסֻּכּוֹת איז דאס מְרַמֵּז אז אַסֻּכָּה איז כָּשֵׁר אז זיא איז בדעקט מיט סְכָךְ אויף דרייא ווענט גאנצע אונ דיא פערטע נאר אֶטֶפַח רצוי דת דאש באווילינג פון נִיסּוּךְ הַמַּיִם וואש מען האט מְנַסֵּךְ גיוועזן אויף דעם מִזְבֵּחַ אום סוכות זייא האבין ארויס גינומן אַרְמַז פון דר תּוֹרָה איז דאש בייא זייא גלייך וויא זייא האבין גיהערט אויף דעם בארג סִינַי איר זאלט זיצין אין סוּכָּה ׃ לסוככי לסככי איך בעט דיך גאט אז דוא זאלסט אויף מיר מגין זיין אונ דוא זאלשט מיר געבין טרינקען פון דעם יַיִן הַמְּשׁוּמָּר צוא דער הייבין מיך מיט דעם מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ מיט דער הערשאפט פון הַקָּבָּ״ה ׃ לחדשי גאט זאל מיך באנייען וואש ער ווערט אן גירופן ראשון זוא וויא ער האט צום ערשטין מיך אויש גילייזט פון גָּלוּת מִצְרַיִם דיא יִשְׂרָאֵל וואש דיא זיינען בייא גאט וויא אשווארץ אפיל פון איין אויג אגאל איך וויל לויבין מיט לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ צוא גאט וואש ער איז דר הויבן אונ הדילת ׃

אמנם מצוה דער וואש איז מְקַיֵּים מִצְוַת סוּכָּה וועט ער מְקַיֵּים זיין נאך פיל מִצְוֹת אין דער מִצְוָה פון סוּכָּה וואש שטייט בְּפֵירוּשׁ אין דר תּוֹרָה היינגען פיל מִצְוֹת גאט האט גימאכט איין גיזעץ אז די מִצְוֹת פיר מִינִים פון לוּלָב אונ חֲגִיגָה זאל בהעפט זיין צו מִצְוַת סוּכָּה דורש יום זה דער ערשטער טאג פון סוכות ווערט אן גירופן ראשון חאטשע ער איז דער פופצינטער טאג אין חוֹדֶשׁ אונ ער ווערט אן גירופן דער ערשטער גאט האט אונז מְבַשֵּׂר גיוועזן אז ער האט מוֹחֵל גיוועזן דיא ערשטע עֲבֵירוֹת זכרון סוף שנה אין דער תּוֹרָה ווערט אן גירופן סוכות אמאל סוֹף יאר אונ תִּשְׁרֵי איז דער אן הייב יאר נאר פון דעסט וועגין רופט ער אן סוכות אן הייב יאר גאט טוט מִשְׁפָּטִין דיא קוואלין פון וואשער פון אנאנץ יאר יקחו לשמו זייא נעמען פון גאטס וועגין די פיר מִינִים פון לוּלָב זייא זיינען גיקריינט אונ אן גיברייט זיי טוען זיך פרייען מיט דעם אֶתְרוֹג בְּשַׁעַת זייא זאגין הַלֵּל אזו וויא לייט פרייען זיך אז מען שפילט אויף דיא כְּלֵי זֶמֶר מהוד הדר פון דעם שענשטין לויב איז ער גישטארקט אונ בשיינט אין זיין לויב גלייך וויא מען האט דיך גילויבט אין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ צוא לויבין גאט מיט דער תּוֹרָה וואש זיא איז טייערד

וּמִחוּץ׳ צָפוּי לְכַפֵּר בְּעַד לֵב שָׁחוּץ: קִיחַת לוּלָב וְעַרְבֵי נְחָלִים׳ רְגִילִים עֲנוֹת בָּם שִׁיר הִלּוּלִים׳ שְׁקוּלִים וְשָׁוִים כִּבְמָחוֹל חֲלִילִים: תְּפִישַׂת שְׁלֹשָׁה הֲדַסִּים וּשְׁתֵּי עֲרָבוֹת׳ שִׁיר לְהַסְלִיל בָּם לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת׳ אֶתְרוֹג וְכַף תּוֹמֶר יְחִידִים מִלְּהַמְעִיט וּמִלְּהַרְבּוֹת: לחדשי ראשון וכו׳

(צפוי) והאתרוג שהוא מעולה וכוא דומה ללב נעשה לכפר בעד (לב שחוץ) לב המתגאה לעשות עבירות (שקולים) הם הארבעה מינים שאנו נוטלים (כבמחול חלילים) כשיר הלוים שהיו מחללים בחלילים (להסליל בם לרוכב) להקב״ה שהוא רוכב בערבות (אתרוג וכף תומר) שהם (יחידים) מלהמעיט ומלהרבות אין המצוה כשרה באחד לבדם ואין מוסיפין על אחד מהם:

כמלה (צפוי) ל׳ גלוי מלשון וצפו הכרמל (מ״ב ו) (שחוץ) ל׳ גאוה כמו בני שחץ (איוב מח כה) (להסליל) לשון שבח מלשון סולו לרוכב בערבות (תהלים סח ה):

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

סנה הבריות תמכין על ד׳ מינים שלנו מה שיקן שבתר ככה שקב״ה לשבחו בכם מכל המינים כמ״ש שלמה · שלשה כמה נפלאו ממני · אלו לולב הדס וערבה · וארבעה לא ידעתי · שיינו כולם עם אתרוג לא ידעתי · ואמר הקב״ה כי אקח וכו׳:

כִּי אֶקַּח מוֹעֵד׳ לָבוֹא לְקֵץ וּלְמוֹעֵד׳ כְּמֵאָז לְדַבֵּר מֵאֹהֶל מוֹעֵד׳ לֵישֵׁב בְּהַר הַמּוֹעֵד׳ בְּיַרְכְּתֵי צָפוֹן בְּקִרְיַת מוֹעֵד׳ קְדוֹשִׁים בְּתוֹכָם לָעַד׳ לְמוֹעֵד מוֹעֲדִים וָחֵצִי מוֹעֵד׳ לְהִתְהַלֵּךְ בְּתוֹכָם וּלְהִוָּעֵד׳ לְהוֹשִׁיבָם בְּאָהֳלֵיהֶם כִּימֵי מוֹעֵד׳ וְעָנְתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְפָנָיו לָעֵדִי וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל יוֹמָם לָעֵדִי כְּמֵלִיץ מַגִּיד יוֹשֶׁר טוֹב תָּעִיד עַל כָּל שֶׁקִּיְּמוּ מִצְוַת סֻכָּה לְהָעֵדִי וְכָל שׁוֹמְרֶיהָ יָבֹא וָעֵד׳ וְאָנֹכִי הַיּוֹדֵעַ וָעֵד׳ כִּי עַמִּי קִיְּמוּ מִצְוֹתֶיהָ׳ בְּמִדּוֹתֶיהָ וּבְקִצְבוֹתֶיהָ׳ בְּאַמּוֹתֶיהָ וּבִמְחִיצוֹתֶיהָ׳ בְּדָפְנוֹתֶיהָ וּבְמַצְּבוֹתֶיהָ׳ בִּסְכוּכֶיהָ וּבְצִלּוֹתֶיהָ׳ בְּבִיאוֹתֶיהָ וּבִיצִיאוֹתֶיהָ׳ בְּגִדְרוֹתֶיהָ וּבְפִרְצוֹתֶיהָ׳ בַּחֲנִיגוֹתֶיהָ וּבַעֲלִיצוֹתֶיהָ׳ וְזָר לֹא יִהְיֶה בְּמוֹצָאוֹתֶיהָ׳

מטה לוי

(כי אקח מועד לבא לקץ ולמועד) שקבעתי אני לעתיד לבא לפרוע להם מעמי המלות (כמאז לדבר מאוהל מועד) כמאז שהייתי מדבר מאהל מועד (לישב בהר מועד בירכתי צפון) כי בהר ציון בעזרת ישראל שנקראו קדושים (בתוכם לועד) לקבץ לירושלים לזמן שכתוב בדניאל (למועד מועדים וחצי מועד) ונדרש על הקץ (להתהלך בתוכם כו׳ כימי מועד) כימים הנועדים מקדם (וענתה השירה הזאת לפניו לעד) שהתורה עצמה תעיד על ישראל שקיימו (וסוכה תהיה לצל יומם לעד) מי שיכנס לסוכה שתהיה לעתיד ויקלסהו הסוכה הוא עדות עליו שקיים כל התורה (כמליץ מגיד יושר טוב) כן (תעד) הסוכה (יבוא ויעד) יבא ויתוועד בה (ואנכי היודע ועד) אני יודע ומעיד בעצמי עליו נאם ה׳ (כי עמי קיימו מלותיה) בזאת אני יודע שישראל הם עמי כי קיימו מלות סוכה (במדותיה) שאין דירת סוכה פחותה מכדי ראשו ורובו ושולחנו שהוא ז״ט ומשהו על ז״ט ומשהו (ובקצבותיה) שאם היא על תבנית אחרת צ״ל כ״כ שיכול לרבע מתוכה ז״ט על ז״ט (באמותיה) שלא תהיה גבוהה מעשרים אמה (ובמחיצותיה) שאין מחיצה פחותה מי״ט ושלא תהיה גבוהה ג״ט מהקרקע (בדפנותיה) שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח (ובמצבותיה) שיהיו הדפנות מוצבים ולא נוטים שא״כ אוי ליה הוהל שאין לה גג (בסיכוכיה) שאין מסככין בדבר המקבל טומאה ושיהיה מגידולי הארץ (ובצלותיה) שיהא צלתה מרובה מחמתה (בביאותיה וביציאותיה) דלפעמים צריך שיהא כעין צורת הפתח בפתח שנכנסין ויוצאין בו (בגדרותיה) שיהיו הדפנות גדורות בלי פרצה שהיא יותר מעשר (ובפרצותיה) שאם הפרצה יותר מעשר או אם הפרוץ מרובה על

בית לוי

(כי אקח כו׳) ל״ס (תהלים עה ב) (כמאז) כמקדם (בהר מועד בירכתי צפון) ל״ס (ישעיה יד יג) ופרש״י הר מועד הר שהכל מתוועדים שם הוא הר ציון (בירכתי צפון) בעזרה (ולהועד) לקבץ (להושיבם) עפ״ש עוד אושיבך באהלים כימי מועד (הושע יב י) (השירה

פון זיין גאלד ענף עץ עבות זייא בדעקין פון אויסין וויינג דעם הדס מיט דעם לולב וערבה זייא זאלין זיך קערין צוא גאט מיט דעם גאנצין הארצין דר אתרוג איז מכפר אויף דיא האפירדיגע לייט קיחת לולב דאס נעמונג פון לולב אונ ערבות צוא זאגין מיט זייא הלל זייא זיינען גלייך וויא דיא לוים וואש האבין גיזונגען דעם שיר אין בית המקדש אויף כלי זמר תפישת שלשה וואש מיר נעמען דרייא הדסים אונ צווייא ערבות צוא לויבין גאט וואש זיצט אין הימיל וואש הייסט ערבות דר אתרוג אונ לולב טאר ניט זיין ווייניגר אונ ניט מין פון איינם:

כי אקח מועד ווייל דיא לייט פר וואונדערין זיך אויף דיא פיר מינים וואש מיר נעמען אין סוכות זאגט גאט אז איך וועל נעמען די צייט פון דער גאולה צוא ברייגען צוא דר צייט וואש איך האב אפ גיזעצט לעתיד לבא וועל איך דעמאלט מפורש זיין דיא טעמים פון דר מצוה אזו וויא איך האב פריער גירעט מיט משה רבינו פון דעם אוהל מועד צוא זיצין מיט דיא ישראל אין ירושלים וואש זייא פלעגין זיך אהין אין זאמלען אין דיא שלש רגלים צוא זיצין אין בית המקדש בייא צפון זייט פון ירושלים צו איין זאמלן אין בית המקדש אריין דיא ישראל וואש וועדין אן גרופין קדושים צו דר צייט פון דר גאולה וואש דניאל האט מרמז

גינוען אין זיין ספר גאט וועט צווישין זייא גיין אונ וועט תמיד לאזין רוען זיין שכינה צווישין זייא צוא מאבין זיצין זיי אין זייערע גיצעלטין אזו וויא פריער דיא תורה אליין וועט עדות זאגין אויף דיא ישראל דאש זייא האבין זיא מקיים גיוועזן אונ דיא סוכה וואש גאט וועט מאבין צוא דיא צדיקים לעתיד לבא וועט דיא סוכה זיין צו איין עדות אז זייא האבין מקיים גיוועזן דיא מצוה פון סוכה אזו וויא אגוטער מליץ וועט זיא אויף זייא ממליץ זיין אונ עדות זאגין עדות צוא זאגין אויף דיא אלע וואש האבין מקיים גיוועזן דיא מצוה פון סוכה אונ אויף אלע וואש האבין גהיט דיא מצוה וועט גאט קומען אונ וועט עדות זאגין ער וועט זאגין איך וויים אונ בין אליין דער עדות כי עמי קימו דאש מיין פאלק ישראל האבין מקיים גיוועזן דיא מצוה פון סוכה מיט דער מאס וויא זיא איז אויש גיזעצט מיט אירע איילין אונ מיט אירע מחיצות מיט אירע ווענט אונ מיט אירע בשטאנד מיט איר סכך אונ מיט איר שאטין וויא אזו מען זאל אין איר אריין גיין אונ ארוש גיין מיט איר צוים אונ מיט איר בראך מיט אירע קרבנות אונ מיט אירע פרייד אונ קיין פרעמד פאלק זאל קיין חלק ניט האבין אין דער מצוה נאר דיא גליבטע ישראל וואש זייא היטין אירע מצות גם לא יופרו אויף

וְנֵכָר לֹא יַעֲבוֹר בְּתוֹצְאוֹתֶיהָ · וְעָרֵל לֹא יְשַׁתֵּף בְּמַחִיצוֹתֶיהָ · וְעוֹבֵד פְּסִילִים לֹא יְרַמּוֹס
בַּחֲצְרוֹתֶיהָ · וּלְאוֹם לֹא יֶעֱרַב בְּחוּצוֹתֶיהָ · כִּי אִם עֲמוּסָיו נוֹצְרֵי מִצְוֹתֶיהָ · וְגַם לֹא יוּפְרוּ
מוֹעֲצוֹתֶיהָ · בְּלֵב שָׁלֵם יָשׁוּבוּ לִקְצוֹתֶיהָ · וּבְנֶפֶשׁ טוֹבָה יָבוֹאוּ חַצְרוֹתֶיהָ · עַתָּה יָבֹאוּ עֲנִיֵּי
לִקְצוֹתֶיהָ · כְּמוֹ הֵם לְבַדָּם דִּגְלוּ מִשְׁבְּצוֹתֶיהָ · כֵּן בָּדָד יִשְׁכְּנוּ בִּרְבִיצוֹתֶיהָ · לָתֵת לָמוֹ שְׂכַר
מְרוּצוֹתֶיהָ · לְקֵץ סֻכַּת אֵל לִרְצוֹתָהּ · לְעֵת חִלּוּק אַרְצוֹתֶיהָ · בְּאוֹרֶךְ מִפְּאַת קָדִים לִקְצוֹתֶיהָ ·
וְעַד יָם אוֹקְיָנוֹס לִמְצוֹתֶיהָ · בְּרוֹחַב שִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה מִיל חֲרִיצוֹתֶיהָ · כְּשׁוּרוֹת הַכֶּרֶם
לְחַבְּרָם לְתוֹצְאוֹתֶיהָ · גְּבוּל כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט כָּךְ יַעֲלוּ בְּנִפּוּצוֹתֶיהָ : וְאָז בַּת קוֹל תֵּצֵא בָּאָרֶץ
הַזֹּאת · עַל הַר גָּבוֹהַּ לְבַשֵּׂר בְּשׂוֹרָה זֹאת · כָּל שֶׁקִּיְּמוּ מִצְוָה זֹאת · יָבֹא בְּנוֹעַם צוּרוֹ לַחֲזוֹת ·
לִשְׁקוֹד דְּלָתוֹת וְלִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת · לְהַבִּיט וְלָשׁוּר נֵס עַל זֹאת · יְשׁוּעוֹת עֶלְיוֹנוֹת · עַל כָּל
כָּבוֹד חֻפּוֹת מְזוּזוֹת · חֻפּוֹת בְּחֻפּוֹת בְּחֶלְיוֹת אֲחוּזוֹת · עַד כִּסֵּא כָבוֹד מְאֻחָזוֹת · וְיוֹשֵׁב עַל
כִּסֵּא בְּיָפְיוֹ לַחֲזוֹת · בְּמַחֲזוֹת הַמְּצוּחְצָחוֹת בְּתֵשַׁע מַחֲזוֹת · וְכָל אֲשֶׁר תָּדִיר לַעֲשׂוֹת זֹאת ·
יִזְכֶּה לְהֵאָמֵר לוֹ כָּזֹאת · אַשְׁרֵי אֱנוֹשׁ יַעֲשֶׂה זֹאת · יֵחָשֵׁב לוֹ כְּשׁוֹמֵר כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת · וּמִי
שָׁמַע כָּזֹאת · וּמֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹאת · וָאֲחַשְּׁבָה לָדַעַת זֹאת · וְהִיא נִפְלָאת בְּעֵינַי זֹאת · עַד

בית לוי

סולם) תוהר לתורם (לעד) ג' עדות (מרצותיה) ג' רילה (דגלו) ג' קשוט ותקון (לשביט ולשור שמיסם ג' שכנים מל' אתורנו (במדבר כג ט) (על כל כבוד חפות) עפ"ש כי על כל כבוד חופה (ישעיה ד' ה) (מזוזות) עמודים (המצוחצחות) הבהירות (בתשע מחזות) תשע מראות מונה ביחזקאל

מטה לוי

העומד פסולה (במגיעותיה) הגעת ראיה ותגינת שמחה (בעליצותיה) בשמחות הכתובים בחג שנאמר ושמחת בחגך וכתיב והיית אך שמח (ולאום לא יערב בחוצותיה) ועובדי אליל לא יתערבו ברחוב ובחוצות של סוכה (כי אם עמוסיו

ישראל העמוסים מני בטן (נוצרי מצותיה) המקיימים מצות סוכה (וגם לא יופרו מועצותיה) ת"ח הנועדים עלה לקיים סוכה כהלכתה לעולם לא יבטלו ולא יכלו (בלב שלם ישובו לקצותיה) ישראל המקיימין מצות סוכה שבים לגבולותיה בלב שלם (ובנפש טובה יבואו חצרותיה) בזכות שהם באים לחצר של סוכה בנפש טובה לכן לזמן בא דוד (יבאו עניי לקצותיה) לקץ וגבול של סוכה ליהנות משכרה הם לבדם (כמו הם לבדם דגלו משבצותיה) הרימו דגל ויקרום במשבצות ותקנו וקשטו אותה במיני תקונים ויופי (כן בדד ישכנו ברביצותיה) כן הם לבדם ישכנו במנוחותיה ולא יהיו רשעים ביניהם (לתת למו שכר מרוצותיה) ליתן להם שכר שהם רצים וממהרים לקיים מצות סוכה (לקץ סוכת אל לרצותה) לרצות אותה לעתיד בסוכת הש"י היא ירושלים (לעת חלוק ארצותיה) לא יהיה אז כחלוקה הראשונה שלא היה אף חלק אחד שוה כשורה רק יצא הגבול ונסב סגבול ומתה אבל לעתיד יהיו כל החלקים שוים זו לזו וכולם הולכים שורות יחד (כשורות הכרם) כישיבת חכמים היושבים שורות שורות ככרם (באורך מפאת קדים לקצותיה ועד ים סוף) שעתידים ליטול בעת חלוקות הארץ באורך מן המזרח למערב (ברוחב שבעים וחמשה מיל חריצותיה · גבול כל שבט ושבט כך יעלו בנפוצותיה) לכל שבט ושבט יהיה אותו שיעור רוחב הארץ בשוה ורוחב שלהם כי ברוחב יקח כל שבט כ"ה אלפים קנים ושלש שבטים והמשה מיל כי הקנה שיעורו ו' אמות נמצא כי עשרים וחמשה אלפים קנה עולים ק"נ אלפים אמות וק' אלפים אמות שוים חמשה מיל כי המיל אלפים אמה וכ' אלפים אמה עושים כ"ה מיל נמצא ס"ה עולה שבעה וחמשה מיל ואז כו' (יבא בנועם צורו לחזות) יבואו הצדיקים שקיימו מצות סוכה ויחזו בנועם ה' ויטיילו עם צורו וקונו בכוכה של לויתן (לשמור דלתות ולשקוד מזוזות) לדפוק על הדלת ולצפות ולהמתין במזוזות הפתח (להביט ולשור נס על זאת) כולם יראו ויביטו הנס שיעשה הקדוש ברוך הוא כל שקיימו מצות סוכה כי (על כל כבוד) מלבד כל הכבוד שיהיה להם אז עוד יהיה להם (חופות מזוזות) עומדים (חופות בחופות כו') החופות יהיו נקשרים זה בזה (בחליות אחוזות · עד כסא כבוד מאחזות) שהקדוש ב"ה יבנה מעלות ומדרגות זו למעלה מזו עד שמגיע לכסא הכבוד (ויושב על כסא ביפיו לחזות) יסתכל ביפיו של מלך היושב על הכסא (במחזות המצוחצחות בתשע מחזות) כמ"ש חז"ל כל הנביאים לא ראו אלא מתוך ט' מראות שאינם מצוחצחות חוץ ממשה שראה באספקלריא המאירה כך ישראל שקיימו מצות סוכה יזכו גם כן לראות באספקלריא המאירה (וכל אשר תדיר לעשות מצוה זאת יזכה להאמר ומאת ה' היתה זאת) ישלם לו הקדוש ב"ה שכרו בעצמו ולא על ידי שליח (ואחשבה כו' והיא נפלאת בעיני זאת) כמו שתמה שלמה המלך על ארבעה

זאלין נִים פַאר שְׁטֶערְט וֶוערִין דִיא דִינִים פוּן דֶער סוּכָּה מִיט זַייעֶר נַאנְצִין הַארְץ וֶועלִין זַייא קוּמֶען צוּא אִיר גְרֶענֶעץ אוּנ מִיט אַגוּט גְמִיט וֶועלִין זַייא קוּמֶען אִין אִיר הוֹיף נָאט וֶועט זָאגִין אִיצְט לָאז מַיין פָאלְק קוּמֶען צוּם עֶק פוּן דֶעם שְׂכַר פוּן דֶער סוּכָּה כמו הם אַזוֹ וִויא זַייא אַלֵיין הָאבִּין דֶער הַייבְּט אוּנ גְצִירְט דִיא מִצְוָה אַזוֹ וֶועלִין זַייא אַלֵיין רוּעֶן אִין דֶער סוּכָּה פוּן דֶעם לְוְיָתָן צוּא גֶעבִּין זַייא זַייעֶר שְׂכַר וָואשׁ זַייא לוֹיפִין צוּא דֶער מִצְוָה לֶעָתִיד לָבֹא וֶועט זַייא גָאט בַּוֶוילִיגִן מִיט זַיין סוּכָּה צוּא דֶער צַייט אַז עֶר וֶועט צוּא טֵיילִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַזוֹ וִויא דִי שׁוּרוֹת פוּן דֶעם וַויין גָארְטִין צוּא בְּהֶעפְטִין זַייא צוּא אִיר אוֹיס נָאנְג אִין דֶער לַיינְג פוּן מִזְרָח זַייט צוּא אִירֶע עֶקִין אוּנ בִּיז דֶעם אוֹקְיָנוֹס צוּא אִיר גִיבָּאט אִין דֶער בְּרַייט וֶועט זַיין פִינְף אוּנ זִיבְּצִיג תְּחוּם שַׁבָּת וֶועט זַיין דָאשׁ חֵלֶק פוּן אִיטְלִיכִין שֵׁבֶט בַּאזוּנְדֶער כך יעלו אַזוֹ וֶועלִין זַייא אוֹיף נַיין אַז גָאט וֶועט צוּא טֵיילִין דָאשׁ לַאנְד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לֶעָתִיד לָבֹא ואז

בת קול דֶעמָאלְט וֶועט אַיין בַּת קוֹל אוֹישׁ גַיין אוֹיף דֶער דָאזִינֶער עֶרְד אוֹיף אַיין הוֹיכִין בַּארְג מְבַשֵּׂר צוּא זַיין דִיא בְּשׂוֹרָה וֶוער עֶס הָאט מְקַיֵּים גִיוֶועזִין דִיא דָאזִיגֶע מִצְוָה פוּן סוּכָּה דֶער זָאל קוּמֶען צוּא זֶעהֶן דִיא שְׁכִינָה פוּן גָאט עֶר וֶועט תָּמִיד זַיין אוֹיף מַיין טִיר אוּנ וֶועט זֶעהֶן דִיא נִסִּים וָואשׁ אִיךְ וֶועל טָאן צוּ דִי יִשְׂרָאֵל צוּא דֶעם כָּבוֹד וָואשׁ אִיטְלִיכֶער צַדִּיק וֶועט הָאבִּין וֶועט אִים גָאט מַאכִין אַיין חוּפָּה אַיין חוּפָּה וֶועט זַיין אִין דֶער אַנְדֶרֶר חוּפָּה אִין גִינוּמֶען מִיט גְלִידֶר זַיי וֶועלִין גְרַייכִין בִּיז דֶעם כִּסֵּא הַכָּבוֹד אוּנ וֶועלִין זֶעהֶן גָאט וָואשׁ עֶר זִיצְט אוֹיף דֶער שְׁטוּל מִיט זַיין שַׁיינְקַייט מִיט אַלוּטֶערֶע שַׁיין מִיט נַיין עֶרְלַייא שַׁיינֶען וָואס אֵיינֶע אִיז לוֹיטֶרֶער פוּן דֶער אַנְדֶערֶר וכל אשר תדיר אוּנ דֶער וָואס עֶר הָאלְט תָּמִיד דִיא מִצְוָה וֶועט עֶר זוֹכֶה זַיין דָאשׁ צוּא אִים וֶועט גִיזָאגְט וֶוערִין ווֹאוֹל אִיז דֶעם מֶענְשִׁין וָואשׁ עֶר הָאלְט תָּמִיד דִיא מִצְוָה עֶשׁ וֶוערְט אִים גִירֶעכִינְט גְלַייךְ וִויא עֶר וָואלְט גְהִיט דִיא גַאנְצֶע תּוֹרָה ומי שמע אוּנ קַשֵׁר

אָבֹא לְיוֹשְׁבֵי פְּרָזוֹת ׳ וְאֶשְׁאֲלָה לִזְקֵנַי מִי זֹאת ׳ מָה אֶתְנַן עִם שׁוֹמְרֵי מִצְוַת סֻכָּה זֹאת ׳
וְהֵם יְשִׁיבוּנִי תְּשׁוּבוֹת עַזּוֹת ׳ וְיַרְאוּנִי מַצְפּוּנוֹת גְּנוּזוֹת ׳ רַב טוּב הַצָּפוּן בְּבֵית גְּנָזוֹת ׳
לְבַעֲלֵי סֻכָּה יְהוּ נִבְזָזוֹת ׳ וּמֵחַיִל אֶל חַיִל יִצְעָדוּ ׳ וּמִסֻּכָּה לְסֻכָּה יִוָּעֲדוּ ׳ וּמֵאֹהֶל לְאֹהֶל
יוֹעֲדוּ ׳ בְּסֻכָּה אֲשֶׁר יִצָּמְדוּ ׳ בְּסֻכַּת שָׁלֵם יוֹצְמָדוּ ׳ בְּסֻכַּת עֲמָקִים יוֹמְדָדוּ ׳ בְּסֻכַּת צִלְצֵל
יְעֻדְּדוּ ׳ בְּסֻכַּת סְבִיבָיו יְחֻדָּדוּ ׳ בְּסֻכַּת מַלְכָּם יִתְוַעֲדוּ ׳ בְּסֻכַּת צְפוּנוֹ יֵאָחֵדוּ ׳ בְּסֻכַּת נְאוֹת
דֶּשֶׁא יִבָּדְדוּ ׳ בְּסֻכַּת מֵי מְנוּחוֹת יְכֻבָּדוּ ׳ בְּסֻכַּת עֵץ חַיִּים יִתְיַסָּדוּ ׳ בְּסֻכַּת שֶׁתַּחְתָּיו יִסָּעֲדוּ ׳
בְּסֻכַּת צְלָלוֹתָיו בְּחִיל יְסַלֵּדוּ ׳ בְּמַעֲלוֹתָיו אֵל יְיַחֵדוּ ׳ בְּמַעַרְכוֹתָיו זֵר יְאַפֵּדוּ ׳ בִּרְחוֹבוֹתָיו
יִתְרַפְּדוּ ׳ וְשִׁעוּר תְּפִישׁוֹתָיו יְמַדְּדוּ ׃ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה הֲלִיכוֹתָיו עֲלוֹת ׳ עוֹבִי עִקָּרוֹ בְּזֶה
קַו לְהַעֲלוֹת ׳ אֲבָל מִנְיַן עֲנָפָיו אֵין בְּמִדָּה לְהַעֲלוֹת ׳ וְעַל יוּבַל שָׁרָשָׁיו פְּעוּלוֹת ׳ וְכָל מֵי
בְרֵאשִׁית מִמֶּנּוּ נִפְעָלוֹת ׳ וּפְלָגִים נִפְלָגִים לְכָל תְּעָלוֹת ׳ וְשֶׁבַע כִּתֵּי קֹדֶשׁ הַמְעוּלוֹת ׳ תַּחַת
סֻכַּת נוֹפוֹ מִתְעַלּוֹת ׳ וּמִתַּחְתֵּיהֶם שְׁלֹשִׁים מַעֲלוֹת ׳ מִסְתּוֹפְפִים בְּצִלָּם בְּשִׁיר הַמַּעֲלוֹת ׳ וְעַל

מטה לוי

מיניס שבלולב כן נפלאות בעיני על מתן שכרה של מצות סוכה (עד אבוא ליושבי פרזות) ליושבי ירושלים (ואשאלה לזקני) ישראל שנאמר בהם (מי זאת) עולה מן המדבר (מה אתנן) מתנה שכר גדול שומרי מצות (סוכה זאת) (והם ישיבו תשובות עזות) גדולות ונפלאות (ויראוני כו' לבעלי סוכה יהו נבזזות) יהא נחלק ונבזז שכר רב טוב הצפון באוצר שלם לאותן שקיימו מצות סוכה (ומחיל אל חיל יצעדו) המלאכים יוליכו לישראל מכת אל כת וממחנה אל מחנה שהם יושבים בכבודה (ומסוכה לסוכה יועדו) ומסוכה של צדיק זה לסוכה של צדיק אחר יקובצו (בסוכת שלם יוצמדו) בירושלים שנקראת סוכת שלם יהיו מצומדים ומחוברים בזכות שהיו נצמדים בסוכה בגלות (יומדדו) יהיה נמדד לכל אחד לפי כבודו (בסוכת צלצל ישדדו) בסוכה המסוכה מעור לויתן יחוזקו (בסוכת סביביו יחודדו) יעשו חדוה רבה בסוכה שיהיה סביב הקדוש ב"ה (בסוכת צפונו יואחדו) באוצר הצפון ומכוסה יהיו מיוחדים להם (בסוכת נאות דשא) בסוכה שדירתה נאה כמו דשא (יבודדו) שם יהיו יושבים בטח בדד (בסוכת שתחתיו יוסעדו) ישבו הצדיקים תחת הסכך ויהנו מסעודה שיעשה להם הקדוש ברוך הוא (בסוכת צללותיו) בצל הסוכה של עץ החיים (בחיל יסלדו) בחיל שלהם יהיו משבחים (במעלותיו) מעלות של עץ החיים (אל ייחדו) ייחדו את אל שבשמים (במערכותיו זר יאפדו) יתקנו ויקשטו זר להקדוש ב"ה בסביביו של עץ החיים (ברחובותיו יתרפדו) ברחוב של עץ החיים יתקשטו ברפיד (ושיעור תפישותיו יומדדו) כשיעור שמדד הקדוש ב"ה בזרועו (חמש מאות שנה הליכותיו עלות) מהלך לעלות לגובה של עץ חיים הוא ת"ק שנה (עובי עיקרו בזה קו להעלות) עובי גופו גם כן בקו זו מהלך ת"ק שנה (אבל ענפיו אין במדה להעלות) עליו ליתן שיעור וקצבה לענפיו כי אין להם שיעור ומדה (ועל יובל שרשיו פעולות) אפילו שמתפשטות למרחוק יהיו על פלגי מים נפעלות (וכל מי בראשית מנו נפעלות) ממנו מתפלגין ומתחלקין (נפלגים לכל תעלות) ממנו נתפלגו נהרות לכל מימות שבתפירות הן בבורות הן בנהרות (ושבע כתי קודש המעולות) ז' כתות הקרובים אל פני הקדוש ב"ה (תחת סוכת נופו מתעלות) ותחת סכך ענפי עץ חיים הם משבחים (ומתחתיהם שלשים מעלות מסתופפים בצלם) שלשים מעלות של מלאכים הם מתדבקים ומסתופפים בצלם תחת אותן ז' כתות מלאכים מודים ומשבחים להקדוש ב"ה (בשיר המעלות ועל גבם ששים מעלות זו למעלה מזו עולות ועד כסא הכבוד מסות ועולות) טורחים

בית לוי

(ליושבי פרזות) עולה ליושבי ירושלים עפ"ש פרזות תשב ירושלים (זכריה ב ח) (יוצמדו) ל' מה' מצמדי גבר טנע (תהלים לז טו) (יועדו) לשון ועד וקיבוץ (יוצמדו) לשון חבור מלשון צמיד פתיל (במדבר יט טו) (שלם) ירושלים נקרא שלם שנאמר ומלכי צדק מלך שלם (בראשית יד יח) (עמקים) עמק שוה ופטוי וטעמו כל אחד ואחד ישב בסוכה גדולה (צלצל) לויתן עפ"ש ובצלצל דגים ראשו (איוב מ לא) (יתודדו) ל' שמחה מלשון תחדהו בשמחה את פניך (תהלים כא ז) (יבודדו) ל' בטח בדד (דברים לג כח) (בסוכת נאות דשא) עפ"ש בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני (תהלים כג ב) (יוסעדו) יהיו נסעדים (יובל) פלגי מים (מסתופפים) ל' כשתופף

ואם אזעלכס גיהערט דאס דיא מצוה זאל אזו איין גרויסן שכר האבין אונ דאס איז נאר פון גאט אונ איך טראכט דאש צוא ווישין פאר וואס דיא מצוה האט אזו אגרויסין שכר אבר עס איז פון מיר פאר הוילין ביז איך וועל קומן צו דיא תלמידי חכמים וואש וועלין זיצין אין ירושלים וואש זיא וועט זייער גרויש זיין וויא איין אפענע שטאט אן אמויער וועל איך פרעגין צוא דיא זקנים פון דיא ישראל וואש ווערין אן גרופין מי זאת וואש איז דיא גאב פון דיא וואש זייא היטין דיא מצות פון סוכה והם ישיבו אונ זייא וועלין מיר ענטפערין שטארקע אונ גרויסע זאכין אונ זייא וועלין מיר ווייזין דאש פיל גוטש וואש איז בהאלטין אין די אוצרות פון גאט דיא אוצרות וועלין צוא טיילט ווערין צוא דיא וואש האבין מקיים גיוועזן דיא מצוה פון סוכה ומחיל אל חיל אונ פון איין מחנה צו דר אנדרר מחנה וועלין זייא טרעטין אונ פון איין סוכה צוא דער אנדערר סוכה וועלין זייא זיך איין זאמלען אונ פון איין גיצעלט צוא דעם אנדרין וועלין זייא איין גיזאמילט ווערין אין דיא סוכות וואס זייא וועלין זיך בהעפטין זייא וועלין בהעפט ווערין אין ירושלים איטליכר וועט האבין אויס גימאסטין אויף דעם פעלד אסוכה נאך זיין כבוד נאך אין דער סוכה וואש זיא וועט גימאכט ווערין פון דעם לויתן וועלין זיי גשטארקט ווערין זייא וועלין מאכין אגרוישע שמחה אין דער סוכה וואש ארום גאט וועט זיין אין דער סוכה פון זייער מלך וועלין זייא זיך איין זאמלן אין זיין פאר בארגנע סוכה וועלין זייא גאיינציגט ווערין אין אסוכת וואש זיא איז גבויט ביא שיין גראז וועלין זייא אליין זיצין אין דער סוכה וואש זיא איז ביא דעם וואסער וועלין זייא גיעהרט ווערין אין דער סוכה וואש זיא וועט זיין אונטר דעם עץ החיים וועלין זיי גרונד פעסט ווערין אונטערין סכך פון דער סוכה וועלין זייא גישפייזט ווערן אין דעם שאטין וואש דיא מלאכים וועלין מאכין אין דער סוכה וועלין זייא גילויבט ווערין אויף זיינע שטאפלין וועלין זייא איינציגין גאט אויף דעם פלאץ וואש ארום דעם עץ חיים וועלין זייא אן טרטין אקרין צו גאט אין זיינע גאסין וועלין זיי ליגין אויף אגיצירט בעט אונ דעם שיעור פון זיין אן פאנג וועלין זייא מעסטין חמש מאות שנה דר ארויף גאנג פון דעם עץ החיים איז פינף הונדערט יאר גאנג אונ דיא גרעב פון זיין ווארציל איז אויך גירעכינט דיא מאס אבר דיא צאל פון זיינע צווייגין קען מען אין קיין מאס ניט אריין ברייגגן אונ ביא אשטראם וואשער זיינען זיינע צווייגין גיפלאנצט אונ פון דעם וואשר גייען ארויס אלע וואשרין וואש זייגען בשאפין גיווארין פון ששת ימי בראשית אונ טייכין

מערין

נבהם ששים מעלות · זו למעלה מזו עולות · ועד כסא הכבוד טסות ועולות · בשיח נעימות שיר המעלות: וכל אחד ואחד לפי כבודו · וכבוד והדר יתן הודו · בזיו שכינה ייחדו · במראה פנים יכבדו · בעשרה לבושים לאפדו · ברקמה ועתיק לרפדו · כמראה הקשת לחסדו · כמראה הנוגה לנגדו · כצאת השמש בעודו · אשר בו צדקו יעידו · לפי הרשום בכתב ידו · ולפי מעשיו ומעבדו · ישלם למו פעלם כמעבדו: יש ממאה אמה קומתם · כתבנית היכל רקמתם · יש ממאתים ושלש מאות תקומתם · כן ועד תשע מאות הקמתם · ולפי שעור תקומתם · כן תהא בארץ ממלכתם · יש מהם מלא העולם מהלכתם · ומסוף העולם ועד סופו הליכתם · יש מששה עשר עולמות מלכותם · ויש משלש מאות ועשרה ממשלתם · ויש משלש מאות ושלשים ושלשה שליחותם · ושלום גדול יש בינותם · ושנאה אין במחנותם · ותחרות אין במחיצתם · ואיבה אין בהליכתם · ופלגות אין בחפתם · וקנאה אין במשכנותם · ושנה אין ברפידתם · ותנומה אין ברביצתם · ואסון אין במגורתם · ודמעה אין בעפעפותם · וצרה אין במחשבותם · וצוקה אין בטוחותם · ויצר רע אין בלבותם · ורע עין אין בדירתם · ומיתה אין במדורתם · ומחלה אין בגויתם ·

בית לוי

בים אלהי (תהלים סח יח) (טסות) טורחות (בשיח) בדבור מל' ודברי בפלאותיך אשיחה (לאפדו) ל' קשוט מל' ויאפוד לו בו (ויקרא ז ח) (ועתיק) לשון ולמכסה עתיק (ישעיה כג יח) ופרש"י מלבושי טי עתיק משובח (לרפדו) לעשות לו רפיד (שליחותם) משלחתם (ותחרות) לשון ריב מלשון לתחרר ריב (משלי כו כ) (ופלגות) ומחלוקת (ברפידתם) במשכבם כמו רפידתו זהב (שה"ש ג' י') ופרש"י משכבו ומשכבו (ברביצתם) במושבם (ואסון אין כו') כמ"ש בלע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פני' (ישעיה כה ח) (במגורתם) בדירתם מלשון ולא יכלה ארץ מגוריהם (בראשית לו ז) (בטוחותם) ל' כליות ומעט במחשבותם כמו מי שת בטוחות חכמה (איוב לח לו) (בגוים)

מטה לוי

ושלים ממעלה למעלה עד שמגיעים לכסא הכבוד (בשיח נעימות שיר המעלות) בדבור נעים ובשיר ושבח (וכל אחד ואחד לפי כבודו) וכל אחד שכר מדור לפי מעשיו (וכבוד והדר יתן הודו) הקדוש ב"ה נותן לכל צדיק הוד והדר (בזיו שכינה ייחדו) הצדיק יהיה מיוחד ומוכתר בזיו השכינה (במראה פנים יכבדו) הקדוש ב"ה מכבד לצדיק ומראה לו פנים יפות (בעשרה לבושים לאפדו) הקב"ה ילבים ויתקן לצדיק מלבושיו העשרה שיש לו להקב"ה (ברקמה ועתיק לרפדו) ילבים לצדיק בגדים מצויירים וגדולים וחשובים (כמראה הקשת לחסדו) בחסד של הקב"ה ניתן להם שיהא זיו פניהם דומה למראה הקשת (כמראה הנוגה לנגדו) (כצאת השמש בעודו) כעוד שהוא זורח (אשר כו' לפי הרשום בכתב ידו ולפי מעשיו כו' כמעבדו) לאדם שמעשיו מעידין עליו שהוא צדיק או לאספן לכל אחד משלהם כפי מעשיו ובבות בן דוד יהיו ישראל בקומה זקופה (יש ממאה אמה קומתם כתבנית היכל רקמתם) ואשים יהיו מלובשים בבגדי רקמה ויהיו גם כן בקומה כתבנית היכל דכתיב בנותינו כזוית מחוטבות תבנית היכל מה היכל ק' אמה אף נקבות ק' אמה (יש ממאתים ושלש מאות כו') ואף שלאחד יהיה מעלה וממשלה יותר מחבירו אפ"ה (ושלום גדול יש בינותם ושנאה אין כו') כמעט יהיו כמלאכים (ותחרות) ריב לאחרר

ווערין צוא טיילט צוא אלע גראבין אונ דיא זיבין כתות פון די חשובי צדיקים וועלין לויבין גאט אונ וועלין זיך פרייען אונטער דעם שאטין פון זיינע צווייגין אונ פון אונטער זייא וועלין זיין דרייסיג שטאפלין צו דיא מלאכים בצלם זייא וועלין זיך בשיצין אין שאטין פון דיא צדיקים צוא לויבין גאט אויף דיא שטאפלין מיט אגיזאנג אונ איבר די צדיקים וועלין זיין זעכציג שטאפלין איין שטאפיל העכער פון דעם אנדערין אונ דיא מלאכים וועלין שוועבין פון איין שטאפיל צום אנדערין ביז אין דעם כסא הכבוד אונ מיט שיינע רייד אונ גיזאנג וועלין זיי זינגען אויף די שטאפלין וכל אחד ואחד אונ איטליכער צדיק נאך זיינע מעשים טובים נאך וועט אים גאט שיינם כבוד אפ געבין ער וועט זיין גיאיינצינט אונ גיקריינט מיט לויטערקייט פון דער שכינה ער וועט אים מכבד זיין מיט דער שיין פון דער שכינה אונ גאט וועט אים אן צירין מיט צעהן קליידר מיט גיוועבטע אונ טייערע קליידער וועט ער אים צירין פון גאטס חסד וועט זייער גישטאלט גלייך זיין צום גישטאלט פון דעם רעגין בויגין אויך וועלין זייא לייכטין וויא דער שטערין וואס ער הייסט נוגה אונ אזו וויא דיא זון אז זיא שיינט אונ איטליכר מענש וואס זיין גירעכטיקייט וועט אויף אים עדות זאגין אזו וויא עס איז אן גיצייכינט אונ אן גישריבין מיט זיין האנט אונ נאך זיינע מעשים נאך ער וועט זייא צאלין נאך זייערע מעשים נאך יש ממאה אמה אז משיח וועט קומן וועלין זיין אטייל צדיקים הויך הונדערט איילין אונ וועלין הויך זיין הונדערט איילין אזו הויך וויא דאש היכל איז גיוועזן אונ וועלין ציין אין שיינע גצירטע קליידר אונ אטייל וועלין זיין פון צוויא הונדערט אונ דרייא הונדערט איילין זייער באשטאנד אונ אטייל וועלין ביז ניין הונדערט איילין גרויס זיין נאך זייער גרויש נאך אזו וועט זייער גאנג זיין אויף דער ערד אטייל פון זייא וועט זייער גאנג זיין איבר דער גאנצער וועלט זייער גאנג וועט זיין פון איין עק וועלט צוא דר אנדרר עק וועלט איין טייל צדיקים וועט זיין זייער מלוכה איבר זעכצין עולמות אונ אטייל פון זיי איז דריי הונדערט אונ צעהן עולמות זייער גיוועלטיקייט אונ אטייל וועט זיין זייער שליחות פון דריי הונדערט אונ זעקס אונ דרייסיג עולמות ושלום גדול האטשע איין ממשלה וועט זיין גרעסר פון דער אנדרר וועט פארט גרוים שלום זיין צווישין זייא אונ אין זייער רואונג וועט ניט זיין קיין שנאה קיין אן רייצונג וועט ניט זיין אין זייערע מחיצות אונ פיינט שאפט וועט ניט זיין אין זייער גאנג קיין טיילונג וועט ניט זיין אין זייערע חופות וואש גאט וועט מאכין צוא די צדיקים אונ קנאה וועט ניט זיין אין זייער רואונג קלומר איינער דעם אנדערין וועט ניט מקנא זיין קיין שלאף וועט ניט זיין אויף זייערע בעטין קיין דרומלונג וועט ניט זיין אויף זייער גילעגער קיין מארד וועט ניט זיין אין זייער וואונונג קיין טרערין וועט ניט זיין אין זייערע אויגין קיין צרה

ששים כל אחד ואחד בנחלתם · שמחים במפעלותם · גלים בירושתם · רוננים בפור חלקתם · עולצים בארחותם · חדים את אל בחדותם : והוא יתהלך בתוכם · עמו לסכו למשכם · בעבותות אהבה להמשיכם · באברתו לסוככם · תחת כנפיו לסככם · בסתר אהלו למסכם · בינו לבין משרתיו לתוכם : ויניח רוכב ערבות · ויחן בתוך מעלות ערבות · בצדק קיחת שתי ערבות · ואתה מרבבות קדש אלפי רבבות · לעמוד בין הדסי עבות · בצדק שלשת אבות : וירום כסא מיוחד · וישב עם זקני גוי אחד · אוגדי לולב אחד · ומעמיתים בם אתרוג אחד : ויאתיו בני אבות שלשה · היחוסים אום משלשה · יותר מקוראי קדוש שלשה · ויערב לו שיח אמונים · המהללים בארבעת מינים · מארבע חיות מרבעי פנים : ויחפוץ במחוללי חמשת וששת · ההוגים חמשת ועורכים ששת · מהלולי חתולי כנפי ששת : ויעורר אהבת איתנים · וכהון פאר חתונים · היות למעלה מהם נתונים · ומחיצתם תהא מכפנים · ומשתעשעים ביקרה מפנינים · בצל שדי לפני

מטה לוי

(והוא) הקב"ה (יתהלך בתוכם) יטייל בתוך הצדיקים (עמו לסוס למסכם) ימשוך את הצדיקים עמו לסוס של מעלה (באברתו לסוככם) תחת כנפי השכינה למסוך ולסכך אותם (בסתר אהלו למסכם) לסככם (בינו לבין משרתיו לתוכם) לעשות אותם תוך ואמצע בינו לבין משרתיו (ויניח רוכב ערבות) הקב"ה מניח ועוזב רקיע שנקרא ערבות (ויחן) יפרס שכינתו (בתוך) בני ישראל שנותנין מעלה ושבח גאה ומתוק (בצדק קיחת שתי ערבות) בזכות צדקה שאוגדין ב' ערבות יחד (ואתה מרבבות כו') יבואו מלאכי השרת ויעמדו בין ישראל שנקראו הדסים (בצדק) בזכות צדק (שלשת אבות) (ומעמיתים בם אתרוג אחד) ומשתתפים עמו אתרוג עם הג' מינים (ויאתיו) ויבאו (היחוסים) אום משולשה) אומה המיוחסת והמשולשת בכהנים לוים וישראלים אשר הם מיוחסים (יותר מקוראי קדוש שלשה) יותר ממלאכי השרת שאומרים קדוש קדוש קדוש (ויערב לו שיח אמונים) וימתוק ויהיה מרוצה לפני השם יתברך דבור של ישראל שנקראו אמונים (מארבע חיות מרובעי פנים) יותר מקובל לפני הקדוש ברוך הוא מתפלת ארבע חיות אשר להם ארבעה פנים (במחוללי חמשת וששת) ישראל המשבחים ומהללים בשמחה כבמחול וקוראים ביו"ט ה' בני אדם וביום כפור ששה (ההוגים חמשה ועורכים ששת) עוסקים בחמשה חומשי תורה ובששת סדרי משנה והוא מקובל לפני הקדוש ב"ה יותר (מהלולי חתולי כנפי ששת) מהלול של מלאכים המעופפים בשש כנפים (ויעורר אהבת איתנים) ויזכור זכות אבות שנקראים איתנים (וכיהון פאר חתונים) ויזכור הכיתון והקידושין שקידש הקדוש ב"ה את ישראל במתן תורה (היות למעלה מהם נתונים) למעלה מן המלאכים (ומחיצתם תהא מכפנים) מחיצה של ישראל יהיה מכפנים של מלאכים ויהיו (משתעשעים ביקרה מפנינים)

בית לוי

יגילו וישמחו (בפור) הוא הגורל (עולצים) שמחים ל' עלץ לבי בה' (ש"א ב א) (חדים) לשון שמחה מלשון תחדהו בשמחה (תהלים כא ז) (למסכם) ל' סכך (לתוכם) לשון תוך ואמצע מלשון והם תכו לרגלך (דברים לג ג) ופרש"י והם מתמצעים לתחת רגלך (הדסי עבות) תואר לישראל (ומעמיתים) מל' עמיתך ועמיתו כאן לשון שותפות (ויאתיו) כמו ויבואו מלשון יאתיו חשמנים (תהלים סח לב) (אום) כמו אומה (שיח) דבור (אמונים) תואר לישראל (חתולי) לשון והחתל לא חותלת (יחזקאל טז ד) שהוא ענין עטיפה (כנפי ששת) תואר למלאכים שנא' עליהם שש כנפים לאחד (ישעי' ו ב) (איתנים) תואר לאבות (וכיהון) ענין גדולה מל' יכהן פאר (ישעיה סא) (חתונים) מלשון והתחתנו אותנו (בראשית לד ט) (ביקרה מפנינים) התורה שנא' עליה יקרה היא מפנינים

וועט ניט זיין אין זייערע מחשבות קיין איינע שאפט וועט ניט זיין אין זייערע גידין אונ קיין יצר הרע וועט ניט זיין אין זייער הארצין קיין עין הרע וועט ניט זיין אין זייער וואונונג אונ קיין טויט וועט ניט זיין אין זייער וואונונג קיין קריינק וועט ניט זיין אין זייער גוף ששים איטליכר וועט זיך פרייען מיט זיין צרכ זיי וועלין זיך פרייען מיט זייערע מעשים טובים זייא וועלין זיך פרייען מיט זייער ירושה זייא וועלין זינגען אונ לויבין וואש גאט איז זייער חלק זייא מאכין דער פרייען גאט מיט זייערע גוטע מעשים זייא וועלין דער פרייען גאט מיט זייער פרייד והוא אונ גאט וועט זיך שפאצירין מיט דיא צדיקים ארויין גיין מיט זייא אין דער סוכה פון דעם גן עדן מיט גרויס ליבשאפט אין דער סוכה זייא אריין ציהן צוא בשיצין אונ צוא בדעקין זייא מיט דיא פליגיל פון דער שכינה אין זיין פאר בארגנעם גיצעלט וועט ער זייא בדעקין זיי וועלן זיין צווישין גאט אונ צווישין דיא מלאכים זייא וועלין העכער זיצין פון דיא מלאכים ויניח גאט וועט לאזין דעם הימיל וואש הייסט ערבות אונ וועט רוהן צווישין דיא ישראל וואש זייא האבין אין זיך זיסע מעלות אין דעם זכות וואש זייא נעמען צווייא ערבות גאט וועט קומען מיט אלע היילינע מלאכים צוא שטיין צווישין דיא ישראל וואש זייא ווערין אן גירופין הדסים אונ זיינען מקיים דיא מצוה פון הדס אין דעם זכות פון דיא דרייא אבות וירום גאט וועט זיך אויף הייבין פון זיין איינציגין שטול פון דעם כסא הכבוד אונ וועט זיך זעצין צווישין די ישראל וואש זיינען איין פאלק אויף דער וועלט זייא בינדין איין לולב אונ זייא בהעפטין צוא דיא דריי מינים איין אתרוג ויאתיו אונ זייא וועלן קומן דיא ישראל וואש זייא זיינען די קינדער פון דיא דרייא אבות די ישראל וואש זיינען גידריט מיט כהנים לוים ישראלים איז זייער יחוס בעסער אז דר יחוס פון דיא מלאכים וואש זאגין דרייא מאל קדוש ויערב לו אונ עס איז זיסער פאר גאט די רייד פון ישראל וואש זייא גלייבין אין גאט אויף דער גאולה וואש זייא לויבין גאט מיט דיא פיר מינים פון לולב וועט גאט צוא הערין דיא תפלה פון ישראל מיין פון דיא תפלה פון דיא פיר חיות פון דעם כסא הכבוד ויחפוץ גאט האט בעשר ליב דיא שמחה פון ישראל וואש זייא האבין אום יום טוב אונ זיינען עולה תורה פינף אונ אום יום כפור זעקס וואש זייא לערנען דיא פינף ספרים פון תומש אונ זעקס סדרים פון משניות בעסר פון דעם לויב פון די מלאכים וואס האבין זעקס פליגיל ויעורר גאט וועט דער וועקין דעם זכות פון די אבות וואש זייא ווערין אן גירופין איתנים אונ וועט זייא אן קליידין בגדי כבוד פון איין כהן גדול אונ זייער ארט וועט העכר זיין פון דיא מלאכים אונ דיא מחיצה פון ישראל וועט זיין אינווייניג פון דיא מלאכים אונ זייא וועלין זיך פרייען מיט דער תורה וואש ויא איז טייערר פון גין גאלד אין שאטין פון גאט פון אינווייניג אונ דיא מלאכים וועלין פרעגין דיא

ישראל

ולפנים · ואותם ישאלו שאננים · בסכת נוה שאננים מה פעל נוצר אמונים · ומה הורה במעונים · ומה גלה סוד לנאמנים · ומה חשף ממצפונים · והם יבארו למו חיך צפונים · קול רנה וישועה אשר בם מונים · כי הם היו ראשונים · חרב פיפיות שנונים · הלל במשנה שונים · חדשים וגם ישנים · שירות ותשבחות משננים · ואחרימו זיע חיות נותנים · בקול רעש מנגנים · קדוש וברוך עונים · ושרפי מעל עם כנף רננים · ממעל לכסא הגונים · ליושב על כסא רוננים · לנערץ בסוד קדושים מרננים · פה אחד עונים · וזה את זה מכונים · וזה לזה מצינים · וזה מזה מתבוננים · וזה אל זה קרוא נכונים · ושלוש קדשה לקדוש נותנים : ככתוב על יד נביאך וכו'

לדור ודור · אתה בחרתנו · יעלה ויבא והשיאנו · רצה ומודים וכו' עד אחר ש"ע תמצא ביום ראשון של סוכות · ונוטלין הלולב והאתרוג ומברכים על נטילת לולב · ואין מברכין שהחיינו ביום שני · אא"כ חל יום ראשון בשבת · וקורין הלל שלם ק"ש אין כמוך :

התחנה משערי ציון מה שאומרים בשלש רגלים בשעת הוצאת ס"ת תמצא בסדר התפלה

מוציאין שני ספרי תורות וקורין בפ' אמור שור או כשב והמפטיר קורא בפינחס ובחמשה עשר יום כדאתמול ומפטירין ויקהלו במ"א (ח' ב') :

ויקהלו אל־המלך שלמה כל־איש ישראל בירח האתנים בחג הוא החדש השביעי: ויבאו כל זקני ישראל וישאו הכהנים את־הארון: ויעלו את־ארון יהוה ואת־אהל מועד ואת־כל־כלי הקדש אשר באהל ויעלו אתם הכהנים והלוים: והמלך שלמה וכל־עדת ישראל הנועדים עליו אתו לפני הארון מזבחים צאן ובקר אשר לא־יספרו ולא ימנו מרב : ויביאו הכהנים את־ארון ברית־יהוה אל־מקומו אל־דביר הבית אל־קדש הקדשים אל־תחת כנפי הכרובים : כי הכרובים פרשים כנפים אל־מקום הארון ויסכו הכרבים על־הארון ועל־בדיו מלמעלה: ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים מן־הקדש על־פני הדביר ולא יראו החוצה ויהיו שם עד היום הזה: אין בארון רק שני לחות האבנים אשר הנח שם משה בחרב אשר כרת יהוה עם־בני ישראל בצאתם מארץ מצרים: ויהי בצאת הכהנים מן־הקדש והענן מלא את־בית יהוה: ולא־יכלו הכהנים לעמד לשרת מפני הענן כי־מלא כבוד־יהוה את־בית יהוה: אז אמר שלמה יהוה אמר לשכן בערפל: בנה בניתי בית זבל לך מכון לשבתך עולמים: ויסב המלך את־פניו ויברך את כל־קהל ישראל וכל־קהל ישראל עמד: ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר דבר בפיו את דוד אבי ובידו מלא לאמר: מן־היום אשר הוצאתי את־עמי את־ישראל ממצרים לא־בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם ואבחר בדוד להיות על־עמי ישראל: ויהי עם־לבב דוד אבי לבנות בית לשם יהוה אלהי ישראל: ויאמר יהוה אל־דוד אבי יען אשר היה עם־לבבך לבנות בית לשמי הטיבת כי היה עם־לבבך: רק אתה לא תבנה הבית

בית לוי

(משלי ג טו) (שאננים) מלאכים (נוצר) לשון דירה מל' נוה קדשך (שמות טו) (שאננים) ל' שקט ושאנן (ירמיה ל י) (נוצר) ל' שמירה ועפ"ה אמונים נוצר (תהלים לא כד) (הורה) ל' אורה (במעונים) בשמים (חשף) ל' גילוי מל' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (חיך) ל' חכו ממתקים (שה"ש ה טז) ופרש"י דבריו ערבים (צפונים) ל' טמון מל' בלבי צפנתי אמרתך (תהלים קיט יא) (עונים) מספרים (עומדים ממעל) כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו (ישעיה ו ב) (מצינים) ל' סימן ורמז :

מטה לוי

יעסקו בתורה שיקרה מפנינים (ואותם ישאלו שאננים) המלאכים ישאלו לישראל היושבים (בסוכת נוה שאננים) בסוכה של הקדוש ב"ה שקטים ושלוים · ישאלו להם (מה פעל נוצר אמונים) מה עשה הקדוש ברוך הוא שהוא נוצר ושומר לישראל שנקראים אמונים (ומה הורה במעונים) ואיזה אורה הורה בשמים (ומה גילה סוד לנאמנים) ואיזהו סוד גילה לישראל (ומה חשף ממצפונים) מה גילה מסוד הנסתרות (והם יבארו למו חיך צפונים) ישראל יפרשו למלאכים דבור הצפון (כי הם היו ראשונים) היושבים ראשונה במלכות השם יתברך ולומדים התורה שהיא כמו (חרב פיפיות שנונים) (הלל במשנה שונים) אומרים הלל ושבח פעם אחר פעם על כל אשר היטיב עמהן הקדוש ב"ה (חדשים וגם ישנים) כמאחז"ל שתהיה שעבוד מלכיות עיקר ויציאת מצרים טפל לה (ואחרימו זיע חיות נותנים) כמאחז"ל קדמו שרים אחר נוגנים בתחילה מעוררים ישראל ואחר כך נוגנים המלאכים (וזה את זה מכונים) באיזו שעה לומר שירה להקדוש ברוך הוא :

ישראל וואש זיצין אין סוכה פון גאט וואש טוט גאט דער היטער פון ישראל אונ וואש האט ער גיפסקת אין הימיל אונ וואס פאר אסוד האט ער זיי מגלה גיוועזן אונ וואש פר איין פרברגנעם סוד האט ער זיי גיזאגט והם יבארו אונ דיא ישראל וועלין דיא מלאכים מפורש זיין דיא פאר בארגנע זאכין זיא טוען דער ציילין גאטש שבחים מיט גרויס גיזאנג כי הם ווארום איידער ער האט דיא וועלט בשאפין איז דיא נשמות פון דיא ישראל בשאפין גיווארין אזוא וויא אשווערד מיט צוויא שארפין אזוא זייגען זיא שארף מקיים דיא תורה ומצות זייא לויבין גאט איין לויב נאך דער אנדרר האטשע זייא לויבין מיט אנייע לויב טוען זייא פארט לויבין גאט אלטע לויב מיט גיזאנג טוען זיי שארפן נאך דער לויב פון דיא ישראל טוען אים לויבין דיא חיות הקודש מיט ציטערנעש מיט אגרויש קול טוען זייא זינגען זייא ענטפערין נאך דיא ישראל קדוש וברוך ושרפי מעל אונ דיא ברענענדיגע מלאכים וואס לויבן גאט מיט זייערע פליגיל וואס זייא שטייען אונ לויבין העכר פון אנדרע מלאכים טוען זיי מיט איין מויל ענטפערן וזה אל זה איינר צום אנדרין טוען זיך מכוין זיין איינר צום אנדרין טוען ווינקין איינער צום אנדרין טוען פר שטיין געבין איינר צום אנדרן איז אן גיגרייט אונ זאגין דרייא מאל קדוש צו דעם הייליגן גאט :

כִּי אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֵּר

המפטיר אומר הברכות

יה אלי · אשרי · יהללו · ומתפללין מוסף כדלהמול תמצא ביום ראשון של סוכות · ואומרים הושענות תמצא אחר תפלת מוסף ליום א׳:

סדר התפלות בחול המועד של סוכות

לערבית. כמוצאי י"ט לחוה"מ בימי החול אומרין והוא רחום וכו׳ ומתפללין של חול ואומרין אתה חוננתנו בחונן הדעת ויעלה ויבא בעבודה ואחר התפלה אומר הש"ץ ק"ת ומבדיל על הכוס המבדיל בין קדש לחול אבל אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים ואומרים עלינו וק"י: ואם היום ערב שבת. מתפללין מנחה של יו"ט וערבית כבשארי ע"ש ואומרין ויכלו ומגן אבות ואין מזכירין בו של יום טוב ואין חותמין רק כשל שבת (ובענין במה מדליקין נחלקים הקהלות במנהגיהם יש שאומרין אותו ויש שאין אומרין אותו) ואחר כך אומרים עלינו קדיש יתום: בחולו של מועד שחרית מתפללין ככל שאר ימות השנה ואומרין מזמור לתודה ומדלגין מזמורים של שבת ומתפללין יהי כבוד כמו בחול. (חוץ מן הושענא רבה שהרבה קהלות נוהגים לומר בו מזמורים של שבת) ומתפללים ש"ע ואומרין יעלה ויבא בעבודה ואם שכח מחזירין אותו והש"ץ חוזר התפלה ואוחזין ההדסים ונוטלין הלולב וגומרין את ההלל ומנענעים בהודו ובאנא. קדיש שלם ומוציאין ס"ת אחד (וא"א על הכל חוץ מן הו"ר לפי מנהג ק"ק) וקורין בו ד׳ בקרבנות החג בפ׳ פינחס ואחר הקריאה ח"ק וגוללין ואומרין יהללו ומזמור ומחזירין הס"ת להיכל אשרי ובא לציון ח"ק ומתפללין מוסף של י"ט ואומרין פ׳ קרבנות הפסוקה דיומא שהיו קורין לרביעי והש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש (ובהו"ר כעריצך לפי מנהג ק"ק) ומוציאין ס"ת (ובהו"ר ז׳ ס"ת) ומניחין על הבימה ואומרין הושענא של יומו לפי המנהג ומקיפין הבימה פעם אחת (ובהו"ר ז׳ פעמים) ומחזירין ס"ת להיכל ק"ש עליו (ובהו"ר נוהגין לנגן קדיש כנגון ר"ה ויו"כ ובהרבה קהלות אומרין ג"כ אין כאלקינו) ואומרין מזמור ל"א ובהו"ר מזמור ס"פ

וזהו חלוף הקריאה לימי חול המועד סוכות

ביום א׳ דחה"מ (י"ז תשרי) כהן וביום השני לוי וביום השלישי ישראל וביום הרביעי רביעי חוזר וקורא וביום השני וביום השלישי:

ביום ב׳ דחה"מ (י"ח תשרי) כהן וביום השלישי לוי וביום הרביעי ישראל וביום החמישי רביעי וביום השלישי וביום הרביעי:

ביום ג׳ דחה"מ (י"ט תשרי) כהן וביום הרביעי לוי וביום החמישי ישראל וביום הששי רביעי וביום הרביעי וביום החמישי:

ביום ד׳ דחה"מ (כ׳ תשרי) כהן וביום החמישי לוי וביום הששי ישראל וביום השביעי רביעי וביום החמישי וביום הששי:

ביום ה׳ דחה"מ (כ"א תשרי) הוא הושענא רבה · כהן וביום החמישי לוי וביום הששי ישראל וביום השביעי רביעי וביום הששי וביום השביעי:

יוצר לשבת חול המועד של סוכות

החזן מתחיל שוכן עד וכו׳ · חצי קדיש וברכו · ואח"כ אומרים זה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל: אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

מיוסד על א"ב בראשי החרוזות ושם המחבר יהודה חזק

אֲפָאֵר לֵאלֹהֵי מַעֲרָכָה · אֲשֶׁר יָעַץ וּפָעַל בִּרְחָבָה וַאֲרֻכָּה · וְצִוָּנוּ לֵישֵׁב בַּסֻּכָּה: בֵּאֵר תּוֹרָתוֹ לִמְפַעַנְחִים וְהִקְשִׁיבוּ · בְּסַסָּם לָנֶצַח תְּאֶהָבוּ · בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ: גִּלָּה שְׂכָרָהּ מִמְּרוֹמִים · וְהִנְחִילָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַעֲשָׂרָה עוֹלָמִים · בַּסֻּכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים: חוּן יְקַבְּצֵנוּ הַדּוֹר כְּמֵאָז בַּאֲרִיאֵל · דַּרְכֵּנוּ הַיְשַׁר וְרַחֵם יִשְׁרֵי אֵל · חַזְּקֵנוּ כְּעַל יַד יְקוּתִיאֵל · קָדוֹשׁ: הָדַר בְּנוֹף אוֹתוֹתָיו לִמְעַנְּכֶם · וְסִכֵּךְ עֲנָנוֹ עֲלֵיכֶם · לְמַעַן יֵדְעוּ דוֹרוֹתֵיכֶם: הֵאִירוּ מֻבְהָקִים בַּאֲמִירָה · שֶׁחַמָּתָהּ מְרֻבָּה מִצִּלָּתָהּ שֶׁלֹּא כַּתּוֹרָה · וְאִם לָאו כְּשֵׁרָה: וַעֲטָרָה בְּסַדִּינִין

מטה לוי

(אפאר ל׳ לשי מערכה) אשבח לאל מערכות ישראל (אשר יעץ ופעל ברחבה וארוכה) בתורה דכתיב בה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים (איוב יא) נתייעץ בה מד שלא ברא העולם ובה פעל מפעלות הבריאה (וצונו) בתורה (לישב בסוכה) (באר תורתו למפענחים) להמגלים סודותיה ביאר להם תורתו (והקשיבו) וקבלו התורה (בססם לנצח) חזקם לנצח ואמר להם תאהבו את התורה וצוה להם (בסוכות תשבו) (גלה שכרה ממרומים) גילה שכר סוכה מן השמים (והנחילם שלש מאות ועשרה עולמים) בשכר (בסוכות תשבו שבעת ימים) ובקשתנו (יקבצנו הדור) הקב"ה שנקרא הדור יקבץ אותנו (כמאז באריאל) כמו שקבלנו מקדש בירושלים ובהמ"ק הנקראים אריאל (חזקנו) עתה (כעל יד יקותיאל) כמו שחזקתנו על ידי מרע"ה: (דיהר בנוף) הרקיד ומיהר במצרים לעשות אותותיו למענכם (האירו מובהקים באמירה) ת"ח המובהקים בתורה האירו עינינו והורו (שחמתה מרובה מצלתה) זהו שלא כהלכה (ועטרה) אבל אם עטרה (בסדינין ובקרומין המצויירין)

בית לוי

(אפאר) ל׳ שבח (לאלהי מערכה) עפ"ס בשם ס׳ נבואת אלהי מערכות ישראל (ש"א יז) (למפענחים) ל׳ גלוי מל׳ צפנת פענח (בראשית מא מה) (בססם) ל׳ כן ובסים (אריאל) תואר לבהמ"ק (הדור) תואר להקב"ה (אריאל) בהמ"ק: (דהר) ל׳ ריקוד ומהירות מל׳ מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה כ) (נוף) כנוי למצרים (מובהקים) תואר לת"ח ע"ש שאור תורה נוגה עליהם (זכר) כמו הוסיר

א״פאר לאלהי איך טוא בשיינען גאט איידער ער האט בשאפין די וועלט האט ער איין עצה גיהאלטין מיט דר תורה וואש זיא איז ברייטר פון דעם ים אונ ער האט אונז גיבאטין צוא זיצין אין סוכה באר תורתו ער האט מפורש גיוועזן ◆א תורה צוא דיא חכמים וואש זיינען מגלה פר בארגנע זאכין אונ האבין אויף זיך מקבל גיוועזן ער האט זיי גישטארקט אויף אייביגי כדי זייא זאלין ליב האבין די תורה אונ האט זיי גישאפט איר זאלט זיצין אין סוכה גלה שכרה ער האט מגלה גיוועזן פון דעם הימל דעם שכר פון סוכה פאר וואש ער זייא גימאכט ירשינן דרייא הונדערט מיט צעהן וועלטין אין דעם זכות וואש זייא זיצין זיבין טעג אין סוכה יקבצנו הדור מיר בעטין דיך דוא גאט זאלסט אונז איין זאמלין אזו וויא ער האט אונז אויס גיצויגין פון מצרים אונ האט אונז גיבויט דעם בית המקדש אונזר וועג זאל זיין גלייך אונ דער בארם זיך איבר די ישראל שטארק אונז אזו ווי דוא האסט אונז גישטארקט דורך משה רבינו דוא הייליגר גאט: דיהר בנוף גאט האט גישפרונגען אין מצרים אונ האט באוויזין זיינע צייכין פון אייערט וועגין אין דער מדבר האט ער אייך בדעקט מיט וואלקין כדי זיי זאלין ווישין אלע אייערע דורות האירו דיא חכמים האבין גימאכט לייכטין מיט זייערע רייד אסופה וואש דיא זון איז מין פון דעם שאטין איז פסול אונ אז דער שאטין איז מין

וּבִקְרוּמִין הַמְצִירִין ׳ וְסִכְּכָה כְּהִלְכַת מוֹרִין ׃ בִּגְזֵרַת קַדִּישִׁין וּמַאֲמַר עִירִין ׃ זָהִר שֶׁפּוֹדִין
חוּץ מִסֻּכָּה ׳ וַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּה בְּתוֹךְ סְכוּכָה ׳ וְהוּא מְטַיֵּל בַּסֻּכָּה ׃ חֲשׁוּבָה אַרְבַּע אַמּוֹת
עַל אַרְבַּע ׳ פְּסוּלָה פְּחוּתָה מֵאַרְבַּע ׳ כְּדֵי לִזְכּוֹת עַם רוֹבַע ׃ טִכְּסוּ עֵדַת בְּחִירַי ׳ כְּתִקּוּן
דַּת הוֹרַי ׳ צֵא מִדִּירַת קֶבַע וְשֵׁב בְּדִירַת עֲרַאי ׃ יָחִיד כְּשֶׁבָּרָא עוֹלָמוֹ ׳ וְכִלְּלוֹ בְּזוּוּגִים
בְּעַצְמוֹ ׳ שְׁנַיִם שְׁנַיִם כִּנְאֻמוֹ ׃ כְּשֶׁיָּצַר לִוְיָתָן וְזוּגָתוֹ ׳ כֵּן עָשׂ זִיז שָׂדַי וְהוֹרָתוֹ ׳ וּמַרְעִיתוֹ
אֶלֶף הָרִים וְאִשְׁתּוֹ ׃ לְשַׂחֵק בָּם צִנֵּן הַזְּכָרִים בְּלָהוּקִים ׳ וְהַנְּקֵבוֹת הָרַג בְּבִתּוּקִים ׳ וּמְלָחֵם
לֶעָתִיד לָבֹא לַצַּדִּיקִים ׃ מוֹעֲדִים הֵכִין בְּגַן עֵדֶן בִּמְסִבָּה ׳ וִידֹוָה עַל רֹאשָׁם לְטוֹבָה ׳ וְהַמֶּלֶךְ
הַמָּשִׁיחַ שַׂר הַצָּבָא ׃ נִכְנָסִין כָּל הָאֻמִּים לָדִין ׳ פְּנֵי יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא דִין ׳ בְּצֶדֶק אוֹתָנוּ יָדִין ׃
סֵדֶר מִצְוֹתֶיךָ תֵּן לָנוּ וּנְקַיְּמָה ׳ וְנִזְכֶּה עִם אֵלּוּ בְּנֶחָמָה ׳ שַׂגִּיא כֹחַ שׁוֹכֵן רוּמָה ׃ עֶלְיוֹן
הַשּׁוֹפֵט כֹּל בֶּאֱמוּנָה ׳ יַשְׁמִיעַ לָהֶם בִּתְבוּנָה ׳ יֵשׁ לִי מִצְוָה קְטַנָּה ׃ פֵּרוּשׁ סֻכָּה וּשְׁאֵלֶיהָ ׳
אַרְבַּע דְּפָנוֹת וְצֵל עָלֶיהָ ׳ לֹא תַרְחִיקוּ מֵאֵלֶיהָ ׃ צְלָלִים לַעֲשׂוֹת בָּהּ יַעֲטוּ ׳ וְחַמָּה תִּקְדַּח
עֲלֵיהֶם וְלוֹהֲטוּ ׳ וּבְרַגְלֵיהֶם יִבְעֲטוּ ׃ קָדוֹשׁ יִשְׁפּוֹךְ עֲלֵיהֶם חֵמָה ׳ וַיַּפִּילֵם בְּגֵיהִנֹּם בְּלִי
רְחוּמָה ׳ בְּמַדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה בִּמְהוּמָה ׃ רָם רוֹכֵב עֲרָבוֹת ׳ הִזְהִירָנוּ מִצְוַת עֲרָבוֹת ׳ וְתֵתֵּן

בית לוי

(קדישין עירין) פ"ת שדומין למלאכי השרת שהם גוזרים והקב"ה מסכים עמהם (טכסו) תקנו (וכללו) כלל אותו או עשר אותו (בעצמו) בחזקו (כנאמו) כדבורו (בלהוקים) מלשון להקת הנביאים שהוא לשון חברת נביאים (ש"א יט כ) (בבתוקים) מלשון ובתקוך בחרבותם (יחזקאל יז מ) ות"י ויגזעונך בסייפיהון (מועדים) המזומנים (שגיא כח) רב כח (יעטו) ל' עטיפה

מטה לוי

כו' אז היא (בגזרת קדישין ובמאמר עירין) כדת השם יתברך והחכמים (זהר) הש"י הזהיר שיהיו (שפודין חוץ מסוכה) שאין מסככין בהם (והוא מטייל בסוכה) כי מצוה הוא שלא יטייל אלא בסוכה (חשובה) וכשרה כשהיא (ארבע אמות על ארבע) (פסולה) היא כשהיא (פחותה מארבע) לדעת רבי (כדי לזכות) ישראל

שנקראים (עם רובע) (טכסו עדה בחירי) תקנו חז"ל (כתקון דת הורי) כדין התורה (צא מדירת כו' ׳ יחיד כו' ׳ וכללו בזווגים) כלל ועשר אותו בזוגים שברא כל מין זכר ונקבה (בעצמו) בחזקו (שנים שנים כנאמו) באמרו פרו ורבו (כן עש זיז שדי והורתו) שור הבר ונקבתו (ואשתו) וכן אשתו מרעה שלה אלף הרים וברא אותם (לשחק בם) לכן (צנן הזכרים בלהוקים) הרס את הזכרים לויתן ושור הבר בחברתם שלא יתחברו אל אשה (והנקבות הרג בבתוקים) בתקיעת החרב בגוף (מועדים המזומנים (הכין) הקדוש ב"ה בג"ע (במסבה) כו' (נכנסים כל האומים) האומות הקדמונים עובדי כוכבים ומזלות יהיו נכנסין (לדין כו') ויאמרו (סדר מצותיך תן לנו ונקימה ונזכה עם אלו) עם ישראל (בנחמה) אתה השם יתברך (שגיא כח שוכן רומה עליון כו' ישמיע כו' פירוש סוכה ושאליה) והצריך לה דהיינו (ארבע דפנות וצל) מרובה צריך להיות עליו (אל תרחיקו מאליה) מלעשותם זהו תשובת הקב"ה והם (צללים לעשות בה יעטו) יעשו סוכות להתעסף בצלה (וחמה תקדח עליהם ולהטו) החמה שורפת עליהם עד שכמעט נלהטים ונשרפים והיה להם לצאת בפחי נפש כמו שעושים ישראל בשעה שהם יוצאים מפני הגשמים נפחי נפש אך (וברגליהם יבעטו) יוצאים בשמחה ובועטין במצות סוכה ולכן (קדוש) כו' (בלי רחומה) בלי רחמנות (הזהירנו במצות ערבות)

אין דער זון כשיה איז זיא כשר ועטרה אונ צוא צירין דיא סוכה מיט שיין
צירונג צוא בדעקין דעם סכך וויא דיא חכמים האבין גיפסקת דיא גזירה
פון די חכמים וואש זיינען גלייך צו מלאכים זיהר גאט האט אונז מזהיר
גיוועזן אז מיט אייזערנע אונ אנדרע כלים טאר מען ניט צוא דעקין די
סוכה אונ עסין אונ טרינקען כוז מען אין סוכה אונ צו שפאצירין אויך
גאר אין סוכה חשבוה אסוכה פון פיר איילין אויף פיר איילין איז כשר
ווינציגער פון פיר איילין איז פסול מזכה זיין דיא ישראל וואש האבין
גרוס אויף פיר דגלים אין דער מדבר טכסו די חכמים האבין מתקן
גיוועזן וויא אין דר תורה שטייט גייא ארויס פון דר שטוב אונ זיץ אין
סוכה יחיד גאט איז גיוועזן איינער אז ער האט בשאפין דיא וועלט אונ
דיא אלע בשעפעניש פון דער וועלט האט ער גימאכט פאר ווייס וויא
אין דער תורה שטייט פאר חיים זייגען אלע גיקומען צוא נח אין דער
תיבה ארייין כשיצר אז ער האט בשאפין דעם לויתן מיט זיין ווייב אזו
האט ער בשאפין דעם שור הבר מיט זיין ווייב אונ ער מיט זיין ווייב איז
זייערע שפייז אלע טאג צוויא טויזינט בערג גראז לצחק גאט טוט זיך
מיט זייא שפילין ער האט קאלט גימאכט דעם לויתן מיט דעם שור
הבר זייא זאלין ניט קענען מאכין גיוויננן אונ זייערע ווייבער האט גאט
גיקילט אונ האט צוא שניטין אויף שטיקר ער האט זייא אין גיזאלצין

אויף דער סעודה פון דיא צדיקים ווענין אז משיח וועט קומען מועדים די
סעודה איז אן גיברייט צוא זיין אין גן עדן גאט וועט רוען אויף זייערע
קעפ צוא גוטין אונ דער מלך המשיח בן דוד ווערט דארט זיין נכנסין די
אומות וועלין אריין קומען צום משפט פאר גאט וואש זיצט אויף דער
שטול פון משפט זיי וועלין זאגין מיט גירעכטיקייט זאלסטו אונז משפטן
סדר גיב אונז דיינע מצות וועלין מיר זייא מקיים זיין וועלין מיר אויך
זוכה זיין מיט די ישראל צו פרייען זיך שגיא גאט וואש רועט אין הימל
עליון דער גאט וואש משפט אלע מיט אמת וועט ער זייא ענטפערן מיט
פאר שטאנד איך האב אקליינע מצוה פירוש זיא הייסט סוכה אונ אירע
דינים פיר ווענט בדעקט מיט סכך איר זאלט זיך ניט דער ווייטערין
צוא האלטין די מצוה צללים וועלין זייא איטליכער זיך מאכין אין סוכה
אונ גאט וועט אויש ציהן דיא זון פון דער פוטר פאס אונ וועט זייא
ברענגען אונ מיט זייערע פיס וועלין זייא טרעטין אונ וועלין אנטלויפין
מיט פרייד פון דער סוכה קדוש גאט וועט אויף זייא ברוגז ווערין רם גאט
רועט אין הימל וואש הייסט ערבות גאט האט אונז גיגעבין זיסע מצות
גאט האט ליב אז דיא ישראל זאלין מערין פאר אים תפלות שם די אלע
אלע וואש וועלין זעהן דאש נעמין פון ישראל וועלין זייא מקנא זיין
דיא בלייךיגער פון ישראל וועט זייא ברענגען פייער אז זייא וועלין אוים

לפניו להרבות: שם יחזו ויבושו קנאת עם · אף אש צרים תאכלם במסעם · באבני אלגביש אש וגפרית וזעם: חיון תקיף יחיינו מיומים · הוד והדר תודיע בכפלים · כהיום הזה בהר הקדש ובירושלים · קדוש: הכל יודוך וכו׳

אופן

ירוצצו כברקים · ישתפכו כמזרקים · ישרתו לפרקים · יעושו איש באחיו ולא נזק · והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק: צגים במשמרות · צהר ואשמורות · צלצול גם זמרות · צהל קול יריעו הולך וחזק: והחיות חשמלי מרכבה · חששם לא כבה · חשים בלי עכבה · חרדים ומזיעים כצוק מים יזק: והחיות קפציאל השר · קולות יבשר · קשת לא יחסר · קרב להסתכל ירא פן יתנזק: והחיות המוני לגיון · קובעים הגיון · טובלים ברגיון · נוגנים בהקדש גן נעול ומעזק · והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק: והחיות פי׳ אין זולתך

זולת ראשי החרוזות יהודה

יפה וברה כרדה לגיא פתרוסים · יהיר חסר לב הכביד עול בשנוסים · צרחה וקבלה למעתיק פלוסים · פקד לה סרסור להוציאה בנסים: הקשה עקלתון לשלח אום עמוסה · הטיח דברים כמטל בעריסה · ופץ מי יהוה להציל ארוסה · ובספר דתותי אין

מטה לוי

וממוקות (ותתן לפניו להרבות) ולהרבות לפניו בתפלה (שם יחזו ויבושו קנאת עם) העובדי כוכבים ומזלות המקנאים בישראל יראו בכבוד ישראל ויבושו (אף אש צרים תאכלם במסעם) העובדי כוכבים ומזלות הצרים לישראל תאכלם האש בהלוכם: (ירוצצו כברקים) רצים המלאכים בשליחותם כברק אש (ישתפכו כמזרקים) ישתפך נפשם כשופכים ממזרקים ישתפך נפשם לאביהם שבשמים (ישרתו לפרקים) כל אחד משמרת בעת ובפרק שלו (יעושו איש באחיו ולא נזק) ידחקו זה את זה לשליחות הקדוש ברוך הוא ולא אחד מהם ניזק (והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק) כרתעות מפני השכינה שלמעלה מן הרקיע וממהרת להשיב את ראשן כשמוציאות ראשן מתחת הרקיע הנטוי למעלה מהן כלהבת הכבשן שיוצאת תמיד מפי הכבשן וממהרת לחזור וליכנס (רש״י) (צהר ואשמורות) בבקר ובערב (צלצול גם זמירות) להרים קול זמירות כמו בצלצלי תרועה (צהל קול יריעו הולך וחזק) בשמחה ובהרמת קול ירישו וישבחו להקדוש ב״ה (חששם לא כבה) אך דבר מועט מהם לא כבה (חשים בלי עכבה) וממהרים בלי עכוב (חרדים ומזיעים) החיות מתפחדים ומכח הפחד הם מזיעים (כצוק מים יזק) כמו שפיכת מים מצוקקים (קולות יבשר קשת לא יחסר) הוא יבושר שלא יחסר נבואת זכריה ממנו הנה ממנו יתד ממנו קשת מלחמה (זכריה י׳ ד׳) (קרב להסתכל ירא) הוא ירא ליקרב להסתכל (פן יתנזק) (המוני לגיון) חיל מלאכים ההומים בשבחו של הקדוש ברוך הוא (קובעים הגיון) קובעים זמן לומר שירה (טובלים ברגיון) בנהר די נור (נוגנים) מלאכים נוגנים ומשבחים להקדוש ב״ה (בהקדש גן נעול ומעזק) לאחר שהקדישו ישראל הנקראים גן מגודר: (יפה וברה) כנסת ישראל (כרדה לגיא) כאשר ירדה למצרים הנקראת גיא פתרוסים (יהיר) פרעה שהיה מתגאה והיה (חסר לב הכביד עול בשינוסים) הכביד עולו בישראל הזריזים ומזוינים במצות (צרחה) צעקה (וקבלה למעתיק פילוסים) להקב״ה המשבר הרים השקולים בפלס (פקד לה סרסור) זה ומנה הקב״ה לה את משה רבינו עליו השלום (להוציאה בנסים · הקשה) פרעה שנקרא נחש (עקלתון) הקשה את לבו מלשלח את בנ״י העמוסים מני בטן (הטיח דברים) הלעיג בדברים (כמוטל בעריסה) כתינוק המוטל בעריסה שאין לו דעת (ופץ) ודבר (מי ה׳) אשר יכול (להציל) את ישראל הנקראים (ארוסה) (ובספר דתותי

בית לוי

(במסעם) בהלוכם (אלגביש) אבני ברד גדולות כמ״ש (יחזקאל לח): (ירוצצו) ל׳ ריצה (ישתפכו כמזרקים) י״מ רמז למלאכים המתחדשים בכל יום ובו ביום ישובו לאפס ותוהו ונשרפים בנהר דינור כמים המשתפכים מן המזרק (יעושו) מלשון עושו ובואו (יואל ד יא) ופרש״י שם כמו חושו ויונתן תרגם יתכנשון (צהר) תואר ליום (צהל) ל׳ שמחה (חששם) הוא תבן כדק (עכבה) הס״א יתירה (קשת לא יחסר) י״מ הברית שהבטיח לישראל ע״י הקשת לא יחסר (לגיון) חיילים (הגיון) לשון דבור ושבח (רגיון) כך שמו של נהר דינור שטובלין שם (מעוזק) מגודר מל׳ ויעזקהו ויסקלהו (ישעיה ה ב): (יפה וברה) תואר לישראל (כרדה) כאשר ירדה (לגיא פתרוסים) כנוי למצרים (יהיר) כנוי לפרעה ולכן נקרא (חסר לב) כי כל המתגאה נקרא שוטה (בשינוסי׳) תואר לישראל ועל שם שהם זריזים במצות (צרחה) צעקה (וקבלה) לשון תלמוד קיבל על חבירו (למעתיק) למשבר (פלוסים) עפ״ס ושקל בפלס הרים (ישעיה מ ב) (סרסור) תואר למשה רבינו עליו השלום (עקלתון) כנוי לפרעה

ניין פון דר סוכה אויף זייא ווערט פאלין שטיינער אונ פייער אונ שוועביל פון דעם הימיל תקיף דער שטארקר גאט זאל אונז אויש לייזין פון דעם גלות אזו וויא ער האט אונז אויש געלייזט פון מצרים אונ בבל די גאולה זאל צווייא מאל אזוא גרויס אונ שיין זיין וויא פריער איז געוועזן אזו וויא דער טאג וואס מיר זיינען געוועזן אין ירושלים קדוש הייליגער גאט:

ירוצצו דיא מלאכים טוען לויפן אין גאטס שליחות וויא אבליץ דר נאך אז זייא טוען אפ זייער שליחות ווערין זייא פאר ברענט אין טייך דינור זייא דינען גאט איטליכר אין זיין צייט איש זייא טוען איילין אין שליחות פון גאט אונ ווערין ניט נזוק אונ דיא חיות פון כסא הכבוד טוען לויפין אהין אונ אהער וויא אשיין פון אבליץ צגים זייא שטייען אויף דעם משמר בייא טאג אונ בייא נאכט זייא הייבין אויף זייער קול מיט געזאנג מיט פרייד טוען זייא לויבן גאט אונ זייער קול ווערט געשטארקט דיא חיות וואס טראגין דעם כסא הכבוד זייער ליכט ווערט ניט פר לאשין זייא איילין אן זאמונג פון זייא לויפט טייבין שוויים פאר דער שרעקעניש אונ ציטרניש וואס זייא האבין פאר גאט קפציאל דער מלאך טוט זאגין בשורות טובות דאס וואס גאט האט כורת ברית געוועזן מיט נח דורך דעם רעגין בויגין אז קיין מבול זאל ניט זיין ווערט ניט געמינערט ווערין דער מלאך געוועהנט צוא קוקין אויף דעם רעגין בויגין ער האט מורא ער זאל ניט נזוק ווערין המוני דיא חיילות מלאכים וואס זאגין שירה מיט ברומונג זייא גרייטין זיך אן איין שבח צוא גאט זיי זיינען זיך טובל אין טייך. וואס הייסט רגיון ווען זאגין דיא מלאכים שירה מיט געזאנג נאך דעם אז זייא זאגין קדושה דיא ישראל וואס זיינען געוועזן אין מצרים אפ געשייד פון געאוף אזו וויא אפאר שלאסינער גארטין:

יפה וברה דיא ישראל וואס זיינען שיין אונ לויטער אז זיי האבן גנידערט קיין מצרים האט דר נארישער בעל גאוה פרעה שווער געמאכט דעם יאך אויף ישראל האט זיא געשריען צוא גאט וואס ער צוא ברעכט דיא

יוצר לשבת חול המועד של סוכות

שְׁמוֹ בְּטִכְסִיסָהּ׃ וְהֵשִׁיבוּ שָׁלִישׁ בְּשֵׁם דַּר מְעוֹנִים׳ הִתְיַצֵּב וְהָכֵן לָךְ מוּל נֶגֶף אֲבָנִים׳ דָּם וּצְפַרְדְּעִים וְעָרוֹב עֲדִים נְכוֹנִים׳ וַחֲיָלִים קְטַנִּים הַמְכַנִּים כִּנִּים׃ דִּבֵּר וְהִשְׁלִים מַכּוֹת עֲשָׂרָה׳ וְהוֹצִיאָהּ בְּתֻפִּים מֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה׳ וְהִכָּה עוֹיְנָהּ מַכָּה כְעוּרָה׳ וְהִנְחִילָהּ קְדוּמָה אַלְפַּיִם סְתוּרָה׃ הוֹשִׁיבָהּ בְּסֻכָּה בְּאֶרֶץ מִדְבָּרִים׳ וְהִכְנִיסָהּ לְחֻפָּה בְּחַדְרֵי חֲדָרִים׳ וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת וּפְרִי עֵץ הֲדָרִים׳ וְעַרְבֵי נְחָלִים וְכַפּוֹת תְּמָרִים׃ חזן חֲדָשָׁה שִׁיר וָזֶמֶר רְנָנוֹת וּרְנָנִים׳ זְכוּת אָבוֹת וּבָנִים יְמַלְּטֵם מֵאֲנוּנִים׳ כְּנִרְאָה בַּיָּם וּטְבִיעַת גְּאוֹנִים׳ חֲנֵנָה מִמָּרוֹם

עוֹזֵר אָבוֹת וּבָנִים׃ עזרת וכו׳ עד גאל ישראל

בית לוי

(יסעיה כ) (בטכסיסה) כל״ח וויי״ג (וסן) ודבר (בטכסיסה) לשון תיקון (שליש) שר והשוב וכוח תולר למשה כמו ויעז כבלים (מ״ב ז ב) (מול) עד (כעורה) מגונה (קדומה) תולר לתורה כמ״ש והכיה שעשועים יום יום (משלי ח ל) ויומו של הקב״ה אלף שנים:

מטה לוי

אין שמו בטכסיסה) ובספר שלי שכתוב שם כל אלהות בטכסיסי מלוכה שלי לא נתקשט שמו שם (והשיבו שליש בשם דר מעונים) השיבו משה בשם הש״י סדר במשונה (התיצב והכן לך מול נגף אבנים) הכן את עצמך נגד המכות הגדולות (והכה עוינה) והכה את פרעה שהבים עליהם בעין רעה (מכה כעורה והנחילה קדומה אלפים סתורה) והנחיל להם התורה שהיתה נסתרה אלפים שנה לפני בריאת העולם (והכניסה לחופה בחדרי חדרים) במשכן בבית קה״ק:

וואוגענע בערג האט גאט גשיקט משה רבינו ער זאל אוים ציהען זייא מיט נסים חקשת האט פרעה ניט געוואלט ארוים לאזין פון מצרים דיא ישראל ער האט מורד גיוועזן אין גאט וויא אקינד וואס ליגט אין וויג אונ האט גיזאגט ווער איז דער גאט וואס זאל קענין מציל זיין פון מיין האנט דיא ישראל וואס זיינען אין גירופין כלה אונ גאטס נאמן איז ניט דער נאנט אין מיין ספר הזכרונות וואס שטייען דר מאנט אלע הארין פון דר וועלט והשיבו האט אים משה גיענטפערט פון גאטס וועגין איך בין דיר מתרה אז גאט וועט דיך שלאגין מיט פיל מכות דם וצפרדעים אונ ערוב זיינען אן גיברייט צוא טאן דאס שליחות פון גאט אונ קליינע בשעפניש דאס הייסט כנים דבר והשלים משה האט אים מתרה גיוועזן אונ האט גיבראכט אויף אים צעהן מכות אונ האט זיא אוים גיצויגין פון פינצטרין גלות צוא איין ליכטיגר גאולה מיט פויקין אונ האט גישלאגין פרעה מיט מיאוסע מכות אונ האט גיגעבין דיא ישראל דיא תורה וואס זיא איז באשאפין גיווארין צוויא טויזינט יאר פאר דער וועלט הושיבה אין דר מדבר האט ער זיא גיזעצט אין אסיפה פון וואלקין אונ האט זיא אריין גיבראכט אין זיינע פאר בארגענע חדרים אונ האט זייא מגלה גיוועזן אז זייא זאלין נעמן דיא פיר מינים פון לולב:

תפלת שחרית של שבת חול המועד

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מָגֵן אַבְרָהָם׃

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים׳ סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׳ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃

וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים.

כשמ״ץ חוזר התפלה אומרים זה

נְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמְךָ בָּעוֹלָם כְּשֵׁם שֶׁמַּקְדִּישִׁים אוֹתוֹ בִּשְׁמֵי מָרוֹם כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהֹוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃ אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ׃ בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהֹוָה מִמְּקוֹמוֹ׃ מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן׃ תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים׃ וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ׃ יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ׃

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד׃ כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

אַתָּה קָדוֹשׁ וְשִׁמְךָ קָדוֹשׁ וּקְדוֹשִׁים בְּכָל יוֹם יְהַלְלוּךָ סֶּלָה׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ׃

יִשְׂמַח מֹשֶׁה בְּמַתְּנַת חֶלְקוֹ׳ כִּי עֶבֶד נֶאֱמָן קָרָאתָ לּוֹ׳ כְּלִיל תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשׁוֹ נָתַתָּ לוֹ בְּעָמְדוֹ לְפָנֶיךָ עַל הַר סִינַי וּשְׁנֵי לוּחוֹת אֲבָנִים הוֹרִיד בְּיָדוֹ וְכָתוּב בָּהֶם שְׁמִירַת שַׁבָּת וְכֵן כָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ׃ וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם

בְּרִית עוֹלָם: בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא לְעוֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהֹוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפַשׁ:

וְלֹא נְתַתּוֹ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ לְגוֹיֵי הָאֲרָצוֹת וְלֹא הִנְחַלְתּוֹ מַלְכֵּנוּ לְעוֹבְדֵי פְסִילִים וְגַם בִּמְנוּחָתוֹ לֹא יִשְׁכְּנוּ עֲרֵלִים · כִּי לְיִשְׂרָאֵל עַמְּךָ נְתַתּוֹ בְּאַהֲבָה לְזֶרַע יַעֲקֹב אֲשֶׁר בָּם בָּחָרְתָּ: עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת וְהַנְחִילֵנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן שַׁבַּת קָדְשֶׁךָ וְיָנוּחוּ בוֹ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת:

רְצֵה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל · וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם לסוכות חַג הַסֻּכּוֹת הַזֶּה: לפסח חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה: זָכְרֵנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים: וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה:

וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן: מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ · וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ · וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת · עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד: וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת: לש"ץ ברכת כהנים

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם · וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

אֱלֹהַי נְצוֹר לְשׁוֹנִי מֵרָע וּשְׂפָתַי מִדַּבֵּר מִרְמָה וְלִמְקַלְלַי נַפְשִׁי תִדּוֹם וְנַפְשִׁי כֶּעָפָר לַכֹּל תִּהְיֶה · פְּתַח לִבִּי בְּתוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ תִּרְדּוֹף נַפְשִׁי וְכָל הַחוֹשְׁבִים עָלַי רָעָה מְהֵרָה הָפֵר עֲצָתָם וְקַלְקֵל מַחֲשַׁבְתָּם: עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן יְמִינֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן קְדֻשָּׁתֶךָ · עֲשֵׂה לְמַעַן תּוֹרָתֶךָ · לְמַעַן יֵחָלְצוּן יְדִידֶיךָ הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי: יִהְיוּ לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ יְהֹוָה צוּרִי וְגוֹאֲלִי: עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שיבנה בית המקדש במהרה בימינו ותן חלקנו בתורתך: ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות: וערבה ליי מנחת יהודה וירושלים כימי עולם וכשנים קדמוניות:

ואומרים הלל שלם תמלא ביום א' דסוכות · ק"ש · ואח"כ אומרים קהלת ואין מברכין עליה וע' מ"א הלכות לולב סי' תרס"ג ס"ק א':

קהלת א ב

א דִּבְרֵי קֹהֶלֶת בֶּן־דָּוִד מֶלֶךְ בִּירוּשָׁלָם: הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר קֹהֶלֶת הֲבֵל הֲבָלִים הַכֹּל הָבֶל: מַה־יִּתְרוֹן לָאָדָם בְּכָל־עֲמָלוֹ שֶׁיַּעֲמֹל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: דּוֹר הֹלֵךְ וְדוֹר בָּא וְהָאָרֶץ לְעוֹלָם עֹמָדֶת: וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ וְאֶל־מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זוֹרֵחַ הוּא שָׁם: הוֹלֵךְ אֶל־דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל־צָפוֹן סוֹבֵב ׀ סֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל־סְבִיבֹתָיו שָׁב הָרוּחַ: כָּל־הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל־הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא אֶל־מְקוֹם שֶׁהַנְּחָלִים הֹלְכִים שָׁם הֵם שָׁבִים לָלָכֶת: כָּל־הַדְּבָרִים יְגֵעִים לֹא־יוּכַל אִישׁ לְדַבֵּר לֹא־תִשְׂבַּע עַיִן לִרְאוֹת וְלֹא־תִמָּלֵא אֹזֶן מִשְּׁמֹעַ: מַה־שֶּׁהָיָה הוּא שֶׁיִּהְיֶה וּמַה־שֶּׁנַּעֲשָׂה הוּא שֶׁיֵּעָשֶׂה וְאֵין כָּל־חָדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: יֵשׁ דָּבָר שֶׁיֹּאמַר רְאֵה־זֶה חָדָשׁ הוּא כְּבָר הָיָה לְעֹלָמִים אֲשֶׁר הָיָה מִלְּפָנֵנוּ: אֵין זִכְרוֹן לָרִאשֹׁנִים וְגַם לָאַחֲרֹנִים שֶׁיִּהְיוּ לֹא־יִהְיֶה לָהֶם זִכָּרוֹן עִם שֶׁיִּהְיוּ לָאַחֲרֹנָה: אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָם: וְנָתַתִּי אֶת־לִבִּי לִדְרוֹשׁ וְלָתוּר בַּחָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמָיִם הוּא ׀ עִנְיַן רָע נָתַן אֱלֹהִים לִבְנֵי הָאָדָם לַעֲנוֹת בּוֹ: רָאִיתִי אֶת־כָּל־הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ וְהִנֵּה הַכֹּל הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ: מְעֻוָּת לֹא־יוּכַל לִתְקֹן וְחֶסְרוֹן לֹא־יוּכַל לְהִמָּנוֹת: דִּבַּרְתִּי אֲנִי עִם־לִבִּי לֵאמֹר אֲנִי הִנֵּה הִגְדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי חָכְמָה עַל כָּל־אֲשֶׁר־הָיָה לְפָנַי עַל־יְרוּשָׁלָם וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה וָדָעַת: וָאֶתְּנָה לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְדַעַת הוֹלֵלוֹת וְשִׂכְלוּת יָדַעְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הוּא רַעְיוֹן רוּחַ: כִּי בְּרֹב חָכְמָה רָב־כָּעַס וְיוֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מַכְאוֹב: ב אָמַרְתִּי אֲנִי בְּלִבִּי לְכָה־נָּא אֲנַסְּכָה בְשִׂמְחָה וּרְאֵה בְטוֹב וְהִנֵּה

גם־הוא הבל׃ לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה־זה
עשה׃ תרתי בלבי למשוך ביין את־בשרי ולבי נהג
בחכמה ולאחז בסכלות עד אשר־אראה אי־זה טוב
לבני האדם אשר יעשו תחת השמים מספר ימי חייהם׃
הגדלתי מעשי בניתי לי בתים נטעתי לי כרמים׃ עשיתי
לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל־פרי׃ עשיתי לי
ברכות מים להשקות מהם יער צומח עצים׃ קניתי
עבדים ושפחות ובני־בית היה לי גם מקנה בקר וצאן
הרבה היה לי מכל שהיו לפני בירושלם׃ כנסתי לי גם־
כסף וזהב וסגלת מלכים והמדינות עשיתי לי שרים ושרות
ותענגות בני האדם שדה ושדות׃ וגדלתי והוספתי מכל
שהיה לפני בירושלם אף חכמתי עמדה לי׃ וכל אשר
שאלו עיני לא אצלתי מהם לא־מנעתי את־לבי מכל־שמחה
כי־לבי שמח מכל־עמלי וזה־היה חלקי מכל־עמלי׃ ופניתי
אני בכל־מעשי שעשו ידי ובעמל שעמלתי לעשות והנה
הכל הבל ורעות רוח ואין יתרון תחת השמש׃ ופניתי אני
לראות חכמה והוללות וסכלות כי ׀ מה האדם שיבוא אחרי
המלך את אשר־כבר עשוהו׃ וראיתי אני שיש יתרון
לחכמה מן־הסכלות כיתרון האור מן־החשך׃ החכם עיניו
בראשו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם־אני שמקרה אחד
יקרה את־כלם׃ ואמרתי אני בלבי כמקרה הכסיל גם־אני
יקרני ולמה חכמתי אני אז יתר ודברתי בלבי שגם־זה הבל׃
כי אין זכרון לחכם עם־הכסיל לעולם בשכבר הימים
הבאים הכל נשכח ואיך ימות החכם עם־הכסיל׃ ושנאתי
את־החיים כי רע עלי המעשה שנעשה תחת השמש כי־
הכל הבל ורעות רוח׃ ושנאתי אני את־כל־עמלי שאני עמל
תחת השמש שאניחנו לאדם שיהיה אחרי׃ ומי יודע החכם
יהיה או סכל וישלט בכל־עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת
השמש גם־זה הבל׃ וסבותי אני ליאש את־לבי על כל־
העמל שעמלתי תחת השמש׃ כי־יש אדם שעמלו בחכמה
ובדעת ובכשרון ולאדם שלא עמל־בו יתננו חלקו גם־זה
הבל ורעה רבה׃ כי מה־הוה לאדם בכל־עמלו וברעיון לבו
שהוא עמל תחת השמש׃ כי כל־ימיו מכאבים וכעס ענינו
גם־בלילה לא־שכב לבו גם־זה הבל הוא׃ אין־טוב באדם
שיאכל ושתה והראה את־נפשו טוב בעמלו גם־זה ראיתי
אני כי מיד האלהים היא׃ כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני׃
כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן
ענין לאסוף ולכנוס לתת לטוב לפני האלהים גם־זה הבל
ורעות רוח׃ ג לכל זמן ועת לכל־חפץ תחת השמים׃ עת
ללדת ועת למות עת לטעת ועת לעקור נטוע׃ עת להרוג
ועת לרפוא עת לפרוץ ועת לבנות׃ עת לבכות ועת לשחוק
עת ספוד ועת רקוד׃ עת להשליך אבנים ועת כנוס אבנים
עת לחבוק ועת לרחק מחבק׃ עת לבקש ועת לאבד עת
לשמור ועת להשליך׃ עת לקרוע ועת לתפור עת לחשות
ועת לדבר׃ עת לאהב ועת לשנא עת מלחמה ועת שלום׃
מה־יתרון העושה באשר הוא עמל׃ ראיתי את־הענין אשר
נתן אלהים לבני האדם לענות בו׃ את־הכל עשה יפה בעתו
גם את־העלם נתן בלבם מבלי אשר לא־ימצא האדם את־
המעשה אשר־עשה האלהים מראש ועד־סוף׃ ידעתי כי
אין טוב בם כי אם־לשמוח ולעשות טוב בחייו׃ וגם כל־האדם
שיאכל ושתה וראה טוב בכל־עמלו מתת אלהים היא׃ ידעתי
כי כל־אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף
וממנו אין לגרע והאלהים עשה שיראו מלפניו׃ מה־שהיה
כבר הוא ואשר להיות כבר היה והאלהים יבקש את־נרדף׃
ועוד ראיתי תחת השמש מקום המשפט שמה הרשע ומקום
הצדק שמה הרשע׃ אמרתי אני בלבי את־הצדיק ואת־הרשע
ישפט האלהים כי־עת לכל־חפץ ועל כל־המעשה שם׃
אמרתי אני בלבי על־דברת בני האדם לברם האלהים
ולראות שהם־בהמה המה להם׃ כי מקרה בני־האדם ומקרה
הבהמה ומקרה אחד להם כמות זה כן מות זה ורוח אחד
לכל ומותר האדם מן־הבהמה אין כי הכל הבל׃ הכל הולך
אל־מקום אחד הכל היה מן־העפר והכל שב אל־העפר׃ מי
יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה
הירדת היא למטה לארץ׃ וראיתי כי אין טוב מאשר ישמח
האדם במעשיו כי־הוא חלקו כי מי יביאנו לראות במה
שיהיה אחריו׃ ד ושבתי אני ואראה את־כל־העשקים אשר
נעשים תחת השמש והנה ׀ דמעת העשקים ואין להם מנחם
ומיד עשקיהם כח ואין להם מנחם׃ ושבח אני את־המתים
שכבר מתו מן־החיים אשר המה חיים עדנה׃ וטוב משניהם
את אשר־עדן לא היה אשר לא־ראה את־המעשה הרע
אשר נעשה תחת השמש׃ וראיתי אני את־כל־עמל ואת כל־
כשרון המעשה כי היא קנאת־איש מרעהו גם־זה הבל
ורעות רוח׃ הכסיל חבק את־ידיו ואכל את־בשרו׃ טוב מלא
כף נחת ממלא חפנים עמל ורעות רוח׃ ושבתי אני ואראה
הבל תחת השמש׃ יש אחד ואין שני גם בן ואח אין־לו ואין
קץ לכל־עמלו גם־עיניו עינו קרי לא־תשבע עשר ולמי ׀ אני
עמל ומחסר את־נפשי מטובה גם־זה הבל וענין רע הוא׃
טובים השנים מן־האחד אשר יש־להם שכר טוב בעמלם׃
כי אם־יפלו האחד יקים את־חברו ואילו האחד שיפול ואין
שני להקימו׃ גם אם־ישכבו שנים וחם להם ולאחד איך יחם׃
ואם־יתקפו האחד השנים יעמדו נגדו והחוט המשלש לא
במהרה ינתק׃ טוב ילד מסכן וחכם ממלך זקן וכסיל אשר
לא־ידע להזהר עוד׃ כי־מבית הסורים יצא למלך כי גם
במלכותו נולד רש׃ ראיתי את־כל־החיים המהלכים תחת
השמש עם הילד השני אשר יעמד תחתיו׃ אין־קץ לכל־העם
לכל אשר־היה לפניהם גם האחרונים לא ישמחו־בו כי־גם־

זֶה הֶבֶל וְרַעְיוֹן רוּחַ׃ שְׁמֹר רַגְלֶיךָ יתיר י׳ כַּאֲשֶׁר תֵּלֵךְ אֶל־בֵּית
הָאֱלֹהִים וְקָרוֹב לִשְׁמֹעַ מִתֵּת הַכְּסִילִים זָבַח כִּי־אֵינָם יוֹדְעִים
לַעֲשׂוֹת רָע׃ ה אַל־תְּבַהֵל עַל־פִּיךָ וְלִבְּךָ אַל־יְמַהֵר לְהוֹצִיא דָבָר
לִפְנֵי הָאֱלֹהִים כִּי הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה עַל־הָאָרֶץ עַל־כֵּן יִהְיוּ
דְבָרֶיךָ מְעַטִּים׃ כִּי בָּא הַחֲלוֹם בְּרֹב עִנְיָן וְקוֹל כְּסִיל בְּרֹב
דְּבָרִים׃ כַּאֲשֶׁר תִּדֹּר נֶדֶר לֵאלֹהִים אַל־תְּאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ כִּי אֵין
חֵפֶץ בַּכְּסִילִים אֵת אֲשֶׁר־תִּדֹּר שַׁלֵּם׃ טוֹב אֲשֶׁר לֹא־תִדֹּר
מִשֶּׁתִּדּוֹר וְלֹא תְשַׁלֵּם׃ אַל־תִּתֵּן אֶת־פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת־בְּשָׂרֶךָ
וְאַל־תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים
עַל־קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת־מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ׃ כִּי בְרֹב חֲלֹמוֹת
וַהֲבָלִים וּדְבָרִים הַרְבֵּה כִּי אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא׃ אִם־עֹשֶׁק
רָשׁ וְגֵזֶל מִשְׁפָּט וָצֶדֶק תִּרְאֶה בַמְּדִינָה אַל־תִּתְמַהּ עַל־הַחֵפֶץ
כִּי גָבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם׃ וְיִתְרוֹן אֶרֶץ בַּכֹּל
הִיא הוא קרי מֶלֶךְ לְשָׂדֶה נֶעֱבָד׃ אֹהֵב כֶּסֶף לֹא־יִשְׂבַּע כֶּסֶף
וּמִי־אֹהֵב בֶּהָמוֹן לֹא תְבוּאָה גַּם־זֶה הָבֶל׃ בִּרְבוֹת הַטּוֹבָה
רַבּוּ אוֹכְלֶיהָ וּמַה־כִּשְׁרוֹן לִבְעָלֶיהָ כִּי אִם־רְאִית ראות קרי עֵינָיו׃
מְתוּקָה שְׁנַת הָעֹבֵד אִם־מְעַט וְאִם־הַרְבֵּה יֹאכֵל וְהַשָּׂבָע
לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן׃ יֵשׁ רָעָה חוֹלָה רָאִיתִי תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ עֹשֶׁר שָׁמוּר לִבְעָלָיו לְרָעָתוֹ׃ וְאָבַד הָעֹשֶׁר הַהוּא
בְּעִנְיַן רָע וְהוֹלִיד בֵּן וְאֵין בְּיָדוֹ מְאוּמָה׃ כַּאֲשֶׁר יָצָא מִבֶּטֶן
אִמּוֹ עָרוֹם יָשׁוּב לָלֶכֶת כְּשֶׁבָּא וּמְאוּמָה לֹא־יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ
שֶׁיֹּלֵךְ בְּיָדוֹ׃ וְגַם־זֹה רָעָה חוֹלָה כָּל־עֻמַּת שֶׁבָּא כֵּן יֵלֵךְ וּמַה־
יִּתְרוֹן לוֹ שֶׁיַּעֲמֹל לָרוּחַ׃ גַּם כָּל־יָמָיו בַּחֹשֶׁךְ יֹאכֵל וְכָעַס
הַרְבֵּה וְחָלְיוֹ וָקָצֶף׃ הִנֵּה אֲשֶׁר־רָאִיתִי אָנִי טוֹב אֲשֶׁר־
יָפֶה לֶאֱכוֹל־וְלִשְׁתּוֹת וְלִרְאוֹת טוֹבָה בְּכָל־עֲמָלוֹ ׀ שֶׁיַּעֲמֹל
תַּחַת־הַשֶּׁמֶשׁ מִסְפַּר יְמֵי־חַיָּו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים
כִּי־הוּא חֶלְקוֹ׃ גַּם כָּל־הָאָדָם אֲשֶׁר נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים עֹשֶׁר
וּנְכָסִים וְהִשְׁלִיטוֹ לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ וְלָשֵׂאת אֶת־חֶלְקוֹ וְלִשְׂמֹחַ
בַּעֲמָלוֹ זֹה מַתַּת אֱלֹהִים הִיא׃ כִּי לֹא הַרְבֵּה יִזְכֹּר אֶת־יְמֵי חַיָּיו
כִּי הָאֱלֹהִים מַעֲנֶה בְּשִׂמְחַת לִבּוֹ׃ ו יֵשׁ רָעָה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ וְרַבָּה הִיא עַל־הָאָדָם׃ אִישׁ אֲשֶׁר יִתֶּן־לוֹ הָאֱלֹהִים
עֹשֶׁר וּנְכָסִים וְכָבוֹד וְאֵינֶנּוּ חָסֵר לְנַפְשׁוֹ ׀ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִתְאַוֶּה
וְלֹא־יַשְׁלִיטֶנּוּ הָאֱלֹהִים לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ כִּי אִישׁ נָכְרִי יֹאכְלֶנּוּ
זֶה הֶבֶל וָחֳלִי רָע הוּא׃ אִם־יוֹלִיד אִישׁ מֵאָה וְשָׁנִים רַבּוֹת
יִחְיֶה וְרַב ׀ שֶׁיִּהְיוּ יְמֵי־שָׁנָיו וְנַפְשׁוֹ לֹא־תִשְׂבַּע מִן־הַטּוֹבָה וְגַם־
קְבוּרָה לֹא־הָיְתָה לּוֹ אָמַרְתִּי טוֹב מִמֶּנּוּ הַנָּפֶל׃ כִּי־בַהֶבֶל
בָּא וּבַחֹשֶׁךְ יֵלֵךְ וּבַחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה׃ גַּם־שֶׁמֶשׁ לֹא־רָאָה
וְלֹא יָדָע נַחַת לָזֶה מִזֶּה׃ וְאִלּוּ חָיָה אֶלֶף שָׁנִים פַּעֲמַיִם וְטוֹבָה
לֹא רָאָה הֲלֹא אֶל־מָקוֹם אֶחָד הַכֹּל הוֹלֵךְ׃ כָּל־עֲמַל הָאָדָם
לְפִיהוּ וְגַם־הַנֶּפֶשׁ לֹא תִמָּלֵא׃ כִּי מַה־יּוֹתֵר לֶחָכָם מִן־הַכְּסִיל
מַה־לֶּעָנִי יוֹדֵעַ לַהֲלֹךְ נֶגֶד הַחַיִּים׃ טוֹב מַרְאֵה עֵינַיִם מֵהֲלָךְ־
נָפֶשׁ גַּם־זֶה הֶבֶל וּרְעוּת רוּחַ חצי הספר בפסוקים מַה־שֶּׁהָיָה כְּבָר
נִקְרָא שְׁמוֹ וְנוֹדָע אֲשֶׁר־הוּא אָדָם וְלֹא־יוּכַל לָדִין עִם שֶׁהתַּקִּיף

מִמֶּנּוּ׃ כִּי יֵשׁ־דְּבָרִים הַרְבֵּה מַרְבִּים הָבֶל מַה־יֹּתֵר
לָאָדָם׃ כִּי מִי־יוֹדֵעַ מַה־טּוֹב לָאָדָם בַּחַיִּים מִסְפַּר יְמֵי־חַיֵּי הֶבְלוֹ
וְיַעֲשֵׂם כַּצֵּל אֲשֶׁר מִי־יַגִּיד לָאָדָם מַה־יִּהְיֶה אַחֲרָיו תַּחַת
הַשָּׁמֶשׁ׃ ז טוֹב ט׳ רבתי שֵׁם מִשֶּׁמֶן טוֹב וְיוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הִוָּלְדוֹ׃
טוֹב לָלֶכֶת אֶל־בֵּית־אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל־בֵּית מִשְׁתֶּה בַּאֲשֶׁר הוּא
סוֹף כָּל־הָאָדָם וְהַחַי יִתֵּן אֶל־לִבּוֹ׃ טוֹב כַּעַס מִשְּׂחֹק כִּי־בְרֹעַ
פָּנִים יִיטַב לֵב׃ לֵב חֲכָמִים בְּבֵית אֵבֶל וְלֵב כְּסִילִים בְּבֵית
שִׂמְחָה׃ טוֹב לִשְׁמֹעַ גַּעֲרַת חָכָם מֵאִישׁ שֹׁמֵעַ שִׁיר כְּסִילִים׃
כִּי כְקוֹל הַסִּירִים תַּחַת הַסִּיר כֵּן שְׂחֹק הַכְּסִיל גַּם־זֶה הָבֶל׃
כִּי הָעֹשֶׁק יְהוֹלֵל חָכָם וִיאַבֵּד אֶת־לֵב מַתָּנָה׃ טוֹב אַחֲרִית
דָּבָר מֵרֵאשִׁיתוֹ טוֹב אֶרֶךְ־רוּחַ מִגְּבַהּ־רוּחַ׃ אַל־תְּבַהֵל בְּרוּחֲךָ
לִכְעוֹס כִּי כַעַס בְּחֵיק כְּסִילִים יָנוּחַ׃ אַל־תֹּאמַר מֶה הָיָה
שֶׁהַיָּמִים הָרִאשֹׁנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה כִּי לֹא מֵחָכְמָה שָׁאַלְתָּ
עַל־זֶה׃ טוֹבָה חָכְמָה עִם־נַחֲלָה וְיֹתֵר לְרֹאֵי הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי בְּצֵל
הַחָכְמָה בְּצֵל הַכָּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְעָלֶיהָ׃
רְאֵה אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי מִי יוּכַל לְתַקֵּן אֵת אֲשֶׁר עִוְּתוֹ׃
בְּיוֹם טוֹבָה הֱיֵה בְטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רְאֵה גַּם אֶת־זֶה לְעֻמַּת־
זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דִּבְרַת שֶׁלֹּא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה׃
אֶת־הַכֹּל רָאִיתִי בִּימֵי הֶבְלִי יֵשׁ צַדִּיק אֹבֵד בְּצִדְקוֹ וְיֵשׁ רָשָׁע
מַאֲרִיךְ בְּרָעָתוֹ׃ אַל־תְּהִי צַדִּיק הַרְבֵּה וְאַל־תִּתְחַכַּם יוֹתֵר לָמָּה
תִּשּׁוֹמֵם׃ אַל־תִּרְשַׁע הַרְבֵּה וְאַל־תְּהִי סָכָל לָמָּה תָמוּת בְּלֹא
עִתֶּךָ׃ טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם־מִזֶּה אַל־תַּנַּח אֶת־יָדֶךָ כִּי־יְרֵא
אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת־כֻּלָּם׃ הַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם מֵעֲשָׂרָה שַׁלִּיטִים
אֲשֶׁר הָיוּ בָּעִיר׃ כִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה־טּוֹב וְלֹא
יֶחֱטָא׃ גַּם לְכָל־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר יְדַבֵּרוּ אַל־תִּתֵּן לִבֶּךָ אֲשֶׁר לֹא־
תִשְׁמַע אֶת־עַבְדְּךָ מְקַלְלֶךָ׃ כִּי גַּם־פְּעָמִים רַבּוֹת יָדַע לִבֶּךָ אֲשֶׁר
גַּם־אַתָּ אתה קרי קִלַּלְתָּ אֲחֵרִים׃ כָּל־זֹה נִסִּיתִי בַחָכְמָה אָמַרְתִּי
אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי׃ רָחוֹק מַה־שֶּׁהָיָה וְעָמֹק ׀ עָמֹק מִי
יִמְצָאֶנּוּ׃ סַבּוֹתִי אֲנִי וְלִבִּי לָדַעַת וְלָתוּר וּבַקֵּשׁ חָכְמָה וְחֶשְׁבּוֹן
וְלָדַעַת רֶשַׁע כֶּסֶל וְהַסִּכְלוּת הוֹלֵלוֹת׃ וּמוֹצֶא אֲנִי מַר מִמָּוֶת
אֶת־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים לִבָּהּ אֲסוּרִים יָדֶיהָ
טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ׃
רְאֵה זֶה מָצָאתִי אָמְרָה קֹהֶלֶת אַחַת לְאַחַת לִמְצֹא חֶשְׁבּוֹן׃
אֲשֶׁר עוֹד־בִּקְשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי
וְאִשָּׁה בְכָל־אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי׃ לְבַד רְאֵה־זֶה מָצָאתִי אֲשֶׁר
עָשָׂה הָאֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם יָשָׁר וְהֵמָּה בִקְשׁוּ חִשְּׁבֹנוֹת רַבִּים׃
ח מִי כְּהֶחָכָם וּמִי יוֹדֵעַ פֵּשֶׁר דָּבָר חָכְמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו וְעֹז
פָּנָיו יְשֻׁנֶּא׃ אֲנִי פִּי־מֶלֶךְ שְׁמֹר וְעַל דִּבְרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים׃
אַל־תִּבָּהֵל מִפָּנָיו תֵּלֵךְ אַל־תַּעֲמֹד בְּדָבָר רָע כִּי כָּל־אֲשֶׁר
יַחְפֹּץ יַעֲשֶׂה׃ בַּאֲשֶׁר דְּבַר־מֶלֶךְ שִׁלְטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מַה־
תַּעֲשֶׂה׃ שׁוֹמֵר מִצְוָה לֹא יֵדַע דָּבָר רָע וְעֵת וּמִשְׁפָּט יֵדַע לֵב
חָכָם׃ כִּי לְכָל־חֵפֶץ יֵשׁ עֵת וּמִשְׁפָּט כִּי־רָעַת הָאָדָם רַבָּה עָלָיו׃
כִּי־אֵינֶנּוּ יֹדֵעַ מַה־שֶּׁיִּהְיֶה כִּי כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה מִי יַגִּיד לוֹ׃ אֵין אָדָם

שַׁלִּיט בָּרוּחַ לִכְלוֹא אֶת־הָרוּחַ וְאֵין שִׁלְטוֹן בְּיוֹם הַמָּוֶת וְאֵין
מִשְׁלַחַת בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יְמַלֵּט רֶשַׁע אֶת־בְּעָלָיו׃ אֶת־כָּל־זֶה
רָאִיתִי וְנָתוֹן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
עֵת אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ׃ וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים
קְבֻרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ וְיִשְׁתַּכְּחוּ בָעִיר אֲשֶׁר כֵּן־
עָשׂוּ גַּם־זֶה הָבֶל׃ אֲשֶׁר אֵין־נַעֲשָׂה פִתְגָם מַעֲשֵׂה הָרָעָה
מְהֵרָה עַל־כֵּן מָלֵא לֵב בְּנֵי־הָאָדָם בָּהֶם לַעֲשׂוֹת רָע׃ אֲשֶׁר
חֹטֶא עֹשֶׂה רָע מְאַת וּמַאֲרִיךְ לוֹ כִּי גַּם־יוֹדֵעַ אָנִי אֲשֶׁר יִהְיֶה־
טּוֹב לְיִרְאֵי הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יִירְאוּ מִלְּפָנָיו׃ וְטוֹב לֹא־יִהְיֶה
לָרָשָׁע וְלֹא־יַאֲרִיךְ יָמִים כַּצֵּל אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יָרֵא מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים׃
יֶשׁ־הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר ׀ יֵשׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מַגִּיעַ
אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרְשָׁעִים וְיֵשׁ רְשָׁעִים שֶׁמַּגִּיעַ אֲלֵהֶם כְּמַעֲשֵׂה
הַצַּדִּיקִים אָמַרְתִּי שֶׁגַּם־זֶה הָבֶל׃ וְשִׁבַּחְתִּי אֲנִי אֶת־הַשִּׂמְחָה
אֲשֶׁר אֵין־טוֹב לָאָדָם תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי אִם־לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׂמוֹחַ וְהוּא יִלְוֶנּוּ בַעֲמָלוֹ יְמֵי חַיָּיו אֲשֶׁר־נָתַן־לוֹ הָאֱלֹהִים
תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כַּאֲשֶׁר נָתַתִּי אֶת־לִבִּי לָדַעַת חָכְמָה וְלִרְאוֹת
אֶת־הָעִנְיָן אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל־הָאָרֶץ כִּי גַם בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה שֵׁנָה
בְּעֵינָיו אֵינֶנּוּ רֹאֶה׃ וְרָאִיתִי אֶת־כָּל־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים כִּי לֹא
יוּכַל הָאָדָם לִמְצוֹא אֶת־הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ
בְּשֶׁל אֲשֶׁר יַעֲמֹל הָאָדָם לְבַקֵּשׁ וְלֹא יִמְצָא וְגַם אִם־יֹאמַר
הֶחָכָם לָדַעַת לֹא יוּכַל לִמְצֹא׃ ט כִּי אֶת־כָּל־זֶה נָתַתִּי אֶל־לִבִּי
וְלָבוּר אֶת־כָּל־זֶה אֲשֶׁר הַצַּדִּיקִים וְהַחֲכָמִים וַעֲבָדֵיהֶם בְּיַד
הָאֱלֹהִים גַּם־אַהֲבָה גַם־שִׂנְאָה אֵין יוֹדֵעַ הָאָדָם הַכֹּל לִפְנֵיהֶם׃
הַכֹּל כַּאֲשֶׁר לַכֹּל מִקְרֶה אֶחָד לַצַּדִּיק וְלָרָשָׁע לַטּוֹב וְלַטָּהוֹר
וְלַטָּמֵא וְלַזֹּבֵחַ וְלַאֲשֶׁר אֵינֶנּוּ זֹבֵחַ כַּטּוֹב כַּחֹטֶא הַנִּשְׁבָּע כַּאֲשֶׁר
שְׁבוּעָה יָרֵא׃ זֶה ׀ רָע בְּכֹל אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כִּי־מִקְרֶה
אֶחָד לַכֹּל וְגַם לֵב בְּנֵי־הָאָדָם מָלֵא־רָע וְהוֹלֵלוֹת בִּלְבָבָם
בְּחַיֵּיהֶם וְאַחֲרָיו אֶל־הַמֵּתִים׃ כִּי־מִי אֲשֶׁר יְבֻחַר יחבר קרי אֶל כָּל־
הַחַיִּים יֵשׁ בִּטָּחוֹן כִּי־לְכֶלֶב חַי הוּא טוֹב מִן־הָאַרְיֵה הַמֵּת׃
כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמֻתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה וְאֵין־
עוֹד לָהֶם שָׂכָר כִּי נִשְׁכַּח זִכְרָם׃ גַּם אַהֲבָתָם גַּם־שִׂנְאָתָם
גַּם־קִנְאָתָם כְּבָר אָבָדָה וְחֵלֶק אֵין־לָהֶם עוֹד לְעוֹלָם בְּכֹל
אֲשֶׁר־נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ לֵךְ אֱכֹל בְּשִׂמְחָה לַחְמֶךָ וּשְׁתֵה
בְלֶב־טוֹב יֵינֶךָ כִּי כְבָר רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת־מַעֲשֶׂיךָ׃ בְּכָל־עֵת
יִהְיוּ בְגָדֶיךָ לְבָנִים וְשֶׁמֶן עַל־רֹאשְׁךָ אַל־יֶחְסָר׃ רְאֵה חַיִּים עִם־
אִשָּׁה אֲשֶׁר־אָהַבְתָּ כָּל־יְמֵי חַיֵּי הֶבְלֶךָ אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ כֹּל יְמֵי הֶבְלֶךָ כִּי הוּא חֶלְקְךָ בַּחַיִּים וּבַעֲמָלְךָ אֲשֶׁר־
אַתָּה עָמֵל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ׃ כֹּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכֹחֲךָ
עֲשֵׂה כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בִּשְׁאוֹל אֲשֶׁר
אַתָּה הֹלֵךְ שָׁמָּה׃ שַׁבְתִּי וְרָאֹה תַחַת־הַשֶּׁמֶשׁ כִּי לֹא לַקַּלִּים
הַמֵּרוֹץ וְלֹא לַגִּבּוֹרִים הַמִּלְחָמָה וְגַם לֹא לַחֲכָמִים לֶחֶם וְגַם לֹא
לַנְּבֹנִים עֹשֶׁר וְגַם לֹא לַיֹּדְעִים חֵן כִּי־עֵת וָפֶגַע יִקְרֶה אֶת־כֻּלָּם׃
כִּי גַּם לֹא־יֵדַע הָאָדָם אֶת־עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה

וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח כָּהֵם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה
כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם׃ גַּם־זֹה רָאִיתִי חָכְמָה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ
וּגְדוֹלָה הִיא אֵלָי׃ עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט וּבָא־אֵלֶיהָ מֶלֶךְ
גָּדוֹל וְסָבַב אֹתָהּ וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוֹדִים גְּדֹלִים׃ וּמָצָא בָהּ אִישׁ
מִסְכֵּן חָכָם וּמִלַּט־הוּא אֶת־הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת־
הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא׃ וְאָמַרְתִּי אָנִי טוֹבָה חָכְמָה מִגְּבוּרָה
וְחָכְמַת הַמִּסְכֵּן בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים
בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים׃ טוֹבָה חָכְמָה מִכְּלֵי
קְרָב וְחוֹטֶא אֶחָד יְאַבֵּד טוֹבָה הַרְבֵּה׃ י זְבוּבֵי מָוֶת יַבְאִישׁ
יַבִּיעַ שֶׁמֶן רוֹקֵחַ יָקָר מֵחָכְמָה מִכָּבוֹד סִכְלוּת מְעָט׃ לֵב חָכָם
לִימִינוֹ וְלֵב כְּסִיל לִשְׂמֹאלוֹ׃ וְגַם־בַּדֶּרֶךְ כְּשֶׁהַסָּכָל יתיר ה' הֹלֵךְ
לִבּוֹ חָסֵר וְאָמַר לַכֹּל סָכָל הוּא׃ אִם־רוּחַ הַמּוֹשֵׁל תַּעֲלֶה עָלֶיךָ
מְקוֹמְךָ אַל־תַּנַּח כִּי מַרְפֵּא יַנִּיחַ חֲטָאִים גְּדוֹלִים׃ יֵשׁ רָעָה
רָאִיתִי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּשְׁגָגָה שֶׁיֹּצָא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט׃ נִתַּן
הַסֶּכֶל בַּמְּרוֹמִים רַבִּים וַעֲשִׁירִים בַּשֵּׁפֶל יֵשֵׁבוּ׃ רָאִיתִי עֲבָדִים
עַל־סוּסִים וְשָׂרִים הֹלְכִים כַּעֲבָדִים עַל־הָאָרֶץ׃ חֹפֵר גּוּמָּץ בּוֹ
יִפּוֹל וּפֹרֵץ גָּדֵר יִשְּׁכֶנּוּ נָחָשׁ׃ מַסִּיעַ אֲבָנִים יֵעָצֵב בָּהֶם בּוֹקֵעַ
עֵצִים יִסָּכֶן בָּם׃ אִם־קֵהָה הַבַּרְזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲיָלִים
יְגַבֵּר וְיִתְרוֹן הַכְשֵׁיר חָכְמָה׃ אִם־יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלוֹא־לָחַשׁ
וְאֵין יִתְרוֹן לְבַעַל הַלָּשׁוֹן׃ דִּבְרֵי פִי־חָכָם חֵן וְשִׂפְתוֹת כְּסִיל
תְּבַלְּעֶנּוּ׃ תְּחִלַּת דִּבְרֵי־פִיהוּ סִכְלוּת וְאַחֲרִית פִּיהוּ הוֹלֵלוּת
רָעָה׃ וְהַסָּכָל יַרְבֶּה דְבָרִים לֹא־יֵדַע הָאָדָם מַה־שֶּׁיִּהְיֶה וַאֲשֶׁר
יִהְיֶה מֵאַחֲרָיו מִי יַגִּיד לוֹ׃ עֲמַל הַכְּסִילִים תְּיַגְּעֶנּוּ אֲשֶׁר לֹא־
יָדַע לָלֶכֶת אֶל־עִיר׃ אִי־לָךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ נָעַר וְשָׂרַיִךְ בַּבֹּקֶר
יֹאכֵלוּ׃ אַשְׁרֵיךְ אֶרֶץ שֶׁמַּלְכֵּךְ בֶּן־חוֹרִים וְשָׂרַיִךְ בָּעֵת יֹאכֵלוּ
בִּגְבוּרָה וְלֹא בַשְּׁתִי׃ בַּעֲצַלְתַּיִם יִמַּךְ הַמְּקָרֶה וּבְשִׁפְלוּת יָדַיִם
יִדְלֹף הַבָּיִת׃ לִשְׂחוֹק עֹשִׂים לֶחֶם וְיַיִן יְשַׂמַּח חַיִּים וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה
אֶת־הַכֹּל׃ גַּם בְּמַדָּעֲךָ מֶלֶךְ אַל־תְּקַלֵּל וּבְחַדְרֵי מִשְׁכָּבְךָ אַל־
תְּקַלֵּל עָשִׁיר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת־הַקּוֹל וּבַעַל הַכְּנָפַיִם
יתיר ה' יַגֵּיד דָּבָר׃ יא שַׁלַּח לַחְמְךָ עַל־פְּנֵי הַמָּיִם כִּי־בְרֹב
הַיָּמִים תִּמְצָאֶנּוּ׃ תֶּן־חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה כִּי לֹא תֵדַע
מַה־יִּהְיֶה רָעָה עַל־הָאָרֶץ׃ אִם־יִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם עַל־הָאָרֶץ
יָרִיקוּ וְאִם־יִפּוֹל עֵץ בַּדָּרוֹם וְאִם בַּצָּפוֹן מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם
יְהוּא׃ שֹׁמֵר רוּחַ לֹא יִזְרָע וְרֹאֶה בֶעָבִים לֹא יִקְצוֹר׃ כַּאֲשֶׁר
אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה־דֶּרֶךְ הָרוּחַ כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֵאָה כָּכָה לֹא
תֵדַע אֶת־מַעֲשֵׂה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶת־הַכֹּל׃ בַּבֹּקֶר זְרַע
אֶת־זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל־תַּנַּח יָדֶךָ כִּי אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֵי זֶה יִכְשַׁר הֲזֶה
אוֹ־זֶה וְאִם־שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד טוֹבִים׃ וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לַעֵינַיִם
לִרְאוֹת אֶת־הַשָּׁמֶשׁ׃ כִּי אִם־שָׁנִים הַרְבֵּה יִחְיֶה הָאָדָם בְּכֻלָּם
יִשְׂמָח וְיִזְכֹּר אֶת־יְמֵי הַחֹשֶׁךְ כִּי־הַרְבֵּה יִהְיוּ כָּל־שֶׁבָּא הָבֶל׃
שְׂמַח בָּחוּר בְּיַלְדוּתֶיךָ וִיטִיבְךָ לִבְּךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶךָ וְהַלֵּךְ
בְּדַרְכֵי לִבְּךָ וּבְמַרְאֵי ובמראה קרי עֵינֶיךָ וְדָע כִּי עַל־כָּל־אֵלֶּה
יְבִיאֲךָ הָאֱלֹהִים בַּמִּשְׁפָּט׃ וְהָסֵר כַּעַס מִלִּבֶּךָ וְהַעֲבֵר רָעָה

מִבְּשָׂרֶךָ כִּי־הַיַּלְדוּת וְהַשַּׁחֲרוּת הָבֶל׃ יב וּזְכֹר אֶת־בּוֹרְאֶיךָ
בִּימֵי בְּחוּרֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים
אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין־לִי בָהֶם חֵפֶץ׃ עַד אֲשֶׁר לֹא־תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ
וְהָאוֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגָּשֶׁם׃ בַּיּוֹם
שֶׁיָּזֻעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת כִּי
מִעֵטוּ וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת׃ וְסֻגְּרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק בִּשְׁפַל
קוֹל הַטַּחֲנָה וְיָקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר וְיִשַּׁחוּ כָּל־בְּנוֹת הַשִּׁיר׃ גַּם
מִגָּבֹהַּ יִרָאוּ וְחַתְחַתִּים בַּדֶּרֶךְ וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב
וְתָפֵר הָאֲבִיּוֹנָה כִּי־הֹלֵךְ הָאָדָם אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בַשּׁוּק
הַסֹּפְדִים׃ עַד אֲשֶׁר לֹא־יֵרָחֵק ירתק קרי חֶבֶל הַכֶּסֶף וְתָרֻץ
גֻּלַּת הַזָּהָב וְתִשָּׁבֶר כַּד עַל־הַמַּבּוּעַ וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל־הַבּוֹר׃

וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר נְתָנָהּ׃ הֲבֵל הֲבָלִים אָמַר הַקּוֹהֶלֶת הַכֹּל הָבֶל׃ וְיֹתֵר
שֶׁהָיָה קֹהֶלֶת חָכָם עוֹד לִמַּד־דַּעַת אֶת־הָעָם וְאִזֵּן וְחִקֵּר תִּקֵּן
מְשָׁלִים הַרְבֵּה׃ בִּקֵּשׁ קֹהֶלֶת לִמְצֹא דִּבְרֵי־חֵפֶץ וְכָתוּב יֹשֶׁר
דִּבְרֵי אֱמֶת׃ דִּבְרֵי חֲכָמִים כַּדָּרְבֹנוֹת וּכְמַשְׂמְרוֹת נְטוּעִים
בַּעֲלֵי אֲסֻפּוֹת נִתְּנוּ מֵרֹעֶה אֶחָד׃ וְיֹתֵר מֵהֵמָּה בְּנִי הִזָּהֵר עֲשׂוֹת
סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קֵץ וְלַהַג הַרְבֵּה יְגִעַת בָּשָׂר׃ סוֹף ס' רבתי
דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת־הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת־מִצְוֺתָיו שְׁמוֹר כִּי־
זֶה כָּל־הָאָדָם׃ כִּי אֶת־כָּל־מַעֲשֶׂה הָאֱלֹהִים יָבִא בְמִשְׁפָּט עַל
כָּל־נֶעְלָם אִם־טוֹב וְאִם־רָע׃

סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם׃
סימן יתקק

קדים יתום · אין כמוך · ומוציאין ב' ספרי תורה · בראשון קורין ז' גברי בסדר כי תשא ראה אתה אומר אלי · ולמפטיר קורין בס"ת שניה לפי סדר היום אם הוא יום ראשון של חול המועד קורין וביום השני וביום השלישי · וכן כל סדר יום ויום ומפטירין והיה ביום בוא גוג׃
יש נוהגים להזכיר גם כן את יום חג הסוכות הזה בברכות ההפטרה בשבת חול המועד של סוכות מה שאין כן בשבת חול המועד של פסח שאין מזכירין יום טוב בהפטרה ובמהרי"ו סג"ל יש טעמים על זה׃

קריאה לשבת חול המועד של סוכות

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה רְאֵה אַתָּה אֹמֵר אֵלַי הַעַל אֶת־הָעָם
הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתַּנִי אֵת אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה
אָמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְשֵׁם וְגַם־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינָי׃ וְעַתָּה אִם־נָא
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הוֹדִעֵנִי נָא אֶת־דְּרָכֶךָ וְאֵדָעֲךָ לְמַעַן אֶמְצָא־
חֵן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה׃ וַיֹּאמַר פָּנַי יֵלֵכוּ וַהֲנִחֹתִי
לָךְ׃ וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם־אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים אַל־תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה׃ וּבַמֶּה
יִוָּדַע אֵפוֹא כִּי־מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ הֲלוֹא בְּלֶכְתְּךָ
עִמָּנוּ וְנִפְלֵינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל־הָעָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
פ לוי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה גַּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ
אֶעֱשֶׂה כִּי־מָצָאתָ חֵן בְּעֵינַי וָאֵדָעֲךָ בְּשֵׁם׃ וַיֹּאמַר הַרְאֵנִי נָא אֶת־
כְּבֹדֶךָ׃ וַיֹּאמֶר אֲנִי אַעֲבִיר כָּל־טוּבִי עַל־פָּנֶיךָ וְקָרָאתִי בְשֵׁם
יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנֹּתִי אֶת־אֲשֶׁר אָחֹן וְרִחַמְתִּי אֶת־אֲשֶׁר אֲרַחֵם׃
ישראל וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לִרְאֹת אֶת־פָּנָי כִּי לֹא־יִרְאַנִי הָאָדָם
וָחָי׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מָקוֹם אִתִּי וְנִצַּבְתָּ עַל־הַצּוּר׃ וְהָיָה
בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׂמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׂכֹּתִי כַפִּי עָלֶיךָ עַד־
עָבְרִי׃ וַהֲסִרֹתִי אֶת־כַּפִּי וְרָאִיתָ אֶת־אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ׃
פ רביעי וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה פְּסָל־לְךָ שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים
כָּרִאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלֻּחֹת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל־
הַלֻּחֹת הָרִאשֹׁנִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ׃ וֶהְיֵה נָכוֹן לַבֹּקֶר וְעָלִיתָ בַבֹּקֶר
אֶל־הַר סִינַי וְנִצַּבְתָּ לִי שָׁם עַל־רֹאשׁ הָהָר׃ וְאִישׁ לֹא־יַעֲלֶה
עִמָּךְ וְגַם־אִישׁ אַל־יֵרָא בְּכָל־הָהָר גַּם־הַצֹּאן וְהַבָּקָר אַל־יִרְעוּ
אֶל־מוּל הָהָר הַהוּא׃ חמישי וַיִּפְסֹל שְׁנֵי־לֻחֹת אֲבָנִים כָּרִאשֹׁנִים
וַיַּשְׁכֵּם מֹשֶׁה בַבֹּקֶר וַיַּעַל אֶל־הַר סִינַי כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ
וַיִּקַּח בְּיָדוֹ שְׁנֵי לֻחֹת אֲבָנִים׃ וַיֵּרֶד יְהוָה בֶּעָנָן וַיִּתְיַצֵּב עִמּוֹ שָׁם
וַיִּקְרָא בְשֵׁם יְהוָה׃ וַיַּעֲבֹר יְהוָה עַל־פָּנָיו וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה
אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב־חֶסֶד וֶאֱמֶת׃ נֹצֵר חֶסֶד לָאֲלָפִים
נֹשֵׂא עָוֺן וָפֶשַׁע וְחַטָּאָה וְנַקֵּה לֹא יְנַקֶּה פֹּקֵד עֲוֺן אָבוֹת עַל־

בָּנִים וְעַל־בְּנֵי בָנִים עַל־שִׁלֵּשִׁים וְעַל־רִבֵּעִים׃ וַיְמַהֵר מֹשֶׁה
וַיִּקֹּד אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי
יֵלֶךְ־נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ כִּי עַם־קְשֵׁה־עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ לַעֲוֺנֵנוּ
וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ׃ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי כֹּרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל־עַמְּךָ
אֶעֱשֶׂה נִפְלָאֹת אֲשֶׁר לֹא־נִבְרְאוּ בְכָל־הָאָרֶץ וּבְכָל־הַגּוֹיִם
וְרָאָה כָל־הָעָם אֲשֶׁר־אַתָּה בְקִרְבּוֹ אֶת־מַעֲשֵׂה יְהוָה כִּי־נוֹרָא
הוּא אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּךְ׃ ששי שְׁמָר־לְךָ אֵת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם הִנְנִי גֹרֵשׁ מִפָּנֶיךָ אֶת־הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי׃ הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אַתָּה בָּא עָלֶיהָ פֶּן־יִהְיֶה לְמוֹקֵשׁ בְּקִרְבֶּךָ׃ כִּי אֶת־מִזְבְּחֹתָם
תִּתֹּצוּן וְאֶת־מַצֵּבֹתָם תְּשַׁבֵּרוּן וְאֶת־אֲשֵׁרָיו תִּכְרֹתוּן׃ כִּי לֹא
תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר כִּי יְהוָה קַנָּא שְׁמוֹ אֵל קַנָּא הוּא׃ פֶּן־
תִּכְרֹת בְּרִית לְיוֹשֵׁב הָאָרֶץ וְזָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם וְזָבְחוּ לֵאלֹהֵיהֶם
וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחוֹ׃ וְלָקַחְתָּ מִבְּנֹתָיו לְבָנֶיךָ וְזָנוּ בְנֹתָיו
אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן וְהִזְנוּ אֶת־בָּנֶיךָ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶן׃ אֱלֹהֵי מַסֵּכָה
לֹא תַעֲשֶׂה־לָּךְ׃ שביעי אֶת־חַג הַמַּצּוֹת תִּשְׁמֹר שִׁבְעַת יָמִים
תֹּאכַל מַצּוֹת אֲשֶׁר צִוִּיתִךָ לְמוֹעֵד חֹדֶשׁ הָאָבִיב כִּי בְּחֹדֶשׁ
הָאָבִיב יָצָאתָ מִמִּצְרָיִם׃ כָּל־פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל־מִקְנְךָ תִּזָּכָר פֶּטֶר
שׁוֹר וָשֶׂה׃ וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה וְאִם־לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ
כֹּל בְּכוֹר בָּנֶיךָ תִּפְדֶּה וְלֹא־יֵרָאוּ פָנַי רֵיקָם׃ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבֹּת בֶּחָרִישׁ וּבַקָּצִיר תִּשְׁבֹּת׃ וְחַג שָׁבֻעֹת
תַּעֲשֶׂה לְךָ בִּכּוּרֵי קְצִיר חִטִּים וְחַג הָאָסִיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה׃
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָּל־זְכוּרְךָ אֶת־פְּנֵי הָאָדֹן יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ כִּי־אוֹרִישׁ גּוֹיִם מִפָּנֶיךָ וְהִרְחַבְתִּי אֶת־גְּבֻלֶךָ
וְלֹא־יַחְמֹד אִישׁ אֶת־אַרְצְךָ בַּעֲלֹתְךָ לֵרָאוֹת אֶת־פְּנֵי יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה׃ לֹא־תִשְׁחַט עַל־חָמֵץ דַּם־
זִבְחִי וְלֹא־יָלִין לַבֹּקֶר זֶבַח חַג הַפָּסַח׃ רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתְךָ

קריאה לשבת חול המועד של סוכות

תביא בית יהוה אלהיך לא־תבשל גדי בחלב אמו :

למפטיר קורין בס"ת שניה כפי סדר היום ומפטירין ביחזקאל סימן ל"ח

והיה ׀ ביום ההוא ביום בוא גוג על־אדמת ישראל נאם אדני יהוה תעלה חמתי באפי : ובקנאתי באש עברתי דברתי אם־לא ׀ ביום ההוא יהיה רעש גדול על אדמת ישראל : ורעשו מפני דגי הים ועוף השמים וחית השדה וכל־הרמש הרמש על־האדמה וכל האדם אשר על־פני האדמה ונהרסו ההרים ונפלו המדרגות וכל־חומה לארץ תפול : וקראתי עליו לכל־הרי חרב נאם אדני יהוה חרב איש באחיו תהיה : ונשפטתי אתו בדבר ובדם וגשם שוטף ואבני אלגביש אש וגפרית אמטיר עליו ועל־אגפיו ועל־עמים רבים אשר אתו : והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי־אני יהוה : ואתה בן־אדם הנבא על־גוג ואמרת כה אמר אדני יהוה הנני אליך גוג נשיא ראש משך ותבל : ושבבתיך וששאתיך והעליתיך מירכתי צפון והבאותיך על־הרי ישראל : והכיתי קשתך מיד שמאלך וחציך מיד ימינך אפיל : על־הרי ישראל תפול אתה וכל־אגפיך ועמים אשר אתך לעיט צפור כל־כנף וחית השדה נתתיך לאכלה : על־פני השדה תפול כי אני דברתי נאם אדני יהוה : ושלחתי־אש במגוג ובישבי האיים לבטח וידעו כי־אני יהוה : ואת־שם קדשי אודיע בתוך עמי ישראל ולא־אחל את־שם־קדשי עוד וידעו הגוים כי־אני יהוה קדוש בישראל : הנה באה ונהיתה נאם אדני יהוה הוא היום אשר דברתי : ויצאו ישבי ׀ ערי ישראל ובערו והשיקו בנשק ומגן וצנה בקשת ובחצים ובמקל יד וברמח ובערו בהם אש שבע שנים : ולא־ישאו עצים מן השדה ולא יחטבו מן־היערים כי בנשק יבערו־אש ושללו את־שלליהם ובזזו את־בזזיהם נאם אדני יהוה : והיה ביום ההוא אתן לגוג ׀ מקום־שם קבר בישראל גי העברים קדמת הים וחסמת היא את־העברים וקברו שם את־גוג ואת־כל־המונה וקראו גיא המון גוג : וקברום בית ישראל למען טהר את־הארץ שבעה חדשים : וקברו כל־עם הארץ והיה להם לשם יום הכבדי נאם אדני יהוה : ואנשי תמיד יבדילו עברים בארץ מקברים את־העברים את־הנותרים על־פני הארץ לטהרה מקצה שבעה־חדשים יחקרו : ועברו העברים בארץ וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון עד קברו אתו המקברים אל־גיא המון גוג : וגם שם־עיר המונה וטהרו הארץ :

ואומר המפטיר הברכות וחותמין מקדש ישראל והזמנים לפי שבחג הסוכות היה בכל יום קרבן אחר מה שאין כן בחול המועד של פסח שהיה בכל שמנה ימים הקרבנות שוים · ואומרים יקום פורקן · מי שברך למלך ולקהל · אשרי יהללו · חצי קדיש · ומתפללין מוסף של י"ט ואומרים בו את יום השבת הזה ואת יום חג הסוכות הזה ואומרים וביום השבת ואחר כך הקרבן שקראו בספר תורה שניה · ומנחתם ונסכיהם :

מעריב ליל שמיני עצרת

חזן **ברכו את יהוה המברך :**

ק"ה **ברוך יהוה המברך לעולם ועד :**

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה · ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד · יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם :

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים · בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים : ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו · בורא יום ולילה · גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור ומעביר יום ומביא לילה : ומבדיל בין יום ובין לילה יהוה צבאות שמו · אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד :

אעניד לך תפארה והלל · ביום שמיני העצרת בליל · גבורותיך ברב עם אמלל · דוד מעביר יום ומביא ליל : ברוך אתה יהוה המעריב ערבים :

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת · תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת · על כן יהוה אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך · ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד · כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה · ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים :

הזכר לעטרנו בשנת טובותיך ונרוה מדשן ביתך · וזכור לדורשיך יושבי ביתך · חסד נעורים וכלול אהבתך : ברוך אתה יהוה אוהב עמו ישראל :

ליחיד אל מלך נאמן :

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה ׀ אחד :

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד :

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך : והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על־לבבך : ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך : וקשרתם לאות על־ידך והיו לטטפת בין עיניך : וכתבתם על־מזזות ביתך ובשעריך : **והיה** אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־

כוונות

(תגיד) תעטר ותקשור ל' תגדלנו עטרת לו (אוגב לא לו) (הזכר לעטרנו וכו') לעטר לנו את השנה בכל טוב ע"י הגשמים והוא עש"ה עטרת שנת טובתך (תהלים סה יב) (ונרוה) ט' עש"ס

פשטיות

ירויון מדשן ביתך (שם לו ט) (זכור לדורשיך) וכו' עש"ה זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך (ירמיה ב' ב') ·

לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא־תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו · כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו · הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים · האל הנפרע לנו מצרינו · והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו · העשה גדולות עד אין חקר · נסים ונפלאות עד אין מספר · השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו · המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו · העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם · המכה בעברתו כל בכורי מצרים · ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם · המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו: ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע״פ א״ב

שמיני אשפוך לב ונפש כמים · לפני רוכב בגאותו שמים · ביום השמיני: שמיני בכהונה לשרת משרת וניניו · קרא משה לאהרן ולבניו · ביום השמיני: שמיני גזרת דת גשמים · אם רב ואם מעט נרשמים · ביום השמיני: שמיני דרש לאות ברית להנצל בו מאף שארית · ביום השמיני: שמיני הוכן לנאמנה · תן חלק לשבעה וגם לשמונה · ביום השמיני: שמיני ותר לסכה עוצרים · לישב בבתים ובחצרים · ביום השמיני: שמיני זמן לבהמה להרצות פני שוכן רומה · ביום השמיני: שמיני חקר לאספו עם שבעה · מפני טורח יולדת השבעה · ביום השמיני: שמיני טכס לברך קהל מלכם · בשלח את העם לדרכם · ביום השמיני: שמיני יחד אור עט · לקרבן טוב מעט · ביום השמיני: שמיני כפור ומנוח דוחה · לקים צווי עונות מוחה · ביום השמיני: שמיני לעודף שמחה לראות · לנענע שמיני בעשותו נוראות · ביום השמיני: שמיני מזמן לעתיד לבוא · לשמח בו עם קרובו · ביום השמיני: שמיני נקרא עצרת לאום כאישון נגצרת · ביום השמיני: שמיני סדורה בדתות · ובו נכרתו שלש עשרה בריתות · ביום השמיני: שמיני ערוך התחומים בו להציל · מפוערת גנון והציל · ביום השמיני: שמיני פים בו להתכן לטבוח טבח והכן · ביום השמיני: שמיני צווי לומר זמן ולברך האל הנאמן · ביום השמיני: שמיני קבוע רגל בפני עצמו · לשמוח בו עמו · ביום השמיני: שמיני רצוי להקריב קרבן בו לבדו · למלא כל הארץ כבודו · ביום השמיני: שמיני

כוונות

(שמיני אשפוך) וכו' בשמיני מתפללין על הגשמים (משרת) אהרן (וניניו) בניו (שמיני גזרת וכו') בחג נידונין על המים אם רב או מעט והיו (שמיני דורש) ל״כ בכ״י והוא עיקר וטעמו ביום השמיני נדרש לאות ברית מילה להציל בזכותו שארית ישראל מאף של גיהנם (לנאמנה) לישראל כעדה הנאמנה בבריתו (תן חלק לשבעה) אלו ז' ימי החג (וגם לשמונה) זה שמיני עצרת כדאיתא במדרש (שמיני ויתר וכו') בשמיני היה מתיר לעוצרים בסוכה לישב בבתים ובחצרים (שמיני זומן כו') כדכתיב ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה' (שמיני חקר וכו') טעמו לזאת חקר ותקן לאסוף ולצרף שמיני עם שבעת ימי החג. מפני טורח ישראל וכדאי' בילקוט פ' פנחס אתם מוצא בגם עצרת של פסח רחוקים נ' יום אף זאת היה צריך להיות רחוק נ' יום ולמה היא סמוכה לחג מפני שאחר ימות החג הגשמים הם ולא רצה להטריח עליהם לשוב ולעלות לירושלים לפיכך אמר הקב״ה עד שהן כאן יעשו את העצרת עכ״ל (יולדת השבעה) תואר לישראל (ירמיה טו ט) (שמיני טכס) נתקן (לברך קהל מלכם) שיברך הקהל את מלכם וכן כתוב גבי שלמה ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מ״א ח') (שמיני יחד אור עט לקרבן וכו') הקב״ה שנקרא אור כשלמה ייחד השמיני לקרבן טוב מעט כי בשבעת ימי החג הקריבו את ישראל בשבעי' פרים אבל בשמיני פר אחד ואיל אחד נגד שבעת. כנגד ישראל כמבואר שם בפי' רש״י ז״ל ובמס' סוכה דף נ״ה ויפסק כי טוב תואר לכנסת ישראל (שמיני כפור וכו') ביום השמיני למילה הוא דוחה יום כפור ויום מנוח הייגו שבת כדי לקיים ציווי של הקב״ה. מוחה עונות כי הוא ליום ביום השמיני. ימול כיום אשר בשבת ואפי' ביו״כ (שמיני לעודף שמחה לראות) כדאיתא במס' סוכה (ד' מ״ח א') והיינו אף שמח לרבות ליל י״ט האחרון לשמחה מלמד שחייב אדם בהלל ובשמחה ובכבוד י״ט האחרון של חג וכו'. וזהו פעם לעודף שמחה הייגו לרבות שמחת שמיני. (לראות) את פני ה' (לנענע שמיני) נוסר מוסר על השמינית לנענע שפל גזור מן המתקדים לפני ה' בכנורות ובמנענעים ובצלצלים (ש״ב ו ה) ואמרינן במס' סופרים כי בשמיני היו אומרים שיר למנצח על השמינית. כן נראה שכך נפרש בזה והמפרשים אמר ראיתי פירשוהו על נענוע של לולב ומלבד שאינו' בזה בלפי

פשטיות

מתיישב על הלב' לא ידעתי מה ענין. נ״ל ביום השמיני (נקרא עצרת לאום וכו') מבואר ע״פ מאמרם ברכות פ' פנחס ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל שבעת ימי החג ישראל עסוקין בקרבנותיהם של עובדי כוכבים ביום השמיני אמר להם הקב״ה עכשיו אני ואתם נשמח יחד. וכו' (שמיני סדורה וכו') הרבה מצות נסדרו על יום השמיני כגון עצרת וקרבן בהמה ומילה ביום השמיני ועליה נכרתו י״ג בריתות כדאיתא בפרק ארבעה נדרים ד' ל״א ב' (ערוך להציל וכו') דם המילה שבשמיני הוא מוכן וערוך להציל התחומים בברית מילה מן הגיהנם (מפוערת) תואר לגיהנם כדכתיב לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חק (ישעיה ה' י״ד) (שמיני פיים וכו') עתה מפרש הפייטן ענין מאמרם ז״ל שמיני חלוק לענין פז״ר קש״ב והוא מבואר בפ' החליל. והוא פ' רומז לפיים לפי שבשמיני היו מפייסין אנשי משמרות על הקרבן מה שלא היו עושין כן בשאר החג אלא היו חוזרין עליהם חלילה הכ״ד משמרות ופירוש פיים גורל (ולהתכן) ל' תוכן (זמן) אות זיין ירמוז על זמן בפני עצמו שמברכין בו שהחיינו כמו ביום ראשון של חג (קבוע רגל וכו') ועל זה ירמוז אות ר' שהוא רגל בפני עצמו לענין אבילות כדאמרינן בפ' ואלו מגלחין אמר רבינא יום א' לפני החג ותג ושמיני עצרת שלו הרי כאן עשרים וא' פי' לענין שלשים יום ואין צריך להשלים שלשים יום אחר הרגל אלא תשעה ימים נמצא שהשמיני עולה שבעה כשבעת ימי החג (שמיני רצוי וכו') אות ק' רמז על קרבן בפני עצמו שהיו מקריבין כל ימי החג שבעים פרים והיו מתמעטים והולכים ולפי סדר מיעוטם היה להם להקריב בשמיני ששה פרים ואין מקריבין אלא אחד והוא כנגד אומה יחידה ועוד שבכל שבעת הימים היו מקריבין בכל יום אילים שנים וי״ד כבשים ובשמיני איל א' וז' כבשים (שמיני שיר בו לבדו וכו') השיר שהיו הלוים אומרים ביום השמיני לא היה מכלל שירות החג כדאמרי' בפ' החליל בחולו של מועד בראשון אומר הבו לה' בני אלים (פי' חולו של מועד הוא קורא ליום ב' כי זה מדבר בזמן שבית המקדש קיים שלא היו עושין י״ט אלא יום א') בשני ולרשע אמר אלהים בשלישי מי יקום לי ברביעי בינו בוערים בחמישי הסירותי מסבל שכמו בששי ימוטו כל מוסדי ארץ רב. ספרא מסיים בה סימנא. ה״ן תגס״י ואם חל שבת נאחד מהן דוחין שיר של אותו יום לפניו

מעריב ליל שמיני עצרת

שִׁיר בּוֹ לְבַדּוֹ לְמַלֵּל · לְנֶגֶד בּוֹ אֶת הַהַלֵּל · בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי : שְׁמִינִי תֵּת בְּרָכָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ · לְנוֹתֵן לַיָּעֵף כֹּחַ וְעָצְמָה · בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי :

שְׁמִינִי דוֹרְשֵׁי נִצּוּחַ יִחוּדֶךָ · אָנָא לְהִשְׁתַּחֲוֹת בָּאִים בְּרוֹב חֲסָדֶיךָ · יוּחַשׁ עֲזָרִים מִקְדָּשׁ בִּזְכוּת חֲסִידֶיךָ · בְּעֶזְרַת שׁוֹרְרוּ עַל הַיָּם סַהֲדֶיךָ : בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם :

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:

טוֹעֲנֵי עוֹל מָלְכָךְ אֵל אֱמוּנָה יָשְׁבוּ בַּסֻּכָּה שִׁבְעָה בֶּאֱמוּנָתִי · כְּנָתְנוּ חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה · לִקְרָאת זֶה יִשְׁעֵנוּ לְהָחִישׁ שִׁבְעָה וּשְׁמוֹנָה: זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ :

יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ :

מֵחַיִל אֶל חַיִל הוֹלְכִים · נָסְעוּ מִסֻּכָּה וְלִשְׂמוֹחַ בַּשְּׁמִינִי נִמְלָכִים · סֵבֶר יְהָבָם עָלֶיךָ מַשְׁלִיכִים · עוֹזֵר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ מַמְלִיכִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ : (נ"א גָּאַל יִשְׂרָאֵל) :

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ · וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ · וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה : וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ :

פּוֹנִים מִסֻּכָּה לְבֵיתָם לֵישֵׁב · צָפוּן לַחֲשָׁם הַקָּשֵׁב · קוֹרְאֵי רוֹמְמוּתֶךָ שִׁמְךָ לְחַשֵּׁב · תִּפְרוֹשׂ עָלֵימוֹ סֻכַּת שְׁלוֹמְךָ תְּהִלּוֹת יוֹשֵׁב : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם: לשבת ושמרו

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ח"ק ש"ע ק"ש עלינו ק"י

כוונות פשטות

והיו אומרין במקום שיר של שבת וכן היו דומין שיר של כל יום ליום שלאחריו במנין שיהיה מחה השיר שאחרון שהוא ימוטו כל מוסדי ארץ וביום השמיני אין נגמר לחזור כבתחילה ולאמר שיר של יום ראשון שהוא הבו לה' בני אלים אלא אומר שיר אחר בפני עצמו ומפרש במס' סופרים שהוא למנצח על השמינית (שמיני תת ברכה) וכו' שבתפל' ובברכת המזון אין אומרים את יום חג הסוכות אלא את יום שמיני חג העצרת הזה : (שמיני דורשי ניצוח) וכו' ישראל דורשים נצחון יחודו ית' (יוחש) ימהר (הסדיך) עדותיך (טוענני עול) ישראל הטוענים עול של הקב"ה (לקראתם) כנגד זה (יחיש ישענו) פ"י שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם כנבואת מיכה (ה' ד') והמה מבוארים בפ' החליל דף כ"ב (מחיל וכו') עפ"ה ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון (תהלים פד ח) ואמרינן עליו סוף פ' הרואה היוצא מבית הכנסת לבהמ"ד ומבהכ"נ לבהמ"ד זוכה לקבל פני שכינה שנ' ופ"ז יסד (נסעו מסוכה וכו') (נמלכים) מתייעצים (סבר יהבם) תקות משאם לי' השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג) (צפון לחשם) שהיא תפלתם שמתפללים בלחש (שפך לחש) עפ"ה לירא ה' ולחושבי שמו (מלאכי ג טז)

גודל מעלת שמיני עצרת

גודל מעלת יום הזה שהוא נקרא בשם שמיני עצרת סוכה כמ' מנורת המאור נר ג' פרק שמיני כלל ד' חלק וא"ו וז"ל יום שמיני עצרת נקרא בשם עצרת לפי שאמר הקב"ה לישראל עצרתי אתכם לפני כמלך שזימן בניו לסעודה לימים קצובים כיון שהגיע זמנן אמר בבקשה מכם עכבו עמי יום אחד שקשה עלי פרידתכם כדאיתא בויקרא רבה וגם דרשו בפסוק תן חלק לשבעה וגם לשמונה תן חלק לשבעה אלו שבעה ימי החג וגם לשמונה זה חג שמיני עצרת וגרסינן בפסיקתא אמר ריב"ל ראויה היתה עצרת של חג להיות רחוקה ממנו חמשים יום כשם שעצרת רחוקה מן הפסח חמשים יום ומשלו משל למה"ד למלך שהיה לו שמחה והיו לו בנות נשואות במקום קרוב ובנות נשואות במקום רחוק אלו שהן נשואות במקום קרוב דאתיא ביומיה דיזלון וייתון ואלו שהן נשואות במקום רחוק דלית ביומיה דיזלון וייתון אמר המלך אני ואתם נשמח ביום אחד כך בפסח ע"י שישראל יוצאין מן החורף אל הקיץ לפיכך היא רחוקה ממנו חמשים יום דאית ביומיה דיזלון וייתון אבל בחג ע"י שישראל נכנסין מהקיץ אל החורף קשה להם פרחות דרכים אינה רחוקה ממנו חמשים יום דלית ביומיה דיזלון וייתון אמר הקב"ה אני ואתם נשמח ביום אחד הכי נמי אמר עצרת תהיה לכם ולהלן אמר עצרת לה'. אלסך הכל ביחד וכתיב זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו ר"ל עמו · כתב הרמב"ן בפרשת אמור אל הכהנים וע"ד האמת ששת ימים עשה ה' את השמים · וביום השביעי הוא שבת ואין לו בן זוג כנסת ישראל היא בת זוגו שנאמר ואת הארץ והנה הוא שמיני עצרת היא כי שם נעצר הכל וזוהי בחג המצות שבעה ימים בקדושה לפניהם ולאחריהם כי כולם קדושים ובתוכם ב' זמנים ומנה מ"ט יום והשבועות כימי עולם וקדש יום ה' של חג והימים הספורים בנתיים כחוה"מ בין הראשון והשמיני והוא יום חג מתן תורה שבראה בו את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש ולכך יקראו חכמים בכל מקום חג השבועות עצרת כי הוא כיום שמיני של חג שקראו הכתוב כן וזהו מאמרם שמיני רגל בפני עצמו הוא לענין פז"ר קש"ב ותשלומין דראשון הוא כי הוא אצילות הראשונים ואינם כאחדות שלהם ולכך יזכיר בפרשה כל הזכור שלשה רגלים חג המצות וחג השבועות וחג הסוכות זיי"ן ימים ולא יזכיר הח' כי שם אמר יראה כל זכורך ע"כ ומי שיבין סוד דבר נכונות ישכיל ויתלה בהם : יש מקומות שנוהגין לקרות קהלת ביום ש"ע לפי שכתוב בו תן חלק לשבעה וגם לשמונה אלו זיי"ן ימי החג וש"ע וקי"ל שלמה ע"ה בחג אמרו בקהל שנאמר (דברים לא) בבוא כל ישראל לראות והוא בחג הסוכות בקהל את העם דכתיב (מ"א ח) ויקהלו אל המלך שלמה בירח וגו' ולזו אמרו ע"כ יתכן לאמרו בחג · וגרסינן בפ' החליל דף נ"ה א"ר לוי הני שבעים פרים כנגד מי כנגד ע' אומות פר יחידי למה כנגד אומה יחידה משל למלך שעשו לו עבדיו סעודה ליום האחרון אמר לאוהבו עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך · וחסידים הראשונים היו מרבין בבהמ"ק בשמחה ביום זה לש"ש לפי שהוא יום מיוחד לשמח את ישראל עם אלוקי אביהם כדגרסי' בפרק החליל במשנה דף נ"א חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור ואומרים לפניהם שירות ותשבחות והלוים בכנורות ובנבלים בתפים ובמצלתים ובכל כלי שיר בלי מספר על ט"ו מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד ט"ו מעלות שבתהלים שעליהן עומדים הלוים בשיר ואמרינן עלה בגמרא דף נ"ג תנו רבנן יש מהם אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה זקנתנו אלו חסידים ואנשי מעשה ויש מהם אומרים אשרי זקנתנו שכיפרה על ילדותנו אלו בעלי תשובה אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי שחטא הקב"ה ימחול לו תניא אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה היה אומר אם אני כאן הכל כאן ואם אין אני כאן מי כאן ואף הקב"ה אומר לו אם אתה תבוא לביתי אף אני אבוא לביתך שנא' (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' ואמרינן נמי שם תניא אמרו עליו על רשב"ג כשהיה שמח בשמחת בית השואבה היה נוטל חמשה אבוקות אור בידו אחת וזורק כנגד שמונה ומקבל אחת ואין אחת נוגעת בחברתה והיה נותן שני גודליו בארץ ונושק את הרצפה וזוקף מה שאין כל בריה יכולה לעשות כן וזו היא קידה עד שאמרו [illegible] מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מעולם ע"כ :

מיוסד ע"פ א"ב בראשי התיבות — סמן מתחיל האל בתעצומות עד אמר ויהי

אוֹם כְּאִישׁוֹן נִגְזֶרֶת · חֲשׂוֹךְ אוֹתָהּ מִבַּצּוֹרֶת · בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת : בָּאָה בְּתַחֲנוּן לְפָנֶיךָ ·
לְחַלּוֹת אֶת פָּנֶיךָ · בִּיטָה וּפְקַח עֵינֶיךָ : גַּלֵּה לָהּ יוֹמָךְ · וַחֲמוֹל עַל עַמָּךְ · וְשִׂמְחָה
יַשִּׂיגוּ מֵעִמָּךְ : בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי · שְׂמָחוֹת הַזְמִינִי · וְסַכּוֹת נָא מַעֲנִי קָדוֹשׁ : דּוֹרְשִׁים בְּתַכְלִית
מוֹעֲדָם · גִּשְׁמֵי נְדָבוֹת בְּמַעֲמָדָם · צְפֵה נָא לְעוֹדְדָם : הַשְׁקִיפָה עֲלֵיהֶם מִמְּרוֹמִים · וּזְכוֹר
בְּרִית שְׁלֹשֶׁת קְדוּמִים · וְהִמָּלֵא עַל צֶאֱצָאֵימוֹ רַחֲמִים : וְאִם עִקְּלוּ בְּרֶשַׁע · חוּסָה וַעֲבוֹר
עַל פֶּשַׁע · וְהַצְמַח לָמוֹ יֶשַׁע : זוֹעֲקִים אֵלֶיךָ בְּכָל לֵב · הָרוֹפֵא לִשְׁבוּרֵי לֵב · כּוֹנֵן מְקוֹם
עַיִן וָלֵב : חַטָּאם תִּנְאוֹם לְכַפֵּר · וּבְרִית אַל תָּפֵר · בִּזְכוּת אִמְרֵי שָׁפֶר : טוֹב הַשּׁוֹכֵן רוּמָה ·
חִישׁ יוֹם נֶחָמָה · וְעוֹרֵר יְשֵׁנֵי אֲדָמָה : יָהּ שׁוֹכֵן עֲלִיּוֹת · וְרַב הָעֲלִילִיּוֹת · עַתָּה כַּנֵּס גָּלֻיּוֹת :
כָּל אוֹיְבֶיךָ לְהַאֲבִיד · וְאוֹהֲבֶיךָ שְׂמָחוֹת לְהַרְבִּיד · בְּמַלְכוּת מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד : לְמַעְלָה לְמַעְלָה
לְרוֹמֵם · בֵּית מִקְדָּשְׁךָ הַשּׁוֹמֵם · צָרִים מִנּוּ לְהַדְמֵם : מְהַלְלִים לְךָ בַּחֲגִיגָתָם · שׁוּר קְהַל עֲדָתָם ·
וּשְׁמַע קוֹל זַעֲקָתָם : נֶגְדְּךָ בְּתַחַן עוֹמְדִים · וְעַל דַּלְתוֹתֶיךָ שׁוֹקְדִים · וְאוֹתְךָ בְּהַתְמֵד מְיַחֲדִים :
שִׂיחָם לְפָנֶיךָ יֶעֱרַב · וְחַשְׂכֵם מִיּוֹם קְרָב · וּמְמְחִתָּה כִּי לֹא תִקְרַב : עַטְּרֵם רוֹב בְּרָכוֹת ·
וְחַיִּים אֲרוּכוֹת · עֲדֵי עַד מַאֲרִיכוֹת : פְּתַח לָמוֹ אוֹצָרְךָ · וְקַיֵּם עָלֵימוֹ אֲמָרֶיךָ · וְאַל יֵבוֹשׁוּ

מטה לוי

(אום) אומה ישראלית אשר היא (כאישון) בת עין (נגזרת) שמורה (חשוך אותה מבצורת) מנע אותה מרעבון בתפלה זו שאנו מתפללין (ביום השמיני עצרת) (ביטה) הביטה (גלה לה יומך) קץ הגלות הכמוס אתך (שמחות הזמיני) הכן לי (וסכות נא מעני) וקבל תפלתי אתה קדוש (דורשים) אותך (בתכלית מועדם) בסוף המועד והוא בשמיני עצרת דורשים ומבקשים (גשמי נדבות במעמדם) בתפלתם ולכן (צפה נא לעודדם) לחזקם (שלשת קדומים) שלשת אבות (כונן מקום) תכונן מקום מקדשו שהוא (עין ולב) של ישראל (עורר ישני אדמה) שתחיה המתים ותעורר משנתם הישנים בעפר (בתחן עומדים) עומדים בתפלה (בהתמד מיחדים) המיחדים שמך תמיד בכל יום פעמים (שיחם לפניך יערב) תפלתם לפניך תערב ותקובל (וחיים ארוכות) חיים הנצחיים אשר הם (עדי

בית לוי

(אום) כמו אומה (כאישון נגזרת) תואר לישראל עפ"ה יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י) (חשוך) ל' מניעה מל' גם מזדים חשוך עבדך (תהלים יט ד) (מבצורת) ל' ובשנת בצורת לא ידאג (ירמי' יז ח) ופרש"י ל' רעב והפרשנים פרשו ענין מניעת הגשמים (ביטה) כמו הביטה (הזמיני) הכן והזמן לי (סכות) ל' הקשבה והאזנה מל' הסכת ושמע (דברים כז ט) (מעני) ל' אמירה מלשון ומה' מענה לשון (משלי טז א) (דורשים בתכלית) ל' סוף (במעמדם) עמידם זו תפלה כמאמר רז"ל (לעודדם) ל' חוזק מל' מעודד ענוים (תהלים קמז ו) (קדומים) תואר לאבות ע"ש שהם מהשבעה דברים שעלו במחשבה קודם בריאת העולם (לצאצאימו) בני בניהם מל' וברכתי על צאצאיך (ישעיה מד ג) ותרגומו על בני בניך (עקלו) עוותו מל' יצא משפט מעוקל (חבקוק א' ד) (למו) כמו להם (מקום עין ולב) תואר לבהמ"ק עפ"ה והיו עיני ולבי שם כל הימים (מ"א ט ג) (תנאום) ל' אמירה מל' נאם ה' (בראשית כב טו) (אמרי שפר) תואר לתורה ותפלה עפ"ה הנותן אמרי שפר (בראשית מט כא) ות"א יהון מודן ומברכין עליהון (טוב) תואר לאל ית' (שוכן רומה) ברום השמים (חיש) ל' מהירות מל' מהר שלל חש בז (ישעיה ח א) (עליות) תואר לשמים עפ"ה המקרה במים עליותיו (תהלים קד ג) (ורב העליליות) ל"ה גדול העצה ורב העליליה (ירמיה לב יט) ותרגומו וסגיאין עובדוהי (להרביד) לשון רביד וקשוט (מנו) כמו ממנו (להדמם) ל' כריתה מל' וכל אנשי המלחמה ידמו (ירמיה מט כו) או הוא ל' שתיקה מל' דממה דקה (מ"א יט יב) (שור) ל' הבטה וראיה מל' אשורנו (במדבר כג ט) (בתחן) לשון תחנה (בהתמד) ל' תמידות (שיחם) ל' תפלה מל' ולפני ה' ישפוך שיחו (תהלים קב א) (וחשכם) ל' מניעה מל' חשוך עבדך (תהלים יט יד) (מיום קרב) יום מלחמה מל' הפכו ביום קרב (תהלים עח ט) (וממחתה) ל' שבר מלשון שמת מבצריו

אום כאישון דיא ישראל וואש גאט היט זייא וויא דאש שווארץ אפיל פון דעם אויג היט זייא פון הונגר מיט דער תפלה וואש מיר בעטין אום שמיני עצרת באתי איך בין גיקומען מיט גיבעט צוא דיר צו בעטין דיך קוק אונ עפין דיינע אויגין גלה אנטפלעק צו איר דעם קץ פון דר גאולה אונ דר בארעם דיך איבר דיין פאלק אונ פיל פרייד זאלין זייא גרייכין פון דיר ביום השמיני דעם אכטין טאג פון סוכות פיל פרייד גרייט מיר אן אונ פאר נעם מיין תפלה קדוש הייליגער גאט : דורשים זיי טוען גאט בעטין מיט תפלה אין סוף פון זייער יום טוב גשמי אין זייער גיבעט טוען זייא בעטין רעגין פאר איין נדבה בעטין מיר דוא זאלשט קוקין צוא שטארקין זייא השקיפה קוק אויף זייא פון דעם הימיל אונ גידיינק דעם ברית פון דיא דריי אבות אונ ווער דער פילט אויף זייערע קינדער מיט רחמנות ואם אונ ווען חס ושלום זייא האבין פאר דיר גיזינדיגט האב אויף זייא רחמנות אונ פר גיב זייא דיא זינד אונ שפראץ צוא זייא איין הילף זועקים די ישראל שרייען צו דיר מיט דעם גאנצין הארצין דוא זאלסט היילין צו די וואש האבין אנבראכין הארץ ברייט אן דעם בית המקדש וואש די ישראל האבין אויף אים מיט דעם גאנצין הארצין חטאם זייערע זינד זאלשטו וועלין צוא פאר געבין אונ דעם ברית זאלסטו ניט פאר שטערין אין דעם זכות פון שיינע לויב טוב גאט וואש רועט אין הויכין הימל אייל דיא גאולה אונ זייא מחיה די מתים וואש ליגין אין דער ערד יה שוכן גאט וואש רועט אין הויכין הימל אונ איז אבשעפר פון אלע בשעפעניש בעטין מיר דיך היינט זאמיל איין דיא ישראל פון דעם גלות כל אויביך אלע דיינע פיינט צוא מאכין פאר לירין אונ דיינע ליבע ישראל ציר אן מיט פרייד מיט דער מלוכה פון משיח בן דוד למעלה דוא זאלסט זייא גאנץ הויך דער הייבין צוא בויען דעם וויסטין בית המקדש צוא בשניידין אונזערע בליידיגר מהללים זייא טוען דיך לויבין אין זייער יום טוב קוק אויף דעם איין זאמלונג וואש זייא זאמלין זיך איין אין שול אונ הער צוא זייער גישרייא נגדך אקעגין דיר שטייען זייא מיט תפלה אונ איילין צוא גיין אויף דיא טירין פון דער שול אונ צוא דיר טוען זייא תמיד לייענען קריאת שמע שיחם זייער תפלה זאל פאר דיר זיס זיין אונ פאר מייד זייא פון מלחמות עם זאל צוא זייא ניט גינעהענען קיין בראך עטרם קריין זייא מיט פיל ברכות אונ מיט לאנג לעבין אייביג לעבין פתח למו עפין זייא דיינע אוצרות אונ זייא מקיים אויף זייא דיינע גוטע רייד אונ זייא זאלין ניט פאר שעמט ווערין פון דיין האפין וואס זיי האפין צו דיר צוא הער צו זייער תפלה

מְסַבְּרָךְ: צִקּוּן לַחֲשָׁם תִּשְׁמַע׳ וְקוֹל מְבַשֵּׂר לְהַשְׁמַע׳ טוֹבוֹת וְנֶחָמוֹת בְּמַשְׁמַע: קוֹלוֹת אַרְבָּעָה לְהַחִישָׁה׳ וּלְעֶזְרָתֵנוּ חוּשָׁה׳ וְצוֹרְרֶיךָ תַּכְחִישָׁה: רָם עַל רָמִים׳ שַׂמַּח נֶפֶשׁ עֲגוּמִים׳ בְּבָנוּי כְּמוֹ רָמִים: שִׁבְחֲךָ בְּפִימוֹ מְתַנִּים׳ וְגָדְלְךָ בְּלִבָּם מְשַׁנְּנִים׳ וְיִחוּדְךָ בְּכָל יוֹם עוֹנִים: חזן תּוֹקְפִים שֶׁבַח וְהוֹדָיָה רוֹחֲשִׁים׳ רוֹנְנִים רוֹעֲשִׁים וְלֹא חָשִׁים׳ וְאוֹתְךָ מַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים׳ קָדוֹשׁ:

בחול
הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה: טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ: תִּתְבָּרַךְ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

בשבת
הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ׳ וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה: הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל׳ הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח׳ וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ׳ מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ׳ וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים: הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים׳ וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית: הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז׳ הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם: אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים׳ רַחֵם עָלֵינוּ׳ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ׳ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ׳ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ׳ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ: אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ: אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה׳ וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא: אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים:

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים׳ בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה׳ גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם׳ דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ: הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ׳ וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה׳ זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ׳ חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ: טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ׳ יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל׳ כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם׳ לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל: מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ׳ נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם׳ שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם׳ עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם: פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ׳ צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ׳ קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר׳ רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה: שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם׳ תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ: לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ׳ תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת׳ זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ׳ וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָה׳ לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו׳ שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ: שִׁמְךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת׳ תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה:

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם: כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עוֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם׳ וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים: אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא: וְכֻלָּם מְקַבְּלִים

בית לוי — מטה לוי

מתפה (שם סנן מה) ותרגומו תבונה (מסבכך) שמקיים ממך עש"ס עיני כל אליך ישברו (תהלים עד מאריכות) (קולות ארבעה) קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה : קמס קו) (צקון לחשם) ל"ס (ישעיה כו טז) ופרש"י ספך שיח ותפלה (קולות ארבעה) עש"ס כה אמר ה' עוד ישמע במקום הזה אשר אתם אומרים חרב הוא וגו' קול ששון וקול שמחה וגו' (להחישה) למהר (תכחישה) ל' הפסקה כי הוא ל' כזב מלשון אל תכזב בספתך (מלכי' ב' ד מו) ותל אשר לא יכזבו מימיו (ישעיה נח יא) (עגומים) כדואבים והמצירים מל' עגמה נפשי (איוב ל כה) (כבנוי כמו רמים) תואר לבהמ"ק עפס"כ ויבן כמו רמים מקדשו (תהלים עח כט) (משננים) שונים ל' דבור כי תרגום ושננתם ותתניגון (רוחשים) ל' דבור כתלמוד כמו מרחשן שפוותיה (תוקפים) מחזקים (חשים) ל' שתיקה :

צו מאבן הערן די ישראל איין קול פון גוטע בשורות איין גוטע טרייסטונג קולות צוא איילין דיא פיר קולות פון דער גאולה וואש וועט גיזאגט ווערין פאר ירושלים וויא אין פסוק שטייט קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה אונ צוא אונזר הילף אייל אונ דיינע בליידיגער וואש לייקענען אין אונזער גאולה זאלסטו זייא אויך מאכין לייקענען רם על רמים גאט וואש איז העכר פון אלע הויכע דיא טרויעריגע ישראל מאך דר פרייען מיט דעם גיבייא פון דעם היכין בית המקדש שבחך דיין לויב טוען זיי רידין מיט זייער מויל אונ דיין גרויסקייט טוען זיי אין זייער הארץ שארפין אונ טוען דיך איינציגין פאר אגאט אלע טאג תוקפים שבח זייא שטארקין זיך אין גאטש לויב אונ זינגן זייא טוען לויבין גאט מיט גרוים גישריי אונ טוען נים שווייגין אונ דיך גאט טוען זיי שטארקן אונ היילגין קדוש הקב"ה דער דא איז הייליג:

עליהם עול מלכות שמים זה מזה · ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם · קדושה כלם כאחד עונים ואומרים ביראה · בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה · קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו.

שם המחבר בראשי התרוזות אמתי ברבי שפטיה חזק

אראלים ומלאכים · מקדישים ומברכים · למלך מלכי המלכים: מוכנים וערוכים · בכנפיהם סוככים · יום יום ממליכים למלך מלכי המלכים: תקיפי שרפים · תשבחות מיפים · למלך מלכי המלכים: יקר אלפי אלפים · ורבי רבבן צפופים ראשיהם כופפים · למלך מלכי המלכים: בחורי מרכבה · מרננים באהבה · למלך מלכי המלכים: ידודון יוצבא · בהוד שירה ערבה · לשורר בחבה · למלך מלכי המלכים: רגיון הנהר · מאוד חש וימהר · למלך מלכי המלכים: בו להטהר · חשמלי זוהר · חדוש שיר להנהר · למלך מלכי המלכים: ישורר מיכאלי ויזמר גבריאלי למלך מלכי המלכים: שואג קמואל · ונועה רפאל · ומהדר הדרניאל · למלך מלכי המלכים: פוחד סנדלפון · לצד דופן ידפון · למלך מלכי המלכים: טעמי חין יחפון · כתר מהם לספון · ומשביע לאפון · על ראש מלך מלכי המלכים: יקדש גליצור · המגלה טעמי צור · מפי מלך מלכי המלכים: המשמיע לכל יצור · שנת שובע ובצור · וכל דבר האצור · ברצון מלך מלכי המלכים: חיות ארבעתן · משלשות קדושתן · למלך מלכי המלכים: זיו זועות מאימתן · קופצות בנהמתן · קוראות לעומתן · למלך מלכי המלכים:

מטה לוי

(אראלים) מלאכים המראים גזירות למלאכים אחרים (ומלאכים) השלוחים לבני אדם (ידודון יוצבא) חיל מלאכים שנאמר נהם מלכי צבאות ידודון יקבץ (רגיון הנהר) נהר דינור (מאוד חש וימהר) מגלגל המזלות בדתיחות ובמהירות וכל זה שבח (למלך מלכי המלכים) (בו להטהר) כשבא עת לשורר שיר מתחספין המלאכים שנקראים (חשמלי זוהר) וטובלין בנהר דינור שבע פעמים (חידוש שיר להנהר) מתחדשים שיר בנעקה ונברך כרעש (פוחד סנדלפון) ומכח ספחד של מלך מלכי המלכים (לצד דופן ידפון) מתקרב ומסה א"ע אל הקיר (טעמי חין יחפון) דבור של תפלות ישראל מקבץ סנדלפון מלא חפניו (כתר מהם לספון) לעשות פסרים מתפלות ישראל ולכסות על ראש הקדוש ברוך הוא (ומשביעו לאפון כו׳) סנדלפון משביע לכתר של תפלה שיהא נכלל לראש מלך מלכי המלכים (יקדש גליצור) ולמה נקרא שמו גליצור (המגלה טעמי צור מפי מלך וכו׳) ועוד הוא (המשמיע לכל יצור) הנגזר · שנה זו (שנת שובע ובצור) ושנה זו שנת רעבון (וכל דבר האצור) כל דבר הגנוז באוצר (זועות מאימתן) מורידין זיעה חמה מאימתו של הקדוש ב"ה (קופצות בנהמתן) בזעקתם ובמהומם קופצים וממהרים להיות (קוראות כו׳) קדוש קדוש קדוש ברוך כבוד ה׳ ממקומו:

בית לוי

(אראלים ומלאכים) עפ"ס הן אראלים צעקו חוצה מלאכי שלום מר יבכיון (ישעיה לג ז) (יקר אלפי אלפים כו׳) עפ"ס אלף אלפים ישמשוניה ורבו רבבן (דניאל ז י) (ידודון) תואר למלאכים (יוצבא) ל׳ וצבאו על מדין (במדבר לא ז) תרגומו ואתחילו (רגיון הנהר) זה נהר דינור כאמור (דניאל ז י) (חש וימהר) שניהם ל׳ מהירות (חשמלי זוהר) מלאכים שעתים חשים ועתים ממללים ומאירים כזוהר אבן ספיר (להנהר) לשון נעקה מל׳ ויתאר עליו דאלישע לדברי המפרשים (מ"ב ד לד) (ונועה) לשון נעקה מלשון סלוך ונעו (ש"א ו יב) (ומהדר) לשון הדור ויפה · (ידפון) ל׳ הכאה (טעמי) ל׳ דבור מל׳ בשנותו את טעמו (תהלים לד א) (חין) ל׳ תפלה ותחנה (יחפון) ל׳ חפניו (ספון) ל׳ כסוי מל׳ חלקת מחוקק ספון (דברים לג כא) (לאפון) ל׳ אופן שהוא גלגל האצור (בצור) ל׳ רעבון ע"ש דל והוא הרעבון (ובצור) ל׳ אוצר (האצור) לשון גניזה ואוצר (זועות) ל׳ זיעה:

ארעלים דיא מלאכים וואש זייא הייסין אראלים אונ אנדרע מלאכים זייא היילגין אונ לויבין צוא הקב"ה דער קיניג איבער אלע קיניגין שוכנים דיא מלאכים וואש זיינען תמיד אן גיברייט צום דינסט פון הקב"ה מיט זייערע פליגיל דעקין זייא צוא זייערע פיס וואש זייא האבין איין גישטאלט וויא דיא פיס פון איין קאלב כדי הקב"ה זאל ניט דער מאנען צוא דיא ישראל דעם עון העגל אלע טאג מאכין זיי קיניגן למ"ה: תקיפי די שטארקע ברענענדיגע מלאכים זאגין שיינע לויב למ"ה: יקר די ווערדיגע מלאכים פיל טויזנט אונ פיל צעהן טויזנט זיי שוועבין זייער קאפ בייגין זייא איין למ"ה: בחורי די אויס דער וויילטע מלאכים וואש זיינען אין דער מרכבה דאס איז דער כסא הכבוד זייא לויבין מיט גרויש ליבשאפט למ"ה: ידודון דיא מלאכים וואש הייסין ידודון זאמלען זיך איין מיט שוינהייט פון איין זיס גיזאנג צוא זינגען אונ לויבין מיט ליבשאפט למ"ה: רגיון דער טייך אויף דעם הימיל וואש הייסט רגיון דאש איז דער נהר דינור איילט זיך זייער צו לויבין למ"ה: בו להטהר אין אים זיינען זיך מטהר דיא מלאכים וואש זיינען אייטיל ליכט אז זיי ווילין דר נייען איין שירה צוא זינגען למ"ה: ישורר ער טוט זאגין איין שירה מיכאל אונ גבריאל טוט זינגן איין לויב למ"ה: שואג ער טוט שרייען דער מלאך קמואל אונ אויך טוט שרייען רפאל אונ אויך באשיינט דער מלאך הדרניאל למ"ה: פוחד ער אנגסט אונ פארכט זיך דר מלאך סנדלפון פר הקב"ה אזו וויא איין מענטש וואש האט מורא זיך צו ווייזין פר איין בשר ודם שלאגט ער זיך צוא דער וואנט אזו טוט אויך דער מלאך מחמת פחד פון הקב"ה טעמי די רייד פון תפלות פון דיא ישראל נעמט דער מלאך אין זיין הייפל צוא מאכין פון זייא איין קרוין צוא הקב"ה אונ ער ווייסט ניט דאש ארט פון הקב"ה דרום בשווערט ער דעם כתר מיט דעם שם המפורש ער זאל פליהן צוא הקב"ה יקדש ער היילגט דער מלאך גליצור וואש ער אנפלעקט דיא רייד פון הקב"ה פון דעם מויל פון הקב"ה המשמיע וואש ער מאכט הערין צו אלע בשעפעניש וואס גאט האט גיבאטין אויף דם נייעם יאר אויב עס זאל זיין איין זעטיג יאר אדר איין הונגער אונ אלע זאכין וואש זיינען בהאלטין ביי טאג ווערין זייא אנפלעקט דורך דעם מלאך מיט דעם ווילין פון הקב"ה חיות די פיר

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם משבחים ואומרים: ברוך כבוד יהוה ממקומו: לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקים זמרות יאמרו ותשבחות ישמיעו כי הוא לבדו פועל גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: כאמור לעשה אורים גדולים כי לעולם חסדו: אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו: ברוך אתה יהוה יוצר המאורות:

אהבה רבה אהבתנו יהוה אלהינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו: אבינו מלכנו בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים כן תחננו ותלמדנו: אבינו האב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה: והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך ולא נבוש לעולם ועד כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו נגילה ונשמחה בישועתך: והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ ותוליכנו קוממיות לארצנו כי אל פועל ישועות אתה ובנו בחרת מכל עם ולשון וקרבתנו לשמך הגדול סלה באמת להודות לך וליחדך באהבה: ברוך אתה יהוה הבוחר בעמו ישראל באהבה:

קריאת שמע ספלא נמל

אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך: על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חוק ולא יעבור אמת שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד אתה הוא מלכנו מלך אבותינו אתה למען שמך מהר לגאלנו כגאלת את אבותינו אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין אלהים זולתך:

מיוסד ע״פ א״ב

אמונים אשר נאספו ברכות נכספו גם קומתם כפפו דבר תנונם העדיפו: הובילם לאהליהם לשלום וימצאו שם שלום זרע השלום חסנם בצדק ושלום: טובות לכללם יקר להכלילם כבוד להנחילם למעלה לעלם: מלא משאלותם נהוג בשמחתם שמח עדתם עורר פדותם: פנה לתננם צמת מענם קבל מענם רומם המונם: שמור הדורים שבח ארורים תקומם עדרים ונרוממך כקרעך גזרים:

עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור: ברום עולם מושבך ומשפטיך וצדקתך עד אפסי ארץ: אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו: אמת אתה הוא אדון לעמך ומלך גבור לריב ריבם: אמת אתה הוא ראשון ואתה הוא אחרון ומבלעדיך אין לנו מלך גואל ומושיע ממצרים גאלתנו יהוה אלהינו ומבית עבדים פדיתנו: כל בכוריהם הרגת ובכורך גאלת וים סוף בקעת וזדים טבעת וידידים העברת ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר: על זאת שבחו אהובים ורוממו אל ונתנו ידידים זמרות שירות

בית לוי

(אמונים) אומר לישראל (נכספו) ל' אהוה ותאוה כמו נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (כפפו) ל' כפיפה וכריעה (תנונם) תפלתם (העדיפו) ל' רבוי כמו ואת העודף המרבה (שמות טז יח) (הובילם) ענין הבאה כמו ובתחנונים אובילם (ירמיה לא ח) (חסנם) החזיקם כמו והיה החסון לנעורת (ישעיה א לא) (לכללם להכלילם) שניהם לשון כלילות יופי ענין היקף עטרה (מענם) לשון ומה' מענה לשון (משלי טז א) (הדורים) כמו מהודרים ואומר לישראל (ארורים) עמ"ש ארור כנען (בראשית ט כה) (עדרים) אומר לישראל עמ"ש כי פקד ה' צבאות את עדרו (זכריה י' ג'):

מטה לוי

(אמונים) ישראל (אשר נאספו) אשר נתועדו להתפלל בבהכ"נ (ברכות נכספו) ברכות חמדו להם (גם קומתם כפפו) בגרות (לעלם) לעלה ולנשא אותם (לחננם) תפנה אליהם ותחנן אותם (קבל מענם) קבל תפלתם (שמור הדורים) שמור ישראל המהדרים במצות (תקומם) את ישראל שנקראו (עדרים) (כקרעך גזרים) של קריעת ים סוף:

חיות הקודש וואש זיינן אין כסא הכבוד זאגין דרייא מאל קדוש לטמ"ה: זיעות זייא מאכין נידערין שווייס מחמת מורא פון הקב"ה זייא שפרינגען מיט זייער געשרייא אונ ברומען זייא רופין אקעגין זייא צוא הקב"ה וואש ער איז דער קיניג איבר אלע קיניגין:

אמונים דיא ישראל וואש זאמלען זיך איין אין שול זייא טוען גילוסטין דיא ברכות פון רעגין אויך זייער הויך טוען זייא פאר גאט איין בייגין זייערע תפלות טוען זיי מערין הובילם ברייגג זייא קיין ארץ ישראל מיט פרייד וועלין זייא דארטין געפינן שלום דיא קינדר פון דיא אבות וואש זיינען גיוועזן גאנץ מיט גאט שטארק זייא מיט גירעכטיקייט אונ שלום טובות גיב זיי פיל גוטין צוא קריגן זייא מיט טייערקייט צו מאכין ארבין זייא כבוד הויך צוא דער הויבין זייא מלא משאלותם זייער גיבעט צוא דער פילין פיר זייא מיט פרייד דער פרייא זייער עדה דער וועק זייער גאולה פנה לחננם קער זיך צוא זייער תפלה פאר שנייד דיא וואס פייניגין זייא פר נעם זייער גיבעט דער הייב זייער ברומונג שמור הדורים היט דיא ישראל וואש זייא זיינען בשיינט מיט מצות שטעל אויף דיא זיבין אבות וואש ווערין אן גירופן רועים וועלין מיר דיך לויבין אזו ווייא מיר האבין דיך גילויבט אז דוא האסט דעם ים גישפאלטין:

וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל: גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

ומסלקין ס"ת ממלא כנגד הארון של סוכות · ונומרין את הכל · קדיש שלם · אין כמוך · ומוציאין ב' ס"ת ומתחילין לקרות בא' בפרשת ראה עשר תעשר ואין חילוק בין אם חל בשבת או בחול מפני שאז זמן מעשרות רק בשבת קורין ז' גברי ובחול חמשה גברי רק בשאר ימים טובים גם חילוק בחול בשבת מתחילין עשר תעשר ובחול מתחילין כל הבכור · וכל המפטיר בס' פינחס ביום השמיני עצרת:

קריאה לשמיני עצרת

עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל־תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה שָׁנָה שָׁנָה: וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם מַעְשַׂר דְּגָנְךָ תִּירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ לְמַעַן תִּלְמַד לְיִרְאָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כָּל־הַיָּמִים: וְכִי־יִרְבֶּה מִמְּךָ הַדֶּרֶךְ כִּי לֹא תוּכַל שְׂאֵתוֹ כִּי־יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם כִּי יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: וְנָתַתָּה בַּכָּסֶף וְצַרְתָּ הַכֶּסֶף בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בּוֹ: וְנָתַתָּה הַכֶּסֶף בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשְׁךָ בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּשְׁאָלְךָ נַפְשֶׁךָ וְאָכַלְתָּ שָּׁם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ: וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר־בִּשְׁעָרֶיךָ לֹא תַעַזְבֶנּוּ כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ: ס מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים תּוֹצִיא אֶת־כָּל־מַעְשַׂר תְּבוּאָתְךָ בַּשָּׁנָה הַהִוא וְהִנַּחְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ: וּבָא הַלֵּוִי כִּי אֵין־לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה עִמָּךְ וְהַגֵּר וְהַיָּתוֹם וְהָאַלְמָנָה אֲשֶׁר בִּשְׁעָרֶיךָ וְאָכְלוּ וְשָׂבֵעוּ לְמַעַן יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֵׂה יָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: ס לוי מִקֵּץ שֶׁבַע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה: וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל־בַּעַל מַשֵּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא־יִגֹּשׂ אֶת־רֵעֵהוּ וְאֶת־אָחִיו כִּי־קָרָא שְׁמִטָּה לַיהוָה: אֶת־הַנָּכְרִי תִּגֹּשׂ וַאֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ אֶת־אָחִיךָ תַּשְׁמֵט יָדֶךָ: אֶפֶס כִּי לֹא יִהְיֶה־בְּךָ אֶבְיוֹן כִּי־בָרֵךְ יְבָרֶכְךָ יְהוָה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן־לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ: רַק אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם: כִּי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בֵּרַכְךָ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לָךְ וְהַעֲבַטְתָּ גּוֹיִם רַבִּים וְאַתָּה לֹא תַעֲבֹט וּמָשַׁלְתָּ בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשֹׁלוּ: ס כִּי־יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאַחַד אַחֶיךָ בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ לֹא תְאַמֵּץ אֶת־לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת־יָדְךָ מֵאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן: כִּי־פָתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לוֹ וְהַעֲבֵט תַּעֲבִיטֶנּוּ דֵּי מַחְסֹרוֹ אֲשֶׁר יֶחְסַר לוֹ: הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן־יִהְיֶה דָבָר עִם־לְבָבְךָ בְלִיַּעַל לֵאמֹר קָרְבָה שְׁנַת־הַשֶּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה וְרָעָה עֵינְךָ בְּאָחִיךָ הָאֶבְיוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ וְקָרָא עָלֶיךָ אֶל־יְהוָה וְהָיָה בְךָ חֵטְא: נָתוֹן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא־יֵרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ לוֹ כִּי בִּגְלַל הַדָּבָר הַזֶּה יְבָרֶכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־מַעֲשֶׂךָ

וּבְכֹל מִשְׁלַח יָדֶךָ: כִּי לֹא־יֶחְדַּל אֶבְיוֹן מִקֶּרֶב הָאָרֶץ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ לֵאמֹר פָּתֹחַ תִּפְתַּח אֶת־יָדְךָ לְאָחִיךָ לַעֲנִיֶּךָ וּלְאֶבְיֹנְךָ בְּאַרְצֶךָ: ס כִּי־יִמָּכֵר לְךָ אָחִיךָ הָעִבְרִי אוֹ הָעִבְרִיָּה וַעֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת תְּשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ: וְכִי־תְשַׁלְּחֶנּוּ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ לֹא תְשַׁלְּחֶנּוּ רֵיקָם: הַעֲנֵיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֹּאנְךָ וּמִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תִּתֶּן־לוֹ: וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה הַיּוֹם: וְהָיָה כִּי־יֹאמַר אֵלֶיךָ לֹא אֵצֵא מֵעִמָּךְ כִּי אֲהֵבְךָ וְאֶת־בֵּיתֶךָ כִּי־טוֹב לוֹ עִמָּךְ: וְלָקַחְתָּ אֶת־הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה־כֵּן: לֹא־יִקְשֶׁה בְעֵינֶךָ בְּשַׁלֵּחֲךָ אֹתוֹ חָפְשִׁי מֵעִמָּךְ כִּי מִשְׁנֶה שְׂכַר שָׂכִיר עֲבָדְךָ שֵׁשׁ שָׁנִים וּבֵרַכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה: פ ישראל

כשחל אחרון של פסח או יום שני של שבועות בחול מתחילין לקרות כל הבכור

כָּל־הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ: לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אַתָּה וּבֵיתֶךָ: וְכִי־יִהְיֶה בוֹ מוּם פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר כֹּל מוּם רָע לֹא תִזְבָּחֶנּוּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: רַק אֶת־דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל עַל־הָאָרֶץ תִּשְׁפְּכֶנּוּ כַּמָּיִם: פ לוי ובשבת ד שָׁמוֹר אֶת־חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעָשִׂיתָ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב הוֹצִיאֲךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִמִּצְרַיִם לָיְלָה: וְזָבַחְתָּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ צֹאן וּבָקָר בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם: לֹא־תֹאכַל עָלָיו חָמֵץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל־עָלָיו מַצּוֹת לֶחֶם עֹנִי כִּי בְחִפָּזוֹן יָצָאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת־יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ: שלישי ובשבת ה וְלֹא־יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֹר בְּכָל־גְּבֻלְךָ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־יָלִין מִן־הַבָּשָׂר אֲשֶׁר תִּזְבַּח בָּעֶרֶב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן לַבֹּקֶר: לֹא תוּכַל לִזְבֹּחַ אֶת־הַפָּסַח בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ: כִּי אִם־אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם תִּזְבַּח אֶת־הַפֶּסַח בָּעָרֶב כְּבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ מוֹעֵד צֵאתְךָ מִמִּצְרָיִם: וּבִשַּׁלְתָּ וְאָכַלְתָּ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ

ופנית בבקר והלכת לאהליך: ששת ימים תאכל מצות
וביום השביעי עצרת ליהוה אלהיך לא תעשה מלאכה: ס
רביעי ובשבת ו שבעה שבעת תספר־לך מהחל חרמש בקמה
תחל לספר שבעה שבעות: ועשית חג שבעות ליהוה
אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כאשר יברכך יהוה אלהיך:
ושמחת לפני יהוה אלהיך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך
והלוי אשר בשעריך והגר והיתום והאלמנה אשר בקרבך
במקום אשר יבחר יהוה אלהיך לשכן שמו שם: וזכרת כי־
עבד היית במצרים ושמרת ועשית את־החקים האלה: פ
חמישי ובשבת ז חג הסכת תעשה לך שבעת ימים באספך
מגרנך ומיקבך: ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך
ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר בשעריך:
שבעת ימים תחג ליהוה אלהיך במקום אשר־יבחר יהוה
כי יברכך יהוה אלהיך בכל תבואתך ובכל מעשה ידיך
והיית אך שמח: שלוש פעמים בשנה יראה כל־זכורך
את־פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר בחג המצות
ובחג השבעות ובחג הסכות ולא יראה את־פני יהוה ריקם:
איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך אשר נתן־לך:

מניחין ס"ת שנייה אצל הראשונה ואומר חצי קדיש על שתיהן ומגביהים וגוללים ס"ת שקראו בה ופותחין ס"ת שנייה וקורין בה למפטיר בפ' פינחס

ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא
תעשו: והקרבתם עלה אשה ריח ניחח ליהוה פר
אחד איל אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימם: מנחתם
ונסכיהם לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר
חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכה: אלה
תעשו ליהוה במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתיכם לעלתיכם
ולמנחתיכם ולנסכיכם ולשלמיכם: ויאמר משה אל־בני
ישראל ככל אשר־צוה יהוה את־משה:

אחר שגמר הגולל קודם קריאת ההפטרה יברך המפטיר הברכות תמצא לעיל:

הפטרת שמיני עצרת במלכים א סימן ח

ויהי ׀ ככלות שלמה להתפלל אל־יהוה את כל־התפלה
והתחנה הזאת קם מלפני מזבח יהוה מכרע על־
ברכיו וכפיו פרשות השמים: ויעמד ויברך את כל־קהל
ישראל קול גדול לאמר: ברוך יהוה אשר נתן מנוחה לעמו
ישראל ככל אשר דבר לא־נפל דבר אחד מכל דברו הטוב
אשר דבר ביד משה עבדו: יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר
היה עם־אבתינו אל־יעזבנו ואל־יטשנו: להטות לבבנו
אליו ללכת בכל־דרכיו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר
צוה את־אבתינו: ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני
יהוה קרבים אל־יהוה אלהינו יומם ולילה לעשות ׀ משפט
עבדו ומשפט עמו ישראל דבר־יום ביומו: למען דעת כל־
עמי הארץ כי יהוה הוא האלהים אין עוד: והיה לבבכם
שלם עם יהוה אלהינו ללכת בחקיו ולשמר מצותיו כיום
הזה: והמלך וכל־ישראל עמו זבחים זבח לפני יהוה: ויזבח
שלמה את זבח השלמים אשר זבח ליהוה בקר עשרים
ושנים אלף וצאן מאה ועשרים אלף ויחנכו את־בית יהוה
המלך וכל־בני ישראל: ביום ההוא קדש המלך את־תוך
החצר אשר לפני בית־יהוה כי־עשה שם את־העלה ואת־
המנחה ואת חלבי השלמים כי־מזבח הנחשת אשר לפני
יהוה קטן מהכיל את־העלה ואת־המנחה ואת חלבי
השלמים: ויעש שלמה בעת־ההיא ׀ את־החג וכל־ישראל
עמו קהל גדול מלבוא חמת ׀ עד־נחל מצרים לפני יהוה
אלהינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום: ביום
השמיני שלח את־העם ויברכו את־המלך וילכו לאהליהם
שמחים וטובי לב על כל־הטובה אשר עשה יהוה לדוד
עבדו ולישראל עמו: ע"כ ויהי ככלות שלמה לבנות את־
בית יהוה ואת־בית המלך ואת כל־חשק שלמה אשר
חפץ לעשות:

ואומר הברכות של אחר ההפטרה ואם חל בשבת אומרים יקום פורקן · מי שברך למלך ולקהל · ומזכירין נשמות · אשרי · יהללו ומתחיל החזן ח"ק בניגון:

תחנה לש"ץ קודם תפלת טל וגשם

אל מלך נאמן שדי מלך עליון קבל שועתי ברצון · אמץ
לבבי (כוז"ו במוכס"ז כוז"ו) · אל חי דין אמת שופט צדק
בתום וחנון רחום עלי ושמע היום אשר אעתיר בעדי ובעד
ביתי ובעד עדתי המסכימים עמי בתפלתי ותכלול תפלתנו
עם כל תפלות הישרות והנקיות שיתפללו היום עמך ישראל
ותתעטר תחת כסא כבודך כמו שעטרת לתפלת משה (נ"א
מנשה) שלא יבושו שולחי בי ולא אני בהם: יהיו לרצון אמרי
פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי אמן סלה: יהי רצון לפניך
איום ונורא שתתן לי קול ערב ונעים היום ואל יפסק קולי ואל
יחר גרוני ויהא קולי נעים וחזק כמו שנאמר ויהי קול השופר
הולך וחזק מאד אמן סלה:

יתגדל ויתקדש שמה רבא · בעלמא די ברא כרעותה וימליך מלכותה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא
ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא
ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא לעלא מן כל ברכתא ושירתא תשבחתא ונחמתא דאמירן
בעלמא ואמרו אמן:

ומכריז השמש משיב הרוח ומוריד הגשם כדי שגם הצבור יתפללו משיב הרוח ומפסיקין הקהל שנ"פ בלחש תפלה כיום דלשון של מוסף ואח"כ אומר החזן ומתחיל הקהל ואין מתחילין עד
שהחזן מסיים גבורות הגשם והקהל מתחיל אפיק מען :

פותחין הארון

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן
גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה :

מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן :

אַף בְּרִי אֻתַּת שֵׁם שַׂר מָטָר · לְהַעֲבִיב וּלְהַעֲנִין לְהָרִיק לְהַמְטַר · מַיִם אִבִּים בָּם גַּיְא לַעֲטַר ·
לְבַל יוּעֲצָרוּ בְּנִשְׁיוֹן שְׁטַר · אֱמוּנִים גְּנוֹן בָּם שׁוֹאֲלֵי מָטָר : בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מָגֵן אַבְרָהָם :

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ :

יַטְרִיחַ לְפַלֵּג מִפֶּלֶג גֶּשֶׁם · לְמוֹגֵג פְּנֵי נֶשִׁי בְּצַחוֹת לֶשֶׁם · מַיִם לְאַדְּרָךְ כִּנִּיתָ בְּרֶשֶׁם ·
לְהַרְגִּיעַ בְּרַעְפָּם לִנְפוּחֵי נֶשֶׁם · לְהַחֲיוֹת מַזְכִּירִים גְּבוּרוֹת הַגֶּשֶׁם : סוגרין הארון

מיוסד ע"פ א"ב כפול

אָפִיק מַעַן מְעֻטָּר · בְּיוֹם הַמְעֻטָּר · אֶעֱרוֹךְ שׁוּעַ וְלֹא אֶפָּטֵר · בְּנִיב הַמְפוּטָר · בְּקֵץ הַמְנוּטָר ·
שְׁאוֹנִי הוּנְטַר · בְּמוּסְפֵי לַעֲטָר · תְּפִלַּת מָטָר : גִּילַת פְּעָמִים · שׁוּשׁ יוֹם מְיוֹמִים ·
גַּל לִי מִשָּׁמַיִם · בְּשׁוֹאֲלִי בוֹ מַיִם : דַּלְתֵי שָׁמַיִם · אֲשֶׁר מוּל שַׁעַר הַמַּיִם · דוֹד יִפְתַּח מִשָּׁמַיִם ·

מטה לוי

(אף ברי) אלו שני תיבות (אתת) הם אות וסימן על שם (שר מטר) שהוא ממונה בשם אף ברי כי כשרואה ששר השמים נחרים ונקיים מיד ממרית עצמו להעביב את השמים בעבים ופעמים מביא עליהם מים באף וזהו לכך נקרא (אף) ופעמים מביא מים לברכה לב-רות העולם לכך נקרא ברי (מים אבים בם גיא לעטר) מספיק לנו מים כדי לעטר בפירותיה את גיא הארץ (לבל יועצרו בנשיון שטר) שלא יהיו הגשמים נעצרים בשביל חטאתינו ובשביל אבות שהיו (אמונים) חזקים באמונתם ובנסיון של הקדוש ב"ה (גנון בם) בזכותם תגן על ישראל (שואלי מטר) ישראל את המלאך ונעשה שר להביא עבים ולקבל ממים עליונים גשמים להשקות מגן אורח בכל מקום אשר רוצה השם יתברך (לפלג מפלג גשם) לחלק ממים הנחלקים לב' חצים ברקיע וחצים למטה באוקיינוס והוא מחלק ממים הנחלקים (למוגג פני נשי) להיות נימוח פני הארץ (בצחות ים) כשהארץ בצחות וקושי כמו אבן שתמו לשם (מים לאדרך כנית ברשם) שבאת מים בתורתך כינוי לשם מים באחד מכינויי שמך כי אתה נקראת אדיר וכן המים נקראו אדירים (להרגיע ברעפם) להיות מרגוע בירידת גשמים (לנפוחי נשם) לבני אדם הנפוחים באפס נשמת חיים (להחיות) את ישראל אשר הם (מזכירים גבורות הגשם) :

בית לוי

(אף ברי אתת) מיוסד על הכתוב (באיוב לז יא) אף ברי יטריח עב יפיץ ענן אורו ופרש"י (אף ברי) שם מלאך הממונה על העננים והוא יפיץ ענן מאורו של המקום (אתת) שפל עזר מן אות ושמת (להעביב) שפל עזר מן יטריח עב על משקל להענין מן הענן להעביב ולהענין שניהם מלשון עב וענן אלא שכפל הדבר במלות שונות (להריק) ל' הרק הכלי אל כלי שהעבים והעננים מריקים ח"ע מן המים (אבים) נאגים על' נאבי הנחל (שה"ש ו י) (גיא) אדמה והוא אחד מן עשרה שמות שיש לארץ כדאיתא במדרש פר' ה' (ברוס"ס) (לעטר) כמו להעטיר כי הצמחים כדמות עטרה על ראש האדמה (נשיון) ל' נשה שתכירו (שטר) כתב על עונתינו (אמונים) שומר אמונים (גנון) ל' מגן :

(יטריח לפלג) ענין מלוקה על' נפלגה הארץ (בראשית י) (מפלג) ל' פלגא שהוא מחלק אל שה פע"ס פלג אלהים מלא מים (תהלים סה י) ותרגומו מן קדם ה' דאלהא די בשמיא מליא מטרא (למוגג) לשון המסה מן ברביבים תמוגגנה (שם ס' יא) ופרש"י ל' המסה (נשי) האדמה לשון הארץ נשיה (שם פח יג) (בצחות) לשון קשי על' צחיח סלע (יחזקאל כו ד) (לשם) הוא אבן כמו לשם שבו ואחלמה (כנית) ל' כסוי שם (ברשם) בתורה שבכתב (להרגיע) ל' מרגוע ונחת (ברעפם) ענין טיפה על' ירעפו עלי אדם רב (איוב לו כח) (לנפוחי נשם) ל' רוח באפיו נשמת חיים :

(אפיק) ענין הוצאת הדבור ל' ואדם יפיק רצון (משלי ג יג) (מען) כמו מענה על' ומה' מענה לשון (משלי טז א) ותואר לתפלה (מעוטר) ל' עטרת תפארת (שוע) תפלה על' ויערוך שועך (איוב לו יט) (בניב) ל' שפה ניב שפתים (ישעיה נז יט) (המפוטר) ל' פוטר מים (משלי יז יד) (קץ) שמיני עצרת שהוא קץ וסוף שנה (המנוטר) ל' שמור ואוק הוא תפלת גשם (שאוני) המון קהל ישראל (הונטר) ל' שמירה והגנה (גילת) ל' שמחה וגיל (גל) כמו גילה (דוד)

(אפיק מען מעטר) אוליאה תפלה המשמרת אשר תמנה נפשה עמרם להקב"ה (ביום המעטר) ביום שמיני שהוא מעוטר לרגל בס"ע (הראב"ן) (אערוך שוע) אערוך תפלה (ולא אפטר) לא אבדל מכאן עד שאתפלל תפלתי ושועתי לפני השם יתברך (בניב המפוטר) בשפה פתוחה (בקץ המנוטר) בזה הסוף שהוא בגאלת השנה הוא משומר ומוכן לשאול בו מטר (שאוני) חיל שלי (הונטר) הוא שמור (במוספי לעטר תפלת מטר) בתפלת המטר שהוקבע להתפלל במוסף לעטות מתפלתי זו עטרה (גילת פעמים) שני שמחות שנכפלו בסוכות דכתיב ושמחת בחגך וכתיב והיית אך שמח (שוש יום מיומים) שמיני עצרת שיש בו שמחה יתירה (גל לי) גילה לי משמים כו' (דלתי שמים אשר הם מול שער המים) שהיה בעזרה אשר דרך אותו שער מביאין צלוחית של מים לנסך על גבי המזבח

אף ברי דער מלאך וואש ער איז אממונה איבר דעם רעגין הייסט ער אף ברי אתת איז טייטש גיצייכינט דאש הייסט די אותיות פון זיין נאמן בטייטין אויף זיינע פעולות דען דאש ווארט אף איז טייטש צארין אונ דאס ווארט ברי איז טייטש מיט נעטיקייט דען אז די וועלט איז נים זוכה ברייננט ער דעם רעגין מיט צארין וואש דר רעגין ניצט נאר גיט אונ אז די וועלט איז זוכה צום רעגין ברייננט ער אים מיט נעטיקייט דאש די וועלט ווערט דורך דעם רעגין געשפייזט דער דאזיגר מלאך מאכט טונקיל די הימיל מיט וואלקין אויש צוא לערין די וואסר אונ מאכין רעגינן צוא מאכין קריגין די ערד מיט פירות די רעגין זאלין נים אויף גיהאלטין ווערין פאר אונזער שטר חוב פון אונזערע זינד אמונים בזכות די אבות זאלסטו בשיצין זייערע קינדר די דא בגערין דעם רעגין :

יטריח גאט זאל מטריח זיין דעם מלאך צוא אויס טיילין דעם רעגין פון די אויבערשטע וואשער וואש זייא זיינען אפ גיטיילט גיוואורין פון די אונטערשטע וואשר בשעת אז גאט האט די וועלט בשאפין צוא מאכין צוא זיין אונ ווייך די ערד דענקמאלט אז ויא איז פאר דארט וויא אשטיין דוא האשט די וואשר אין דער תורה אן גירופין אדירים אזו וויא דיין נאמען ווערט אן גירופין אדיר צו מאכין רוען מיט דייער טריפן צוא די קינדר פון אדם וואש אין זיי איז ארין גיבלאזין גיווארין אנשמה לעבדיג צוא מאכין די ישראל וואש זייא דער מאנן דיין גבורה וואש דוא בווייזט מיט דעם רעגין :

אפיק מען איך וועל אויש ציהן גיבעט דאש גאט זאל דורך מיין תפלה גיקריינט ווערין אין דעם גיקריינטין טאג אטריך איך וועל אן ריקפן גיבעט פאר גאט אונ וועל פון דאנען ניט אוועק גיין אן גיבעט מיט דיא רייד וואש גייט ארויס פון מיין גיעפינט טויל בקץ אין דעם יום טוב וואס ער ווערט גיהיט צו בעטין אין אים אויף רעגין מיין איין ואכלוגש זאל

בשפכי לו לב כמים: הגיני כל ידמים · בצע אשמים · הולבנו בכפור אשמים · ושוטן מה ישמים · ואמרי רשומים · בערכם נרשמים · ודיתי עם שמים · להזכיר גבורות גשמים: זעק ממצר · אקרא בעת צר · זה ירחיב לי בצר · שוע אשר לא בצר: חוזק ידך לא תקצר · מפתוח אוצר · חטא אם עצר · יפן בעם נעצר: טעמים אחבר · חילים לגבר · טפי נתורים אדבר · ולא כמתגבר: יורוני מה אדבר · פני תבה כעובר · ירשוני בעדם להסבר · כי עת לחשות ועת לדבר: כרוע ברך להבריך · במות להדריך · כוון חין להעריך · בעד עם מעריך: לחבוש ולהאריך · חרבון חורב מפריך · לדבר גבורות אאריך · כי עת לקצר ועת להאריך: ממטע דרבונות · אבינה תבונות · מעם בינות · אדבר נכונות ·

בית לוי

עולה נסכ"ס עפ"י דודי לי ואני לו (שה"ש ו) (הגיני) מל' והגים ם (יהושע א) (ידמים) ל' שתיקה מל' דממה (בצע) ל' גזל מל' כל בוצע בצע (משלי א יט) (ושוטן) הוא השטן המקטרג (אשמים) תועלים (אשמים) כשוטם (ישמים) ענין שממה והשתתה (רשומי') ככתבי' מל' את כרשום בכתב (דניאל י כא) (בערכם) ל' בסדרן כמו וערכו תרגומו ויסדרון (ודיתי) כתודיתי (שמים) מקים עלמו כאין (ממצר) מלרה (זה) הקב"ה (שוע אשר לא בצר) עפ"י טיערך שוען לא בצר (איוב לו יט) (אם עצר) עלירת גשמים (טעמים) טעמי הורה (חילים) חיילי ישראל (טפי) ל' דבור מל' ועלימו תטוף מלתי (איוב כט כב) (נתורים) כדבר המתוקה כמתר (להבריך) ל' כריעת ברכים (במות להדריך) לשון הפסוק ועל במותי ידריכני (חבקוק ג יט) (כוון) לשון כוונה (חין) ל' תפלה (להעריך) לסדר ל' וערך תרגומו וסדר (לחבוש ולהאריך) שניהם ל' רפואה (חרבון חורב) לשון חרבוני קיץ (תהלים לב ד) (מפריך) ל' תלמוד שנפרכים כנפורן (ממטע דרבונות) עפ"ה דברי חכמים כדרבונות וכמסמרות נטועים (קהלת יב) (אבינה תבונות מעם בינות) כדכתיב מזקנים

מטה לוי

ובזכות זה בקשתנו (דוד יפתח השמים) להוריד מטר (בשפכי לו לב כמים · הגיני כל ידמים) דבור תפלתי על ישתיק בשביל (בצע אשמים) בשביל גזל ועון שהיה בידי (הולבנו בכפור אשמים) כי כבר נתכפרו ביום כפור השוטת ות"כ (ושוטן מה ישמים) מה יוכל שטן לקטרג ולהשמים את ישראל (ואמרי רשומים בערכם נרשמים) הדברים הנכתבים למעלה מכפולות האדם כסדרן הם נרשמים למעלה (ודיתי עם שמים) כבר הודיתי עליהם ביום כפור עם הכפרים ששמים את עלמן כתוהו ואין בכדי (להזכיר גבורות גשמים) (זעק ממצר) תפלה הבאה על הצרה (אקרא בעת צר) (זה) הקדוש ב"ה שנקרא זה אלי (ירחיב לי בצר שוע אשר לא בצר) תפלה אשר היא לא בעת צרה רק קודם הצרה כי עדיין אין אנו צריכין לגשמים לכן בודאי (חוזק ידך לא תקצר) מפתוח אוצר של מטר

ואף (חטא אם עצר) אם יעצור הגשמים בעבור הגזל כמ"ש רז"ל אין הגשמים נעצרין אלא בעון גזל עכ"ז (יפן בעם נעצר) יפן הקב"ה אל תפלתנו בזכות שאנו עצורים ממלאכה (טעמים אחבר) חיבור של הפיוט הזה שהוא מטעמי תורה אסדר אותו (חילים לגבר) אגבר חיילי ישראל שיתפללו עמי (טפי נתורים אדבר) דיבורים זכים שדומים כמזוקקין בכתר אדבר (ולא כמתגבר) ואין אני מתגבר ומתפאר בהדבורים האלו רק באתי בבקשה (יורוני מה אדבר כו' ירשוני בעדם להסבר) יתנו לי רשות להליץ ולהסביר בעדם (כי עת לחשות) ולשאול כגון בימות הקיץ (ועת לדבר) כגון עתה (כרוע ברך להבריך) ועי"ז (במות להדריך) ידריכני על במתי ארץ (כוון חין להעריך) להתפלל התפלה בכוונה וכסדר (בעד עם מעריך) בעד ישראל המעריכים תפלה (לחבוש ולהאריך) להעלות ארוכה ורפואה (חרבון חורב מפריך) ליבושת הארץ המפריך ומכלה את הפירות (ממטע דרבונות) מנטיעות ת"ח המיסרים לוויהם וחוקותיהם כדרבן לפרה (אבינה תבונות מעם בינות) מישראל הנקראים עם נבון והכם

וועררין גיהיט פון דיר גאט מיט מיין מוסף וועל איך קריינגן גאט מיט דער תפלה פון רעגין גילת בייא דעם יום טוב שטייט צווייא מאל אן גישריבין מען זאל זיך פרייען אין דעם טאג שמיני עצרת דארף מען זיך פרייען מיין פון אלע טעג אנפלעק מיר דיא שמחה פון דעם הימיל אין דעם טאג וואש איך בעט אויף וואסער דלתי דיא טירין פון דעם הימיל וואש זיינען קענין דעם וואשר טויער וואס אין בית המקדש איז גיוועזין וואס דורך דעם טויער האט מען גיבראכט דיא וואסר וואס מען האט גאנץ סוכות גיגאסין בייא דיא קרבנות גאט דער פריינט די טויערין זאל ער עפענען פון דעם הימיל בזכות וואש איך פאר גים מיין הארץ מיט תפלה וויא וואשר הגיגי דיא רייד פון מיין תפלה זאל ער ניט מאכין שווייגין פון וועגין עבירות אונ גזילות וואש איך האב גיטאן דען די אלע זינד זיינען פאר געבין גיווארין אום יום כפור אונ מיט וואש פאר אשולד קאן דער שטן אונז שולדיג מאכין אונ די רייד זיינען אן גיצייכינט אין הימל אלין כסדר וואש דיא מענטשין טוען ודיתי איך האב מתודה גיוועזן מיינע מעשים מיט די דאזיגע פרומע לייט וואס האלטין זיך גאר פאר גישט אונ היינט בין איך גיקומען צוא נידיינקען דאש שטארקייט פון דיא רעגין זעק אוים דער איינגשאפט שרייא איך אונ רוף גאט אין דער צייט פון אצרה דאס גאט זאל מיר דר ווייטערין אין איינגשאפט דאס איך בעט אז דיא צרה זאל אויף מיר ניט קומען חוזק דיין שטארקע האנט איז ניט קורץ אונ פאר מיגלך פון צו עפענען דעם אוצר פון רעגין אויב דורך דיא זינד איז ראוי דער רעגין צוא אויף גיהאלטין וועררין זאל ער זיך קערין אן דעם זכות פון דיא ישראל וואש זייא זיינען מקיים דיא מצוה פון שמיני עצרת טעמים רייד פון תפלה וועל איך בהעפטין אונ וועל שטארקין דאס חיל פון דיא ישראל זייא זאלין אויך בעטין מיט מיר אזעלכע רייד וואש זייא זיינען ווייס וויא קרייד וועל איך בהעפטין אונ ניט וויא איינער וואש שטארקט זיך מיט גיוואלד מתפלל צוא זיין יורוני דיא חכמים האבין מיר גוויזין וואש איך זאל ריידין פאר גאט ווען איך פאר איבר פאר דעם ארון הקודש צוא טאן תפלה זייא האבין מיר רשות גיגעבין פאר זייא מתפלל צוא זיין דען עס איז אצייט צו שווייגין פון צו בעטין אויף רעגין דהיינו אום זומר אונ אצייט איז צוא ריידין אונ בעטין אויף דעם רעגין אז וויא היינט כרוע דרום קניא איך מיט מיינע קניען פאר גאט להדריך גאט זאל מיך מאכין טרעטין אויף דיא הייך פון דעם לאנד איך בין מכוון אן צוא ריכטין מיט כוונה דיא תפלה פאר דיא ישראל וואש זייא גיבין דאש שאצונג פון זייער נפש אין דר צדקה אריין לחבוש ער זאל פלאסטירין אונ היילין דאש דארקייט אונ טרוקינהייט פון דער ערד וואש צוא ברעקילט די פירות דרום וועל איך לאנג ריידין פון דעם כח פון דעם רעגין דען עס איז אצייט צוא ריידין אין קורצין אונ אצייט איז צוא דר לייגגערין אונ דער פון פיל צוא ריידין ממטע פון דיא רייד פון די חכמים וואש זייא זיינען גיגליכין צוא אפלאנצונג אונ אגיוואון אייזין וואש מען טוואונט אבהמה אין רעכטין וועג אזו גוואונן זייא דיא לייט צוא גיין אין רעכטין וועג פון די דאזיגע פרוב איך פר שטאנד פון דעם פר שטאנדיג פאלק ישראל האב איך גילערנט צוא ריידין אן ניברייטע זאכין אזוא וויא דיא חכמים האבין גיזאגט פריער דארף אמענטש מסדר זיין גאטס שבחים דר נאך זאל ער בעטין זיין בקשה נאכט דאש גישרייא פון דיא תפלות מיט כוונה טוא איך פאר גאט גאט זאל שיקין דעם רעגין אויף

נְאָקוֹת מְכֻוָּנוֹת ׳ לְהַמְטִיר גַּיְא וְלִבְנוֹת ׳ נְשַׁמּוֹת לְבוֹנְנוֹת ׳ בְּרַבַּת בָּנוֹת : שְׂעִירִים לְהַרְבִּיב ׳ חֲזִיזִים לְהַעֲבִיב ׳ שִׂיחִים לְהַאֲבִיב ׳ עַד זְמַן אָבִיב : עֲדָנִים לְהַנְבִּיב ׳ מַקְדִּיחַת שָׁבִיב ׳ עָבִים לְהַלְבִּיב ׳ לִרְווֹת עַם חָבִיב : פָּנִים לִי יִשָּׂא ׳ בְּצַגְתִּי פְּנֵי כְנִיסָה ׳ פּוֹעַל בְּעֶשֶׂר נִסָּה ׳ יִזְכּוֹר לִי לְחוּסָה : צוּר רָם וְנִשָּׂא ׳ אֵלָיו עַיִן אֶשָּׂא ׳ צְבָאָיו לוֹ אֲגַיְּסָה ׳ וְלֹא בְרוּחַ גַּסָּה : קוֹלִי יֶעֱרַב ׳ וְרִנָּתִי לְפָנָיו תִּקְרַב ׳ קַמְתִּי כְּבַקְּרָב ׳ חָגוּר כְּלֵי קְרָב ׳ רְשׁוּת צָעִיר וָרַב ׳ אֶטּוֹל טֶרֶם אֶקְרַב ׳ רַחַשׁ אֲבַשֵּׂר וְיֶעֱרַב ׳ צֶדֶק בְּקָהָל רָב : שְׁלִיחַ לְמִסְתּוֹפְפִים ׳ צִיר לַאֲסוּפִים ׳ שִׁבְעַת יְמֵי חַג אוֹסְפִים ׳ וְנִסּוּךְ הַמַּיִם חוֹסְפִים : שְׁמִינִי מוֹסִיפִים ׳ וּבוֹ נֶאֱסָפִים ׳ שַׁוְעַת מַיִם מַחְסְפִים ׳ בְּחִין מוּסָפִים : תְּפוּצֶינָה עֲיָנוֹת מַיִם בָּרְחוֹבוֹת פַּלְגֵי מָיִם ׳ תִּמְשַׁכְנָה בְּטוּחוֹת לְפֶה מַיִם ׳ לְהִתְגַּבֵּר כְּנַחֲלֵי מָיִם : חזן תִּזְכּוֹר לִי אֶתְוֵי נְהָרִים ׳ מִשּׁוּב אֲחוֹרִים ׳ תַּעֲנֵנִי עֲדֵי אֶפְרָיִם ׳ בְּשָׁפְכִּי שִׂיחוֹת צָהֳרָיִם :

מטה לוי

ואתבונן מה שאמרו רז״ל לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחר כך ישאל צרכיו וכן אעשה גם אני אדבר שבחות נכונות ואחר כן אתפלל (נאקות מכוונות) צעקת תפלות בכוונה ׳ בכדי (להמטיר גיא) להמטיר על הארץ ולבנות אותה כי אם יהיה חורב על הארץ היא נהרסת (נשמות לבוננות) לבנות ערים בארץ שממות (ברבת בנות) וישראל שדמו לנשים שאין להם כח אלא בפה בתפלה הם יתישבו בחורבות הארץ (שעירים) גשמים גדולים היורדים בזעף וקלף (להרביב) לעשות מהם טיפים קטנים הנקראים רביבים שיהיו לברכה על העשבים (חזיזים) עננים קטנים שעשים חזיזות ברקיע (להעביב) למלאותם מים ויהיו עבים (שיחים להאביב) שיפרחו האילנות וכל שיח השדה (עד זמן אביב) עד חצי ניסן שהוא זמן האביב ואז יפסקו הגשמים (עדנים להנביב) פירות מתוקות יהיו צומחות להם (מקדיחת שביב) משריפת וניצוצות החמה (עבים) שהשב והענן יעשו פעולה (להלביב) שמהגשמים שירדו מהם יהיו פרחים ועלבים (לרוות עם חביב) להשביע עם ישראל החביבים (פנים לי ישא) יה״ר שישא לי פנים יפות (בצגתי פני כניסה) בעמדי להתפלל בעד כנסת ישראל (פועל בפעל טובה) זכות אברהם שנתנסה בעשר נסיונות (יזכור לי לחוסה) ולרחם (צבאיו לו אגייסה) חייליו שהם ישראל אקבץ במלחמה (ולא ברוח גסה) ובגאוה (קמתי כבקרב וכו׳) כמו שהגבור ההולך בקרב יחגור כלי קרב להיות בטוח הגלחון כן קמתי לסדרות תפלה ותחנה ׳ נעשיתי (שליח למסתופפים) לישראל העומדים בספים ובזויות של בהכ״נ (שבעת ימי החג אוספים) בשעת אסיפת התבואות הם חוגגים שבעת ימי סוכה (וניסוך המים חוספים) שואבין מן השילוח (בחין מוספים) בתפלת מוספים (תמשכנה בטוחות) יתחברו המחשבות (לפה) להתפלל בכוונה עבור מים (תזכור לי) זכות אברהם (אתוי נהרים) שבא מעבר הנהר (משוב אחורים) שלא אשוב אחור מתפלתי ריקם (תענני עדי אפרים) ענה לי בשביל ישראל (בשפכי שיחות צהרים) בהתפללי בתפלת מוסף שהוא בעלם היום :

בית לוי

אתבונן (תהלים קיט קי) (נאקות) צעקות תפלה (גיא) הארץ כדפירשתי לעיל בפיוט אף ברי (ולבנות) ל׳ בנין (לבוננות) ל׳ בנין או ל׳ תבונה (שעירים להרביב) ל׳ כשעירים עלי דשא וכרביבים עלי עשב (דברים לב ב) ושעירים הם הטיפות הגדולים בזעף ואינם לברכה ורביבים הם הטיפות היורדות בנחת והם לברכה (חזיזים) עננים קטנים (להעביב) ל׳ עב וגם (שיחים) אילנות ל׳ וכל שיח השדה (בראשית ב׳ ה׳) (להאביב) ל׳ כי השעורה אביב (שמות ט לא) ופי׳ ל׳ בישול וביכור (עדנים) פירות מתוקים (להנביב) ל׳ תנובה ונמיחת הפרי (מקדיחת) ל׳ שריפה מל׳ כי אש קדחה באפי (דברים לב כב) (שביב) ל׳ ניצוצים מל׳ כרסיה שביבין די נור (דניאל ז ט) (להלביב) לשון פרח ועלה (לרוות) ל׳ טסי רויה (תהלים כג ה) שהוא ל׳ שביעה (פנים לי ישא) כענין ישא ה׳ פניו אליך (בצגתי) ל׳ עמידה מל׳ אציגה נא עמך (בראשית לג טו) (כניסה) כנסת ישראל (פועל) ל׳ מעשה (לחוסה) לחוס ולרחם (צבאיו) חייליו ומוסר לישראל (אגייסה) אקבץ (כבקרב) ל׳ קרב ומלחמה (חגור) לחגור (רחש) דבור של תפלה (למסתופפי׳) ל׳ הסתופף בבית אלהי (תהלים פד יא) ופרש״י על הסף ועל המזוזות לשהוד (ציר) שליח (תוספים) ל׳ ולהחסוף מים מגבא (ישעיה ל׳ יד) (שועת) ל׳ תפלה (מחספים) מתפללים בגלוי ובקול מל׳ חשף ה׳ את זרוע קדשו (ישעיה נ ט) (בחין) בתפלה (תפוצינה) ל׳ פיזור (בטוחות) מחשבות הכליות ל׳ הן אמת חפצת בטוחות (תהלים נא ח) (אתוי נהרים) שאתי לאברהם (עדי) כמו בשביל (אפרים) תואר לישראל עפ״ה הבן יקיר לי אפרים (ירמיה לא כ) :

דער ערד אונ אויף דיא קארין פעלדער צוא בויאן דיא וויסטע פעלדר דיא ערד זאל בזעצט ווערין מיט דיא ישראל וואש ווערין אן גירופין רבת בנות שעירים דיא שטורם רעגין וואש זייא זיינען ניט תמיד גוט זאל ער מאכין צוא קליינע טראפין זייא זאלין זיין צוא אברכה אויף דעם גראז דיא קליינע וואלקין זאל ער מאכין צוא דיקע וואלקין דיא בייסר פרוכטיג צוא מאכין ביז אין דער צייט דאש זייא ווערין צייטיג ווערין עדנים דיא זיסע פירות צוא פרוכטין ער זאל זייא אפ היטין פר דער היץ פון דער זון דיא וואלקין זאלין מאכין בליען דיא פירות עס חביב צוא מאכין זעטינין דאש גליבטע פאלק ישראל אונ איך זאל פר נאם צוא גיפעלין זיין אין מיין שטיין פאר דעם איין זאמלונג פון דיא ישראל דיא ווערק פון אברהם וואס ער איז גיפרובט גיווארין מיט צעהן פרוב זאל ער מיר גידיינקען צוא דר בארמען מיך צור רם נאם וואס ער איז הויך אונ דער הויבין צוא אים הייב איך אויף מיינע אויגין דיא ישראל וואש זייא זיינען זיין חיל טוא איך זייא צוא אים איין זאמלן צוא מאן תפלה אונ ניט מיט האפעריג גמיט קולי יערב מיין קול זאל גיזיסט זיין מיין לויב זאל פאר דיר גינעהגן איך שטעל מיך אן גיגורט מיט מיין תפלת אזוא וויא איינער גורט אן כלי זיין צוא זיין אין דער מלחמה קעגין דיא ביזע מלאכים וואש הייסין מקטרגים

רשות איך וועל נעמען רשות פון יונג אונ אלט איי איך גינעהן תפלה צו טאן מיין תפלה זאל גיזיסט זיין אז איך וועל מבשר זיין די גירעכטיקייט פון דעם פיל איין זאמלונג פון דיא ישראל שליח איך בין איין שליח צוא דיא וואש טרעטין איבר די שוועלין פון דיא שולין אונ צוא דיא וואס זאמלען זיך איין בין איך איין שליח אונ זייא זאמלען זיך איין צוא האלטין זיבין טאג סוכות אונ אנפלעקין צוא גיסין דיא זיבין טעג פון סוכות וואסר בייא דיא קרבנות שמיני דען אכטין טאג זייגען זייא מוסיף אונ אן דעם טאג זאמלען זייא זיך איין צוא שרייען אונ צוא טאן תפלה אויף דעם רעגין אנפלעקין זייא אין דער תפלה פון מוסף תפוצינה דיא קוועל וואשר זאלין ווערין אוים גישפרייט זייא זאלין זיך דער ווייטערין אונ זאלין ווערין בעך וואשר דיא גידאנקען פון דעם הארצן זאלין גיצוינין ווערין צום מויל צוא בעטין אויף וואשר צוא שטארקין זיך אז וויא דיא טייכין וואשר תזכור לי זאלסט מיר גידיינקען דעם זכות פון אברהם וואש ער איז גיקומן פון ארם נהרים זייער תפלה זאל זיך ניט אום קערין צוא ריק תענני זאלסט מיר ענפערין פון טעגין די ישראל וואש ווערין אן גירופין אויף דעם שבט אפרים בשפכי אז איך פאר גים מיין הארץ מיט תפלה ביז צום מיטאג :

ואקימה

סימן לף ו"ב סרובע

אקשטה כסל וקרב להביע בעד מים · אזום לפי מעט געת בלחלוח מלאכת מים ·
אחספה מעין מעש מפעל מים · את פני מבין להשמיע גבורות מים : בגבהי
שמים אצר אסמי מים · בתחתיות ארץ החביא תהומות מים · בם החל וכל חוג ארץ
ושמים · בם הרקיע הדום וקרה שמים : גם בטרם יצרו פתוכי אש ומים · גמר וכלל כל
במשולת מים · גרה אצלו אמון לשעשעו יומים · גנוזה פעול אתו עולמות שנים : דרך
והשתה שתות במשתית מים · דעת כי כל הושתה משתית מים · דבר והעריך תפתר
משלגת אש ומים · דרש ונטע שתול על פלגי מים : הצפין לישרים אמונת יומים ·
העביר תשע מאות ושבעים וארבעה דורות כבשטף מים · הכין שבעה בריאות עד לא
ארץ ושמים · השרה בם שכינה קדם דר שמים : ונכון מאז צר כס ינחסו שמים · ובססו
על רוח מרחפת על פני המים · ובצר מעשה בראשית ומדד בשעלו מים · ועדו בין

בית לוי

(אקשטה) לשון תיקון (כסל וקרב) ל' מחשבה הבא מכסל וקרב (להביע) לשון דבור מל' וזכר רב טובך יביעו (תהלים קמה ז) (אזום) ל' זמם ומחשבה והוא לשון תרגום כמו ויפתח הגמלים ושרא זממי גמליא (בראשית כד לב) (געת) לשון נגיעה (אחספה) ל' גלוי מל' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (את פני מבין) תואר להקב"ה והוא ל"ס (משלי יז כד) (בגבהי שמים אצר אסמי מים) דכתיב יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים (דברים כח יב) (החביא) הסתיר (החל) התחיל (וכל) כמו וכלה (חוג) עגול כדור (הרקיע) ענין שטיחה ופרישה (הדום) הארץ (וקרה) עשה תקרה (פתוכי) ל' ערבוב (גמר) גמר הכל (וכלל) ל' כלילת יופי (במשולת מים) תואר לתורה שמשולה למים עפ"ם מי ישקני מים מבור בית לחם (ש"ב כג טו) וכפרש"י שם וכן בהרבה מקומות (גרה) ל' דירה (אמון) תואר לתורה (יומים) שני אלפים שנה כדכתיב ואהי' אצלו אמון (משלי ח ל) וכמו שאחז"ל וכפירש"י שם (והשתה שתות במשתית הושתה) אדבעתים ל' יסוד שם (והעריך) ל' סדר כמו וערך תרגומו וסדר (תפתה) תואר לגיהנם (ונטע שתול על פלגי מים) רמז לג"ע שנאמר והיה כעץ שתול על פלגי מים (תהלים א) (הצפין) ל' גנז (אמונת יומים) תואר לתורה עפ"ה ואהיה אצלו אמון יום יום (משלי ח ל) (ונכון מאז צר כס) עפ"ה נכון כסאך מאז

מטה לוי

(אקשטה כסל וקרב) אתקן מחשבות לב וקרב (להביע) לדבר ולספר (בעד מים) בעד מעשה המים (אזום לפי) אשים מחשבה לפי (מעט געת) ליגע ולדבר מעט (בלחלוח מלאכת מים) כי ממנו נעשו שמים בעודם לחים ואסור לדרוש במעשה בראשית לכן (אחספה) אגלה רק (מעין מעש כו') (את פני מבין) לפני הקב"ה המבין את הכל (בגבהי שמים אצר אסמי מים) כי מים עליונים תלויין במאמרו של הקב"ה (בם החל) במים התחיל (וכל) וגם כלה (חוג) סבוב של ארץ ושמים (בם הרקיע הדום) בהמים רקע הארץ כדכתיב לרוקע הארץ על המים (וקרה שמים) כדכתיב המקרה במים עליותיו (גם בטרם יוצרו פתוכי אש ומים) שמים ומלאכים שנבראו מעורבים מאש וממים (גמר וכלל כל במשולת מים) על ידי התורה שנמשלה למים גמר הכל ועשה כלילת יופי (גרה אצלו אמון לשעשעו יומים) התורה היתה אצלו בדירתו אלפים שנה קודם שנברא העולם והיה

משתעשע עמה (גנוזה פעול אתו עולמות שנים) הקב"ה גנז התורה לפעול העוה"ז והעוה"ב (דרך) עליהם כמ"ש דרך על במתי ארץ (והשתה שתות) ויסד יסודות (במשתית מים) ביסוד המים (דעת כי כל הושתה משתית מים) להודיע שמע"ב כולן הוסדו מיסוד המים (דבר והעריך תפתה משלגת מים) הקב"ה ברא גיהנם משלג (דרש ונטע שתול על פלגי מים) הקב"ה דרש ונטע ג"ע ושתל אותו על פלגי מים (הצפין לישרים אמונת יומים) גנז לישראל התורה שנקראת אמון אלפים שנה (העביר תשע כו' כבשטף מים) רצה הקב"ה ליתן התורה לסוף אלף דורות וראה אותם שהיו רשעים והעביר מהן תתקע"ד דורות ושטפן במהרה ונתנה לכ"ו דורות (הכין שבעה בריאות כו') תורה וגן עדן וגיהנם תשובה כסא הכבוד בהמ"ק ושמו של משיח (השרה בם שכינה כו') בז' דברים אלו השרה שכינתו (ונכון מאז צר כס) קודם שנברא העולם היה נכון כסא הכבוד שצר וברא אותו קודם בריאת העולם (וינחסו שמים) וקראו שמים כדכתיב השמים כסאי (ובססו על רוח כו') ותקנו והעמידו על רוח כו' כי עדיין לא היו כרובים וחיות כי המלאכים יום שני נבראו (ומדד בשעלו מים) מדד ברגל ובהלוך שלו את המים (ויעדו) ויעד וזימן את כסא

אקשטה כסל איך וועל צירין מיינע גידאנקן צו ריידן אונ תפלה צו טאן
פון וועגין וואשער דער מיט וועל איך אביסיל גידיינקן אונ
אן רידין צוא ריידין פון דיא פארכטיקייט פון דער מלאכה וויא די וועלט
איז בשאפין גיווארין מיט וואסער איך וועל אנפאנגין אגלייכעניש פון
דיא ווערק פון ששת ימי בראשית וואש עס איז גיוועזין דורך וואשר פר
גאט דער דא איז פר שטענדיג צוא מאכין הערין דיא שטארקייט פון
וואשער שמים אין דר הויך פון די הימיל האט ער איין גיזאמילט אוצרות
וואשער אונ אונטער דער ערד האט ער בהאלטין אף גרונטין וואשר
צווישין דיא וואסר האט ער אן גיהויבין צוא בשאפין הימל אונ ערד
וואש זייא זיינען קיילעכדיג וויא אצירקיל צווישין דיא וואשר האט
ער אויס גישפרייט דיא ערד אונ גיבעלקינט דיא הימיל גם טרם נאך
איי דיא מלאכים זיינען בשאפין גיווארין וואש זייא זיינען אויס גמישט
פון פייער אונ פון וואשער האט ער אלדינג בשאפין אונ גציירט דורך
דער תורה וואס זיא איז גיגליכין צו וואסר זיא האט בייא אים גוואנט
אונ איז גיוועזין גאטס דער פרייאונג צווייא טעג פון בריאת עולם דאס
איז צווייא טויזנט יאר ער האט בהאלטין דיא תורה צוא בשאפין מיט
איר עולם הזה אונ עולם הבא דרך ער האט דיא וואסער גיטראטין אונ
האט די וועלט גיגרונד פעסט דורך דעם יסוד פון וואשר צו וויסין דאש
דיא גאנצע וועלט איז בשאפין גיווארין דורך דעם יסוד פון וואשער
ער האט גירעט אונ אן גירכט דעם גיהנם פון שנייא ער האט גיפארשט
אונ האט גיפלאנצט דעם גן עדן בייא די טייכין וואסער הצפין לישרים
ער האט בהאלטין צוא דיא רעכט פארטיגע דיא תורה וואש זיא איז
בייא אים דער צוויגין גיוועזין צווייא טויזנט יאר ער האט גימאכט איבר
פירין ניין הונדערט אונ פיר אונ זיבציג דורות אז וויא מיט פר פלייצונג
וואסר ער האט זיבין ערלייא בשעפעניש אן גרייט צוא בשאפין איי ער
האט הימיל אונ ערד בשאפין אונ דאש זיינען זייא דיא תורה אונ דיא
אבות ישראל תשובה כסא הכבוד בית המקדש אונ דער נאמן פון משיח
בן דוד אין דיא זיבין זאכין האט ער גימאכט רוען דיא שכינה איי ער
האט גיוואונט אויף דעם הימיל ונכון מאז אונ דעם כסא הכבוד האט
ער אן גיגרייט פון לאנג אן אונ האט אים איין נאמן גיגעבין הימיל
אונ האט אים גגרונד פעסט אויף דעם ווינט וואש האט גישוועבט
איבר דעם וואסר אונ אז ער האט בשאפין די מעשה בראשית אונ האט
אויס גימאסטין מיט זיין טריט דיא וואשער האט ער דעם כסא הכבוד
גישטעלט צווישין דיא אייבערשטע וואשער אונ צווישין די אונטערשטע
וזמן לו גאט האט אן גיבריאט דיא חיות הקודש זאלין טראגין דעם כסא
הכבוד אונ. זייער גוף איז פול מיט אויגן דאס גישטאלט פון דיא פיר

חֲשְׁרַת מַיִם לְחֶשְׁכַת מָיִם: זְמַן לוֹ לַעֲמוּם גַּבּוֹת מְלֵאוֹת עֵינַיִם· זִיו מִסְפַּר רֹבַע פָּנִים חֲמִשִּׁים וָשֵׁשׁ וּמָאתַיִם· זוֹעוֹת מִמַּשָּׂא וְרוֹעֲשׁוֹת מִקּוֹלוֹת מַיִם· זְבוּדִים אִתָּם כְּרוּב וְאוֹפָן וְגַלְגַּל מָיִם: חֵיל שַׂרְפֵי מַעַל גְּוִיָּתָם כְּתַרְשִׁישׁ מַיִם· חֲקוּקִים וְנִשְׁעָרִים בְּאוֹרֶךְ עִמְקֵי מַיִם· חֶצְיָם בְּרִיַּת אֵשׁ וְחֶצְיָם יְצִירַת מַיִם· חוֹצְצִים תֵּת מְחִיצָה בֵּין אֵשׁ וּבֵין מָיִם: טָסִים וּמְעוֹפְפִים בְּכַנְפֵי אֵשׁ וּמַיִם· טוֹבְלִים בִּנְהַר נָגִיד כְּנַחֲלֵי מַיִם· טֶכֶס אוֹצְרוֹת שֶׁלֶג וָאֵשׁ וּבָרָד וּמַיִם· טְמוּנִים לְסַעֲרַת חֵמָה לְצַלְמוֹנַת מָיִם: יָזַם וְאָצַר לַחַיִּים פֶּלֶג מָלֵא מַיִם· יָעַץ לְפַלֵּג מִמֶּנּוּ לִפְלַגּוֹת מַיִם· יָהּ כִּבְטָא בְּכָל פּוֹעַל כִּי אֵין חַיּוּת בְּלִי מַיִם· יֹשֶׁר תֵּת מַתְּנַת חִנָּם לְעוֹלָם מָיִם: כְּפֵץ תֵּת מֵאָז יָשׁוּב דָּת לַמַּיִם· כֹּל לְהַשְׁקוֹת נְשִׁי מִתַּחְתִּיּוֹת מָיִם· כְּשֵׁר בְּבַעֲלֵי זֶרַע כִּי יְחַמְּסוּ מַיִם· כּוֹן וְשַׁב לְשׁוֹקְקָה מֵאוֹצַר שָׁמַיִם: לְמַעַל לָרָקִיעַ עָשׂ בִּבְרֵכַת מַיִם· לִנְטוֹת עָלֶיהָ כִּפָּה מְזוֹעַת מֵחַמַּת מַיִם· לְהַטִּיף מִמֶּנָּה מִגֶּרַע נִטְפֵי מַיִם· לַהֲלוֹךְ מַהֲלָךְ כַּמָּה

מטה לוי

הכבוד בין מים העליונים לתחתונים (זימן לו) לכסא הכבוד חיות הקודש (לעמום) שנראים כעומסין וטוענין אותו והם (גבות) וגופם (מלאות עינים) (זיו מספר רובע פנים) קלסתר פניהם של ארבע פנים (חמשים ושש ומאתים) כנפיהם עולות לרנ"ו כי לכל חיה יש ע"ז פנים ד' לכל רוח ולכל פנים ד' כנפים נמלא ע"ז פעמים ארבע עולים ס"ד לחיה אחת וכן לכל חיה וחיה ד' פעמים ס"ד עולים רנ"ו (זועות ממשא) מתפחדין מסיפין זיעה ממשא של כה"כ ולא מטורח אלא מפחד של הקב"ה (ורועשות מקולות מים) ומגביהים ורועשים בקולם יותר מקולות מים (זבודים אתם) מחוברים עם אותם החיות (כרוב ואופן וגלגל מים) חיל שרפי מעל) חיל מלאכים שהם שרפי מעלה (גויתם כתרשיש מים חקוקים ונשערים כו') גופם חקוקים ועשוין בארכן כשיעור עמקי מים של ים תרשיש שהוא תרי אלפים פרסה (חצים ברית אש וחצים כו') נבראים מאש וממים (חוצצים תת מחיצה בין אש כו') נתן הקב"ה אותן למעלה לחצוץ בין אש של מעלה כי אין מים ואש יכולים לשלום בהם הואיל שהם נבראים מביניהם (טסים ומעופפים בכנפי אש ומים) המלאכים שנבראו מאש ומים כולם פורחים ועפים (טובלים בנהר נגיד) בנהר דינור שמושך כנחל מים משתקעין שם כאלה הטבע ואבד מן העולם ומתחדשים בכל יום בנהר דינור ואומרים שירה ואחר שירתן נשקעים בנהר דינור (טכס אוצרות שלג כו') תכן כל האוצרות הללו בשמים והם (טמונים לסערת חימה) ללחום בחימה ובסערה (לצלמונת מים) את הרשעים שבגיהנם של מים הנקרא צלמון ונהר דינור מתהפך עליהם (יזם ואצר לחיים) עלה במחשבת הקדוש ב"ה לתת חיות לעולם ועשה אוצר (פלג כו') פלג אלהים מלא מים כשהעננים שותים ממי אוקיינוס שהם מים מלוחים נמתקים מפלג אלהים ממים העליונים שהם מתוקים (יעץ) עשה הקדוש ב"ה עלה לזה (לפלג ממנו לפלגות מים) לפלג מים העליונים המתוקים ולערב אותם במלוחים ומחלק ומוריד המתוקים לשאר פלגי מים (יה כבטא בכל פועל) כשראה הקדוש ב"ה העולם (כי אין כו') שאי אפשר לכל נברא לחיות בלי מים (יושר תת כו') נראה לפניו באמת ובישר ליתן מתנת הגם מים לעולם כי אם יצטרכו לקנות אחד מחבירו להשקות שדהו א"כ יחרב העולם (כפץ תת מאז ישוב דת למים) כשדבר הקב"ה מקדם יקוו המים למקום אחד כדי שיהא יישוב לבריות נתן במים בזה דת וחוק שיהיו במקום אחד (כל להשקות) האדמה שותה ממים התחתונים לבד כמ"ש רז"ל שהיה נילום עולה ומתפשט על הזרעים (כשר בבעלי זרוע כי יחמסו מים) כשראה הקדוש ב"ה בבעלי זרוע שהם גוזלים מעינות של אחרים (כון ושב לשוקקה מאוצר שמים) גזר הקב"ה שלא תהא הארץ שותה אלא מלמעלה כדי שלא יהיו בעלי זרוע חומסין הנהרות ומחריבין העולם (למעל לרקיע כו' לנטות כו') למעלה מראשי החיות עשה בריכה ונטה עליה כפה שהוא רקיע שעל ראשי החיות כמ"ש ועל ראשי החיות רקיע כעין הקרח הנורא והכיפה (מזעת) עיפין מתוקן (מחמת מים) בשביל מימות מי הבריכה (להטיף ממנה מגרע נטפי מים) להטיף ממנה טיפות ובריכות מים (להלוך מהלך כמה בלי ערוב מים) וזהו גבורת השם שהולכים

בית לוי

(תהלי' נג כ) (וכסתו) ל' כן וכסים (חשרת) ע"ש רבוי המים (לחשכת) ע"ש שכשהעננים מתמלאים ועולים מחשיכים לעולם (לעמום) לישא ולטעון (זיו) מראה וקלסתר (זועות) ל' זיעה או מזדעזעים (ורועשות) ל' רעש (זבודים) ל' חבור מל' זבד טוב (בראשית ל כ) (טסים) פורחים (בנהר נגיד) הנהר הנזכר (בדניאל ז י) נהר די נור נגיד ונפיק מן קדמוהי ונגיד הוא ל' המשכה והגרה (טכס) ל' תיקון והכנה (לסערת חמה) כדכתיב הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול (ירמיה כג יט) (לצלמונת מים) גיהנם של מים נקרא צלמון כדכתיב תשלג בצלמון (תהלים סח טו) (יזם) ל' מחשבה כמו כל אשר יזמו לעשות (בראשית יא ו) (ואצר) וכנס (לפלג) לחלק (ממנו) כמו ממנו (כבטא) כאשר הביט (ישר) ישר בעיניו (תת) ליתן (כפץ) ל' פתיחת פה, לדבר מל' אשר פצו שפתי (תהלים סו יד) (כל) ל' וכל בשליש עפר הארץ (ישעיה מ) שהוא מדידה (נשי) תואר לאדמה ע"ש שכל המתים נבלעים ונשכחים על ידה (כשר) ל' ראייה מל' אשורנו (במדבר כד יז) (יחמסו) ל' חמס וגזל (לשוקקה) להשקות אותה מל' פקדת הארץ ותשוקקה (תהלים סה י') (עש) כמו עשה (כפה) בל"א גיוועלב (מזעת) ל' זיעה (מחמת) ל' חמימות (מגרע) ל' רבוי מים כמו כי יגרע נטפי מים

חַיּוֹת חמשים ושש דִיא צָאל פוּן אִירֶע פְלִיגִיל אִיז צְווייא הוּנְדֶערְט אוּנ זֶעקְס אוּנ פוּפְצִיג זַייא שְׁווִיצִין מֵחֲמַת פַּחַד פַאר גָאט אוּנ שְׁטוּרְמֶען נָאךְ מֶער אַז דִי שְׁטוּרִים פוּן וַואסֶר זַייא זַיינֶען בַּאהֶעפְט מִיט דִיא חַיּוֹת מַלְאָכִים וָואשׁ זַייא הַיישִׁין כְּרוּבִים אוּנ אוֹפַנִּים אוּנ גַלְגַלִים פוּן וַואסֶר בְּרֶענִינְדִיגֶע מַלְאָכִים פוּן אוֹיבִין זַייעֶר לַייבּ אִיז גְרוֹיס וִויא דֶער יַם תַּרְשִׁישׁ זַייעֶר שִׁיעוּר וֶוערְט גִישְׁטֶעלְט אִין דֶער לַיינְג וִויא דִיא טִיפֶענִישׁ פוּן וַואסֶער הַאלְבּ זַיינֶען זַייא פַייעֶר אוּנ הַאלְבּ זַיינֶען זַייא וַואשֶׁער גָאט הָאט אָפּ גִישַׁייד דִיא צַדִּיקִים חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה פוּן פַייעֶר אוּנ יוֹנָה פוּן וַואשֶׁר טסים ומעופפים זַייא פְלִיהֶן אוּנ שְׁוֶועבִּין מִיט פְלִיגֶל פוּן פַייעֶר אוּנ וַואשֶׁר זַייא טוֹבְלִין זִיךְ אִין אַפִּייעֶרְדִיגִין טַייךְ אַזוֹ וִויא אִין וַואשֶׁר עֶר הָאט אָן גִיבְּרֵייט אָנְצְרוֹת פוּן שְׁנֵייא אוּנ פַייעֶר אוּנ הָאגִיל אוּנ וַואשֶׁר עֶר הָאט זַייא בַּהַאלְטִין צוּא שְׁטְרָאפִין מִיט שְׁטוּרְמְדִיגִין צָארִין דִיא רְשָׁעִים אִין גֵיהִנָּם יזם ואצר עֶר הָאט גִיטְרַאכְט אוּנ הָאט גִימַאכְט אוֹיף דֶעם הִימִיל אֵיין אוֹצָר פוּן זִיסֶע וַואשֶׁער צוּא גֶעבִּין לֶעבִּין אוֹיף דֶער וֶועלְט גָאט

טוּט זִיךְ בַּרַאטִין אַז דִיא וָואלְקִין טוּעֶן זִיךְ אָן נֶעמֶן אִין יַם גִיזַאלְצֶענֶע וַואסֶער טוּט עֶר אָפּ טֵיילִין זִיסֶע וַואסֶר פוּן דֶעם הִימִיל אַז דִיא וַואסֶר זָאל אוֹיךְ זִיס וֶוערִין אַז גָאט הָאט גִיזֶעהֶן אַז אַלֶע בַּשֶׁעפֶענִישׁ קָאנֶען נִיט לֶעבִּין אָן וַואשֶׁר אִיז אִים ווָאוֹל גִיפֶעלִין עֶר זָאל גֶעבִּין וַואסֶר אוּם זִיסְט אוֹיף דֶער וֶועלְט כפץ תת אַז גָאט הָאט גִיזָאגְט בְּשַׁעַת בְּרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ אַז דִי וַואשֶׁר זָאלֶן זִיךְ אֵיין זַאמְלֶן אוֹיף אֵיין אָרְט אוּנ זָאלִין נִיט פַאר פְלֵייצִן דִי וֶועלְט אִיז גִיוָוארִין זַיין דֵעָה דִי אוּנְטֶערְשְׁטֶע וַואשֶׁר זָאלִן מַאכִין אָן טְרִינְקֶן דִי עֶרְד אַז גָאט הָאט גִזֶעהֶן אַז דִי לַייט פוּן דֶר וֶועלְט רוֹבִּן אַוֶועק דִיא קְוָואלִין פוּן וַואסֶער וֶועט דִיא וֶועלְט חָרוּב וֶוערִין הָאט גָאט גִזַר גִיוֶועןְ אַז דִיא עֶרְד זָאל טְרִינְקֶן רֶעגִין וַואשֶׁער וֶועלִין זַייא מַתִּין גָאט בֶּעטִין למעל לרקיע אִיבֶּר דֶעם הִימִיל הָאט עֶר גִימַאכְט אַזוֹ וִויא אַטַייךְ וַואסֶער דִיא הִימִיל הָאט עֶר גִיוֶועלְבְּט אִיבֶּר דֶער עֶרְד פוּן דִי וַואשֶׁר טוּט זִיא שְׁווִיצִין צוּא מַאכִין טְרִיפִּין פוּן אִיר דָאשׁ מֶערוּנְג פוּן טְרָאפִּין וַואסֶר דֶער רֶעגִין גֵייט פוּן הִימִיל צוּא דֶער עֶרְד אוּנ עֶשׁ מִישְׁט זִיךְ נִיט

בלי ערוב מים: מראה הקשת בעששית במים · מנו כל יבינו כח מודד מים: מראה כל מראה ומראה כמראית מים · מודעת לגיא אות ברית בלי טובעת מים: נוצץ ברק בבהל להבריק כמהת מים · נוהם ברעש וקול גלגל רעם מרעים על המים · נשיאים ורוח מקדימים למים · נראים כעולים ממים ושבים אל המים: שם משקל לרוח בו לפלס מים · סים לפי כל ארץ מה להגריל מים · ספק ומד במדה תכן מדת מים · סדר לשבט לארץ לחסד להמציא מים: עב וחזיז ונשיא וא״ ועגן מים · ערך בם שאת משא מעמוס מים · עפים ודאים על פני רקיע השמים · עומדים צרורים עד ירשו להריק מים: פחד שעירים משתערים בהרעיפם מים · פותחים פיהם כנוס כנד שתית מים · פורחים להמתיק בשחק תמלוחות מים · פונים שוב ללכת אל מקום המים: צבאות רביבים המרביבים מים · צומחים כערבים על יבלי מים · ציה ממוגגים בנחת זלת מים · צחיון חרבון קיץ

בית לוי

(איוב לו כז) ופרש״י כי ירבה (מנו) כמו ממנו (כל) כמו הכל (מודד מים) תואר להקב״ה עש״ה מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) (מראה כל מראה) רומז להקב״ה ועש״ה כמראה הקשת וגו׳ מראה דמות כבוד ה׳ (יחזקאל א כח) (מודעת לגיא אות כו׳) כדכתיב את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ (בראשית ט) (נוצץ) מאיר (ברק) בלע״ז בליץ (בבהל) ל׳ בהלה ומהירות (להבריק) להאיר (כמהת) ענין תאוה ל׳ כמה לך בשרי (תהלים סג ב) (נוהם) כו׳ כדכתיב קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל (שם עז יט) (נשיאים) עננים (נשיאים ורוח מקדימים למים) ל׳ נשיאים ורוח וגשם אין (משלי כה יד) (שם משקל לרוח) כדכתיב לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה (איוב כח כה) (ספק) מל׳ די ספוקו (ומד) כמו ומדד כדכתיב מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) (תכן מדת מים) כדכתיב ומים במדה תכן (איוב כח כה) (סדר לשבט) כו׳ דכתיב אם לשבט אם לארצו אם לחסד ימציאהו (שם לז יג) (ערך) סדר כי תרגומו של וערך וסדר (מעמוס) ל׳ משא (עפים ודאים) שניהם ל׳ עפיפה ופריחה ודאים הוא מלשון כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט) (צרורים) קשורים ועש״ה צרר מים בעביו ולא נבקע ענן תחתם (איוב כו ח) (יורשו) ל׳ רשות (שעירים) שדים מל׳ ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים (ויקרא יז ז) (משתערים) ל׳ ישתער עליו מלך הצפון (דניאל יא מ) (בהרעיפם) ל׳ יערוף כמטר (דברים לב ב׳) ופרש״י יטיף (בשחק) בשמים (תמלוחות) ל׳ מלח (רביבים) מימי מטר קטנים (המרביבים) ל׳ רב (ציה) תואר לארץ כשהיא צמאה למים עש״ה בארץ ציה ועיף בלי מים (תהלים סג ב) (ממוגגים) ל׳ המסה וכדכתיב ברביבים תמוגגנה צמחה תברך (תהלים סה יא) (צחיון) ל׳ צמאון ויובש מל׳ צמא צמאה

מטה לוי

הגשמים מהלך ת״ק שנים מן השמים עד לארץ ואין מתערבין יחד טיפה בחברתה (מראה כל מראה ומראה כמראית מים) אף שאין לקשת שום מראה בעצמה והיא כמראית המים המשוללים נס הם מכל מראה עכ״ז היא מראה כל מראות ועיקר כל המראות הוא בקשת (מודעת לגיא אות כו׳) הקשת מודעת אות שלא יהיה מבול לעולם ולא יהיה העולם נטבע כבדור המבול (נוצץ ברק בבהל להבריק) הקדוש ב״ה משלח את הברק הנוצץ בבהלה ומהירות להבריק ולהאיר על הארץ אשר היא (כמהת מים) צמאה ותאבה למים ואחר הברקת הברק (נוהם ברעש) נשמע רעם (וקול גלגל רעם מרעים על המים) כל אלו סימני מטר הם (נשיאים ורוח מקדימים למים) עננים ורוחות באים לעולם קודם ירידת הגשמים והם נראים (כעולים ממים) נראים כאלה עולים מן הים כי הם מתנשאים מעל המים ומתפשטים למזרח לצפון ולדרום (ושבים אל המים) ושם הם שבים ללכת (שם משקל לרוח בו לפלס מים) הקב״ה שקל הרוח כנגד המים לפי ערך ומשקל המים כדי שלא יזיק לבריות ועוד אם אין רוח לפי הצורך או אם יש רוח חזק אין גשם (סיים לפי כל ארץ כו׳) הקדוש ב״ה תקן ועשה סימנים כמה מטר צריך לכל ארץ שבעולם לתת לה גורל מים לפי מה שהיא צריכה וכל זה בהשגחת הרוח המוליך העננים ממקום למקום כי יש שדה בעמק שצריכה מעט מטר ויש שדה בהר שצריכה הרבה (ספק ומד במדה תכן מדת מים) הקב״ה נתן לעולם מים לפי ספוקן ומדד לפי אשר סובלת (סדר לשבט לארץ לחסד להמציא מים) הקדוש ב״ה דן את העולם ברי״ה וגוזר מטר לפעמים על כל המדינה ולפעמים על שבט מיוחד או אפילו לאדם מיוחד שמטיב עמו הכל לפי מעשה הבריות וחמשה שמות יש לענן (עב) לפי שהוא מעבב פני רקיע (חזיז) שהוא עושה חזיונות ברקיע (ונשיא) שעושה הבריות נשיאים אלו על אלו (ואד) שהוא עושה שבר לבעלי בתים שהשער בזול (וענן) שהוא עושה הבריות ענוים כי הקולות שיורדין עם המטר הם מבהלים לבריות (ערך בם שאת משא מעמוס מים) סידר באותן עננים לשאת משא של מי גשמים כפי הערך שיוכלון שאת (עפים ודאים) העננים עפים ופורחים (על פני רקיע השמים) לאחר שקבלו המים מן הים והם (עומדים צרורים) עומדים כך קשורים ומחוברים עם המים ואינם מורידים את הגשם (עד יורשו) עד שיותן להם רשות מן הממונה להריק מים וכל הבריות (פחד שעירים משתערים) כמפחד השדים הם מתפחדים מפחד הרוחות הנושבות (בהרעיפם מים) בעת שמטיפים הגשם (פותחים פיהם) העננים (כנוס כנד שתית מים) לכנוס כמו בנאד משתה המים ממי אוקיינוס ואחר כך (פורחים להמתיק בשחק תמלוחות מים) פורחים לרקיע לקבל ממים העליונים כדי להמתיק המים אשר שאבו ממי אוקיינוס שהם מלוחים ולאחר שנמתקו ומגשימים לעולם אז (פונים שוב ללכת) אל ים אוקיינוס שהוא (מקור המים) כדי להתמלאות עוד (צבאות רביבים המרביבים מים) גשמים קטנים רבים שיורדים על העשבים ומנקים ומפטמין אותם ועי״ז הצמחים (צומחים כערבים על יבלי מים) כערבה הגדילה על פלגי מים (ציה ממוגגים בנחת זלת

צוא נויף איין. טראפין מיט דעם אנדרין מראה הקשת דער גישטאלט פון דעם רעגין בויגין איז אזו וויא אגלאז מיט וואשר אז מען שטעלט אויף דער זון האט זיא פיל פארבין פון דעם רעגין בויגין קען מען פאר שטיין גאטס גבורה וואש ער האט מיט זיין טריט גימאסטין דיא וואסער דער רעגין בויגין האט עטליכע גישטאלטין אונ זיין גישטאלט איז וויא וואסר דאס איז איין צייכין אז עס זאל קיין מבול ניט זיין אויף דער וועלט נוצץ ברק ער טוט מאכין גיך לייכטין דעם בליץ צוא דיא וואש גלוסטין רעגין ער טוט שטורמין אונ דונערין אז רעגין גייט וואלקין אונ ווינטין פעדערין זיך פאר דעם רעגין זייא ווערין אן גיזעהן וויא זייא גייען. אויף פון דעם ים אונ דער נאך גייען זיי צוריק צום וואסר שם משקל גאט האט גיוואגין דעם ווינט ער זאל קאנען טראגין. דעם וואלקין וועדליך דיא וואשר גאט האט גיצייכינט איטליכעס שטיקיל ערד וויפיל רעגין זיא דארף האבין ער מעסט מיט אמאס דעם רעגין אמאל ברייננגט גאט דעם רעגין פון גאר דער מדינה ווענין אונ אמאל פון איין שבט ווענין אונ אמאל פון איין מענטשין ווענין עב וחזיז דר וואלקין האט פינף נעמען ער האט אן גיריכט דעם וואלקין ער זאל קאנן טראגין דיא משא פון דעם וואסר זייא פליהען אויף דעם הימיל זיי שטייען בהעפט ביז גאט גיט זייא רשות זייא זאלין אוים ליידיגין דיא וואסער. פחד שעירים גאר דיא וועלט טוט זיך שרעקין פאר דיא ווינטין בשעת רעגין דיא וואלקין בהעפטין זיך אונ עפענן אמויל וויא איין לאגיל אונ טרינקען זיך אן אין ים גיזאלצינע וואסער זייא פליהן צום הימיל זיס מאכין די גיזאלצינע וואסר נאך דעם רעגין טוען זיי זיך ווידר קערין צוא גיין אין ים אריין צבאות רביבים דיא שפרייא רעגין וואש גייען זייא מאכין שפראצין אלע פירות זויא איין ווערבי בייא וואסער דער רעגין טוט זייך מאכין די

להשביע שובע מים: קו מבדל אשר הבדל למים · קצבם תלם באומר להפרות מטר מים · קול צנורות כי יזחילו מהם מים · קולות יתנו תהומות שעות לצמאון מים: רועשים ומרעישים קול מקולות מים · רוגשים ונושאים קול לאדיר קולו על המים · רנן מרעימים למרעים על רוב מים · רדתם כל ישירו שיר למודד מים: שבח כנוי שם כנה בשם מים · שתף בשם אדיר אדירים למים · שת מעטה לבושו כמחזה שליגת מים · שוה קול הודו כקול רבוי מים: תכן וכל ומד וגזר ודלה מים · תת לכל גיא וגיא מעין לשתות מים:
חזן תרגל מעדן נהר יובל מים · תוכו להפרד לרבוע ראשי מים:

מיוסד ע"פ תשר"ק וגם בן חתום שם המחבר אלעזר בריבי קליר מקרית ספר ותתום בראשי התרוזות תשניות

תכנם לארץ ותוצות לחצות מים · אמן לכל אחד ואחד מה יתנו מים · שקל לראש עפרות תבל לבד פלגי מים · למטר השמים תשתה מים: רצות לה שלום בירידת מים · עמוק ותלול גלוי וחבוי כאחת שתות מים: קרח וכפור ושלג ונזל מים ·

מטה לוי

מים) הגשמים הטולים על הארץ מתמסמסים ומתוגגים אותה כשהיא צמאה למים (לחיון מרכון קיץ) לצאון ויובש ימות החמה (להשביע) משביעים הגשמים שיהיו (שובע מים) (קו מובדל מאז אשר הבדל למים) בזה שאמר הקדוש ברוך הוא יהי רקיע ויהי מבדיל בין מים למים (קצבם תלם כו') עשה קצבה שהמים העליונים היו תלוים במאמרו כדי שיפרו מהם מטר לעולם כי לולא זה לא היו הגשמים אליאים פירות כי מלוחים הם וגשמים של מעלה ממתיקים אותם (קול צנורות כו') (קולות יתנו תהומות) לקול הצנורות (שעות לצמאון מים) כדי שיפגו המים העליונים אלו וימתיקו מים שלהם כמו שאחז"ל שהתחתונים עולים כלפי עליונים כחתן לקראת כלה כו' ואומר לו תבע לי מימך (רועשים ומרעישים כו') כשהגשמים יורדים ברעש לארץ אז גם המים התחתונים הומים בקולם (רוגשים ונושאים קול) הומים ומרימים קולם זה לזה ואומרים אלו לאלו נלך ונעשה קילוסים (לאדיר קולו על המים) להקדוש ב"ה שנקרא אדיר במרום וקולו על המים כמ"ש קול ה' על המים (רנן מרעימים) שבח נותנים (למרעים על רוב מים) להקב"ה שמרעים והומה בקול גדול על רוב גשמי שנה ומצוה עליהם שירדו לעולם (רדתם) כשהגשמים יורדים מיד כל העולם (ישירו שיר) בשמחה ונותנין שבח (למודד מים) להקב"ה שמדד בשעלו מים (שבח כנוי שם כו') הקב"ה כנה שמו בשבח והלל בשם מים כמ"ש מקולות מים רבים אדירים אדיר במרום ה' ובזה (שתף בשם אדיר כו') כי הקב"ה נקרא אדיר וכן המים נקראים אדירים (שת מעטה לבושו) הקב"ה עשה את לבושו וכסה את עצמו בלבוש לבן (כמחזה שליגת מים) כמראה שלג שנאמר לבושיה כתלג חיור (שוה קול הודו) הקדוש ב"ה דימה את שבח קולו (כקול רבוי מים) שנאמר וקולו כקול מים רבים (תכן וכל ומד) תכן ומדד (וגזר ודלה מים) וגזר שיגבהו המים ויהיו על הרקיע · וכל זה עשה כדי (תת לכל גיא כו') ליתן לכל בקעה מעין לשתות (תרגל מעדן) הקב"ה הרגיל והוליך מג"ע (נהר יובל מים) נהר מים יובל שמו (תוכו) חלקו בתווך (להפרד לרבוע ראשי מים) לארבעה ראשים: (תכנם לארץ וחוצות) הקדוש ב"ה תקן הארבעה נהרות הנזכרים להשקות ארץ ישראל ושאר ארצות (לחצות) לחלק (מים) לכולם (אמן לכל אחד ואחד) כוון לכל ענן וענן (מה יתנו מים) כמה יתן מים (שקל לראש עפרות תבל לבד פלגי מים) פילס ושקל לא"י שהיא ראש לכל תבל לה לבדה ייחד הקדוש ב"ה פלגי מים כמ"ש (למטר השמים תשתה מים) וכל שאר ארצות משיורי תמצית ולכך שותה ממטר השמים (רצות לה שלום בירידת מים) להרצות לה שלום בגשמי ברכה היורדת ממעל שפירותיהם מתוקים וטובים (עמוק ותלול) בין מקום עמוק ובין מקום גבוה (גלוי וחבוי) בין מקום גלוי ובין מקום נסתר (כאחת שתות מים) כולן שותין כאחד מירידת גשמים (קרח וכפור כו' זמנו לה לשוקקה כו') כל אלו מוכנים להשקות את א"י (נופה בה עין להתמידם

בית לוי

(ישעיה ס יג) (הרכון קיץ) ל' בחרבוני קיץ (תהלים לב ד) ענין חורב ויובש (קו מובדל) תואר לרקיע עפ"ש יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל (קצבם) עשה קצבה (שעות) פנים (לאדיר קולו) תואר להקב"ה (רנן) שבח וקול רנה (כל ישירו שיר) כדכתיב יתרועעו אף ישירו (תהלים סה) (שת) עשה (וכל) ומדד מל' וכל בשליש (ישעיה מ יב) ותרגומו ויעודד (ומד) כמו ומדד (ודלה) ל' הגבהה מל' כי דליתני (תהלים ל ב) (תת) כמו להת (גיא) ארץ (תרגל) לשון הרגל כמטי כתלמוד (מעדן) מגן עדן (תוכו) ל' תוך ואמצע (לרבוע ראשי מים) כמ"ש ונהר יוצא מעדן וגו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים (בראשית ב י):

(לארץ ותוצות) עפ"ש עד לא עשה ארץ וחוצות (משלי ח כו) (אמן) לשון המאמן את ידיו והוא ל' אומנות (לחצות) לחלק (לראש עפרות תבל) תואר לא"י ע"ש שנבראת תחלה (פלגי מים) דכתיב נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים (תהלים מו ה) (ותלול) לשון הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב) (וחבוי) ל' נסתר וממון מלשון ושם חביון עוזו (חבקוק ג ד) (שתות) כמו לשתות (קרח) בל"א אייז (וכפור) בל"א רייף כמו פרורים עגולים (ונזל) ל' שפיכה ונזילה (לשוקקה) להשקות (נופה

ערד דיא דארע פעלדער פון זומער זאל זייא דער רעגין זאט מאכין קו מובדל דער היכיל וואש מאכט אצווישין שייד צווישין דיא אויברשטע אונ דיא אונטערשטע וואסר דיא אויבערשטע וואסר האט גאט זיי אויף גיהאנגען אין דער לופטין מיט זיין ווארט וואס זיא זאל זיס מאכין דיא וואשר כדי דיא וועלט זאל גימערט ווערין אז עס גייט רעגין אונ טוט רינגען פון דיא רינגעס טוט דער תהום שרייען מיט אגרוים קול ער זאל אים אן טרינקען מיט זיסע וואסר רועשים ומרעישים אז דער רעגין גייט מיט שטורם טוט דער תהום אויך שטורמן זייא ברומן אונ זאגין איינר צום אנדערין לאמיר לויבין גאט וואש זיין קול איז אויף וואסער זייא לויבין גאט אויף דעם וואס ער האט זייא גילאזין גיין אויף דער וועלט אז רעגין גייט טוט גאר דיא וועלט זיך פרייען אונ לויבין גאט שבח כנוי. גאט ווערט אן גירופין אין זיין לויב אויף דעם נאמן פון וואסר גאט האט משתף גיוועזן אונ ווערט אן גירופין אדיר אונ דיא וואסר אדירים שת גאט האט זיך אן גיקלייט אויף דעם בארג סיני מיט אווייס קלייד וויא שנייא זיין שיין קול איז גלייך גיוועזן צוא אקול פון פיל וואשר תכן וכל גאט האט אויף גיהויבין דיא וואשר אויף דעם הימיל אונ האט זייא גימאסטין כדי ער זאל געבין צו איטליכין טאל אקוואל וואסער תרגל גאט האט גיפירט פון דעם גן עדן אטייך ער הייסט יובל ער האט אים אין דער מיטין גישפאלטין אונ האט אים צוא טיילט אויף פיר טייכין דיא גרעסטע אין דער וועלט:

תכנם לארץ גאט האט אן גיברייט דיא וואסער צוא טיילין קיין ארץ ישראל אונ קיין חוץ לארץ ער האט גיוועקט איטליכין וואלקן וויא פיל וואסר ער זאל געבין שקל ער האט אפ גיוואוגין צוא ארץ ישראל זאל גיין באזונדערע וואסר זיא טוט טרינקען וואסער פון דעם הימיל רצות דיא רעגין וואס גייען אין ארץ ישראל איז פון שלום וועגין אירע פירות זאלין זיס זיין דיא נידעריגע אונ דיא הויכע אונ די אפנע אונ דיא פאר בארגינע ערטר טרינקן אלע גלייך וואשר אייז אונ שנייא אונ אלע רינגדיגע וואסר דאש איז אן גיברייט פון ארץ ישראל וועגין

זמנו לה לשוקקה בכל מיני מים: צופה בה עין להתמידה במים׳ ראשית ועד אחרית
דרושה רוות מים: פשע אם הועצם ונגזר עדי עצירת מים׳ בתחן ופלל יפתו מגרע
נטפי מים: עין ישאו לרוכב בעזרם שמים׳ ישגים היות במצע והוא מספיק למו מים:
שיח מהיום נעצרים להזכיר בשיחם מים׳ רוגשים בסוף שבעה לציין במוסף מים: נסוך
מנסכים שלשת לוגי מים׳ בם לערוך כסדר שלשת רביעיות מים: ממעל להרביע
זכרות רבע מים׳ יעל בכפל מתחת פרית נקבות מים: ליפתח ארץ ויפרו ישע מטר
מים׳ קוראים זה לזה עד ישיקו מים למים: כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים׳
לצמאון ישעוהו עינות ותהומות מים: יחד דגת וקשקשת הגדלים בהמון מים׳ יתאוו
לרדתו גמות מנו מעט מים: טרוהי שחין וכאב וחולי מעים׳ רוגעים ומתרוחים באווי
קרת מים: חיי כל נשי מסרת במזלות שמים׳ ממונים על כל ארץ איך לפרנסם מים:
זבת חלב ודבש ארץ נחלי מים׳ קדשת אותה לשמך למוגגה מים: ואתה בידך תתה

בית לוי

בה עין כו׳ ראשית כו׳) כדכתיב ארץ אשר ה׳ אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה׳ אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא יב) (רוות) לשון שביעה מל׳ כוסי רויה (הועצם) נתגבר (בתחן) לשון תחנה (ופלל) לשון תפלה מלשון ויפלל (תהלים קו ל) (מגרע) לשון הגרעה ומיעוט או הוא ל׳ רבוי ועפ״ה כי יגרע נטפי מים ורש״י פי׳ לשון רבוי (במצע) לשון מטה (שיח בשיחם) שניהם לשון דבור של תפלה מל׳ ולפני ה׳ ישפוך שיחו (תהלים קב א) (נעצרים) לשון עצרת לה׳ אלהיך (דברים טז ח) (רוגשים) לשון אסיפה מלשון בבית אלהים נהלך ברגש (תהלים נה טו) (לציין) לשון סימן וטעמו להזכיר (ממעל) רומז למים העליונים (להרביע) ל׳ בהמתך לא תרביע (ויקרא יט יט) (מתחת) רומז למים התחתונים (ליפתח ארץ כו׳) עפ״ה תפתח ארץ ויפרו ישע (ישעיה מה ח) (ישיקו) ל׳ תשוקה או ל׳ נשיקה (ישעוהו) פונים מל׳ וישע ה׳ אל הבל (בראשית ד ד) (גמות) לשון גמוע מלשון הגמיאיני נא (שם כד יז) (טרוהי) ל׳ מוכי כמו חויא להוא גברא דטריש לרישיה פי׳ נפל למחן והכה ראשו בכותל (חולין דף מה) (רוגעים) מים (באווי) ל׳ אוה למושב לו (תהלים קלב יג) שהוא ל׳ תאוה (נשי) אותר לארץ (תתה)

מטה לוי

במים) עינו של הקדוש ב״ה צופה ומביט בא״י תמיד לתת לה מים (ראשית ועד אחרית כו׳) היא דרושה מהקדוש ב״ה כדי להשביע אותה (פשע אם הועצם) אם נתגברו הפשעים (ונגזר עדי עצירת מים) ובשבילם נגזר עצירת גשמים (בתחן ופלל יפתו מגרע נטפי מים) בתחנון ובתפלה שמתחננין להקדוש ב״ה יפתו אותו שלא יגרע וימעטו נטפי מים (עין ישאו כו׳) הם נושאים עין להקדוש ב״ה שהוא רוכב שמים ואשר הוא בעזרם (ישגים היות במצע והוא מספיק למו מים) שיספיק להם הקדוש ברוך הוא מים כשעדיין הם ישנים במטותיהם (שיח מהיום נעצרים) הם נעצרים בשמיני עצרת להזכיר (בשיחם מים) כדי להזכיר הגשמים בתפלתם (רוגשים בסוף שבעה) רוגשים ומתפללים בשמיני עצרת שהוא סוף שבעת ימי החג (לציין במוסף מים) לסמן ולהזכיר המים בתפלת מוסף (נסוך מנסכים שלשת לוגי מים) כל שבעת ימי החג (בם) בזכותם (לערוך כסדר שלשת רביעיות מים) שיערוך הקדוש ב״ה כסדר השלשה רביעיות מים שהם ד׳ במרחשון ובי״ז ובכ״ד בו (ממעל להרביע זכרות רבע מים) בזכות נסוך המים ירביעו המים העליונים שהם זכרים לקרקע (יעל בכפל מתחת פרית נקבות מים) המים התחתונים שנקראים נקבה יפרה וירבו ויעלו שתי טיפות כנגד טיפה אחת של מעלה (ליפתח ארץ ויפרו ישע מטר מים) וכל זה הוא כדי שיפתח ארץ אז יפרו וירבו ישועה ממטר המים (קוראים זה לזה עד ישיקו מים למים) בשעה שהם יורדים ואומרים זה לזה קבלו אותנו אתם בריותיו של הקדוש ב״ה ואנו שלוחיו מיד מקבלים ומתחברין זה לזה (כי כאשר כו׳ לצמאון ישעוהו כו׳) לצמאון גדול פונים ומקבלים ושומעים המעיינות והתהומות לגשמים היורדין (יחד דגת כו׳ יתאוו לרדתו גמות מנו מעט מים) ומתאוים הדגים למטר כדי לשתות ולבלוע ממנו כי גם הם אף שגדלים במים מכל מקום (מתרוחים) מתמלאין שומן כשהגשם יורד עליהם וגם אפילו (טרוהי שחין) מוכי שחין (וכאב וחולי מעים רוגעים כו׳) נחים ומתרווחים בתאוות מים קרים המגיעים עליהם (חיי כל נשי) חיות של כל הארץ (מסרת במזלות שמים) שהם (ממונים על כל כו׳) כולם הם ממונים על פי ציווי הקב״ה לפרנס את הבריות מים אבל ארץ ישראל אשר היא (זבת חלב ודבש קדשת אותה לשמך) שאתה בעצמך מנסים וממטיר עליה (למוגגה מים) למוגגה ולמסם אותה עד שתהיה רכה מפני הגשמים

זיא זאל האבין פון אלע מינים וואסר צופה בה גאט קוקט תמיד אויף ארץ ישראל צוא געבין צוא איר וואסר פון אן הייב יאר ביז סוף יאר באדארפט זיא גאט אונ מאכט זיא זאט מיט וואסר פשע ווען דיא עבירות זיינען גורם איין צו האלטין דעם רעגין מיט זייערע תפלות טוען זיי גאט איבער בעטין עס זאל ניט נימינערט ווערין דער רעגין עין ישאו מיט זייערע תפלות וואש זיא הייבין אויף זייערע אויגין צוא גאט טוען זיא אים דער הייבין דיא ישראל שלאפין אויף זייער בעט אונ ער גיט זיא רעגין שיח מהיום אין דער תפלה פון שמיני עצרת טוען זייא דער מאנען אונ בעטין רעגין זייא שטורמין מיט גיבעט נאך דיא זיבין טאג סוכות אז גאט זאל אן צייכענען דאש יאר רעגין ניסוך גאנץ סוכות האבין זייא גיגאסין אויף דעם מזבח אלע טאג דרייא קווארט וואסער אין זכות פון ניסוך המים זאל גאט געבין אין דער צייט דעם רעגין ממעל דער רעגין וואש גייט פון דעם הימיל איז געליכין צוא איין זכר אונ גאט זאט מאכין דיא ערד אקעגין איין טראפין רעגין גייט צווייא טראפין פון דער ערד ארויס וואש זיא הייסט נקבה ליפתח ארץ צוא עפענען דיא ערד אונ זאל זיין איין ברכה פון הילף פון רעגין דיא אייבערשטע וואסר אונ דיא אונטערשטע וואשר רופין איינער צום אנדערין ביז זייא בהעפטין זיך איינער צום אנדערין כי כאשר ווען עס גייט רעגין אונ שנייא פון דעם הימיל צוא גרוים דארשט טוט דער רעגין מאכין קערין דיא קוואלין יחד דיא פיש מיט דיא שופין וואש זיינען אין דער טיפעניש פון וואסר טוען זייא פארט גלוסטין צום רעגין וואסר צוא טרינקען פון אים אביסיל וואסר טרוהי דיא גמיט פון אלע קראנקע לייט זייא רוען אונ זייא ווערין גיהיילט מיט דעם גילוסטיקייט פון קאלטע וואסר חיי דאס חיות פון אלע בשעפעניש האסטו מוסר גיוועזן צוא דיא מזלות פון דעם הימיל זייא זיינען ממונים אויף איטליכם לאנד זייא זאלין זייא מפרנס זיין מיט וואסר זבת חלב ודבש אבער דאס לאנד פון ארץ ישראל וואס רינט מילך אונ האניק איז אלאנד פון טייכין וואסר האסטו זיא גיהייליגט צוא דיין הייליגין נאמען אונ דוא טוסט פון דיין האנט אליין ווייך מאכין מיט רעגין איר ערד ואתה בידך אונ דוא גאט אין דיין האנט איז דר שליסל פון רעגין אונ האסט אים ניט מוסר גיוועזן צוא קיין שום ממונה קיינער האט קיין רשות ניט צוא געבין אן דיר צו עפענען דעם אוצר פון רעגין תקף דבוד בעטין מיר דיך גאט אז דו

האלטסט

מפתח מטר מים׃ רשות אין להנתן בלעדיך לפתוח אוצרות מים: הקם דברך הטוב תת בשפע מים׃ יחד לרצון לנדב לטוהר להניף מים: די ארבעים סאה משער מקוה מים׃ תמימיך איך בו יטהרו אם אין בו שעור מים: גשמים שבעה משבעה רקיעי מים׃ שבע ארצות שבע ושבעת עמודי מים: בצור חוגגים שבעה ונעצרים עדי מים׃ פלולם קשוב בשפכם לך לב כמים: חזן אדון השקיפה ממעון קדשך מן השמים׃ רעיך לנהל ברבץ כעל מבועי מים:

כאן יסד הפייטן י"ב חרוזים וי"ב מלות ואלות הפולם ושבעה מניות שבתפלות וי"ב שבטים והתחיל באברהם וכראתי שחרוזים מרומז מפסוק יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו' וגם בפסוק כי כאשר ירד הגשם והשלג וגו' ומיוסד ע"פ א"ב מרובע אלא שהקדים בראש כל אות ראשון תיבה אחת מפסוק יפתח ה' לך וגו' ואלות השני סקדים תיבת מים ואלות השלישים תיבה אחת מפסוק כי כאשר ירד וגו' ואלות הרביעי תיבת מים וע"ד זה הלוך ילכו החרוזים כולם:

יפתח ארץ לישע׃ לשבור מטה רשע׃ מים אם כזבו בפשע׃ זכור גם יקח נא מעט מים ותשע: כי ארבות שמי ערץ׃ עד אביב יפתחו בלי פרץ׃ מים אד להעלות במרץ׃ טרם יהיה בארץ:

א כאן מזכיר זכות אברהם׃ ב אביב תפס הפייטן בלשון זה נרמז על ניסן׃

מזל ניסן טלה

יהוה בידו מפתח׃ זולתו בלי יפתח׃ מים בצול ירתיח׃ חגור בני עקוד לפתח: כאשר בוחן ושפך לב כמים׃ יחיו טלאיו מיומים׃ מים באר חבר פעמים׃ זכור תת המון מים בשמים:

ג כאן מזכיר זכות יצחק ד תפס הפייטן בלשון טלאיו נרמז על מזל טלה שהוא מזל ניסן׃

מטה לוי

(ואתה בידך תתה מפתח מטר מים רשות אין להנתן כו') כי כל המפתחות נמסרו למלאכים חוץ מארבע ושינוך (מפתח) מטר פרנסה תחייה חיה ואנו מבקשים מלפניך (הקם דברך הטוב תת בשפע מים) להת רבוי מים ושיתקבלו בהם כל המעלות והטובות (יחד) שיהיו (לרצון לנדב) ויהיו גשמי נדבה וברכה (לטוהר) כדי שיטהרו בהם לאלו הטובות (להניף מים) תזיל ותתיך את המים (די ארבעים סאה כו') שישרו על מקוה טהרה הם ארבעים סאה ואם כן (תמימיך איך בו יטהרו כו') לכן בקשתנו (גשמים שבעה) תמטיר לנו שבעה מיני גשמים (משבעה רקיעי מים) כי בכל רקיע יש מין גשם אחר (מעל"ד) (שבע ארצות שבע) כדי להשביע שבע ארצות שהם ארץ ארקא אדמה גיא תבל חלד נשיה (ושבעת עמודי מים) שהארץ עומדת עליהם כדכתיב חצבה עמודיה שבעה (בצור חוגגים שבעה) בזכות האבות מוגנים שלמנו ממלאכה וחוגגים שבעה (ונעצרים עדי מים) ואחר כך אנו נעצרים ומתפללים בבתי כנסיות עבור מים (פלולם קשוב) קבל והאזן תפלתם (בשפכם לך כו' רעיך) ישראל שהם רעיך (לנהל ברבץ) תנהל אותם במנוחה (כעל מבועי מים) שים הגאה לאדם במים הנובעים: (יפתח ארץ לישע) תפתח ארץ כנקבה לקבל הטיפות משמים ואז יהיו פרין ורבין הארץ ויהיה ישועה לעולם (לשבור מטה רשע) בזה שיהיו הגשמים יורדין יהיה נשבר הזרוע וכח של מפקיעי שערים המקיימין התבואה (מים אם כזבו) ואף אם פסקו וכזבו המים (בפשע) בשביל פשע שפשעו ישראל מ"מ רבון העולם (זכור גם כו') זכור זכות אברהם שאמר יוקח נא מעט מים (ותשע) תקבל תפלה ישראל בזכותו ותתן להם מים (כי ארובות שמי ערץ) החלונות השמים החזקים (עד אביב יפתחו בלי פרץ) יהיו נפתחים בלי עיכוב ובלי שבירה וקלקול עד חודש ניסן שנקרא אביב (מים אד להעלות במרץ) יהיה רצון שהענים יעלו הגשמים במהירות ובמרוצה וימטיר (טרם יהיה בארץ) עשבים ויהיה הגשם מתוק וטוב בגשם של ז' ימי בראשית: (ה' בידו מפתח) של גשמים (זולתו בלי יפתח) אין רשות לכל בריה לפתוח אוצר של גשמים וסימן של מטר הוא כשהמים מתחילין להתחמם בנהרות ובקשתנו (מים בצול ירתיח חגור בני עקוד) להתיר אזור וחגור של בני יצחק שנעקד על גבי המזבח ואיזה חגור והאזור שלהם (לפתח) לפתוח להם מה שהם נעצרים ממים (כאשר בוחן כו') כאשר נתכוה יצחק בעקידה ושפך לבו להשם יתברך ומסר עצמו לשחיטה בזכותו (יחיו טלאיו) יחיו בני ישראל שנמשלו לטלאים (מיומים) מדין גיהנם ומלחמות עמלק (מים) ימטיר לנו (באר חפר פעמים) בזכותו של יצחק שחפר הבאר פעמים:

בית לוי

כמו לתת (בצור) ענין מניעה ממלאכה (ונעצרים) לשון תפלה מל' ויפלל (תהלים קו ל) (קשוב) לשון הקשב ושמע (רעיך) תואר לישראל עפ"ס עמו וצאן מרעיתו (תהלים ק ג) (לנהלם) ל' הנהגה (ברבץ כעל מבועי מים) עפ"ס בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני (תהלים כג ב) ומל' ועל מבועי מים ינהלם (ישעיה מט י):

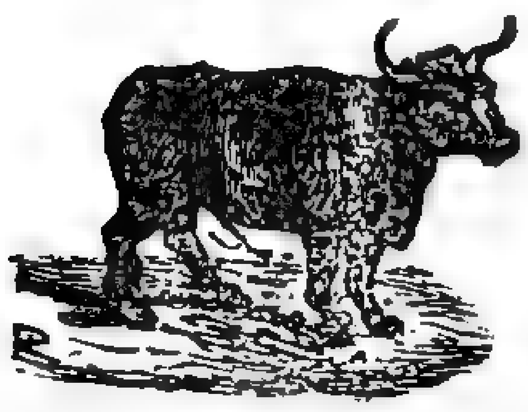
(יפתח ארץ לישע) עפ"ס תפתח ארץ ויפרו ישע (ישעיה מה ח) (מטה) לשון זרוע וגבורה וכמו ל"ס שבר ה' מטה רשעים (ישעיה יד ה) (כזבו) פסקו ל' אשר לא יכזבו מימיו (שם נח יא) (גם) לשון אמירה בתלמוד כמו ונומיתי לו (ותשע) ל' וישע ה' אל הבל (בראשית ד ד) (ארובות) חלונות (שמי) כמו שמים (ערץ) ל' חוזק (אביב) תואר לחודש ניסן עפ"ס בחודש האביב (שמות יג ד) (מים בצול ירתיח) לשון ירתיח כסיר מצולה (איוב מא כב): (עקוד) תואר ליצחק שנעקד ע"ג המזבח (חגור) תואר לשמים הנעצרים ממטר (טלאיו) תואר לישראל בניו של

ואלסט געבן פיל רעגן אין דר צייט אז גאט גיט רעגן אונ ברכה אויף דר וועלט זיינען די לייט שלום אונ איינס איינר מיט דעם אנדרן די ארבעים דער שיעור פון אמקוה איז פערציג סאה אז חס ושלום קיין רעגן וועט ניט זיין וואו וועלין זיך דיינע ישראל וואש זיינען גאנץ אין דיין דינסט טובלין גשמים מאך רעגינען פון דיא זיבן הימלען מאך זאט די וועלט וואס זיא איז גיטיילט אויף זיבן חלקים אונ שטייט אויף זיבן זיילין אויף דיא אס גרונד בצור חוגגים זייא האבין יום טוב זיבן טאג סוכות אונ טוען ניט קיין מלאכה אונ מאכין שמיני עצרת אונ בעטין אויף רעגן זייער גיבעט זאלסטו פאר נעמען אז זייא פאר ניסן פאר דיר זייער הארץ וויא וואסר אדון השקיפה גאט זאל קוקין פון זיין הייליגן וואוגונג דיינע ישראל זאלסטו פירין אונ מאכין רוען וויא אויף קוואלין פון וואסר וואס לייט האבין הנאה:

יפתח ארץ לישע גאט זאל עפענן די ערד זאל מקבל זיין דעם רעגן וועט זיין איין ישועה אויף דער וועלט וועט צוא בראכין ווערין דאס שטארקייט פון דיא רשעים וואש זאמלען איין תבואה אונ האלטין אויף אייקרות איב דער רעגן טוט זיך פאר מיידין איבר דיא זינד בעטין מיר דיך זאלסט גידיינקען אונ העלף פון וועגין דעם זכות פון אברהם וואס ער האט גיזאגט צוא די מלאכים זייא זאלין נעמן אביסיל וואסער כי ארובות דאס דיא פענצטער פון דעם שטארקין הימיל זאלין זיין אפין ביז ראש חודש ניסן דיא פירות זאלין צייטיג ווערין דער וואלקין זאל גיך ברייגגען דעם רעגן איידער די פירות שפראצין ארויס ה' בידו מפתח בייא גאט איז דער שליסיל פון רעגין אן אים ווערט ניט גיעפינט אז די טיפע טייכין ווערין וואַרים איז אסימן פון רעגין לייז אויס די ישראל אין דעם זכות פון יצחק וואס ער איז גיבונדין גיוועזן אויף דעם מזבח

כאשר

לך גשמים ושוע מרהיטים · להקר חורב להטים · מים גבר במרהטים · בחין פלל ברהטים : ירד גשם לנדשאים · לעדן זיו עין לך נושאים · מים גנוזים ונשאים · לשאותם מעלה נשיאים :

מזל אייר שור

את דרושה מראש · תמיד אותה דרוש · מים דגן ותירוש · ירוו בשיח בכור ראש : הגשם דשאים ירוענן · ושור ומריא בו יחנן · מים דלה לעב מועגן · באות קשת ענית ענן :

אוצרו המלא · מזעת כפת דוק מתמלא · מים המצית מי מלא · לגיא מעקרי שור תמלא : והשלג הקפיא לנלקשת · לרשו בשלישי מתבקשת · מים הזל למתנקשת · בהוד נוגה מראה הקשת :

מזל סיון תאומים

הטוב והנעים · שעה זמר נעים · מים וקול מזועזעים · במי מריבה לא תזעים : מן ודוי תאומים ורעים · תתרצה בשיח הנעים · מים ועד לזורעים · בקול גלגל המרעים :

ה כאן מזכיר זכות יעקב · ו והפס לשון זיו לרמז על אייר הנקרא זיו (במ"א ו' א') · ז כאן מזכיר זכות ראובן · ח והזכיר שור על שהוא מזלו של אייר · ט כאן מזכיר זכות שמעון וכתיבה בשלישי הוא מרמז על חדש סיון · י כאן מזכיר זכות לוי · כ והזכיר הינה תאומים לרמז תאומים מזלו של סיון ·

בית לוי

יצחק שנעקד כטלה (גשמים) אין גשמה אלא תפלה (ושוע) ל' ותעל שועתם (שמות ב' כג) (מרהיטים) מריצים ומלינו בגמרא רהיט ותני (להקר) לשון קרירות מל' ואין כסות בקרה (איוב כד ז) (חורב) ל' יובש (להטים) ל' להט האש וחמימות (במרהטים) בצינורות המקלחים (בחין) ל' תחנה ותפלה (פלל ברהטים) תואר ליעקב אשר פצל ברהטים (בראשית ל' לח) (לנדשאים) ל' דשא (לעדן) לענג (זיו) לשון קלסתר פנים (עין לך נושאים) תואר לישראל (גנוזים) רומז למים העליונים (ונשאים) רומז למים שבעננים או קאי ג"כ על מים העליונים ע"ש שנשואים הם למעלה (לשאותם) מל' וישא משאות מאת פניו (בראשית מג) (דרושה) תואר לא"י ע"ש ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה (דברים יא יב) (מראש) מר"ה (ירוו) ל' שביעה מל' כוסי רויה (תהלים כג ה) (בשיח) ל' דבור של תפלה מל' ולפני ה' ישפוך שיחו (שם קבב א) (בכור ראש) תואר לראובן (ירוענן) ל' רענן (ומריא) שור פטם (יחנן) ל' חנינה (דלה) ל' הגבהה מל' כי דליתני (שם ל א) (מועגן) ל' ענן (דוק) שמים (מים המצית כו') ל' ומי מלא ימצו למו (תהלים עג י) (מעקרי שור) תואר לשמעון וגם ללוי כדכתיב ובאפם הרגו איש וברצונם עקרו שור (בראשית מט ו) (הקפיא) ל' קפאו תהומות (שמות טו) (לנלקשת) ל' מאוחר כי אפילות הנה (שמות ט לב) ת"י ארום לקישין אינון (לרשו) ל' ירושה (בשלישי) חודש סיון (מתנקשת) ל' דא לדא נקשן (דניאל ה ו) ותואר לישראל (בהוד נוגה מראה הקשת) עמ"ש כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה (יחזקאל א) (שעה) לשון קבלה מל' וישע ה' אל הבל (בראשית ד ד) (מזועזעים) ל' רעדה (במי מריבה) כדכתיב תריבהו על מי מריבה (דברים לג ח) (תזעים) ל' זעם (תאומים ורעים) תואר למשה ואהרן ע"ש תאומי צביה (שה"ש ז ד) (שיח) דבור של תפלה (ועד) ל' הזמנה והכנה וטעמו הכן לזמן מועד (לזורעים) תואר לישראל ע"ש אשריכם זורעי

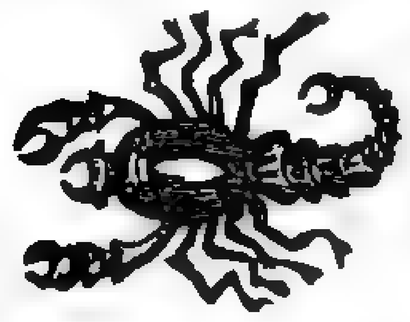
מטה לוי

(לך גשמים) ישראל (ושוע מרהיטים) ומריצים את התפלה בפיהם (להקר חורב להטים) לקרר במי גשמים יובש וחמימות הארץ (מים גבר במרהטים) שירדו גשמים בגבורה ובקלות גדול (בחין פלל ברהטים) בזכות תפלת יעקב שהיה מפצל מקלות ברהטים (ירד גשם לנדשאים) ירד גשם על הדשאים (לעדן זיו עין לך נושאים) כדי לעדן זיו פניהם של ישראל שנושאים לך עיניהם בתפלה (מים גנוזים ונשאים) מים הגנוזים בפלג אלהים מלא מים ואותן הנשואים בעבים (לשאותם מעלה נשיאים) אנו מתפללים להקדוש ברוך הוא שהוא מעלה נשיאים להשקיע לישראל ממים הגנוזים והנשואים : (את דרושה מראש) א"י הדרושה מראשית השנה (תמיד אותה דרוש) לטובה (מים) של ברכה שאלו מהם (דגן ותירוש ירוו בשיח בכור ראש) ישביעו בזכות ראובן שהתפלל ועשה תשובה והיה בכור לשבטים וראש לבעלי תשובה (הגשם דשאים ירוענן) הגשם יעשה לדשאים שיהיו רעננים ולחים (ושור ומריא בו יחנן) שיהיו השור ובהמות מפוטמים מחוננים ומרווחים בגשמים כי על ידי הגשמים יגדלו העשבים (מים דלה לעב מועגן) דלה שאב מים ממי אוקיינוס בעננים העבים (באות קשת כו') כמ"ש והיה בענני ענן ונראתה הקשת בענן : (אוצרו המלא) אוצרו שהוא מלא (מזעת כפת דוק מתמלא) והוא מתמלא מזיעת השמים העשוים ככפה ונקראת דוק (מים המצית) מפלג אלהים (מי מלא) בקשתנו (לגיא מעקרי שור) לארץ של שבט שמעון שכתוב עליו עקרו שור (תמלא) המים על ארצם (והשלג הקפיא לנלקשת) הקפיא השלג לאותן ארצות שהם מאחרים להצמיח הפירות (לרשו בשלישי מתבקשת) לישראל שירשו ונחלו בחודש השלישי שהוא סיון התורה המתבקשת מהם (מים הזל למתנקשת) הזל מים לישראל שהיא מנקשת ודופקת על שערי בתי כנסיות ובתי מדרשות (בהוד נוגה מראה הקשת) ביופי המזל נוגה שהוא כמראה הקשת : (הטוב והנעים) אתה המלך שאתה טוב ונעים לכל (שעה זמר נעים) שעה לזמר הנעים של שבט לוי (מים וקול מזועזעים) מים קשים שיהיו מזועזעים ומרעידים את העולם בקול (במי מריבה) שהכה משה את הסלע (לא תזעים) לא תחרה ובקשתנו (מן וידוי תאומים ורעים) יותר מן וידוי ותפלת משה ואהרן שנקראו תאמי צביה (תתרצה בשיח הנעים) תקבל וידוי ותפלת

כאשר בוחן וויא ער איז גיפרובט גיווארין אונ האט זיך גילאזט קוילין איז בהאלטין אין הימל אונ די וואס ווערין גיטראגין אין די וואלקינס אונ זיין הארץ איז פר גאסין גיווארין וויא וואשער אין זיין זכות זאלן פון אונטין זאל ער אויף ברייננען זייא דער גאט וואש טראגט דעם זייא אויש גילייזט ווערין פון דעם אנדערין גלות גיב רעגין אין זיין זכות וואלקין את דרושה ארץ ישראל וואש דוא טוסט פארשטין זיא פון תחילת וואש ער האט גיגראבין צוויי מאל וואשער בעטין מיר דיך גאט וואס ביז סוף יאר אייביג זאלסטו זיא פארשטין מיט וואשר אונ קארין אונ דוא זיצט אין הימיל אין זכות פון יצחק זאלסטו געבין רעגין לך גשים וויין זאלין דיא ישראל גיזעט ווערין אין דעם זכות פון דער תפלה פון צוא דיר טוען זיי גינעהנען אונ מאכין לויפין זייער גישרייא מיט תפלה ראובן וואס ער איז גיוועזן אבכור צוא אלע שבטים הגשם דער רעגין צוא קילין דיא היצין מיט רעגין שטארק דעם רעגין ער זאל גיין שארף מאכט דר פרישין דאש גראז אונ אקסין אונ פעטע בהמות ווערין דורך וויא פון אקארטע פון ווענין דעם זכות פון יעקב וואש ער האט אפ אים דער בארימט וואסר מאך אונז שעפין מיט דעם וואלקין פון הימיל גישיילט דיא שטעקינס אין די קאריטעס ירד גשם ער זאל רעגינען אויף אונ עס זאל גיזעהן ווערין דר רעגין בויגין אין וואלקין אוצרו המלא דער דגא גראזין צוא שיין מאכין דיא ישראל וואש האפין צו דיר אזו וויא פולער אוצר פון רעגין וואש אין הימיל עס ווערט דער פילט פון דעם דאם לויטערקייט פון דעם חודש אייר וואס הייסט זיו דיא וואסר וואש שווייס פון דיא גיוועלבטע הימלען וואש איבר דיא מלאכים איז ראש

אֵת זְמַן חָבוּי גוֹפְרֵי הֻגְבָּלוּ גְבוּלוֹת בְּסֵפֶר · מַיִם זֻלַת שֶׁפֶר · לְמַדֵּד אַדְמַת גוּר עוֹפֶר: הַשָּׁמַיִם זַעַק לְקַבֵּל · תוֹם בְּתַמּוּז מִלְחַבֵּל · מַיִם זוֹרְמוּ לְתַבֵּל · בְּשֵׁשֶׁת מִינֵי תֵבֵל:

מזל תמוז סרטן

הַשָּׁמַיִם חַשְׁרַת כְּבָרָה · חָשׁוּר לְרוּחַ נִשְׁבָּרָה · מַיִם חָזוּ בִּגְבוּרָה · לִמְבִינֵי עִתֵּי בָרָה: וְשָׁמָּה חֶלְקָם בַּחַיִּים · כְּסַרְטָן גָּדֵל בְּמַיִם חַיִּים · מַיִם חֲשׂוּפִים וּבְקַו חֲצוּיִם · הוֹצָא מִבֵּית מַיִם חַיִּים:

לָתֵת טַעַם וְנוֹפֶשׁ · לְהוֹצִיא אֲסִירִים לַחוֹפֶשׁ · מַיִם טְבִיעַת רֶפֶשׁ · לְבַל יַבְעִיתוּ מְחָרֵף נֶפֶשׁ: לֹא טַרְחוּת כְּמַבּוּלוֹת · וְלֹא בְּחוֹרֶב אָב מַחְבִּילוֹת · מַיִם טְמוּנִים בְּתַחְבּוּלוֹת · חָשׂוּף מַצִּיב כָּל גְּבוּלוֹת:

ל כאן מזכיר זכות יהודה ס בתמוז מלחבל כאן מרמז על חודש תמוז · נ כאן מרמז זכות יששכר · ס והסס נבלא סרטן לרמז על סרטן מזלו של תמוז · ע כאן מרמז זכות זבולון · פ בחורב אב כאן מרמז על חודש אב ·

מטה לוי

ישראל (מים ועד לזורעים בקול גלגל המרעים) הכן ותקן את המים בקול גלגל המרעים להם את הרעמים והברקים שבאים עם הגשמים לישראל שנקראו זורעים על כל מים: (את זמן חבוי גופר) מזמן שהיה נח נחבא בתיבה שהיה מעצי גופר (הוגבלו גבולות בספר) מאז הוגבלו גבולות של עמים בס״ת כמ״ש ויהי גבול הכנעני מצידון וגו׳ וכתיב ומאלה נפרדו הגוים (מים זלת ספר למדד אדמת גור עופר) מים יצאו בברכה ובשפע וביופי כדי למדד ולכוין ולתקן במדה גדושה אדמת יהודה שנקרא גור באריות ועפר באילות (השמים) יה״ר מלפני אבינו שבשמים (זעק לקבל) שיקבל זעק של ישראל (תום בתמוז מלחבל) שאותו תמימות שבתמוז לא יחבל ויקלקל את העולם (מים זורמו לתבל בששת מיני תבל) המים יגשפו למתק ולתבל את פירות הארץ בתכלית בששה עתים הנגבלים לארץ והם זרע וקציר קר וחום וקיץ וחורף: (השמים חשרת כברה) השמים שהם מחשרין ומשלין מים בנקבים דקים העשוים כמין כברה ואין טיפה נוגעת בחברתה בקשתו (חשור לרוח שנשברה) מאותן המים תרבה ותציף לישראל שרוחם נשברה לפניך אבינו שבשמים בתשובה ותפלה (מים חזו בגבורה) יצאו העננים שנקראו חזיזים בגבורה (למביני עתי ברה) לאדמת יששכר שהם מבינים עתי התורה שהיא זכה וברה (ושמה) בארצם (חלקם בחיים) חלקם בתורה שנקראת מים חיים (כסרטן כו׳) (מים חשופים ובקו חצוים) המים היוצאים מתחת מפתן הבית ועתידים להגלות ולהחשף לשני חלאים בקשתו (הוצא מבית מים חיים): (לתת טעם ונופש) אנו מבקשים מלפניך ית״ש שתתן טעם בפירות ונופש ומנוחה לישראל כי מחרב בהמ״ק לא ירד טל לברכה וניטל טעם הפירות לכן אנו מבקשים (להוציא אסירים לחופש) שתוציא את עמך מהגלות אשר הם חבושים בו בנה בהמ״ק ואז ישיב הטל לברכה וטעם בפירות (מים טביעת רפש) מי הים שכתוב עליו ויגרשו מימיו רפש וטיט והם מזיקים לעולם ויהר״מ (לבל יבעיתו מחרף נפש) שלא יבהילו אדמת זבולון שגילה עצמו למלחמה ונתן נפשו למות בשביל יששכר אחיו (לא טרחות כמבולות) לא יהיו המים למורת לעולם כמו שהיו בדור המבול (ולא בחורב אב מחבילות) ולא יהיו לחבל ולהחריבה כחורב וחמימות של חודש אב שמחבל בחמימותו כל העולם (מים טמונים בתחבולות) המים העליונים הטמונים והגנוזים במחשבות ותחבולות של

בית לוי

על כל מים (ישעיה לב כ) (בקול גלגל המרעים) ל׳ קול רעמך בגלגל (תהלים עז יט): (חבוי) ל׳ סמון ונסתר על׳ ושם חביון עוזו (חבקוק ג ג) (גופר) תואר לתיבה נח עש״ה תבה עצי גופר (בראשית ו יד) (זלת) ל׳ נפיסה וזולה (שפר) ל׳ יופי (גור עופר) שניהם יורו על בחרות ותואר ליהודה עש״ה גור אריה יהודה (בראשית מט ט) (השמים) תואר נאה יה׳ ועמנו יושב שמים ומליצו בדברי רז״ל השמים ירחמו עליך לעולם יבא אדם ירא שמים (מלחבל) מלקלקל העולם (מים זורמו) ל׳ זורמו מים עבות (תהלים עז יח) (לתבל) ל׳ תבלין (תבל) הארץ: (חשרת) לפי ל׳ המקרא הם ל׳ רבוי ולפי ל׳ חכמים הוא ל׳ הורדה ושלשול כמו שכתב בעל הערוך בערך של וז״ל משילין משחירין משירין מחשירין כולן פירוש א׳ לכן ל׳ הורדה ושלשול (חשור) טעמו כחשרת (לרוח נשברה) תואר לישראל (חזיז) שם א׳ מהמשה שמות שיש לענן (למביני עתי) תואר לשבט יששכר כדכתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל (ד״ה יב לג) (ברה) תואר לתורה עש״ה מצות ה׳ ברה (תהלים יט) (חשופים) ל׳ גלוי על׳ חשף ה׳ את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (ובקו חצוים) ל׳ קו המדה רמז על שבתחלה היו מושכים בקרני תגבים עד שגדלים והולכים (חצוים) כדכתיב ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחציים אל הים האחרון (זכריה יד ח) (מבית מים חיים) תואר לבהמ״ק: (ונופש) ל׳ מנוחה (אסירי) ישראל החבושים בגולה (לחופש) ל׳ לחפשי ישלחנו (טביעת רפש) תואר למי הים הטבועים ברפש וטיט והמה מלוחים ובלתי טובים (מחרף נפש) תואר לשבט זבולון כדכתיב זבולון עם חרף נפשו למות (שופטים ה יח) (כמבולות) כמו כמבול ומפני החרוז הוסיף ו׳ ת׳ (בחורב) ל׳ החימום (מחבילות) ל׳ מחבל וקלקול (מים טמונים) תואר למים העליונים (בתחבולות) ל׳ מחשבה כמו במחשבות שנים לך

איס קוועטשין פון דעם פולין טייך זאלסטו דער פילין דאס לאנד פון שמעון וואס ער האט גיוואלט אויס רייסין יוסף הצדיק וואס ער הייסט שור והשלג אונ דעם שנייא האט ער גימאכט פרירין צו דיא שפעטע פעלדר וואו הארטע ערד איז אונ בערג וואש דער רעגין איז ניט גינוג צוא זייא גיב אים אין ארץ ישראל צוא דיא ישראל וואס זייא האבין גירשית אין סיני דיא תורה וואש זיא ווערט גיזוכט צו דיא לענדר מאך רינגען וואשער צוא די ישראל וואש קלאפין אויף די טירן פון דיא שולין אונ בתי מדרשים מיט דעם שיינעם מזל טלה וואס זיין גישטאלט איז וויא דער רעגין בונין הטוב והנעים דער גוטער גאט זאל פאר נעמען דעם זיסין לויב אונ גיזאנג גיב וואשר ניט מיט הארטע שטורם זאלסט ניט צארענען אזו וויא דיא קריג פון דיא ישראל מיט משה רבינו אין מי מריבה דאש עס האט פאר פלייצט די וואשר מיט צארין זיינען דער טרונקען גיווארין דיא קריגריש איין פון דער תפלה פון משה אונ אהרן וואש זייא ווערין אן גירופין איין צווילונג זאלסטו בווילינט ווערין מיט זייערע שיינע תפלות פון דיא ישראל אויף רעגין ברייט אן רעגין צוא דיא וואש זייען מיט דונערין אונ בליצין בששת ניסן דען דאס איז אסימן ברכה את זמן פון דער צייט וואס נח איז גיהאלטין פאר דעם מבול אין דער תיבה פון פיסטין האלץ אז ער איז ארויס גיגאנגן פון דער תיבה איז גינעבין גיווארין איין גבול צו אלע פעלקר אונטער דיא מזלות וואש אין הימיל איז אבר איבר ארץ ישראל וואש אין חלק יהודה איז וואש ער איז גיגליכין צוא איין לייב טוט גאט אליין מעסטין אונ טוט געבין שיינע רינינדיגע וואשר השמים זעק גאט זאל פאר נעמן דאש גישרייא פון דיא תפלות פון דיא ישראל אז דיא היץ פון תמוז זאל ניט פאר דארבין דיא תבואה פון דער וועלט רעגין זאלין גיין צוא זיס מאכין דיא פירות פון דער ערד גלייך אז דאס גיווירץ וואס ניט אטעם ארייין אין איין עסין אין דיא זעקס צייטין וואס גאט האט גיהייסין אז זייא זאלין ניט פר שטערט ווערין ביז די וועלט וועט שטיין אונ דאס זיינען דיא צייטין · זייען · שניט · קעלט · היץ · שארפע קעלט · ברענינדיגע היץ השמים חשרת דער הימיל וואש מאכט טריפין פיל רעגין וויא דורך אזיפ דיא וואסר זאלסטו טרין צוא דיא ישראל וואס טוען תפלה מיט אצוברעכין הארץ דיא וואלקין זאלין רעגינען מיט שטארקייט אויף דעם לאנד פון שבט יששכר וואס זייא פאר שטייען דיא קלארע תורה ושמה חלקם אונ אלע וואש האבין אחלק אין דער תורה האבין זייא דאס אייביגע לעבין וויא אקרעפס וואס זיין לעבין איז אין וואסר די אייבערשטע וואשר האס זיא איז אנפלעקט אונ זיא איז גיטיילט גיווארין מיט אמאס מאך זייא אויס ציהן פון דעם

מזל אב אריה

מְטַר יוֹרֶה לִירוֹת · שָׂדוֹת וִיעָרוֹת · מַיִם יִמָּלְאוּ יְאוֹרוֹת · לִמְגוּדְדֵי גְדוּד
שֵׁירוֹת: יָשׁוּב יִפְרֶה הַר וְגִבְעָה · יִרְבַּץ כְּאַרְיֵה עֲלֵי שְׁבוּעָה · מַיִם יְשַׁלְּשׁוּ
רְבִיעָה · לְהִפָּרֵד לְרָאשִׁים אַרְבָּעָה :
אַרְצְךָ כִּוּוּן הֲדוֹם רֶגֶל · וְלֹא נִשְׁקֵית כְּגַן בְּרֶגֶל · מַיִם כְּזִנּוּק אֶגֶל · יְזַנְּקוּ בָשָׁן בִּמְנוֹחַ עֵגֶל :
כִּי כֹל בְּשִׁקִּי יָשִׂישׂ · בְּאָסְפָּם בַּר בֶּאֱלוּל בְּטִלּוּל רְסִיס · מַיִם כְּרָמִים לְהָעֲסִיס ·
בְּנִטְפֵי חָלָב וַעֲסִיס :

מזל אלול בתולה

בְּעִתּוֹ לְהַרְעִים רַעַם · בְּנַחַת וְלֹא בְזַעַם · מַיִם לָתֵת טַעַם · בְּאַדְמַת מַשְׁפִּיר
אִמְרֵי נוֹעַם: אִם לְשֵׁבֶט אִם לְאֶרֶץ נִשְׁלָחִים · לְהַעֲלִיץ בְּתוּלָה בְּאִבֵּי
שְׁלָחִים · מַיִם לִפְלָגִים נִשְׁלָחִים · לְשַׂמֵּחַ עִיר אֱלֹהִים :
וּלְבָרֵךְ מִמֶּגֶד יְרָחִים · בְּעִדּוּן תְּנוּב פְּרָחִים · מַיִם מֵעָבִים מַטְרִיחִים · וּמַעֲדַנֵּי מֶלֶךְ מַאֲרִיחִים :

צ כאן מרמז זכות גד · ק מרמז על אריה מזלו של אב · ר מרמז זכות דן · ש מרמז על חודש אלול : ת מרמז זכות נפתלי · א מרמז על בתולה מזלו של אלול · ב מרמז זכות אשר

בית לוי

מלחמה (משלי כד ו) (חשוף) ל' גלוי (מציב כל גבולות) תואר להקב"ה : (יורה) הוא רביעה הראשונה שיורדת במרחשון (לירות) ל' שביעה מל' כוסי רויה (תהלים כג) (למגודדי גדוד) תואר לשבט גד עפ"ה גד גדוד יגודנו (בראשית מט יט) (שירות) הוא ג"כ ל' גדוד והכורה (שבועה) תואר לארץ עפ"ה על מה אדניה הטבעו (איוב לח ו) (רביעה) ל' בהמתך לא תרביע (ויקרא יט יט) (לראשים ארבעה) כדכתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים וגו' (בראשית ב י) :

(ארצך) ארץ ישראל (הדום רגל) כדכתיב והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (ולא נשקית כו') כדכתיב כי הארץ אשר אתה בא וגו' והשקית ברגלך כגן הירק (דברים י"א י') (כזנוק אגל) כקילוח הצנורות (יזנקו בשן) עפ"ה יזנק מן הבשן (דברים לג כב) ופירש"י זינוקו וקילוחו מן הבשן (במנוח) לשון מנוחה (עגל) עגלים ותואר לבהמות דקות (בשקי) ל' פרנסה מל' ועל פיך ישק כל עמי (בראשית מא מ) (ישיש) ל' משוש וששון מל' ישישו בשמחה (תהלים סח ד) (בר) ל' תבואה מל' ויצברו בר (בראשית מא לה) (בטלול) ל' טל (רסים) ל' רסיסי לילה (שה"ש ה' ב') ופירש"י ל' גשם כי רסיסי פתגמו של רביבים כמו וכרביבים עלי עשב ותרגומו וכרסיסי מלקושא (לעסיס) ל' מתיקות והוא שם נגזר מן יטפו ההרים עסיס (יואל ד יח) ונופל השם הזה על כל מין מתוק הנוטף מן הפירות (משפיר) תואר לנפתלי עפ"ה נפתלי אילה שלוחה הנותן אמרי שפר (בראשית מט כא) ופרש"י והוא יודה על חלקו אמרים נאים ושבח (לשבט) רומז לאילנות (באבי) ל' פירות (שלחים) ל' בית השלחין (מים לפלגים כו') עפ"ה נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים (תהלים מו ה) :

(ממגד ירחים) עפ"ה וממגד גרש ירחים (דברים לג יד) ופרש"י ממגד לשון עדנים ומתק וגרש ירחים פירש"י יש פירות שהלבנה מבשלתן ד"א שהארץ מגרשת ומוציאה מחודש לחודש (תנוב) ל' תנובה וצמיחה (מים מעבים מטריחים) עפ"ה אף ברי יטריח עב (איוב לז יא) (ומעדני מלך) תואר לאדמת שבט אשר עפ"ה והוא יתן מעדני מלך (בראשית מט כ) וה"א והוא מרבי ספטקי מלכין (מאריחים) ל' ארוחה וסעודה מל' טוב ארוחת ירק (משלי ט"ו י"ז) (ברוב) ל'

מטה לוי

הקדוש ברוך הוא (חשוף מציב כל גבולות) גלה אותן המים להציב כל גבולות עולם (מטר יורה לירות) אנו מבקשים ממך ית"ש שתמטיר לנו מטר בזמנו בזמן רביעה הנקרא יורה כדי לרוות (שדות ויערות) (מים ימלאו יאורות למגודדי גדוד שירות) יה"ר שימלאו כל היאורות מים על אדמת שבט גד (ישוב ויפרה הר וגבעה) יחזור ויפרה וירבה ארצו של גד שהם הר וגבעה שהם קשים מאד וצריכים מטר הרבה (ירבץ כאריה עלי שבועה) וירבץ מנוחה על ארצו כאריה השוכן על הארץ במנוחה והשקט (מים ישלשו לרביעה) המים יהיו בכל השלש רביעיות לביעה ראשונה ושניה ושלישית (להפרד לראשים ארבעה) (הנהרות המזכרים בבראשית שכולם נובעים ממים שתחת עץ החיים ומשם שותים כל העולם : (ארצך כוון הדום רגל) א"י שמכוונת נגד כסא הכבוד ונקראת הדום רגל של הקדוש ב"ה (ולא נשקית כגן ברגל) שא"י לא היתה נשקה כגן שבארץ מצרים על ידי נילוס וא"י לא היתה צריכה להשקותה ברגל רק שתמיד השגחת הקב"ה בא"י והיה מספיק מטר לא"י (מים כזינוק אגל) בקשתנו שיהיו המים מקלחים כשפיכות אגלי מים (יזנקו בשן במנוח עגל) יקלחו כ"כ גשמים על הרי בשן שהוא אדמת שבט דן שיהיו דשאים ועשבים גדילים ויהיו נותן למאכל עגלים ובהמות דקות (כי כל בשקי ישיש) כל דבר שבעולם הן חיות הן בהמות ישישו בפרנסה (באספם בר באלול בטלול רסים) באספם בחודש אלול התבואה שהיתה טלולה מטל ומטיפות מים (מים כרמים להעסים) להמתיק הכרמים במים שיהיו מתוקים הפירות (בנטפי חלב ועסים) ביין מתוק : (בעתו להרעים רעם) יה"ר שיהיה הרעם בעתו שלא יזיק לבריות ויהיה הרעם (בנחת ולא בזעם) (מים) תספיק כדי (לתת טעם באדמת משפיר אמרי נועם) באדמת נפתלי שהודה על חלקו אמרי נועם ושבח (אם לשבט אם לארץ נשלחים) המים יהיו נשלחים הן על אילנות הן על עשבי השדה (להעליץ בתולה באבי שלחים) כדי לשמח את כנ"י בפירותיה שיהיו גדילין אפילו בארץ עייפה שנקראת בית השלחין (מים לפלגים) (נשלחים) יהיו פלגי מים יהיו יוצאים מבהמ"ק כדי (לשמח עיר אלהים) : (ולברך ממגד ירחים) לברך הפירות שיהיו מתוקים ממיתוק שהלבנה ממתקת את הפירות (בעדון תנוב פרחים) בזמן הצמיחה ופרחי האילנות (מים מעבים מטריחים) מלאכים מטריחים את עצמן בשליחות של מקום כדי להביא עבים מלאים מים (ומעדני מלך מאריחים) ואותן גשמים נותנים ארוחה

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דָאס מֵיינְט מֶען עֶר זָאל גִיבוֹיט וֶוערִין לתת טעם צוּ גֶעבִין אֵיין טַעַם אִין דִיא פֵּירוֹת אוּנ אֵיין אָפּ רוּאוּנג צוּא דִי יִשְׂרָאֵל מִיט דֶעם וָואס עֶר וֶועט דִיא גִיבוּנְדֶענֶע אוֹיס צִיהְן פְרֵייא דִיא גִיזַאלְצִינֶע וַואסֶער פוּן דֶעם יַם וָואס טוּט שָׁאדִין דֶער וֶועלְט זַייא זָאלִין נִיט דֶער שְׁרֶעקִין דָאשׁ לַאנְד פוּן זְבוּלוּן וָואשׁ עֶר וֶוערְט אָן גִירוּפִין חֵרֵף נַפְשׁוֹ לא טרחות עֶס זָאל נִיט זַיין דֶער רֶעגִין חַס וְשָׁלוֹם אַטְרָחָה וִויא דֶער מַבּוּל אוֹיף דֶר וֶועלְט אוּנ נִיט וִויא דִי הִיץ פוּן אָב וָואשׁ טוּט פַאר דַארְבִין דִי פֵּירוֹת אוּנ תְּבוּאָה דִיא וַואסֶר וָואשׁ גָאט הָאט בְּהַאלְטִין אוּנְטֶער דֶר עֶרְד מִיט תַּחְבּוּלוֹת דֶער וָואשׁ הָאט גִישְׁטֶעלְט דֶעם גְבוּל פוּן דֶר וֶועלְט זָאל עֶר אַנְפְלֶעקִין זַייא מטר יורה מִיר בֶּעטִין דִיךְ דוּא זָאלְסְט מַאכִין רֶעגְנֶן אִין דֶער צַייט זִיא זָאל מַאכִין זַאט דִיא פֶעלְדֶר אוּנ דִיא וֶועלְדֶר עֶס זָאל דֶער פִילְט וֶוערִין דִי טַייכִין מִיט וַואסֶר צוּם שֵׁבֶט גָד וָואס עֶר הָאט אֵיין גִיזַאמִילְט חַיָילוֹת צוּא נַיין אֵיין נֶעמֶן אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ישוב יפרה עֶר זָאל וִוידֶער מַאכִין פְרוּכְפֶּערִין דִי בֶּערְג אוּנ טָאל וֶועט שֵׁבֶט גָד הוֹיֶערִין וִויא אַלֵייבּ אוֹיף דֶער עֶרְד דֶער רֶעגִין זָאל זַיין אִין דִיא דְרַייא צַייטִין וָואס מְדַארְף עֶס זָאל זַיין אַבְּרָכָה פוּן דֶעם טַייךְ וָואשׁ גֵייט אַרוֹיס פוּן דֶעם גַן עֵדֶן אוּנ צוּא טֵיילְט זִיךְ אוֹיף פִיר טַייכִין ארצך כוון אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וָואס אִיז מְכוּוָן אַקֶעגִין כִּסֵא הַכָּבוֹד אוּנ מֶען בְּדַארְף נִיט בְּגִיסִין זִיא אַזוֹ וִויא אֵיין גָארְטִין מִיט דִיא פִיס אִין דֶער מְדִינָה פוּן שֵׁבֶט דָן זָאל זַיין אַרֶעגִין מִיט גְרוֹיסֶע טְרָאפִין עֶס זָאל זַיין ווייך דָאס גְרָאז צוּא פַאשִׁין דִיא יוּנְגֶע קֶעלְבֶּער כי כל דֶען אַלֶע טוּעֶן זִיךְ פְרַייעֶן מִיט דֶעם שְׁפַּייז פוּן חַיוֹת אוּנ בְּהֵמוֹת אַז זַייא זַאמְלֶן אֵיין דִיא תְּבוּאָה אִין אֱלוּל וָואשׁ זִיא אִיז גִיוַואקְסִין גִיוָוארִין פוּן טַל אוּנ פוּן שְׁפְּרֵייא רֶעגִין דֶער רֶעגְן זָאל זִיס מַאכִין דִיא וַויין גֶערְטְנֶר עֶס זָאל טְרִיפִין וַויין אַזוֹ וִויא דִיא טְרָאפִין פוּן דִיא זִיסֶע מִילךְ בעתו להרעים אִין דֶער צַייט צוּ מַאכִין דוּנֶערִין עֶס זָאל זַיין בְּנַחַת אָן צָארִין עֶס זָאל קֵיינֶם נִיט שָׁאטִין גִיב רֶעגִין כְּדֵי עֶס זָאל

הוה מְזוֹנִים וְנֶטֶר · בְּיֶרַח אֵתָנִים לְהַתִּיר קִטְרֵי מַיִם מֵעַתָּה בַּל יֵאָטֵר · לְהַרְעִיף שְׂעִירֵי מָטָר:

מזל תשרי מאזנים

אֵת נִיב מַזְכִּירֵי שֶׁוַע · שְׁעֵה בְּנִסּוּךְ שֶׁבַע · מַיִם נַהֵל לְשׁוֹבַע · לְקַרְנֵי רְאֵם
לְשַׁלֵּשׁ רֶבַע: אֵת נִטְעֵי חֲמַת כֶּמֶשׁ · תַּטְרִיף לֶאֱסוֹף בַּר בְּפִלּוּס גּוֹמֶשׁ ·
מַיִם נָזֵל בְּנִטְפֵי אֶמֶשׁ · וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח שֶׁמֶשׁ:

כָּל שִׂיחִים בּוֹ יְאֻשְּׁרוּ · יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ · מַיִם שְׂעִירִים יַחְשׁוֹרוּ · וְאַדְמַת רוֹדֵם יַעְשִׁירוּ:
הָאָרֶץ סוֹקְרִים כִּבְרַק אֵשׁ · פֶּן כְּמַבּוּל בּוּל תִּתְבַּיֵּשׁ · מַיִם סַפֵּק מַלְבִּישׁ · נוֹאֲמִים אָב
לְמָטָר הֲיֵשׁ:

מזל חשון עקרב

מַעֲשֶׂה עִקּוּשׁ כָּל בְּרִיָּה · לֹא יַעַצְרוּ מַגִּיא פּוֹרִיָּה · מַיִם עֲמֻקִּים יַעַטְפוּ
פִּרְיָהּ · בְּזֵכֶר עֲנִיַּת מוֹרִיָּה: וְהוֹלִידָהּ עָב חָתוּל בְּשִׁתָּהּ · כִּבְמָקוֹם
עַקְרָב בְּלִי לְשִׁיתָהּ · מַיִם עֹרֶף רֵאשִׁיתָהּ · הַמָּטָר לְעוֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:

ג בירת אתנים מרמז חודש תשרי · ד כאן מרמז זכות יוסף · ה בפלוס ל׳ פלס ומאזנים רמז על מאזנים מזלו של תשרי · ו כאן מרמז זכות בנימין · ז בול מרמז על חדש מרחשון
ח ענית מוריה שענה לאברהם אבינו בהר המוריה · ט כבמקום עקרב רמז על עקרב מזלו של חשון

מטה לוי

פרנסה לאדמה של שבט אשר שנתברך בתפנוקי מלכין (הרוה מזונים ונטר) באלו ששה חדשים של ימי חורף הרוה את הארץ בזרעים ושמר את הגשמים באוצר של מעלה (בירח אתנים) יה"ר שיהיו אותן קשרים שנקשרים מי גשמים (להתיר קטר) להתיר הקשרים בחודש תשרי שנקרא ירח אתנים (מים מעתה בל יאטר) מכאן ואילך לא יהיו המים נסגרים אך (להרעיף שעירי מטר) תרעיף והטיף את הגשמים: (את ניב מזכירי שוע) את דבור ישראל שמזכירין שועה ותפלה לשעה בניסוך שבע) תקבל במקום נסוך שבעת ימים (מים נהל לשובע) תנהג מים לשובע (לקרני ראם) לאחד מן יוסף שנאמר בו וקרני ראם קרניו (לשלש רבע) שישלשו השלש רביעיות של גשמים (את נטעי חמת כמש) הנטעים הכמשין וכוושין מפני החום והיובש (תטריף) תטריף פרנסה על ידי גשמים (לאסוף בר בפלוס גומש) לאסוף התבואה גרנוי והבכרע כף מאזנים לטובה (מים נזל בנטפי אמש) יזלו הגשמים באמש לילה (וכאור בוקר יזרח שמש) וכשיאיר הבוקר יזרח החמה והרוחות ישכבו ויתפזרו העבים לד׳ רוחות כמ"ש רז"ל בזמן שהיו עוסקים בבנין בהמ"ק ירדו להם הגשמים בלילות ולמחר נשבה הרוח וכו׳ והם גשמי ברכה: (כל שיחים בו יאושרו) כל אילן בו בזריחת השמש יחזקו (יתרועעו אף ישירו) יזמרו וישירו שבח להקדוש ב"ה (מים שעירים יחשורו) ירבו טפות גדולות (ואדמת רודים יעשירו) וארצו של בנימין שנקרא צעיר רודם יעשירו בפירות (הארץ סוקרים כברק אש) הארצות יהיו רואים ברקים של אש שהם סימן טוב לגשמים שלא יתמיד המטר כמו שהתמיד במבול (פן כמבול בול תתבייש) שלא תתבייש הארץ כמו שנתביישה הארץ בדור המבול בחודש מרחשון שנקרא בול (מים ספק) תן להם מים די ספוקם (מלבייש נואמים אב למטר היש) שלא יתביישו ישראל שאומרים אין אב למטר אלא הקב"ה: (מעשה עקוש כל בריה) המעשים המעוקשים ומקולקלין של בריות (לא יעצרו מגיא פוריה) לא יעצרו הגשמים מהארץ בכדי שלא יעצרו את פירותיה (מים עמקים יעטפו פריה) תמטיר לנו מים של ברכה כדי שיתעטפו ויתכסו הבקעות והעמקים בפירות (בזכר ענית מוריה) בזכות אותה עניה שענית לאברהם אבינו בהר המוריה (והולידה עב חתול בשתה) יה"ר שתהא הארץ מולידה פירות על ידי שהעב ימטיר עליה ויהיה רפואה לחרפת הארץ כי כשאין עליה מטר היא בושה (כבמקום עקרב בלי לשיתה) שלא לשום הארץ יבשה וצמאה כארץ ישימון שיש בו נחשים ועקרבים (מים ערף ראשיתה) לערוף מים על א"י שהיא ראשית הארץ (המטר לעוברים שמה לרשתה) תן מטר לישראל שנאמר בהם אשר אתה בא שמה לרשתה:

בית לוי

שביעה מל׳ כוסי רויה (תהלים כג ה) (מזונים) מיני זרעים מל׳ מפיקים מזן אל זן (תהלים קמד) (ונטר) שמר את הדבר (בראשית לז יא) מתרגמינן ונטר (בירח אתנים) חודש תשרי על שם שנולדו בו האבות שהם איתני עולם (קטר) ל׳ קשר (יאטר) ל׳ ואל תאטר עלי (תהלים סט טז) ופירש"י ל׳ סגירה (להרעיף) ל׳ יערוף כמטר (דברים לב ב) ופרש"י יטיף (שעירי) ל׳ כשעירים עלי דשא (שם) ופרש"י ל׳ רוח סערה כי הרוחות מחזקין את העשבים ומגדלים אותם: (ניב) ל׳ דבור כמו בורא ניב שפתים (ישעיה נז יט) (שעה) ענין קבלה מל׳ וישע ה׳ אל הבל (בראשית ד ד) (נהל) ל׳ נהלת בעזך (שמות טו) והוא ל׳ הנהגה (לקרני ראם) רומז לארצם של בני יוסף דכתיב וקרני ראם קרניו והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה (דברים לג יז) (רבע) ל׳ רביעה מל׳ בהמתך לא תרביע ורומז לשלש רביעיות (חמת) ל׳ חמימות החמה (כמש) ל׳ כמישה (תטריף) ל׳ טרף ומזון (בר) תבואה מל׳ ויצבור יוסף בר (בראשית מא) (בפלוס) ל׳ פלס ומאזנים (גומש) הוא ל׳ כפיפה והכרעה לצד מטה מל׳ זמנין דגמיש ליה לרישיה ולאו אדעתיה (יומא דף ס"ו א׳) ושעתו כמדה גדושה ומלאה (בל"א אויף גיזופט) (וכאור בוקר יזרח שמש) ל"ס וכאור בקר יזרח שמש (שמואל ב כג ד) (שיחים) אילנות מל׳ תחת אחד השיחים (בראשית כא טו) (יאושרו) ל׳ חיזוק מל׳ אשרו חמוץ (ישעיה א׳ יז) (אף ישירו) כדכתיב אז ירננו כל עצי יער (תהלים צו יב) (שעירים) טיפות גדולות של גשמים ל׳ כשעירים עלי דשא (דברים לב ב) (יחשורו) ל׳ רבוי מל׳ חשרת מים (ש"ב כב יב) או הוא ל׳ הזלה וטיפה (רודם) תואר לבנימין ע"ש שם בנימין צעיר רודם (תהלים סח כח) וטעמו על שירד תחלה לים ובשביל זה זכה להיות רודה ומלך על ישראל במלכות שאול וכפרש"י שם (סוקרים) לשון ראיה מל׳ ומשקרות עינים (ישעיה ג טז) (בול) חודש מרחשון כדכתיב בירח בול הוא החודש השמיני (מ"א ו לח) ופרש"י ע"ש שהעשב כלה לבהמה מן השדה ובוללין מן הבית (נואמים) ל׳ נאום ה׳ (בראשית כב טז) (למטר היש) כדכתיב היש אב למטר (איוב לח כח):

(עקוש) ל׳ עוות (מגיא) הוא א׳ משבעה שמות שיש לארץ (עמקים יעטפו) עפ"ש ועמקים יעטפו בר (תהלים סה יד) (מוריה) הר המוריה (עב) ענן (חתול כו׳) ענין כסות ועטיפה מל׳ לשום חתול לחבשה (יחזקאל ל כא) (כבמקום עקרב) הוא מדבר מקום עקרב וצמאה (ערף) ל׳ נטיפה מל׳ יערוף כמטר (דברים לב ב) (ראשיתה) תואר לא"י מעינים המנוחה בריש סיום תכנס:

זיין אטעם אין דיא פירות אין דעם לאנד פון נפתלי וואש זיינע פירות ווערין פריער צייטיג אין ארץ ישראל אונ דער וואש עסט זייא לויבט ער גאט אם לשבט אז רעגין גייט פון איין בוים אדר פון איין גרעזיל ווענין כדי צוא דער פרייען דיא ישראל וואס ווערין אן גירופין בתולה מיט דיא פירות פון דיא דארע פעלדר וואשר זאלסטו שיקין אין דיא טייכין צוא דער פרייען דיא שטאט ירושלים ולבוך ממגד אונ צוא בענטשין די פירות זאלין זים ווערין פון דר לבנה אונ זאלין שפראצין מיט פעטיקייט ניב וואסר פון דיא וואלקין וואס די מלאכים מידין זיך צוא ברייננן זייא אונ מאך שפייזין צום לאנד פון שבט אשר וואש שטייט בייא אים (והוא יתן מעדני מלך) הרוה מזונים ער מאכט זאט דיא וועלט מיט שפייז אונ היט דעם רעגין אין זיין אוצר אין חודש תשרי וואש דיא אבות זיינען גיבארין גיווארין זאל ער אויף בינדין דעם בונד פון רעגין פון היינט אן זאל דער רעגין ניט פאר שלאסין ווערין צו טריפין דעם שפרייא רעגין את ניב דוא זאלסט מקבל זיין דיא זיבין ברכות פון דער תפלה גלייך אזו וויא מען האט מנסך גיוועזן וואשער זיבין טעג אויף דעם מזבח מאך זאט מיט וואסר אין די דריי צייטין פון רעגין דש לאנד פון שבט יוסף וואס ער איז גיגליכין צו די הערנר פון איין ראם את נטעי דאס פלאנצונג וואש ווערט פאר דארט פון דער היץ זאלסטו שפייזין זייא מיט רעגין אז דיא תבואה זאל זיין איין גבויגין פון פעטיקייט בייא נאכט זאל גיין רעגין אונ בייא טאג זאל שיינען דיא זון כל שיח אלע בוימר מיט אלע

יָדְךָ פְּתַח בִּזְרוֹעַ חָשׂוּף · לִפְתּוֹחַ אוֹצַר אָסוּף · מַיִם פְּקוֹד לְצִיָּה כְּסוּף · בְּזֵכֶר עֲנִיַּת יַם סוּף: וְהַצְמִיחָהּ פֵּרוֹת בְּמֵי שֶׁלֶג · בִּימֵי חֲנֻכָּה לְהָצִין מֶלֶג · מַיִם פְּנוֹת אַרְצָה בְּלִי פֶלֶג · מָרוֹק לְהוֹרִיד גֶּשֶׁם וָשֶׁלֶג:

מזל כסליו קשת ת

וְהַלְוִיַּת צְבָאֶיךָ רְסִיסֵי אֶגֶל · בְּנַחַת נַהֵל מַעְגָּל · מַיִם צוּק בְּקוֹל גַּלְגַּל · בְּזֵכֶר עֲנִיַּת גִּלְגָּל: וְתֵן צֹאנְךָ שֶׁבַח לְךָ בְּמֶרֶץ · קֶשֶׁת לְהֵרָאוֹת לְחֵיל אֶרֶץ · מַיִם צְרוּרִים לְמַטְּרוֹת עֶרֶץ · תַּתִּיר לֵאמֹר לַשֶּׁלֶג הֱוֵא אָרֶץ:

גּוֹיִם קָצְפוּ מִמֵּי הַקְּצָפָה · כְּנִפְתְּחוּ אֲרֻבּוֹת לְהָצִיפָה · מַיִם קָרִים בְּלִי חֲצִיפָה · בְּזֵכֶר עֲנִיַּת מִצְפָּה: זֶרַע קֹדֶשׁ מַטָּעָתוֹ · מִכְפֶּלֶת לְהָכִין מַרְעִיתוֹ · מַיִם קַלִּים מִלְּהַבְעִיתוֹ · צַו לָתֵת מְטַר אַרְצְךָ בְּעִתּוֹ:

י ענית ים סוף שענה לאבותינו על ים סוף · כ בימי חנוכה מרמז על חדש כסליו · ל ענית גלגל שענה ליהושע בגלגל · מ קשת להראות רומז על קשת מזלו של כסליו · נ מים קרים מרמז על חדש טבת · ס ענית מצפה שענה לשמואל במצפה ·

בית לוי

(ידך פתח) עפ"ס יפתח ה' לך את אוצרו הטוב (דברים כח יב) (חשוף) מגולה מל' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (פקוד) ל"ה וה' פקד את שרה (בראשית כא א) (לציה) לארץ (כסוף) ל' תאוה מל' כי נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (להצין) פעל נגזר מן כלנת שלג (משלי כה יג) ל' ראותה מל' מוצנין את הראש וכעבור שהמליגה תעשה כמים רותחין (פנות) כמו לפנות ור"ל ל' ירידה (פלג) ל' חלוקה והפסקה (מדוק) משמים:

(והלוית) ל' פאות (צבאיך) תואר לישראל עפ"ה והוצאתי את צבאותי (שמות ז ד) (רסיסי אגל) שניהם ל' טפות אלא רסיסי שייך גבי גשמים ל' רסיסי לילה(שה"ש ה) ואגל שייך גבי טל ל' אגלי טל (איוב לח כח)(נהל) ל' הנהגה מל' נהלת בעוזך (שמות טו) (צוק) ל' יציקה ושפיכה מל' ויצקו על העולה (יצ"ח יח לד) (גלגל) תואר לרעמים (צאנך) תואר לישראל עפ"ה ואתן צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד לא) (במרץ) בחוזק מל' מה נמרצו אמרי יושר (איוב ו כה) (צרורים) קשורים (ערץ) ל' חוזק ל' כגבור עריץ(ירמיה כ יא)(לאמר לשלג הוא ארץ)ל"ה כי לשלג יאמר הוא ארץ וגשם מטרות עוזו (איוב לז ו) ועוז וערץ ענין א' כי שניהם יורו על החוזק וכם כנוי לשמים (סוא) ל' היה: (קצפו) כעו כשחתו בקצף (להציפה) לשטוף ולטבוע העולם (חציפה) עזות (עניית מצפה) (ש"א ז') (זרע קודש מטעתו) עפ"ס זרע קודש מצבתה (ישעיה ו יג) ועפ"ס מטע ה' להתפאר (שם סא ג) (מרעיתו) ל' מרעה ופרנסה:

מטה לוי

(ידך פתח בזרוע חשוף) בזרוע מגולה (לפתוח אוצר אסוף) לפתוח אותו אוצר של גשמים שהוא אסוף ואין רשות לשום בריה לפתוח אותו (מים פקוד לציה כסוף) פקוד הארץ שנקראת ציה במי גשמים כי היא תומלת למים (בזכר ענית ים סוף) בזכות עניה שענית לאבותינו על ים סוף (והצמיחה פירות במי שלג בימי חנוכה) תצמיח לה פירות בימי הגשמים של חנוכה (להצין מלג) לקרר ולצנן החמימה הנשארת מיום החום (מים פנות ארצה בלי פלג) מים לפנות על הארץ בלי הפסק שיהיו מגשימים כל שעה (מדוק להוריד גשם ושלג) לואת תוריד גשם ושלג מן השמים: (והלוית צבאיך רסיסי אגל) בקשתנו מלפניך שתלוה לישראל שהם צבאיך טיפות גשמים וטיפי הטל (בנחת נהל מעגל) נהג את ישראל בנחת בכל דרכי שילכו (מים צוק בקול גלגל) תצוק את המים בקול רעמים כי מועילים מאד לתבואה ולפירות (בזכר ענית גלגל) בזכות עניה שענית ליהושע בגלגל (ותתן צאנך שבח לך במרץ) ישראל שהם צאנך יתנו לך שבח בחוזק (שתק להראות לחיל ארץ) כשתראה להם הקשת בענן לחזק את יושבי הארץ שלא יהרדו ממי המבול (מים צרורים למטרות ערץ) אע"ג בעליונים הקשורים למטר השמים החזקים (תתיר לאמר לשלג הוא ארץ) תתיר קשורם לאמר לשלג הוא על הארץ: (גוים קצפו ממי הקצפה) השמים נשחתו בכעס ובקצף נומי המבול אשר באו בשצף קצף (כנפתחו ארובות להציפה) כאשר נפתחו ארובות השמים לשטוף ולטבוע את העולם (מים קרים) יהיו (בלי חציפה) שלא יזיקו לנו בפרצה שלהם כמו שעשו לדור המבול (בזכר ענית מצפה) בזכות עניה שענית לשמואל במצפה (זרע קודש מטעתו) מלבתו של ישראל שהם זרע קודש בקשתנו מלפניך (מכפלת להכין מרעיתו) לתקן פרנסתם בכפלים (מים קלים מלהבעיתו) בקשתנו שירדו המים בקלות ובנחת

גראזין זאלין געשטארקט ווערין זייא וועלין לויבין אונ זינגין רעגין מיט גרויסע טראפין זאל גימערט ווערין אויף דעם לאנד פון שבט בנימין וואס עס שטייט ביי אים (צעיר רודם) זייא זאלין רייך ווערין מיט פירות הארץ סוקרים דיא וועלט זאלין זעהן בליצין דאש איז אסימן אויף רעגין אונ זיא זאל ניט פר טרונקן ווערין אזו וויא אין מבול וואש האט זיך אן גיהויבין אין חודש חשון וואס ער הייסט בול ווייל אלע פירות זיינען פאר פוילט גיווארין גיב גינוג רעגין דיא ישראל זאלין ניט פאר שעמט ווערין וואס זייא זאגין אז רעגין גיט נאר גאט מעשה עקוש דיא עבירות פון דער וועלט זאלין ניט איין האלטין דעם רעגין פון צוא לאזין וואקסין פירות גיב וואסר דיא טאלין זאלין זיך איין הילין מיט פירות אין זכות פון אברהם וואס דוא האסט אים גיענפערט אויף דעם הר המוריה והולידה עב מאך גיוויגען דאש לאנד מיט פירות דורך רעגין אונ הייל איר שאנד זיא זאל ניט זיין וויסט וויא די מדבר וואס דארט איז ענדשין מאך רעגענן אויף ארץ ישראל פריער פון ישראל וועגין וואס זיינען איבער גיפארין צוא ארבין זיא ידד עפין דיין אפענע האנט צוא עפנען דעם אוצר פון רעגין וואס קיין בריה האט ניט רשות צוא עפנען גיב רעגין צוא דיא דארע פעלדר וואס גלוסטין צום רעגין אין זכות פון משה רבינו וואש דוא האסט אים גיענפערט אויף דעם ים סוף והצמיחה פירות אונ מאך שפראצין דיא גלאטע ערד מיט שנייא וואשר אום כסליו רעגין אונ שנייא זאל גיין פון דעם הימל צוא דער ערד אן אויף הערונג והלוית צבאיך דוא זאלסט אנטלייען צו די ישראל טראפין פון רעגין אונ טויא אונ פיר זיי מיט נחת גיב אגוס רעגין מיט דונערין אין דעם זכות פון יהושע וואס דוא האסט אים גיענפערט אין גלגל ותתן צאנך די ישראל וועלין דיך לויבין איילינדיג מיט דעם וואס דוא וועסט ווייזין דעם רעגין בויגין צוא שטארקין דיא לייט פון דער וועלט זייא זאלין זיך ניט פארכטין פאר דעם מבול דעם רעגין וואס איז אין שטארקין הימל פאר בונדין זאלסטו אויף בינדן א נ זאגין צום שנייא ער זאל גיין אויף דער ערד גוים קצפו די פעלקר פון דור המבול זיינען דער צערינט גיווארין אז גאט איז אויף זייא ברוגז גיוועזן אונ האט גיעפינט דיא פענצטר פון דעם הימל צוא פאר טרינקען דיא וועלט גיב קילע וואשער ניט גיאיילט אין זכות פון שמואל הנביא וואס גאט האט אים גיענפערט אין מצפה זרע קודש דיא הייליגע קינדער פון אברהם יצחק ויעקב ברייט זייא אן איין גיטאפעלטע פרנסה דער רעגין זאל גיין מיט נחת דיא ישראל זאלין זיך ניט דער שרעקין גיב רעגין אין זיין צייט רבים רגנות איך האב פיל תפלות גיטאן מיט ישוב הדעת צו דיר כדי דוא זאלסט מקבל זיין מיין תפלה מאך מיך זאט מיט וואשר

מזל טבת גדי

רַבִּים רְנָנוֹת בְּיַשְׁבִי׃ הִרְבֵּיתִי לְךָ לְהַקְשִׁיבִי׃ מַיִם רַוֵּה לְהַשְׁאִיבִי׃ בְּזֵכֶר עֲנִיַּת תִּשְׁבִּי׃ לזורע רָאָה שִׂיחַ נִדְכּוֹ׃ כִּגְדִי רוֹבֵץ לְהַשְׁדִּיכוֹ׃ מַיִם רַבָּה כְּנַהַר דַּכּוֹ׃ כְּקָדְרוּ עַד כֹּה וְעַד כֹּה׃

מזל שבט דלי

וְאַתָּה שְׁעֵה נִיב שְׂפָתַי׃ הַמַּזְכִּירִים מֵאֵימָתַי׃ מַיִם שׁוֹקֵק עֲמוּתַי׃ בְּזֵכֶר עֲנִיַּת בֶּן אֲמִתַּי׃ ולחם שֶׁמֶן וְדֶשֶׁן לְרַשֵּׁם׃ בִּדְלִי שֶׁבֶט יַצְחֵצַח כְּלֶשֶׁם׃ מַיִם שֶׁפַע לְנִפּוּחֵי נֶשֶׁם׃ וְיִמָּלְאוּ הֶעָבִים גֶּשֶׁם׃

מזל אדר דגים

לֹא תִלְוֶה מַלְפְּתוֹחַ כָּל סָגוּר׃ לַעֲנוֹת מְצַפְצְפִים כְּעָגוּר׃ מַיִם תָּרִיק לְכָל מָגוּר׃ בְּזֵכֶר עֲנִיַּת גּוּר וְאָגוּר׃ לאוכל תְּלוּת לְךָ עֵינַיִם׃ לַאֲדָרוֹ וְלַהַדְגוֹ מִמֶּגֶד שָׁמַיִם׃ חזן מַיִם תֵּן לְהַחֲיוֹת כִּמְיוּמָּיִם׃ אֶרֶץ נַחֲלֵי מָיִם׃

פותחין — אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ — תארין

מיוסד ע"פ א"ב

זְכוֹר אָב נִמְשַׁךְ אַחֲרֶיךָ כַּמַּיִם׃ בֵּרַכְתּוֹ כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם׃ גְּנַנְתּוֹ

ע ענית תשבי שענה לאליהו התשבי בהר הכרמל׃ פ כגדי רובץ רומז על גדי מזלו של טבת׃ צ ענית בן אמתי שענה ליונה ממעי הדגה׃ ק בדלי שבט שרמז על חדש שבט׃ והשם לשון דלי רומז על דלי מזלו של שבט׃ ר ענית גור ואגור שענה לדוד ושלמה כשבנו בירושלים׃ ש לאדרו שרמז על חדש אדר׃ ת ולהדגו רומז על דגים שהוא מזלו של אדר׃

מטה לוי

שלא יבעיתו לישראל (גו לאת מסר ס'): (רבים רננות בישבי) הרבה תפלות ורננות בישוב הדעת (הרביתי לך להקשיבי) שתאזין את תפלתי (בזכר עגית תשבי) בזכות עניה שענית לאליהו התשבי (לזורע ראה שיח נדכו) ראה ושמע לתפלת האדם שזורע לפניך תפלתו בשברון לב ודכאות רוח (כגדי רובץ להשדיכו) כדי להשקיטו ולהשלימו כגדי רובץ במנוחה (מים רבה כנהר דכו) הרבה לנו בשפע מים כמו שהרבית לאליהו בשעה שנהר עצמו בתפלה והשתחוה לארץ אז (כקדרו שמים בעבים וירדו המים (עד כה ועד כה): (ואתה שעה ניב שפתי המזכירים מאימתי) קבל תפלות ישראל המזכירים גבורות גשמים מהתחלת זמן שאחז"ל מאימתי מזכירים גבורות גשמים (מים שוקק עמותי) השקה מים לישראל שהם חבירי ועמיתי (בזכר עגית) בזכות עניה שענית ליונה (בן אמתי) (ולחם שמן דשן לרשם) תכתוב פירות האילן דהיינו שמן זית ופירות הארץ היינו לחם בספר פרנסה וכלכלה (בדלי שבט יצחצח כלשם) במסר שדולין ומריקין המים על הקרקע בשבט יצחצח ויזקק את הקרקע כמו אבן טוב שהוא לשם (מים שפע לנפוחי נשם) הרבה גשמים לבני אדם שמספרים על הגשמים (וימלאו העבים גשם) להמטיר לעולם: (לא תלוה) אתה ית"ש איך צריך להלוות מאחרים מפתח לפתוח אוצר המטר הסגור ושערי שמים הנעולים כי אתה מושל על כל ואין לך מעכב (מלפתוח כל סגור לענות מצפצפים כעגור) לענות את תפלות ישראל המצפצפים בתפלה כעוף הנקרא עגור המצפצף בקול (מים תריק לכל מגור) תריק מטר לכל מדור שדרים שם ישראל (בזכר עגית גור ואגור) בזכות עניה שענית לדוד ולשלמה (לאוכל תלות לך עינים) לבריות שתולין לך עיניהם שתתן להם מזון ופרנסה (לאדרו ולהדגו ממגד שמים) לחזקם ולהרבותם אותם כדגי הים ממתיקות שמים (מים תן להחיות כמיומים) תן הגשמים להחיות כבימי בית ראשון ושני כדתניא ונתתי גשמיכם בעתם שירדו להם בלילי רביעיות ובלילי שבתות (ארץ נחלי מים) ליתן מי גשמים בעתם לא"י: (זכור אב) זכות אברהם אשר (נמשך אחריך כמים) (ברכתו כעץ שתול על פלגי מים) כעץ ישוע על נחלי מים (גננתו) היית לו למגן (הצלתו מאש) מכבשן האש

בית לוי

(בישבי) ל' ישוב הדעת (רוה) ל' שביעה מל' טוסי רויה (תהלים סג ס) (שיח) ל' דבור של תפלה מל' ולפני ה' ישפוך שיחו (שם קב א) (נדכו) ל' דכאות רוח (להשדיכו) ל' משמה והשקט כמו והשקט הארץ (שופטים ג יא) ומתרגמינן ושדיכת ארעא (בגדר ט') ל' ענין השתחות כדכתיב ואליהו עלה לראש הכרמל ויגהר ארצה וגו' ויהי עד כה ועד כה והשמים התקדרו עבים ורוח ויהי גשם גדול (מ"א יח מב) (דכו) ל' דך ודכאות שהשפיל עצמו והיה מדוכא עד לארץ: (שעה) ל' קבלה מל' וישע ה' (בראשית ד ד) (ניב) ל' דבור מל' בורא ניב שפתים (ישעיה נז יט) (מאימתי) בזמן המיועד (עמותי) ל' עמיתך (לרשם) לכתוב (בדלי) ל' דלה דלה לנו (שמות ב יט) (יצחצח) ל' זכות וליבון (כלשם) אבן טוב ששמו לשם שנאה זך וטהור (שפע) הרבה (לנפוחי נשם) ל' מדיבות נפש: (כעגור) עוף המצפצף תמיד כדכתיב כסוס עגור כן אצפצף (ישעיה לח יד) (מגור) ל' מגורה ודירה ל' ימי שני מגורי (בראשית מז ט) (גור) אומר לדוד המע"ה שבא מיהודה שנאמר עליו גור אריה יהודה (שם מט ט') (ואגור) אומר לשלמה כדכתיב דברי אגור בן יקה (משלי ל' א') (לאוכל) להספקת פרנסה (לאדרו) ל' חוזק מל' אדיר במרום ה' (ולהדגו) פעל נגזר מן דגים מן וידגו לרוב (בראשית מח טז) (ממגד) ל' מתיקות (ארץ נחלי מים) אומר לא"י והוא עפ"ס כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים (דברים ח ז):

(אב) אומר לאברהם אבינו ע"ס עפ"ס כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז) (גננתו) ל' גנון

אין דעם זכות פון אליהו הנביא וואש דוא האסט אים גיענטפערט אין הר הכרמל לזורע ראה פאר נעם דאס גיבעט מיט דעם צוא בראכין הארץ פון דעם וואש זייעט תבואה זאלסט אים שטילין מיט פריליכקייט וויא אציקעלעיפיל וואסר גיב צו אונז אזו וויא דוא האסט צוא גיהערט דיא תפלה פון אליהו וואס ער האט זיך איין גבוגין צוא דער ערד אונ דער הימיל איז גיווארין וואלקינדיג פון איין עק צום אנדרין ואתה שעה אונ דוא נאט פאר נעם דאש גיבעט פון מיין מויל וואס מיר דר מאנן גשם אין דער צייט מאך אן טרינקען וואשער די ישראל וואש זיינען בהעפט איינער צום אנדערין אין דעם זכות פון יונה הנביא וואס דו האסט אים גיענטפרט אין בויך פון דעם פיש ולחם שמן אונ זאלסט אן שרייבין איין פעט יאר מיט דעם מזל פון דלי וואש אין שבט איז זאל ער מאכין לייכטן דיא ערד וויא אקריסטאל זאלסט מערין וואסר צו אלע בשעפנעס וואס האבין אין זיך אנשמה אונ זייא זאלין דער פילט ווערין דיא וואלקין מיט רעגין לא תלוה דו בדארפסט ניט לייען בייא קיין בשעפניש דעם שליסיל צוא עפנען דעם אוצר פון רעגין אונ אלע פאר שלאסנע זאכין אונ קיינער קען דיר ניט ווערין צוא הערין דיא תפלה וואש די ישראל זאגין מיט איין קול אזו וויא דער פויגיל וואש הייסט עגור גיב רעגין אויף אלע ערטר וואו ישראל וואונען אין זכות פון דוד המלך אונ זיין זון שלמה וואש ער האט איין גיזאמילט אלע חכמות לאוכל דיא ישראל האפין צוא דיר דוא זאלסט זייא געבין פרנסה צו שטארקין אונ צו מערין זיי וויא פיש דורך זיסע רעגין פון הימיל גיב רעגין וויא דו האסט גיגעבין אז דר ערשטער אונ דר אנדערר בית המקדש איז גישטאנען צו בענשין ארץ ישראל וואס איז גיבענשט פון גאט מיט טייכין וואשר: זכור אב גידיינק דעם זכות פון אברהם וואס ער האט זיך גיצוינין נאך דיר וויא וואשר דוא האסט אים גיבענשט אזוא וויא אבוים וואש וואקסט בייא איין טייך דוא האסט אים מציל גיוועזן פון פייער אונ

הצילתו מאש וממים דרשתו בזרעו על כל מים: קהל בעבורו אל תמנע מים:

זכור הנולד בבשורת יקח נא מעט מים · ושחת להורו לשחטו לשפוך דמו כמים · זהר גם הוא לשפוך לב כמים · חפר ומצא בארות מים: קהל בצדקו חון חשרת מים:

זכור טען מקלו ועבר ירדן מים · יחד לב וגל אבן מפי באר מים · כנאבק לו שר בלול מאש וממים · לכן הבטחתו היות עמו באש ובמים: קהל בעבורו אל תמנע מים:

זכור משוי בתבת גומא מן המים · נמו דלה דלה והשקה צאן מים · סגוליך עת צמאו למים · על הסלע הך ויצאו מים: קהל בצדקו חון חשרת מים:

זכור פקיד שתות טובל חמש טבילות במים · צועה ומרחיץ כפיו בקדוש מים · קורא ומזה טהרת מים · רוחק מעם פחז כמים: קהל בעבורו אל תמנע מים:

בית לוי

וסי"ל (יתמיה לא ס) (דרשתו) ל' מדיקה ודרישה וחקירה (ושחת) ל' דבור (לנורו) לאביו (זיהר) ל' זהירות (חשרת) ל' רבוי (טען) נשא (יחד לב) להקב"ה (וגל) כמו וגלל (משוי) ל' כוונה כדכתיב כי מן המים משיתיהו (שמות ב י) (נמו) ל' אמירה בהלמוד כמו ונומיהי לו (סגוליך) הוא"ר לישראל עם סגולה (הך) כמו הכה (פקיד) ממונה (שתות) תואר לבהמ"ק שהוא יסוד העולם (צועה) ל' סרקה מל' ובלהתי לו צועים (ירמיה מח יב) (ומזה) הזאותיו (פחז כמים) הוא"ר לישראל

מטה לוי

שהשליכו נמרוד (וממים) ממסר מים שהיה נסדום הצלת בזכותו לבן אחיו ודומה כאילו הצלת אותו (דרשתו) לרפת ונסית אותו אם יהרהר אחרי מדותיך בבואו לארץ כנען (בזרעו) התבואה (על כל מים) די ספוקו ובבואו היה רעב בארץ ולא הרהר אחר מדותיך לכן (בעבורו אל תמנע מים) לישראל (בצדקו חון חשרת מים) תחונן את ישראל ברבוי מים: (זכור) זכות יעקב אשר (טען מקלו) בידו (ועבר ירדן מים) (יחד לב) שיחד לבו ובטח בהקדוש ב"ה (וגל אבן כו'): (זכור) זכות משה (משוי בתבה גומא מן המים) שהיה מושלך ביס סוף בתיבת גומא ובאה בת פרעה והמשתהו. (מן המים נמו) אמרו בנות יתרו לאביהן (דלה דלה והשקה לאן מים): (זכור) זכות אהרן אשר היה (פקיד שתות) שהיה ממונה על בהמ"ק שנקרא אבן שתיה על שממנו נשתת העולם (טובל חמש טבילות במים) בעבודת יוה"כ (צועה ומרחיץ כו') הסיר כל לחלוחית השונות ומרחיץ ידיו (קורא) שהיה קורא בפיו ביוס כפור (ומזה טהרת מים) שהזאותיו היו מטהרים ומכפרים על ישראל כמו שהמים מטהרים מכל טומאה (רוחק מעם פחז כמים) שהיה מרוחק בקדושתו מעם ישראל שנאמר עליהם פחז כמים

וואשער דוא האסט אים גיפרובט אז דוא האסט אים גיהיישין גיין קיין ארץ ישראל איז גיוואָרין גרויס הונגער איז בייא אים פארט גליך גיוועז וויא ער האט גיזייט בייא דעם וואסער אין זיין זכות זאלסטו ניט פאר מיידין וואסר:

זכור הנולד גידיינק דעם זכות פון יצחק וואס ער איז גיבארין גיוואָרין אין דר בשורה אז אברהם האט גיהייסין נעמן די מלאכים אביסיל וואסער אונ דוא האסט גיזאגט צוא אברהם זיין פאטר ער זאל אים קוילין אונ זאל פאר גיסין זיין בלוט וויא וואשר ער איז אויך גיוואָרינט גיוועזן צוא פאר גיסין זיין הארץ אין דער תפלה וויא וואסר ער האט גיגראבין אונ האט גיפונען ברונען מיט וואסר מיט זיין גירעכטיקייט זאלסטו דער בארמען דיא ישראל מיט מערונג פון וואשר:

זכור טען מקלו גידיינק דעם זכות פון יעקב וואס ער האט גיטראגין דעם שטעקין אונ איז איבער גיגאנגן דעם ירדן וואשר ער האט גיאיינציגט דאש הארץ צוא גאט אונ האט אפ גיטאן דעם שטיין פון ברונען וואשר כנאבק אז ער האט זיך גיראנגילט מיט דעם מלאך וואש איז אויש גמישט פון פייער אונ וואשער דרום האשטו אים פר זיכערט צוא זיין מיט אים אין פייער אונ וואשר אין זיין זכות זאלסטו ניט פאר מיידין וואשר:

זכור משוי גידיינק דעם זכות פון משה רבינו וואס ער איז גילעגין אין קאסטין פון פימסין האלץ אונ בתיה בת פרעה האט אים ארויס גיצויגין פון דעם וואשר דיא טעכטר פון יתרו האבין גיזאגט ער האט אונז אן גישעפט אונ האט אן גיטריינקט דיא שאף מיט וואשער דיינע גליבטע ישראל אין דער צייט דאש זייא זיינען דארשטיג גיוועז צוא וואשר האט ער גישלאגין אויף דעם שטיין איז ארויש גיגאנגען וואסר מיט זיין גירעכטיקייט זאלסטו דער בארמען דיא ישראל מיט מערונג פון וואסר:

זכור פקיד גידיינק דעם זכות פון אהרן הכהן וואש ער האט גיהאט צוא שאפין איבער דעם בית המקדש אום יום כפור האט ער זיך גיטובלת פינף מאל אין וואשער ער טוט אפ אלע זינד אז ער טוט זיך וואשין אין דיא היילינע וואשער ער טוט לייענען דעם סדר פון דעם שפריינגן אונ טוט שפריינגן אום יום כפור מיט דעם האט ער גריינינט דיא ישראל וויא אמקוה וואשער ער איז וואָרין אפ גישייד זיבן טעג

זכור שנים עשר שבטים שהעברת בגזרת מים · שהמתקת למו מרירות מים · תולדותם נשפך דמם עליך כמים · תפן כי נפשנו אפפו מים: קהל בצדקם חון חשרת מים:

חזן שאתה הוא יהוה אלהינו משיב הרוח ומוריד הגשם:

לברכה ולא לקללה: קהל אמן · חזן לחיים ולא למות: קהל אמן·

חזן לשובע ולא לרזון: קהל אמן· סוגרין הארון

(מכלכל חיים) עד (בא"י מחיה המתים) ואומרים קדושת (נעריצך) (אתה בחרתנו) וגומר כל התפלה (אין כאלהינו עלינו ק"י) ואוכלים בסוכה אבל אין מברכין ליסב בסוכה · וממהרין לאכול כדי שלא לשהות הרבה בסוכה· ובבהמ"ז יאמר (את יום שמיני עצרת החג הזה) · למנחה (אשרי ובא לציון ח"ק אתה בחרתנו) כמו בשחרית ק"ש:

מטה לוי

(בגזרת מים) בקריעת י"ם שנגזרת ונחתכת אותו לגזרים (שהמתקת למו מרירות מים) דכתיב ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים (נפשנו אפפו מים) שסבבו את נפשנו צרות רבות כמים: (לברכה) בא"י (ולא לקללה) בחוץ לארץ (לחיים) בא"י (ולא למות) בח"ל (לשובע) בא"י (ולא לרזון) בח"ל:

בית לוי

ע"ש הכת עמא פזיזא (בגזרת) ל' גוזר ים סוף לגזרים (אפפו) ל' סבוב מל' אפפוני חבלי מות (תהלים יח) (מים) כמו לגרום:

פריער פון דיא ישראל וואש זיי איילין וויא וואשר אין זיין זכות זאלסטו נים פאר מיידין וואשער:

זכור שנים עשר גידיינק דיא צוועלף שבטים וואש דוא האשט זיי דורך גיפירט צווישן צוא שפאלטענע וואשר וואש דו האשט גימאכט זים צוא זייא דיא ביטערע וואסר זייערע קינדערס בלוט איז פר גאסין גיווארין פון דיינט וועגין אין חרבן בית המקדש אזו וויא וואשר זאלסט קערין צוא אונזר גיבעט ווארום מיר זיינן ארום גירינגלט וויא וואשר מיט זייער גירעכטיקייט זאלסטו דער בארמן דיא ישראל מיט מערונג פון וואסר: שאתה הוא ה' דען דוא בישט גאט אונזר גאט דוא מאכסט ווייען דעם ווינט אונ מאכסט נידרין דעם רעגין: לברכה דער רעגין זאל זיין צו אברכה אונ נים צו קיין קללה צוא לעבין אונ נים צוא קיין טוים צוא זעט אונ נים צוא קיין הונגר: אמן

מעריב ליל שמחת תורה

חזן אומר ברכו והקהל עונין ברוך ה' המבורך

בא"י אלהינו מלך העולם אשר בדברו כו' עד ימלוך עלינו לעולם ועד

את יום השמיני · בטוב יזמיני · רני פלט יסובבני · לעת ערב בצלו יגוננני: ברוך אתה יהוה המעריב ערבים: אהבת עולם וכו' עד אל תסיר ממנו לעולמים

ע"ס א"ב

אימה אהב ברך בתוסף · במדה מרבה מראש בכוסף · בזה עצרת חג אוסף · אוהביו יקרב אליו להאסף: ברוך אתה יהוה אוהב עמו ישראל:

ק"ש · אמת ואמונה עד לך ענו שירה

מיוסד ע"ס א"ב ושם המחבר יצחק הקטן

שמיני אמץ בפני עצמו · ברוב קבוע לשמו · ביום השמיני: שמיני גמרו בבים רגל וזמן · דבר שיר וקרבן מזמן · ביום השמיני: שמיני הוסיף לגוי נכבד: ובמוספי קודש מכבד · ביום השמיני: שמיני זמן והוקבע לרצות · חוק נולד בו להרצות · ביום השמיני: שמיני טבע חתומי חותם · ידידות נצר מכתם · ביום השמיני: שמיני כלול לשמחה גדולה · למכהן בחנוך עולה · ביום השמיני: שמיני מלפני פני פניו · נחלק בכל עניניו · ביום השמיני: שמיני סבב לשלוח מלך · עת ויברכו את המלך · ביום השמיני: שמיני פנות בוקר הלנתו · צדק ילין מעונתו · ביום השמיני: שמיני קול שמע באהבה · רנת בית השואבה · ביום השמיני: שמיני שלום שומר אהלו · תוך ימי עלית רגלו · ביום השמיני:

שמיני יצוה חסדו קדוש לעמו · ובלילה שירה עמו · מלך השליט בעולמו · עלינו כמאז יהי נועמו: בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי כמכה באלים ה' עד בוקע ים לפני משה

שמיני היטיבה יהוה לטובים · קוראיך בדברים ערבים · טובות ישמיע לאהובים · נועם מלכותך ענות תאבים: זה צור ישענו פצו פה ואמרו:

ה' ימלוך כו' עד מיד חזק ממנו

שמיני תן חלק לשבעה וגם לשמונה · מצוה עלינו לתת מנה · זכרון אבות יזכור בם שוכן מעונה · קנות שנית עדת מי מנה: ברוך אתה יהוה מלך צור ישראל וגואלו: (נ"א גאל ישראל):

השכיבנו וכו' עד ופרוש עלינו סוכת שלומך

שמיני אלהים יחננו · ממעון קדשו לברכנו · נאמו יחיש מלכנו · בפריסת שלומו לסוככנו: ברוך אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים: וידבר משה · חק · שמע' ק"ש · עלינו · ק"י

ואומרים אתה הראת לדעת · ומקיפין את הבימה כנ"ל ואומרים אנא השם כיוצר של ש"ת

מתפללין כדאתמול עד נשמת כל חי ואח"כ אומרים זה

נִשְׁמַת מְלַמְּדֵי מוֹרָשָׁה נִקְרָאִים בְּנֵי חוֹפְשִׁי ·
נֵצַח יוּנְטָעוּ לְחַיֵּי עוֹלָם וְנוֹפְשִׁי תּוֹרַת
יְהוָֹה תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ :
נִשְׁמַת חַכְמֵי חֶמְדָּה בִּגְבוּרָה וְלֹא בְשָׁתִי ·
תַּמְלִיךְ מוֹרָה וְשִׂים רְפוּאָתִי · עֵדוּת
יְהוָֹה נֶאֱמָנָה מַחְכִּימַת פֶּתִי :
נִשְׁמַת בְּנֵי בִינָה מִתְעַנְּגִים מִטּוּב הַלֵּב ·
הִרְגִּישׁוּ חֵי דָרֵי הַלֵּב · פִּקּוּדֵי יְהוָֹה
יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב :
נִשְׁמַת בְּנֵי נְבוֹנִים בְּשִׁקּוּל וְתַכְרִיעַ מֹאזְנַיִם ·
תְּיַשֵּׁר יוֹפִי חֵקֶר וְתִקּוּן אָזְנַיִם ·
מִצְוַת יְהוָֹה בָּרָה מְאִירַת עֵינָיִם :
נִשְׁמַת מַדַּע תּוֹרָה בְּלִבָּם לְמִסְעָד · תְּכַבֵּד
כּוֹנֵן אֲשׁוּרֵימוֹ לֹא תִמְעַד · יִרְאַת
יְהוָֹה טְהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד :
נִשְׁמַת יְדִידִים יָדָם זַיִן פִּיפִיּוֹת הוֹדְיוֹ · תְּרוֹן
רוֹמְמוֹת סִלְסוּל עוֹז מַחֲמַדָּיו ·
מִשְׁפְּטֵי יְהוָֹה אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו :
נִשְׁמַת וְעוּדִים בְּאַרְצוֹת שְׁבָיִם · שְׂרִידֶיךָ
פְּזוּרֶיךָ יְרוֹמְמוּךָ בְּעֵת תְּשִׁיבֵם לִצְבִי
עֲדָיִם · בְּאוֹמְרִים אִלּוּ פִינוּ מָלֵא שִׁירָה כַּיָּם :

נשמת כל חי וכו'

בית לוי

(מורשה) קאי לתורה עא"ס תורה צוה לנו משה מורשה (דברים לג ד) (חופש) ל' חירות מל' חפשי ישלחנו (שמות כא ט) (ונופש) ל' מנוחה (חמדה) תואר לתורה עפ"ה הנחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט יא) (בגבורה ולא בשתי) ל"ה (קהלת י יז) ופרש"י שעוסקין בגבורת התורה ובינה ולא בשתיית היין (תמליך) עפ"ה בי מלכים ימלוכו (משלי ח טו) (ושים רפואתי) כמ"ש ולכל בשרו מרפא (שם ד כב) (הרגישו) ל' רעוי (חי) סודות ל' וכל רז לא אנס ליה (דניאל ד ו) (דרי) ל' דירה ור"ל חדרי הלב (אשורימו לא תמעד) עפה"כ לא תמעד אשוריו (תהלים לז לא) והתורין עם רגלית שפוסע בהם ותכוע כוח ענין החלקה והשמטה (ידידים) תואר לישראל ע"ש ידיד ה' (מנחות ד' נ"ג) (ערכי הכטויים) (הודיו) ל' פהוד (סלסול) לשון שבח (ועודים) לשון קטן (שרידיך) תואר לישראל עפה"כ ובשרידים אשר ה' קורא (יואל ג ה) ופרש"י כשהרים אשר יותר (פזוריך) ג"כ תואר לישראל ע"ש שמפוזרים בין האומות (עדים) לשון יופי וקשוט :

מטה לוי

(נשמת מלמדי מורשה) נשמת של ישראל שלומדים בתורה שנקראת מורשה ועי"ז שקבלו את התורה נקראים (בני חופש) בני חורין אפילו ממלאך המות כדכתיב חרות על הלוחות א"ת חרות אלא חירות שהיו בני חורין ממלאך המות (נצח יוכשרו לחיי עולם ונופש תורת ה' כו') בזכות תורת ה' שהיא תמימה שעוסקים בה נשמותיהם של ישראל יהיו קיימים ונטועים לנצח לחיי עולם ולהיות להם מנוחה בעוה"ז ובעוה"ב : (נשמת חכמי חמדה) נשמת ת"ח שעוסקים בתורה שהיא חמודה מזהב ומפז (בגבורה) תמיד מתגברין במלחמתה של תורה (ולא בשתי) ואינם מרבים בשמחה (תמליך מורה) ע"י התורה תמליך אותם שיהיו מורי הוראות בישראל (ושים רפואתי) ע"י התורה שנאמר עליה (עדות כו') : (נשמת בני בינה) בני שכל שיודעין להבין דבר מתוך דבר תמיד הם מתענגים ושמחים מטוב הלב וכמ"ש וטוב לב משתה תמיד כי הם שמחים בתורתם וגם על כל מה שאירע להם הם שמחים (הרגישו חי דרי הלב) הרגו לאסוף סודות לחדרי הלב ע"י התורה שנאמר עליה (פקודי ה' כו') : (נשמת בני נבונים בשיקול) נבונים בשיקול הדעת (ותכריע מאזנים) ולהכריע מאזני הלב בספק דין (תישר יופי חקור ותקון אזנים) תחזק לת"ח שעשו תקנות וחקרו אזנים לתורה שנכתב שנאמר עליה (מצות ה' ברה כו') : (נשמת) של צדיקים אשר (מדע תורה) הם (בלבם למסעד) (תכבד) אותם (כונן אשורימו לא תמעד) תיישר ותכוין הליכות רגליהם שלא ימעדו לעולם בזכות התורה שנאמר עליה (יראת ה' כו'): (נשמת) של ישראל שנקראו (ידידים ידם זין פיפיות הודיו) מזוינים בכלי קרב במלחמתה של תורה כמ"ש וחרב פיפיות בידם (תרון רוממות סלסול) ישירו שירות ושבחים על ידי התורה שנקראת (עוז מחמדיו) ונאמר עליה (משפטי ה' כו') : (נשמת ועודים בארצות שבים) ישראל אשר מקבלים עצמם בצרותם ומשבחים ומתפללים לפניך (שרידיך פזוריך) נשאר כה שרידים ופזורים בין האומות בקהלתו (ירוממוך בעת תשיבם לצבי עדים) שיהיו שבח והודיה לך בעת שתשיב אותם לא"י שנקראת ארץ הצבי אשר היא יופי והכשיט שלהם (באומרים) אז (אלו פינו כו') כי הנפלאות שיעשה לנו יהיו יותר מכל הנסים שעשה :

נשמת מלמדי דיא נשמות פון די ישראל וואש לערנן התורה דאס זיא איז
צוא זייא א ירושה אונ דורך דער תורה זיינען זייא פרייא איבער
דעם זכות אייביג וועלין זייא זיין גיפלאנצט אין גן עדן צו אייביג לעבן
אונ רואונג גאטש תורה איז גאנץ זיא דער קוויקט די נשמה אין גן עדן :
נשמת חכמי דיא נשמות פון דיא חכמים וואש לערנן דיא גילוסטיגע
תורה אונ שטארקן זיך אין דער תורה אונ טרינקען ניט קיין וויין
צוא דער פרייען זיך דוא מאכסט פרייד דיא תלמידי חכמים דאס זייא
זיינן מורה הוראות וואס זיי ווייזן דעם וועג פון תשובה אונ דאש איז
רפואה די תורה איז ביי גאט אבגלייבטר עדות זיא מאכט קלוג איין נאר:
נשמת בני בינה דיא נשמות פון די פר שטאנדיגע חכמים טוען זיך הייגט
אום שמחת התורה פרייען מיט איין גוט הארץ זייא זאמלען איין
סודות התורה אין דיא וואנט פון זייער הארצין די מצות פון גאט זיינן
גערעכט פארטיג זייא מאכין דער פרייען דאש הארץ :
נשמת בני נבונים דיא נשמות פון דיא תלמידי חכמים ווען דוא ווענסט
קענין זייערע מצות מיט דיא עבירות זאל דיא שאל פון מצות
שווער קענין מאכסט שטארקן דיא תלמידי חכמים וואש זייא האבן
גיפארשט אונ גימאכט א תיקון אז מען זאל קענן די תורה ומצות מקיים
זיין די מצות פון גאט זיינען לויטר אונ מאכין לייכטין די אויגין :
נשמת מדע תורה דיא נשמות פון דיא תלמידי חכמים דאס די וויסשין
שאפט פון דער תורה לעהנט אונטער זייער הארץ זאלסט זייא
אפ געבין כבוד זייערע טריט ברייט צו מאכין זייא זאלין זיך ניט אויס
גליטשין אויף אייביג גאטס פארכט איז ריין אונ שטייט אויף אייביג :
נשמת ידידים דיא נשמות פון דיא ישראל וואש דיא תורה איז בייא זיי
שארף אין דיא הענט וויא אכלי זין בייא איין גבור זיא מאכט
לויבין אונ דער הייבין דער וואש גילוסט אונ שטארקט זיך אין דער
תורה אלע משפטים וואש גאט טוט איז אמת אונ גירעכט :
נשמת ועודים דיא נשמות פון דיא ישראל וואש זאמלען זיך איין צוא
לויבין דיך אין די לענדער פון זייער וואנגונג דיא יבריגע פאר
שפרייטע ישראל וועלין דיך לויבין אז דוא וועסט זייא אום קערין קיין
ארץ ישראל אונ וועלין זאגין ווען אונזר מויל זאל זיין אזו גרויס וויא דר
ים קאן מען ניט דער ציילין זיינע נסים וואש ער האט מיט אונז גיטאן :

אשרי

סתן מתחיל האל בתעצומות עד אמר ויהי

פיוט זה יוסד על הברכה שבירך משה את ישראל לפני מותו וזאת סיומה מעין ברכתו של יעקב · ולכן סמכו כל תרוז מעין ברכתו של יעקב ומעין ברכתו של משה ומיוסד ע"פ א"ב וכל תרוז מסיים על ראשי הכתובים מה' וזאת הברכה והראשי אותיות סתלק כג' מן המחזורים. חתום בו המחבר משה בר שמואל בר אבטלס יגדל בתורה אמן:

אשרי העם שלו ככה מאלהיו וגואלו ישא ברכה · מתברך בארץ ובשמים נערכה · וזאת הברכה: בפנות עניו לנוח שכיבה · הזהיר אמריו לאלפי רבבה · שמור דת בזרוע כתובה · ויאמר יהוה מסיני בא: גואלם חזר בכל אמים · ומצאם כלם בעלי מומים · הפיל חבלים לו בנעימים · אף חובב עמים: דודים מקדימים לנשמע נעשה · השיבו זאת כל תמשה · בוקר וערב לא ננשה · תורה צוה לנו משה: הוכתר אדון כתר להמלך · יהב עם עליו בהשתלך · רננו כל גוי ופלך · ויהי בישרון מלך: ומיד מחה כעב אשמות · כנאה למלך ביום רוממות · שאת ויתר יהי לתקומות · יחי ראובן ואל ימות: זכר טוב ונעים כנאמר שבת אחים יחד כהתאמר · מצרימו היות למו למשמר · וזאת ליהודה ויאמר: חסידך איש נוצר מאמריך · נסיתו במסה ויאמן דבריך · ולעולם שרת בבית דביריך · וללוי אמר תומיך ואוריך: טוב בשער המחנה בקומו · מי ליהוה אלי כנאמו · אספו חסידיו כאחד לעמו · האומר לאביו ולאמו: ימלא פימו תהלתך לנקוב · שיריך

<table>
<tr><th>בית לוי</th><th>מטה לוי</th></tr>
<tr><td>(אשרי העם כו') אשרי העם שככה לו (תהלים קמ"ד) (עניו) זה משה (לנוח שכיבה) כמו למנוחת משכבי עפ"ר ינוחו על משכבותם (ישעיה נז ב) (בזרוע כתובה) עפ"י נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו (ישעיה סב ח) ואין עוז אלא תורה שנאמר ה' עוז לעמו יתן (תהלים כט יא) (בעלי מומים) רוצחים וגנבים (הפיל חבלים לו בנעימים) כדכתיב חבלים נפלו לי בנעימים (תהלים טז ו) ותהלים הוא ל' גורל כי תרגום חבלים עדבין (דודים) תואר לישראל (מד"ר פי"ג) (ערבי הבטיים) (כל תמשה) כמו לא תמיש (אדון) תואר להקב"ה (יהב עם) כו' עפ"ה השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג) (ופלך) תרגום פלך שבטים רבני פלכתא (מחה כעב) עפ"ה מחיתי כעב פשעיך (ישעיה מד כב) (שאת כהונה) ל' נשיאות כפים (ויתר) ל' יתרון ובוא המלכות (זכר) חלק (נאמר) כמו להם (חסידך) תואר לשבט לוי כדכתיב וללוי אמר תומיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה וגו' כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו (דברים לג ט) (דביריך) בהמ"ק (טוב) תואר למשה עפ"ה ותרא אותו כי טוב הוא (שמות ב ב) (כנאמו) לשון נאום ה' (בראשית כב טז) (לנקוב)</td><td>(אשרי כו') ולא די שגואל אותם מצרתם אלא אף (מאלהיו וגואלו ישא ברכה) ואיזה ברכה (מתברך בארץ ובשמים נערכה) כדכתיב ויתן לך האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ואף משה ברכן בברכה הטובה כדכתיב (וזאת הברכה) (בפנות עניו לנוח שכיבה) כשפנה משה לנוח ולשכב עם אבותיו (הזהיר אמריו) במשנה תורה (לאלפי רבבה) לרבבות אלפי ישראל (שמור דת בזרוע כתובה) לשמור דת התורה הכתובה בזרוע של הקדוש ברוך הוא (גואלם חזר בכל אמים) הקב"ה החזיר התורה על כל האומות (ומצאם כלם בעלי מומים) כי הם רוצחים ונוכבים (הפיל חבלים לו בנעימים) והפיל לגורל לו את ישראל וגורל נעימים הוא (דודים כו') ישראל הקדימו נעשה לנשמע (השיבו זאת) זכות כזה (כל תמשה) לא תסור מאתנו ואנחנו (בוקר וערב לא ננשה) לא נשכח (הוכתר אדון</td></tr>
</table>

כתר להמלך) הוכתר השם יתברך בכתר (יהב עם עליו בהשתלך) כשמשליכים העם יהבם עליו (רננו כל גוי ופלך ויהי בישורון מלך) רננו כולם יחד ויהי הקדוש ב"ה מלך בישראל (ומיד מחה כעב אשמות כנאה כו') כי כן מנהג כל מלך ביום שמקבל מלכותו חולק חסד לכל עמו ומוחל שגגות חטאים ומתיר אסורים (שאת ויתר יהי לתקומות) כהונה ומלכות יקים עליהם לעולם ולכן (יחי כו') שמחל לו על אותו עון ויהי להם (זכר טוב כו') חלק טוב (שבת אחים יחד) כל ישראל (מצרימו היות למו למשמר) שתהיה להם שמירה מן הצרות (חסידך) שבט לוי (איש נוצר מאמריך) ששמר מה שאמרת לא יהיה לך אלהים אחרים על פני ולא עשה את העגל (נסיתו במסה) שלא נתלוננו עם שאר המליזים · משה רבינו עליו השלום שנקרא (טוב) (בשער המחנה בקומו) כאשר קם בשער המחנה (מי לה' אלי כנאמו) ויאמר מי לה' אלי (אספו חסידיו כאחד לשמו) ויאספו אליו כל בני לוי (ימלא פימו) יסד"ר שעוד יושררו שיר נפה על הדוכ

אשרי העם וואל דעם פאלק וואס איז אים אזו ישא ברכה דאס פון גאט

אונ פון משה דיינען זייא גיבענשט גיווארין ער האט זיי גיבענשט מיט אזו אברכה וואש פון דעם הימיל אונ פון דער ערד אונ דאש איז די ברכה בפנות עניו איידר משה רבינו איז גישטארבין האט ער דיא פיל טויזנט ישראל מזהיר גיוועזן אונ האט זייא גיזאגט זייא זאלין היטין די תורה וואס זיא איז גיוועזן גישריבין אויף דעם ארום פון גאט אונ משה האט גיזאגט גאט איז גיקומען פון דעם בארג סיני גואלם חזר גאט האט גיוואלט געבין דיא תורה אלע אומות האבין זייא ניט גיוואלט מקבל זיין איבער דעם איז דיא תורה גיפאלין אין דעם חלק פון דיא ישראל מחמת ליבשאפט האט ער אן גירופין איטליכן שבט איין בזונדר פאלק דודים מקדימים דיא ישראל איידער זייא האבין גיהערט דיא תורה האבין זייא גיזאגט מיר וועלין זיא מקבל זיין האט זייא גאט ניענטפערט דעם זכות וועט ער פון זייא ניט אפ טאן אין דער פריא אונ אויף דער נאכט וועלין מיר ניט פאר געסין דיא תורת משה הוכתר אדון צוא קריינן גאט מיט אקרון אונ קניגין אים מיט קריאת שמע אזו אפאלק וואש זייא ווארפין זייער בטחון אויף גאט זייא טוען לויבין גאט אלע אומות אונ

אלע רוקסים גאט איז אמלך איבר דיא ישראל ומיד מחה אונ תיכף האט ער פאר געבין דיא זינד אזו וויא אוואלקין גייט גיך אוועק אזו וויא עס איז שיין צו אמלך דעם טאג אז מען קריינט אים עס זאל זיך אויף הייבן דיא כהונה ומלכות צוא דיא ישראל ער זאל לעבין ראובן אויף אייביג אונ זאל ניט שטארבין אויף יענר וועלט זכר טוב אגוט אונ אזיס בהעפטענעש וויא עס שטייט דאש איז גיזאגט גיווארן אויף ראובן מיט יהודה היט זייא פון איהרע בליידיגער אונ דאש איז די ברכה צו יהודה חסידך שבט לוי היטין דייגע רייד זייא האבין קיין חלק ניט גיהאט אין עגל זייא האבין גיגלייבט אין דייגע רייד אונ האבין ניט גיקריגט אונ אייביג דינן זייא דיר אין בית המקדש וויא עס שטייט אהרן הכהן וואס קומט ארויס פון שבט לוי האט גיטראגין דיא אורים ותומים טוב בשער אז משה האט זיך גישטעלט אין דער מחנה אונ האט גיזאגט ווער עס גלייבט אין גאט זאל קומען צוא מיר האבין זיך איין גיזאמילט גאנץ שבט לוי פון גאטס וועגין וויא עס שטייט ער האט זיך אן גינומען נאטש נקמה אונ האט זיך ניט דער בארמט אויף זיין פאטר אונ מוטער יעלא פיהו זיין לויב טוען זייא דר פילן מיט זייער מויל אין בית המקדש

בְּאַדְמַת נֵכָר מְקוֹב · לְהַסְלִיל אוֹרַח וּלְיַשֵּׁר עָקוֹב · יוֹרוּ מִשְׁפָּטֶיךָ לְיַעֲקֹב : בְּקֹדֶם מִבֵּן בְּכוֹר בְּהִבָּדְלוֹ · קוֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים הֱיוֹת גּוֹרָלוֹ · בִּכְפָלַיִם כֵּן עוֹד לְאֵילוֹ · בָּרֵךְ יְיָ חֵילוֹ : לִשְׁכּוֹן בֵּין כִּתְפֵי גְאוֹנִי · מְקוֹם שִׁירוֹת לְוִיֵּי וְכֹהֲנֵי · רוֹחַב אָהֳלֵי וִירִיעוֹת מִשְׁכָּנִי · וּלְבִנְיָמִין אָמַר יְדִיד יְהוָה : מִבִּרְכוֹת שָׁמַיִם וְתַחַת נִסְמֶכֶת · בִּרְכוֹת שָׁדַיִם וָרַחַם מִתְבָּרֶכֶת · אַרְצוֹ מִכֹּל הֱיוֹת נֶעֱרֶכֶת · וּלְיוֹסֵף אָמַר מְבוֹרֶכֶת : נָא חַסְדוֹ לֹא יָמִישׁ · חָשַׂךְ עַצְמוֹ בְּזָרָה מִלְּשַׁמֵּשׁ · בְּטוּב כָּל גְּבוּלוֹ יִתְגַּמֵּשׁ · וּמִמֶּגֶד תְּבוּאוֹת שָׁמֶשׁ : סָמוּךְ יֵצֶר מֵהַהִתֵּר וְהָאָדָם · פַּזּוּ זְרוֹעָיו מִזָּהָב אוֹדֶם · שָׁלוֹם יָצוּר מְרַחֲמוֹ מִקֶּדֶם · וּמֵרֹאשׁ הַרְרֵי קֶדֶם : עַל קָדְקֹד גְּלֻגֹּלֶת נָאָה · בְּרִיפַת כָּל טוּב תְּבוּאָה · לְהַשְׁפִּיעַ שֶׁפַע כָּל תְּבוּאָה · וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ : פִּי שְׁנַיִם בְּנַחֲלַת חֶבְלוֹ · תַּחַת מְחַלֵּל יְצוּעַ מְחוֹלְלוֹ · וְעַד נָחוֹל בְּחֵלֶשׁ גּוֹרָלוֹ · בְּכוֹר שׁוֹרוֹ הָדָר לוֹ : צִידוֹן יַרְכָתוֹ לְהַרְבּוֹת צֶמַח · מִמֵּבִין עִתִּים לִלְחוֹם קֶמַח · מֵאֵת זֶה זֶה יִשְׂמַח · וְלִזְבוּלֻן אָמַר שְׂמַח : קִנְיַן חִלָּזוֹן סְפוּן חִבּוּאוֹ · כָּל יוֹעִיל לְמִכְסֶה מַשָּׂאוֹ · יִזְבְּחוּ זִבְחֵי צֶדֶק וְיִירָאוּ · עַמִּים הַר יִקְרָאוּ : רֵאשִׁית רָאָה לוֹ וַיֶּאֱגַד · שֶׁשָּׁם חֶלְקַת מְחוֹקֵק יוֹאֲגַד · גְּדוּד יְגוּדֶנּוּ בְּבֹא

בית לוי

נכר (מקוב) מלפרש (להסליל אורח) לשון ואורח ישרים סלולה (משלי טו יט) ופרש"י סלולה כבושה ומסולה (וליישר עקוב) פי' והיה העקוב למישור (ישעיה מ ד) ועקוב פירוש עקום ושום (מבן בכור בהבדלו) כדכתיב ואני הנה לקחתי את הלוים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל והיו לי הלוים (במדבר ג יב) (לאילו) לחוזקו מל' כגבר אין איל (תהלים פח ה) (גאוני) בהמ"ק עפ"י ושברתי את גאון עוזכם (ויקרא כו יט) ופרש"י זה בהמ"ק (יתגמש) לשון תלמוד ומנין דגמיש ליה לרישיה (יומא סו א) והוא לשון כניסה וכבידות והפעם שיהיה ארצו כבודה מאוד בכל טוב כענין ואברם כבד מאוד במקנה (בראשית יג ב) (סמוך יצר) עפ"ס יצר סמוך תצור שלום שלום כי בך בטוח (ישעיה כו ג) ופי' (יצר) ענין פעולת המחשבה (סמוך) ענין השענה (סמך) ענין שמירה ופרש"י יצר שהיה סומך על הקב"ה ונשען עליו בחזקה שלא זז מאמונתו בשביל שום אימה וחסרון (מההתר) לשון לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו (שם כט כב) (יצור) ענין שמירה (מרחמו) מוסב להקב"ה (על קדקוד גלגלת נאה כו') עפ"ס ותהיינה לראש יוסף ולקדקוד נזיר אחיו ועפ"ס בן פורת יוסף (תבואה) תבוא לה (פי שנים כו') כדכתיב ובני ראובן בכור ישראל כי הוא הבכור ובחללו יצועי אביו נתנה בכורתו לבני יוסף בן ישראל (דה"א ה א) (מחוללו) אביו ויולדו כ' ותשכח אל מחוללך (דברים לב יח) (ועד) נתייעד והוזמן (נחול) כמו לנחול (חלש) חבל וחלק (ממבין עתים) תואר ליששכר עפ"ס ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (דה"א יב) (ללחום) ל' אכילה מל' כי תשב ללחום את מושל (משלי כג א) (ראשית ראה כו') זו מברכתו של גד שנאמר וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון וכדפרש"י שם (דברים לג כא)

מטה לוי

(תהלוך לנקוב) לפרש תהלוך (סירך באדמת נכר מקוב) ולא ישירו שיר ה' על אדמת נכר (להסליל אורח) לטורות מפספים ישרים וסלולים (וליישר עקוב) וליישר דרך המשות (בקדם מבן בכור בהבדלו) כמו שנבדלו מה הלוים תחת כל בכור בבני ישראל (קודש הקדשים היות נחלת גורלו) להיות קודש קדשים (בכפלים כן עוד לאילו) כן עוד ברכתו לחוזקו בכפלים (לשכון בין כתפי גאוני) בבה"מ (נא חסדו לא ימש) בזכות יוסף אשר (חשך עצמו בזרה מלשמש) מנע עצמו שלא לשמש באשת פוטיפר (בטוב כל גבולו יתגמש) יתרבה כל גבולו בטוב (סמוך יצר) בעבור שסמך יצרו על הקדוש ברוך הוא ונשען עליו בחזקה ולא זז מאמונתו (מההתר והאדם) בשביל שום אימת בושה לכן זכה אשר (פזו זרועיו) יותר (מזהב אודם) שנתן פרעה טבעתו על ידו (שלום יצור מרחמו מקדם) הקדוש ברוך הוא המרחמו ואוהבו מקדם ישמור לו שלום בעבור סמיכות יצרו (פי שנים בנחלת חבלו תחת כו' בכור שורו כו') בני יוסף שנאמר עליו בכור שורו הדר לו נתוועד לנחול בחלק גורל הבכורה שני חלקים בעבור כי חלל ראובן יצועי אביו (צידון ירכתו) שבט זבולון סוף גבולו הוא סמוך לצידון שהוא עוסקים בתורה (להרבות צמח) להרבות מזון (ממבין עתים ללחום קמח) לתת מאכל לבני יששכר העוסקים בתורה (מאת זה זה ישמח) מאשר לזה ישמח זה לשותפים יחד (קנין חלזון) דג אחד ששמו חלזון שעולה פעם אחד לשבעים שנה ובדמו צובעין תכלת (ספון חבואו) אותו דג הוא ממון ונסתר בחלקו של זבולון (כל יועיל למכסה משאו) לא יועיל למי שיקחנה בסוד ובהסתר לפטות בו סחורים שאינו רואה סימן בכרכס רק (יזבחו זבחי צדק) יעשו בצדקה ויראו ליקח בגזלה (ראשית ראה לו ויאגד) ארץ סיחון ועוג שהיתה ראשית כבוש א"י ראה שבט גד ונפל לחלקו ושם נתחבר ולמה בחר באותו חלק לפי שראה (שם חלקת

אונ אויף דיא טייכין פון בבל האבין זייא נים געוואלט זינגען איך האבין דיא געוויזין צוא דיא ישראל דעם שטעג פון דער תורה צו גלייך מאכין דעם קרומען וועג. וויא עס שטייט זייא טוען לערנען דיינע משפטים פון דער תורה צוא יעקב. בקדם אזו וויא ער האט פריער די לוים אפ געשייט פון דיא ישראל וואש ווערין אן גירופין בכורים דעם קדשי קדשים איז אין זיין טייל כפל צוא שטארקין אים וויא אין פסוק שטייט גאט זאל אים שטארקין לשכון בין כתפי גאט האט גיזאגט צו רוען אין בית המקדש וואש איז גיבוים גיוועזן אין חלק יהודה ובנימין אויף דעם ארט האבין בדינט דיא לוים מיט דיא כהנים אין בית המקדש וויא אין פסוק שטייט בנימין איז דער גליבטער פון גאט מברכות שמים דיא ברכה פון הימיל אונ ערד זאל ער אונטער גילעהנט ווערין דיא ברכה פון פאטער אונ מוטער זאל ער גיבענשט ווערין זיין לאנד איז גיוועזן גיבענשט מיין פון אלע שבטים אזו וויא עס שטייט זיין לאנד איז גיבענשט פון גאט. נא חסדו איך בעט דיך גאט זיין חסד זאל זיך ניט אפ טאן ער האט זיך פאר מיטין פון זטיפערס ווייב מיט נוטץ זאל גימערט ווערין זיין גבול וויא עס שטייט ג פון דעם זוסקייט פון דעם זון וואש מאכט זיס דיא פירות סמוך יצר

ער האט איין גיהאלטין דעם יצר הרע ער זאל ניט פאר שעמט ווערין לעולם הבא איבר דעם האט ער זוכה גיוועזן צוא פינגערליך פון רויט גאלד גאט זאל אים היטין וואס ער איז זיין ליב האבר פון פריער אין ארץ ישראל וואש איז פריער בשאפין גיווארין על קדקוד דיא ברכות זאל זיין אויף זיין קאפ עס זאל זיין א ברכה פון אלע תבואות וויא עס שטייט מיט זיסע פירות זאל זיין פול דיא ערד פי שנים ער האט גינומען צוויא חלקים אויף ראובנס ארט אונ איז איין גיזאמילט גיווארין אין זיין גורל די בכורה צו ירשינן וויא עס שטייט בכור שורו דאס מיינט מען יוסף וואש ווערט אן גירופין שור צידון ירכתו דאס לאנד פון זבולון איז גיבענשט גיווארין ווייל ער האט אויס גיהאלטין מיט פרנסה זיין ברודר יששכר ער זאל קענען לערנען תורה דער פון טוט ער זיך פרייען וויא עס שטייט ער זאל זיך פרייען קנין חלזון גאט האט אים גיבענשט אז אין זיין חלק איז גיוועזן דער חלזון וואס מען פארבט דיא תכלת פון ציצית איז ער דר פון רייך גיווארין דער וואש האט גינומען פאר בארגנער הייט דעם חלזון איז דיא פארב פון תכלת שפל גיוועזן אז דיא אומות פלעגין זעהן דאש פלעגין זייא זיך מגייר זיין אונ ברייגגען קרבנות אין בית המקדש

גדי ולגד אמר ברוך מרחיב גד: שכן במצד בראות חילו׳ הקטן למאה ולאלף גדלו׳
דלם בראש גדוד חילו׳ נירא ראשית לו: תנין עלי דרך היה׳ שפיפון עלי אורח היה׳
בצריו נלחם בשם אהיה׳ ולדן אמר דן גור אריה: שבע ודשן בפנימי וחיצון׳ ים ודרום
יירש בעלצון׳ תלבושת כרים לבוש הצאן׳ ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון: מטבל
בשמן רגלו באושר׳ רצוי אחיו הוות בכושר׳ ומעדני מלך נותן מעושר׳ ולאשר אמר
ברוך מבנים אשר: וכימיך דבאך בחוזק חיליך׳ תדרוך על במתי גועליך׳ בגלך בל
תגוף להכשילך׳ ברזל ונחושת מנעלך: אדיר בורא שחקי שפרון׳ רוקע הארץ כנסי
מהרון׳ העיני כל אליך ישברון׳ אין כאל ישורון: להבדיל בין מים למים ולבודדם׳
התויך רקיע בינם ויפרידם׳ אל מקומם הקום וימדדם׳ מעונה אלהי קדם: יקר שני
מאורות חדד׳ חיה השריץ וצפור נגדד׳ מרקם בצלם צר להתעודד׳ וישכן ישראל

מטה לוי

מחוקק יצגד) שסם יסים חלקת סשדה של קבורת משה (גדוד יגודנו בגוא גד) חילות יתגייסו בבוא אליסו מתושבי גלעד וזה יסיה בחלקו של גד (שכן במצד) דוד סמע״ס שסיה שכן ונחבא במצודה (בראות חילו) כשראה דוד שסיו חילו של גד שבאו אליו (סקטן למאה) סקטן שבהם היה מנגח מאה אויבים (דלם) סגביהם דוד ונתנם (בראש גדוד חילו) כמ״ש ויקבלם דוד ויתנם בראשי סגדוד (וירא ראשית לו) שנתנו ראשונים ממשון הכא משבט דן שנערך אותו יעקב (תנין עלי דרך היה שפיפון עלי אורח היה) כי נאמר בברכתו יהי דן נחש עלי דרך שפיפון עלי אורח (בצריו נלחם בשם אהיה) שאמר לישועתך קויתי ה׳ ואמר חזקני ואמלני נא אך הפעם (שבע ודשן בפנימי וחיצון) נפתלי ירש ארץ בלי מצרים כי פנים וחיצון הכל היה שלו (ים ודרום ירש בעלצון) כמ״ש ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה׳ ים ודרום ירשה׳ ושבט אשר (מטבל בשמן רגלו באושר) כמ״ש עליו וטובל בשמן רגלו שהיתה ארצו מושכת שמן כמעין וכנגד כל ישראל אמר (וכימיך דבאך) שיהיו בזקנותם חזקים ותקיפים כבימי נערותם (בחוזק חיליך) בכח חיליך הרבים (תדרוך על במתי גועליך) תדרוך על העוררים שהם גועלים ומואסים לישראל (ברזל ונחושת מנעלך) שיהיו נבוריך יושבים בערי הספר ונועלים אותם שלא יוכלו האויבים לבוא בהם כאילו היא סגורה במנעולים ובריחים של ברזל ונחושת (אדיר בורא שחקי שפרון) ברא שמים היפים (ורוקע הארץ) וגם רקע הארץ על המים בכדי שיהיו יכולים הבריות להשים רגליהם על הארץ וכל זה עשה בשביל ישראל (כנסי מהרון) המוססים מחרון אפו בשביל מעשיהם הטובים (העיני כל ט׳) מחמת שעיני כל אליך ישברון לכן אומרים (אין כאל ישורון) דע לך ישורון שאין כאל בכל אלהי העמים (להבדיל כו׳ ולבודדם) להיות המים כל אחד לבדו (התויך רקיע) עשה רקיע בתוך (וימדדם) כמ״ש מי מדד בשעלו מים (יקר שני מאורות חדד) נתנה זוגת אורם של חמה ולבנה להבהיק אורם ולהיות חדה וזכה (מרוקם בצלם צר להתעודד) אדם

בית לוי

(ולגד) ל׳ אגודה וחבור (יאגד) וסיה סטן ונאסף (גדוד יגודנו) פס״ס גד גדוד יגודנו (בראשית פט יט) (תנין שפיפון) תואר לשמשון הגבור והנחש הם מין נחש שממיתין את האדם בשיכתן (בעלצון) ל׳ שמחה מל׳ עלץ לבי בה׳ (ש״א ב א) (כרים) צאן שמן (בכושר) לשון הוזק מל׳ אשרו חמוץ (ישעיה א יז) או הוא לשון שבח מל׳ כי אשרוני בנות (בראשית ל יג) (וכימיך דבאך) ל״ס דבריס (עג כס) ופרש״י וכימים שהם טובים כך שהם ימי תחלתך ימי נעוריך כן יהיו ימי זקנתך שהם דואבים זבים ומתמוטטים (גועליך) הגועלים ומואסים בך (ברזל ונחושת מנעלך) ל״ס (שם) ופרש״י כן הוא במסה לוי (בורא שחקי שפרון) שהוא כרוחו שמים שפרה (איוב כו יג) (ישורון) תואר לישראל (ולבודדם) לשון בדד ישב (ויקרא יג מו) (התויך) לשון תוך ובין כדכתיב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים וגו׳ (חדד) נתנה וזכה (נבדד) ל׳ בדד (מרוקם) מצויר (צר) כמו יצר (להתעודד) ל׳ חוזק וקיום מל׳ מעודד ענוים (ויאמר) לשון רצון מל׳ ויואל משה

ראשית ראה לו שבט גד האט גינומען צו זיין טייל דאס לאנד פון סיחון
אונ פון עוג וואש משה האט איין גינומען צום ערשטין ווייל משה רבינו
וועט דארטין בגראבין ווערן: אין זיין לאנד טוט גיין פיל חיילות איבר
דעם ירדן צוא איין נעמען ארץ ישראל וויא עש שטייט משה לויבט
גאט וואש ער האט גימאכט ברייט זיין לאנד שכן במצד דוד המלך אז
ער האט דער זעהן זיין פאלק הקטן דאס דער קלענסטר שלאגט אויף
הונדערט מאן אונ דר גרויסר אויף טויזינט האט ער זייא אויף גיהויבן
אונ גימאכט עלצטע אויף זיינע חיילות וויא עס שטייט זייא זיינען ראוי
זייא זאלן זיין עלצטע תנין עלי דרך שמשון הגבור איז גיוועזן וויא
אשלאנג אויף דעם וועג אונ ער פלעגט מלחמה האלטין מיט דעם
פיינט מיט דעם היילתין שם וויא עס שטייט ער איז גלייך צו איונגען
לייב שבע ודשן נפתלי ער איז זאט מיט אלע ברכות אונ האט גירשת
אברייט לאנד מיט פרייד דאש אן קליידונג פון דיא פעטע שאף וויא
עש שטייט פון נאטס רצון וועט ער זאט זיין מיט אלע ברכות מטבל בשמן
אשר האט- גיהאט אפעט לאנד זיינע פיס האט ער איין גיטונקט אין
בוימיל ער איז גיוועזן בווילינגט צוא זיינע ברידער מחמת שיינקייט זיי
גיבין מעדני מלכים צוא עסין פון גרויס עשירות וואש זייא בקומען פון
בוימיל וויא עש שטייט ער איז גיבענשט מיט שיינע קינדר וכימיך דבאך

און וויא דוא בישט שטארק גינגען אין דער יוגנט אזו וועשטו שטארק
זיין אויף דער עלטער דוא וועסט טרעטין אויף דער הויך פון דיינע
שונאים דיינע פיס וועלין ניט גישטרויכילט ווערין אויף דער עלטער
וויא עש שטייט אזו וויא אייזערנע טירין מיט קופרנע ריגלין אזו איז
גיוועזן שטארק זיין לאנד אדיר בורא גאט וואש האט בשאפין שיינע
הימלען גאט האט פאר שפרייט די ערד אונ האט זיא איין גיזאמלט מיט
גרים צארין אלע אויגין טוען צוא דיר האפין וויא עס שטייט עס איז
ניט דא וויא דער גאט פון ישראל לתבדיל צוא מאכין אצווישין שייד
צווישין דיא אייבערשטע אונ צווישין דיא אונטערשטע וואשער האט ער
גישטעלט דעם הימיל צווישין זייא אונ האט זייא אפ גישייט ער האט
איין גיזאמילט אונ האט גימאסטין זייא אין איין גבול אויף דעם הימיל
וואש דאש איז דיא וואנונג פון גאט וואש ער איז גיוועזן איידי וועלט
איז בשאפין גיווארין יקר שני מאורות דיא ליכט פון דער זון אונ פון דער
לבנה האט ער גישארפט חיות האט ער גימאכט ווירמענין אונ עופות
איז ווארין אפ גישייט אדם הראשון וואש ער איז בשאפין גיווארין
מיט דעם צלם אלהים האט ער אים גישטארקט איבר אלע בשעפניש
וויא עש שטייט אז ישראל זיינען גוט זיינען זייא פאר זיכערט יח שבת
און גאט האט גיוואלט רוען פון זיין ווערק האט ער גיהייליגט דעם זיבעטן

בָּמֹת בָּדָד: יָהּ שַׁבַּת מִמִּפְעַל כְּהוֹאֵל· וַיְקַדֵּשׁ שְׁבִיעִי כְּבִכְתָב יְקוּתִיאֵל· גַּשָּׁא וַיֹּאשֶׁר עַמּוֹ אֵל· אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל: הסאיר לארץ ותתברך צורנו פז מלא כל הארץ כבודו

אופן שם המחבר אמיתי יחי

אֶשְׁנַבֵּי שְׁחָקִים· נִרְאִים כִּנְרְתָּקִים· וְכָרְאֵי מוּצָקִים· נוֹעַם שִׁיר מְמֻתָּקִים· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: מַרְאֵה הַקֶּשֶׁת· בְּאֵשׁ צְבוּעָה מְאֻשֶּׁשֶׁת· דְּמוּת מִינִים שְׁלֹשֶׁת· לְזוֹכֵר הַבְּרִית מְקֻדֶּשֶׁת· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: תַּקִּיף מְטַטְרוֹן שָׂר· הַנֶּהְפַּךְ לְאֵשׁ מִבָּשָׂר· מְלַמֵּד מוּסָר· לְיַלְדֵי אוּר נִמְסָר· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: יְפֵיפִיָּה שַׂר הַתּוֹרָה· הַחוֹפֵן אֵשׁ שְׁחוֹרָה לִקְשׁוֹר עֲטָרָה· לְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: יְסוֹד עוֹלָמוֹ הַנִּקְרָא צַדִּיק שְׁמוֹ· בְּהִגָּיוֹן נְאֻמוֹ· הוּא הַמַּרְעִישׁ עוֹלָמוֹ· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: חַדְרֵי תֵימָן· כְּסִיל וְעָשׁ הַמְזֻמָּן· הָאֵל הַנֶּאֱמָן· לְהַקְדִּישׁוֹ מְיַשְּׁבִין טַעְמָן· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת: יוֹפִי קוּרְקְסֵי אֵשׁ· הַחֲתוּמִין בְּטַבַּעַת אֵשׁ· לְאֵשׁ אוֹכְלָה אֵשׁ· בְּשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה לְהָאֵשׁ· קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְיָ צְבָאוֹת

והחיות עד אלהיך

מוסר ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר משה בר שמואל חזק

אָז בְּקָשׁוּב עָנָיו· עָלָה אֶל הַר הָעֲבָרִים· בְּדַעְתּוֹ חָשַׁב כַּעֲלִיַּת סִין בְּהַדּוּרִים· גְּזֵרַת דָּת חֲדָשָׁה וּפִקּוּדִים יְשָׁרִים· דּוֹד יֵשׁ לוֹ לִתֵּן לְמַשְׁבִּעִים בְּחוּרִים: הָעֵת כְּקָשַׁב וּמוּת בָּהָר

בית לוי

(שמות ב כא) (כבכתב) ככתוב בתורה (יקותיאל) הוא שם משמות משה (גשא ויאשר עמו אל) הוא מטורם (ויאשר) לשון לעד מלשון ואשרו בדרך בינה (משלי ט ו):

(אשנבי) חלונות של' כעד אשנבי נשקפתי (משלי ז ו) (וכראי מוצקים) ר' חזקים כראי מוצק (איוב לז יח) (ק' ק' ק') וגו' ר"ס (ישעיה ו ג) (מאוששת) מחוזקת של' זכרו זאת והתאוששו (ישעיה מו ח) (חדרי תימן כסיל ועש) ענ"ס עושה עש כסיל וכימה וחדרי תימן (איוב ט ט) וחדרי תימן הוא בעלם הדרום יש חדרים אצל הכם רוח סופה (נכאם) ר' חוזק של' והתאוששו כנ"ל:

(עניו) הוא לשון מרע"ה ע"ם והאיש משה עניו מאוד (במדבר יב ג) (סין) כמו סיני (בהדורים) ר' בגד הופי (דוד) הוא לשון הקב"ה ע"ם דודי צח (שה"ש ה י) (קשב) ר' שמיעה (בתכלס) ר'

מטה לוי

הראשון ירד אותו מעיר בגלם להתחזק (כבכתב יקותיאל) ככתוב בתורת משה הנקרא יקותיאל (גשא ויאשר עמו אל) אל נשא והגביה את עמו:

(אשנבי שחקים) ברקים שהם נראים כחלונות בשמים (נראים כנרתקים) נראים כנרתקים למאורות שמהם יצאו ואליהם ישובו (וכראי מוצקים) כמראה של נחושת מוצק שמאיר בתכלית בהירות (נועם שיר ממתיקים) שבחם להקב"ה בנעימות ואומרים (קדוש) כו' (דמות מינים שלשת) שלשה מיני מראה יש בקשת לכך (לזוכר הברית מקדשת) שלשה מיני קדושה וכו' (קדוש כו'. תקיף כו')

[הנהפך לאש מבשר) חנוך בן ירד הנהפך למלאך כמשרז"ל חנוך זה מט"ט אשר הוא (מלמד מוסר לילדי אור נמסר) לבני אברהם הנמסר לאור כשדים הוא אומר (קדוש כו') [יפיפיה שר התורה) שר התורה שנקרא יפיפיה (החופן אש שחורה) שחופן בחפניו אש שחורה על גבי אש לבנה (לקשור עטרה לאותיות התורה) הוא אומר (קדוש כו') [יסוד עולמו הנקרא צדיק שמו בהגיון טעמו) בדיבורו של אותו מלאך שנקרא שמו צדיק (הוא המרעיש עולמו) אחד לשבעים שנה ואומר (קדוש כו') כל המזלות שיושבים (חדרי תימן) בחדרי דרום וכן המזלות שנקראים (כסיל ועש המזומן) כולם מזומנים (האל הנאמן להקדישו) להקדיש להאל הנאמן (מישבין טעמן) מיישבים ומכוונים דבורם ליך עומר (קדוש כו') (יופי קורקסי אש) קרסי אש שהשמים אחוזים בהם (החתומים בטבעת אש) של הקב"ה ואחוזים במימי אוקיינוס (לאש) להקב"ה שהוא אש אוכלה אש (בשלוש קדושה להאש) להתאושש ולהתחזק בשלוש קדושה: (אז בקשוב עניו) אז כששמע משה שא"ל הקב"ה (עלה אל הר העברים) (בדעתו חשב) שיהיה אותה עליה (כעלית סין בהדורים) כעלייתו אל הר סיני שהיה בהדר ויופי וסבר שיתן לו הקב"ה (גזירת דת חדשה כו' דוד יש כו') הקדוש ב"ה שנקרא דודי דוגל ליתן תורה לישראל הנבחרים משבעים אומות (העת כקשב) אך בעת ששמע (ומות כו' כמלא גימא) כמלא פום השערה

טאג. וויא עש שטייט אין דער תורה פון משה. מיט דעם היילגן שבת האט גאט געשטארקט אונ אויף גיהויבן דיא ישראל וויא עש שטייט אשריך ישראל וואל איז דיר ישראל:

אשנבי שחקים די פענצטר פון דעם הימל ווערין אן גיזעהן וויא אשפיגל פון גיליטערט קופר מיט אזיסע לויב לויבן זייא צוא גאט אונ זאגן דריי מאל קדוש גאט איז היילג מראה הקשת דאש געשטאלט פון דעם רעגין בויגן ער האט איין פארב וויא געשטארקט פייער ער האט דרייא ערלייא געשטאלטין צוא גאט וואש ער גידיינקט דעם ברית ער זאל נים ברייננגען קיין מבול זאגן דיא ישראל דרייא מאל קדוש קדוש קדוש ה' צבאות: תקיף מטטרון דער שטארקער מלאך מטט וואש ער איז גיווארין פון פליישׁ פייער ער לערינט תורה מיט דיא קינדר פון אברהם וואש ער איז איבער געשפרט גיווארין אין פייער פון דיא כשדים אונ זאגט דרייא מאל קדוש קדוש ה' צבאות: יפיפיה שר התורה דר יפיפיה אין דער האר פון דער תורה ער געמט אין זיין האנט שווארץ פייער פון דער תורה צוא קניפן איין קרון צוא דיא אותיות פון דער תורה אונ זאגט דרייא מאל קדוש קדוש קדוש ה' צבאות: יסוד עולמו די גרונד פעסטין פון זיין וועלט דר מלאך וואש הייסט צדיק דורך זיינע רייד מאכט ער שטורעמען דיא וועלט אונ זאגט דרייא מאל קדוש קדוש קדוש ה' צבאות: חדרי תימן דיא מזלות וואש זייא ניגען אין דרום זייט וואש הייסין כסיל ועש זיינען אן גבריים צום וואר האפטיגן גאט מיט פאר שטאנד צוא היילגן אונ זאגין דריי מאל קדוש קדוש קדוש ה' צבאות: יופי קורקסי אש די שיינע העקלאך פון פייער דאש איז די הימלן וואש זיי זיינן פר חתמת מיט רינג פון פייער צוא גאט וואש ער איז פייער וואש ער פר ברענט אנדערע פייער מיט דרייא פילבינדיגע קדושות צוא שטארקן גאט קדוש קדוש קדוש ה' צבאות:

אז בקשוב עניו אז משה האט גיהערט פון גאט ער זאל גיין אויף דעם בארג פון עברים האט ער גימיינט עס ווערט זיין אזוי וויא דאס אויף באַרג סיני ... [illegible]

אשר אתה עולה׳ וי וי צוח בפה מלא׳ זו עליה ירידה היא להתכלה׳ חנון אעברה נא
ואראה ההר הטוב והמעולה: טהור ענהו רב לך אל תוסף דבר׳ יהושע משרתך הגיע
זמן להיות חבר׳ כי המלכות בחברתה כמלא נימא לא תתחבר׳ להר נבו תעלה ושם
תמות ובגי תקבר: משה כידע כי גזרה עליו נגזרה׳ נם לאדון כל הודע חובתי ליפה
וברה׳ סגולים פן יאמרו בסתר עבר עברה׳ על כן לא ענהו איום ונורא: פודה השיבו
על אשר מעלתם בי במי מריבה׳ צעקת שועתכם לפני לכן לא באה׳ קניסה זו עליכם
לכן נקנסה ונקצבה׳ רשום ירשם ויכתב בדת נפש משיבה: שבטי ישורון קבץ ונחת׳
תמימי תפדוני מרדת שחת׳ מר צרחו כלם וצוחו כאחת׳ שאין פדיון וכופר בכלום
חפץ ודבר תוכחת: השלים נפשו מיד למיתת נשיקה׳ בראותו כי אין הצלה בתפלה
וצעקה׳ שמעוני אחי ורעי עסקו בדת חשוקה׳ ואל תהי זאת לכם למכשול ולפוקה:
חיליו בכוהו שלשים ימים׳ זוכרים צדקת משפטיו אשר עמם התמים׳ קפץ ודלג כארי
לפדותם מבין ענמים׳ והים בקע לפניהם נימליכו בלבם לעולמים: עזרת וכו׳ עד גאל ישראל

ומתפללין שמ"ע אתה בחרתנו ועלה ויבא והשיאנו וכו׳ וקורין הלל ק"ש תמצא ביום א׳ דסוכות

מטה לוי

(נפש משיבה) בתורה שהיא משיבת נפש (שבטי ישורון קבץ ונחת) בזכות שקבץ והכניס את ישראל לכן בקש מאתם (תמימי תפדוני כו׳) (בכלום חפץ) כחפץ של כלום (ודבר תוכחת) וגם אין כל בריה יכולה להתווכח במשפט כדי להציל האחד את חבירו (בדת חשוקה) בתורה שחשק בה הקדוש ברוך הוא (ואל תהי זאת לכם למכשול ולפוקה) לעבור על דברו (עמם התמים) הלך עמהם כתום:

בית לוי

כליון (מסור) מוסר להקב"ה (מלא) הוא הגבורה (נם) ל׳ אמירה על ונאמתי לו (חובתי) חטאי (ליפה וברה) תואר לישראל עפ"ה יפה כלבנה ברה כחמה (שה"ש ו׳ י׳):
(סגולים) תואר לישראל עפ"ה והייתם לי סגולה (שמות י"ט ה׳) (פודה) תואר להקב"ה (נקצבה) נגזרה ונתלה (ונחת) ל׳ נחת (למכשול ולפוקה) שניהם ל׳ מכשול (התמים) ל׳ תמימות (ענמים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבניו כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י׳ י"ג):

ווייל געבין צוא דיא ישראל וואש זייא זיינען גיוואָרין אויש גיקליבן פון שבעים אומות העת קשב אז ער האט דער הערט אז גאט היישט אים שטארבן אויף דעם בארג האט ער וי וי גישריען מיט אפול מויל דאש ארויף גאנג איז איין אראפ נידרונג צוא ווערין פאר מיטן פון דער וועלט דער בארמיגר גאט לאז מיך איבר פארין אונ לאז מיך זעהן דעם בארג וואש דער בית המקדש וועט גיבויט ווערין טהור ענהו גאט האט אים גיענטפערט דו זאלשט מיין ניט רעדין דיין בארינר יהושע איז גקומן דיא צייט ער זאל ווערין אמלך איבר דיא ישראל דען איין מלוכה מיט דער אנדרר מלוכה אין איין אויגין בליק הערט ניט בהעפט אויף דעם בארג נבו וועסטו אויף גיין אונ שטארבין אונ אין טאל וועשטו באגראבין ווערין משה כידע אז משה האט גיוואוסט אז אויף אים איז נגזר גיוואָרין דיא גזירה האט ער גיזאגט צוא גאט זייא מודיע מיין שולד צוא דיא ישראל וואש זיינען קלאר אונ לויטר אין דיין דינשט די ישראל זאלין ניט זאגין אז ער האט פר בארגנר הייט עובר גיוועזן איין עבירה איבער דעם האט אים גאט ניט גיענטפערט פודה השיבו גאט דר אים לייזער האט אים גיענטפערט איבר דעם וואש איר האט גיפעלשט

אין מיר ביא דער מי מריבה איבר דעם האב איך ניט צוא גיהערט אייער תפלה אונ איבר דעם איז אויף אייך דער קנס גזור גיוואָרין אונ אן גיצייכינט אין דער תורה וואש זיא טוט דער קויקן דאש נפש שבטי ישורון דיא שבטים פון ישראל האט ער איין גיזאמילט אונ האט גירעט מיט זייא מיט נחת תמימי מיינע גאנצע לייט מיך אויס פון צוא נידרין אין גרוב מר האבין זייא אלע גשריען מיט אביטר גישרייא דאש עס איז קיין אויס לייזונג מיט קיינרליא בנערלבע זאך אונ צוא בווערין זיך מיט גאט השלים נפשו האט ער תיכף איבר גיענטפרט זיין נשמה צום טיט מיט קושונג ווען ער טוט זעהן אז מ׳ענטפרט אים ניט אויף זיין תפלה׳ הערט צוא מיינע ליבע ברידער זייט עוסק אין דער גלוסטיגע תורה אונ עש זאל ניט זיין צו אייך צו איין שטרויכלונג חייליו בכוהו זיין חיל דיא ישראל האבין אים בוויינט דרייסיג טעג זייא טוען גידיינקען דיא גירעכטיגע מעשים וואש ער האט מיט זיי גאנצט ער האט גישפרונגן ווייא אלייב אונ האט זייא אויש גילייזט פון דיא מצרים אונ נאך מער ער האט גישפאלטין דעם ים צוא פאר זייא אונ זייא האבין גימאכט קיניגן גאט אויף אייביג:

כהן מתחיל אתה הראת לדעת והקהל עונים אחריו פסוק אחר פסוק

אתה הראת לדעת כי יהוה הוא האלהים אין עוד מלבדו:
לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו:
אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך: יהי כבוד יהוה
לעולם ישמח יהוה במעשיו: יהי שם יהוה מבורך מעתה
ועד עולם: יהי יהוה אלהינו עמנו כאשר היה עם אבותינו

אל יעזבנו ואל יטשנו: ואמרו הושיענו אלהי ישענו וקבצנו
והצילנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך:
יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלך לעולם ועד: יהוה עוז
לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום: ויהיו נא אמרינו
לרצון לפני אדון כל: ויהי בנסע הארן ויאמר משה קומה

יהוה ויפצו איביך וינסו משנאיך מפניך: קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך: כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו: בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך: ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו · זה יהוה קוינו לו · נגילה ונשמחה בישועתו: מלכותך מלכות כל עולמים · וממשלתך בכל דור ודור: כי מציון תצא תורה · ודבר יהוה מירושלים:

אב הרחמים וכו' · ואח"כ מוציאין כל ס"ת שבהיכל · ונותנין נר דלוק בתוך ההיכל ומסבבין התבה ז"פ ואומרים אנא ה' וכו' ועוד מזמורים כפי המנהג :

מיוסד על א"ב

אנא יהוה הושיעה נא: אנא יהוה הצליחה נא: אנא יהוה עננו ביום קראנו: אלהי הרוחות הושיעה נא: בוחן לבבות הצליחה נא: גואל חזק עננו ביום קראנו: דובר צדקות הושיעה נא · הדור בלבושו הצליחה נא: ותיק וחסיד עננו ביום קראנו: זך וישר הושיעה נא · חומל דלים הצליחה נא · טוב ומטיב עננו ביום קראנו: יודע מחשבות הושיעה נא · כביר ונאור הצליחה נא · לובש צדקות עננו ביום קראנו: מלך עולמים הושיעה נא · נאור ואדיר הצליחה נא · סומך נופלים עננו ביום קראנו: עוזר דלים הושיעה נא · פודה ומציל הצליחה נא · צור עולמים עננו ביום קראנו: קדוש ונורא הושיעה נא · רחום וחנון הצליחה נא · שומר הברית עננו ביום קראנו: תומך תמימים הושיעה נא · תקיף לעד הצליחה נא · תמים במעשיו עננו ביום קראנו:

ומתחיל החזן שמע ישראל · גדלו · על הכל · ויעזור · וקורין בספר תורה הראשונה פרשת זאת הברכה · ובין כך שקורא החזן נוטלין כל ס"ת אחד לאחד · וקורין בכל אחד מהם ומחזירין אותם אחד אחד להיכל · ונוהגין לקרות כל בני הקהל עד ובגאותו שחקים · ונוהגים לקרות ולהעלות לכל הנערים יחד · וקורין לכל אחד ס' קטנה עד ובגאותו שחקים :

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את־בני ישראל לפני מותו: ויאמר יהוה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו: אף חבב עמים כל־קדשיו בידך והם תכו לרגלך ישא מדברתיך: תורה צוה־לנו משה מורשה קהלת יעקב: ויהי בישרון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל: יחי ראובן ואל ימת ויהי מתיו מספר: ס וזאת ליהודה ויאמר שמע יהוה קול יהודה ואל־עמו תביאנו ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה: פ שני וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על־מי מריבה: האמר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת־אחיו לא הכיר ואת־בנו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו: יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על־מזבחך: ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן־יקומון: ס לבנימן אמר ידיד יהוה ישכן לבטח עליו חפף עליו כל־היום ובין כתפיו שכן: ס שלישי וליוסף אמר מברכת יהוה ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת תחת: וממגד תבואת שמש וממגד גרש ירחים: ומראש הררי־קדם וממגד גבעות עולם: וממגד ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו: בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי־ארץ והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה: ס רביעי ולזבולן אמר שמח זבולן בצאתך ויששכר באהליך: עמים הר־יקראו שם יזבחו זבחי־צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול: ס ולגד אמר ברוך מרחיב גד כלביא שכן וטרף זרוע אף־קדקד: וירא ראשית לו כי־שם חלקת מחקק ספון ויתא ראשי עם צדקת יהוה עשה ומשפטיו עם־ישראל: ס חמישי ולדן אמר דן גור אריה יזנק מן־הבשן: ולנפתלי אמר נפתלי שבע רצון ומלא ברכת יהוה ים ודרום ירשה: ס ולאשר אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוי אחיו וטבל בשמן רגלו: ברזל ונחשת מנעלך וכימיך דבאך: אין כאל ישרון רכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים:

אשדת מלה חדא כתיב · בגו כתיב

וקוראים לחתן תורה ואומרים לו מרשות האל וקורין מעונה אלהי קדם עד לעיני כל ישראל :

רשות לחתן תורה

מרשות האל הגדול הגבור והנורא · ומרשות מפז ומפנינים יקרה · ומרשות סנהדרין הקדושה והברורה · ומרשות ראשי ישיבות ואלופי תורה · ומרשות זקנים ונערים יושבי שורה · אפתחה פי בשירה ובזמרה : להודות ולהלל לדר בנהורא · שהחינו וקימנו ביראתו הטהורה · והגיענו לשמוח בשמחת התורה · המשמחת לב ועינים מאירה · הנותנת חיים ועושר וכבוד ותפארה · המאשרת הולכיה בדרך הטובה והישרה · המאריכת ימים ומוספת גבורה · לאוהביה ולשומריה בצווי ואזהרה · לעוסקיה ולנוצריה באהבה ובמורא · ובכן יהי רצון מלפני הגבורה · לתת חיים וחסד ונזר ועטרה · לרבי (פב"פ) הנבחר להשלים התורה · לאמצו לברכו ולגדלו בתלמוד תורה · לדורשו לחיים להדרו לועדו בחבורה · לזכותו לחיותו לטכסו בטכס אורה · ליישרו לכללו ללמדו לקח וסברה · לסלתו לנשאו לסעדו בסעד ברורה · לעדנו לפרנסו לצדקו בעם נברא · לקרבו לרחמו ולשמרו מכל צוקה וצרה · לתקפו לסמכו לתומכו ברוח נשברה · עמוד עמוד עמוד ר' (פב"פ) חתן התורה ותן כבוד לאל גדול ונורא · ובשכר זה תזכה מאל נורא · לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה · ומקימי מצות בתוך עם יפה וברה · ותזכה לשמוח בשמחת בית הבחירה · ופניך להאיר בצדקה באספקלריא

המאירה ׃ כנבא ישעיהו מלא רוח עצה וגבורה ׃ שמחו את ירושלים וגילו בה מהרה ׃ שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה באבלה וצרה ׃ עמוד עמוד עמוד ר׳ (פב״פ) חתן התורה ׃ מרשות כל הקהל הקדוש הזה והשלם התורה:

יעמוד וכו׳

וקורין לחתן תורה מעונה וכו׳

מענה אלהי קדם ומתחת זרעת עולם ויגרש מפניך אויב ויאמר השמד: וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב אל־ארץ דגן ותירוש אף־שמיו יערפו־טל: אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהוה מגן עזרך ואשר־חרב גאותך ויכחשו איביך לך ואתה על־במותימו תדרך: ס ויעל משה מערבת מואב אל־הר נבו ראש הפסגה אשר על־פני ירחו ויראהו יהוה את־כל־הארץ את־הגלעד עד־דן: ואת כל־נפתלי ואת־ארץ אפרים ומנשה ואת כל־ארץ יהודה עד הים האחרון: ואת־הנגב ואת־הככר בקעת ירחו עיר התמרים עד־צער: ויאמר יהוה אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר לזרעך אתננה הראיתיך בעיניך ושמה לא תעבר: וימת שם משה עבד־יהוה בארץ מואב על־פי יהוה: ויקבר אתו בגי בארץ מואב מול בית פעור ולא־ידע איש את־קברתו עד היום הזה: ומשה בן־מאה ועשרים שנה במתו לא־כהתה עינו ולא־נס לחה: ויבכו בני ישראל את משה בערבת מואב שלשים יום ויתמו ימי בכי אבל משה: ויהושע בן־נון מלא רוח חכמה כי־סמך משה את־ידיו עליו וישמעו אליו בני־ישראל ויעשו כאשר צוה יהוה את־משה: ולא־קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו יהוה פנים אל־פנים: לכל־האתת והמופתים אשר שלחו יהוה לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל־עבדיו ולכל־ארצו: ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל־ישראל: חזק

בספר תורה שנייה קורין לחתן בראשית ואומרים מרשות מרומם וקורין מבראשית עד אשר ברא אלהים לעשות:

רשות לחתן בראשית

ראשי החרוזים מנחם ברבי מכיר חזק ואמץ בתורה ובמצות ובמעשים טובים אמן

מרשות מרומם על כל ברכה ושירה ׃ נורא על כל תהלה וזמרה ׃ חכם לבב ואמיץ כח וגבורה ׃ ומושל עולם אדון כל יצירה ׃ ומרשות כבודה בת מלך פנימה עצורה ׃ ראשית קנינו אלפים אצורה ׃ ברה תמימה משיבת נפש ומחזירה: ישרון נתנה מורשה לעבדה ולשמרה ׃ מלמדיה גאוני יעקב לפתחה ולסגרה ׃ כליל הוד נשיא מרבה המשרה ׃ יושבי על מדין משיבי מלחמה שערה ׃ ראשי ישיבות ראשי גולה פזורה ׃ ומרשות חבורת צדק עדה המאשרה ׃ זקנים ונערים בכל שורה ושורה ׃ קבוצים פה היום לשמחת תורה ׃ ונעצרים לסים ולהחל בגיל ובמורא ׃ אותה מחבבים כיום נתינתה בהדרה ׃ כמסלסלים בה כחדשה ולא כישנה שעברה ׃ צמאים למוץ ולהתענג מזיו יקרה ׃ משמחת לב ועצב מסירה ׃ תנחומיה ישעשעו נפשם בה להתפארה ׃ והוגים במקרא והגדה במשנה וגמרא ׃ רצים ומביאים טפם לבית העתירה ׃ ועושים גם מעשים באזהרה ׃ לכן גדול שכרם מאת הגבורה ׃ על ראשם שמחת עולם קשורה ׃ תאבים לראות בנין בית הבחירה ׃ ובכן נסכמתי דעת כלם לבררה ׃ בחור הרימותי מעם תוך החבורה ׃ מצאתיו לב נבון להסבירה ׃ צדק וחסד רודף בארח ישרה ׃ ונשאו לבו ונדבה רוחו להתעוררה ׃ תחלה וראשון היות להתחיל התורה ׃ ועתה קום (רבי פלוני בר פלוני) עמוד להתאזרה ׃ בא והתיצב ועמוד לימיני וקרא מעשה בראשית לכבוד צור ברא ׃ על זאת מתכיפין התהלה להשלמה בתדירה ׃ עד שלא ירגל בעם זו לשקרה ׃ יען נעשית ראשון למצוה גמורה ׃ מה רב טובך ומשכרתך יתרה ׃ טוב עין תבורך בנדבתך מלעצרה ׃ ומברכות בוראך תבורך ידך מלקצרה ׃ בעבור שכל המכבד תורה בצפירה ׃ יהי גופו מכבד בכח להתאשרה ׃ מהר עמוד עמוד עמוד (רבי פלוני בר פלוני) חתן בראשית ברא ׃ מרשות הקהל הקדוש הזה לברך אל גדול ונורא ׃ אמן יענו אחריך הכל מהרה: יעמוד וכו׳

וקורין לחתן בראשית

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ: והארץ היתה תהו ובהו וחשך על־פני תהום ורוח אלהים מרחפת על־פני המים: ויאמר אלהים יהי אור ויהי־אור: וירא אלהים את־האור כי־טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך: ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי־ערב ויהי־בקר יום אחד: פ ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים: ויעש אלהים את־הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע ויהי־כן: ויקרא אלהים לרקיע שמים ויהי־ערב ויהי־בקר יום שני: פ ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל־מקום אחד ותראה היבשה ויהי־כן: ויקרא אלהים ׀ ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים וירא אלהים כי־טוב: ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו אשר זרעו־בו על־הארץ ויהי־כן: ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עשה־פרי אשר זרעו־בו למינהו וירא אלהים כי־טוב: ויהי־ערב ויהי־בקר יום שלישי: פ ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים: והיו למאורת ברקיע השמים להאיר על־הארץ ויהי־כן: ויעש אלהים את־שני המארת הגדלים את־המאור הגדל לממשלת היום ואת־המאור הקטן

לממשלת

לממשלת הלילה ואת הכוכבים: ויתן אתם אלהים ברקיע השמים להאיר על־הארץ: ולמשל ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך וירא אלהים כי־טוב: ויהי־ערב ויהי־בקר יום רביעי: פ ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על־הארץ על־פני רקיע השמים: ויברא אלהים את־התנינם הגדלים ואת כל־נפש החיה ׀ הרמשת אשר שרצו המים למינהם ואת כל־עוף כנף למינהו וירא אלהים כי־טוב: ויברך אתם אלהים לאמר פרו ורבו ומלאו את־המים בימים והעוף ירב בארץ: ויהי־ערב ויהי־בקר יום חמישי: פ ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וחיתו־ארץ למינה ויהי־כן: ויעש אלהים את־חית הארץ למינה ואת־הבהמה למינה ואת כל־רמש האדמה למינהו וירא אלהים כי־טוב: ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל־הארץ ובכל־הרמש הרמש על־הארץ: ויברא אלהים ׀ את־האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם: ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו ומלאו את־הארץ וכבשה ורדו בדגת הים ובעוף השמים ובכל־חיה הרמשת על־הארץ: ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את־כל־עשב ׀ זרע זרע אשר על־פני כל־הארץ ואת־כל־העץ אשר־בו פרי־עץ זרע זרע לכם יהיה לאכלה: ולכל־חית הארץ ולכל־עוף השמים ולכל ׀ רומש על־הארץ אשר־בו נפש חיה את־כל־ירק עשב לאכלה ויהי־כן: וירא אלהים את־כל־אשר עשה והנה־טוב מאד ויהי־ערב ויהי־בקר יום הששי: פ ויכלו השמים והארץ וכל־צבאם: ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל־מלאכתו אשר עשה: ויברך אלהים את־יום השביעי ויקדש אתו כי בו שבת מכל־מלאכתו אשר־ברא אלהים לעשות: ח״ק

ונוקח החזן ספר תורה שלישית וקורא למפטיר בפרשת פנחס

ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם עלה אשה ריח ניחח ליהוה פר אחד איל אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימם: מנחתם ונסכיהם לפר לאיל ולכבשים במספרם כמשפט: ושעיר חטאת אחד מלבד עלת התמיד ומנחתה ונסכה: אלה תעשו ליהוה במועדיכם לבד מנדריכם ונדבתיכם לעלתיכם ולמנחתיכם ולנסכיכם ולשלמיכם: ויאמר משה אל־בני ישראל ככל אשר־צוה יהוה את־משה:

זה אומרים קודם הפטרה וזה המחבר שמו אברהם בראשי החרוזות

אשריך הר העברים · על ההרים הגבוהים · יען בך מבחר קברים · הקבר איש האלהים: בלבבי להבה וכף אף · על מות ציר נאמן אשר לא קם עוד כמהו · ומלאך נראה מתוך הסנה לו בוער באש הסנה אך · לא אכל עצמו וחילו · ויואל עניו להרים · ויקרא אליו אלהים · הסתיר פניו היקרים · מהביט אל האלהים: אשריך רבו מופתיו אך באמונה · אל חי עצמו בעצמה · הוא הנחיל דת נאמנה · דת מלאה דעת וחכמה · כבר הוריך ואל נא תשאל איך היה וכמה: הנפלאים הזכורים · למה יקצוף האלהים · הדוברים עליו שקרים · ולא האמינו באלהים: אשריך הוא הוריד לוחות שתים · ובעת טעיתי במעלי · ארבעים יום פעמים · לא אכל לחם בשלי · איך אוכל לחם ומים · אשתה כי נאסף פלילי · בחייו פרש לי אמרים · אשר אמר לו האלהים · ובמותו ברך ישרים · ויברך אותם אלהים: אשריך מה נכבד מפקד ומדרש · דת היתה אמון בשחק · הורישה עניו וידרש · דור מדור קרוב למרחק · ויסוד שם המפורש · על ספר ואלה שמות חק · ויקרא סוד הספרים · וידבר אתו אלהים · דבר אלה הדברים בראשית ברא אלהים: אשריך וכו׳

הפטרה לשמחת תורה ביהושע סימן א

ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אל־יהושע בן־נון משרת משה לאמר: משה עבדי מת ועתה קום עבר את־הירדן הזה אתה וכל־העם הזה אל־הארץ אשר אנכי נתן להם לבני ישראל: כל־מקום אשר תדרך כף־רגלכם בו לכם נתתיו כאשר דברתי אל־משה: מהמדבר והלבנון הזה ועד־הנהר הגדול נהר־פרת כל ארץ החתים ועד־הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם: לא־יתיצב איש לפניך כל ימי חייך כאשר הייתי עם־משה אהיה עמך לא ארפך ולא־אעזבך: חזק ואמץ כי אתה תנחיל את־העם הזה את־הארץ אשר־נשבעתי לאבותם לתת להם: רק חזק ואמץ מאד לשמר לעשות ככל־התורה אשר צוך משה עבדי אל־תסור ממנו ימין ושמאול למען תשכיל בכל אשר תלך: לא־ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל־הכתוב בו כי־אז תצליח את־דרכך ואז תשכיל: הלוא צויתיך חזק ואמץ אל־תערץ ואל־תחת כי עמך יהוה אלהיך בכל אשר תלך: ויצו יהושע את־שטרי העם לאמר: עברו ׀ בקרב המחנה וצוו את־העם לאמר הכינו לכם צידה כי בעוד ׀ שלשת ימים אתם עברים את־הירדן הזה לבוא לרשת את־הארץ אשר יהוה אלהיכם נתן לכם לרשתה: ולראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה אמר יהושע לאמר: זכור את־הדבר אשר צוה אתכם משה עבד־יהוה לאמר יהוה אלהיכם מניח לכם ונתן לכם את־הארץ הזאת: נשיכם טפכם ומקניכם ישבו בארץ אשר נתן לכם משה בעבר הירדן ואתם תעברו חמשים לפני אחיכם כל גבורי החיל ועזרתם אותם: עד אשר־יניח יהוה ׀ לאחיכם ככם וירשו גם־המה את־הארץ אשר־יהוה אלהיכם נתן להם ושבתם לארץ ירשתכם וירשתם אותה אשר ׀ נתן לכם משה עבד יהוה

בעבר הירדן מזרח השמש: ויענו את־יהושע לאמר כל אשר־צויתנו נעשה ואל־כל־אשר תשלחנו נלך: ככל אשר־שמענו אל־משה כן נשמע אליך רק יהיה יהוה אלהיך עמך כאשר היה עם־משה: כל־איש אשר־ימרה את־פיך ולא־ישמע את־דבריך לכל אשר־תצונו יומת רק חזק ואמץ: ואומרים ברכות הפטרה ואח"כ אומרים זה

מיוסד ע"פ א"ב בראשי התרוזות

אשר בגלל אבות בנים גדל· ובעבורם תורה נתן (יהוה):
בגלגלי רוח יהוה נגלה· במלאכי צבאות אלפי שנאן:
גבור על גאים אלוה אדיר קרא משה לקבל לוחות:דברי אל חי שמעה הארץ ועמודיה יתפלצון: הטה שמים וירד וירכב על כרוב וידא על כנפי רוח: ויצאו דברים מתוך האש ויתחקקו על לוחות האבן: זמרות אמרו כל בני האלהים· שופר תקעו בשמי מרום: חרדה לבשו כל בני שעיר· כי משעיר יהוה זרח: טפחו כלם בני ישמעאל כי מפארן יהוה הופיע: ימין יהוה טפחים בלוחות· וימין משה טפחים בלוחות: כי אורך הלוחות ששה טפחים· וטפחים מפורש בין יד ליד: לך משה ושמח בגדלתך· כי אין כמוך בכל הנביאים: מי עלה שמים לתוך הענן· ומי ראה תמונת אלהים: משה עלה לתוך הענן· גם הוא ראה תמונת אלהינו: נשיא נשיאים היה משה רבינו· אב לחכמים וראש לנביאים· סגר הים בתפלתו· ועל ידי שלוחו חרון אף השיב: ענה יהוה ואמר לעמו· אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים(ופדיתיך) מבית עבדים: פתחו כלם פיהם ואמרו יהוה ימלוך לעולם ועד: צעק משה צעקה גדולה ומרה· בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא עלה ומות בהר· קרע בגדיו והרים קולו· יהושע בן נון שמר נא צאני: ראה משה מראש הפסגה נחלת שבטים עומדים לפניו· שם מת משה עבד יהוה מול בית פעור אספו אלהינו: תפלת משה קרע רקיע וענת צור לעמו בעת צרותם: תפלתו לעולם לא שבה ריקם· כי רועה נאמן היה משה לישראל·משה מת מי לא ימות· על פי יהוה מת משה רבינו:

קודם שמכניסין הס"ת לחיכל אומרים זה

שישו ושמחו בשמחת תורה· ותנו כבוד לתורה· כי טוב סחרה מכל סחורה· מפז ומפנינים יקרה: נגיל ונשיש בזאת התורה· כי היא לנו עוז ואורה: אהללה אלהי ואשמחה בו· ואשימה תקותי בו· אהודנו בסוד עם קרובו· אלהי צורי אחסה בו: נגיל בכל לב ארנן צדקותיך· ואספרה תהלתך· בששון השיבנו לביתך· על חסדך ועל אמתך: נגיל גואל תחיש מבשר טוב· כי אתה מגדל עוז וטוב· גאולים יודוך בלב טוב· הודו ליהוה כי טוב: נגיל דגול גאול נא המוני· כי אין קדוש כיהוה· דגולים יודוך יהוה· מי ימלל גבורות יהוה: נגיל הלא באהבתו בחר בנו· בני בכורי קראנו· הוד והדר הנחילנו· כי לעולם חסדו עמנו: נגיל

התקבצו מלאכים זה אל זה· זה לקבל זה· ואמר זה לזה· מי הוא זה ואי זה הוא· מאחז פני כסא·פרשז עליו עננו· מי עלה למרום· מי עלה למרום· מי עלה למרום· והוריד עוז מבטחה: התקבצו משה עלה למרום· משה עלה למרום·משה עלה למרום· נתנאל· שמעיה· אבי סוכו· אבי זנוח· חבר· יקותיאל· טוביה· ירד· אבינדור· עלה למרום· והוא הוריד עוז מבטחה: התקבצו

אגיל ואשמח בשמחת תורה· בא יבא צמח בשמחת תורה· תורה היא עץ חיים·לכלם חיים· כי עמך מקור חיים: אברהם שמח בשמחת תורה· בא יבא צמח בשמחת תורה· תורה היא עץ חיים· לכלם חיים· כי עמך מקור חיים: יצחק שמח בשמחת תורה· בא יבא צמח בשמחת תורה: יעקב שמח בשמחת תורה· משה שמח בשמחת תורה: אהרן· יהושע· שמואל· דוד· שלמה· אליהו שמח בשמחת תורה· בא יבא צמח בשמחת תורה· תורה היא עץ חיים·לכלם חיים· כי עמך מקור חיים:

אשריכם ישראל· אשריכם ישראל· אשריכם ישראל· אשר בחר בכם אל· והנחילכם התורה ממדבר (נ"א מסיני) מתנה:

בכ"י יש כאן תוספת והוא זה· אשריכם אדירי אל: אשריכם ברוכי אל· אשריכם ישראל וכו': אשריכם גבורי אל· אשריכם דרושי אל· אשריכם ישראל וכו: אשריכם הדורי אל· אשריכם ותיקי אל· אשריכם ישראל וכו':

אשרי ובא לציון· ומחזירין הס"ת לארון· ח"ק· ומתפללין מוסף כדאתמול· ק"ש· אין כאלהינו· עלינו· ק"י· אנעים זמירות· שיר של יום· אדון עולם:

מעריב ליל ראשון של פסח

החזן אומר **ברכו את יהוה המבורך:** והקהל עונין **ברוך יהוה המבורך לעולם ועד:**

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים· בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים: ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו· בורא יום ולילה· גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור ומעביר יום ומביא לילה: ומבדיל בין יום ובין לילה יהוה צבאות שמו· אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד:

ליל שמורים אותו אל חצה· בחצות לילה בתוך מצרים כיצא· גבור על קמיו יחצנו כחצה· דוד מעריב ערב ונזמרנו בנפש חפצה: ברוך אתה יהוה המעריב ערבים:

כוונות

(ליל שמורים) עה"כ ליל הוא לה' שמורים לכל בני ישראל (שמות י"ב מ"ב) (כיונה) כאשר יונה (גבור) הקב"ה שהוא גבור מלחמה (כתנא) כאשר תנה (דוד) הוא אהבה"ת:
(ליל שמורים וכו' זמתנו) והזמינו בזמן מסוים כאמרו כאמות בכי"ת ולא כאמות כל"ף כדמיון

פשטיות

לפי שזה הקב"ה הוא אשר לו יום ולו לילה ויודע עתיו ורגעיו כמו שפירש"י (שמות א ד) (לכיני וכו') לגינו אברהם אבינו שנאמר בו ויחלק עליהם לילה (בראשית יד טו) וכמו שפי' שם רש"י ז"ל עיין עליו:

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת · תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת : על כן יהוה אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך · ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד · כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה : ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים :

ליל שמורים הוא זה הלילה · ועתידו אל באומר בחצות הלילה · זה אשר הוא לו יום ולו לילה : חוק אהבתו יזכור לגיני חלק לו לילה : ברוך אתה יהוה אוהב עמו ישראל : ק"ש ממנה לפיל

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו · כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו : הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים · האל הנפרע לנו מצרינו : והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו · העשה גדולות עד אין חקר · נסים ונפלאות עד אין מספר · השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו : המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו · העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם · המכה בעברתו כל בכורי מצרים · ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם · המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו : ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה :

פסח אכלו פחוזים · ונפלאות חוזים · בימי חג פסח : פסח בנו לשמור לדורות · פנה לנו להורות · בימי חג פסח : פסח גזר ענוי אמונים · ארבע מאות נמנים · בימי חג פסח : פסח דת שבועים ימלא · ויום נקם יגלה · בימי חג פסח : פסח הרג בכורי חם · ובן בכורו רחם · בימי חג פסח : פסח ועד לשפוט מרשיעים · להעלות לציון מושיעים · בימי חג פסח : פסח זמר בנוף נתן · לגאול בני איתן · בימי חג פסח : פסח חרב על רשעי הדום · ביד צח ואדום · בימי חג פסח : פסח טביחת ניני כוש · להוציא עמו ברכוש · בימי חג פסח : פסח ידידות קן שדודה · כנס אום נדודה · בימי חג פסח : פסח כרת לשמו מסים · והוציא עמו בנסים · בימי חג פסח : פסח לוחציגו ילחץ · וירפאנו ממחץ · בימי חג פסח : פסח מלא המון הרקה · והסיע גפן שורקה · בימי חג פסח : פסח נגינות רשע ישפיל · וגיל עמו יכפיל · בימי חג פסח : פסח סגר צרים לדבר · ורפא עמו משבר · בימי חג פסח : פסח עבור כל צורך שמור · ונקם עמו כאמור · בימי חג פסח : פסח פתח בתי מצרים · ובן פענוי נוצרים · בימי חג פסח : פסח צפירת צר לעלוקה · כנס אום חקוקה · בימי חג פסח : פסח קשר לצר אברה · וגאל ידידים מעבודה · בימי חג פסח : פסח רמים זדים תהרס · ורעיתך תארש · בימי חג פסח : פסח שת בכל בית יליל · בצאתו בחצות ליל · בימי חג פסח : פסח תכן והוחק לאות · להראנו בו נפלאות · בימי חג פסח :

פסח תהלה לשם שוכן שחקים · תקפו יביעו קרובים ורחוקים · תוקף כבודו בים מחוקקים · שיר ותשבחות משוררים ומשחקים : בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם :

מי כמכה באלם יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא : מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה :

ליל שמורים סמן הוא לעתיד לבוא · עליון כי בא יבא · פקוד יפקוד עם קרובו : צורנו הוא נגילה ונשמחה בו : זה צור ישענו פצו פה ואמרו :

יי ימלוך לעולם ועד : ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו :

ליל שמורים קראו נורא עלילה · כי בו שכד מוטות עגלה : רעוץ ירעץ אום מדקה ואכלה : יוסיף שנית בו להגאלה : ברוך אתה יהוה מלך צור ישראל וגואלו : (נ"א גאל ישראל) : השכיבנו וכו' עד ופרוש עלינו סוכת שלומך

ליל שמורים שמעו לעם אהבים · אשר הציל מיד להבים · תשועה היא לבת רבים · בנחת ושלום בלי פחד שוכבים : ברוך אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים : לשבת ושמרו וכו'

וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל : ח"ק ש"ע ק"ש עלינו קדי

כוונות

(פסח אכלו וכו') המעיין בסיום הזה יתגלה כי החרוז הראשון לעולם עונה על מה שעבר ולכן דק לסיימו בימי ח"פ בכי"ת והחרוז השני עונה מה שעתיד להיות ולכן מסיימו כימי ח"פ ככ"ף וכן הגירסא בדפוס ישן ובכתיבת יד של שנת י"ח ועל הדרך הזה פירשתיו ותרגמתיו (פסח) קרבן פסח (ונפלאות חוזים) כמו שאז"ל שבשעה שאכלו הפסח ראו בכורי מצרים נהרגים (פנה לנו להורות) כמאמר הנביא כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז ו) (פסח גזר וכו') בפסח נגזר על בני אמונים השיעבוד של ד' מאות שנה בברית בין הבתרים שהיה בליל פסח כדאיתא בפרקי דר"א פ' כ"ח (דת שבועים) מבואר בדניאל סי' ט' (ויום נקם יגלה) כדכתיב כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה (ישעיה סג ד) הגאולה העתידה גם היא בפסח כמו שקבלנו רז"ל (ועד לשפוט) עפ"ה ועלו מושיעים וגו' (עובדיה א כ"א) (זמר) לשון כריתה כטעם זמיר עריצים (ישעיה כה ה) (בנוף) טף מארץ מצרים היא (איתן) אברהם שנקרא איתן האזרחי (ידידות קן) נוי המשכירה וכתיב ואם בין כוכבים שים קנך (עובדיה א' ד' ירמיה מט י"ז) (שדודה) תהיה שדודה כאמרו כהתימך שודד תושד (ישעיה לג א) (אום נדודה) המנודדת בגוים עפ"ה כי מפני חרב נדדו (שם כ"א טו) (מלא) כמו בלא יומו תמלא (איוב טו לב) והוא לשון כריתה (המון הרקה) אנשים ריקים ופוחזים והם אנשי מצרים כלומר כרת והשחית המון ריקים (והסיע גפן שורקה) אלו ישראל כדכתיב גפן ממצרים תסיע (תהלים פ' ט') (וגיל עמו יכפיל) כמאמר בנבואה (ישעיה סא ז') לכן בארצם משנה יירשו שמחת עולם (סגר) מסר (זדים) אנשי מצרים אשר

פשטיות

זדו (עבור כל צורך שמור) עפ"ה ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה (שמות יב יב) (כאמור) ודם עבדיו יקום (דברים לב מג)(ובן פענוי) של ישראל נוצרי עדותיו והוא עפ"ה וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים (צפירת) תפארת (לעלוקה) כנוי לשאול (במשלי ל' ט"ו) כלומר ישליך תפארתם לשאול (אום חקוקה) אום המובחרת בחוקים ומצות והוא דוגמת נוצרים שקודם לו (רמים זדים תהרס וכו') כ"כ בכ"י ישן נושן וכן עיקר מטעם שכתבתי בתחלת הסיום (ורעיתך תארש) ישראל רעיתך תארש לך וזאת עפס"כ וארשתיך לי לעולם (הושע ב יט) :

(ליל שמורים סימן הוא וכו') כאמרם ז"ל לילה המשומר ובא לעתיד לבוא : (ליל שמורים מוטות עגלה) המוטות שנתנו המצרים על צוארנו · עגלה כנוי למצרים כדכתיב עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מ"ו כ') (רעוץ) ל' שבירה (מדקה ואכלה) עפ"ה אכלה ומדקה (דניאל ז' י"ט) : (ליל שמורים) לילה המשומר מן המזיקין כמאמרם ז"ל (שמעו) כמו את שמעו (ישעיה ס"ו יט) (להבים) גוי מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים (בראשית י' י"ג) ועיין מה שפירשתי שם (לבת רבים) לישראל שהיא בת עדים ונדיבים רבים עניינו עדים כמו לא רבים יחכמו (איוב לב ט) ורבי המלך (ירמיה מא א) והיהוד מזה על כל רב ביתו (אסתר א' ח) בכמה מקומות נקראו ישראל בת עדים ובת נדיבים על שם האבות הקדושים (בלי פחד שוכבים) בלילה הזה כי ליל שמורים הוא מן המזיקים ולא יאונה להם כל און :

החזן מתחיל האל בתעצומות עד אמר ויהי :

[illegible]

משה לוי

[illegible]

אור יֶשַׁע מְאֻשָּׁרִים · שִׁמּוּר זֶה מְכֻשָּׁרִים · אֲהוּדֶנּוּ בִּידִידָיו כְּשָׁרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים : אַיֶּלֶת אִוּוּי תְּשׁוּקוֹת · לְהָלוּחַ עִיּוּף שׁוֹקְקוֹת · אָסְמֵי שְׂבַע לְהַשְׁקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת : בְּרוּכֵי מֵעֲלָמוֹת מִשְּׁמֻנָּיִךְ · מוֹשְׁלֵי גְנָזֵי מִבְּמַנָּיִךְ · בְּשָׂמוֹתָם תַּמְרוּק סַמְמָנָיִךְ · לְרֵיחַ שְׁמָנָיִךְ : בְּנֵי בֵיתֵךְ וְחוֹרָיִךְ · הִנָּם חָזוּר סְחוֹרָיִךְ · בֵּית מְדִין צְחוֹרָיִךְ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרָיִךְ : גֵּאֶה וְרַב עֲנָוָה · הוֹדִי מִכְּנוּת נָוָה · גַּם כִּי דָוָה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה : גָּחַל בִּי מְחַרְחֶרֶת · קְרַב רֹגֶז סְחַרְחוֹרֶת · גַּחַן קְדוֹרַנִּית כַּחֶרֶת · אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת : דּוֹלִי וּכְמַר מִדְּלִי · בְּדַלְיִ טוֹטֶפֶת כְּלִילוֹ גְדָלִי · דִּגְלִי עוֹז מִגְדָּלִי · הַגִּידָה לִי : דְּרָבוֹנֵי מְלַמֵּד מַרְדְּעִי ·

בית לוי

[illegible]

[illegible]

אור ישע דיא ליכט פון הילף פון ישראל וואס זייא זיינען גילויבט צוא היטין דעם יום טוב פון פסח זיינען זייא רעכט פארטיג איך וועל אים לויבן אזו וויא דיא וואס וועלין זינגען שיר השירים : אילת אווי דיא חיה וואס קיישט איין איינד וואס זיא גילושט וואסר טרינקן אזו זאל גאט אונז העלפין אונזערע אוצרות מים זאטקיים צוא אן טרינקן ברוכי דייגע ישראל וואס זיינן גיבענשט אונ ניפעט אונ גישטארקט צו מקבל זיין דיא תורה זייא גיוועלטיגן אין דייגע בהאלטענע אוצרות וואס דו האשט זייא ליב וויא טייערע בשמים אונ איין ריח פון טייערע איילין בני ביתך דייגע ישראל זייגען דייגע בני בית אונ הערין זייא קערין זיך ארום דיר אונ זיי טוען האפין צוא דיין בית המקדש וואס די סנהדרין זאלין דרינען זיצין אונ זעהן גאט הקדוש ברוך הוא וואס ער איז גירעכט גאה אונ פיל נידעריג גימיט מיין שוינהייט איז מער וויא אלע טעכטער אפילו איך בין שלאף גחל כי דער צארין פון גאט ברימט מיך וויא פייערדיגע קוילין שמרייט אונ צארין מיטין יצר הרע איז אונז ארום אונ ארום מיר זיינען גיוועזין ארונטער גיבויגין שווארץ וויא טינט דולי גאט האט מיך דער הויבין אונ פון איין ביטערין טראפין האט ער אונז אפ גישייד מיט צירונג פון זיין קרון האט ער מיך גימאכט גרויס ער איז מיין פאן דאש שטארקייט פון מיין טורעם דרבוני משה רבינו וואס ער האט זייא גילערינט תורה וויא איין גיוויין איידן לערינט דעם אקס אקערין איז ער גיווארין איין האר איבר דעם דור המדבר ער איז דן במשפט אונזערע בראך וואס ער האט גימאכט אזו וויא איין פערד טוט טרעטין פון וועגין מיין אנטרינענ איך דעם ים סוף פון מצרים

נתון רועה דרדעי · דן והוכיח פרעי · אם לא תדעי : הדריך סוס למנוסתי · בים בקע לבסיסתי · המירו ומלא בפיסתי לסוסתי : התרני מלי חייך · רטית נומי מחייך · הזה והבא לתחייך · נאוו לחייך : ותנני חן מצהב · בנצול צול רהב · וכביר הצביר יהב · תורי זהב : ולבי גם בו · ידע סיג סכו · וסר באוכל עשבו · עד שהמלך במסבו : זמן זמן מזמור · יחור עריצים לזמור · זבלני בצר לכמורי צרור המור : ולזול כרום כפר · הזיל כרכום חפר · זיף חוב מספר · אשכול הכופר : חשק חבת רעותי · וחפץ חלבי רעותי · חוה לחפת יריעתי · הנך יפה רעיתי : חש חפשי מדודי · דץ ברווי דודי · חננתיו חתני ידידי · הנך יפה דודי : טלטל פנקסי נתרזים · הרים עוקר ותרזים · טם מטע מזורזים · קורות בתינו ארזים : טירת ביתו נאצלת · יתנני רון מצהלת ·

(דרדעי) תולר לנחל המדבר על שם שהיו דור דעה (פרעי) תרגום פלא פרעה (הדריך סוס) דכתיב דרכת בים סוסיך (חבקוק ג יד) (למנוסתי) לשון מנוס והצלה (לבסיסתי) לשון בסיס וכן ס"א וכנו (שמות ל יח) וית בסיסים (המירו) ל' חלוף של אלה כמו ימיר (ויקרא כז י) (בפיסתי) לשון פס יד ר"ל יש בידי (התרני) ל' התראה (מלי) דברי תורה (חייך) דכתיב כי הוא חייך (דברים ל כ) (רטית) לשון רפוי ורפואה (נומי) תוכים שמגיעים על המכה (מחייך) לשון מכה מל' ימחאו כף (תהלים צח ח) (לתחייך) ל' חייך (ותנני חן) כדכתיב וה' נתן את חן וגו' (שמות יב לו) (מוצהב) לשון אדום דוגמת נחושת מוצהב (עזרא ח כז) ובדברי רז"ל נהפכו פניו של רבי ר"ל האירו פניו וקטנו כאן בפנים יפות כשלוט (בנצול צול רהב) שם"ה וינצלו את מצרים (שמות יב לו) ואמרז"ל עשאוה כמצולה שאין בה דגים ומצרים נקראו רהב כמ"ש אזכיר רהב ובבל (תהלים פז ד) (וכביר) תואר להקב"ה (הצביר) לשון אסיפה מלשון ויצבר יוסף (בראשית מא) (יהב) ל' מתנות ומשאות מל' השלך על ה' יהבך (תהלים נה) (ולבי גם בו) כענין וישמן ישורון ויבעט (דברים לב טו) ומש"ה נתתי את הדגן והתירוש והיצהר וכסף הרביתי לה וזהב עשו לבעל (הושע ב י) (סיג) חמץ ליצ"ה (כאוכל עשבו) כדכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב (זמן) לשון הזמנה והכנה (מזמור) ל' כריתה מלשון לא תזמור (תהלי' קו) (יחור) ענף (עריצים) כנוי לרשעים ונמשלו בהרבה מקומות (זבלני) מל' יזבלני אישי (בראשית ל כ) לשון חבור (לכמור) מלשון כי נכמרו רחמיו (שם מג ל) (ולזול) לשון זלות ובזיון (כרום) לשון רוממות (כפר) לשון כפירה (הזיל) לשון הולה והתכה (כרכום) לשון נתכרכמו פניו של משה (בפסיקתא דפרה אדומה נב"ל) כה"ד ועוז פניו ישנא עכ"ל (חפר) לשון בושה מלשון וחפרה הלבנה (ישעיה כד כג) (זיף) שורש זייף הוא כזב (ערוך ערך זייף) ות"י לא יכזבו מימיו דלא פסקן מוהי (ישעיה נח יא) לכן פירושו כאן פסק את החוב ומחק אותו מספר (אשכול הכופר) תואר להקב"ה (רעיתי) ל' רעות ואחוה (רעותי) ל' רצון וז"ל בניקוד פת"ח וחי"ם וקמ"ץ וחיר"ק שתרגום רצון רעוא או סוח מלשון כרעות אלהיכם תעבדון (עזרא ז יח) ויכול להיות בניקוד שו"א ותלמסו"ס וחיר"ק (חוה) לשון דבור מלשון יחוה דעת (תהלים יט) (לחופת יריעתי) תואר למשכן שעשוי מיריעות (חש) לשון מהירות מלשון חש בז (ישעיה ח א) (מדודי) לשון כסיו מדוד תעבורנה ופירש רש"י מעבודת עבדות לבשל קדרות כדרך אלו עבדים (דץ) ל' שמחה מל' ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) (ברווי) לשון שובע מל' כוסי רויה (תהלים כג ה) (דודי) לשון ידיד ואוהב (פנקסי) סיכלות ופלטרין (נתרזים) הוא ענין טולאת סרעי בקלות שקורין שלשול (ותרזים) אילנות כמ"ש תרזה ואלון (ישעיה מד יד) (טם) לשון טריחה וטפיסה מלשון כנשר יטוש עלי אוכל (איוב ט כו) (מטע) לשון נטיעה (מזורזים) תואר לבני ישראל שהיו מזורזים במצות יעקב אבינו לקח עמהם הארזים (טירת) פלטרין (נאצלת) לשון הבדלה והפרשה מלשון אלה

מלמד אותי תורה כדרך וכמדרש שמורה דעה לפרה איך לחרוש (נתון רועה דרדעי) היה ממונה להיות פרנס של דור המדבר שנקראים דור דעה על שקבלו את התורה (דן והוכיח פרעי אם לא תדעי) דן והוכיח את פשעי ותטאתי אם ידעתי ואם לא ידעתי והסלחתי בשוגג (הדריך סוס) ביום שרכב על הפגנדמות סוס זכר (למנוסתי) להיות לי מנוס והצלה (בים בקע) בקע את הים (לבסיסתי) לתקן בסיס לרגלי (המירו) ואחר כך המירו הקב"ה ודרך בים והראה כאילו רוכב על סוסיא נקבה כדי שירוצו מרכבות פרעה אחריהם (ומלא בפיסתי) ומקרא מלא יש בידי שכן הוא שהמירו שהרי כתיב (לסוסתי) לשון נקבה ולהלן הוא אומר סוסיך לשון זכר אלא שהמירו (התרני) התרה בי הקדוש ב"ה ואמר לי (מלי חייך) דברי הם חייך (רטית נומי מחייך) והם רטיה ונימים למכתך כמ"ש ולכל בשרו מרפא (הזה והבא לתחייך) תחיה ותירש העוה"ז והעוה"ב וכמ"ש (נאוו לחייך) העוה"ז והעוה"ב הם נאים בתורים · בזכות שני תורות שבכתב ושבע"פ (ותנני חן מצהב) שנן אותי הקב"ה המקבל בשמחה (בנצול צול רהב) כאשר נצלו את המצרים שנקראים רהב ועשיט אותם כמצולה שאין בה דגים (וכביר) הקב"ה שנקרא אל כביר (הצביר יהב) הצביר לנו שוד משאות ומתנות מביזת הים וממון של אמוריים כמ"ש (תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף) (ולבי גם בו) נתגאה לבי בטובה שהשפיע לנו (ידע סיג סכו) והסיג שהוא היצה"ר הוליע סבתו הרע וסר מדרך הישר (באוכל עשבו) להשתחוות לעגל שנקרא שור אוכל עשב (עד שהמלך במסבו) קרוב למ"ת (זמן זמן מזמור) כשניחם על הרעה הכין עת לגדע ולכרות אותם ולפרוע מהם מעם' העגל ולא לפרוע מהם לאלתר כמ"ש וביום פקדי ופקדתי עליהם (יחור עריצים לזמור) ועכסים ושורש רשעים לגדע (זבלני בצר לכמור) חברני בעת צרתי וטה לבנות בית זבולו לו כדי שיכמרו רחמיו עלי ולהעביר פשעי כמו (צרור המור) שמעביר הכתם (ולזול כרום כפר) הזלזול שהיה כשהתרומם הכפירה בהש"י במעשה עגל (הזיל כרכום חפר) הוא הזיל עלינו בושה שחפרו ונתכרכמו פנינו (זיף חוב מספר אשכול הכופר) אך הקב"ה שהוא אשכול הכופר מחק וזייף את החוב של עון עגל מספר ולא די בזה אלא אף חשק הקב"ה (חבת רעותי) אהבת התחברותי (וחפץ חלבי רעותי) חלבי קרבנות רצוני (חוה לחופת יריעתי) הגיד ואמר על המשכן שבניתי (הנך יפה רעיתי : חש חפשי מדודי) מהר ודלג את הקץ לעשות אותי חפשי מסבלות מצרים שעבדתי עבודת עבד לבשל בקדרות כדרך עבדים (דץ בריווי דודי) הקדוש ב"ה שהוא ידידי שמח בשובע שמחות (חננתיו) השבתי החן להקב"ה שהוא (חתני ידידי) חתן שלי וידידי ואמרתי (הנך יפה דודי) נגד שקרא אותי רעיתי אמרתי אין החן שלי אלא שלך שעברת על פשעי (טלטל פנקסי נתרזים) קודם שהוקם המשכן כשדבר עם משה היה הקול הולך מסוף העולם ועד סופו והיה מטלטל היכלות של מלכים והיו מתריזין עולתם מאימת הקול (הרים עוקר ותרזים) ואותו קול היה עוקר הרים ואילנות אבל משהוקם המשכן (טם מטע מזורזים) פרח הקול לאהל מועד שהוא נסיעתו של יעקב ובניו המזורזים כי יעקב הביא ארזים למצרים ונטעם שם וטה לבניו שישיאום עמהם וכמ"ש (קורות בתינו ארזים) ומהקמת המשכן ולהלן לא נשמע הקול אלא לנביאים (טירת ביתו נאצלת) המשכן שהוא פלטין ביתו נבדלת מכל פלטין של מלך (יתנני רון מצהלת) כי נתנני לשורר ולרנן

האט ער געשפאלטן צוא מיין טריט די מצרים זיינען וואָרין פר ביטין רשעים צוא פאר שניידין ער האט מיך בהעפט ער זאל זיך אויף מיר
אונ פאר שניטין צווישין מיינע הענט התרני נאט האט איין התראה אונז דער בארמן אין מיין איינגינגש וויא עש שטייט צרור המור · ולזול כרום זיי
גיגעבין מיר זאלין האלטין די רייד פון לעבין דעם נוטין פלאסטער האבין גיליקענט אין גאט אונ ער האט אפ גיטאן אונזער חרפה זייף
וואש פאר הילט אלע וואונדרין צוא דער וועלט אונ יענע וועלט אונ תוב מספר ער האט אפ גישמעקט אונזער שולד פון דעם בוך וויא עש
צוא תחית המתים דאש איז די תורה צוא האלטין אונ האט אונז שטייט אשכול הכופר · חשק חבת רעיתי ער האט גילוסט צוא מיין ליב
גיגעבין איין שיינענדיגן חן ביי די מצרים וואש זייער שר הייסט שאפט אונ ער האט גיוואלט מיין בעסט פריינט שאפט ער האט גיזאגט
רהב אונ פיל עשירות האט אונז דער שטארקר גאט גיגעבין ולבי גם בו איך זאל מאכין איין משכן מיט יריעות חש חפשי ער האט גיאיילט
מיין הארץ איז גרוס מיט גאט ער ווייסט דאס אום ריינקייט פון דעם צוא לאזין מיך פרייא פון דעם גלות מצרים דז ער האט זיך גיפרייט
הארץ אונ מיר האבן אפ גינייגט פון דעם נוטין ווענ אונ האבין גימאכט מיט מיין פריינט שאפט איך האב אן גירופין מיין גליבטען חתן ווי עש
דאש זאל ער האט אן געבריים די צייט פון גיזאגט די צווייגן פון שטייט הנך יפה דודי : הרים עוקר נאט האט אויש גיריסן בערג מיט בוימער

טַכְסִים חֲתֻנָּה מְצַלְצֶלֶת׃ אֲנִי חֲבַצֶּלֶת׃ יַעֲלוּ רוּם מְתוּחִים׃ חֲרוּשִׁים דּוּשִׁים תְּחוּחִים׃ יָאִים עֲרֵבֵי נִיחוּחִים׃ כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים׃ יָצִיץ וְלֹא לְמִצְעָר׃ יֶתֶר שְׁאָר מִזְעָר׃ יִפְרַח לְוּוּי מַעַר׃ כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיָּעַר׃ כִּתְּרַנִי מֵהֶכְשֵׁר זַיִן׃ הֶרְוַנִי מְלֹא עַיִן׃ כְּתָב רְאִיָּה וּמִנְיָן׃ הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן׃ כִּלְכֵּל עֲדָנֵי מִתְשִׁישׁוּת׃ יִסְּרַנִי קָשׁוֹת מְקֻשָּׁשׁוֹת׃ כּוֹנַנְתִּי חוֹלַת חֲשָׁשׁוֹת׃ סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת׃ לֹא דֶרֶךְ כְּהִפְלִישִׁי׃ גַּם צִיָּה כְּהִפְרִישִׁי׃ לְמָסָךְ וּפִנּוּי טַרְשִׁי׃ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי׃ לֵב אֶחָד וְשֶׁכֶם׃ דָּאִים כָּעָב לְמָשְׁכָם׃ לָאֲסִירִים יְחַפּוּן בְּסֻכָּם׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם׃ מִבּוֹר תַּחְתִּיּוֹת רְדוּדִי׃ לַחַץ עִקְרָבֵי גְדוּדִי׃ מַהֵר וְקָדֵר מִדָּדִי׃ קוֹל דּוֹדִי׃ מִבֵּית חֹמֶר קִצְבִי׃ בֵּית חַיִּים נְצִיבִי׃ מְצַפֵּי מְצִיפֵי מַצְּבִי׃ דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי׃ נַחֲלָה שָׁפְרָה לִי׃ תִּקְוַת שְׁלוֹשׁ גּוֹרָלִי׃

בשמחה וגילה במשך (טכסים חתונה מצלצלת) ואותו יום היתה שמחה גדולה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ והייתי מצלצלת בצלצול כטכסים חתונה ואומר (אני חבצלת) (יעלו כו' חרושים כו') ישראל שהיו בגלות חרושים הע כדשים כעפר תיחוח יה"ר שיעלו על לשמים המתוחים כאהל (יאים ערבי ניחוחים) יה"ר שיהיו יפים ומתוקים לפניך ניחוחי קרבנותיהם בזכות שעמדים בנסיון ובאמונתם (כשושנה בין החוחים) שאין מפתנית מיפיה ומריחה (יציץ ולא למצער יתר שאר מזער) יהי רצון שמאד יהיו פרים ורבים ולא ימעטו יותר שארית ישראל הנשאר מעט (יפרח לווי מער כתפוח בעצי היער) יציץ ויפרח ישראל כתפוח בעצי היער בזכות בהמ"ק שבו היו הכרובים דבוקים כמער איש ולויות (כתרני מהכשר זין) עשה לי כתר ותיקן עדיי כי סבבוני ז' ענני כבוד (הרוני מלא עין כתב ראיה ומנין) הרוה אותי מלא עין כל אשר שאלו עיני כן בכתב התורה וכן בראיית גבורת ה' ומנין הפקודים ועוד (הביאני אל בית היין) לאוהל מועד ששם נתנו כללותיה ופרטותיה של תורה (כלכל עדני מתשישות) פרנס אותי במעדנים שלא אהיה תש כח לקבל התורה (יסרני קשות מקששות) יסרני ה' בהלכות חזקות והם מקוששות ויסודות (כוננתי חולת חששות) בעת קבלת התורה כשהוכנתי לקבל אותה נחליתי ותשתי בראשי מכח האש ופרחה נשמתי (סמכוני באשישות) הזיל הקדוש ברוך הוא עלי טל של תחיה והשיב רוחי (לא דרך כהפלישי) כשהגיע אותי ממצרים לא הנהיג אותי דרך פלשתים אלא במקום מפולש לא דרך כבושה (גם ציה כהפרישי) גם כשהייתי פורש ממקום הישוב למדבר (למסך ופנוי טרשי) היתה שמאלו תחת לראשי שפרש הקדוש ב"ה ענן למסך עליו ולפנות ולהשוות הדרך מסלעים ומטרשים (לב אחד ושכם) לפי שנגלו וידוע לפני הקב"ה שיהו שכם אחד לקבל התורה בלב שלם לכן (דאים כעב) כשנסעו מרעמסס לסכות מאה ועשרים מיל היו פורחים כענן כי באו לשם לפי שעה כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים (למשכם לאסירים יחפון בסכם) כי הקב"ה היה חפץ בהסכמה שלימה למשוך ולהביא למתן תורה את ישראל אשר היו אסורים בגלות ובכדי שלא יקטרגו המקטרגים עליהם השביע אותם ואמר להם (השבעתי אתכם) (מבור תחתיות רדודי) מגלות מצרים שהייתי בבור תחתיות שהיו רודין אותי בפרך (לחץ עקרבי גדודי) ומלחץ של מצרים שעקצוני כעקרבים שעמדו על שפת הנהר והשליכו הילדים בנהר (מיהר וקדר מדדי) מיהר הקדוש ברוך הוא שהוא מדדי את הקץ וקידר מדת הגלות מד' מאות שנה לרד"ו שנים והכתוב מוכיח (קול דודי) הנה זה בא מדלג למהר הקץ (מבית חומר קצבי) ממצרים שהיה לי קצבה לעשות בחומר ובלבנים (בית חיים נציבי) הציבני ונטעני בא"י שנקראת ארץ החיים (מצפי) הקדוש ברוך הוא שאני מצפה לו (מציפי) הוא רואה (מצבי) מצב שלי ובזה שמיהר את הקץ (דומה דודי לצבי) (נחלה שפרה לי) נחלה נאה ויפה לי וזה"א (תקות שלש גורלי) הקיווי שקיוו שלשת אבות

אלה לי נרכס (בראשית כו לו) (יתגני) כמו מהאי (רון) לשון רנה (מצלת) לשון אלה ושמחה (טכסים) לשון סדר וחופן של טכסיסי מלוכה (מצלצלת) של צלצלי (תהלים קנ) (רום מתוחים) אומר לשמים עפ"ה שמים לרום (משלי כה ג) ועפ"ה וימתחם כאהל לשבת (ישעיה מ כב) (חרושים) ל' על גבי חרשו חורשים (תהלים קכט ג) (דושים) לשון וישימם כעפר לדוש (מ"ב יג) (תיחוחים) ל' עפר תיחוח (יאים) לשון נאה ויפה כי תרגומו של ויפת מראה ויאיא בחזוא (ערבי) לשון מתיקות (ניחוחים) אומר לקרבנות על שם ריח ניחוח (יציץ) ל' יציץ ופרח (למצער) ל' מעט מלשון הלא מצער היא (בראשית יט כ) (יתר שאר מזער) עפ"ה הותיר לנו שריד כמעט (ישעיה א ט) לפי פירוש המפרשים (לווי מער) עפ"ה כמער איש ולויות (מלכים א ז לו) (כתרני) לשון כתר (מהכשר זין) תרגום של ויתנצלו בני ישראל את עדים (שמות לג ו) ית תקון זיניהון (הרוני) לשון כוסי רויה (תהלים כג) שהוא לשון שובע (כלכל) מלשון ויכלכל יוסף (בראשית מז יב)

(עדני) ל' מעדנים (מתשישות) ל' תשות כח (קשות) הלכות חזקות וקשות (מקוששות) ל' התקוששו וקושו (צפניה ב א) ופרש"י קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים שנייהם לשון היקש אדם המשוה עצמו ויושר דרכו עכ"ל (חששות) ל' תש כחו (סמכוני באשישות) נוטריקון בשביל אש של תורה הייתי צריך לסמיכה (לא דרך) אומר למדבר שאין שם דרך כבושה (כהפלישי) מקום מפולש (ציה) מקום מדבר (למסך) כדכתיב פרש ענן למסך (תהלים קה לט) (טרשי) סלעים כמו הקדיש טרשין (ערכין יד) (לב אחד ושכם) כדכתיב ויענו כל העם יחדו וגו' (שמות יט ח) וכן ויחן שם ישראל (שם פ' ב) כאיש אחד (דאים) לשון עפיפה ופריחה מלשון כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט) (כעב) ענן ועפ"ה מי אלה כעב תעופינה (ישעיה סח) (לאסירים) אומר לישראל שהיו אסורים בגלות (בסכם) לשון הסכמה (מבור תחתיות) כנוי לגלות מצרים (רדודי) ל' שלמוד הוא רודין אותו או לשון תרגום וירקעו את פחי הזהב תרגומו ורדידו יתיה (עקרבי) לשון עקרב (גדודי) לשון תלמוד יתיב אגודא דנהרא (וקדר) עיין (במעשה הרג) (מדדי) לשון מדדין עגלים וסייחין. כלומר מדדה את בנה (מבית חומר) אומר למצרים (קצבי) לשון קצב ומדה (בית חיים) אומר לא"י שנקראת ארצות החיים (נציבי) ל' מצב ונטיעה (מצפי) אומר להקב"ה על שאנחנו מצפים ומיחלים לו או על שעינו צופה בי תמיד ודורש אותי שלא לחסרני דבר (מציפי) לשון הבטה וראייה מלשון צופות רעים וטובים (משלי טו ג) (מצבי) מצב ומעמד שלי (נחלה שפרה כו') עפ"ה אתה תומיך גורלי חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי (תהלים טז) (שלש גורלי) אומר

אונ האט גימאכט פלאנצין דיא גיוואפענטע ישראל: טירת ביתו נאצלת אז דער בית המקדש איז ווארין גיבויט האט ער זיך גימאכט זינגען מיט אפרייליך גיזאנג וויא מען טוט שפילין אויף איין חתונה: יעלו רום מתוחים דיא ישראל וואש זיינען היינט אין גלות צוא אקערט אונ צוא טרעטין זאלין דער הויכט ווערין ביז דעם הויכין הימל זיי זאלין זיין אזו שיין וויא די זיסע רויזין יציץ ולא למצער דאש ביסיל ישראל וואש זיינען איבר גיבליבין זאלין בליען אונ זאלין זיך מערין זיי זאלן בליען וויא דאש בהעפטונג וויא דיא כרובים אין בית המקדש כתרני מהכשר זין ער האט מיך גימאכט אן קריינן מיט רעכט פארטיגע כלי זין ער האט מיך גימאכט גרויש וויא דאש שווארץ אפיל פון דעם אויג והראיה אזו היא עש שטייט גישריבן הביאני אל בית היין: כלכל ער האט גישפייזט מיך איינגע צייט פון שלאפקייט גאט האט מיך גישטראפט אין דער תורה מיט הארבע אונ וייכע רייד פון דיא עשרת הדברות אין דער כח פון מיר שלאף גיווארין לא דרך כהפלישי ער האט מיך ניט גיפירט דורך דעם לאנד פון פלשתים אונ האט מיך אפ גישייד אין דר מדבר אריין אונ האט מיך איבר גידעקט מיט דעם עמוד ענן האט ער פאר גלייכט אלע בערג לב אחד ושכם אלע ישראל האבין גישוועבט מיט איין הארץ צוא גאט ער האט גיגלוסט צוא דיא ישראל וואש זיינען גיוועזן גיבונדין אין מצרים מבור תחתיות גאט האט גיאיילט אונ גישפרונגען אין מצרים ער זאל מיך ארויש נעמן פון דיא ענדשין וואש זיינען אין טיפין גרוב מבית תומר פון דעם הויז וואש מיר האבין גיארבעט מיט ליים האט ער מיך דער נאך גיפלאנצט אין בית המקדש פון די וואש האבן מיך פאר טריינקט האט גאט מיר גימאכט אבשטאנד נחלה שפרה לי פון דעם האפונג פון דיא דרייא אבות האט ער מיר גיגעבין איין שיינע נחלה דאש איז ארץ ישראל ער טוט מיר זיסן אין מיין ביטערנעש גם תתי סבר ער האט גיזאגט ער וועט מיר געבין איין האפנג אונ דאש

נְעִימוֹת בְּמַר לִי · עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי : נַם תַּתִּי סֶבֶר · וְרַק אֵין דָּבָר · נוּסוּ נוּדוּ כְּבָר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָיו עָבָר : סַרְסוּר זָרוּז מֵרֶץ · רֹאשׁ פְּרוּז הֵרֶץ · סְלוּל שָׁלוֹם וְתֶרֶץ · הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ : סִפֵּק עָתִיק מְפִיגֶיהָ · הֵפֵק מַמְתִּיק פַּגֶּיהָ · סֹלֶת סֹלֶת סְפוּגֶיהָ · הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ : עֲקַלָּתוֹן נוֹשֵׁף קֶלַע · וּפִיתוֹם מְכַשֵּׁף נִצְלַע · עָרֵב שִׁלְשׁוּל בְּהִקָּלַע · יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע : עֲרוּדִים עִם עִילִים · מָדוּ זָדוּ שְׁעוּלִים · עִנְיָן לֹא מַעֲלִים · אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים : פְּתִיגִיל וְעָגִיל בְּדַלִּי · עֲנָק פִּנֵּק קְדָלִי · פָּנִים בְּפָנִים הִשְׁדִּילִי · דּוֹדִי לִי : פּוֹעַל בָּם תַּפּוּחַ · שָׂכָר לֹא קָפוּחַ · פְּקוֹד דַּר טָפוּחַ · עַד שֶׁיָּפוּחַ : צִמְצֵם שִׁכְנוֹ מֶרְכָּבִי · יוֹם חִנּוּךְ כַּרְכּוּבִי · צִפִּיתִי פֹּה עִכּוּבִי · עַל מִשְׁכָּבִי : צְבִי קֹדֶשׁ מָנָה · מְקוֹם מִבְחַר מָנָה · צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה · אָקוּמָה נָּא : קָרַצְתִּי רַצְתִּי

...' לשון אבות (נם) לשון ...מירה בתלמוד מל' ותנומתי (תתי) כמו נתתי (סבר) ...קוה כי תרגום של תקוה סברא (איוב ה טו) ...ואלר לתורה (סרסור) תואר למשה ע"ה (זרוז מרץ) זריז במרוצה כמ"ש וישב משה ...אל משה · וילך משה · וילך משה · וירד משה (ראש פרוז) ...רומז לפרעה שהיה ראש ...פרזיו ופירוזיו ע"ה נקבת ...במטיו ראש פרזיו (חבקוק ג יד) ופירש רש"י ראשי פרזו ...פירוזיו (הרץ) שיבר ורילץ (סלול) לשון דרך סלולה (ותרץ) תרגום של במישור מרילותא (הנצנים) ת"י משה ואהרן (ספק) ל' ספוק (עתיק) תואר ליין שנקרא חמר עתיק (מפיגיה) של שם שהיין מפיג דעתו של אדם (הפק) לשון הוצאה מלשון ויפק רצון מה' (משלי ח לה) (ממתיק) לשון מתיקות (פגיה) פירות שלא נתבשלו באילן (ספוגים) תרגום של רקיקין אספוגין (עקלתון) תואר לנחש (ישעיה כז א) ונופל בו לשון נשיפה כפירוש רש"י אלל ונשיפתו עלי תורה (בראשית מט יז) וזהו כנוי לפרעה (קולע) הוא ל' השלכה וזריקה מלשון קולע באבן (שופטים כ ז) (ופיתום) הוא בעל אוב והוא (מכשף) ותואר לכל המצרים שהיו מכשפים (נצלע) לשון שבירה מלשון ובצלעי שמחו (תהלים לה טו) (ערב) לשון ערב ומתוק (שלשול) תולעת קטן ותואר לישראל ע"ש אל תיראי תולעת יעקב (ישעיה מא יד) (בהקלע) רומז למהירות כאילו הוקלע אבן מכף הקלע (יונתי) תואר לישראל שנמשלו ליונה (בחגוי) בנקיקי והוא לשון שבר כן פירש רש"י (ערודים) הוא חמור מדברי (עם עילים) חמורים קטנים כי תרגום של ועירים עשרה ועילין עשרה (בראשית לב טו) ושניהם כנוי למצרים ע"ש אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג כ) (מדו) כמו מדדו (זדו) מלשון הזידו עליהם (נחמיה ט י) (שעולים) תואר לישראל ע"ש שנדרסים ברגל (פתיגיל) חגורה רחבה של משי מלשון ותחת פתיגיל (ישעיה ג כד) (ועגול) נזמים (בדלי) מלשון בדל אזן (עמוס ג יב) ות"י חסחוס דאודן והוא הקשה שבאוזן (ענק) מגזרת העניק תעניק לו (דברים טו יד) (פנק) מגזרת מפנק מנוער עבדו (משלי כט) (קדלי) תרגום של ערפי (השדילי) לשון פתוי כי תרגום של כי יפתה אחרי ישדל (שמות כב טו) והוא כענין הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר (הושע ב טז) (פועל) כמו פעולת (תפוח) לשון גובה כמו גבעה (לא קפוח) כענין אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה (פקוד) לשון זכירה מלשון וה' פקד (בראשית כא) (דר טפוח) שוכן שמים וטפוח מלשון וימיני טפחה שמים (ישעיה מח יג) (עד שיפוח היום) שנאמר (מלאכי ג יט) כי הנה היום בא בוער כתנור (למלם שכינתו) ע"ד שאמר שלמה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה (מ"א ח כז) (יום חנוך כרכובי) דכתיב וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ לד) (כרכובי) תואר למזבח על שם שיש לו כרכוב (צפיתי) לשון ומספר אמרתך אצפה (ישעיה כט ד) (צבי קודש) תואר לבה"מ ע"ש לביתך נאוה קודש (תהלים צג) ועש"ה צבי היא לכל הארצות (יחזקאל כ ו) (מנה) בחר (מנה) לשון חלק (מבחר מנה) כדכתיב במקום אשר יבחר לשכן שמו שם (ציון) דכתיב כי בחר ה' בציון (תהלים קלב יג) (קריה נאמנה) ע"ש מציון מכלל יופי (שם נ) כי הוא ראש אמנה של עולם שמשם נברא (וקרצתי) מן קורץ עין (משלי י) לשון הבטה ללעג (דצתי) לשון שמחה מלשון ולפניו תדוץ

(נעימות במר לי ענה דודי ואמר לי) בעת שהיה מר לי בשרני נעימות וענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי (נם תתי סבר) הקב"ה אמר נתתי לכם התורה שהיא סברת תקוה לאחרית האדם (ורק אין דבר) אין דבר רק בכל דברי (ועתה נוסו נדו כבר) כמו אל מקום מנוחתכם המיועד לכם מכבר (כי הנה הסתיו עבר) כי הת' שנה שנגזרו על אבותינו עברו ויצאו מן הגלות (סרסור זרוז מרץ) משה שהיה סרסור בין השי"ת ובין ישראל וזרז במרוצה (ראש פרוז הרץ) שבר ורלץ את פרעה שהוא ראש חילו (סלול שלום ותרץ הנצנים נראו בארץ) להנהיג דרך שלום ומישור נראו משה ואהרן בארץ שנמשלו ללולבי תמרים (ת"י) (ספק עתיק מפיגיה) הספיק בשולי היין שנקרא חמר עתיק ומפיג דעתו של אדם (הפק ממתיק פגיה) פירות הארץ הפיקו מתיקות מפיגתן להביא מהם בכורים (סלת סולת ספוגיה) החטים נעשו סולת כדי להביא מהן רקיקין למנחות כמ"ש (התאנה חנטה פגיה) אלו הבכורי' (והגפנים סמדר) אלו נסכים (עקלתון נושף קלע) פרעה שהיה מעקם ומעקש כנגד הקדוש ב"ה כמו נחש עקלתון שנושף ברוחו כשנושך נפל בים במהירות כאילו הושלך מן הקלע (ופיתום מכשף נצלע) המצריים שהיו כולם מכשפים כפיתום שהוא בעל אוב נשברו שלא היו יכולין לברוח מן הים (ערב שלשול בהקלע) ערבה תפלתם של ישראל להקדוש ב"ה שאין כחם אלא בפה כתולעת קטן שאין כחו אלא בפה ונתקבלה מהר תפלתם כמו שזורקים אבן מן הקלע מהר וכל זה היתה בעת שהיתה (יונתי בחגוי הסלע) באותה שעה שרדף פרעה אחריהם והשיגם חונים על הים (ערודים עם עילים) מצרים אשר בשר חמורים בשרם הגדולים עם הקטנים מדו זדו (שעולים) מדדו וזדו על ישראל הדרוסים ברגל (ענין לא מעלים) שאין אדם מעלה על לבו שאמרו (אחזו לנו שועלים) קטנים כמ"ש כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (פתיגיל) הלבים אותו הקב"ה מלבוש של תפארת (ועגיל בדלי) ונזם באוזן בתנוך אזני (ענק פנק קדלי) העניק והיה מפנק צוארי וערפי בתכשיטים של אבנים טובות ומרגליות (פנים בפנים השדילי) פתה אותי הקב"ה פנים בפנים כמ"ש פנים בפנים דבר וכן אנכי מפתיה וגו' והראשי שהוא דודי לי (פועל בם תפוח) כפעולת אברהם שמל עצמו וכל ילידי ביתו ונעשה מהן כמו גבעה וזרחה עליהם החמה והסריחו עד שעלה ריחם למעלה בקשו מה"ש לדוחפן א"ל הקב"ה הניחום שריח זה ערב לפני כקטורת (שכר לא קפוח) אין שכרם קפוח מהש"י לעולמי רבש"ע (פקוד דר שפות) אתה ית"ש הדר בשמים פקוד אותו השכר לישראל לעתיד לבא (עד שיפוח) היום בו"א יום בוער כתנור אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה אל תא המערבות ואגאל בזכות זה (למלם שכנו מרכבי) למלם שכינתו במרכבי הקטנה בין שני בדי ארון שבמשכן אשר הכינותי לו (יום חנוך כרכובי) ביום חנוכת המזבח שיש לו כרכוב (צפיתי פה עכובי) אמרתי פה אתעכב במשכן ולא יביאני השי"ת לבית המקדש לפי שהייתי (על משכבי) במדבר ל"ח שנה ואמר איני בקרבכם לכן סברתי לדור רק במשכן והקב"ה לא עשה כן אלא (צבי קודש מנה) מנה ובחר לבנות א"י (מקום מבחר מנה) והמקום הנבחר למנתו ולחלקו לשכן שמו שם שהוא (ציון קריה נאמנה) ויה"ר (אקומה נא) מן הגלות ואהיה שם כמאז וגם שם בא"י לא הלכתי בדרכו אך (קרצתי) שהייתי קורץ עין לנביאי השקר שנבאו טוב עלי מה שאני חפץ (דצתי באומרים) שמחתי

איז ניט קיין ליידיגע זאך עש איז שוין לאנג צייט איר זאלט אנטלויפן פון דעם גלות מצרים סרסור זרוז מרץ ער האט זיך מזרז גיוועזן דער גיוועזענער מעקלער משה רבינו אונ האט צוא בראכין דיא עלצטע פון דיא חיילות פון מצרים אונ האט זייא גפירט אין אקלארין וועג ספק עתיק מפיגיה ער האט אויף דער וועלט אברכה גישיקט פון דעם אלטין ויין וואש מען האט גיגאסין אויף דעם מזבח אונ פון דיא פירות וואש מען האט גיבראכט ביכורים דיא זעמל מעל האט מען גימוזט קלאר מאכין אויף דרייצהן זיפין צום לחם הפנים עקלתון נושף קלע דער קרומער שלאנג פרעה אונ דער מכשף איז פאר שמיצט אונ צוא בראכין גיווארין די תפלה פון די ישראל איז גיפלויגין וויא אפייל פליט ערודים עם עילים דיא מצרים וואש זיינען גיגליכן צוא איין אייזל האבין זייא גימאסטין יודשע קינדר אונ האבין גיווארפין אין ים אריין דאש איז אזו אזאך וואש איז ניט פאר הוילין פון דער וועלט פתיגיל ועגול בדלי גילדרנע שטיק האט ער מיר אן גיהאנגן אויף מיינע אויערין אונ שיינע צירונג אויף מיין האלז ער האט גירעט מיט מיר וויא איין פנים מיט דעם אנדערין פנים: פועל בם תפוח דער ישראל וואש האלט אין דעם יצר הרע אונ טוט ניט קיין עבירה איז זיין שכר ניט פאר סיטן פון גאט וואש וואנט אויף דעם הימיל צמצם שכנו דעם טאג וואס מען האט בנייעט דעם מזבח האט גאט מצמצם גיוועזן זיין שכינה מיט דער מרכבה איך האב גיקוקט אז איך בדארף זיין אין דער מדבר בייא

בְּאוֹמָרִים · טַפְּתִי נַפְּתִי בְּמוֹרִים · קִלְקַלְתִּי שְׁמָנִים שְׁמָרִים · מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים: קִנְיָן כִּי שָׁבַרְתִּי · וְטוּב לֹא סְבַרְתִּי · קָדְשׁוּ לוּלֵא חִבַּרְתִּי · כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי: רֶשֶׁם אָסַר בִּצְבָאוֹתֵיכֶם · בְּזַעֲזוּעַ חֵיל אֱיָלוּתְכֶם · רָחוֹק דָּחוּק אֶתְכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: רֵישׁ גַּלֵּי כְּהֶעָלֶה · יוֹנָה תַמָּה עָלָה · רָגְשׁוּ בְּנֵי עַוְלָה · מִי זֹאת עוֹלָה: שֵׁרוּת שַׁפְרִיר שְׁטָתוֹ · מַטּוֹת וְרִבּוֹא חִטָּתוֹ · שַׁעַר צָא וְשִׁטָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ: שִׁירַת עִרְבּוּב מִלְּעָרֵב · אֻמָּנוּת אַבּוּב עָרֵב · שִׁירוֹת נִבּוּב הֶרֶב · כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב: תָּאָיו פֶּסֶק לוֹ · מְלֹאת כְּנֵי טַרְסְקָלוֹ · תַּטְלִיל חָסָה לוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ: חזן תְּאַר פָּנִים מֵהַכֶּסֶף · נוֹעֲמוֹ יְדִידוּת כּוֹסֶף · תַּבְנִית אוֹת יוֹסֵף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף:

איתא במדרש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו · א״ר יצחק חזרנו על כל המקרא ולא מצאנו שעשתה בת שבע עטרה לשלמה · אלא זה אהל מועד · ביום חתונתו זו עמידת הר סיני · בשמחת לבנו אלו ז׳ ימי המלואים · אמנו זו כנ״י עפ״י פרשנים שאלה כרחשו בריום נבנה אל כביאור · וכראתי כהרווה אחר פסוקי שיר השירים חתום שם המחבר מרדכי הקטן יגדל ויצליח בתורה אמן ואמן סלה:

חזן צְאֶינָה וּרְאֶינָה ק״ה מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידִים · רִנַּת חֲתֻנַּת דּוֹדִים:

נדבריהם (טפתי נפתי) דברתי ואנפתי (במורים) לטו דרכי השם יתברך (קלקלתי שמנים) קלקלתי השמנים שלי שהוא יותר טוב משמן על שמנם׳ עכור כמו שמרים (מצאוני השומרים) נבוכדנצר וחביריו והחריבו בהמ״ק והגליט מארצנו (קנין כי שברתי) אחר ששברתי ופרקתי מעלי קנין התורה (וטוב לא סברתי) לא הייתי סבור עוד שיהיה טוב (קדשו לולא חברתי) ולולא שעמדה לי זכות המשכן שחברתי לו (כמעט שעברתי) מן העולם ואיננו (רשם אסר בצבאותיכם) אתם עובדי כוכבים ומזלות אשר אתם לוחצים אותנו ואתם בוטחים על גבורתכם תדעו כי כבר רשם האל יתברך איסור בצבאותיכם לאמר עד פה תבואו ולא תעברו ואף כי (בזעזוע חיל אילותכם) ותוקף שלכם הוא עתה במעמד טרא ואיום (רחוק דחוק אתכם) מ״מ יבא העת ותבאו גם אתם לידי ריחוק ודיחוק ועל זאת (השבעתי אתכם) כי הלא תזכרו (ריש גלי כהעלה) כאשר העלה הקב״ה ביד רמה (יונה תמה עלה) עילה וגדל את ישראל שנקראים יונתי) תמתי איך (רגשו בני עולה או השתוממו לאמר (מי זאת עולה) מן המדבר וככה אז כן כחו עתה למהר לגאלנו גם תמהו העובדי כוכבים ומזלות כאשר ראו (שרות שפריר שטתו) עבודת המשכן שהיה מעלי שטים היתה על ידי (מטות ורבוא חטתו) מטות שבטי ישראל עם רבוא נפריהם של פרחי כהונה ולויה (שער צא ושטתו) וגם היניקה והכליכה היתה בשורות משוערות ומערכות (הנה מטתו) זה היה באהל מועד שנקרא מטתו (שירת ערבוב מלערב) אף שהלוים היו משוררים בערבוביא לא היו מערבבים השיר לשורר אחד בקול גדול ואחד בקול נמוך רק כמ״ש להשמיע קול אחד וכן אותן שהיו (אומנות אבוב ערב) לשורר בכלי נחושת שעשה משה שנקראת אבוב שיש לו קול ערב הם ג״כ מערבין את הנעימה להשמיע קול אחד (שירות נבוב הרב) ושירות כלים נבובים וחלולים היו הרבה וגם (כולם אחוזי חרב) אחוזי כלי ניגון המסנים חרב (תאיו פסק לו) עם לבנות משכן ולהקריב קרבנות (מלאת כני טרסקלו) כדי למלאות בכיסו ועמודי עולמו העומד על שלשה דברים על התורה והעבודה וג״ח כי קודם המשכן היה העולם עומד על ב׳ רגלים לפי שאברהם היה גומל חסדים לבריות וכשקבלו התורה היה רגל שני וכשהוקם המשכן ונעשה בו עבודה נעשה רגל שלישי (תטליל חסה לו) ככך ומחסה עשה לישראל התוסיף בו (אפריון עשה לו) תופת כתר לכבוד עשה לו במה שצוה לבנות המשכן ובו נתכסה ובוא העולם על מכונו ככסא שיש לו שלשה רגלים שעומד בחוזק (תאר פנים מהכסף טעמו ידידות כוסף) ראה לתאר פניהם של ישראל הנעימים והידידים והתמודים שלא יהיה בכסופא ובושת מעון העגל לכך (תבנית אות יוסף) בבנין בהמ״ק שנבנה תחת דגל יוסף (עמודיו עשה כסף) ולא זהב כדי שלא להזכיר עון העגל: אתם כנסת ישראל (צאינה וראינה משכיל שיר ידידים) נאו וראו שיר ידידות ששרו ישראל להקב״ה (רנת) והרנה שרננו ביום קבלת התורה שהיא (חתונת דודים)

דהנה (איוב פא יא) (טפתי) לשון דבור מלשון [illegible] הטיפו (מיכה ב) (נפתי) לשון אנף מלשון אודך ה׳ כי אנפת בי (ישעיה יב א) (שמנים) לשון שם טוב מלשון לריח שמניך טובים (שה״ש א ג) וכפירוש רש״י שם (מצאוני השומרים) כנוי לאומות העובדי כוכבים כי תרגום יונתן (שה״ש ה ז) אדביקו כי כשדאי דנטרין אורחתא מפיקין (קנין) קאי על התורה כמאמרם ז״ל תורה קנין אחד (סברתי) לשון סברה (קדשו) קאי על המשכן (חברתי) עפ״ש ויחבר את האהל והיה המשכן אחד (שמות כו יא) (רשם) לשון כתיבה כמו את הרשום בכתב (דניאל י כא) (בזעזוע) ענין רתת ורעדה מלשון ויקצו מזעזעיך (חבקוק ב ז) (חיל) לשון חלחלה (אילותכם) לשון תוקף מלשון אילותי לעזרתי חושה (תהלים כב כ) (ריש גלי) הוא תרגום של ביד רמה (יונה תמה) קאי על ישראל עפ״ש יונתי תמתי (שה״ש ה ב) (עלה) ל׳ עליה וגדולה (שפריר) אהל מל׳ ונטה את שפרירו עליהם (ירמי׳ מג י) (שטתו) ל׳ עצי שטים (מטות) שבטים (חטתו) הנריו הילדים רכים פ״י תחיין (בראשית לג יג) איש כרך כך (דברים כח לד) פ״י גברא דמתפי (שער) מלשון שיעור וערך (שיטתו) ל׳ שיטין הידוע בתלמוד והיינו שורות (מטתו) כנוי לאהל מועד כפירש רש״י (מלערב) לשון ערבוב (אבוב) פלעסט״י בלע״ז (ערב) ל׳ עריבה (נבוב) חלולים מלשון נבוב לוחות (תאיו) חדר מרווח באמצע הבית להשתמש בו בהנגע נקרא תא בלשון הכתוב מל׳ והתא שם אמות (יחזקאל מ יב) (פסק) מלשון הפוסק מעות לחתנו וטעמו צוה (מלאת) כמ״ש נפתח ובלע״ד בתולם (כני) כיור נחושת וכנו פ״א ובסיסים (שמות ל יח) שפירושו מקום מושב וכאן הוא תואר לעמודים (טרסקלו) פלס יוונים וטעמו כסא של שלש רגלים ורומז אל העולם העומד על שלש רגלים (תטליל) לשון צל (אפריון) טעמו לשון מטה כמו הושיבה באפריון והכין ומרים מרקדים לפניה · ופירש אפריון אסוס שהשאלות בכן כלום · וכאן הוא תואר למשכן וכמ״ש הראב״ע מה מטה זו פרה ורבה אף המשכן ובהמ״ק פרים ורבים וכן פירש רש״י הנה מטתו (שה״ש ג ז) אהל מועד ועל אפריון (שם פ׳ ט) פירש גם כן אהל מועד (מהכסף) לשון בושה וכסופא (טעמו ידידות כוסף) תוארים לישראל הנעימים והידידים והתמודים (כוסף) הוא מלשון כי נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (תבנית אות יוסף) קאי לבהמ״ק כמו שת״א באחסנתא יסבני מקדשא: (וראינה) פ״ד וכל העם רואים את הקולות כי אין בשיר טוב בראות כי אם בשמע (משכיל שיר ידידים) עפ״ש משכיל שיר ידידות (תהלים מה א) והמשכיל כנ״י לכלה והמקום לדודה כמבואר לעיל בפתיחת הסיום (רנת) פ״ש הכתוב וירא כל

דעם מִשְׁכָּן אַיידֶר אִיךְ בִּין גִיגַאנְגֶן קֵיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צְבִי קוֹדֶשׁ מֵנִה דָּאס אוֹיס דֶער װַיילְטֶע אוּנ גְלוּסְטִיג אוּנ הַיילִיג לַאנְד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָאט עֶר מִיר אָפּ גִיטַיילְט דִיא שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם דִיא עֶלְצְטֶע שְׁטָאט פוּן דֶער גַאנְצֶר װֶעלְט קִרְצְתִּי רְצְתִּי אִיךְ הָאבּ מִיר גִיפְרַייט מִיט דֶער זָאג פוּן דֶר תּוֹרָה אוּנ הָאבּ גִיטָאן טְרִיפְן מִיט זִיסְקַייט פוּן מַיינֶע לְעֶרְנֶערְם דֶער נָאךְ הָאבּ אִיךְ מְקַלְקֵל גִיוֶועזְן אִיז גִיוָוארִין פוּן דֶעם רֵיינֶם אַייל הֵייבְּן קִיז כִּי שָׁבַרְתִּי דֶעם קִנְיָן פוּן דֶער תּוֹרָה הָאבּ אִיךְ צוּא בְּרָאכְן אוּנ קֵיין נוּטְץ הָאבּ אִיךְ נִיט גִיהָאפְט אוּנ װֶען זַיין הַיילִיקַייט װָאלְט מִיךְ נִיט בֵּהֶעפְט כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי · רֶשֶׁם אָסַר בִּצְבָאוֹתֵיכֶם מִיט אַשְׁבוּעָה הָאט עֶר אָן גִיבּוּנְדְרִין דִיא יִשְׂרָאֵל אַז נָאט הָאט אַרוֹיס גִינוּמֶען פוּן מִצְרַיִם דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ דִיא דִינְגֶען גְלַייךְ צוּא אַשֵּׁיינֶע טוֹיבּ הָאבִּין גִישְׁטוּרְמְט דִיא שְׁלֶעכְטֶע מֶענְטְשִׁין אוּנ הָאבִּין גִיזָאגְט מִי זֹאת עוֹלָה: שֵׁרוּת שַׁפְרִיר שְׁטָתוֹ דָּאס שֵׁיינֶע גִיצַאנְג וָואשׁ דִיא לְוִיִּם הָאבִּין גִיזוּנְגֶען אִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וָואשׁ דֶער בִּגְיָן אִיז גִיוֶועזְן מִיט טֶענְן הָאלְץ וָואשׁ פוּן דִי שְׁבָטִים פוּן זַייעֶרֶע מִילְיָאנֶען אִיז וָוארִין גִיקִיפְט דִי טוּיעֶרִין וָואשׁ דוּרְךְ זַייא טוּט אַרַיין גֵיין אִיטְלִיכֶר מִיט זַיין גַאנְג שִׁירַת עִרְבּוּב דָּאשׁ גִיזַאנְג אִיז זִים גִיוֶועזְן אוּנ הָאט זִיךְ נִישְׁט פַאר מִישְׁט עֶשׁ אִיז גִיוֶועזְן גְרוֹישׁ חָכְמָה דְרִינֶען פוּן דִיא כְּלֵי זֶמֶר פִיל גִיזַאנְג הָאבִּין זַייא גִיזוּנְגֶען תָּאָיו פָּסַק לוֹ עֶר הָאט אוֹישׁ גִיוֶועצְט זַיינֶע חֲדָרִים מִיט דֶער פִילוּנְג דֶעם פוּנְדַאמֶענְט פוּן זַיין שְׁטוּל עֶר מַאכְט בְּשִׁיצִין דִי תָּאשׁ בְּשִׁיצִין זִיךְ אִין אִים תְּאַר פָּנִים נָאט הָאט גִימַאכְט דָּאס גִישְׁטַאלְט פוּן יִשְׂרָאֵל אוֹיף זַיין פוֹרֶם זַייא זָאלִין נִישְׁט פַאר שֶׁעמְט וֶוערִין יִשְׂרָאֵל זַיינֶע בַּייא נָאט נִים גִילִיבְּט מִיט גִילוּסְטִיקַייט אוּנ וִויא דָּאשׁ

חזן הִנָּךְ יָפָה ק"ה דַּת דִּין וּפְקוּדִים · כָּפַל יָחִיד לִפְקוּדִים:

חזן שִׁנַּיִךְ ק"ה הִרְחִיק כְּאוֹר חֲמוּדִים · קְשׁוֹט לָשׁוֹן לִמּוּדִים:

חזן כְּחוּט הַשָּׁנִי ק"ה טַעַם זַיִן יְלִידִים · נֶגְדּוֹ שִׁלֵּם לַיְלָדִים:

חזן כְּמִגְדַּל דָּוִיד ק"ה יִקְרַת פִּנַּת יְסוֹדִים · גְּבוּל הוֹרָיוֹת יְסוֹדִים:

שְׁנֵי שָׁדַיִךְ: דִּבּוּק אַחִים חֲסִידִים · לְרוֹעִים תְּיָרִים חֲסוּדִים · עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם: יוֹם צְדָקָה לַחֲרֵדִים · חֲבוֹל זֵדִים זְרָדִים · כֻּלָּךְ יָפָה: בְּלִי מוּם מְכֻבָּדִים · תָּם וְחֶלְקוֹ מְזֻבָּדִים · אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה: וְעוֹד שְׁכִינָה בְּשִׁעְבּוּדִים · רָצוּף בְּבוֹא מֵאֲבוּדִים · לִבַּבְתִּנִי אֲחוֹתִי כַלָּה: הַבַּת בַּת נְגִידִים · אַהֲבָה וְחִבָּה אֲגוּדִים · מַה יָּפוּ דֹדַיִךְ אֲחוֹתִי כַלָּה: מְנוּחָה וּשְׁאָר וְעוּדִים · וְשֶׁמְנַיִךְ קִרְיַת מוֹעֲדִים · נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה: אַחֲוַת מְשִׁיחִים עוֹמְדִים · מִבְּלִי קִנְאָה מְצֻמָּדִים · גַּן נָעוּל נָקָם וְאֵין מַגִּידִים · סָתוּם לְתַלְבּוֹשֶׁת הַבְּגָדִים:

פסח ויכוח (ויקרא ס כד) (דת דין) תורה נאמרה שבכ"פ (יחיד) תולר לנקדוש ברוך הוא (לפקודים) תולר לישראל עם"פ אלה הפקודים (כאור) לשון תלמוד נבטו כאור (ב"ק ד' ק') ופי' שם הבוהה (זין ילידים) עם"פ וירק את חניכיו (בראשית יד טו) (יקרת פנת יסודים) תולר לנבהמ"ק עם"פ הנני יסד בציון אבן אבן בוחן פנת יקרת מוסד מוסד (ישעיה כח טז) (הוריות) לשון הוראה (שני שדיך) תולר לשני משיחים (לרועים) תולר למשה ואהרן (תירים) מלשון ויתורו את ארץ (במדבר יג ב) (חסודים) לשון חן וחסד פי' כלה נאה וחסודה וכן אסת חן מהורסם אשה חסידותא (לחרדים) תולר לישראל עם"פ החרדים אל דברו (ישעיה סו ה) (זדים) עובדים הגבכדים ורשעים לקמים וכאן רומז לרשעים (תם) תולר ליעקב (מזובדים) לשון חלק מלשון זבד טוב (בראשית ל כ) (בשעבודים) בגלות ועם"פ עמו אנכי בצרה בכל צרתם לו צר (רצוף) קפצו השכינה רצופה ותורה ממך והוא לשון תלמוד רצופין אין לו חזקה (ב"ב ד' ל"ו) פי' נמוצין זה בצד זה בלי הפסק בנתיים כלומר מעורבין זה בזה (מאבודים) מגלות ועם"פ האובדים בארץ אשור (נגידים) תרגומו קבוע על לוח לבי ותרגומו (כלה) ככ"י כן תרגומו (נגידים) תולר לאבות אף תולר לאברהם שנאמר בבית אלהים אלהי אבותם (בראשית כג ו) (דודיך) לשון אהבה וריעות (מנוחה) זו שילה (ושאר ויעודים) זו נבגעון ונבגל (ושמניך קרית מועדים) תולר לירושלים (אחות משיחים עומדים) שני אלה בני היצהר העומדים על אדון כל הארץ (זכריה ד יד) (מצומדים) לשון חבור מלשון צמיד פתיל (מלבושת הבגדים) כמ"ש וילבש בגדי נקם תלבושת (ישעיה נט יז):

עוד ראה (הנך יפה דת ודין) שאת יפה כדת התורה שבכתב שיש בה דינים (ופקודים) ובתורה שבע"פ שספקדו חכמים וזה נרמז במה שאמר (כפל יחיד) שכפל הקב"ה לומר שני פעמים הנך יפה (לפקודים) לישראל (שניך הרחק) השנים שלך הם מרוחקים (כאור חמודים) מחמודים כעורים ומן הדומה לו (קשוט לשון למודים) רק הם מקושטים בלשון למודים (כחוט השני) (טעם זין ילידים) אברהם שזיין את חניכיו למלחמה עם המלכים ואמר לו אם מחוט ועד שרוך נעל משפם זה שלם הקדוש ב"ה לבניו שזכו לב' מצות לחוט של תכלת ורצועה של תפילין (גבול הוריות יסודים) והוא גבול שהוראה שמשם יצא הוראה לעולם שנאמר בכהנים המיוסדים לשרתני יורו משפטיך ליעקב: (שני שדיך דבוק אחים חסידים) משיח בן דוד ומשיח בן אפרים המתידים שנאלנו במהרה בימינו הם אחים חסידים מדובקים דומים (לרועים תירים חסודים) אלו משה ואהרן אשר היו רועים ותיירים לתור להם מנוחה לישראל כחמודים (עד שיפוח היום) אשר עליו כתב מלאכי ואמר כנה היום בא בוער כתנור וגו' (יום צדקה לחרדים) לישראל החרדים לדבר ה' יהיה יום צדקה כמ"ש שמש צדקה ומרפא בכנפיה (חבול זדים זרדים) ויום חבול הוא לזדים הרשעים הדומין לענפים הנפסדין כמ"ש והיו כל זדים ועושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא (תם וחלקו מזובדים) יעקב איש תם ובניו מחולקים בחלק טוב שבאו לחלקו של הקב"ה שנאמר כי חלק ה' עמו וכ"כ הוא מדובק בנו עד שאמר (אתי מלבנון כלה) כשהלכו מבהמ"ק עמי תלכו (ועוד שכינה בשעבודים) השכינה תתועד עמך בגלות (רצוף בבוא מאבודים) ואהיה מחובר עמך כשהשיב מהגליות לירושלים וכה אמר ה' (לבבתני אחותי כלה) אהבתינו בלב את כל"י (הבת בת נגידים) בת האבות הנגידים (אהבה וחבה אגודים) שהיו אגודים עמו באהבה וחבה (מה יפו דודיך אחותי כלה) מה יפה אהבתי אליך שנתתי לך מקום מנוחה בשילה (ושאר ויעודים) ושארי מקומות הנבחרים שנתוועדה שם שכינה כמו נוב וגבעון (ושמניך קרית מועדים) משמיך השוב שבכלם היא ירושלים שהיא קרית מועדים ששם הלכו כל ישראל לרגל ושם (נפת תטופנה כו' אחות משיחים עומדים) שני משיחים משיח בן יוסף ומשיח בן דוד יעמדו שם לפני הקב"ה (מבלי קנאה מצומדים) מחוברים יחד בלי שום קנאה כדכתיב וסרה קנאת אפרים (גן נעול נקם) יום הנקם הוא גן נעול (ואין מגידים) ואין נביא מגיד כדכתיב הלא הוא כמוס עמדי וגו' לי נקם ושלם יום נקם בלבי והוא (סתום לתלבושת הבגדים) עד ילבש הקדוש ברוך הוא בגדי נקם:

אות ה' וואש עס איז צו גיזעצט ביי יוסף שטייט יהוסף:

צוינה ורֹאינה ער מאכט קלאג דאש גיזאגט פון די גליבטע ישראל הנך יפה דיא ישראל זיינען שיין מיט תורה שבכתב אונ שבעל פה שניך דיא ישראל זיינען אפ גהיט פון דעם לשון וואש איין מענש גלוסט דוקא צוא רידין וואש איז גוט שיין פאר גאט אונ לייט נאר זיי זיינען גילערנט צו שמועסין מיט שיין לשון כחוט השני אזו ווי שיינע גיפארבטע פייד דאש איז אברהם אבינו האט גיווארינט זיינע בני בית דער פאר איז בצאלט גיווארין זיינע קינדער כמגדל דויד וויא דער טורעם פון דוד המלך דאש איז דאש בית המקדש דאש טייערע ווינקיל פון דער וועלט דאש טייערע ארט וואש דאבין גיגרונט פעסט אונזערע אבות יסודי עולם:

שני שדיך דיא ביידע ברידער חסידים משה אונ אהרן וואש זיינען גיגליכין צו צווייא ברוסט שיינע פאסטיכר ווערין זייא אן גירופן עטט זיין אין משיחס צייטן איין טאג פון צדקה צוא דיא וואש אילן צוא דיא רייד פון גאט אין דער צייט אז עש וועט פאר דארבין דיא רשעים וואש זיינען גלייך צוא גראז אונ אזו שטייט (כולך יפה) בלי מום די ישראל זיינען גיעהרט מיט כבוד ביא גאט אן איין שום מום יעקב איש תם אונ אין זיין חלק זיינען זייא מיט גאט בהעפט אזו וויא אין פסוק שטייט (אתי מלבנון כלה) ועוד שכינה דאש אן גיבריים פון דער שכינה איז מיט דיא ישראל אין זייערע ארבייט אין גלות אבר ער וועט מיט זיי זיין אין איינעם אין ירושלים וויא עש שטייט די ישראל וואס זיינען די קינדר פון נגידים אברהם יצחק יעקב מיט גרוים ליב שאפט זיינען זייא אן גיבונדין מיט גאט מנוחה ושאר ויעודים דאס רואונג פון משכן אין שילה אונ דער בית המקדש דאש איז דאש ארט פון אלע אן גיברייטע צייטן אזו וויא עש שטייט (נופת תטופנה שפתותיך כלה) יאחות דאש ברידר שאפט פון משיח בן יוסף אונ משיח בן דוד זיינען בהעפט אן קנאה אזו וויא עש שטייט (גן נעול) דעם טאג פון משיח צייטן זאגן דיינע ישראל גיט אוים עס איז פאר שטעקט אפילו צוא דעם

(שלחיך פרדס שפר נאים והדורים) אומר הקדוש ברוך הוא שנפיך וגדולים שלך כמה נאים והדורים מביאת מצרים כפרדס יפה וכמה דומין (לטכסים מלכים אדורים) לדגלי מלכים מוכתרים (נרד וכרכום) כמו שנרד וכרכום מסודרים בכל עברי הפרדס כן היו הדגלים (מזה ומזה סדורים) של ד' עבריהם ובכל רוח מארבע רוחות היו שלשה שבטים (החוט המשולש גדורים) והיו גדורים בכל פאה כדמות משולש (מעין גנים הדחת קלים וחמורים) כמו שמעין גנים מדיח שומאה קלה וחמורה כך ישראל מדיחין בתשובתן עבירות קלות וחמורות (טבילות נקיות שמורים) כשהם שומרות יום כנגד יום ויושבות וסופרות שבעה נקיים ואח"כ טובלות ואחר הערב עלי דיתך ממעשיך הנאים (עורי צפון ובואי תימן יחד לכנס נסערים גלות כל שערים) אני אטיב את הרוחות שיעוררו עצמם יחד צפון ודרום לכנס את ישראל שנסערים והמפוזרים בגלות כל שערים (באתי לגני אחותי כלה) בימי חנוכת הבית בשבעת ימי המלואים (דוגמת מלואים גמורים לקבל אברים ואמורים) לקבל האברים והאמורים דוגמת שמיני למלואים שהיו במשכן ואומרת כנ"י (אני ישנה) בגלות עד (ביאת עיר משעירים) כמ"ש מי זה בא מאדום (ישעיה סג) (תוחלת יסחבום צעירים) ואני מייחל שיעוררו אותם בניה של רחל שהם הצעירים שבשבטים (פשטתי את כתנתי רבתי) ע"י עונותי אבדתי את כתנתי הגדולה היא השכינה (ושני כתרים) הם (האורים ותומי סתרים) המגידים דברים נסתרים (דודי שלח ידו אז לסעוד הורים) בימי עזרא וסיעתו שלח הקב"ה את ידו לעזור להם לבנות בית המקדש (מזומן עוד לנמהרים) והוא מזומן עוד לעזור ולסעוד לישראל הנמהרים לעשות רצונו לבנות להם בית המקדש (קמתי נצבתי בחמד הרים) עמדתי בהר סיני (ורצתי אצתי בזהרים) ודחקתי את עצמי בשמחה אל אזהרותיו (פתחתי מאלי בנטוף מורים) בהר סיני שנתמלא כל העולם בשמים לא הוצרכו לפיים אותם את חבירו ולפתותו (נעשה ונשמע אמרים) לומר האמרים הנאים נעשה ונשמע אלא כל איש ואיש ענה מדעתו ומאליו וכשאמרתי נעשה ונשמע (מצאוני לגיונות סבבוני כנהרים) סבבוני חיילות של מלאכים במ"ת כנהרות והקדוש ברוך הוא היה עומד (כהדסים בהרים) ואמר לנו (השבעתי אתכם) (דרוש דוד מישרים) שתדרשו אותי שאני אוהב שלכם ללכת בדרך מישור (סור מרוכסי קשרים) ולסור מחבורת קשר רשעים (מה דודך מדוד) לעתיד לבוא ישאלו מכחישי התורה מה אלהיכם מכל אלהים (שאול) ולמה אם של גיהנם בוער בנו ולכם (נפשרים) כמים פושרין משיבין (הם) לעובדי כוכבים אנחנו (באומות הכשרים) לפי שאנו הכשרים שבאומות עובדי כוכבים (מה דודך כו') אשר נגדו נכרנים

שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס׃ שְׁפַר נָאִים וַהֲדוּרִים׃ לְטַכְסִים מְלָכִים אֲדוּרִים׃ נֵרְדְּ וְכַרְכּוֹם מִזֶּה וּמִזֶּה סְדוּרִים׃ הַחוּט הַמְשֻׁלָּשׁ גְּדוּרִים׃ מַעְיַן גַּנִּים׃ הֲדָחַת קַלִּים וַחֲמוּרִים׃ טְבִילוֹת נְקִיּוֹת שְׁמוּרִים׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן׃ יַחַד לְכַנֵּס נִסְעָרִים׃ גָּלוּת כָּל שְׁעָרִים׃ בָּאתִי לְגַנִּי אֲחוֹתִי כַלָּה׃ דֻּגְמַת מִלּוּאִים גְּמוּרִים׃ לְקַבֵּל אֵבָרִים וְאֵמוּרִים׃ אֲנִי יְשֵׁנָה׃ בִּיאַת עִיר מִשְּׂעִירִים׃ תּוֹחֶלֶת יִסְחָבוּם צְעִירִים׃ פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי רַבָּתִי׃ וּשְׁנֵי כְתָרִים׃ הָאוּרִים וְתֻמֵּי סְתָרִים׃ דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ׃ אָז לִסְעוֹד הוֹרִים׃ מְזֻמָּן עוֹד לְנִמְהָרִים׃ קַמְתִּי׃ נִצַּבְתִּי בְּחֶמֶד הָרִים׃ וְרַצְתִּי אַצְתִּי בִּזְהָרִים׃ פָּתַחְתִּי׃ מֵאֵלַי בִּנְטוֹף מוֹרִים׃ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע אֲמָרִים׃ מְצָאוּנִי לִגְיוֹנוֹת סְבָבוּנִי כַּנְּהָרִים׃ עוֹמֵד כַּהֲדַסִּים בֶּהָרִים׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם׃ דְּרוֹשׁ דּוֹד מֵישָׁרִים׃ סוּר מֵרֻכְסֵי קְשָׁרִים׃ מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד׃ לֶעָתִיד שְׁאוֹל נִפְשָׁרִים׃ הֵם בְּאֻמּוֹת הַכְּשֵׁרִים׃ מַה דּוֹדֵךְ מִדּוֹד׃ נְאֻמִּים

(שלחיך) פתן ששששות כמנסים מלשון שלוחותיה נטשו (ישעיה טז ח) והוא מומר לישראל (לטכסים) לי דגל כי תרגום של דגל טכס (אדורים) מל' אדירי כמם (החוט המשולש) מעמו כדמות משולש (קלים וחמורים) עבירות קלות וחמורות (נסערים) לשון סערה והוא רוח החזק ועכ"ה והסערה על כל הגוים (זכריה ז' יד) (בכל שערים) כמ"ש ומזרח במזרח בשערי הארץ (ירמיה טו ז) ושערים ל' עירות (עיר) לשון עיר וקדיש (דניאל ד' י) פירש"י והוא מלאך שהוא שר לעולם וכאן הוא אומר לסקב"ה עכ"ה הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל (תוחלת יסחבום צעירים) כמ"ש אם לא יסחבום צעירי הצאן (ירמיה מט) (כתנתי) רומז לשכינה וכן הוא בפרקי היכלות (אז) בימי בית שני (לסעוד הורים) לסעוד זרובבל ויהושע כמ"ש ועתה חזק זרובבל נאום ה' וחזק יהושע וגו' כי אני אתכם (חגי ב) (מזומן עוד לנמהרים) כדכתיב ולבב נמהרים יבין לדעת (ישעיה לב) אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראו (שם לה) (נצבתי בחמד הרים) עכ"ה ויתיצבו בתחתית ההר (שמות יט יז) ועכ"ה ההר חמד אלהים לשבתו (תהלים סח יז) (דלתי) לשון שמחה מלשון ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) (אצתי) ל' מהירות ודחיקה מל' ויאיצו המלאכים (בראשית יט טו) (פתחתי מאלי) עכ"ה ויענו כל העם יחדו ויאמרו (שמות יט ח) משמע כולם בהסכמה אחת (מאלי) כמו מעצמי וכלשון ידוע בתלמוד כמ"ש כאן אל נח (שם ז ט) מאליהן באו (בנטוף מורים) עכ"ה וידי נטפו מור (שה"ש ה ה) (לגיונות) לשון תלמוד הוא לגיון ההולך ממקום למקום סי' מחנה (חולין ד' קכב) (דוד) לשון אהבה (מרוכסי) לשון חבורה מלשון מרוכסי איש (תהלים לא) (קשר) לשון מרידה מל' אחיתופל בקושרים (ש"ב טו לא) (שאול) אש של גיהנם (נפשרים) לשון מים

מַלְאָךְ וָואשׁ אִיבֶּער דִּיא קְלֵיידֶער וָואשׁ אוֹיף דֶעם הִימִיל׃
שלחיך פרדס דַיין גָארְטִין דָאשׁ זַיינֶען דִי יִשְׂרָאֵל וָואשׁ זַייא זַיינֶען בַּשֵׁיינְט מִיט אַלֶע שֵׁיינְקַייט בְּשַׁעַת זַייא זַיינֶען אַרוֹישׁ גִיגַאנְגֶען פוּן מִצְרַיִם אִיז זַייעֶר פִירוּנְג גִיוֶועֶן וִויא דֶר סֵדֶר פוּן שְׁטַארְקֶע וִויא אַלֶע טַייעֶרֶע בְּשָׂמִים זַיינֶען זַייא צוּא דִיר פוּן דֶעם אָן הַייבּ בִּיז אִין סוֹף דָאשׁ הַיישְׁט אַייבִּיג החוט המשולש זַייא זַיינֶען פוּן גְדָרִיט גִבּירְט דָאשׁ אִיז אַבְרָהָם יִצְחָק יַעֲקֹב דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ מִיט זַייעֶרֶע מַעֲשִׂים טוֹבִים קָאנֶען זַייא אָפּ שְׁווַיינְקֶען דִיא עֲבֵירוֹת וָואשׁ גְרִינְג אוּנ הַארְבּ זַייא זַיינֶען אָפּ גִיהִיט זַייא זָאלִין זִיךְ טוֹבֵל זַיין מִיט רַיינְקַייט פוּן הַארְץ אַזוֹ וִויא עֶשׁ שְׁטַייט (עורי צפון) גָאט וֶועט אֵיין זַאמְלֶען זַיינֶע יִשְׂרָאֵל וָואשׁ זַיינֶען פַאר שְׁפְּרֵייט אוּנ וֶועט זַייא אַרַיין פִירִין קַיין יְרוּשָׁלַיִם דוּרְךְ אַיין טוֹיעֶר אַזוֹ וִויא עֶשׁ שְׁטַייט (באתי לגני) אוֹיף דֶעם אָרְט וואו עֶס אִיז גִיוֶועֶן דִיא חֲנֻכּוֹת פוּן בַּנַייאוּנְג דָאשׁ מִשְׁכָּן אִין דֶער מִדְבָּר וָואשׁ גָאט הָאט מְקַבֵּל גִיוֶועֶן דֶעם רֵיחַ פוּן דִי אֵמוּרִים אוּנ אֵיבָרִים אני ישנה דֶער וַוייל שְׁלָאף אִיךְ בִּיז גָאט וֶועט אוּנז בְּרֵיינְגֶען אִין שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם פשטתי דוּרְךְ מַיינֶע זִינְד הָאבּ אִיךְ פַר לָארִין מַיין כְּבוֹד מַיינֶע הֶערְשַׁאפְט אוּנ דִיא צְווייא קְרוֹנֶען כֶּתֶר כְּהוּנָּה אוּנ כֶּתֶר מַלְכוּת אוּנ דִיא אוּרִים וְתֻמִּים דִיא פַּאר בָּארְגֶינֶע דודי גָאט הָאט גִישְׁטֶערְקְט זַיין הַאנְט מִיךְ צוּ שְׁטַארְקִין אִין דֶר צַייט הָאט גָאט אוּנְטֶר גִילֶעהֶנְט דִיא יִשְׂרָאֵל דִי וָואשׁ זַיינֶען לֶערְנֶערְס עֶר אִיז אָן גִיבְּרֵייט צוּא הֶעלְפִין זַיינֶע אַיילֶענְדִיגֶע יִשְׂרָאֵל אִיךְ בִּין גִישְׁטַאנֶען אוֹיף דֶעם גְלוּסְטִיגֶן בַּארְג דָאשׁ אִיז דֶער בַּארְג סִינַי אוּנ הָאבּ מִיךְ גִיפְרֵייט אוּנ גִיאַיילְט צוּא הֶערִין דִיא גִיוָוארְנְטֶע רֵייד פוּן דֶער תּוֹרָה פתחתי פוּן זִיךְ זֶעלְבְּסְט הָאבּ אִיךְ גִיעֶפִינְט וִויא מִיט בְּשָׂמִים מַיין מוֹיל אוּנ הָאבּ גִיזָאגְט נָאטְשׁ זָאג וֶועלִין מִיר טָאן אוּנ וֶועלִין צוּא הֶערִין מצאוני עֶשׁ הָאט מִיךְ אַרוּם גְרִינְגִילְט פִיל כִּתּוֹת אוּנ חַיָּילוֹת פוּן מַלְאָכִים בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה וִויא דִיא בֶּעךְ וַואסֶער אוּנ גָאט אִיז גִישְׁטַאנֶען צְווִישִׁין זַייא וִויא הֲדַסִּים אוֹיף אַיין בַּארְג אוּנ הָאט גִיזָאגְט אִיךְ הָאבּ אַייךְ בַּאשְׁוָוארִין דרוש דוד דוּא זָאלְסְט הַאלְטִין דָאשׁ פְרַיינְט שַׁאפְט פוּן רֶעכְט פַארְטִיקַייט אוּנ אָפּ צוּא קֶערִין פוּן דֶעם בּוּנְד פוּן דִי רְשָׁעִים וָואשׁ אִיז דַיין פְרַיינְט שַׁאפְט מֶער פוּן אַלֶע לעתיד אַז מָשִׁיחַ וֶועט קוּמֶען וֶועלִין דִיא אוּמּוֹת פְרֶעגִין יִשְׂרָאֵל פַאר וָואשׁ דָאשׁ גֵיהִנֹּם טוּט אוּנְז פַאר בְּרֶענֶען אוּנ אַייךְ נִיט הם וֶועלִין דִיא יִשְׂרָאֵל זַייא עֶנְטְפֶערִין מִיר זַיינֶען

יוצר ליום ראשון של פסח

בָּזֶה הַקּוֹשְׁרִים · נִגְּרוּ נֶהֱרָגִים כַּשְּׁוָרִים · נֵזֶר יְחוּדוֹ קוֹשְׁרִים · נֶצַח מַלְכוּתוֹ שָׁרִים :

דּוֹדִי נָעֳמוֹ עִמּוֹ מֵישָׁרִים · נִכְתָּב וְנִקְרָא בְּשִׁירִים · צִדְקוֹתָיו לִרְקִיעִים מַחֲזִירִים · צִבְיוֹנוֹ עֲשׂוֹת מִתְאַזְּרִים · צִפּוּתֵנוּ צְפוֹת מְשַׁחֲרִים · צִיּוֹן עַמּוּד שְׁחָרִים · צוּר קוֹנֵנוּ מַכְתִּירִים · צָרְכֵנוּ בְּפֶלֶל מַעְתִּירִים : חָזֵה נֶחֱזֶה בְּבֵאוּרִים · חָשְׁכֵנוּ לַעֲד לְאוֹרִים : חזן חַי זַכֵּנוּ כְּמִתְפָּאֲרִים · קַיָּם לְדוֹר דּוֹרִים · הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים :

בית לוי: שׁוּרים (חר) כתר (שׁרים) לשׁון שירה (דודי) לשׁון חוסד ואהבה להקב"ה (נעמו) לשׁון נעימות (לרקים) ריקים ממלות (מחזרים) מגידים פעם אחר פעם (צביונו) לשׁון רצון ולא אביתם לעשׂות תרגומו ולא צביתון (עשׂות) כמו לעשׂות (צפותנו צפות) לשׁון בצפיתנו צפינו (איכה ד יז) והוא לשׁון תקוה וסבוי (משחרים) כמ"ש בשו"ח ושׁי"ן בפת"ח והוא מלשׁון ומשחרי ימצאונני (משלי ח יז) (ציון) לשׁון הציבי לך ציונים (ירמיה לא כא) שהוא לשׁון סימן (צור קוננו) תואר להקב"ה (מכתירים) לשׁון כתר (בפלל) מלשׁון ויעמוד פינחס ויפלל (תהלים קו ל) (מעתירים) מלשׁון ויעתר יצחק (בראשית כה א) :

מטה לוי: כשׁוורים על קרושת שמו (נזר יחודו קושרים) וקושרים כתר יחודו שאומרים ה' אחד (נצח מלכותו שרים) שאומרים ה' ימלוך לעולם ועד ובשכמל"ו · משיגה כג"י לעובדי כוכבים כי אם (דודי) אשר (נעמו עמו מישרים) אנחנו עמו מישרים את נועם שלו בזה שאנו קורין שמו באדנ"י לא שנו שהוא נכתב בהוי"ה (ונקרא בשירים) ע"י כהן גדול ביום הכפורים גם כן בהוי"ה אך אם קורין באדנ"י לפי שהשלטנו הקדוש ב"ה שלא יהיה השם שלם עד שימחה זכר עמלק ועל בשחון זה (צדקותיו) של הקדוש ב"ה (לרקים) ממלותיו אנחנו (מחזרים) ומגידים להם פעם אחר

פעם כדי שישובו מדרכם הרעה (צביונו עשות) ולעשׂות רצונו אנחנו (מתאזרים) (צפותנו) צפות משחרים) ומשחרים ומבקשים אנחנו לראות מה שעינינו צופות ומיחלות חה תוחלת שאנו מיחלים לראות (ציון עמוד שחרים) הציון והסימן של גאולתנו והקדוש ב"ה שהוא (צור קוננו) אנחנו (מכתירים) בשבחות חמירות ואחר כך (צרכנו בפלל) אנחנו מעתירים ומבקשים (חזה נחזה בבאורים) שנזכה לחזות בפירוש ובבירור חזוני הנבואות שיהיה (חשכנו) שנגלות (לעד לאורים) לאור הגאולה ויקויים בנו והלכו גוים לאורך ומלכים לנוגה זרחך (ישעיה ס' ג) ועתה אל (חי) בקשתנו (זכנו) להיות (כמתפארים) כצדיקים שמתפארים לפניך במעשיהם הטובים ויעידו הכל כי אתה (קיים לדור דורים) ואתה הוא (המאיר לארץ ולדרים) עליה :

בחול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהֹוָה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ : הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם : אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי · תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ : תִּתְבָּרַךְ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל

בשבת

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָה : הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל · הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח · וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ · וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים : הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם : אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ · צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ : אֵין כְּעֶרְכְּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ : אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא : אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים :

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה · גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ : הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה · זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ : טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל · כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל : מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם · שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עוֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם : פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ · קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה : שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ : לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ · תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת · זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ · וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָה · לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו · שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ : שִׁמְךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר

צווישן אלע אומות דיא בעסטע זה וואס איז דיין פריינט שאפט מער פון אלע פריינט שאפט נזר זיינע גיאיינציקטע קרוין בינדין דיא ישראל זייא טוען זינגען זיין אייביג מלכות אויף דער וועלט :

דודי נעמו מיין פריינט גאט זיין זיסקייט טוט רעכט פארטיגין זיין פאלק זיין נאמן ווערט געשריבין אונ גילייענט מיט גיזאנג זיין גירעכטיקייט קערין אום דיא ליידיגע מענטשין צוא טוען זיין ווילן טוען זייגע אן גיגורטע ישראל צפותנו אונזער האפנונג איז אויף דער ליכט

פון דער גאולה וואש עש איז גליך צום מארגין שטערין צור אונזער בשעפער מאכין מיר אלע צייט קריינן אונזער בדערפנש בעטין מיר ביי גאט איין גיבעט חזה מיר וועלין זעהן די ליכט פון משיח מיט לויטערקייט אונזער פינצטערנש זאל בלייבין אויף אייביג ליכטיקייט חי זכנו לעבדיגער גאט מאך אונז בריםן מיט מעשים טובים פר דיר דו לעבסט אויף אייביג דוא לייכסט אויף דער וועלט אונ צוא דיא וואש וואונן אויף איר :

ראשו

בחול
מאורי אור שעשית | בשבת בשמים ממעל ועל הארץ מתחת · תתברך מושיענו על שבח מעשה ידיך ועל מאורי אור
יפארוך סלה : | שעשית יפארוך סלה :

תתברך צורנו מלכנו וגאלנו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם : כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים וכלם עשים באימה וביראה רצון קונם · וכלם פותחים את פיהם בקדשה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכים ומשבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים : את שם האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא : וכלם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה · ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה · קדושה כלם כאחד עונים ואומרים ביראה : קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו :

אומן זה מספר שבחו של מקום כביכול מראשו ועד רגלו ע"ד רמז · ועל סדר הפסוקים מבשה"ש ומיוסד ע"פ תשר"ק כפול ובסוף חתום שלמה חזק :

ראשו כתם פזיתג עטור כתר · תחן יוחן עתר · שכנו ביושב סתר · שליח מפורש פותר · רם ונשא ביותר · רב בנין וסותר · קוראיו פתח חותר · קבל כנתוח בתר :

עיניו כיונים צד רבוע דפנים · צופות צופים צפונים · פתוחות שיח ספונים · פונות לאליו פונים · עתיד וגנוז פנינים · ערוך נגדו מלפנים · סכיונו אין לפנים שרפים וחיות ואופנים :

לחיו נטוף מור לקחים · נעימים אמרים מלקוחים · מגדלות מרקח רקוחים · מתן לנפש פקוחים · לוחות חרות משיחים · לב עלוב משמחים · כאב ממריחים ומושחים · כערוגות ערבים שיחים :

ידיו ידי אדם פשוטות · יצוריו לקבל מלשטות · טועים

מטה לוי

(ראשו כתם פז) ט' (כתר) על ראשו הוא בכתם פז מתפלות ישראל ואף כי (שכנו ביושב סתר) ואין אדם יכול לבוא לפניו לסדר תפלתו מכל מקום (שליח מפורש פותר) המלאך הממונה על התפלה הוא מפרש ופותר צרכי ישראל ועושה ממנה כתר ומשביע אותו בשם המפורש והוא עולה מאליו בראשו של הקדוש ברוך הוא שהוא (רם ונשא ביותר) ועוד זאת כי הקדוש ברוך הוא שהוא (רב בנין וסותר) בונה מה שרוצה וסותר מה שרוצה (קוראיו פתח חותר) חותר וחופר פתח תחת כסא הכבוד בשביל קוראיו (קבל כניתוח בתר) כדי לקבל תפלתם כקרבן תמידים ומוספים שמנתחים הכהנים לחתיכות ולבתרים: (עיניו כיונים צד רבוע דפנים) עיניו של הקדוש ברוך הוא כביכול משוטטות בכל ד' רוחות העולם כיונה שהיא שמחה על מעינות ומולאות מים בכל צד (צופות צופים צפונים) רואות ת"ח המצפים בסתרי התורה (פתוחות שיח ספונים) לפתוח להם מעינות החכמה והתורה שהיא שיח ספונים וחשובים לפניו ועיניו (פונות לאליו פונים) לישראל הפונים אליו (עתיד וגנוז פנינים) דבר העתיד להיות ומה שגנוז לפני ולפנים הכל (ערוך נגדו מלפנים) (סכיונו אין לפנים שרפים וחיות ואופנים) מראהו של הקדוש ברוך הוא אינו נראה לפנים של שרפים כו' : (לחיו נטוף מור לקחים) מלחייו נוטף מור בד"ת שנקרא לקח טוב כי בשעה שנגלה הקדוש ב"ה על הר סיני נתמלא כל העולם בשמים (נעימים אמרים מלקוחים) ואמרים הנעימים במלקוחים שהם כלי המבטא הם נעימים והם (מגדלות) כמו (מרקח רקוחים · מתן לנפש פקוחים) ומתנה לנפש פקחות וחריפות (לוחות חירות משיחים) והלוחות מדברים ומודיעים חירות (לב עלוב משמחים) התורה משמחת לב עלוב ועלוב (כאב ממריחים ומושחים) וכמלוגמא שממריחים ומושחים על מכה כך התורה מרפא הכאב כמ"ש ולכל בשרו מרפא (כערוגות ערבים שיחים) וכערוגות אילנות המגדלות פירות מתוקות : (ידיו ידי אדם פשוטות) ידיו של הקב"ה פשוטות מתחת כנפי החיות כמ"ש

בית לוי

(תג עטור כתר) שלשתם לשון כתר הם ויש כתר מלכות בראשם מתרגם ושוי תגא (עטור) לשון בעטרה שעטרה לו אמו (שה"ש ג יא) (תחן יוחן עתר) שלשתם לשון תפלה הם (שליח) תואר למלאך הממונה על התפלה (רב בנין) בנין גדול (חותר) לשון מחתרת (קבל) כמו לקבל (בתר) לשון איש בתרו (בראשית טו י): (עיניו כיונים צד כו') כדכתיב עיני ה' המה משוטטות בכל הארץ (ד"ה ב טז ט) בכל מקום עיני ה' צופות (משלי טו ג) (צופות) לשון ראיה והבטה מלשון צופה נתתיך (יחזקאל ג יז) (צופים) ת"ח הרואים בתורה (צפונים) אשר לסתרי תורה הצפונים והטמונים (שיח) לשון דבור מלשון ודברי נפלאותיך אשיחה (תהלים קמ"ה ה) (ספונים) לשון תלמוד מאן ספון מאן ספון ריש לקיש (פ' ואלו מגלחין ד' כח) שהוא לשון חשיבות (עתיד) כמו שעתיד להיות (פנינים) לשון פנים (סכיונו) הכא תרגומו אסתכי וטעמו ראייתו של הקב"ה (מור לקחים) דברי תורה עש"ה כי לקח טוב נתתי לכם (משלי ד ב) (מלקוחים) לשון ולשוני מודבק מלקוחי (תהלים כב טז) ופירשו המפרשים מלקוח הם אשר ממעל ללשון ומתחת ויקרא כן על שם שנכנס לקוחים המאכל בפה כלעיסה (מגדלות) גדולי בשמים (מרקח רקוחים) לשון רוקח מרקחת (שמות ל כה) ופרש"י כל דבר המעורב בחבירו עד שזה קופח מזה או ריח או טעם קרוי מרקחת (מתן) עש"ה וממדבר מתנה (במדבר כא יח) (פקוחים) לשון פקחות כדכתיב מחכימת פתי (תהלים יט ח) (משיחים) מדברים (עלוב) עם עני ודל תרגומו עם עלובן ומקבל עולבן (צפניה ג יב) (כאב ממריחים) לשון וימרחו על השחין ויחי (ישעיה לח כא) והוא ענין סיחה וכדרך התבושת וכדכתיב ולכל בשרו מרפא (משלי ד כב) (ערבים) ל' מתיקות (שיחים) אילנות מל' וכל שיח השדה (בראשית ב ה) : (מלשטות) ל'

ראשו כתם פז דר הויבט פון גאט איז פול מיט שיינע קרונן דורך גיבעט פון דיא ישראל ווערט ער איבער גיבעטין זיין רוהונג איז ער זיצט אין פר בארגענש זיינע שלוחים זיינען דיא מלאכים וואס בשיידן דיא תפלות פון ישראל גאט איז פיל אויף ניהויבין פון דער וועלט ער איז דער עלצטר צו בויען אונ צוא צוא ווארפין וויא זיין ווילין איז דיא וואש רופין אים אן הייסט ער זייא דיא טויערין עפענען אונ נעמט אן די תפלות אזו וויא די שטיקער פון קרבנות :

עיניו כיונים דיא אויגין פון גאט קוקין וויא איין טויב פון אלע פיר זייטן אויף ישראל וואש זיינען מקיים תורה אונ מצות זייא זיינען אפין אויף דיא תפלות פון דיא ישראל וואש זייא קערין זיך נאר צו אים דר גן עדן איז בהאלטין צוא די וואש היטין דיא תורה וואש זיא איז טייער פון גין גאלד עש איז פארטיג גיווארין דאש גיהנם אקעגין דעם גן עדן איי דיא וועלט איז בשאפין גיווארין אפילו די מלאכים ווייסין ניט וויא גרויש דער שכר איז פון דיא ישראל אין גן עדן

לחיו נטוף מור גאט פון זיינע רייד איז גיווארין בשאפין די גאנצע וועלט אונ איין ריח פון בשמים זיינע זיסע ווערטער איז זיסער פון אלע גיפרעגילטע בשמים ער האט גיגעבין די תורה וואש זיא איז איין פקוח נפש אונ זיא מאכט מענטשין פרייא איין אומעטיג הארץ מאכט זיא פרייען אלע ווייטאגין מאכט זיא פאר היילין זיא איז וויא איין גארטין מיט שיינע בייטער :

ידיו ידי אדם די הענט פון גאט זייגען אויף געעפינט מקבל צוא זיין דיא

תשובת

יוצר ליום ראשון של פסח

דֶּרֶךְ קוֹשְׁטוֹת · טֶרֶף לְכֹל מוֹשִׁיטוֹת · חֲזָקוֹת וּמַחֲזִיקוֹת מָטוֹת · חִישׁ מַדְּחֵי מַלְקָטוֹת · זְכוּת מְגַלְגְּלוֹת וּמָטוֹת · זַעַם הַדִּין מַלְגְּטוֹת :

שׁוֹקָיו וְעַד כָּתְלֵנוּ מְצֹרָף · וְתַחַת רַגְלָיו שְׁרַפְרַף · הֲדוֹמוֹ מַרְעִיד וּמְרַפְרֵף · הַיָּם מַלְחִיךְ וּמְשָׂרֵף :

חִכּוֹ מַמְתַּקִּים · דָּת מְשַׁלִּים עַתִּיקִים · גּוֹזֵר אוֹמֵר וּמֵקִים · בִּדְבָרוֹ שְׁפַר שְׁחָקִים · אָמַר וַיִּקְרָא אֲרָקִים : חין שְׁבָחוֹ לְגִיּוֹנָיו מְפִיקִים · הֲמוּלַּת הָמוֹן אֲפִיקִים · חֲלִים זָעִים קְרִיאַת שִׁלּוּשׁ קְדוּשָּׁה מַסְפִּיקִים :

ר׳ שנים (במדבר ס כ) אז הוא ר׳ שמות (קושטות) ר׳ קשוט (טרף) מזון של טרף כתן לירחיו לכל משימות) מלשון ויושט המלך וכדכתיב ומשביע לכל חי רצון (תהלים קמה) (מטות) כמו ידים מטות (חיש) לשון מהירות מלשון כי גז חיש (תהלים צ י) (זעם) לשון כעס : (שוקיו) של הקב״ה (ועד) לשון ועמדתי (מצרף) לשון חבור כתלמוד מלשון ואם צירף תייב (מעשרות פ׳ ב) פירוש אם חבר שנים יחד (שרפרף) ספסל קטן כדאיתא בחגיגה (דף יד) שרפרף להדום רגליו (הדומו) הוא הארץ כמ״ש והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (ומרפרף) לשון רפיון מלשון שמים ירופפו (מלחיך) שורף הכל כהלוקק בלשון כמו והמים אשר בתעלה לחכה (מ״א יח לח) : (חכו) חיך שלו והוא התורה (עתיקים) כרותו שמים שפרים (איוב כו יג) ס׳ דבר ויקרא ארץ (בראשית א י) (גיונים) על כל גיון וגיון (ברכות לא) (מפיקים) מיושנים ע״ש שעתיק יומין אמרן (שפר שחקים) כמ״ש שנאמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ (תהלים נה) ותרגומו של ארץ ארקא (לגיוניו) חיילותיו מלשון לשון הוצאה מלשון ויפק רצון מה׳ (משלי ח) (המולת המון אפיקים חלים וזעים) כענין קול המולה כקול מחנה בעמדם תרפינה כנפיהן (יחזקאל א כד) ואפיקים הוא לשון חוזק מלשון ומזיח אפיקים (איוב יב כא) וכענין מלאכיו גבורי כח (תהלים קג) :

וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א ח) (יטריו לקבל מלגמות סופים דרך קשטות) כמופים מדרך הקושט והאמת ועושים תשובה שלא נשמות לדרך הרע ידי הקב״ה פשוטות לקבל תשובתם (טרף לכל מושיטות) מזון מושיט לכל העולם כמ״ש ומשביע לכל חי רצון (חזקות ומחזיקות מטות) ידיו חזקות ומחזיקות ידים מטות (חיש מדחי מלקטות) ידיו ממהרות להחזיק את המטים מדחי שלא יכלו ויאבדו (זכות מגלגלות ומטות) ומגלגלות להטות המאזנים לכף זכות כמ״ש מטה כלפי חסד (זעם הדין מלגטות) על ישראל כי אפילו בשעת כעסו הוא כובש מדה״ד: (שוקיו ועד כתלנו מצרף) מחוברת ומתוועד שכינתו על כותל מערבי ואין השכינה זזה משם (ותחת רגליו שרפרף) כי הכותל מערבי הוא שרפרף וכסא לתחת רגליו (הדומו מרעיד ומרפרף) מרעיד ועושה רפיון לארץ הדום רגליו (הים מלחיך ומשרף) מייבש ושורף ים בהבל פיו (חכו ממתקים) דברי תורתו מתוקים כדבש (דת משלים עתיקים) בתורה נמצא דת ודין ומשלים הרבה שעתיק יומין אמרן וגם התורה היא ישנה ומימי קדם קדמה (גוזר אומר ומקים) גוזר דברים גומרן ומקיימן (שבחו לגיוניו מפיקים) חילי מרום מוציאין שבחו (המולת המון אפיקים) חיילות של מלאכים חזקים (חלים וזעים כו׳ מספיקים) נבהלים ומתעטפים מאימת הקב״ה בעת שמספיקים בכנפיהם ואומרים קדוש :

וְהַחַיּוֹת יְשׁוֹרֵרוּ וּכְרוּבִים יְפָאֵרוּ וּשְׂרָפִים יָרֹנּוּ וְאֶרְאֶלִּים יְבָרֵכוּ פְּנֵי כָּל חַיָּה וְאוֹפָן וּכְרוּב לְעֻמַּת שְׂרָפִים לְעֻמָּתָם מְשַׁבְּחִים וְאוֹמְרִים: בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ :

לָאֵל בָּרוּךְ נְעִימוֹת יִתֵּנוּ לְמֶלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם זְמִרוֹת יֹאמֵרוּ וְתִשְׁבָּחוֹת יַשְׁמִיעוּ · כִּי הוּא לְבַדּוֹ פּוֹעֵל גְּבוּרוֹת עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת בַּעַל מִלְחָמוֹת זוֹרֵעַ צְדָקוֹת מַצְמִיחַ יְשׁוּעוֹת בּוֹרֵא רְפוּאוֹת נוֹרָא תְהִלּוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַמְחַדֵּשׁ בְּטוּבוֹ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית : כָּאָמוּר לְעֹשֵׂה אוֹרִים גְּדֹלִים כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ : אוֹר חָדָשׁ עַל צִיּוֹן תָּאִיר וְנִזְכֶּה כֻלָּנוּ מְהֵרָה לְאוֹרוֹ : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת :

אַהֲבָה רַבָּה אֲהַבְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ חֶמְלָה גְדוֹלָה וִיתֵרָה חָמַלְתָּ עָלֵינוּ : אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ בַּעֲבוּר אֲבוֹתֵינוּ שֶׁבָּטְחוּ בְךָ וַתְּלַמְּדֵם חֻקֵּי חַיִּים כֵּן תְּחָנֵּנוּ וּתְלַמְּדֵנוּ : אָבִינוּ הָאָב הָרַחֲמָן הַמְרַחֵם רַחֵם עָלֵינוּ וְתֵן בְּלִבֵּנוּ לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל לִשְׁמֹעַ לִלְמוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה : וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְיַחֵד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ וְלֹא נֵבוֹשׁ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי בְשֵׁם קָדְשְׁךָ הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא בָּטָחְנוּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתֶךָ: וַהֲבִיאֵנוּ לְשָׁלוֹם מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ וְתוֹלִיכֵנוּ קוֹמְמִיּוּת לְאַרְצֵנוּ · כִּי אֵל פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת אָתָּה · וּבָנוּ בָחַרְתָּ מִכָּל עַם וְלָשׁוֹן · וְקֵרַבְתָּנוּ לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל סֶלָה בֶּאֱמֶת · לְהוֹדוֹת לְךָ וּלְיַחֶדְךָ בְּאַהֲבָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה :

ליחיד אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן :

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד :

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד :

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדֶךָ : וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ : וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:

וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם : וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ : וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה

תְּשׁוּבָה פֿון זַיינֶע יִשְׂרָאֵל ווען זייא קערין אָפּ פֿון דעם גוטין וועג גיט ער פֿאַרט אויסלייבין זיין שפייז ער דער האַלט דעם מענשן וואס איין גיבויגין איז אונ אַיילט צוא אַנאַנד קלייבּן דעם זכות פֿון יִשְׂרָאֵל ער איז מְגַלְגֵל דעם זכות אונ נייגט אַוועק פֿון דעם צאָרין פֿון דעם דין שוקיו ועד כתלנו גאָט איז גְלייך וויא ער שפּאַרט אונטער דעם כּוֹתֶל מַעֲרָבִי וואס וויא איז גיבּליבּין פֿון דעם בֵּית הַמִקְדָשׁ וואס זיא איז איין אונטער האַלט פֿון זַיינֶע פּיס ער מאַכט ציטרין די ערד אונ די וואַשֶׁר פֿון דעם יַם טוט ער פֿאַר בּרֶענְגֶען חכו ממתקים זיין גומען איז מיט פֿיל זיסקייט זיין תּוֹרָה איז פֿיל שטאַרקע מְשָׁלִים וואס ער איז גוזר אַזוֹ בּלייבּט עס מיט זַיינֶע רייד האָט ער פֿאַר שפּרייט דעם הימיל ער האָט גיזאָגט אונ עש איז גיוואָרין אַלֶע וועלטין דיא חַיילות פֿון מַלְאָכִים פֿולֶע אונ שטאַרקֶע זייא ציטערין אונ שטורמֶן איידר זייא קאָנֶען זאָגִין דרייא מאָל קָדוֹשׁ :

לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

ויאמר יהוה אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר: ומתוקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת: ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים: על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך:

על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חוק ולא יעבור: אמת שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד: אתה הוא מלכנו מלך אבותינו: אתה למען שמך מהר לגאלנו כגאלת את אבותינו: אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין אלהים זולתך:

פיוט זה כולו תחינות פסוקים סקודמים · ולכן סיים מרוזז לפסוקים מספר שיר השירים במקום שעמדו בו הפייטנים אשר לפניו ויסד פיוטו ע"פ א"ב ברחשי החרוזים · ונחלק בשני מן סחרוז חתם שמו מרדכי הקטן יגדל בתורה כתגון ובשורה ובכלות הא"ב כמאמר המשכיל שחורה ונאוה תשוקתו חתם שלמה בר' יהודה חזק ואמץ אוד ב תורה אמן ואמן:

זולת

אהבוך נפש להדך · מונים בוטח ושודך · אנה הלך דודך: בשוב נוחך גנונו · רבבה תרנן בגינו · דודי ירד לגנו: גשים נבנה כהחדילי · דובבים נלכה להבדילי · אני לדודי ודודי לי: דמני נאוה ותרוצה · כנני בלא פרצה · יפה את רעיתי כתרצה: הזהירני ממעש מעניך · התעב גיא כנעניך · הסבי עיניך: ועמך כלם הלולים · קודש ולא חלים · שניך כעדר הרחלים: זכרני זבול ארמון · טיב יושבי אמון · כפלח הרמון: חכמי מלאכות · נצח עולם הליכות · ששים

מטה לוי

(אהבוך נפש להדך) ישראל שמוסרים נפשם מאהבה על קידוש שמך על דבא (מונים בוטח שודך) שמוכלי כוכבים ומזלות שהיו בוטח ושוקט מונים ומקניטים את ישראל ואומרים להם (אנה הלך דודך) (בשוב נוחך גנונו) בשוב הקב"ה לנוח שכינתו בהיכל שהוא חופתו (רבבה תרנן בגינו) אז תרנן רבבות ישראל במנוחה ויאמרו (דודי ירד לגנו) השם יתברך ירד למקום היכל שלו (גשים נבנה) גשים רשעים בימי כורש ואומרים נבנה עמכם עיר לאלהים (כהחדילי) וכוונתם היתה להחדיל אותי ממלאכה (דובבים) אומרים (נלכה) להתחבר (להבדילי) וכל זה עושים כדי להבדילני ואיני שומע מהם לכם אלא (אני לדודי ודודי לי) אין אתם יכולים להכנס בינתינו וגם אין לכם חלק בו כי אני נלמעד בו לסבול של אלהותו ולא אתם (דמני נאוה ותרוצה) הקב"ה המשילני לאשה נאוה וישרה (כנני בלא פרצה) וכנה אותי כינוי שלמה בלא מום שקרא אותי (יפה את רעיתי כתרצה) (הזהירני ממעש מעניך) הקדוש ב"ה הזהיר אותנו ואמר שלא לעשות מעשים של מצרים אשר היו מענים אותך (התעב גיא כנעניך) ולמאוס במעשה ארץ כנען כמ"ש (הסבי עיניך) מהם שלא תעשו כמותם (ועמך כולם הלולים) משובחים (קודש ולא חולים) ולא חולין כמ"ש קודש ישראל לה' (שניך) הקצינים והגבורים שבך (כעדר הרחלים) מה רחלה זו כולה קדושה צמרה לציצית קרנה לשופרות עורה לאהל מועד מעיה לכנורות אף הם כולם קדושים (זכרני זבול ארמון) הקדוש ב"ה חלק לי חלק טוב שבנה בהמ"ק שנקרא זבול ארמון ובזה (טיב) היטיב (יושבי אמון) לסנהדרין היושבים בלשכת הגזית ולומדים תורה שנקראת אמון והיו יושבים כחצי גורן עגולה (כפלח הרמון) וכן אף (חכמי מלאכות) החכמים שמלאכתם מלאכת המלאכים (נצח עולם הליכות) והליכותם הליכות עולם ונצחי (ששים

בית לוי

(להדך) לשון אל יהדוף דך נכלם (תהלים עד כא) שטעמו נדכה ונכלם (מונים) לשון אונאה וקנטור מלשון והאכלתי את מוניך (ישעיה מט כו) (בוטח ושודך) אומר לעו"ג ושודך הוא תרגומו של שקט (יהושע יא כג) (נוחך) מנוחתך ואומר לשכינה (גנונו) חופתו · כחתן יוצא מחופתו תרגומו כחתנא נפיק מגנוניה (רבבה) אומר לישראל ע"ש רבבה כצמח השדה (יחזקאל טז ז) (בגינו) בשכורו (דודי ירד לגנו) כענין והתהלכתי בתוככם (ויקרא כו יב) (גשים) שמוכלי כוכבים אז בימי כורש שנתן רשות לבנות ונגשו אז גשו צרי יהודה ויאמרו נבנה עמכם כדכתיב ויגשו אל זרובבל וגו' ויאמרו נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם וגו' (עזרא ד ב) (כהחדילי) לשון מניעה מלשון חדל להיות לשרה (בראשית יח יא) (דובבים) מלשון דובב שפתי ישנים (שה"ש ז י) שהוא לשון דבור (נלכה) נלך יחד (להבדילי) מאלהותו (דמני) לשון המשל ודמיון לשון דמיתיך רעיתי (שה"ש א ט) (ותרוצה) לשון יושר תרגום של יושר תרוץ (כנני) לי כנוי (מעניך) אומר למצרים כדכתיב כמעשה ארץ מצרים לא תעשו (ויקרא יח ג') (גיא כנעניך) ארץ כנען דכתיב וכמעשה ארץ כנען וגו' (הסבי עיניך) כדכתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם (שמות יד יג) (הלולים) לשון שבח והוא כענין ועמך כולם צדיקים (ישעיה ס כא) (קודש ולא חולים) לשון בין הקדש ובין החול ולשון קדושה נופל על כל דבר שמניאותו יקר והפך ממנו הוא חול (זבדני) לשון חלק מן זבדני אלהים (בראשית ל כ) (זבול) לשון מדור וע"ש בנה בניתי בית זבול לך (ארמון) היכל ואומר למשכן או לבהמ"ק (טיב) כמו היטיב (אמון) אומר לתורה ע"ש ואהיה אצלו אמון (משלי ח ל) (מלאכות) לשון מלאכים (מלאכות) ל' מלאכה (נצח עולם הליכה) כענין הליכות עולם לו (חבקוק ג ו) (ששים המה מלכות) רומז בו על התלמוד

אהבוך נפש דיינע גליבטע ישראל האבן דייער נפש פאר שטויסן פון דיינט וועגן אונ זאגן (אנה הלך דודך) · בשוב נוחך אין זיין ווידר קערן צוא מאכין רוען זיין שכינה צווישין דיא ישראל צעהן טויזנט גיזאנג וועלין זייא זינגען אין זיין גארטין דאש בית המקדש אונ וועלן זאגן (דודי ירד לגנו) · גשים נבנה כהחדילי דיא רשעים האבין גיזאגט מיר וועלין בויען באנאנד זייא האבין גירעט מיך צוא פאר מיידין אבער איך האב גזאגט (אני לדודי ודודי לי) · דמני נאוה ותרוצה ער האט מיך גיגלייכט מיט שיינקייט וויא איין שיינער גארטין אן איין אוים בראך אזו וויא עש שטייט (יפה את רעיתי כתרצה) · הזהירני ממעש מעניך ער האט אונז גיווארינט ניט צו טאן דיא מעשים פון מצרים אונ אויך ניט די מעשים פון כנען ועמך כולם דיין פאלק ישראל זיינען אלע הייליג אונ ניט קיין חולין זכרני זבול ארמון גאט האט מיר אפ גיטיילט איין וואנונג אין גרויסן פאליץ דאש איז דער בית המקדש ער האט בניטיגט דיא סנהדרין וואש זיי זיינען גיזעסין אין לשכת הגזית חכמי מלאכות דיא מלאכים דאש זיינען די לומדי תורה

הֲמֵה מַלְכוּת: טוֹעֲנִים אֲסֻפּוֹת גַּנָּתִי׳ יַחַד נוֹטְעִים
כַּנָּתִי אַחַת הִיא יוֹנָתִי: יְשָׁרִים לְהָלִיץ הַתְּקִפָה׳ גְּבָהוֹת
קֶרֶן זְקוּפָה׳ מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה: כַּעַס וּשְׂחוֹק יָגוֹז׳ דַּלַּת
רֹאשׁ מַלְגוֹז׳ אֶל גִּנַּת אֱגוֹז: לְגוֹלֵל אֶבֶן צִמַּתַתְנִי׳ בְּאֵר
חַיֵּי צִמַּתַתְנִי׳ לֹא יָדַעְתִּי נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי: מָתַי לְהָצִיר
נַעֲמִית תּוֹעָה וּמַתְעָה לְהַעֲמִית׳ שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית:
נָאִים לְהִתְנַדֵּב מְעוּלִים׳ רְאוּת וְקַלָּם מוֹעֲלִים׳ מַה
יָּפוּ פְעָמַיִךְ בַּנְּעָלִים: סֵדֶר עֲבוֹדָה מְהוּגָן׳ הָשֵׁב לְשִׁיתוֹ
נֶגֶן׳ שָׁרְרֵךְ אַגַּן: עֲרוֹךְ אֵילִים וּפָרִים׳ כְּאָז בְּיַד סוֹפְרִים׳
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי עֳפָרִים: פֶּתַח שִׁיר מְלַדֵּל׳ הָדָר זוֹקֵן
מְגֻדָּל׳ צַוָּארֵךְ כְּמִגְדָּל: צַו חֶסֶד כְּגוֹמֵל׳ וְנָשָׂא כְּאָמוּר
חוֹמֵל׳ רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל: קַלָּם תְּמוּר אַשְׁמַת גִּנְאַי
זִכְרוֹנֵךְ שַׁמַּת׳ מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ: רִיב לְטוֹב יוֹמְרִי
וְלִשְׁפָלוּת עֵמֶק יוֹמֵר׳ זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר:
שִׁתֵּף בְּכָל מִשְׁמָר׳ כֻּלָּם צַדִּיקִים בְּמַאֲמָר׳ אָמַרְתִּי

בית לוי: במשכן משכים מסכתות שהם יסוד התלמוד ומלכות מלשון מלכי יספר (דניאל ד ב) ל׳ המלכה ועלה גם מסכת הוא מלשון ולנסוך מסכה (ישעיה ל׳ א׳) שהוא לשון עלה לפי תרגומו שתרגום ולאתמלכה מלך (טוענים) לשון טוען וכסקן שבתלמוד והוא לשון ויכוח (אסופות) תואר לת״ח ע״ש שמתאספין יחד ללמוד (גנתי) תואר לכנס״י ובבמ״ר (מדרש רבה פ״ב) (אחת היא יונתי) ופרש״י ע״ז הפסוק כרובה מחלוקת בכתי מדרשות וכולם לבם לכוון תורה על מכונה ועל אמתתה (כנתי) ל׳ כן וכסים כמו והשיבך על כנך (בראשית מ יג) (ישרים) היושר של ת״ח (התקפה) כמו לתקוף ולהתחזק כי הס״א שבסוף העיבה היא נתקוס למ״ד בתחלתה (קרן זקופה) רומז לבן דוד (יגוז) לשון כי גז חיש (תהלים צ י) ופירש״י לשון העברה (דלת ראש) מן ודלת ראשך (שה״ש ז ו) שענינו קווצות וקליפה השער (כל״א כתר לתקן) (מלגוז) לשון גזיזה ופליטה השער מל׳ ויגז את ראשו (איוב א כ) (לגולל אבן) כנוי לעובדי ע״ג שגללו אבן שתיה (צמתתני) לשון למיתות (באר חיי צמתתני) דוגמת לצמתו בבור חיי (איכה ג נג) ופרש״י בבית הכלא אסרו חיי ולמתו מלשון לומת הגידין מבמד לצמתך עכ״ל (מתי להציר) ל׳ הציר מהרס ימלו (תהלים לז ג) (נעמית) תואר לאויב ושונא ע״ש האחרות שיצאו ליענים במדבר ונעמית הוא תרגום של בנות יענה (תועה) ישראל התועים בגלות (ומתעה) הרשעים המתעים אותם (להעמית) לשון עמיתך (נאים) תואר לישראל (מעולים) נדרים ונדבות מובחרים (וקלם) ל׳ שבח מלשון והוא במלכים יתקלס (חבקוק א י) לפירוש רד״ק (מועלים) כנוי לעו״ג (מהוגן) לשון כהוגן הידוע בתלמוד שטעמו כראוי (לשיתו) הם השיתין (שרך אגן) תואר לבהמ״ק ע״ש שהוא באמצע העולם כטבור שהוא באמצע הגוף (ערוך) כמו לערוך ולסדר (סופרים) ת״ח (שני שדיך) משה ואהרן (פתח) כנוי לפה שהוא פתח השיר דוגמת מגביה פתחו (משלי יז יט) (מלדל) לשון דלדול וטעמו שלא יכושל וידום (הדר זוקן מגודל) תואר לאהרן (צוארך כמגדל) רומז על החכמים והסנהדרין כתרגומו ואב בית דינא דדאין דינך חסין על עמא (צו) לשון תפלה (ונשא) מוסב על ראשך עליך ׳ נשיאות הראש הוא הפך הכנעה דכתיב ויכנע מדין ולא יספו לשאת ראשם (שופטים ח כח) (חומל) תואר להקב״ה עפ״ס וחמלתי עליכם כאשר יחמול איש על בנו (מלאכי ג יז) (כרמל) הוא ראש ההרים (קלם) כמו לקלס והוא ל׳ בזיון מל׳ לעג וקלס לסביבותינו (תהלים מד יד) (תמור) לשון תמורה וחלוף (יומר) ל׳ תמורה וחלוף (ולשפלות עמק) רומז לישראל (יוזמר) לשון זמר (שתף) כמו משתף והוא ל׳ שותפות

מטה לוי: שהם מלכות) אותם שעוסקים שהתלמוד שיש בה ששים מסכתות (טוענים אסופות גנתי) ת״ח שנקראו בעלי אסופות שמתאספים יחד לבהמ״ד הנקרא כרם וגן וטוענים בדברי הלכה זה אוסר וזה מתיר (יחד נוטעים כנתי) כולם יחד לבם לכוון התורה על מכונה ועל זה נאמר בפ׳ (אחת היא יונתי) (ישרים להליץ התקפה גבהות קרן זקופה) יה״ר שיליץ יושרים שתתקיף גבהות קרן זקופה של בן דוד עד שיתמהו הרואים לאמר (מי זאת הנשקפה) (כעס) הקב״ה שכועס עם הצדיקים בעולם הזה (ושחוק) שעוסק עם הרשעים בעוה״ז (יגוז) יעביר ויסיר (דלת ראש) מלגוז אל גנת אגוז) שלא יצטרך עוד לגוז ולמרוט שער הראש על חורבן בית המקדש שנקרא גנת אגוז (לגולל אבן צמתתני) עובדי כוכבים ומזלות שגלו אותנו וגללו אבן שתיה והחריבו הבית אמרו עליה שהכרתי להסלמיתות (באר חיי צמתני) ולימת חיי בבור ולמלאכה אחר (לא ידעתי נפשי שמתני) הוסה נפשי (מתי להציר נעמית) האויב שהוא אכזר כיענים במדבר מתי יהיה להציר יבם (תועה ומתעה להעמית) ישראל התועה בגלות והצר המתעה אותם מתי יחבר אותם כאיש אל עמיתו כמ״ש אז אהפוך אל עמים שפה ברורה ויאמר (שובי שובי השולמית) ומתי יהיה זה (נאים להתנדב מעולים ראות) שיראו האויבים את ישראל הנאים כשהם מתנדבים נדרים ונדבות המעולים והמובחרים כמ״ש מבחר נדריכם ונדבותיכם (ולקלס מועלים) וכשיראו זאת הפו״ג המועלים בך יקלסו אותנו ויאמרו (מה יפו פעמיך בנעלים) (סדר עבודה מהוגן השב לשיתו ען) השב סדר העבודה ההגונה למקום השיתין שיהיה עליו על הדוכן בבהמ״ק שנקרא (שרך אגן) (ערוך אילים ופרים) ולערוך אילים ופרים (כאז ביד סופרים) כמו אז שהיו עורכים הכהנים עפ״י הוראות ת״ח הסופרים אותיות התורה ושם קבלוהו ממשה ואהרן שנקראו (שני שדיך כשני עפרים) (פתח שיר מלדל) שלא ידל ויבוטל פתיחת השיר אל הלוים (הדר זוקן מגודל) יחזור הדר זקן של אהרן כ״ג שהיה זקנו מגודל והדרת זקנים חכמים והסנהדרין שנקראים (צוארך כמגדל) (צו חסד כגומל) יהר״מ שתטה חסדך בגלותנו כאשר אתה גומל חסד מאז לבריותיך (ונשא כאמור חומל) ונשא אותנו אתה החומל כאמור באהבתו ובחמלתו הוא גאלם וינטלם וינשאם (ישעיה סג ט) ובאותו נשיאות ראש יהיה זקוף (ראשך עליך ככרמל) ואני כנ״י מצדיק הדין על עצמי ואומר לנפשי (קלם תמור אשמת) ללעג וקלס היתה בשביל האשמת (גנאי זכרונך שמת) שמת זכרונך לגנאי תחת אשר נאמר עליך (מה יפית ומה נעמת) (ריב לטוב יומר) יה״ר שיומר הריב שרבת עמנו לטוב (ולשפלות עמק יומר) ולישראל שהם בשפלות עמק יומר עליהם (זאת קומתך דמתה לתמר) שיעלו משפלותם ויגבהו כתמר (שתף בכל משמר כולם צדיקים) שבכל משמר ומשמר שאתם שומרים ומצפים לגאולה תשתף כל הצדיקים (במאמר אמרתי אעלה בתמר) על ידי

זייגען אונז מזכה צוא עולם הבא וואש איז אייביג טוענים אספות גנתי זייַן בית המקדש איז געוועזן זייער רעכט רבונו של עולם קער אום צוא זיין ארט
זייגען אן גלארין מיט הלכות אין זייער איין זאמלן זיך אין בית המקדש דאש גיזאגט פון אמת ערוך אילים מיר וועלין אין בית המקדש אן ריכטן
אונ זייא מאכין פלאנצין מיין בשטאנד פון דער וועלט זייער יושר אלרלייא קרבנות אזוא וויא מיר האבין בקבלה פון אונזערע תלמידי
פון דיא ישראל זאלשטו שטארקין אונ זאלשט אויף הייבין זייער מזל חכמים ביז משה רבינו פתח שיר דעם שיר פון דיא לוים ניט צו פאר
כעס ושחוק כעס אונ גישפעט זאל פון אונז אוועק גיין ניט צוא זיין וויא מיידין דיא שיינע בארט פון דיא כהנים זאל ווערין גרוים אונ שיין אזו
איינער וואש דיא האר פון דעם קאפ איז אפ גישערט לגולל אבן אז איין וויא עש שטייט (צוארך כמגדל) צו חסד כגומל מיר בעטין גאט זאל טמל
וועלגער שטיין בשעת חורבן בית המקדש האסטו מיך פאר קויפט חסד זיין דער הויבין צוא ווערין אזו וויא גאט האט צוא גיזאגט מיט
אויף אלאנגע צייט מיין ברוגען פון לעבין האסטו פאר שניטין מתי להציר זיין רחמנות קלם תמור אשמת איך בין גיווארין צוא גישפעט ווייל איך
געמית ווען וועט זיין גליך מיין פריינד אז איין גראז וואש ווערט גיגעשין האב גישולדיגט אונ דריבער בין איך בייא דיר פר מיאוס דאך שטייט
צוא דער חיה וואש הייסט בת היענה נאים להתנדב דיא ישראל אין פסוק (מה יפית ומה נעמת) ריב לטוב יומר דיא קריג וואש דוא האסט צו
זייגען גיוועזן דיא בעשטע סענטשין מנדב צוא זיין זייערע בעסטע אונז זאל ווערין צוא נטין פאר גיטן צוא גיין מיט גיזאנג וועלין מיר
בהמות אויף קרבנות ווער עש האט גיזעהן זייא האט גילויבט זייא אונ זאגין (זאת קומתך דמתה לתמר) ׳ שתף בכל משמר דוא האשט דיא ישראל
דאט גיזאגט (מה יפו פעמיך בנעלים) ׳ סדר עבודה דער סדר פון עבודת בית גיגעבין איין שותפות מיט דייא שכינה פון וועגין זייא זיינן אלע צדיקים

אֶעֱלֶה בְתָמָר : תַּעַן דָּבָר טוֹב · שׁוּרָה אַחַת לְחַטּוֹב · וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב :

הסימן כאן כל בית אב׳ חרוזות · ובראשי החרוזות נרשם שלמה ברבי יהודה חזק ואמץ מאד בתורה אמן וסוף כל בית חתום בפסוק אחד מפסוקי שה״ש :

שְׁחוֹרָה וְנָאוָה תְּשׁוּקָתוֹ · לֹא מֵרוֹב חֲשׁוּקָתוֹ · אֲנִי לְדוֹדִי וְעָלַי תְּשׁוּקָתוֹ : מְחֻפָּרִים שׁוּר שְׁפוּרִים · הִסְתַּכֵּל בָּךְ כּוֹפְרִים · לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה נָלִינָה בַּכְּפָרִים : בִּינָה רְצוּי תּוֹרְמִים · בְּסוֹס עוֹלָם גּוֹרְמִים · נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים : יִתֵּן קוֹל צוֹרֵחַ · הַטּוֹבוֹת וְהָרָעוֹת הַפְּרַח · הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ : דּוֹדִי נוֹחַ לִי · הַמְנַחֲמִי וּמוֹחֵל לִי · מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי : חֲזוֹת כְּאָז צִבְאָךְ · זוֹהַר שְׁכִינַת מוֹרָאָךְ · אֶנְהָגְךָ אֲבִיאָךְ : קְרוּבֵךְ עִם דַּבְּקֵנִי · וְסַת שִׁבְחֲךָ סַפְּקֵנִי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי : אַחֲרִית לְטַהֵר שׁוּלַיִם · מַהֵר לְשַׁלֵּשׁ בִּכְפָלַיִם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלָיִם : צִיּוּן רְשָׁפִים מְלַבֵּךְ · מִי זֹאת כִּלְבָבֵךְ · שִׂימֵנִי כַחוֹתָם עַל לִבֶּךָ : אוֹתוֹת רְאוֹת מְרֻבִּים · דֶּרֶךְ לַעֲבוֹר מְסֻבָּבִים · מַיִם רַבִּים : בִּיטָה עֲנִיָּה לְנַחֲמָה · תַּעֲרַת אוֹם הוֹמָה · אֲנִי חוֹמָה : וִיהוּדָה כֶּרֶם גְּפָנַי · רֶגֶל הַהֵיכָל לְפָנַי · כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנָי : אֶלֶף הַמָּגֵן מְגִנִּים · אֶדֶר

כמאמר שאמרה אמרתי אעלה בתמר שהם צדיקים שבכל דור (תען דבר טוב) תענה אותם דבר טוב על בקשתו (שורה אחת לחטוב) תאלנו יחד בשורה אחת ותאמר (וחכך כיין הטוב) תוחלתך אשר הבית לישועה דומה ליין הטוב אשר ריחו לא נמר : (שחורה ונאוה תשוקתו) מה שאני כ״י שחורה בעונות ונאוה בתשובה ומ״מ היא תשוקתו (לא מרוב חשוקתו) לא מגאותי הוא חושק בי רק (אני לדודי) מפני שאני לדודי לבו (ועלי תשוקתו) כמרז״ל הם עשוני חטיבה אחת בעולם ואני אעשה אותם חטיבה אחת בעולם (מחפו׳ רים) מישראל שהם מבוישים (לכה דודי נצא השדה) נלכה לירושלים הנקראת שדה (נלינה בכפרים) ונשים עין בכופרים (בינה רצוי תורמים) הבן ברצוי והתרצי ישראל כי הם תורמים התרומות ולא שד אלא (בסוס עולם גורמים) שהם גורמי׳ שיעמוד העולם על כנו כי הם אומרים (נשכימה לכרמים) נשכים לבתי מדרשות שנמשלו לכרמים והעולם עומד על התורה (יתן קול צורח) הם בבהמ״ד יתנו קולם קול חזק בתפלה (הטובות והרעות הפרח) הצדיקים והרשעים הפרח אותם לפניך כי (הדודאים נתנו ריח) צדיקים והפושעים שניהם נתנו ריח טוב (דודי נח לי) הקב״ה הוא הנותן לי מנוחה (המנחמי ומוחל לי) והוא מוחל לי עונותי ומנחם אותי לאמר (מי יתנך כאח לי) (חזות כאז צבאך) שיראו ישראל שהם צבאך את זוהר שכינתך בבהמ״ק הנקרא מורא כמו שראו מאז ומקדם במתן תורה וכן עתה (אנהגך אביאך) אל בהמ״ק (קרובך עם דבקני) עם קרובך אני לכן דבקני בך (וסת שבחך ספקני) ספקני במדות שאתה מתהדר בהן ויקוים בי היעוד הנזכר להיות לך לעם לשם ולתהלה ולתפארת (שמאלו תחת ראשי) לסמכני (וימינו תחבקני) להחזיק בי (אחרית לטהר שולים) מהר אותו האחרית המיוחד לטהר טומאת שולים תמהר ותהיה בעטור (לשלש בכפלים השבעתי אתכם וגו׳) שכפל כ׳ בכל אחת משלש שבועות שהשביע הקב״ה את ישראל בשלשה פסוקים השבעתי אתכם וכתיב אם תעירו ואם תעוררו הרי ב׳ שבועות בכל אחת ואתה מהר השבועות שלא ידחקו את הקץ לכן תמהר ותחיש (ציון רשפים מלבך מי זאת) מי זאת בכל העולם המצוינת בציון רשפי אש שלהבת : כלבביך כמוך ישראל שהם נשרפים על קדוש שמך לכן (שימני כחותם על לבך) שאהיה דבוקה בך לעולם (אותות ראות מרובים) וזכני לראות אותות מרובים (דרך לעבור מסובים מים רבים) לעבור דרך מים רבים מסובים ומוקפים בפני כבוד כמו מאז בגאולת מצרים (ביטה עניה לנחמה) הבט לנחם ישראל הנקראי׳ עניה סוערה (תערת אום הומה) על שהיא מסרת ומערת נפשה למיתה ועומדת באמונתה כחומה (אני חומה) חזקה באהבת דודי ומוסרת דתו (ויהודה כרם גפני רגל ההיכל לפני) ויהודה הוא יתגיל ויוליך כרם ה׳ צבאות בית ישראל אל ההיכל לפני כי ישיב המלוכה אל יהודה ומם יסים (כרמי שלי לפני) המגינים והסנהדרין שלי יתנו להיות

(תען) כמו תענה (לחטוב) ל׳ חטיבה אחת (חכך) לשון אמרי כמו חכו (דניאל יב יב) : (שחורה) בעונות (ונאוה) בתשובה (מרוב) לשון גדלות ונכבות (מחפורים) לשון בושה וחרפה (ירמיה טו ט) ואומר לישראל ע״ש שהם מקבלים בושה מעובדי ע״ג (שור) ענין ראיה והבטה מלשון אשורנו (במדבר כג ט) (שפורים) לשון יופי מלשון כטעם אמרי שפר (בראשית מט כא) (שדה) אומר לירושלים ע״ש ציון שדה תחרש (ערכי הכהנים) (כפרים) כמו כופרים (בינה) הבן (בסוס) ל׳ כן ובסיס מלשון והשיבך על כנך ופרש״י בסיס שלך (בראשית מ יג) (כרמים) בכנ״ס ובהמ״ד (עירובין כ״א ע״ב) (צורח) ענין הגבהת הקול בצעקה כמו אף צורח (צפניה א) (כאחך) אומר לישראל ע״ש וגאלתי אתכם בגאולתי (שמות ו ד) (מוראך) אומר לבהמ״ק ע״ש ומקדשי תיראו (ויקרא יט ל) (קרובך עם) כמו עם קרובך (וסת) לשון מדה כמו כל וסת מוסת טיפה כאן (ירושלמי דיומא ד׳ גט) שפירושו כל מדה מונה וכן וכן ווסתו של פלוני לגרש נשיו (מדרש ד׳ טו) (אחרית לטהר שולים) כדכתיב וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם וגו׳ (יחזקאל לו כה) ואמר לשון לטהר שולים הכן שאמר ירמיה טומאתה בשוליה (איכה א ט) (אותות) לשון אותות ומופתים (ראות) כמו לראות (דרך לעבור) מסובים מים רבים כדכתיב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (מיכה ז טו) וכתיב והיתה מסלה לשאר עמו וגו׳ כאשר היה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים (ישעיה יא טז) (ביטה) כמו הביטה (עניה) כמו לישראל עניה סוערה (ישעיה נד יא) (תערת) לשון מסירה למיתה כמו מן ערה אשר הערה למות נפשו (ישעיה נג יב) ופרש״י לשון ותער כדה פ׳ חלף דמסר למיתה נפשיה (כרם גפני) אומר לישראל (רגל) כמו יתגיל ויוליך (כרמי) רמז לסנהדרין (אלף המגן) אלף המגן תלוי עליו (שה״ש ד ד) וקאי על המגינים וש״מ וכתיב והכרם והמסגר אלף (מ״ב כד טז)

אזו וויא אין דיין תורה איז גיזאגט גיווארין (אמרתי אעלה בתמר) · תען דבר טוב דוא זאלסט אונז ענטפערין גוטע רייד אונ מיר זאלין בייא דיר גיליבט זיין אלע גלייך :

שחורה ונאוה ווען מיר זיינען שווארץ זיינען מיר אבער שיין מיט מצות מיר גילוסטין צוא אים אונ זיין גלוסטין איז צוא אונז מחמת מיר האלטין זיינע מצות אזו וויא עש שטייט (אני לדודי ועלי תשוקתו) · מחפורים שור פון דיא פאר שעמטע זאלסטו זעהן אין דיינע שיינע מעשים אונ לג צוא ביזין איף דיא וואש לייקענען אין דיר דאש מיינט דר פסוק (לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים) · בינה רצוי תורמים פאר שטייא דאש איף גיהייבן גיבעט וואש צו דיר פון די וואש זיינען גרם דאש גרונד פעסט פון דייער פאלק יתן קול צורח גאט נעמט געבין איין קול מיט גישרייא שלעכין צוא מאכין אוועק פליהן אונ גוטין צוא מאכין בליהן דודי נח לי מיין פריינט טרייסט מיך גרינג אונ איז מיר מוחל אלין חזות כאז צבאך זאלסטו אן זעהן וויא דעמאלט דיינע חיילות מיט קלארקייט אונ פארכט פון דיין שכינה קרובך עם דבקני בהעפט מיך צו דיין גאנצן פאלק דיא צייט פון דיין לויב מאך מיך באגינין לטהר שולים אונ ווער סוף צוא מאכין ריין אין צווייטין אונ אין דריטין זאלסטו מאכין איילן ציון רשפים מלבך עש דינן דיך די ישראל מיט גיצייכנטע אונ פלאמיגע הערץ אותות ראות מרבים פיל וואנדער האבין מיר אכה גיזעהן צוא זעהן וויא דוא האשט אונז ארום גרינגילט אין מדבר צוא איבר פארין דעם ים ביטה עניה לנחמה ער זאל לאגין איף דיא ארעמע צוא טרייסטין מיט בהעפטונג שטארק וויא איין מויער ויהודה כרם גפני די ישראל וואש

שָׂרִים סְגָנִים · הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים : מִסְרִיּוֹת מַסְרִיחַ רְדִידַי · נֵרְדְּ וָוֶרֶד יְדִידַי · בְּרַח דּוֹדִי : וּדְמֵה לְךָ בְּטִיּוּלִים · אֲמֵץ כְּאָז חֲיָלִים · לִצְבִי אוֹ לְעוֹפֶר הָאַיָּלִים : חַיִּן מִשְׁקָל בְּמִשְׁקָל שָׁמַיִם · נִיחוֹחַ מוֹר סַמִּים · עַל הָרֵי בְשָׂמִים :

עַל הָרֵי בְשָׂמִים · סוֹב וּדְמֵה לְךָ דוֹדִי · מַשְׁגִּיחַ וּמֵצִיץ מֵחַרְכֵי בַּיִת וַעֲדִי · קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי דְפוֹק לְעוֹדְדִי · כִּי דַלּוֹתִי מְאֹד מִמַּתֶּנֶת מְעִידִי · יוֹשֶׁבֶת עֲגוּמָה וַעֲגוּנָה וְאֵין מוֹעֲדִי · וְאַתָּה יְהֹוָה מָגֵן בַּעֲדִי :

אֶל גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת · מוֹר וּלְבוֹנָה וַאֲהָלוֹת · הַבֵּט מִמַּעֲלוֹת · כִּי מַכּוֹת נַחְלוֹת · קוּמָה קַדְּמָה חוֹפֵשׂ עוֹלוֹת עֲלִילוֹת · טֶנֶף וּגְעִילוֹת · יְחַלֵּל קוֹדֶשׁ מְעִילוֹת · נָא שְׁבוֹר זְרוֹעוֹ מִלְּהַעֲלוֹת תְּעָלוֹת · וְעַם קְהִלּוֹת בְּמַקְהֵלוֹת · לְהוֹדוֹת הַלֵּלוֹת :

עַל הָרֵי בֶתֶר עַל אַחַד הֶהָרִים · יֵרָאֶה לִבְחִירִים · גְּמוֹל פּוֹעַל הוֹרִים · דֻּבִּים נְמֵרִים · אֲרָיוֹת וַחֲזִירִים · פָּרִים אַבִּירִים · לִפְסַג גִּזְרֵי גְזָרִים · כִּיקַר כָּרִים · כָּלִים גְּמוּרִים · תּוֹר וְגוֹזָל שְׁלֵמִים וְלֹא חֲסֵרִים · שְׁמוּרִים בְּלֵיל שִׁמּוּרִים · הַלֵּל גּוֹמְרִים · כְּעוֹבְרִים שָׁרִים זַמָּרִים · אָשִׁירָה לַייָ אוֹמְרִים :

עזרת וכו' עד שמו קדוש ישראל

(אדר) כוא לנה ספארם בלובנים כשרים (נגיפם) קולר בבהמ"ק עפ"ם יפה חדי לנו (שה"ש ד טו) ומתרגמינן לגיב מקרא (מסריות) ממקום מגולל לשון כילוס פרנוס והגב כלך (שמות ס י) ומריאה לריאה (פכרים) לשון פרטון והוא ספל יולא לל ידידי (רדידי) סוא מעיף גל' ... ומרמז ם כבורה ... שבם נטרה רלבט כמו ... רלב"ם על כלו אם ... מעלי (שה"ש ה ז) (נרד וורד ידידי) עפ"ם נרדי נתן ריחו (שה"ש א יב) ורמז כו אל ריח קטורת כמו שפי' ... (חילים) רומז לגבנים ... (משקל) כד בכד יהיה ... (שמות ל לד) פרש"י יהיו ... נמשקל כמשקלו של ... משקלו של זה (על הרי בשמים) רומז לפסח : (הרי בשמים) הרי ציון וכם מגלים ... והמונם ור"ל בבניל הרי בשמים (מחרכי) מחלוני (בית ועדי) פולר לבבמ"ד (לעודדי) לשון מוק מלשון מעודד ענוים (מעידי) רומז למלך המשיח שנאמר עליו בן עד לאומים נתתיו (ישעיה נה ד) ופי' כל רב לפתמיע מניפוס (עגומה) לשון עגמת נפש מן עגמה נפשי לאביון (איוב ל) ופי' דאבה (עגונה) ... מים וכוא לשון איסור ... ככתוב בכרכים ... (מועדי) לשון ויעוד ר"ל מאסף : (אל גבעת הערלות) ... (שה"ש ד ו) (מור ולבונה ואהלות) שמם מיני בושם (ממעלות) מבמים (מכות נחלות) עפ"ם נחלה מכתך (ירמיה ל יג) (קומה קדמה) עפ"ם קומה ה' קדמה פניו (תהלים יז יג) (חופש) לשון חפוש כשי"ן שמאל וכוא פ"ם ככתוב יחפשו עולות (תהלים סד ז) ופר"ים מבקשים עלילות (וגעילות) ר"ל נגעל ולמאס אותו (קודש) בוחר לישראל עפ"ם קודש ישראל לה' (ירמיה ב ג) (מלהעלות תעלות) העלות לשון רפואה מלשון רפאות תעלה אין לך (ירמיה ל יג) ופירש"י תעלה רפואה ל' הועיל ולכן אמר מלהעלות כי על הרפואה נופל ל' העלאה דכתיב כי אעלה ארוכה לך (ירמיה ל יז) : (על הרי בתר) ל"ה (שה"ש ב יז) ומתרגמינן כמור מוריה ומן קדמת דנא קריב תמן אברהם ית קורבניה וכו' ... יתכון כשר (לבחירים) אומר לישראל (גמול) ל' תשלום גמול (פועל) כמו פעולת (הורים) אומר לאבות מלשון ברכות הורי (בראשית מט כ) ות"א ... (דובים נמרים כו') רומז לד' גליות (לפסג) לשון גזירה ותהון כמו ויבתר אותם בתוך (שם טו י) פ"י ופסיג יתהון לפסגין (כיקר כרים) ל"ה (תהלים לז כ) ופירש"י ... כבשים שמפטמין אותם לטבח (תור וגוזל) ישראל שנמשלו לבני יונה כפרש"י (שלמים) כדכתיב ... ולא כלפור לא בתר כמו שיהיו ישראל קיימין לעולם והלפור טלא תור וגוזל :

ממעל אל גבעת הערלות שכינס אברהם כשמל ילידי ביתו ועשה אותם גבעה הערלים עליך ממור לבונה ואהלות (כי מכות נחלות) כי המכות קשים כחולי גדול לכן זכור לנו אותו הזכות (קומה) ה' (קדמה חופש עולות עלילות טנף וגעילות יחלל קודש מעילות) קדמה פניו של החופש ובודק עלילות של טנף וגעילות לחלל קודש במעילות שמועלין בנו (נא) בקשתנו (שבור זרועו מלהעלות תעלות) תשבר זרועו שלא יוסיף לו רפואה (ועם קהלות במקהלות להודות הללות) ואז עם קהלות יודו הללות במקהלות הראוי לברך את ההלל במפלת האויב : (על הרי בתר) על הר המוריה שנאמר עליו על אחד ההרים (יראה לבחירים גמול פועל הרים) יראה לישראל שהם בחורים גמול כפעולת האבות (דובים ואריות כו' לפסג גזרי גזרים) ובזכותם יהיה יכולת בידם לגזור אותן לגזרי גזרים (כיקר כרים כלים גמורים) והיו כלים לגמרי ככרים וכבשים היקרים שמעמידין אותן לשחיטה אבל ישראל שנקראו (תור וגוזל) יהיו (שלמים ולא חסרים) (שמורים) יהיו שמורים מכל נגע (בליל שמורים) כי הם נשרים ומקילים בליל שמורים ועוד שהם (הלל גומרים כעוברים שרים זמרים) כמו שעברו וזמרו כעוברים כים את ההלל (אשירה לה' אומרים) ואמרו שירה לה' :

זיינען דיין ווין גארטין גיב וויא זייער היכל דאש מיינט מען דעם בית המקדש אלף המגן אונזערע שיצרס דאש מיינט מען דיא צדיקים די זיינען שטארקע מסריות ט...רית פאר מיינע כיאוסע זינד זאלין זיין זכיות עש זאל שמעקין וויא פול בשמים ודמה לך בטיולים זאלסט מיט אונז שפאצירין אונ שטארק אונזער הארץ אזו וויא פון לאנג דורך משה אונ אהרן וואש זיינען גלייך (לצבי או לעופר האילים) · משקל במשקל די וואג פון בשמים וויא קטורת וועלין מיר מאכין דעמפין על הרי בשמים :

על הרי בשמים אויף דיא בערג פון ירושלים פון בשמים זאלסטו ציין אונ זאלשט דיך גלייכין אז איין פריינט זאלשט משגיח זיין פון דיא פענצטר פון דעם בית המקדש של מעלה קומי לך שטיי אויף מיין גיזעלן זאלסט דיך שטארקין איך בין זייער פאר ארימט איך ווארט אויף דעם וואש דוא האסט מיר צוא גיזאגט יושבת איך זיץ וויא איין עגונה אונ האף נאר אויף דעם בשיצר אונזער גאט :

אל גבעת הערלות לוג צוא דעם זכות פון אברהם אבינו וואש ער האט זיך מל גיוועזן אונ עש איז גיוועזן פאר דיר אן גינומן פאר שיינעם ריח פון בשמים זעה דיא גיוועזינע קראנקע מכות וועט דיין פאלק ישראל דיך טאן לויבין מיט איין זאמלונג : ..

על הרי בתר אויף דיא בערג פון ירושלים זאלשטו גיזעהן ווערין מיר זיינען נאנץ וויא איין שיינע טויב מיר זיינען גיהיט אין דר נאכט פון פסח זאגין מיר גאנץ הלל אזו וויא אונזערע עלטערין וואש זיינען

הנה בעבור שבכל צרתם לו צר וכתיב עמו אנכי בצרה · כשישראל בגלות גם הוא כביכול בגלות עמהם וכמו שלמדו רז"ל מן ושב ה' אלהיך את שבותך והשיב לא נאמר אלא ושב מלמד כביכול שהשכינה שרויה עם ישראל בצרות בגלותם וכשנגאלים הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהם כדאיתא במגילה (דף כט א) ובשמות רבה (פ' טו) ובתנחומא סוף פ' אחרי · לזאת אמר ברח דודי :

בְּרַח דוֹדִי עַד שֶׁתְּחַפֵּץ אַהֲבַת כְּלוּלֵינוּ · שׁוּב לְרַחֵם כִּי כִלּוֹנוּ מַלְכֵי זֵדִים שׁוֹבֵינוּ תוֹלָלֵינוּ הֲרוֹס וְקַעְקַע בִּצָּתָם מִתִּלֵּנוּ · הָקֵם טוּרָךְ נַגֵּן שְׁתִילֵינוּ הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵנוּ :

בְּרַח דוֹדִי עַד שֶׁיָּפוּחַ קֵץ מֶחֱזֶה חִישׁ וְנָסוּ הַצְּלָלִים מִזֶּה · יָרוּם וְנִשָּׂא וְגָבַהּ נִבְזֶה · יַשְׂכִּיל וְיוֹכִיחַ וְגוֹיִם רַבִּים יַזֶּה · חֲשׂוֹף זְרוֹעֲךָ קְרָא כָזֶה · קוֹל דּוֹדִי הִנֵּה זֶה :

בְּרַח דוֹדִי וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי · יְגַל יִגַּשׁ קֵץ קִצְבִּי · דַּלּוֹתִי מִשֶּׁבִי לַעֲטֶרֶת צְבִי · תְּעוּבִים תְּאֵבִים הַר צְבִי · וְאֵין מֵבִיא וְנָבִיא · וְלֹא תִשְׁבִּי מְשַׁוֵּי מְשִׁיבִי · רִיבָה רִיבִי · הָסֵר חוֹבִי וּכְאֵבִי · וְיֵרָא וְיֵבוֹשׁ אוֹיְבִי · וְאָשִׁיבָה חוֹרְפִי בְּנִיבִי · זֶה דוֹדִי גוֹאֲלִי קְרוֹבִי · רֵעִי וְאֹהֲבִי · אֵל אֱלֹהֵי אָבִי :

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים · וְתָבִיא גְּאוּלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל :

מתפללים שמונה עשרה וגומרין הלל · קדיש שלם · אין כמוך תמצא ביום א' דסוכות :

מטה לוי

(ברח דודי) בקשתו מאתך יתברך שתברח מבין עובדי כוכבים (עד שתחפץ אהבת כלולינו) מאחר שאתה חפצת בנו כאהבת חתן לכלה כמ"ש זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך (כי כלונו מלכי זדים) אשר הם היו (שובינו תוללים) השבאים שלנו והם לועגין ומתעתעים ומהוללים בנו (הרוס וקעקע בצתם מתלנו) הרוס ועקור שורש קנה ובצה שלהם ממקומו (הקם טורך גנן שתילינו) הקם כותלי היכלך לגנן שם בנינו בית ה' והשראת כבודו יתברך ויגנו לאמר (הנה זה עומד אחר כתלנו) כמו שאמרו על הים זה אלי ואנוהו: (ברח דודי) מבין העובדי כוכבים (עד שיפוח קץ מחזה) טרם שינשב ויפרח הקץ המוגבל (חיש) מהר קודם הזמן כמ"ש אחישנה (ונסו הצללים מזה) וינסו צללי הגלות מכאן (ירום ונשא וגבה נבזה) מלך המשיח אשר הוא נבזה עכשיו ירום כו' (ישכיל) יצליח (ויוכיח) כמ"ש והוכיח במישור לענוי ארץ (חשוף זרועך) גלה כחך (קרוא כזה) וכל אחד שיראה גבורתך יקרא כזה (קול דודי הנה זה) : (ברח דודי) מן הגולה במהירות (ודמה לך) במרוצתך (לצבי) הקל ברגליו. (יגל יגש קץ קצבי) גילוי הקץ הקצוב יקרב וימהר אלינו קודם זמנו (דלותי משבי) להגביה אותו משבי (לעטרת צבי) כמ"ש ביום ההוא יהיה ה' צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו (תעובים תאבים הר צבי) ישראל מתאוים את בית המקדש שנקרא הר צבי (ואין מביא ונביא ולא תשבי משוי משיבי) ולא אליהו התשבי המשוה את המחלוקת ומשיב לב אבות על בנים כן אתה (ריבה ריבי הסר חובי) הסר עונשי (ואשיבה חורפי בניבי) בניב שפתים שלי כנגד שהיו מקנתרים אותי לאמר אנה הלך דודך וכיוצא בזה אשיב להם (זה דודי כו') כי עין בעין תראה בשוב ה' ציון בב"י אמן :

בית לוי

(כלולינו) כלולות חופתו שהכניסתו לחופה. כדפירש"י (ירמיה ב ב) (שובינו) לשון שביה (תוללינו) מן ותוללינו שמחה (תהלים קלז ג) ופירש"י לשון שוללנו (וקעקע) לשון וכתובת קעקע (ויקרא יט כח) והוא לשון חרות (בצתם) מל' ביצה גומא בלא מים (איוב ח יא) ופירושו שרשם וזה פעם (וקעקע בצתם) והשרש שרשם : (מתלנו) ממקומו ונבנתה עיר על תלה (ירמיה ל יח) ת"י ותתבני קרתא דירושלם באתרה (טורך) כותלי היכלך מלשון וטור סביב בהם (יחזקאל מו כג) ופרש"י שורת נדבך תומת אבנים כו' (שתילים) בנינו כמ"ש בניך כשתילי זיתים (תהלים קכח) (שיפוח) ינשב ויפרח מלשון עד שיפוח היום (שה"ש ד ו) (מחזה) לשון גבול כמו מחוז חפצם (תהלים קז ל) ופירש"י לשון גבול (ירום ונשא וגבה כו') כדכתיב הנה ישכיל עבדי ופרש"י עבדי יעקב ירום ונשא וגבה מאד וגו' כן יזה גוים רבים וגו' נבזה וחדל אישים בדעתו יצדיק צדיק וגו' (ישעיה נג) ופי' יזה יפזר כמו שת"י שם (ישכיל) יצליח פרש"י שם (ויוכיח) לשון תוכחה ומוסר (חשוף) לשון גלוי והוא מ"ש חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים (ישעיה נב) (כזה) כמאמר הזה (יגל) לשון גלוי מל' יגלו מוסדות תבל (ש"ב כב טז) (יגש) לשון קרבה מלשון ויגש (דלותי) לשון רוממות והגבהה מלשון כי דליתני (תהלים ל ב) (תעובים) תואר לישראל ע"ש שנתעבים כתועבה ביד האומות (תאבים) לשון תאבתי לישועתך (תהלים קיט) (הר צבי) תואר לבהמ"ק שהוא בהר המוריה כדכתיב בין ימים להר צבי קודש (דניאל יא מה) (מביא) תואר למלך דוד שהיה המוציא והמביא (ש"ב ה ב) (משוי) ל' השוואה ודמיון מל' פן תשוה לו (משלי כו ד) (משיבי) ל' משיב נפש (בניבי) ל' דבור מל' ניב שפתים (ישעיה נז יט) :

איבער דעם ים סוף איבער גיפארין אונ האבין גיזונגען (אשירה ליי) : ברח דודי עד שתחפץ זאלשט איילין אונזער פריינט דיא צייט פון משיח אזו וויא דוא ווילשט אונזער ליבשאפט ווידער זיך מרחם זיין אויף אונז שטעל אויף דיין פאליץ אונזער גינאנג מאך פלאנצין : ברח דודי עד שיפוח אונזער פריינט זאלסט איילין דיא צייט פון משיח אונ ער זאל ווערין הויך אונ דער הויבין וואש ער איז הייגט פאר שעמט ער וועט קלוג שטראפין פיל מענשין אונ מאך אנפלעקין דיין קראפט וועלין מיר זאגין (קול דודי הנה זה) : ברח דודי ודמה זאלסט איילין וויא איין הירש מיין גוטע גזעצטע צייט הייב מיך אויף צוא זיין צוא דיר אגיליבטע קרוין מיר כאנען אונ גלוסטין צום גילוסטיגין בארג אונ דער וויל האבין מיר גיט קיין נביא אונ אליהו התשבי וואש ער וועט מאכין אום קערין דאש הארץ פון די פאטערס אויף דיא קינדער זאלסט אפ טאן מיין ווייטאג אונ שולד וועל איך זאגין אין דר צייט גאט איז מיין פריינט אונ מיין אויס לייזר אונ ער איז דער גאט פון מיינע עלטערן: בגלל אבות פון וועגין דעם זכות אבות זאלסטו העלפין זייערע קינדער אונ זאלסט אויש לייזן זייערע קינדס קינדר:

בשעת הוצאת ס"ת אומרים ויהי בנסוע י"ג מדות רבש"ע תמצא בסדר התפלה ומוציאין ב' ס"ת בא' קורין בפרשת בא ובשנייה למפטיר בפרשת פינחס :

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְכָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מִשְׁכוּ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן לְמִשְׁפְּחֹתֵיכֶם וְשַׁחֲטוּ הַפָּסַח : וּלְקַחְתֶּם אֲגֻדַּת אֵזוֹב וּטְבַלְתֶּם בַּדָּם אֲשֶׁר־בַּסַּף וְהִגַּעְתֶּם אֶל־הַמַּשְׁקוֹף וְאֶל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת מִן־הַדָּם אֲשֶׁר בַּסָּף וְאַתֶּם לֹא תֵצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח־בֵּיתוֹ עַד־בֹּקֶר : וְעָבַר יְהוָה לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח יְהוָה עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף : וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה לְחָק־לְךָ וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם: לוי וְהָיָה כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לָכֶם כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־הָעֲבֹדָה הַזֹּאת : וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֲלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מָה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם: וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַיהוָה אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת־

מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואהרן כן עשו: ס

ישראל ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת: ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את יהוה כדברכם: גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי: בשבת ד ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים: וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארתם צררת בשמלתם על שכמם: ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלת: ויהוה נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את מצרים: פ רביעי ובשבת ה ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף: וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם: ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה: ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות יהוה מארץ מצרים: ליל שמרים הוא ליהוה להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה ליהוה שמרים לכל בני ישראל לדרתם: פ חמישי ובשבת ו ויאמר יהוה אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו: וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אתו אז יאכל בו: תושב ושכיר לא יאכל בו: בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה ועצם לא תשברו בו: כל עדת ישראל יעשו אתו: בשבת ז וכי יגור אתך גר ועשה פסח ליהוה המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ וכל ערל לא יאכל בו: תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוככם: ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואת אהרן כן עשו: ס ויהי בעצם היום הזה הוציא יהוה את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם: פ

ונוטל החזן הס"ת שניה וקורא בו למפטיר בפרשת פנחס

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליהוה: ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל: ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו: עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים: ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם: מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה: כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח ניחח ליהוה על עולת התמיד יעשה ונסכו: וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו:

הפטרה ליום ראשון של פסח (ביהושע סימן ג')

ויאמר יהושע אל העם התקדשו כי מחר יעשה יהוה בקרבכם נפלאות: ויאמר יהושע אל הכהנים לאמר שאו את ארון הברית ועברו לפני העם וישאו את ארון הברית וילכו לפני העם: ויאמר יהוה אל יהושע היום הזה אחל גדלך בעיני כל ישראל אשר ידעון כי כאשר הייתי עם משה אהיה עמך:

בעת ההיא אמר יהוה אל יהושע עשה לך חרבות צרים ושוב מל את בני ישראל שנית: ויעש לו יהושע חרבות צרים וימל את בני ישראל אל גבעת הערלות: וזה הדבר אשר מל יהושע כל העם היצא ממצרים הזכרים כל אנשי המלחמה מתו במדבר בדרך בצאתם ממצרים: כי מלים היו כל העם היצאים וכל העם הילדים במדבר בדרך בצאתם ממצרים לא מלו: כי ארבעים שנה הלכו בני ישראל במדבר עד תם כל הגוי אנשי המלחמה היצאים ממצרים אשר לא שמעו בקול יהוה אשר נשבע יהוה להם לבלתי הראותם את הארץ אשר נשבע יהוה לאבותם לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש: ואת בניהם הקים תחתם אתם מל יהושע כי ערלים היו כי לא מלו אותם בדרך: ויהי כאשר תמו כל הגוי להמול וישבו תחתם במחנה עד חיותם: ויאמר יהוה אל יהושע היום גלותי את חרפת מצרים מעליכם ויקרא שם המקום ההוא גלגל עד היום הזה: ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחדש בערב בערבות יריחו: ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה: וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא: ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עמד לנגדו וחרבו שלופה בידו וילך יהושע אליו ויאמר לו הלנו אתה אם לצרינו: ויאמר לא כי אני שר צבא יהוה עתה באתי ויפל יהושע אל פניו ארצה וישתחו ויאמר לו מה אדני מדבר אל עבדו: ויאמר שר צבא יהוה אל יהושע של נעלך מעל רגלך כי המקום אשר אתה עמד עליו קדש הוא ויעש יהושע כן: ויריחו סגרת ומסגרת מפני בני ישראל אין יוצא ואין בא: ויהי יהוה את יהושע ויהי שמעו בכל הארץ:

ואומר המפטיר הברכות של אחר הפטרה ובשבת אומרים יקום פורקן מי שברך אשרי יהללו:

תפלת טל והיא תפלת מוסף

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדָּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

ומתפללין תפלת מוסף בלחש ומזכירין משיב הרוח וכו' ואין הצבור פוסקין מלומר משיב הרוח עד אחר שישמעו מהש"ץ שיאמר משיב הרוח אז הם פוסקין באמצע :

תפלת מוסף בלחש תמצא ביום ראשון דסוכות

פותחין הארון והש"ץ מתחיל אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:

בְּדַעְתּוֹ אַבִּיעָה חִידוֹת · בְּעַם זוּ בְּזוּ בְּטַל לְהַחֲדוֹת · טַל גַּיְא וּדְשָׁאֶיהָ לַחֲדוֹת · דָּצִים בְּצִלּוֹ לְהֵחָדוֹת · אוֹת יַלְדוּת טַל לְהָגֵן לְתוֹלָדוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם:

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ:

תְּהוֹמוֹת הֲדוֹם לִרְסִיסוֹ כְּסוּפִים · וְכָל נְאוֹת דֶּשֶׁא לוֹ נִכְסָפִים · טַל זִכְרוֹ גְּבוּרוֹת מוֹסִיפִים · חָקוּק בְּגִישַׁת מוּסָפִים · טַל לְהַחֲיוֹת בּוֹ נְקוּקֵי סְעִיפִים: סוגרין הארון

פיוט זה מיוסד ע"פ א"ב כפולות ברא"שי החרוזים · ומתפלל על רשות מהקב"ה ועכשיו מן הצבור הקדושה

אַרְשָׁה אֱרוֹשׁ רַחֲשׁוֹן · בְּאֶרֶשׁ נִיב וְלָשׁוֹן · אֶתְחַן בְּחִין לַחֲשׁוֹן · דִּבְבֵי מַלְעֲשׁוֹן: בַּעַד נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן · אֶפְגְּעָה בְּלִי לִישׁוֹן · בַּקָּשָׁה כְּשַׁי נַחְשׁוֹן · אֶרְצֶה בָּרִאשׁוֹן: גְּרוֹנִי בַּל יוּנְטַל · מִקְּרוֹא לְרָם וְנִטַּל · גְּוִי בַּל יוּטַל · מֵהַזְכִּיר גְּבוּרוֹת טַל: דַּעִי בַּל יוּנְטַל · רְשׁוּת

מטה לוי

(בדעתו) ברשות הקדוש ברוך הוא (אביעה חידות) אדבר בדברים שאינם ידועים לכל (בעם זו) בקרב עם זו אספר החידות (בו בטל להחדות) בתפלה זו בטל לשמח את ישראל (טל גיא ודשאיה לחדות) לשמח הארץ ולמחיה בטל (דצים בצלו להחדות) שמחים להשמח בצלו של השם יתברך (אות ילדות טל) מה שאמר הקדוש ב"ה ילדותך יהיה כטל (להגן לתולדות) האות ההוא יהיה להגן לתולדותיו: (תהומות הדום לרסיסו כסופים) תהומות הארץ שהיא הדום רגליו הם חפצים ותאבים לטיפות טל (טל זכרו גבורות מוסיפים) על ידי הטל שמזכירים מוסיפים גבורות של הקב"ה לכן (חקוק בגישת מוספים) הוחק והוקבע להזכירו בתפלת מוסף (טל להחיות בו נקוקי סעיפים) והטעם שקבעו בברכת מחיה המתים כי אפילו המתים הטמונים בנקיקי וסעיפי המערות באדמה הם מתחיים בטל כמו שחי והצומח כי לעתיד הקדוש ברוך הוא מחיה אותם בטל: (ארשה ארוש רחשון) אקח רשות לדבר אמרי לבי (באֶרש ניב ולשון) באַרשת שפתים בנענוע הלשון אוציא מחשבות לבי (אתחין בחין לחשון) אתחנן בתחנה בלחש (דבבי מלעשון) שלא יהיה דבורי לעשן וכעס: (בעד נצורי כאישון) בעד ישראל הנצורים כאישון עינו (אפגעה בלי לישון) אתפלל בלי עצלות ושינה (בקשה כשי נחשון) תפלתי תהא מקובלת לפניך כקרבן נחשון בן עמינדב שהקריב ראשון לנשיאים כן (ארצה בראשון) בחודש הראשון זה: (גרוני בל יונטל) ם גרוני לא יהא לוקח (מקרוא לרם ונטל) מלהתפלל להקדוש ב"ה שהוא רם ונשא (גוי בל יוטל) לגוי ולאחורי לא יושלך הדבר (מהזכיר) בתפלתי (גבורת טל): (דעי בל יונטל) דעתי לא יונטל (רשות מליטל) שלא ליטול רשות מהעדם

בית לוי

(בדעתו) ברצונו (אביעה חידות) ל"ס אביעה חידות מני קדם (תהלים עח ב) ואביעה ל' יביע אומר וחידות הוא דברים סתומים קשי ההבנה (נעם א) אומר לישראל עם זו גאלת עם זו קנית (להחדות לחדות להחדות) כלם לשון חדוה הם (דצים) לשון שמחה טל ולפרי מגדן דאגה (איוב מא יד) (תהומות הדום) תהומות הארץ ע"ש והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (לרסיסו) ל' טיפי מטר טל' רסיסי לילה (שה"ש ה ב) והגנוש עפי מפרא (כסופים ונכספים) שניהם ל' חשק ותאוה מלשון נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (חקוק) כמו הוחק ונקבע (בגישת) ל' תפלה כמו ויגש אליהו (נקוקי סעיפים) שניהם ל' נקרת הצור מלשון ובנקיקי הסלעים (ישעיה ז יט) פרש"י נקוקי נקרת הצור וגו' בסעיף סלע (שופטים טו ח) ופרש"י בנקבת הסלע ודומו לגומות שוכני עפר: (ארשה) כמו אקח רשות (ארוש) לשון וארשת שפתיו (תהלים כא ג) ופרש"י לשון דבור (רחשון) ל' מחשבת הלב מל' רחש לבי דבר טוב (תהלים מה ב) (בארש) לשון דבור כנ"ל (ניב) שייך לשפתים דכתיב ניב שפתים (ישעיה נז יט) (ולשון) הוא המתקן את הדבור (אתחין) כמו אתחנן (בחין) ל' תחנה (לחשון) בלחש (דבבי) לשון דבור מל' דובב שפתי ישנים (שה"ש ז י) (מלעשון) לשון כעס מלשון עשנת בתפלת עמך (תהלים פ ה) (נצורי כאישון) אומר לישראל ע"ש יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י) (לישון) ל' שינה ומשמו עצלות (בשי) ל' יובל שי למורא (ישעיה יח ז) וה"ו ייחסיה כהקרובהא (בראשון) כניסן (בל יונטל) לא יוקח וכמו בל יתייבם ויאמר גרוני כענין נחר גרוני (תהלים סט ד) (לרם ונטל) לרם ונשא ל' וינטלם ויגשאם (ישעיה סג ט) (גוי בל יוטל) ע"ש ואותי השלכת אחרי גוך (מ"א יד ט) או הוא מלשון והטילוני אל הים (יונה א יב) לפי זה יהיה פירושו שלא יהא גופו מושלך ומטולטל

בדעתו אביעה חידות מיט דעם רְשׁוּת פון הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא טוא איך בִּיידִין רֶעטֶענִישׁ פַאר דֶעם פָאלְק יִשְׂרָאֵל אִין דֶער תְּפִלָּה פון מוּסָף צוא מַאכִין פְרֵייאֶן מִיט טַל צוא בַּנֵייאֶן דִיא פְרוּכְט פון דֶער וֶועלְט מִיט טַל דִיא יִשְׂרָאֵל פְרֵייאֶן זִיךְ אִין דֶעם שָׁאטִין פון הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא צוא וֶוערִין דֶער פְרֵייעֶט מִיט טַל דֶער זְכוּת פון אַבְרָהָם אָבִינוּ וָואשׁ עֶר אִיז גְלִיכִין צוא טַל זֵיין זְכוּת זָאל בַּאשְׁיטִין צוא זַיינֶע קִינְדֶער: תהומות הדום דִיא אָפּ גְרוּנְטִין פון דֶער וֶועלְט גִילוּסְטִין צוא טְרַאפִין וַואסֶער אוּנ אַלֶע וואוּנוּנְג פון גְרָאז טוּעָן צוא אִים גִילוּסְטִין דָאשׁ גִידֶעכְטְנִישׁ פון טַל אִין דֶער בְּרָכָה פון אַתָּה גִבּוֹר וָואשׁ מֶען בֶּעט אִיצוּנְד אִין תְּפִלַּת מוּסָף נָאט זָאל גֶעבִּין דֶעם טַל וָואשׁ וֶועט מַאכִין לֶעבִּין דִיא מֵתִים וָואשׁ לִיגְן אִין דִיא הֵילִין:

ארשה ארוש רחשון אִיךְ נֶעם רְשׁוּת מַיינֶע גִידַאנְקֶען אוֹיש צוא רֵיידִין מִיט מַיין צוּנְג. אִיךְ וֶועל בֶּעטִין מִיט שְׁטִיל גִיבֶּעט מַיינֶע רֵייד נִיט צוא פַאר מִידִין. בַּעַד אִיךְ בֶּעט אוּנ שְׁלָאף נִיט פַאר דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ זֵיינֶען גְהִיט וִויא דָאשׁ שְׁוַוארְץ אַפִּיל פון דֶעם אוֹיג. בראשון אִיךְ זָאל בַּאוִוילִיגְט וֶוערִין דֶעם עֶרְשְׁטִין טָאג פון פֶּסַח וִויא דָאשׁ גִיבֶּעט אוּנ דֶער קָרְבָּן פון נַחְשׁוֹן בֶּן עַמִּינָדָב. גרוני מַיין קוֹל וָואשׁ אִיךְ טוּא רוּפִין צוּם הֵייכִין גָאט זָאל נִיט אַוֶועק גִינוּמֶן וֶוערִין מַיין גוּף זָאל נִיט פַארְוָואלְגֶערְט וֶוערִין פון צוּ דֶער מַאנֶן דִיא גְבוּרָה פון טַל. דעי מַיין שֵׂכֶל זָאל נִיט בָּטֵל וֶוערִין רְשׁוּת צוא נֶעמֶען מַיין פְרֵיינְט גָאט זָאל אוֹיךְ גִיהוֹיבִין וֶוערִין פוּס

מלטלי דודי יתנטל · בשיח תפלת טל : המון לו נכסף · לעדת אל אאסף · הוא אתם יתאסף · ולמעשיו יכסף : ואתיצבה בסף · לחלות פני יסף · ואמרת טל אחסף · לחברנה במוסף : זבד משאת בר · ואביב נשיקות בר · זעק פי יוגבר · ושיח לשוני יוכבר : חן וחסד יחבר · לחנני על דבר · חשרת מים יועבר · כי הנה הסתו עבר : טעם רנון · ושאג שנון · טלתי בתחנון · את פני חנון : ישישי לחנון · בזכר יין לבנון · ידועי לגנון · בפסוח וגנון : כשרים וכחוללים · אהלל כבחלילים · כמפי עוללים · אשורר הלולים : לשא דע פלילים · צגתי במסלולים · להזכר בפלולים · שוע גבורות טללים : מטעם זקנים · אתבונן עד זקנים · מורים תקונים · כדת מתוקנים : נופת נבונים · בינת עם מבינים · נטיעת דרבנים · תוכוני בין שני לוחות אבנים : שפתי בשוע אפתח · כאולם המפתח · שיחות פי אפתח · כאיתון אשר נפתח : עוז וכח לי ימתח · כדוק אשר

בית לוי

מלאכיר סר' : (יוםל) ל' תלמוד טעלין רבות (יתנטל) יתנשא (בשיח) לשון דבור מלשון ודברי נפלאותיך אשיחה : (המון) קהל ישראל (לו נכסף) כדכתיב הנכסף נכסף (דברים ז ו) (ולמעשיו יכסף) פעם' ולמעשה ידיך תכסוף (איוב יד טו) : (בסף) תרגום של מזוזות סיפיה או שוה על' כסתופף בבית אלהי (תהלים פד יא) (יסף) תואר להקב"ה פע"ס יספת לגוי ה' יספת לגוי נכבדת (ישעיה כו טו) (אחסף) אגלה לשון מחשוף הלבן (בראשית ל לז) : (זבד) ל' חלק מלשון זבדני אלהים אותי זבד טוב (שם ל כ) (משאת בר) לשון ומשאת בר הקמה ממנו (עמוס ה יא) ופירש"י לשון משא ובר הוא תבואה (ואביב) לשון בכור מלשון כי השעורה אביב (שמות ט לא) (נשיקות) ל' מזון על' ישק כל עמי (בראשית מא מ) (יוכבר) ל' אמין ורבוי מלשון בן אל כביר (איוב לו ה) : (חשרת מים) (ש"ב כב יב) ופירש"י לשון קשר שמקשרין השמים בעבים ע"י המים (הסתו) חורף תרגום חורף סיתוא : (טעם) ל' דבור על' בשנותו את טעמו (תהלים לד א) (ישאג) ל' זעקה (שנון) ל' חדי גבור שטמים (שם) ושנון נאמון בדבור שפורש (סלתי) כמו נסלתי : (ישישי) זקני (ידועי) קרובי ומודעי (לגנון בפסוח וגנון) פע"ס כצפרים עפות כן יגן ה' צבאות על ירושלים גנון והציל פסוח והמליט (ישעיה לא ה) ופירש רש"י פסוח ל' דילוג או קפיצה : (כשרים) על' פעיתי לי שרים ושרות (וכחוללים) לשון מחול (כבחלילים) ל' טוף וחליל (כמפי עוללים) כדכתיב מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (תהלים ח ג) וכדרז"ל : (פלילים) על' ונתן בפלילים (שמות כא כב) (צגתי) לשון עמידה על' ויצג את המקלות (בראשית ל לח) (במסלולים) לשון מסלול ודרך (בפלולים) בתפלות מלשון ויפלל : (מטעם) ל' דבור על' מטעם המלך וגדוליו (יונה ג ז) (עד זקונים) פעמו כל ימי : (נפת) ל' טפת הסוספה (שה"ש ד יא) ופירש"י נופת מתוק (כדרבונות) כדרבן הזה שמלמד פרה לתלמיה (תוכוני) לשון כתוך : (שיחות) ל' דבור מלשון ודברי נפלאותיך אשיחה (כאיתון) שער כאיתון : (כדוק) שמים מלשון הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ כב) (עב) עב

מטה לוי

הקדושה (דודי יתנטל) הקדוש ב"ה יתנשא (בשיח תפלת טל) : (המון לו נכסף) המון ישראל אשר לו יתאוה הקדוש ב"ה (לעדת אל אאסף) אותם לבהכ"נ יחד וגם (הוא אתם יתאסף) כמ"ש אלהים נצב בעדת אל (ולמעשיו יכסף) ולישראל שנקראו פועל ידיו יתאוה : (ואתיצבה בסף) ואעמוד בפני מזוזות ארון הקודש (לחלות פני יסף) לבקש את פני השי"ת (ואמרת טל אחסף) ואגלה בקשה של טל : (זבד משאת בר) חלק רב תבואות שבבית (ואביב נשיקות בר) בכורות של תבואה שבשדות (זעק פי יוגבר) תפלת פי יוגבר (ושיח לשוני יוכבר) ותפלת לשוני יתאמץ : (חן וחסד יחבר לחנני) כשאני מתפלל על דבר (חשרת מים יועבר) רבוי מי גשמים יסתלק ויחדל (כי הנה הסתו עבר) כי הנה החורף עבר וא"צ עוד לגשם בא"י : (טעם רנון) דיבור רנתי (ושאג שנון) ואיתוך שאגתי בתפלה (סלתי בתחנון) נסלתי בתחנה (את פני חנון) הקדוש ברוך הוא : (ישישי לחנון) בקשתי לחון את זקני (בזכר יין לבנון) כבהמ"ק שנאמר עליו זכרו כיין לבנון (ידועי לגנון) קרובים ומיודעים שלי לגוננם (בפסוח וגנון) בהצלה והמלטה : (כשרים) כמזמרים (וכחוללים) וכאותם שרגילים לילך במחול (אהלל כבחלילים) כבעלי שירים בחלילים (כמפי עוללים) כמו שהיו מקובלים לפניך השירים שהיו אומרים על הים תינוקות שבמעי אמן (אשורר הלולים) כך תקבל השירים והלולים שאשורר לפניך : (לישא דע פלילים) לקחת מדע תבונה ורשות מת"ח שיודעים פלילים ודינים (צגתי במסלולים) עמדתי לפני ארון הקודש שהוא מסלול ודרך לנקש נרכנו (להזכר בפלולים) שנזכר בתפלתנו תפלת טל (שוע גבורות טללים) מה שאנו מתפללים על טללי ברכה היורדים בגבור :: (מטעם זקנים אתבונן עד זקונים) אתבונן מעלתם של זקנים עד שאגיע לימי זקונים ליטול רשות מהם כי הם (מורים תקונים כדת מתוקנים) שהם מהוקקים כדת : (נופת נבונים בינת עם מבינים) דברים מתוקים כנופת צופים של נבונים המבינים בתורה שהיא בינת עם (נטיעת דרבונים) כמ"ש דברי חכמים כדרבונות וכמשמרות נטועים שמיסרים דרכה כדרבן ואותן חכמים (תוכוני בין שני לוחות אבנים) נתנו בתווך בתוך לבי בינת התורה שנתנה בין שני לוחות אבנים (פעל"ד) : (שפתי בשוע אפתח כאולם המפותח) כאולם שכולו פתוח כן אפתח שפתי תמיד לא יחשו (שיחות פי אפתח) בתפלה (כאיתון אשר נפתח) כשער האיתון אשר היה בעזרה מכוון נגד פתח ההיכל אשר בתוכו היו נכנסים הבאים להתפלל בעזרה : (עוז וכח לי ימתח כדוק אשר מתח) יתפשט לי

דער תפלה פון טל המון דאש פאלק פון גאט וואש טוען גלוסטין צוא אים טוא איך איין זאמלן גאט טוט זיך מיט זייא אויך איין זאמלן אונ טוט גילוסטין צוא זיינע בשעפעניש ואתיצבה איך טוא שטיין אויף דער שוועל פון דער שול צוא בעטין גאט וואש ער האט אונז גימערט ימים טובים איך טוא אנפלעקין דאש גיבעט פון טל אין דער תפלה פון מוסף זבד דיא טייל פון תבואה וואש גאט טיילט אפ זאל גיך צייטיג ווערין דאש גישריא אונ די תפלה פון מיין מויל זאל זיך שטארקין אונ גרייסן חן וחסד מיין תפלה פון טל זאל בהעפט ווערין מיט חן דאס מערונג פון דעם וואשר זאל אפ גיטאן ווערין ווארום דר ווינטער איז אוועק גינאנגן טעם איך טוא בעטין אונ שרייען מיט טאפלע גיבעט פאר דעם לייט זעלינין גאט ישישי ער זאל זיך דר בארמען איבר דיא ישראל אין דעם זכות פון מיינע אלטע אבות אונ זאל גידיינקען אז מען האט מנסך גוועזן מיט אויף דעם מזבח ער זאל בשיצין דיא ישראל וואש זייא זיינן מיינע בקענטע פריינט מיט דער בארימקייט כשרים איך וועל לויבין גאט מיט שפילונג וויא דיא שפילערס מיט דיא זינגערס זינגן אזו וויא דאש גזאנג פון דיא יונגע לייט וואש האבין גיזונגען אויף דעם ים וועל איך זינגען מיט לויב לישע איך טוא מיך שטעלן פר דעם ארון הקודש וואש ער איז דער וועג פון תפלה צו נעמן רשות אונ וויסן שאפט פון תלמידי חכמים צוא דער מאנן דאש גיבעט פון דער גבורה פון טל מטעם פון דער עצה פון דיא חכמים טוא איך פאר שטיין אויף דער עלטער זייא לערנען אונז תקנות אזו חיא אין אונזר תורה ווייזט אוים נופת זייא טוען מאכן פאר שטיין דיא ישראל מיט זייער זיסקייט ער האט מיך גימאכט אין מיטין צווישין דיא צווייא לוחות אזו וויא דר אייזן פון דעם אקער שפתי איך טוא מיין מויל מיט תפלה עפנן אזו וויא דער אולם פון בית המקדש וואש איז גיוועזן אפין פון אלע זייטין אזו וויא דער שער איתן עוז ער זאל מיך שטארקין מיט כח און וויא ער האט פאר שפרייט דיא שטארקע

מְתַחִי עָב טַל יַפְתַּח · וְחוֹרֶב לְבַל יְרַתַּח : פְּנֵי רָם וְנִשָּׂא · עִין בְּחִין אֶשָּׂא · פְּאֵרוֹ לְנוֹסְסָה · כְּמוֹ בְּטַל נֹסָה : צְבָאָיו לוֹ אֲגִיסָה · וְאִתָּם אֶתְגִּיסָה · צְעוֹק בַּעֲדָם אֶתְנַגְּשָׁה · וְלֹא בְּרוּחַ נֹסָה : קַמְתִּי מִמִּשְׁפְּתַיִם · לְהַפְגִּיעַ בְּעַד לְנֵי שְׂפָתַיִם · קוֹל מָה אֶתֵּן בִּשְׂפָתוֹתַיִם · הֵן אֲנִי עֲרַל שְׂפָתַיִם : רוֹן בְּלִי עֲצַלְתַּיִם · עָרַכְתִּי בְּמַחֲנוֹתַיִם · רָחַשְׁתִּי גִּישׁוֹת שְׁתַּיִם · בְּעַד שְׁאֵלוֹת שְׁתַּיִם : שַׁחֲרִית חַנּוֹתִי לַמָּטָר · בְּלוֹקְשׁוֹ גֵיא לַעֲטָר · שַׁבְתִּי לִקְחִי עוֹד לִנְטָר · מִתְּבוֹעַ עֲרֶף מָטָר : חזן תְּפִלַּת גְּבוּרוֹת טַל · חַלּוֹתִי בְּצוֹהַר לִנְטַל · תְּזַל אִמְרָתִי כַּטַּל · לְקוּי רְסִיסֵי טַל :

הפייטן הזה מסדר אין שסק"ס סגיג את כל סעולם בטל וסתחיל מב"ע ועוגס דור אחר דור עד שמסיים בטל של תחיית המתים ומיוסד ע"פ א"ב פרוכש

אַאַגְרָה בְּנֵי אִישׁ הַמְשֹׂרָר בְּטַל · אִוָּעֵד אִתָּם לְחַנֵּן בְּעַד טַל · אֲבַשֵּׂר בְּקָהָל רָב זֵכֶר גְּבוּרוֹת טַל · אֲחַלֶּה פְּנֵי צוּרִי בְּזִיל אִמְרַת טַל : בְּפִתְחוֹן פֶּה אֲחַלֶּנּוּ עֲלֵי טַל · בְּמַעֲנֶה לְשׁוֹנִי אֲפַתֶּנּוּ עֲדֵי טַל · בְּהַפִּיקִי מַעַן אַרְצָה כִּרְסִיס טַל · בְּנִגַּשְׁתִּי צְקוּנֵי יַעַל כְּשִׁכְבַת טַל : גַּל בֵּינוּ לְבֵינֵי סִיּוּם אוֹת טַל · גָּלוּי לַכֹּל כְּאֵשׁ אוֹכְלָה וְלִי כִּפְרִיחַת טַל · גָּמַר מֵאָז

מטה לוי

כח כשתים אשר פרש ופשט (עב טל יפתח) ענן של טל יפתח לגון העולם (וחורב לבל ירתח) ולא ירתיח החורב והיובש של חום השמש : (פני רם ונשא עין בחין אשא) אשא עין בתחנונים לפני הקדוש ברוך הוא שהוא רם ונשא (פארו לנוססה) לעשות נסים לישראל שנאמר עליהם ישראל אשר בך אתפאר (כמו בטל נסה) כמו שנעשה נס לגדעון על ידי הטל בימי הפסח : (צבאיו לו אגיסה) לישראל שנקראו צבאות ה' אקבץ באגודה אחת (ואתם אתגיסה) ואני אתאגד עמהם (צעוק בעדם אתנגשה) ואדחק עצמי לצעוק בעדם (ולא ברוח נסה) ולא בגאוה כ"א בענוה : (קמתי ממשפתים) כאשר קמתי מעל הארץ מלפני ת"ח (להפגיע בעד לני שפתים) להתפלל בעד ישראל הלנים בגלות במקום שפיתת הקדירות (קול מ' הן אני ערל שפתים) ולא אדע לערוך תפלה נאה ועפ"ז אתפלל לפי כחי ויכלתי : (רון בלי עצלתים ערכתי במחנותים) ערכתי רנה בלי עצלות בב' מחנות כהנים לוים וישראלים (רחשתי גישות שתים) דברתי תפלות שתים של יוצר ושל מוסף (בעד שאלות שתים) כדי לשאול שתי שאלות מטר וטל. כי (שחרית חנותי למטר) בתפלת יוצר אמרתי מוריד הגשם והתפללתי למטר (בלוקשו גיא לעטר) כדי שבסופו כשירד מלקוש יעטר את הארץ אח"כ · (שבתי לקחי עוד לנטר) חזרתי לשמור עוד דברי (מתבוע ערף מטר) שלא לתבוע ולבקש עוד הגלת מטר כי עד עכשיו היו טובים ועתה הם מזיקים התבואה · אך (תפלת גבורות טל חלותי בצוהר לנטל) תפלת טל התחלתי לאחוז בתפלת

בית לוי

(וחורב) ל' יובש השמש כמו אכלני חורב (בראשית לא מ) ופירש"י את האוכלס (יורתח) ירתיח : (בחין) ל' תפלה (לנוססה) ל' נסים (נסה) נס כן ל' נס : (אגיסה אתגיסה) לשון גייסות וחיילות (אתנגשה) לשון נגוש והכנעה : (ממשפתים) ל' רובץ בין המשפתים (בראשית מט יד) פירש רש"י בין התחומין ופשטו ת"ח הלומדים תורה בכל מקום שבאים (להפגיע) ל' תפלה מ' ויפגע במקום (בראשית כח יא) (שפתים) ל' אם תשכבון בין שפתים (תהלים סח יד) ופי' מקום עריכת מושב הקדירות וסיא כינוי לגלות : (רחשתי) ל' דבור כתלמוד מלשון חוא נלחשה דקא מרחשי שפוותה (סנהדרין ס"ו) (גישות) לשון הפלה : (חנותי) ל' הפלה (בלוקשו) לשון מלקוש כי רביעה היורדת בניסן נקראת מלקוש כמ"ש ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון (יואל ב כג) יורה של מרחשון ירד לכם עם המלקוש של ניסן בשני בגורת שכימי יואל בן פתואל פ"י נס (גיא) שם משמות הארץ (שבתי) חזרתי (לקחי) לשון מלקוח והוא חיך או הוא לשון למוד מל' ויוסף לקח (משלי א ה) פירש רש"י למוד (ערף) ל' הולסה מ' יערוף כמטר לקחי (דברים לב ב) : (חלותי) כמו התלותי (בצוהר) ל' צהרים (לנטל) ל' נטילה והתיזה (לקוי) ל' קוה אל ה' (תהלים כז יד) (רסיסי) תרגום של רביבים רסיסי והוא ל"ס (שה"ש ה ב) ותרגומו מטיפין מטרא דנחתין בליליא : (אאגרה) ל' אסיפה מל' אוגר בקיץ (משלי י ה) (המשורר) לשון שררה (אועד) ל' אועד לך שמה (שמות ל ו) (אחלה) ל' ויחל משה (בזיל אמרת טל) רומז לתורה (במענה מען) שניהם ל' אמירה מל' ומע' מענה לשון (משלי טז א) (עדי טל) פשוטו בשביל טל ודרשו עד ור"ל אפשטו עד שירד הטל (בהפיקי) ל' הוצאה מל' ויפק רצון מה' (משלי ח לה) (ארצה) אהיה לרצון לפניו (כרסיס) ל' רסיסי לילה (שה"ש ה ב) ותרגומו טיפי מטרא (בגשתי) לשון תפלה מל' ויגש אליו (מ"א ח נג) (צקוני) מן לקון לחש (ישעיה כו טז) ופירש"י שפך שיח ותפלה (גל) ל' גלוי (גלוי לכל) כדכתיב ותעל שכבת הטל (שמות טז יד) (כהופיעו) ל' הראה מלשון הופיע מהר פארן (דברים לג ב) (כראה נפלא

מוסף שהיא בצהריים · ויה"ר תזל אמרתי כטל לקוי רסיסי טל · שתזל אמרתי בתפילות בלי נמנוס כטל שיורד בנחת לישראל המקוים ומצפים למעת טל : (אאגרה בני איש) · אאסוף בני יעקב (המושרר בטל) שנעשה שר בטל כשברכו יצחק ויתן לך האלהים מטל וגו' ואני (אועד אתם) אתוועד ואתחבר אתם (לחנן בעד טל) להתפלל על טל (אחלה) ט' אבקשנו (בזיל אמרת טל) בזכות דברי תורה שכתוב בה תזל כטל אמרתי : (במענה כו' עדי טל) בעבור טל (בהפיקי מען) בהוציאי מענה לשוני (ארצה כרסיס טל) ארצה לפניו כטיפות של המרוצים לעולם (בגשתי) לפני התיבה (צקוני יעל) יעל צקון תפלתי (כשכבת טל) העולה לקראת החמה : (גל בינו לביני סיום אות טל) הסיום של טל שלא ירד בשכבת ברדת המן הוא גילוי על האות שבינו לביני כמ"ש ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (גלוי לכל כאש אוכלה) המן היה גלוי לכל הסביבה נבוה וראו כל הגוים שנאמר תערוך לפני שלחן נגד צוררי והיה קשה לאו"ה כאש אוכלה (ולי כפריחת טל) שהיו עני כבוד מטיפין טל של חיים כמו (גמר מאז

הימלען ער זאל עפנן אוואלקין פון טל זאל קילין דיא היץ פני רם פאר דעם היכין גאט טוא איך אויף הייבן מיינע אויגין מיט גיבעט נאטש קרזין אויף צו הויבן אזו וויא גדעון האט אים גפרובט מיט טל צבאיו זיין חיל טוא איך מיך מיט זייא איין זאמלען איך טוא שרייען אונ בעטין פאר זייא אן גאוה קמתי איך טוא אויף שטיין צוא בעטן פאר זייא וואס פאר אקול פון תפלה קאן איך פאר דיר געבין אז מיין לשון איז פאר שטאפט רון בלי אן פאלשקייט טוא איך דיר פארט אן גרייטן איין גבעט צווישין דיינע ישראל כהנים לוים ישראלים איך בין מתפלל צוויא תפלות שחרית אונ מוסף צוא בעטן צוויא גיבעט שחרית אין שחרית האב איך גיטאן בעטין אויף רעגין אן צו קריינן דיא וועלט מיט פירות צוא מוסף האב איך מיך שוין אום גיקערט פון צוא בעטין אויף רעגין

תפלת איך האב אן גינומען צוא בעטין דיא גבורה פון טל צוא דאוונגען מוסף אין מיטין טאג מיין גיבעט זאל רינען פאר דיר וויא טל צוא דיא וואש האפין צוא דיא טראפין פון טל :

אאגרה בני איש איך טוא איין זאמלן דיא קינדר פון יעקב אבינו וואש זיין פאטער יצחק האט אים גיבענטשט מיט דער ברכה פון טל איך טוא מיך מיט זייא איין זאמלן צוא בעטין אויף טל איך וועל זאגין דיא בשורה צווישין פיל ישראל דאס דער מאנונג פון דעם שטארקייט פון טל איך טוא בעטין נאט אויף טל אין דעם זכות פון דער תורה וואש שטייט דר מאנט (תזלכטל אמרתי) בפתחון איך טוא עפנן מיין מויל צוא בעטין אויף טל מיט מיין תפלה וועל איך אים איבער ריידין פון טעגין טל אין מיין אן הייב פון דער תפלה זאל איך אויך

אמר היות לי כטל · גם בהופיעו בי דפק בראש נמלא טל: דרש וחקר מאז וחלש הטל ·
דוק וחלד לכונן בקץ עתותי טל · דת קנוית קדם רשות מנה נטל · רע בה נועץ ומאום
לא בטל: הטביע אדני נשי הדום וכס המוטל · הוליד בתולדותם תולדות אגלי טל ·
השתיל שתילי עדן ברווי ענינת טל · הכין ותקן בשחק אוסם אוצרות טל: ומשתית
אבן מקום חרמון טל · ותק להשתות שתותי טל · ומשם צר חומר גולם מוטל · ונפח בו
גשם חיות בחיי טל: זבת מקדם אשש באר טל · זרע ודשא ופרח לפרנס במתן טל ·
זרם עד לא המטיר וגשם הטל · זבדה ועדנה חיות בטפי טל: חבלים נפלו לה אסמי
אורות טל · חית ישניה להחיות באד טל · חשרת מי גשם עליה להטל · חזיז לארבעים
שנה לפקדה יוטל: טורח מטרות עוז עד עתה לא הוטל · טוללה עד דור עשירי
מתנובבת בטל · טפשו דריה וגאו באד טל · טרחות גשמים מה צורך דיינו בטל: יען

בית לוי

טל) כדכתיב קול דודי דופק וגו' שראשי נמלא טל (שה"ש ה ב) (וחלש) ל' גזר על הגוים (ישעיה יד יב) (דוק) שמים עפ"י הנוסח כדוק שמים (ישעיה מ כב) (וחלד) ארץ על' כל יושבי חלד ותרגומו כל דיירי ארעא (דת) התורה שנאמר אש דת (מנה) כמו מתנה (נועץ) מייעץ (ומאום) כמו ומאומה (נשי) הוא שם משמות הארץ על' נארץ נשיה (תהלים סח יג) (הדום) גם כן תואר לארץ (וכס) תואר לשמים עפה"כ השמים כסאי והארץ הדום רגלי (ישעיה סו) (המוטל) תרגום של מתנשא (אגלי) לשון טיפי כמו אגלי טל (איוב לח כח) ותרגומו כסיסי טלא ועל רסיסי לילה (שה"ש ה ב) תרגומו טיפי מטרא (השתיל) ל' נטיעה על' כגן שתול (עדן) גן עדן (ברווי) לשון שביעה מלשון תלמיה רוה (תהלים סה יא) (ענינת) ענגים (אוסם) על' באסמיך (ומשתית האבן) תואר לבית המקדש על שם אבן שתיה (חרמון) הוא הר חרמון שאצל הר המוריה כמ"ש כטל חרמון שיורד על הררי ציון (תהלים קלג ג) הא למדת שציון הוא אצל הר חרמון (ותק) לשון חוזק (להשתות שתותי) שניהם ל' יסוד מלשון כי השתות יהרסון (תהלים יא ד) (צר) כמו יצר (זבת) תואר לא"י (אשש) ל' חוזק על' זכרו זאת והתאוששו (ישעיה מו ח) (באד) ענן הוא עפ"ס ואד יעלה מן הארץ והשקה וגו' (בראשית ב ו) (זרם) קלוח מים כבירים שבאים בכח (הטל) כמו הטיל (וזבדה) ל' חלק מלשון זבד טוב (ועדנה) לשון עדן ועונג (חבלים) חלקים (אורות) ל' אור וטובה כדכתיב כי טל אורות טלך (ישעיה כו יט) (ישניה) כינוי למתים (חשרת) ל' רבוי מטר (חזיז) אד וענן (טוללה) כמו מטוללה (מתנובבת) ל' תנובת שדי (דברים לב יג) (טפשו) לשון טפשות

מטה לוי

אומר) על ידי הושע אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה (גם בהופיעו בי) ביציאת מצרים: (דפק) עלי בחטאת העגלה (בראש נמלא טל) כאדם הבא בגחילה מפני זרם הגשם כדי להוציאם (דרש וחקר מאז וחלש הטל) הטיל גורל בבריאת העולם באיזה פרק לברוא עולמו (דוק וחלד לכונן) ראה לכונן שמים וארץ (בקץ עתותי טל) בניסן שהוא עת צורך הטל בא"י (דת קנוית קדם רשות מנה נטל) נטל הקדוש ברוך הוא רשות מהתורה הקדומה מקדם שקדמה לעולם אלפים שנה (רע בה נועץ) נתייעץ בה ונטל דעתה (ומאום לא בטל) ולא בטל מאומה מעצתה: (הטביע אדני נשי) יסד יסוד הארץ (הדום וכס המוטל) ארץ וכסא רם ונשא (הוליד בתולדותם תולדות אגלי טל) בשמים ובארץ ברא דברים שהטל נוצר ונברא ממנו (השתיל שתילי עדן ברווי ענינת טל) נטע עצי גן עדן על ידי רווי טל מענגים המרוה הצמחים: (ומשתית אבן מקום חרמון טל) ממקום בהמ"ק הנקראת אבן שתיה והיא מקום חרמון טל ממקום ההוא (ותק) חיזק (להשתות שתותי טל) ליסד יסוד הארץ המעלה טללים (ומשם) מאבן שתיה (צר חומר גולם מוטל) יצר גולם של אדה"ר והיה מוטל כגולם (ונפח בו גשם חיות בחיי טל) ונפח בו נשמת חיים בטל של תחיה: (זבת מקדם אשש באד טל) א"י שנקראת זבת חלב ודבש חיזק מתחלה בענגים שהיו מריקים עליה טל (זרע ודשא כו') וכל זה היה (זרם עד לא המטיר וגשם הטל) קודם שהמטיר ה' זרם מים וגשם על א"י (זבדה ועדנה חיות בטיפי טל) היה מעדן ומענג א"י בחלק יפה להחיות בטיפי טל: (חבלים נפלו לה) חלקים נפלו לא"י (אסמי אורות טל) אוצרות טל של אור ועונג (חית ישניה להחיות באד טל) להחיות מתי א"י באד טל של תחיה אבל מתי ח"ל יקומו בצער גלגול מחילות: עוד יש מעלה בארץ ישראל (חשרת מי גשם עליה להטל) ריבוי מטר היטל עליה כל זה היה מדור המבול ואילך אבל קודם המבול אזי (חזיז לארבעים שנה לפקדה יוטל) אחד למ' שנה היה עולה האד ומשקה פני האדמה ועשה התבואה למ' שנה: (טורח מטרות עוז עד עתה לא הוטל) מאדם עד המבול לא הוטל הטורח של מטרות עוז כי היו זונים באד וטל (טוללה עד דור עשירי) הארץ הוטללה בטל עד נח שהוא היה דור עשירי מאדם (מתנובבת בטל) היתה מוציאה תנובתה בטל בלא גשם (טפשו דריה) דרי הארץ שבדור המבול היו טפשים (וגאו) ונתגאו (באד טל) ואמרו מה שדי כי נעבדנו אם מפני הגשמים (טרחות גשמים מה צורך) לנו (דיינו בטל) שאינו פוסק לעולם: (יען כאשר

בוויליגט ווערין אזו וויא דיא זיסע טראפין פון טל מיין תפלה וואש איך טוא גינעהגן צוא דיר זאל אויף זיין אונ בוויליגט ווערין פר דיר אזו וויא דער מן וואש איז גינאנגען מיט טל גל ביטו לביצי גאט האט אנטפלעקט איין סימן דיא ישראל צוא וויסין ווען שבת איז אז קיין מן זאל ניט פאלין פון דעם הימיל אין אים ער האט זיך אנטפלעקט בשעת מתן תורה וויא ברענענדיג פייער אונ צו דיא ישראל האט ער בדעקט מיט דיא ענגים אזו וויא מיט טל ער האט לאנג אונז צוא גיזאגט ער זאל זיין צו אונז אז משיח וועט קומן וויא טל אז ער האט אן גהויבן צוא דער לייכטין זיין נאמען אויף מיר אין מצרים האט ער אן גקלאפט אין מיר צום אן הייב מיט טל דרש וחקר גאט האט גיפארשט אונ האט גורל גיווארפין אין וועלכר צייט ער זאל בשאפין דיא וועלט איז גיפאלין דער גורל אויף ניסן זאל בשאפין ווערין דער הימיל אונ ערד אין דר צייט וואש מען דארף טל ער האט זיך בראטין מיט דער תורה וואש וויא איז בשאפין גיווארין פאר דער וועלט אונ פון איר עצה האט ער ניט מבטל גיוועזן השביע מיט דער תורה האט ער גיגרונד פעסט דיא

שוועליר פון דער ערד וואש איז אבייגקיל צוא זיינע פים אונ דעם הימיל וואש איז איין אויף גידויבנע שטול ער האט בשאפין אז זייא זאלין געבין דיא טראפין פון טל ער האט גיפלאנצט דעם גן עדן מיט זעטונג פון טל ער האט אן גיגרייט אין הימיל אוצרות מיט טל דאש בעסטע לאנד חרמון ווערט גיבענטשט פון דעם אבן שתיה וואש איז גיוועזן אין בית המקדש מיט טל ער האט גישטארקט דיא גרונד פעסט פון דער וועלט מיט טל אונ פון דעם אבן שתיה האט ער בשאפן אדם הראשון אונ האט אריין גיבלאזין אין אים איין לעבדיגע נשמה מיט טל זבת מקדם ארץ ישראל האט ער פריער גישטארקט מיט וואלקין פון טל אלע זאמן אונ גראז האט ער גישפייזט מיט דער גאב פון טל איידר דער שטורם רעגין איז גיגאנגען אויף דר ערד האט ארץ ישראל גיטיילט אונ גינערט זיך מיט דעם תענוג פון טראפין פון טל חבלים אז ארץ ישראל איז גיפאלין דער גורל זיא זאל גישפייזט ווערין מיט דער ליכט פון טל דיא מתים פון ארץ ישראל ווערין לעבדיג ווערין מיט וואלקין פון טל נאך דעם מבול טוט ער מען אלע יאר דעם רעגין אבער פאר דעם

כאשר מרו מדד והטל · יקומם מחה חברם בטל · יקר כעצם כחול וכאבן נטל · יזורבו נצמתו בחורב וחום טל: כמוס גופר ולוויו מכל נטל · כי מי נח זאת לי לעולם בלי לבטל · כרת לו ולנשי עוד בלי יבטל · כל ימי הארץ להקוות בקווי מטר וטל: לא בנו נוסעי קדם משאון המקטל · לודקו ויזמו עלות לדוק המנטל · לכם חלק ועצתם בטל · לנפץ ולזרם לצול להטל: מוט התמוטטה גיא בחורב בלי טל · מואסה עד צץ אב והפריחה בטל · ממטי הרג הסליל והטלילם בטל · משם צדק נחול לילדותיו טל: נחצב כצור אוטם זרם מלהטל · נחשב את עדנו להפקד כעת טל · נפקדו במועד זה בקץ זכירת טל · נעקד להפריח כשושנה בטל: שדד תלם לזרע ובקצירו לן טל · שדה מבורך כהריח

מטה לוי

מדו) במדה שמדדו (מדד והטל) עליהם גשמי המבול חטאו בגשמים ובהם נדונו (יקומם כו' יקר כעצם כחול וכאבן נטל) כובד הכעס של אותן אוילים היה יותר מכובד אבן וחול היטיל למשל כי התהום מכוסה וכבוש בחול ואדמה ובאבנים ואינו מתבקע מכובד שלהם ואלו מכובד כעסו של דור המבול נבקעו כל מעינות תהום רבה (יזורבו נצמתו) נתחממו ונכרתו (בחורב וחום טל): (כמוס גופר) נח שהיה נטמן בתיבת עצי גופר (ולוויו) וכל הנלוים אליו (מכל נוטל) נגאל מכולם (כי מי נח זאת לי לעולם בלי לבטל) כמ"ש כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ ולכן (כרת לו ולנשי) כרת הקדוש ב"ה ברית לנח ולארץ (עוד בלי יבטל) שלא יביא מבול לעולם ושלא יבוטל העולם בפורענות כזאת (כל ימי הארץ להקוות בקווי מטר וטל) להיות מקוים כל ימי הארץ בקווי מטר בחורף וטל בקיץ כמ"ש עוד כל ימי הארץ וגו': (לא בנו נוסעי קדם) לא הביטו דור הפלגה בנסעם מקדם לקחת ראיה (משאון המקוטל) מהמון רב הנהרג בדור המבול רק (לודקו) נקבצו (ויזמו עלות לדוק המנוטל) וחשבו לעלות לשמי מרום אך השם יתברך (לכם חלק ועצתם בטל) על ידי שבלל לשונם בטל עצתם והיו (לנפץ) להפיצם משם מקצתם על פני כל הארץ (ולזרם) לשטף מים כי יש אומרים שאיף מהם שלשים משפחות (לצול להיטל) ליושבי בבל שנקראים צול גזר עליהם שיהיו מטולטלים בעולם: (מוט התמוטטה גיא בחורב בלי טל) מכאן ואילך התמוטטה הארץ והיתה חריבה בלי טל וליחות והיתה (מואסה עד צץ אב) עד שנץ ופרח אברהם אבינו (והפריחה בטל) על ידי צדקותיו כמו הטל המפריח הדשאים (ממטי הרג) רשעים שמטו להרג של גיהנם על ידי עונם (הסליל והטלילם בטל) הדריך אותם בדרך סלולה ולמדם בדרך ישר וסככם בצל שגיירם והכניסם תחת כנפי השכינה (משם צדק נחול לילדותיו טל) משם זכה להנחיל לבניו טל כמ"ש נשבע לו שאינו זז טל מבניו: (נחצב כצור אוטם זרם מלהיטל) אברהם היה חצוב כסלע אטום ומכוסה מלהטיל קיטת הש"ז כי עקר היה ואחר כך נחצב ונתקן כי נחשב את עדנו נפקד עם אשתו (להפקד כעת טל) להפקד בבנים בזמן טל (נפקדו במועד זה) בפסח (בקץ זכירת טל) בט"ו בניסן בעת שאומרים מוריד הטל בתפלת מוסף (נעקד להפריח כשושנה בטל) להוליד את יצחק הנעקד שיפריח כשושנה בטל: (שידד תלם לזרע) חרש תלם בשביל שיהא טוב לזרוע (ובקצירו לן טל) ובשדותיו לן את הטל והצליח דרכו (שדה מבורך כהריח) כשהריח יצחק ריח שדה המבורך מהשם יתברך בשעה שבא יעקב ברכו ליעקב (במתן טל) כמ"ש ויאמר ראה ריח בני כריח שדה וגו' ויתן לך האלהים

בית לוי

ושטות (דריס) כדרים על הארץ (וגאו) לשון גיאות (כאד) כענן (מדו מדד) שניהם ל' מדה וטעמו במדה שמדדו מדד להם (והטל) כמו והטיל עליהם (יקומם מחה) כדכתיב וימח את כל היקום (בראשית ז כג) (יקר) לשון כובד (כעצם כחול וכאבן נוטל) ליטנא דקרא נקט כובד אבן ונטל החול וכעס אויל כבד משניהם (משלי כז ג) ופירש רש"י נטל משא (יזורבו נצמתו) ל"ס (איוב ו יז) ופירש"י יזורבו לשון יזורבו (כי גדי"ק וזיי"ן מתחלפים בהם ממוצא אחד) (נצמתו) נכרתו (כמוס) טמון (גופר) על שם הכתוב עשה לך תיבת עצי גופר (בראשית ו) (ולוויו) לשון חבור מלשון הפעם ילוה (שם כט לד) (נוטל) לוקח ונגאל (ולנשי) הארץ (יונטל) יושבת (כנו) לשון הבנה (נוסעי קדם) כינוי לדור הפלגה על שם הכתוב ויהי בנסעם מקדם (שם יא יב) (משאון) לשון המון (המקוטל) לשון קטלה והריגה (לודקו) כמו קהלו מל' לקחת נביאים (ש"א יט כ) (ויזמו) לשון מחשבה כדכתיב כל אשר יזמו לעשות (בראשית יא ו) (עלות) כמו לעלות (לדוק) לשמים (המנוטל) תרגום של מנושא מנוטל (לנפץ) כדכתיב ומאלה נפצה כל הארץ (שם ט יט) (ולזרם) קלות מים כבירים הבאים בכח (לצול) תואר ליושבי בבל ע"ש הכתוב האומר לצולה חרבי (ישעיה מד כז) ופירש"י האומר לבבל החריבי (להיטל) לשון טלטול (מוט התמוטטה גיא) עפ"י מוט התמוטטה הארץ (ישעיה כד יט) ופי' לשון נטיה ונפילה (צץ) ל' צמיחה מל' ויצץ ציץ (במדבר יז) (אב) תואר לאברהם עפ"י כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז ה) (ממטי הרג) כינוי לרשעים (הסליל) (והטלילם) ל' סכך (בטל) לשון צל וסכוך כי טל הוא צל בל' ארמי · ואפשר כי שם דבר טל ממנו הוא · כי הוא מצל ומיסך על הדשאים שלא יכם שרב וחורב (פרזו"ם): (נחצב) ל' תיקון (כצור) כסלע (אוטם) [illegible] אטום ומכוסה (זרם) קלות הזרע מל' זרם מים (עדנו) תואר לשרה עפ"י אחרי בלותי היתה לי עדנה (שם יח יב) (להפקד) ל' וה' פקד את שרה (שם יח יב) (כעת טל) בניסן (נעקד) תואר ליצחק (להפריח) ר"ל להוליד (שדד) חרש (תלם) כתלום בגבוה הנעשה ע"י המחרישה (ובקצירו לן טל) עפ"י וטל ילין בקצירו (איוב כט יט) ור"ל הצליח דרכו כמ"ש וימצא בשנה

מבול האט דער וואלקין גיטאן ברייינגען רעגין נאר איין מאל אין פערציג יאר אונ עש איז גינוג גיוועזן טורח דיא טרחה פון רעגין איז ניט גיוועזן פון אדם הראשון אן ביז נח אונ די ערד איז נאר גפרוכפערט גיווארין מיט טל זייא זיינען פאר גארישט גיוועזן דאס דור המבול זייא האבין זיך בעל גאוה גיהאלטין אונ האבין גיזאגט וואש טויג אונז דער רעגין מיר קענען זיך בגיין מיט טל יען כאשר דרום האט ער זיי בצאלט מדה כנגד מדה אונ האט זייער נאמן מיט רעגין אפ גימעקט זייער צארן וואש זייא האבין דער צערינט גאט איז שווערר פון זאמד אונ אשטיין זייא זיינען ווארין איין גישרומפן אונ פאר שניטין מיט דיא הייסע וואשער פון דעם מבול כמוס גופר נח מיט זיינע קינדער זיינען ווארין בהאלטין אין דער תיבה פון קימסן האלץ אונ איז ווארין צו גינומן פון זיין דור גאט האט גישווארין אונ האט כורת ברית גיוועזן מיט נח אונ מיט דער ערד אז ער זאל שוין קיין מאל קיין מבול ניט ברייינגן אונ צו האפין אום ווינטער אויף רעגין אונ אום זומער אויף טל לא בנו דאש דור הפלגה האבין ניט פר שטאנן צו נעמען זיך א מוסר פון דעם פאר קיסטונג פון דעם דור המבול זייא האבין זיך איין גיזאמלט אונ האבין גיטראכט ארויף צוא גיין אויף דעם הימיל ער האט צוא טיילט זייערע לשונות אונ זייער עצה איז בטל גיווארין אטייל זיינען פאר שפרייט גיווארין אויף דער וועלט אונ אטייל האט דער ים פאר טרייגקט אונ אטייל זיינען גיוועזן נע ונד אין דער טיפעניש פון בבל מוט התמוטטה דיא ערד האט גינלוסט צוא טל פון וועגין גרויש היץ כלומר די צעהן דורות פון נח ביז אברהם איז ניט גיוועזן קיין צדיק אז עש זאל זיין אין זיין זכות טל איז די ערד פר שעמט גוועזן ביז אברהם איז גבארן גיווארין אונ האט גימאכט בליען מיט זיינע מעשים טובים אזו וויא טל די רשעים האט ער מדריך גיוועזן בדרך הישר פון דאנן האט ער זוכה גיוועזן צוא מאכין ירשענען צוא זיינע קינדער טל נחצב ער איז גיוועזן וויא איין פאר שטאפטר שטיין קינדער צוא האבין דאס גאט זיין צייט בפוילין אום פסח דיא צייט פון טל אברהם מיט זיין ווייב שרה זיינען ווארין באפולין אז זייא וועלין האבין איין זון יצחק ער וועט גיבארין ווערין אין פסח ווען מען דאווינט דיא תפלה פון טל ער וועט בליען וויא איין רויז פון דעם טל שדד איך זיינע גיאקערטע פעלדר אונ אין זיין שניט האט גינעכטיגט טל דאש גיבענטשטע פעלד פון יעקב אבינו האט זיין זיידע

ברכו במתן טל · סכם אתו ציר חתום בברכת טל · שרידיו להתבודד בבטח ערף שמי טל : ענפיו שורדו היות בגוים כטל · עלי עין לברך ממגד ומטל · עדיו נעו לודה ונום טולטל · עול ברזל שם עלימו להטל : פסע ודלג קץ כזכר ברית טל · פתחי דפק בראש נמלא טל · פדות שלח לישע בראשון להרסים טל · פגע בכן חקותי בראשון להזכיר גבורות טל : צאתי לאלוש עדנתי ברדת טל · צעקתי והזכר לי ברית ילדות טל · צבאי כלכלו במן אבור טל · צדה שלח להם לשובע בעלות שכבת טל : קבצתי להר חמד נחול אמרי טל · קהלי על אברת נשרים נטל · קול וברק ונטף וזילת טל · קוני עלי הזיל עיפות להקר בטל : רשפי להב וקול כח הדר לי בטל · רעש בשורי חלתי ויעוררני בטל · רגש שבעת ענני הוד מסך והטל · רצים לפני תור ארץ שבעת משמני טל : שכינה אהל ציר בין שדי בלין טל · שמן משח אח שיורד כטל · שבטי ברך בעקב כעין נתברך

בית לוי

היא אלה שערים ויברכהו ה' (בראשית כו יב) (סכם) כמו הסכים (ציר) תואר למרע"ה (חתום) כמו נחתם וכדכתיב אף שמיו יערפו טל (דברים לג כח) (שרידיו) בניו (להתבודד בבטח) כמ"ש וישכון ישראל בטח בדד (שם) (ערף שמי טל) כמו שכתוב אף שמיו יערפו טל (שם) (ענפיו) תואר לבנים (שורדו) השארים לשון שריד ופליט (היות בגוים כטל) כמ"ש והיה שארית ישראל בקרב עמים רבים כטל מאת ה' (מיכה ה) (עלי עין) תואר ליוסף (עדיו) בעבורו ובשבילו (לודה) תואר למצרים ע"ש שהבנים היו כמ"ש ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י) (ונום) ל' נוד ונידה (טולטל) ונהרג (עול ברזל כו') עפ"ה וישימו עליו שרי מסים וביוסף פלמו כתיב ברזל באה נפשו (פסע) לשון פסיעה (קץ) ק"ץ שנה (להרסים) לשון רסיסי לילה (שה"ש ה ב) ותרגומו מטיפי מטרא (פגע) לשון תפלה מלשון ויפגע במקום (בראשית כח) (בכן) כמו לכן (חקותי) שמתי לחוק וקביעות (לאלוש) הוא מדבר סין (עדנתי) לשון עדן ועונג (ילדות טל) כדכתיב לך טל ילדותיך (תהלים קי) (צבאי) תואר לישראל עפ"ה והוצאתי את צבאותי (שמות ז ד) (במן אבור טל) כדכתיב לחם אבירים אכל איש (תהלים עח כה) ופירש"י אבירים אברים שהיה נבלע בכל האברים שלא היו צריכין לנקביהם (קבצתי) לשון קבוץ והקהל (נחול) כמו לנחול (אמרי טל) תואר לתורה עפ"ה תזל כטל אמרתי (דברים לב ב) (רשפי להב) כדכתיב קול ה' חוצב להבות אש (תהלים כט ז) (וקול כח) כדכתיב קול ה' בכח (שם) (הדר לי) כדכתיב קול ה' בהדר תחלה בכח ואחר כך בהדר (בשורי) לשון הבטה והליכה מל' אשורנו (במדבר כג ט) (חלתי) ל' חיל (תור) כמו לתור (שכינה אהל ט') דכתיב ויקח משה את המשכן וגו' ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן (שמות מ) (וציר) תואר למרע"ה (בלין טל) בנעימות וברצון נקרא על כמ"ש וכטל על עשב רצונו (משלי יט יב) (אח) אהרן אחי משה (שיורד כטל) כדכתיב כשמן הטוב וגו' יורד על הזקן זקן אהרן (תהלים קלג) (כעקב) בסוף (נתברך כטל) תואר ליעקב עפ"ה ויתן לך האלהים מטל השמים

מטה לוי

(סכם אתו ציר) הסכים מרע"ה ציר נאמן עם יצחק (חתום בברכת טל) להיות ברכותיו בטל (שרידיו להתבודד בבטח) בניו של יעקב לשכון בדד בטח על ידי (ערף שמי טל) נטיפת הטל משמים : (ענפיו שורדו היות בגוים כטל) בניו השארים יהיו בין העמים דומין לטל מה הטל אין נתינתו על ידי אדם אלא מאת ה' כך אין תוחלת ישראל אלא מהקדוש ברוך הוא כמ"ש והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' (מיכה ה) (עלי עין) יוסף שנאמר בו בן פורת עלי עין (לברך ממגד ומטל) כמ"ש עליו ממגד שמים מטל (עדיו נעו לודה) בעבור מכירת יוסף נעו ישראל למצרים הנקראים לוד (ונום) ונס שלהם שהיה בגלגון (טולטל · של ברזל שם עלימו להיטל) ופרעה שם והטיל עליהם עול ברזל לסבול אותו · והקב"ה (פסע) פסיעה גסה (דלג) במנין קץ (כזכר ברית טל) כאשר זכר ברית אברהם שכרת עמו ברית ושבועה לתת טל לבניו ולא היו במצרים כי אם במנין רד"ו מגדרת ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה (פתחי דפק בראש נמלא טל) ודפק על פתחי לגאלני כמ"ש קול דודי דופק וגו' שראשי נמלא טל (פדות שלח לישע בראשון) שלח פדות לישע לו בראשון בניסן שהוא ראשון לחדשים (להרסים טל) להטיף טיפות טל כי בניסן מתחיל הטל לירד (פגע בכן חקותי כו') לכן קבעתי תפלת טל בחודש הראשון : (צאתי לאלוש עדנתי ברדת טל) כשבאתי למדבר סין שנקרא אלוש נתענגתי בירידת המן בטל על המחנה לילה כי בו בלילה כשבאתי לאלוש כלתה העוגה שהוצאתי ממצרים (צעקתי) כמ"ש מי יתן מותנו ביד ה' (והוזכר לי ברית ילדות טל) שכרת ברית לאברהם לתת טל לבניו (ולכן צבאי כלכלו במן אבור טל) משום שלחי במן שנבלע באיברים על ידי טל: (קבצתי להר חמד) נקהלתי להר סיני ההר חמד אלהים (נחול אמרי טל) לנחול שם התורה (קהלי על אברת נשרים נטל) כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים (קול וברק כו' קוני כו' להקר בטל) קול וברק שבמ"ת ביעתני ונתעלפתי לכן קוני הקב"ה הטיף והזיל עלי נטפי טל להקר העייפות של טל התחיה : (רשפי להב וקול כח הודר לי בטל) השפיל והנמיך בסיני את רשפי הלהב והקול בכח אשר אוכל שאת (רעש בשורי חלתי) ברעותי רעש הר סיני אחזני חיל (ויעוררני בטל) של התחיה (רגש שבעת ענני הוד מסך והטל) קיבץ ז' ענני כבוד הסך אותי והסיע לפני ד' ענגים לד' רוחות ואחד למעלה ואחד למטה ואחד שהיה הולך לפני לתור מנוחה (רצים לפני תור ארץ) ואותו הענן אשר לפני היה רץ דרך שלשת ימים כדי לתור את א"י אשר היא (שבעת משמני טל) שמינה בטל : (שכינה אהל ציר בין שדי בלין טל) משה ציר נאמן איהל את השכינה בין שני בדי ארון בנחת וברצון ובנעימות (שמן משח אח) אהרן אחי משה נמשח בשמן המשחה (שיורד כטל) כמ"ש כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן וגו' כטל חרמון (שבטי ברך בעקב) משה רבינו עליו השלום בירך השבטים בסוף

יצחק דער שמעקט אונ האט אים געבענשט מיט טל משה רבינו האט מיט אים מסכים געוועזן אונ האט זיין ברכה פון ישראל גיזאגט וויא טל זיינען ישראל זאלין זיין זיכר צוא רינן פון דיא הימיל טל ענפיו זיינע קינדער זיינען איבער גיבליבין וויא טל דיא קינדער פון יוסף הצדיק ווילן זיין געבענשט פון דר פרוכט פון טל דורך מכירת יוסף הצדיק זיינען אלע שבטים פר וואגילט גיווארין פון זייער וואנונג קיין מצרים האט מען זיא אן גיטאן איין יאך פון אייזין פסע ודלג גאט האט גיטרעטין אונ האט גהיפט איבער דער צייט צוא אונס לייזין מיך בזכות אברהם גאט האט אן גיקלאפט אין מיינע טירין מיך אויש צוא לייזין פון מצרים מיט טל אונ האט מיך אויש גילייזט אין דעם ערשטין חודש ניסן וואש טריפט דער טל דריבר האבין מיר אם גיזעצט צוא בעטין אין דעם חודש דיא תפלה פון טל צאתי לאלוש איך בין גיגאנגען פון קריעת ים סוף קיין אלוש

האב איך תפלה גיטאן צוא גאט אונ בין וואָרן געשפייזט מיט דעם מ אין דעם זכות פון אברהם וואש גאט האט מיט אים כורת ברית גיוועזי זיינע קינדר זאלין אייביג זיין אזו וויא דער טל קבצתי גאט האט מיר צו אנאנד גיזאמילט צום גלויבטינגן בארג דער הר סיני צו ארבן דיא תורה מיין קהל פון ישראל האט ער גיטראגין וויא איין אדלער אויף זיינע פליגיל קולות אונ בליצין אונ רינונג פון טל האט מיין בשעפר אויף מיר גימאכט רינן סיין מידיקייט אפ צוא קילין מיט טל רשפי להב פונקען ברענינדיגע פון פייער אונ שטארקע קולות האט ער גימאכט נידערין אונ דעם שטורעם אז איך האב גיזעהן בין איך וואָרין דער ציטערט האט ער מיך אויף גיוועקט מיט טל דאש שטורעם פון דיא זיבן וואלקינס האט ער מיך בדעקט מיט שינקייט זיינן זיי פר מיר גלאפן אונ האבין דעם וועג אויס געלייכט אונ איבר גיזעהן בין איך ניקומן

בְּטַל · שִׁירָה שָׁר לָמוֹ בְּאֹמֶר זִיל טַל : תַּחְתָּיו צָג נֵצֶר מְגֶּזַע מְבֹרָךְ בְּטַל · תֵּבֵל עָם לְהַנְחִיל בְּתוֹךְ עֵינוֹת טַל : חין תִּרְגְּלָם נְשָׂאָם בְּשֶׁכֶם כְּאוֹמֵן בֵּן נְטַל · תְּקוּפַת צַר וָאוֹר בְּשָׁלֵם בְּטַל :

סליק סדר פיוטי מהדורה סלושטס פ״ס תשר״ק והגיות מסס אליעזר ברבי קליר מקרית ספר :

תַּחַת אֵילַת עוֹפֶר בּוֹרַךְ מוֹשִׁיעַ בְּטַל · אֶמֶץ וְנֶסֶס בְּאֵיתָן בְּחוֹרֶב וְגִזַּת טַל · שָׁעַנְתִּי מֵאָז וְעַד עַתָּה בְּהַבְטָחַת טַל : לָעַד בְּלִי לְהִמָּנַע מֵאִתִּי טַל · רֹגֶז תִּשְׁבִּי כְּחָר וְעָצַר טַל · עַל פַּת לֶחֶם וָטֶרֶף טוֹרַד וְטֻלְטַל · קָדוֹשׁ כְּהִבִּיט לְבַל תּוּפַר בְּרִית טַל · זַלְעָף רוּחַ לַיֶּלֶד וְנַפְשׁוֹ נָטַל · צָרְפִית בְּצִיר רָנְנָה תְּנוּאוֹת לְהָטֵל · רְאוּתוֹ כִּי פַס בֵּן הִתִּיר נֶדֶר טַל · פֶּשַׁע אִם הֶעֱוָה עֲדֵי עֲצִירַת טַל : בְּכֵן עֲרֹךְ תַּחַן לְמוֹלִיד אֶגְלֵי טַל : עָתַר לִפְנֵי חַי מְחַיֶּה כֹּל בְּטַל · יְחִידַת יֶלֶד הֵשִׁיב בְּהַתָּרַת טַל · סִדֵּר וְחָשַׂף לַכֹּל כֹּחַ גְּבוּרוֹת טַל · רָמַז כִּי שְׁכוּנִים יָקִיצוּ בְּטַל : נִכְרְתָה זֹאת לְהַרְרֵי קֶדֶם בְּמַתְּנַת טַל · בְּלֹא יְקַוֶּה לְאִישׁ לְיַחֵל עֲדֵי טַל ·

מטה לוי

יתיו (כפין נתברך בטל) כמו שבירך אותם יעקב אשר היה נתברך בטל (שירה שר למו) שירת האזינו שר להם (באומר זיל טל) שכתוב בה תזל כטל אמרתי: (תחתיו צג) ומשה העמיד תחתיו את יהושע (נצר מגזע מבורך בטל) שהיה נזע ונצר מיוסף שנתברך ממגד שמים מטל (תבל עם להנחיל בתוך עינות טל) להנחיל לישראל א״י שהיא ארץ נחלי מים והטל כשיורד בה נמס ונעשה כמעין (תרגלם נשאם בשכם) יהושע הרגילם ונשאם על שכמו (כאומן בן נטל) כאשר ישא האומן את היונק (תקופת צר ואור בשלם בטל) תקופת וסבוב של ירח שאורה צר ואור השמש ביטל בשבילם כמ״ש וידום השמש וירח עמד : (תחת אילת עופר) תחת האלה אשר בעפרה (בורך מושיע בטל) נתברך גדעון המושיע את ישראל אחר שראה הנס שנעשה לו בטל על הגיזה (אומץ ונסס) נתחזק ונעשה לו נס (באיתן) בדבר הקשה וחזק ששאל מהשם יתברך (בחורב וגיזת טל) יהי טל על הגיזה לבדה ועל כל הארץ יהיה חורב · ולפי שלא היה חורב על הארץ שהברית כרותה לטל שאינו נעצר רק שהיה טל על הגיזה לבדה יותר מבשאר מקומות (לכן שוענתי מאז ועד עתה בהבטחת טל)(לעד בלי כו׳ רגז תשבי כחר ועצר טל) כשחרה אפו של אליהו התשבי רגז ואמר חי ה׳ אם יהיה השנים האלה טל ומטר · ונענש על זה כי (על פת לחם וטרף טורד וטולטל) שלא היה לו פת לאכול אלא על ידי טירוד וטלטול ממקום למקום בנחל כרית שכלכלוהו העורבים ובצרפית האשה אלמנה (קדוש כהביט) כשראה הקדוש ברוך הוא (שלא תופר ברית טל) שהבטיח לאאע״ה (זלעף רוח לילד) שם הילד של הצרפית רוח זלעפות (ונפשו נטל) עד שיצאה נשמתו · ואז (צרפית בציר רננה תנואות להטל) האשה הצרפית אם הילד התרעמה על אליהו שהוא שליח השם ובקשה להטיל תואנה ועלילה (ראותו כי פס בן) וכראותו כי גמר הבן למות הוצרך למפתח של תחיה ולא רצה הקב״ה למסור לו עד (התיר נדר טל) והיה ירא אליהו (פשע אם העוה עדי עצירת טל) אולי פשע והעוה בזה שנעצר הטל על ידי שבועתו (בכן ערך תחן למוליד אגלי טל) לכן ערך תפלה להשם יתברך המוליד טיפי טל· ואחר כך (עתר לפני חי) הרבה בתפלה לפני השם יתברך החי והוא מחיה כל בטל (יחידת ילד השיב בהתרת טל) והשיב נשמת הילד על ידי שהתיר את הנדר שנדר שלא יהיה טל והשיב להקדוש ברוך הוא מפתח טל ומסר אז מסר לו הקדוש ב״ה מפתח של תחיה (סדר וחשף לכל כח גבורות טל) ובזה הסדיר וגלה לכל גבורות טל ועוד רמז (כי שכונים יקיצו בטל) רמז ראיה ברורה מכאן שישני עפר יקיצו בטל (נכרתה זאת להררי קדם במתנת טל) ברית כרותה לאבי״ע שהם הררי קדם שתהיה להם מתנת טל (בלא יקוה לאיש ליחל עלי טל) כמ״ש כטל מאת ה׳ וגו׳ אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לב״א (ממחרת הפסח)

בית לוי

(בראשית כז כח) (צג) כמו הציג והוא ל׳ עמידה (נצר) ל׳ ענף כמ׳ ונצר משרשיו יפרה (ישעיה יא א) (מבורך בטל) זה יוסף (תבל עם להנחיל) כדכתיב וצו את יהושע וגו׳ והוא ינחיל אותם (דברים ג׳ כח) (תרגלם) כדכתיב ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) ור״ל תרגלתי לישראל ע״י יהושע שבא מאפרים (בשכם) על שכמו (צר ואור) ל״ס (ישעיה ה) ופרש״י צר הוא הלבנה שנתמעטה ואור היא החמה (בשלם) כמו בשבילם :

(תחת אילת עופר בורך מושיע) כדכתיב ויבא מלאך ה׳ וישב תחת האלה אשר בעפרה וגו׳ וגדעון בנו וגו׳ ויאמר אליו ה׳ עמך גבור החיל (בטל) שעשה לו אות בטל (ונסס) ל׳ נס (באיתן) לשון ותשב באיתן קשתו (בראשית מט כד) ופירש״י נתיישבה בחוזק (תשבי) אליהו התשבי (כחר) כמו כשחרה (זלעף) רוח זלעפות והוא רוח של חום השורף כדכתיב ורוח זלעפות (תהלים יא ו) ופרש״י ל׳ שרפה (צרפית) האשה הצרפית (בציר) תואר לאליהו ע״ש שהיה שליח השם וכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה (מלאכי ג כג) (רננה) ל׳ תרעומת כמו ותרגנו באהליכם (דברים א כז) (תנואות) ל׳ עלילות כמו הן תנואות עלי ימצא (איוב לג י) והוא ע״ש שאמרה כי באת אלי להזכיר את עוני ולהמית את בני (מ״א יז יח) (להטל) כמו להטיל (פס) נעדר ל׳ פסו אמונים (תהלים יב ב) (תחן) תפלה (אגלי טל) טיפי טל (עתר) תפלה כמו ויעתר יצחק (חי) הקב״ה החי (מחיה כל בטל) כדכתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טלך (ישעיה כו יט) (יחידת) נשמת (וחשף) ל׳ גלוי כמו חשף ה׳ את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (שכונים) שוכני עפר

קֵיין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וָואשׁ אִיז זַאט פוּן פֶעטְקֵייט פוּן דֶעם טַל שכינת איתל אוּנְזֶער בַּגְלַייבְּטֶער שְׁלִיחַ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גִימַאכְט רוּעֶן דִי שְׁכִינָה צְווִישִׁין דֶעם אָרוֹן הַקּוֹדֶשׁ אִין הַארְבֶּערִיג פוּן טַל זַיין בְּרוּדֶער אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הָאט עֶר גִיזַאלְבְּט מִיט דֶעם הֵיילִיגִין גִיזַאלְבְּטִין בוֹימִיל וָואשׁ אִיז גְלַייךְ צוּא טַל מַיינֶע שְׁבָטִים הָאט עֶר גִיבֶּענְשְׁט אוֹיף דֶעם סוֹף אַזוֹ וִויא יַעֲקֹב אָבִינוּ וָואשׁ אִיז גִיבֶּענְשְׁט גִיוָוארִין מִיט טַל שִׁירָה הָאט עֶר מִיט דִי יִשְׂרָאֵל גִיזָאגְט אַזוֹ וִוי עֶשׁ שְׁטֵייט עֶשׁ זָאל רִינְנֶען מַיינֶע זָאג וִויא טַל תחתיו צג מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גִילָאזְט אוֹיף זַיין אָרְט זַיין תַּלְמִיד יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן פוּן דֶער מִשְׁפָּחָה וָואשׁ זַיינֶען פַאר זִיכֶערְט צוּא יַרְשִׁינֶען דִי קְוָואלִין פוּן טַל גָאט הָאט גִוָואוּנְט דִיא יִשְׂרָאֵל צוּא טְרָאגִין זַייא אוֹיף דַיינֶע אָרְם וִויא אַיין זוּן אִין דֶעם חוֹדֶשׁ נִיסָן אִיז דִיא תְּקוּפָה פוּן דֶער זוּן אוּנ דִיא לְבָנָה בַּשַׁאפִין גִיוָוארִין :

תחת אילת עופר אוּנְטֶער דֶעם לִינְדְן בוֹים וָואשׁ אִין עָפְרָה אִיז וָוארִין גִיבֶּענְשְׁט מַיין הֶעלְפֶער גִּדְעוֹן מִיט טַל עֶר אִיז וָוארִין גִישְׁטַארְקְט מִיט שְׁטַארְקֵייט אִין דֶער טְרִיקֶענֶעשׁ מִיט טַל שועגתי פוּן דֶעם מָאל אָן בִּיז אַהֶער בִּין אִיךְ פַאר זִיכֶערְט אַז עֶס וֶועט זִיךְ נִיט פַאר מַיידִין פוּן מִיר דֶער טַל רגזו תשבי אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא הָאט גִיצֶערִינְט אַיין צוּ הַאלְטִין דֶעם רֶעגִין אוּנ טַל אִיז עֶר אִיבֶּר אַיין שְׁטִיקֶל בְּרוֹיט מְטֻלְטָל גִיוָוארִין פֶערְצִיג טָאג קדוש גָאט הָאט גִיזֶעהְן דָאשׁ זִיכֶערְהֵייט פוּן טַל זָאל נִיט פַאר שְׁטֶערְט וֶוערִין הָאט עֶר דֶער שְׁרָאקִין דָאשׁ קִינְד פוּן דֶער אַלְמָנָה אוּנ הָאט זַיין נְשָׁמָה צוּא גִינוּמֶען צרפית דִיא אִשָּׁה פוּן צָרְפִית הָאט גִירֶעט אַיין בִּלְבּוּל מַאכִין צוּא אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא אַז עֶר הָאט גִיזֶעהְן אִיר קִינְד אִיז גִישְׁטָארְבִּין הָאט עֶר מַתִּיר גִיוֶועזִין דֶעם נֶדֶר פוּן טַל פשע אויב אוּנְזֶערֶע זִינְד הָאבִּין פַאר קְרִימְט בִּיז עֶס זָאל אַיין הַאלְטִין דָאשׁ טַל בֶּעטִין מִיר צוּא גָאט וָואשׁ הָאט בַּשַׁאפִין אִין דִיא הִימְלֶען דִיא טְרָאפִּין פוּן טַל עתר אַזוֹ וִויא אֵלִיָּהוּ הָאט גִיבֶּעטִין פַאר גָאט וָואשׁ לֶעבְּט אֵייבִּיג אוּנ מַאכְט לֶעבֶּדִיג אַלֶע בַּשֶׁעפֶענִישׁ מִיט טַל דִיא נְשָׁמָה פוּן דֶעם קִינְד הָאט עֶר אוּם גִיקֶערְט אוּנ הָאט אַנְפְּלֶעקְט צוּא דֶער גַאנְצֶער וֶועלְט גָאטְשׁ כֹּחַ מִיט טַל רמז גָאט הָאט גִיוִויזִין אַז דִיא מֵתִים וֶוערִין לֶעבֶּדִיג דוּרךְ טַל דָאשׁ הָאט עֶר טרת בְּרִית גִיוֶועזִין מִיט אוּנְזֶערֶע אָבוֹת דִיא

מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יְחַנְּנוּ בְּעַד טַל · יָנִיפוּ בְּמַעְלָה וּמוֹרִיד לְהָנִיף רוּעַ טָל : לָכֵן מִלִּפְנֵי עוֹמֶר אַזְכִּיר בְּתַחַן טַל · קְדוּם לַיְלָה אֶחָד לְהָלִין בּוֹ טָל : כּוֹרְתָה לַחַיִּים מִחְיַת יְרִידַת טַל · לַמֵּתִים חָפְשֵׁי הוּכְנָה תְּחִיַּת טָל : יְעוֹרְרוּ יְזוֹרְרוּ יִחְיוּ בְּרֶדֶת טַל · יַעַמְדוּ יָקוּמוּ יַעֲלוּ בְּשִׁכְבַת טַל · טַעַם זְמִרוֹת יַשְׁמִיעוּ בְּטַל אוֹרוֹת טַל · רוֹן יוֹשְׁבֵי סֶלַע אֲשֶׁר יִחְיוּ בְטָל : חֲבַצֶּלֶת וַעֲרָבָה תָּגֵלְנָה בְּפִרְיַחַת טַל · מִדְבָּר וְצִיָּה יְשֻׂשׂוּם בְּטִלּוּל טַל · זֶרֶב וְשָׁרָב וָשֶׁמֶשׁ וְחוֹרֶב וְחֵמַת טַל · קָמוֹת לֹא יַקְדִירוּ בְּגֵיא טְלוּלַת טָל : וְסֻכָּה תִּהְיֶה לְצֵל קָרִים מִלְּהֵטַל · רְבוּצִים עַל כְּבוֹד חֻפַּת עָב טַל · הוֹגֵי הַמְּסִלָּה יָנִיפוּ רְסִיסֵי טַל · יִפְתְּחוּ אֲסָמִים לְהַטִּיף נִזְלֵי טָל : דְּדוּי הֲמוֹן חוֹגֵג שְׁאֵרִיתָם כְּטַל · תַּרְשִׁישִׁים יְנַהֲלוּם בְּמַרְפֵּא כְּנַף טַל · גִּיל קוֹל רִנָּה לַעֲבוֹר בַּסָּךְ וְטַל · סְלוּלִים עֲלוֹת אֶל נָכוֹן וְנִשָּׂא וְנִטַּל · בְּשׁוּרָם מֵאֲמָנָה עַל חֶרְמוֹן טָל : חִין פְּרוּחַ יִפְרְחוּ כְּשׁוֹשַׁנָּה בְטַל · אֶל אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אַף שָׁמָיו יַעַרְפוּ טַל · רְאוּתָם אֵשׁ אוֹכֶלֶת כִּי נִהְיָה כְטָל :

בית לוי

(להלין בו טל) עפ"ס וטל ילין בקלירי (איוב כט יט) (למתים חפשי) עפ"ס במתים חפשי (תהלים פח ו) (יזורכו) ל' והתפס אזרס (ויקרא כו לג) או הוא ל' עטוש מל' ויזורר הנער (מ"ב ד לה) ופרש"י התעטש (זרב ושרב) שרכס ל' חום (קמות) קמות התבואה (יקדירו) ישחירו מל' קודר הלכתי (איוב ל כח) (קרים) פעמו זרם ומטר דכתיב מים זרים קרים (ירמיה יח יד) (רבוצים) שיהיו רבוצים תחתיה (חופת עב טל) שנאמר וברא ה' ענן וגו' כי על כל כבוד חופה (שם) (הוגי המסלה) סולל למלאכים עפ"ס ואשמע וגו' קול המולה (יחזקאל א כד) (יניפו) ל' הולם מל' גשם נדבות תניף אלהים (תהלים סח י) (רסיסי) טיפי (אסמים) אוצרות מל' באסמיך (דברים כח ח) (לדוי המון חוגג) עפ"ס כי אעבור בסך אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג (תהלים מב ה) (שאריתם כטל) כדכתיב והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל (מיכה ה ו) (תרשישים) מלאכי עליון (במרפא כנף טל) כדכתיב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה (מלאכי ג כ) (בסך) ל' סכך וסוכה (סלולים) ל' דרך סלולה וכדכתיב והיתה מסלה לשאר עמו (ישעיה יא טז) (ונטל) גם הוא ל' נשיאות (בשורם) ל' אשורנו (במדבר כג ט) (מאמנה) הוא הר אמנה :

מטה לוי

שהוא ט"ו בניסן (יחננו בעד טל) היו מתחננים בזמן הבית שירד הטל לברכה (יניפו במעלה ומוריד להניף רוע טל) היו מניפין את העומר מוליך ומביא למי שהעולם שלו לעצור רוחות רעות ומעלין ומורידין למי שעליונים ותחתונים שלו לעצור טללים רעים (לכן מלפני העומר אזכיר בתחן טל) לכן עכשיו שאין בהמ"ק קיים אני מזכיר טל בט"ו בניסן בתפלת היום שהוא לפני העומר קודם לילה אחד (להלין בו טל) שהוא לילה אחד קודם הבאת העומר שהיה בט"ז כדי להלין טל על התבואה שמביאין העומר כדי ליפותה על ידי בקשתנו (כורתה) כריתת ברית של ירידת הטל היא לחיים ולמתים (לחיים מחית ירידת טל) ירידת הטל לחיים הוא למחיה ולפרנסה (למתים חפשי הוכנה תחית הטל) ולמתים שהם חפשי ממצות ועול העולם הוכנה ירידת הטל לתחיותם בו (יעוררו יזוררו יחיו ברדת טל) על ידי ירידת הטל יקיצו משנת המיתה ויתעטשו כאדם שער יעור משנתו מתעטש מנתיריו ומתפשט בזרועותיו וברגליו (טעם זמירות ישמיעו המתים) כמ"ש הקיצו ורננו שוכני עפר (בטל אורות טל) כי ברכת אברהם יתקיים בם טל אורות טלך (רון יושבי סלע כו') כמ"ש ירונו יושבי סלע (חבצלת כו' מדבר וציה כו') כמ"ש ישושום מדבר וציה ותגל ערבה ותפרח כחבצלת וכ"ז על ידי ירידת הטל (זרב ושרב וחמם כו' קמות לא יקדירו כו') כל החמימות לא ישחירו קמות התבואה שבגיא א"י המטוללה בטל תמיד (וסוכה תהיה לצל) לעתיד כשיגאלנו הקדוש ב"ה חמה מנרתיקה ללהט את הרשעים ביום הבוער כתנור יעשה הקב"ה צל מעב טל (קרים מלהטל) למחסה ולמסתור מלהטיל על הצדיקים זרם ומטר (רבוצים על כבוד חפת עב טל) שיעשה הקב"ה לכל צדיק חופה של עב טל להגן עליו מחום השמש שיוציא אז מנרתיקה (הוגי המולה) מלאכים המדברים שבח של הקב"ה בקול המולה (יניפו רסיסי טל) יניפו על הצדיקים טפי טל (יפתחו אסמים כו') יפתחו אוצרות טללים להטיף על ישראל · (דדוי המון חוגג) ישראל שהיו מדדין והולכין בתמידות לרגל בקול המון ורנה לחוג בשלשה חגיגה (שאריתם כטל) הנשארים שהם עכשיו בגלות יהיו כטל (תרשישים ינהלום במרפא כנף טל) מלאכים תרשישים ינהגום לרפאות בטל לפי שהיו נזהרים לעלות לרגל תמיד (גיל קול רנה לעבור בסך וטל) לעבור את ישראל בסוכה של טל בשמחה וקול רנה (סלולים עלות אל נכון וכו') השאר ת יעלו בדרך סלולה אל הר בית ה' שנאמר עליו נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות (בשורם מאמנה) כשיגיעו עולי גליות להר ששמו אמנה ויראו (על חרמון טל) שממנו יורד הטל על הררי ציון הסמוך לו אז יזכר שנתקיימה הבטחת הקב"ה לאברהם שהראה לו שעבוד גליות וגאולתן ואז (פרוח יפרחו כשושנה בטל) כמ"ש אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה על שזכה לבא (אל ארץ דגן) כו' ובפרט (ראותם אש אוכלת) ביום ההוא שהוא בוער כתנור (כי נהיה כטל) לישראל :

מתנה פון טל כלא אן דעם האפנונג פון איין מענטש גייט דער טל אין היץ פון דער זון וויא איין סוכה וועט איבער זייא זיין עס זאל זייא דער פריא פון דעם טאג פסח בעטין מיר אויף טל יניפו מיט דעם קרבן זיין קיל מיט טל רבוצים זייא וועלין הערין אין כבוד פון צעהן חופות פו העומר האט מען אויף גהויבן און אראפ גילאזט אפ צו טאן דעם שרעקטן וואלקין מיט טל און מלאכים וועלין אויף זייא טריפן דעם טל יפתחו עס טל איבער דעם פאר דער צייט פון דעם עומר טוא איך גידיינקן דיא וועלין זיך עפנען דיא אוצרות וואס רינט טל דיא ישראל וואס פלעגין תפלה פון טל קוים פרישר איין נאכט האט מען גישניטין דעם עומר עס שפרינגען עולה רגל זיין מיט ברומונג זייער איבר בלייבונג איז ווי טל די זאל איבער נעכטיגין מיט טל באש איז אן ניבערייט מיט אים מחיה מתים מלאכים וועלין זייא פירין אויף דיא פליגיל וויא טל גיל קול רנה די צוא זיין זייא וועלין זיך אויף תאפין לעבדיג מיט נידערין פון טל יפרח פרייליכקייט פון קול מיט גיזאנג וואס וועלין איבר פארין קיין ארץ וויא וועלין אויף שטיין און וועלין זינגען מיט דער לייכטונג פון טל חין ישראל מיט איין גלייכין און ווייטין וועג צום בית המקדש זייא וועלין ישבי די וואש ליגין אין שטיינערדיגע קברים וועלין בליען וויא איין רויז זעהן פון דעם בארג חרמון דעם טל פרוח יפרחו זייא וועלין בליען וויא דיא וועלין פריילך זיין מיט דעם טל מדבר דיא סטעפים וואש זיינן פר איין רויז מיט טל צום לאנד וואש דרינגען איז קארין און ויין און דיא טריקנט פון דר היץ פון זון וועלן זיך פרייען מיט דעם טל קמות דיא מתים הימלן טריפין טל ראותם זייא וועלין זעהן גאט וואש ער איז אש אוכלת וואש וועלין אויף שטיין זייער פנים וועט ניט טונקיל ווערין פון דער וועט ער צוא זייא זיין וויא טל :

תפלת טל

פייטן הסדר והולך י"ב חדשים וי"ב מזלות וכנגדם י"ב השבטים כנגד י"ב מלאכות הממונים על טל וכתוב ... בכל טל וכו' ... וזכות המזל של הטל נגאלת ... ומיוסד ע"פ א"ב מגורם:

אֵלִים בְּיוֹם מְחוּסָן · חֲלוּ פְּנֵי מְנוּסָן · טַל אוֹרוֹת לְנוֹסְסָן · לְהַטְלִילָם בְּעֶצֶם נִיסָן: אֶשְׁאֲלָה בַּעֲדָם מַעַן · גְּבוּרוֹת טַל לְהַעַן · טַל אָב הַבְטַח לְשָׁעַן · יִתֵּן לְהַמְתִּיק לַעַן:

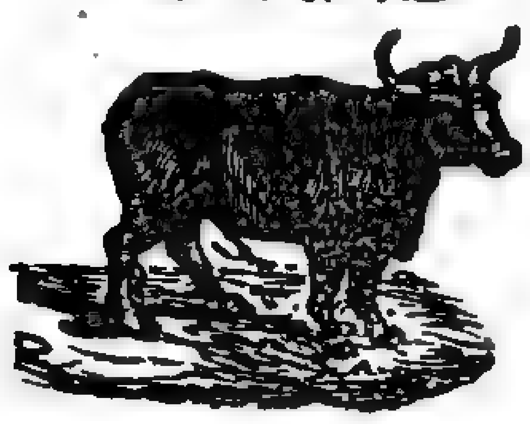
טל ניסן טלה

בְּשִׁמְךָ טַל אֲטַלֶּלָה · בְּיַלְדוּת טַל לְהַטְלָה · טַל בּוֹ אֵיתָן מוּטְלָה · בַּדָּיו יִרְעוּ כְּמוֹ טָלֶה: בְּרִית כְּרוּתָה לְרֹאשׁ אָבוֹת · חֲיָלָיו בְּטַל לְהַרְבּוֹת · טַל בַּל יָזִיז מִבְּנֵי אָבוֹת · לְהַרְסִים עַם נְדָבוֹת:

גֶּזַע כְּרָבִיב טַל מְשׁוּיָר · שִׁשִּׁים וְאַחַת אָרְחוּ בְּמִשְׁיָר · טַל גַּד לְצֵידָם תִּיֵּר · מֵחֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאִיָּר: גִּיל טַל לְכָל יְגֵעִים · וְדוּדָאֵי בְּכוֹר בּוֹ רוֹגְעִים · טַל גְּאוּלִים בּוֹ נְאוּמִים · עַם כְּטַל נִשְׁאֲרוּ בְּגוֹיִם:

טל אייר שור

דּוֹפְקֵי דַלְתֶיךָ לָשׁוּר · הַטְלִילֵם בְּמַעְגַּל מִישׁוֹר · טַל דּוֹק לָמוֹ חָשׁוּר · עַד קֵץ לְחִכַּת שׁוּר: דִּגְלֵי אָסוּר מוֹף עָנֵה · וְגַיְא וּדְשָׁאֶיהָ תַּעֲנֶה · טַל דְּשָׁאֵימוֹ יְתַנֶּה · כְּטַל סְבִיבוֹת הַמַּחֲנֶה:

א בעצם ניסן רומז לחודש ניסן · ב איתן מוטלה רומז לזכות אברהם · ג כמו טלה רומז למזל של ניסן שהוא טלה · ד לראש אבות רומז לזכות יצחק · ה טל משויר רומז לזכות יעקב · ו באייר רומז לחודש אייר · ז ודודאי בכור רומז לזכות ראובן · ח לחיכת שור רומז למזל של אייר שהוא שור · ט אסור מוף רומז לזכות שמעון ·

מטה לוי

אלים ביום מחוסן חלו פני מנוסן) ישראל יבקשו ביום חמשה עשר בניסן שהוא חזק ומחוסן בנסים אל פני הקב"ה שהוא מגינם ומנוסם (טל אורות לנוססן) לרומם נס בטל אורה (להטלילם בעצם ניסן) להוריד להם טל ביום שהוא באמצע ניסן וגם אני (אשאלה בעדם מען) אשאל בעד ישראל מענה לשון (גבורות טל להען) שיענה אותם בגבורות טל (טל אב הבטח לשען) כמו שהבטחת אלקי"ם להשען עליו שא"ל לך טל ילדותך (יתן להמתיק לען) אותו הטל יתן וברכה להמתיק המרירות של הצרות : (בשמך) בעזרתך (טל אטלה) אטוף בשמך (בילדות טל להטלה) בזכות אברהם להתלוש בלא (טל בו איתן מוטלה) טל של אברהם שנקרא איתן אשר בו היה מוטלה (בדיו ירעו כמו טלה) בניו ירעו באותו טל כמו שה כרועה במישב עשבי השדה (ברית כרותה לראש אבות) לאברהם (חיליו בטל להרבות) להרבות טל לבניו (טל בל יזיז מבני אבות להרסים) להסיף טיפות טל על ישראל הנקראים עם נדבות : (גזע כרביב טל משויר) בניו של יעקב הנשאר בקרב העמים כרביב טל (ששים ואחת ארחו במשויר) ס"א סעודות סעדו ואכלו משירי הבצק שהוציאו ממצרים (טל גד לצידם תייר) הטל שירד עם המן שהוא כזרע גד שהיה להם למזונות היה כתייר שתראה דרך לבני אדם כן היה הטל מגולה קודם המן כאילו תראה דרך אל המן · וזה היה מחמשה עשר באייר והלאה (גיל טל לכל יגעים) טל הוא גיל ושמחה לכל עיף ויגע (ודודאי בכור בו רוגעים) ודודאים שמצא ראובן בכור יעקב מתאים בו מרגוע שגדילים ביותר (טל גאולים בו נאומים עם כטל נשארו בגוים) ישראל הגאולים ונשארו בגוים כטל שמחים ומתנאים בטל : (דופקי דלתיך לשור) ישראל הדופקים דלתות בית תפלתך לשורר שירות בביהכ"נ (הטלילם במעגל מישור) הדריכם בדרך ישר (טל דוק למו חשור) תרבה להם טל מן השמים (עד קץ לחיכת שור) עד סוף הקיץ שיכלה ירק מן השדה ולא יהיה לשור לצמוך את ירק השדה (דגלי אסור מוף ענה) ענה לישראל שהיו אסורים במצרים (וגיא ודשאיה תענה) הארץ עצמה תענה דגנים ודשאים לבולים פירות כמדרגם (טל דשאימו יתנה) הטל יתנה על דשאיהם (כטל סביבות המחנה) כאשר היתה שכבת הטל סביבות המחנה :

בית לוי

(אלים) חזקים כמו ואת אילי הארץ (מלכים ב כד ו) ונאמר לישראל על שם הכתוב הבו לה' בני אלים (תהלים כט) (מחוסן) ל' וחסן הוא כאלונים (עמוס ב ט) וכדכתיב במלה היום הזה ולא (שמות יב מא) אשר בעצמו ובאיתנו (חלו) ל' ויחל משה (מנוסן) כמו מנוסם ונאמר להקב"ה והנו"ן במקום מ"ם דוגמת לקץ הימין (טל אורות) טיפי טל (לנוססן) ל' רוממם (להטלילם) ל' טל (מען) מענה לשון (לשען) ל' יושבים לי (אב) נאמר לאברהם (לשען) כמו להשען (לען) ל' מרה כלענה ותחסר הכ"ף כמנהג הן המשנה (טל אטלה) אגינם ל' הגן ושום (בילדות טל) רומז לאברהם ע"ש לך טל ילדותך (תהלים קי ג) (להטלה) ל' הגן ועל (איתן) נאמר לאברהם שנקרא איתן האזרחי (מוטלה) מנושא הוא מוסכך (בדיו ירעו כמו טלה) כענין ורעו כבשים כדברם (ישעיה ה יז) ודרשו חז"ל אלו ישראל ובדיו הם בניו (לראש אבות) זה אברהם ואברהם רומז לזכות (חיליו) רומז לבניו (להרסים) לשון טיפות של רסיסי לילה (שה"ש ה ב) (גזע כרביב טל משויר) רומז לישראל ע"ש והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' וכרביבים עלי עשב (מיכה ה) (ארחו) סעדו מלשון וארוחתו ארוחת תמיד (מ"ב כה) (במשויר) משירי הבצק (גד) נאמר לגד ע"ש והמן כזרע גד הוא (במדבר יא ז) (לצידם) לשון מזונות (תייר) ל' ויתורו את הארץ (במדבר יג ב) (גיל) לשון שמחה (יגעים) עיף ויגע (גאולים) נאמר לישראל (נאמים) ענינו שמחים (עם כטל נשארו בגוים) כדכתיב והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל (מיכה ה ו) (לשור) כמו שירה (דוק) שמים כמו הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ כב) (למו) כמו להם (חשור) ל' רבוי מל' חשרת מים (ש"ב כב יב) (קץ לחיכת שור) סוף הקיץ (דגלי אסור מוף) נאמר לישראל (מוף) מצרים כדכתיב מצרים תקבצם מוף תקברם (הושע ט ו) (ענה) את תפלתם (וגיא) עם מעשים הארץ :

אלים ביום מחוסן דאש שטארקע פאלק ישראל. וואש זיינן ארויס גנאנגן
פון מצרים אין דעם שטארקן טאג צו בעטין פר דעם שטארקן
גאט ער זאל וויא לייכטין מיט טל אונ זאל זייא בשיצין אין דעם טאג
פסח וואס אין חודש ניסן איך בעט פאר זיי אין גיבעט מען זאל מיר
געווערין די גבורות פון טל די ברכה פון יעקב אבינו איז פר זיכערט
מיט טל עש זאל ערקוויקט ווערין בשמך מיט דיין נאמן אונ הילף
וועל איך גישיצט זיין אונ אין דעם זכות פון אברהם בין איך אויף דיר
גאט זיכער אויף גיהויבין צו ווערין דעם איינעם זכות מעגין זיינע קינדר
גישפייזט ווערין וויא איין קליין שעפעלע דו האשט כורת ברית געוועזין
מיט אברהם וואש ער איז דר ראש פון אונזערע אבות זיין חיל דאש
הייסט זיינע קינדער צוא מערין וויא טל דער טל וועט זיך ניט אפ

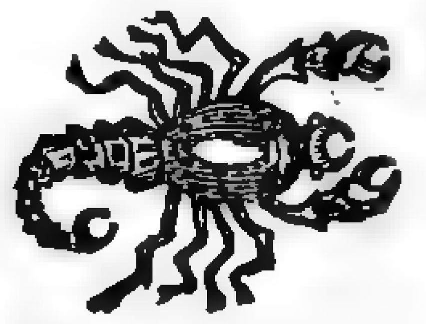
טאן פון דיא פאטערס קינדער צו מאכין ריינע דאס בוואלטיגע פאלק
גזע כרביב טל דיא קינדער פון יעקב אבינו דאס זיינן די ישראל האבין
געגעסין איין אונ זעכציג סעודות פון דעם ברוים וואס זייא האבין פון
מצרים ארויס גיבראכט אונ עס איז איבר גיבליבן דער נאך האבין זיי
געגעסין דעם מן מיט טל פון דעם אן הייבט דעם פופצעהנטין טאג פון
איר דיא פריד פון טל איז צוא אלע וואס מיען זיך אין דר תורה אונ
מצות אונ די וואס הייסין בכורים רוען זיך אף דעם טאג דורך דעם
טל זיינן פריילך די ישראל וואס זיינען איבר גיבליבן וויא טל צווישן
פעלקער דופקי דלתיך דיא וואש קלאפין דיינע טירין צוא זינגין דיין
געבעט גיב זיי דעם טל מיט דעם רעכט פארטיגן וועג זאלסט אין דיזן
וועלט מערין דעם טל די גאנצע צייט וואס דער אקס דארף זיך

הַפְגָּעַת טַל תִּכּוֹן · מוּל מְכוֹן שֶׁבֶת כּוֹן · טַל הֲנָפַת עָב תִּתְכּוֹן · בְּמַתְּנַת טַל סִיוָן :
הִלּוּל קֹדֶשׁ תִּירוֹשִׁי · יַמְגִּיד בְּטַל קְדוֹשִׁי · טַל הֲלָנַת קְצִיר שָׁרְשִׁי · יָלִין בְּטַל לְהַשְׁרִישִׁי :

מזל סיון תאומים

וְאוֹת לַחֲשׂוֹף חֲתוּמִים · וְרֶמֶז לְנַצְּחַת כִּתְמִים · טַל וָתֵר לִתְמִימִים · לְהָאַחוֹת בֵּן כִּתְאוֹמִים : וְרַד עִם אֵל לְהָכֵן · וְגַם מְנַשִּׁי (בּוֹ) לְתַכֵּן · טַל וַעַד צוּר לְשַׁכֵּן · אִתּוֹ כֵּנִם לַעֲשׂוֹת כֵּן :

זַעֲקִי כָּל תָּבוּז · לְהַטְלִילִי מֵעוּץ וּמִבּוּז · טַל זִמַּנְתָּ לְרַמּוּז · לְהָחֵל (בּוֹ) כְּאָב תַּמּוּז : זֶרַע בֶּן עִתִּים חֵפֶשׂ · לָעַד בְּלִי יֶאְפֶּס · טַל זוֹרֵר עַל פַּס · כְּבַמִּדְבָּר דַּק מְחֻסְפָּס :
חַבָּא מְשׁוֹד שָׂטָן · פְּסוּחֶיךָ בְּלִי לְשָׂטְנָן · טַל חַיִּים יוֹרְטָן · לְהַפְתֵּחַ כְּגוֹן סַרְטָן :

מזל תמוז סרטן

חוֹף יַמִּים בְּצִיֵּנוּ · מַרְאִית טַלְלֵי נִצָּנוּ · טַל חָשׁוּר לְרַבֵּץ צֹאנוּ · וּכְטַל עַל עֵשֶׂב רְצוֹנוּ :

י טל סיון חתם לחודש סיון · כ קדש תירושי רמז לזכות לוי · ל כתאומים רמז למזל של סיון שהוא תאומים · ם ורד עם אל רמז לזכות יהודה · נ להחל כאב ת[מוז] רמז לחודש תמוז · ס בן עתים רמז לזכות יששכר · ע כגון סרטן רמז למזל של תמוז שהוא סרטן · פ חוף ימים בצינו רומז לזכות זבולן ·

בית לוי

(הפגעת) ל' תפלה (מכון שבת) בהמ"ק שהוא מכון שבתו (הנפת) מל' נופת צופים (תתכון) ל' תיקון (ימגיד) ל' מגדים (טל הלנת קציר שרשי) עפ"י שרשי פתוח אלי מים וטל ילין בקצירי (איוב כט יט) (לחשוף) ל' גילוי מל' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (חתומים) הטמונים בארץ כדכתיב יחיו מתיך נבלתי יקומון כי טל אורות טלך (ישעיה כו יט) (לנצחת) לשון נקוי (כתמים) הטעם מוטא כמ"ש של ילדותך ונאמר מכל טומאותיכם אטהר אתכם (יחזקאל לו כה) (לתמימים) מוסב לישראל (כתאומים) ל' אחוה ודבוק (מנשי) תואר לגדעון שבא ממנשה (לתכן) לתקן (כנם) ל' אמירה מלשון ונעימתי נא (להטלילי) לשון הסך והגנה (מעוץ ומבוז) בני נחור דכתיב את עוץ בכורו ואת בוז אחיו (בראשית כב כא) ורמז בהם לאדום דכתיב שישי ושמחי בת אדום יושבת בארץ עוץ (איכה ד כא) וכתיב כה אמר ה' לאדום קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד (עובדיה א ב) (בן עתים חפש) תואר ליששכר עפ"י יודעי בינה לעתים לדעת (ד"ה א' יב לג) (יאפס) ל' כלוי (זורר) ל' פיזור (פס) ל' פסת בר (תהלים עב טז) (חבא) ל' הסתר ומסכוהו (משוד שטן) עפ"י בשוט לשון תחבא (איוב ה כא) (פסוחיך) תואר לישראל עפ"י ופסחתי עליכם (שמות יב יג) (יורטן) ל' רטיה או הוא ל' חבור טל וחובר חבר (דברים יח יא) (ומ"א ורבץ רטן) (וחוף ימים) תואר לזבולן עפ"י זבולן לחוף ימים ישכון (בראשית מט יג) (בציינו) לשון סימן וציון (חשור) לשון רבוי מלשון חשרת מים (שמואל ב' כב יב)

מטה לוי

(הפגעת טל תכון מול מכון שבת כון) תפלת הטל תהא מכוונת לפאת בהמ"ק של מעלה מכון שבתו של הקב"ה המכוון נגד בהמ"ק של מטה (טל הנפת עב תתכון) העבים יתוקנו בהזלת טל (במתנת טל סיון) בזכות התורה שניתנה בחודש סיון (הלול קודש תירושי) התירוש שמהללים בו בקודש (ימגיד בטל) ימתיק בטל (קדושי) בזכות אהרן הלוי קדוש ה' (טל הלנת קציר שרשי) כמו ביציאת מצרים היה הלנת טל כן לעתיד (ילין בטל להשרישי) לקיימני כשורש על ידי טל : (ואות לחשוף חתומים) הטל הוא אות לגלות הטמונים והחתומים בארץ (ורמז לנצחת כתמים) לנקות עבירות של ילדות (טל ותר לתמימים) ותר לישראל שנקראים תמימים ברכות הטל (להאחות בו כתאומים) שנתאחה הטל בארצנו כתאומים שמתאחים יחד (ורד עם אל) בזכות יהודה שנאמר עליו ויהודה עוד רד עם אל שקפץ לתוך הים בזכותו (להכן) וליישב את ארץ יהודה על ידי טל (וגם מנשי לתכן) ולכונן את בני גדעון שבא משבט מנשה שהיה טל בגיזה לתקן אותו גם נס עמם (טל ועד צור לשכן) וזמן הקדוש ברוך הוא לשכן טל עליהם (אותו כנם לעשות כן) כמו שדבר עם גדעון שנאמר ויעש אלהים כן : (זעקי כל תבוז) אל תבוז את תפלתי (להטלילי מעוץ ומבוז) להגן עלי מעו"ג (טל זמנת לרמוז להחל בו כאב תמוז) הסכנת את הטל לרמוז כמה שאמרת אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה מזה נלמד שהטל מלחלח החום ומחחל דעתה לכאב הבא מחמימות שבתמוז (זרע בן עתים חפש) זרע של בני יששכר שמחפש לידע בינה לעתים (לעד בלי יאפס) בלי יחסר טל לעולם אך יהא (טל זורר על פס) מפוזר בחלק ארצנו (כבמדבר) כמו שירד טל במדבר על המן שהיה דק מחוספס (חבא משוד שטן) הסתר ישראל משוד של שטן שלא יבוא עליהם שוד ושלא ישטין ויקטרג עליהם (טל חיים יורטן) הטל יהיה לרפוא׳ לחיים (להפתח כגון סרטן) שירקדו ויגדלו כמו סרטן המצוי במים (חוף ימים בציינו מראית טללי נצנו) זבולן שארצו מצוין בימים ולא נתן לו שדות הרבה ואינו נצרך לראיית טללים על גגי וסרחי ארצו (טל חשור לרבץ צאנו) הרבה לו טל על מרעה צאנו (וכטל על עשב רצונו) וכוס

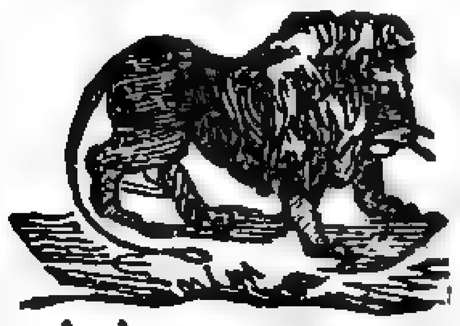
פאסין אין פעלד דיא פאגען פון דיינע ישראל וואש זיינען גבונדין
גיוועזין אין גלות מצרים זאלסטו זייא ענטפערין דער וועלט אונ
איר פרוכט צוא ענטפערין טל זאל רוען אויף דעם גראז אזוא
וויא ארום דער מתנה פון ישראל אין דער מדבר הפגעת טל קענגין
בית המקדש וואש אין הימל זאל זיין תפלה פון טל מכוון זיין די וואלקין
זאל רינגן טל אין זכות פון דער תורה וואש איז גיגעבין גיווארין
אין חודש סיון די לויב וואש מען האט גזאגט אין בית המקדש בייא
גיסוך היין אין דעם זכות זאל דער היילגער גאט מאכין זיס אונזרע
פירות דער טל זאל גערעכטיגין אין שנית מיינע פרוכט איין צו ווארצלען
ואות לחשוף דער טל איז איין מופת אז דיא מתים וועלין לעתיד לבא
לעבעדיג ווערין אונ איין רמז אז אונזרע זינד וועלין אפ גימעקט ווערין
שיינק דעם טל צוא דיא אויף ריכטיגע זייא זאלין זיך באהעפטין וויא
איין צווילינג אין דעם זכות פון שבט יהודה וואש האט גיוועלטיגט

מיט דער הילף פון גאט אונז אן צו ברייטין דעם ישוב פון ארץ ישראל
אונ דאש נס פון גדעון וואש איז גיוועזין פון שבט מנשה וואש ער האט
דיך גיפרובט דורך טל זאלסטו היינט אויך טאן דעם טל האט גאט צו
גיזאגט צוא מאכין רוען אזו וויא ער האט אים צו גזאגט זעקי כל תבוז מיין
גישרייא זאל נית פאר שעמט זיין צוא צשיצין מיך דוא גאט האסט
בשאפין דעם טל צו היילין די היץ פון דעם חודש תמוז די קינדער
פון שבט יששכר וואש זיינען פאר שטענדיגע פון אלע צייטין זאלן זיך
אייביג נית אויס לאזין דער טל זאל זיך פאר שפרייטין אויף דער וועלט
אזו וויא דער מן אין דער מדבר וואש איז גיוועזין פון אונטין אונ אויבין
בדעקט חבא משוד שטן זאלסט אונז באהאלטין פון דעם בראך פון דעם
שטן ער זאל ניט מקטרג זיין עש זאל אונז זיין וויא איין פלאסטער פון
לעבן דיין טל וויא דאש מזל סרטן דאש גימארק פון שבט זבולן איז
גיבענטשט גיווארין דורך טל אז עש איז גיוועזן אין זיין חלק דער חלזון

[illegible]

תפלת טל

טַלְלֵי יֶשַׁע אֶשְׁאַב · בְּמָשׁוֹשׁ מִמַּשְׁאָב · טַל טַעַם אָב · יַטְעִימֵנוּ אֵל וְאָב : טָלוּל יְדִידוּת
שְׁכֵנַי · יִשְׁכּוֹן לָבֶטַח לִשְׁכֵנַי · טַל טוֹהַר מִשְׁכָּנַי · יִשְׁקוֹט כְּעָב טַל עַל מְכוֹנַי :

מזל אב אריה

יַלְדוּת טַל תָּאֳרִי · כְּמֵאָז בּוֹ לְפָאֳרִי · טַל יָפִיק לְבֵית יַעֲרִי · לִשְׁאַג בּוֹ
כָּאֲרִי : יוֹם טוֹבָה בְּטוּב אַבְלִילָה · בִּזְנוּק בָּשָׁן לְהִתְהַלְּלָה · טַל
יְבוּלִי אֵל הַטְלִילָה · בְּצֵל הַמַּחֲנֶה לָיְלָה :

כְּרָסִים רָד בְּרֹאשׁ תָּלוּל · בְּקֵץ רִאשׁוֹן לְטָלוּלֵי טַל כֵּן יְהֵא כָלוּל לְהַדְשִׁיא פִּרְחֵי אֱלוּל :
כְּמֵהִים שֹׂבַע רָצוֹן לְהַסְפֵּק · בִּלְחָלוּחַ נֶגֶב לְהָאָפֵק · טַל כְּנֶסֶת עַל דּוֹדָהּ
תִּרְפַּק · לְעוֹרְרָהּ בְּקוֹל דּוֹפֵק :

מזל אלול בתולה

לְאוֹת טוֹב טַל נִתְלָה · תֵּת לְעוֹלָם חֲתוּלָה · טַל לְנוֹבֵב תְּנוּב שְׁתוּלָה ·
לָהֵגֵל בְּמָשׁוֹשׂ בְּתוּלָה · לֶאֱגוֹד גְּדוּד יוֹשְׁפֵר לְהַעֲצִים גְּדוּדָיו בְּלִי מִסְפָּר ·
טַל לְהָקִיץ בְּקוֹל שׁוֹפָר · אֲטוּמִים שׁוֹכְנֵי עָפָר :

מִכָּל אוֹם יְאַשְּׁרִי · וְאַהוֹדֶנּוּ מְשׁוֹרְרִי · טַל מְאַגְּלוֹ יְעַשְּׁרִי · לְהַסְפִּיק עַד קֵץ תִּשְׁרִי : מְשׁוּמָן

ג אל ואב רומז לחדש אב · ק ידידות שכני רומז לזכות בנימין · ר כארי הוא נמזל אב שהוא אריה · ש בזנוק בשן רומז לזכות דן · ת פרחי אלול · רומז לחדש אלול · א שבע רצון הוא לזכות נפתלי · ב במשוש בתולה רמז למזל של אלול שהוא בתולה · ג לאגוד גדוד רומז לזכות גד · ד קץ תשרי רומז לחדש תשרי · ה משמן לחם רומז לזכות אשר ·

מטה לוי

תתישב דעתו ורצונו כשל טל עשב (טללי ישע אשאב כו׳) כמ״ש ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה (טל טעם אב) השל שטעם אבינו יצחק אחר העקידה שהטעימו הקב״ה של של תחיה אותו השל (יטעימנו אל ואב) יטעים אותנו אלהינו ואבינו (טלול) בנימין שבחלקו היה בית המקדש שהוא (ידידות שכני) כמ״ש מה ידידות משכנותיך הוא (ישכון לבטח לשכני) לשכון אני בו כמ״ש ולבנימין אמר ידיד ה׳ ישכון לבטח עליו (טל טוהר משכני) השל שירד על ה״י שהיה טהורה והיתה משכני בו (ישקוט כעב טל על מכוני) ישקיט אותו הקב״ה שאשב על מכוני בהשקט כעב על המשקים השוט ביום קציר (ילדות טל) שהבטיח לאברהם הוא (תארי) והודי שאמר לו מה השל פורח אף עונותיך פורחין (כמאז בו לפארי) לפאר אותי הקב״ה בו כמו קדם (טל יפיק לבית יערי) הקב״ה שנקרא של יוציא אותי לבהמ״ק שנקרא יער הלבנון (לשאג בו כארי) כמ״ש ה׳ מציון ישאג ומירושלים יתן קולו (יום טובה בטוב אבלילה) היום הזה שהוא יו״ט אבלול ואתערב בדבר טוב והוא טל (בזינוק בשן להתהללה) להשתבח בחלקו של שבט דן שנאמר בו יזנק מן הבשן (טל יבולי אל הטלילה) בקשתנו מלפניך אל אלהי ישראל שורד של על יבולי (כטל שמחנה לילה) כמו שירד במדבר טל על שמחנה לילה (כרסים רד בראש תלול) כטל שירד בהררי ציון (בקץ ראשון לטלול) בניסן שהוא תחלת עת טל (טל כן כו׳ פרחי אלול) כן יהא כלול חודש אלול בכלל שירד בו טל להדשיא הפרחים (כמהים כו׳ נגב להאפק) ישראל הכמהים להשפיק להם די תאותם בלחלוח ארץ יבשה ונגב (טל כנסת על דודה תרפק) הן טל לכנ״י שיש להם התחברות להקב״ה (לעוררה) מהגלות (בקול דופק) כמ״ש קול דודי דופק (לאות טוב טל נתלה) (תת לעולם חתולה) לתת רפואה לעולם להעונות מה השל פורח אף העונות פורחים (טל לנובב תנוב שתולה) תן טל שתהא תנובת א״י מתנובבת כדי להגיל את בתולת ישראל השתולים בבית ה׳ במשוש (לאגוד גדוד יושפר להעצים כו׳) השל יושפר ויהיה נאה להחיות עם רב כדי שיוכל לקבץ גדודים בלי מספר ולהחזיק אותם כמ״ש גד גדוד יגודנו (טל להקיץ כו׳ עפר) תן טל שיקיצו על ידו בקול שופר האטומים והסתומים בקבר כמ״ש כל יושבי תבל ושוכני ארץ וגו׳ וכתקוע שופר תשמעו (מכל אום יאשרי) יברכני ויצליחני מכל עובדי כוכבים (ואהודנו משורי) אזכה להודות לו בשיר שהבטיחני על ידי הנביאים ביום ההוא יושר השיר של הגאולה (טל מאגלו יעשרי) מטיפות השל יעשרני (להספיק עד קץ תשרי) כי ממרחשון ואילך אין צורך בשל אלא בגשמים (משמן לחם מקחי מעשים יין רקחי)

בית לוי

(אב) יצחק אבינו (אל ואב) אלהינו ואבינו (טלול) ל׳ סכך וצל (ידידות שכני) בהמ״ק (ישקוט כעב טל על מכוני) עפ״ה כה אמר ה׳ אני אשקטה ואביטה במכוני וגו׳ כעב טל (ישעיה יח ה) (ילדות טל) עפ״ה לך טל ילדותך (תהלים קי) (אבלילה) ל׳ עירוב ובלבול מל׳ סולת מנחה בלולה בשמן (בזנוק) בקלות (כרסים) ל׳ רסיסי לילה (שה״ש ה ב) (רד) כמו יורד (בראש תלול) בראש הר גבוה ותלול והיינו כשל חרמון שיורד על הררי ציון (כמהים) תואר לישראל שהם כמהים ותאבים לגאולה (נגב להאפק) לשון באפיקים כנגב (תהלים קכו) (כנסת) כנ״י (דודה) זה הקב״ה (תרפק) ל׳ מתרפקת על דודה (שה״ש ח) ופרש״י מתחברת על דודה (תת) כמו לתת (חתולה) ל׳ וערפל חתולתו (איוב לח ט) וענינו לבוש ועטוף (להגל במשוש בתולה) דכתיב ופירוש ישראל בתולים (זכריה ט יז) (לאגוד גדוד) לקבץ גדודים (יושפר) לשון נאה ויפה (לתהלים) ל׳ חוזק (אום) כמו אומה ולשון (יאשרי) ל׳ שבח ועפ״ה ואשרו אתכם כל הגוים (זכריה ג יב) (ואהודנו משורי) כמו ומשירי אהודנו (תהלים כח ז) (מאגלו) ל׳ או מי הוליד אגלי של (איוב לח כח) ותרגומו רסיסי של ר״ל טיפי של :

וואס דאש בית המקדש איז מיט אים געבויעט געווארן זאלסטו אונז טערין טל וואס מיר זיינן וויא דיינע שאף אונ אזו וויא טל אויף גראז מיט דיין ווילן טללי ישע אשאב דעם טל פון גאטס הילף זאלן מיר לאזן אן שעפן פון דער ברונן מיט פרייד דער זכות פון טל פון יעקב אבינו זאל אונז גאט מאכן פאר זוכין וואש ער איז אונזער גאט אונ אונזער פאטר דער טל פון מיין ליבין ראוּנג דאס בית המקדש זאל בויא מיר אייביג רוען דער טל פון מיין ריין רואונג ארץ ישראל דאש זאל רוען שטיל אויף מיין שטול ילדות טל תארי איך בארים מיך מיט מיין פאטר אברהם אבינו וויא מיט ליבן טל נאט זאל אונז אויש ציהן וויא איין טל צו אונזר בית המקדש וואס הייסט איין שיינר וואלד איך זאל שרייען צו אים וויא אלייב דעם נוטין יום טוב פון פסח דארפן מיר צו בעטן אין דעם זכות פון שבט דן מיין פרוכט זאלסטו גאט באדעקן מיט טל אזו וויא מיר זיינן געוועזן אין דער מדבר כרסים רד אזו וויא דער שפרייא רעגין נידערט אויף דיא בערג אין חודש ניסן אזו זאל דער טל מאכן בליען אלערלייא פירות אין חודש אלול די גילוסטין דעם טל זאלסטו באנוגין צו פייכט מאכן די טרוקענע פעלדער צוא אויש ציהען פרוכט מיט טל זאלסט אונז אויף הייבין אונ לעבעדיג מאכן מיט איין קול פון פריינט שאפט לאות טוב דער טל איז איין גוטער סימן צוא דער וועלט אונ איין גוטע רפואה דע׳ טל האסטו אונז גיגעבין צו פלאנצין אונזר פרוכט אונ מאכן פרייען וויא איין בתולה ער האט צו אנאנד גיבונדין זיין בינטיל דיא ישראל זאל אים גיפעלן ער האט שטארק גימאכט זיינע חיילות א׳ צאל דיא מתים וועלין זיך אויף וועקין דורך דעם קול פון שופר משיח אונ דורך דעם טל בכל אום יאשרי ער וועט מיך שטארקין מיין העלפער אונ איך וועל אים לויבין מיט מיין גיזאנג פון דעם אוצר פון טל טוט גאט מיך רייך

פאבי

לָהֶם מַקְחִי ׃ מֵעֲסִיס יֵין רִקּוּחִי ׃ טַל מְלֹא מִשְׁאֲלוֹת מַלְקוֹחִי ׃ יַעֲרוֹף כַּמָּטָר לִקְחִי :

מזל תשרי מאזנים

נֹאַק נוֹשְׂאֵי לָךְ עֵינַיִם ׃ לַעֲנוּתָם הַט אָזְנַיִם ׃ טַל נוֹפֵף לִמְחוֹלַת מַחֲנַיִם ׃ לְהַכְרִיעַ צִדְקָם בְּמֹאזְנַיִם : נִתְבָּרֵךְ מִמֶּגֶד וּמִטָּל ׃ כַּבְּאָחִים מְנֻשָּׂא וּמְנֻטָּל ׃ טַל נֶשֶׁב אֱגָלִים תַּטָּל ׃ מוֹלִיד אֶגְלֵי טָל :

שִׂיחַ זוּ אֱזוֹן לְיִשְׁבְּנָן ׃ בֶּטַח לְהוֹשִׁיבָן ׃ טַל שְׂעִירִים לְחַשְׁבָּן ׃ מֵעֵת מַרְחֶשְׁוָן : סְדוֹר עָבִים לְהַטְלִילָם ׃ כְּיֶלֶד שַׁעֲשׁוּעִים לְנַטְּלָם ׃ טַל שׁוֹבַע לְטַלְּלָם ׃ צַו לַשָּׁמַיִם תֵּת טַלָּם :

מזל חשוון עקרב

עֲתִירַת טַל תֶּעֱרַב ׃ וּלְפָנֶיךָ תִקְרַב ׃ טַל עֲלֵי שָׁרָב ׃ יִפְרַח כְּבִמְקוֹם עַקְרָב : עֲלוֹת שִׁכְבַת מַפְרַחַת ׃ בְּאַבֵּי נַחַל מְאָרַחַת ׃ טַל עֲלֵי עַיִן לְבָרֵךְ מֵרוֹם וּמִתַּחַת ׃ וּמִתְּהוֹם רוֹבֶצֶת תָּחַת :

פִּרְחֵי חֶלֶד תַּשְׁלֵו ׃ בְּטַל שַׁלְאֲנָן וְשָׁלֵו ׃ טַל פֶּרַח לְהַדְגִּיא וּלְהַשְׁלֵו ׃ צִמְחֵי תְנוּב כִּסְלֵו : פְּקוֹד חוֹרֵב בְּצִיּוֹן ׃ לְמַלְּטָם מֵחוֹרֵב צִמָּיוֹן ׃ טַל פֵּרוֹת לְבָרֵךְ בְּצִבְיוֹן ׃ כְּטַל חֶרְמוֹן שֶׁיּוֹרֵד עַל הַרְרֵי צִיּוֹן :

ו במאזנים רומז למזל של תשרי שהוא מאזנים ׃ ז ממגד ומטל רומז לזכות יוסף ׃ ח מעת מרחשון רומז לחודש חשון ׃ ט כילד שעשועים רומז לזכות אפרים ׃ י כבמקום עקרב רומז למזלו של חשון שהוא עקרב ׃ כ עלי עין רומז לזכות מנשה ׃ ל תנוב כסלו רומז לחודש כסלו ׃

בית לוי

(רקוחי) ל׳ מרקחת (מלקוחי) תפי (יערוף כמטר לקחי) כתרגומו יבסם כמטר אולפני (דברים לב ב) (נאק) ל׳ צעקה מל׳ שמעתי את נאקת (שמות ו ה) (לענותם) שתענה (נופף) ל׳ נופת תנופה (שה״ש ג) (למחולת מחנים) אומר לישראל (שם ז א) (ממגד ומטל כבאחים מנושא ומנוטל) כדכתיב ויוסף הוא השליט (בראשית מב ו) וכתיב ממגד שמים מטל (דברים לג יג) (נשב) לשון נשיבה והפרחה מלשון וישב אותם אברם (שם טו יא) (אגלים) קיפים כטל (תטל) כמו תשא (שיח) ל׳ תפלה מלשון ולפני ה׳ ישפוך שיחו (תהלים קב א) (זו) תואר לישראל עם״ש עם זו יצרתי לי (ישעיה מג כא) (אזון) לשון האזנה (לישבן) על אדמתן (שעירים) מלשון כשעירים עלי דשא (דברים לב ב) פרש״י לשון רוח סערה (עתירת) ל׳ תפלה מלשון ויעתר יצחק (תערב) ל׳ מתיקות ועריבות (שרב) לשון חורב (כבמקום עקרב) תואר למדבר מקום נחש שרף ועקרב (שכבת) פואר לטל עש״ה ותהם שכבת הטל (שמות טז יג) (מפרחת) כמו להפריח ולהצמית (כאבי נחל) לי״ס (שה״ש ו יא) (מארחת) ל׳ ארוחה וסעודה מל׳ וארוחתו ארוחת תמיד (מ״ב כה) (חלד) ל׳ כל יושבי חלד (תהלים מט ב) (תשלו) ל׳ שלום (להדגיא) ל׳ וידגו לרוב (בראשי׳ מח טז) ושה ל׳ רבוי (חורב בציון) תואר למדבר שהוא מקום ציה ותורבה (צמיון) תרגום של צמאון צמיון (בצביון) ל׳ רצון:

מטה לוי

הטל יהא לברכה בתבואה ובפירות שיהיה להם שמן ודגן והיין ערב ומרוקח כמרקחת (טל מלא משאלות מלקוחי) מלא בטל משאלות פי (יערוף כמטר לקחי) יבוסם כמטר שאלתי לפני הקב״ה (נאק נושאי לך עינים לענותם הט אזנים) הט אזנך לעלות לעקת הנושאים לך עינים (טל נופף למחולת מחנים) תניף טל לישראל שיאמו ממארים רבוי מחנות בתופים ובמחולות (להכריע צדקם) את חובתם (במאזנים נתברך) נהיה מבורכים ממגד (ומטל כבאחים מנושא ומנוטל) כמו שנתברך יוסף המנושא והמנוטל שבאחים בברכת ממגד שמים מטל כן נתברך אנחנו (טל נשב אגלים תטל מוליד אגלי טל) אתה יתברך הנושא והמוליד טיפי טל הנשב רוח של טיפי טל (שיח זו) תפלת ישראל הנקראים עם זו (אזון לישבם) האזן לישבם בארצם (בטח להושיבן טל בעירים לחשבן מעת מרחשון) גשמים היורדים בכערה תתחיל לחשוב להם זמן מעת מרחשון כי בזמן ההוא יצטרכו לגשמים ובימות החמה אינם טובים רק גשמי נחת ורביבים (סדר עבים להטלילם כילד שעשועים לנטלם) בענגים המסודרים ובנחת יתנשאו הענגים להוריד טל ומטר כמו שנושאים ילד שעשועים בנחת (טל שובע לטללם) להמטיר להם שובע ע״י טל השמים : (עתירת טל תערב) יומתק לפניך תפלת טל (טל עלי שרב יפרח כבמקום עקרב) הטל ירד עלי חורב ויפריח כמו שירד על המן במדבר מקום נחש שרף ועקרב (עלות שכבת מפרחת כאבי נחל מארחת) יעלה שכבת הטל להפריח פירות הנטועים על פלגי מים כדי שיגדלו בהם מזון ארוחה (טל עלי עין) תברכנו בטל שהוא טוב יותר ומעולה ממעין מים כי המעין משקה רק מלמטה ובטל דרכך (לברך מרום) כו׳ : (פרחי חלד תשלו בטל שלאנן ושלו) פרחי האדמה יהיו שאננים ושלוים על ידי טל שלא יהיו לוקין בשדפון ובירקון (טל פרח כו׳ תנוב כסלו) ע״י הטל לפרוח כדגים הפרחים והצמחים מתטובות השדה של חודש כסלו (פקוד חורב בציון) פקוד לטובה הישוב שבמדבר מקום חורב וציה (למלטם מחורב צמיון) להגן עליהם מחורב וצחה צמא (טל פירות לברך בצביון) על ידי הטל תברך הפירות ברצון ׃ ותוריד להם ברכה (כטל חרמון כו׳):

מאכין אונ בנוגין ביז דעם חודש תשרי דאש פעטקייט פון שבט אשר פון דעם זיסין וויין אין זייער זכות זאל אונז נאט העלפין אלע אונזער גיבעט וויא איין גוטער רעגין נאק נושאי לך צוא דעם גישרייא פון דיא ישראל וואש הייבין אויף צו דיר זייערע אויגין זאלסטו זייא ענטפערן אונ פאר נעמן מיט דיינע אויערין זאלסטו אויף הייבין דעם טל צו די מחנות זייער גירעכטיקייט זאלסטו איבר וועגין אזו וויא מיט שאלין מיר זאלין ווערין גיבענטשט מיט אלע פרוכט דורך דעם טל אזו וויא יוסף הצדיק וואש ער איז דער הויבין גיווארין צווישין אלע ברידער מאך נייאן טראפין טל פון די אוצרות פון דעם הימיל וואש טרערט טל שיח זו אזוי דיא תפלה פון ישראל זאלסטו גאט פאר נעמן צוא מאכין דיא ציין זייא ווידר דעם טל אונ שטורעם רעגן זאלסטו רעכנן צו געבן זיי. פון דעם חודש חשוון דר סדר פון וואלקין וויא ליבסטע קינדער האט ער זייא אויף גיהויבין זאלסט הייסין דעם טל פון הימיל געבין מיט פעטקייט דר וועלט אונ דאש גיבעט פון טל זאל פר דיר גינענט ווערין מיט זיסקייט עס זאל בליען דר טל אויף די היצין אז משיח וועט קומען וויא אין דר מדבר וואש ענדיסין ליגין דאש בליאונג פון דעם טל זאל אויף גיין אויף אלע טייכין עס זאל וואקסין שפייז דר טל פון די קוואלין וואסר זאל גיבענטש ווערין פון אויבין אונ פון אונטר דעם תהום פרחי חלד די בליאונג זאלסטו מאכין בארועין מיט אבארוטן טל דאש שפראצונג פון כסליו זאלסטו מאכין בליען אונ מערין מיט פרוכט פון טל גידיינק דיא טרוקענע פעלדער צוא בדעקין זייא פון היץ אונ פון דארשט די זאלסט בענטשין דיא פירות אזו וויא דער טל וואש גייט אויף הר ציון

מזל כסליו קשת

צִיָּה אָם מֻלְקֶשֶׁת · וּמַלְקוֹשׁ אָם מְבֻקֶּשֶׁת · טַל צוּק עָבִים תְּהֵא מְאֻשֶּׁשֶׁת כְּבַעֲנִינַת קֶשֶׁת : צְמָאוֹן צָהֳרַיִם · בַּל יַשְׁזִיף עֲדָנִים אֲחוֹרַיִם · טַל צְלִיחַת אִתּוּי נַהֲרַיִם · תַּצְלִיחַ בּוֹ יְהוּדָה וְאֶפְרַיִם :

מזל טבת גדי

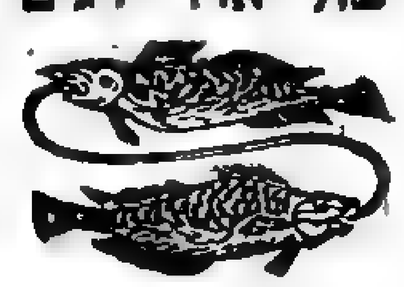
קָלִי בַּל יוּצְבָּם · בְּלִי בְּחוֹרֶב יוּלְבָּם · טַל קֶרַח בַּל יוּחְבָּם · לְזוֹרְעוֹנֵי טֵבֵת וּשְׁבָט : קוֹרְאֶיךָ לְטוּב תְּקוֹב · לְהָסִיר מֵהֶם לֵב הֶעָקוֹב · טַל קָמוֹת בְּלִי לִרְקוֹב · לִשְׁכּוֹן בֶּטַח בָּדָד עֵין יַעֲקֹב :

מזל שבט דלי

רֶשַׁע מַר מִדְּלִי · מִצְּלֵם הַחֲדִילִי · טַל רְסִיסִים תִּדְלִי · לְהַזִּיל לַגְדָאֵי כְּמִדְּלִי : רֶשֶׁף נִיצוֹצִים בְּאוֹר חֶדֶק · בְּצֵל צַלְמוֹן צוֹרָם לְהַדֵּק · טַל רַחֵף עֲלֵי זוּ בְּצֶדֶק · שְׁחָקִים יִרְעֲפוּ טַל וְיִזְּלוּ צֶדֶק :

מזל אדר דגים

שַׁפֵּר אַסְמֵי טַל דַּר · בְּקֹדֶשׁ נֶאְדָּר · טַל שְׁתִילִים יְהֻדַּר · הַחֲנוּטִים מֵאֲדָר : תַּדְגִיא תְּנוּב שָׁנָה · בְּשַׁעַר דָּגִים מְדֻשָּׁנָה · טַל תַּשְׁרִישׁ אֲבִי יְשֵׁנָה · לְהַפְרִיחַ כְּטַל שׁוֹשַׁנָּה :

פ כבענינת קשת רומז למזל של כסלו שהוא קשת · ג לזורעוני טבת ושבט רומז לחדשי טבת ושבט · ס לגדאי כמדלי רומז למזל שני חדשים הנ"ל שהם גדי ודלי · ע בשער דגים רומז למזלו של אדר שהוא דגים ·

מטה לוי

(ציה אם מלקשת ומלקוש אם מבקשת) מקום יובש אם מאוחרת בגשם ומבקשת מלקוש (טל צוק עבים תהא מאוששת) תהי מחוזקת על ידי הטל הנצוק מעבים (כבעינינת קשת) שהוא סימן למטר ואות לברית (צמאון צהרים) חום השמש שטורפת בצהרים (בל ישזיף עדנים אחורים) לא ישרוף הפירות שכבר נעשו מתוקים ולא ישובו להתקלקל (טל צליחת אתוי נהרים) בטל הצלחה של אברהם הבא מארם נהרים (תהלים טו) כלל ישראל המיוחסים אחר יהודה ואפרים : (קלי בל יוצבם) שלא יושים לנו הקדוש ברוך הוא שריפת התבואה מחמת חורב ויובש (בלי בחורב יולבם) שלא ילקה או יכשל בצמיחתו מרוב יבישות (טל קרח בל יוחבם לזרעוני טבת ושבט) הטל יגן על הזרעים שלא יחבוש אותו הקור של טבת שבט (קוראיך לטוב תקוב) תפרש לטוב את הקוראים אליך (להסיר מהם לב העקוב) היצה"ר (טל קמות בלי לרקוב) תן טל שיגן שלא ירקבו קמות של התבואה בעבור רבוי הגשמים של טבת ושבט (לשכון בטח בדד עין יעקב) וישכנו בטח בדד כעין הברכה שבירכן יעקב אל ארץ דגן ותירוש : (רשע מר מדלי) מרשעת עובדי כוכבים המכונים בשם מר מדלי (מצלם החדילי) שלא אשב והתעכב עוד בצל שלהם כי אם אשב תחת צלך ובארץ הנבחרת (טל רסיסים תדלי) תשאב טיפות טל (להזיל לגדאי כמדלי) להזיל אותם לגדאים שלי כנותן דלי (רשף ניצוצים באור חדק) תלהט בניצוצי אור את העובדי כוכבים שנמשלו לחדק וקוץ (בצל צלמון צורם להדק) להדק צורתם בציהם (טל רחף עלי זו בצדק) אבל על ישראל הנקראים עם זו רחף טל בצדק בצדקה שישראל עושים (שחקים ירעפו טל ויזלו צדק) כמ"ש הרעיפו שמים טל ושחקים יזלו צדק (שפר אסמי טל דר בקודש) אתה יתברך הדר ונאדר בקודש תשפר ותייפה אסמי של ידי הטל (טל שתולים יהדר) יהדר ויפאר שתילי האילנות (החנוטים מאדר) שחנטו מחודש אדר : (תדגיא תנוב שנה) תרבה כדגים את תנובת השנה (בשער דגים מדושנה) ותהי דושנה בשער ישראל שנמשלו לדגים (טל תשריש אבי ישנה) הטל ישרש פירות של ישראל היפים בנטעם (להפריח כטל שושנה) להפריח כמו טל את ישראל שנמשלו לשושנה :

בית לוי

(ציה) פ' ארץ ציה ועיף בלי מים (תהלים סג ב) (מלקשת) מאוחרת (צוק) לשון שפיכה מלשון וצור יצוק עמדי פלגי שמן (איוב כט ו) מאוששת) מחוזקת מלשון זכרו זאת והתאוששו (ישעיה מו ח) ותרגומו אדכרו דא ואתקפו (צמאון) התימום (ישזיף) מן ששזפתני השמש (שה"ש א) והוא פ' שריפה (עדנים) פירות המתוקים (אחורים) טעמו שלא ישובו אחורנית בזופים וריקים ויתקלקלו (צליחת) פ' הצלחה (אתוי נהרים) תואר לאברהם הבא מארם נהרים (קלי) מל' קלם מלך בבל באש (ירמיה כט כב) (יוצבע) פ' ויצבט לה קלי (רות ב כד) (יולבם) לשון כשלון מלשון ועם לא יבין ילבט (הושע ד יד) (קרח) קור מל' וקרח בלילה (בראשית לא מ) (יוחבם) לשון כי תחבוט זיתך (דברים כד כ) (תקוב) תפרש מל' אשר פי ה' יקבנו (ישעיה סב ב) (העקוב) לשון ארמית מלשון עקוב הלב מכל (ירמיה יז ט) (קמות) התבואה (מר מדלי) (ישעיה מ טו) (רסיסים) טיפים (תדלי) לשון שאיבה מל' דלה דלה (שמות ב יט) (לגדאי) תואר לישראל עמ"ה ורעי את גדיותיך (שיר השירים א' ח) (רשף) פ' רשפי אש (חדק) הוא קוץ ממיני הקוצים והוא כנוי לרשעים (צלמון) ניסנס מל' תשלג בצלמון (תהלים סח טו) (צורם) צורתם (רחף) פ' ורוח אלהים מרחפת (בראשית א) (זו) תואר לישראל עמ"ה עם זו יצרתי לי (ישעיה מג כא) (שפר) פ' הטבה ויפוי (אסמי) פ' אוצר מלשון באסמיך (דברים כח ח) (דר) בתמים ובאיו על הקב"ה (תדגיא) פ' רבוי מל' וידגו לרוב (תנוב) פירות (דגים) תואר לישראל עמ"ה וידגו לרוב (אבי) פירות מל' עודנו באבו (איוב ח יב) (ישנה) תואר לישראל עמ"ה אני ישנה (שושנה) ג"כ תואר לישראל עמ"ה כשושנה בין החוחים (שה"ש ב ב) :

אונ אויף הדר תרמון ציה אם מולקשת דאש ווישטעניש וואש בדארף האבין שפעטין רעגין דער טל פון דיא וואלקינס זאל גישטארקט ווערין מיט דעם וואלקין פון מזל קשת די היץ פון בייא טאג זאל ניט פאר ברענגן דיא זיסקייט פון דיא שפעטכטע פירות די ישראל זאלין אזו בגליקט ווערין מיט דעם טל אזו וויא אברהם אבינו וואש ער איז גיקומען פון ארם נהרים קלי בל יוצבם דיא זאנגען זאלין ניט פאר ברענט אונ פאר טריקענט ווערין פון דער היץ נאט זאל געבין טל אז דיא קעלט זאל ניט שאדין צו דעם זייאונג פון טבת אונ שבט דיינע ישראל זאלסטו אן רופין צוא גוטין זאלסט פון זייא אפ טאן דאש נארישש האר"ץ טל קמות דוא זאלשט געבין אז שטייענדיגע תבואה זאל ניט פאר פילט ווערין כדי די ישראל וואש ווערין אן גירופין עין יעקב זאל רוען זיכער רשע מר מדלי דאס רשעות פון יצר הרע וואש זיינן גיגליכין צוא אביטערין טראפין פון איין עמיר זאלסטו מיר פר מידן פון זיי די טראפין פון טל זאלסטו מיך מאכין אן שעפין גלייך צו ציקליך וואש טרינקן פון איין עמיר דעם טל זאלסטו מאכין שוועבין מיט גירעכטיקייט אונ דיא הימלען זאל רינגן גירעכטיקייט פון טל שפר אסמי טל דער וואס וואנט אין היילינין הימיל זאל ער בשיינען מיינע אוצרות מיט טל דאש פלאנצונג פון חודש אדר זאל ער בשיינן מיט טל תדגיא תנוב שנה זאלסט מערין דיא תבואה פון היינטיגין יאר וויא דאס מזל פון דגים זאל זיא פעט ווערין דער טל זאל מאכין ווארצלן דיא תבואה אונ זאל בליען וויא אשיינע רוזו :

[illegible]

אתחנן אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ׃ הוחן

טַל תֵּן לִרְצוֹת אַרְצָךְ · שִׁיתֵנוּ בְרָכָה בְּדִיצָךְ · רֹב דָּגָן וְתִירוֹשׁ בְּהַפְרִיצָךְ · קוֹמֵם עִיר בָּהּ חֶפְצָךְ · בְּטָל׃

טַל צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעֻטֶּרֶת · פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת · עִיר כַּסֻּכָּה נוֹתֶרֶת · שִׂימָהּ בְּיָדְךָ עֲטֶרֶת · בְּטָל׃

טַל נוֹפֵף עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה · מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ בְרָכָה · לְהָאִיר מִתּוֹךְ חֲשֵׁכָה · כַּנָּה אַחֲרֶיךָ מְשׁוּכָה · בְּטָל׃

טַל יַעֲסִיס צוּף הָרִים · טְעֵם בִּמְאוֹדֶיךָ מֻבְחָרִים · חֲנוּנֶיךָ חַלֵּץ מִמַּסְגְּרִים · זִמְרָה נַנְעִים וְקוֹל נָרִים · בְּטָל׃

טַל וְשׂוֹבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ · הַבְעַת תְּחַדֵּשׁ יָמֵינוּ · דּוֹד כְּעֶרְכְּךָ הַעֲמֵד שְׁמֵנוּ · גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ · בְּטָל׃

טַל בּוֹ תְּבָרֵךְ מָזוֹן · בְּמַשְׁמַנֵּינוּ אַל יְהִי רָזוֹן · אֲיֻמָּה אֲשֶׁר הִסַּעְתָּ כַּצֹּאן · אָנָּא תָּפֵק לָהּ רָצוֹן · בְּטָל׃

בית לוי

(לרצות ארצך) שאמר רצית ה' ארצך (תהלים פה ב) (שיתנו ברכה) כמ"ש ביום ההוא יהיה ישראל ברכה בקרב הארץ (ישעיה יט ד) וכתיב הגפן תתן פריה והארץ תתן את יבולה והשמים יתנו טלם כו' והייתם ברכה (זכריה ח) (בדיצך) לשון שמחה מלשון ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) וכענין וגלתי בירושלים וששתי בעמי (ישעיה סה יט) (ותירוש בהפריצך) עפ"ש ותירוש יקביך יפרוצו (משלי ג י) (עיר בה חפצך) כדכתיב כי לך יקרא חפצי בה (ישעיה סב ד) (פרי הארץ לגאון ולתפארת) ל"כ (ישעיה ד ב) (עיר כסוכה נותרה) כמ"ש ונותרה בת ציון כסוכה בכרם (ישעיה א ח) (ארץ ברוכה) תואר לא"י עפ"ש כי שם צוה ה' את הברכה (תהלים קלג ג) (כנה) תואר לישראל עפ"ש וכנה אשר נטעה ימינך (תהלים פ טז) ותירגם ילקוט ארומה לישראל (יעסיס) יעתיק (במאודיך) טעמו מוטעפיך (מובחרים) תואר לישראל (חנוניך) תואר לישראל (חלץ) ענין הוצאה והליצה מלשון חלצה נפשי (תהלים קטז ח) (ממסגרים) טעמו מן הגלות וע"ש הוציאה ממסגר נפשי (תהלים קמב ח) (דוד) תואר להקב"ה׃

מטה לוי

(טל ה' שיתנו ברכה בדיצך) בשמחתך (קומם עיר בה חפצך) תקומם ירושלים העיר אשר חפצך בה (בטל) (צוה שנה טובה ומעוטרת) בפירות (פרי הארץ) בני הצדיקים פרי עץ חיים הם יהיו (לגאון ולתפארת) כשתברך ארץ ישראל כמאז (עיר) ציון (כסוכה נותרת) שנותרה ריקנית מן יושביה כסוכה הנותרת בכרם שאחר בצירת הכרם השומר מניחה והולך לו (שימה בידך עטרת) כמ"ש והיית עטרת תפארת ביד ה' (טל נופף עלי ארץ ברוכה) תניף טל על א"י הברוכה ממגד ה' (להאיר מתוך חשכה) לגאול מתוך הגלות את ישראל הנקראים (כנה) כי הם (אחריך משוכה) ולכן תברך אותם (בטל) טל תחיה (טל יעסיס צוף הרים) הטל ימתיק את ההרים כנופת צופים (טעם במאודיך מובחרים) הטעם את ישראל המובחרים מכל אום בטובתיך (חנוניך חלץ ממסגרים) אשר ישראל חנוניך חלץ אותם מן הגלות ואז (זמרה ננעים כו') (הבעת) הגלוי (תחדש) עתה (ימינו) (דוד כערכך העמד שמנו) אתה יתברך דודי כאשר אתה שמך לעד כן העמד שמנו והזקוף קרננו כי שמך מצותף בשמנו וכמו (גן רוה) אשר לא יכזבו מימיו (כן שימנו בטל) שלא נכזב ולא יפסק לעולם (איומה אשר הסעת כצאן) אומה ישראלית אשר הסעתם במדבר כצאן כמ"ש ויסע כצאן עמו׃

טל תן לרצות ארצך גיב טַל צוא בְּוִוילִיגְן דַיין לַאנְד דוא זָאלְסְט אוּנְז דֶער פְרֵייעֶן אוּנ בֶּענְטְשְׁין זָאלְסְט אוּנְז שְׁטַארְקִין מִיט קָארִין אוּנ וַויין זָאלְסְט אוֹיף רִיכְטִין דִיא שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם וָואשׁ אִיז דַיין בֶּגֶערוּנְג מִיט טַל׃

טל צוה שנה טובה שַׁאף אוּנ קְרֵיין דָאשׁ יָאר מִיט גוּטֶע פֵּירוֹת פוּן טַל דִי קִינְדֶער פוּן דִיא צַדִיקִים זָאלִין זַיין צוּא אֵיין שֵׁיינְקֵייט דִיא שְׁטָאט יְרוּשָׁלַיִם וָואשׁ זִיא אִיז ווִיסְט ווִיא אַבֵּיידִיל וָואשׁ מֶען גֵייט דֶער פוּן אַרוּיס בְּעֶטִן מִיר דִיךְ זָאלְסְט זִיא מַאן ווִיא אַקְרוֹן אוֹיף דַיין הַאנְד מִיט טַל׃

טל נופף עלי ארץ ברוכה דֶעם זִיסִין טַל גִיב אוֹיף דֶעם גִיבֶּענְשְׁטִין לַאנְד פוּן דֶעם זִיסִין הִימֶל מַאךְ אוּנְז זַאט מִיט בְּרָכוֹת דִיא יִשְׂרָאֵל טְרֶעטִין זִיךְ נָאךְ דִיר צִיעֶן זָאלְסְטוּ זִיא פוּן פִינְצְטֶערְנֶעשׁ דֶער לֵייכְטִין מִיט טַל׃

טל יעסיס צוף הרים גִיב טַל אוּנ מַאךְ זִיס אוּנְז ווִיא הָאנִיק דִיא תְּבוּאָה פוּן דִיא בֶּערְג אוּנ מַאךְ פַאר אַיבִּין דַיין גוּטֶע דַיינֶע אוֹיס דֶער ווֵיילְטֶע דַיינֶע גִילַייט וָועלִינְטֶע יִשְׂרָאֵל צִיא אוֹיס פוּן דֶעם גָלוּת אוּנְזֶער קוֹל וֶועלִין מִיר אוֹיף הֵייבִּין מִיט אַזִימְרָא אַזוֹ ווִיא אֵיין זִיסֶר טַל׃

טל ושובע מלא אסמינו מִיט טַל אוּנ זָאטְקֵייט דֶער פִיל אוּנְזֶערֶע אוֹצָרוֹת זָאלְסְט אוּנְז בֶּנַייעֶן אוּנְזֶערֶע טֶעג מַיין פְרֵיינְט גָאט כַאךְ גְרוֹיס אוּנְזֶער נָאמֶען ווִיא דַיין נָאמֶען אוּנ טוּא אוּנְז אַרַיין אִין דֶעם גָארְטִין וָואשׁ אִיז גִינֶעצְט מִיט טַל׃

טל בו תברך מזון מִיט דֶעם טַל זָאלְסְטוּ בֶּענְטְשִׁין דִיא שְׁפַּייז אוּנ קֵיין מָאגִירְקֵייט זָאל נִיט זַיין אִין אוּנְזֶער פֶעטְקֵייט דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׁ דוּא הָאסְט אוֹיס גִיצוֹיגִין פוּן מִצְרַיִם אוּנ הָאסְט זַייא גִיפִירְט ווִיא שָׁאף אַזוֹ אִיךְ בֶּעט דִיךְ גָאט טוּא אִיר ווִילִין אוּנ גִיב טַל אוּנ עֶס זָאל זַיין לִבְרָכָה צוּ

חזן שָׁאַתָּה הוּא יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ מַשִּׁיב הָרוּחַ וּמוֹרִיד הַטָּל :

לִבְרָכָה וְלֹא לִקְלָלָה אמן : לְחַיִּים וְלֹא לְמָוֶת אמן : לְשׂוֹבַע וְלֹא לְרָזוֹן אמן :

מטה לוי

(לברכה) שיהיה טל של ברכה (ולא לקללה) ולא עלייה אגלים שסוא לוקה את מין ממיני הפירות הרעים המפסידים הצמחים והאוכל מהם יתבטלו (לחיים סעודה (לשובע) שישביע הצמחים ושמפא מן המזון המתברך במעים (ולא לרזון) ולא למות) שיהיה טל של תחיה כאין מות אחריו :

אײן בענטשונג אונ ניט צוא קײן פלוכונג לחיים גיב אונז צוא לעבין אונ ניט צום טוט לשובע גיב אונז צוא זעטיקײט אונ ניט צוא מאגירקײט :

מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים · סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה : וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

נַעֲרִיצְךָ וְנַקְדִּישְׁךָ כְּסוֹד שִׂיחַ שַׂרְפֵי קֹדֶשׁ הַמַּקְדִּישִׁים שִׁמְךָ בַּקֹּדֶשׁ · כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר : ק״ה קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהֹוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : חזן כְּבוֹדוֹ מָלֵא עוֹלָם מְשָׁרְתָיו שׁוֹאֲלִים זֶה לָזֶה אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ : קהל בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהֹוָה מִמְּקוֹמוֹ : חזן מִמְּקוֹמוֹ הוּא יִפֶן בְּרַחֲמִים וְיָחֹן עַם הַמְיַחֲדִים שְׁמוֹ עֶרֶב וָבֹקֶר בְּכָל יוֹם תָּמִיד פַּעֲמַיִם בְּאַהֲבָה שְׁמַע אוֹמְרִים : קהל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ יְהֹוָה אֶחָד : חזן הוּא אֱלֹהֵינוּ הוּא אָבִינוּ הוּא מַלְכֵּנוּ הוּא מוֹשִׁיעֵנוּ · וְהוּא יַשְׁמִיעֵנוּ בְּרַחֲמָיו שֵׁנִית לְעֵינֵי כָּל חָי לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים · אֲנִי יְהֹוָה אֱלֹהֵיכֶם :

קהל אַדִּיר אַדִּירֵנוּ יְהֹוָה אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ : וְהָיָה יְהֹוָה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ · בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהֹוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד : חזן וּבְדִבְרֵי קָדְשְׁךָ כָּתוּב לֵאמֹר : קהל יִמְלֹךְ יְהֹוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ · וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ · וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ :

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ :

וַתִּתֶּן לָנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (בשבת שבתות למנוחה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם (השבת הזה ואת יום) חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה זְמַן חֵרוּתֵנוּ (באהבה) מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם :

וּמִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ וְנִתְרַחַקְנוּ מֵעַל אַדְמָתֵנוּ וְאֵין אֲנַחְנוּ יְכוֹלִים לַעֲלוֹת וְלֵרָאוֹת וּלְהִשְׁתַּחֲווֹת לְפָנֶיךָ וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתֶךָ · בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שִׁמְךָ עָלָיו מִפְּנֵי הַיָּד שֶׁנִּשְׁתַּלְּחָה בְּמִקְדָּשֶׁךָ : יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ מֶלֶךְ רַחֲמָן שֶׁתָּשׁוּב וּתְרַחֵם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · וְתִבְנֵהוּ מְהֵרָה וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ : אָבִינוּ מַלְכֵּנוּ גַּלֵּה כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מְהֵרָה וְהוֹפַע

וְהִנָּשֵׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָּל חָי וְקָרֵב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפוּצוֹתֵינוּ כַּנֵּס מִיַּרְכְּתֵי אָרֶץ : וַהֲבִיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרִנָּה · וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבְּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסִדְרָם וּמוּסָפִים כְּהִלְכָתָם · וְאֶת מוּסַף (בשבת ואת מוספי יום השבת הזה ו) יוֹם חַג הַמַּצּוֹת הַזֶּה · נַעֲשֶׂה וְנַקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רְצוֹנֶךָ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתֶךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ מִפִּי כְבוֹדֶךָ כָּאָמוּר :

לשבת
וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ : עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ :

זֶה קָרְבַּן שַׁבָּת וְקָרְבַּן הַיּוֹם כָּאָמוּר :

וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לַיְיָ : וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חָג שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת יֵאָכֵל : בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא קֹדֶשׁ כָּל מְלֶאכֶת עֲבוֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ :

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עוֹלָה לַיְיָ פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם :

וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם כִּמְדֻבָּר שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל · וְעִשָּׂרוֹן לַכֶּבֶשׂ וְיַיִן כְּנִסְכּוֹ וְשָׂעִיר לְכַפֵּר וּשְׁנֵי תְמִידִים כְּהִלְכָתָם :

לשבת

יִשְׂמְחוּ בְמַלְכוּתְךָ שׁוֹמְרֵי שַׁבָּת וְקוֹרְאֵי עֹנֶג עַם מְקַדְּשֵׁי שְׁבִיעִי כֻּלָּם יִשְׂבְּעוּ וְיִתְעַנְּגוּ מִטּוּבֶךָ · וּבַשְּׁבִיעִי רָצִיתָ בּוֹ וְקִדַּשְׁתּוֹ חֶמְדַּת יָמִים אוֹתוֹ קָרָאתָ זֵכֶר לְמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ · מֶלֶךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ · טוֹב וּמֵטִיב הִדָּרֶשׁ לָנוּ · שׁוּבָה אֵלֵינוּ בַּהֲמוֹן רַחֲמֶיךָ · בִּגְלַל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רְצוֹנֶךָ · בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבַתְּחִלָּה · וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ · וְהַרְאֵנוּ בְּבִנְיָנוֹ · וְשַׂמְּחֵנוּ בְּתִקּוּנוֹ · וְהָשֵׁב כֹּהֲנִים לַעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם לְשִׁירָם לְזִמְרָם וְהָשֵׁב יִשְׂרָאֵל לִנְוֵיהֶם · וְשָׁם נַעֲלֶה וְנֵרָאֶה וְנִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֶיךָ בְּשָׁלֹשׁ פַּעֲמֵי רְגָלֵינוּ כַּכָּתוּב בְּתוֹרָתֶךָ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יֵרָאֶה כָל זְכוּרְךָ אֶת פְּנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת וְלֹא יֵרָאֶה אֶת פְּנֵי יְיָ רֵיקָם · אִישׁ כְּמַתְּנַת יָדוֹ כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ :

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן · כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ : לשבת אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה בִמְנוּחָתֵנוּ) קַדְּשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה וּבְרָצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן (שבת ו) מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה מְקַדֵּשׁ (הַשַּׁבָּת ו) יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים :

רְצֵה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל · וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ :

אם אין כהנים כנהכ"נ אומר הש"ץ ותחזינה :

וְתֶעֱרַב עָלֶיךָ עֲתִירָתֵנוּ כְּעוֹלָה וּכְקָרְבָּן · אָנָּא רַחוּם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים הָשֵׁב שְׁכִינָתְךָ לְצִיּוֹן עִירְךָ וְסֵדֶר הָעֲבוֹדָה לִירוּשָׁלָיִם · וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים · וְשָׁם נַעֲבָדְךָ בְּיִרְאָה כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת : ע"כ לקהל · בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה שֶׁאוֹתְךָ לְבַדְּךָ בְּיִרְאָה נַעֲבוֹד :

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְּךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ

מודים דרבנן

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי כָל בָּשָׂר יוֹצְרֵנוּ יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עַל שֶׁהֶחֱיִיתָנוּ וְקִיַּמְתָּנוּ כֵּן תְּחַיֵּנוּ וּתְקַיְּמֵנוּ וְתֶאֱסוֹף גָּלֻיּוֹתֵינוּ לְחַצְרוֹת קָדְשֶׁךָ לִשְׁמוֹר חֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹנֶךָ וּלְעָבְדְּךָ בְּלֵבָב שָׁלֵם עַל שֶׁאֲנַחְנוּ מוֹדִים לָךְ : בָּרוּךְ אֵל הַהוֹדָאוֹת :

וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת · עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ :

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד : וְכֹל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת :

או"א ברכנו וכו' · וכל סדר הדוכן עם תחתנות תמצא ביום א' של סוכות

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם :

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא · בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן : יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא : יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן :

תִּתְקַבַּל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן דְּכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאִמְרוּ אָמֵן : יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן : עֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן :

אין כאלהינו · עלינו · קדיש יתום · שיר היחוד · אנעים זמירות · ארון עולם :

מַעֲרִיב לֵיל שֵׁנִי שֶׁל פֶּסַח

החזן אומר בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ׃ **והקהל עונין** בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים· בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים· וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ· בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה· גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה· וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ· אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד׃

לֵיל שִׁמּוּרִים אוֹר יִשְׂרָאֵל קָדוֹשׁ אֲיֻמָּה נִדְגָּלוֹת· בְּצוֹעַן עֲצַת מַלְאָכָיו הִשְׁלִים בְּהִגָּלוֹת· גְּדוּלָּתוֹ מֵאָז יְרַנְּנוּ בְּמַקְהֵלוֹת בְּהַלְלוֹת· לְהַגִּיד בַּבֹּקֶר חַסְדֶּךָ וֶאֱמוּנָתְךָ בַּלֵּילוֹת׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים׃

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ· תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ· עַל כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ· וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׃ וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים׃

לֵיל שִׁמּוּרִים הִפְלִיא (אֹמֶן) עֵצוֹת מֵרָחוֹק עָמוֹק וְנֶעְלָם· וּבוֹ כְּאוֹמָן נִינָיו מִשִּׁעְבּוּד הֶעֱלָם· זִיקַת חֲתִיבָה אַחַת עֲשָׂאָם לְעַלָּם· בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ **שמע ישראל וכו׳**

אֱמֶת וֶאֱמוּנָה כָּל זֹאת וְקַיָּם עָלֵינוּ· כִּי הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵין זוּלָתוֹ וַאֲנַחְנוּ יִשְׂרָאֵל עַמּוֹ· הַפּוֹדֵנוּ מִיַּד מְלָכִים מַלְכֵּנוּ הַגּוֹאֲלֵנוּ מִכַּף כָּל הֶעָרִיצִים· הָאֵל הַנִּפְרָע לָנוּ מִצָּרֵינוּ· וְהַמְשַׁלֵּם גְּמוּל לְכָל אֹיְבֵי נַפְשֵׁנוּ· הָעֹשֶׂה גְדוֹלוֹת עַד אֵין חֵקֶר· נִסִּים וְנִפְלָאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר· הַשָּׂם נַפְשֵׁנוּ בַּחַיִּים וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ· הַמַּדְרִיכֵנוּ עַל בָּמוֹת אוֹיְבֵינוּ וַיָּרֶם קַרְנֵנוּ עַל כָּל שׂוֹנְאֵינוּ· הָעֹשֶׂה לָּנוּ נִסִּים וּנְקָמָה בְּפַרְעֹה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּאַדְמַת בְּנֵי חָם· הַמַּכֶּה בְעֶבְרָתוֹ כָּל בְּכוֹרֵי מִצְרָיִם· וַיּוֹצֵא אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל מִתּוֹכָם לְחֵרוּת עוֹלָם· הַמַּעֲבִיר בָּנָיו בֵּין גִּזְרֵי יַם סוּף אֶת רוֹדְפֵיהֶם וְאֶת שׂוֹנְאֵיהֶם בִּתְהוֹמוֹת טִבַּע וְרָאוּ בָנָיו גְּבוּרָתוֹ שִׁבְּחוּ וְהוֹדוּ לִשְׁמוֹ׃ וּמַלְכוּתוֹ בְּרָצוֹן קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה׃

סוסר ע״פ א״ב כפול ושם המחבר מאיר

לֵיל שִׁמּוּרִים אַדִּיר וְנָאֶה לִתְהִלּוֹתָיו· זֵכֶר עָשָׂה לְנִפְלְאוֹתָיו׃ בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים אָנָוֶה גּוֹמֵל חֲסָדִים· תְּהִלָּתוֹ בִּקְהַל חֲסִידִים· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים בָּא מִבְּרֵאשִׁית לְהִתְאַמֵּר· לָנוּ הַלַּיְלָה לְמִשְׁמָר· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים בְּגִין קָרְבַּן פִּסְחִי· יֶעֱרַב עָלָיו שִׂיחִי· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים גַּשׁ רָצוּי לְכֹהֵן· מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵיהֶן· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים גִּיהַּ עוֹלָם הִתְאִיר· פֵּתַח דְּבָרֶיךָ יָאִיר· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים דָּרַךְ כּוֹכָב מִזְרָחִי· מַשְׂכִּיל לְאֵיתָן הָאֶזְרָחִי· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים דָּלַק מְלָכִים וְלִבָּם· תִּרְבָּם תָּבֹא בְלִבָּם· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים הַלַּיְלָה יִסְכָּה בַּפֶּלֶךְ· לְרַקְמוֹת תּוּבַל לַמֶּלֶךְ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים הָרָתַף וְנִסְתַּף אֲחוֹרַיִם· וּמוֹפֵת עַל מִצְרַיִם· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים וְעַד לְבָרֵא עָלֵינוּ· נִפְלְאוֹתֶיךָ וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֵלֵינוּ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים וְכַח חָשַׁאי בְּחִידָה· אֲבִימֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים זֵדִים רְדוּי שָׁפַךְ· שָׁלַח יָדוֹ הָפַךְ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים זָהַר בְּטוּב לְאֵלוֹם· לָבָן הָאֲרַמִּי בַּחֲלוֹם· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים חֲמוּדָה בִּרְכוֹת כּוֹנָה· אֶל יַעֲקֹב בְּנָהּ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים חָקוּק בְּהוֹד כִּסְאֶךָ׃ וַיָּשַׂר אֶל מַלְאָךְ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים טוֹב הִסְכִּים עַל יְדֵי מְקַיֵּם דְּבַר עַבְדּוֹ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים טָעֲמָה כִּי טוֹב סַחְרָהּ· לֹא יִכְבֶּה בַלַּיְלָה נֵרָהּ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים יוֹצְרוֹ חִקְּקוֹ בְּחָכְמָה· יוֹדֵעַ עַד מָה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים יְלָלָה בְּנוֹף נָפְלָה· וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים כּוֹכָם נֶחְטְטוּ וְנִכְאוּ· הָפַךְ לַיְלָה וַיִּדַּכָּאוּ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים כָּדָן וְשָׁבוּי לוֹקָה· שָׂמֵחַ לְאֵיד לֹא יִנָּקֶה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים לְהָדֵק נִשְׁחַק אוֹנָם· רֵאשִׁית לְכָל אוֹנָם· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים לְבַטָּה יִרְאָתָם וְלוּקָה· בּוּקָה וּמְבוּקָה וּמְבֻלָּקָה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים מְאוֹדֵי הוֹדָאוֹת לְאַדְּקָךְ· עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים מְאוֹרֵי יֶשַׁע לְהַזְמִינִי· אֲחַזֵּת בְּיַד יְמִינִי· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים נוֹרָאוֹת בַּעֲשׂוֹתְךָ נְקוּוֶה· וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים נִלְחֲמוּ כּוֹכְבֵי אוֹרִים· לְעֶזְרַת יְהוָה בַּגִּבּוֹרִים· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים סִיַּע צֶדֶק נְעוּרִים· צְלִיל לֶחֶם שְׂעוֹרִים׃ בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים שֻׂגַּב בְּמִבְטָח וּמָעֻזִּי· גֶּבֶר חָכָם בָּעוֹז· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים עָרִיצֵי פּוּל שָׁקַד· וְתַחַת כְּבוֹדוֹ יֵקַד· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים עוֹמֶר חָרְמֵשׁוֹ פִּלְּחָם· וּבְמִלְחֲמוֹת תְּנוּפָה נִלְחָם· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים פּוֹאֵר עֶלְיוֹן בַּאֲמִירוֹת· מִכְּנַף הָאָרֶץ זְמִרוֹת· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים פַּעֲנֵחַ צְפֻנַת מַעֲבָדָיו· סוֹדוֹ אֶל עֲבָדָיו· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים צָפִית סְדוּרָה וַאֲרוּחָה׃ וְהִנֵּה יָד שְׁלוּחָה· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל שִׁמּוּרִים צָמַת בּוֹ בְּלֵילִי· קוֹדֶשׁ יְהוָה חִלֵּל· בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח׃ לֵיל

שְׁמוּרִים קוֹמַת תָּמָר הַצָּלָה · הֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָּה · בְּלֵילֵי
חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים קוֹמֶץ הִשְׂבִּיעַ לְשַׁנְנָה · יִתֵּן לִידִידוֹ
שֵׁנָה · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים רוּחִי יְחַפֵּשׂ לְמַלְלָה ·
אֶזְכְּרָה נְגִינָתִי בַּלָּיְלָה · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים רֶוַח
וְהַצָּלָה עָמְדָה · בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל
שְׁמוּרִים שֵׁמַע מִצְרַיִם לְנִצּוֹר · יָחִילוּ כְּשֵׁמַע צוֹר · בְּלֵילֵי חַג
פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים שָׁמוּר לְנָקְמָה נְטוּרָה · עַל צוֹר הַמַּעֲטִירָה ·
בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים תָּבוֹעַ מִסֵּפֶר הַתּוֹרָה · אַחַת
מֵהֵנָּה לֹא נֶעְדָּרָה · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים תִּכְּנוּ
לְיֶשַׁע וָנֵס · נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּס · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל
שְׁמוּרִים מַאֲמָרֵי יִרְצָה לְשָׁעוֹת · מִקֶּדֶם פּוֹעֵל יְשׁוּעוֹת · בְּלֵילֵי
חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים אָז בַּהֲגִיחָךְ שְׁלוּחִים · הוֹדִינוּ לְךָ
אֱלֹהִים · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים יֶשַׁע לָנוּ תְּחַדֵּה ·
וְשִׁמְךָ לְעוֹלָם נוֹדֶה · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח : לֵיל שְׁמוּרִים רֹנֶן הַשִּׁיר
בְּהִתְקַדֶּשְׁךָ · לְהוֹדוֹת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ · בְּלֵילֵי חַג פֶּסַח :

לֵיל שְׁמוּרִים טֶכֶס פְּלָאֶיךָ מְשִׁירֵי הוֹדָאוֹת נִתְיַחַדְתָּ · יוֹמָם
לְחֶסֶד וְלַיְלָה לְשִׁיר נִתְוַעַדְתָּ · כְּלוּלֶיךָ אָז בֶּאֱמוּנָה
רוּחֲךָ הִסַּדְתָּ · מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים עֹז יִסַּדְתָּ : בְּגִילָה בְּרִנָּה
בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם :

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת
עֹשֵׂה פֶלֶא : מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה :

לֵיל שְׁמוּרִים מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ חַי וְקַיָּם · נִפְתַּח שִׁבְחֲךָ
בִּלְשׁוֹן עָתִיד וְנִסְתַּיֵּם · סַכּוּ לִימִין מֹשֶׁה בּוֹקֵעַ יָם ·
וְהֵנִיף יָדוֹ עַל הַנָּהָר בַּעְיָם : זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ :
יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד : וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד
חָזָק מִמֶּנּוּ :

לֵיל שְׁמוּרִים עָטוּר פְּלָאֵי צִדְקָךְ בְּצָבָא וָאוֹת · קִרְבָתְךָ לִי
טוֹב יְשׁוּעוֹת הַבָּאוֹת · שַׁתִּי בְּךָ מַחְסִי בְּמַלְאֲכוֹת
תְּנוּבָאוֹת · מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ יְהוָה צְבָאוֹת : בָּרוּךְ אַתָּה
יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ : (נ״א גָּאַל יִשְׂרָאֵל) :

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם : וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים
וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה
מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ · וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ
אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ · כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה · כִּי
אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה : וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים
וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם : וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ :

אוֹר יוֹם הֶנֶף סְפִירָה הַכְּשֵׁרָה בְּנוֹגְהִים · לְצִיּוֹן נִדָּחָה קְרוּאָ
דּוֹרְשָׁה עֲלוֹת נְגֹהִים : בִּנְיָן מְפוֹאָר כְּרַךְ מַחְמַד לֵב
וְגֹהִים · מִשְׁכְּנֵי עֶלְיוֹן בְּעֶשֶׂר מַעֲלוֹת קֹדֶשׁ גְּבוֹהִים : גִּיל
לְבָבוֹת לְבָנוֹן הַמְלַבֵּן נְצוּחִים שְׁלוּחִים · נִכְבָּדוֹת מְדֻבָּר בָּךְ
עִיר הָאֱלֹהִים : דְּרִישׁוֹת לִדְרוֹשׁ בְּשִׁכְנְךָ מְקוֹם כִּפּוּר שְׁלָמִים ·
סְלוּלֵי צִיּוֹן מְבַקְשִׁים תַּפְקִידָם הָרָם מִכְשׁוֹלִים : הָמוֹן חוֹגֵג
עֲלוֹת יֵרָאֶה הַתֵּר שָׁלֹשׁ רְגָלִים · עֵת כִּי בָא לְתַנָּה בְּלִי רְשׁוּלִים :
וּמֵהַקָּרוֹב לָהּ בִּכּוּרֵי נְדָבָה לְהַקְרִיב בְּטוֹהַר שׁוּלַיִם · פִּצְחוּ
רַנְּנוּ יַחְדָּו חָרְבוֹת יְרוּשָׁלָיִם : זֵרְזוּ לְהַקְדִּים שְׁלוּחִים דַּיָּנֵי גֵיא
נְבוּאוֹת : צֵאת מִבָּעֶרֶב עֲשׂוֹת כְּרִיכוֹת מֵאֲבִיבֵי תְּבוּאוֹת :
חוֹל וְשַׁבָּת כְּרַבִּים מְלַאכוֹתָיו בְּשָׁלוֹשׁ בָּאוֹת · קִבְּצוּ עֲיָרוֹת
הַסְּמוּכוֹת עֵסֶק גָּדוֹל לְנָאוֹת · חֲשֵׁכָה קְצָרוּהוּ וּנְתָנוּהוּ בְּקֻפָּה
וְלָעֲזָרָה מוּבָאוֹת : מַה יְדִידוֹת מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ יְהוָה צְבָאוֹת :
טוֹבָה כְּפוּלָה וּמְכֻפֶּלֶת לַמָּקוֹם עָלֵינוּ לֵאמֹר · רַבָּה עֳמָרִים
בַּמִּדְבָּר כִּנְגְדָם אַחַת לִתְמוֹר : יַחְבְּטוּ וְנוֹתֵן לְאַבּוּב הָאוּר בְּכָלוּ
לִגְמוֹר · שְׁטָחוּהוּ בָּעֲזָרָה עָמְלוּ לְרוּחַ חַיִּים לִכְמוֹר : בְּמָה
כִּכְּרֵי מוֹר לְסַנְטֵר הַלָּז לִזְמוֹר · שְׁבוּעוֹת חֻקּוֹת קָצִיר לָנוּ
יִשְׁמוֹר : תָּכַן בְּלֶתֶת וְצָבוּר וְנִגְרָם בְּלִי חִסָּרוֹן · בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
נָפָה יוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ עִשָּׂרוֹן : נָתַן שַׁמְנוּ וּלְבוֹנָתוֹ יָצַק וּבָלַל
בְּהִדָּרוֹן · הֵנִיף וְהִגִּישׁ קָמַץ וּמָלַח וְהִקְטִיר הַזִּכָּרוֹן : מִזֵּר
שֻׁלְחַן גָּבוֹהַּ זָכוּ בִּשְׁיָרֵי הַדּוּרוֹן · כָּל זָכָר בִּבְנֵי אַהֲרֹן : קָרֵב
הָעֹמֶר שְׁוָקֵי יְרוּשָׁלַיִם בְּפֵרוֹת מְעֻטָּרִים · בִּזְרִיזוּת בֵּית דִּין
מֵחֲצוֹת רְחוֹקִים מֻתָּרִים : מֵרָחוֹק אֶת יְיָ מְעֻזְּכֶם זִכְרוּ מַזְכִּירִים
וְנוֹהֲרִים · יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה תַּעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם נִמְהָרִים :
חִזְקוּ וְתִזְכּוּ לִשְׁמוֹעַ שִׁיר יְשׁוֹרֵר לֶהָרִים · הַר בֵּית יְהוָה בְּרֹאשׁ
הֶהָרִים : לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ נָוֶה תְהִלָּה חוֹמֵל · בֵּית יַעַר
הַלְּבָנוֹן מְלַבְלֵב מְגָדִים וְגוֹמֵל : זְהַב פְּרָוַיִם פֵּרוֹת פְּרָחָיו עוֹד
מֵהָאֱמֵל · לְזַרְעוֹ שֶׁל יִצְחָק חֶסֶד בְּיוֹם הִגָּמֵל : אֲרוֹמִמְךָ
בְּעִטּוּר בִּכּוּרֵי בִּקְלָעוֹת מֻזְהָבוֹת וְלֹא בְּתוֹרְמְלֵי כְּבוֹד הַלְּבָנוֹן
נִתַּן לָהּ הֲדַר הַכַּרְמֶל : יֵרָאֶה כִּפַּת הַמּוֹקֵד תַּשְׁלוּם שָׁלֵם
סְבִיבַיִךְ · שְׁמֵךְ כְּשֵׁם מַלְכֵּךְ שְׁעָרַיִךְ בִּשְׁבָטַיִךְ בַּהֲסִבַּיִךְ :
הָעֵת כַּעֲדִי תִלְבְּשִׁי הֲדַר סָבַיִךְ בִּמְסִבַּיִךְ · שָׁרוֹת כֹּהֲנַיִךְ
בַּאֲבִיבַיִךְ : נְעִימוֹת לְוִיַּיִךְ בַּאֲבּוּבַיִךְ · עוֹד תַּעְדִּי תֻפַּיִךְ :
טְלוּל רוֹבַיִךְ בִּרְחוֹבַיִךְ · שַׁאֲלוּ שְׁלוֹם יְרוּשָׁלָיִם יִשְׁלָיוּ אֹהֲבָיִךְ :
יְתֵרָה תִּפְאַרְתֵּךְ יְרוּשָׁלַיִם בִּנּוּי שִׁבְעִים שְׁמוֹתַיִךְ · כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה
לָהּ הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרֵי חוֹמוֹתַיִךְ : מַזְכִּירִים לְרַחֲמֵךְ וּלְשׁוֹמֵךְ
תְּהִלָּה בָּאָרֶץ לְיַשֵּׁב שׁוֹמְמוֹתַיִךְ · בְּאַחֲוָה וּבְרֵעוּת וּמִקְדַּשׁ
אֵל בְּרָמָה נְוֹתַיִךְ : אֲדַבְּרָה וַאֲבַקְשָׁה טוֹב וְשָׁלוֹם בָּאַרְ
מְנוֹתַיִךְ · יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ
הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם :
וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מוֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : ח״ק ש״ע ק״ש עלינו ק״י

ומתחילין לספור ספירת העומר

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל סְפִירַת הָעוֹמֶר :

הַיּוֹם יוֹם אֶחָד בָּעוֹמֶר : יהי רצון וכו׳

(אפיק רנן ושירים לנושאי על נשרים) אוציא רנה להקדוש ב"ה שנשאני על כנפי נשרים ממצרים (אשורר כעזי שרים) כמו שעוררו ישראל בים עזי וזמרת יה כן אשורר לספר שבחו בחרוזות המיוסדים על (שיר השירים) שאמר שלמה על יציאת מצרים (איום שבע שוקקות) השם יתברך שהוא איום ונורא רויה נפשות ותאבים (נתני עסיסו להשקות) שנתני במדבר להשקות אותי יין מתוק · ואיזה עסיס זהו אשר (אלפני דת בנשיקות) למדני דת התורה בנשיקות והלואי (ישקני עוד מנשיקות) שיאהבני כמאז (בטת לאות מאמיניך) ראית תלאות ועיפות ישראל המאמינים בך אשר היה להם במצרים (המטרת למו מנך) המטרת להם המן שלך (בחרתם השתעשע באמנך) בחרת אותם להשתעשע ולהגות בתורה שהיתה אמון אצלך והבאתם (לריח שמניך) אל הר סיני לקבל התורה (בהקת אור שחריך זרוע לאום משחריך) במתן תורה הארת כהבהק את השחר לאומה שמשחרים אותך ואיזה אור הארת להם · אור שזרוע לעתיד ליהנות ממנו ועתה (בואי בנצוח לשחרך) בואי בניצוח ובניגון לדרוש פניך בקשתי (משכבי אחריך) כמאז : (גאה)

סחון מתחיל האל בתעצומות עד אורות מאופל אמר ויהי

פיוט זה מיוסד ע"פ א"ב מרובע וכסוף חתום משלם ברבי קלונימוס חזק · ומיוסד ע"ד. ולשון הפיוט אור ישע דיום א' · ולכן הביאם והאם שם בפתיחתנו :

אָפִיק רָנָן וְשִׁירִים · לְנוֹשְׂאִי עַל נְשָׁרִים · אֲשׁוֹרֵר כְּעָזֵּי שָׁרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים: אָיוֹם שְׂבַע שׁוֹקְקוֹת · נָחַנִי עֲסִיסוֹ לְהַשְׁקוֹת · אִלְּפַנִי דָּת בִּנְשִׁיקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת: בַּטְתָּ לָאוֹת מַאֲמִינֶיךָ · הִמְטַרְתָּ לָמוֹ מַנֶּךָ · בְּחַרְתָּם הִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּאָמְנֶךָ · לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ: בִּהַקְתָּ אוֹר שְׁחָרֶיךָ · זָרוּעַ לְאוֹם מְשַׁחֲרֶיךָ · בּוֹאִי בְּנִצּוּחַ לְשַׁחֲרֶךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ: גֵּאָה עֲדוּי גַּאֲוָה · עֲבוֹר בְּרָאשִׁי הִתְאַוָּה · גּוֹרָלִי הַשַּׁפִּיר וְהַנָּוֶה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה: גָּלַף לוּחוֹת חָרֶת · יְקָרָה מִדַּר וְסוֹחֶרֶת · גֵּאַנִי וְלֹא לְאַחֶרֶת · אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת: דִּלֵּג קֵץ לְהַבְדִּילִי · מִמְּשׁוּלֵי מַר מִדְּלִי · דִּגְּלַנִי וְשָׂח לְגַדְּלִי · הַגִּידָה לִי: דְּרוֹר קָרָא לְפִדְעִי · כְּאָב מְיַסְּרִי וּמְיַדְּעִי · דָּרְבָן כְּבָקָר רְדָעִי · אִם לֹא תֵדְעִי: הֵנִיס יָם וּקְרָעוֹ · וְצָר בְּסַאסְּאָה פְּרָעוֹ · הִקְדִּים פָּנָיו וְהִכְרִיעוֹ · לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה: הֱבִינַנִי סוֹדִי

(אפיק) אוציא מל' ויפק רצון (משלי יב כ) ת"ל אפיק מל' בקמ"ץ והס' רפוים (לנושאי על נשרים) תואר להקב"ה עפ"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד) (איום) תואר להקב"ה (כרלב"ג) (שוקקות) לשון משוקק מל' פקדת הארץ ותשוקקה (תהלים סה י) (נחני) ל' הנהגה מל' לך נחה את העם (שמות לב לד) (עסיס) ל' יטפו ההרים עסיס (יואל ד יח) (אלפני) ל' למוד מל' ואאלפך חכמה (איוב לג לג) (בטת) ל' הבטה (לאות) ל' עייפות (מנך) מן שלך (באמנך) תואר להתורה עפ"ה ואהיה אצלו אמון (משלי ח) (בהקת) ל' בהרה תרגום מנוגה נגדו (תהלים יח) מזיו יקריה אנבהק נבן נקרא הלבנת הלבן בוהק (שחריך) שחר שלך (משחריך) לשון דורשיך ומבקשים מל' אם אתה תשחר אל אל (איוב ח ה) (בהקת אור שחריך ט') עפ"ה ויהי כיום השלישי בהיות הבוקר (שמות יט טז) וכמ"ש אור זרוע לצדיק (תהלים צז יא) (נצוח) לשון חוזק מן מנצחים להעביד את העם (ד"ה ב ב יח) (עדוי) ל' לבוש ועדי (עבור בראשי) דכתיב וה' הולך לפניהם (שמות יג כא) וכן בגאולה העתידה כתיב וה' בראשם (מיכה ב יג) (גורלי השפיר והנוה) רומז לתורה עפ"ה אתה תומיך גורלי אף נחלת שפרה עלי (תהלים טז) וכמ"ש עליו בילקוט (והנוה) ל' נאוה קודש (שם לג) (גלף) פתוחי חותם תרגום כגלוף דעזקא (לוחות חרת) עפ"ה חרות על הלוחות (שמות לב טז) (ממשולי מר מדלי) דכתיב הן גוים כמר מדלי (ישעיה מ טו) (ושח) ל' דיבור מל' אשיחה בחקיך (לפדעי) לפצעי תרגום של פצע פדעא (ומידעי) ל' ידיעה (דרבן רדעי) ל' דרבן ומרדע ועיין כיוצא דהתמול תות ד' (וצר) פרעה הצורר אותם (בסאסאה) ל"ה (ישעיה ז כח) וטעמו מדה כנגד מדה (הקדים פניו והכריעו) עפ"ה קדמה פניו הכריעהו (תהלים יז יג) וכדכתיב

השי"ת שהוא גאה (עדוי גאוה) ולבושו הוא גאות כמ"ש ה' מלך גאות לבש (עבור בראשי התאוה) התאוה לעבור בראשי ולפני (גורלי השפיר והנוה) בחר לי גורל שפיר ונאה כשהבדיל עם המלאכים ליתן תורה לישראל אז חבלים נפלו לי בנעימים (שחורה אני ונאוה) ולכן נאה אני לפני הקב"ה אף ששחורה אני מן העבירות (גלף לוחות חרת) חקק על לוחות התורה שהיא (יקרה מדר וסוחרת) מאבנים טובות שנקראו דר וסוחרת (גאני) רוממני בנאון התורה (ולא לאחרת) ולא עשה כן לאומה אחרת ולכן (אל תראוני שאני שחרחורת) כי בזכות התורה אגאל (דלג קץ להבדילי ממשולי מר מדלי) מיהר ופחת מנין קץ מת' שנה כדי להבדיל אותי ממצרים העובדי כוכבים המשולים למר מדלי (דגלני) בדגלים (ושח לגדלי) ודבר לגדל אותי ואמר (הגידה לי) שאגיד שבחו בכל הארץ ולומר מי אל בשמים ובארץ אשר כו' (דרור קרא לפדעי) קרא חירות לפצעי (כאב מיסרי ומידעי) ומייסר אותי ילמדני דעת ובינה כאשר ייסר איש את בנו ומלמדהו (דרבן כבקר רדעי) נתן לי התורה שמורה דעה אותי כדרבן הזה שמורה דעה לבקר איך לחרוש · ואמר לי (אם לא תדעי) איזה דרך אשר לכו בדרך התורה: (הניס ים) כמ"ש הים ראה וינס (וקרעו) לי"ב קרעים (וצר בסאסאה פרעו) ושלם להצר במדה שמדד שטבע לישראל ונטבע (הקדים פניו והכריעו) הקדים הקב"ה לפני פרעה והילו לבא בים כמו על סוסיא נקבה והכריעם בעל כרחם לבא תוך הים כי הם רכבו על סוסים זכרים ורצו הזכרים אחר הנקבה כמ"ש (לססתי ברכבי פרעה) ועוד מה עשה לי הקדוש

אפיק רנן ושירים איך טוא אויס ציהען גיזאנג אונ שירות פון ישראל ווענין וואש גאט האט זיא גיטראגין פון מצרים וויא איין אדלר אויף דיא פליגיל איך וועל זינגען וויא מיין שטארק גיזאנג איז גיוועזען אויף דעם ים (שיר השירים) איום מיין פארכטיגר גאט האט גימאכט זאט מיין דארשטיגקייט אונ האט גימאכט אן טרינקען מיך אזו וויא מיט זיסין ויין אונ האט מיך גיטאן לערנען דיא תורה קושינדיג וויא עס שטייט (ישקני מנשיקות) ער האט גיטאן קושין מיך פון דעם קושונג פון זיין מויל בטת דוא האשט גיזעהן דאש מידיקייט פון ישראל אין מצרים וועלכע אין דיר גיגלייבט האבין דו האשט זיי גימאכט רעגענען דעם מן דוא האשט זייא אויש דער וויילט זייא זאלין דיך פרייען מיט דיר וויא איין פאטר מיט קינדער אונ האסט זייא גיפירט צום בארג סיני וואש ער שמעקט וויא איין גוטר אייל בהקת דוא האשט גלייכט בשעת מתן תורה דער מארגין שטערין וואש ער איז גיוועזט צו דיינע פארשטער אז איך טוא קומן צו לויבין דיך מיט שטארקייט בעט איך דיך ציא מיך נאך דיר גאה זיין שיין צירונג האט ער אויף מיין קאפ אן גיצירט אונ האט גיגלוסט מיין ואגונג אונ מיין גורל שיין צוא מאכן מיט דער תורה וויא עס שטייט (שחורה אני ונאוה) חאטשע איך בין שווארץ מיט דעם עון העגל בין איך שיין מיט דער תורה גלף ער האט אויש גיקריצט דיא לוחות וואש זיינען טייערר פון בורלאנטין אונ אלע אבנים טובות ער האט מיך דער הייבט אונ ניט אנאנדרן בשעת מתן תורה דרום זאלסטו ניט זעהן וואש איך בין שווארץ אין עבירות דלג גאט האט גימאכט איבר שפרינגען מיין צייט מיך אפ צוא שיידין פון דעם גלות מצרים וואש זייא זיינען גליך וויא איין טראפין וואש רינגט אפ פון איין עמער אונ האט מיך אויף גהויבין אונ האט צוא גיזאגט מיך גרויש צו מאכין גאט האט גירופין ער זאל מיין ווייטיג העלפין וויא איין פאטער וואש שטראפט איין קינד אונ וויא איין אקער מענטש פאר גלייכט דיא בהמה צוא אקערין אונ האט גיזאגט אויב דוא ווייסט ניט דעם וועג זאלסטו גיין מיט דעם וועג פון דער תורה ער האט גימאכט אנטלויפין דעם ים אין דער צייט ווען די ישראל זיינען גינאנגען פון מצרים אונ האט אים גישפאלטין אונ האט דיא

יוצר ליום שני של פסח

סְתָרִים׃ עֲנָדַנִי שְׁלוֹשׁ כְּתָרִים׃ הִשְׁמִיעַ לְמִנְחַת תּוֹרִים׃ נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים׃ וְיֶתֶר דֵּי זָהָב׃ אוֹיְבַי זִקֵּר טְהַב׃ וְהֶעֱנִיק לְזֶרַע אָהַב׃ תּוֹרֵי זָהָב׃ וְזָכַר בְּרִית סָבוֹ׃ וּמִפְּלֶשֶׁת עַם הֵסַבּוֹ׃ וְנוֹכַח סִין סִבְּבוֹ׃ עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ׃ זְכוּת עָקוּד מוֹר׃ אֵץ רַחֲמִים לִכְמוֹר׃ זִלְעֵף בְּשַׂר חֲמוֹר׃ צְרוֹר הַמּוֹר׃ זִכְרוֹן מְשׁוּלֵי אֵפֶר׃ חַק בְּגִינָם בַּסֵּפֶר׃ זָרִים תֵּת כּוֹפֶר׃ אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר׃ חָבַשׁ מַחַץ טְרִיָּתִי׃ כִּסָּה עֵרוֹם עֶרְיָתִי׃ חִבְּבַנִי כְּשֶׁעַ גָּעִיתִי׃ הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי׃ חִבֵּל עוֹל רוֹדִי׃ נָגַף שׁוֹלְלֵי רְדִידִי׃ חִדַּשְׁתִּי שִׁיר לִידִידִי׃ הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי׃ טָהוֹר פַּעֲנֵחַ רָזִים׃ חַכְמֵי מִדּוֹת מַפְרִיזִים׃ טַעֲמֵי תוֹרוֹת חוֹרְזִים׃ קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים׃ טוֹב עֵרָה מְנֻצֶּלֶת׃ עֶגְלָה גוֹי מְפֻצֶּלֶת׃ טְלָאָיו סָךְ כְּבְחוּצֶלֶת׃ אֲנִי חֲבַצֶּלֶת׃ יִשְׁרֵנִי מֵעִקּוּשׁ זְחוּחִים׃

נחך בוא (סגיגני סדי סתרים) נתן לי לב להבין סודות התורה הנסתרים (ענדני שלש כתרים) קשר לי שלשה כתרים כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות (השמיע למנחת תורים) לאומה המקרבת תורים ובני יונה לריח ניחוח השמיע אותם (נאוו לחייך בתורים) נאוו הרבנים בשני תורות: (ויתר די זהב) היה מותר לי די זהב בביזת מצרים (אויבי זקר טהב) ואת אויבי הקפיאם לקרקע הים (והעניק לזרע אהב תורי זהב) והעניק מביזת הים תורי זהב לזרע אברהם אשר אהב (וזכר ברית סבו) וזכר את הברית אשר כרת אברהם הזקן עם אבימלך מלך פלשתים שאמר אם תשקור לי ולניני ולנכדי. כשיצאו ממצרים עדיין היה נכדו של אבימלך קיים. לכן (ומפלשת עם הסבו) הסב את עם ישראל מארץ פלשתים (ונוכח סין סבבו) והסבבם אל מול הר סיני כדי לקבל התורה (עד שהמלך במסבו) שהקדוש ברוך הוא היה עדיין בשמים הקדימו את עצמם ישראל להר סיני (זכות עקוד מור) בזכות יצחק שנעקד על הר המוריה (אץ רחמים לכמור) מיהר לכמור רחמיו (זלעף בשר חמור צרור המור) הקב״ה שהוא צרור המור הרעיד והחריד את מצרים אשר בשר חמורים בשרם (זכרון משלי אפר) בזכותם של האבות שנמשלו לעפר ואפר (חק בגינם בספר כו׳ אשכול הכופר) בעבורם חקק בספר הנביאים הקב״ה שהוא אשכול הכופר לתת זרים כופר תחת ישראל כמ״ש נתתי כפרך מצרים (ישעיה מג ג): (חבש מחץ טריתי) רפא מכה טריה שלי שהוציאני ממצרים (כסה ערום עריתי) וכסה חרפתי (חבבני כשע געיתי) וכאשר שמע צעקתי חבב אותי ואמר לי (הנך יפה רעיתי) (חבל עול רודי) הקב״ה חבל את עול פרעה שהיה רודה אותי (נגף שולל רדידי) ונגף את מצרים שהיו שוללים את עדיי ומעונייאי (חדשתי שיר לידידי) להקב״ה ואמרתי (הנך יפה דודי) (טהור פענח רזים) הש״י גלה סודות אל (חכמי מדות מפריזים) חכמים המפריזים על המדות ועושים סייגות והרחקות ולאותם אשר (טעמי תורות חורזים) המחברים פסוקים של תורה לנביאים ומנביאים לכתובים ועליהם נאמר (קורות בתינו ארזים) (טוב ערה מנצלת) הקב״ה שהוא הטוב הריק את מצרים שנקראת עגלה (גוי מפצלת) שהיא היתה מפצלת את עורי מגופי ואותנו שאנחנו נקראים (טלאיו) (סך כבחוצלת אני חבצלת) סכך עלינו בענני כבוד כבחוצלת לפי שעמדתי באמונתי כחבצלת העומדת בריחה ויפיה (ישרני מעקוש זחוחי׳) אותי בדרך ישר ולא

...פס סקרי״נ ופי׳ רח״ל ...קריב את פגמו לפני ...שמתיו (ענדני) ל׳ קשירה ...של ענדם על גרגרותיך (משלי ו כא) (למנחתם) לשון ניחות ...(ויתר) סעמו ברכה לכם (זקר) ל׳ קפילה מלשון לדי ביזוקר ...נגדי (טהב) מלים קרקע כמו ...טהב (והעניק) ל׳ הענקה תעניק (לזרע אהב) תואר לישראל ע״ש זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא ח) (סבו) תואר לאברהם עה״כ ואברהם זקן והוא זקן מלא (ומפלשת עם הסבו) כדכתיב ויסב אלהים את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים (שמות יג יז) (עקוד) תואר ליצחק (מור) הר המוריה (אץ) לשון מהירות מלשון ולא אץ נלא (ישעיה ו יג) (לכמור) מל׳ כי נכמרו רחמיו (בראשית מג ל) (זלעף) ל׳ זלעפה אחזתני (תהלים קיט נג) (בשר חמור) רומז למצרים עה״כ אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג כ) (צרור המור) תואר להקב״ה עה״כ צרור המור דודי לי (משלי אפר) האבות שנמשלו לעפר ואפר דכתיב ואנכי עפר ואפר (חק) כמו חקק (אשכול הכופר) כנוי להקב״ה איש אשכל כו (חבש) ל׳ תחבושת מל׳ ולא חבשו (ישעיה א ו) (מחץ טריתי) ל׳ מכה טריה (שם א ו) (ערום עריתי) עה״כ ואת ערום ועריה (יחזקאל טז כב) וערום נקרא המשולל מבגדים והושאל שם זה על המשולל ממצות ומעשים המדות (כשע) מל׳ ולא שעה (בראשית ד ה) (געיתי) ל׳ צעקה מל׳ אם יגעה שור על בלילו (איוב ו ה) (רודי) ל׳ מושאל מל׳ כי הוא רודה בכל עבר הנהר (מ״א ה ד) (רדידי) לעיפי או הוא ל׳ ממון (מהרש״ן) (טהור) תואר להקב״ה (פענח) ל׳ גלוי מל׳ צפנת פענח (חכמי מדות מפריזים) ע״ש מן לחכם ויחכם עוד וכ״ה במסכת נדה חכמים. אומרים לא כדברי כלל שהפריזו על המדה פי׳ עשה הרחקה יתירה (חורזים) מלשון נחרך בחרוזים והם דברים נקובים תחובים בחוט יחד והושאל כאן ע״ש דבר דבור על אפניו (טוב) זה הקב״ה (ערה) ל׳ עירוי מכלי אל כלי (מנצלת) כנוי למצרים עה״כ וינצלו את מצרים (שמות יב לו) (עגלה) תואר למצרים עה״כ עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מו כ) (גוי) גופי (מפצלת) ל׳ ויפצל בהן פצלות (בראשית ל לז) (טלאיו) תואר לישראל עה״כ ואתן צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד לא) (סך) לשון סכך (כבחוצלת) הוא כנוי לכפיסה העשוי מיריעות מתוכבים מגמי כדאי׳ במס׳

מִצְרַיִם אפ גינעבין מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה ער האט גיפעדערט פאר פַּרְעֹה מיט זיין חַיִל איין פערד אין ים אריין דאש מיינט דער פסוק (לסוסתי ברכבי פרעה) הבינני ער האט מיך גימאכט פאר שטיין דיא פר בארגענע סודות ער האט מיך אן גיבונדין מיט דרייא ערלייא קרוינן ער האט גימאכט הערין צוא דיא ישראל וואש זיינען מקריב קרבנות פון טויבין דיינע רַבָּנִים זיינען שיין מיט תורה שבכתב אונ תורה שבעל פה ויתר ער האט מוחל גיוועזן דעם חטא פון דעם עגל וואש איז גיוועזן דורך דעם וואש זייא האבין גיהאט פיל גאלד מיינע פיינד האט ער זייא גגעבין איין פאר ווארפינקייט אונ האט גגעבין צוא דיא קינדער פון זיינע ליבע פריינד דאש איז אברהם יצחק יעקב ציילין פון גאלד וזכר ער האט גידיינקט דעם זכות פון אונזערע עלטערין פון דעם לאנד פלשתים האט ער אונז אוועק גיקערט אונ האט אונז גיפירט אויף דעם בארג סיני אז גאט איז נאך גיוועזן אין זיין חופה האבין זיך ישראל גיפעדרט צום בארג סיני זכות אין דעם זכות פון יצחק וואש ער איז גיבונדין גיוועזן אויף דעם הר המוריה וואש עש איז דאש ארט פון דעם בית המקדש האט גאט גיאיילט אונ מיט זיין ליב רחמנות צוא פאר שטערעמען דאש פאלק מצרים וואש זיינען גיגליכן צוא איילן דאש האט גיטאן הקדוש ברוך הוא וואש ער איז גיגליכן צו איין בינטיל בְּשָׂמִים זכרון דאש גידעכעניש פון דיא אבות וואש זייא האבין זיך גיגליכין וויא אש וואלטען אן שרייבין זייערע מַעֲשִׂים טובים אין דיין סֵפֶר דאש זאל טאן הקדוש ברוך הוא וואש ער ווערט אן גירופן אֶשְׁכּוֹל הַכּוֹפֶר חבש גאט האט גימאכט פלאסטערין מיינע צו שלאגענע וואונדין ער האט מיך צוגידעקט איך זאל נישט בלייבין נאקעט ער האט דער הערט מיין גישרייא אונ האט מיך מיט ליבשאפט גליבט אונ האט צוא מיר גיזאגט דוא בישט שיין מיין גיגעלינטע חבל ער האט פאר דארבין דעם יאך פון מצרים וואש האט אויף מיר גינידערט אונ האט גמארד דיא וואש האבין מיך גרויבט דרום האב איך בנייעם איין גיזאנג צוא מיין ליבין פריינד גאט אזו וויא עש שטייט (הנך יפה דודי) דו בישט שיין מיין פריינד טהור גאט וואש ווערט אן גרופין טהור אונ אנטפלעקט בהאלטינע זאכין אויך זיינע חכמים פון ישראל האבין אונז מיט שיינע מדות בשיינט מיט דיא שיינע צירונג פון דער תורה אויף זייא זאגט דער פסוק (קורות בתינו ארזים) די תלמידי חכמים זיינן גליך וויא באלקינס פון טענן בייסער טען האט אויס גילערט דיא מצרים וואש זייא זיינן גיגליכן צוא איין קאלב וואש דיא האבין מיין גאנץ לייב צוא טיילט אונ גאט האט זיינע ישראל בדעקט מיט דיא הייליגע וואלקנס וואש זייא זיינן גליך וויא לעמליך ווייל איך בין גיבליבין

הלכתי בדרך עקש של מצרים שהם זחיחים וגסי הרוח (חשכני מבול שוחחים) מנע אותי ממשתחוים לעבודת כוכבים (יקרני בגיא צחיחים) הוקירני וכבדני במדבר שהוא גיא צחיחים (כשושנה בין החוחים) (יושבי נוף כגער חית קנה יגער) כאשר השחית את יושבי מצרים כן ישחית השי"ת את העובדי כוכבים הנקראים חית קנה (חלצני ממכרסם מיער) ויוציאני מאומה ע"ג שנאמר עליהם יכרסמנה חזיר מיער ואז נמתק ונאמר (כתפוח בעצי היער) כן דודי וגו' (כגבור מתרונן מיין יקץ) כמ"ש וייקץ כישן ה' כגבור מתרונן מיין (והריק זין) נדמה כאילו חגר כלי זין להלחם במצרים (כהני לנסך יין) כדי שיכנסו הכהנים יין (הביאני אל בית היין) לנסמ"ך (כפות משיחכם בוששות תרפוני טוחי עששות) אומות עובדי כוכבי' שאחשבותיה' חשכות תרפוני לאמר כפות רגלי משיחכם בוששות ומתאחרות לבא ודבריהם בוערות בלבי (כלפיד אש בחששות) כקש הרק ולכן (סמכוני באשישות) סמכוני בדברי נחומים המסעדים לב האדם כמו כוסות של יין (לי ישקוד לדרשי) ימהר לדרוש אותי לפקדני ולהוציאני

סוכה (ד' כג) (חשכני) בפי"ן שמאל ל' מניעה מלשון ולחשוך גם אנכי (בראשית כ) (מבול) מפ"א עפ"ה לבול פן ישגד (ישעיה מד ט) (שוחחים) ל' השתחויה (יקרני) ל' יקר וכבוד (בגיא צחיחים) רומז למדבר על שם שהוא וצלמאון (נוף) הוא' למצרים (כגער) ל' השחתה דוגמת הנני גוער לכם את הזרע (מלאכי ב) (חית קנה יגער) כדכתיב גער חית קנה (תהלים סח לא) ופרש"י על ישמעאל והראב"ן פי' על אדום (יחלצני) ל' הוצאה מל' צדיק מצרה נחלץ (משלי יא ח) (ממכרסם מיער) עפ"ה יכרסמנה חזיר מיער (תהלים פ יד) (כגבור מתרונן כו') עפ"ה (תהלים עח סה) פרש"י מתעורר ומתגבר כדבר להקיץ מיינו ומתרונן ל' רנה הוא (והריק) ל' וירק את חניכיו (בראשית יד יד) (זין) כלי זיין (בוששות) ל' איחור מל' כי בושש משה (שמות לב א) (טוחי) לשון מחשבה (עששות) ל' חושך מל' עששה מכעס עיני (תהלים ו ח) (כחששות) קש הדק מלשון וחשש להבה ירפה (ישעיה ה) (לי ישקוד) ל' מהירות מל' כי שוקד אני (ירמיה א יב) (משדדי) לשון שדה (משדדי וחורשי) ל' יפתח וישדד אדמתו (ישעיה כח כד) וכתיב בשי"ן וקמצו כמעט על גבי חרשו חורשים (תהלים קכט) (להרביצני בנוה מדרשי)

חֲשָׁכַנִי מִבּוּל שׁוֹחֲחִים · יְקָרַנִי בְּגֵיא צְחִיחִים · כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים: יוֹשְׁבֵי נוֹף כְּגָעַר · חַיַּת קָנֶה יִגְעַר · יְחַלְּצֵנִי מִמְּכַרְסֵם מִיַּעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר: כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיַּיִן · יָקַץ וְהֵרִיק זַיִן · כֹּהֲנַי לְנַסֵּךְ יַיִן · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית הַיָּיִן: כַּפּוֹת מְשִׁיחֲכֶם בּוֹשְׁשׁוֹת · תְּרָפוּנִי טוּחֵי עֲשָׁשׁוֹת · כְּלַפִּיד אֵשׁ בַּחֲשָׁשׁוֹת · סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת: לִי יִשְׁקוֹד לְדָרְשִׁי · מִכַּף מְשַׁדְּדִי וְחוֹרְשִׁי · לְהַרְבִּיצֵנִי בִּנְוֵה מִדְרָשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי: לִסְבּוֹל עוֹל גָּלוּתְכֶם · בְּלִי לִדְחוֹק גְּאֻלַּתְכֶם · לְהָחִישׁ יֶשַׁע בְּעִתְּכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: מֵרִים רֹאשִׁי וּכְבוֹדִי · לֶקַח טוֹב הִזְבִּידִי · מַלְאָכָיו צָו לְדַדִּי · קוֹל דּוֹדִי: מִגֵּר בְּאַף מַעֲצִיבַי · נִחֲלַנִי חֶמְדַּת צְבִי · מְדַמֶּה לְעוֹפֶר נְצִיבִי · דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי: נֹעַר מֵצַר לִי · עָנַנִי בַּצַּר לִי · נִינַי חָסוּ בְּצִלִּי · עָנָה דוֹדִי וְאָמַר לִי: נְגִידִים לִי דִּבֵּר · שִׁבְעָה קוֹלוֹת בַּמִּדְבָּר · נִטְּפֵי מוֹר הֶעָבַר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר: סְבַת

(מכף משדדי וחורשי) מיד העושה אותי כשדה וחורש אותי (להרביצני בנוה מדרשי) בציון שהיא עיר דרושה כי בכל צרה הבאה עלי (שמאלו תחת לראשי) והקב"ה משיב על זה (לסבול עול גלותכם כו' השבעתי אתכם) אני משביע אתכם לסבול עול גרותיכם ולא תדחקו את הגאולה למהר ישע הגאולה בעתו · הקב"ה שהוא (מרים ראשי וכבודי לקח טוב הזבידי) נתן לחלקי התורה הנקראת לקח טוב (מלאכיו צו לדדי קול דודי) במ"ת כשנזדעזעתי י"ב מילין לאחורי או טה קול דודי ומלאכיו לדדי כדכתיב (שם) תרגלנה כמוס סוב (יחזקאל לד יא) והוא תואר לציון כמ"ש ולך יקרא דרושה (ישעיה סב יב) (מרים ראשי) הקב"ה (לקח טוב) התורה (הזבידי) ל' חלק מל' זבד טוב (בראשית ל כ) (מגר) הפיל כתרגומו של ויפול רוכבו אחור וימגר רוכביהון לאחורא (בראשית מט יז) (חמדת צבי) ארץ ישראל (לעופר) ל' בחור (נציבי) ל' שר ואלוף מל' ונציב אחד אשר בארץ (מ"א ד יט) (נער מצר לי) כדכתיב וינער ה' את מצרים (שמות י כז) (ניני) בניס כמו ולניני (בראשית כא כג) (נגידים) דברים נגידים ועפ"ה שמעו כי נגידים אדבר (משלי ח ו) (מור) בשמים (הסתיו) כתרגומו זמן שעבודא (סכם) לשון סככה וששם (דברים כו ט) אותי ולקיים להתקרב מעם מעם כאשה המדדה את בנה בתחלת הלוכו (מגר באף מעציבי) הוריד והפיל באף את המעציבים אותי (נחלני חמדת צבי) והנחילני א"י שנקרא חמדת צבי (מדמה לעופר נציבי דומה דודי לצבי) הקב"ה שהוא נציב ואלוף שלי היה מדמה עצמו לעופר ולצבי מדלג על ההרים מהר חורב להר סיני (נער מצר לי) ניער בים את מצרים המצירים לי (ניני חסו כו' ענה כו') הקדוש ברוך הוא ואמר לי בני חסו בצלי (נגידים לי דבר) דבר אתי דברי תורה שנאמר בה כי נגידים אדבר ואז השמיעני (שבעה קולות במדבר) במתן תורה כתיב שבע פעמים קול (נטפי מור העבר) העביר לפני סתרי תורה המשולין לריח של מור ואמר עכשיו אתם יכולים להבין סתרי התורה (כי הנה הסתיו עבר) כי כבר עבר שעבוד הגלות הדומה לסתיו שעד עכשיו היה לבכם נסתם מחמת הגלות:

ניבליבן בייא מיין אמונה וויא ארויז אין איר פארב ער האט מיך רעכט פארטיג גימאכט פון קרומקייט פון דיא האפערדיקע מצרים ער האט מיך פאר מיטין פון צוא בוקין זיך צוא ווייערע אפ גיטער ער האט מיך גימאכט טייער אין דעם דארשטיגן טאל דאש איז מצרים אז ארויז צווישין דערער כתפות דאש האט גיטאן הקדוש ברוך הוא וואש ער איז גליך צוא איין עפיל בוים אין וואלד גאט האט זיך פון אונזערט וועגין דער וועקט וויא איין גבור פון וויין אונ האט אן גיטרט זיינע קלי זין אונ האט גיטייעט דאש בית המקדש זיינע כהנים זאלן מנסך זיין וויין אויף דעם מזבח אזו וויא עש איז גיוועזן אין אונזר הייליג הויז ער האט מיך גיבראכט צום משכן מנסך צוא זיין וויין אויף דעם מזבח כפות דיא פרים פון אייער משיח וואשן מיר זייגן פאר קלעבט גיוועזין מיט פינצטערנש וואש האבן גיטאן אונז אן ציגרין אזוא וויא פייער ציגט אן דאש שטרויא דיא נביאים האבן מיך אונטר גילעגט מיט שטארקייט איך זאל מיך ניט פאש זיין פון דער גאולה לי ישקוד גאט האט גיאיילט מיך צוא פארשטין פון מיינע רויבערס אונ וואש האבן גיאקערט איך האפ אז ער וועט מאכן רואן אין מיין הייליג וואונג דאש בית המקדש הקדוש ברוך הוא וואש ער האט זיין לינקע האנט אונטער מיין קאפ בלי לדחוק איר זאלט זיך ניט נייטן צוא דער גאולה אז עס וועט קומען דיא צייט וועט גאט אליין איילין די גאולה דרויף האב איך גיטאן בשווערין פריס גאט טוט דער הייבן מיין קאפ אונ מיין כבוד ער האט מיר געבן איין גוטן חלק די תורה הייליגע מלאכים האט ער גיבאטין צוא פירין מיך אז איך האב גיהערט דאס קול פון מיין פריינד ביי מתן תורה פר ער האט צוא בראכין מיט צארן דיא מצרים וואש מאכין טרויעריג מיך ער האט מיך גימאכט ארבן דאש גלוסטיגע לאנד ארץ ישראל מיין הער גאט טוט זיך גלייכן צו איין הירש וויא עס שטייט אין פסוק ער האט דער טרינקט די מצרים וואש האבן מיך מצער גיוועזן ענני אז עש איז מיר גוועזן אייגן האט ער מיר גיענטפערט מיינע קינדער האבן אבטחן אויף מיר אזו האט מיין פריינד מיר גיענטפערט אונ גיזאגט נגידים הערליכע רייד האט ער צוא מיר גירעט בשעת מתן תורה אונ האט מיך גילאזט הערן זיבן קולות בשעת מתן תורה איז גיוועזן אויף דער וועלט איין ריח וויא פון גוטע בשמים אונ גאט האט גיזאגט סיינט קענט איר שון פר שטיין די תורה

[illegible]

שׁוֹעִי וַיָּרֶץ · שָׁלַח גּוֹדְרֵי פֶרֶץ · סוֹנִים חִבֵּל בְּמֶרֶץ · הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ : סוּגָה עִוְּעוּ מוֹגֶיהָ · מוֹף כְּדוֹנַג לְמוֹגְגֶיהָ · סוֹעֲרָה מֵאֲנָחָה לַהֲפִיגָהּ · הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ : עַזִּים שָׁת כַּסֶּלַע · רָאשֵׁי תַנִּינִים לְקַלַּע · עֲלוֹת פְּדוּיָה לְצֶלַע · יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע : עִזּוּז הִדְרִיךְ בִּנְעָלִים · יוֹפִי פַּעֲמֵי נְעָלִים · עָרַף קָמַי בַּשְּׁעָלִים · אֶחֱזוּ לָנוּ שׁוּעָלִים : פָּץ לִי מַחְשִׁילִי · מַה דּוֹדֵךְ מִשֶּׁלִי · פּוֹצִי מֵרֶפֶשׁ וּמִדַּלִּי · דּוֹדִי לִי : פִּלַּלְתִּי לְנוֹרָא וְאָיוֹם · רְאוֹת כָּמוּס יוֹם · פְּקַח קוֹחַ אֲסִירֶיךָ לְפִדְיוֹם · עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם : צָעַקְתִּי לְצוּר מִכְּאֵבִי · מָתַי תְּתוֹל מַכְאוֹבִי · צְפוֹת בְּאָבְדַן מַרְכִּבִי · עַל מִשְׁכָּבִי : צַחֲנָתִי הָתֵם נָא · שׁוּר מֵרֹאשׁ אֲמָנָה · צִיּוֹן קִרְיָה נֶאֱמָנָה · אָקוּמָה נָּא : קִוִּיתִי לְמַשְׁפִּיל וּמֵרִים · לְחָפְשִׁי כְּאָז מֵחֲמוֹרִים · קוֹבֶלֶת מֵאֲרָיוֹת וּנְמֵרִים · מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים : קְרָנוֹת עֶשֶׂר שִׁבַּרְתִּי · לְאֻמִּים תַּחְתֶּיךָ הִדְבַּרְתִּי · קוֹלוֹ שִׁמְּעָנִי

(וירץ) לשון רצון מלשון או תרצה הארץ (ויקרא כו לד) (סונים) מצרים (במרץ) במרוצה ובמהירות (הנצנים) רומז למשה ולאהרן כתרגומו (שה״ש ב יב) (סוגה) תואר לישראל עפ״י סוגה בשושנים (שם ז ג) (עועו) ל׳ עוות (מוגיה) רומז למצרים מלשון ונתתים ביד מוגיך (ישעיה נא כג) פרש״י מוגיך מניעך ומטלטליך (מוף) מצרים (סוערה) תואר לישראל עפ״ה עניה סוערה (ישעיה נד יא) (להפיגה) ל׳ הסרה והולכה בלשון רז״ל תפיגין טעמן (עזים) כנוי למים עפ״ה הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה (ישעיה מג טז) (שת) ל׳ שימה (ראשי תנינים) כנוי למצרים עפ״ה התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג) (לקלע) לשון כף הקלע (ש״א כה כט) וטעמו שטפם וכדכתיב ירה בים וגו׳ ירדו במצולות כמו אבן (שמות טו ד) (עלות) כמו לעלות (פדויה) תואר לכנ״י (לצלע) ל׳ ולצלע המשכן (שמות כו כ) (עזוז) תואר להקב״ה עפ״ה עזוז וגבור מלחמה (הדריך בנעלים) פירוש על שהניחם קרקעית הים (ערף) ל׳ הריגה מל׳ וערפתו (קמי) כמו מתקוממי (בשעלים) תואר מים עפ״ה מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) (פץ) ל׳ פוצה פה (ישעיה י יד) (מחשילי) מפיק ומילר לי מל׳ מהדק ותשל (דניאל ב מ) ופרש״י מרדד ומהדק (פוצי) ל׳ הצלה מלשון פצני והצילני (תהלים קמד) (מרפש) אפסה לחם (מדלי) לשון תיגנו למית דקה דלו ועכירי (שבת ד׳ קח) (פללתי) לשון תפלה מלשון ויעמוד פינחס ויפלל (תהלים קו ל) (ראות) כמו לראות (כמוס יום) על שם הכתוב הלא הוא כמוס עמדי (דברים לב לד) (פקח קוח) עפ״ה ולאסורים פקח קוח (ישעיה סא א) ופרש״י פקח את מלקוחם ושבים וכתירם ופקח הוא ענין פתיחה (תתול) ל׳ חבישה ורפואה כמו לשום חתול לחבשה (יחזקאל ל כא) (צפות) לשון ראות (מרכבי) הרוכב על צוארי כענין הרכבת אנוש לראשנו (תהלים סו יב) (צחנתי) ל׳ זוהמא מל׳ ותעל צחנתו (יואל ב כ) וענינו כאן רומז לעונות (התם) ל׳ תמו כל אנשי המלחמה (דברים ב טז) (שור מראש אמנה) עפ״ה תשורי מראש אמנה (שה״ש ד ח) ופי׳ רש״י הקבוני את נדתיך הסתכלי והתבונני מה שכר פעולתך מראשית האמונה שהאמנת כי לכתך אחרי במדבר כו׳ (מחמורים) תואר למצרים עפ״ה אשר בשר חמורים בשרם (יחזקאל כג כ) וטעם לכיותן שטופי זמה (קובלת) לשון אבילות בתלמוד כמו מאן לקובלנא מן התורה (מפל״ד) (מאריות ונמרים) הם החיה הראשונה והשלישית שבמראה (דניאל יד י)

(ששת שועי וירץ) שמע צעקתי ורצה לגאלני (שלח) את משה ואהרן שנקראים (גודרי פרץ) (סונים חבל במרץ) לחבל את מצרים שנקראים סונים במרוצה ובמהירות על ידיהם שנאמר עליהם (הנצנים נראו בארץ)(סוגה) ישראל שנקראים סוגה בשושנים (עועו מוגיה) עיוו אותם המצרים (מוף כדונג למוגגיה) מצרים היו מכלים וממסים אותם כשעוה (סוערה מאנחה להפיגה) אך כדי להסיר ישראל שנקראים עניה סוערה מאנחה (התאנה חנטה פגים) ילדה יוכבד את אהרן ואת משה: (עזים שת כסלע) עשה אותם קשים כסלע (ראשי תנינים לקלע) כדי לשבר ולקלע ראש פרעה שנקרא תנין הגדול כמ״ש שברת ראשי תנינים על המים (עלות פדויה לצלע) כדי להעלות ישראל הפדויים מצרות אל צד השני של ים ועל אותה שעה נאמר (יונתי בחגוי הסלע עזוז) הקדוש ברוך הוא עזוז וגבור (הדריך בנעלים יופי פעמי נעלים) עשה דרך בים לרגל של ישראל שנאמר עליהם מה יפו פעמיך בנעלים (ערף קמי) הרג את אויבי במים (אחזו לנו שועלים) נאחזו לנו המצרים שהיו פקחים וערומים כשועלים כמו שנאחזים השועלים במצודה: (פץ לי מחשילי) אמר לי אויבי המצר לי כדי לקנתר אותי אמר (מה דודך משלי) כמ״ש מה דודך מדוד ואמרתי להם (פוצי מרפש ומדלי) הציל אותי מרפש ומטיט · לכך (דודי לי) (פללתי כו׳ כמוס יום) אני מתפלל להקדוש ברוך הוא שהוא נורא ואיום לראות יום נקמת רשעים שנאמר עליו הלא הוא כמוס עמדי (פקח קוח אסיריך לפדיום) פתח בית הסוהר לפדות ישראל קודם זמנה ועתה (עד שיפוח היום) בעוד שעונינו נכרו עלינו ומגעים למהר הקץ כמו חום היום שמוגע להצמית הצמחים: (צעקתי כו׳ תיתול מכאובי) אני צועק להשם יתברך מכאב מתי יתן רפואה למכאובי (צפות באבדן מרכבי) ואזכה לראות באבוד הרשעים הרוכבים על צוארי (על משכבי) בלילה במחשך הגלות (צחנתי התם נא) סרחון עונות כלה (שור מראש אמנה) הסתכל מראשית האמונה שהאמנתי בך (ציון קריה נאמנה אקומה) זכני לראות את ציון קריה נאמנה כשאקום מן הגלות: (קויתי למשפיל ומרים) אני מקוה להש״י שהוא משפיל ומרומם (לחפשי) לשחרר אותי מגלות (כאז מחמורים) כמו שהוציאני אז ממצרים אשר בשר חמורים בשרם (קובלת) אני קובל וצועק לפני הש״י מה שאני סובל (מאריות ונמרים) שנכים ודוחקים אותי (מצאוני השומרים) השלטונים ושומרי הארץ מצאוני הכוני פצעוני אך זאת נחמתי בעניי שהשמיעני הקב״ה קול באמרי ע״י רוח קדשו (קרנות עשר שברתי) כמ״ש (דניאל ז) וקרנות עשר לה וגו׳ (לאומים תחתך הדברתי) כמ״ש (תהלים מז) ידבר עמים תחתינו וגו׳ (קולו

ווארום דאש גלות מצרים וואש איז גלייך צום ווינטער איז איבער גיפארין סכת ער האט פאר נומען מיין גישרייא אונ איז ווארין בווילגט גאט האט גישיקט משה מיט אהרן האבין זייא פאר דארבין די מצרים איילינדיג דאש מיינט דער פסוק דיא שפראצונג דאש איז משה אונ אהרן זיינען ווארין גיזעהן אין מצרים סוגה גאט האט פאר קריכט דיא מצרים וואש האבין גיוואלט צוא ברעכין דיא ישראל אונ מאכין זייא צו גיין וויא וואקס דיא מצרים האבין גיטראכט אז עס וועט זיך קיין מאל גיט אויס לאזין דאש זיפצונג פון דיא ישראל דער פייגין בוים האט גישפראצט זיינע פירות דאש מיינט מען יוכבד האט גיוואונן משה אונ אהרן עזים דעם ים האט גאט גימאכט שטארק וויא אשטיין כדי אז די מצרים זאלין צוא בראכין ווערין אונ דיא ישראל זאלין אריבער גיין אויף דר אנדערר זייט אונ אויף דער צייט זאגט דער פסוק (יונתי בחגוי הסלע) מיינע ישראל האבין זיך בהאלטין וויא איין טויב אין די שפאלטין פון איין שטיין עזוז דער שטארקער גאט האט גימאכט טרעטין אין ים די ישראל וואש האבין עולה רגל גיוועזן ער האט צוא בראכין די מצרים אין דעם וואסר וואש ער האט גיטראטין מיט די פיס ער האט גיזאגט צום ים בגרייף צוא אונז דיא מצרים פץ לי וואש עמלק האט מיך שלאף גימאכט האבין זייא צוא מיר גיזאגט מיט וואש איז אייער גאט שטארקר פון מיין אפ גאט האב איך זייא גיענטפערט גאט האט מיך אויס גיצויגן פון מצרים אונ האט מיך דער הויבין דאש האט מיר גיטאן מיין פריינט פללתי איך האב גיבעטין צום פארכטיגן גאט ער זאל אונז ווייזין וואש איז פאר בארגין גיוועזין אז דער טאג איז נאך היים פון וועגין אונזרע עבירות צעקתי איך האב גישריען צוא גאט ער זאל מיך היילין פון מיין ווייטאג מיינע עבירות זאלסטו מאכין צוא גיין אונ זאל זוכה זיין צוא זיין אין ארץ ישראל בייא דעם בארג אמנה צוא זעהן דיא בגלייבטע שטאט ציון איך וועל אויף שטיין קויתי איך האב גיהאפט צוא גאט וואש ער מאכט הויך אונ נידריג דיא היטר האבין מיך גיפונן גבונדענער אונ סנחריב האט גאט מיר גיענטפערט דיא שטארקייט פון

וְהִגְבַּרְתִּי · כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי : רוֹמַמְתִּי קֶרֶן נְגִידְכֶם · יֶשַׁע אָשִׁית מַדֵּיכֶם · רוֹגְנִים מִלְּגַלּוֹת סוֹדְכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם : רַבָּתִי אָשִׁים בְּעוּלָה · מִכָּל עֲלָמוֹת לְעֵלָּה · רְצוּיָה כְּרֵיחַ עוֹלָה · מִי זֹאת עוֹלָה : שָׁרֵת בְּבֵית אוּלָמוֹ · אַפְּדֵנִי שְׁבוּץ יַהֲלוֹמוֹ · שְׁתִיָּה מִכְלַל עוֹלָמוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה : שׁוֹאֲגֵי בְּקוֹל עָרֵב · יִחוּד בּוֹקֶר וָעֶרֶב · שְׁנוּן שְׁחוֹרוֹת כָּעוֹרֵב · כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב : תַּלְפִּיּוֹת דְּבִיר הֵיכָלוֹ · כָּבוֹד אוֹמֵר כֻּלּוֹ · תַּעַף רְאֵם הִכְלִילוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ : חזן תַּחֲנָתוֹ אִוָּה וְכִסֵּף · לוֹ הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף · תָּאָיו רָצַף בְּכוֹסֶף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף :

סיומו סוף אחר כל פסוק מפסוקי שה"ש מתוס לוס מבס סמחבר משלם ברבי קלונימוס חזק :

חזן צְאֶינָה וּרְאֶינָה	קהל וחזן מֶלֶךְ בְּיָפְיוֹ מֻכְלָל :
הִנָּךְ יָפָה	קהל וחזן שׁוּבָה מְחַלֶּקֶת שָׁלָל :
שִׁנַּיִךְ	קהל וחזן לַחְתֹּךְ פְּרָט וּכְלָל :
כְּחוּט הַשָּׁנִי	קהל וחזן מְשׁוֹרֶרֶת לוֹ מְהֻלָּל :
כְּמִגְדַּל דָּוִיד	ק"ח בְּרוּם אֻשִּׁיּוֹתָיו מְתֻלָּל :

שְׁנֵי שָׁדַיִךְ · יָכִילוּ מְלֹא כָּל הֶחָלָל · עַד שֶׁיָּפוּחַ · רֵיחַ

שמשני) ואלולי שהשמיעני את קולו ע"י נביאיו (והגברתי) והתחזקתי והתנחמתי (כמעט שעברתי) לשתיאש מן הגאולה · ואמר לי עוד (רוממתי קרן נגידכם) כמ"ש וירם קרן משיחו (ישע אשית מדיכם) כמ"ש הלבישני בגדי ישע (רוגנים מלגלות סודכם השבעתי אתכם) אני משביע אתכם מלגלות קץ הגאולה שלא להיות רוגנים ומלינים על אורך הקץ (רבתי) ירושלים שהיתה רבתי עם ועכשיו כאלמנה (אשים בעולה מכל עלמות לעלה) מכל האומות לרוממה כמ"ש (שם) עד ישים את ירושלים תהלה בארץ (רצויה כריח עולה) ותהיה רצויה לפני כריח קרבן עולה עד שיתמהו הרואים לאמר מי זאת עולה : (שרת בבית אולמו) לשרת בבית המקדש שהוא אולם והיכל (אפדני שבוץ יהלומו) אהל וקבה אותי באפוד משובץ בטפך ויהלום (שתיה מכלל עולמו) הנה מטתו שלשלמה) במקום אבן שתיה שהיא כלילת יופי שם תהיה השכינה של הקדוש ברוך הוא שהעולם שלו (שואגי בקול ערב) ישראל המשוררים ושואגים בקול ערב בבית המקדש (יחוד שמו בקר וערב) (שנון שחורות כעורב) ומשחירים פניהם כעורב בשנון הלכות (כלם אחוזי חרב) חדים לפלפל בהלכות : (תלפיות דביר היכלו) בבהמ"ק שבו ההיכל והדביר שכל פיות פונים ומתפללים שם כמ"ש והתפללו אל הבית הזה (כבוד אומר כולו) (תעף ראם הכלילו) הכלילו מכלל יופי בתוקף ומחק כמ"ש (אפריון עשה לו) (תחנתו אוה וכסף) לבית המקדש שהוא מקום תחנתו חמד ומתאוה הקדוש ברוך הוא אשר (לו הזהב והכסף) (תאיו רצף בכוסף) חדריו רצף באהבה כמ"ש תוכו רצוף אהבה בנה אותו (בכוסף) בחימוד (עמודיו) של בהמ"ק (עשה כסף) : (צאינה וראינה) כנסת ישראל (מלך ביפיו מוכלל) את המלך הקדוש ברוך הוא המוכלל ביופי התשבחות של המלאכים והבריות · ואת כנ"י (הנך יפה שובה מחלקת שלל) הנך יפה כשאת נחה ושקטה במחלוקת התורה השלולה בידיך (שניך) ת"ח שבך השונים הלכות הם נאים (לחתך פרט וכלל) לחתך ולסדר פרטות וכללות (כחוט השני) שהוא נאה כך אתה נאה (משוררת לו מהלל) כשאת משוררת לו מהלל (כמגדל דויד) שעשה לו בירושלים (ברום אשיותיו מתלל) הנבנה כתל על ידי רום יסודותיו שהר ציון גבוה מכל הארצות כך אתה בקיום מצותיו אתה ית"ש (שני שדיך) שני בדי הארון שמתלמת שכינתך ביניהם (יכילו מלא כל החלל) יכילו את כבודך שמלא את כל חלל העולם ואימתי יכילו (עד שיפוח) שיבנה ביהמ"ק לע"ל

(סודכם) מפיחכם (מדיכם) בגדיכם . מלשון מדו בד (ויקרא ו ג) (רוגנים) לשון ותרגנו באהליכם (דברים א כ) (סודכם) קץ הגאולה (רבתי) שאמר לירושלים על שם הכתוב העיר רבתי עם (איכה א) (אשים בעולה) כמ"ש כי לא יקרא תשני בה ולארצך בעולה (ישעיה סב ד) (עלמות) אומות עובדי אליל (לעלה) ל' מעלה (שרת) כמו לשרת (אפדני) ל' ויאפוד לו בו (ויקרא ח ז) (שבוץ) ל' משבצות (יהלומו) ל' טופך ויהלום (שתיה) ל' יסוד מל' כי השתות יהרסון (תהלים יא) (מכלל עולמו) כמו מציון מכלל יופי (תהלים נ ב) (הנה מטתו שלשלמה) כמו שפרש"י אוהל מועד והארון שהיו עושים במדבר ומצאנו במקרא שכינה בית קב"ק בשם מטה כדכתיב בחדר המטות (מ"ב יא ב) ע"ש ברש"י (שנון) לשון ושננתם לבניך (תלפיות) עוזר לבהמ"ק (דביר) הבית הפנימי נקרא דביר דכתיב ודביר בתוך הבית מפנימה הכין לתתן שם את ארון ברית ה' (מ"א ו יט) (היכלו) הבית החיצון נקרא היכל (תעף ראם) לשון כתועפות ראם לו (במדבר כג כב) והוא ענין גובה ותוזק (הכלילו) ל' כללו יופיך (יחזקאל כז ד) (אפריון) בנין נכבד לדעת הראב"ע ודעת רש"י הוא ספר לכבוד ומתרגם תרגמו היכל קודשא (תחנתו) בהמ"ק (אוה וכסף) כדכתיב זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה (תהלים קלב יד) וכסף הוא מל' כי נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (תאיו) חדריו של בהמ"ק מתוך לקיר ההיכל סביב (מלך ביפיו מוכלל) עש"ה מלך ביפיו תחזינה עיניך (ישעיה לג יז) ועש"ה מציון מכלל יופי אלהים הופיע (תהלים נ ב) (שובה מחלקת שלל) רומז לתורה עש"ה עלית למרום שבית שבי (תהלי' סח יט) ועש"ה ונות בית תחלק שלל (שם פסוק יג) ופעם שובה כמעט בשובה ונחת תושעון (ישעיה ל טו) שעניינו השקט ומנוחה (מהלל) הלל ושבחות להקב"ה (אשיותיו) יסודותיו מל' נפלו אשיותיו (ירמיה נ טו) (מותלל) לשון הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב)

דעם פאלק מצרים האב איך צו בראכין אונ פעלקער האב איך גימאכט אונטער דיר פירין קולי ער האט מיך גימאכט הערין זיין קול בין איך שטארקער גיווארין איך האב דער הויבין דאש הערשאפט פון משיח אונ וועל אייך אן קליידין מיט הילף אונ איר זאלט ניט מגלה זיין דעם סוד פון משיח דרויף טוא איך אייך באשווערין רבתי די ישראל וועל איך דר הייבין וואש זיי זיינען מיר בווילגט וויא אנגישמאקר ריח פון איין קרבן עולה וועלין זאגין מי זאת עולה וואו איז נאך וואש זאל אויך זיין שרת בבית אולמו איך זאל זוכה זיין צוא זעהן דעם כהן גדול אן גיקלייד מיט אבנים טובות אונ זאל טאן דיא עבודה אין בית המקדש וואש אין אים אינליגען דער אבן שתיה דער גרונד פעסט פון דער וועלט דאש בית המקדש איז דאש בעט פון הקדוש ברוך הוא וואש ער הייסט שלמה דוא זאלסט צוא הערין מיין זיס גישרייא וואש איך זאג קריאת שמע אין דער פריא אונ אויך דער נאכט דיא ישראל שארפין זיך אין דער תורה וואש זיא איז גישריבין מיט טינט וואש זיא איז שווארץ וויא איין ראב וואש היט דיא ישראל פון דיא מזיקים גלייך וויא זייא וואלטין אלע גיהאלטין שווערדין תלפיות דביר היכלו צום בית המקדש טוען זיך אלע קערין מיט זייער תפלה זייא האבין אים גימאכט שטארק וויא אווייזיל מיר זייא האבין גימאכט דאס בית המקדש צוא הקב"ה פאר איין תופה תחנתו גאט וואס צוא אים איז דאש גאלד אונ זילבער האט ער גיגלוסט צוא רוען אין בית המקדש זיינע חדרים האט ער גיפלאסטערט מיט גלוסטיקייט אונ די זיילין האט ער גימאכט פון זילבר : צאינה גייט אונ זעהט דעם מלך הקדוש ברוך הוא וואס ער איז גיקריינט מיט שוינקייט הנך יפה איר זייט שיין אז איר קערט איך אום צוא דער תורה וואס זיא איז בייא אייך גירויבט פון דעם בארג סיני שניך דיינע תלמידי חכמים זיינען שיין אז זייא לערנען דעם כלל ופרט פון דער תורה כחוט אזוא וויא ארויטער פאדים איז שיין אזוא ביסטו שיין אז דוא זינגסט אלויב צוא גאט כמגדל אזוא הויך וויא דיא שטאט ירושלים זייט איר אז איר היט דיא תורה :

נִדְבַּכִין מוּגְלָל · כְּלָךְ · בָּרָה כְּנוֹצְצִים כְּעֵין קָלָל · אִתִּי · יָפָתִי קִשּׁוּרַיִךְ לְהִתְכַּלָּל · לִבַּבְתִּנִי · וְאֵרַשְׂתִּיךְ נוֹגְשַׂיִךְ יִתְעוֹלָל · מַה יָּפוּ מַעְגְּלוֹתַיִךְ וְאוֹרְחֵךְ סוֹלָל · נוֹפֶת · חִכֵּךְ זֶבֶד קְדוּשָּׁה לְכָלָל : חזן לְרוֹמֵם לְגָדוֹל וּמְהֻלָּל · הַמֵּאִיר גֵּיא וְחָלָל :

(נדבכין מוגלל) עפ"ס נדבכין די אבן גלל (עזרא ו ד) (כרס) קיים (קשוריך להתכלל) לשון כלה קשוריה (ירמיה לב ב) ותקשרים ככלה (ישעיה מט יח) (וארשתיך) ל' אירוסין (יתעולל) ל' כי התעללת בי (במדבר כב) (ואורחך סולל) כדכתיב והיתה מסלה לשאר עמו (ישעיה יא) (זבד) לשון חלק מל' זבד טוב (בראשית ל כ) :

(ר"ל נדבכין מוגלל) שיבנה עם אבני שיש וכותליו יהיו קולמין ריח של קטורת ואז יאמר הקב"ה לישראל (כלך ברה) את כלי כולך ברה ונקיה (כנוצצים כעין קלל) כמלאכי השרת שנאמר עליהם ונוצצים כעין נחושת קלל (יחזקאל א ז) (אתי יפתי קשוריך להתכלל) אתי תהיה יפתי כדי לעטרך במדי ולהתקשר עמך כחתן עם כלתו ובזכות (לבבתני) אהבתני בלב ·

לכן וארשתיך לי לעולם (נוגשיך יתעולל) הנוגשים שלך יהיו לבוז ולקלון (מה יפו מעגלותיך) כשאת עולה לרגל (ואורחך סולל) ודרכך מודרך ומכוון (נופת חכך זבד קדושה לכלל) דבש של חכך ומתק לשונך הוא לכלל זבד וחלק קדושה (לרומם לגדול ומהולל המאיר גיא וחלל) לארץ וחללה :

אופן מיוסד ע"פ א"ב

גַּן נָעוּל · אִוָּה שׁוֹכֵן תַּרְשִׁישִׁים · שְׁלָחַיִךְ · בָּחַר כְּעִירִין וְקַדִּישִׁין · נֵרְדְּ וְכַרְכֹּם · גֹּמֶר תְּמוּרוֹתַיִךְ לְהַעֲשִׁין · מַעְיַן · דָּלוּחַ גָּעַל וְהָאִשִּׁים · עוּרִי · הַמְחַצֶּבֶת רַהַב לְגָזִים · בָּאתִי · וְהוֹשַׁעַתְּ לִי · דֶּרֶךְ בְּעַזִּים · אֲנִי יְשֵׁנָה זָךְ הִגְנַנִי בַּחֲרוּזִים · פָּשַׁטְתִּי · חֲלָיָתִי בְּכַרְעֵי לְתַרְזִים : דּוֹדִי · טִכְּסַנִי תַּבְנִית מֶרְכָּבוֹ · קַמְתִּי יְחַדְתִּיו כַּחֲצוּבֵי שַׁלְהֲבוֹ · פָּתַחְתִּי · כְּבוֹדוֹ חָמַק מִלְּבוֹא · מְצָאוּנִי לוֹחֲמֵי פְּצֻעוּט בְּנָוּוֹ : הִשְׁבַּעְתִּי מַחֲלָתִי לְדוֹדִי לְחַוּוֹת · מַה דּוֹדֵךְ · נָמוּ אֲלָתִי קוֹשְׁבוֹת · דּוֹדִי · סִלְסוּלוֹ בְּרִבֵּי רְבָבוֹת · רֹאשׁוֹ · עָטוּר רְכוּבוֹ בָּעֲרָבוֹת · עֵינָיו כְּיוֹנִים · פּוֹנוֹת בְּכָל

(גן נעול) תואר לישראל ע"ש שהיו גדורים מן ערוה כגן נעול (תרשישים) תואר למלאכים עפ"ס וגויתו כתרשיש (דניאל י ו) (שלחיך) כגון שהם ענפיך (כעירין וקדישין) תואר למלאכים עפ"ס בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאלתא (דניאל ד יד) (נרד) ל' הקטרה בל' ארמי ותלמוד (תמורותיך להעשין) עפ"ס ותמרות עשן (יואל ג ג) (דלוח) לשון עכירה ועפ"ס שנאמר על המצרים ותדלח מים (יחזקאל לב ב) (געל) מאס מל' ולא תגעל נפשי (ויקרא כו יא) (עורי המחצבת רהב לגזים כו') עפ"ס עורי עורי לבשי עוז זרוע ה' עורי כימי קדם דורות עולמים הלא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין הלא את היא המחרבת ים וגו' דרך לעבור גאולים (ישעיה נא ט) (זך) תואר להקב"ה (הגנני) לשון זה אלי ואנוהו (שנוי בחרוזים)

(גן נעול אוה שוכן תרשישים) הקדוש ברוך הוא שהוא שוכן בין המלאכים שנראים כתרשיש אוה את ישראל המכונים גן נעול שנעולים בעריות (שלחיך בחר כעירין וקדישין) ובחר בנגיד כמלאכים שנקראים עירין וקדישין (נרד וכרכום גמר תמרותיך להעשין) במתן תורה הקטיר נרד וכרכום להעלות העשן בגובה כתמר כי בכל דבור שיצא מפיו נתמלא כל העולם בשמים (מעין דלוח) מצרים שהם מעין נרפש ועכור שיפך תורת ה' שהיא מקור חיים (געל) מאס אותם הקדוש ברוך הוא (והאשים) וחייבם (עורי) הקדוש ברוך הוא יעור על עובדי כוכבים אותה יד (המחצבת רהב) הכורתת את מצרים הנקראים רהב (לגזים) בעבור ישראל שעברו את הים ואני באתי על הים (והושעת

כדכתיב וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאילום (שמות יב לו) (חליתי) ל' תכשיט ועדי מל' ותעד נזמה וחליתה (הושע ב ג) (פשטתי חליתי כו') כדכתיב ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב אשר באזניהם (שמות לב ג) (לתרזים) מן תרזה ואלון (ישעיה מד יד) (טכסני) מל' טכסיסי מלכות ר"ל סדרי ומנהגי מלכות (כחצובי שלהבו) כדכתיב משרתיו אש לוהט (תהלים קד) (חמק) ל' מתכות וסתר (בנוו) בבהמ"ק (מחלתי) ל' מחלה (לחוות) ל' הגדה מל' אחוה דעי (איוב לב י) (נמו) לשון אמירה בתלמוד כמו ונומיתי לו (אלתי) לשון אלה ושבועה (קושבות) ל' הקשבה והאזנה (סלסולו) שבחו מלשון סולו לרוכב בערבות (תהלים סח ה) (ברבי רבבות)

לי דרך במים עזים) (אני ישנה) במצרים והקב"ה שהוא (זך הגנני בחרוזים) שנוה ויפה אותי בחרוזים של אבנים טובות ואחר כך (פשטתי חליתי בכרעי לתרזים) בכרעי לדמות ע"א הנעשה מעץ תרזה ואלון פשטתי והורידו מעלי נזם זהב וחלי וכתם (דודי) הקדוש ב"ה (טכסני) תקן טכסיסי דגלים לד' רוחות והיה כהם צורת אריה ואדם ושור ונשר כמו (תבנית מרכבו) וכאשר (קמתי) בבוקר (יחדתיו) הייתי מייחד אותו (כחצובי שלהבות) דוגמת מלאכים החצובים מלהבות אש

ואחר כך (פתחתי) לבי לעבודת אליל ואז (כבודו חמק מלבא) חבוא ונסתר כבודו מלבא אלי (מצאוני לוחמי) חיל נבוכדנצר (פצעוני בנוו) בהיכל בבית המקדש שלו (השבעתי) אתכם (מחלתי לדודי לחוות) שתגידו ותחוו להקדוש ברוך הוא מחלתי שאני סובלת בשביל אהבתו (מה דודך נמו אלתי קושבות) והע"א הקושבת אלתי ושבועתי כמו אלי מה דודך שאתה נהרג ונגלב על ידו ואנו משיבים (דודי) הקדוש ברוך הוא (סלסולו ברבי רבבות) שבחו ברבי

שני שדיך דיא שְׁכִינָה וואס זיא איז פול די גאנצע וועלט האט זיא זיך מְצַמְצֵם גיוועזען צווישין די צווייא בַּדֵי אָרוֹן עד דר ריח פון דעם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וועט זיין אויף דער גאנצר וועלט אז עס וועט גיבויעט ווערין פון מִירְמִיל שְׁטֵיין כולד וועט גאט זאגין איר זייט אזוא חָשׁוּב בייא מיר וויא דיא מַלְאָכִים אתי מיט מיר וועסטו זיין אן גיצירט מיט צירונג לבבתני ווייל דוא ביסט צוא מיר אזוא גיליבט וויא מיין הארץ האב איך דיך פאר קְנַסְתּ אונ האב בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה דעם באצווינגער גימאכט צוא שְׁפֶּעט מה יפו וואש פאר איין שווינקייט ביסטו גיוועזען אז דוא פלעגסט עוֹלֶה רֶגֶל זיין נופת דיין נומען איז זיס אז דוא טוסט דיך באהעפטין צוא גאט לרומם צוא לויבין גאט וואס ער איז גרויס אונ איז גילויבט אונ טוט לייכטין אויף דער גאנצער וועלט :

גן נעול דיא יִשְׂרָאֵל וואש זייא זיינען אפ גיהיט פון דער עֲבֵירָה פון ניאוף וויא איין פר שלאסענער גארטין האט גאט צו זייא גיגלוסט אונ האט זייא אפ גיקליבין ער רועט צווישין מַלְאָכִים נרד מיט אלערליי בְּשָׂמִים האט גאט דיא יִשְׂרָאֵל בליבט · דעם פאר טריבטין קוואל אונ דאס פאלק פון דיא מִצְרַיִם האט ער זייא פאר שולדט אונ פר מיאוסט עורי גאט האט דער וועקט זיין מאכט אויף דיא מִצְרַיִם אזוא וויא ער האט ניטיילט דעם ים צוא מאכין פאר לירין דיא מִצְרַיִם אונ מיר איז וואַרין איין וועג אין דיא שטארקע וואסערין אני ישנה איך האב גישלאפין אין גָלוּת מִצְרַיִם האט מיך גאט אויס גילייזט דער נאך האב איך גימאכט דאס עֶגֶל האט מען מיר גיהייסין אויס טאן מיין שיין צירונג דודי גאט מיין ליבער פריינד האט מיר גיגעבין פיר דְגָלִים אין דער מִדְבָּר אזוא איין גלייכין וויא דיא מֶרְכָּבָה וואס איז אין הימיל אונ שטייא אויף אלע טאג אונ בין אים מְיַיחֵד מיט לויב אזוא וויא זיינע מַלְאָכִים וואס זיינען פון פלאם פייער פתחתי איך האב אן גיהויבין תְּשׁוּבָה צוא טאן אונ זיין כָּבוֹד איז פאר שפעטיגט גיווארין צו קומן צוא מיר דער ווייל האט מען גישטריטין השבעתי איך באשווער מען זאל זאגין פאר מיין ליבין פריינד גאט מיר זאגין אייביג דיין ליבשאפט אונ האלטין דיין גיבאט דודי מיין פריינד גאט זיין לויב איז צווישין פיל מיליאנען הייליגע מַלְאָכִים אונ איז גיקריינט אין די זיסע ליבע היכל

רננות מלאכים (ראשו שמור) בכתר מתפלות ישראל (רכוט בפרנות) (עיניו כיונים טוטת לראות (בכל חביונים) בכל מסתרים (לחיו כערוגת צומחות בושם רגיונים) דברות הר סיני היו כערוגות הצומחות בשמים המודים כי בכל דבור סילא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם בשמים (מקבלות תפלת הגיונים) הגיון לב (שוקיו רמו) נטוים שוקיו (להדוך גיאונים) לדכא ולרמוס הגאים

חֲבִיוֹנִים · לְחָיָו כַּעֲרוּגַת · צוֹמְחוֹת בּוֹשֶׂם רִגְיוֹנִים · יָדָיו
קְשׁוּטוֹת מְקַבְּלוֹת הֶגְיוֹנִים · שׁוֹקָיו רָמוּ לַהֲדוֹךְ גֵּיאוֹנִים:
חזן חִכּוֹ מַמְתַקִּים · שַׁעֲשׁוּעַ מִדְרָשׁ וְחֻקִּים · אָנָה הָלַךְ
שֶׁרַעְיָתוֹ מְדַקְּקִים וְשׁוֹחֲקִים · דּוֹדִי תְּפוּצוֹתַי יְכַנֵּס
מִמֶּרְחַקִּים · אֲנִי תִּפְאַרְתּוֹ אֲשַׁנֵּן כְּלוּהֲטִים הַמִּתְלַהֲקִים:

והחיות עד אין אלהים זולתך

כדכתיב ותנו רקבן קדשוי (דניאל ז י) (חביונים) ל' מחבוא וסתר מל' חביון עוז (טועם בכל חביונים) כענין עיני ה' צופות וגו' (משלי טו ג) (רגיונים) ל' חמדה תרגום ולא תחמוד ולא תירוג (הגיונים) ל' והגיון לבי (תהלים יט יח) ורומז לתפלה שבלב (להדוך) לשון דריכה ורמיסה מלשון והדוך רשעים תחתם (איוב מ יב) (גיאונים) לשון גיאות (מדקים) ל' הכלה ומדקה שהוא ל' כליון עד אשר הדבר דק לעפר (ושוחקים) מלשון ושחקת ממנה הדק (שמות ל' ט) (כלוהטים) מל' אש לוהט וכנוי למלאכים (המתלהקים) ל' להקת נביאים (ש"א יט כ):

(חכו ממתקים) דבריו ערבים מדברי תורה שנה (שעשוע מדרש וחוקים) שהלב משתעשע בהם ואם תשאלו אותי (אנה הלך דודך) שהוא הולך ועל זה אני משיב לכם תדעו (כי דודי תפוצותי יכנס ממרחקים) ואז (אני תפארתו אשנן) אדבר תפארתו של הקדוש ברוך הוא (כלוהטים המתלהקים) כתורת משרתי אש לוהט:

הפיוט הזה הוא ויכוח בין הקב"ה שהוא הדוד לכנ"י רעיתו והוא מיוסד על סדר א"ב כראשי חרוזיו הראשונים ובראשי החרוזים השניים משלם בירבי קלונימוס חזק · וסתרו בשלישי את מפסוקי שה"ש אבל לא הלך על הסדר להתחיל כמה שסיים הפיוט הקודם כי אם דלג על הפסוקים שבין אני לדודי ובין לא ידעתי נפשי שמתני ונדרש דרך רפיט שמעון בר יצחק בפיוטו לשבת חול המועד ולא כן עשה הפייטן ליום ראשון אבל הוא עשה חרוזיו על כל פסוקי שה"ש עד תומם:

(אודך כי עניתני) לעת (מועד מפרך הדררתני) מעבודת פרך מצרים הוצאתני להיות דרור (לא ידעתי כו') אני תמה על עצמי כי אתמול הייתי עובד בטיט ובלבנים והיום נעשיתי בן חורין ושר: (בחרתני סגל להעמית) בחרת אותי לעם סגולה לכן עתה גם כן (שפר נחלתך עולמית) תייפה את ישראל שהם נחלתך לעולם ותאמר להם דברים טובים (שובי שובי השולמית) שובי אל ירושלים ועוד תאמר להם דברים טובים וניחומים אלה: (גאלתיך) ט'(מה יפו פעמיך) בעלותך לרגל: (דמיון משכיליך יוזהר) דמותם של ת"ח המשכילים יזהירו (מראיהן כרקיע מונהר) יזהר מראיהן כזוהר הרקיע (שררך) ראש הישיבה יוזהר כמו (אגן הסהר) כעיגול הלבנה: (הצמתי) הכרתי ומתי היתה זאת (כל מעבידיך) שבדי אליל שהשתעבדו בך (בהתלונני בין בדיך) כשלנה השכינה בין שני בדי הארון שהיו בולטין ונראין כשני דדי אשה כמ"ש (שני שדיך): (וכתתי) נספתי ויסרתי את צריך (לעשן) ולכלה אותם אבל אותך (ידעתיך לאפוד ולחושן) הכרתי ובחרתי להיות נושא אפוד ותשן ע"ה הכתיפות שהם סביב הצואר ויהיה צוארך חזק (כמגדל השן) שאין אומה ולשון יכולה לשלוט בך ולשבר צוארך: (זעכתי קמיך להאמל) דעכתי וקפלתי את הקמים עליך

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי · מוֹעֵד מִפֶּרֶךְ הִדְרַרְתָּנִי · לֹא יָדַעְתִּי
נַפְשִׁי שָׂמַתְנִי : בְּחַרְתַּנִי סְגַל לְהַעֲמִית · שֶׁפֶר
נַחֲלָתְךָ עוֹלָמִית · שׁוּבִי שׁוּבִי הַשּׁוּלַמִּית : גְּאַלְתִּיךְ
מִלַּחַץ מְזוֹעִימָיִךְ · לָחוֹג חַגֵּי מְנַעֲמָיִךְ · מַה יָּפוּ פְעָמַיִךְ:
דִּמְיוֹן מַשְׂכִּילַיִךְ יוּזְהַר · מַרְאֵיהֶן כְּרָקִיעַ מוּנְהָר · שָׁרְרֵךְ
אַגַּן הַסַּהַר : הִצְמַתִּי כָּל מַעֲבִידַיִךְ · בְּהִתְלוֹנְנִי בֵּין בַּדַּיִךְ ·
שְׁנֵי שָׁדַיִךְ : וְכִתַּתִּי צָרַיִךְ לְעֶשֶׁן · יְדַעְתִּיךְ לְאֵפוֹד
וְלַחֹשֶׁן · צַוָּארֵךְ כְּמִגְדַּל הַשֵּׁן : זָעַכְתִּי קָמַיִךְ לְהַאֲמֵל ·
רְצַצְתִּים כְּקָנֶה קָמֵל · רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כַּכַּרְמֶל : חוֹשֶׁר לַחְמִי

(אודך) ט' ל"ס (תהלים קיח כח) (עניתני) ל' מענה (הדררתני) ל' דרור וחפשי (סגל) ל' והייתם לי סגולה (שמות יט ה) (להעמית) מל' לא תונו איש את עמיתו (ויקרא כה יז) (נחלתך) חואר לישראל ע"ש כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו (דברים לב ט) (השולמית) תואר לישראל גם לירושלים על דעת המתרגם תובי לותי כנשתא דישראל תובי לירושלים (דמיון משכיליך יוזהר) עם"ש והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניאל יב ג) (שררך אגן הסהר) תרגומו וריש מתיבתך כהוגא דסיהרא וכו' (הצמתי) ל' כריתה מלשון הצמתה כל זונה (תהלי' עג כז) (מעבדיך) ל' הפעיל אותם שהעבידוך (וכתתי) ל' יסורים מלשון יום צרה ותוכחה (ישעיה לז ג) (צריך לעשן) כענין ואויבי ה' כיקר כרים כלו בעשן כלו (תהלים לז כ) (זעכתי) לשון ימי נזעכו (איוב יז א) ופרש"י נקפצו כמו נדעכו (שם ו יז) (להאמל) ל' כריתה מלשון כי אמילם (תהלים קיח)(רצצתים) ל' משענת קנה רצוץ (כקנה קמל) מל' קנה וסוף קמלו (ישעיה יט ו)

עיניו זיינע אויגין קערין זיך אויף אלע באהעלטענעש זיינע קין באקין זיינען גלוסטיג אזוא וויא ביימין וואס וואקסין אין זייא גלוסטיגע בשמים ידיו זיין ווילין איז פאר שפרייט מקבל צוא זיין דיא תפלות פון דיא וואס בעטין צוא אים אונ ער איז דער הייכט צוא פאר שטויסין דיא האפערדיגע מצרים חכו זיין גומען איז זיס זיין דער מייאונג איז דיא תורה אונ מצוה וואס ער האט גיזעצט אנה דיא מצרים האבין גיזאגט וואו איז אוועק גיגאנגען אייער ליבער פריינד גאט וואס זיינע גיזעלין דיא ישראל האט מען צו רויבט אונ מען האט צו שטויסט זייא זאגין דיא ישראל אונזער פר שפרייטונג פון דעם גלות אדום וועט ער איין זאמלין פון דר ווייטערנעש אני איך וועל לויבין זיין שיינקייט צווישין ברענינדיגע מלאכים וואס זאמלען זיך איין אים צוא לויבין: אודך איך לויב דיך גאט וואס דו האסט מיר גיענפערט אין גלות מצרים

אז האסט מיך פרייא גימאכט פון מיינע שווערע ארבייט אין דער היינטיגער צייט פון פסח איך האב ניט גיוואוסט צו היטין מיך פון עבירות האב איך מיר טרם גיוועזן צוא זיין אין גלות מצרים בחרתני דוא האסט מיך אפ גקליבין פאר איין סגולה אונ דיר צוא זיין איין גיזעלין מאך שיין דיין נחלה אויף אייביג האסט מיר גיזאגט קער דיך אום פון דעם גלות מצרים דיא ישראל וואס איר זייט גאנץ מיט הקדוש ברוך הוא גאלתיך איך האב דיא ישראל אויש גילייזט פון בצווינגינגעש פון דיא וואס האבין אויף דיר אין מצרים גיצארינט אונ האב זייא גגעבין דעם זיסין יום טוב פון פסח וויא שיין זיינען דיינע טריט וואס דו ביסט עולה רגל קיין ירושלים דמיון דיינע קלוגע סנהדרין אין בית המקדש זאלין לייכטין אזו וויא דער הימיל מיט זיין ליכטיקייט אונ דער ראש ישיבה זאל לייכטין וויא דיא לבנה הצמתי איך האב פר שניטין דיינע שונאים וואס האבין מיט דיר גיארבעט אונ האב מיר גימאכט איין הארבעריג אין בית המקדש צווישין דיא צווייא שטאנגען פון דעם הייליגין ארון אזו וויא עש שטייט (שני שדיך) איך האב גרועט צווישין דיא צווייא שטאנגן פון דעם ארון וואס זייגען גיוועזן ווי צווייא בריסטין פון איין אשה וכתתי איך האב גישטראפט דיינע בליידיגער אין גיהנם אבער דיר האב איך מודיע גיוועזן אז דער כהן גדול זאל טראגין דעם חושן ואפוד ווייל דיין האלז איז שטארק וואש דוא ביסט עוסק אין דער תורה זעכתי איך האב פאר שטויסין אונ פאר שניטין דיינע פיינד וויא איין צוא שטויסיגעם שטעקין בזכות דיא תפילין וואש זייגען אויף דיין קאפ שטארק וויא דער הר הכרמל חושר

הַטְּעֻמַתְּ • בְּשֹׂבַע שְׂמָחוֹת הֶנְעַמְתְּ • מַה יָּפִית וּמַה נָּעַמְתְּ : טוּוֵי יְרִיעוֹת רִקְמָתֵךְ • יְדִידוֹת שֶׁכֵּן הֲקָמָתֵךְ • זֹאת קוֹמָתֵךְ : יַחַד רֵיחָךְ תָּמָר • קֹדֶשׁ קָדָשִׁים לְתָמָר • אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר : כְּנַסְתִּיךְ לְהָהָר הַטּוֹב • לְרָחוּשׁ דָּבָר טוֹב • וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב : לֶאֱגוֹד נִדָּחַי וְנוֹעָדַי • וְלִרְאוֹת בְּקִרְיַת מוֹעֲדַי • אֲנִי לְדוֹדִי : מָעוֹן נֶחֱרַשׁ כַּשָּׂדֶה • נָאוֹר מִזִּיוָךְ תֶּחֱדֶה • לְכָה דוֹדִי נֵצֵא הַשָּׂדֶה : נָא שְׁאַג מִמְּרוֹמִים • יֵרְדוּ לְטֶבַח רְאֵמִים • נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים : סוּרָה בְּאוֹרְךָ תַּזְרִיחַ • מִנְחָתָהּ כְּקֶדֶם תָּרִיחַ • הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ : עָלוֹז בְּשִׂמְחַת אַרְמוֹנֵךְ • וְלָרוּץ בְּיוֹם חֲתוּנָּתֵךְ • מִי יִתֶּנְךָ : פְּרָזוֹת מוֹשַׁב צְבָאֵךְ • סֶבֶב כְּחוֹז נְבִיאֵךְ • אֶנְהָגֵךְ אֲבִיאֵךְ : צִפְצוּף נוֹעַם בִּדְרָשַׁי • חֲמוּדִים מִפָּז בְּפָרָשַׁי • שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי : קֵץ אַהַב נִדְבַתְכֶם • זְמַנּוֹ מִלְּעוֹרֵר מְתִיכֶם • הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם : רְצוּצַת זָרִים וְרֵעוּלָה • קוֹמְמִיּוּת הוֹלֶכֶת וּמִתְעַלָּה • מִי זֹאת עוֹלָה : שְׁעֵה שִׁיר מִכְתָּם • חֲשָׁבֵנִי מוֹדִים וְאִיתָם • שִׂימֵנִי

בית לוי: (פי') כריכס וקולם (בשובע שמחות את פניך נעימות (תהלים טז יא) וכדכתיב ובקר וראיתם את כבוד ה' (שמות טז ז) שהיו רואין כבוד אור פניו כמו שפרש"י (טווי) לשון טוה וטוו (שמות לה כה) (ידידות שכן) ע"ש מה ידידות משכנותיך (תהלים פד ב) (תמר) לשון כתימרות עשן (שה"ש ג ו) (לרחוש דבר טוב) רומז לתורה ע"ש רחש לבי דבר טוב (תהלים מה ב) (לאגוד) לשון ויתקבצו כל"י ויהיו לאגודה אחת (ש"ב ב כה) (מעון נחרש כשדה) כדכתיב ציון שדה תחרש (ירמיה כו יח) (נאור) תואר נאור יתברך ע"ש נאור אתה אדיר (תהלים עו ה) (מזיוך תחדה) ל' תחדהו בשמחה את פניך (תהלים כא ז) (השדה) כינוי לציון (סורה) כינוי לכנ"י בגלות ע"ש גולה וסורה (ישעיה מט כא) (הדודאים) הצדיקים והפושעים ע"ש והנה שני דודאי תאנים (ירמיה כד א) (עלוז) ל' שמחה על' ועלזו לפניו (תהלים סח ה) (ולרוץ) ג"כ ל' שמחה על' ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) (פרזות כו') כדכתיב פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב (זכריה ב ח) (נבאך) תואר לישראל ע"ש והבאתי את נבאותי (שמות ז ד) (טעם) נעימות התורה (רצוצה) לשון שבירה וכנוי לישראל (ורעולה) לשון כסוי ההרעלה (מכתם) רומז לדוד ע"ש שהיה מך ותם כמו שפרש"י על פסוק מכתם לדוד (תהלים טז א) (חשבני מודים) ע"ש גם מודים חשוך עבדך

מטה לוי: לספרית (רננתים כקנים קטנה) רננתי אותם כקנים יבש ונקלן אבל אותך כנסת ישראל (ראשך עליך ככרמל) חזק וקיים כהר הכרמל : (רוצר לחמי הטעמת) הטעמת המן שהמטרתי לך בשובע ורצוי (בשובע שמחות הנעמת) אתה ישראל שנקראת (מה יפית ומה נעמת) : (טווי יריעות רקמתך ידידות שכן הקמתך) מטוה יריעות הפנים שרקמת לידידות המשכן אשר הקימות (זאת קומתך) זאת היתה מעלות לקומתך שנמחל לך עון העגל : (יחד ריחך תמר) ריח מעשים הטובים של כולכם יחד היה מתמר ועולה לפני (קודש קדשים לתמר) כתמרות עשן הקטורת בבית קודש הקדשים ביוה"כ ואני (אמרתי אעלה בתמר) לשכון ביניכם לפי שאין לכם אלא לב אחד כמו אילן של תמר ואחר כך (כנסתיך להר הטוב) להר סיני (לרחוש דבר טוב) ללמוד תורה (וחכך) היה אז מתוק כיין הטוב בנעשה ונשמע ואני כנ"י בקשתי מאתך ית"ש (לאגוד נדחי ונועדי) לקבץ נדחי באגודה אחת ולוועד עמי (ולראות) בשלש רגלים (בקרית מועדי) בירושלים ואז אהיה אני לעם קדוש לדודי (מעון) עיר ציון אשר (נחרש כשדה) בקשתנו מלפניך אתה (נאור מזיוך תחדה) מזיו אור פניך תשמח העיר הזאת (לכה דודי נצא השדה) אל עיר ציון שנחרש כשדה (נא שאג ממרומים) בקשתי תשאג מן השמים (נשכימה לכרמים) ואנחנו נשכים לבנות ביה"מ שנקרא כרם היה לידידי (סורה) ישראל הנקראים גולה וסורה (באורך תזריח) עליהם (מנחתה כקדם תריח) תריח מנחתה כימי קדם (הדודאים נתנו ריח כו') הצדיקים והפושעים שניהם נותנים ריח טוב (עלוז וכו' מי יתנך) מי יתנך שתשוב לעלות בשמחת קדשך ולשמוח כיום מתן תורה שהיא יום חתונתי (פרזות מושב צבאך סבב) בקשתנו שתסבב סיבות שתהיה ירושלים שהיא מושב ישראל שהם צבאיך פרזות (כחז נביאך) כמו שחזה נביאך (זכריה ב ח) פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה ואני אהיה לה חומת אש סביב ואז (אנהגך אביאך) שתהרס שכינתך בבית המקדש (צפצוף נועם בדרשי) בעת שאני דורש ומצפצף באמרי נועם התורה (חמודים מפז בפרשי) ובפרשי אמרים הנחמדים מפז תהא אז (שמאלו) של הקדוש ברוך הוא (תחת ראשי) לחזקני לפרש ולדרוש פנים בתורה כהלכה (קץ אהב נדבתכם זמנו מלעורר מתיכם השבעתי אתכם) מה שאמרת השבעתי אתכם שלא יעוררו אנשיכם את זמן הקץ שהיא אהבת נדבת רוחי לדעת אותי אנו מקבלים עלינו שלא לדחוק את הקץ כי אם בעתים (רצוצת זרים ורעולה) מה שכנ"י המה רצוצים ושבורים (קוממיות הולכת ומתעלה) יהיה עת שתהא הולכת בקומה זקופה ותעלה למעלה וכולם יתמהו ויאמרו (מי זאת עולה) למעלה : אך בקשתנו (שעה שיר מכתם) שעה אל תפלות ישראל שנתחברו משירי דוד שהיה מך ותם (חשבני מודים) גם מודים חשוך עבדך שלא לעבור עבירה במזיד (ואיתם) ואז אהיה תם (שימני כחותם) תחתמני על לבך שלא תשכחני

דעם מן האב איך דיך גיטאכט פאר זוכין מיט אזים אונ אפרייליך המקדש מיט דיין ליכט זאלסטו זייא שיינען אונ אירע מנחות זאלסטו זעטקייט וויא גאר שיין אונ זים ביסטו טווי דאש שפינן אונ דאש וועבן שמעקין וויא פריער דען דיא צדיקים האבין גיגעבין איין גוטין ריח פון דיא יריעות וואש איז גיוועזן צוא גידעקט דאש משכן דאש איז דיין עלוז דער פרייא אונז מיט דעם בית המקדש אזו וויא דעם טאג פון מתן היך יחד בייא גאט איז גליך גיוועזן דיא מעשים טובים פון דיא צדיקים תורה ווער וואלט דאש גיגעבין עש זאל זיין אזו פרזות דיא שטאט אזו וויא קטורת איך האב גיזאגט איך וועל רוען אין בית המקדש וואש ירושלים זאלסטו ארום רינגלען מיט אטייער פון פייער אזו וויא דיא איז הויך וויא אטייטיל בוים כנסתיך איך האב דיך גיבראכט צום בארג נביאים האבין גיזאגט איך וועל דיך פירין אונ ברייגגן צום בית המקדש סיני דוא זאלסט לערנען דיא תורה אונ דיין גומען איז גיוועזן זים וויא צפצוף ווען איך טוא דרשנען אונ ריידין אין דער תורה וואש זיא איז איין טייער ויין וואש דוא האסט גיזאגט נעשה ונשמע לאגור איין צוא גלוסטיקר פון גין גאלד זאל זיין זיין לינקע האנט אונטער מיין קאפ צו זאמלען די יודין כדי זייא זאלין קענן עולה רגל זייא אזו בעט איך מיין אונטער לעהנען מיך איך זאל אין איר קיין טעות ניט האבין קץ אהב פריינד פעז דעם צו אקערטין בית המקדש לאז נאט מיט זיין שיינקייט דעם קץ פון דער גאולה זאלט איר ניט דר וועקין פאר דר צייט דרויף דער פרייען נייא מיין פריינד אונ לאמיר גיין קיין ציון וואש זיא איז טוא איך אייך בשווערין רצוצת דיא ישראל וואש זיינען צוא בראכין צוא אקערט וויא איין פעלד נא איך בעט דיך גאט שריי אן פון דעם גיוועזן זאלסטו זייא ברייגגן קיין ארץ ישראל מיט ערויסקייט ווער איז הימיל וועלין מיר זיך פעדערין צוא בויען דאש בית המקדש דעם ווין דאש וואש גייט אויף קיין ארץ ישראל שעה פאר נאט דאש גיזאגט פון גארשין פון גאט טוחה די ישראל וואש זייגן אפ גיקערט פון דעם בית דיא ישראל אונ פאר מייד נייא פון שטארקע עבירות אונ בהעפט קיין

כַּחוֹתָם: תּוֹקֶף עוֹז אֲהָבִים · כָּל יִשְׁטְפוּן רְהָבִים · מַיִם רַבִּים: חזן מַיִם רַבִּים תִּלַּלְתָּ עֲרֵמוֹת · אַדִּיר בַּמְּרוֹמוֹת · תָּשִׁית יָם לַחֲרָמוֹת · וְנָפִיק לְךָ רוֹמְמוֹת:

עזרת וכו' עד שמו קדוש ישראל

גאולה שם המחבר משלם

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מְכוֹן לְשִׁבְתֶּךָ · וְאִם עָבַרְנוּ אֶת בְּרִיתֶךָ · אָנָּא זְכוֹר אִוּוּי חֻפָּתֶךָ · הָקֵם קוֹשֶׁט מִלָּתֶךָ · כּוֹנֵן מְשׂוֹשׂ קִרְיָתֶךָ · הַעֲלוֹתָהּ עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתֶךָ:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל שָׁלֵם סֻכֶּךָ · וְאִם תָּעִינוּ מִדַּרְכֶּךָ · אָנָּא הָצֵץ מֵחֲרַכֶּךָ · וְתוֹשִׁיעַ עַם עָנִי וּמוֹתְכֶךָ · חֲמָתְךָ מֵהֶם לְשַׁכֶּךָ · וּבְאֶבְרָתְךָ סֶלָה לְהִסְתּוֹכֶךָ:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל לִבְּךָ וְעֵינֶיךָ שָׁם · וְאִם זָנַחְנוּ טוֹב מְרוּשָׁם · אָנָּא שְׁמַע שַׁאֲגַת קוֹל צוֹרְרֶיךָ וְרִגְשָׁם · רַוֵּה מִדָּם גּוּשָׁם · וַעֲפָרָם מֵחֵלֶב יְדֻשָּׁם · וּפִגְרֵיהֶם יַעֲלֶה בָאְשָׁם:

בְּרַח דּוֹדִי אֶל מְרוֹם מֵרִאשׁוֹן · וְאִם בָּגַדְנוּ בְּכַחֲשׁוֹן · אָנָּא סְכוֹת צָקוּן לַחֲשׁוֹן · דַּלּוֹתִי מִטְּבוֹעַ רִפְשׁוֹן · גְּאוֹל נְצוּרֵי כְּאִישׁוֹן · כְּאָז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים · וְתָבִיא גְאוּלָה לִבְנֵי בְנֵיהֶם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

ומתפללים שמ"ע אתה בחרתנו יעלה ויבא והשיאנו רצה ומודים כו' ואח"כ חוזר הש"ץ הש"ע בקול רם:

(תוקף עוז אהבים) תוקף אהבה עזה היא להקב"ה עלינו (כל ישטפון) העובדי' כוכבים שנקראו רהבים ונקראו (מים רבים) לא יכריחוני להמיר אהבתך ולא על ידי חוזק ואימה ולא ע"י פתוי והסתה (מים רבים תלת ערמות) הנכנסת אותם כתל ועריכות המים ואתה ית"ש (אדיר במרומות) בקשתנו (תשית) את כוכבי' ומזלות השמימי' בשם ים (לחרמות ונפיק לך רוממות) והוציא לך שבחים משולש ורוממות: (ברח דודי) מחוץ לארץ אל בה"מ שהוא (מכון לשבתך) (ואם עברנו את בריתך) לכך אין אתה רוצה לברוח לבהמ"ק (אנא זכור אווי חופתך) חימוד בית המקדש (הקם קושט מלתך) יושר דברך שהבטחת נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים (כונן משוש קריתך) תכונן קריתך שהיא משוש כל הארץ (העלותה כו' אל שלם סוכך) אל ירושלים (הצץ מחרכך) הבט משמים (ותושיע עם עני ומותכך) מוכה ביסורים (אל לבך ועיניך שם) לבהמ"ק שאמרת והיו עיני ולבי שם כל הימים (ואם זנחנו טוב) אם עזבנו בהמ"ק שהיה מלונן בשלוה ושלמים (רוה) שבע חרבך (מדם גושם) מדם הגולה מחומר גושם (ועפרם מחלב ידושם) והאדמה אשר ישפכו שם הרוגים ידושן העפר מחלבם (אל מרום מראשון) לבית המקדש שנאמר עליו מרום מראשון מקום מקדשנו (ירמיה יז) (סכות) הקשב ושמע (צקון לחשון) תפלתי שאני לוחש לפניך (דלותי מטבוע רפשון) הנכם אותי מלטבוע ברפש וטיט בעת הזאת (גאול) ישראל (נצורי כאישון) עיניך (כאז) כמו שגאלת אותם ממצרים (בחודש הראשון)

(תהלים יח ד) (לחרמות) ל' והחרים ה' את לשון ים מצרים (ישעיה יא טו) (ונפיק) לשון הוצאה מל' ויפק רצון מה' (משלי ח לה):
(חופתך) בהמ"ק שנקרא חופה דכתיב וברא ה' על כל מכון הר ציון וגו' כי על כל כבוד חופה (ישעיה ד ה) (קושט) אמת כמו להודיעך קושט אמרי אמת (משלי כב כא) (העלותה על ראש שמחתך) דכתיב אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי (תהלים קלז ו) (מחרכך) לשון מציץ מן החרכים (שה"ש ב ט) (ומותכך) עשה פעל מן רש ואיש תככים (משלי כט יג) ויש המפרשים לשון הכאה ושבירה (לשכך) לשון וחמת המלך שככה (אסתר ז י) (ובאברתך) לשון כנף (ואם זנחנו טוב) עפ"ה זנח ישראל טוב (הושע ח ג) (סכות) מל' הסכת ושמע (דברים כז ט) (צקון לחשון) ל' צקון לחש (ישעיה כו טז) שעניינו שפיכה שיח דוגמת ולפני ה' ישפוך שיחו (תהלים קב א) כי לך שעל התפלה נופל ל' שפיכה ויציקה (דלותי) ל' הגבהה מל' דליתני (רפשון) רפש וטיט (נצורי כאישון) תואר לישראל עפ"ה יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י):

תפלה לשליח צבור בקול

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב · הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה: מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן:
מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים · וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים · אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים · לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים:

צוּ דיר וויא אַיין חוֹתָם תוקף דאש שְׁטאַרְקַייט פון דיינע גֶליבּטע יִשְׂרָאֵל זָאלין זייא נִיט פַאר פְלַייצִין דיא עֲבֵירוֹת פון גַאוָה דער שְׁטאַרְקֶר גָאט וואשׁ האָט גִימַאכְט פון דעם יָם וויא אַהוֹיכִין בַּארג תשית אַז מָשִׁיחַ וועט קוּמֶען וועט דער יָם פַאר טְרִיקִינְט ווערין וועלין מִיר דִיךְ לוֹיבִּין:
ברח דודי אל מכון לשבתך לויף מַיין פְרַיינְט גָאט קַיין יְרוּשָׁלַיִם אונ נֶוֶען חַס וְשָׁלוֹם מִיר הָאבִּין גִיזִינְדִיגְט גִידַיינְק דַיין בֵּית הַמִקְדָשׁ אונ זייא סְקַיים דַיינֶע רַייד אונ בויא דאשׁ בֵּית הַמִקְדָשׁ בְּרֵיינְג זיא אויף אויף דַיין עֶלְצְטֶע פְרֵייד:
ברח דודי אל שלם סכך לויף מַיין פְרַיינְט גָאט קַיין יְרוּשָׁלַיִם אונ אויבּ מִיר הָאבִּין גִיזִינְדִיגְט בֶּעטִין מִיר דִיךְ דוּא זָאלְסְט קוּקִין פון דַיינֶע פֶענְצְטֶער פון דעם הִימִיל אונ הֶעלְף דעם אָרִים פָאלְק וואשׁ זַיינֶען גִיוֶועזֶען צוּא נַאגֶען דוּא זָאלְסְט שְׁטִילִין פון זייא דַיין צָארִין אונ מִיט דַיין פְלִיגִיל זָאלְסְטוּ זייא צוּא דֶעקִין:
ברח דודי אל לבך ועיניך שם לויף מַיין פְרַיינְט צוּם בֵּית הַמִקְדָשׁ וואס די שְׁכִינָה טוּט דַארְטִין רוּעֶן אונ אויבּ מִיר הָאבִּין עוֹבֵר גִיוֶועזֶען דיא גוּטֶע רַייד וואשׁ אִיז אָן גִיצַייכִינְט אִין דער תּוֹרָה אִיךְ בֶּעט דִיךְ הֶער צוּא דיא שְׁטִים אונ דאשׁ גִישְׁרַייא:
ברח דודי אל מרום מראשון לויף מַיין פְרַיינְט צוּם בֵּית הַמִקְדָשׁ וואשׁ דוּא הָאסְט דער הַייכְט אֵיידֶער דוּא הָאסְט דיא וועלְט בַּשַׁאפִין אונ אויבּ מִיר הָאבִּין גִיזִינְדִיגְט פַאר דִיר מִיט לַייקֶענֶען בֶּעט אִיךְ דִיךְ פַאר נֶעם אונְזֶער גִיבֶּעט וואשׁ מִיר פַאר גִיסִין צוּא דִיר אונ דער הַייבּ אונְז פון דער טְרִינְקֶענֶעשׁ פון דיא עֲבֵירוֹת אונ לַייז אויש דיא יִשְׂרָאֵל וואשׁ זַיינֶען וויא אַשְׁוַוארְץ אַפִּיל פון אויג אַזוֹ וויא דוּא הָאשְׁט אויש גִילַייזְט דיא יִשְׂרָאֵל פון מִצְרַיִם אִין דעם עֶרְשְׁטִין חוֹדֶשׁ:

אמירים

(אסירים כו') כדכתיב מוציא אסירים בכושרות ועי' פרש"י (בענם) במצרים כי ענם מבני מצרים היה כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג) (שוע) לשון תפלה (צקונם) לשון שפיכה (שעת) לשון וישע ה' (בראשית ד ד) (במדבר כבהמה) דכתיב וינהגם כעדר במדבר (תהלים עח כב) (וזעמו) נזעמו (בפסוח וגנון) בחמלה והגנה לשון גנון והציל פסוח והמליט (ישעיה לא ה) ופרש"י פסוח דלוג ויש עוד לפתרו לשון חיים (טרם חומצה חררה כו') וכדכתיב ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם וישא העם את בצקו טרם יחמץ (שמות יב לג) וכמ"ש כי לא חמץ כי גורשו ממצרים (דוד) תואר לאברהם ע"ש מה לידידי בביתי (ירמיה יא טו) (רך לתשור) כדכתיב ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב וגו' ויתן לפניהם (בראשי' יח) (אהבוך) כאוהבים אותך והאהבים אותך (בהר הלבנון) בירושלים :

תפיוט. חזת מיוסד ע"פ א"ב

אֲסִירִים אֲשֶׁר בַּכּוֹשָׁר שֶׁעֲשַׁעְתָּ · בְּעֵנָם שׁוּעַ צִקּוּנָם שַׁעְתָּ · גּוֹי וֵאלֹהָיו יַחַד הוֹשַׁעְתָּ · דִּלַּגְתָּ קֵץ וְאַתֶּם נוֹשַׁעְתָּ : הוּמְשְׁכוּ אַחֲרֶיךָ בַּמִּדְבָּר כַּבְּהֵמָה · וְצוֹרְרֵיהֶם הֲמַמְתָּ בִּשְׁלוֹשׁ מְהוּמָה · זוֹעֲמוּ בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת בְּאַף וּבְחֵמָה · חֲנוּנֶיךָ בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן לְרַחֲמָה : טֶרֶם חֻמְּצָה חֲרָרָה חָפְזוּ לָצֵאת בְּכִישׁוֹר · יָצְאוּ לְקֵץ רָץ דּוֹד רַךְ לְתָשׁוֹר : חזן כּוֹנַנְתָּ בְּכֵן חַג בַּעֲבוֹתוֹת קָשׁוֹר · לַהֲגוֹת בּוֹ בְּקֵץ עֵרֶךְ עִנְיַן שׁוֹר : אֲהֵבוּךָ אוֹהֲבֶיךָ אוֹתָם חָנוֹן בְּהַר הַלְּבָנוֹן : חזן בְּפָסוֹחַ וְגָנוֹן · בַּעֲדָם תְּגוֹנֵן : בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה מָגֵן אַבְרָהָם :

(אסירים) ישראל שהיו אסורים במצרים (אשר בכושר שעשעת) והוצאתם בשמחה בחודש שכשר לצאת שאינו לא חום ולא קור (בענם) במצרים שנקראו ענמים (שוע צקונם שעת) שפיכת תפלתם קבלת ושמעת (גוי ואלהיו יחד הושעת) כי השכינה היתה עמהם בגלות וכשיצאו נושעת כביכול עמהם (דלגת קץ) שנים מהארבע מאות שנה שנגזרת עליהם ולא היו כי אם כמנין רד"ו (ואתם נושעת) ונושעת עמהם (הומשכו אחריך במדבר כבהמה) ההולכת אחר מנהיגה ולא אמרו להיכן אתה מוליך אותנו למקום אין זרע ומזונות (בשלש מהומה) בקש ואבן ושפרת הרשעים היו מתורפים כקש והבינונים כאבן והכשרים כעופרת (זועמו בעשר כו') נקנסו בדצ"ך עד"ש באח"ב (חנוניך בפסוח וגנון לרחמה) לרחם את ישראל כחטנים מאתך בחמלה והצלה (טרם כו' חופזו) נחפזו ישראל מן המצרים (לצאת בכישור) בבכי ושירות שהמצרים בכו על מיתת בכורים וישראל שוררו שנגאלו (יצאו לקץ רץ דוד רך לתשור) יצאו ממצרים למועד אשר רץ אברהם שנקרא דוד להביא תשורה למלאכים בן בקר רך וטוב לכך נזכר אותו בן בקר (כוננת בכן חג בעבותות קשור) כוננת לגוות אותנו לקשור קרבנות החג בעבותות בו ביום (להגות בו בקץ ערך ענין שור) ולדבר באותו זמן שהוא ט"ו בניסן בענין ערך שור בכמה ימים הוא ראוי להקרבה ולכך אנו קורין שור או כשב וגו' :

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ : מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה : וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים :

(אילו) לשון חוזק ואומץ פלאך כגבר אין איל (תהלים פח) (מתנוסס) ל' הרמה כמו נתתה ליראיך נס להתנוסס (תהלים ס ו) (נאור) תואר נאה יפה (תהלים עו ה) והוא כמנין ונהורא עמיה שרא (דניאל ב כב) (סוך מסך מסכת) שלשתם לשון מזיגה ותערובות כס כמו מסכה יינה (משלי ט ב) (רעל) ל' כוס התרעלה (ללודים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבניו כדכתיב ומצרים ילד את לודים (בראשי' י יג) (שיח) תפלה מל' ולפני ה' ישפוך שיחו (תהלים קב) (נואקיך) צועקיך (באברתך סכת) לשון באברתו יסך לך (תהלים צא ד) (עורים) כנוי למצרים ע"ש שטות מראות עיניהם (בעברתך) ל' עברה וזעם (חשכת) ל' מניעה מל' ולא חשכת (בראשית כב יב) (פצת) ל' פתיחת פה לדבר ל' ואין פוצה פה (ישעיה י יד) (תנוך) תנוך אוזן :

מָה אֵילוּ פְּלָאֵי נִסֶּיךָ · מִתְנוֹסֵס בָּם אֶת מְנוּסֶיךָ · נָאוֹר רַחֲמֶיךָ עַל כָּל מַעֲשֶׂיךָ · נִפְלָאִים יַתֵּר אֶת עֲמוּסֶיךָ : סוֹךְ מֶסֶךְ רַעַל לְלוּדִים מְסַכְתָּ · שִׂיחַ נוֹאֲקֶיךָ עֵת שָׁם הִסְכַּתָּ · עִבְרִים בְּאֶבְרָתְךָ סַכֹּתָ · עוֹרִים בְּעֶבְרָתְךָ חָשַׂכְתָּ : פַּצְתָּ תְּנוּךְ הַטּוּ וְאַל תֶּחֶטָאוּ ·

(מה אילו) כמה חזקו (פלאי נסיך מתנוסס בם) שהיית מנוסס ומרומם בם (את מנוסיך) לישראל הנסים לישועתך בעת צרתם אתה נאור ואדיר ידענו כי (רחמיך על כל מעשיך) ועם כל זה בקשתנו (נפלאים יתר את עמוסיך) שתוותר ותעשה נפלאו' עם ישראל העמוסי' מבטן (סוך מסך רעל ללודים מסכת) מאת מזג יין תרעלה למצרי' שנקראים לודים (שיח נואקיך עת שם הסכית) ובעת ששמעת והקשבת את תפלת ישראל הנואקים אליך (עברים באברתך סכת) הגנת על העבריים בכנפיך והמצרים שהיו (עורים) בדעת (בעברתך חשכת) מנעת והעברת אותם מן העולם בעברה חעם (פצת תנוך המו) אמרת המו תנוך אזנכם ואל תחטאו במצותי אשר אנכי מצוה

אסירים דיא יִשְׂרָאֵל וָואשׂ זֵיינֶען גֶיוֶועְן אִין מִצְרַיִם הָאסְטוּ זַייא אוֹיס גִיצְווּיגֶין אִין אַשֵׁיינֶע צַייט בענם שוע אִין מִצְרַיִם וָואשׂ וָוערְט אָן גִירוּפִין עֶנֶם הָאסְטוּ צוּא גִיהֶערְט זַייעֶר גִישְׁרֵייא אוּנ גָאט אִיז מִיט זֵיי אַרוֹיס גִגַאנְגֶען פוּן דֶעם גָלוּת אוּנ הָאט אִיבֶּר גִיהִיפְּט אוּנ קְלֶעגֶר גִימַאכְט דָאשׂ גָלוּת פוּן מִצְרַיִם ומשכו זַייא הָאבִּין זִיךְ גִיצְווּיגֶין נָאךְ דִיר אִין דֶער מִדְבָּר ווִיא אַיין בְּהֵמָה אוּנ זַייעֶרֶע בַּלֵיידִיגֶער הָאסְטוּ פַאר טוּמֶעלְט מִיט דְרַייא פַאר טוּמְלֶענֶעשׁ וזעמו זַייא זֵיינֶען גִישְׁלָאגִין גִיוָוארִין מִיט צֶעהֶען מַכּוֹת מִיט צָארִין דַיינֶע לַייט וָועלִינֶע יִשְׂרָאֵל הָאסְטוּ בַּארֶעקְט אוּנ אִיבֶּר גִיהִיפְּט צוּא דֶער בַּארֶעמֶען טרם אֵיי דֶער זוֹיעֶר טֵייג אִיז זוֹיעֶר גִיוָוארִין הָאבִּין זַייא גִיאַיילְט אַרוֹיס נַיין מִיט רֶעכְט פַארְטִיקַייט יצאו אִין דֶר צַייט אַז אַבְרָהָם אִיז גִילָאפִין בְּרֵיינְגֶען אַיין וַוייכֶע רִינְד צוּא דִיא מַלְאָכִים וָואשׂ זַיינֶען גִיקֻמֶען אִים אַבְּשׂוֹרָה זָאגִין אַז יִצְחָק וָועט גִיבָּארִין וֶוערִין כונת הָאסְטוּ גִיבָּאטִין דִיא זָועלְבִּינֶע צַייט אַז מֶען זָאל מַאבִין יוֹם טוֹב אוּנ מֶען זָאל הַיינִפִין פִיל קָרְבָּנוֹת להגות אוּנ מֶען זָאל לֵיינֶען וַועכְצֶעהֶן טֶעג אִין נִיסָן דִיא פָּרָשָׁה פוּן שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז אהבוך דִיא יִשְׂרָאֵל וָואשׂ הָאבִּין דִיךְ לִיבּ דְרוּם הַייסִין זַייא דַיינֶע לִיבּ הָאבֶּער דֶער בַּארֶעם דִיךְ אִיבֶּר זַייא מִיט דֶעם בוֹיאוּנג פוּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיבֶּער הִיט זַייא אוּנ בַּשִׁיץ זַייא פוּן אַלֶעם בֵּייזִין :

מה אילו וָואשׂ פַאר אַשְׁטַארְקַייט אִיז דַיינֶע נִסִּים דוּא דֶער הַייכְסְט מִיט דַיינֶע נִסִּים דִיא וָואשׂ פְלִיעֶן צוּא דִיר נאור דוּא לִיכְטִיגֶער גָאט דַיין דֶער בַּארִימְהַקַייט אִיז אוֹיף אַלֶע דַיינֶע וָוערְק מִיר בֶּעטִין דִיךְ גָאט פַאר מֶער דַיינֶע קִינְדֶער מִיט דִיא וָואשׂ זַיינֶען גִילָאדִין מִיט מִצְוֹת פוּן דֶער מוּטֶערְם לֵייבּ סוך מסך אַיין כּוֹס פוּן פוּרְעָנִיּוֹת הָאסְטוּ אָן גִישֵׁייַנְקְט צוּא דִיא מִצְרַיִם וָואשׂ הַייסִין לוּדִים שיח דִיא תְּפִלָּה וָואשׂ דִיא יִשְׂרָאֵל הָאבִּן דִיךְ גִיבֶּעטִין אִין דֶער צַייט הָאשְׂטוּ פַאר נוּמֶען עברים דִי יוּדִין הָאסְטוּ מִיט דַיינֶע פְלִיגִיל בַּאשִׁיצְט אוּנ דִיא מִצְרַיִם הָאסְטוּ גִישְׁלָאגִין מִיט דֶר מַכָּה פוּן חוֹשֶׁךְ מִיט צָארִין פצת דוּא הָאסְט גִירֶעט צוּא דִיא יִשְׂרָאֵל זֵיי זָאלִין נֵייגִין נַייעֶרֶע אוֹיעֶרִין צוּ דַיין גִיבָּאט אוּנ זָאלִין נִיט דִינְדִיגִין פִיל.

פְּסִילֵי פוֹרְכִים לְעוּמָּם לוֹהֲטוּ : חזן צֹאן לַפֶּסַח מִשְׁכוּ וְשַׁחֲטוּ ׃ צַדְּקוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ בְּיוֹם אֶחָד בַּל תִּשְׁחָטוּ ׃ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ לְרַחֲמֵנוּ ׃ מִפְּעָלוֹתֶיךָ לְרוֹמְמֵנוּ ׃ חזן מְעוֹרֵר רְדוּמֵינוּ ׃ מַרְעִיף מְרוֹמְמֵנוּ ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים ׃

קָמֵי קְהָלֶךָ ׃ קִצַּצְתָּ בְּחֵילֶךָ ׃ קָפַצְתָּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת מַהֲלָךְ ׃ קְנוֹת לְךָ עַם מְיַחֲלָךְ ׃ רִשַּׁפְתָּ צָרִים ׃ רִבּוּעַ מַכּוֹת צוֹרְרִים ׃ רָאֹה יִרְאוּ כֵּן יְצוּרִים ׃ רוֹמֵם צוּרִים ׃ בְּשִׁלּוּחַ צִירִים ׃ שַׁחַת מְשׁוּלֵי קַשׁ בְּסֵתֶר (ס״א באוסר) ׃ שִׁלּוּם קַרְנוֹת עֶשֶׂר ׃ שַׁלְהֲבֵם כְּאָכְלוֹ קַשׁ בְּחוֹסֶר ׃ שְׁטַר תַּכְלִית מַכּוֹת עֶשֶׂר ׃ תַּמּוּ בְּרוּחַ זִלְעָפוֹת ׃ תְּמִימִים כִּיָּצְאוּ בְּתוֹעָפוֹת ׃ חזן תְּחַזֵּק יָדַיִם רָפוֹת ׃ תִּפְסוֹחַ עָלֵינוּ כְּצִפֳּרִים עָפוֹת ׃

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ ׃ וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא ׃

עֵרֶב אֲשֶׁר עָלָה אֶת עַם הִסְבַּבְתָּ ׃ בְּכָשְׁלוֹ נוֹקְשׁוּ עֲשׂוֹת זָרוֹת תִּעַבְתָּ ׃ וּמִכִּסְלֵי כּוּר הֵם לְךָ חָצַבְתָּ ׃ וְכִתְעוֹת הָאסַפְסוּף בְּלִי לִתְעוֹת צִוִּיתָ ׃ וּמֵאָז מַכְאוֹב כְּדַעַת הִבְלַגְתָּ וְהִרְהַבְתָּ ׃ וּלְהַעֲלוֹת תַּעַל לְתַאַל תָּאַבְתָּ ׃

מתהכם לקחת לאן לפסח ולשחוט את תועבות מצרים לעיניהם (פסילי פורכים) פסילים של מצרים המעבידי' את ישראל בפרך (לעומם לוהטו) לעומת עיניהם נשרפו באש לוהט כמו שנאמר (צאן לפסח משכו ושחטו) ויראתם היתה מול עלה יתף שמצוה הוא לשחוט קרבן פסח (צדקו) זה הקב״ה שהביו לדיקים במצוה זאת (אותו ואת בנו ביום אחד בל תשחטו) שאם שחטתם ביום האם לא תשחטו הבן לפסח (מחשבותיך) יהיו (לרחמנו מפעלותיך לרוממנו) תעשה פעולות לרומם קרננו (מעורר רדומינו) אתה ית״ש אשר תעורר ותחיה את הנרדמים בעפר (מרעיף) ותרעיף טל של תחיה אתה (מרוממנו) המרומם ומקים אותנו מן העפר: (קמי קהלך) מצרים הקמים על ישראל שהם קהלך (קצצת בחילך) תהכת אותם בכחך (קפצת חמש מאות מהלך) וקפצת משמים לארץ מצרים שהוא מהלך חמש מאות שנה (קנות כו׳) לקנות לך המיוחלים לך (רשפת צרים) שרפת האויבים (רבוע מכות צוררים) כל מכה שהיתה על המצרים הצוררים היתה של ארבע מכות כדעת ר׳ אליעזר (ראה יראו כן יצורים) בקשתנו שיראו כן יצורי עולם (רומם צורים) כשירומם את ישראל הנקראים צורים (בשלוח צירים) בשלוח שלוחים אליהו ומשיח (שחת משולי קש באוסר) לשחת בית עשו שנמשלו לקש בבית האסורים (שלום קרנות עשר) יושלמו ויתמו עשר הקרנות (שלהבם) שרוף אותם (כאוכלו קש בחוסר) כמו שנשרפו המצריים כקש ונחסרו מן העולם כמ״ש יאכלמו כקש (שטר תכלית מכות עשר) ותגבה משמלך תכלית השטר שדברת על יד נביאיך להכות אותם בעשר מכות כמו המצריים (תמו) פסו המצריים (תמימים) ישראל (כשיצאו בתועפות) כמו שיצאו בחוזק (כן תחזק) גם עתה אותנו שים לנו ידים רפות (תפסוח עלינו) ותפסוח עלינו לגאלנו במהירות (כצפרים עפות) כצפרים הפורחי׳ במהירות ואז (ימלוך) כו׳: (ערב רב אשר עלה את עם הסבבת) עם עמך ישראל הסבבתם דרך המדבר (בכשלו) הערב רב במעשה העגל (נוקשו) הוכשלו ישראל עמם (עשות זרות תעבת) לעשות עבודת כוכבים שתעבת (ומכסלי כור) ומכסלות וטפשות כור הברזל ממצרים (הם לך חצבת) חצבת את ב״י להיותם לך (וכתוע כו׳ צוית) וצויתם שלא יתעו כהוע האספסוף (ומאז מכאוב כדעת) וכאשר ידעת אז מכאוב לב מחמת חטא העגל (הבלגת והרהבת) חיזקת והרהבת בנפשך עוז לבלתי התבונן בו (ולהעלות תעל לתאל תאבת) ורצית וחשקת להעלות רפאות תעלה לשברון של ישראל

(פורכים) תואר למצרים עפ״ה ויעבידו מצרים את בני ישראל בפרך (שמות א׳ יג) (מרעיף) לשון ירעיפו שמים (ישעיה מה ח) : (קמי) מתקוממי ר״ל הקמים עליהם (בחילך) בכחך (קפצת) ל׳ קפיצה (קנות) כמו לקנות (רשפת) ל׳ שריפה מל׳ רשפיה רשפי אש (שה״ש ח) (צורים) ישראל נקראו צורים עפ״ה כי מראש צורים אראנו (במדבר כג) (צירים) שלוחים (שחת) כמו לשחת (משולי קש) המאמרים האלו מיוסדים על נבואת עובדיה שאמר כה אמר ה׳ אלקי׳ לאדום שמוע׳ שמענו מאת ה׳ וציר בגוים שולח קומו ונקומה עליה למלחמה וגו׳ והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה׳ דבר (שלום) לשון השלמה וכליון (שלהבם) עשה פעל מן שלהבת (זלעפות) ל׳ בהלה ורעדה (תחזק ידים רפות) עפ״ה חזקו ידים רפות כו׳ אמרו לנמהרי לב חזקו אל תיראו הנה אלהיכם נקם יבוא גמול אלהים הוא יבוא ויושעכם (ישעיה לה ג׳ ד׳) (תפסוח עלינו כצפרים עפות) כדכתיב כצפרים עפות כן יגן ה׳ צבאות על ירושלים גנון והציל פסוח והמליט (שם לא ה) : (ערב אשר עלה) כדכתיב וגם ערב רב עלה אתם (שמות יב לח) (ומכסלי) לשון כסילות וטפשות (כור) כנוי למצרים עפ״ה ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים (דברים ד כ) (הם לך חצבת) כדכתיב להיות לו לעם נחלה (שם) (האספסוף) ערב רב כפרש״י על והאספסוף אשר בקרבו (במדבר יא ד) (הבלגת) ל׳ חוזק כמו המבליג שוד (עמוס ה ט) (תעל) ל׳ רפואות תעלה (ירמיה ל׳ י״ג) ופירש רש״י תעלה רפואה ל׳ הועיל (לתאל) לשון שברון מן מתאלף

דיא אפ געטער פון מצרים וואש זייא האבין דארטין גידינט מיט ישראל זיינן ווארין פר פלאמט פר אירע אויגין צאן דרום האט ער גישאפט מען זאל נעמן אשאף צוא אקרבן פסח ווארום דיא אפ גאט פון מצרים האט גיהייסין טלה ווען מען האט גישאכטין דיא מוטר פון שאף אויף אקרבן פסח זאל מען מאכין גירעכט דיא מצוה וואש גאט האט גיבאטין אים אונ זיין זון טאר מען ניט שעכטין אין איין טאג אונ זאל ניט נעמן דאש זעלביגע לעמלע אויף אקרבן פסח מחשבותיך מיר בעטין דיך גאט אז דו זאלסט קערין דיינע גידאנקען אונ דיינע ווערקונג צו דער בארעמען אונ צוא דער הייכין אונז דער וועק דיא מתים מאך טריפין אויף דיא דעם טל פון לעבין פון דעם הימיל:

קמי קהלך דיא פיינד פון דיינע איין זאמלונג פון דיא ישראל האסטו פאר שניטין מיט דיין כח דוא האסט גישפרונגן פון דעם הימיל וואש איז פינף הונדערט יאר גאנג אונ האסט דיר גיקויפט אפאלק וואש זייא האבין אויף דיר גיהאפט רשפת דוא האסט פאר ברענט די בלייידיגער אונ דוא האסט גישלאגין מיט מכות וואש איטליכע מכה איז גיוועזן צוא נויף גיבונדין מיט פיר מכות רומם דער הייך דיא פרומע אונ שיק שלוחים דיא גאנצע ישראל וואש זיינען ארויש גיגאנגן מיט שטארקייט דוא זאלסט שטארקין דיא שלאפע הענט זאלסט אויף אונז איבר הופין אונ זאלסט איילן אזו וויא דיא פויגלן וואש פליען גיך:

ערב אשר עלה דש ערב רב וואש איז אויף גיגאנגן מיט די ישראל וואש דוא האשט זייא גימאכט ארום רינגלען דעם מדבר דורך זייער שטרויכלונג זייען דיא ישראל אויך גישטרויכלט גיווארין צוא מאכין איין אפ גאט וואש פאר דיר איז אום ווערדיג אונ פון דיא נארישקייט פון מצרים האסטו זייא מקבל גיוועזן צוא דיר אונ דו האסט גיבאטין אז דאש נארישקייט פון דעם ערב רב זאלין מיר נישט טאן אונ איידער דוא האסט דיא וועלט באשאפין האסטו גיזעהען אז דער מענטש וועט זינדיגין האסטו אים גישטארקט אונ האסט אים גימאכט אז ער קאן תשובה טאן ווייל ער לעבט אונ דוא גלויבסט צוא דער תשובה

וּכְתַבְנִית אֲשֶׁר הֱמִירוּךָ לְעֵין כָּל חִבַּבְתָּ · שׁוֹר בְּעַד שׁוֹר לְתַשּׁוּר הֵסַבְתָּ · וְעַל כָּל תְּשׁוּרָה תְּשׁוּרוֹ שִׂגַּבְתָּ · שְׁמָצָם הָעֱבַרְתָּ · דָּפְיָם הִצַּלַּלְתָּ · קִצְפָּם הֵשַׁבְתָּ · לְהַתְלָם חָשַׁבְתָּ · וְיִשְׁעָם קֵרַבְתָּ · בְּוַעֲדָם נִצַּבְתָּ · וּבְקִרְבָּם נִשְׂגַּבְתָּ וְנִתְקַדַּשְׁתָּ:

חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

שם המחבר אלעזר ברבי קליר

אָז עַל כָּל חַיְתוֹ יַעַר נִשֵּׂאתָ שׁוֹר · וְעַל כָּל נִיחוֹחַ עוֹלִית תְּשׁוּרַת שׁוֹר · לְיַצִּיר כַּף רָצִיתָ בְּהַטָּבַת פַּר שׁוֹר · לְחַוּוֹת כִּי בְּהַרְרֵי אֶלֶף כּוֹנֵן כֹּחַ שׁוֹר: עֹלָה וַיּוּחַם שֵׁמוֹת חֲמִשָּׁה · עֵגֶל פַּר אֶלֶף שׁוֹר בָּקָר כְּלֶדֶת חֲמִשָּׁה · זְמַן כִּפּוּר בְּעַד נֶפֶשׁ נְקוּבַת חֲמִשָּׁה · נֶפֶשׁ רוּחַ חַיָּה נְשָׁמָה יְחִידָה מֵחֲמִשָּׁה · רָץ אֶל בָּקָר אָב בְּזֶה מוֹעֵד · עֵת אֲשֶׁר גְּדוּדִים לְהַזְמִין וָעֵד · בְּכֵן זִכְרוֹן שׁוֹר אָהַג בְּזֶה מוֹעֵד · שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז לִהְיוֹת לִי לָעֵד: יוֹקְשִׁים כְּהִתְעוּ זוּ בְּמַעֲשֵׂה הָעֵגֶל · רַבִּים עָלְצוּ וּפָצוּ אֵין יְשׁוּעָתָה לְסֶגֶל · רָם כְּחָפֵץ לְהַצְדִּיק מְלֻמֶּדֶת עֵגֶל · חַק בְּלֶדֶת שׁוֹר בְּלִי לְהַזְכִּיר עֵגֶל: בְּטוּ מָרֵי דְלִי רוֹעֲדָבָה קָשׁוֹר · בְּעַם הַמְּמִירִים כָּבוֹד בְּתַבְנִית שׁוֹרִי יָהּ הוֹדִיעָמוֹ כִּי נִחַם בְּאוֹרַח מִישׁוֹר · לְכָל

נשם (איכה ג) (לתשור תשורה תשורו) שלשתן ל' דורון ומנחה פי' קרבת ראיית פני מלך אדם תשור מל' ותשורה אין להביא (ש"א ט) (הסבת) כמו הסיבות (שגבת) הגדלת ורוממת ל' השגבתו כי ידע שמי (תהלי' צא) (שמצם) לשון לשמצה בקמיהם (שמות לב כה) (דפים) ל' גנאי מל' תתן דופי (תהלים נ) פירש"י דבר גנאי (הצללת) ל' שקיעה מל' צללו כעופרת (שמות טו) (קצפם השבת) כדכתיב וינחם ה' על הרעה (שם לב) (להתלם) ל' לשון התול להכביה (יחזקאל כח) ופירש"י לשון התול מעשה בגדים ורמים (בועדם נצבת) כדכתיב וירא כבוד ה' אל כל העם (ויקרא ט כג) או פעם"ה אלהים נצב בעדת אל (הב) תואר לאברהם פעם"ה כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז ה) (גדודים) גדודי עליון המלאכי' (אב) כמו אהבה (יוקשים) כנוי לערב רב (זו) תואר לישראל פעם"ה עם זו יצרתי לי (ישעיה מג כא) עם זו קנית (שמות טו) (עלצו) ל' שמחה מלשון עלז נבי כמ' (ש"א ב א) (לסגל) תואר לישראל פעם"ה להיות לו לעם סגולה (דברים ז ו) (רם) הקב"ה (מלומדת עגל) תואר לישראל פעם"ה והסרים עגלה מלומדה (הושע י יא) (חק) חקק · נחם הפ"ס לכוי דוגמ' ונחם אלהים (שמות

(וכתבנית אשר המירוך) כמ"ש וימירו כבודם בתבנית שור (לעין כל חבבת) הראית לעין כל חיבתם (שור בעד שור לתשור הסבת) עשית סיבה למחול לחטא העון במה שאמרת להביא תשורה עגל לקרבן לכפר על עון העגל כמ"ש קח לך עגל בן בקר וגו' (ועל כל תשורה תשורו שגבת) והגדלת קרבן שור על כל קרבנות כי בכל מקום כתיב שור או פר לפני שאר המינים (שמצם) שמץ של העגל (העברת) (דפים) דופי של העגל (הצללת) השלכת במצולות ים (קצפם) הקצף שהיה ראוי לבוא עליהם (השבת) הסרת (להתלם) חשבת) חשבת לרפאם (בועדם נצבת) להשכין שכינתך בתוכם (בקרבם נשגבת ונתקדשת) שהעידו שאתה אלהים (חי וקים) וכו': אז על כל חיתו יער נשאת שור) שהפרשת שור לקרבן מבין כל החיות (ועל כל ניחוח עלית תשורת שור) שהקדמת אותו בקרבנות לפר לאיל ולשעיר (ליציר כף רצית) לאדם הראשון שהיה יציר כפיך נתרצית (בהטבת) בהיום של (פר שור) (לחוות) להגיד (כי בהררי אלף) יותר מבהמות אלף (כונן כח שור) לקרבן (עלה ויוחם) השור להיות נקרא (שמות חמשה) ואלו הן השמות עגל · פר · אלף · שור · בקר (כלדת חמשה) כמו שיש ה' ספרים לתורה (וזמן כפור כו' מחומשה) וזמן השור לכפר בעד נפש שיש לה גם כן ה' שמות ואלו הן (נפש כו') (רץ אל בקר אב בזה מועד) אל הבקר רץ אברהם בזה העת (עת אשר גדודים להזמין ועד) בעת אשר הזמין וכינס את המלאכים לסעודה (בכן זכרון שור אהג בזה מועד) לכן אהגה ואעסוק בזה המועד בזכרון שור לקרות בתורה פרשת (שור או כשב או עז) (להיות לי לעד) זכותו של אברהם אבינו (יוקשים כהתעו זו) ערב רב כאשר התעו עם זו (במעשה העגל רבים עלצו) הע"ג שמחו ופצו ואמרו (אין ישועתה לסגל) אין תקוה לעם סגולה (רם כחפץ להצדיק מלומדת עגל) וכאשר חפץ הקדוש ברוך הוא להצדיק את ישראל שנקראים עגלה מלומדה (חק בלדת שור בלי להזכיר עגל) לכן חקק בתורה שור או כשב או עז כי יולד וכלא אין שור נולד אלא עגל אלא שלא להזכיר מעשה עגל אמר שור כי יולד (בטו מרי דלי כו' בתבנית שור) אמרו הע"ג הנמשלים למר מדלי לקשור ולאדוק הרבה רעה בעם הממירים כבוד ה' בתבנית שור לספר מדור לדור (יה הודיעמו

דאס איז איין היילונג צוא אירע זינד וכתבנית חאטשע זייא האבין גיזינדיגט מיט דעם עגל האסטו פארט זייא גיליבט אונ האסט פאר געבין זייערע זינד האסט גיהייסין אהרן הכהן ברייננען איין אקס זאל זיין אפפרה דעם קרבן האסטו גישטארקט מיין פון אלע קרבנות דאס דוא האסט גיהייסין צום ערשטין ברייננען אים שמצם זייערע זינד האסטו גימאכט איבער פירין אלע זייערע עבירות האסטו מוחל גיוועזן אונ האסט זייא גימאכט קלאר אונ זייער צארין האסטו ווידער גיקערט דוא האסט זייא גינעהענט אונ גידאכט צוא היילין אונ צוא העלפין זייא צווישין זייערע איין זאמלונג טוסטו שטיין אונ צווישין זייא ביסטו ווארין גישטארקט אונ גהייליגט :

אז על כל חיתו יער פון לאנג אן האסטו דער הויבין פון אלע חיות איין אקס פאר אקרבן אונ איבר אלע קרבנות האסטו אויף גיהויבין דעם קרבן פון איין אקס ליציר צוא אדם הראשון ביסטו באוויליגט גיווארין מיט אקרבן פון איין אקס צוא זאגין אז דער אקס פון אדם הראשון איז גיוועזן זיין פאשע מויזיגט בערג נראו עלה ויוחם מיר גיפינען אין דער תורה וואש עש איז פינף ספרים פאר האנדין שטייט אז דער אקס האט פינף נעמען זומן דער אקס איז אן גיגרייט מכפר צוא זיין פאר דער נשמה וואס זיא הייסט פינף נעמען (נפש רוח חיה נשמה יחידה) רץ אל בקר אין דעם יום טוב פון פסח איז אברהם גילאפין נאך דער רינדר אין דער צייט אז ער האט דיא מלאכים אויף דער סעודה איין גיזאמילט בכן דרום טוא איך ביידין אונ דער מאנן אונ לייענן דיא פרשה (שור או כשב) דאס איז איין עדות איך זאל דער מאנען דעם זכות פון אברהם יוקשים דאס ערב רב אז זייא האבין גישטרויכילט מיט דעם עגל האבין זיך פיל גיפרייט אונ האבין גיזאגט אז זייא ווערין שוין קיין הילף ניט האבין רם אז דער הויכער גאט האט גיוואלט מאכין גירעכט דיא ישראל פון דעם עגל רופט ער אן איין קאלב וואש ווערט גיבארין שור כדי ער זאל ניט דער מאנען דעם נאמן עגל דער וויל זייא האבין דאס עגל גימאכט בטו דיא רשעים וואש האבין אין דיר ניט גיגלייבט האבין גירעט שלעכטע רייד בעם דיא ישראל האבין פאר ביטין גאטש כבוד און אנשטאלט פון איין אקס אונ האבין גיזאגט ער ווערט זייא ניט מוחל זיין יה

עוֹרְכֵי שַׁי הִקְדִּים קָרְבַּן שׁוֹר: קוֹל צִפְצְפָה יוֹנַת אֵלֶם אֵיךְ
בִּי יִבָּחֵר · בְּקוֹל עֲנוֹת אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי חַג לַיְיָ מָחָר ·
לְפִדְיָה נָתַן שׁוּעַ בְּלִי עוֹד לְהִתְעַתֵּר · כִּי תָמוּר חַג מָחָר
חֲגִיגַת שׁוֹר לְחַג בָּחַר: יוּקַשׁ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תָּעוּ
בִּלְעָדַי · יְכֻפַּר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי: חִין רְצוּי שְׁלֹשֶׁת
אֵלֶּה יַגִּישׁוּ עֲדַי · וְאֶזְכְּרָה לָמוֹ בְּרִית שְׁלֹשֶׁת עֲדַי:

כי נתם בתורת מיסור) והס״ו כדי להודיעם כי נתם בתורת מיסור שמחל להם אותו עון לכן (לכל עורכי שי) לכל הקרבנות (הקדים קרבן שור) להודיע שהם חביב השור לפניו ואין הסרחון ההוא עולה על לבו (קול צפצפה יונת אלם) אלו ישראל המכונים בשם יונת אלם הם צפצפו בקול לאמר (איך בי יבחר) הקב״ה (בקול ענות אשר שמעתי) אחר ששמעתי בעגל בקול ענות (חג לה׳ מחר) (לפדיה נתן שוע) לאידם ולשברם על כלי נתן נדיבות (בלי עוד להתעתר) שלא יתחרו עוד השובדי כוכבים (כם כי תמור) תחת החטא שאמרו חג לה׳ מחר (חגיגת שור לחג בחר) בחר הקב״ה קרבן שור לחגיגה (יוקש אלה אלהיך אשר תעו בלעדי) המוקש והכשלון על דיבור אלה אלהיך אשר תעו ערב רב ואמרו שיש בלעדי אלהים (יכופר אלה) יכופר החטא שאמרו אלה אלהיך (באלה הם מועדי) (רצוי שלשת אלה יגישו עדי) אמר הקדוש ברוך הוא כשיזכירו עדת ישראל לפני הנסים והטובות שעשו להם בג׳ רגלים שכתוב בהם ג״פ אלה ב״פ אלה מועדי ה׳ וחד אלה הם מועדי (ואזכרה למו ברית שלשת עדי) בזכות זה אזכור להם ברית שלשת האבות שהעידו על אחדותי:

יג ח) (שי) ל׳ תשורה ודורון מל׳ יובילו שי למורא (תהלים עו יב) (צפצפה) ל׳ צפצוף (יונת אלם) מושל לישראל עפ״ש יונת אלם (תהלים נו א) (לפידה נתן שוע) מל׳ הם כפידו לכן שוע (איוב ל כד) ופידו הוא ל׳ שבר ושוע הוא ל׳ נדיבות (להתעתר) לשון אל תתער במרעים (תהלים לז א) (יוקש) ל׳ מוקש וכשלון (עדי) רומז לאבות:

אֵל נָא לְעוֹלָם תּוּעֲרָץ וּלְעוֹלָם תּוּקְדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא · הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ · כִּי אַתָּה הוּא
מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ נֶצַח · נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עֻזּוֹ · פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ · רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח ·
תּוֹקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ:

במקום קהלות מרגין זה ומתחילין ובכן ואמרתם זבח פסח

וּבְכֵן שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד: (שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז כִּי יִוָּלֵד):

עיין א״ב

שׁוֹר אֲשֶׁר מֵאָז עָלַי עוֹפֶר פֶּסַח · בְּמַקְרִין וּמַפְרִיס תַּת כָּפְרוֹ שָׂח · גְּמוּלָיו צוּר צוּ עָלֵימוֹ
לִפְסוֹחַ · בְּאוֹמֶר וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח הוּא לַיְיָ אֲשֶׁר פָּסַח: שור

שׁוֹר דָּרַשׁ אָב לְהַאֲרִיחַ קְרוּאֵי אֵל · הֵכִין עֻגוֹת מֵאָז לְהַמְשִׁכוּ אַחֲרֵי אֵל · וּבְצִדְקוֹ חָפְשׁוּ
יִשְׁרֵי אֵל · אֲשֶׁר פָּסַח עַל בָּתֵּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: שור

שׁוֹר זְעַם יְחוּמֵי אֲרַם נַהֲרַיִם · חִיבּוּ בְּתַבְנִיתוֹ לָשׁוּב אֲחוֹרַיִם · טוֹב זָכַר לָמוֹ יוֹשֵׁב כְּחוֹם
צָהֳרַיִם · בְּמִצְרַיִם בְּנָגְפּוֹ אֶת מִצְרָיִם: שור

מטה לוי

(שור אשר מאז עלי עופר פסח) שור אשר מאז בימים שעברו כפר על חטאו של אדם שפסח והיה מעייל בכל העולם כאיל בחור (במקרין ומפריס) כמ״ש וחיטב לה׳ משור פר מקרין מפריס (תת כפרו שח) דיבור האדם לתת כפרו שור שקרנותיו קודמות לפרסותיו (גמוליו צור צו עלימו לפסוח) אמר שה לפסוח על בניו והיכן צוה (באומר) שי (ואמרתם זבח פסח הוא לה׳ אשר פסח) מכבר על אה״ר (שור דרש אב) א״א רץ ויקח בן בקר (להאריח קרואי אל) להאריח ולהאכיל המלאכים שהם קרואי אל (הכין עוגות מאז) ואז הכין להם עוגות (להמשכו אחרי אל) לרמז לישראל שימשכו ללכת במדבר אחרי אל שיאפו את הבצק עוגות (ובצדקו חופשו ישרי אל) ובזכות צדקו נפדו ישראל (אשר פסח כו׳): (שור זעם יחומי ארם נהרים) מעשה עגל הביא זעם הש״י על בני אברהם אשר בא מארם נהרים (חיבו בתבניתו לשוב אחורים) עד שנתחייבו על ידי תבנית עגל לשוב לגלות כמ״ש וישובו ויחנו לפני פי החירות (טוב) אבל האל הטוב (זכר למו) זכות אברהם אשר היה (יושב כחום צהרים) כמו שזוכר להם (במצרים בנגפו את מצרים)

בית לוי

(שופר) מל׳ שופר האולים (שה״ש ב ט) ופרש״י איל בחור (במקרין ומפריס) כמ״ש וחיטב לה׳ משור פר מקרין מפריס (תהלים סט לב) (שח) דבר (גמוליו) כניו מל׳ כגמול עלי אמו (תהלים קלא) (צור) הקב״ה (אב) תואר לאברהם עפ״ש כי אב המון גוים נתתיך (בראשית יז ה) (להאריח) ל׳ סעודה מל׳ וארוחתו ארוחת תמיד (מ״ב כה ל) (קרואי אל) מלאכים (חופשו) ל׳ חפשי ישלחנו (שמות כא) (שור) רומז לעגל (יחומי) ל׳ יחממני אמי (תהלים נא) (ארם נהרים)

גאט האט גימאכט וויסן אז ער האט זיי מוחל גיוועזן מיט רעכט פארטקייט פאר אלע קרבנות פון דעם משכן האט ער גיפעדערט איין אקס פאר א קרבן קול דאס קול פון ישראל וואס ווערט אן גירופין (יונת אלם) טוען ריידין וויא אזו זאל גאט אין מיין תפלה אויס דער וויילן בקול אז איך האב גימאכט הערין מיט מיין קול ביא דעם עגל (חג ליי מחר) האט משה רבינו מתפלל גיוועזן אז גאט זאל שוין גיט טאן אויף די ישראל מיין קיין ברעכנש כי תמור פר דר עבירה וואס זיי האבן גזאגט זיי וועלן מאכן יום טוב האט ער זייא גיהייסן מקריב זיין איין אקס אין בית המקדש יוקש דאס שטרויכלונג וואס זיי האבן גזאגט (אלה אלהיך) זאל פר געבן ווערן מיט דעם ווארט וואס שטייט ביי די ימים טובים (אלה מועדי יי) רצוי דאס באווילונג פון דיא דרייא רגלים וואס שטייט ביא זייא (אלה הם מועדי) דאס זאלין דיא ישראל דער מאנען אין זייא דיא ניסים וואס איך גאט האב מיט זייא גיטאן אונ איך וועל זייא גידיינקען דעם ברית פון דיא דרייא אבות וואס זייא האבין אויף מיר עדות גיזאגט אז איך בין איין איינציגער גאט אויף דער וועלט:

ובכן אז משיח וועט קומען אונ דוא וועסט בויען דאס בית המקדש וועלין מיר מקיים זיין דעם פסוק (שור או כשב) שור אז דער אקס וואס אדם הראשון האט מקריב גיוועזן אונ האט זיך אויס גילייזט זיין לייב האט ער גיהאט איין הארין אונ קלאען זיינע קינדר האט גאט גיהייסן אין זכות פון קרבן פסח צו באשיצין וויא עס שטייט אין פסוק (ואמרתם זבח פסח הוא ליי אשר פסח):

שור דרש אב דער אקס וואס אברהם האט גישאכטין אויף דער סעודה פון דיא מלאכים אונ האט זיי אן גבריים מצות אונ פון דעסט מאל האבין זייא זוכה גיוועזן אין דער מדבר צוא ציהען נאך גאט אונ אין זיין זכות זיינען דיא ישראל ארויש גיגאנגען פרייא פון מצרים אונ האט איבער גהיפט אויף דיא הייזר פון דיא ישראל שור זעם זייא האבין דער

שׁוֹר יָמַן מַעֲשֵׂה שׁוֹר בּוֹ לְהַצִּיל · כִּוְּנוּ בְמִלּוּאִים פְּסוּחִים בּוֹ לְהַצִּיל · לְהָגֵן לְמַלֵּט לִפְסוֹחַ
וּלְהַצִּיל · כְּמוֹ בְּחָם וְאֶת בָּתֵּינוּ הִצִּיל : שור

שׁוֹר מְכַפֵּר בֶּעָשׂוֹר מְשׁוּחִים בּוֹ כְּתֻיבוֹ · נֶעְלַם דָּבָר בְּעֵדָה בּוֹ יֶאֱהָבוּ · סְלִיחָה מָצְאוּ
בוֹ שׁוֹבְבִים כְּהֶעֱווּ · וַיִּקּוֹד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ : שור

שׁוֹר עֲלֵי מְשׁוֹרְרִים בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ · פִּשְׁעָם לִמְחוֹל לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ · צֶדֶק הֱיוֹת רֹאשׁ
לְנִיחוֹחֵי קֹדֶשׁ · בְּאֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְיָ מִקְרָאֵי קוֹדֶשׁ : שור

שׁוֹר קָצַב לְחָגֵג וְכֶשֶׂב וָעֵז בְּמֶלֶל · רֶנֶן עָלֵימוֹ קְרִיאַת הַלֵּל · שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת גְּבוּרוֹת בָּם
לְמַלֵּל : חזן תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל : שור

יוֹצְאֵי חִפָּזוֹן · סִפַּקְתָּם מָזוֹן · לְשׂוֹבַע וְלֹא לְרָזוֹן · קָדוֹשׁ :

וּבְכֵן וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח :

מיוסד ע"פ א"ב

אוֹמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ הִפְלֵאתָ בַּפֶּסַח · בְּרֹאשׁ כָּל מוֹעֲדוֹת נִשֵּׂאתָ פֶּסַח · גִּלִּיתָ לְאֶזְרָחִי חֲצוֹת
לֵיל פֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח : דְּלָתָיו דָּפַקְתָּ כְּחוֹם הַיּוֹם בַּפֶּסַח · הִסְעִיד נוֹצְצִים
עֻגוֹת מַצּוֹת בַּפֶּסַח · וְאֶל הַבָּקָר רָץ זֵכֶר לְשׁוֹר עֵרֶךְ פֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח : זוֹעֲמוּ
סְדוֹמִים וְלוֹהֲטוּ בָּאֵשׁ בַּפֶּסַח · חֻלַּץ לוֹט מֵהֶם וּמַצּוֹת אָפָה בְּקֵץ פֶּסַח · טִאטֵאתָ אַדְמַת

בית לוי

רומז לאברהם שבא מלאכים נסרים (ימן) זימן (פסוחים) תואר לישראל ע"ש שפסח ה' על בתי בנ"י (בחם) תואר למצרים (משוררים) לוים (במלל) בדבור פרנוס וידבר וימלל (לאזרחי) תואר לאברהם ע"ש משכיל לאיתן האזרחי (תהלים פט א) (דלתיו דפקת כו') שנאמר וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא יושב פתח האהל כחום היום (בראשית יח א) ובמעשה ההוא בפסח היה כמו שפירש"י מפשט רז"ל (נוצצים) תואר למלאכים ע"ש ונוצצים כעין נחושת קלל (יחזקאל א) ע"ש שהם ניצוצי אש (ולהטו) ונשרפו (חולץ) ל' הצלה והמלטה מלשון חונה וגו' ויחלצם (תהלים לד ח) ותרגומו ישזיבינון (טאטאת) לשון וטאטאתיה במטאטא השמד

מטה לוי

(שור ימן) זימן להקריב במילואים שור (מעשה שור בו להציל) כדי להציל את ישראל מן עון מעשה עגל וזהו (כיונו במלואים פסוחים בו להציל) להציל בו ישראל שפסח ה' עליהם וכן יהי רצון גם כן עתה (להגן למלט לפסוח ולהציל כמו בחם) כמו במצרים שנאמר שם ואת בתינו הציל (שור מכפר בעשור) שור של יום הכפורים מכפר על הכהנים (משוחים בו כתיבו) וכן אם (נעלם דבר בעדה בו יאהבו) כפר העלם דבר יתכפרו באהבה (סליחה מצאו בו שובבים כהעוו) מורדים כאשר העוו דרכם מצאו בו סליחה (ויקוד העם וישתחוו) כאשר התוודו עונם על השר (שור עלי משוררים בהדרת קודש) שור היה נלקח למחול פשע לוים המשוררים בבהמ"ק (צדק היות ראש לניחוח קודש) ראיה שנסלחו ישראל על מעשה העגל מאחר שזכה השור להיות נכתב בראש כל הקרבנות (באלה מועדי ה' מקראי קודש) שנאמר שור או כשב או עז כי יולד (שור קצב לחגג) זוה להקריב בחג הפסח בקר לחגיגה (וכשב ועז במלל רנן עלימו קריאת הלל) על כשב ועז של פסח קוראים ומרננים הלל בעשייתן (שלש כתות) ונעשה בג' כתות (גבורות בם למלל) לאמר נ"פ הלל (תודה וקול כו'): (ובכן ואמרתם זבח פסח) ומפרשיו תפסרו עניני חג פסח מן הנסים שנעשו בו: (אומץ גבורותיך הפלאת) לאבותינו בפסח (ראש כל כו' פסח) כי פסח נכתב ראשון למועדים מיד אחר שבת וכדתנן פסח הוא ר"ה לרגלים (גלית לאזרחי) הודעת לאברהם הנסים שתעשה לבניו בזמן (חצות) ליל פסח (דלתיו דפקת) באת אליו בפתח אהלו (כחום היום בפסח) (הסעיד נוצצים) האכיל המלאכים (עוגות מצות בפסח) (ואל הבקר רץ זכר לשור ערך פסח) זכר לחגיגת י"ד שבא מן הבקר עם הפסח (וזועמו סדומים) נשפך זעם ה' על סדום ובנותיה (ולוהטו באש) נשרפו באש בזמן (פסח) (חולץ לוט) אבל לוט ניצל ונמלט (מהם) בזכות שהיה זהיר בהכנסת אורחים (ומצות אפה בקץ פסח) בזמן פסח

צארינט גאט די קינדר פון אברהם וואש ער איז גיוועזן פון ארם נהרים מיט אגישטאלט פון איין אקס זיינען זייא חייב גיווארין זייא זאלין זיך צוא ריק אום קערין קיין מצרים האט גאט זייא דער מאנט דעם זכות פון אברהם וואש ער איז גיזעסין אויף דער טיר פון דעם גיצעלט אונ האט זיך מל גיוועזן אונ עש איז גיוועזן אזו וויא אין מצרים וויא עש שטייט (בנגפו את מצרים) שור ימן גאט האט אן גגרייט אונ האט גישאפט אז מען זאל מקריב זיין ביי דיא מלואים איין אקס כדי ער זאל זייא מציל זיין פון דיא זינד פון דעם עגל מגין אונ מציל זיין אזו וויא עם שטייט ביי דיא מצרים (ואת בתינו הציל) שור מכפר דר כהן האט אום יום כפור מקריב גיוועזן איין אקס אז דאס בית דין האט גיזינדיגט אונ האבין מקריב גיוועזן איין אקס זיינן זייא מיט דעם גליבט גווארין גאט האט מוחל גיוועזן זייא דיא עבירות אז זייא האבין תשובה גיטאן אונ האבין מתודה גיוועזן אויף דעם אקס וויא עם שטייט (ויקוד העם וישתחוו) זייא האבין זיך גיבוקט צוא גאט שור עלי משוררים אונ דער אקס האט מכפר גיוועזן אויף דיא לוים וואס האבין גיזונגען אונ האבין באדינט אין בית המקדש דער אקס האט זוכה גיוועזן צוא שטיין צום ערשטין אין דר פרשה אלה מועדי וואס מען לייענט אום יום טוב שור קצב איין אקס האט ער גהייסן מקריב זיין פר אקרבן חגיגה אונ אשאף אדער אציג האט ער גיהייסין ברייננן פאר אקרבן פסח מען זאל איבער זייא זאגין הלל אין דרייא כתות האט מען דעם קרבן פסח גישאכטין אונ האבין דער ציילט דיא ניסים פון יציאת מצרים דא האבין זייא גיזונגען הודו אונ הלל יוצאי חפזון די ישראל וואס זיינען ארויס גנאנגן פון מצרים איילנדיג האסטו זייא באנוגען מיט שפייז צוא זאטקייט אונ גיט צו מאגרקייט הייליגר גאט ובכן אונ אזו זאלט איר דער ציילין דאס שעכטונג פון דעם קרבן פסח:

אומץ גבורותיך דיא שטארקייט פון דיין גבורה האסטו גוואונדרט אום פסח דער אן הייב פון אלע ימים טובים איז פסח דוא האסט דיך באוויזן צוא אברהם אז ער איז נאך גלאפין דיא לייט פון אמרפל דאס איז גיוועזן האלבע נאכט פון פסח דלתיו דפקת גאט האט זיך באוויזן צו אברהם אז ער האט זיך מל גיוועזן אום פסח ער האט גימאכט עסין דיא מלאכים מצות אום פסח דאס וואס ער איז גילאפין נאך דעם אקס איז אזכר אז מען דארף ברייננן אקרבן חגיגה אום פסח זועמו סדומים די לייט פון סדום האבין דער צארינט גאט זיינען זייא פאר ברענט גיווארין אום פסח לוט

מוֹף וְנוֹף בְּעָבְרְךָ בַּפֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: יָהּ רֹאשׁ כָּל אוֹן מָחַצְתָּ בְּלֵיל שִׁמּוּר פֶּסַח · כַּבִּיר עַל בֵּן בְּכוֹר פָּסַחְתָּ בְּדַם פֶּסַח · לְבִלְתִּי תֵּת מַשְׁחִית לָבֹא בִּפְתָחַי בַּפֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: מְסֻגֶּרֶת סֻגָּרָה בְּעִתּוֹתֵי פֶּסַח · נִשְׁמְדָה מִדְיָן בִּצְלִיל שְׂעוֹרֵי עֹמֶר פֶּסַח · שׂוֹרְפוּ מִשְׁמַנֵּי פּוּל וְלוּד בִּיקַד יְקוֹד פֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמוֹד עַד גָּעָה עוֹנַת פֶּסַח · פַּס יָד כָּתְבָה לְקַעֲקֵעַ צוּל בַּפֶּסַח · צָפֹה הַצָּפִית עָרוֹךְ הַשֻּׁלְחָן בַּפֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח: קָהָל כִּנְּסָה הֲדַסָּה לְשַׁלֵּשׁ צוֹם בַּפֶּסַח · רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע מָחַצְתָּ בְּעֵץ חֲמִשִּׁים בַּפֶּסַח · שְׁתֵּי אֵלֶּה רֶגַע תָּבִיא לְעוּצִית בַּפֶּסַח · תָּעֹז יָדְךָ וְתָרוּם יְמִינְךָ כְּלֵיל הִתְקַדֵּשׁ חַג פֶּסַח · וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח פֶּסַח:

וּבְכֵן וּלְךָ תַעֲלֶה קְדֻשָּׁה כִּי אַתָּה קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל וּמוֹשִׁיעַ:

בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת פַּתְרֻסִים הִפְרַכְתָּ · וְאַרְכָא לָמוֹ הֶאֱרַכְתָּ · לְשַׁלַּח בְּלִי עִכּוּב עַם אֲשֶׁר בֵּרַכְתָּ · וְכַמָּה פְּעָמִים בָּמוֹ הֵעַדְתָּ · וְבָאֵלֶּה בַּמָּה בָּם הִתְרֵיתָ · וְכִלָּיוֹן עֲלֵיהֶם לֹא גָמַרְתָּ · עַד כִּי גָמְרוּ רִשְׁעָם כַּאֲשֶׁר גָּזַרְתָּ · וְנֹאֲצוּ לָמוּל צִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ · וְגַם מִי

מטה לוי

(פתשגן אדמת מוף ונוף) היית מכבד ומנקה אדמת מצרים שהכית בכוריהם מאדם עד בהמה (בעברך) דרך ארצם (בפסח) (יה ראש כל און) ראש כל בכור (מחצת בליל שמור פסח) (כביר) אתה ית"ש הכביר (על בן בכור) על ישראל שנקרא בני בכורי (פסחת בדם פסח) בעבור דם פסח פסחת עליהם כמ"ש וראה את הדם ופסח ה' על הפתח וגו' (יריחו) שהיתה (מסוגרת סוגרה בעתותי פסח) נמסרה לישראל בעת פסח כמ"ש (יהושע ה') שעשו פסח בגלגל (נשמדה מדין בצליל שעורי) כמ"ש והנה צליל לחם שעורים מתהפך במחנה מדין וזה היה בליל ב' דפסח ביום הקרבת עומר פסח (שורפו משמני פול כו' עוד היום כו' עונת פסח) סנחריב היה רחוק מירושלים מהלך ס"ז ימים ורץ ובא לירושלים ביום אחד על מפלתו שהיה בפסח שאמרו לו אילמגניניו שאם יצור היום על ירושלים ילכדנה והוא המתין עד הלילה שהגיע זמן פסח שהוא שמור לנס ישראל ונשרפו באותו לילה שריפת נשמה וגוף קיים (פס יד כתבה) לבלשאצר (לקעקע צול) לעקור שרשה של בבל שנקרא צולה זה היה (בפסח) (צפה הצפית) ראה בלשאצר הפס יד שכתבה בעת שהיה (ערוך השלחן) לסעודה והם ישבו על השלחן וזה היה בפסח (קהל כנסה הדסה) כמ"ש לך כנוס את כל היהודים וגו' וצומו עלי וגו' והתענו י"ד וט"ו וט"ז ובט"ז נתלה המן בערב (מגילה ט"ו) (ראש מבית רשע מחצת) המן שנולד מאגג מחצת את ראשו ונתלה (בעץ חמשים בפסח) (שתי אלה כו') כמו שהושעתני והבאת על עוץ כנואת (ישעיה מ"ז) שנאמר ותבאנה לך שתי אלה רגע ביום אחד שכול ואלמון כן (תעוז ידך ותרום ימינך) לגאלנו (כליל התקדש חג פסח) כגאולת מצרים: (בעשר מכות פתרוסים) הבאים ממשפחת מצרים (הפרכת) רצצת ושברת אותם (וארכא למו הארכת) נתת להם ארכא והמתנת להם במכת בכורים עד י"ב חודש אולי יעשו תשובה (וכליון עליהם לא גמרת) שלא לבא עליהם במרוצה (עד כי גמרו רשעם) עד שהשלימו רשעים את רשעתם ולא עשו תשובה (כאשר גזרת) אתה יתברך שאמרת ואני

בית לוי

(ישעיה יד כג) וטאטאתיה במטאטא השמד וכו' בתוך הנקיון הזה דהיינו הכאת הבכורים (מוף ונוף) שם ערים בארץ מצרים (כל און) כל בכור כדכתיב ויך כל בכור במצרים ראשית אונים (תהלים עח נא) (כביר) תואר להקב"ה ע"ש שהוא כביר כח וענין כביר עולם וריבוי (מסוגרת) יריחו ע"ש ויריחו סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל (יהושע ו) (סוגרה) נמסרה מל' לא תסגיר עבד אל אדוניו (דברים כג) והסגרוני בעלי קעילה (ש"א כג) (בצליל) ל' עוגה ונקראת כן לפי שהיא נאפית ע"ג גחלים כמו הצלי (משמני פול ולוד ביקד יקוד פסח) הם גבורים של סנחריב מלך אשור שנאמר בהם פול מלך אשור על הארץ (מ"ב טו) וכתיב ישלח האדון ה' צבאות במשמניו רזון ותחת כבודו יקד יקוד כיקוד אש (ישעיה י) וכתיב בתריה והיה אור ישראל לאש וקדושו ללהבה אור ישראל זה ליל ט"ו בניסן שהוא שמור לבני ישראל באותו לילה נשרפו וקדושו ללהבה זה אחד של גבריאל שנאמר (מ"ב יט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור (לקעקע) מל' וכתובת קעקע (צול) בבל עפ"י הכתוב האומר לצולה חרבי (ישעיה מד) (לעוצית) אדום שנאמר בה אדום יושבת בארץ עוץ (איכה ד) וכתיב בבני עשו אלה בני דישן עוץ וארן (בראשית לו כח) (פתרוסים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבניו שנאמר ומצרים ילד את לודים וגו' ואת פתרוסים וגו' (בראשית י יד) (הפרכת) ל' רציצה ושבירה והוא פעל עבר מן בפרך (וארכא) לשון ארוכה כמו הן תהוי ארכא לשלותך (דניאל ד כד) (ברכת) בחרת (פתרים) לשון ערלה

פֶּסַח דוּא הָאסְט אִיז נִיצוֹל גִיוָוארִין פוּן זֵייא אוּנ הָאט גִיבַּאקִין מַצּוֹת סוּף זֵייא גִיהֵייסִין זֵייא זָאלִין פַאסְטִין דְרַייא טֶעג אוּנ דֶער דְרִיטֶער טָאג אִיז אוּם גִיקֶערְט דָאשׁ לַאנְד פוּן מִצְרַיִם אַז דוּא בִּיסְט אִיבֶּער גִיפָארִין אוּם פֶּסַח יָהּ רֹאשׁ גָאט הָאט גִישְׁלָאגִין אַלֶע בְּכוֹרִים פוּן מִצְרַיִם דִיא נַאכְט פוּן פֶּסַח דֶער שְׁטַארְקֶער גָאט הָאט אִיבֶּער גִיהוּפְּט דִיא הֵייזֶער פוּן דִיא יִשְׂרָאֵל הָאס וָוערִין אָן גִירוּפִין בְּנִי בְּכוֹרִי אִין זְכוּת פוּן דֶעם בְּלוּט פוּן קָרְבַּן פֶּסַח כְּדֵי עֶס זָאל נִיט קוּמִן קֵיין פַר דַארְבּוּנְג אִין אוּנְזֶערֶע טִירִין אוּם פֶּסַח מסוגרת סוגרה דִיא שְׁטָאט יְרִיחוֹ אִיז פַאר שְׁלָאסִין גִיוֶועזִן אִין דֶער צַייט פוּן פֶּסַח דִיא שְׁטָאט מִדְיָן אִיז פַאר טִילִיגְט גִיוָוארִין אִין דֶעם זְכוּת פוּן דֶעם עוֹמֶר וָואס מֶען הָאט מַקְרִיב גִיוֶועזִן פוּן גֶערְשְׁטִין אוּם פֶּסַח דָס פֶעטֶע חַיִל פוּן סַנְחֵרִיב אִיז פַאר בְּרֶענְט גִיוָוארִין מִיט בְּרֶענֶדִיגֶע פַייעֶר אוּם פֶּסַח עוד היום עֶס אִיז נָאךְ פְרִיא גִיוֶועזִן אַז סַנְחֵרִיב הָאט זִיךְ גִישְׁטֶעלְט אִין דֶער שְׁטָאט נֹב בִּיז עֶס הָאט גִירֵייכְט דִיא צַייט פוּן פֶּסַח אֵיין הַאנְט פוּן דֶעם הִימִיל הָאט גִישְׁרִיבִּין בַּיי דֶם בֵּלְשַׁצַּר אוֹיף דֶר וַואנְט אוּם צוּ רֵייסִן דֶעם וָוארְצִיל פוּן בָּבֶל אוּם פֶּסַח בֵּלְשַׁצַּר הָאט דָאשׁ גִיזֶעהֶען אַז עֶר אִיז גִיזֶעסִן בַּייא דֶעם [illegible] אֶסְתֵּר הָאט [illegible] גִיזַאמִילְט דִיא יִשְׂרָאֵל אוּנ הָאט זֵייא גִיהֵייסִין זֵייא זָאלִין פַאסְטִין דְרַייא טֶעג אוּנ דֶער דְרִיטֶער טָאג אִיז גִיוֶועזִן אִין פֶּסַח דֶעם קָאפּ פוּן הָמָן הָאסְטוּ פַר שְׁנִיטִין מִיט אֵיין תְּלִיָּה פוּן פוּפְצִיג אֵיילִין אִין פֶּסַח שתי אלה דִיא צְווֵייא פְּרָעָה אוּנ הָמָן וָואס קוּמֶען אַרוֹישׁ פוּן עֲמָלֵק הָאבִּין אַמַּפָּלָה גִיהַאט אִין אֵיין אוֹיגִן בְּלִיק תעוז ידך עֶשׁ זָאל זִיךְ שְׁטַארְקִין דַיין לִינְקֶע הַאנְט אוּנ זָאל זִיךְ דֶר הֵייבִּין דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אַזוֹא וִויא דִיא נַאכְט אִיז גִיהֵיילִיגְט גִיוָוארִין מִיט דֶעם יוֹם טוֹב פוּן פֶּסַח:

ובבן ולך אוּנ דֶען וֶוערְט אוֹיף גֵיין צוּא דִיר אַקְדוּשָׁה פוּן דִיא יִשְׂרָאֵל דֶען דוּא בִּיסְט דֶער הֵיילִיגֶער אוּנ דֶער הֶעלְפֶער פוּן דִיא יִשְׂרָאֵל:

בעשר מכות מִיט צֶעהֶען מַכּוֹת הָאסְטוּ דִיא מִצְרַיִם צוּא בְּרָאכִין דוּ וָואלְטְסְט זֵיי גִיקָאנְט בַּאלְד שְׁלָאגִין מִיט דֶר מַכָּה פוּן בְּכוֹרִים נָאר דוּ הָאשְׁט זֵיי אֵיין יָאר פְרִיעֶר אֵיין הַתְרָאָה גִיטָאן זֵייא זָאלִין שִׁיקִין דִי יִשְׂרָאֵל וָואשׁ דוּא הָאשְׁט אוֹים דֶער וֵויילְט פַאר אֵיין פָאלְק וכמה דוּא הָאשְׁט זֵיי עֶטְלִיכֶע מָאל אֵיין הַתְרָאָה גִיטָאן אוּנ פִיל מָאל הָאסְטוּ זֵיי אָן גִיזָאגְט אוּנ דוּ הָאסְט זֵייא נִיט גִיוָואלְט כַּאר לֶענְדִין בִּיז זֵייא הָאבִּין אוֹישׁ גִיאַרְבְּט מִיט דִיא

יי אשר אמרת · לשלח את העם אשר דברת · ואתה לעמם קנאה אזרת · וכגבור מתרונן מיין משנה הערת · כלי קרב חגרת · בארצם עברת · בכוריהם פגרת · רהביהם שברת · ראשית אונם הדברת · בשופטיהם שפטים עשית · לילה חצת · ראש מחצת · תנין רעצת · ראש לויתן רצצת · בכל גיא אותם הפצת · למען ספר שמך עצת · חמש מאות מהלך רצת · ולסוף בסוף לחומו נפצת · וכל שאונו בסאסאה לחצת · ועל ההרים קפצת · ולישע עמך יצאת · ואותם בזרוע הוצאת · וכל המוני חם כתוחים הצית · כי במדתם למו מדדת · וכל היקום בם למדת · וכמו ענו עם אשר חמדת · בה במדה אותם השמדת : הם שפכו כמים דם עולליהם · לכן לדם נהפכו נוזליהם : הם מעכום למען השחיתם · לכן עלתה צפרדע ותשחיתם : הם לחצום בעפר וחומר לבון לבנים · לכן הומר עפרם לכנים : הם הגלום להביא חיות להצדאות · לכן ערוב בא בגבולם להצדות : הם השיתום כמו חללי קבר · לכן חיתם סגרה לדבר : הם אסרום להריק רבועות · לכן מס חמודם באבעבעות : הם העבידום (בפרך) בחום ונשף · לכן סגר מקניהם לברד וגם רשף : הם גאו במלך אין לארבה · לכן לא היה כן ארבה : הם האפילו

בית לוי

(מיר) אליה והולך למצרים (וגם) ל' אמירה כתלמוד מלשון וטעמיו לו (וכגבור מתרונן מיין) עמ"ס ויקץ כישן ה' כגבור מתרונן מיין (תהלים עח סה) (רהביהם) ענין גאוה והתחזקות כמו ורהבם עמל ואון (תהלים צ) (הדברת) פעל נגזר מן דבר ודוגמתו ותדבר את כל זרע הממלכה (ד"ה ב כב י) (בשופטיהם) לפי מחשבת עובדיהם נקראו עובדי כוכבים שופטים (לילה חצת) בחצי הלילה (ראש מחצת) דכתיב מחצת ראש מבית רשע (חבקוק ג יג) (תנין רעצת) דכתיב שברת ראשי תנינים על המים (תהלים עד יג) ופירש"י הם מצרים שנקראו תנינים (ראש לויתן רצצת) כדכתיב אתה רצצת ראשי לויתן (שם פ' יד) ופרש"י פרעה נקרא כן (גיא) אחד משמות הארץ (בכל גיא אותם הפצת) כדכתיב והפיצותי את מצרים (יחזקאל כט) (בסוף) בים סוף (לחומו) בשרו מל' ולחומם כגללים (צפניה א יז) (נפצת) ל' שבירה מל' ככלי יוצר תנפצם (תהלים ב ט) (שאונו) המונו (חם) הולך למצרים עמ"ס ובני חם כוש ומצרים (בראשית י) (כתוחים) לשון קוצים כסוחים (הצית) ל' שריפה (כומר) ל' ולא המר ימיר (להצדאות) ל' צידה וכל"א גייעג (להצדות) ל' שממה וחורב מן נצדו עריהם (צפניה ג) או כי תרגום בני שוממה (ישעיה נד א) בני ירושלים צדיתא (השיתום) ל' שימה (חיתם) חיתם ואת עמ"ס ותיתם לדבר הסגיר (תהלים עח נ) והבהמה היא ג"כ בכלל חיה דכתיב זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה (ויקרא יא ב) (אסרום) ל' קשירה וטעמו מניעה (רבועות) ל' ומספר את רובע ישראל (במדבר כג י) (מס) ל' המסה (חמודם) ל' תאוה מל' ותמס כעש חמודו (תהלים לט יב) (סוגר) ענין מסירה וכדכתיב ויסגר לברד בעירם (שם עח מח) (וגם רשף) ל' שרפה וכדכתיב

מטה לוי

ידעתי כי לא יתן אתכם מלך מצרים להלוך (רהביהם שברת) ראשים שבהם שברת כי בכל בית שלא היה שם בכור היה הורג גדול שבתוכם שלו (ראשית אונם הדברת) בכוריהם הרגת בדבר (בשופטיהם) באלהיהם (שפטים עשית) כמ"ש ובאלהיהם עשה ה' שפטים (בכל גיא אותם הפצת) שהפצת את מצרים בכל הארץ (חמש מאות מהלך רצת) ברגע אחד רצת מן השמים לארץ שהוא מהלך ת"ק שנה (ולסוף בסוף לחומו נפצת) ואח"כ שברת בשרו בים סוף (וכל שאונו בסאסאה לחצת) וכל המונו לחצת במדה כנגד מדה כמ"ש בדבר אשר זדו עליהם (ועל ההרים קפצת) שדלגת את הקץ כמדלג על ההרים (וכל המוני חם כתוחים הצית) וכל המוני מצרים שרפת כקוצים (וכל היקום בם למדת) כל האומות נשאו ק"ו בעצמן שלא ליגע בישראל כמ"ש אז נבהלו אלופי אדום לפי שראו שהוא דן מדה כנגד מדה (וכמו ענו עם כו' בה במדה אותם השמדת) שכל העשר מכות היו מדה כנגד מדה (הם שפכו כמים דם עולליהם) כשנצטרע מלך מצרים שחט ילדי ישראל (לכן לדם כו') (הם מעכום) דחקו ומעכו אותם (למען השחיתם) (לכן עלתה צפרדע) בתוך מעיהם (ותשחיתם) (הם לחצום בעפר כו') ביסוד העפר חמאו וכיסוד העפר כלונו שהיו חוסרים למגוה בעפר ולא מצאו מחמת שנהפך עפרם לכנים (הם הגלום) ליערות (להביא חיות להצדאות) לשחק בהם (לכן כו' להצדות) להחריב (הם אסרום להריק רבועות) הם מנעם מפריה ורביה ושלא יריקו הזרע בתשמיש (לכן מס חמודם באבעבועות) נתנבלה האותם מחמת שהוכו בשחין שהתשמיש קשה להם (הם העבידום בחום ונשף) עבדו בהם בבוקר ובערב (הם גאו במלך אין לארבה) הם דברו בגאוה וכחשו בהשגחה ואמרו שעניני בני אדם הם מסודרים בלי משגיח ולית דין ולית דיין כמו שאין מלך לארבה ואף על פי כן מסודרים ענייניו בתכלית הסידור כמאמר שלמה (משלי ל) מלך אין לארבה ויצא חוצץ כולו ובעבור שלקחו הקדמה לטענתם הנפסדה מן הארבה (לכן לא היה כן ארבה) כמוהו הענישם השגחתו יתברך בארבה

ישראל דיא צייט וואש גאט האט גיזאגט צוא אברהם אבינו וגאצו אונ די האבין גיצערינט אקעגין משה רבינו אונ האבין גיזאגט ווער איז אייער גאט וואס דוא זאגסט פון זיינט וועגין צוא שיקין ישראל אונ דוא האשט דיך קעגין זייא מקנא גיוועזן אונ אזוא וויא איין גבור פון ווייא האסטו דיך דער וועקט אונ דוא ביסט איבער גיפארין זייער לאנד מיט כלי זיין אונ האשט זייערע בכורים גיהרגת אונ זייער גרוסקייט האסטו צוא בראכין אין זייערע שופטים האשטו גיטאן איין משפט אונ האסט דיא נאכט צו טיילט אונ דיא בכורים האסטו גיהרגת אונ פרעה וואש ער ווערט אן גירופין תנין האסטו צוא בראכין אונ האסט אים צוא קוועטשט זיין קאפ בכל גיא אויף דער גאנצער וועלט האסטו דיא מצרים פאר שפרייט כדי דיא זאלין דער ציילין דיין נאמען דוא ביסט גילאפין פינף הונדערט יאר וועג אונ האשט די מצרים דער טרינקט אין ים סוף דיא מצרים האסטו באלט מדה כנגד מדה צוא דער הילף פון דיין פאלק ביסטו גשפרונגן איבער בערג אונ האסט זייא אויש גיצויגין מיט שטארקייט וכל דיא מצרים האסטו פאר ברענט וויא דערנער אזוא וויא זייא זיינען ווערט גיוועזן מיט דער שטראף פון זייא האבין זיך גאר די וועלט אב גלערינט וכמו אונ אזוא וויא זייא האבין דיין גלוסטיג פאלק גיפייניגט אזוא האסטו זייא פאר טיליגט הם שפכו זייא האבין פר גאסין דאס בלוט פון אידישע קינדער וויא וואסער דרום איז גיווארין פון זייער וואסער בלוט הם מעכום זיי האבין אידישע קינדער איין גימויערט דרום איז אויף גיגאנגן די פרעש אונ האט זייא פר דארבין הם לחצום זייא האבין מיט דיא ישראל גיארבעט מיט ליים אונ מיט ציגיל דרום איז גיווארין פון זייער ערד כנים הם הגלום זייא האבין דיא ישראל גיטריבין תאפין חיות דרום איז גיוועזן דיא מכה דיא חיות זאלין זייא תאפין הם השיתום זייא האבין גימאכט דיא ישראל הפקר צוא טייטין דרום איז גיקומען אויף דיא בהמות דיא מכה פון דבר הם אסרום זייא האבין פאר מיטן דיא ישראל פון צוא קומען צוא זייערע

ווייבר

בְּרָה כַּשֶּׁמֶשׁ · לָכֵן בְּשִׁבְרָם יוֹם נֶחְשַׁךְ לָאֶמֶשׁ : הֵם יָעֲצוּ לְאַבֵּד בֵּן בְּכוֹר · לָכֵן חֲצוֹת לַיְלָה נָגַף בָּם כָּל בְּכוֹר : הֵם זָמְמוּ לְאַבְּדָם בַּמַּיִם · לָכֵן בָּאוּ בָּאֵשׁ וּבַמַּיִם : וְאַתָּה פָּסַחְתָּ בַּחֲצִי לֵיל עַל פְּתָחִים · בְּאָכְלָם זִבְחֵי פְסָחִים · וּבְעֶצֶם הַיּוֹם הוֹצֵאתָם שְׂמֵחִים · לְעֵין פַּתְרֻסִים וְכַסְלֻחִים · וְהֻצַּתּוּ כְּקוֹצִים כְּסוּחִים · וְשׁוֹשַׁנִּים כְּלוּקְטוּ מִבֵּין הַחוֹחִים · רֶגֶן וְהַלֵּל וְשִׁיר מְשׁוּחָחִים · רְנָנוֹת לְךָ מְשִׂיחִים · תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה פּוֹצְחִים : וְאַתָּה בְּשִׂמְחָתָם שָׂמַחְתָּ · וּבִישׁוּעָתָם נוֹשַׁעְתָּ · וּבְכָל צָרָתָם צַרְתָּ · בְּכֵן קָצָם קִצַּרְתָּ : וּכְמוֹ הָיוּ בֵּין הַחוֹחִים · לְנֶאֱמַן בַּיִת נִגְלֵיתָ בַּסְּנֶה בַּחוֹחִים : וּכְמוֹ לוּחֲצוּ בִּלְבֵנִים וָחוֹמֶר · כֵּן נִגְלֵיתָ בִּלְבְנַת סַפִּיר בָּאוֹמֶר : וּכְהוֹצֵאתָם מִתַּחַת סִבְלוֹת · אִתָּם הוֹצֵאתָ מִסִּבְלוֹת : וּכְהוּבָאוּ בָּבֶלָה · לְמַעֲנָם שִׁלַּחְתָּ בָּבֶלָה : וּכְנִדְּדוּ לְעֵילָם · כִּסְאֲךָ הוּשַׂם בְּעֵילָם : וּכְנָעוּ לְיָוָן · עוֹרַרְתָּ בּוֹא לְיָוָן : וּבְגָלוּתָם לְשֵׂעִיר · אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר : וּבְשׁוּבָם מֵאֱדוֹם · אִתָּם תָּבֹא אֱדוֹם · כָּאָמוּר מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם : וּבְבוֹאֲךָ לְדַלְתֵי לְבָנוֹן · אִתְּךָ יָבוֹאוּ לַלְּבָנוֹן : כִּי מֵרֶחֶם אוֹתָם נָשָׂאתָ · וּמִבֶּטֶן אוֹתָם הֶעֱמַסְתָּ · כְּרֵעִים וְאַחִים הֵם לְךָ הִתְאַמְתָּ · בְּרִדְתָּם לָהֶם עִמָּם רַדְתָּ · וְכָל מַחֲנֶיךָ הוֹרַדְתָּ · וּבַעֲלוֹתָם אִתָּם עָלִיתָ · וְכָל מְשָׁרְתֶיךָ הֶעֱלִיתָ · וּבְצֵאתָם יָצָאתָ · וּבְעִנּוּיָם נִמְצֵאתָ · וּבְנוּחָם מְנוּחָה מָצָאתָ · וְצִבְאוֹתֶיךָ אֲשֶׁר בְּמַעְלָה הוֹצֵאתָ · לְהוֹדִיעָם כִּי בָּמוֹ נִרְצֵיתָ ·

מטה לוי

להודיעם כי נרצית חכמתם (הם האפילו) לישראל שהם (ברה כשמש לכן בשברם) כאשר בא עליהם השבר (יום נחשך לאמש) נחשך היום לחושך (באש ובמים) שהרתיח הקב"ה את מי הים (והצתו) נשרפו באש מתלקחת שבתוך הברד (כקוצים כסוחים) שנשרפים מהרה (ושושנים) ישראל (כלוקטו מבין החוחים) כאשר לוקטו מבין המצרים (לנאמן בית) למרע"ה (נגלית בסנה וחוחים) כמ"ש בכל צרתם לו צר (בלבנת הספיר) זכר לשעבוד ישראל בחומר ובלבנים (באומר) במאמר עשרת הדברות (אתם הוצאת מסבלות) שהרי עברת בעצמך במצרים באחרונה למכת בכורות (בבלה) לגלות בבל (למענם שולחת בבלה) שכינתך הלכה עמהם (וכנדו לעילם) כאשר נדו מבבל לעילם המדינה בימי אחשורוש (וכנעו ליון) בבית שני (עוררת בוא ליון) כמ"ש (זכריה ט) ועוררתי בניך ציון על בניך יון (אתם תבא) כנגד (אדום) (כאמור) כמ"ש (ישעיה סג) מי זה בא מאדום (ובבואך לדלתי לבנון) לבית המקדש (אתך יבואו ללבנון) כמ"ש אתי מלבנון תבואי (כי מרחם ט') כמ"ש (ישעיה מו) העמוסים מני בטן הנשואים מני רחם (ובענוים) כאשר דרשו בענוים (נמצאת) להם (ובצבאותיך אשר במעלה) נצבאות מלאכי מעלה (הוצאת) במתן תורה (כי

בית לוי

מקיפה לרשפים (שם) ופירש"י כשהתחיל הברד לירד המצרי מבריח צאנו לבית והברד נעשה למולו כעין כותל והמצרי שוחטו ונותנו על כתיפו להוליכו לביתו ולאוכלו והעוף בא ונוטלו ממנו וזהו ומקניהם לרשפים לעופות וכן מדרשו ולפי פשוטו לרשפים רשפי אש כדכתיב ואש מתלקחת בתוך הברד (שמות ט) (ברה כשמש) תואר לישראל עה"כ מי זאת וגו' ברה כחמה (שה"ש ו י) (לאמש) ל' חושך מל' אמש שואה ומשואה (איוב ל ג) (בן בכור) תואר לישראל עה"כ בני בכורי ישראל (שמות ד כב) (זממו) ל' מחשבה מל' כאשר זמם (פתרוסים וכסלוחים) תואר למצרים עה"כ ומצרים ילד את לודים וגו' ואת פתרוסים ואת כסלוחים (בראשית י) (והצתו) ל' שריפה (כקוצים כסוחים) עה"כ קוצים כסוחים באש יצתו (ישעיה לג יב) (ושושנים) תואר לישראל (החוחים) הנו העובדי כוכבים (לנאמן בית) תואר למרע"ה (משוחחים משיחים) ענינם ל' שיחה ודבור של תהלה כמו במעשה ידיך אשוחח (תהלים קמג) והקיצות היא תשיחך (משלי ו כב) (פוצחים) לשון הרמת קול זמרה כמו פצחו רנה (ישעיה נד א)

ווייבער דרום איז צוא נאגען זייער לייבער מיט פייכטע בלאטערין הם תעבידום זייא האבין שווער גיארבעט מיט דיא ישראל בייא טאג אונ בייא נאכט דרום האט זייערע בהמות דער האגיל דער שלאגין הם שחקו אז זיי האבין גישפעט אויף דעם צוא זאג. אז דיא ישראל וועלין זיך טערין דרום איז גיקומען אויף זייא דיא מכה פון היישעריקין הם האפילו זיי האבין גימאכט פינצטער דיא ישראל וואס זיינען גיגליכן צוא דער זון דרום האט גאט זייא גישלאגין מיט פינצטערנעש הם יעצו זייא האבין גיוואלט מאכין פר לירין די ישראל וואש זיינען איין בכור דרום האט ער גיטייט אין האלבע נאכט די בכורים פון מצרים הם זממו זיי האבין דיא ישראל גיוואלט מאכין פאר לירין אין וואסער דרום איז אויף זייא גקומען מכות פון פייער אונ וואסער ואתה פסחת אונ דוא האסט איבער זייא איבער גיהופט אין האלבע נאכט אז זיי האבין גיגעסין דעם קרבן פסח. אונ אין לויטרין טאג האסטו זייא אויש גצויגין מיט פרייד צוא פאר דיא אויגין פון מצרים אונ דיא מצרים האשטו פאר ברענט וויא אפ גישניטענע דערנער ושושנים אונ אז דוא האסט אויש גיקליבין די ישראל וויא ארויז פון דערנער טוען זייא זינגען לויב צוא דיר מיט קולות פון גיזאנג טוען זייא דיך לויבין ואתה אז די ישראל טערין גיהאלפין אונ פרייען זיך פרייסט דו דיך אויך מיט זיי ובכל אונ וייל גאט כביכול האט צער גיהאט אז די ישראל איז איינג גיוועזן דרום האט ער גמאכט קורץ דאש גלות פון מצרים וכמו היו אונ אזוא וויא דיא ישראל זיינען גיוועזן אין מצרים וויא צווישן דערנער האט גאט זיך באוויזין צוא משה רבינו אויף דעם דארין. אויס צוא לייזין דיא ישראל וכמו לחצו אונ אזו וויא מען האט מיט זיי גיארבעט מיט ציגיל אונ ליים אזו האט זיך גאט באוויזין אונטר זיינע פיס איז גוועזן וויא איין ציגיל פון אדימענט וואס הייסט ספיר וכהוצאתם אונ אז דוא האשט זייא אויס גיצויגין פון דעם גלות מצרים פון שווערע ארבעט ביסטו מיט זייא אויך ארויס גיגאנגען פון גלות מצרים אז דיא ישראל זיינען פאר טריבין גיווארין אין גלות בבל איז גאט אויך גיגאנגען מיט זייא אונ אז זיי זיינען פאר טריבין גיווארין קיין שושן הבירה וואס ווערט אן גירופין עילם האט גאט גישטעלט זיין שטול אין עילם. אונ אז זייא זיינען פאר טריבין גיווארין קיין שעיר האט גאט מיך גירופין פון דעם לאנד שעיר אונ אז גאט וועט קומן צוא דיא טירין פון דעם בית המקדש וועלין די ישראל אויך קומן מיט אים כי מרחם דען דוא האסט דיא ישראל גיטראגין וויא מען טראגט איין קינד אונ פון דער מוטערש בויך האסטו זייא גילאדין מיט מצות אונ האשט זייא צוא דיר באהעפט וויא אצווילינג ברדתם אז

ובשבילם גיא ודוק יצרת · ובקרבם נתקדשת ונשגבת ונערצת ונתהדרת ונתאדרת : וכפאר מעלה פארם אמצת · וכשירות רום שירתם חפצת · וכקדושת מרום קדושתם היות פצת · ובכנוי שם גבוה שמותם חצצת : אלים בשם אלים · אלהים בשם אלהים · בנים בשם בנים · מחנות בשם מחנות · שמות בשם שמות · מחיצות בשם מחיצות · אין כאל בשם מיכאל · גבורי אל כשם גבריאל · בני יעקב בשם אלהי יעקב · קדוש יעקב בשם קדוש יעקב · משלשי קדוש בשם משלשי קדוש : ככתוב וכו'

ואומרים אתה בחרתנו · יעלה ויבא · והשיאנו · רצה ומודים וכו' · שים שלום וכו' · ואומרים הלל שלם כביום ראשון · וקדיש שלם · אין כמוך :

בית לוי

(כפלתם) לשון תאומים (לחם) כנוי למצרים ע"ש שכתוב ובני חם כוש ומצרים (פצת) אמרת (חצצת) ל' חילוק והבדלה :

מטה לוי

(נרצית) כמו נרצית) כי רצית בישראל (ובשבילם גיא ודוק) שמים וארץ יצרת (פארם אמצת) כמ"ש ישראל אשר בך אתפאר (וכשירות רום) כשירות צבא השמים (שירתם חפצת וכקדושת מלאכי מרום קדושתם היות פצת) אמרת להיות קדושתם של ישראל (ובכנוי שם גבוה שמותם חצצת) הבדלת אותם לכנות שמותם בשם גבוה (ישראל נקראו אלים) בשם המלאכים שנקראו אלים עוד נקראו ישראל אלהים בשם המלאכים שנקראו אלהים (אין כאל) כמ"ש אין כאל ישורון · ולכן נקראו כך בשם (מיכאל) שאין כאל הוא כשם מיכאל ונקראו הצדיקים (גבורי אל) כמ"ש גבורי כח בשם (גבריאל) ונקראו ישראל בשם (בני יעקב בשם אלהי יעקב) וכן השם יתברך מתייחס אחר יעקב כמ"ש ישגבך שם אלהי יעקב (משלשי קדוש) ישראל משלשים לומר קדוש ג"פ (בשם משלשי קדוש) כנגד המלאכים שאומרים שלשה פעמים קדוש :

דיא ישראל האבין גיגידערט אין גלות מצרים האסטו מיט אלע מלאכים אויך גיגידערט אונ אז די ישראל זיינען ארויש גיגאנגען פון מצרים ביסטו מיט זייא אויך ארויש גיגאנגען אונ מיט אלע דיינע באדינגערס אונ ביסט גיווארין גיפונגען אין זייער פיין צוא ענטפערין זייא אונ אין זייער רואונג טוסטו אויך רוען וצבאותיך בשעת מתן תורה האשטו אויס גיצויגין דיא מלאכים פון דעם הימיל צוא ווייזין אז ער האט באווילינגט דיא ישראל אונ צווישין דיא ישראל בישטו גיווארין גיהיילינגט אונ באשיינט אונ גישטארקט כפאר אזו וויא דא שיינע גיזאנג פון דיא מלאכים אזוא טוסטו וועלין דאס לויב פון דיא ישראל וכקדושת דוא האשט גיזאגט דיא קדושה פון דיא ישראל זאל זיין אן גינומען אזוא וויא דיא קדושה פון מלאכים ובכנוי אונ אזוא וויא דיא נעמען פון דיא מלאכים אזוא ווערין אן גירופין די ישראל אזוא וויא דיא מלאכים האבין איטליכר איין מחיצה איינער פון דעם אנדערין אזוא איטליכער פון דיא ישראל זיינען חשוב בייא גאט אונ אפ גישייד איינער פון דעם אנדערין אין כאל אנטקעגין דעם מלאך מיכאל אונ גבריאל שטייט (אין כאל) אונ ווערין אן גירופין (גבורי אל) די קינדר פון דעם היילינגן יעקב ווערין גישטארקט פון דעם היילינגן גאט פון יעקב משלשי די ישראל זאגין דריי מאל קדוש אזו וויא די היילינגע מלאכים זאגין דריי מאל אין הימיל קדוש :

שמוציאין ב' ספרי תורות ואומרים ויהי בנסוע · י"ג מדות רבש"ע · שמע ישראל · על הכל וכו' · ויעזור ויגן וכו' · וקורין בפרשת אמור חמשה גברי · ומתחילין שור או כשב וגו' עד מועדי ה' אל בני ישראל · הכל כיום א' דסוכות · וקורין למפטיר בפרשת פנחס ובחודש הראשון :

ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש פסח ליהוה : ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג שבעת ימים מצות יאכל : ביום הראשון מקרא קדש כל מלאכת עבדה לא תעשו : והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם : ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו : עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים : ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם : מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה : כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח ניחח ליהוה על עולת התמיד יעשה ונסכו : וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו :

הפטרה ליום שני של פסח במלכים ב סימן כג

וישלח המלך ויאספו אליו כל זקני יהודה וירושלם : ויעל המלך בית יהוה וכל איש יהודה וכל ישבי ירושלם אתו והכהנים והנביאים וכל העם למקטן ועד גדול ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית הנמצא בבית יהוה : ויעמד המלך על העמוד ויכרת את הברית לפני יהוה ללכת אחר יהוה ולשמר מצותיו ואת עדותיו ואת חקתיו בכל לב ובכל נפש להקים את דברי הברית הזאת הכתבים על הספר הזה ויעמד כל העם בברית : ויצו המלך את חלקיהו הכהן הגדול ואת כהני המשנה ואת שמרי הסף להוציא מהיכל יהוה את כל הכלים העשוים לבעל ולאשרה ולכל צבא השמים וישרפם מחוץ לירושלם בשדמות קדרון ונשא את עפרם בית אל : והשבית את הכמרים אשר נתנו מלכי יהודה ויקטר בבמות בערי יהודה ומסבי ירושלם ואת המקטרים לבעל לשמש ולירח ולמזלות ולכל צבא השמים : ויצא את האשרה מבית יהוה מחוץ לירושלם אל נחל קדרון וישרף אתה בנחל קדרון וידק לעפר וישלך את עפרה על קבר בני העם : ויתץ את בתי הקדשים אשר בבית יהוה אשר הנשים ארגות שם בתים לאשרה : ויבא את כל הכהנים מערי יהודה ויטמא את הבמות אשר קטרו שמה הכהנים מגבע עד באר שבע ונתץ את במות השערים אשר פתח שער יהושע שר העיר אשר על שמאול איש בשער העיר : אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח יהוה בירושלם כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם : ויצו המלך את כל העם

לאמר

לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר הַבְּרִית הַזֶּה: כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה: כִּי אִם־בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלָם: וְגַם אֶת־הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַגִּלֻּלִים וְאֵת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבִירוּשָׁלַם בִּעֵר יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה: וְכָמֹהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ וּבְכָל־מְאֹדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם כָּמֹהוּ: המפטיר אומר הברכות

יה אלי · אשרי · יהללו · ומחזירין ס"ת להיכל · ח"ק · ומתפללין מוסף · וחזן אומר ותערב כשך רצה · ועולין לדוכן · קדיש שלם · אין כאלהינו · עלינו · ק"י :

למנחה נכנסים לבית הכנסת ומתפללין אשרי ובא לציון · חצי קדיש · וש"ע כדלהשתא : (לערבית) כמוצאי י"ט לחה"מ כימי החול · ותודיענו (וכוס רחום) וכו' ומתפללין ש"ע של חול ואומרים (אתה חוננתנו) בתוך הדעת · (יעלה ויבוא) בעבודה · ואחר התפלה אומר הש"ץ ק"ש ומברכין על ספירת העומר · ואומרים (היום שני ימים לעומר) ומבדילין על הכוס המבדיל בין קדש לחול אבל אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים ואומרים עלינו ק"י : (ובמוצאי יו"ט לשבת) מתחילין ברכו וכו' ומתפללין כמו בשבת ויכלו ומגן אבות ואין מזכירין בו של יו"ט ואין חותמין רק בשל שבת (ובמנין כמו מדליקין) נחלקו הקהלות כמנהגיהם יש שאומרים אותו ויש שא"א · עלינו ק"י :

כל ימי חוה"מ · מתפללין אחד לבד · רק בקריאת התורה יש חלוקין ומתפללין כמו בסדר שמתפללין בחול רק שא"א מזמור לתודה (ובק"ק מדלגין רק שתי הסיבות מזמור לתודה ומתחילין הריעו לה' וגו') · ובתפלה ש"ע אומרים יעלה ויבוא בעבודה ואם לא אמרו מחזירין אותו · וכש"ץ חוזר התפלה · ואומרים הלל בדילוג · קורין הלל בדילוג · קדיש שלם · מוציאין ב' ס"ת וקורין בראשון ג' גברי וגוללין ס"ת אחת ומוציאין ס"ת שני וקורין רביעי בפרשת פינחס והקרבתם עד סוף פיסקא (כל מלאכת עבודה לא תעשו) ומניחין ס"ת הראשונה אצל והאומרים חצי קדיש על שניהם ואח"כ גוללין ס"ת שניה ואומרים יהללו ומזמור ומחזירין להיכל · אשרי ובא לציון · ח"ק · תפלת מוסף של יו"ט ופסוקי והקרבתם וכש"ץ חוזר התפלה ואומר קדושת נקדש ונומר כסדר כדרכו בחול · שיר ומזמור כל מקום לפי מנהגו :

וזהו חלוף הקריאה לימי חוה"מ

ביום א' דחוה"מ (י"ז ניסן) קורין בס"ת הראשונה בס' בא אל פרעה פ' קדש לי כל בכור · ביום ב' דחוה"מ (י"ח ניסן) קורין בס"ת א' בס' משפטים פ' אם כסף תלוה · ביום ג' דחוה"מ (י"ט ניסן) קורין בס"ת א' בס' כי תשא פ' פסל לך ואם הוא שבת מתחילין ראה אתה אומר · ביום ד' דחוה"מ (כ' ניסן) קורין בס"ת א' בס' בהעלותך וידבר ה' אל משה במדבר סיני · ואם חל יום א' דחוה"מ בשבת קורין של שבת חוה"מ כסדר כי תשא ג' ראה אתה אומר אלי · וביום שני של חוה"מ קורין של יום ראשון בס' בא פ' קדש · וביום שלישי קורין של יום שני בס' משפטים אם כסף תלוה וביום הרביעי קורין של יום רביעי בס' בהעלותך פ' וידבר ה' אל משה במדבר סיני :

יוצר לשבת חול המועד של פסח

חזן מתחיל שוכן עד וכו' · וחצי קדיש וברכו · עד אמר ויהי

מיוסד ע"פ א"ב תרונע כפלי חרוזים · ובראשי החרוזים הסימן חתום שמעון בר יצחק יגדל בתורה ובמעשים ובמעשים טובים אמן סלה :

אֲהוּבֶיךָ אֲהֵבוּךָ מֵישָׁרִים · שִׁירָתֶךָ נוֹגְנִים וְשׁוֹרְרִים · אַחֲרֵימוֹ קִדְּמוּ שָׂרִים · שִׁיר הַשִּׁירִים: אֱמוּנַת עִתֵּי חֻקּוֹת · מִפֶּה אֶל פֶּה נֶעְתָּקוֹת · אִמְרוֹתָיו חִיךְ מַמְתִּיקוֹת · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת: בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לַהֲמוֹנֶיךָ · עִזִּים נָסוּ מִפָּנֶיךָ · בְּאוֹרִים כִּבְּדוּךָ מְרַנְּנֶיךָ · לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ: בְּרוּכֵי רַחַם מְשַׁחֲרֶיךָ · וְעָדוּ לִקְרַאת דְּבָרֶיךָ · בְּאַהַב הֱבִיאַנִי חֲדָרֶיךָ · מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ: גִּדְּלַנִי וְרוֹמְמַנִי לְתַאֲוָה · נֶעֱמַתִּי בִּשְׁמוֹר מִצְוָה · נֶדֶר בְּשׁוּמִי עֲוָה · שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה: גַּפֵּי מְרוֹמֵי קֶרֶת · בְּרַדְתִּי

מטה לוי

(אהוביך) ישראל אהוביך (אהבוך מישרים) אוהבים אותך אהבת מישרים · והמלאכים (שירתך נוגנים ושוררים אחרימו) הם שוררים שירתך אחרי ישראל (קדמו שרים) ישראל שנקראו שרים קודמים לפניהם לשורר (שיר השירים) (אמונת עתי חקות) התורה שישראל קובעים בה עתים (מפה אל פה נעתקות) הן נעתקות מפה הקב"ה יתברך אל משה וממשה ליהושע עד חכמי המשנה (אמרותיו חיך ממתיקות) ובקשתו מי יתן (ישקני מנשיקות) פיהו וילמד אותי סודי התורה (בעשותך ס') מים (עזים נסו מפניך) כמ"ש הים ראה וינוס (באורים כבדוך מרנניך) במדבר מקום מאורת לפטוני נחש שרף ועקרב כבדוך ישראל בשירות וברננים (לריח שמניך) שספרו שם טוב שלך בעולם (ברוכי רחם) ישראל שנתברכו בברכות שדים ורחם (משחריך) והם מבקשים ודורשים פניך (ועדו לקראת דבריך) נתוועדו לקראת משה מנהיגך (באהב הביאני חדריך) ובאהבה הביאני לבהמ"ק כן גם עתה (משכני אחריך) מן הגלות (גדלני ורוממני לתאוה) עד תאות גבעות עולם (נדר בשומי עוה) וכשפרצתי נדר לשו"ג והטעיתי דרכי אז (שחורה אני) נשחרתי ומכל מקום (ונאוה) אני בנעשה ונשמע (גפי מרומי קרת) זיה מושבי בתחלה בענני כבוד ובנביאים ובמלכים (ברדתי) מגדולתי

בית לוי

(נוגנים) אומר למלאכים (שרים) אומר לישראל (עזים) מי הים (באורים) אומר למדבר ששם שוכנים לפטוני נחש שרף עקרב ותיבת באורים פירושו ענין בקוע ותרין או פירוש באורים בעמקי הים (ועדו) נאספו כוועד (דבריך) מנהיגיך נלשון רעו כבשים כדברם (ישעיה ה' יז) ופי' כמנהגם ענין של מדברותיך (דברים לג ג) (באהב) כמו באהבה (חדריך) בהמ"ק (גפי מרומי קרת) ל"ס (משלי ט ג) ופירוש של גבהי מרומי העיר. גפי הוא לשון כנף ר"ל מקום גבוה שבסוף העיר

אהוביך דיינע געליבטע ישראל וואש האבין דיך רעכט פארטיג ליב האבין זייא געזונגען דיין שירה אין היינטיגער צייט. דער נאך האבין דיא מלאכים געזונגען שיר השירים אמונת אונזער תורה איז געזאגט געווארין צוא אונזערע עלטערין פון דעם מויל פון הקב"ה צום מויל פון משה רבינו זיינע ווארט וואס זיינען זיס צום טעמען דרויף זאגט דער פסוק ער האט מיך געטאן קושין פון דעם קושונג פון זיין מויל בעשותך או דו האסט געטאן וואונדער צו דיין פאלק ישראל זיינען דיא שטארקע וואסערין פון דעם ים סוף פאר דיר אנטלאפין געווארין דיינע ישראל האבן דיך געלובט אין דער מיטעניש פון דעם ים זייא האבן דיר געמאכט איין נאמן שם וויא אנטער אייל שמעקט וויים ברוכי דאס פאלק וואס פון דער מוטערס לייב זיינען געבענטשט אונ לויבין דיך האבין זיך היינט צוא אנאנדר געזאמילט אקעגין דיינע רייד צו הערין מיט ליבשאפט דוא האסט מיך געבראכט אין דיין חדר דאש בית המקדש אונ היינט זאלסטו אויך מיך מאכין ציהן נאך דיר גדלני גאט האט מיך דער הויבין דורך דעם וואס ער האט געגלוסט מיין זעהקייט פון מיינע גוטע מדות האט ער מיר געגעבין מצות פון דער תורה אבער איך האב פאר קרימט דם צאם אונ האב געמאכט דאס עגל אונ חאטשע איך בין שווארץ מיט דעם עון עגל בין איך אבער שיין מיט דער תורה גפי פון דיא הויכע מויערין האב איך ארפ געדערט

יוצר לשבת חול המועד של פסח

מְהִיוֹת גְּבֶרֶת · גּוֹאֲלִי חַי אֲנִי מְזֻבֶּרֶת · אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי
שְׁחַרְחוֹרֶת : דִּבַּרְתִּי בְּפִי לִמְחוֹלְלִי · רִבְצוּ בְּצוֹהַר
לְהַשְׂכִּילִי · דּוֹדִי פּוֹדִי וְגוֹאֲלִי · הַגִּידָה לִי : דַּרְכֵי הוֹרִים
דְּעִי · יוֹנֶקֶת חֶמֶד מַטָּעִי · דִּירַת מִשְׁכְּנוֹתָם תֵּדְעִי · אִם
לֹא תֵדְעִי : הַפֶּלֶא וָפֶלֶא הֶרְאֵיתִי · צֵאתִי לְיֶשַׁע רַעְיָתִי ·
הֲמוֹן לוֹדָה הִתְעֵיתִי · לְסוּסָתִי : הוּקְשַׁרְתְּ יוֹפִי כְּתָרִים ·
חֶמְדַּת נְצוּל מִצְרַיִם · הֲקִימוֹתִי בְּרִית בְּתָרִים · נָאווּ
לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים : וְאֵלַי קֵרַבְתִּיךְ בְּאַהַב · קוֹל הִשְׁמַעְתִּיךְ
מִלַּהַב · וַתַּעְדִּי עֲדִי מוּצְהָב · תּוֹרֵי זָהָב : וְעַם בָּחַרְתִּי
בּוֹ · יָצָא שֵׂכֶל מִלִּבּוֹ · וְהֵמִיר כְּבוֹד מִשְׂגַּבּוֹ · עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ
בִּמְסִבּוֹ : זַעַף אֶשָּׂא לִכְמוֹר · גַּעַל פֶּשַׁע לִשְׁמוֹר · זִמְרַת אוֹלֶת לִזְמוֹר ·
צְרוֹר הַמּוֹר : וְעַם עֵצֶר עוֹפֶר · דּוֹפִי צַחַן כֹּפֶר · זִכְרוֹן כָּתוּב בְּסֵפֶר · אֶשְׁכּוֹל
הַכֹּפֶר : חוֹבֵשׁ חָשׁ וּתְרוּפָה · לְכַנְפֵי כֶסֶף נֶחְפָּה · חֵן וָחֶסֶד מוֹרְעָפָה · הִנָּךְ
יָפָה : חַנּוּן מֵשִׂים פֶּה · בְּרוֹגֶז רַחֵם מְצַפֶּה · חַי סֵתֶר צוֹפֶה · הִנָּךְ יָפָה : טִירַת
מְצוּקֵי נְעָזָזִים · תּוֹאַר אֵיתָנֵי חֲרוּזִים · טֶבֶם זְרוֹעֵי מוּפָזִים · קוֹרוֹת בָּתֵּינוּ
אֲרָזִים : טוֹרַחַת עוֹל סוֹבֶלֶת · וְלֹא נִכְזְבָה תוֹחֶלֶת · טָמוּן וְסָפוּן מְנַצֶּלֶת · אֲנִי

בית לוי

פס מגפין (למחוללי) ליוצרי (רבצו בצוהר) פס"ם אוכס סרבין בצהרים (שס"ש א) (הורים) כאבות (חמד) ל' חמדה (עדם) מצרים (מתעיפי) ל' תועה (נצול) לשון הכרס והפשטים כמ"ש וינצלו את מצרים (כאהב) כמו באהבה (קול השמעתיך) כמ"ש ויהי קולות וברקים (שמות יט טז) (ותעדי עדי) ל' יופי וקשוט (מוצהב) מוזהב (משגבו) ל' רוממות ותוזק (זעף) ל' קצף (לכמור) ל' חימום כמו כי נכמרו רחמיו (געל) ל' מיאוס ומיעוב (זמת) מחשבות (אולת) טפשות (זעם) כעס (עופר) עופר לפשם (צחן) טומאה וסרחון (חובש) לשון מחבש (חש) מיהר (מורעפה) לשון יערוף כמטר (טירת) טירה משכן (מצוקי) שהר לצדיקים כמו מצוקי ארץ (טורח עול) כיפוי נגעים (נכזבה) נפסקה

משה לוי

(מהיות עוד גברת גואלי חי אני מוברת) כשאני מזכרת שגואלי חי (אז אני אומר) (אל תראוני שאני שחרחורת) כי הוא יודע שבני אמי נחרו בי וגוזלאי יצאלני (דברתי בפי למחוללי) ליוצרי ובוראי (רבצו בצוהר להשכילי) להשכילי איך לרבוץ בגלות שהוא משחיר כצהרים (דודי פודי וגואלי הגידה לי) איך להנצל והקב"ה משיב (דרכי הורים דעי ט' אם לא תדעי) אם לא תדעי איך להתנהג דעי דרכי האבות היונקים התורה שנמשלה ליין ותדעי לפקוד של דלתי בהכ"נ ובהמ"ד שהם דירת משכנות של ת"ח עוד אמר הקדוש ברוך הוא (הפלא ופלא הראיתי) בעת (צאתי לישע רעיתי) שמי (המון לודה התעיתי) כי המון מצרים הולכתי תועה (לסוסתי) על ידי סוסתי שהראיתי דמות סוסיא נקבה בים והיו סוסים של מצרים שרכבו על זכרים רצים אחריה בע"כ של מצרים עוד אמר הקדוש ברוך הוא (הוקשרת) לכם (יופי כתרים) על ידי (חמדת נצול מצרים) שנצלתם את מצרים מכל חמדתם (הקימותי ברית בתרים) שאמרתי ואחר כך יצאו ברכוש גדול לכך (נאוו לחייך בתורים) בתורי זהב (ואלי קרבתיך באהב) במתן תורה (קול השמעתיך מלהב) לפידים וההר בוער באש (ותעדי עדי מוצהב) ב' כתרים של נעשה ונשמע כל זאת עשיתי להם והם לא כן עשו (ועם) אמר (בחרתי בו יצא שכל מלבו והמיר כבוד משגבו) בתבנית שור אוכל עשב וזה היה (עד שהמלך) היה (במסבו) מיד אחר מ"ת ועם כל זאת (זעף אשא) הקצף שהיה ראוי לבא עליכם אשא לכמור רחמי (געל פשע לשמור) לשמור געול הפשע (זמת אולת לזמור) מלזמור ולהזכיר בעבור מחשבות טפשות העגל כל זאת אמר הקדוש ברוך הוא שנקרא (צרור המור) (ועם עצר עופר) משרע"ה עצר וביטל את הכעס בתפלה (דופי צחן כפר) כפר טומאה וסרחון של דופי אך (זכרון כתוב בספר) של הקב"ה שנקרא (אשכול הכופר) שנאמר וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם (חובש חש ותרופה) חש ומיהר חובש ותרופה (לכנפי כסף נחפה) לישראל שנחפה בכנפי כסף על שהביאו כסף למשכן לכפר מעשה העגל (חנון משים פה) הקב"ה חנון המשים פה לאדם (חי סתר צופה) צופה נסתרות לבבנו ששבנו אליו בלב שלם וקראנוהו (הנך יפה) (טירת מצוקי נעזזים) המשכן שבנו אותו הצדיקים שבדור שהם מצוקי ארץ ועזים (תואר איתני חרוזים) בית המקדש שבנו אותו בירח האתנים על ידי איתני ארץ וחרזו אותו בחרוזים שהיה בנין יפה ומכוון (טבם זרוע מופזים) שגיסם היו תכשיט הצדיקים אמרה כנ"י (טורח עול סובלת ולא נכזבה תוחלת טמון וספון מנצלת אני חבצלת) אני שנקראתי חבצלת השרון אשר נצלתי את מצרים שהיה ספון וטמון אצלם ועתה אני סובלת טורח עול ולא נפסקה ממני התקוה (יקר נערב כניחוחים) ישראל שנקראו

מיין לעבעדיגן אוים לייזר טוא איך דער מאנען דרום זאלט איר גיט זעהען וואס איך בין שווארץ דברתי איך טוא ריידין צוא מיין באשעפער זאלסט אונז שכל געבין מיר זאלין פר דיר אוים בעטין אונזרע ליכט זאל לייכטין וויא אין מיטין טאג אונזער ליבער אוים לייזער דרכי דיא וועגין פון דיינע לערנערס זאלסטו וויסין אונ זויג דיא תורה וואס זיא איז מיין גלוסטיג פלאנצונג אונ אין דער תורה דאס ברייטע וואונונג זאלסטו וויסין אויב דוא ווייסט ניט דעם רעכטין וועג הפלא איך האב דיר גיוויזין וואונדער אין מיין ארוים גיין צו דיין הילף דאס ברומונג פון מצרים האב איך פאר אירט נאך מיין פערד וואס האט גיהאט איין דמות נקבה זיינען נאך גילאפין די פערד פון מצרים אין ים אריין איך האב אן גבונדין צו די ישראל שיינע צירונג דאס בעסטע פון דיא מצרים איך האב דר האלטין וואס איך האב צו גיזאגט ביא דעם ברית וואס איז גיוועזן בין הבתרים דיינע קין באקין זיינען שיין מיט ציילן גאלד איך האב דיך גנייגט צוא דר תורה מיט ליבשאפט דורך דעם פלאם פייער אונ האב דיך אן גצירט מיט גילדענע צירונג ועם עס איז אוים גיגאנגען דער שכל פון פאלק ישראל וואס איך האב מיר זיי אוים נקליבין אונ האב מיין טייערין כבוד פר ביטין או גאט איז נאך נוען אויפן בארג סיני ועף פון דעקט וועגן האב איך פארט דעם צארין פאר טראגין צוא דער היצין מיין רחמנות צוא היטין דאס אום ווערדיקייט פון עון העגל אונ דיא נארישע מחשבות צוא פאר שניידין אזוא זאגט גאט וואס ער איז גיגליכין צוא איין בינטיל גיווירץ ועם דעם צארין פון גאט האט משה דער שליח פון גאט אויף גיהאלטין אונ גאט האט זייא מוחל גיוועזן דעם עון העגל אונ דער טאג יום כפור איז אגידעכעניש פון כפרה פאר שריבן אין דער ספר תורה פון גאט וואס ער הייסט אשכול הכופר חובש ער האט גיאיילט צוא טאן איין רפואה צוא ישראל אונ האט זייא גיטאן חן וחסד וויא עס שטייט הנך יפה חנון גאט וואס האט גיגעבין איין טייל דעם מענטשין אונ זעהעט פאר בארגענע זאכין אין זיין רוגז דער מאנט ער זיין רחמנות אונ זאגט צוא כנסת ישראל נון דו ביסט שיין מיין גיזעלין טירת דאס משכן וואס האבן אים גבויט דיא צדיקים וואס זיינען דיא שטארקע גרונד פעסט אונ דאס בית המקדש וואס איז גבויעט גיווארין אין דעם חודש וואס דיא אבות זיינען געבארין גיווארין אין אים דיא זיינען מיין גין גאלדינע צירונג אויף מיין ארום וויא עס שטייט די באלקינס פון אונזרע הייזר זיינן טענן בוימר טורח דעם עול האבין דיא ישראל גיליטין אונ האבין ניט פאר לארין דאס האפונג חאטשע עס איז גיוועזין באהלטין פון זייא דאס קץ איך בין

בן יקיר ומערב לפניו כקרבנות ניחוחים (רחש תחן נאנחים ידעם בגיא כסלוחים) מתחלה שהיו מרחשים בשפתם בארץ מצרים ידע הקב"ה כמ"ש וידע אלהים לפי שעמדו באמונתם (כשושנה בין החוחים יורשי הר למצער) ישראל שירשו בית המקדש לזמן מועט (הכיר ואהב מנוער) הכיר אותם הש"י ואהב אותם מנעוריהם (יתדוהו זקן ונער) זקן ונער יחדו אותו על הים כמ"ש מפי עוללים ויונקים יסדת עוז (תהלים ח ג) ואומרים על הקב"ה (כתפוח בעצי היער) אשר הוא מעולה מכל עצי היער כן הקב"ה מעולה בינינו על כל אלהים (כלכלני בציה מסובבת) אז כשסיבבתי מ' שנה במדבר ארץ ציה וצלמות כלכל אותי במן ועליו (ונפרע נשיון מגבת) עד שנפרע החוב של ארבעים שנה שנתחייבו ליחשב יום לשנה יום לשנה (כנסני כו' כללני בעוז מדרשות) עטרני בעוז התורה אשר היא (בשבעים פנים נדרשות) (כבודם חקור מלחשות) כבודם של ע' פנים לדרוש בתורה הורשיתי לחקור ולא לחשות בהם אותם דרשות (סמכוני באשישות) סמכו אותי כמו כוסות של יין (לא עזבני לנטשי מגיני ומרים ראשי) הש"י שהוא מגיני ומרים ראשי לא עזבני לנטשי ביד מצרים שנקראו (לודים אשר מררו בקושי) השעבוד רק (שמאלו) היתה

חֲבַצֶּלֶת: יְקַר נֶעֱרַב כְּנִיחוֹחִים · רַחַשׁ תַּחַן נֶאֱנָחִים · יְדָעָם בְּגֵיא כְּסְלוּחִים · כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים: יוֹרְשֵׁי הַר לְמִצְעָר · הִכִּיר וְאָהַב מִנּוֹעַר · יִחֲדוּהוּ זָקֵן וָנַעַר · כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר: כִּלְכְּלַנִי בְּצִיָּה מְסֻבֶּבֶת · וְנִפְרַע נְשִׁיּוֹן מַגֶּבֶת · כְּנָסַנִי לְאֶרֶץ נוֹשֶׁבֶת · הֱבִיאַנִי אֶל בֵּית: כִּלְלַנִי בְּעוֹז מִדְרָשׁוֹת · בְּשִׁבְעִים פָּנִים נִדְרָשׁוֹת · כְּבוֹדָם חָקוֹר מִלַּחֲשׁוֹת · סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת: לֹא עֲזָבַנִי לְנָטְשִׁי · מָגִנִּי וּמֵרִים רֹאשִׁי · לוּדִים מֵרְרוּ בְקוֹשִׁי · שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי: לְנַחֵץ קֵץ יִשְׁעֲכֶם · צֵאת מֵאוֹסֵר כַּבְלֵיכֶם · לְהַמְתִּין בֹּא עִתְּכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: מִסֵּבֶל עוֹל רוֹדִי · וְעִדְּנִי צוּר פּוֹדִי · מְמַהֵר יֶשַׁע בַּעֲדִי · קוֹל דּוֹדִי: מְקַצֵּר זְמַן אָבִי · תֵּת צֳרִי לְמַכְאוֹבִי · מְדַלֵּג מְקַפֵּץ לְהַאֲהִיבִי · דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי: נִגְרְשָׁה סְאַת שׁוֹדְדִי · וְהִגִּיעַ עֵת מוֹעֲדִי · נִסְעִי נָא וְהִכָּבְדִי · עָנָה דוֹדִי: נִגְדַּע עוֹל וְנִשְׁבַּר · בְּאֵין מַחְסוֹר דָּבָר · נֶאֱמָן רוֹעֶה גָּבַר · כִּי הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר: שָׂרֵי מוֹפֵת נִבְרָאוּ · מְלִיצֵי יוֹשֶׁר נִקְרָאוּ · סוֹרְרִים תָּמְהוּ כְּרָאוּ · הַנִּצָּנִים נִרְאוּ: סֹבּוּ עֶגְלָה הוֹרְגֶיהָ · עֲבוֹתֶיהָ לְקַצֵּץ וְעוֹגֶיהָ · סוּף לְהַשְׁבִּית סִיגֶיהָ · הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ: עוֹז תּוּשִׁיָּה

(יקר) אמר לישראל שנקראים בן יקיר (רחש) לשון מחשבה (תחן) לשון תחנה (נאנחים) ע"ש ויאנחו בני ישראל (הר) אומר לבהמ"ק (ואהב מנוער) כמ"ש כי נער ישראל ואהבהו (הושע יא כ) (ציה) אומר למדבר (נשיון) ל' והנשה בא (מ"ב ד א) (לנחץ) לשון מהירות כמו כי היה דבר המלך נחוץ (ש"א כא ח) (רודי) טעמי (ועדני) קבע לי זמן (נגרשה) לשון תלמוד הוא כמו כל המדות שהיו במקדש היו נגדשות פי' תוספת שעולה למעלה מן המדה כמו גדיש (ערוך) (שודדי) ל' עושק כמו ושדדו את גאון מצרים (יחזקאל לב יב) (מועדי) שהם מועד הוא פסח כענין למועד אשוב אליך (בראשית יח יד) (נגדע) נכרת (תמהו) ענין גודל פליאה וחדוש שמתמיהים על הדבר (עגלה) אומר למצרים ע"ש עגלה יפהפיה מצרים ופי' מלכות יפה כעגלה יפה (עבותיה) חבלים עבים (ועוגיה) בל"א אנקי"ר (סיגיה) ל' סיגים ופסולת (תושיה)

(תחת ראשי) לסעדני (לנחץ קץ ישעכם השבעתי אתכם) אמר הקב"ה לכנ"י השבעתי אתכם שלא למהר קץ ישעכם רק להמתין עד בא עתכם (מקצר זמן אבי) הקב"ה קצר זמן ת' שנה שקבע לאברהם אבינו (תת צרי למכאובי) כדי לתת רפואה למכאובי (מדלג מקפץ) דילג וקפץ וחשב הת' שנה מלידת יצחק כדי (להאהיבי) ובזה (דומה דודי לצבי) הממהר לרוץ (נגרשה סאת שודדי) נתמלאה סאת שודדי מלאה וגדושה (נסעי כו') וענה הקב"ה שהוא דודי נסעי נא ותצא מכובד (נגדע עול) נכרת עול השעבוד מצוארנו (ונשבר) ויצאנו מלא כל טוב (באין מחסור דבר) - (נאמן רועה) משרע"ה שהיה רועה נאמן גבר על פרעה (כי הנה הסתו עבר) כי ימי הגלות עברו (שרי מופת נבראו) כשנבראו משה ואהרן שעשו מופתים והם (מליצי יושר נקראו) אז (סוררים תמהו כראו) כשראו המצרים שנכנסו ויצאו בשלום מיד תמהו ועל משה ואהרן נאמר (הנצנים נראו) (סבו עגלה הורגיה) הקב"ה אמר למלאכי חבלה סובו עגלה יפיפיה מצרים ותסבבו הרוגיה שהרגו הבכורים באבותיהם ס' רבוא (עבותיה לקצץ ועוגיה) לחתוך החבלים שקושרים בהם העוגן שמעכבי' את הספינה ויהיו כספינה בלי חובל ומנהיג והסיבם הקב"ה לדרך ים סוף כדי (להשבית סיגיה) להאביד אנשים הרעים שבהם (כי התאנה) ישראל המשולים לתאנה (חנטה פנים) חנטה זכות אבותם לגאלם (עוז תושיה מלגלע) לבלתי תתערב

גיגליכן צו איין רויז יקר דיא תפלה פון דיא טייערע ישראל וואס האבין אין מצרים גיקרעכצט איז פאר דיר זיס גיוועזן ווייל זייא זיינען גישטאנען אין דער אמונה וויא איין רויז צווישין דערנער וואס זיא שטייט נאך אין איר פארב יורשי דיא יודין וואס האבין גיטאן ירשנען דאש בית המקדש ניט אויף פיל יארין וואש ער האט זייא פון לאנג אן ליב האבין זיי אים אויף דעם ים מיחד גיוועזן אלטע אונ יונגע אונ האבין גיזאגט גאט איז גלייך וויא איין עפיל בוים צווישין דיא בוימר פון דעם וואלד איז דאך דער בוים בעסער פון אלע בוימר אזוא איז גאט בעסער פון אלע מלאכים פון דעם הימיל כלכלני ער האט מיך גישפייזט אין דער וויסטער מדבר אונ האט אונז באצאלט דעם חוב וואס ער האט צוא גזאגט אונזרע אבות אונ האט מיך אריין גיבראכט אין ארץ ישראל אונ האט מיך גיבראכט צוא בית המקדש כללני ער האט מיך גצירט מיט מיינע מדרשים וואס ווערין גידרשת אויף זיבעציג פרושים פון סודות התורה דער כבוד פון דער תורה איז צוא פארשטין זיא אונ ניט צוא שווייגן אונ דיא דרשות פון דער תורה האבין סיך אונטער גילעהנט דאס הארץ וויא אבעכר ווייז לא עזבני אז די מצרים האבין מיך גיביטרט מיט שווערע ארבעט האט מיך מיין באשיצער ניט פאר לאזט אונ האט אויף גיהויבין מיין קאפ וויא עס שטייט (שמאלו תחת לראשו) זיין לינקע האנט איז אונטער מיין קאפ צו אונטר לעהגן מיך לנחץ צו איילין דעם קץ פון דער הילף האב איך אייך באשווארין צוא ווארטין ביז עס וועט קומען אייער צייט אונזער באשעפער אונ דער לייזער האט גיאיילט אויס צוא לייזין אונז מיט הילף קול דודי דאש קול פון מיין פריינד איז דאש ער האט קורץ גימאכט דיא צייט וואש ער האט גיזאגט צוא אברהם צוא געבין איין רפואה צוא מיין וויטאג אונ האט גיהופט צוא מאכין מיך לעבין מיין פריינט גאט איז גלייך צוא איין הירש וואש לויפט גיך אזוא האט ער גיאיילט דיא גאולה פון מצרים נגרשת עש איז פול גיווארין דיא סאם פון מיינע רויבערס מצרים אונ עס איז גיקומען מיין צייט איך זאל פון מצרים ארויס גיין אונ איך זאל גיערליכט ווערין אזוא האט גשריבין צוא מיר מיין פריינד נגדע דער יאך פון מצרים איז צוא בראכין גיווארין אונ עש וועט דיר גאר ניט אפ גיין אין דער מדבר איין באגלייבטער פאסטוך משה רבינו האט זיך גישטארק אויף פרעה דען דיא צייט פון גלות מצרים איז שוין איבער גיפארין די מצרים האבין זיך גיוואונדרט אז זיי

יוצר לשבת חול המועד של פסח

מְלֻגְלַע · סָבִיב הוּגְבָּלוּ בְּצֶלַע · עָמְדָה בְמִישׁוֹר מִלְּקַלַּע · יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע: עֲוִילִים הוּצְעוּ חֲלָלִים · יְצִיאֵי עַקְרַבֵּי אֲמֻלָּלִים · עוֹמְדִים לְזַנֵּב נֶחֱשָׁלִים · אֶחֱזוּ לָנוּ שֻׁעָלִים: פֵּרַשׂ עָנָן לְהַאֲהִילִי · מַגִּיהַּ בְּלֵיל הִלִּי · פִּנּוּקִים שָׁלֹשׁ הֶאֱכִילִי · דּוֹדִי לִי: פְּעֻלַּת שְׂכַר קָפוּחַ · טֻפַּלְתִּי כְּנֹאד נָפוּחַ · פֻּלַּצְתִּי בִשְׂאֵת וְסַפּוּחַ · עַד שֶׁיָּפוּחַ: צָפִיתִי עוֹצֶב בִּי · וָתִיק רָחַק מִקִּרְבִּי · צַגְתִּי לְבַקֵּשׁ אוֹהֲבִי · עַל מִשְׁכָּבִי: צִיר עָלוֹת בִּתְחִנָּה · בַּקֵּשׁ כִּפּוּר לְמִי מָנָה · צְעוֹק וְחַלּוֹת אָנָּא · אָקוּמָה נָא: קָשְׁרוּ לְוִיִּם קִשּׁוּרִים · יוֹפִי תֻמִּים וְאוּרִים · קוֹמָם לְהַכּוֹת בּוֹעֲרִים · מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים: קִבֵּל מָרוֹם תְּפִלָּתִי · מָחַל פֶּשַׁע חַטָּאתִי · קֵרְבָתוֹ שָׁת בַּעֲדָתִי · כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי: רְאוּ בָּחַרְתִּי בָּכֶם · אַל תְּנַחֲצוּ יְצִיאַתְכֶם · רְאוּת בְּצִיָּה עֲתוּתֵיכֶם · הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם: רָמָה קֶרֶן סְגֻלָּה · מִמִּדְבָּר יָצְאָה נִדְגָּלָה · רוֹזְנִים נוֹסָדוּ

בית לוי

תואר לצורה כמ"ש לי פלס ותוכים (משלי ה יד) (מגלגע) ל' סבוב (בצלע) ל' צד כמו אצלע המשכן (שמות כו כ) (מלקלע) ל' ויקח משם אבן ויקלע (ש"א יז מט) ופירוש זרק האבן בכלי הקלע (עוילים) מל' יסגירני אל אל עויל והוא לשון נער (איוב טז יא) (הוצעו) נתפשטו ל' ואלחתי לו נועים ונפשו ומ"י והצלה עליהם בזיון ויבוזון (חללים) ל' כריתה כמו כי חולל אני (תהלים ו ג) (לזנב) מלשון וזנבתם אותם (יהושע י יט) ופ"י ומדכאין יסבון (נחשלים) חסרי כח (שועלים) כתי למצרים (עפר"ש שה"ש ב טו) (פנים)מאיר (הלי) ענין בהרה וזריחה כמו, בהלו נרו (איוב כט ג) (פנוקים) לשון עדן כמו מפנק מנוער עבדו (משלי כט כא) (קפוח) ל' תלמוד אין הקב"ה מ)קפח שכר כל בריה (פסחים קיח) (ערוך) (טפלתי) ל' מאנה היפלה דקה לגסה (דמאי פ"ב משנה ס) (פולצתי) לשון אימה ורעדה כמו ואחז בשרי פלצות (איוב כא ו) (וספוח) לשון ספחת (צפיתי) ל' הבטה וראיה כמו עיני ה' צופות (משלי טו ג) (ותיק) תואר להקב"ה וגם ל' תלמוד ותיקין היו גומרין וכו' (ברכות ד' י) (ציר) תואר למשה כמ"ש ציר נאמן לשולחיו (משלי כה יג) (עלות) כמו לעלות וכן לצוק ולחלות (קושרו קשורים) ל' תכשיט כי ת"י על כלה קשורים (ירמיה ב לב) קשוטיה (בוערים) ל' שטות וסכלות כמ"ש בוערים (תהלים צד ח) (השומרים) תואר ללוים ע"ש שומרי משמרת הקודש (מרום) תואר להקב"ה (קרבתו) עצמו שכינתו (תנחצו) ל' מהירות כמו כי היה דבר המלך נחוץ (שמואל א כא ט) (נדגלה) ל' דגל (נוסדו) ענין עצה ע"ש שהעצה נעשה בסוד נגל יגולה י"ם (תהלים ב ב)

מטה לוי

שמחת מתן תורה לכן (סביב הוגבלו בצלע) נתן להם גבול סביב צלע ההר כמ"ש פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב (עמדה כו' הסלע) ויאמר עמדה במישור בתחתית ההר (מלקלע) שלא יקלע ויזרו עליהם חצים ואבנים כמ"ש או סקול יסקל או ירה יירה ויקברו (בחגוי הסלע עוילים הוצעו) המצרים נתפשטו ונתבזזו חללים בביזת הים (יציאי עקרבי אמללים) יוצאי מצרים הם המקולל כמו נחש ועקרב נכרתו (עומדים לזנב נחשלים) נרדפם אחריהם (אחזו לנו שועלים) שלח הקדוש ברוך הוא את קולנו ונוס את הים והמפה (מגיה בליל הלי) מאיר בלילה נרי בעמוד אש (פינוקים שלש האכילי) האכילני שלש מיני תפנוקים מן ושליו ובאר (דודי לי) ובזה הראה שהוא דודי ואוהבי (פעולת שכר קפוח) קפחתי שכר קבלת התורה על ידי מעשה העגל (טפלתי) נעשיתי טפל (כנאד נפוח) שאין בו אלא רוח (פולצתי) נבהלתי ואחזני פלצות (בשאת וספוח) כאילו היה עלי שאת או ספחת שהניח אותי משה חוץ למחנה כמצורע כמ"ש ומשה יקח את האוהל אמרתי שלא אתחבר אליו (עד שיפוח) עד שישוב חרון אפו (צפיתי עוצב בי) ראיתי עצבון בי כי (ותיק רוחק מקרבי) הקב"ה הרחיק א"ע ממני כאומרו כי לא אעלה בקרבך (שמות לג ג) ושכבתי בצרה (על משכבי) מדאגת העון (ציר עלות בתחנה) התחיל משרע"ה לעלות בתחנה (בקש כפור למי מנה) לבקש כפרה לישראל שנאמר עליהם מי מנה (צעוק וחלות) לצעוק ולחלות (אנא) חטא העם הזה וגו' · ואח"כ כשהודיע י"ג מדות ידע שמחל להם הקב"ה ויקוד ארצה וישתחו ויאמר (אקומה נא) ואעמוד מלהתפלל (קושרו לוים קשורים) נתקשטו הלוים בקישוטים של יופי תומים ואורים בעת (קומם להכות בוערים) כשקמו הלוים להכות השוטים שעבדו לעגל וזש"ה (מצאוני השומרים) מצאוני הלוים שומרי משמרת הקודש ושומרי התורה הכוני פצעוני כו' (קרבתו שת בעדתי) קירב להשרות שכינתו בעדתי כשהוקם המשכן ועלי זאת (כמעט שעברתי) מן השונא (אל תנחצו כו' השבעתי אתכם) כן אומר הקדוש ברוך הוא לכל' השבעתי אתכם שלא תמהרו יציאתכם מהגלות ושלא תדחקו זמן הגאולה (רמה קרן) ישראל שנקראו עם סגולה (ממדבר יצאה נדגלה) בארבעה דגלים (רוזנים נוסדו

האבין גיזעהען אז משה אונ אהרן זיינען באשאפין גיווארין רעכט פארטיגע מליצים דיא שפראצונג דאש איז משה ואהרן זיינען ווארין גיזעהען טובי גאט האט גיזאגט צוא דיא מלאכים איר זאלט ארום רינגען דיא מצרים וואש ווערין אן גירופין עגלה אונ הרגנען דיא בכורים אונ איר זאלט צוא האקין אירע גראבע שטריק מיט זייערע אנקירם פון דיא שיפין דאש מיינט מען אין ים סוף צוא פאר שטערין אירע שלעכטע דען דער פיינין בוים האט גישפראצט אירע יונגע פירות דאש איז משה ואהרן עיו דער נאך אז ער האט גיוואלט געבין דיא שטארקע תורה צוא ישראל האט ער זייא פאר באטין זייא זאלין ניט אנפלעקין זייער פנים צוא זעהען אין דער שכינה אין דער זייט פון דעם בארג סיני זיינען זייא גישטאנען אויף אגלייך ארט ניט אויף דעם בארג כדי זייא זאלין ניט גיווארפין ווערין מיט שטיינער דענסט מאל האט גאט דעם בארג איבער גידעקט איבר די ישראל זיינן זיי גוועזין אצרה וויא אטויב אין די שפאלטין פון דעם שטיין עילים דיא נארישע מצרים זיינען תארין אויס גיבעט מיט דער שלאנגע דיא קינדער פון חם וואס ער איז פאר שאלטין גיווארין וויא דיא פאר שניטענע ענדסין אונ שלאנגען דיא זיינען אויף גישטאנען צוא דער שלאגין דיא שלאפע ישראל דרויף גייט דער פסוק דיא פיקסין האבין אונז בגריפין פרש ער האט פאר שפרייט איבער מיר דעם וואלקן וויא אגיצעלט אונ האט ביי נאכט גליכט אונ האט מיך גימאכט עסין

דרייא אלערלייא גוטע שפייז דעם מן אונ דעם שליו אונ דעם באר דאש האט מיר גיגעבין מיין פריינד הקב"ה דעם שכר פון קבלת התורה האב איך אן גיווארין אונ איך בין גיוועזין וויא אליידיגער לאגיל וואס איז אן גיבלאזין אונ וויא אנגשוואלענער איך בין דער שראקין גיווארין אז גאט האט מיך גישלאגין מיט צרעת פון שאת וספחת בשעת איך האב גימאכט דאש עגל ביז גאט האט אוועק בלאזין מיין זינד אונ האט מיר מוחל גיוועזן צפיתי איך האב גיזעהען מיין טרויעריקייט ווייל גאט האט זיך דער ווייטערט פון מיר האב איך מיר גישטעלט צוא בעטין מיין ליב האבער על משכבי אויף מיין גילעגער אין דער מדבר דער שליח משה רבינו איז אויף גינאנגען מיט גיבעט אונ האט גישריען איך בעט דיך אז דו זאלסט פר געבין די זינד פון די יודין דען וועל איך ווידער אויף שטיין קושרו דיא לוים וואס האבין זוכה גיוועזין צום אורים ותומים האט גאט מיט זייא גימאכט אבונד אז זייא טייטין די נארישע מענטשין וואש האבין גיזינדיגט מיט דעם עגל דרויף גייט דער פסוק (מצאוני השומרים) זייא האבין מיך גיפונען דיא לוים וואס היטין דאש משכן קבל גאט האט מקבל גיוועזן פון דעם הימיל מיין תפלה אונ האט פאר געבין מיינע זינד אונ האט גימאכט רוען צווישין אונז זיין שכינה אונ נוען דאש וואלט ניט גיוועזן וואלט איך איבער גיפארין פון דער וועלט ראו זעהעט איך האב צוא אייך אויש דר וויילט איר זאלט ניט איילין אייער ארויש גאנג דרויף [illegible]

לַמְּלָלָה · מִי זֹאת עוֹלָה: שִׁכֵּן בְּאָדָם שְׁכִינָתוֹ · נִכְלְלָה
מִצִּיּוֹן יִפְעָתוֹ · שָׁתַת אֶבֶן שְׁתִיָּתוֹ · הִנֵּה מִטָּתוֹ: שְׁלָמִים
וְעוֹלוֹת לְקָרֵב · סֵדֶר בֹּקֶר וָעֶרֶב · שֵׁשֶׁת כֹּהֲנֵי לְהִתְקָרֵב ·
כֻּלָּם אֲחֻזֵי חֶרֶב: תִּכֵּן אָרוֹן מִכְלוּלוֹ · לֻחוֹת מוּנָחוֹת
בְּצִלּוֹ · תַּבְנִית כְּרוּבִים לְהַאֲהִילוֹ · אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ:
חזן תְּעוּדָה נְתוּנָה בְּחוֹסֶף · הֲמוֹן עַם בְּהִתְאַסֵּף · תֹּאַר
סִפְרָהּ בְּכוֹסֶף · עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף:

שם המחבר שמעון בר יצחק חזק בתורה אמן סלה

חזן צְאֶינָה וּרְאֶינָה קה״ק שׁוּר בַּעֲטָרָה הַמְעֻטֶּרֶת:
חזן הִנָּךְ יָפָה קה״ק מוֹר וּלְבוֹנָה מְקֻטֶּרֶת:
חזן שִׁנַּיִךְ קה״ק עוֹרְכֵי טַעֲמֵי מַסּוֹרֶת:
חזן כְּחוּט הַשָּׁנִי קה״ק וָתֵק שִׂפְתוֹתַיִךְ מְדַבֶּרֶת:
חזן כְּמִגְדַּל דָּוִיד קה״ק נוֹשְׁקֵי הַגִּבּוֹרִים נֶאֱזֶרֶת:
קהל שְׁנֵי שָׁדַיִךְ · בְּמַלְכוּת וּכְהֻנָּה מוּכְתֶּרֶת · עַד שֶׁיָּפוּחַ
רֶגֶשׁ הַמּוּלָה עוֹבֶרֶת · כֻּלָּךְ יָפָה יְפֵהפִיָּה לִהְיוֹת
גְּבֶרֶת · אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה · צַעֲדִי טוֹטֶפֶת מְקֻשֶּׁרֶת ·
לִבַּבְתִּנִי · חוֹסֶן יְקָרִי מְזֻכֶּרֶת · מַה יָּפוּ · קְשׁוּטַיִךְ בְּעוֹז
וְתִפְאֶרֶת · נוֹפֶת · חִכֵּךְ הָרִים עוֹקֶרֶת · גַּן נָעוּל · זוֹרַעַת
חֶסֶד וְקוֹצֶרֶת · שְׁלָחַיִךְ · קִבּוּצֵי סִלְסוּל מַגְבֶּרֶת · נֵרְדְּ

(למללה) מלכי האָרץ נתיעצו יחד לדבר (מי זאת עולה) (שכן באדם) הקב״ה השכין בישראל שכינתו (נכללה מציון יפעתו) כמ״ש מציון מכלל יופי (תהלים נב) והם בציון (שתת אבן שתיתו) יסד בהמ״ק (הנה) הוא נקרא (מטתו) (כלם אחזי חרב) הכהנים מגינים ע״י השם אותיות שבברכת כהנים ובקרבנות כהשם גבורים אחוזי חרב ומלומדי מלחמה (תכן ארון מכלולו) הכנת הארון ומכלל יפיו (לוחות מונחות בצלו) בתוך הארון (תבנית כרובים) עשה משני קצות כפורת (להאהילו) לכסות הארון (אפריון עשה לו) לא כון הם (תעודה נתונה בחוסף) התורה נתנה בפרהסיא (המון עם בהתאסף) כמ״ש תורה צוה וגו׳ וכתיב בהתאסף ראשי עם וגו׳ (תואר ספרה בכוסף) האיר דברי תורה לישראל בתאוה ותמוד (עמודיו עשה כסף) התורה שהיא עמודו של עולם היא יקרה מכל כסף שבעולם כן ת״י (שה״ש ג י): (צאינה וראינה) בנות ישראל (שור) לראות (בעטרה המעטרת) (שניך) ת״ח שבך (עורכי טעמי מסורת) עורכים לדרוש דברים ככתבם שיש אם למסורת ודורשים דברים כקריאתם כי יש אם למקרא (ותק שפתותיך מדברת) בת הדבור יש בשפתותיך (כמגדל ה׳ נאזרת) כמגדל שתלו בו שלטי גבורים כן בתי מדרשות של ישראל נאזרת בהם כלי זיין של תנאים ואמוראים שהם גבורים: (שני שדיך) המניקים אותך והם משה ואהרן (במלכות וכהונה מוכתרת) משה נכתר בכתר מלכות ואהרן בכהונה (עד שיפוח רגש המולה עוברת) עד שתפול רגשת המולת עובדי כוכבים שעוברת לו תהיה (כלך יפה) יפיפיה (להיות גברת) במלכות ויאמר הקדוש ב״ה (אתי מלבנון כלה) משעת יציאתכם מלבנון שהוא בהמ״ק עמי את כנ״י שנקראת כלה) צעדי טוטפת מקושרת) והמקושרת בתכשיט תפילין שבראש ושבזרוע (לבבתני חוסן יקרי מזכרת) אהבתי אותך בלב כי אתה מזכרת תוקף כבודי בק״ש (מה יפו קשוטיך בעוז ותפארת) בלימוד התורה שנקראת עוז וכמ״ש שהם תפארת לעושים (נופת חכך) בחכך המתוק ע״י פלפולך (הרים עוקרת) את עוקרת הרים את כנ״י שנקראת גן נעול (זורעת חסד וקוצרת) כמ״ש זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד (הושע י) (שלחיך) השלוחי גבור (קבוצי סלסול מגברת) קטני שבתות מגבירים (נרד

(למללה) לדבר (כאדם) בישראל כמ״ש אתם צאן כאדם (תהלים עח ס) (יפעתו) ל׳ זוהר ודזל כמו וחללו יפעתך (יחזקאל כח ז) (שתת שתיתו) ע״ש אבן שתיה שעל מקומה הוסד המקדש (להאהילו) ל׳ אוהל וכסוי (אפריון) תופת כתר לכבוד (רש״י) (תעודה) התורה ע״ש שהיא מלאה מהתראות ואזהרות (תעודה) הוא ענין התראה (ישעיה ח טז) (בחוסף) בפרהסיא כמו חשף ה׳ (שם כב י) (תאר) כמו האיר וי״מ (תאר ספרה בכוסף עמודיו עשה כסף) כנה שם התורה כסף כמ״ש (עמודיו עשה כסף) לרמז שהספור והדיבור בספרי התורה שנקראת עמודים כמ״ש חצבה עמודיה שבעה יהיה (בכוסף) בתאוה: (נאינה וראינה) בנות ישראל ופירוש (שור) כמו לשור לשון ראיה כמו ושור שחקים (איוב לה ה) (שניך) אומר לת״ח (ותק) ל׳ חוזק וכח (שדיך) אומר למשה ואהרן (שיפוח) לשון נפיחה כמו כל צורריו יפיח בהם (תהלים י) (רגש) לשון קבוץ והמון כמו נהלך ברגש (תהלים נה טו) (המולה) ל׳ רעש כמו לקול המולה גדולה (ירמיה יא טז) (צעדי) הם תכשיט כמו הצעדות והאצעדות (ישעיה ג כ) (חוסן) תוקף (בעוז) אומר לתורה (ותפארת) עומד למע״ט (נופת) מתוק (חכך) לשון חיך (גן נעול) אומר לישראל ע״ש צניעות בנות ישראל שאינן פרוצות בעריות (רש״י) (סלסול) ל׳ סלו גרוכב בערבות (תהלים

איך אייך באשווערין רשת דאש האריין פון ישראל איז דער הייכט געווארן אונ זיי זיינן ארויש גיגאנגן פון דר מדבר מיט פאנגן אלע שררות האבן זיך איין גיזאמילט צוא לויבין דיא יודין ווער איז וואש גייט אויף פון דער מדבר שכן ער האט גימאכט רוען זיין שכינה צווישין מענטשן זיין שיין איז ווארין גיקריינגט פון ציון אונ דארטין האט ער גיגרונד פעסט דעם (אבן שתיה) וואש דרויף איז גיוועזן דאש בית המקדש וואש ווערט אן גירופין מטתו שלמים ער האט גיגעגט דיא כהנים זייא זאלין מקריב זיין קרבנות אונ דעם תמיד פון אין דער פריא אונ אויף דער נאכט זייא אלע זיינען אן גיגורט מיט שווערדין צוא שעכטין דיא קרבנות תכן דיא גיקריינטע לוחות וואס זיינן גילעגין אין ארון אונ די כרובים האבין אים באדעקט מיט דיא פליגיל וויא איין תופה האט ער גימאכט צום ארון מיט דיא פליגיל פון דיא כרובים תעודה דיא גלוסטיגע תורה וואש זיא איז אנטפלעקט גיגעבין גיווארין אז זייא האבין זיך איין גיזאמילט דאש פאלק ישראל צום בארג סיני זיינע זיילין פון דר תורה האט ער גלייטרט וויא זילבער:

צאינה וראינה גייט אונ זעהעט דיא קרוגען וואס זייא האבין גימאכט צוא גאט הנך זייא זיינען שיין אז זייא זיינען מקטיר קטורת שניך דיינע ציין לערנען דיא טעמים אונ דיא מסורת פון דער תורה כחוט דיינע לעפצין זיינען אזו וויא ארויטער פאדים ווען זייא ריידין אין דער תורה כמגדל אזו וויא דער טורם פון דוד איז שטארק אזו זיינען גיוועזן דיא שטארקע סנהדרין וואש זייא זיינען גיוועזן אן גיגורט מיט תורה וויא איין גבור מיט כלי זיין:
שני שדיך דאס מיינט מען וואס משה איז גיוועזן גיקריינט מיט מלכות אונ אהרן מיט כהונה עד שיפוח ביז עס וועט זיך דער היצן דר טאג פון יום הדין וואס עס וועט איבער פארין דענסט מאל וועסטו זיין שיין צוא שטארקין דיך אין דער תורה צעדי אין דעם זכות וואס איר לייגט תפילין וועט איר אויס גילייזט ווערין פון עבירות לבבתני דוא ביסט בייא מיר גישטארקט אין הארץ אונ שיין אז דוא בישט גיצירט מיט דער שיינער תורה ומעשים טובים נופת דיין גומען איז זיס וואס איז דיך מפלפל אין דער תורה אונ זייגען אזוא וויא אפאר שלאסיגער גארטין

וכרכום · בשומך באפי קטורת · מעין גנים · תעודה דורשת וגומרת · עורי צפון ובואי · להעלות תמורת · באתי לגני · ראות גלת הכותרת · אני ישנה · הלב ער במשמרת · פשטתי · אדר כתונת מושזרת · דודי · מושיע פליטה הנשארת · קמתי · נצוח קדשתו מספרת · פתחתי · סגוב תהלתו מזמרת · מצאוני · לישעו מקוה ומסברת · השבעתי · המון מלאכי השרת : חזן מה דודך · שאלוני תמיד מחטבת ומאמרת · נערץ ונשגב · תכן שחקים בזרת · הנערץ בשלוש קדשה המאשרת :

הכל יודוך וכו׳ עד מלא כל הארץ כבודו ואח״כ אומרים זה

זה סימנו שמעון בר יצחק בר אבונא ממגנצא בראשי החרוזים כתאוצות ובאוטיות הקטן יזכה לחיי עד אמן

דודי שליט בכל מפעל · הכל למענהו פעל · מרבבה דגול ומועל · קדוש במטה ובמעל : ראשו עטור פז כתר · טהור צופה כל סתר · ומאזין לקול עתר · נערץ בשפת יתר : עיניו נגדו יישירו חוזים · יה חכם הרזים · בחור נעים כארזים · זך עושה חזיזים : לחייו רקח מגדלות בשמים · כביר משיב טעמים · יושר אמריו נעימים · הגיוניו בין מחכמים : ידיו צדק ומשפט מפלאים · לגלילי תרשיש ממלאים · חילי צבאיו נוראים · חתים ומפניו יראים : שוקיו קומת עמודי

(מה) (הפודם) חולך לאורם איין בפוים סקידם (עורי צפון) כ׳ רש״י פ״ש שהגליות מתקבלו׳ ומכל העובדי כוכבים ומזלות מביאים אותם מנחה לירושלים (תמורת) ע״ש שניעט לא נלמה כרוח את עמוד העשן (גולת הכותרת) עפה״כ (מ״א ז מא)(אדר) ל׳ לבוש כמו ואדרתם בגלל אדרם (יהושע ז כא) ופרש״י אצטלא דמלת׳ (מושזרת) ל׳ משזר (נצוח) כמו לנלח (סגוב) ל׳ תוקף כמו ונשגב וס״י ותקיף (ישעיה ב יא) (ומסברת) ג״כ ל׳ תקוה כמו כי יש תקוה (ירמיה לא טז) ופ״י ולוים סבור (מחטבת) כמ״ש רז״ל אתם עשיתוני חטיבה אחת וכו׳ (חגיגה ג) (ומאמרת) לשון רוממות כמו יתאמרו כל פועלי און (תהלים צד ד) (נערץ ונשגב) שנראה פ״י תקיף (תכן שחקים בזרת) פי׳ והשמים בזרת תכן (ישעיה מ יב) :

(ומועל) כמו ומעולה והוא לשון שבח ומעלה (נערץ) ל׳ תוקף (חוזים) רואים כמו עיניו יחזו (תהלים יא ד) (הרזים) ל׳ סודות כמו רזי לי (ישעיה כד טז) (נעים) מתוק וערב כמו כנור נעים עם נבל (תהלים פא ג) (זך) נקי (חזיזים) עננים (כביר) חזק כמו הן אל כביר (איוב לו ה) (טעמים) לשון מתיקה וטעמי סודי התורה (בין)(כו׳ בחורי״ק ל׳ הכנה (ידיו) תואר להלחמות ע״ש שהם מעשה ידיו (חתים) לשון פחד כמו ראיתי המה חתים (ירמיה מו ה) (שוקיו) תואר לצדיקים כן פ״י (שה״ש ה טו) (שם)

וכרמם בשומך באפי קטורת) מרולה לפני כנרד וכרכום שהיה בקטורת הכנים באפי וכמו (מעין גנים) המתגבר הן הן מתגברים (תעודה דורשת וגומרת) בתור כשדורשים וגומרים אותה ואומר הקב״ה (עורי צפון) עורי מארץ צפון ובואי לירושלים (להעלות) זבחים שמעלין תמורת עשן ואני כבר (באתי לגני) באתי לבהמ״ק (ראות) לראות את (גולת הכותרת) אבר על ראש העמודים׳ משיבה כנ״י (הלב) שלי הוא (ער במשמרת) שתקיים הבטחתך (פשטתי אדר כתונת מושזרת) אף שפשטתי כתונת של שש משזר ובגדי כהונה מ״מ זאת נחמתי כי הוא (דודי מושיע פליטה הנשארת) לכן (קמתי נצוח) עמדתי לנצח ולרנן (קדושתו מספרת) ולספר קדושתו (פתחתי סגוב תהלתו מזמרת) ופתחתי לשבח ולזמר תוקף תהלתו ואף כי (מצאוני) עוני מ״מ (לישעו) אני מקוה ומסברת) · (השבעתי המון מלאכי השרת מה דודך שאתם) שהם שואלים אותי מה דודך (תמיד מחטבת ומאמרת) שאת מחטבת ומרוממת אותו תמיד ואנו משיבים להם שהוא אל (נערץ ונשגב) תקיף וחזק : (דודי כו׳ מרבבה דגול ומועל) כדגל בחיילות לרבבות רבות ומעולה ומשובח מהם (ראשו) של הקב״ה (עטור פז כתר) הקב״ה שהוא (טהור צופה כל סתר)(נערץ בשפת יתר) יותר ממה שהבריות משבחים אותו הוא מערץ · (עיניו נגדו יישירו חוזים) עיניו של הקב״ה רואים איך יישירו לבות בני אדם כנגדו כי הוא

(יה חכם הרזים) חכם היודע רזי וסתרי הלבבות על זה נגלה כמו (בחור נעים) בחור מתוק וערב (כארזים) הגבהרים לבנין לחוזק ולנוכה (לחייו רקח מגדלות בשמים) דברות הר סיני שיצאו מלחייו היו כגדולי בשמים שמשפטין אותם מעשה רוקח הקב״ה שהוא (כביר משיב טעמים) משיב טעמי תורה לשואליו (הגיוניו) סודי התורה (בין מחוכמים) מבינים ת״ח (ידיו) הלוחות שהם מעשה ידיו וכיתנו מימינו (צדק כו׳ מופלאים) בצדק ומשפט (לגלילי תרשיש ממולאים) הם דומים לאבן תרשיש ועוהם אשר ממולא במשבצות זהב (חילי צבאיו) המלאכים אף שהם נוראים עכ״ז (חתים) מפחדים (ומפניו יראים) (שוקיו) צדיקים שהם עמודי עולם הם (קומת עמודי שש) כקומות

דאש איז געזייט מיט חסד אונ צדקה שלחיך דיינע חזנים וואש זאמלען איין זיסע גיזאנג זיינען מרוצה פאר מיר אזוא וויא נעגעלעך אונ זאפרן וואס דוא האסט גיטאן אין דיא קטורת מעין אזוא וויא איין קוואל ברונגען וואס אין גארטין אזוא קוועלין דיא תלמידי חכמים מיט דער תורה אונ מיר בעטין דיך גאט דער וועק דאש ארט וואש דאש בית המקדש איז גישטאנען נועלין מיר מקטיר זיין קטורת באתי איך בין גיקומען אין בית המקדש צוא זעהען דיא קיילכדיגע קרוין אני האטשע איך שלאף טוט גאט מיך פארט היטין פשטתי מען האט פון מיר אראפ גיצוגן די קליידר פון דער כהונה וואש זיינען גישפונן אונ גידרייט דודי מיין פריינט גאט העלפט דיא וואש זיינען איבער גיבליבן קמתי איך שטייא אויף צוא דער ציילין דאש היליקייט פון גאט איך האב אן גיהויבן תשובה צוא טאן אונ צוא דער ציילין גאטש לויב אונ שטארקייט השבעתי איך טוא אייך מלאכים באשווערין איר זאלט עדות זאגין פאר גאט מה דיי פרעגין מיך וואש איז דיין פריינט גאט בייא דיר אזוא גיליבט אז דוא לויבסט אים אלע טאג ענטפער איך נערץ דרום איז ער גילויבט אונ גישטארקט ווייל ער האט באשאפין דעם הימיל מיט זיינע הענט אונ ווערט גישטארקט פון דיא מלאכים מיט דרייא קדושות :

דודי שליט גאט וואש ער גיוועלטיגט אויף אלע ווערק האט ער אלץ פון זיין כבוד וועגין באשאפין ער ווערט דר הייכט אונ גיהייליגט אויף דעם הימיל אונ אויף דער ערד ראשו זיין קאפ איז גקריינט מיט איין קרוין וואש פון גין גאלד ער איז ריין אונ זעהעט אלע פאר בארגענע זאכין ער פאר נעמט צום קול פון דיא תפלות ער איז גישטארקט מער אז דיא לעפצין קענין ריידין עיניו זיינע אויגין טוען זעהען דיא וואס רעכט פארטיגין זייער הארץ אקעגין אים גאט וואס ער קליגט אין אלע סודות ער איז אזים דער ווילט זיס אונ לויטער אונ באשאפט דיא וואלקין פון דעם רעגין לחייו ער האט אונז דיא תורה גיגעבין וואש איר ריח איז וויא אלירלייא בשמים אונ ענטפערט גוטע טעמים זיינע זיסע רייד מאכין פר שטאנדיג דיא חכמים ידיו זיינע ליבע מצות זיינן וואונדערליך מיט גילעבטיקייט זייא זיינען גיגליכין צוא גילדענע פינגערליך וואש זיינען דער פילט מיט אבנים טובות זיין חיל די מלאכים אנגסטין אונ פארכטין זיך פאר אים

שש · יסוד עולם להתאשש · בשביעי למעלה משש · יפה כסאו לשש : חכו רבי תורות וחקים · יהודו בתבל ובשחקים · אדירי חשמלי ברקים · עוצם קדשתו מפיקים : אנה ברוך ומבורך שמו · דורשים אראלי מרומו · וזה אל זה קורא נואמו · אמר קדוש בשלשמו : חין דודי נותן לעמו עוז · מפימו יתברך במעוז · אני אחזק תהלה ועוז · נועם לשם מגדל עוז : והחיות · קריאת שמע עד אין אלהים זולתך

עמודי שש (יסוד עולם להתאשש) שכהם יתחזק יסוד העולם (בשביעי למעלה משש) ברקיע הז' שהוא למעלה מששה רקיעים (יפה כסאו לשש) להיות עדי עד (חכו) דברים שיוצא מחיך שלו הם (רבי תורות ותוקים יהודו בתבל ובשחקים) בשמים ובארץ (אנה ברוך ומבורך כו' מרומו) מלאכי מרומו דורשים אנה הש"י אשר ברוך ומבורך שמו (אומר קדוש בשלשמו) אומרים ג"פ קדוש (דודי נותן לעמו עוז) (כי מפימו) של ישראל (יתברך במעוז) בתוקף ועוז ונותנים (נועם) לשמו יתברך שהוא מחסה לישראל כמו (מגדל עוז) :

פאר שש (רש"י שם) (להתאשש) לשון חיזוק כמו זכרו זאת והתאוששו (ישעיה מו ח) (לשש) לשון זקנה שבן ששים נקרא ישיש וי"מ לשש כמו לאבירי קיר (ישעיה טז ז) (חכו) חיך שלו (מפיקים) מוציאים (אראלי) מלאכים (נואמו) לשון אמירה :

זולת מיוסד ע"פ א"ב בראשי החרוזים הראשונים ובראשי החרוזות האחרונות חתום בו המחבר שמעון בר יצחק חזק ואמץ

אלה וכאלה הראיתני · שמעה אזני והבנתני · לא ידעתי נפשי שמתני : בבואך להדיץ דאבי · מלל פצת להיטיבי · שובי שובי : גיא חזיון תתומיך · עלותך להגיש שלמיך · מה יפו פעמיך : דגליך יזהיר כזוהר · ובעצם השמים לטוהר · שררך אגן הסהר : הדר כהון אפודיך · נועם מלכות כבודיך · שני שדיך : ונחת שלחן דשן · בנוכח מנורה לדשן · צוארך כמגדל השן : זבול קדש הלוליך · רפד יופי מכלוליך · ראשך עליך : חיל למאד עצמת · ברבי תורות נתחכמת · מה יפית ומה נעמת : טכסים נוי תהלתך · יתאוו לאמים

(אלה וכאלה הראיתני) הראיתני בתורה המצות שכתוב בהם אלה והקרבנות שכתוב בהם כאלה (לא ידעתי) ואני לא נתתי לבי להתבונן הסבות שעשית לי כי (נפשי שמתני) מרצון נפשי מנעתי א"ע מלהביאם רק שמתי נפשי ורצוני לחטוא בעגל ועכ"ז אתה יתברך לא כך התנהגת עמנו אך (בבואך להדיץ דאבי) בבואך לשמח דאבון נפשנו למחול על עון העגל (מלל פצת להיטיבי) דברת דבור להיטיב עמי ואמרת (שובי שובי) אלי בתשובה ועוד אמרת ע"י ירמיה (ירמיה לא כא) שובי אל עריך אלה אל ירושלים (גיא חזיון) שהוא (תתומיך) זבשעת עלותך להגיש שלמיך מה יפו פעמיך (דגליך ט' הסהר) סנהדרין שהיו יושבין כחצי גורן עגולה כאגן שהוא עגול והם דגלים של ישראל יזהירו (כזוהר וכעצם השמים לטוהר) (הדר כהון אפודיך) הדר כהונה שלובשים אפוד (נועם מלכות כבודיך) ונועם המלוכה שזהו כבודיך · הם (שני שדיך) משה ואהרן שהיניקו תורה לישראל משה מלך ואהרן כהן (ונחת שולחן דשן) מה שהיה מונח על שולחנך יהיה מלא דשן ושמן וזהו לחם הפנים (בנוכח מנורה לדשן) והיה עומד לנגד המנורה שמדשנים אותה (צוארך) ההיכל שהוא זקוף ונבוה ולשכת הגזית גם היא גם מעוים לחוזק ולמגן (כמגדל השן) (זבול קודש הלוליך) בהמ"ק שבו אומרים הלולים קדושים (רפד) אשר שם משכבי ומשכני (יופי מכלוליך) הוא מכלל יופי (ראשך עליך) מלכך עליך

(אלה) עפ"ש אלה המצו' (וכאלה) ע"ש שכתוב כאלה תעשו לה' (להדיץ) לשמח כמו שיבו להם משוש ת"י דוצו עמה דיץ (דאבי) ל' דאבון כמו ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) (מלל פ"ת) שיחה ל' דבור פצ' מי מלל לאברהם (בראשית כא ז) (פצת) פל' ופצה פיהו (איוב לה טו) (גיא חזיון) תואר לירושלים והעמק גיא שנתנבאו עליה רוב נבואות (רש"י ישעיה כב א) (דגליך) תואר לסנהדרין שהם דגלים של ישראל (שררך) טבורך וקאי על סנהדרין שיושבים בלשכת הגזית שהיא טבור הארץ (הסהר) עגול (כהון) ל' כהונה (אפודיך) לשון אפוד (דשן) ל' שומן כמו חלב ודשן תשבע נפשי (תהלים סג ו) (זבול) תואר לבהמ"ק ועניינו מדור (רפד) ל' רפידתו זהב

שוקיו ער האט גיגעבין דיא תורה כדי דיא וועלט זאל איין קיום האבין אין זיבעטין הימיל האט ער באשיינט זיין שטול זאל זיין אייביג חכו דורך זיין תורה ווערט ער גיאיינציגט אויף דער וועלט אונ אין דיא הימלן · זיינע מלאכים אין הימיל שטארקין זיין לויב אנה זיינע היילינע מלאכים פרעגין איינער צום אנדערין וואו איז זיין גילויבטער נאמען אונ זאגין דרייא מאל קדוש דודי אונזער ליבער נאט גיט זיין פאלק שטארקייט פון זיין מויל זיינען זייא גיבענטשט אונ מיט זיס לויבונג טוען זייא אים לויבן אונ מיט שטארקייט וויא איין שטארקער פעסטער טורם :

אלה וכאלה דיא ניסים פון מצרים אונ נאך מער ניסים וואש מען קאן דייא ניט אויס דער ציילין האסטו מיר גיוויזין אונ מיינע אויערין האבין גיהערט אונ האסט מיך גימאכט פאר שטיין פון דעסט וועגין האב איך גיטאן מיין לייב גלייך וויא איך ווייס דער פון ניט אונ האב גיזינדיגט בבואך אז דוא ביסט גיקומען צוא פריילך מאכין מיין וויטאג האסטו מיר צוא גיזאגט גוטיש צוא טאן אונ האסט גיזאגט (שובי שובי) קער דיך אום מיט תשובה גיא דש שיינענדיג ארט ירושלים וועשטו זוכה זיין דרינען מקריב צוא זיין קרבנות אונ שלמים וויא שיין זיינען דיינע טריט אז דוא ביסט עולה רגל דגליך דיינע דגלים וועלין לייכטין וויא דאס קלארקייט פון די הימלן דיינע סנהדרין וואס זיינען גיזעסין אין מיטין דר וועלט וויא איין נאפיל אין מיטין מענטשין האבין גילערינט אויף איין טיש וואש ער איז גיוועזין קיילכדיג וויא איין האלבע לבנה איך וועל דיר געבין דאש שיינקייט פון אהרן הכהן וואס ער איז גווען אן גיגורט מיט דעם אפוד אונ דאש זיסקייט פון דר מלוכה פון משה וואש זיינן גיוועזין דיינע צוויי בריסט דאס זייא האבין דיך אן גיזויגין מיט תורה ונחת אונ דעם שולחן וואש אקעגין דער היילינע גילדענע מנורה וואס אין בית המקדש דאש איז דאש שוינהייט פון ישראל גלייך וויא איין גלייכער אונ איין גלאטער האלז וואש איז וויא איין טורעם פון העלפאן בוין דיין היילינע הארבריג דאש בית המקדש איז דיין לויב דאש איז דיין צירונג אונ דיין שיינע קרוין וואש דו טראגסט אויף דיין קאפ חיל מיט פיל קראפט אונ תורה ביסטו גישטארקט אונ גיקלינגט וויא שיין אונ זיס ביסטו טכסים דיא שיינע לויב פון דיינע גילייבטע טוען זייא גלוסטין צו וועהען אז דוא ביסט הויך אונ אויף גירינקט גישטאנען אז מען האט אריין גיווארפין אין קאלך אויבן חנניה מישאל ועזריה אונ גאט האט זיי מציל גיווען יוועד דיינע חכמים זיינן נפלאנגט אין פרומקייט צוא היטין דיינע הייטונג איך האב גיזאגט איך וועל ווערין גילויבט דורך דיא צדיקים וואש זיינען גיגליכן צוא איין טייבל בזים

לְרְאוּתֵךְ • זֹאת קוֹמָתֵךְ : יְדוּעַיִךְ נְטוּעִים כְּמַסְמֵר • צְנוּעִים בְּכָל מִשְׁמָר • אָמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְתָמָר : כְּתוֹרָה בְּשֵׂכֶל טוֹב • חֲמוּדָה מִזָּהָב טוֹב • וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב : לְאֵל אֲקַוֶּה לְסַעֲדִי • קְדוֹשִׁי פּוֹדִי וּכְבוֹדִי • אֲנִי לְדוֹדִי : מְפוּזֶּרֶת מִקָּצֶה לְקָצֶה • חַנּוּן סְגוּרֶיהָ הַיְצֵא • לְכָה דוֹדִי נֵצֵא : נַהֵל מְעוּטֵי עַמִּים • זְרַח אוֹרְךָ לַעֲמוּמִים • נַשְׁכִּימָה לַכְּרָמִים : שׁוּשׁ מְסַבַּי לְהַאֲרִיחַ • קוֹל קוֹרֵא לְהַצְרִיחַ • הַדּוּדָאִים נָתְנוּ רֵיחַ : עִמְּךָ בּוֹעֵר לְהַאֲהִילִי • וְלָבוֹא בְּשִׂמְחַת גִּילִי • מִי יִתֶּנְךָ כְּאָח לִי : פַּנּוֹת דֶּרֶךְ בְּבוֹאֲךָ • אֶל מְכוֹנְךָ וּמִקְרָאֲךָ • אֶנְהָגְךָ אֲבִיאֲךָ : צֵאת מִמַּסְגֵּר נַפְשִׁי • מִבֵּין מַעֲבִידֵי בְּקוֹשִׁי • שְׂמֹאלוֹ תַּחַת רֹאשִׁי : קַוּוֹת מוֹעֵד עִתְּכֶם • צִיּוֹן עֲלוֹת קִרְיַתְכֶם • הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם : רוֹאֵי מוֹפְתֵי הַגְּאוּלָה • אוֹמֵר יַעֲנוּ בְמִלָּה • מִי זֹאת עוֹלָה : שׁוֹכְנֵי בְּגֵיא גָלוּתָם • מַהֵר מֵאִתְּךָ תְּהִלָּתָם • שִׂימֵנִי כַחוֹתָם : תּוֹקֶף עוֹז אֹהֲבִים • נַגֵּן שִׁירִים עֲרֵבִים • כְּעַל מַיִם רַבִּים :

חתום שם המחבר שמעון בר יצחק

מַיִם רַבִּים שָׂמְתָּ נְתִיבָה • אָחוֹת מַשְׁבַּתְּ לָךְ בְּאַהֲבָה • אִם עָנִיתִי וְנַפְשִׁי תְּאֵבָה • אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי לְאֵין קִצְבָה • כֶּרֶם נְעִים וְנַחֲלָה חֲשׁוּבָה • כַּרְמִי בְּזִוּוּ וְשִׁמּוּנֵי חַרְבָה • הַיּוֹשֶׁבֶת רַבּוֹצָה וְיֶשַׁע מְקַוֶּה • בְּרַח יֶשַׁע הַפֶּלֶא דָּגוּל מֵרְבָבָה • דּוֹדִי צוּר נַעֲרָץ

(ידועיך) כולל נפ"ח פ"ש חכמים וידועים (כמסמר) ז"ל כל (משמר) תואר לפגום עצ"ס מכל משמר נצור לבך (משלי ד כג) ופרש"י מכל מה שאתה נוצר לבך שמור (כתורה) ל' כתר (נכל) נגע (מעוטי עמים) תואר לישראל ע"ש כי אתם המעט מכל העמים (לעמומים) ענין חשך וכהם תואר כמו ארזים לא עממוהו (יחזקאל לא ח) ופרש"י לא כהו עתרו (זרח) פ"ל כי הזי"ן היא מתיבת חוק שבחתימת המחבר (כרמים) תואר לבהכ"נ ובהמ"ד (שוש) לשון שמחה ולשון כמו שוש תשיש בה' (ישעיה סא י) (מסבי) תואר לת"ח כמו ראש מסבי (תהלים קמ) ופי' אחיתופל ריש סנהדרין וז"ל (מסבי) ביו"ד לפירוש זה (להאריח) לשון אורח ודרך (להצריח) ל' זעקה בקול גדול כמו קול יום ה' מר צורח (צפניה א יד) (הדודאים) עמ"ש וכהנ שני דודאי תאנים ודוד הוא שם כלי כענין קדירה מיין כפרש"י (שה"ש ז יד) (עמך בועד) כנ"ל שפ' הרוקח וכל' קטנה (להאהילי) לשון אהל (פנות) כמו לפנות (מכונך) בהמ"ק כמ"ש מכון לשבתך (צאת) כמו לצאת (קוות) ל' מקוה ותוחלת (גיא) ל' עמק כמו ובגיא ביניהם (ע"א יז ג) (מים רבים ט') עמ"ש בנתן בים דרך ובמים עזים נתיבה (ישעיה מג טז) (אחות) תואר לכנ"י כמ"ש (שה"ש ה ב) אחות לנו קטנה (חומה) חזקה כחומה (ונחלה) עמ"ש יעקב חבל נחלתו (רבוצה) כסוכה (דגול מרבבה) נדגל

(ידועיך) חכמים וידועים שעך (נטועים כמסמר) דבריהם כמסמרות נטועים ביתד שתקוע במקום נאמן והם צנועים (בכל משמר) ומצות שהם מקיימים והצנע לכת עם אלהיך (מיכה ו ח) (אמרתי אעלה בתמר) מתפארת אני בין חיילות של מעלה בכם שאתעלה ואתקדש על ידיכם בתחתונים בזה שאתם עומדי' בקומה זקופה כתמר הזה ואינך כורעת לע"ג (כתורה) בכתר תורה (בשכל טוב) על ידי שכל טוב שהשיגו בלימוד התורה אשר היא (חמודה מזהב טוב) (וחכך) ודברי תורה יוצאים מחיך שלך הם (כיין הטוב) ואומרת כנ"י לאל אקוה כו' כנ"י אשר היא (מפוזרת מקצה לקצה) בקשתנו מלפניך אתה חנון (סגוריה הוצא) היינו הסגורים (לכה דודי ס') (נהל) נהג את ישראל אשר הם (מעוטי עמים) לארצם (זרח אורך לעמומים) לחשוכים וכהה תוארם (נשכימה לכרמים) ואנחנו עמך שכים לבהכ"נ ובהמ"ד (רש"י) (שוש מסבי להאריח) בקשתנו להוליך את חכמי בששון לארצם (קול קורא להצריח) לזעוק בקול קורא הגאולה כי כבר (הדודאים נתנו ריח) אף פושעי ישראל מבקשים פניך (רש"י) (עמך בועד להאהילי) בקשתנו לועד אותנו עמך באהל בהמ"ק (ולבוא כו' פנות דרך) לפנות דרך לשוב הגליות לתוכה (בבואך אל מכונך) לבהמ"ק (ומקראך) והאנשים הקרואים לבא בתוכה (אנהגך אביאך) ויהי רצון (צאת ממסגר נפשי) לצאת נפשי ממסגר (מבין מעבידי בקושי) מבין המעבידים

אותי בקושי ואומר הקב"ה (קוות מועד עתכם וכו' השבעתי אתכם) לקוות אל זמן שקבעתי אתכם ולעלות לציון עירכם (רואי) כל העמים שיראו (מופתי הגאולה) (אומר יענו במלה) יענו אומר בדבור (מי זאת עולה) ואומר כנ"י (שוכני כו' מהר) הגאולה ואז (מאתך תהלתם) תהיה תהלתם שהגאולה היא מאתך ועוד יבקשו ממך (שימני כחותם) על לבך ועוד יבקשו (תוקף עוז אהבים) תעורר תוקף עוז האהבה (נגן) כדי שנוכה לנגן (שירים ערבים) (כעל מים רבים) כמו ששוררו על ים סוף : (מים רבים שמת נתיבה) עשית שביל ודרך במים עזים של מי ים כנ"י שנקראת (אחות משבת לך באהבה) אף (אם עניתי) בגלות ועכ"ז (ונפשי תאבה) לך (אני חומה) חזקה באמונתך ותורתך כמו חומה (ושדי) ת"ח המיניקים אותנו לומדים תורה (לאין קצבה) אני חשובה כמו (כרם נעים ונחלה חשובה) ועובדי כוכבים ומזלות (כרמי בזזו ושמוני חרבה שוממה) היא יושבת כסוכה כאילו תאמר שם לעד ועכ"ז (וישע מקוה) לכן בקשתנו (ברח ישע הפלא דגול מרבבה דודי צור נערץ

כתורים זייא זיינען גיצירט מיט גוטין שכל אונ גלוסטיגער פון גין גאלד אונ דיין גומען פון דיא תלמידי חכמים וואש ריידין אין דער תורה איז וויא גוטער ווייין לאל צוא מיין היילגין גאט מיין אוים לייזר טוא איך האפין צוא אונטער לעהגען מיך אונ איך בין צוא מיין פריינד הקב"ה צוא היטין זיין תורה מפוזרת דיא וואש זיינען פאר שפרייט פון איין עק וועלט ביז דעם אנדערין ציא זייא אויש נייא מיין פריינד אונ מאך אונז ארויס ניין נהל פיר דיא ישראל וואש זיינען ווייניגער פון אלע אומות מאך שיינען דיין ליכט דען וועלן מיר זיך פעדרין צוא דיא בתי מדרשות שוש מיר זאלין הערין דס קול שופר משיח אונ זאלסט אונז מאכין פרייען מיט איין פריליכער סעודה דיא בלומן האבין גיגעבין איין גוטין ריח עמך דיין פאלק ישראל זאלין אלע באנאנדער זיין אונ דוא זאלסט זיין מיט אונז צוא אונזער פריידן וועלין מיר זאגין ווער האט דיך גיגעבן צוא מיר וויא איין ברודער פנות ראם אויש דעם וועג אין דיין מאן קומען צום בית המקדש אנהגך אביאך וועל איך דיך פירן אונ ברייגען אהין זיין ליגנע

האגט זאל זיין אונטער מיין קאפ צוא העלפין מיר קוות טוט האפין אויף דער צייט דאס איר וועט אויף גיין קיין ציון אייער שטאט אונ איר זאלט גיט ארויס גיין פאר דער צייט דרויף האב איך אייך באשווארין רואי דיא וואס וועלין זעהען די וואונדער פון דער גאולה וועלין זאגין תער איז דאס וואש גייט אויף קיין ציון דען פון דיר איז זייער לויב שימני אונ טוא מיך באהעפטין צוא דיר וויא איין חותם וואס מען טראגט תמיד ביא זיך תוקף וועלין מיר צוא דיר זינגן זיסע גיזאנג מיט שטארקע ליבשאפט אזו וויא אויף דעם ים :

מים רבים אין שטארקין וואסער פון ים סוף האסטו גימאכט אונז איין וועג דוא האסט אונז צוא דיר גיצוגין מיט פריינדשאפט אם אפילו איך בין גיפייניגט גיוועזן פון צרות פון דעסט וועגין טוט מיין נפש גלוסטין צוא גאט איך בין שטארק וויא איין טייער אין זיין גלויבין אונ מיינע תלמידי חכמים האט קיין קצבה ניט צוא זייער ברהעפטונג צוא גאט כרם מיר זיינען גיוועזן איין וייר ווייין גארטין האט מען בשעת חורבן בית

יוצר לשבת חול המועד של פסח

באלפי רבבה · ודמה לך חי כעל מי תהום רבה קדושים
שבחוך שירה ערבה · בגילה ברנה בשמחה רבה :

עזרת וכו' עד קדוש ישראל תמצא לעיל

חתום שם המחבר שמעון

ברח דודי אל שאנן נוה · ואם הלאינו דרך העוה ·
הנה לקינו בכל מדוה · ואתה יי מעוז ומקוה ·
עליך כל היום נקוה · לגאלנו ולשיתנו כגן רוה :

ברח דודי אל מקום מקדשנו · ואם עונות עברו
ראשנו · הנה באה בברזל נפשנו · ואתה יי
גאלנו קדושנו · עליך נשפוך שיח רחשנו · לגאלנו
ממעון קדשך להחפישנו :

ברח דודי אל עיר צדקנו · ואם לא שמענו לקול
מצדיקינו · הנה אכלונו בכל פה מדיקינו · ואתה
יי שופטנו מחוקקנו · עליך נשליך יהב חלקנו · לגאלנו
בהשקט ובבטחה להחזיקנו :

ברח דודי אל ועד הזבול · ואם עלך שברנו בלי סבולי
הנה לקינו בכל מיני חבול · ואתה יי משמח אבולי
עליך נסביר להתיר כבולי לגאלנו להתגדל מעל לגבול :

ברח דודי אל נשא מגבעות · ואם זדנו בפרוע פרעות · הנה
השיגונו צרות רבות ורעות · ואתה יי אל למושעות · עליך
נשפוך שיח שועות · לגאלנו ולעטרנו כובע ישועות :

בגלל אבות תושיע בנים · ותביא גאלה לבני בניהם : ברוך אתה יי גאל ישראל :

ומתפללין שמ"ע · ואומרים ישמח משה · יעלה ויבא · ואומרים הלל בדילוג · ק"ש · ואומרים שיר השירים :

מטה לוי

באלפי רבבה) אתה דגול מרבבה ברח מהרה ושלנו מביניהם על ידי ישע ונפלאות (ודמה לך חי) תדמה עצמך אתה חי עולמים (כעל מי תהום רבה) כאשר עשית בים ואז (קדושים שבחוך שירה ערבה) כן נשבחך ג"כ (בגילה ברנה בשמחה רבה) : (ברח דודי) לילך אל בית המקדש שנקרא (נוה שאנן) (ואם הלאינו דרך העוה) ואם ינענו לעקש דרכינו (הנה לקינו בכל מדוה) וכבר קבלנו עונשים על זאת (ואתה ה' מעוז) לשגיב אליך (ומקוה) תקותם של ישראל (ולשיתנו כגן רוה) שהמטר מרוה ומשביע הצמחים (ואם עונות) רבות (עברו ראשנו הנה באה בברזל נפשנו) שאנו יושבים בגלות כמו בכבלי ברזל (לקול מצדיקינו) הנביאים שהוכיחו אותנו כדי לישר דרכנו להיות צדיקים (הנה אכלונו בכל פה מדיקינו) אותם שאוכלים ממוננו ושוחקים הדק עד שנשארו ריקים ודקים (ואתה ה' שופטנו) לעשות לנו משפט דין על זאת (מחוקקנו) שנתת לנו חוקים אשר הם לועגים עלינו ואנו סובלים הכל למענך (עליך נשליך יהב חלקנו לגאלנו) אנו משליכים עליך מתנת חלקנו שתגאלנו ותתן לנו א"י שהיא חלקנו (בהשקט ובבטחה להחזיקנו) ולהחזיק אותנו שם בשקט ובבטחה (ברח דודי אל ועד הזבול) לבית המקדש (ואם עולך) של תורה (שברנו בלי סבול) שלא רצינו לסבול עול תורה על שכמנו (הנה לקינו בכל מיני חיבול) בכל הקללות שבתוכחה (עליך נסביר) מקוים אנחנו עליך (להתיר כבול לגאלנו להתגדל מעל לגבול) שתתגדל ויתראה גדולתך מעל לגבולנו (אל נשא מגבעות) לבה"מ שנא' עליו ונשא מגבעות (ואם זדנו בפרוע פרעות) שנפרץ פרצות בישראל בעונותינו (עליך) כו' :

בית לוי

כתיאות הרבה (ערבה) לשון מתיקות כמו וערבתי ערבה לי (ירמיה לא כו) : (שאנן נוה) תואר לבהמ"ק (הלאינו) ל' יגיעה ועייפות כמו אך עתה הלאני (איוב טז) (העוה) לשון עקום ועקוש כמו כי העוו את דרכם (ירמיה ג כא) (מדוה) מכות כמו וכל מדוי מצרים (דברים ז טו) (מעוז) לשון תוקף וחוזק כמו מעוז לתום דרך ה' (משלי י כט) (מקוה) ל' תקוה עפ"ה מקוה ישראל מושיעו (ירמיה יד ח) (רוה) ל' שביעה והוא עפ"ה והיית כגן רוה (ישעיה נח יא) (בברזל) כנוי לגלות (שיח רחשנו) תפלתנו (להחפישנו) ל' חפשי (מצדיקינו) תואר לנביאים (מדיקינו) עפ"ה אכלה ומדקה ופרש"י מדיקה ושוחקת היטב (מחוקקנו) תואר להקב"ה ע"ש שנתן לנו חוקים (יהב) ל' מתנה כמו הבה את אשתי (בראשית כט כא) או הוא ל' משא עפ"ה השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג) (זבול) תואר לבהמ"ק (עולך) עול תורה (חבול) ל' חבלות או הוא מל' מחבולים כמו חבלי שאול סבבוני (תהלים יח ו) (נסביר) תרגום של תקוה (כבול) כבלי ברזל (להתגדל מעל לגבול) עפ"ה יגדל ה' מעל לגבול ישראל (מלאכי א ה) (נשא מגבעות) תואר לבה"מ עפ"ה נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות (ישעיה ב ב) ע"ש פירש"י (בפרוע פרעות) ל' בפרוע פרעות בישראל (שופטים ה ב) ופירש"י לשון פרצה (שיח שועות) דבור תפלתנו :

המקדש דעם ווין גארטין ברויבט אונ חרוב גימאכט מיר זיצן אונ האפן אין דיין הילף: ברח זאלסט איילן מיט דיינע וואונדרליכע הילף גאט וואס איז שטארק גילויבט צווישין מליאנן פון זיינע מלאכים אין הימיל ודמה לעבדיגער גאט זאלסט דיך גלייכין וויא אויף דעם ים דאס דיינע הייליגע האבין דיך גלויבט מיט איין זיס גיזאנג מיט ערוים פרייליך הארץ :

ברח דודי אל שאנן נוה ליבער גאט זאלסט איילן צוא אונזר שטיל וואוננג דאס בית המקדש אונ וועז מיר האבין פר קרימט אונזר וועג נון זיינן מיר דאך שוין גישלאגין גיווארין מיט פיל ווייטאג אונ דוא גאט בישט אונזער שטארק האפונג אויף דיר האפין מיר אלע טאג אויף גאולת משיח אונ אונז צוא מאכין וויא אזאטין אונ אפיינעם גארטין :

ברח דודי אל מקום מקדשנו אייל מיין פריינד גאט צוא בויען דעם בית המקדש אונ אויב אונזרע עבירות זיינען העכער פון אונזער קאפ צוא דיר הייליגער גאט אונזער דער ליינער טוען מיר פאר גיסן די רייד פון דער תפלה פון דיין הייליגן וואנונג צוא קוקין צוא אויס ליזין אונז :

ברח דודי אל עיר צדקנו אייל מיין פריינד צו דר גערעכטער שטאט ירושלים אונ אויב מיר האבין ניט צוא גיהערט צו דר שטראף פון אונזרע נביאים אונ דוא גאט ביכט אונזער שופט אונ האסט אונז געגעבין גוטע גיזעץ אויף דיר טוען מיר ווארפין אונזער בטחון צוא אויס ליזין אונ שטארקין אונז מיט שטארקייט אונ זיכרהייט :

ברח דודי אל ועד הזבול אייל מיין פריינט צוא איין זאמלן אונז אין בית המקדש אונ אויב מיר האבין צו בראכן דעם יאך פון מצות דאש מיר האבין ניט גיוואלט זייא ליידין זאל מכפר זיין דאש וואש מיר זיינען שוין לאנג פאר דארבין גיווארין מיט אלע פאר דארבענש וואש אין דער תורה שטייט אונ דוא גאט טוסט דר פרייען דעם טרויעריגין אונ צו דיר טוען מיר האפין זאלסט אונז אויס ליזין אונ גרייסין :

ברח דודי אל נשא מגבעות אייל מיין פריינד צום בית המקדש וואש איז העכער פון אלע הייך אונ וועז מיר האבין פר שטערט דיינע מצות זאל מכפר זיין דיא גרוישע אונ ביינע צרות וואש אויף אונז איז גיקומן צו דיר גאט טוט מען האפין אונ מיר טוען פר דיר פר גיסין די תפלה זאלשט אונז ליזין אונ צירין מיט הילף: בגלל פון וועגין דעם זכות אבות זאלשט העלפן זייערע קינדר זאלסט ברייגן איין גאולה צו זייערע קינדס קינדר

א שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה׃ יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּֽי־
טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן׃ לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל־
כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ׃ מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָּרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ
חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דֹדֶיךָ מִיַּיִן מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ׃
שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת
שְׁלֹמֹה׃ אַל־תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשָּׁמֶשׁ בְּנֵי
אִמִּי נִחֲרוּ־בִי שָׂמֻנִי נֹטֵרָה אֶת־הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי׃
הַגִּידָה לִּי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם
שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ׃ אִם־לֹא תֵדְעִי
לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי־לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת־גְּדִיֹּתַיִךְ עַל
מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים׃ לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי׃
נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתֹּרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים׃ תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה־לָּךְ עִם
נְקֻדּוֹת הַכָּסֶף׃ עַד־שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ׃ צְרוֹר
הַמֹּר ׀ דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין׃ אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר ׀ דּוֹדִי לִי בְּכַרְמֵי
עֵין גֶּדִי׃ הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים׃ הִנְּךָ יָפֶה דוֹדִי
אַף נָעִים אַף־עַרְשֵׂנוּ רַעֲנָנָה׃ קֹרוֹת בָּתֵּינוּ אֲרָזִים
רַחִיטֵנוּ רהיטנו קרי בְּרוֹתִים׃ ב אֲנִי חֲבַצֶּלֶת הַשָּׁרוֹן
שׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים׃ כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים כֵּן רַעְיָתִי בֵּין
הַבָּנוֹת׃ כְּתַפּוּחַ בַּעֲצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוֹדִי בֵּין הַבָּנִים בְּצִלּוֹ
חִמַּדְתִּי וְיָשַׁבְתִּי וּפִרְיוֹ מָתוֹק לְחִכִּי׃ הֱבִיאַנִי אֶל־בֵּית
הַיָּיִן וְדִגְלוֹ עָלַי אַהֲבָה׃ סַמְּכוּנִי בָּאֲשִׁישׁוֹת רַפְּדוּנִי בַּתַּפּוּחִים
כִּי־חוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי׃
הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה
אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ קוֹל
דּוֹדִי הִנֵּה־זֶה בָּא מְדַלֵּג עַל־הֶהָרִים מְקַפֵּץ עַל־הַגְּבָעוֹת׃
דּוֹמֶה דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים הִנֵּה־זֶה עוֹמֵד אַחַר
כָּתְלֵנוּ מַשְׁגִּיחַ מִן־הַחַלֹּנוֹת מֵצִיץ מִן־הַחֲרַכִּים׃ עָנָה דוֹדִי
וְאָמַר לִי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־לָךְ׃ כִּי־הִנֵּה הַסְּתָו הסתיו קרי
עָבָר הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ׃ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר
הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ׃ הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ קוּמִי לָכִי לך קרי רַעְיָתִי יָפָתִי וּלְכִי־
לָךְ׃ יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת־מַרְאַיִךְ
הַשְׁמִיעִנִי אֶת־קוֹלֵךְ כִּי־קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵיךְ יתיר י׳ נָאוֶה׃
אֶחֱזוּ־לָנוּ שֻׁעָלִים שֻׁעָלִים קְטַנִּים מְחַבְּלִים כְּרָמִים וּכְרָמֵינוּ
סְמָדַר׃ דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצְּלָלִים סֹב דְּמֵה־לְךָ דוֹדִי לִצְבִי אוֹ לְעֹפֶר הָאַיָּלִים עַל־
הָרֵי בָתֶר׃ ג עַל־מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת בִּקַּשְׁתִּי אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא מְצָאתִיו׃ אָקוּמָה נָּא וַאֲסוֹבְבָה בָעִיר
בַּשְּׁוָקִים וּבָרְחֹבוֹת אֲבַקְשָׁה אֵת שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי בִּקַּשְׁתִּיו וְלֹא
מְצָאתִיו׃ מְצָאוּנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר אֵת שֶׁאָהֲבָה
נַפְשִׁי רְאִיתֶם׃ כִּמְעַט שֶׁעָבַרְתִּי מֵהֶם עַד שֶׁמָּצָאתִי אֵת
שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֲחַזְתִּיו וְלֹא אַרְפֶּנּוּ עַד־שֶׁהֲבֵיאתִיו אֶל־בֵּית
אִמִּי וְאֶל־חֶדֶר הוֹרָתִי׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִַם
בִּצְבָאוֹת אוֹ בְּאַיְלוֹת הַשָּׂדֶה אִם־תָּעִירוּ ׀ וְאִם־תְּעוֹרְרוּ אֶת־
הָאַהֲבָה עַד שֶׁתֶּחְפָּץ׃ מִי זֹאת עֹלָה מִן־הַמִּדְבָּר כְּתִימְרוֹת
עָשָׁן מְקֻטֶּרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל׃ הִנֵּה מִטָּתוֹ
שֶׁלִּשְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים גִּבֹּרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבֹּרֵי יִשְׂרָאֵל׃ כֻּלָּם
אֲחֻזֵי חֶרֶב מְלֻמְּדֵי מִלְחָמָה אִישׁ חַרְבּוֹ עַל־יְרֵכוֹ מִפַּחַד
בַּלֵּילוֹת׃ אַפִּרְיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֵעֲצֵי הַלְּבָנוֹן׃
עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף רְפִידָתוֹ זָהָב מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן תּוֹכוֹ רָצוּף
אַהֲבָה מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם׃ צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה־לּוֹ אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שִׂמְחַת
לִבּוֹ׃ ד הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ
שַׂעְרֵךְ כְּעֵדֶר הָעִזִּים שֶׁגָּלְשׁוּ מֵהַר גִּלְעָד׃ שִׁנַּיִךְ כְּעֵדֶר
הַקְּצוּבוֹת שֶׁעָלוּ מִן־הָרַחְצָה שֶׁכֻּלָּם מַתְאִימוֹת וְשַׁכֻּלָה אֵין
בָּהֶם׃ כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵיךְ נָאוֶה כְּפֶלַח הָרִמּוֹן
רַקָּתֵךְ מִבַּעַד לְצַמָּתֵךְ׃ כְּמִגְדַּל דָּוִיד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת
אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים׃ שְׁנֵי שָׁדַיִךְ כִּשְׁנֵי
עֳפָרִים תְּאוֹמֵי צְבִיָּה הָרוֹעִים בַּשּׁוֹשַׁנִּים׃ עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם
וְנָסוּ הַצְּלָלִים אֵלֶךְ לִי אֶל־הַר הַמּוֹר וְאֶל־גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה׃
כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ׃ אִתִּי מִלְּבָנוֹן כַּלָּה אִתִּי
מִלְּבָנוֹן תָּבוֹאִי תָּשׁוּרִי ׀ מֵרֹאשׁ אֲמָנָה מֵרֹאשׁ שְׂנִיר וְחֶרְמוֹן
מִמְּעֹנוֹת אֲרָיוֹת מֵהַרְרֵי נְמֵרִים׃ לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה לִבַּבְתִּינִי
בְּאַחַד כאחת קרי מֵעֵינַיִךְ בְּאַחַד עֲנָק מִצַּוְּרֹנָיִךְ׃ מַה־יָּפוּ דֹדַיִךְ
אֲחֹתִי כַלָּה מַה־טֹּבוּ דֹדַיִךְ מִיַּיִן וְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ מִכָּל־בְּשָׂמִים׃
נֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה דְּבַשׁ וְחָלָב תַּחַת לְשׁוֹנֵךְ וְרֵיחַ
שַׂלְמֹתַיִךְ כְּרֵיחַ לְבָנוֹן׃ גַּן ׀ נָעוּל אֲחֹתִי כַלָּה גַּל ׀ נָעוּל מַעְיָן
חָתוּם׃ שְׁלָחַיִךְ פַּרְדֵּס רִמּוֹנִים עִם פְּרִי מְגָדִים כְּפָרִים עִם־
נְרָדִים׃ נֵרְדְּ ׀ וְכַרְכֹּם קָנֶה וְקִנָּמוֹן עִם כָּל־עֲצֵי לְבוֹנָה מֹר
וַאֲהָלוֹת עִם כָּל־רָאשֵׁי בְשָׂמִים׃ מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים
וְנֹזְלִים מִן־לְבָנוֹן׃ עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי יִזְּלוּ
בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו׃ ה בָּאתִי לְגַנִּי אֲחֹתִי
כַלָּה אָרִיתִי מוֹרִי עִם־בְּשָׂמִי אָכַלְתִּי יַעְרִי עִם־דִּבְשִׁי שָׁתִיתִי
יֵינִי עִם־חֲלָבִי אִכְלוּ רֵעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים׃ אֲנִי יְשֵׁנָה
וְלִבִּי עֵר קוֹל ׀ דּוֹדִי דוֹפֵק פִּתְחִי־לִי אֲחֹתִי רַעְיָתִי יוֹנָתִי תַמָּתִי
שֶׁרֹּאשִׁי נִמְלָא־טָל קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה׃ פָּשַׁטְתִּי אֶת־
כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת־רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם׃
דּוֹדִי שָׁלַח יָדוֹ מִן־הַחֹר וּמֵעַי הָמוּ עָלָיו׃ קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ
לְדוֹדִי וְיָדַי נָטְפוּ־מוֹר וְאֶצְבְּעֹתַי מוֹר עֹבֵר עַל כַּפּוֹת הַמַּנְעוּל׃
פָּתַחְתִּי אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ
בִּקַּשְׁתִּיהוּ וְלֹא מְצָאתִיהוּ קְרָאתִיו וְלֹא עָנָנִי׃ מְצָאֻנִי
הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת־רְדִידִי
מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת׃ הִשְׁבַּעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלִָם אִם־
תִּמְצְאוּ אֶת־דּוֹדִי מַה־תַּגִּידוּ לוֹ שֶׁחוֹלַת אַהֲבָה אָנִי׃ מַה־
דּוֹדֵךְ מִדּוֹד הַיָּפָה בַּנָּשִׁים מַה־דּוֹדֵךְ מִדּוֹד שֶׁכָּכָה
הִשְׁבַּעְתָּנוּ׃ דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם דָּגוּל מֵרְבָבָה׃ רֹאשׁוֹ כֶּתֶם פָּז

קוצותיו תלתלים שחורות כעורב : עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על מלאת : לחיו כערוגת הבשם מגדלות מרקחים שפתותיו שושנים נטפות מור עבר : ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש מעיו עשת שן מעלפת ספירים : שוקיו עמודי שש מיסדים על אדני פז מראהו כלבנון בחור כארזים : חכו ממתקים וכלו מחמדים זה דודי וזה רעי בנות ירושלם : ו אנה הלך דודך היפה בנשים אנה פנה דודך ונבקשנו עמך : דודי ירד לגנו לערוגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים : אני לדודי ודודי לי הרעה בשושנים : יפה את רעיתי כתרצה נאוה כירושלם אימה כנדגלות : הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני שערך כעדר העזים שגלשו מן הגלעד : שניך כעדר הרחלים שעלו מן הרחצה שכלם מתאימות ושכלה אין בהם : כפלח הרמון רקתך מבעד לצמתך : ששים המה מלכות ושמנים פילגשים ועלמות אין מספר : אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ברה היא ליולדתה ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה : מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כחמה אימה כנדגלות : אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל לראות הפרחה הגפן הנצו הרמנים : לא ידעתי נפשי שמתני מרכבות עמי נדיב : ז שובי שובי השולמית שובי שובי ונחזה בך מה תחזו בשולמית כמחלת המחנים : מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן : שררך אגן הסהר אל יחסר המזג בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים : שני שדיך כשני עפרים תאמי צביה : צוארך כמגדל השן עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים אפך כמגדל הלבנון צופה פני דמשק : ראשך עליך ככרמל ודלת ראשך כארגמן מלך אסור ברהטים : מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים : זאת קומתך דמתה לתמר ושדיך לאשכלות : אמרתי אעלה בתמר אחזה בסנסניו ויהיו נא שדיך כאשכלות הגפן וריח אפך כתפוחים : וחכך כיין הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים : אני לדודי ועלי תשוקתו : לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים : נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דדי לך : הדודאים נתנו ריח ועל פתחינו כל מגדים חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך : ח מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי : אנהגך אביאך אל בית אמי תלמדני אשקך מיין הרקח מעסיס רמני : שמאלו תחת ראשי וימינו תחבקני : השבעתי אתכם בנות ירושלם מה תעירו ומה תעררו את האהבה עד שתחפץ : מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודה תחת התפוח עוררתיך שמה חבלתך אמך שמה חבלה ילדתך : שימני כחותם על לבך כחותם על זרועך כי עזה כמות אהבה קשה כשאול קנאה רשפיה רשפי אש שלהבתיה : מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו : אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה נעשה לאחתנו ביום שידבר בה : אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז : אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום : כרם היה לשלמה בבעל המון נתן את הכרם לנטרים איש יבא בפריו אלף כסף : כרמי שלי לפני האלף לך שלמה ומאתים לנטרים את פריו : היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני : ברח דודי ודמה לך לצבי או לעפר האילים על הרי בשמים : חזק

ק״י אין כמוך · ומוציאין ב׳ ס״ת בא׳ קורין ז׳ גברי בס׳ כי תשא ראה אתה אומר אלי תמצא בשבת חוה״מ של סוכות ולמפטיר קורין בפנחס והקרבתם תמצא ביום שביעי של פסח :

הפטרה לשבת חוה״מ של פסח (ביחזקאל סימן לז)

היתה עלי יד יהוה ויוציאני ברוח יהוה ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות : והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאד על פני הבקעה והנה יבשות מאד : ויאמר אלי בן אדם התחיינה העצמות האלה ואמר אדני יהוה אתה ידעת : ויאמר אלי הנבא על העצמות האלה ואמרת אליהם העצמות היבשות שמעו דבר יהוה : כה אמר אדני יהוה לעצמות האלה הנה אני מביא בכם רוח וחייתם : ונתתי עליכם גידים והעלתי עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם רוח וחייתם וידעתם כי אני יהוה : ונבאתי כאשר צויתי ויהי קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו עצמות עצם אל עצמו : וראיתי והנה עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה ורוח אין בהם : ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח כה אמר אדני יהוה מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו : והנבאתי כאשר צוני ותבוא בהם הרוח ויחיו ויעמדו על רגליהם חיל גדול מאד מאד : ויאמר אלי בן אדם העצמות האלה כל בית ישראל המה הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו : לכן הנבא ואמרת אליהם כה אמר אדני יהוה הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל : וידעתם כי אני יהוה בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי : ונתתי רוחי בכם וחייתם והנחתי אתכם על אדמתכם וידעתם כי אני יהוה דברתי ועשיתי נאם יהוה :

ואומר המפטיר הברכות ואין חותמין בקדש ישראל והזמנים בסוף ברכה המפטיר רק מוהמזן בכל שבת לבד · ואומרים יקום פורקן · מי שברך · אשרי יהללו ח״ק ומתפללין תפלת מוסף :

החזן אומר **ברכו את יהוה המבורך:** והקהל עונין **ברוך יהוה המבורך לעולם ועד:**

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם אשר בדברו מעריב ערבים· בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עתים· ומחליף את הזמנים ומסדר את הכוכבים במשמרותיהם ברקיע כרצונו· בורא יום ולילה· גולל אור מפני חשך וחשך מפני אור· ומעביר יום ומביא לילה· ומבדיל בין יום ובין לילה יהוה צבאות שמו· אל חי וקים תמיד ימלוך עלינו לעולם ועד:

מיוסד ע"פ א"ב

ויושע יי אום למושעות· וירא ישראל בפרוע פרעות· אז ישיר· גלה חוסן ישועות· עזי· דגול גיה ואישון להשעות: ברוך אתה יהוה המעריב ערבים:

אהבת עולם בית ישראל עמך אהבת· תורה ומצות חקים ומשפטים אותנו למדת· על כן יהוה אלהינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחקיך· ונשמח בדברי תורתך ובמצותיך לעולם ועד· כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה: ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים:

יי הכין כלי מלחמה: מרכבות פרעה ושלשיו נהג במהומה· תהומות· זמנם באף ובחמה· ימינך תחבל נחלתך רחמה: ברוך אתה יי אוהב עמו ישראל:

ק"ש המלא לעיל

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו· כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו· הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים· האל הנפרע לנו מצרינו· והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו· העשה גדולות עד אין חקר· נסים ונפלאות עד אין מספר· השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו· המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו· העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם· המכה בעברתו כל בכורי מצרים· ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם· המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו: ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

מיוסד ע"פ א"ב

פסח אמונים שיר שוררוהו· ויושע יי ביום ההוא· פסח מצרים: פסח בת קול ישמע ממרומים· ישראל נושע ביי תשועת עולמים· פסח לעתיד: פסח גאולים עברו במשאת יד· וירא ישראל את היד· פסח מצרים: פסח דגול בעוז כבודו· יוסיף אדני שנית ידו· פסח לעתיד: פסח המון תליו כטוב דים· הלכו ביבשה בתוך הים· פסח מצרים: פסח והניף ידו ברוח בעים· והחרים יי את לשון ים· פסח לעתיד: פסח זלעף במכתב שנן· מתנה מצרים בעמוד אש וענן· פסח מצרים: פסח חדוש מופת עלי ישן· דם ואש ותמרות עשן· פסח לעתיד: פסח טכס בצריו להחרימה· ובני ישראל יוצאים ביד רמה· פסח מצרים: פסח ישע ותעצום שלום· בשמחה תצאו ובשלום· פסח לעתיד: פסח כליל ענמים להצמת· כי אין בית אשר אין שם מת· פסח מצרים: פסח לאמים יהגו ריק לנגפה· וזאת תהיה המגפה· פסח לעתיד: פסח מלוי שערים פתח· ופסח יי על הפתח· פסח מצרים: פסח נוראות עוזו רב ושליט· גנון והציל פסוח והמליט· פסח לעתיד: פסח סגולים למטע שירים· כי יי נלחם להם במצרים· פסח מצרים: פסח עתיד לפדיון שבוים· ויצא יי ונלחם בגוים· פסח לעתיד: פסח פתיחת קול ענתה נביאה: שירו ליי כי גאה גאה· פסח מצרים: פסח צפוי באות אשר נעשה· זמרו יי כי גאות עשה· פסח לעתיד: פסח קדר לצריו מאורי אור· ולכל בני ישראל היה אור· פסח מצרים: פסח רצוי במאמר צורך· קומי אורי כי בא אורך· פסח לעתיד: פסח שבחוהו בעוז תעצומו· כי גאל יי את עמו· פסח מצרים: פסח תוקף תהלות רשומו· גאלנו יי צבאות שמו· פסח לעתיד: חזן פסח יוסיף על ישועות ישועה· בריתו יזכור להושיעה· עם קרובו כאהב להושעה· כאשר שמע למצרים לצור נשמעה: בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי כמכה באלם יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה:

וברוב טובך נחית ידידים· וברוח ים עברו גרודים· אמר כושל להציל נדודים· נשפת להיות בסאסאה נמרדים: זה צור ישענו פצו פה ואמרו:

יי ימלוך לעולם ועד: ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו:

מי כמוכה משגב לעתות בצרה· נטית נואציך בזעם ועברה· נחית סגלתך בזרוע גבורה· שמעו עמים גאלתך להגבירה: ברוך אתה יי מלך צור ישראל וגאלו:

(נ"א גאל ישראל): השכיבנו וכו' עד סוכת שלומך

אז נבהלו פחוזי דינים· תפול עליהם צוחות ומדנים· תבאמו קדושיך רגש מעונים· יי ימלוך שומר תשועת אמונים: ברוך אתה יי הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים: ושמרו ובנכ

וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל:

ח"ק ש"ע ק"ש עלינו קד'

יוצר ליום שביעי של פסח

סמן מתחיל חאל בתעצומות וט' ח"ק וברכו ואח"כ מתחילין כאן

ברוך אתה יהוה אלהינו מלך העולם יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא את הכל: אור עולם באוצר חיים אורות מאפל אמר ויהי:

כשחל שביעי של פסח בשבת אומרים כאן הקרוב"ץ משבת תוה"ם

נראה׳ סטורים מתוס מכוּבל. שמעון בר יצחק חזק ואמץ אמן - אלא שסקדים כראש כל חרוז פיבה אחת מראשי פסוקי שירת הים וססיום יתוס על לשון המזמור בצאת ישראל ממצרים וט':

ויושע שושני פרח מזרית מאורים · שמרם כאישון כרדפו אחורים · בצאת ישראל ממצרים: וירא משסת מסתולל בו להלעז · ממשך מפרך ביד רמה להעז · בית יעקב מעם לועז: אז ישיר עניו וסיעתו להקדישו · עוזו ימינו וזרוע קדשו היתה יהודה לקדשו: שמך על כל יתגדל ויתקדש · מושבך ברום והלוכך בקדש · עדותיך נאמנו מאד לביתך נאוה קודש · קדוש: עזי וזמרת יה שוררו לו מקהלותיו · ושוו הוד והדר בתהלותיו · ישראל ממשלותיו: יי נגלה לעמו היות מנוס · נוזלים צגו כמו נד לכנוס · הים ראה וינוס: מרכבות בוגד בלעו בסוף ושיחור · בנהרים חרה אפו ונהפכו סחרחור · הירדן יסוב לאחור: תהומות רגזו ויהמו גלים · ראוך מים מאימתך חלים · ההרים רקדו כאילים: ימינך ישע החישה בעת רצון · ירעשו ההרים ועמודיה יתפלצון · גבעות כבני צאן: וברוב

מטה לוי

(ויושע שושני פרח מזרית מאורים) השם יתברך המזריח ב' המאורות הושיע את ישראל שנאמר עליהם יפרח כשושנה (שמרם כאישון) עינו (כרודפו אחורים) כאשר רדפו אחריהם פרעה וחילו (בצאת ישראל ממצרים) וירא השם יתברך (משסת מסתולל) חמס ובזיון פרעה המסתולל בישראל (ט להלעז) להלעיג עליו את ישראל אשר היה מושך וממורט (מפרך) מעבודת פרך (ביד רמה להעז) לקבץ ולאסוף את (בית יעקב מעם לועז) מעם שפת לשון אחר שאינו לה"ק (אז ישיר עניו וסיעתו) משה ובני ישראל (להקדישו) ולאמר הושיעה לו (עוזו ימינו וזרוע קדשו) ואז (היתה יהודה לקדשו) לקדש השם שקפץ שבט יהודה תחלה לתוך הים (ישראל ממשלותיו) שממשלתו עליהם אבל ע' אומות עובדי האלילים מסר בידי שרי מעלה (ה' נגלה לעמו) היות מנוס ומחסה להם (נוזלים צגו כמו נד לכנוס) המים עמדו כחומה לצורים ומכונסים (הים ראה) כבודו של הקדוש ברוך הוא (וינוס) לגדדין ונבקע (מרכבות) פרעה שהיה (בוגד) בהקדוש ב"ה (בולעו בסוף ושיחור) נבלעו בים סוף ונחל מצרים (בנהרים חרה אפו) על כל הנהרות חרה אף ה' (ונהפכו סחרחור) היו הופכים ומסבבים פניהם ללכת לאחוריהם ואף (הירדן יסוב לאחור) כשראה שברח הים אף הוא ברח (תהומות רגזו ויהמו גלים) שרצו לטבוע את ישראל עד שנגלה עליהם הקדוש ברוך הוא וכאשר (ראוך מים מאימתך חלים) ורועדים וכשראו (ההרים רקדו) מפחד (כאילים ירעשו ההרים) כו' (גבעות

בית לוי

(שושני פרח) תואר לישראל עפ"ה אהיה כטל לישראל יפרח כשושנה (הושע יד ו) (שמרם כאישון) כמ"ש יצרנהו כאישון עינו (דברים לב י) (כרודפו אחורים) שנא' וירדפו מצרים אחריהם (שמות יד ט) (משסת) ענין ביזה מל' והמה שוסים את הגרנות (ש"א כג א) (מסתולל) רומז לפרעה עפ"ה עודך מסתולל בעמי (שמות ט יז) (להלעז) ל' לעז כמ"ש הסר ממך עקשות פה ולזות שפתים הרחק ממך (משלי ד כד) ופירש"י אל תעשה דבר שילעיזו בך הבריות ויעקימו עליך פיהם (ממושך) ל' גוי ממושך וממורט (ישעיה יח ב) (להעז) לשון אסיפה כמו שלא העז (שמות ט יט) (לועז) כל ל' שאינו ל' הקודש קרוי לועז וחברו את עם נועז לא תראה (ישעיה לג) וע"ן ולמ"ד מתחלפות כמו נשכה שהיא לשכה (נחמיה יג ז) (רש"י תהלים קד א) ובמשנה מצינו קורין אותה ללועזות בלע"ז (היתה יהודה לקדשו) לקדש השם שנא' שרי יהודה רגמתם (תהלים סח כח) (יתגדל ויתקדש) כדכתיב והתגדלתי והתקדשתי (יחזקאל לח כג) (ברום) בשמים כמו שמים לרום (משלי כה ג) (והלוכך בקודש) כדכתיב הליכות אלי מלכי בקודש (תהלים סח כה) (קדוש) הש"י נקרא כך לפי שהוא קדוש בכל מיני קדושות (מקהלותיו) כדכתיב במקהלות ברכו אלהים (תהלים סח כז) (מנוס) ל' מנסה כמו ומנוס ביום צר לי (שם נט יז) ותרגומו ורוחצני (נוזלים) המים הנוזלים (צגו) ל' עמידה מל' ויצג (נד) חומה (לכנוס) לצור וכנוס (בלעו) כמו נבלעו (בסוף) בים סוף (ושיחור) הוא נילוס כמו לשתות מי שיחור (ירמיה ב יז) (בנהרים כו') כמ"ש ויבקעו המים ולא נאמר הים (סחרחור) סביב סביב וטעמו הלכו לאחוריהם (חלים) ל' חיל ורעדה (כחישה) ל' מהירות מל' יחישה מעשהו (ישעיה ה יט) (ועמודיה

ויושע שושני פרח גאט האט געהאלפין צוא דיא ישראל וואס זיינן געגליכין צוא דיא רויזין אונ ער מאכט שיינן דיא זון אונ דיא לבנה ער האט זייא געהיט וויא דאש שווארץ אפיל פון אויג אז פרעה האט זייא נאך געיאגט פון הינטין אז דיא ישראל זיינען ארויס גיגאנגען פון מצרים ויירא גאט האט געזעהען דאש רויבונג פון דיא מצרים אונ פרעה וואש האט געטראכט אונ געשפעט אויף אים צוא משפטין פרעה אונ דיא מצרים דיא ישראל זיינען ווארין אויש גיצונין פון שווערע ארבעט אונ האבין זיך איין גיזאמילט מיט הויך שטארקייט דאס הויז גיזינד פון יעקב פון דעם פאלק מצרים אז ישיר דערנסט מאל האט משה מיט דיא ישראל גיזאגט שירה צו גאט אונ האבין אים גיהייליגט דאש שטארקייט פון זיין רעכטע האנט דאס מיינט מען דיא חסדים וואס ער טוט היתה שבט יהודה האט גיהייליגט גאט אונ איז ארין גישפרונגען אין ים ארין צום ערשטן שמך דיין נאמען זאל דער גרייסט אונ גיהייליגט ווערין איבער אלץ דיין רואונג איז אין הויכין הימיל, אונ דיין גאנג איז אין הייליקייט דיא תורה אונ דיא צדיקים זיינען זייער באגלייבטע עדות אז דוא ביסט איין גאט

צוא דיין בית המקדש איז שיין הייליקייט עוי דיא ווערטער האבין דיא ישראל צוא אים גיזונגען אונ זייא טוען מיט שיינקייט זיין לויב די ישראל וואס זיינען אין זיין גיוועלטיגונג יי נגלה גאט האט זיך אנטפלעקט צוא זיין פאלק ער זאל זייא באשיצין דיא רינגענדע וואסער זיינען גיבליבין שטיין אזוא וויא אטייער אונ האבין זיך איין גיזאמילט דער ים האט דר זעהען דעם נאמען פון גאט איז ער אנטלאפין היגטער זיך מרכבות דיא רייט וועגין פון דעם פעלשער זיינען ווארין איין גיזונקען אין ים אונ אין דעם נילוס דיא טייכין האט ער גיטריקינט מיט צארין אונ זיינען פאר קערט גיווארין ארום אונ ארום אונ דר ירדן האט זיך גיריגלט אהינטער דיא אפ גרונדין זיינען ווארין דער ציטערט אונ זייא טוען ברומען דיא אינדין עס טוען דיך זעהען דיא וואסערין אונ פאר דיין פארכט טוען זייא ציטערין אויך דיא בערג האבין גישפרונגען וויא ווידער ימינך דיין רעכטע האנט האט גיטאן איילין צוא הילף אין דער באוויליגטער צייט עס האבין גיטאן שטורעמען דיא בערג אונ אלע זיילין האבין זיך דער שראקין דיא הויכע בערג שפרינגען אזוא וויא דיא יונגע שאף וברוב אונ

יוצר ליום שביעי של פסח

צִדְקָתְךָ מַפַּלְתָּם תִּקְנוֹס · צוּלָה חֳרָבִי וְנַהֲרוֹתֶיהָ תֶּאֱנוֹס׃
מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס : וּבְרוּחַ חֲזָקָה סְעַרְתָּם סְחַרְחוֹר ·
חוֹמָה וּמְסִלָּה לְעַמְּךָ תִּבְחוֹר · הַיַּרְדֵּן תִּסּוֹב לְאָחוֹר : אָמַר
קִבֵּץ כְּעָמִיר שָׂרֵי אֱוִילִים · קָלַע נַפְשׁוֹתָם חָפְצוּ לְהַשְׁלִים ·
הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְּאֵילִים : נָשַׁפְתָּ חֲמָתְךָ תִּבְעַר פְּנִימִי
וְחִיצוֹן · חֶלֶד הִתְפּוֹרְרָה תָּוֶךְ וְקִיצוֹן · גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן :
מִי כָמוֹכָה זְמִיר עָרִיצִים יַעֲנֶה בְּמֶרֶץ · זְרוֹעֲךָ חָשַׂפְתָּ
וְהִתְמוֹטְטָה הָאָרֶץ · מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוֹלִי אָרֶץ : נָטִיתָ
קַשְׁתְּךָ רֹאשׁ פְּרָזָיו לִנְקוֹב · קְרִיּוֹת וּמִבְצָרִים נֶחְשְׁבוּ
לְרָקוֹב · מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב : נָחִיתָ וְנֵהַלְתָּ עַם עֲמוּסֵי
מֵעַיִם · וְלֹא מָנַעְתָּ מִפִּיהֶם דְּגַן שָׁמַיִם · הַהוֹפְכִי הַצּוּר
אֲגַם מָיִם : שָׁמְעוּ אָמְצָךְ כָּל אַפְסֵי תְחוּמַיִם · אֶדֶר הוֹדְךָ
עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם · בְּתִתְּךָ חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם : אָז מָצְאוּ
אָבוֹת חֵן וּבְצִלְּךָ לָנוּ · אָנָּא הַבֶּט נָא עַמְּךָ כֻּלָּנוּ · לֹא
לָנוּ יְיָ לֹא לָנוּ : תִּפּוֹל צָרָה בַּעֲדִינָה מֵאֱנוֹשׁ לְאַבּוֹד ·
צַוֵּה יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב בְּיִרְאָה אוֹתְךָ לַעֲבוֹד · כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן
כָּבוֹד : תְּבִיאֵמוֹ אֲגוּדִים יַחַד לִמְכוֹן שִׁבְתְּךָ · וְתִטָּעֵמוֹ
בְּהַר צְבִי קוֹדֶשׁ נַחֲלָתֶךָ · עַל חַסְדְּךָ עַל אֲמִתֶּךָ : יְיָ מְקַוֶּיךָ

בית לוי: יספלנן) נ"ס (איוב מו) ופירושו שם ל' תרדם (מפלתם) של מצרים (תקנס) לשון קנס (צולה חרבי) עפ"י שאומר צולה חרבי (ישעי' מד כז) וצולה פירושו מקום רבוי המים וחרבה הוא מין יובש (סערתם) ל' סער (כעמיר) ל' עומרים (שרי אוילים) שרי מצרים עפ"ש אוילים שרי צוען (ישעיה יט יא) (נשפת) כמו נשבת ל' נפיחה (פנימי) אותן שבעיר במכות בכורות (ומיצון) טבעו בים (חלד) הארץ מל' האזינו כל יושבי חלד (תהלים מט ב) (חלד התפוררה) לשון פור התפוררה ארץ (ישעיה כד יט) ופי' ל' פירורין (תוך) מה שבתוך הארץ (וקיצון) מה שבקצה הארץ (זמיר) כמו זמורות (עריצים) רשעים והוא עפ"ש זמיר עריצים יענה (ישעיה כה ה) (יענה) ל' הכנעה מל' אלכת לענות מפני (שמות י) (במרץ) במרוצה (זרוע חשפת) כדכתיב חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (והתמוטטה הארץ) לשון נטיה ונפילה והוא ל"ס (ישעיה כד כ) (ראש פרזיו לנקוב) עפ"ש נקבת במטיו ראש פרזו (חבקוק ג יד) פרש"י ראש פרזיו ראשי עריו ועירותיו ופירושו שהגדולה שלו נקבת ושברת והוא כנוי להשחתה וכליון (דגן שמים) מן (אפסי תחומים) קצות הגבול (אדר) לשון חוזק מלבוש אדיר (ובצלך לנו) יתלוננו בצלך (בעדינה) ז' אדום כדכתיב שמעי זאת עדינה (ישעיה מז ח) (מקויך) שאמר לישראל עפ"ש אלהינו זה קוינו לו (ישעיה כה ט) וכן כמה פסוקים המורים על

מטה לוי: ס' ספיו ידלים שמא לא יקבלו ישראל את התורה ויחזור העולם לתוהו ובוהו (צולה חרבי ונהרותיה תאנוס) שאמרת למצולת הים להיות חרבה כמ"ש ויכם את הים לחרבה והחקת ואנסת כל הנחלים ההולכים אל הים ומנעתם מלירד בים עד שיעברו ישראל ואמרת מה איכפת לך (הים כי תנוס) עד שיעברו ישראל והלא לפנות בוקר תשוב לאיתנך (וברוח חזקה סערתם) השבת ברוח סערה וחזקה (סחרחור) לסבוב מן הים לאחור (חומה ומסלה לעמך תבחור) וכן תבחור לעמך לעשות מסלה ודרך לצאת מגלותם ותהיה להם כחומה להצילם מאויביהם (ואז הירדן תסוב לאחור) כמ"ש (ישעיה יא טז) והניף ידו על הנהר וגו' והיתה מסלה וגו' כאשר היתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים (אמר) אויב ארדוף (קבץ כעמיר שרי אוילים) וקובץ שרים קבץ שרי מצרים (קולע נפשותם חפצו להשלים) ומסרו נפשם להיות קולע בים כדי להשלים חפצו של פרעה מלכם (ההרים תרקדו כאילים) והשרים הגבוהים כהרים רקדו כאילים אל תוך הים על פי פרעה (נשפת חמתך תבער פנימי וחיצון) כשם שלקו אלה שיצאו חוץ למצרים כך לקו אותם שנשארו במצרים (חלד התפוררה תוך וקיצון) התפוררה ונשברה הארץ וכל קצותיה בעת הגאולה ואז ירקדו (גבעות כבני צאן) (מי כמוכה זמיר עריצים יענה במרץ) יענה ויכניע זמורות של רשעים במרוצה (זרועך חשפת) גלית זרועך (והתמוטטה הארץ) תמעד ותמוג וכלו יושבי הארץ (מלפני אדון תולי ארץ נטית קשתך) נטית ידך לדרוך קשת (ראש פרזיו לנקוב) לזרוק חץ ולנקוב את ראשי רשעים של ראשי גייסות של סנחריב (קריות ומבצרים נחשבו לרקוב מלפני אלוה יעקב:) וכך יהיו נחשבין לפני אלוה יעקב הקריות והמבצרים כדבר הרקוב ונשחת (נחית ונהלת את ישראל העמוסים מני בטן (ולא מנעת מפיהם דגן שמים) המן (ההופכי הצור אגם מים) והפכת להם הצור לאגם מים (שמעו כו') כל אפסי ארץ היושבים בקצות ובתחומי א"י כאשר שמעו גבורותיך (אדר הודך) ותוקף הודך (אשר על ארץ ושמים בתתך כו' אז מצאו אבות חן) שצוית להם לעשות משכן (ובצלך לנו) כדי שיתלוננו בצלך (אנא) בבקשה ממך רבונו של עולם (הבט נא) שאנו (עמך כלנו) כלב ונפש אחד ולכן גאל אותנו ולא למעננו בקשתנו (לא לנו ה' לא לנו) כי אם למענך פעל (תפול צרה בעדינה) בבל (מאנוש) זכרם (לאבוד) (על חסדך) בזכות אברהם (על אמתך) בזכות יעקב כמ"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם (ה' מקויך) ישראל המקוים לך

מיט דיין פול גירעכטיקייט האסטו גיטאן קנסנען זייער מפלה דער שטארקע רשעים מיט גישווינדיקייט דיין ארום דאש איז דיין שטארקייט ויפער ים איז טרוקין גיווארין אונ אירע טייכין האשטו גיטאן נייטין האסטו אנטפלעקט אונ עס איז ווארין גנייגט אויף דער ערד פאר דעם אונ האבט זיי גמאכט אנטלויפן וויא עס שטייט (תה' לד) וואש איז דיר דו האר גאט וואס האט באשאפין דיא ערד נטית דוא האסט גינייגט דיין ים וואש דוא אנטלויפסט וברוח אונ מיט דעם שטארקין ווינט האשטו בווינגין צוא דיא העכסטע גבורים וואס זיינן גיזעסין אין אפענע שטעט גישטורימט אז זייא זאלין מאכין ארום ליידיג וויא איין מויער אונ איין צוא לעכערין זייא דיא שטעט אונ דיא פעסטע שטעט זיינען גיאכט וועג אין ים צוא דיין פאלק האסטו גיטאן אוים דער וויילין אויף דער גיוועזין וויא פאר פוילט פון פאר דעם גאט פון יעקב נחית דוא האשט ירדן האט זיך גיקערט אהינטער אמר ער האט גיזאגט פרעה אונ האט גיפירט אפאלק וואס זיינען גלייך וויא אקינד וואס מען טראגט אין בויך איין גיזאמילט וויא גארבין דיא נארישע פון מצרים גאט האט גישלידערט אונ האסט ניט פאר מיטין פון זייער מויל קארין פון דעם הימיל דוא גאט זייערע לייבער צוא אויש לאזין אויף דיא מצרים גאר זיין באגער דען וואס דוא האשט פאר קערט דעם שטיין צוא זיין גמויזיבץ פון וואסער האבין דיא בערג גישפרונגען וויא דיא ווידער דוא האשט גיוויייעט מיט שמעו זייא האבין גיהערט דיין שטארקייט אלע דיא עקין פון די גימארקין זיין אטום דיין גרים צארין האט פאר ברענט דיא מצרים וואש זייגען דיין שוינהייט איז אויף דער ערד אונ אין הימיל אין דיין טאן גיעבין ווען אינוויינינג אין מצרים אונ דיא וואש זיינען גיוועזן אוים ווייניג אויף דעם שטארקין פעלזין צוא קוואלין וואסער אז מצאו דענסט מאל אז דעם ים דיא וועלט איז ווארין צוא ברעקילט אין מיטין אונ אויך אין עק דוא האסט גיהייסין מאכין איין משכן האבין גיפונען אונזערע עלטערין וועלט אויך דיא הויכע בערג זיינען גישפרונגען וויא דיא יונגע שאף פי חן אין דיין שאטין האבין זייא איבער גינעכטיגט מיר בעטין קוק נון מיר משבח ווער איז אזו וויא דו דאש דו האסט פאר שניטן אונ גיפייניגט דיא זייגען אלע דיין פאלק דרום טוא דאש פון דיין כבוד וועגין אונ ניט פון

(מקבלים כו' כי נא כו') כמו שבא פרעה וכל חילו במים (כן נא שית אויבך למורש קפוד ואגמי מים) תשים ארץ ישמעאל להיות למורש קפוד ואגמי מים שמה תדור הקפוד ושמה יהיו אגמי מים כדרך המקומות החריבות (כהפלאת כו') בגאולה הראשונה (הפלא כו') בגאולה א' אחרונה׃

מְקַבְּלִים עוֹל מַלְכוּתְךָ עֲלֵיהֶם · נָא הֱיֵה סֵתֶר
לָמוֹ מִפְּנֵי שׁוֹדְדֵיהֶם · לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אַיֵּה נָא
אֱלֹהֵיהֶם׃ כִּי בָא נוֹגֵשׂ וְכָל חֵילוֹ בַּמַּיִם · נָא שִׁית אוֹיְבֶךָ
לְמוֹרַשׁ קִפּוֹד וְאַגְמֵי מַיִם · וְיֵדְעוּ כִּי אֲנַחְנוּ עַמּוֹ וֵאלֹהֵינוּ בַּשָּׁמָיִם׃
חזן כְּהַפְלָאַת לְדוֹר רִאשׁוֹן רוֹב נִסֶּיךָ · הַפְלֵא עִם אַחֲרוֹנִים מְחַכֶּיךָ
וְחוֹסֶיךָ · וְכָל פֶּה יְהַלְלֶךָ · מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ · קָדוֹשׁ׃

זס (שודדיהם) גוזליהם (מעג) פרעה (שית) לשון שימה (למורש קפוד) כדכתיב וירשוה קאת וקפוד (ישעיה לד יא) ושמות עופות הם השוכנים בחרבות. ורש"י פי' על וקפוד עוף ספורת בגלגה׃

בחול

הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ יְהוָֹה כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ׃ הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם׃ אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים רַחֵם עָלֵינוּ אֲדוֹן עֻזֵּנוּ צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ׃ אֵל בָּרוּךְ גְּדוֹל דֵּעָה הֵכִין וּפָעַל זָהֳרֵי חַמָּה · טוֹב יָצַר כָּבוֹד לִשְׁמוֹ מְאוֹרוֹת נָתַן סְבִיבוֹת עֻזּוֹ · פִּנּוֹת צְבָאָיו קְדוֹשִׁים רוֹמְמֵי שַׁדַּי תָּמִיד מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּקְדֻשָּׁתוֹ׃ תִּתְבָּרַךְ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה׃

בשבת

הַכֹּל יוֹדוּךָ וְהַכֹּל יְשַׁבְּחוּךָ · וְהַכֹּל יֹאמְרוּ אֵין קָדוֹשׁ כַּיהוָֹה׃ הַכֹּל יְרוֹמְמוּךָ סֶּלָה יוֹצֵר הַכֹּל· הָאֵל הַפּוֹתֵחַ בְּכָל יוֹם דַּלְתוֹת שַׁעֲרֵי מִזְרָח · וּבוֹקֵעַ חַלּוֹנֵי רָקִיעַ · מוֹצִיא חַמָּה מִמְּקוֹמָהּ וּלְבָנָה מִמְּכוֹן שִׁבְתָּהּ · וּמֵאִיר לָעוֹלָם כֻּלּוֹ וּלְיוֹשְׁבָיו שֶׁבָּרָא בְּמִדַּת רַחֲמִים׃ הַמֵּאִיר לָאָרֶץ וְלַדָּרִים עָלֶיהָ בְּרַחֲמִים · וּבְטוּבוֹ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם תָּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית׃ הַמֶּלֶךְ הַמְרוֹמָם לְבַדּוֹ מֵאָז · הַמְשֻׁבָּח וְהַמְפֹאָר וְהַמִּתְנַשֵּׂא מִימוֹת עוֹלָם׃ אֱלֹהֵי עוֹלָם בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים · רַחֵם עָלֵינוּ · אֲדוֹן עֻזֵּנוּ · צוּר מִשְׂגַּבֵּנוּ · מָגֵן יִשְׁעֵנוּ · מִשְׂגָּב בַּעֲדֵנוּ׃ אֵין כְּעֶרְכֶּךָ וְאֵין זוּלָתֶךָ אֶפֶס בִּלְתֶּךָ וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ׃ אֵין כְּעֶרְכְּךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה · וְאֵין זוּלָתְךָ מַלְכֵּנוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא׃ אֶפֶס בִּלְתְּךָ גּוֹאֲלֵנוּ לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ וְאֵין דּוֹמֶה לְּךָ מוֹשִׁיעֵנוּ לִתְחִיַּת הַמֵּתִים׃

אֵל אָדוֹן עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים · בָּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נְשָׁמָה · גָּדְלוֹ וְטוּבוֹ מָלֵא עוֹלָם · דַּעַת וּתְבוּנָה סוֹבְבִים אוֹתוֹ׃ הַמִּתְגָּאֶה עַל חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ · וְנֶהְדָּר בְּכָבוֹד עַל הַמֶּרְכָּבָה · זְכוּת וּמִישׁוֹר לִפְנֵי כִסְאוֹ · חֶסֶד וְרַחֲמִים לִפְנֵי כְבוֹדוֹ׃ טוֹבִים מְאוֹרוֹת שֶׁבָּרָא אֱלֹהֵינוּ · יְצָרָם בְּדַעַת בְּבִינָה וּבְהַשְׂכֵּל · כֹּחַ וּגְבוּרָה נָתַן בָּהֶם · לִהְיוֹת מוֹשְׁלִים בְּקֶרֶב תֵּבֵל׃ מְלֵאִים זִיו וּמְפִיקִים נֹגַהּ · נָאֶה זִיוָם בְּכָל הָעוֹלָם · שְׂמֵחִים בְּצֵאתָם וְשָׂשִׂים בְּבוֹאָם · עֹשִׂים בְּאֵימָה רְצוֹן קוֹנָם׃ פְּאֵר וְכָבוֹד נוֹתְנִים לִשְׁמוֹ · צָהֳלָה וְרִנָּה לְזֵכֶר מַלְכוּתוֹ · קָרָא לַשֶּׁמֶשׁ וַיִּזְרַח אוֹר · רָאָה וְהִתְקִין צוּרַת הַלְּבָנָה׃ שֶׁבַח נוֹתְנִים לוֹ כָּל צְבָא מָרוֹם · תִּפְאֶרֶת וּגְדֻלָּה שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ׃

לָאֵל אֲשֶׁר שָׁבַת מִכָּל הַמַּעֲשִׂים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי הִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ · תִּפְאֶרֶת עָטָה לְיוֹם הַמְּנוּחָה עֹנֶג קָרָא לְיוֹם הַשַּׁבָּת · זֶה שֶׁבַח שֶׁל יוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבּוֹ שָׁבַת אֵל מִכָּל מְלַאכְתּוֹ · וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת טוֹב לְהוֹדוֹת לַיהוָֹה · לְפִיכָךְ יְפָאֲרוּ וִיבָרְכוּ לָאֵל כָּל יְצוּרָיו · שֶׁבַח יְקָר וּגְדֻלָּה יִתְּנוּ לָאֵל מֶלֶךְ יוֹצֵר כֹּל הַמַּנְחִיל מְנוּחָה לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בִּקְדֻשָּׁתוֹ בְּיוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ׃ שִׁמְךָ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ יִתְקַדַּשׁ וְזִכְרְךָ מַלְכֵּנוּ יִתְפָּאַר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת · תִּתְבָּרַךְ מוֹשִׁיעֵנוּ עַל שֶׁבַח מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ וְעַל מְאוֹרֵי אוֹר שֶׁעָשִׂיתָ יְפָאֲרוּךָ סֶּלָה׃

תִּתְבָּרַךְ צוּרֵנוּ מַלְכֵּנוּ וְגֹאֲלֵנוּ בּוֹרֵא קְדוֹשִׁים יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ יוֹצֵר מְשָׁרְתִים וַאֲשֶׁר מְשָׁרְתָיו כֻּלָּם עוֹמְדִים בְּרוּם עוֹלָם וּמַשְׁמִיעִים בְּיִרְאָה יַחַד בְּקוֹל דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם׃ כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים וְכֻלָּם עֹשִׂים בְּאֵימָה וּבְיִרְאָה רְצוֹן קוֹנָם · וְכֻלָּם פּוֹתְחִים אֶת פִּיהֶם בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּמְבָרְכִים וּמְשַׁבְּחִים וּמְפָאֲרִים וּמַעֲרִיצִים וּמַקְדִּישִׁים וּמַמְלִיכִים׃ אֶת שֵׁם הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא קָדוֹשׁ הוּא׃ וְכֻלָּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם זֶה מִזֶּה · וְנוֹתְנִים רְשׁוּת זֶה לָזֶה לְהַקְדִּישׁ לְיוֹצְרָם בְּנַחַת רוּחַ בְּשָׂפָה בְרוּרָה וּבִנְעִימָה · קְדֻשָּׁה כֻּלָּם כְּאֶחָד עוֹנִים וְאוֹמְרִים בְּיִרְאָה׃ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָֹה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ׃

אונזערט וועגין צוה שאף דיא הילף פון יעקב קדי זייא זאלין דיך דינן מיט פארכט נאר צוא דיין נאמען גיב כבוד תבאטו דוא זאלסט זייא ברייגנען אלע אין איינעם צום אן ברייטונג פון דיין רוואונג דאש איז דאש בית המקדש אונ זאלשט זייא פלאנצין אויף דעם גילוסטיגין בארג דיין הייליג ארב פון וועגין דעם גינאד פון אברהם אונ דיא ווארהייט פון יעקב יי פקיד גאט דיא וואס האפין אויף דיר אונ נעמען אן דעם יאך פון דיין קיניגרייך. אויף זייא בעטין מיר דיך זאלסט זיין צוא זייא איין פאר בארגעניש אונ זייא זאלין וויסין אז אונזער גאט איז אין הימיל אזו וויא דו האסט גיוואונדערט צום ערשטין דור דיינע פיל צייכין מאך אויך וואונדער מיט די הינטערשטע דורות וואס האפין אויף דיר אונ בשיצין זיך אין דיר אונ איטליכס מויל וועט דיך לויבין אונ וועט זאגין וויא פיר אונ גרוים איז דיינע מעשים דוא הייליגער גאט׃

יוצר ליום שביעי של פסח

פיוט זה נעשה ע"ס א"ב אחר ראשי פסוקי השירה

וַיּוֹשַׁע אֵל אֱמוּנָה אֻמָּה אַחַת · וַיַּרְא בְּצָרָתָהּ וּמְפָרִיכָהּ יַחַת · אָז גְּאָלָהּ מִפֶּרֶךְ וְרוּחָהּ נַחַת : וְצַח נָצַח נְצָחִים וְצִחְצַח צַחֲצוּחַ מְצַחְצְחִים · אָצוּ פּוֹצְחִים וּמְנַצְּחִים · לְמָרוֹם וְקָדוֹשׁ : עֻזִּי דָאָה כִּכְתוֹר עַל יָמָהּ · יְיָ הַמְפוֹאָר בְּפִי כָּל הַנְּשָׁמָה · מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וַחֲילוֹתָיו שָׁקַע בִּתְהוֹמָה : תְּהוֹמוֹת זָחֲלוּ וְחָלוּ מֵאֵימָתֶךָ · יְמִינְךָ חִילָה בְּכֹחַ הֲדָרָתֶךָ · וּבְרוֹב טוּבְךָ נִהַגְתָּ רַעְיָתֶךָ : וּבְרוּחַ יָהִיר וְעַצְעַתָּ יַם סוּף · אָמַר כַּבִּיר לְהָמָם בְּשֶׁסּוּף · נָשַׁפְתָּ לְמַעֲנֵי בִּימִין חָשׂוּף : מִי כָמוֹכָה מִלְּלוּ בְּמִלֵּי · נָטִיתָ נֶגְדָּם פִּגְרָם לְחַלֵּל · נָחִיתָ סְגוּלִים עֻזְּךָ לְמַלֵּל : שָׁמְעוּ עַמִּים וּבְרֶתֶת רוֹפְפוּ · אָז פְּלִילֵימוֹ בְּרַעַד זוֹלְעָפוּ · תִּפּוֹל צְוָחָה עֲלֵיהֶם וַיַּחְדָּו יָסוּפוּ : תְּבִאֵמוֹ קִרְיַת חָנָה דָוִד · אֵל רָם וְנִשָּׂא תַּרְבִּיד · יְהוָה יִמְלוֹךְ שֵׁם תִּפְאַרְתְּךָ וְשֵׁם עֲדִינָה תְּאַבִּיד : והחיות

(קרית חנה דוד) ל"ס (שם כט א) ופ"י דבני בקרתא די שרא בה דוד (תרביד) ל' רביד סוכב (עדינה) עפיר :

בקצת קהלות אומרים אופן זה

יְדוּעֵי שֵׁם בְּכוּר נֶשֶׁם · וּבְנִקְיוֹן רַעְיוֹנִים : עֵת פָּלְטוּ וְנִתְמַלְּטוּ · מִכּוּר בַּרְזֶל סְוֵנִים : קוֹל נוֹפְפוּ · וְלֹא רוֹפְפוּ · כְּמוֹ אָבוֹת כֵּן בָּנִים : בְּכֵן יַחַד קוֹל אֶחָד · כִּי צוּר שׁוֹכֵן מְעוֹנִים · הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים : עֲדַת עֲנָמִים · עֲבוּר עֲגוּמִים · עֲלֵיהֶם מְרוֹם הֲרָעִים : וּשְׁפָטָם · וַחֲבָטָם · בַּעֲשָׂרָה נְגָעִים : וַיְשִׂימֵם · וַיְשִׁימֵם · בְּלֵב יַמִּים נִטְבָּעִים · וְנִצְּלוּ · וְנִגְאֲלוּ · פְּלִיטֵי הֲמוֹן נוֹשָׁעִים : אָז שׁוֹרְרוּ · וְאָז פֵּאֲרוּ · בִּזְמִירִים וּבִרְנָנִים : הוא אלהי קַבֵּל מְרוֹמוֹ · יוֹם בְּיוֹמוֹ · כֵּן יְבָרְכוּ שֵׁם כְּבוֹדוֹ : וּכְשָׁמְעָם · כֵּן בְּרַעַם · מֵאֲחוֹרֵי פַּרְגּוֹדוֹ : יִסְגּוֹדוּן · וְיִקּוֹדוּן · מֶחֱזוֹת שְׁכִינַת הוֹדוֹ : וּמִי יֶחֱזֶה · זֶה

ומעליבים את ישראל (וחבטם) בקרקע (וישימם) הראשון בימין הסי"ן והשני בשמאל כסי"ן (יום ביומו) מזכירין יציאת מצרים (קבל) נגד (וכשמעם כן כו') המלאכים לא ישבחו להקב"ה עד שיגמרו ישראל שבחם (פרגודו) פרוכת מלאכים שאחורי פרגוד השכינה (יסגודון ויקודון) ישתחוון ויכרעון והפרגוד לפניהם שלא יראו בשכינה חס

מטה לוי

(ויושע אל אמונה) הנו ישראל שנאמר עליהם (אומה) כנדגלות ונאמר עליהם (אחת) היא לאמה (ומפריכה יחת) שבר את מצרים שעבדו אותם בפרך (ורוחה נחת) עשה לישראל נחת רוח בגאולתם (וצח) הקדוש ברוך הוא שנקרא צח (נוצח נצחים) נתחזק לנצחים ועולמית (וצחצח צחצוח) היה מצחצח ומנקה את ישראל בגאולת מלאכי השרת שהם (מצחצחים) ובני ישראל (אצו פוצחים) מהרו ופתחו (ומנצחים למרום וקדוש) (עזי דאה) השם יתברך עזי פרח ועף ונדמה (ככתור על ימה) אמר כביר) הקדוש ברוך הוא (להומם בשסוף) לבקוע הים לכמה חתיכות (וברתת רופפו) רגזו ורעדו מרוב פחד (אז פלילימו כו') וכן עתה בקשתנו (תפול עליהם צוחה ויחדו יסופו) יכלו כולם יחד (תביאמו כו' אל) בקשתנו ביהמ"ק הנקרא רם ונשא תרביד ותקשט אותו :

(ידועי שם כו') ישראל שהמה ידוע בגוים או יש לומר שהם יודעים שם המפורש שנמסר להם מפי אבותם שבלשון פקוד פקדתי שהם נגאלים שנמסר להם מפי יעקב עם כל זאת שהם שרויים בכור ויש להם קוצר רוח וגם הם (בנקיון רעיונים) (מכור) כמו שנאמר ויוצא אתכם מכור הברזל (דברים ד כ) (סונים) מצרים (נופפו) הגביהו קולם (ולא רופפו) לא רפה ידם מלצעוק אל ה' ית' כמנהג אבותם שנאמר בשמות י"ד פ' י' ויצעקו בני ישראל אל ה' הרשו רז"ל שתפסו אומנות אבותם (ענמים) מצרים (עגומים) לשון עצבון ור"ל השבית מצרים שהיו מעגמים

בית לוי

(אומה) פלא לישראל עכ"ס אומה כמדגלות (שה"ש ו ד) (ומפריכה) רומז למצרים (יחת) ל' שבירה ול' מחיצה (וצח) תואר להקב"ה שנא' דודי צח ואדום (שה"ש ה י) (נוצח) ל' חוזק (וצחצח) היה מנקה (מצחצחים) תואר למלאכי השרת שהם מצוחצחים (אצו) לשון מהירות מל' ואת אץ לבוא (יהושע י יג) (פוצחים) לשון פתיחה (עזי) תואר להקב"ה (דאה) ל' פריחה ורחיפה מל' כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט) (זחלו) ל' על כן זחלתי (איוב לב ו) (וחלו) ל' חיל אחז (שמות טו יד) (חילה) ל' אחזו חיל (ש"א ב) ופי' שם מגרו כח (יהיר) ל' גאוה ושררה מל' זד יהיר (משלי כא כד) (בשסוף) ל' בקיעה מל' וישסף שאול (ש"א טו לג) (חשוף) ל' גילוי ובשי"ן שמאל מל' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (מללו במלל) ל' מי מלל לאברהם (בראשית כא ז) (רופפו) מלשון עמודי שמים ירופפו (איוב כו יא) ותרגומו מזדעזעין (פלילימו) שופטיהם מל' ואויבינו פלילים (דברים לב לא) (זולעפו) עשה עול מן ורוח זלעפות (תהלים יא ו) (יסופו) ל' כליון מל' יחדו יסופו (ישעיה סו יז)

וַיּוֹשַׁע אֵל אֱמוּנָה אַז ער האט געהאָלפֿין דער וואָרהאַפֿטיגער גאָט די יִשְׂרָאֵל וָואשׁ זַייא זַיינֶען גָאר אֵיין אֻמוּנָה אוּנ הָאט גִיזֶעהֶען אִין אִיר אֵיינְגְשַׁאפְּט אוּנ אִירֶע בְּרֶעכֶערְם הָאט עֶר גִיטָאן צוּא בְּרֶעכִין דֶענְסְט מָאל הָאט עֶר זִיא אוּיס גִילֵייזְט פוּן שְׁוֶועֶרֶע אַרְבֶּעט אוּנ זַייעֶר ווִילִין הָאט עֶר גִימַאכְט. רוּעֶן וּצַח אוּנ גָאט וָואס וֶוערְט אָן גִירוּפִין צַח הָאט עֶר זִיךְ גְשְׁטַּארְקְט אוּיף דִי שְׁטַארְקֶע אוּנ הָאט גְלַייטֶערְט דִי יִשְׂרָאֵל מִיט לוֹטֶרְקֵייט וִויא דִיא מַלְאָכִים דֶען הָאבִּין זַייא גִיאַיילְט צוּ עֶפֶענֶען זַייעֶרֶע מַיילֶער אוּנ שְׁטַארְקֶן צוּ גָאט וָואס עֶר אִיז הוֹיךְ אוּנ הֵיילִיג עֻזִּי מַיין שְׁטַארְקֶר הָאט גִישְׁוֶועבְּט וִויא אֵיין גְרֶער מַאן אוּיף דֶעם יַם גָאט וָואשׁ אִיז בַּאשַׁיינְט אִין אִיטְלִיכְנְס מוֹיל וָואשׁ הָאט אַנְשָׁמָה דִיא רֵייטְ וָועגִין פוּן פַּרְעֹה אוּנ זַיין חֵיל הָאט עֶר גִימַאכְט אֵיין זִינְקִין אִין אָפּ גְרוּנְד תהומות דִיא תְּהוֹמוֹת הָאבִּין גִיצְטֶערְט פוּן דַיין פָארְכְט דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִיז וָוארִן גְשְׁטַארְקְט מִיט כֹּח פוּן דַיין שְׁיינְהַייט אוּנ מִיט דַיין פִיל גוּטְקֵייט הָאסְטוּ גִיפִירְט דַייגֶע גִיזֶעלִין וּברוח אוּנ מִיט דַיין הָאפֶערְדִיג גִימִיט הָאסְטוּ גִמַאכְט צִיטֶרִין דֶעם יַם סוּף דֶער שְׁטַארְקֶער גָאט הָאט גִיזָאגְט צוּא פַאר טוּמְלֶען זַייא מִיט פַאר שְׁנַיידוּנְג דוּא הָאסְט גִיוֶוייעֶט דֶעם יַם צוּא מַאכִין טְרוּקִין פוּן מַיינְט וֶועגִין מִיט דֶער רֶעכְטֶע הַאנְט אַנְטְפְּלֶעקְט מי כמוכה וֶוער אִיז אַזוּ וִויא דוּא הָאבִּין זַייא גִירֶעט דוּ הָאסְט גִינֵייגְט דִיא רֶעכְטֶע הַאנְט אַקֶעגִין זַייא זַייעֶרֶע טוֹיטֶע לֵייבֶּער צוּא פַאר שְׁוֶועכִין דוּא הָאסְט גִיפִירְט דִיא גִילִיבְּטֶע יִשְׂרָאֵל וָואס טוּעֶן דַיין שְׁטַארְקֵייט רֵידִין שמעו זַייא הָאבִּין גִיהֶערְט אוּנ מִיט צִיטֶערְנֶעשׁ זַיינֶען זַייא שְׁלַאף גִיוָוארִין דֶענְסְט מָאל זַיינֶען דִיא רִיכְטֶער פוּן מִצְרַיִם מִיט צִיטֶערְנֶעשׁ פַאר בְּרֶענְט גִיוָוארִין עֶס אִיז גִיפַאלִין אֵיין גִישְׁרַייא אוּיף דִיא מִצְרַיִם אוּנ זַייא זַיינֶען אִין אֵיינֶעם פַאר גַאנְגֶען תבאמו דוּא זָאלְסְט בְּרֵיינְגֶען דִיא יִשְׂרָאֵל אִין דֶר שְׁטָאט וָואס דָוִד הָאט גִירוּעֶט אֵל גָאט וָואס אִיז הוֹיךְ אוּיף גִיהוֹיבִּין זָאל עֶר זַייא מַאכִין חָשׁוּב ה' גָאט עֶס וֶועט קֵינִיגִין דַיין גִיאַכְפֶּערְשֶׁער נָאמֶען :

או זה · נסתר בעבי ענגים: הוא אלהי והחיות · ברום עליות · כם יקרו תשאנה: בכנפיהן גביהן וגויותיהן תכסינה: בקול נושקן · בהחזיקן · בכנפיהם תרימנה: בעת עמדם · במעמדם · כנפיהם תרפינה: בלכתם · לעמתם · ילכו האופנים: הוא אלהי בני סגלה · מתחלה · המה ישגבו במטה: ברום קולם · אדון עולם · אשר אור לבש ועטה: ואז המלה · מלמעלה · יעריצוהו במבטא: חבורת אל · כנגד אל · מסדרים כמו שטה: אל מפארים · ומהדרים · והם אומרים וגם עונים: הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים:

החיות שאומרות (זה אל זה) כמו שנאמר (בישעיה ו פ׳ ג) וקרא זה אל זה כלומר שאין אחד מהמלאכים יוכל לראות בהקב״ה שהוא נסתר (בעבי ענגים) שנאמר (באיוב כב יד) עבים סתר לו (כם יקרו תשאנה) החיות נראות כנשאות הכסא והם מנושאות עם הכסא (גביהן) שדרותיהן (נושקן) מנשיקות הכסא (תרפינה) ישכבון כנפיהם ברפוי לא בחוזק שנאמר (ביחזקאל א כד) בעמדם תרפינה כנפיהן וכנה השתיקה בלשון עמידה שעירות החיות והרמת קולם הכל תלוי בכנפיהם וכל ענין הוא לשון הפסוקים במעשה מרכבה ביחזקאל (בני סגולה וכו׳) ישראל מתפללים ראשונה וישגבו ה׳ למטה (המולה) המלאכים:

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם משבחים ואומרים: ברוך כבוד יהוה ממקומו:

לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקים זמרות יאמרו ותשבחות ישמיעו · כי הוא לבדו פועל גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית: כאמור לעשה אורים גדולים כי לעולם חסדו: אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו: ברוך אתה יהוה יוצר המאורות:

אהבה רבה אהבתנו יהוה אלהינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו: אבינו מלכנו בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים כן תחננו ותלמדנו: אבינו האב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה: והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך ולא נבוש לעולם ועד · כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו נגילה ונשמחה בישועתך: והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ ותוליכנו קוממיות לארצנו · כי אל פועל ישועות אתה · ובנו בחרת מכל עם ולשון · וקרבתנו לשמך הגדול סלה באמת · להודות לך וליחדך באהבה: ברוך אתה יהוה הבוחר בעמו ישראל באהבה:

ליחיד אל מלך נאמן:

שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד:

ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד:

ואהבת את יהוה אלהיך בכל־לבבך ובכל־נפשך ובכל־מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על־לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על־ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על־מזזות ביתך ובשעריך:

והיה אם־שמע תשמעו אל־מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את־יהוה אלהיכם ולעבדו בכל־לבבכם ובכל־נפשכם: ונתתי מטר־ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנך ותירשך ויצהרך: ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן־יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם: וחרה אף־יהוה בכם ועצר את־השמים ולא־יהיה מטר והאדמה לא תתן את־יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יהוה נתן לכם: ושמתם את־דברי אלה על־לבבכם ועל־נפשכם וקשרתם אתם לאות על־ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את־בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־מזוזות ביתך ובשעריך:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא־תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר · ומתוקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד: אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון

ומלכותו

וּמַלְכוּתוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לָעַד קַיָּמֶת׃ וּדְבָרָיו חָיִים וְקַיָּמִים נֶאֱמָנִים וְנֶחֱמָדִים לָעַד וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים · עַל אֲבוֹתֵינוּ וְעָלֵינוּ עַל בָּנֵינוּ וְעַל דּוֹרוֹתֵינוּ וְעַל כָּל דּוֹרוֹת זֶרַע יִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ׃ עַל הָרִאשׁוֹנִים וְעַל הָאַחֲרוֹנִים לְעוֹלָם וָעֶד חוֹק וְלֹא יַעֲבוֹר · אֱמֶת שָׁאַתָּה הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד · אַתָּה הוּא מַלְכֵּנוּ מֶלֶךְ אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה · לְמַעַן שִׁמְךָ מַהֵר לְגָאֳלֵנוּ כְּגָאַלְתָּ אֶת אֲבוֹתֵינוּ · אֱמֶת מֵעוֹלָם שִׁמְךָ הַגָּדוֹל עָלֵינוּ נִקְרָא בְּאַהֲבָה אֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ׃

כונת הסימן להזכיר שבח הפירוש שבחו ישראל ושם רמז על ככה ושם סגיו אליהם ורמז לשיר השירי שנאמרו נעמיד לנה שבשיר שיר חדש ולא זכרון גלאומים · ומיוסד על א"ב בהלפי סתרונים ונסוף חתום שם המחבר שמעון בר יצחק חזק :

אֵי פַּתְרוֹס בְּעָבְרְךָ רֹאשׁ תָּנִין לְהָדֵשׁ · בִּמְלֹאת סִפְקוֹ
שֶׁאוֹנוֹ מוֹד בְּגוֹדְשִׁי בְּאוֹכְלֵי פְסָחִים נִתְקַדַּשְׁתָּ בְּשִׁיר
לְחַדֵּשׁ · הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלֵיל חַג הִתְקַדֵּשׁ׃ גְּזוּ בְעַזִּים
צְבָאוֹת יִשְׁרֵי אֵל · הִפְלֵאתָ לָמוֹ צְדָקָה כְּהַרְרֵי אֵלִי
דוֹלְקִימוֹ נִשְׁפְּטָה תְּהוֹם רַבָּה לְהִתְאַל · אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ הֵן עַל הַבְּאֵר שׁוֹרְרוּ בַּעֲלִיזוּת · בְּהַשְׁקָת
הָרִים אֶת וָהֵב לֶחֱזוֹת · וּבְסֵפֶר מִלְחֲמוֹת רְשׁוּמָה בִּשְׁתֵּי
חֲרוּזוֹת · אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת׃ זוֹהַר שֶׁמֶשׁ
הִדְמִים דּוֹדִי וּמַאֲמִירִי · וְיָרֵחַ הֶעֱמִיד כְּיוֹם תָּמִים תְּמוּרִי׃
חֲקוּקָה בְּסֵפֶר הַיָּשָׁר שִׁירַת מִזְמוֹרִי · אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַיְיָ
בְּיוֹם תֵּת יְיָ אֶת הָאֱמֹרִי׃ טָפְשׁוּ חָנֵף מַלְכּוֹ מְמוּקְשֵׁי עָם ·
וְשָׁבוּ וְשִׁחֲרוּ אֵל וְצִוָּה לְהוֹשִׁיעָם · יָבִין וּנְגִיד חֲרוֹשֶׁת

בית לוי

(אי) ר' אי סים (פתרוס) הואר למצרים ע"ש שהיה פגיו כדכתיב ומצרים ילד את לודים וגו' ואת פתרוסים וגו' (בראשית י) ומדרך הלשון לקרא החלק בשם הכלל ופע"ס ושמו את שבות מצרים והשיבותי אותם ארץ פתרוס על ארץ מכורתם (יחזקאל כט יד) ופירש רש"י מכורתם מגורתם כדי לו שמצרים נקרא ארץ פתרוס (תנין) הואר לפרעה עפ"י הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול (יחזקאל כט ג) (לחדש) לשון דישה על' והשיב לכם דיש (ויקרא כו ה) ספקו לכהתו ולשברו (במלאת ספקו) ל"ס במלאת ספקו יצר לו (איוב כ כב) ופרש"י בהשתלמות תאותו וגו די אז יצר לו סבת עליו צרה (ספקו) ר' די פכ"ל (בגודש) הוא התוספת בשולה למעלה על מלאת המדה (באוכלי פסחים) הואר לישראל (גזו) על' נגוזו ועבר (נחום א יב) (צדקה כהררי אל) עפ"ס צדקתך כהררי אל (תהלים לו ז) (דולקימו) ר' דלקת אחרי (עולמים לא טו) (נשפטה תהום רבה) עפ"ס משפטיך תהום רבה (תהלים לו ז) (להתאל) ר' את כל התנאה (שמות יח ס) (בעליזות) ר' שמחה על' קריה עליזה (ישעיה כב ב) (בהשקת) ר' ביקה ודניקות (את והב) ל"ס (במדבר כא יד) ופירש"י כמו את יהב כמו שיאמר מן יעד ועד כן יאמר מן יהב והב והאלף יסוד הוא כלומר את אשר יהב לנו עכ"ל (זוהר שמש ט' וירח ט') כדכתיב וידום השמש וירח עמד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר ויעמוד השמש בחצי השמים ס' (יהושע י יג) (תמורי) על' והיה הוא ותמורתו (ויקרא כז י) (חקוקה) ענין רשומה על' החוקקים חקקי און (ישעיה י א) (טפשו) ר' שמנות ופע"ס ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע בעיני ה' (שופטים ד א) (חנף מלכו ממוקשי עם) עפ"ס ממלוך אדם חנף ממוקשי עם (איוב לד) וחנף הוא רשע המחניף ליוצרו ועושה מאוייו (ושבו ושחרו אל) כדכתיב ויצעקו בני ישראל אל ה' (שופטים ד יג) (ונגיד חרושת) הוא סיסרא שר צבא מחרושת

מטה לוי

(אי פתרוס בעברך) כשעברת דרך מצרים (ראש תנין להדש) לדוש ולדרוס את ראש פרעה שנקרא תנין (במלאת ספקו) כשנתמלאה סאתו של פרעה (שאונו מוד בגודש) אז מדדת לו המון שטותיו במדה גדושה כי נפרעת ממנו בהרבה פורעניות ואז (באוכלי פסחים נתקדשת) בישראל אוכלי פסחים נתקדשת שאמרו הלל על הפסח כמו שלמדו רז"ל מן הכתוב (השיר יהיה לכם) בעת ישלו מחנה סנחריב יהיה לכם שיר (כליל התקדש חג) כמו שאמרתם שיר על הפסחים במצרים משמע שאמרו שירה בליל פסח (גזו בעזים) עברו במים עזים (צבאות ישרי אל הפלאת למו צדקה כהררי אל) הצדקות שאתה עושה עמם הוא דבר שיש להפליא בו כי גבהו ורמו (כהררי אל) אבל (דולקימו) המצרים שהיו רודפים אחריהם (נשפטה) דקדקת משפטיך עמם עד תהום רבה (להתאל) להאלות ולינע אותם (הן על הבאר שוררו בעליזות) בשמחה שאמרו (עלי באר) ושעלו מים אחת מעלה (רש"י) (בהשקת הרים) כשנשקו ההרים ונתדבקו זה בזה (את והב לחזות) לראות את אשר יהב לנו שנהרגו אמוריים (ובספר) התורה שכתוב בה מלחמות סיחון ועוג ומדינים רשומה השירה (בשתי חרוזות) בשורות שלימות חרוזות כמו לא נכריח כשאר שורות וזאת היא השירה (אז ישיר ישראל כו') (עשר שמש הדמים דודי ומאמירי) שקודש ברוך הוא שהוא אוהבי ותפארתי הדמים על ידי יהושע את זוהר השמש (וירח העמיד) והעמיד את הירח על ידו ותעכב השמש לעמוד במקומו (כיום תמים) נחלקו בזה חכמי ישראל (בע"ג דף כ) מהו כיום תמים וכל זאת עשה הקדוש ב"ה (תמורי) בשבילי (חקוקה בספר הישר שירת מזמורי) ושירת מזמורי היא כתובה בספר יהושע כמ"ש (אז ידבר יהושע כו' טפשו) משנפטר יהושע ישראל שעבדו עבודת כוכבים (חנף מלכו) תרמו שימלוך עליהם אדם חנף והוא יבין מלך כנען שהיה (ממוקשי עם) שעבדים גם כן עבודת כוכבים שנאמר בה פן יהיה למוקש (ושבו) חזרו בתשובה (ושחרו אל) ודרשו את ה' (וצוה) להושיעם ע"י דבורה וברק (יבין ונגיד חרושת ט') והכניעם למפלה את יבין ונגיד

אי פתרוס דאש אינזעל פון מצרים אז דו האסט איבר גיפארין דעם קאפ גיקומען דיא בערג עס איז ווארין גיגעבן צוא ווערן דעם גרויסין
פון פרעה צוא דרעשין אז עס איז ווארין פאר פול זיין מאס איז גס אז די בערג זיינן צו ריק נקומן פון די אמוריים וואש האבן גילויערט
זיין ברומונג ווארין גימאסטין מיט אזערך מיט דיא וואס האבין אויף די ישראל צו הרגענן זיי אונ אין דעם ספר במדבר איז אן גצייכינט
גיגעסין פסחים ביסטו ווארין גיהיילינט צוא באייען מיט נאייע די שירה מיט גאנצע שורות דרענסט מאל האבן גזונגן דיא ישראל דיא
ליב דריף ואנט דער נביא אז סנחריב וועט איין מפלה האבין דאזיגע שירה זוהר שמש דאש שיינען פון דער זון האט גימאכט שטיין
וועט איר זינגן שירה אזו וויא איר האט גיזונגן אז דיא נאכט פון יהושע מיין פריינט אונ מיין בשיינער וואש לויבט מיך אונ די לבנה האט
פסח איז גיהיילגט גיווארין גזו בעזים אז זיי זיינען איבר גיפארין ער גימאכט שטיין אויף איין ארט אגאנצין טאג פון סיינט וועגן עש איז
אין שטארקע וואסער דיא חיילות וואס זיינען רעכט פארטיג צוא אן גישריבין אין ספר יהושע די פסוקים פון דר שירה דרענסט מאל האט
גאט האסטו גיוואונדערט צוא טאן מיט זייא צדקה אזו וויא דיא יהושע גרעט שירה צו גאט אז גאט האט גגעבן דעם אמורי אין זיין האנט
שטארקע גרויסע בערג אונ זייערע נאך יאגר האסטו גימשפט זייא טפשו זיי זיינן גווארין פר נארישט מיט שמייכלען צו דינן געטצין דינסט
זאלין אין תהום ארין פאלין דרענסט מאל האט משה אונ די בני דרום האבן זיי גמאכט קיניגין פון דעם פאלק חנפן וואש זיינען גבליבן
ישראל גיזונגען שירה צוא גאט הן על הבאר פאר וואר אויף דעם פאר שטרויכלט אין ארץ ישראל אז זייא: האבין זיך אום גיקערט אונ
שטיין פון מרים וואס פון אים איז גיגאנגן וואסר האבין זייא גיזונגען האבן גפארשט נאך גאט נאך גשאפט דבורה הנביאה צו העלפין זיי יבין
מיט פרייד אז זייא האבין פון גיקושט אונ דייא זיינען זיך צוא טיף דער האר פון חרושת דאס ער גמאכט אונטער טענית צו מאכן זיי פאלין

מרומה או (ותשר דבורה ס') חד המלך ע"ס (כולל) סיה כעל בכל דבר סרלוי למלך (והוקס על) והוקס למעלה (במלכים להתאשרה) להיות מאושר בין המלכים (זמירות הנעים) חבר וסדר זמירות נעימים לישראל (והלך אורח ישרה) (לעת זקנתו הוסיף שבח לשוררה) ביום הציל אותו מכף כל אויביו וכמ"ש (וידבר דוד לה' את דברי השירה) (מסר האב לבנו צרכי בנין) דוד מסר לשלמה בנו את תבנית האולם (להזביד למצוא מקום נפשו בנדר העביד) שהתעבד נפשו בנדר שלא יהיה לו מנוחה וחלק טוב עד שימצא מקום לה' כמ"ש נשבע לה' נדר לאביר יעקב אם אבוא באוהל ביתי אם אעלה וגו' אם אתן וגו' עד אמצא מקום לה' וגו' ואף שבנה אותו שלמה עכ"ז בית המקדש נקרא (על שמו) של דוד (כי במשאו הכביד) שנתן לשלמה משא כסף וזהב ושאר דברים לרוב לכן נקרא על שמו כמ"ש (מזמור שיר חנוכת הבית לדוד) ולא נאמר חנוכת הבית לשלמה (שמחות רבו) בחנוכת הבית רבו השמחות (והונה כל מאפל) והאיר כל אפילה (ביסוד הבית נבצר בוחן ועופל) כי בית המקדש היה לישראל למבצר ומשגב והקריב אז (עולות וזבחים לרוב ושלמים להטפל) גם שלמים נטפלו אל העולות וזבחים שהביאו לרוב (אז אמר שלמה כו') (פגרו שעיר ועמון ומואב חיל מדני) חיל של שעיר ועמון ומואב שונאי ולוחמי נפלו פגרים (במעלה הציץ) ושם זכו (ראות ישועת ה') (צורבו) נתבערו ונכרתו (למשחית איש

למפלת הכנענים ותשר דבורה וברק בן אבינעם : כלל
והוקם על במלכים להתאשרה · זמרות הנעים והלך
אורח ישרה · לעת זקנתו הוסיף שבח לשוררה · וידבר
דוד ליי את דברי השירה : מסר האב לבנו צרכי בנין
להזביד · למצוא מקום נפשו בנדר העביד · נקרא
על שמו כי במשאו הכביד · מזמור שיר חנכת הבית
לדוד : שמחות רבו והונה כל מאפל · ביסוד הבית נבצר
בוחן ועופל · עולות וזבחים לרוב ושלמים להטפל · אז
אמר שלמה יי אמר לשכון בערפל : פגרו שעיר ועמון
ומואב חיל מדני · במעלה הציץ ראות ישועת יי ·
צורבו למשחית איש ברעהו לעיני · נקהלו לעמק ברכה
כי שם ברכו את יי : קול שירות תשע שמענו במרץ ·
והעשירית עוד נשמע מכנף הארץ · רנו שמים והריעו
תחתיות ארץ · שירו ליי שיר חדש תהלתו מקצה הארץ :
שירות אלה לשון שירה מיסדים · כי תשועתם כיולדה
לבוא צרות ומפסדים · תוקף שיר אחרון כזכרים לא
יולדים · שירו ליי שיר חדש תהלתו בקהל חסידים :
חון שעבור גליות עקר ונסים מרבים · בראות מפלתם
ישמחו איים רבים · יציאת חנם קרוא בטפל נאהבים ·
חזק קדשתך כעל זאת שבחו אהובים :

פגוים כדכתי' וימכרם ה' ביד יבין מלך כנען ה' ושר צבאו סיסרא מחרושת הגוים (שם ד ב) (כולל) ל' כלילת יופי שעניינו שכל כלילות היופי בו כן היה דוד כלל (והוקם על) ל"ס (שמואל ב' כג א) ופרש"י הוקם למעלה (זמירות הנעים) פע"ס שם ונעים זמירות ישראל ופירש"י אין ישראל משוררים במקדש אלא שירותיו וזמירותיו (להזביד) ל' זבד טוב (בראשי' ל ב) (שמחות רבו) כדכתיב וילכו לאהליהם שמחים וטובי לב (מ"א ח סו) (והונה) ל' נוגה או ל' הסרה על כאשר הונה מן המסלה (ש"ב כ י) והמשו האיר כל מחפל (בוחן ועופל) ל' משגב ומבצר ועוד ל"ס עופל ובחן (ישעיה לב יד) ופ"י בית המקדש (להטפל) ל' טפילה ותכור או הוא ל' שורש על טיפול בניס (פגרו) ל' פגרים (מדני) ל' איש מדון ושמשו שונאי ולוחמי (במעלה הציץ) שם מקום שנפלו שם והוא ל"ס הנה עולים במעלה הציץ (ד"ה ב' כ טז) (ראות) כמו לראות (צורבו) ל' זהים לבער (ישעיה ו יג) ופ"י והיה לערבה (למשחית כו') פע"ס איש ברעהו למשחית (ד"ה ב' כ כג) (במרץ) ל' וחיזוק על שם נמרצו אמרי יושר (איוב ו כה) (מכנף הארץ) דכתיב מכנף הארץ זמירות שמענו (ישעיה כד טז) (מכנף) הוא ל' קצה (רנו כו') ל"ס (שם מד כג) (שירו כו') (שם מב י) (חנם) תואר למצרים כי הוא שם מתוך במצרים כמ"ש ומלאכיו חנס יגיעו (ישעיה ל ד) ופרש"י הוא התחנחס (בטפל) הוא ל' תפור והטפל כמו טפלו עלי שקר (תהלים קיט סט) וכדרז"ל טיכה מניות טפלם (כינס דף יב) :

ברעהו (לעיני) שהשחיתו איש ברעהו ועיני ראו ואז (נקבצו לעמק ברכה) ומשם זה נקרא המקום כך (כי שם ברכו את ה') והוא על הטובה אשר עורם מהם (קול שירות תשע) המבוארים למעלה כבר (שמענו במרץ) במתיקות (והעשירית עוד נשמע מכנף הארץ) והשיר עוד נשמע לעתיד מקצה הארץ ואז (רנו שמים והריעו תחתיות ארץ) על השמחה הגדולה שתהיה בעולם (שירו לה' שיר חדש ה') ואז לאחר הגאולה יהיה (השעבוד גליות עיקר) הסיפור הראוי להודות לה' עליהם כי יהיו נפלאות גדולות ונסים מרובים (בראות מפלתם) חיילי גוג ומגוג (ישמחו איים רבים) כי אף הדרים באיי הים ישמחו על אות מפלתם אבל (יציאת חנם) ספור הנס של יצ"מ (קרוא בטפל נאהבים) יספרו ישראל הנאהבים בטפל שיתברו להזכיר יצ"מ עם גאולה זו ולא שתהא גאולת מצרים בטל לגמרי אך יציאת מצרים יהיה טפל נגד הנסים של גאולה אחרונה ועתה בקשתנו מלפניך (חזק קדושתך) גאל אותנו בקרוב ותתגדל ותתקדש ותשבחך (כעל זאת) הגאולה שהוצאתנו ממצרים אשר שבחו אותך ישראל (אהובים) :

אין דער האנט פון ישראל האט דבורה אונ ברק בן אביטעם גיזונגען
שירה טלל דוד איז ניקריינט אונ אויף גישטעלט גיווארין צווישן דיא
מלכים צו שטארקן לויב האט ער גמאכט זיס אונ איז גנאנגן אין רעכט
פארטיגין וועג לעת אין דער צייט פון זיין עלטער האט ער גמערט אלייב
צו זינגען אונ דוד האט גירעט צו גאט די רייד פון דער שירה מסר דער
פאטער דוד האט איבער גיענטפערט צו זיין זון שלמה די בדערפניש
פון דעם בנין בית המקדש צו באהעפטין צו גפינן אין ארט דארטין צוא
בויען דאש בית המקדש האט ער זיין לייב מיט אין נדר באשווארן עש
איז ווארין אך גרופן אויף זיין נאמען ווארום מיט זיין פיל גאב וואש ער
האט גיגעבין אויף דעם בנין בית המקדש האט ער גמאכט כבוד צו גאט
דרום שטיים גישריבן אין לויב גזאנג פון דעם חנופת הבית צוא דוד
שמחות פריד איז ווארן גמערט אונ עש איז גווארן ליכטיג אלע פינצטרניש

אז מען האט גיגרונד דאש בית המקדש איז עש גוען אפעסטינג אונ
אפאר זיכערונג צו די ישראל זיי האבן גבראכט קרבנות צו פיל אונ קרבן
שלמים צו באהעפטין דענסט מאל האט שלמה גזאגט גאט האט גיזאגט
צו רוען אין נעפיל וואש איז גווארן אין בית המקדש פונה זיי זיינן ווארן
גיספייט עמון אונ מואב מיינע קריגער אין דעם ארט וואש הייסט מעלת
הציץ איז ווארן אן גזעהן די הילף פון גאט זיי זיינען גיווארן וויא אין
בראנד צוא פאר דארבין זיך איינער מיט זיין גיזעלין פאר מיינע אויגין
דענסט מאל האבין זיך דיא ישראל איין גזאמעלט צום טאל עמק ברכה
ווארום דארטין האבן זיי גלויבט גאט קול שירות איין קול פון ניין שירות
האבן מיר גהערט מיט זיסקייט אונ די צעהענטע שירה אז משיח וועט
קומן וועלין מיר נאך הערין פון די עק ערד זיי טוען זינגן די הימלען אונ
עש שאלט דאש אונטערשטע פון דער ערד דרויף זאגט דער פסוק זינגט

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר: בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ: אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ: אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם: אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ· מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ: כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר: עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם· רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו: תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבוֹרָךְ· מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם: מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהֹוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא:

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ: יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד:

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל· גֹּאֲלֵנוּ יְהֹוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל:

בית לוי

(נהפכו מצולים) כדכתי׳ ויבקעו המים (שמות יד כא) ולא נאמר דנבקע הים ולשון נהפכו כי היו דאוים לטום היה והפך ונהפכו ליבשה (בתרמית) פי׳ בחזיקו בתרמית (ירמיה ח ה) (בת ענמית) מאמר למצרים עפ״ה ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג) (שולמית) פעמר לישראל עפ״ה שובי שובי השולמית (שה״ש ז א) (ופעמי שולמית יפו בנעלים) כדכתיב מה יפו פעמיך בנעלים (שה״ש ז ב) (ישורון) מאמר לישראל (אין כאל ישורון) ל״ה (דברים לג כו) ופרש״י דע לך ישורון שאין כאל בכל אלהי העובדי כוכבים ולא כצורך צורם (פלילים) שופטים (אור שמשה) עד גאולה (הצללים) הצרות:

מעשה אורג

(הטבעת בתרמית) י״מ מל׳ בא אחיך במרמה ותרגומו בחכמה והכוונה היה כשראו ישראל פלטו בתוך הים גם הם נכנסו בו: ראוי כ״ל שאליף נגזים: (כעשוקך כמעיל

פיוט מ׳ יהודה הלוי

יוֹם לְיַבָּשָׁה נֶהֶפְכוּ מְצוּלִים· שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים: הִטְבַּעְתָּ בְתַרְמִית· רַגְלֵי בַּת עֲנָמִית· וּפַעֲמֵי שׁוּלַמִּית· יָפוּ בַּנְּעָלִים: שירה וְכָל רוֹאַי יְשׁוּרוּן· בְּבֵית הוֹדִי יְשׁוֹרְרוּן· אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן· וְאוֹיְבֵינוּ פְּלִילִים: שירה דְּגָלֵי כֵּן תָּרִים· עַל הַנִּשְׁאָרִים· וּתְלַקֵּט נִפְזָרִים· כִּמְלַקֵּט שִׁבֳּלִים: שירה הַבָּאִים עִמְּךָ· בִּבְרִית חוֹתָמְךָ· וּמִבֶּטֶן לִשְׁמְךָ הֵמָּה נִמּוֹלִים: שירה הַרְאֵה אוֹתוֹתָם· לְכָל רוֹאֵי אוֹתָם· וְעַל כַּנְפֵי כְסוּתָם· יַעֲשׂוּ גְדִילִים: שירה לְמִי זֹאת נִרְשֶׁמֶת· הַכֵּר נָא דְּבַר אֱמֶת· לְמִי הַחוֹתֶמֶת· וּלְמִי הַפְּתִילִים: שירה וְשׁוּב שֵׁנִית לְקַדְּשָׁהּ· וְאַל תּוֹסִיף לְגָרְשָׁהּ· וְהַעֲלֵה אוֹר שִׁמְשָׁהּ· וְנָסוּ הַצְּלָלִים: שירה יְדִידִים רוֹמְמוּךָ· בְּשִׁירָה קִדְּמוּךָ· מִי כָמֹכָה יְיָ בָּאֵלִם: שירה

מטה לוי

(יום ליבשה נהפכו מצולים) באותו יום שנהפכו כל מצולות מים שבעולם ליבשה אז (שירה חדשה שבחו גאולים) (הטבעת בתרמית רגלי בת ענמית) בשביל תרמית לשונם של מצרים שנקראת ענמית הטבעת אותם בים סוף (ופעמי ישראל שנקראים (שולמית) (יפו בנעלים) בעליית הרגלים (וכל רואי) וכל הרואים את ישראל שנקראים (ישורון) כשיהיו בכבודם אז (בבית הודי ישוררון) ויאמרו (אין כאל ישורון) דע לך ישורון שאין כאל בכל אלהי עו״ג (ואויבינו פלילים) ואף שעכשיו אויבינו פלילים יודו אז לומר כן ולכן בקשתנו (דגלי כן תרים על ישראל (הנשארים) (ותלקט נפזרי׳) כמ״ש ואתם תלוקטו לאחד אחד ב״י (כמלקט שבלים) אחד לאחד (ומבטן) אמם (לשמך המה נמולים) הראה אותותם לכל רואי אותם) כמ״ש וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך ויראו ממך (למי זאת) התורה שנקראת זאת (נרשמת הכר נא דבר אמת למי החותמת) אות המילה (ולמי הפתילים) ציון הציצית הכר נא מי מקיים כל זאת (ונסו הצללים) צל הצרות:

בִּגְלַל אָבוֹת תּוֹשִׁיעַ בָּנִים· וְתָבִיא גְאֻלָּה לִבְנֵי בְנֵיהֶם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל:

ומתפללים ש״ע אתה בחרתנו יעלה ויבא ותשיאנו רצה ומודים וכו׳ והש״ץ חוזר הש״ע:

צו גאט איין נייע געזאנג זיין לויב איז פון עק וועלט שירות די דאזיגע שירות שטייט בייא די לשון שירה דאס איז לשון נקבה ווארום זייער הילף איז גיוועזן וויא איין ווייבערין וואס זיא האט נהאט ווידר אנגסטין צרות אונ קלאגעש איז שטארקער דער שיר וואש וועט זיין צום הינטערשטין אז משיח וועט קומן אזו וויא זכרים וואש געווינן ניט זיינט צו גאט איין נייעם שיר זיין לויב איז אין איין זאמלונג פון חסידים עיקר דער עיקר נס איז גוועזן אונ פיל נסים די יציאת מצרים וועט מען צו צייט אויך דער מאנן צוא לויבין מיט זייא נאט חוק שטארק דיין קדושה אונ מיר וועלין דיך לויבן אזו וויא אויף דעם וואש די גליבטע האבן דיך גלויבט:

יום ליבשה דער טאג וואס צו טריקינעש זיינן פאר קערט גווארן די טיפע וואסער האבן דיא אויש גלייזטע ישראל גילויבט איין נייעם לויב הטבעת דו האסט דער טרונקן מיט זייער פאלשקייט פון מצרים די פיש פון די מצרים אונ די טריט פון ישראל וואש ווערט אן גירופין שולמית ווייל זיי זיינן גאנץ מיט גאט זיינן שין זייער טריט וכל רואי אונ ווער עס וועט זעהן די ישראל אין מיין שין הויז אין בית המקדש וועלן זיי זינגן אונ לויבין עש איז ניט דא אזוא וויא דער גאט פון ישראל דגלי מיין פאן זאלסטו אויף הייבין אויף די איבעריגע אונ זאלסט צו נויף קלייבין דיא פר שפרייטע אזו וויא מען קלייבט צו שפרייטע זאנגן הבאים דיא וואש קומן צו דיר מיט חותם ברית אונ פון דעם בויך אז זיי ווערן גיבארין צו דיין נאמן ווערן זיי באשניטן תראה מאך ווייזין זייער אות צוא אלע וואש וועלין זיי זעהן אונ אויף זייער עק קלייד וועלן זיי מאכין ציצית למי זאת צו וועמען איז דאש גיצייכינט גווארין דער קען די רייד וואש זיינן אמת צו וועמען גיהער דער חותם ברית אונ צו וועמען גיהער די פעדים פון ציצית ושוב אונ קער דיך אום נאך איין מאל צו הייליגן די כנסת ישראל אונ זאלסט ניט מערין צו פאר טרייבן זיי אונ מאך אויף ברייגגן די ליכט פון איר זון אונ עש ווערט ווערין אוועק גרוקט די שאטינס ידידים דיא גליבטע ישראל האבין דיך גלויבט מיט הויכע שירות מיט לויב האבין זיי דיך געפעדערט ווער איז אזו וויא דו גאט אין אלע געוועלטיקייט:

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ׃

בָּרוּךְ אַתָּה יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵּי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה׃ מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן׃

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים׳ וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים׳ אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים׳ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים׃

כשחל אחרון של פסח בשבת מחליפין כאן הסדר ואומרים אימת נוראותיך

סימנו סדר מוסד ע"ס א"ב ונסוף החוס של המחבר שמעון בר יצחק

אוֹתוֹתֶיךָ רָאִינוּ אָז בְּעַיִן׳ בַּעֲטוֹתְךָ כִּמְעִיל תִּלְבּוֹשֶׁת זַיִן׳ גּוֹיִם נֶגְדְּךָ הָיוּ כְּאַיִן׳ דּוֹחוּ וְנָפְלוּ כְּשִׁכּוֹרֵי יַיִן׃ הַנָּאוָה הוֹצֵאתָ מֵאִסּוּר כֶּבֶל׳ וְשִׁבְּמָה הוּסַר מֵעֲנִי סֶבֶל׃ זֵד תַּנִּין מְנָאֵץ וּמְנַבֵּל׳ חָפְזוּ אַחֲרֶיהָ לְהַשְׁחִית וּלְחַבֵּל׃ טָסוּ אֲגַפָּיו כְּנֶשֶׁר לְמַהֵר׳ יָעֲצוּ אַבִּירָיו בְּחַיִל לְדַהֵר׳ כְּסִיל בְּאִוַּלְתּוֹ שָׁנָה לְהִתְיַהֵר׳ לֹא יָדַע לְהָבִין וּלְהִזָּהֵר׃ מַחֲנֵהוּ קִבֵּץ וְכָל יוֹעֲצָיו׳ נִכְבָּדָיו שָׂרָיו וְגַם מְלִיצָיו׳ סָעוּ כְּאַחַת בְּהַשָּׁאַת מִפְלַצָּיו׳ עֲרוּכֵי מִלְחָמָה נוֹסְפוּ נִקְבָּצָיו׃ פָּחֲזוּ כַּמַּיִם בְּלִי לְהוֹתִיר׳ צְבָאוֹת קֹדֶשׁ לִרְדּוֹף וּלְהַכְתִּיר׳ קָדוֹשׁ סִבַּבְתָּם דֶּרֶךְ לְהַאְתִּיר׳ רִחַפְתָּם בְּצִלְּךָ וּבְמָגִנְּךָ לְהַסְתִּיר׃ שִׁלַּחְתָּ בְּצָרִים חֲרִי וָזַעַם׳ שָׁמַרְתָּ בְּאֶבְרָתְךָ יְפֵיפִי פַעַם׃ חזן תּוֹקֶף פְּלָאוֹת הִפְלֵאתָ בְּנוֹעַם׳ תַּנִּין בְּעֵת שִׁלַּח אֶת הָעָם׃

קהל אָזְנֵי שָׁמְעוּ מוֹפְתֵי עֲנָנֶיךָ׳ וְנֶצַח בִּרְכָתְךָ יַזְכִּירוּ צְפוּנֶיךָ׃ חזן חָפַצְתָּ לִפְסוֹחַ וּלְהָגֵן הֲמוֹנֶךָ׳ קָדוֹשׁ כֵּן תָּפוּץ לְגוֹנְנֵי בְּמָגִנֶּךָ׃ בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם׃

מטה לוי

(אותותיך ראינו אז בעין) כמ"ש אשר עשה אתך את הגדולות ואת הנוראות האלה אשר ראו עיניך (ובעטותך כמעיל תלבושת זין) הלבש על היה בגדי נקם (הגוים) ישראל שנאמר עליהם מצרים אני (הנאוה הוצאת מאיסור כבל) מביא האסורים בכבלי ברזל של מצרים (זד תנין מנאץ ומנבל חפזו אחריהם) פרעה המנאץ ומנבל את הש"י (אמר מי ה' וגו') זד להפזו ולמהר לרדוף אחריהם (להשחית ולחבל טסו אגפיו) פרשו ומיהר חייליו (כנשר למהר) לרדוף אחריהם (כסיל כו') פרעה שהכסיל שינה באולתו לרדוף אחר ישראל אף שכבר לקה במצרים והיה עושה זאת כדי (להתייהר) ולהתגאות (סעו כאחת) אספו בלב א' (בהשאת מפלציו) שהשית גירה אותם ע"י ע"ג של בעל צפון שאמר בעל צפון כבר עליהם המדבר ולא הניחם ללכת (קדוש סבבתם דרך להאתיר) אתה הקדוש סבבת לחזור להם הדרך כמ"ש ויסב אלהים את העם וגו' (יפיפי פעם) ישראל היפים על הפעמים:

בית לוי

(הגוים) אומר לישראל עכ"ם שאומרים אני ונאום (שה"ש א) (כבל) מלשון שמו בכבל רגלו (תהלים קה יח) (תנין) פרעה עכ"ם פרעה מלך מצרים התנין הגדול (יחזקאל כט ג) (חפזו) כמו לחפזו. מל' חפזון (טסו) ל' עפיפה ופריחה ופעמו חסר מל' כנשר יעוט עלי אוכל (איוב ט כו) (אגפיו) כנפים כנפי גפין ופסוק יתידם כמו אגרוף אקטל ופעמו תייעתיו ע"ג שהם זריזין כאיש יש להם גפין (אביריו יחיל לדהר) פרש"י מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה כב) וסוף ענין רקידת הסוס (כסיל באולת שנה) פרש"י כסיל שונה באולתו (משלי כו יא) (להתיהר) ל' זד יהיר (משלי כא כד) (סעו) כמו נסעו (בהשאת מפלציו) ע"ג מן תפלצתך השיא אותך (ירמיה מט טז) (ולהכתיר) לסבוב של' כתרו את בנימן (שופטים כ מג) (להאתיר) ל' דרך האתרים (במדבר כא א) (רחפתם) לשון של גוזליו ירחף (דברים לב יא) (כאברתך) ל' כנף של' מי יתן לי אבר כיונה (תהלים נה ז) (יפיפי פעם) עכ"ם מה יפו פעמיך (שה"ש ז ב) (תנין) פרעה כנ"ל (לצפוניך) אומר לישראל עכ"ם ויתיעצו על צפוניך (תהלים פג):

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ׃ מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר׳ מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה׃ וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים׃

אותותיך ראינו דיינע צייכין האבן מיר געזעהן דענסט מאל מיט דעם אויג אז דו האשט דיך איין גהילט אזו וויא איין איין העמדיל אונ אן גקלייד דיין וואפינג די מצרים אנטקעגין דיר זיינן זיי גוואורן וויא נישט זיי זיינן וואורן פאר שטויסין אונ זיי זיינן גפאלין וויא די שכורים פון וויין הנאוה די ישראל וואש זיינען שיין האסטו אויש גצויגן פון דיא בינד פון קייטין אונ איר אקסיל איז וואורין אפ גיטאן פון דיא פיינגרינגע ארבעט דער פרעה וואש האט גיטאן תמיד ווערט גירופין תנין ער האט דער צארינט ער האט גיאיילט נאך צוא לויפין די ישראל ער זאל זייא פאר דארבין סט זיינע חילות זיינן גלאפין אזו וויא איין אדלער זייא האבין זיך בארעטין זיינע שטארקע מיט שטארקייט צו שפרינגן מיט דיא פערד נאך ישראל דער נאר פרעה מיט דעם נארישקייט האט ער נאך איין מאל גטאן צו זיין אבעל נאוה קענין נאט ער האט נאר גיט גוואוסט צו פר שטיין אונ צו נוערן גוואורינט מתנתו זיין מתנה האט ער איין גזאמילט אונ אלע זיינע ראט הארין זיינע חשובים אונ זיינע פיר שפרעכער זייא זיינען פאר רוקט גיווארין מיט דעם אן רייצונג פון זיין אפ גאט וואש ער האט גמיינט דער אפ גאט בעל צפון האט זיי גיט גלאזט אנטלויפן דאש אן גירוכט צו דער מלחמה האבן זיך צוא נויף גקליבן איטליכס מאל מיין פחזו זיי האבן גאיילט צו לויפין ווי וואשר לויפט גיך זיי זאלן גיט איבר לאזין דיא היליגע שארין צוא נאך יאגין אונ ארום רינגלען קדוש גאט האט זיי ארום גרינגעלט דעם וועג צו מאכן זיי דער לייכטין דו האסט זיי בדעקט מיט דיין שאטין אונ מיט דיין באשיצונג צוא פאר בארגין שלחת דו האסט גשיקט אין די באליידינגער איין גרים צארין דו האשט גיהיט מיט דיינע פליגיל די ישראל וואש זיינן גילויבט מיט שיינע טריט שטארקע וואונדער האשטו גיוואונדערט מיט זיסקייט אין דער צייט אז פרעה האט גשיקט דאש פאלק אזני מיינע אויערין האבין גיהערט דיא גרושע וואונדר אונ איביג טוען דער מאנען די ישראל דיין לויב וואש דו האסט זיי בהאלטין אין ענני כבוד חפצת דו האסט גוואלט צו איבר היפין אונ בשיצין דיינע ישראל היילינער גאט אזו בגער צוא באשיצין

סך מיט דיין באשיצונג׃

פיוט הזה עשה המחבר בסדר תשר"ק לפי שיסודו על גאולת מצרים על שם הפסוק מכריס י' פסוק ס' אתרקא לנס ולקנא :

תרגלת עמוסים ממצרים בצאתם · שרים כחוללים ומברכים במקהלותם · רודפיהם במצולות ים האבדתם · קנוייך קחת על זרועותם : צוענים אשר נאספו למלחמה · פגריהם הממת ונגרפו הימה · עשר מכות הכו במצרימה · ספו באחת עשר ביד הרמה : נבקה רוחם ונבלעה עצתם · מסך עועים נמסכו להתעותם · לבם נמס ונמקו גויתם · כלו בבהלות המון שאריתם : יזמו לרדוף ולהסיר כתר · טורח עבודה ונצול חתר · חזקה להוסיף שבועת בתר · זהבי תורים ונקודת יתר : וטרם הגעת עתותי דודים · הפכו בקרב אפרתים ידידים · דגלם כחפז גאלתם להקדים · גדעום אנשי גת הנולדים : בעבור זאת הסבו מדרך · במפלתם מראות ליראם במורך : חזן אמצת וחזקת כושלי ברך · אשורינו כוננת בהסבת דרך :

אשורי שמרת עקב צדקותיך · ונוגה כאור פארתנו באהבתך : חזן בעבור אוהביך שומרי בריתך · תשמרנו ותחינו בטל תחיתך : ברוך אתה יי מחיה המתים :

(תרגלת) לשון ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) (עמוסים) אומר לישראל ע"ש שכתוב העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (שרים כחוללים) ...ים (תהלים פז ז) (קנוייך) אומר לישראל ע"ש עם זו קנית (שמות טו טז) (צוענים) אומר למצרים ע"ש עיר צוען (ונגרפו) ל' נחל קישון גרפם (שופטים ה כא) וכן תרגום ואת סחיה ויח תגרופיתא (ספו) נכרתו לשון ספו תמו (תהלים עג יט) (באחת עשר) מכות הים (נבקה רוחם ונבלעה עצתם) ע"ש ונבקה רוח מצרים בקרבו ועצתו אבלע (ישעיה יט ג) (נבקה) ל' ריקות (מסך עועים נמסכו להתעותם) ע"ש ה' מסך בקרבה רוח עועים והתעו את מצרים (שם פ' יד) ומסך הוא ל' עירוב (יזמו) לשון מחשבה מלשון כל אשר יזמו לעשות (בראשית יא ו) (כתר) שהוא חירות של ישראל (ונצול) ל' וינצלו את מצרים (שמות יב לו) (חתר) לשון מחתרת (בתר) בין הבתרים (זהבי תורים ונקודות יתר) כמ"ש תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף (שה"ש א יא) (עתותי דודים) ע"ש והנה עתך עת דודים (יחזקאל טז ח) (הפכו בקרב) כמ"ש בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב (כחפז) לשון חפזון (גדעום) ל' ואשיריהם תגדעון (דברים ז ה) (במפלתם מראות ס') פ"א דכתיב פן ינחם העם בראותם מלחמה (שמות יג) (מורך) מל' והבאתי מורך בלבבם (ויקרא כו לו) (אשורינו כוננת) ע"ש כונן אשורי (תהלים מ) (אשורינו) פעמינו ומצעדינו (בהסבת דרך) ע"ש ויסב אלהים את העם וגו' :

(תרגלת עמוסים) נהגת את ישראל (ממצרים בצאתם שרים כחוללים) יצאו בשירים כהולכי בחלילים (ומברכים) את ה' (במקהלותם) (ספו) נכרתו וכלו (באחת עשר ביד הרמה) במכה הי"א שטבעו בים שנאמר שם היד הגדולה (נבקה רוחם) נתרוקן רוחם (ונבלעה עצתם) נתכסה עצתם (מסך עועים ס') שמסך בקרבם רוח שטים להתעות אותם לרדוף אחריהם (ולהסיר כתר) להסיר מישראל כתרם לבלתי היות עוד חפשים ולהסיר מעליהם (טורח עבודה) ולהעמיסה על ישראל (ונצול חתר) ועוד בעבור שנצלו ישראל אותם במחתרותם כמ"ש וישאלו ממצרים וגו' וינצלו אותם (חזקה להוסיף שבועת בתר) השבועה שנשבע הקב"ה לאברהם בין הבתרים ואחרי כן יצאו ברכוש גדול חזקה להוסיף לישראל עוד (זהבי תורים ונקודת יתר) בביזת הים לבד ביזת מצרים ועתה מביא הפייטן טעם על ויסב אלהים את העם (טרם הגעת עתותי דודים) טרם שהגיע זמן הגאולה (הפכו בקרב אפרתים ידידים) יצאו במלחמה בני אפרים האפרתים (דגלם כחפז גאולתם להקדים) כאשר מיהר דגל אפרים להקדים הגאולה לפני הקץ (גדעום אנשי גת הנולדים) ותרגום אנשי גת הנולדים בארץ מהם שלשים רבוא והיו עצמותיהם שטוחים בדרך (בעבור זאת הסבו מדרך) ולכן הסב הקב"ה את ישראל מדרך ארץ פלשתים (במפלתם מראות) שלא יראו ישראל במפלת בני אפרים שהרגיהם טונחים עם גת ששוא בארץ פלשתים (לירשם במורך) שלא ליפול עליהם יראה וירך לבבם ויחזרו למצרים (אמצת וחזקת) את ישראל (כושלי ברך) אשר להם ברכים כושלות מטרדת הדרך (עקב צדקותיך) ולא בצדקותינו (ונוגה כאור כו') האירותו בענן יומם ואש לילה :

תרגלת עמוסים דו האסט געוואוינט די ישראל וואש זיינען באלאדין מיט מצות אז זיי זיינן פון מצרים ארויס גינאנגן זיי זינגן אזו וויא דיא פייגלען אונ זיי לויבין אין זייער איין זאמלונג זייערע נאך יאגערס אין דר טיפעניש פון דעם ים האשטו גמאכט זיי פאר לירין דיין קנין וואש דוא האסט זיי גלייך וויא איינער קויפט אז דו האשט זיי פון מצרים ארויש גנומען האשטו גנומען זיי אויף זייערע ארעם צוענים דיא מצרים וואש האבין זיך איין גיזאמילט צו מלחמה זייערע גופים האשטו פר טומעלט אי זיי זיינן גשארט גווארין אין ים אריין צעהען מכות זיינן זיי גשלאגן גווארין אין מצרים זייא זיינען פאר נאגנן גווארין מיט דער עלפטער מכה אויף דעם ים אז דיא ישראל זיינען אויש געאנגן אויפין ווערליך עש איז ווארין אויש גילערט זייער אטום אונ עש איז ווארין פאר דארבין זייער ראט איין פאר מישונג פון שגעון זיינן זיי ווארן פר מישט צו פר אירען זיי זייערע הערצער איז צו גאנגן אונ עש איז ווארין לער זייערע לייבר זיי זיינן ווארין פאר לענט מיט דער שרעקעניש די חיימעשע מענטשן וואש זיינן איבר גבליבין אין מצרים יזמו לרדוף זיי האבן גדאכט נאך צו יאגן אונ אפ צו טאן די קרוין פון ישראל די שווערע ארבעט זאלין זייא ווידער ארבעטין אונ זאל מציל זיין זייער האב וואש זייא האבין גיהאט ביי זיך פאר גראבין עש האט זיך געשטארקט אויף ישראל די שבועה וואש איז גוועין בין הבתרים מיט אברהם אבינו צו מערין זיי נוטץ וויא גילדינע ציילין אנטקעגין שטיקליך זילבער אזו איז גיוועזן אויף דעם ים האבן די ישראל מער גנומען איידער אין מצרים וטרם הגעת איידער עש איז גקומן די צייט פון פריינד שאפט פון גאט צו ישראל ער זאל זיי אויש לייזן האבן זיך גקערט פון מצרים אויש גיין מלחמה צו האלטן די גליבטע פון שבט אפרים זייער פאן אז זיי האבן גיאילט זייער אויש לייזונג צו פעדערין עש האבן זיי פאר שניטן די לייט וואש זיינן גבארין גווארן אין גת בעביר איבר דעם האט מען די ישראל ארום גירינגילט פון דעם וועג כדי זייא זאלין ניט זעהען דיא מפלה וואס שבט אפרים האט גיהאט זייא זאלין זיך ניט פארכטין אמצת דוא האסט גיפעסט אונ גישטארקט די שטרויכלונג פון דיא ישראל אונזערע טריט האסטו אן גבריית מיט דעם ארום רינגלען דעם וועג : אשורי שמרת מיינע טריט האסטו גיהיט פון וועגן דיין גירעכטיקייט אונ מיט איין גרויס ליכט האסטו בשיינט אונז מיט דיין ליבשאפט פון וועגין דיינע ליב האבער וואש היטין דיין זיכערהייט דוא זאלסט אונז היטין אונ זאלשט אונז לעבעדיג מאכין מיט דעם טל פון תחיית המתים :

כוזם ססיין לכוזית לוון פקולס כמלוים · וגמכלל על ססמידס · וחתום שמעון בר יצחק

שבטי יה הוצאת לפריום · שלמים בצהרים בעצם
היום · שדי כמו כן החיש בצביון · שנת שלומים
לריב ציון : מגרת ונארת שבט הרשע · הכבדת אזניו
ועיניו השע · מהלמות וכתת לגו נפשע · מחצת ראש
מבית רשע : עורי עורי זרוע יד הגדולה · עדינה תמחץ
ושיתה כלה · עריה תעור מאנוש לחללה · ערות יסוד
עד צואר סלה : ובצאתך לישע בעוז אזור · וצאן ידך
בעדי נזור · ועוינים נפרדו כאפר פזור · וכשל עוזר
ונפל עזור : נאור בראותך בדם מתבוסס · נגפת
פורכים פרים לקוסס · נפש ובשר כמסום נוסס · נתתה
ליראיך נס להתנוסס : ביטה ומהר שנת גאולים · בגד
בוגדים וחלף אלילים · בטופלי שקר הפל חללים · ביום
הרג רב בנפול מגדלים : רחם וחמול בן יקיר · רוה
נפש שוקקה להקיר · ראה כי גברה יד המדקירי · רוח
עריצים כזרם קיר : יום יום נצפה גאלתנו · יגענו
בקראנו נחר גרוננו · יד אזלה נתש כחנו · יי חננו לך
קוינו : צאנך פקוד והשב תפוצתו · צפה כי שדדה
מרעיתו · צמת עוין בתה להשיתו · ציצת נובל צבי
תפארתו : חפשו עם מפרך בכוסף · חשוקי חמד זהב

(שבטי ס' שדי) בקטנו (כמו כן סחיס נצביון) כמו שנגלה לותנו ממלריס כן תמסר נרלון (שנת שלומיס ט') שנת תשלוס לשובדי כוכביס בשביל ריב שעשו נליון (מגרת ונארת שבט הרשע) כשלת וססבת וספלת ממשלת סרשס אשר היס (מכביד אזניו ועיניו השע) משמוע בקול ס' (מהלמות וכתת לגו נפשע) מכות ספסת וסוכחת לגוף פשע (עדינה תמחץ ושיתה כלה) בכל תמחץ וסיס אותה כלה (עריה תעור מאנוש לחללס) אדס שהיא ערוס ועריס מתורה ומלות תשרד גבורותיך להשבית אותס זכרס (ערות יסוד) לפתח ולהחריב יסודס (עד צואר סלה) (ובצאתך לישע מלריס (בעוז אזור ולאן ידך ישראל (בעדי נזור) מוכתר בעדי עדייס (ועוינים) מלריס ששונאיס את ישראל (נפרדו כאפר פזור) (וכשל עוזר) נכשל שר של מלריס (ונפל עזור) ונפלו מלריס (נאור) אתה הקב"ה (בראותך) את ישראל (בדם מתבוסס) בדם פסח ודם מילה בזכות שתי מלות אלו (נגפת פורכים) נגפת למלריס המעבידיס לישראל בעבודת פרך (פרים לקוסס) להכרית פרי בטנס (נפש ובשר) של מלריס (כמסוס נוסס) כדבר סנימס וכלס (ביטה ט' בגד בוגדים) עגד בבוגדיס עד (רוס נפש שוקקס להקיר) תשיב נפש המתאוה ומשתוקקת לקרר דעתס ורוחס (רוח עריצים) רוח רשעים (כזרם קיר) כמו שמכס כרות מי גשמיס בקיר (צמת עוין) הכרת השונא (בתה להשיתו) ושיתה שממס (ציצת נובל) הפרח ונלין יסיס נובל ובלס (חפשו עם מפרך בכוסף) ישראל נעשו חפשים מעבודת פרך עם תאות (חשוקי חמד) חשוקים נחמדים של

(שבטי יס) ישראל (שבין) נרלון (מגרת ונארת) שמיס לשון ביטול והשכנם אל מגרת ל' מסלס כי מגרש ויסול רוכבו אומר וימגר רוכביס לאתורא (ונארת) מלשון נאר מקדשו (איכס ב ז) (ועיניו השע) ל"ס (ישעיה ו י) ועיניו השע רואס את כעלה כאילו דוק על עיניו (מהלמות) מכות מל' וימונס להלמות עמליס (שופטים ה ט) (וכתת) ל' ויכות (לגו) לגוף של גויס (נפשע) רומז לפרעס עמ"ס את מחן אתס וגו' (שמות ס כ) (עדינס) בבל (ושיתס) ל' שימה (מחלת ס' ערות יסוד) ל"ס (חבקוק ג יג) (מחלת) ענין הכאס ורליצס (ערות) ל' גלוי (נזור) עטס שעל מן חר (ועוינים) שונאיס מלשון ויהי שאול עוין את דוד (ש"א יח ט) (עוזר) שר מלריס (עזור) מלריס (נאור) תואר להקב"ה עמ"ס נאור אתס אדיר (תהלים עו ס) (מתבוסס) עמ"ס מתבוססת בדמיך (יחזקאל טז ו) והוא ענין לכלוך (פורכים) סואר למלריס עמ"ס ויעבידו מלריס את בני ישראל בפרך (שמות א יג) (פרים לקוסס) ל' ואם פריס יקוסס (יחזקאל יז ט) והוא ענין כריתה כי יקוסס אף כמו יקולץ לפי שאותיות זסשר"ץ מתחלפים (נפש ובשר כמסום נוסס) עמ"ס מנפש ועד בשר יכלה והיה כמסוס נוסס (ישעיה י יח) וטעמו כדבר הנמסס ונסחן עד אשר דק ע"י הנוסס והוא שתולעת המקרא שם כדכתיב וכנמר יאכלם שם (שם נא ח) (נתת ליראיך נס) ל"ס (תהלים ס) (בן יקיר) תואר לישראל עמ"ס הבן יקיר לי אפרים (ירמיה לא כ) (רוס) לשון שבע מלשון טוב רויס (תהלים כג ה) (נפש שוקקה) ל"ס (שם קז ט) והוא

ענין תאוס (להקיר) לשון קרירות מל' כהקיר ביר מימיה (ירמיה ו ז) (המדקיר) ל' יש בוטס כמדקרות חרב (משלי יב יח) (רוח עריצים כזרם קיר) (ישעיה כה ד) (יד) כה ל"ס כי אזלת יד (דברים לב ו) (שדדה מרעיתו) ל' גזל עמ"ס כי שודד ה' את מרעיתם (ירמיה כה לו) (צמת) ל' כריתה מל' נמתו בבור חיי (איכה ג נג) (עוין) שונא מל' ויהי שאול עוין את דוד (ש"א יח ט) (בתה להשיתו) מל' ואשיתהו בתה (ישעיה ה ו) ובתה הוא ל' חורבן ושממה (ציצת נובל) טעמו נמה כמוש והוא ל"ס (ישעיה כח ד) (חפשו) מל' לחפשי ישלחנו (שמות כא ב) (בכוסף) לשון תאוה מלשון כי נכסף נכספתה (בראשית לא) (חשוקי) לשון ותשוקיהם כסף (שמות כז י) שהוא ל' תגרס

שבטי יה די שבטים וואש ביא איטליכן שטייט דאש ווארט יה האשטו אויס געצויגן צו אויש לייזין זיי זיינן גוועזן גאנץ אונ קלאר וויא די זון אין מיטין טאג שדי גאט אזו זאלשטו איילין מיט דיין ווילן אייאר פון טרייאשט פון ציון מגרת דו האשט צו בראכין אונ פאר שטערט דעם רשע פרעה ער האט גימאכט שווער זיינע אויערן אונ זיינע אויגן האט ער אוועק גקערט מיט קלעפ האשטו באווערט צום ווידער שפעניגער דוא האשט גמאכט וואונדן אין דעם קאפ פון דעם הויז גזינד פון דעם רשע עורי שורי דיין גרויסע האנט האט פאר וויסט די מדינה מצרים אונ בבל האט זיי פאר וואונדעט אונ איש גהאקט אויש גוורצילט ביז אין גרונד אויף איבית ובצאתך אונ אז דו בישט ארויש גגאנגן צו העלפין אן גגורט מיט שטארקייט אונ דיא ישראל האשטו אן גציירט מיט צירונג אונ דיא מצרים האשטו פאר שפרייט וויא אש אונ עש איז געשטרויכילט גווארין זייער שר וואש האט גהאלפן זיי זיינן זיי אויך גפאלן נאור דו פארכטיגר גאט אז דו האשט גזעהן אז די ישראל האבן זיך באשמירט מיט דם פסח אונ דם מילה האשטו גיפארד דיא מצרים וואש האבין מיט זייא שווער גיארבעט זייער פרוכט צו פאר שניידין דער מיט וואש דוא האשט גטאן צו גיין זייערע לייבער האשטו דיינע פארכטיגע ישראל גטאן דר הייבין דו האשט גפעלשט אין די פעלשער פון מצרים אונ אין די פאלשע האסטו גמאכט פאלן דער שלאגענע אין דעם טאג וואש עש איז גיוועזן אגרויסע הריגה אונ עס איז איין גיפאלען טורעמס רחם וחמול דר בארעם דעם וואס איז גיוועזן אן גרופן אטייערן זון מאך זאט דאש גלוסטיגע לייב אם צוא קילין יום יום אלע טאג טוען מיר האפין צו אונזר אויס לייזונג מיר זייגען מיד מיט אונזר רופן עש איז אונז גווארן פאר טריקענט אין האלז אונזער האנד איז אוועק גגאנגן אונ עש איז ווארן שלאף אונזער גוט נאט לייס זעליג אונז רען צו דיר טוען מיר האפן צאנך דיינע שאף גדיינק אונ קער אום זיין פאר שפרייטונג זיין שפראצונג איז ווארין פאר וויאלעט דיין שיינקייט חפשו זיי זיינן ווארין באפרייט דאש פאלק ישראל פון שווערע ארבעט מיט גלוסטיקייט זיי זיינן ווארן אן גיגורט מיט גילוסטיגע זאכין אונ גאלד אונ זילבער גיגאד מאך אונז גרייכין אונ מאך אונז אנטפלעקן אז מיר זאלין הערין די רייד וואש דו וועסט זאגן הנה אום זונסט זייט איר

וְכֶסֶף · חֵרוּת הַמְצִיא וְהִשְׁמִיעֵנוּ בְּחוֹסֶף · חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם תִּגָּאֵלוּ וְלֹא בְּכֶסֶף: קְהִלּוֹת יַעֲקֹב בְּשֵׁם יִקְרָאוּךָ · קֵוִינוּ לוֹ לוֹ לְךָ לְךָ יִרְאוּךָ: קְדֻשָּׁתְךָ יַעֲרִיצוּ וּבְרוֹן יַנְשִׂיאוּךָ: קִרְיַת גּוֹיִם עָרִיצִים יִירָאוּךָ:

יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ:

וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

(כחוסף) ל׳ גלוי מל׳ חשף ה׳ את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (קרית גוים עריצים יראוך) ל״ס (ישעיה כה ג):

(זכו וכסף) נקנתם (חרות המציא והשמיעני בחוסף) המציא לנו גם עתה חירות והשמיענו בגלוי (חנם ס׳) מה שידעת ע״י נביאך כאמור חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו (ישעיה נב ג) (קהלות יעקב בשם מפורש (יקראוך) קוינו לו לא יראוך) כאו״א מראה הקדוש ב״ה באצבעו ואומר הנה אלהינו זה קוינו לו:

חזן וקהל כְּעַל גְּמוּלוֹת כְּעַל יְשַׁלֵּם · לָחִיק זֵדִים לֹא יָדְעוּ הַכְּלִם · לְאֵיתָם גְּמוּל יְשַׁלֵּם · קָדוֹשׁ:

סימנא סדיען לסוכר כל הפסוקים אלא ה׳ עדור אנוש עד סמן · והתום סם כמתבר כראשי הפרוזות אני שמעון בר יצחק בר אבון חזק ואמץ בתורה:

אִמְרוּ לֵאלֹהִים אַדִּירִים · מְאֹד מַעֲשָׂיו נָאִים וַהֲדוּרִים · בְּתִתּוֹ אוֹת וּמוֹפֵת בְּצָרִים: נֶהֱרָגִים הוֹרְגִים אֶת הוֹרְגֵיהֶם · וְנִצְלָבִים צוֹלְבִים אֶת צוֹלְבֵיהֶם · וְנִשְׁקָעִים שׁוֹקְעִים אֶת שׁוֹקְעֵיהֶם: יְהִירִים אֲשֶׁר זָדוּ בְּזָדוֹן · נִמְדְּדוּ בְּסַאסְּאָה כְּפָעֳלָם לָדוֹן · וְהוֹרַד גְּאוֹנָם שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן: שְׁטוּפֵי זַעַם נִשְׁכְּחֵי רֶגֶל · הָהֳפַךְ עֲלֵיהֶם בַּלְהוֹרֶת לְגַלְגֵּל · כְּהוּחַל לִקְרוֹא בְּשֵׁם וְלִרְגֵּל: מָרוֹם קָרָא לְמֵי הַיָּם · וַאֲרֻבּוֹת הַשָּׁמַיִם פָּתַח בְּעָיָם · וַיָּמַח יְקוּמָם בְּשֶׁטֶף רַבִּים: עֲלֵיהֶם סִדְרֵי בְרֵאשִׁית נִשְׁתַּנּוּ · בְּשַׁחֲתָם אֶת דַּרְכָּם נִתְגַּנּוּ · בְּרוּתְחִין קִלְקְלוּ וּבְרוּתְחִין נִדּוֹנוּ: וּבְנָסְעָם מִקֶּדֶם יוֹשְׁבֵי שִׁנְעָר · בְּבִנְיַן הַמִּגְדָּל לִבָּם נִבְעַר · וַיָּזֹמּוּ לְהַגְבִּיהוֹ לְאֵין מִשְׁעָר: נוֹעֲצוּ לֵב וְנוֹסְדוּ מְזִמּוֹת · אִם נִצְטָרֵךְ:

(כעל גמולות כעל ישלם) ל״ס (ישעיה נט יח) פרש״י כדת להשיב על גמולות האויבים (כעל ישלם) כדת להשיב עליהם ישלם (לא ידעו הכלם) כדכתיב כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו הכלם לא ידעו (ירמיה ח יב): (לאלהים אדירים) ל׳ מי יצילנו מיד האלהים האדירים (ש״א ד ח) (ונצלבים צולבים) שניהם ל׳ תליה בל׳ תלמוד (יהירים) תואר למצרים ע״ש גסות הרוח שבהם (בלהות) מלה מהופכה היא כמו בהלות (כהוחל לקרוא בשם) עפש״כ אז הוחל לקרוא בשם ה׳ (בראשית ד כו) וכמו שפרש״י (מרום) תואר להקב״ה (בעים) לשון חוזק וכמו או כוח ל׳ דבור מל׳ יום ליום יביע אומר (תהלים יט ג) או כוח מל׳ אבעבועות (כרהב״ן) (דכים) מל׳ ישאו נהרות דכים (תהלים צג ג) ושא ל׳ דכא והברון והם הגלים הקרואים משברים (משער) ל׳ שיעור (ונוסדו) לשון נוסדו יחד (תהלים ב ב) ופי׳ רש״י לשון

(כעל גמולות כעל ישלם לחיק זדים) כנגד כל גמולות שגמלו העובדי כוכבים לישראל כנגד כולם ישלם לחיק הרשעים מפני שמעשים תועבה (לא ידעו הכלם) לכן (לאיים גמול ישלם קדוש) הקב״ה ישלם גמול לעובדי כוכבים: (אמרו כו׳ נהרגים) ישראל אשר נחשבו כנהרגים נהפך לטובה (הורגים את הורגיהם) שהם הרגו אותם שרצו להרוג אותם (ונצלבים) ישראל שהמצרים רצו לצלב אותם צולבים כו׳ (ונשקעים) ישראל שהמצרים רצו להשקיע ולהשליך אותם ליאור נהפך לטובה (שוקעים כו׳ נמדדו בסאסאה) מדה כנגד מדה (כפעלם לידון) אותם כמעשיהם וכן אתה מוצא בדורות הראשונים שנשתלמו מדה כנגד מדה (שטופי זעם) דור אנוש נשטפו בזעם שעלה ים אוקיינוס והציף שליש העולם וכן דור המבול (נשכחי רגל) הוצפו מהעולם ונשכח מארץ זכרם ולא נודע רגלם (כהוחל לקרוא בשם) כשנעשו חולין לקרות את שמות האדם ושמות העצבים בשמו של הקדוש ברוך הוא לעשותן אלילים לקרותן אלהות (לרגל) וללכת אחרי עבודת כוכבים (עליהם) על דור המבול (סדרי בראשית נשתנו) שלא שמשו המזלות כל השנה (ברותחין קלקלו) בשכבת זרע רותחת (וברותחין נדונו) במי גשמים רותחין (יושבי שנער) דור הפלגה (לאין משער) לאין מדה ושיעור:

פאר קיפט געווארן אונ ניט פאר זילבער וועט איר אויש גילייזט ווערן קהלות דאש איין זאמלונג פון יעקב מיט דיין נאמן וועלין זייא צוא דיר רופין איינער צום אנדערין וועלן זאגן דאש איז גאט וואש מיר האבין צו אים געהאפט קרושתך דיין הייליקייט טוען זיי שטארקן אונ מיט גזאנג טוען זיי דער הייבן דיך:

אמרו לאלהים אדירים זאגט צום שטארקן גאט זיינע מעשים זיינען זייער שיין אין זיין טאן געבן אצייכן אונ וואונדר אין די באליידיגר די ישראל וואש זיינען געווען אין מצרים ווי גהרגעטע האבן זיי גהרגעט די וואש האבין זיי געוואלט הרגנן אונ אן שטאט וואש מען האט זיי געוואלט הייגן האבן זיי געהאנגן זייערע הייגערס אונ די וואש מען האט זייא איין געזונקען אין טייך פון מצרים האבין זייא גימאכט איין זינקען זייערע איין זינקערס יהירים די האפערדיגע וואש זיי האבן גטאן במזיד זיינען וואררין גימאסטן מיט דער פולער מאס אזו וויא זייער ווערק צוא משפטן זיי אונ עש איז ארין צראפ געדערט אין גיהנם זייער העררשאפט שטופי זעם די וואש

זיינען פאר פלייצט געווארן מיט גאטש צארין אונ עש איז פאר געסן געווארין פון זיי די טריט פון איין מענטשן תחפך עליהם בלהות האט גאט אין זיי גקערט אין דער שרעקעניש צוא קייקלען כהוחל אז עש איז ווארן אן גהויבן צוא רופן אין נאמען פון די אפ געטערין אין דור פון אנוש דער אייבערשטער האט גרופן צו דעם וואשער פון דעם ים אונ די פענצטער פון דעם הימעל האט ער געפינט מיט שטארקייט אונ האט אויש גימעקט זייער באשטאנד מיט פאר פלייצונג זייערע אינדין עליהם אויף זיי איז דר סדר וויא די וועלט איז צום ערשטן בשאפן געווארן איז ווארן פר ענדערט אז זיי האבן פאר דארבין זייער וועג זיינן זיי מבוזה געווארן מיט הייסקייט האבן זיי קיילע גמאכט אונ מיט הייסן וואשר פון מבול זיינען זיי גמשפט געווארין אונ אז זייא האבן גצויגן פון מזרח זיינט די וויצער פון שנער מיט דעם בוין פון דעם מגדל איז זייער הארץ ווארן אויש גלערט אונ זייא האבן גיטראכט צוא אויף הייבין אים אן שיעור אין הארצין האבין זייא גטראכט שלעכטע גדאנקן אויב מיר וועלן דארפין צוא דיא טראפין פון

לטפי מימות · נעלה לרקיע ונכנו בקדמות : בלל לשונם וחלשם והתישם · ובנינם השחית עבור לבישם · ויפץ יי אותם משם :

רעים בגופם וחטאים במאדם · גאון שבעת לחם היה יסודם · ועני ואביון לא החזיקה ידם : יה בראות כנתמלא ספקם · פחים ורוח זלעפות השיקם · תחת רשעים ספקם : צדקת אזרח ארון זכר · ובן אחיו נמלט מלהתמכר · בשחת אלהים את ערי הככר :

חרפו וגדפו מלאכי תלגרת · בצווי ארוניהם לגדל לענת · ומלאך יצא ובעטם כגת : קנוא גלתו בתער השכירה · בעברי נהר מלך אשורה · ולא נותר בם כי אם עשרה : בהשתחותו לנסרוך דרכו ירט · ובניו הכוהו בזין ממורט · והמה נמלטו ארץ אררט :

רם ונתגדל משור על מניפו · ואמר לעלות על מרומי גפו · כי פקד עליו חרון אפו : ארון הסירו ממלוך במלוכה · ומבני אדם טרדו לשלכה · עם בהמות שבע להלכה : בבוא פקדתו נסחב פגרו · וכנצר נתעב השלך מקברו · כפגר מובס הבאש בשרו :

ובעזות פנים העיז בלשאצר · וצוה והוציא מן האוצר כלים אשר הגלה נבוכדנצר : נתגאה לשתות

(רעים בגופם וחטאים במאודם) אנשי סדום (גאון שבעת כו') גאוה ושבעה זו באה להם מרוב טובה והניעה שהשביע הקב"ה להם (ועני ואביון לא החזיקה ידם) לתת מזון ומחיה לעני רק למראית עין נתנו לו כסף או זהב וכשרצה לצאת מן העיר היה השוער ולקחה ממנו (כנתמלא ספקם) כשנתמלאות סאתם די ספוקם עבירות (השיקם) פרי מעללם (תחת רשעים ספקם) בעבור היותם רשעים לזה הכה ורצצם (צדקת אזרח) צדקת אברהם (אדון זכר) זכר השם יתברך האדון (ובן אחיו) לוט (נמלט מלהתמכר) מלהתמסר ביד המשחית (חרפו וגדפו) את ה' (מלאכי תלגרת) מלאכי מלך אשור (לגדל לענת) לגודל לעג ובזיון לישראל (ובעטם כגת) דרך אותם כדורכים ענבים בגת· הש"י אשר (קנוא) שמו (גלתו בתער השכירה) גילח לסנחריב בתער הגדולה (בהשתחותו לנסרוך) ע"ז שלו (דרכו ירט) לפי שהכביר ירט דרכו להפחידו ולהביטו על תפלתו (ובניו) אדרמלך ושראצר (הכוהו בזין ממורט) בחרב (רם ונתגדל משור על מניפו) נבוכדנצר שהוא רם שמלך על כל העולם התגדל א"ע על הקדוש ברוך הוא שהמליך אותו (ואמר לעלות על מרומי גפו) ואמר אעלה על במתי עב אדמה לעליון חס דומה לגרזן שמתגאה על מניפו ועל (כי) נתגאה לכן (פקד עליו) השם יתברך (חרון אפו כו' מבני אדם טרדו לשלכה) וטרדו מבני אדם והשליכו אל היער (עם בהמות שבע להלכה) שבע שנים היה נפרד מן המלוכה והיה הולך עם חיות השדה ואכל עשב כבהמה (בבוא פקודתו נסחב פגרו) ובמותו נמשך והושלך מקברו על י'. אויל מרודך בנו (וכנצר נתעב) כיונק אילן שנתעב בעיני בעליו שחוסר ומשרש ומוליאו כך הושלך נבוכדנצר מקברו :

סוד (ונכנו) כהיכל (קדמות) מיני גרזן (סגור) כמו נעטר (גאון שבעת לחם וכו') וכדכתיב' הנה זה היה עון סדום אחותך גאון שבעת לחם ושלות השקט היה לה ולבנותיה ויד עני ואביון לא החזיקה (יחזקאל טז מט) (כנתמלאת ספקם) ל' במלאת ספקו יצר לו (איוב כ' כ"ב) (השיקם) לשון משקה (תחת רשעים ספקם) ל' ככתוב (איוב לד כו) ופי' רש"י על אנשי סדום וספקם הוא מל' ויספוק את כפיו (במדבר כד י) (אזרח) תואר לאברהם עפ"ש משכיל לאיתן האזרחי (תהלים פט א) (מלהתמכר) מלהתמסר מל' וימכר' ביד כושן רשעתים (שופטים ג) (תלגת) מלך אשור כמבואר (ישעיה לז) מעשה סנחריב וחזקיה ותלגת הוא תגלת פלנאסר הנקרא גם תלגת פלנאסר (ד"ה א ה ו ופ' ט) ואפשר שתלגת היינו סנחריב או שיהיה תלגת ותגלת שניהם שם תואר למלכי אשור כפרעה למלכי מצרים ואדני צדק למלכי ירושלים (לענת) לשון לעג וקלס מל' לענה לך בתולת בת ציון (ישעיה לז כב) (ובעטם) ל' וישמן ישורון ויבעט (דברים לב טו) והוא ל' בעיטה ברגל (קנוא) תואר להקב"ה (גלתו בתער השכירה) כמו שהתנבא עליו (ישעיה ז כ) ביום ההוא יגלח ה' בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור וגו' ולא נותר בם כי אם עשרה (בהשתחותו לנסרוך וכו') כדכתיב ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכוהו בחרב והמה נמלטו ארץ אררט (ישעיה לז לח) (משור על מניפו) ל' אם יתגדל המשור על מניפו (ישעיה י טו) ורומז לנבוכדנצר (לשלכה) ל' השלכה (נסחב) נגרר מלשון סחוב והשלך (ירמיה כב יט) (וכנצר נתעב כו') כדכתיב והשלכת מקברך כנצר נתעב (ישעיה יד יט) ועיין שם פירש"י (עזות) רשות מלשון עוזו נעלמי (פניו בלשאצר) כמבואר

וואסער וועלן מיר ארויף גיין אויף דעם הימל אונ מיר וועלן אים שלאגן מיט העק בלל לשונם ער האט צו מישט זייער לשון אונ האט זיי גימאכט שלאף אונ האט גימאכט וויסט זייער גיביא אונ זייער גיביא האט ער פאר דארבין כדי ער זאל זיי מבייש זיין אונ גאט האט זיי פאר שפרייט פון דארטין רעים בגופם די וואס זייגען שלעכט גיוועזין מיט זייער גוף אונ זינדיג מיט זייער האב אונ זאט פון ברויט דאס איז גיוועזין זייער גאוה וואס זיי זייגן שלעכט גוואהרן אונ איין ארימאן האבן זייערע הענט ניט גישטארקט נאך אז ער האט גיזעהן אז עס איז דער פילט גיווארין זייער מאס קילען אונ ווינט פון פאר ברענונג האט ער זייא גימאכט אן טרינקען ווייל זייא זייגען גוועזן רשעים האט ער זייא גקלאפט צדקת דאס גירעכטיקייט פון אברהם האט דער האר גאט גידיינקט אונ זיין ברודערס זון איז אנטרונגען גיווארין פון צו ווערין איבער גיענטפערט צו די משחיתים פון סדום אז גאט האט פר דארבין די שטעט פון סדום ועמורה חרפו דיא שלוחים פון סנחריב האבין מבזה גיוועזן מיט דעם נאמן פון זייער הארין צו מאכין גרויס גישפעט אונ איין מלאך איז ארויס גיגאנגן אונ האט זיי גטראפן וויא איין קעלטר גאט האט אים אפ גיגאלט מיט דעם גאל מעסער מיט דעם חיל פון סנחריב דער מלך פון אשור וואס איז גקומן פון עבר הנהר אונ עס איז פון זיי ניט איבר גיבליבן נאר צעהן לייט בהשתחותו אז ער האט זיך גבוקט צוא דעם ברעט פון דער תיבה זיין מעג האט ער גאיילט אויף אים אז ער זאל קומן אהין גהרגת צו ווערין אונ זייני קינדר האבין אים גהרגת מיט איין שארפע שווערד אונ זיי זייגען ווארין אנטרונגען אין לאנד אררט: רם ער האט זיך דער הייבט אונ איז ווארן גרויס די זעג דאס מיינט מען נבוכדנצר אויף זיין אויף הדיבר הקב"ה אונ ער האט גיטראכט צו אויף גיין אויף דיא הויכע הימלען דרום האט גאט גישארפט אויף אים זיין גרים צארין ארון דער האר גאט האט אים אפ גטאן פון צוא קיניגן אונ פון מענטשין האט ער אים פאר טריבין מיט בהמות זיבן יאר צוא ארום גיין בבוא אז עס איז גיקומן זיין בפעל צו שטארבין איז ווארין גשלעפט זיין גוף ווי איין אום ווערדיגע צווייג איז ער ווארין ארויס גיווארפין פון זיין קבר וויא איין טויטער גוף איז ווארין פר שטונקען זיין פלייש ובעזות פנים אונ מיט עזות

פנים

כל זה(דניאל סי׳ ה) (חמודות) אומר לדניאל איש חמודות (אגגי) המן (משנה) מרדכי (עש) כמו עשה (ובגומץ אשר חפר השדד) כדכתיב חופר גומץ בו יפול (קהלת י ח) ובגומץ הוא לשון גומא (ועט עליו הידד) עפ"ה ועט עליך הידד (ירמיה נא יד) והידד הוא מלת הקריאה והצעקה אל המחנה (אלח) קלקל כ׳ יחדו נאלחו (תהלים יד ג) (פלח) ל׳ בקוע מלשון יפלח חץ כבדו (משלי ז כג) (שת) ל׳ שימה (הרסין) עשה הפל את רכן (ענמים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבניו שנא׳ ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג)

בם תירושיו · הוא ושריו ועבדיו ונשיו ופילגשיו · ופסת יד כתבה פרושיו: חמודות באר לו האותיות · כי קצף עליו רב העליליות · ובו בלילה נהרג בשאיות:

זד אגגי להרוג ולאבד · בנים אשר בם אב מתכבד · פתאום היה ככלי אובד: קצץ עץ משנה לתלות · ולעצמו הכינו עליו להתלות · ויהודי עש מלחמה בתחבולות: ובגומץ אשר חפר ושדד · ובסאה אשר מדד הומדד · ועט עליו הידד הידד:

(חמודות באר לו האותיות) שקרא ופירש לו הכתב שכתב המלאך מנא מנא כו׳ (משנה לתלוה) לתלות עליו את מרדכי שהיה משנה למלך (מה הגיעו בכה) שלא שמע למשה שאמר לו כה אמר ה׳ שלח עמי וגו׳:

אמנם כל אלו וכו׳ · כתב בעטס"ח ק"מ אלה כל אלו דוקא שהרי דור המבול ודור אנוש ודור הפלגה היו קודם מפלת מצרים ברם על סנחריב ונבוכדנצר ובלשאצר והמן יסד כל אלו המכעיסים שכל אלו היו לאחר מפלת מצרים · עכ"ל בשם מהרי"ב · וכתב נ"ב ר"ל שלא נאמר כלל אלה כל:

אמנם (כל) אלו המכעיסים · היה להם על לב להשים · להערים ולהוסר ממלך חנסים: מאן לשלח עם המוני · ושאג ואמר מי יי׳ · לא ידעתי את יי׳: צור נגפו בעשר להכו · ובעבור זאת העמידו והאריכו · להודיע לכל מה הגיעו בכה: בחבורות ופצעים אותו אלח · ובירית חציו כבדו פלח · ואחרי כן חזקה ידו לשלח: תחום מצרים עד לא הרחיקו · הוא ועבדיו עצה העמיקו · לרדוף אחריהם מגן החזיקו: וצור נערץ בסוד קדושים רבה · שת את הים לחרבה · בים נתן דרך ובמים עזים נתיבה:

רכן מתעה הרסין ענמים · ונהגם בכבדות לגלי הזמים · וצללו כעופרת בעמקי ימים: הולכי נתיבות במעמקי מים · שבחו והודו לאל השמים · אשר נלחם להם במצרים: מאז והלאה הקבע לדורות · לספר לעד כח וגבורות · ולהזכיר יציאת מצרים בשירות:

(נגלי הזמים) גלגלי סוס ששם סוסים:

בים האט מעיז גיוועזן בלשאצר אונ האט גיהייסין אוים ציהען פון דעם אוצר די כלים פון בית המקדש וואס ער האט גבראכט בשעת גלות נבוכדנצר נהגאה ער האט זיך גיגרייסט צו טרינקען אין דיא כלים זיין ווין ער אונ זיינע קנעכט אונ זיינע ווייבער אונ זיינע קעפס ווייבער אונ אהאנד האט אן גישריבען זיין אפ שיידונג פון דער מלוכה חמודות דניאל האט בשייד צו אים די אותיות וואס עס איז גיוועזן גישריבן אויף דר וואנט אז ער האט גיצערינט אויף אים דר העכסטר פון אלע ווערק אונ אין דער נאכט איז ער גיהרגת גיווארין מיט פאר וויסטונג זד אגגי המן דער זון פון אגג האט מיט זיינע שלעכטע מחשבות גיוואלט אים הרגענן אונ פאר לירין די קינדער וואס דר פאטר איז מיט זייא גיעהרט פלוצלונג איז ער גיווארן וויא איין פר לארינע כלי ער האט אפ גיהאקט איין בוים צו הייגנן מרדכי וואס ער איז דר נאך גווארן איין משנה למלך אונ צו זיך אליין האט ער אן גגרייט צוא גיהאנגען ווערין דרויף ויהודי מרדכי האט גיטאן מיט אים מלחמות אונ אין דעם גרוב וואס המן האט גיגראבין איז ער ווארין גרויבט אונ מיט דר מאס וואס ער האט גמאסטין איז ער ווארין גימאסטין אונ מען האט אויף אים גשריען הידד: אמנם כל אלו פאר וואר דיא אלע דער צערנער האבין זיך בדארפט אפ לערנען צוא קליגין אונ זיך צוא נעמען איין מוסר פון מצרים ער האט גיט גיוואלט שיקין דיא ישראל אונ האט גיזאגט ווער איז גאט איך קען גאר ניט גאט צור דער באשעפר האט אים גישלאגין מיט צעהען מכות נאר פון דעשט וועגין האט ער אים גילאזט שטיין אונ עס האט לאנג גיווערט כדי אלע זאלין וויסין פאר וואס עס איז אים אזוא גיקומן: בחבורות מיט בייליין אונ וואונדן האט ער אים גפלאגט אונ מיט ווארפונג פון זיינע פיילין האט ער גילעכערט זיין לעבער אונ דער נאך האט ער גישטארקט זיין האנט ער זאל זייא אוועק שיקין תחום דיא ישראל זיינען נאך פון מצרים ניט וייט גיוועזן האט ער מיט זיינע קנעכט איין טיפע עצה גיהאלטין צוא נאך יאגין זייא האבין דיא מצרים גיהאלטין איין פאנצער צור דער באשעפער וואש איז גישטארקט אין ראט פון פיל הייליגע מלאכים האט גימאכט טרוקין דעם ים · אין ים אונ שטארקע וואסערין האט ער גימאכט אוועג: רסן מתעה מיט איין צוים האט ער פאר צאמט דיא מצרים אונ האט זיי גיפירט מיט שווערקייט צוא דיא אינדין וואס טוען ברומען אין ים אונ זיינען איין גיזונקען וויא איין בלייא אין דיא טיפע וואסערין הולכי דיא ישראל וואש זיינען גיגאנגען אין דיא וועגין פון דעם ים האבין גילויבט צוא גאט פון דעם הימיל וואס האט גיהאלטין מלחמה פון זייערט וועגין אין מצרים פון דענסט מאל האט מען קובע גיוועזן אויף אייביג צו דער צילין דיא גבורות וואס גאט האט גיטאן אונ צוא גידיינקען יציאת

שוהת הפייטן להזכיר שבח והשבח הש"י למשו ישראל ועשה הפיוט פעם באלפ"א בית"א ופעם בתשר"ק · ושם המחבר חתום בסוף א"ב רהגון שמעון בר יצחק ועוד כמה פעמים חתום נראשי התרוזים.

חזן וּבְכֵן וַיּוֹשַׁע יְהֹוָה בַּיּוֹם הַהוּא:

מיוסד ע"פ א"ב

אֵלֵי הַצֶּדֶק יְדוּעִים · בָּנִים מְגֻדָּלִים כִּנְטִיעִים · גֶּזַע תִּפְאֶרֶת מַטָּעִים · דְּבוּקִים וַחֲשׁוּקִים דֵּרְדָּעִים · הַהוֹגִים הֲגוּנִים וְנִשְׁמָעִים · וַתִיקִים נִבְחָרִים מִשְׁבְּעִים · זַרְעָם בַּגּוֹיִם נוֹדָעִים · חֲמוּדִים וּמַעֲשֵׂיהֶם נְעִים · טוּבָם בָּאֲרָצוֹת מוּדָעִים · יוֹדְעִים יְדוּעִים וּמְיֻדָּעִים · כְּחוֹתָם בִּזְרוֹעַ נִקְבָּעִים · לְמוֹדֵי נִסִּים וְנוֹשָׁעִים:

נוֹשָׁעִים מִבֵּין קְצָרֵי יָד · תַּתָּה לָמוֹ שֵׁם וָיָד: וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד:

מְחוֹלֶלֶת תַּנִּין בִּגְעָרָה · נוֹתֶנֶת בַּיָּם מַעֲבָרָה · סוֹעֶרֶת גַּלִּים בִּסְעָרָה · עוֹרֶכֶת מְסִלָּה יְשָׁרָה · פְּלָאוֹת וְנוֹרָאוֹת מַאְדִירָה · צוֹלֶלֶת קָמִים בִּגְבוּרָה · קַנְאַת מִלְחֶמֶת מְעִירָה · רַהַב מְחַצֶּבֶת בְּעֶבְרָה · שׁוֹלֶפֶת חֶרֶב מִתְעָרָה · תַּמָּתוֹ לְהוֹשִׁיעַ מִצָּרָה:

מִצָּרָה נִצְּלוּ עַם אֵל · וְהִגִּידוּ צִדְקָתוֹ כְּהַרְרֵי אֵל: אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

מיוסד ע"פ שם המחבר שמעון בר יצחק

שֶׁבַח וְהוֹדָיָה מַעְלָה · מַלְכוּת שְׂרָרָה וּמֶמְשָׁלָה · עוֹז וְתַעֲצוּמוֹת לְאֱיָלָה · וְרוֹמֵמוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה · נֵצַח גְּבוּרָה וּגְדֻלָּה · בְּרָכָה וְשִׁירָה מְהֻלָּלָה · רִנָּה וְזִמְרָה וְצָהֳלָה · יִחוּד קְדֻשָּׁה וּתְהִלָּה · צְפִירָה וְתִפְאֶרֶת לְסַלְסְלָה · חָסִיד לִמְאֹד נַעֲלָה · קוֹל תּוֹדָה לְצַלְצְלָה · נֵזֶר וַעֲטָרָה לְכַלָּה:

מטה לוי

(אלי הצדק ידועים) ישראל הידועים לאילי הצדק הם (בנים מגודלים כנטיעים) כ"כ הם מנוקים מעבירה כנטיעים שאין בהם מום והם (גזע תפארת מטעים) בני האבות שהיו מטע תפארת (דבוקים וחשוקים) והיו דבוקים וקשורים להקדוש ברוך הוא והם בני (דור דעים) דור המדבר שהיו דור דעה (ההוגים) בתורה שדבריהם (הגונים ונשמעים) (נבחרים משבעים) אומות (זרעם בגוים נודעים) לא כאומות שבא סנחריב ובלבל אותם אבל אומה ישראלית חוזרת וניכור תערובותיה (מעג"ד) (טובם בארצות מודעים) שעל ידיהם הטובה באה לעולם ויודעים התורה (ידועי') בחשיבות (מיודעים) אהובים להקדוש ב"ה כחותם בזרוע נקבעים) ושבחם נטבע כחותם בתפילין של יד הקב"ה שכתוב בהם ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (למודי נסים) מורגלים הם בנסים (נושעים מבין קצרי יד) הם נושעים מבין מצרים שהיו אלופים ותשי כח מהמכות (תתה למו שם ויד) נתת להם שם וחוזק כמ"ש וירא ישראל את היד: (וירא ישראל את היד) אשר היא (מחוללת תנין בגערה) בגערתו עשה פרעה לחלל והיא היד אשר (נותנת בים מעברה) נתנה דרך בים שיעברו בו ישראל והוא היד אשר (קנאת מלחמת) של ישראל היא (מעירה רהב מחצבת בעברה) הכה מכה רבה במצרים וכרתה כמורת אבנים (שולפת חרב מתערה) מוציאה חרב מתיק שלה (תמתו להושיע מצרה) כדי להושיע בה את ישראל אז ישיר משה ובני ישראל (שבח והודיה מעלה ט') (ורוממות) הזה הוא מעלה ותפארת לא לבד בתחתונים אלא אף (למעלה למעלה): (תהלים סח ס) (וצהלה) ל' בגנגני תרועה (תהלים קנ) טעמו כמו לססלה בהילוף הסמ"ך והצדי"ק (לכלה) ענין כלולת היופי

בית לוי

(אלי הצדק ידועים) קורא לישראל עש"ה וקורא להם אילי הצדק (ישעיה סא ג) (בנים מגודלים כנטיעים) עש"ה אשר בנינו כנטיעים מגודלים (תהלים קמד יב) ע"ם פירש"י (גזע תפארת מטעים) עש"ה מטע ה' להתפאר (ישעיה סא ג) (דבוקים וחשוקים) שניהם לשון חבור וקשור וחשוקים הוא מלשון וחשוקיהם כסף (שמות כז י) (ודבוקים) עש"ה כי כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמיה יג יא) (ההוגים) ל' והגית בו (יהושע א ח) (זרעם בגוים נודעים) כמ"ש ונודע בגוים זרעם (ישעיה סא) (מיודעים) לשון אהבה כמו מודע לאישה (רות ב א) (למודי) ל' הרגל בתלמוד כמו מבקש את למודו ומלמדם הבריות ר"ל דרכו ורגילתו · (קצרי יד) כנוי לעובדי כוכבים ומזלות עש"ה ויושביהן קצרי יד (מ"ב יט ט) (תתה) כמו נתת (ויד) ל' כח וחוזק כמו הניח לארץ ביד (ישעיה כח ב) (מחוללת תנין) עשה"כ הלא את היא המחצבת רהב מחוללת תנין (ישעיה נא ט) וקאי שם על זרוע ה' · ויו"ת שיציתי פרעה ומשרייתיה דהוו תקיפין כתנינא ורש"י פי' מחוללת ל' הרג וחלל · (נותנת בים מעברה) עש"ה הלא את היא המחרבת ים מי תהום רבה השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים (שם פ' י) (קנאת מלחמת מעירה) עש"ה כאיש מלחמות יעיר קנאה (ישעיה מב יג) (רהב מחצבת בעברה) כמ"ש הלא את היא המחצבת רהב (שם נא ט) ומחצבת זה הל' יאמר על חטיבת אבנים כמו וגם יקב חצב בו (שם ה) (שולפת חרב מתערה) מלשון ויקח את חרבו וישלפה מתערה ושולף הוא ל' הוצאה · ותער הוא תיק החרב והוא עשה"כ אני ה' הוצאתי חרבי מתערה (יחזקאל כא י) (תמתו) הואר לישראל עשה"כ יונתי תמתי: (לאילה) ל' חוזק מל' כגבר אין איל (צפירה ותפארה) עשה"כ ולצפירת תפארה (ישעיה כח ה) ות"י לכתר דתושבחתא (לסלסלה) ל' רוממות מל' סלו לרוכב בערבות

מִצְרַיִם מִיט גִּיזַאנְג: וּבְכֵן אוּנ אַזוֹא הָאט גָאט גִּיהָאלְפִין צוּא דִיא יִשְׂרָאֵל אִין דֶעם זֶעלְבִּיגֶען טָאג אוֹיף דֶעם יָם:

אֵלֵי הַצֶּדֶק יְדוּעִים דִיא יִשְׂרָאֵל וָואס וֶוערִין אָן גִירוּפִין אֵלִים דִיא קִינְדֶער וָואשׁ זַיינֶען גִיוַואקְסִין וִויא אַיין פְּלַאנְצוּנְג דָאשׁ זַיינֶען דִיא קִינְדֶער פוּן דִיא שֵׁיינֶע אָבוֹת וָואס זַיינֶען בָּאהָעפְט אוּנ גְלוּסְטִיג צוּא גָאט אוּנ הֵייסִין דוֹר דֵעָה זַייא לֶערְנֶען דִיא תּוֹרָה אוּנ זַייא וֶוערִין גִיהֶערְט אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּנ זַיינֶען אוֹיס דֶער וַוייְלְט גִיוָוארִין זַרְעָם בַּגּוֹיִם זַייעֶרֶע קִינְדֶער זַיינֶען בַּאקַאנְט צְווִישִׁין פֶעלְקֶער זַייא זַיינֶען גְלוּסְטִיג אוּנ זַייעֶרֶע מַעֲשִׂים זַיינֶען זִיס זַייעֶר גוּטְס אִיז גְוואוּסְט אִין לֶענְדֶער זַייא קָאנֶען גָאט אוּנ גָאט קֶען זַייא אוּנ הָאט זַייא לִיבּ אַזוֹא וִויא אַיין חוֹתָם זַיינֶען זַייא אִין זַיין אָרֶם אוּנ עֶר טוּט זַייא תָּמִיד נִסִּים אוּנ הֶעלְפְט זַייא זַייא זַיינֶען וָוארִין גִיהָאלְפִין פוּן דִיא מִצְרַיִם וָואס הָאבִּין גִיט קַיין מַאכְט אוּנ הָאסְט זַייא גִימַאכְט אַיין גְרוֹיסִין שֵׁם אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּנ דִיא יִשְׂרָאֵל הָאבִּן גִזֶעהֶען דִיא קְרַאפְט פוּן גָאט מחוללת וָואס זִיא הָאט גִימַאכְט שְׁלָאף פַּרְעֹה וָואשׁ עֶר וֶוערְט אָן גִירוּפִין תַּנִּין מִיט גִישְׁרַייא אוּנ הָאט גִינֶעבִּין אִין יָם אַיין וֶועג אוּנ דִיא יִשְׂרָאֵל זַיינֶען אִיבֶּער גִפָארִין זִיא מַאכְט שְׁטוּרֶעמֶען דִיא אִינְדִין מִיט אַיין שְׁטוּרֶם וִוינְט אוּנ מַאכְט אַיין גְלַייכִין וֶועג גְרוֹיסֶע ווָאוּנְדֶר אוּנ פַארְכְטִיקֵייט טוּט זִיא שְׁטַארְקִין אוּנ הָאט גִימַאכְט אַיין זִינְקֶען זַיינֶע פַיינְט מִיט שְׁטַארְקֵייט מעירה זִיא הָאט דֶער וֶועקְט קִנְאָה צוּא דֶר מִלְחָמָה אוּנ דִיא הָאפֶערְדִינֶע מִצְרַיִם הָאט זִיא אָפּ גִיהַאקְט מִיט גְרִים צָארִין זִיא הָאט אַרוֹישׁ גִישְׁלֶעפְּט דִיא שְׁוֶוערְד פוּן דֶער שֵׁייד צוּא הֶעלְפִין זַיינֶע גַאנְצֶע יִשְׂרָאֵל פוּן דֶעם אַיינְגְשַׁאפְּט מצרה נוצלו פוּן צָרוֹת זַיינֶען נִיצוֹל גִיוָוארִין גָאטְס פָאלְק אוּנ הָאבִּין גִיזָאגְט זַיין גִירֶעכְטִיקֵייט וִויא גְרוֹישֶׂע אוּנ הוֹיכֶע בֶּערְג דֶענְכְט מָאל הָאט גִיזוּנְגֶען מֹשֶׁה אוּנ דִיא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אַיין שֵׁיינֶע לוֹיבּ אוּנ קִינִיגְרַייךְ אוּנ גִיוֶועלְטִיקֵייט עוֹז אַיין שְׁטַארְקֵייט צוּא שְׁטַארְקִין אִים אוּנ גַאנְץ הֵייךְ צוּ דֶר הֵייבִּן אִים אַיין אֵייבִּיג שְׁטַארְקֵייט אוּנ גְרוֹיסְקֵייט אַיין בֶּענְשׁוּנְג אוּנ אַיין שֵׁיינֶע גִיזַאנְג לוֹיבּ אוּנ גִיזַאנְג אוּנ פְרֵייד צוּם אַיינְצִיגִין גָאט מִיט קְדוּשָּׁה אוּנ לוֹיבּ אַיין לוֹיטֶער שׁוּנְקֵייט צוּא

יוצר ליום שביעי של פסח

לְכַלָּה רֹן וְהוֹדָיָה · לְצוּר הָעוֹנֶה בַּמֶּרְחַב יָהּ : עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תָּמַךְ בְּמַעְגְּלוֹתָיו אֲשׁוּרַי · שִׁחֵת בַּחֲמָתוֹ צוֹרְרַי · רָאֲתָה עֵינִי בְּשׁוּרַי · קָמַי הֻכְרְעוּ וְשׁוֹרְרַי · צוּר עוֹלָמִים בְּעוֹזְרַי · פָּתַח מִמַּסְגֵּר אֲסִירַי · עוֹיְנַי וּמַפְרִיכַי וְצוֹרְרַי · סֻגְּרוּ הֱיוֹתָם בְּעוֹכְרַי · נֶצַח יְנַצְּחוּהוּ אַדִּירַי · מְלַמְּדַי וּמַשְׂכִּילַי וְסוֹפְרַי :

וְסוֹפְרַי רוֹמְמוּ יְמִין רוֹמֵמָה · כִּי לַיְיָ הַמִּלְחָמָה : יְהוָֹה אִישׁ מִלְחָמָה :

לוֹבֵשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיָן · כֹּחַ וּגְבוּרָה מְזֻיָּן · יוֹדֵעַ וָעֵד וְדַיָּן · טַכְסִיסֵי מַלְכוּת מְצֻיָּן · חָצָה וְדִלֵּג מִנְיָן · זְמַן שִׁעְבּוּד תְּנַיָּן · וּבִרְכוּשׁ מִקְנֶה וְקִנְיָן · הוֹצִיא צִבְאוֹתָיו בְּמִנְיָן · דֶּרֶךְ חוֹמוֹת בִּנְיָן · גְּזָרִים הִסְלִיל בְּעִנְיָן · בְּשׂוּמוֹ מַעֲמַקֵּי יָם · אוֹרַח וּמַסְלוּל מְסֻיָּם :

מְסֻיָּם לְהַעֲבִיר כָּל חֵילוֹ · וַיְנַעֵר בְּאוֹמֶץ גָּדְלוֹ : מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ :

מיוסד ע"פ א"ב

אִבַּד וְשִׁבֵּר וְכִלָּם · בָּאֵשׁ וּבְמַהֲמוֹרוֹת הִפִּילָם · גַּלִּים כִּסּוּ קְהָלָם · דּוֹעֲכוּ כַּפִּשְׁתָּה כֻּלָּם · הֵסִיר אוֹפַנֵּי גַּלְגַּלָּם · וְנִהֲגָם בִּכְבֵדוּת לְהַכְשִׁילָם · זוֹרְמוּ עָבוֹת לְמוּלָם · חֲצָצֶיךָ

(תמך במעגלותיו אשורי) תמך רגלי הפוסעים ללכת בנתיבותיו (שחת הקב"ה (בחמתו) את צוררי (ראתה עיני) נקמה בשורי באויב המביט בי בעין רעה (קמי הוכרעו ושוררי) הקמים עלי והרואים עלי לאויבי (הוכנעו) תחתי (פתח ממסגר אסירי) שהיו סגורים שם (עויני ומפריכי) שונאי המפריכים אותי בעבודת פרך (צוררי) כולם (סוגרו) נמסרו למסגר בית האסורי' בעבור היותם בעוכרי (נצח ינצחוהו אדירי) ט' השרים שלי ותלמידי וסופרי ישבחוהו לנצח : (יי איש מלחמה) (לובש צדקה) מצדקות שישראל עושים עושה הקב"ה מהם מלבוש ולובש בשעה שעושה נקמה באומות (כשרין) זהו שהוא נעשה מהרבה חתיכות ברזל קשורים ועומדים במסמרי ברזל כך הקב"ה קושרן ולובשן (כח וגבורה מזין) והוא מזוין בכח וגבורה (יודע ועד) גם הוא העד ודיין (טכסיסי מלכות) הוא מציין (חצה ודילג מנין זמן שעבוד תנין) תנאי שהתנה עם אברהם שאמר ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה דילג אותו שהתחיל לחשוב מיום שנולד יצחק וחצה את זמן השעבוד כי לא נשתעבדו רק רד"ו שנה (דרך חומות בנין גזרים הסליל בענין) דרך הים עשה כחומה וגזר אותו לגזרים הוליך אותם כאילו היתה דרך כבושה וסלולה (בשומו) תוך (מעמקי ים אורח ומסלול מסוים) דרך כבושה ומסוימת : (מסוים) עשה דרך כבושה ומסוימת (להעביר כל חילו) של ישראל (וינער באומץ גדלו) את (מרכבות פרעה וחילו) (באש כו') הפיל אותם באש ובשוחות עמוקות (גלים כסו קהלם) גלי הים כסו קהלם של מצרים (דועכו כפשתה) כולם כלו כפשתה (זורמו עבות למולם) העננים שטפו מים כזרם בעת עברם בים להומם את מצרים (חציך הלכו לשבלם) אף הברקים שהם חצים שלך הלכו לשבל ולכלם

ל' סמיך כמו יפין (יחזקאל ס ז): (תמך ס') ל"ס תמוך אשורי במעגלותיך (תהלים יז ה) (ראתה עיני בשורי) עפ"ה ותבט עיני בשורי (שם צב יב) ובשורי הוא ענין הבטה (ושוררי) הוא ג"כ ענין הבטה כמו למען שוררי (שם ה ט) (ממסגר) ל' ויתנהו בסוגר (יחזקאל יט ט) ות"י בקולרין (עויני) ל' שונא כמו ויהי שאול עוין את דוד (ש"א יח ט) (ומפריכי) מל' אשר עבדו בהם בפרך (שמות א יד) (סוגרו) ל' וסוגרו על מסגר (ישעיה כד כב) (נצח) לשון לעולם כמו לנצח (ינצחוהו) ל' נגינה ותרגומו לשבחא (תהלים ד א) (אדירי) ראשים שלי כמו ואת האדירים ואת המושלים (ד"ה ב כג) :
(לובש צדקה כשרין) ל"ס (ישעיה נט יז) (כשריון) הוא כמין מלבוש עשוי מברזל ולובשים אותו במלחמה להציל מהכאת חרב (טכסיסי) לשון תיקון (חצה) ל' חצי (תנין) ל' תנאי (חומות) עפ"ה והמים להם חומה (שמות יד כב) (גזרים) עפ"ה לגוזר ים סוף לגזרים (הסליל) ל' כבושה מל' ואורח ישרים סלולה (משלי טו יט) (מסוים) הוא מלשון התלמוד (ב"ב ע"ב פ"ב) רבי אמי דאיקפד הוא דלא סיימום קמיה ופי' הערוך אמרו לפניו שקבלם ולא בירכו לפניו שפירש לגוים (כאש כו') עפה"כ כאש יפילם במהמורות בל יקומו (תהלים קמ יא) (ובמהמורות) פי' בורות עמוקות כמו שמצינו בתלמוד בראשונה היו קוברים אותו במהמורות (ירושלמי מ"ק פ"ג) והרמב"ן פי' מל' המימוש כמו נתמגרו בני מעיים ס"א מתחלף בחי"ת (דועכו) ל' דועכו כאש קוצים (תהלים קיח יב) ופרש"י ענין ניתור וקפילה ממכה להיות ניתר וניתק ממקומו וטעמו כבה וכו' (זורמו) ענין שטף במים (עבות) עננים ועפ"ה זורמו מים עבות וגו' אף חצציך יתהלכו (תהלים עז יח)

לויבן אים איין קול פון לויב אונ פון דאנק מיט שאלונג אונ צו קריינען אים מיט אלע קרוינען צוא קריינען מיט גיזאנג אונ לויבונג אונ דאנקען צום באשעפער וואס מאכט גיראם פון איינגשאפט אונ צוא זאגין מיין שטארקייט אונ מיין דער לויבעניש. אין גאט תמך במעגלותיו ער האט אן גישפארט מיט זיין ווענ מיינע טריט ער האט פאר דארבין מיט זיין גרים צארין מיינע באליידיגער מיינע אויגין האבין גיזעהען אין מיינע לוגערס וואס האבין אויף מיר גיקוקט אויף שלעכץ מיינע פיינט זיינען ווארין גיקניעט אונ אויך מיינע לוגערס דער באשעפער פון אלע וועלטין איז אין מיין הילף ער האט גיעפינט פון פאר שליסונג מיין גיפיינקענגעש מיינע פיינט אונ מיינע ברעכער וואס האבין מיך צוא בראכין מיט שווערע ארבעט אונ מיינע באליידיגער זיינען איבער גיענטפערט גיווארין צום ים ווייל זייא זיינען גיוועזן מיינע באטריבער תמיד טוען אים שטארקין מיט לויב מיינע שטארקע ישראל וואש שטארקין זיך אויף דעם יצר הרע מיינע לערנערס אונ מיינע קלוגע סופרים וסופרי אונ מיינע סופרים טוען דער הייבין גאט פאר דעם עולם אונ זאגין דיא רעכטע האנד פון גאט דאש מיינט מען זיינע חסדים איז ווארין דער הייכט ווארום צוא גאט אין די מלחמה וויא עס שטייט יי איש מלחמה גאט איז איין בעל מלחמה : לובש צדקה ער האט זיך אן גיקלייד מיט צדקה וויא איין פאנצער מיט כח אונ מיט שטארקייט איז ער גיוואפינט ער ווייסט פון אלים

אונ איז איין עדות אונ איין דין ער איז אן גיצירט מיט צירונג פון איין מלכות ער האט גיטיילט דיא פיר הונדערט יאר וואס ער האט גיזאגט צוא אברהם דאס זיינע קינדער וועלין דינען אונ האט איבער גיהיפט דיא צאל אונ עס האט מער גיט גיווערט גלות פון מצרים נאר צוויי הונדערט אונ צעהן יאר אונ מיט פיל גוטץ אונ פיך אונ אנדר גוטץ האט ער אויש גיצויגין זיינע חיילות מיט צאל ער האט צוא שניטין דעם ים אויף שטיקער אונ האט גימאכט איין וועג וויא צווישין צווייא מויערן אין זיין טאן אין דיא טיפעניש פון דעם ים איין גיצייכינטין וועג מסוים עש איז ווארין גיצייכינט דער וועג אין ים צוא מאבין איבער פארין גאר זיין חיל די ישראל אונ ער האט אויס גימישט מיט זיין שטארק אכפערקייט דיא רייט וועגין פון פרעה אונ זיין חיל :

אבד ושבר ער האט זייא גימאכט פאר לירין אונ האט זייא צוא בראכין אונ האט זייא פאר לענט אין פייער אונ אין גריבער האט ער זייא גימאכט פאלין דיא אינדין פון דעם ים האבין צוא גידעקט זייער איין זאמלונג זייא זיינען אלע פאר לאשין גיווארין וויא פלאקס וואש גייט גיך אויש ער האט אפ גיטאן דיא רעדער פון זייערע וועגין אונ האט זיי גיפירט מיט שווערקייט צוא מאכין שטרויכלין זייא זורמו דיא וואלקינס האבין גיגאסין וואסער אקעגין דיא מצרים אונ דיא שטיינער פון דעם ים זיינען גיגאנגען צוא פאר לענדין זייא זייערע פיס איז ווארין איין גיזונקען אין

יוצר ליום שביעי של פסח

הָלְכוּ לְשִׁכּוּלָם · טָבְעוּ בְּבוּץ רַגְלָם · יָשׁוּב בְּרֹאשָׁם
עֲמָלָם · כָּרְעוּ קָרְסוּ בְּנָפְלָם · לְהָסִיר מֵעֲלֵיהֶם צִלָּם :
צִלָּם הוּסַר וְנִזְעֲמוּ · וּבוֹשׁוּ וְגַם נִכְלָמוּ : תְּהוֹמוֹת יְכַסְיֻמוּ :

מִשְׁבָּרֶיהָ נִתְחַטְּאוּ וְגַלִּים · נֶגֶד שָׂרֵי אֱוִילִים · סוֹעֲרִים
הוֹמִים וּמִתְנַטְּלִים · עוֹזְרֵי רַהַב מַפִּילִים ·
פִּגְרֵיהֶם הוּצְעוּ חֲלָלִים · צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת מִסְתּוֹלְלִים ·
קְנוּיִם עָבְרוּ גְאוּלִים · רוֹמְמוּת יְמִינְךָ מַגְדִּילִים · שָׂרִים
מְתוֹפְפִים כַּחוֹלְלִים · תִּשְׁבָּחוֹת וְשִׁירִים וְהִלּוּלִים :
וְהִלּוּלִים לְתוֹחַלְתִּי וְסִבְרִי · וְעַל מְשַׂנְאַי לְהִגְבִּירִי : יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי :

מיוסד עי״ש המחבר שמעון בר יצחק

שֶׁתָּתָה עוֹלָם בְּבִנְיָנְךָ · מָלְאָה הָאָרֶץ קִנְיָנֶךָ · עֶלְיוֹן שַׁמְתָּ
מְעוֹנֶךָ · וְהוֹד וְהָדָר לְפָנֶיךָ · נְעִימוֹת נֶצַח בִּימִינֶךָ ·
בְּצֵאתְךָ לְיֵשַׁע בָּנֶיךָ · רָעֲשׁוּ הָרִים מִפָּנֶיךָ · יָחִילוּ מַיִם
מֵחֲרוֹנֶךָ · צֶדֶק מָלְאָה יְמִינֶךָ · חֵיל וָיֶשַׁע לַהֲמוֹנֶךָ ·
קַנָּא וְנוֹקֵם לְשׂוֹטְנֶיךָ · כִּי תָּמְכָה יְמִינֶךָ :
יְמִינְךָ הַגְּבִירָה שׂוֹנְאֶיךָ לַהֲרוֹס · וְאוֹתִי בֶּאֱמוּנָה לְאָרוֹס : וּבְרוֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרוֹס :

מיוסד עי״ש תשר״ק

תַּלְמִיד לוֹמֵד וּמְלַמְּדוֹ · שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל וּפְקִידוֹ · רֹכֵב סוּסוֹ וּפִרְדּוֹ · קָרוֹב
וְגוֹאֲלוֹ וְדוֹדוֹ · צָעִיר וְיָשִׁישׁ וּמְכַבְּדוֹ · פּוֹעֵל וְאִכָּר וְצִמְדּוֹ · עָשִׁיר
וְרֵעוֹ וִידִידוֹ · שָׂכִיר וְשׁוֹכֵר וּמְשַׁחֲדוֹ · נָדִיב וְנִינוֹ וְנֶכְדּוֹ · מְשָׁרֵת אֲדוֹנוֹ וְעַבְדּוֹ ·
לַאֲבַדּוֹן הוּרַד כְּבוֹדוֹ · הַפֶּרַע וְכָל הַבָּא בְיָדוֹ :
בְּיָדוֹ כָּל חֵיל מִצְרַיִם · בָּאוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם : וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם :

לָכְדוּ פְּנֵי תְהוֹמוֹת · כָּאֶבֶן נִתְחַבְּאוּ מֵימוֹת · יָשְׁרוּ מְסִלּוֹת רָמוֹת · טִירוֹת גְּבוֹהוֹת

אותם (טבעו בבוץ רגלם) טבעו ושקעו רגלם בטיט לח (כרעו) המצריים (קרסו) נכפפו (בנפלם) (להסיר מעליהם צלם) המגין שלהם שהיה מצל ומסיך עליהם :
(משבריה נתחטאו וגלים נגד שרי אוילים) מים של ים וגליו נתחטאו ונזדקו נגד שרי אוילים (עוזרי רהב מפילים) ומפילים אשר של מצרים וסייעתו (שרים) המשוררים (מתופפים) מקישות בתופים (כחוללים) כמו במחול והאומרים (תשבחות וגו׳) ונותן ט׳ (שתתה עולם בבנינך) יסדת את העולם בעת בנית אותו :
(רכב) מושך עגלה (ואכר) עובד אדמה (וצמדו) וצמד בקר שלו (ושוכר) את הפועל (ומשחדו) מוסיף זריז במלאכה הוא משחדו [illegible] (ומשרתו) [illegible] (ונכדו) קנין כספו (וברוח אפיך נערמו מים) ואז (לכדו פני תהומות) המים אשר על פני תהום נלכדו ונתאחזו כאחד ולא יצאו חוצה להגלות (כאבן נתחבאו מימות) המים נתחבאו כאבן הנופל במים אשר יכוסה מעיני האדם (ישרו מסלות רמות) המים נעשו כמסלה ישרה

(לשכלם) ל׳ אבל כמו נאמר שכולתי שכלתי (בראשית מג יד) (בבוץ) לשון טיט כלא ועפ״כ המכשו בבוץ רגליך (ירמיה לח כב) (כרעו קרסו) עפ״ס קרסו כרעו יחדו (ישעיה מו ב) וקרסו הוא ענין כפיפה מל׳ קרסי זהב שהיו כפופים כדאמרי׳ לאחבם בלולאות(צלם) צל המגין עליהם (ונזעמו) ל׳ זעם וכעס כמו יזעמוהו לאומי׳ (משלי כד כד) (משבריה נתחטאו) ע״פ הכתוב משברים יתחטאו(איוב מא כז)ומשברים כן יקראו גלי הים ע״ש שנראין כמשברים את הים ואף הם יושברו מעצמם או לפי שמשבריי לב האדם (שרי אוילים) כנוי למצרים עפ״ס אך אוילים שרי צוען (ישעיה יט יא)(מתנטלים) מתנשאים (מסתוללים) כנוי למצרים עפ״ס עודך מסתולל בעמי (שמות ט יז) ותרגומו כביש ליה לעמי והוא מגזרת מסילה (רש״י) (קנוים) תואר לישראל ע״ש שלקח אותם לו לעם עפ״ס עם זו קנית (שרים) ל׳ משוררים (מתופפים) ל׳ תוף (כחוללים) ל׳ ושרים כחוללים (תהלים פז ז) ותרגומו ואמרי שירה על תגיה :
(שתתה) לשון יסוד מלשון והיו שתותיה מדוכאים (ישעיה יט י) (לאמונה לארוס) עפ״ס וארשתיך לי באמונה (הושע ב כב): (ואכר וצמדו) עפ״ה ונפצתי בך אכר וצמדו (ירמיה נא כג) (הפרע) תואר לפרעה מלך מצרים ככתוב (ירמיה מד ל) הנני נותן את פרעה חפרע מלך מצרים ופירש״י תו״ס זו במקום ה״א (לכדו פני תהומות כו׳) עפ״ס כאבן מים יתחבאו ופני תהום יתלכדו (איוב לח ל) (ישרו מסלות רמות כו׳) עפ״ס ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה

מוִיזְעֶכְץ גָאט הָאט אוּם גִיקֶערְט זַייעֶר מִידִיקַייט אוֹיף זַייעֶר קָאפּ זַייא הָאבִּין גִיקְנִיעֶט אוּנ פַאר קְרִימְט אִין זַייעֶר פַאלִין אוּנ עֶר הָאט אָפּ גִיטָאן פוּן זַייא זַייעֶר שָׁאטִין צלם הוסר זַייעֶר שָׁאטִין אִיז וָוארִין אָפּ גִיטָאן אוּנ זַייא זַיינֶען וָוארִין דֶער צֶערִינְט פוּן גָאט אוּנ זַיינֶען פַאר שֶׁעמְט גִיוָוארִין דִיא אָפּ גְרוּנְדִין הָאבִּין זַייא צוּא גִידֶעקְט משברים נתחטאו דִיא אִינְדִין פוּן דֶעם יַם הָאבִּין גִישְׁטוּרִימְט אוּנ גִבְרוּמְט אוּנ הָאבִּין זִיךְ דֶער הוֹיבִּין אַקֶעגִן דִיא נַארִישֶׁע הֶערִין פוּן מִצְרַיִם דִיא הֶעלְפֶער פוּן מִצְרַיִם דָאשׁ אִיז זַייעֶר שַׂר הָאבִּין זַייא גִימַאכְט פַאלִין זַייעֶרֶע טוֹיטֶע גוּפִים זַיינֶען גִיוָוארִין אוֹישׁ גִישְׁפְּרַייט וְויא דֶער שְׁלָאגֶענֶע זַייא זַיינֶען וָוארִין אַיין גִיזוּנְקֶן וְויא בְּלַייא דִיא מִצְרַיִם וָואשׁ הָאבִּין גִישְׁפֶּעט פוּן יִשְׂרָאֵל אוּנ יִשְׂרָאֵל וָואשׁ גָאט הָאט זֵיי אוֹישׁ גִילֵייזְט אוּנ גִיקוֹיפְט זַיינֶען אִיבֶּר גִיפָארִין אִיבֶּר דֶעם יַם דָאשׁ הוֹיכְקַייט פוּן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט טוּעֶן זַייא גְרַייסִין דִיא זִינְגֶער פוּן יִשְׂרָאֵל הָאבִּין גִיפוֹיקְט אוּנ גִיטַאנְצְט אוּנ הָאבִּין גִילוֹיבְּט מִיט שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת צוּ גָאט והלולים אוּנ לוֹיב הָאבִּין זֵיי גִיגֶעבִּין צוּא גָאט וָואשׁ עֶר אִיז מַיין הָאפוּנְג אוּנ אוֹיף מַיינֶע פַיינְט הָאט עֶר מִיךְ גִישְׁטַארְקְט גָאט דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִיז בַּאשַׁיינְט מִיט קְרַאפְט זַיא הָאט גִיגְרוּנְד פֶעסְט דִיא וֶועלְט מִיט

דַיין טָאן בּוֹיעֶן זַיא עֶשׁ אִיז דָר פִילְט גִיוָוארִין דִי עֶרְד מִיט דַיין בַּאשֶׁעפְנִשׁ אִין אוֹיבֶּערְשְׁטִן הִימְל הָאסְטוּ גִטָאן דַיין וואנוּנְג אוּנ שׁוֹינְהַייט אוּנ לוֹיב אִיז צוּא פַאר דִיר אַיין זִים אַייבִּיג לֶעבִּין אִיז אִין דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִין דַיין טָאן אַרוֹישׁ גַיין צוּא הֶעלְפִין דַיינֶע קִינְדֶער הָאבִּין דִיא בֶּערְג גִשְׁטוּרֶעמְט פַאר דִיר דִיא וַואסְרִין הָאבִּין גִיצִיטֶערְט פוּן דַיין גְרִים צָארִין דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִיז גִיוֶועִן פוּל מִיט צְדָקָה צוּא הֶעלְפִין מִיט קְרַאפְט צוּא דַיין פָאלְק דוּא בִּיסְט גִיוֶועִן אַיין מְקַנֵּא אוּנ הָאסְט גִיטָאן אַיין נְקָמָה צוּא דַיינֶע קְרִיגֶער אוּנ אִין מִיר הָאסְטוּ גִיטָאן דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אוּנְטֶר לֶעהְנֶען ימינך דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט אִיז וָוארִין גִישְׁטַארְקְט דַיינֶע שׂוֹנְאִים צוּ פִירִין זֵיי אוּנ מִיךְ מְקַדֵּשׁ צוּא זַיין מִיט דַיין הַיילִיגֶע אֱמוּנָה אוּנ מִיט דַיין פִיל הֶערְשַׁאפְט הָאשְׁטוּ צוּא בְּרָאכִין דַיינֶע פַיינְט תלמיד דֶער תַּלְמִיד וָואשׁ לֶערִינְט אוּנ זַיין לֶערְנֶער דָאשׁ מַיינְט מֶען פוּן דֶעם גְרֶעסְטִין בִּיז דֶעם קְלֶענְסְטִן אוּנ אַזוּ רֶעכִינְט דֶער פַּייטָן וַוייטֶר · דֶעם שׁוֹטֵר אוּנ דֶעם גִיוֶועלְטִיגֶער אוּנ זַיין פָּקִיד דֶעם רַייטֶער אוּנ דָאס פֶערְד אוּנ דָאשׁ טֵיל אַייזִיל דֶער קָרוֹב אוּנ זַיין אוֹיס לֵייזֶער אוּנ זַיין פֶעטֶער דֶער יוּנְגֶער אוּנ דֶער אַלְטֶער אוּנ זַיין גִיעֶרְלִיכְשְׁטֶער דֶער וֶוערְקְס מַאן אוּנ דֶער עוֹבֵד אֲדָמָה אוּנ

יוצר ליום שביעי של פסח

כחומות · חזום מלכי אדמות · זעו ונתפלצו באימות · ונתנו לאל רוממות · הנותן עוז ותעצומות · דקדק בצרים נקמות · גבר והשבירת מלחמות · בארץ שם שמות · אדרוהו שירות נעימות :

נעימות לשבח ולעדוף · בהפילו צר לנדוף : אמר אויב ארדוף :

מיוסד ע"פ א"ב

אויבים נחלקו לכתות · בהשאת פתן לפתות · גבור המפליא אותות · דרכם ובעטם כגתות · הכם בתחלואי מיתות · וכלם בנגף לכתות · זדים עורכי חניתות · חגורי חרבות וקשתות · טורפו במכמורי רשתות · יין החמה לשתות · כזכרך שבועת בריתות · לצרה נשגבת לעתות :

לעתות בצרה נמצאת למו · ובעזים השלכו צרימו : נשפת ברוחך כסמו :

מי ים סוף הוצפו · נבכיהם לראשם צפו · סלית צרים ונשטפו · עברה וזעם נאפפו · פחים לרגלם הוקפו · צירים אחזום ונהדפו · קלעו נפשם ונגפו · ראו ופניהם חפו · שברו עצמותם ושפו · תנופת שוא הונפו :

הונפו והומכו חללים · וקול השמיעו גאולים : מי כמכה באלים :

בית לוי

(שם) כמ"ן שמאל לשון שימה (משמות) ל' שממה (אדרוהו) מל' אדיר במרום (ולעדוף) ל' העדפה מל' ואם כל העודף (שמות טז כג) (לנדוף) ל' דחיפה כמו כהנדוף עשן תנדוף (תהלי' סח ג) (בהשאת) כמו בהססת מלשון אל ישיא אתכם (פתן) תואר לפרעה שהכונה תנין ופתן (לפתות) מל' וכי יפתה (לכתות) לשון שבירה: (טורפו) ל' אריה טורף (במכמורי רשתות) מל' כתוא מכמר (ישעיה נא כ) ופי' מכמר הוא רשת שלוכד והוא מין רשת גדול אשר נלכד בו התוא שהוא שור הבר :

(לעתות בצרה נמצאת למו) עפ"ש עזרה בצרות נמצא מאד (תהלים מו ב) (ובעזים) כמו ובמים עזים (נבכיהם) ענין מרוצת המים מל' נבכי ים (איוב לח טז) (סלית) ל' דריכה כמו סלה כל אבירי (איכה א טו) (נאפפו) ל' סבוב כמו אפפוני חבלי מות (תהלים קטז ג) (פחים) ל' רשת (צירים) מל' צירי יולדה (קלעו) לשון השלכה ועפ"ש ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע (שמואל א כה) (חפו) מל' ופני המן חפו (אסתר ז ח) ותרגומו אתחפיאו בהתא (ושפו) ענין הנתקה ממקומו כמו שפירש"י על ושפו עצמותיו (איוב לג כא) (תנופת שוא הונפו) עפ"ש להנפה גוים בנפת שוא (ישעיה ל כח) ופרש"י בהנפה שלא להועיל להם והם סבורי' להועיל (הונפו) תנופה למעלה (והומכו) ל' השפלה מלשון והומכו בכל

מטה לוי

ורמה גבוה מכל העולם (שירות גבוהות כחומות) ונצבו כמו נד וחומה גבוה של שירות וכאשר (חזו מלכי אדמות) את המים שקמו כחומה אז (זעו ונתפלצו באימות ס') (בארץ) מצרים (שם שמות ובני ישראל (אדרוהו שירות נעימות) : (נעימות לשבח ולעדוף) ולהרבות שבח (בהפילו צר לנדוף) בעת שהפיל את הצר ודחק אותו וכאשר (אמר אויב ארדוף) אז (אויבים נחלקו לכתות) לרדוף אחר ישראל בהרבה כתות ומשורות (בהשאת פתן לפתות) בעצת פרעה שנקרא פתן שפתה אותם ללכת אתו והקב"ה (גבור המפליא אותות דרכם כו') היה דורך ובועט אותם כדורך ענבים בגת (לצרה נשגבת לעתות) החזקת לעתות בצרה : (לעתות בצרה נמצאת למו) כשהיה עת צרה לישראל אז נמצאת להם להושיע אותם (ובעזים) ובמים עזים וחזקים השלכו צרימו : (מי ט' נבכיהם) מרוצת המים (לראשם צפו) צפו על ראשם (סלית צרים) דרכת על מצרים (ונשטפו) (עברה וזעם נאפפו) סבבו אותם עברה וזעם (פחים) רשת (לרגלם הוקפו צירים אחזום) כאב כצירי יולדה (ונהדפו) (קלעו נפשם) השלכו נפשם (ונגפו) (ראו ופניהם חפו) כסתה כלימה פניהם (שברו) עצמותם ולא די להם בזה אלא (ושפו) נתקו ממקומם

(תנופת שוא הונפו) למעלה כדי להראות קלונם ולא לגדולה והתנשאות : (הונפו) למעלה ואחר התנופה (והומכו) ונפלו וירדו למטה (חללים וקול השמיעו גאולים) באמרם (מי כמוכה באלים) :

זיין פאר אקסין דער רייכער אונ זיין גיזעלין אונ זיין גיליבטער דער נידונגינער אונ דער וואס האט גידונגען אים אונ האט גיגעבין אים שוחד ער זאל גוט ארבעטין דער האר אונ זיינע קינדער אונ אייניקליך דער דינער אונ זיין הער צוא פאר לירונג איז ווארין גנידערט דער כבוד פון פרעה אונ אלע וואס זיינען גיקומען מיט אים מיט זיין מאכט האט ער גיבראכט נאר דש חיל פון מצרים אין פייער אונ אין וואסר אונ מיט דם ווינט פון דיינע נאז לעכער זיינען ווארין גיהויפינט דיא וואשער פון דעם ים לוכדו זייא זיינען ווארין באצוואונגען די אפ גרונדין אזוא וויא אשטיין זיינען הארט גיווארין דיא וואסערין זייא האבין גירעכט פארטיגט הויכע שטעגין ווארום דיא וואסערין זיינען גיווארין ; ויא אהויכר מויער אונ אויף זיי איז גיווארין אוועג דען האבין דאש גיזעהן מלכים פון דר ערד ווינען זיי פאר וואגילט אונ דר ציטערט גיווארין מיט פארכט אונ האבין גיגעבין צוא גאט דר הייבונג וואש ער גיט כח אונ שטארקייט ער האט מדקדק גיוועזן אין די באלידיגער צוא טאן אין זיי נקמות ער האט זיך גישטארקט אונ האט פאר שטערט זייערע מלחמות אונ אין זייער לאנד האט ער גיטאן פר וויסטונג דען האבין די ישראל גישטארקט גאט מיט זיסע גיזאנג נעימות זיסע לויב האבין זייא גיטאן מערין אז גאט האט גימאכט פאלין דעם באלידיגער צו פאר שטויסין אים פרעה האט גיזאגט איך וועל נאך יאגין אויבים דיא פיינט זיינען צוא טיילט גיווארין צו כתות פון וועגין דעם אן רייצונג פון דעם פייזין שלאנג דאש איז פרעה דער שטארקער גאט וואס מאכט וואונדערליכע צייכין ער האט זיי צוא טראטין וויא קעלטער פון ויין ער האט זייא גישלאגין מיט קריינקשאפט פון טויט אונ האט זיי פארלענט אונ צו שטויסין מיט פלאג די מוטווילגע מצרים וואש האבין אן גיגרייט שפיזין אונ זיינען גיוועזין אן גיגורט מיט שווערדין אונ בויגנס זיינען ווארין פאר צוקט אין זייער נעץ צו טרינקן דעם צארנדיגין ויין אין דיין טאן גדיינקען דיא שבועה פון דיא אבות האסטו דיך גישטארקט צוא העלפין דיא ישראל אין זייער איינגשאפט לעתות אין דער עת צרה ביסטו ווארין גיפונן צו זיי אונ אין די שטארקע וואסערין זיינען גיווארפין גיווארין זייערע באלידיגער דו האשט גווייעט מיט דיין ווינט אונ האשט צוא גידעקט זייא מי ים סוף זייא זיינען פאר פלייצט גיווארין מיט דעם וואסער פון דעם ים סוף זייערע קוואלן האבין גיפלייצט אויף זייערע קעפ דוא האשט גיטראטין דיא באלידיגער אונ זייא זיינען פאר פלייצט גיווארין מיט גרים צארין פון גאט זיינען זייא ווארין ארום גרינגילט נעצין איז ווארין גינעהנט צוא זייערע פיס ווייטיג האט זייא באגריפט אונ זייא זיינען ווארין פאר שטויסין זייערע לייבער זיינען גיפלאגט אונ פאר ווארפין גיווארין דאש האבין זייא גיזעהן אונ זייער פנים איז פאר שעמט גיווארין זייערע ביינער זיינען צוא בראכין אונ צוא מאלין גיווארין הונפו אין פאלש אויף הייבונג זיינען זייא אויף גיהויבין גיווארין די מצרים זיינען אויף גיהויבין גיווארין אונ אראפ גידרפט דער שלאגענער הייד אונ די אויש גלייזטע ישראל האבין גימאכט הערן

מיוסד ע"פ שם המחבר שמעון בר יצחק

שַׁלִּיט חָסִין וְנוֹרָא · מְאֹד סְבִיבָיו נִשְׂעָרָה · עֲלִיּוֹת בַּמַּיִם קֵרָה · וְשׁוֹמֵעַ וּמַאֲזִין עֲתִירָה · נַעֲרָץ בִּקְדוֹשֵׁי טָהֳרָה · בְּקֹדֶשׁ נֶאְדָּר לְתִפְאָרָה · רוֹפֵף עַמּוּדִים בִּגְעָרָה · יָרוּץ דְּבָרוֹ מְהֵרָה · צְבָאוֹתָיו אֵין לְשַׁעֲרָה · חָשִׁים בְּמִשְׁלַחְתּוֹ לִמְהֵרָה · קַנּוֹא וְנוֹקֵם בְּעֶבְרָה · וּמֵחִישׁ עֶזְרָה בַּצָּרָה :

בַּצָּרָה גְּנַנְתָּם וַתְּפַלְּטֵמוֹ · וּבְפוֹרְכֵיהֶם רָאוּ עֵינֵימוֹ : נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תְּהוֹם זְרָקָן לְיַבֶּשֶׁת · שׁוּר זוּ בְּפִגְרֵי חֲשׂוּפֵי שֵׁת · רוֹעֶדֶת תֵּבֵל וּמַרְגֶּשֶׁת · קִבְרָם אֵינָהּ מְבַקֶּשֶׁת · צוֹוַחַת וּפָתְחָה בְּאֶרֶשֶׁת · פָּחֲדָה מֵהִכָּלֵם בְּבוֹשֶׁת · עֵת לְדִין מִתְבַּקֶּשֶׁת · שִׂיחַ מָה רוֹחֶשֶׁת · נִזְכֶּרֶת הֶבֶל וְנִרְעֶשֶׁת · מִקֶּדֶם נֶאֱרֶרֶת וְנֶחֱלֶשֶׁת · בִּרְאוֹתָהּ יְמִינְךָ מְאֻשֶּׁשֶׁת · אָז עָרְבָה לָגֶשֶׁת :

לָגֶשֶׁת לִבְלוֹעַ אוֹם הַלָּזוּ · וִידִידִים עָבְרוּ וְגָזוּ : נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ :

לֹא כְמַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם · כִּי אִם בְּחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם · יָדַעְתָּ לְכָל אוֹיְבֵיהֶם · טוּבְךָ וְחַסְדְּךָ עֲלֵיהֶם · חוֹק שְׁבוּעַת אֲבוֹתֵיהֶם · זָכַרְתָּ לִפְדוֹתָם מִמְּעַנֵּיהֶם · וּבְעַמּוּד עָנָן לִפְנֵיהֶם · הוֹלַכְתָּ וְנִהַלְתָּ שִׁבְטֵיהֶם · דָּתְךָ הוֹדַעְתָּ לָהֶם · גְּבוּרוֹת פָּעַלְתָּ לִמְעַנֵּיהֶם · בַּעֲשׂוֹתְךָ נוֹרָאוֹת לְעֵינֵיהֶם · אֲפָפוּ חִתַּת כָּל שׁוֹמְעֵיהֶם :

מי כמוהו (שליט חסין ונורא מאד סביביו נשערה) ברוח סערה יפיץ אותם (עליות במים קרה) עשה תקרת עליותיו במים כי המים העליונים אשר מעל השמים הם כתקרה לעליה (נערץ בקדושי טהרה) הוא אל אמיץ בחבורת עדת מלאכים הקדושים והטהורים (רופף עמודים בגערה) כשגערה השמים והקרישם היו רופפים ונער בהם ועמדו ביושר ונתחזק (ירוץ דברו מהרה) שכל דבור שיצא מפי הקדוש ב"ה מיד נעשה : (מצרה גננתם) בעת צרה היית מגין עליהם (ותפלטמו) והצלת אותם (ובפורכיהם) ובהשעבדים עמהם בפרך (ראו עינימו) ראו עיניהם נקמה בהם: (תהום זרקן) הים היה זורק למצרים (ליבשת) בכדי (שור זו בפגרי חשופי שת) שישובו ויביטו ישראל שנקראו עם זו בפגרי מצרים שנקראו חשופי שת (רועדת תבל ומרגשת) הארץ היתה רוגשת ומרעדת (קברם אינה מבקשת) ולא רצתה לקבל פגרי מצרים בקבורה (צוחה ופתחה בארשת) פתחה בדבור של טענה ואמרה שהיא (פחדה מהכלם בבושת) יראה אולי תענש בדין שמים ותהיה לכלימה לפני הדין ואמרה (עת לדין מתבקשת שיח מה רוחשת) איך ירחשו שפתיה לדבר כי היא (נזכרת) עונה מה שקבלה את דמי הבל (ונרעשת) כי מקדם בעת שקבלה דמי הבל כבר נארררת לכך (ונחלשת) גם עתה מלקבל אותם ואח"כ (בראותה כי ימינך מאוששת) ימינך מתגברת ומתחזקת בשבועה שלא תענש על זאת אז (ערבה) נפשה (לגשת) לבלוע פגריהם אז התחייבה האדמה (לגשת לבלוע אום הלזו) לבלוע את מצרים (וידידים) וישראל שהם ידידים (עברו וגזו) עברו וחלפו (נחית בחסדך נהגת ט') נהגת עם זו בחסדך : (לא כמעשה ידיהם כי אם ט') (חוק) המילה וגם שבועת אבותיהם זכרת כדי (לפדותם ממעניהם בעשותך נוראות לעיניהם) אז (אפפו חתת) סבבו חיל ורעדה את כל שומעיהם :

יקשלון (איוב כד כד) : (חסין) חזק כמו וחסון הוא כאלונים (עמוס ב ט) (מאד סביביו נשערה) עפ"ה וסביביו נשערה מאד (תהלים נ ג) (עליות במים קרה) עפ"ה המקרה במים עליותיו (שם קד ג) (עתירה) תפלה מל' ויעתר יצחק (נערץ ט') עפ"ה אל נערץ בסוד קדושים רבה (שם פט ח) (ירופף ט') עפ"ה עמודי שמים ירופפו ויתמהו מגערתו (איוב כו יא) (צבאותיו אין לשערה) עפ"ה היש מספר לגדודיו (איוב כה ג) (חשים במשלחתו למהרה) כענין השולח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו (תהלים קמז טו) וכענין ימהר יחישה מעשהו (ישעיה ה יט) (ומחיש עזרה) כמ"ש עזרה בצרות נמצא מאד (תהלים מו ב) (גננתם) לשון הגנה כמו וגנותי על העיר הזאת (ישעיה לז לה) (ותפלטמו) לשון הצלה כמו מפלטי מאויבי (שם לא ה) (ובפורכיהם) תואר למצרים עפ"ה אשר עבדו בהם בפרך : (שור) ל' הבטה מלשון אשורנו (זו) תואר לישראל עפ"ה עם זו קנית (חשופי שת) כנוי למצרים עפ"ה וחשופי שת ערות מצרים (ישעיה כ' ד') (ומרגשת) מל' למה רגשו גוים (בארשת) ל' דבור כמו וארשת שפתיו (תהלים כא ג) (מאוששת) לשון חוזק מל' זכרו זאת והתאוששו (ישעיה מו) (ערבה) ענין התחייבות כמו כי מי הוא זה ערב את לבו לגשת אלי (ירמיה ל כא) (וידידים) תואר לישראל (מנחות דף נג ע"ב · ספרי וזאת הברכה · ערכי הכנויים אות יו"ד) : (אפפו) ל' היקף וסבוב כמו אפפוני חבלי מות (תהלים קטז ג) (חתת) ענין חיל ורעדה כדכתיב פירא חתת

איין קול אונ האבין גיזאגט וועד איז אזו וויא דוא גאט אין די שטארקע מלאכים שליט איין גיוועלטיגער אונ איין שטארקער אונ איין פארכטיגער גים שטורעמט זייער ארום אים אין דער וואסר האט ער גבעלקינט דיא ערד וויא אבוידעם אונ ער הערט אונ פאר נעמט דיא תפלות ער איז גישטארקט צווישין די היילינגע אונ ריינע מלאכים מיט היליקייט ווערט ער גישטארקט אונ בארימט ער מאכט שלאף דיא זיילין פון דעם הימל מיט זיין גישרייא זיינע רייד לויפין גיך אונ ווערין תיכף מקוים זיינע מלאכים קען מען ניט משער זיין וויא פיל זייא זיינען זייא איילין גיך אין זיין שליחות ער איז זיך מקנא אונ טוט אנקמה אין דיא רשעים מיט גרים צארין אונ ער איילט הילף אין איינגשאפט בצרה אין זייער איינגשאפט האסטו זיי באשיצט אונ האסט גמאכט אטרינן זיי אונ אין די מצרים האבין זייערע אויגין ג'זעהען איין נקמה דוא האסט גינייגט דיין רעכטע האנט האט זייא דיא ערד איין גישלונגען דער אף גרונד האט זייא ארויש גיווארפין אויף דער טריקענעש כדי דיא ישראל זאלין זעהען די טויטע לייבר פון די מצרים וואש קומן ארויש פון ים וואש ער האט אנטפלעקט דיא שאנד פון זיין פאטער נח דיא ערד האט גיציטערט אונ גשטורעמט אונ האט ניט גיוואלט זייא זאלין באגראבין ווערין אין איר זייא האט גישריען אונ האט גירעט דאש זיא פארכט זיך זיא זאל ניט פאר שעמט ווערין אין דער צייט אז גאט וועט באגערין פון איר איין דין וואס וועט זיא קענען ריידן דען זיא גידיינקט פון פריער דאש זיא איז גישאלטין אונ שלאף גיווארין ווייל זיא האט מקבל גיוועזן דאש בלוט פון הבל אבער אז זיא האט גיזעהן דאש דיין רעכטע האנט איז גישטארקט מיט איין שבועה אז דוא וועסט זיא ניט שטראפין דער פר דערנסט מאל האט זיא גיגלוסט צוא גינעהענען לגשת צוא גינעהענען אונ צוא איין שלינגען דאש דאזיגע פאלק דיא מצרים אונ דיא גליבטע ישראל זיינען איבער גפארין דעם ים דוא האסט גיפירט מיט דיין גינאד דאס דאזיגע פאלק לא כמעשה דוא האשט עס ניט גיטאן וועגין אירע גוטע מעשים נייערט פון וועגין דיין גינאד דוא האס גימאכט וויסין צוא אלע זייערע פיינט דאש דיין גוטקייט אונ גינאד איז אויף זייא דיא שבועה וואש דוא האשט גישווארין צוא זייערע עלטערין האשטו גדיינקט צו אויש לייזן זייא פון זייערע

פיינער

יוצר ליום שביעי של פסח

שׁוֹמְעֵיהֶם מִשְּׁמַנָּם יֵרָזוּן · וּבְעָתָה וּפַלָּצוּת יֹאחֵזוּן : שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן :

מיוסד ע"פ א"ב עד אות פ"ם

אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים וְנִסִּים · בְּהוֹצִיאֲךָ מִפֶּרֶךְ אֲנוּסִים · גָּאַלְתָּ
בִּזְרוֹעַ חוֹסִים · דְּרוֹר קָרָאתָ לַעֲמוּסִים · הוֹצֵאתָם
בִּרְכוּשׁ שָׂשִׂים · וַיְנַצְּלוּ אֶת אֶרֶץ חֲנֵסִים · זֵידוֹנִים וְשָׂרֵי
מִסִּים · חֵילָם בְּרַגְלָם רְמוּסִים · טָבְעוּ וְצָלְלוּ פַּתְרוּסִים ·
יַמִּים עֲלֵיהֶם מְכַסִּים · כִּקְדוֹחַ אֵשׁ הֲמָסִים · לָבְשׁוּ
חֲרָדוֹת מַכְעִיסִים :

מַכְעִיסִים יָשְׁבוּ בָּדָד לָדוֹם · כִּי נִכְרְתוּ צָרִים מֵהֲדוֹם : אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם :

מיוסד ע"פ א"ב

אַלּוּפֵי אֲדוּמִים וּמוֹאָבִים · בִּרְעָדָה וּבִדְאָגָה כּוֹאֲבִים ·
גָּרֵי כְנַעַן וְהַיּוֹשְׁבִים · דּוֹמוּ בְּמַפּוֹלֶת לְהָבִים ·
הַגּוֹי הָעַז הַחֲשׁוּבִים · וּמַמְלְכוֹת אֶשְׁכָּרִים מְשִׁיבִים ·
זְעוּכִים רְמוּסִים וְנִסְחָבִים · חֲשׁוּכִים וְכַפִּשְׁתָּה כָּבִים ·
טְבוּעִים בְּגַלֵּי רְהָבִים · יִמְתְּקוּ לָמוֹ רְגָבִים · כְּמוֹ כֵן גַּם
הֵם נֶחֱרָבִים · לְיוֹם תּוֹכֵחָה קְרוֹבִים :

קְרוֹבִים וּרְחוֹקִים אָחֲזוּ בְעָתָה · וְצוּר עִתְּדָם לִמְחִתָּה : תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה :

מֵרוֹמְמוּתְךָ נָדְדוּ עַמִּים · נוֹאֲלוּ שָׂרִים וַחֲכָמִים · שָׂמוּ יָד
לְפֶה וְנֶאֱלָמִים · עֲגוּמִים בְּפָנִים נִזְעָמִים · פֶּן

וזירלא (איוב ז כא) (משמנם ירזון) פע"ס ומשמן בשרו ירזה (ישעיה יז ד) (ובעתה) לשון חרדה כמו בעתיך צמתתוני (תהלים פח יז) (ופלצות) הוא ג"כ לשון חרדה כמו פלצות בעתתני (ישעיה כא ד) (לעמוסים) תואר לישראל ע"ש העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (וינצלו) תרגומו ורוקינו (חנסים) תואר למצרים ע"ש שחנס מגבול מצרים היא · כמ"ש ומלאכיו חנס יגיעו (ישעי' ל ד) (זידונים) ע"ש כי הזידו עליהם (נחמיה ט י) ופירש"י כי הרשיעו עליהם (חילם) רכושם כמו ברך ה' חילו ותרגומו נכסוהי (דברים לג יא) (פתרוסים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים וגו' ואת פתרוסים וגו' (בראשית י יג) (כקדוח אש המסים) ל"ס (ישעיה סד א) ופירש"י כקדוח אש את דבר הנמס מלפניו וכו' כל זה עשים במצרים ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד (שמות ט) (בדד) יחידי ופע"ס ישב בדד וידום (איכה ג כח) (צרים) כנוי למצרים שצרו לישראל (מהדום) כנוי לארץ ע"ה והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (דומו) ל' דומה יושבי אי (ישעיה כג ב) ופרש"י התאבלו ושבו דומם (להבים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים וגו' ואת להבים וגו' (בראשית י יג) (הגוי העז) תואר למצרים ע"ה לעוז במעוז פרעה (ישעיה ל ב) (אשכרים) תשורה ודורון כמו אשכר יקריבו (תהלים עב י) (זעוכים) מל' ימי זעכו (איוב יז א) ופרש"י נקפצו (ונסחבים) ל' גרירה כמו אם לא יסחבום (ירמיה מט כ) ופ"י יגררון (חשוכים) פחותים כמו בל יתיצב לפני חשוכים (משלי כב כט) כי כמו שנקראו השרים חורים מל' חיור ולובן כן יקראו הפחותים חשוכים מלשון חשך ושחרות (וכפשתה כבים) עה"כ דועכו כפשתה כבו (ישעיה מג יז) (בגלי) בגלי הים (רהבים) תואר למצרים עה"כ אזכיר רהב ובבל (תהלים פז ד) ופרש"י את מצרים ואת בבל (ימתקו למו רגבים) עה"כ וזאת לקברות יובל וגו' מתקו לו רגבי נחל (איוב כא לב לג) (ליום תוכחה) עה"כ יום צרה ותוכחה (ישעי' לז ג) (בעתה) חרדה כמו לעת מרפא והנה בעתה (ירמיה ח טו) (עתדם) העמידם כל עתודים ועתודי שאינם לאן פתרונו דבר שאינו עומד לבד (עכ"ל הראב"ן) (למחתה) ל' פחד כמו לשחוק ולמחתה (ירמיה מח) (נואלו) ל' שטות כמו נואלו שרי צוען (ישעיה יט יג) (ונאלמים) ל' אלם (עגומים) ענין דאבה מלשון עגמה נפשי לאביון (איוב ל כה) ובדרז"ל עגמת נפש (בפנים נזעמים) ל"ס (משלי

(שומעיהם) האומות ששמעו מפלתם (משמנם ירזון) נעשו כחושים משומן שלהם בעבור הפחד (ובעתה ופלצות יאחזון) כמ"ש (שמעו) ומה שמעו העמים (אותות ומופתים ונסים) שעשית לעמך (בהוציאך) אותם (מפרך אנוסים) שהיו אנוסים לעבודת פרך (דרור קראת לעמוסים) לישראל העמוסים מני בטן (וינצלו את ארץ חנסים) והריקו את מצרים (זידונים) אשר הרשיעו עליהם (ושרי מסים) ושרים שנוגשים מהם המס של העבודה את כלם הריקו (חילם ברגלם רמוסים) רכושם ברגלם היו רמוסים (טבעו וצללו פתרוסים) המצרים נטבעו כי (ימים עליהם מכסים כקדוח אש המסים) כמו אש המקדיח ושורף את דבר הנימס כגון חלב ושמנים ודומה כן עשית למצרים ועי"ז (לבשו חרדות) שאר שונאי ישראל אשר היו מכעיסים אותם :

(מכעיסים) שאר שונאי ישראל אשר היו מכעיסים את ישראל (ישבו בדד לדום) ישב כל אחד ואחד יחידי ושתק (כי נכרתו צרים מהדום) כי ראוי שנכרתו המצרים מהארץ (אז נבהלו כו' אלופי כו') (גרי כנען) הגרים בארץ כנען (והיושבים) שם מכבר (דומו במפולת להבים) התאבלו ושבו דומם וכך אמרו בלבם (הגוי העז החשובים) מצרים שהוא הגוי העז וחשוב עד אשר (וממלכות אשכרים משיבים) שאר המלכים היו משיבים לו אשכר ומנחה ועכ"ז עתה הם (זעוכים רמוסים ונסחבים) נקפצו ממקומם ורמוסים ונגררים על הארץ (חשוכים) פחותים (וכפשתה כבים) כפשתה הדולקת וכבה מהרה כי לא תתעכב הרבה בשריפתה כן כבו מהרה (טבועים בגלי רהבים) נטבעו המצרים בגלי הים (ימתקו למו רגבים) ימתקו להם צרורות העפר אשר נקברו בה וא"כ אירע להן לכן יראו לנפשם (כמו כן גם הם נחרבים) שלא יחרבו הם ג"כ כי (ליום תוכחה קרובים) : (קרובים ורחוקים אחזו בעתה) אחז אותם חרדה (וצור עתדם למחתה) והקב"ה העמידם למחתה ופחד כמ"ש תפול עליהם אימתה (נואלו) נשתטו (שרים וחכמים) של שאר אומות (ונאלמים) ושתתקו וישבו (עגומים) בעגמת נפש (בפנים נזעמים) בפנים של

פיינגער אונ מיט איין וואלקנדיגער זייל האסטו גיפירט זייערע שבטים דיין תורה האסטו מודיע גיוועזן צוא זייא שטארקע נסים האשטו גיטאן פון זייערט וועגין אז דוא האסט גיטאן פארכטיגע מעשים פאר זייערע אויגין האט ארום גירינגילט איין פארכט אלע וואס האבין זייא גיהערט זייערע הערצר זיינן פון זייער פעטקייט מאגער גיווארין אונ ציטערנעש האט זייא בגריפין פעלקר האבין גיהע"ט זיינען זיי דער ציטערט גיווארין אותות ומופתים דוא האסט גיטאן וואונדר אונ צייכין אז דוא האסט אויש גיצויגין דיא ישראל פון שווערע ארבעט דוא האסט דער לייזט מיט דיין מאכט דיא וואש באשיצין זיך אין דיר איין פרייאונג האסטו גירופין צוא די ישראל וואש דו האשט זייא גיטראגין אויף דיין ארום דוא האשט זיי אויש גיצויגין פרייליך מיט פיל גוטץ וואס זייא האבין אויש גילוידיגט פון דעם לאנד מצרים זייא האבין גיטראטין מיט זייערע פיס דאש חיל פון מצרים וואש זיינען גיוועזן טוטווילינגע צינש העררין דיא מצרים זיינען איין גיזונקען גיווארין אונ דיא וואסער פון דעם ים האבין אויף זייא צוא גידעקט זייא זיינען ווארין צוא נאנגעו וויא וואקס צוא גיים פאר פייער

דיא דער צערנער פון נאט האבין זיך אן גיקלייד מיט ציטערנעש מכעיסים דיא דער צערנער זיינען גיזעסין אליין אונ האבין גישוויגין ווארום דיא באלייידיגער פון ישראל זיינען פאר שניטין גיווארין פון דער וועלט דענמאלט זיינן דער שראקין גיווארין דיא הארין פון אדום אלופי אדומים דיא הארין פון אדום אונ מואב האבין גיהאט ווייטיג מיט ציטערנעש אונ זארג דיא תאנער פון כנען האבין גישוויגין אז דיא מצרים האבין גיהאט איין מפלה דען דאש שטארקע פאלק די מצרים דיא חשובי וואס מלכים פלעגין געבין צוא זייא מתנות זיינען ווארין צוא טראטין אונ פאר צוקט זייא זיינען פאר פינצטערט גיווארין אונ אזוא וויא פלאקס וואש גייט אויש גיך זיינען זייא פאר לאשין גיווארין זייא זיינען פאר זונקען גיווארין אין דיא אינדרין פון דעם ים עס איז זיס גיווארין צוא זייא דיא שטיקער ערד וואש זייא זיינען באגראבין גיווארין אין זייא אזוא אויך זיינען דיא רשעים פאר ווישט גיווארין צוא דעם טאג פון זייער שטראף קרובים דיא נאהנטע אונ דיא ווייטע האט זייא באגריפין דר שראקנעש אונ נאט דער באשעפער האט זייא אן גיבייט צום ברעכנעש עס איז

גיפאלין

יְקָרְאֵם כַּעֲנָמִים · צִירִים אֲחָזוּם מִמִּתְקוֹמְמִים · קְרוּאִים וּלְקוּחִים מֵעֲמָמִים · רָצוּ וְנִמְשְׁכוּ מְשֻׁלָּמִים · שַׁדַּי הוֹלִיכָם שְׁלֵמִים · תִּרְגְּלָם נְשָׂאָם לְבֵית עוֹלָמִים:

עוֹלָמִים הִנְחַלְתָּ לִסְגֻלָּתֶךָ · וְכַנֶּשֶׁר נְשָׂאתָם בְּאֶבְרָתֶךָ:
תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתֶךָ:

אַרְבָּעָה נִקְרְאוּ נַחֲלָה · בְּחֵפֶץ וּבְאַהֲבָה כְּלוּלָה · גְּבוּל אֶרֶץ הַמְעֻלָּה · דִּירַת בִּנְיַן זְבוּלָה · הַנְּתוּנָה מִימִין הַגְּדוֹלָה · וּמְקַבְּלֶיהָ בְּרֶתֶת וְחִילָה · זֶה הַיּוֹם נִגְלָה · חֵרוּת הַמְצֵא לִסְגֻלָּה · טְרוּדִים עַתָּה בַּגּוֹלָה · יְזַמְּנוּ לְיוֹם גְּאוּלָה · כַּאֲשֶׁר שָׁמַע לְעֶגְלָה · לְאוֹיְבָיו יַעֲשֶׂה כָּלָה:

כָּלָה וְנֶחֱרָצָה לְהִרָעֵד · בְּיוֹם כִּי אֶקַּח מוֹעֵד: יְיָ יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

מְלוּכָה וּגְבוּרָה שֶׁלּוֹ · נִשְׁתַּחֲוֶה לַהֲדוֹם רַגְלוֹ · שִׂמְחַת עוֹלָם בְּהַגְדִּילוֹ · עֲלֵי בְּאַהַב בְּהַדְגִּילוֹ · פְּנוֹת אוֹיֵב וּלְהַשְׁפִּילוֹ · צֵאנוּ לִרְעוֹת בְּצִלּוֹ · קַרְנוֹת רְשָׁעִים בְּהַפִּילוֹ · רוֹמְמוּתָיו לְהַגִּיד וְחֵילוֹ · שֶׁכֶם אֶחָד לַעֲבוֹד לוֹ · תֵּבֵל וּמְלוֹאָהּ לְהַלְלוֹ:

לְהַלְלוֹ יְחוֹדוּ לְהַעֲרִיץ יְהוָֹה מֶלֶךְ תֵּבֵל הָאָרֶץ: וְהָיָה יְיָ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ:

מיוסד ע"פ שם המחבר שמעון בר יצחק חזק ואמץ

שֵׁם יִקָּרֵא כִּכְתִיבָתוֹ · מֵחֶצְיוֹ תִּתְמַלֵּא תֵּיבָתוֹ · עוֹד

מטה לוי: אם וכעס כי (ירחו פן יקראם כענמים) פן יקרא להם כמו שקרה למצרים (צירים אחזום) אחזום כאב למצרים כצירי יולדה (ממתקוממים) מישראל שהוקמו לעם והם (קרואים ולקוחים מעממים) זמונים ונלקחים מכל העמים והם (רצו ונמשכו) אחרי הקדוש ב"ה (והם משלמים) לבוראם (שדי הוליכם שלמים) בלי פגע רע (תרגלם) הנהיגם (נשאם לבית עולמים): (עולמים הנחלת לסגולתך) הנחלת לישראל שני עולמים עולם הזה ועוה"ב (וכנשר) הנוהג עם בניו לשאת על כנפיו ואומר מוטב שיכנס החץ בי ולא בבני כך עשה הקדוש ב"ה כשנסעו מצרים אחריהם והשיגום על הים היו זורקים בהם חצים ואבני בליסטראות (נשאתם באברתך) מיד ויסע מלאך האלהים וגו' ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויקבל מאחריהם (תבאמו כו'): (ארבעה דברים נקראו נחלה) (בחפץ ובאהבה כלולה) וכולם אהובים ונחפצים לשמו של הקב"ה ואלו הן האחת (גבול ארץ המעולה) הגבול של א"י אשר היא מעולה על כל הארצות נקראת נחלה · הב' (דירת בנין זבולה) בהמ"ק שנקרא זבול ג"כ נקרא נחלה · הג' היא התורה (הנתונה מימין הגדולה) של הקב"ה היא נקראת נחלה · הד' (ומקבליה ברתת וחילה) ישראל מקבלי התורה ברתת ורעדה הם ג"כ נקראים נחלה ולכן בקשתו מלפניך (זה היום נגלה) שתגאלנו מן הגלות בזה היום ונגלה (חירות כו' סגולה) ישראל שנקראו עם סגולה המצא להם חירות (יזמנו כו') ובקשתו (כאשר שמע לעגלה) כאשר נשמע לשאר אומות מפלת מצרים הנקראת עגלה כן לאויביו יעשה כלה: (כלה ונחרצה להרעד) כליה נגזרה ונחתכה יעשה לרשעים כדי שיראו כולם וירעדו מפניו (ביום כי אקח מועד) ואז (ה' ימלוך לעולם ועד): ואז כשימלוך על כל הארץ (שם יקרא ככתיבתו) בהוי"ה לא כמו שהוא נקרא עתה באדנ"י (מחציו תתמלא תיבתו) שעתה הוא נקרא י"ה ולעתיד יתמלא שמו משתי אותיות האחרות

בית לוי: הם כג) (כענמים) אומר למצרים ע"ש שהיו מבני מצרים כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים וגו' (בראשית י יג) (קרואים) ל' זימון מל' ויש רחל מקוראי (ישעיה מח יב) ופי' מזומני (מעממים) לשון עם כמו ממלכות ועממים (נחמיה ט כב) וע"ש לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם ויבחר בכם (דברים ז יז) (רצו ונמשכו) ע"ש משכני אחריך נרוצה (שה"ש א ד) (תרגלם) ל' הנהגה וע"ש אנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג)(עולמים) ב' עולמות (לסגולתך) אומר לישראל ע"ש והייתם לי סגולה (שמות יט ה) (וכנשר כו') ע"ש כנשר יעיר וגו' ישאהו על אברתו (דברים לב יא): (גבול ארץ המעולה) א"י ונקראת נחלה כמ"ש בארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה (דברים טו ד) (דירת בנין זבולה) אומר לבהמ"ק ע"ש בנה בניתי בית זבול לך (דה"ב ו' ב') ונקראת נחלה כמ"ש תביאמו ותטעמו בהר נחלתך (שמות טו יז) (הנתונה כו') אומר לתורה ע"ש מימינו אש דת למו (דברים לג ב) ונקראת נחלה שנא' וממתנה נחליאל (במדבר כא יט)(ומקבלים ברתת וחילה) ע"ש וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק (שמות כ טו) וכמ"ש רז"ל ונקראים נחלה כמ"ש זכור עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך (תהלים עד ב)(כאשר שמע לעגלה) כאשר שמע למצרים וגו' (ישעי' כג ה) ועגלה אומר למצרים ע"ש עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מו כ) (כלה ונחרצה) לשון הכתוב (ישעיה י כג) (להרעד) לשון יאחזמו רעד (חית קנה נגערתו) ע"ש גער חית קנה (תהלים סח לא) ופי' המפרשים על עשו שדומה לחיה שדרה בין הקנים אשר ביער (קרית מלך) אומר לירושלים:

גיפאלין אויף זייא דיין פארכט · פון וועגין דיין אכפערקייט זיינן פר וואגילט גיווארין פעלקר זיי זייגן פר נארעשט גיווארין די שרים אונ די חכמים זיי האבן גטאן זייער האנט צו זייער מויל אונ האבין גישוויגין זייא זיינען גיווארין טרויעריג מיט איין באטריבט פנים טאמער וועט זיך זייא טרעפין וויא דיא מצרים ווייטאג האט דיא פיינט באגרייפין אבער דיא ישראל וואש זיינען גירופין אונ גינומען גיווארין פון אלע פעלקער זיינען גילאפין אונ האבין זיך גיצויגן נאך גאט מיט שלום דר אלמאכטיגר גאט האט זייא אין גאנצין גיפירט אונ גיטראגין צום בית המקדש וויא מען טראגט איין קינד ע׳למים וועלטין דאש איז עולם הזה אונ עולם הבא האשט גימאכט ארבין צוא דיינע גיליבטע אונ אזוא וויא איין אדלער האשטו זייא גיטראגין אויף דיינע פליגיל ביז דו האשט זיי גיטאן ברייגגן אונ פלאנצין אין דעם בארג פון דיין ארבּ דאש איז דאש בית המקדש ארבעה פיר זאכין ווערין אן גירופין דיא נחלה פון גאט וואס ער באגערט זייא מיט גיטריינטע ליבשאפט דאש גיליבטע לאנד ארץ ישראל אונ דאש בית המקדש וואש ער איז דאש הארבערג פון גאט אונ דיא תורה וואש זיא איז גיגעבין גיווארין פון דער רעכטער האנט פון גאט אונ דיא ישראל וואש האבין מקבל גיוועזן דיא תורה מיט ציטערניש אין דעם טאג טוען מיר זיך פרייען דען אין אים האשטו גינאד אונ דער לייזונג גיגעבין צוא דיא ישראל זאלין אן גיגרייט ווערין צום טאג פון דער גאולה אזוא וויא דוא האסט גימאכט הערין דיא מצרים וואש זיינען גיגליכין צו איין שיין קאלב אזוא האט ער גיטאן צוא זיינע איבעריגע פיינט ביים אזו וויא דער טאג וואש איך האב אן גינומען אין אים דעם ערשטין יום טוב אז איך בין ארויש גיגאנגען פון מצרים דען וועט גאט קיניגן אימער אונ אייביג מלוכה דיא מלוכה אונ די גבורה איז צוא אים מיר וועלין זיך בוקין צום בית המקדש איין אייביגע פרייד וועט ער גרייסין אונ אויף מיר וועט ער זיך פרייען מיט ליבשאפט אז ער וועט אויש ראמען דעם פיינט אונ זיינע שאף וועט ער פאשין אין זיין שאטין כדי מען זאל זאגין זיין הויכקייט אונ זיין קראפט אלע זאלין נייגין איין אקסיל צו דינען אים דיא וועלט אונ איר דער פילונג זאלין אים לויבין להללו צוא לויבין אים אונ צוא שטארקין זיין איינקייט ה׳ אז גאט וועט קיניגין וועט זיך פרייען דיא ערד והיה ה׳ דען וועט גאט זיין איין קיניג אויף דער גאנצער וועלט שם יקרא ככתיבתו דער נאמען פון גאט וועט לעתיד גילייענט ווערין מיט דיא אותיות וואש ער איז גישריבין אונ אפילו דארטן וואו דער שם שטייט נאר (י״ה) ווערט דער פילט ווערין דאש ווארט מיט

תתנשא מלכותו · וכסאו יכון במלאתו · נכדי שעיר בהכותו · באויביו יתן נקמתו · רבות מופתי גבורתו · יתקע בשופר בסערתו · ציון יקנא בקנאתו · חית קנה בגערתו · קרית מלך בבנותו · חביון עזו ותפארתו · זרוים בקצוי אדמתו · קבוצים בבית תפארתו : חין ושם נשורר תהלתו · אומץ חסדו וצדקתו · מורה צדק לעדתו · בתוכם יציב שכינתו :

שכינתו עמנו להתאחד · ואותנו יעשה לגוי אחד : ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד :

ההם ו״ה (וכסאו יכון במלאתו) כי עתה אין הכסא שלם שנשבע שאין הכסא שלם עד לעתיד ולאימתי יהיה זה (נכדי שעיר בהכותו) ועמלק היה נכדו של שעיר כמ״ש כי יד על כס יה (שמות יז טז) ואז״ל נשבע הקב״ה שאין שמו שלם ואין הכסא שלם עד שימחה שמו של עמלק כולו וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם (יתקע בשופר בסערתו) כמ״ש ואדני אלהים בשופר יתקע והלך בסערות תימן (זכריה ט יד) (ציון כו׳ חית קנה נערתו) בגערתו יבקע נקמת ציון מעשו הנקראה חית קנה (קרית מלך בבנותו) בבנותו את ירושלים שהיא (חביון עוז ותפארתו) וישראל אשר הם (זרוים בקצוי אדמתו) נפוצים בקצוי ארץ יהיו (קבוצים בבית תפארתו ושם שורר כו׳ וצדקתו) של הקב״ה שהוא (מורה צדק לעדתו כו׳) :

ובכן ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע :

חסדי יי אזכיר תהלות יי · כעל כל אשר גמלנו יי · ורב טוב לבית איתני · אשר גמלנו כרחמיו וכרוב חסדיו לעיני · ויאמר אך עמי המה ובני · בנים לא ישקרו נאמני · בני אמוני בני בחוני · ויהי להם למושיע מיגוני · בכל צרתם לא צר בעניני · ומלאך פניו הושיע המוני · באהבתו ובחמלתו גאלם ממעני · וינטלם וינשאם עד הנה עזרנו יי : ולא הסיר חסדו מהם בכל מקום גלותם · ולא מאסם ולא געלם לכלותם · גלו תחלה למצרים בשבעים נפשותם · ויפרו וירבו ויעצמו במאד מאד להרבותם · ויתחכמו עליהם פוטים להשחיתם · הפך לבם לשנאתם ולהתנכל בסבלותם · ויעבידום בפרך בכל עבודתם · וישימו עליהם שרי מסים לענותם · ויצעקו אל יי בצר להם ממצוקותם · ולמען

בית לוי

(חסדי ה׳ כו׳) ע״פ הכתובים בנבואת (ישעיה סג) : הפי׳ שכתבתי לוי עד סוף הפיוט לקוחים כמה פרש״י ומאלרי מפרשים (פוטים) תואר למצרים ע״ש שהם מבני חם אבי מצרים שנאמר ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען (בראשית י ו)

מטה לוי

(חסדי ה׳ אזכיר) אזכיר את ישראל חסדי ה׳ שעשה עמהם אשר מהראוי להרבות (תהלות ה׳) כפי הראוי להללו על כל הטובה (כעל כל אשר גמלנו ה׳ ורב טוב) הכתוב (לבית איתני) לישראל שהם בני אברהם יצחק ויעקב שנקראים איתנים (אשר גמלנו כרחמיו וכרוב חסדיו לעיני) ולא בצדקותינו (ויאמר) הקדוש ב״ה כשהוציאם ממצרים (אך עמי המה ובני) אף שנלוי לפני שיבגדו בי מכל מקום עמי המה ובני והרי הם לפני כמו (בנים) אשר לא ישקרו (נאמני) בני אמוני בנים של מאמינים בי (בני בחוני) שבחנתים ועמדו בנסיון אברהם ויצחק בעקידה יעקב אם יהיה אלהים וגו׳ הרמב״ן (ויהי להם כו׳ בכל צרתם) שהביא עליהם (לא צר בעניני) לא היצר להם כפי מעלליהם שהיו ראויין ללקות כי (ומלאך פניו הושיע המוני) מיכאל שר הפנים ומשמש לפניו הושיעם תמיד בשליחותו של מקום (וינטלם וינשאם) שכל משאם לתת להם די מחסורם (עד

אלע פיר אותיותיעם וועט זיך נאך דער הייבין זיין קעניגרייך אויך זיין כסא הכבוד וועט פול ווערין מיט זיין כבוד רבות צוא מערין זיינע שטארקע וואונדר ער וועט בלאזין מיט איין שופר מיט שטורם אונ וועט זיך מקנא זיין פון וועגין ציון קרית מלך אז ער וועט בויען ירושלים אונ דאש בית המקדש וואש דיא שכינה רועט דארטין אונ דיא ישראל וואס זיינען פאר שפרייט אין עק וועלט וועלין איין גיזאמילט ווערין אין זיין שיין הויז דאש בית המקדש ושם אונ דארטין וועלין מיר זינגען זיין לויב אונ זיינע שטארקע חסדים אונ צדקות מורה ער וועט ווייזין גירעכטיקייט צוא זיין עדה אונ וועט שטעלין זיין שכינה צווישין זיי: שכינתו זיין שכינה וועט ער מיט אונז איינציגין אונ אונז וועט ער מאכין אין דעם לאנד פון אונזערע אבות צוא איין פאלק ביום אין דעם דאזיגין טאג וועט גאט זיין איינציג אונ זיין נאמן וועט זיין איינציג :

ובכן ולך תעלה קדושה אונ דען ווערט אויף גיין צוא דיר אקדושה פון דיא ישראל דען דו ביסט דער היילינר אונ דר העלפער פון די ישראל :

חסדי ה׳ אזכיר איך וועל גידיינקען דעם חסד אונ דיא לויב פון גאט אום ווילין דיא טובות וואש ער האט אונז גיטאן אונ די פיל טובות וואש ער האט גיטאן פאר מיינע אוינין צוא מיינע שטארקע אבות אז זיין דר בארימהקייט אונ זיין חסד ויאמר אונ גאט האט גיזאגט זייא זיינען נאר מיין פאלק אונ מיינע קינדער אויך זיינען זייא מיינע ווארהאפטיגע קינדער וואס לייקינען ניט אין מיר דיא קינדער פון מיינע גיפרובטע אונ ער האט גיהאלפין זייא פון מיין טרויערקייט דען אין זייערע איינגשאפט איז צוא אים אויך איינג גיוועזן אונ דער מלאך האט גיטאן העלפין דיא ישראל מיט גאטס שליחות באהבתו פון וועגין זיין ליבשאפט אונ זיין דער בארימקייט האט ער זייא אויס גילייזט פון מצרים אונ האט זייא גיטראגן אונ דער הויבין ער תנה ביז אהער האט אונז גאט גיהאלפין אונ אין אלע ערטער האט ער נימ אפ גיטאן זיין חסד פון זיי אונ ער האט זיי ניט פאר מיאוסת אונ ניט פאר אום ווירדיגט צוא פאר לענדין זייא גלו תחלה צום ערשטין זיינען זייא פאר טריבין גיווארין קיין מצרים מיט זיבעציג לייבער אונ זייא האבין זיך זייער גישטארקט אונ גימערט אונ די מצרים האבין זיך גיקליגט אויף זייא צוא פאר דארבין זייא תפך זייערע הערצער איז פאר קערט גיווארין צוא פיינט האבין זייא אונ צוא מאכין ארבעטין זייא אונ האבין זייא גימאכט ארבעטין מיט שווערע ארבעט אונ האבין

קרשו השמימה עלתה שועתם · ויקם להם מושיעים להושיעם מצרתם · שלח משה
ואהרן אשר בחר בהם ובשליחותם · ושם במצרים אותותיו ומופתיו להראותם · ויהפוך
לדם יאוריהם וכל נהרותם · הפך את מימיהם לדם וימת את דגתם · אמר ויבא ערוב
וכנים בכל עפרותם · וישלח בם ערוב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם · ויתן לחסיל יבולם
ולארבה תבואתם · ויאכל כל עשב בארצם וכל פרי אדמתם · ויהרוג בברד גפנם
ובחנמל שקמתם · ויסגר לברד בעירם ולרשפים חיתם · וישלח בם חרון אפו עברה וזעם
וצרה להבעיתם · ומלאכי רעים היו במשלחתם · ולא חשך ממות נפשם וחיתם · ויך כל
בכור במצרים ואוני ראשיתם · ויוציאם בכסף וזהב ואין כושל במתנותם · נפל פחדם
על מצרים ושמחו בצאתם · פרש ענן למסך ואש להאיר אפלתם · ויוציא עמו בששון
בחיריו ברנתם · ויסעו מרעמסס לסכות ומסכות לאתם · ומאתם לפני פי החירות
היתה חניתם · בין מגדול ובין הים באמצעיתם · לפני בעל צפון הנשאר מכל אלילי
פחזותם · ולמה נשאר הוא כדי להשיאם ולהטעותם · שיאמרו קשה יראתם שלא לקתה
במותם · שם חנו ביום השלישי לנסיעתם · וברביעי מתקנים כליהם ומציעים בהמתם · ואמרו
להם האוקטורין במלתם · הגיעתם תחום אשר קבעו לכם צוענים בטובתם · אשר אמרתם
דרך שלשת ימים נלך ונשוב לעבדותם · וגאולים השיבו לא יצאנו ברשותם · כי אם ביד
רמה בעל כרחם שלא בטובתם · והם ענו רוצים ולא רוצים איש כפי שיחתם · סופכם

מטה לוי

הנה ה' ויסגר לברד בעירם) מסר בהמתם לברד (ולרשפים חיתם) כשהתחיל הברד לירד המצרי מבריח בהמתו לבית והברד נעשה לפניו כמין כותל והמצרי שוחטו ונותנו על כתפיו להוליכו לבית והעוף בא וחטפו ממנו (והם) האוקטורין (ענו) השיבו לישראל (רוצים) קצתם של מצרים נתרצו (ולא רוצים) וקצתן לא

בית לוי

(לחסיל) מין ארבה (ויהרוג) שם הוא מושאל על השבירה (ובחנמל) הוא מין ברד (שקמתם) מין אילן התאנה (ויסגר) ל' מסירה כמו לא תסגיר עבד (דברים כג) (ולרשפים) לשטות כמו ובני רשף יגביהו עוף (חיתם) בעירם כי תרגומו ובעירהון (חשך) לשון מניעה (ואוני ראשיתם) בכוריהם כמו כחי וראשית אוני (בראשית מט) (כושל) חלש בתלמוד כמו ימחו לכושל (פרחבי"ן) (האוקטורין) שרים הממונים לנוטרן שלא ילכו יותר מג' ימים (במלתם) בדבורם (צוענים)

גימאכט אויף זייא הארין צוא פייניגין זיי מיט מס אונ זייא האבן גישריען
צוא גאט אין זייער איינגשאפט פון זייערע לייד אונ זייער גישרייא איז
אויף גיגאנגען צום הימיל זיין היילינג וואנונג ווייק אונ ער האט צוא זייא
אויף גישטעלט העלפערס צוא העלפין זייא שלח ער האט גישיקט משה
אונ אהרן וואס ער האט אויש דער ווילט זייא פאר שלוחים אונ ער
האט גיטאן ווייזן אין מצרים זיינע וואונדר אונ זיינע צייכין אונ אלע
זייערע טייכין האט ער פאר קערט צוא בלוט זייערע וואסער האט ער
פאר קערט צוא בלוט אונ האט גיטייט זייערע פיש אמר מיט זיין זאג האט
ער גיבראכט אלערלייא חיות אונ כנים אין גאר זייער ערד אונ
האט אויף זייא גישיקט דעם ערוב אויף עסין זייא אונ דיא פרעש
צוא פאר דארבין זייא אונ ער האט גינעבין צום היישעריק זייער
תבואה ויאכל אונ ער האט אויף גיגעסין גאר זייער גראז אונ דיא
פירות פון זייער ערד אונ מיט דעם האגיל האט ער גיהרגת זייערע
ווין שטאקין אונ מיט דעם היישעריק זייערע בוימער אונ ער האט
איבר גיענטפערט זייער פיך צום האגיל אונ זייער לעבין צוא דיא שדים
אונ ער האט גישיקט זיין גרים צארין צוא איבער שרעקין זייא אונ דיא
זיינע מלאכים האבין גיטאן זייער שליחות אין דיא מצרים אונ ער האט
גיט פר מיטן זייערע לייבר פון דעם טויט ויך אונ ער האט גישלאגין דיא
בכורים פון דיא מצרים · אונ דיא ישראל האט ער אויש גיצויגין מיט זילבר
אונ גאלד אונ עש איז ניט גיוועזין קיין שטרויכלונג אין זייער מתנה נפל
זייער פחד איז גיפאלין אויף דיא מצרים רחום האבין זייא זיך גיפרייט אין
זייער ארויש גיין ער האט פאר שפרייט אויף דיא ישראל א וואלקין פאר
איין דעק אונ מיט א פייערדיגער זייל האט ער זייא גלייכט אין דער
פינצטערניש אונ זיין אויש דער ווילט פאלק האט ער אויש גיצויגין
מיט פרייד אונ מיט גיזאנג · אונ זייא האבין גיצויגין פון רעמסס קיין סוכות
אונ פון סוכות קיין איתם ומאיתם אונ פון איתם האבין זייא גיצויגין פאר
דעם ארט פי החירות אונ דארטן האבן זיי גירועט אין דר מיטין צווישן
מגדול אונ דעם ים פאר דעם בעל צפון וואש ער איז איבער גיבליבין
פון אלע אפ געטר ולמה נשאר אונ דרום האט אים גאט איבר גילאזט זייא
זאלין זאגין ער איז איין שטארקער אז הקב"ה האט אים נישט גיקענט טאן
והא ראיה דיא ישראל האבן דארטין גימוזט רוען דעם דריטין טאג פון
זייער ציהען וברביעי אין פערטן טאג האבן די ישראל גיגרייט זייערע כלים
מיט זייערע פערד צו ציהען ווייטר האבן די שלוחים פון פרעה גיזאגט צ
די ישראל עש האט גיגרייכט די צייט וואש די מצרים האבין אייך גיגעבט
צוא אום קערין זיך וואש איר האט אליין גיזאגט דרייא טעג ווייט וועלן
מיר גיין אונ דער נאך וועלן מיר זיך אום קערין צוא זייער דינסט וגאולים
אונ דיא אויש גלייזטע ישראל האבין גיענטפערט מיר זיינען ניט ארויש
גיגאנגען מיט זייער רשות נאר אויפן בארליך אונ מיט גוואלד והם ענו אונ
דיא שלוחים האבן זייא גיענטפערט איר ווילט אדער ווילט ניט אונ רעט
וואש איטליכער וויל לסוף וועט איר מוזין מקיים זיין דיא באפעל פון

יוצר ליום שביעי של פסח

לקים דבר מלכות ולא לעבור על דעתם · ועמדו עליהם והכום ופצעום והרגו מקצתם · והם הלכו והגידו לפרעה כל קורותם · ויהפך לבו ולבב עמו לרדוף אותם · ויאמרו מה זאת עשינו וישמו על עקב בשתם · ואמרו נבוכים הם ועבטו ארחותם · נרדפה אחריהם ונראה ברעתם · ויאסור את רכבו בעצמו כדי לזרזם ולפתותם · ואת עמו לקח עמו בדברים לרמותם · דרך מלכים להתנהג אחרי חילותם · ואני אקדים ראשון להלחם במלחמתם · דרך מלכים לטול חלק ראשית בזתם · ואני אשוה עמכם בשלל צבעי רקמתם · ועוד אפתח אוצרותי וקחו כל שכיות חמדתם · מיד יצאו כלם בלב שלם וערכו מערכותם · ויקח שש מאות רכב בחור עם כל כלי משחיתם · וכל רכב מצרים עמהם בעזרתם · וישיגו אותם חונים על הים במקהלותם · ונשאו עיניהם וראו צריהם בקרבתם · חיל ורתת שם אחזתם · וזעקו בתפלה ותפשו אומנות אבותם · וגואלם חזק ונוקם נקמתם · ונרא בצר להם בשמעו את רנתם · ויושיעם למען שמו ויגאלם מצרתם · מנוגה נגדו עביו עברו ברד ואש גחלתם · וישלח חציו ויפיצם וברקים רב להמותם · ויגער בים סוף ויחרב ויוליכם בתהומות במסלתם · ושבטי יה עמדו על הים לירד בירידתם · ושם בנימן צעיר רודם ושרי יהודה רגמתם · וכלם עברו ביבשה במים עזים נתיבתם · והמים

בית לוי

שאר גברי מצרים (וישמו על עקב בשתם) ל״ה (תהלים מ טז) (ועבטו ארחותם) ל׳ ולא יעבטון ארחותם (יואל ב ז) ופרש״י ולא יעקלון (כל שכיות חמדתם) עפ״ס כל שכיות החמדה (ישעיה כב טז) ופ״י כל דבר בבירניתא שפירין (עזים) ל׳ קנון מל׳ שלח שפו (שמות ט יט) (פרה״ן) (נתיבתם) לשון שביל ודרך

מטה לוי

נתרצו (היא כפי שיחתם) של גדולי המלכות · שאחש מתרים בכס שתחזרו למצרים (כי סופכם לקיים כו׳ ועמדו) ישראל עליהם (וישמו על עקב בשתם) שמו על סוף בשתם הסוף היה שמסיים הדבר לטשתם (נבוכים הם) כלואים ומשוקעים הם במדבר (ועבטו ארחותם) ומעוקלים ארחותם (בשלל צבעי רקמתם) בשלל של עבדים הצבועים המרוקם בשתי פנים נפכר מזה ונעבר מזה וחלוקה זו מזה (מנוגה עבדו) מנוגה אשר נגדו ומתוך מחילתו את עביו אשר סביבותיו (עברו ברד ואש גחלתם) על המצרים אשר על ים סוף (וישלח חציו ויפיצם) את האויבים (שם בנימין צעיר רודם) שהיו השבטים מתוכחים לומר אני ארד תחלה וזה אומר אני ארד ובין כך ובין כך קפץ שבט בנימין בים ומשם זכה להיות מלך לפי שירד תחלה לים כי שאול שהיה המלך הראשון מבנימין היה (ושרי יהודה רגמתם) והתחילו שרי יהודה לרגום אותם באבנים (וכולם עברו ביבשה במים עזים נתיבתם) במים מקובלים נתן דרכם

פרעה אונ נים איבר צו פארין זיין ווילין ועמדו זיינען דיא ישראל אויף גישטאנען אויף זייא אונ האבין זייא גישלאגין אונ גיביילט אונ אטייל האבין זייא גיהרגת זיינען זייא גיגאנגען צוא פרעה אונ האבין אים גזאגט וויא עש איז גיגאנגען זייא מיט דיא ישראל אונ עש איז ווארין פאר קערט זיין הארץ אונ דאש הארץ פון זיינע קנעכט צוא נאך יאגין דיא ישראל ויאמרו לסוף האבין זייא זיך גישעמט אונ האבין גיזאגט וואש האבין מיר דאש גיטאן אוועק צוא שיקין זייא אונ האבין גיזאגט דיא ישראל בלאנזען אונ זייער וועג איז פאר קרימט נרדפה לאמיר זייא נאך יאגן וועלין מיר זעהען זייער בייז ויאסור אונ פרעה האט אליין איין גישפאנט זיין רייט וואגין כדי מזרז צוא זיין אונ איבער צוא רידין זיין פאלק אונ מיט גוטע רייד האט ער מרמה גיוועזן זיין פאלק דרך מלכים דער סדר פון דיא מלכים פון מצרים איז צוא גיין אין דער מלחמה נאך זייער חיל אונ איך וועל גיין פריער פאר אייך מלחמה צוא האלטין דרך מלכים דער סדר פון דיא מלכים פון מצרים אז זייא קומען פון דער מלחמה צוא נעמען דאס בעסטע חלק פון דעם זאק רויב צום ערשטין אונ איך וועל מיך מיט אייך גלייך טיילין דיא גיפארבטע זיידענע קליידער ועוד אונ נאך וועל איך אייך עפענען מיינע אוצרות אונ נעמט אייך אלע גילוסטיגע תכשיטים מיד זיינען זיי אלע תיכף ארויש גיגאנגען מיטין גאנצין הארצין אונ האבין אן גריכט דיא כלי מלחמה ויקח האט ער גינומען זעקס הונדערט הייבט לייט מיט זייערע כלי משחיתים אונ אלע רייטער פון מצרים איז גיוועזן מיט זייא צוא הילף אונ זייא האבין גיגרייכט דיא איי זאמלונג ישראל רוען ביים דעם ים ונשאו אונ דיא ישראל האבין אויף גהויבין זייערע אויגן אונ האבין גזעהן זייערע באליידיגר גינעהנן ווייטאג אונ ציטערנעש האט זייא דארטין באגרייפט אונ זייא האבין אן גינומען דאש אומנות פון זייערע עלטערין צוא שרייען מיט תפלה וגואלם אונ דער שטארקער גאט האט זייא אויס גלייזט אונ האט זיך נוקם גיוועזן זייער נקמה אונ ער האט גיהערט זייער איינגשאפט אונ האט גיהערט זייער תפלה אונ האט זייא גיהאלפין פון וועגין זיין היילגין נאמען אונ האט זייא אויש גילייזט פון זייער לייד פון דער ליכט וואש איז אנטקעגין אים איז איבער גיפארין האגיל אונ פייערדיגע קוילן אונ ער האט גישיקט זיינע פיילין אונ האט פאר שפרייט דיא מצרים אונ מיט פיל בליצין האט ער זייא פאר טומילט ויגער אונ ער האט אן גישריען אין דעם ים איז ער ווארין טרוקין אונ ער האט זייא גפירט אין דיא וועגין פון דיא אפגרונטן ושבטי אונ דיא שבטים פון גאט זיינען גישטאנען ביי דעם ים אריין צוא נידרן אין אים אונ דער שבט בנימין וואש ער איז דער יונגסטר פון אלע שבטים האט דארטין גנידערט אין ים אונ די הארן פון שבט יהודה האבין גיווארפין אויף זייא מיט שטיינער דען זייא האבין גיוואלט פריער נידערן אין ים וכלם אונ אלע זיינען איבער גיפארין אין דיא שטארקע וואסער מיט אטרוקנם וועג אונ דאש וואסער איז גיוועזן צו זייא וויא איין מויער פון דער רעכטער זייט אונ פון דער לינקער זייט ורם

להם חומה מימינם ומשמאלם בהליכתם · ורסן מתעה על לחיי עממים להביאם במים לבלותם · ונהגם בכבדות ויסר את אופני מרכבותם · וישובו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים בשטיפתם · וינער פרעה וחילו בים סוף וכל צבאותם · ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר בשאריתם : וידידים עברו וגזו וראו פגרי שונאיהם במפלתם · ויאמינו בדברו וישירו תהלתו בישועתם: ואלו כל הימים דיו ואגמים קולמוסים · ובני אדם לבלרים ויריעות ארצות פרוסים · וכל שערות אדם פיות ולשונות מקלסים · אינן מספיקין לחקור פלאות ונסים · אחת מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות הנעשים · אשר פעל ארון לעם מבטן עמוסים · כי מי גוי גדול אשר בנסים מתנוססים · או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב שוסים · במסות באותות ובמופתים ובמלחמה נהרסים · ככל אשר עשה לנו ארון כל המעשים:

חסדי יי כי לא תמנו · ולא כלו רחמיו ממנו · יום יום יעמס לנו האל ישועתנו · במצרים נגלה עבור לגאלנו · ובכל צרה עמנו להושיענו · לא מאסנו ולא געלנו לכלותנו · ולא עשה עמנו כלה כחטאתינו · ובכל עת ידו נטויה עלינו · בגלות שנער שלח למעננו · ובעילם שת כסאו לרחמנו · ובעבדותנו לא עזבנו אלהינו · ויט עלינו חסד לפני שובינו · לתת לנו מחיה ולרומם בית מאוינו · גרנו משך עם קדר לשכנינו · ולא עשה כלה עם

מטה לוי

(ורסן מתעה על לחיי עממים) הוא הקב"ה על לחיי המצרים רסן אשר היה מתעה אותם להוליכם לים לא כהרסן ההושם על לחיי הבהמה שמיישר אותה להוליכה בדרך הישר לבל תתעה (ונהגם בכבדות) נהגם בהנהגה קשה. כבדה וקשה להם ובאיזה אופן (ויסר את אופני מרכבותם) והמרכבות נגררות והיושבים בהם נעים ומתפרקין (וידידים עברו וגזו) לאחר שעברו ונשמטו מתוך הים (ויריעות ארצות פרוסים) ואילו ארצות פרוסים היו יריעות: (חסדי ה' יום יום יעמס לנו האל ישועתנו) כל הימים. כן נוהג בנו לכל צרה ישועתה (גרנו משך עם קדר לשכנינו)

בית לוי

(ורסן מתעה כו') עפ"ה ורסן מתעה על לחיי עמים (ישעיה ל כח) (עממים) אומר למצרים (עברו וגזו) עפ"ה וכן נגוזו ועבר (נחום א יב) ונגוזו מל' גזיזה וכריתה (לבלרים) סופרים בל' חז"ל (לעם מבטן עמוסים) עפ"ה העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (מתנוססים) הרבה נסים אף ג' נס בתוך נס שני הפכים בנושא אחד · ויהי הענן לישראל והחשך למצרים · קריעת ים סוף ליבשה לישראל · ולטיט ויון למצרים ודומיהם (שוסים) בוזזים ל' ביזה: (חסדי ה' כי) ל"ה (איכה ג כב) (יום יום כו') ל"ה (תהלים סח) (שנער) בבל (שלח למעננו) עפ"ה למענכם שלחתי בבלה (ישעיה מג יד) (ובעילם כו') עפ"ה ושמתי כסאי בעילם (ירמיה מט לח) (ובעבדותנו כו') (עזרא ט ט) (בית מאוינו) אומר לבהמ"ק עפ"ה פה אשב כי אויתיה (תהלים קלב יד) (גרנו משך כו') ל"ה (תהלים קכ)

אונ איין צוים האט גאט גיטאן אויף די באקין פון די מצרים צוא פאר אירין זייא אין דעם וואסער צוא פאר לענדין זייא אונ ער האט אפ גיטאן די רעדער פון זייערע וועגין זיינען זייא וואירין גיפירט מיט שווערקייט וישובו אונ די וואסערין האבין זיך אום גיקערט אונ האבן פאר פלייצט אונ בדעקט די רייטער אונ די וועגין אונ ער האט אום גישטערצט פרעה מיט זיין חיל אונ אלע העריין אין ים אונ די וואסרין האבין בדעקט די בליידיגר פון די ישראל עס איז ניט איבר גיבליבן איינער פון זייא וידידים אונ די גליבטע ישראל זיינען איבר גיפארין אונ האבין גיזעהן די מפלה פון די פגרים פון זייערע שונאים האבין זייא גיגלייבט אין גאטס רייד אונ האבין גיזונגען זיין לויב אויף זייער הילף ואלו אונ אפילו אלע טייכין וואלטין גוועזן טינט אונ אלע שטעקליך פענעס אונ אלע לייט זאלין זיין שרייבערס אונ די ערד זאל זיין בדעקט מיט פאפיר אונ אלע האר פון די מענטשין זאלין זיין מיילער אונ צונגן צוא לויבין גאט איז וואלט ניט גיוועזן גינוג צוא באשרייבין די וואונדער אונ די נסים אפילו איין חלק פון פיל מאל צעהן טויזינט מאל צעהן טויזינט וואש איז וואירן גיטאן וואס גאט האט גיטאן צו די ישראל וואש זיי זייגן צו אים גיצויגין פון זייער מוטערס בויך פר איין פאלקידען וועד איז גוועזן איין גרויש פאלק דער הייבט מיט ניסים או אדער האט גאט גיפרובט צוא ארויש נעמען איין פאלק פון צווישין דיגע רויבערס מיט צייכין אונ מיט האונדר אונ מיט מלחמה זיינען זייא גיוואירין צוא פירט אזוא ווי גאט דער האר פון אלע מעשים האט גטאן צו די מצרים פון וועגן די ישראל: חסדי ה' די גינאד פון גאט זיינען נאך ניט אויש גילאזט אונ עש האט זיך ניט פר לענט זיין רחמנות פון אונז דען אלע טאג טוט גאט אונז אויף לאדין מיט זיין הילף אין מצרים האט ער זיך אנטפלעקט צוא אויש לייזין אונז אונ אין אלע צרות איז ער גיוועזן מיט אונז צוא העלפין אונז ער האט אונז ניט פאר מיאוסת אונ ניט פאר אום ווירדיגט צו פר דארבן אונז אונ ער האט ניט גיטאן מיט אונז איין פאר לענדעניש נאך אונזערע זינד נאך אונ אין אלע צייט איז זיין האנט גנייגט אויף אונזאין גלות בבל איז ער גישיקט גיוואירין פון אונזערט וועגין אונ אין גלות מדי האט ער גיטאן זיין שטול צוא דער בארעמען אונז אונ אין אונזער קנעכטשאפט האט אונזער גאט אונז ניט פאר לאזין אונ האט גינייגט אויף אונז גנאר פאר אונזערע פאנגער צוא געבין אונז איין דער נערונג אונ צוא דער הייבין אונזער גלוסטיג הויז דאש בית המקדש דען כורש האט גיגעבין רשות צוא אויף בוין קיין ארץ ישראל אונ צוא בויען דאש בית המקדש גרנו אונ אז מיר האבין גיוואנט ביי דער אומה וואש האט גיהייסין (משך) אונ (קדר) איז גיוועזן אונזערע שכנים האט ער ניט גיטאן קיין פר לענדעניש מיט אונזער איבר בלייבונג אונ עש האט ווייניג וואס גפעלט דאש אונזערע לייבער זאלין רוען אין קבר נעע גאט וואלט ניט גיוועזן

שְׁאֵרִיתֵנוּ · וּבְאֶרֶץ נָכְרִיָּה כִּמְעַט שָׁכְנָה דוּמָה נַפְשֵׁנוּ · לוּלֵי יְיָ שֶׁהָיָה בְּעֶזְרָתֵנוּ · כִּי בְּבָל פֶּה אֲכָלוּנוּ לְהַדִּיקֵנוּ · וְעָלָם הַכָּבֵד הִכְבִּידוּ עָלֵינוּ · עַד יֵעָרֶה מִמָּרוֹם רוּחַ לְנַחֲמֵנוּ · כִּי יְיָ שׁוֹפְטֵנוּ יְיָ מְחוֹקְקֵנוּ · יְיָ מַלְכֵּנוּ הוּא יוֹשִׁיעֵנוּ · קוֹל גְּאוּלָה יִשָּׁמַע בְּאַרְצֵנוּ · יְיָ חָנֵּנוּ לְךָ קִוִּינוּ · הֱיֵה זְרוֹעָם לַבְּקָרִים אַף יְשׁוּעָתֵנוּ · וְלֹא נָסוֹג אָחוֹר מִמֶּךָּ וּתְחַיֵּינוּ · תְּמַהֵר לִשְׁכּוֹן כָּבוֹד בְּאַרְצֵנוּ · וְיָבֹא מְבַשֵּׂר שָׁלוֹם לְבַשְּׂרֵנוּ · וְיִשְׂאוּ קוֹל לְרַנֵּן כָּל צוֹפֵינוּ · בַּבֹּקֶר חַסְדְּךָ שַׂבְּעֵנוּ · וּנְרַנְּנָה וְנִשְׂמְחָה כָּל יָמֵינוּ · וְכִימוֹת עִנִּיתָנוּ שַׂמְּחֵנוּ · וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ · הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנוּ · וּמִתְּהוֹמוֹת הָאָרֶץ תָּשׁוּב תַּעֲלֵנוּ · יְשׁוּעָתְךָ אֱלֹהִים תְּשַׂגְּבֵנוּ · וּנְהַלְלָה שִׁמְךָ בְּשִׁיר וּנְגַדְּלֶנּוּ · כִּי אֱלֹהִים יוֹשִׁיעַ צִיּוֹן בְּיָמֵינוּ · וְיִבְנֶה עָרֵי יְהוּדָה וּבָהֶם יוֹשִׁיבֵנוּ · זֶרַע עֲבָדָיו וְאוֹהֲבֵי שְׁמוֹ בָּהֶם יִשְׁכּוֹנוּ · וּמִבָּשָׁן וּמִמְּצוּלוֹת יָם עֵת תַּעֲלֵנוּ · עֻזָּה אֱלֹהִים זוּ פָּעַלְתָּ לָּנוּ · הַשָּׂם בַּחַיִּים נַפְשֵׁנוּ · וְלֹא נָתַן לַמּוֹט רַגְלֵנוּ · כִּי בְחַנְתָּנוּ כַּכֶּסֶף לְצָרְפֵנוּ · הֲבֵאתָנוּ בַמְּצוּדָה שַׂמְתָּ מוּעָקָה בְּמָתְנֵינוּ · הִרְכַּבְתָּ אֱנוֹשׁ לְרֹאשֵׁנוּ · בָּאנוּ בָאֵשׁ וּבַמַּיִם לָרְוָיָה תּוֹצִיאֵנוּ · תְּחָנֵּנוּ וּתְבָרְכֵנוּ וְתָאִיר פָּנֶיךָ אֵלֵינוּ · תָּאִיר נֵרֵנוּ וְתַגִּיהַּ חָשְׁכֵּנוּ · חֲזֵה

בית לוי

(לולי ה' כו') ע"פ שכתוב לולי ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי (שם צד יז) (עד יערה וכו') (ישעיה לב טו) ויערה הוא לשון שפיכה כמו ותער כדה (בראשית כד) (כי ה' כו') לשון הכתוב (שם לג כב) (מחוקקנו) המושל נקרא מחוקק וכן יהודה מחוקקי (תהלים ס) (ה' חננו כו') לשון הכתוב (שם לג ב) (לבקרים) הוא מלשון בוקר (ולא נסוג כו') עפ"ה (תהלים פ יט) ונסוג הוא ענין החזרה לאחור (תמהר לשכון כו') עפ"ה (שם פה י) (ויבא מבשר כו') עפ"ה מה נאוו על ההרים רגלי מבשר וגו' (ישעיה נב ז) (וישאו קול לרנן כל צופינו) עפ"ה קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו וגו' ות"י קל סכוסיך דמדימין קלהון כחד משבחין הא כעיניהון וחזון בגבורן דעבד ה' כד יתיב שכינתיה לציון (שם פ ח) (בבוקר ה' וכימות כו' ומעשה ידינו כו') (תהלים צ) (הושיעה) (שם ס) (ומתהומות כו') לש"ה (שם עא כ') (ישועתך כו') לש"ה (שם סט) (ונהללה כו') (שם פ לא) (ומבשן כו') (שם סח כג) (וממצולות) הוא ל' עומק (עוזה אלהים כו') (שם פ כט) (השם כו') (שם סו) כי בחנתנו שמת לרויה (שם סו) לרויה תרגומו לרווחא והמפרשים פי' ל' כוסי רויה שהוא לשון שביעה (תחננו כו') עפ"ה אלהים יחננו וגו' (שם סז) (ותאיר כו') עפ"ה כי אתה תאיר נרי וגו' (שם יח כט)

מטה לוי

ככר לקיתי בגליות הרבה הרי גרתי עם משך ששם בני יפת במלכות פרס ושכנתי בגולה אצל הקדרים יושבי אוהלים (כמעט שכנה דומה נפשנו) נפשנו היתה שוכנת בשעה מועטת בקבר שהוא מקום השתיקה (לולי) אם לא ה' שהיה בעזרתנו כי בכל פה אכלונו העובדי כוכבים הללו (להדיקנו) לשברנו לחתיכות קטנות (עד יערה עלינו ממרום רוח לנחמנו) עד אשר ישפוך עלינו ממרום רוח הרצון והרחמים לנחם אותנו (כי ה' שופטנו) שר ושופט שלנו והוא יקח משפטנו מידם (ה' מחוקקנו) הוא מושל שלנו (ה' מלכנו) ולכן הוא יושיענו כאשר יאות למלך להושיע לעמו (ה' חננו) לבל תשלוט בנו ידם (כי לך קוינו) ולא לאל אחר חלילה (היה זרועם) היה לחוזק ועזר להמקוים לך (לבקרים) מדי יום ביום כשהוא מיצר להם ואם כבר באה הצרה אזי (אף ישועתנו) היה לנו לישועה ובקשתנו (ולא נסוג אחור ממך) אל תגרום לנו להיות נסוגים ממך (ותחיינו) מן הצרות (רש"י) (בבוקר חסדך שבענו) שבענו ביום הגאולה והתשועה שהוא בוקר לליל הצרה והחשיכה (ונרננה) בהודות והלל (ונשמחה כל ימינו) כי תשוב להיטיב לנו בעבור ההודאה וההלל וכן יהיה הולך וחוזר חלילה כל הימים (וכימות עניתנו) כמנין הימים אשר ענית אותנו בגלות כן (שמחנו) לימות משיחנו (ומעשה ידינו כוננה עלינו) שתדין אותנו לפי הזכיות שבידינו (הושיעה ימינך) אשר השיבות אחור בהתחזק אויבינו עלינו (וענגו כו' ישועתך אלהים תשגבנו) תשועתך תחזקנו כי אין לאל ידינו להתחזק מעצמנו (ונהללה שמך בשיר ונגדלנו כי אלהים יושיע כו') כאשר אלהים יושיע ציון כו' ויבנה כו' וזרע כו' אז נהלל שמך בשיר ונגדלנו (ומבשן וממצולות ים עת תעלנו) אז נהלל בשמך ונאמר (עוזה אלהים זו פעלת לנו) העוז הזו הבא מאלהים בגאולה זו הנה זה בעצמו כבר פעלת לנו בגאולת מצרים כי כל ענייני הגאולה אמורה ומוכנת דוגמת גאולת מצרים (השם נפשנו בחיים) ולא היה יכולת בידם לכלות אותנו (ולא נתן למוט רגלנו) להיות נופלים באין תקומה (כי בחנתנו) הצרות הגלות עלינו היו לבחון אותנו אם נעמוד באמונתך (ככסף לצרפנו) כמו הצורף המסיר סיג הכסף על ידי הצירוף כן נתמרקו עונינו ע"י הצרות ולא די (כי הבאתנו במצודה כו' באנו באש ובמים) לכן בקשתנו תאמר די לצרותינו (לרויה תוציאנו) תוציאנו מן הצרות לשבעה ולרווחה (תחננו ותברכנו ותאיר פניך אלינו) תראה לנו פנים מאירות ושוחקות (תאיר נרנו)

אין אונזער הילף ווארום אין אלע ווינקלען האבין זייא אלץ גיוואלט צוא מאלין אונז זייער יאך האבין זייא גימאכט שווער אויף אונז ביז גאט האט דער וועקט פון דעם הימיל איין גימיט צוא טרייסטין אונז דען גאט איז אונזער ריכטער אונ אונזער האר אונ אונזער קיניג ער וועט אונז העלפין איין קול פון הילף וועט גיהערט ווערין אין אונזער לאנד ה' חננו גאט לייט זעליג אונז דען צוא דיר האפין מיר זייא אונזר שטארקייט אלע פריא מארגין אויף אונזער הילף לא נסוג אחור ממך ותחיינו אונ מיר זאלין ניט פאר רוקט ווערין אהינטער פון דיר אונ זאלשט אונז דער נערין דוא זאלסט איילין צוא מאכין רוען דעם כבוד השכינה אין אונזער לאנד אונ עס זאל קומען אליהו הנביא צוא מבשר זיין אונז די גאולה דען וועלין אונזערע אן זעהערס אויף הייבין איין קול צוא לויבין דיך בבוקר מיט דעם מארגין פון דר גאולה זעטיג אונז אונ מיר וועלין דיך לויבין מיט פרייד אלע אונזערע טעג אונ אזוא לאנג וויא דוא האשט אונז גיפייניגט דער פרייא אונז אונ דיא ווערק פון אונזערע הענט ברייט אן אויף אונז הושיעה העלף אונז מיט דיין רעכטע האנט אונ ענטפר אונז אונ מיט דיין בארם הארציקייט זאלשטו אונז ווידער אויף ברייגגן ישועתך מיט דיין הילף זאלשט אונז שטארקין וועלין מיר לויבין אונ אכפרן דיין נאמען מיט גיזאנג אלהי דען גאט וועט העלפין דיא שטאט ציון אין אונזערע צייטן אונ וועט בויען דיא שטעט פון יהודה אונ וועט אונז ארייין זעצין אין זייא אונ דיא קינדער פון זיינע קנעכט אונ דיא וואס האבין ליב זיין נאמען וועלין רוען אין זייא ומבשן אין דער צייט אז ער וועט אונז אויף ברייגגען פון דעם לאנד בשן אונ פון דיא טיפעניש פון דעם ים עוזה דען וועלין מיר זאגין דאש האט אונז גיטאן דאש שטארקייט פון גאט וואס ער האט גימאכט לעבין אונזערע לייבער אונ האט ניט גיגעבן אונזערע פיס צוא אויש גלייטשין זיך דען דוא האשט אונז גיפרובט אונ גילייטערט וויא זילבער דוא זאלשט אונז לייט זעליגין אונ זאלשט אונז בענטשין אונ זאלסט דער לייכטן דיין פנים צוא אונז תאיר דוא זאלשט דער לייכטן אונזער ליכט אונ זאלשט מאכין לייכטין אונזער פינצטערקייט

ציון קרית מועדנו · כי אם שם אדיר יי ארונינו · חרבות ירושלים יפצחו רננו · כי נחם יי ציון בית מקדשנו · חשף זרוע קדשו לנקום נקמתנו · וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו · בשובו עמנו מגלותנו · ויצמיח צמח צדיק לעדתנו · וזה שמו אשר יקראו יי צדקנו · ואז תתגדל ותתקדש אלי מלכי בקודש · נורא אלהים ממקדש קודש · אלהים דרכך בקודש · מי כמוכה נאדר בקודש · נערץ באראלי קודש · ויהללוך בהדרת קודש · וישתחוו בהר הקודש · אראלים וחשמלי קודש · יקדישו ויעריצו בקודש · וקול כנפי חיות הקודש · כקול מים רבים בקודש · וקול אופני הקודש · לעמתם מנשאים בקודש · קול רעש גדול בקודש · וקול דממה דקה בקודש · קוראים זה לזה · ושואלים זה לזה · ונרשים זה מזה · וזה לעמת זה · וזה כנגד זה · וזה מול זה · מזה ומזה · משלשים בשלוש קדוש : מכתוב וכו׳ · אתה בחרתנו וכו׳ · הלל בדילוג · ק״ש · אין כמוך

מטה לוי

תשלח לנו עזרה (ותגיה חשכנו) תזריח ותאיר חשכת גלותינו (חוס ציון) רחם לבנות את עיר ציון אשר היא (קרית מועדנו) העיר אשר אנחנו מתוועדים ומתכנסים שמה ברגל (כי אם שם) יהיה (אדיר ה׳ אדונינו) ואז (חרבות ירושלים) הבתים החרבות שבירושלים (יפצחו רננו) יפתחו פה בהרמת קול רנה על (כי נחם ה׳ ציון בית מקדשנו) במה שהביא הטובה על ישראל (חשף) גלה ה׳ את זרוע קדשו להלחם מול האויב (ולנקום נקמתנו וראו כל כו׳) (ויצמיח צמח צדיק לעדתנו) ויצמח לעדתנו משיח שנאמר עליו צמח צדיק (וזה שמו אשר יקראו) אותו ישראל (ה׳ צדקנו) ה׳ מצדיק אותנו בימיו של זה (ואז כו׳ אלי מלכי בקודש) השוכן בשמי קדש (נורא אלהים ממקדש קודש) כי כשהקב״ה עושה דין בצדיקים מתיירא ומתעלה ומתקלס (אלהים דרכך בקודש) מערותיך קדושים (נערץ באראלי קודש) האמיץ בחבורת מלאכים קדושים (בהר הקודש) בירושלים (ונרשים זה מזה) נוטלים רשות זה מזה שלא יקדים האחד ויתחיל ויתחייב שריפה אלא א״כ פתחו כולם כאחד (רש״י) :

בית לוי

(חוס ה׳ כי אם ט׳) (ישעיה נג ב כח) (תרגום ה׳ חשף ה׳ וראו ה׳) (שם נב פ י) (ויצמיח ה׳ וזה שמו כו׳) (ירמיה כג ס ו) (נורא ט׳) פס״ה נורא אלהים ממקדשך (תהלים סח נו) (אלהים ט׳) (שם פז יד) (מי כמוכה) (שמות טו יח) (אל נערץ) פס״ה אל נערץ בסוד וגו׳ (תהלים פט ח) :

וועהדיא שטאט ציון וואש מיר פלעגין זיך דארטן איין זאמלען דען נאר דארטן איז גישטארקט גאט אונזער האר די חורבות פון ירושלים וועלין לויבין אים אז גאט וועט טרייסטין ציון די שטאט פון אונזר בית המקדש וואס ער האט אנטפלעקט זיין הייליגן ארום נוקם צוא זיין אונזער נקמה דען האבין גיזעהען אלע ענדין פון דער וועלט דיא הילף פון אונזער גאט בשובו אז ער וועט זיך אום קערין מיט אונז אין אונזער לאנד אונ וועט שיקין משיח צוא אונזער עדה אונ דעם נאמען וועלין אים רופן די ישראל ה׳ צדקנו ווייל גאט וועט אונז גירעכט מאכין אין זיינע טעג ואז תתגדל אונ דענסט מאל וועסטו גאט גיאכפערט אונ גיהייליגט ווערין אין היילקייט נורא אלהים גאט איז פארכטיג פון זיינע הייליגע דינער · גאט דיין וועג איז אין הייליגן הימל מי כמוכה ווער איז אזוא וויא דוא באשיינט מיט היילקייט אונ גישטארקט צווישין דיא הייליגע מלאכים אונ זייא טוען דיך לויבין מיט הייליגע שוינהייט אונ דיא ישראל וועלין זיך בוקין אין בית המקדש אזוא וויא דיא הייליגע מלאכים טוען הייליגן אונ שטארקין גאט מיט היילקייט וקול אונ דאש קול פון פליגיל פון דיא חיות הקדש איז אזוא וויא דאש קול פון פיל וואסער אונ דאש קול פון דיא הייליגע מלאכים וואש הייסין אופנים טוט זיך דער הייבין אקעגין זייא מיט היילקייט אמאל מיט גרויס שטורים אונ אמאל מיט אין נידריג קול קוראים רופין זייא איינער צום אנדערין אונ פרעגין איינער דעם אנדערין אונ נעמען רשות איינער פון דעם אנדערין אונ איינער אקעגין דעם אנדערין זאגין דרייא מאל קדוש :

טוציאין ב׳ ס״ת ואומרים ויהי בנסוע · י״ג מדות · שמע ישראל · על הכל · ויעזור · וקורין בראשונה בפרשת בשלח חמשה גברי עד כי אני ה׳ רופאך · ואם חל בשבת מחלק לז׳ גברי :

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי ׀ אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה : ויסב אלהים ׀ את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים : ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם : בשבת ב׳ ויסעו מסכות ויחנו באתם בקצה המדבר : ויהוה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה : לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם : לוי ובשבת ג׳ וידבר יהוה אל משה לאמר : דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן נכחו תחנו על הים : ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר : וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני יהוה ויעשו כן : בשבת ד׳ ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו : ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו : ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשם על כלו : ויחזק יהוה את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה : ישראל ובשבת ה׳ וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על הים

כל

כָּל־סוּס רֶכֶב פַּרְעֹה וּפָרָשָׁיו וְחֵילוֹ עַל־פִּי הַחִירֹת לִפְנֵי בַּעַל צְפֹן׃ וּפַרְעֹה הִקְרִיב וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֵינֵיהֶם וְהִנֵּה מִצְרַיִם נֹסֵעַ אַחֲרֵיהֶם וַיִּירְאוּ מְאֹד וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה הֲמִבְּלִי אֵין־קְבָרִים בְּמִצְרַיִם לְקַחְתָּנוּ לָמוּת בַּמִּדְבָּר מַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ לְהוֹצִיאָנוּ מִמִּצְרָיִם׃ הֲלֹא־זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֵלֶיךָ בְמִצְרַיִם לֵאמֹר חֲדַל מִמֶּנּוּ וְנַעַבְדָה אֶת־מִצְרָיִם כִּי טוֹב לָנוּ עֲבֹד אֶת־מִצְרַיִם מִמֻּתֵנוּ בַּמִּדְבָּר׃ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת־מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תֹסִפוּ לִרְאֹתָם עוֹד עַד־עוֹלָם׃ יְהוָה יִלָּחֵם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִשׁוּן׃ פ רביעי ובשבת ו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מַה־תִּצְעַק אֵלָי דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְיִסָּעוּ׃ וְאַתָּה הָרֵם אֶת־מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבְקָעֵהוּ וְיָבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה׃ וַאֲנִי הִנְנִי מְחַזֵּק אֶת־לֵב מִצְרַיִם וְיָבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם וְאִכָּבְדָה בְּפַרְעֹה וּבְכָל־חֵילוֹ בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃ וְיָדְעוּ מִצְרַיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה בְּהִכָּבְדִי בְּפַרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו׃ וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲמֹד מֵאַחֲרֵיהֶם׃ וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וַיָּאֶר אֶת־הַלָּיְלָה וְלֹא־קָרַב זֶה אֶל־זֶה כָּל־הַלָּיְלָה׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיּוֹלֶךְ יְהוָה אֶת־הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל־הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת־הַיָּם לֶחָרָבָה וַיִּבָּקְעוּ הַמָּיִם׃ וַיָּבֹאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּתוֹךְ הַיָּם בַּיַּבָּשָׁה וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃ וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם וַיָּבֹאוּ אַחֲרֵיהֶם כֹּל סוּס פַּרְעֹה רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו אֶל־תּוֹךְ הַיָּם׃ וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּשְׁקֵף יְהוָה אֶל־מַחֲנֵה מִצְרַיִם בְּעַמּוּד אֵשׁ וְעָנָן וַיָּהָם אֵת מַחֲנֵה מִצְרָיִם׃ וַיָּסַר אֵת אֹפַן מַרְכְּבֹתָיו וַיְנַהֲגֵהוּ בִּכְבֵדֻת וַיֹּאמֶר מִצְרַיִם אָנוּסָה מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי יְהוָה נִלְחָם לָהֶם בְּמִצְרָיִם׃ פ חמישי ובשבת ז וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה נְטֵה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וְיָשֻׁבוּ הַמַּיִם עַל־מִצְרַיִם עַל־רִכְבּוֹ וְעַל־פָּרָשָׁיו׃ וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת־יָדוֹ עַל־הַיָּם וַיָּשָׁב הַיָּם לִפְנוֹת בֹּקֶר לְאֵיתָנוֹ וּמִצְרַיִם נָסִים לִקְרָאתוֹ וַיְנַעֵר יְהוָה אֶת־מִצְרַיִם בְּתוֹךְ הַיָּם׃ וַיָּשֻׁבוּ הַמַּיִם וַיְכַסּוּ אֶת־הָרֶכֶב וְאֶת־הַפָּרָשִׁים לְכֹל חֵיל פַּרְעֹה הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בַּיָּם לֹא־נִשְׁאַר בָּהֶם עַד־אֶחָד׃ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם וְהַמַּיִם לָהֶם חֹמָה מִימִינָם וּמִשְּׂמֹאלָם׃ וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִצְרָיִם וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־מִצְרַיִם מֵת עַל־שְׂפַת הַיָּם׃ וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיָּד הַגְּדֹלָה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה בְּמִצְרַיִם וַיִּירְאוּ הָעָם אֶת־יְהוָה וַיַּאֲמִינוּ בַּיהוָה וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃ פ אָז יָשִׁיר־מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיהוָה וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ׃ יְהוָה אִישׁ מִלְחָמָה יְהוָה שְׁמוֹ׃ מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלִשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם־סוּף׃ תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ־אָבֶן׃ יְמִינְךָ יְהוָה נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְהוָה תִּרְעַץ אוֹיֵב׃ וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ׃ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ־נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב־יָם׃ אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי׃ נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלְלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים׃ מִי־כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא׃ נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ׃ נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם־זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בְעָזְּךָ אֶל־נְוֵה קָדְשֶׁךָ׃ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְּלָשֶׁת׃ אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן׃ תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאָבֶן עַד־יַעֲבֹר עַמְּךָ יְהוָה עַד־יַעֲבֹר עַם־זוּ קָנִיתָ׃ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְהוָה מִקְּדָשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ׃ יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד׃ כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְהוָה עֲלֵהֶם אֶת־מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם׃ פ וַתִּקַּח מִרְיָם הַנְּבִיאָה אֲחוֹת אַהֲרֹן אֶת־הַתֹּף בְּיָדָהּ וַתֵּצֶאןָ כָל־הַנָּשִׁים אַחֲרֶיהָ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלֹת׃ וַתַּעַן לָהֶם מִרְיָם שִׁירוּ לַיהוָה כִּי־גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם׃ ס וַיַּסַּע מֹשֶׁה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּם־סוּף וַיֵּצְאוּ אֶל־מִדְבַּר־שׁוּר וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת־יָמִים בַּמִּדְבָּר וְלֹא־מָצְאוּ מָיִם׃ וַיָּבֹאוּ מָרָתָה וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתֹּת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמָהּ מָרָה׃ וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר מַה־נִּשְׁתֶּה׃ וַיִּצְעַק אֶל־יְהוָה וַיּוֹרֵהוּ יְהוָה עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמָּיִם שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ׃ וַיֹּאמֶר אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע לְקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַיָּשָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצְוֹתָיו וְשָׁמַרְתָּ כָּל־חֻקָּיו כָּל־הַמַּחֲלָה אֲשֶׁר־שַׂמְתִּי בְמִצְרַיִם לֹא־אָשִׂים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה רֹפְאֶךָ׃

בס"ת שנית קורין למפטיר בפ' פינחס

וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה עֹלָה לַיהוָה פָּרִים בְּנֵי־בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל אֶחָד וְשִׁבְעָה כְבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם יִהְיוּ לָכֶם׃ וּמִנְחָתָם סֹלֶת בְּלוּלָה בַשָּׁמֶן שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים לַפָּר וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים לָאַיִל תַּעֲשׂוּ׃ עִשָּׂרוֹן עִשָּׂרוֹן תַּעֲשֶׂה לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד לְשִׁבְעַת הַכְּבָשִׂים׃ וּשְׂעִיר חַטָּאת אֶחָד לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם׃ מִלְּבַד עֹלַת הַבֹּקֶר אֲשֶׁר לְעֹלַת הַתָּמִיד תַּעֲשׂוּ אֶת־אֵלֶּה׃ כָּאֵלֶּה תַּעֲשׂוּ לַיּוֹם שִׁבְעַת יָמִים לֶחֶם אִשֵּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה עַל־עוֹלַת הַתָּמִיד יֵעָשֶׂה וְנִסְכּוֹ׃ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ׃

הפטרה ליום שביעי של פסח וידבר דוד לה' בשמואל ב' בסימן כב

וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכַּף שָׁאוּל׃ וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי וּמְפַלְטִי־לִי׃ אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה־בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי וּמְנוּסִי מֹשִׁעִי מֵחָמָס תֹּשִׁעֵנִי׃ מְהֻלָּל אֶקְרָא

יְהוָה וּמֵאֹיְבַי אִוָּשֵׁעַ: כִּי אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת נַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתֻנִי: חֶבְלֵי שְׁאוֹל סַבֻּנִי קִדְּמֻנִי מֹקְשֵׁי־מָוֶת: בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו: וַיִּתְגָּעַשׁ ויתגעש ק׳ וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־חָרָה לוֹ: עָלָה עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ: וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרַד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו: וַיִּרְכַּב עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־רוּחַ: וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו סֻכּוֹת חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים: מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ: יַרְעֵם מִן־שָׁמַיִם יְהוָה וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ: וַיִּשְׁלַח חִצִּים וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֹם ויהם ק׳ : וַיֵּרָאוּ אֲפִקֵי יָם יִגָּלוּ מֹסְדוֹת תֵּבֵל בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ: יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי מִמַּיִם רַבִּים: יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי עָז מִשֹּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי: יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה מִשְׁעָן לִי: וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי יְחַלְּצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי: יִגְמְלֵנִי יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי: כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי: כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו משפטיו קרי לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה: וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה מֵעֲוֹנִי: וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו: עִם־חָסִיד תִּתְחַסָּד עִם־גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם: עִם־נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ תִּתַּפָּל: וְאֶת־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל: כִּי־אַתָּה נֵירִי יְהוָה

וַיהוָה יַגִּיהַּ חָשְׁכִּי: כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי אֲדַלֶּג־שׁוּר: הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ: כִּי מִי־אֵל מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי אֱלֹהֵינוּ: הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיַּתֵּר תָּמִים דַּרְכּוֹ דרכי קרי : מְשַׁוֶּה רַגְלַיו רגלי קרי כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמוֹתַי יַעֲמִדֵנִי: מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת קֶשֶׁת־נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי: וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן יִשְׁעֶךָ וַעֲנֹתְךָ תַּרְבֵּנִי: תַּרְחִיב צַעֲדִי תַּחְתֵּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי: אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וָאַשְׁמִידֵם וְלֹא אָשׁוּב עַד־כַּלּוֹתָם: וָאֲכַלֵּם וָאֶמְחָצֵם וְלֹא יְקוּמוּן וַיִּפְּלוּ תַּחַת רַגְלָי: וַתַּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתֵּנִי: וְאֹיְבַי תַּתָּה לִּי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וָאַצְמִיתֵם: יִשְׁעוּ וְאֵין מוֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא עָנָם: וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ כְּטִיט־חוּצוֹת אֲדִקֵּם אֶרְקָעֵם: וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי תִּשְׁמְרֵנִי לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי: בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ־לִי לִשְׁמוֹעַ אֹזֶן יִשָּׁמְעוּ לִי: בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְגְּרוּ מִמִּסְגְּרוֹתָם: חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ צוּרִי וְיָרֻם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי: הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמֹת לִי וּמוֹרִיד עַמִּים תַּחְתֵּנִי: וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים תַּצִּילֵנִי: עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְהוָה בַּגּוֹיִם וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר: מַגְדִּיל מגדול ק׳ יְשׁוּעוֹת מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם: ואומר המפטיר הברכות

בבנה יקום פורקן · אשרי · יהללו · ומתפללין תפלת מוסף מתחלת ביום-א׳ של סוכות :

ודוה כד שלח פרעה ית עמא ולא דבריגון ה׳ אורח ארע פלשתאי ארי קריב הוא · מאתן אלפין רגלאין גוברין דנפקו ממצרים מלתין שנין קדם קיצא דה׳ מאתן אלפין גוברין רגלאין בני חילא הוו כלהון משבטא דאפרים מאחדין בתריסין ובמאני זיינא וברומחין הן כן גרמיא יבישיא דאתחיא יתהון ה׳ ע״י יחזקאל נביא בבקעת דורא מנהון גרמייא יבשא מאני דאתי בהון נבוכדנצר רשיעא בשעתא דאחיא יתהון ה׳ ע״י יחזקאל נביא הוו מטפחין ליה לסטרא רשיעא על פומא ומקרבין גרמא לות גרמא ותיו וקמו על רגליהון משריין סגיאין לחדא לחדא · כולהון קמו בר מן גברא חד דלא קם · אמר נביא קדם ה׳ מה הוו עובדוהי דהדין גברא דלא קם · ובכן אמר ליה ה׳ כחיבוליה יהב וברביתא נסב וחיי לא ייחי · ובכן אחזי ליה ה׳ ליחזקאל אתא כדין שכן עתיד לאחיא מתיא · ובכן אמר ליה ה׳ דילמא יזוזון עמא במחזיהון אחיהון מתיא וידחלון ויתובון למצרים · (ויסב) ואסחר ה׳ ית עמא אורח מדברא לימא דסוף ומזרזין סליקו בני ישראל מארעא דמצרים · (ויקח משה) ואסיק משה ית גרמי יוסף עמיה ארי אומאה אומי ית בני ישראל למימר מדכר ידכר ה׳ יתכון ותסקון גרמי מכא עמכון · (ויסעו) ונטלו מסוכות ושרו באיתם די בסטר מדברא :

אזל משה וקם על ימא ואמר לימא זע מן קדמי בשמי חיזל ותימר לימא דאנא שליחא דיוצר בראשית וגלי אורחך בשעתא זעירא עד דיעברון בגוין פריקוי דשכנותי דיעקב שריין בעקא ומנחיהון כדפון מבעריהון ואת את סגרת מן קדמיהון ופרעה רשיעא אתא מבתריהון ואזל משה וקם על ימא ואמר לימא למעבד רעותא דמרי דשמיה זע ימא מן קדם משה · כד ממא כידוהי תבר ניסיה חימא ורוגזא עלת בימא וכוה מתרברב ומחזר לקבליה שנן סילק ברים דעמרם ליה את שלים וקשיש מיניה יומין מלתא אנא רב מינך דאנא אתבריתי בתלתא ואת בשיתא כד חמא משה ימא מסרסיב לקבליה וגלוסי מתרברבין פלוסי ולית שעתא דא שעתא דנחתא דישראל שריין בעקא מתיב משה ואמר לימא אנא שלוחיה דיוצר בראשית נסף ימא כד שמע מילתא וקם למעבד רעותא דמרי דשמיה · סוף מיליה אמר ימא למשה מן קדם יליד אתשא לית אנא מתכביש · ענה משה ואמר לימא רב מילי ומיץ יכנוש יתך · פתח משה פומה ואמר

אשירה · ושבחין שבח גזשבחתיה לגאיס דמשה עלת מכנו ובתנגוניה אמר מלתא קדם רבון עלמא לא תמסר עמך בידוהי דפרעה רשיעא דסיכדין אמרת לי בספר אורייתא כען תחמי מה אעבד לפרעה רם יהיב ליה אתר ניסיה לתבלא כל מורדיה ימא שמע קל רוחא דקודשא בריך הוא דמיתמלל עם משה מנו טרא תב ימא ונחו גלוסי ועברו בגויה בני ישראל ופריק ושיזיב ה׳ ביומא ההוא ית ישראל מידיהון דמצראי וחמון ישראל ית מצראי מייתין רמיין על כיף ימא וחמון ישראל ית גבורת ידא רבתא ותקיפא די פרע ה׳ מינהון דמצראי ודחילו עמא מן קדם ה׳ והימינו במימרא דה׳ ובנביאות דמשה עבדיה :

ארבע כיתין אתעבידו בני ישראל כד הוו קיימין על ימא דסוף · חדא הוות אמרה נפול בימא · וחדא הוות אמרה נחזור למצרים · וחדא הוות אמרה נגח לקבליהון ונערבב יתהון · וחדא הוות אמרה נסדר לקבליהון סדרי קרבא · כתא דהוות אמרה נפול בימא אמר להון משה לא תדחלון איתעתדו ותחמון לפורקנא דה׳ דהוא עביד לכון יומא דין · וכתא דהוות אמרה נחזור למצרים אמר להון משה לא תדחלון ארי כמה דחמיתון ית מצראי יומא דין לא תוספון למחמי יתהון תוב עד עלמא וכתא דהוות אמרה נגח לקבליהון ונערבב יתהון אמר להון משה לא תדחלון קומו ושתיקו והבו יקר ותושבחן ורוממו לאלהכון · וכתא דהוות אמרה נסדר לקבליהון סדרי קרבא אמר להון משה לא תדחלון ה׳ גיברא והוא מגיח לכון סדרי נצחני קרבא ומגלת קדמיכון ה׳ שמיה כי בשמיה בן גבורתיה כגבורתיה כן תוקפיה וכן מלכותיה כן יקר שמיה רבת מבכך לעלם ולעלמי עלמין · (מרכבות פרעה) רתיכוי דפרעה וחיילוותיה ומשירייתיה שדי בימא ושאר עולמוהי ונברוסי רמא וטבע יתהון בימא דסוף · (תהומות) תהומיא חפו עליהון מוי דימא איטתקעו במצולת דמיא רבא כאבנא · (ימינך ה׳) אדירה היא בחילא ימינך ה׳ תברת שנאה ובעיל דבבא · (וברוב גאונך) ובסגי גיותנותך ותוקפך תברת שורה דשנאה כמיל דבביהון דקמו על עמך שלחת מלאך רוגזך ומלכם יתהון כמה דמלהב נורא לקשא · (וברוח אפיך) ובמימר מן קדמך ה׳ איסתבידו מיא עורמן עורמן קמו להון צירין כזיקיה מיא חזליה קמו תהומי בפילגות דימא רבא :

מעריב ליל אחרון של פסח

חזן אומר בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ: והקהל עונין בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים · בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים · וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ · בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה · גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה · וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ · אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

יוֹשִׁיעַ אוֹמֶן אֶשְׁכּוֹלוֹת פֶּרַח קֹדֶשׁ תְּהִלָּה: וַיַּרְא בְּעֶנְיִי וְקוֹשִׁי נוֹרָא עֲלִילָה · אָז גָּדְלָתוֹ הִפְלִיא וְהֵאִיר אֲפֵלָה · אֱלוֹהַּ עוֹשַׂי נוֹתֵן זְמִרוֹת בַּלָּיְלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ · תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ: עַל כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ · וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי

תורתך ובמצותיך לעולם ועד · כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה · ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים: אז הרים דלג כזכר ברית אבות חסד · וגבעות קפץ מדור כל יסד ינבע אהבת תולת שמע להוסד · ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד : ברוך אתה יהוה אוהב עמו ישראל :

ק"ש תמצא לעיל

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו · כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו · הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים · האל הנפרע לנו מצרינו · והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו · העשה גדולות עד אין חקר · נסים ונפלאות עד אין מספר · השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו · המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו · העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם · המכה בעברתו כל בכורי מצרים · ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם · המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו : ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה :

מיוסד ע"פ א"ב ובסוף חתום שם המחבר יקותיאל בר יוסף חזק

פסח אשרו באור החיים לאור · ולכל בני ישראל היה אור · פסח מצרים : פסח באות זה עוד להתברך · קומי אורי כי בא אורך · פסח לעתיד : פסח גאולים אז הללוהו · ויושע יהוה ביום ההוא · פסח מצרים : פסח דגול יחיש ישענו · יי מלכנו הוא יושיענו · פסח לעתיד : פסח המררו בקושי ונלאו · ממחרת הפסח יצאו · פסח מצרים : פסח ויום נקם תראו · כי בשמחה תצאו · פסח לעתיד : פסח זכים אימו לעצמה · והמים להם חומה · פסח מצרים : פסח חוכיו טובו להנחילם · ועל מבועי מים ינהלם · פסח לעתיד : פסח טהור ענוהו הרבה עליהם · ויי הולך לפניהם · פסח מצרים : פסח יעיר נאם חזיוני · כי הולך לפניכם יי · פסח לעתיד : פסח כראוי ענתה נביאה · שירו ליי כי גאה גאה · פסח מצרים : פסח לועגיו יהיו למשסה · זמרו יי כי גאות עשה · פסח לעתיד : פסח מנעם שיר הודיה · עזי וזמרת יה · פסח מצרים : פסח נגן שיר המוני · כי עזי וזמרת יה יי · פסח לעתיד : פסח סגולים לשוב למאוים · הלכו ביבשה בתוך הים · פסח מצרים : פסח עתיד להשיב שבים · מדוכת ומאיי הים · פסח לעתיד : פסח פורכים נסו לפניהם · כי יי נלחם להם · פסח מצרים : פסח צרות עמו סיר ונתם · ויצא יי ונלחם · פסח לעתיד : פסח קרן נאור הרעם · ותחזק מצרים על העם · פסח מצרים : פסח רוח עריצים להנשים · והחזיקו עשרה אנשים · פסח לעתיד : פסח שארם נמק ונכחד · לא נשאר בהם עד אחד · פסח מצרים : פסח תתן ישועות חוסיו · ולא יהיה שריד לבית עשו · פסח לעתיד : פסח תוספו יונקים ליחדהו · זה אלי ואנוהו · פסח מצרים : פסח יקרים יאמרו כזה · הנה אלהינו זה · פסח לעתיד : פסח קדושה נקבה בעליזות · את השירה הזאת · פסח מצרים : פסח ונבר יסובב ויוקדש · שירו ליי שיר חדש : פסח לעתיד : פסח תביעת ענוי קפצת · ומבית כלא עם זו קנית · פסח מצרים : פסח יחשוף זרועו ותעצומו · לקנות את שאר עמו · פסח לעתיד : פסח אוהביו הוציא צהרים · ויהם את מחנה מצרים : פסח להשיב להם גמוליהם · מהומת יי רבה בהם · פסח לעתיד : פסח בראותם נמו לסלסלה · את היד הגדולה · פסח מצרים : פסח רוות בזיו כבודו · יוסיף אדני שנית ידו : פסח לעתיד : פסח חזיון שירה קדמו לנעלם · יהוה ימלוך לעולם · פסח מצרים : פסח בציון ישוררו לגואלם · ימלוך יהוה לעולם · פסח לעתיד : חזן פסח מכסיסי הוד מאשרת להגאל · ידידיך הושעת שעשעת ישרי אל · כושר לקוחיך חזו מפעלות אל · אז ישיר משה ובני ישראל : בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם :

מי כמכה באלם יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה :

מי מלל טי כח ספור מלאכתו · סלסול תפארתו בעזים הדריך הליכתו · עוללים ויונקים שבחוהו וצפו מסלתו : גבורותיו וכבוד הדר מלכותו : זה צור ישענו פצו פה ואמרו : יי ימלוך לעולם ועד : ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו :

נחית פניניך בעזך עמך להתנאות · צורריהם הממת במכות להלאות · קדוש ישראל מיחדים מסבל ותלאות · גואלם שמו יהוה צבאות : ברוך אתה יהוה מלך צור ישראל וגואלו : (נ"א גאל ישראל): השכיבנו וכו' עד סוכת שלומך

בחסדך רוממת קרן עמך יצאו מרוחים · שבח ורננות לשמך מסלדים ומשבחים · תבאמו ותטעמו עיר מנוחים · בנוה שלום ובמשכנות מבטחים : ברוך אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים : ושמרו ובו'

וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל :

ח"ק ש"ע ק"ש עלינו ק"י

יוצר ליום אחרון של פסח

סחן מתחיל האל בתעצומות עד אורות מאופל אמר ויהי :

כשחל יום אחרון של פסח בשבת אומרים כאן הקרוב"ץ של שבת הוה"מ :

מיוסד ע"פ א"ב מרובע וסיים כל אות על ראשי פסוקים של שירת הים

אתה הארת יומם ולילה לפני מחני · אחרי רדפו מרכבות מעני · אבדת גופם על שפת ים ראו עיני · אמונים שוררו ביום ההוא · ויושע יי׳ : ברית בתרים הזהיר דין וגואל · בנטותו זרועו וגדלת יד כאלי · בכן עם יראיו האמינו בו כי הוא אל · בלועי גיא ים סוף · וירא ישראל : גאולים כיצאו מכור לחרות חפושה · גשו לים סוף ולמות אנושה · גאים רדפו ואבדו בגלי ים חלושה · גאה גאה שיר ישועה · אז ישיר משה : דפק פתחי ישנה בנפש בזויה · דרור נחת מעבדות לחרות עטויה · דודה הוציאה בזרוע נטויה · דובבו יונקים זה אלי · עזי וזמרת יה : הלכו בתוך הים והמים להם חומה · הוליכם בתהומות כבבקעה אדם ובהמה · הבאים אחריהם זועמו באף ובחמה · הדורים שבחו לשמו ונמו · יי׳ איש מלחמה : ויחזק לבו לרדוף עם כל צבא קהלו · ושש מאות רכב בחור לקח לו · ויורם בחצי אש והמם והבהילו · וטבעו

(אתה הארת יומם ולילה לפני מחני) יומם בעמוד ענן ולילה בעמוד אש נס (אחרי רדפו מרכבות מעני) אחרי שרדפו אחרי מרכבות פרעה שהיו מענים אותי (אבדת גופם כו' ראו עיני) במפלתם מונחים (על שפת הים) וישראל שהיו (אמונים) שוררו ביום ההוא (ויושע ה') (ברית בתרים הזהיר דין וגואל) הקדוש ב"ה הזהיר את עצמו להיות דיין וגואל כי מסורת הדין הוצרך לקיים מה שאמר בברית בין הבתרים וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בנטותו) הקב"ה את זרועו (וגדולת יד) שהכה בהם במצרים ובים (כאל) כנאה ויפה לו שהוא אל (בכן) ואז ישראל עם יראיו האמינו בו כי הוא אל (בלועי כו' ישראל) וירא ישראל את מצרים אשר נטבעו בים סוף שנבלעו בארץ על שפת הים (גאולים כיצאו מכור לחירות חפושה) כשיצאו ישראל מכור הברזל ממצרים לחופש וחירות וכאשר (גשו לים סוף ולמות אנושה) נתייאשו למות והיו חולים בעבור היראה כי לא היה להם מקום לנוס לא לאחור מפני מצרים ולא לפנים מפני הים ולא לצדדים מפני חיות רעות ופתנים אך כאשר המצרים שנקראו גאים (רדפו ואבדו בגלי ים חלושה) נאבדו על ידי הגלים שהיו הגלים מרוממים ומגביהים אותם עד לב השמים ומורידים ומעמיקים אותם עד סוף התהום עד זמן חלושה

(אתה הארת יומם ולילה ס"י) כדכתיב וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם (שמות יג כא) (אחרי רדפו) כדכתיב וירדפו מצרים אחריהם (שם יד ח) (אמונים) תואר לישראל עמ"ש ויאמינו בה' וגו' (שמות יד) (בכן) תרגומו של ואז (הראב"ן) (עם יראיו האמינו בו) עמ"ש וייראו העם את ה' ויאמינו בה' וגו' (בלועי גיא) כמ"ש תבלעמו ארץ (גאולים) תואר לישראל (כיצאו מכור) עמ"ש ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים (דברים ד כ) וכור הוא כלי שמזקקין בו הזהב (חפושה) ל' חופש וחירות (גשו) קרבו כמו גש הלאה (ולמות אנושה) כדכתיב וייראו מאד ויצעקו (שמות יד י) מל' אנושה מכותיה (מיכה א ט) ופרש"י כי חלה היא במכותיה (גאים) תואר למצרים (חלושה) ל' חולשה (דפק פתחי ישנה) עמ"ש אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק (שה"ש ה ב) (עטויה) מל' ועל שפם יעטה (ויקרא יג מה) (דודה) תואר להקב"ה עמ"ש דודי צח ואדום (דובבו) ל' דבור מלשון דובב שפתי ישנים (שה"ש ז י) (הלכו בתוך הים כו') עמ"ש ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים (הוליכם בתהומות כו') עמ"ש מוליכם בתהומות כבהמה בבקעה תרד רוח ה' תניחנו כן נהגת עמך וגו' (ישעיה סג יג) (יורם) ל' ירייה חץ וקאי על פרעה (הראב"ן) (והמם) עמ"ש ויהם את מחנה מצרים (שמות יד כד)

(גאה גאה שיר ישועה אז כו') אז ישיר משה שיר של ישועה ואמר השירה לה' כי גאה גאה (דפק) הקב"ה על (פתחי ישנה) פתחי ישראל שהיו ישנים במצרים (בנפש בזויה) בגלות ושעבוד ולמה דפק (דרור נחת מעבדות לחירות עטויה) כדי לעשות לישראל נחת רוח להוציא לדרור ולעשות אותם מעיל ישועה וחירות (דודה כו' דובבו יונקים) דברו יונקים זה לזה (זה אלי עזי וזמרת יה) (הוליכם בתהומות) בנחת (כבבקעה אדם ובהמה) כמו שנוח לאדם ובהמה לילך בבקעה ולילך בהר כך הוליך אותם בתהומות בלי כשלון ומצרים הבאים אחריהם בים (זועמו באף ובחימה) שלא נשאר בהם עד אחד ונטבעו כולם בים ועל זאת ישראל (הדורים שבחו לשמו ונמו) ואמרו ה' איש מלחמה (ויורם) פרעה ירה בהם בחצי אש (והמם והבהילו) והמם הקדוש ב"ה את מחנה מצרים והבהיל אותם (וטבעו בים סוף

אתה הארת דוא האסט געלייכט טאג אונ נאכט פאר מיין מחנה אז די רייט וועגין פון פרעה וואש האט מיך גיפייניגט האבין נאך מיר נאך גיאגט מיינע אויגין האבין גיזעהן דאש פאר לירונג פון זייערע גופים אויף דעם בארטין פון דעם ים דיא ישראל וואש גלייבין אין גאט האבין גיזונגן דעם זעלבינן טאג וויושע ה' גאט האט אונז גיהאלפין ברית בתרים גאט וואס האט גישפט דיא מצרים אונ האט אויש גילייזט דיא ישראל איז גיווארינט גיוועזן אין דער שבועה פון בין הבתרים אז ער האט גנייגט זיין ארום אונ דיא מאכט פון זיין גרויסער האנט וויא עס איז שיין צוא אים וואס ער איז איין גאט דרום האט דאש פאלק וואש פארכטין זיך פאר אים גיגלייבט אין אים אז ער איז איין גאט אז דיא ישראל האבין גיזעהן דיא מצרים זיינען איין גישלונגען גיווארין אין טאל פון ים סוף גאולים דיא אויש גילייזטע ישראל אז זייא זיינען ארויש גיגאנגען פרייא פון דער טעשט דאש איז מצרים האבין זייא גינעהענט צום ים סוף אונ זיינען ווארין גישוואכט צום טויט דען זייא זיינען גיוועזן אין אגרויסער סכנה דיא האפערדיגע מצרים האבין נאך גיאגט נאך ישראל אונ זיינען פאר לארין גיווארין אין דיא איגדין פון דעם ים דען האט גיזונגען משה

אונ ישראל איין גיזאנג פון חילף דאש גאט האט גיהערשט איבער אלע הערשאפטין דפק גאט האט גיקלאפט אויף דיא טירין פון ישראל וואש זיינען גיוועזן אין מצרים גליך וויא איינער שלאפט אונ איז פאר שעכט אונ האט זייא גיפירט מיט נחת פון זייער דינסט צוא איין פרייאונג איר פריינד הקב"ה האט זייא אויש גצויגין מיט אויש גישטרעקטע ארום אפילו דיא זייגעדיגע קינדר האבין גיזעהן דיא שכינה אונ האבין גיזאגט דאש איז מיין גאט מיין שטארקער אונ מיין דער לויבעניש איז גאט הלכו זייא זיינען גיגאנגען אין ים אונ דאס וואסר איז גיוועזן צו זייא וויא איין מויער ער האט זייא גיפירט דיא מענטשין אונ בהמות אין דיא אפ גרונדן אזוי וויא אין איין טאל אונ די וואש האבין נאך גיאגט נאך זייא זיינען נצערנט גיווארן פון גאט מיט גרים צארין דען האבין די באשיינטע ישראל גלויבט צוא דיין נאמן אונ האבין גיזאגט ה' איש מלחמה גאט איז איין בעל מלחמה ויחזק פרעה האט גישטארקט זיך דאש הארץ נאך יאגין דיא ישראל מיט גאר זיין חיל אונ זעקס הונדערט אויש דער וויילטע רייט וועגין האט ער מיט זיך גינומען אונ גאט האט זייא גיווארפין פייערדיגע פיילין אונ האט זייא פאר טילגט אונ דער שראקין אונ זייא זיינען פאר זונקען גיווארין

בים סוף · מרכבות פרעה וחילו : זממו פן ירבה יועצי
תוללימו · זדו בפרך והכבידו עלמו · זדון מחשבותם
נהפך עלימו · זורקי ילוד במים · תהומות יכסימו :
חתם על הרי בתר נקמת דיני · תבל נוגשי ודן דיני ·
חלקו בגלי ים פגרי מדני · חזקתני בכח נאדרי · ימינך
יי : טמנו בנגף בכורי שוטניך · טורדו פעמי רודפי
המוניך · טבעו בלבותי ים צוררי אמוניך · טאטאו
קמיך בחרונך · וברוב גאונך : ירית באש וענן חצי
רשפיך · ירדו על מחנות צבא מחרפיך · יען כי רדפו
אחר עם מצפיך · יקפת תהום כקרח · וברוח אפיך : כנס
כל עמו יהיר חסר לב · כעסו העיר לרדוף כדוב אורב ·
כחפר בור לנפול בו חיב · כלה להוריש שור ושה אמר
אויב : לשפוט זדים למבול ישבת · לאדירי מים כדגים
לרשת אספת · ללוחצי עמך מכות על מכות הוספת ·
לכסותם מי ים סוף · ברוחך נשפת : מושיעי ים סוף
בשירה קדמוך מספרים מעשיך ורנן הנעימוך מנשאים
כבודך בהלול רוממוך · משבחים לשמך ונמו · יי מי
כמוכה : נאנתו מעבדות ואוזן הטית · נקמה לבשת

(זממו) ל' מחשבה מלשון כל אשר יזמו לעשות (בראשית יא ו) (תוללימו) לשון גונב ושהשתולל כמו סר גוים ותלול (יחזקאל יז כב) (זדו) לשון רשע כמו כי הזידו עליהם (נחמיה ט י) ופירש"י הרשיעו עליהם (עלמו) ל' עול מל' מוטות עולכם (ויקרא כו יג) (זדון מחשבותם נהפך עלימו) כענין כורה שחת בה יפול וגולל אבן אליו תשוב (משלי כו כ) (תבל) ל' חבלה (מדני) ל' מדון וריב (נאדרי) ל' אדיר וחזק (טומנו) ל' ירדו לטמיון (שוטניך) לשון שטן (טורדו) ל' טרדם ורדפם (בלבותי) באמצע (אמוניך) אומר לישראל (טאטאו) לשון וטאטאתיה במטאטא השמד (ישעיה יד כג) ופעמו הוסגו כבמכבדת (חצי רשפיך) לשון רשפי קשת (תהלים עו ד) ופירשו שם המפרשים רשפי גחלים וזה משאל לזוהר ברזל בחצים (מצפיך) אומר לישראל שעיניהם צפות לקב"ה (יקפת) לשון הקפאה והקרשה ועפ"ש קפאו תהומות (כקרח) כוח הגליד שנקפא ונקרש על פני המים כימי הקור (וכנ"א חזי"ן) (כנס) קבץ (יהיר) ל' גאוה ואומר לפרעה (חסר לב) ג"כ אומר לפרעה (כדוב אורב) מלשון דוב אורב הוא (איכה ג י) (כלה) מל' כלה גרש (שמות יא א) ופרש"י גמירה כלה כליל (זדים) כנוי למצרים (למבול) להטביעם בים (לאדירי מים) אומר למי הים (מושיעי ים סוף) אומר לישראל (ונמו) לשון אמירה כתלמוד כמו

מרכבות פרעה וחילו) (זממו פן ירבה יועצי תוללימו) יועצי פרעה שמתנשאים על ישראל חשבו פן ירבו ישראל (זדו בפרך) הרשיעו עליהם בעבודת פרך (והכבידו עלמו) והכבידו עליהם עול העבודה (זדון מחשבותם נהפך עלימו) מדה כנגד מדה (זורקי ילוד במים) שגוזרים לזרוק ילדי ישראל במים (תהומות יכסימו) (חותם על הרי בתר) בהר המוריה ששם היה ברית בין הבתרים שם נחתמה (נקמת דיני) מה שנאמר וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי וקיים את מאמרו (חבל) את נוגשי ודן דיני (חולקו) הושלכו (בגלי ים פגרי מדני) פגרי מצרים המריבים אתי (חזקתני בכח נאדרי כו') ימינך ה' חזקתני בכח חזק (טומנו בנגף בכורי שוטניך) בכורי מצרים שהיו שונאים לישראל ירדו לטמיון לקבר בעת שעבר ה' לנגוף את מצרים (טורדו ונטרדו פעמי רודפי המוניך) שרדפו עד הים (טובעו בלבותי ים) נטבעו באמצע התהום מצרים שהם (צוררי) ישראל (אמוניך טואטאו כו') (גאונך) וברוב גאונך שופטו ונתכבדו הקמים על ישראל ע"י חרונך (ירית באש וענן חצי רשפיך) על ידי עמוד האש והענן ירית חצי ברזל שלהב מזהירים כגחלי אש (והם ירדו על מחנות צבא) של מצרים שהם (מחרפיך) יען כי רדפו אחר עם ישראל שהם (מצפיך) תמיד עיניהם צופות לך (יקפת תהום כקרח

וברוח אפיך) ברוח אפיך הקרשת והקפאת את מי התהום כקרח וכפור (כנס כל עמו) פרעה שהיה יהיר חסר לב קבץ את כל עמו (כעסו וכו' כחפר בור) להפיל בו את ישראל (לנפול בו חייב) מלין מחרץ שלמה המלך היה הוא מחויב לנפול בו כמ"ש חופר גומץ בו יפול (קהלת י ח) (כלה להוריש שור כו') כי אמר פרעה כתיב לכוריש ישראל לגמרי משור עד שה תחת שאמר תחלה גם צאנכם גם בקרכם קחו (לשפוט זדים למבול ישבת) ישבת לשפוט את מצרים במבול מים להטביעם (לאדירי מים כדגים לרשת אספת) ואספת אותם אל הים שהם מים אדירים כמו שאוספים הדגים במכמורת ורשת (ללוחצי עמך) למצרים שהם לוחצי עמך (מכות על מכות הוספת) כדכתיב פלא חושך ויחשך וארז"ל שנתוסף חושך על חושך (לכסות' כו') (מושיעי ים סוף) ישראל שהיה להם הישועה על ים סוף (בשירה קדמוך) שקדמוך לומר שירה קודם שמלאכים (מספרים מעשיך ורנן הנעימוך) והיו מספרים מעשיך הנפלאים (מנשאים כו' נאנתו מעבדות) ישראל שנאנחו מן עבודה (אוזן הטית) לשועתם (נקמה כו' ונשימו נערת)

אין ים סוף דיא רייט וועגין פון פרעה אונ זיין חיל זממו דיא יועצים פון
פרעה האבן זיך בארא[ט]ין מאמער וועלין דיא ישראל גימערט ווערן דרום
האבין זייא גימאכט שווער זייער יאך אויף דיא ישראליארע מוטוויליגע
גידאנקען איז פאר קערט גיווארין אויף זייא דען זייא האבין גיווארפין
די קינדר פון ישראל אין וואסער דרום האבין דיא אפ גרונטין פון ים זייא
צוא גידעקט חותם עש איז ווארין גיחתמת בברית בין הבתרים צוא טאן
איין נקמה אין דיא מצרים גאט האט פאר דארבין מייגע באצווינגר אונ
האט גימשפט מיין משפט זייא זייגען ווארין צוא טיילש אין דיא איגדין
פון דעם ים דיא פגרים פון מייגע קריגר · גאט · דיין רעכטע האנט וואש
איז באשיינט מיט קראפט האט מיך גישטארקט טומנו זייא זייגען ווארן
פאר בארגין מיט פלאג דיא בכורים פון דיינע קריגר זייא זייגען פאר
שטט גיווארין דיא טריט פון דיא נאך יאגערס פון ישראל זייא זייגען פאר
זונקען גיווארין אין מיטן ים די באליידיגער פון דיינע באגליבטע ישראל
אונ מיט דיין פיל הערשאפט זייגען אויס גקערט גיווארין דיינע פיינט מיט
דיין גרים צארין ירית דוא האסט גיווארפין מיט פייער אונ וואלקין דיינע
פייערדיגע פיילין ירדו זייגען זייא גינידרט אויף דיא מחנות וואש האבין

דיך גילעסטערט דרום ווייל זיי האבין נאך גיאגט נאך דעם פאלק וואש
האפין צו דיר אונ מיט דעם ווינט פון דיינע נאז לעבר האסטו פר גליווערט
דעם ים וויא אייז כנס דער האפערדיגער פרעה האט איין גיזאמילט גאר
זיין פאלק זיין כעס האט ער דער וועקט צוא נאך יאגין דיא ישראל וויא
איין בער וואס לויערט אויף איין בהמה אז ער האט גיגראבין איין גרוב
איז ער שולדיג גיווארין ער זעלבסט זאל אריין פאלין אין איר פרעה האט
גיזאגט צו ירשנן גאר דאש גוטץ פון ישראל אונ אקסין אונ לעמליך ידו
בישט גיזעסין צוא משפטין דיא מצרים גלייך וויא דעם דור המבול אונ
האסט זייא איין גיזאמילט צוא דיא שטארקע וואסער אזוא וויא דיא פיש
צוא דער געץ צוא דיא באצווינגער פון דיין פאלק האסטו גימערט איין
מכה אויף דער אנדערע · דו האשט גיוויעט מיט דיין ווינט צוא בדעקין
זייא מיט דעם וואסער פון דעם ים מושיעי דיא ישראל וואס זייגן גהאלפין
גיווארין אויף דעם ים האבין דיך גיפעדערט מיט גיזאנג זייא האבין דער
ציילט דיינע מעשים מיט זיסע לויב זייא טוען דער הייבין אונ דער הויכן
דיין כבוד מיט לויב זייא האבין גילויבט צוא דיין נאמען אונ האבין
גיזאגט גאט ווער איז נאך אזוא וויא דוא נאנתו זייא האבן גיזיפצט

יוצר ליום אחרון של פסח

וקנאה עטית · נוגשימו נערת וכלם מאטאת · נבלתם
לבלוע גיא · ימינך נטית : סובלי עול כבד לחצם ראית ·
סגורי כור ברזל מתוכם הוצאת · סוטניטו נערת
ולתהום דחית · סמוכים על שם קדשך · בחסדך נחית :
עורר סערה בשאגת רעמים · עוכר זדים במשברי
ימים · ערץ גאים והשפיל רמים · עלילות נסי נוראותיך ·
שמעו עמים : פדוים כיצאו לחרות לגואלם הללו ·
פזורי כנען רגזו וחלו · פאתי מואב רעדו וחלחלו ·
פחתי אלופי אדום · אז נבהלו : ציר תנן להניא עובדי
פסיליהם · צוחות פימו לדום כאבני אליליהם · צאנך
להעביר עד גבוליהם · צוקת אימתה ופחד · תפול
עליהם : קהלות איש תם · ברכת אב תשביעמו ·
קמיהם תפיל ומידם תושיעמו · קבץ פזורים ובמרעה
טוב תרעמו · קרית הר נחלתך · תבאמו ותטעמו :
רחבת ידים גער והרעד · רפות ידים להעביר בה צור
ועד · רז המלוכה ישרון להעד : רנן ושירה שוררו ·
יי ימלוך לעולם ועד : שאג אל כאריה וחשף זרועו ·
שפעת ים סוף חרב והבקיעו : שדפו ברוח קדים

ערת את הטנופים בים כאלם שמטהר את הקדירה והופך את התחתון למעלה והעליון למטה (וכולה מאוסה) הפכית את כולם כמהפכת (נבלתם לבלוע גיא ימינך נטית) נטית ימינך ליתנם אלא תמיד הארץ לדין אם היא תבלע ותקבל הרוגי שרי מצרים (סובלי עול כבד כו') ישראל שהיו סובלים עול כבד במצרים ראית את לחצם ודוחקם (סגורי כור ברזל) שסגורים בכור הברזל במצרים (מתוכם הוצאת סוטניטו כו') הקדוש ב"ה שהוא עורר סערה בשאגת רעמים מעורר רוח סערה עם שאגת קול רעמים הוא (עוכר זדים במשברי ימים) עכר את מצרים הרשעים בגלי הים (ערץ גאים) שבר מצרים הגאים (והשפיל רמים) (עלילות כו') ומעשה נסים הנוראים שעשית (שמעו עמים פזורי כנען) בני כנען שמפוזרים ויושבים בכל ארץ כנען (רגזו וחלו) אחזם אותם רעדה וחלחלה (ציר תנן) משרע"ה שהיה ציר נאמן להתפלל (להניא עובדי פסיליהם) לבטל ולהעביר מן העולם עמלק וסיחון ועוג שהיו עובדי פסילים (צוחות פימו) צעקת תפלתו היתה (לדום כאבני אליליהם) שיהיו דוממים ובלי ממשות כע"א שיהיה יכולת ביד ישראל שהם נקראים צאנך להעביר עד גבוליהם ועתה בקשתנו (קהלות איש תם) ישראל שהם קהלות בני יעקב איש תם (ברכת אב תשביעמו) תשביע להם ברכת אברהם אבינו עליו השלום (קמיהם וכו' רחבת ידים גער) גער על צור המעטירה שהיא בהרחבה ורוחה (והרעד) אותם כי הלא כבר (רפות ידים להעביר בה צור ועד) הקב"ה הזמין להעביר בה רפיון ידים על ידי פרעה מלך מצרים שהכרית את צור וצידון כל איש שיכול לעמוד במלחמה ולכן גם עתה תעביר בה רפיון ידים כי כבר יאתה (רז המלוכה ישורון להעד) לקיים המלוכה לישורון עמך ואם תאמר זו חרבה זו ולכן תמהר בה רפיון ידים ואז (רנן שירה כו') ישוררו שירה ברנן ויאמרו (ה' ימלוך לעולם ועד) (שאג אל כאריה וחשף זרועו) וגלה את זרועו כגבור המנצח זרועו להלחם על האויב (שפעת ים סוף) רבוי מי ים סוף) (חרב והבקיעו) ובקע אותו (שדפו) שמים (שמות יד כא) (שדפו) לשון ושדופות קדים (בראשית מא ו) (ברוח קדים) כדכתיב ויולך ה' את הים ברוח קדים (שמות יד כא) (והבקיעו) ל' בריעה ובקעו הכנפים (שב ורכב) כמו"ש ויבוא

ומומיפי ט (נהלם ראים) כדכתיב ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם (שמות ג ט) ולהן פרא לבער דחק (סגורי) ל' סגירה פל הסוגר אותם בהם (כור ברזל) עולה למצרים (שמד סגרם) עולה גאלה ידי (שרן) ל' סבירים על לברון חסם (תהלים יח) (כלפו עולה) ל"ס (במדבר כד יז) ומרבועם דבריו עולה (פתחי) ל' שואל ושר כמו ספחם עולה (עזרא ב ו) (ציר) עולה למשה"ם ע"ם ציר נאמן לשולחיו (משלי כה יג) וכדרז"ל (להניא) לשון ביטול כמו ואם הניא אביה אותה (במדבר ל) (צוחות פימו) צעקת תפלות פיהו שאומר ושום כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות יז יא) (צאנך) עולה לישראל ע"ש ואתן צאני צאן מרעיתי (יחזקאל לד לא) (צוקת) לשון צרה וצוקה (משלי א כז) (איש תם) עולה ליעקב ע"ש ויעקב איש תם (אב) עולה לאברהם ע"ש אב המון גוים (בראשית יז ה) (רחבת ידים) עולה לצור ע"ש אני כלילת יופי בלב ימים גבוליך וגו' (יחזקאל כז ג ד) (רפות ידים וכו') ע"ש לא הפנו אבות אל בנים מרפיון ידים וגו' להכרית לצור ולצידון כל שריד וגו' (ירמיה מז ג ד) (צור) עולה להקב"ה (ישורון) עולה לישראל ע"ש ויהי בישורון מלך (דברים לג ה) (להעד) ל' קיום מלשון ויעמידם (שמות כו ח) ות"א וקיימינון (וחשף זרועו) ע"ש חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (שפעת) ל' רבוי כמו ושפעת מים תכסך (איוב כב יא) (חרב והבקיעו) ע"ש ויבשו את הים לחרבה ויבקעו

פון דער שווערר קנעכטשאפט האסטו גינייגט דיינע אויערן האשט זיך אן גיקלייד מיט נקמה אונ מיט רעכנונג האשטו זיך איין גיהילט זייערע צווינגער האסטו אום גישטארצט אין ים אונ האסט זייא אלע אויש גיקערט דוא האסט גינייגט דיין רעכטע האנט מיט איין שבועה צוא דער ערד אז זיא וועט ניט גישטראפט ווערין אז זיא וועט זייא צוא נעמען האט זיא איין גישלונגען אירע נבלות סובלי דיא ישראל וואש האבין גיליטן איין שווערין עול האשטו גיזעהען זייער באצווינגניש דוא האשט זייא אויש גיצויגין אזוא וויא פון איין אייזערנע טעפט זייערע קריגער האשטו אום גישטארצט אונ האשט זייא אין ים אריין גשטויסין אונ דיא ישראל וואש זיינען זיך סומך אויף דיין היליגין נאמען האשטו זייא גיפירט מיט דיין גינאד עורר גאט וואש ער דער וועקט איין שטורם וויגט מיט דעם שטורם פון דונערין האט ער באטריבט דיא מוטוויליגע מצרים אין ברעכנעש פון דעם ים ער האט צוא בראכין דיא האפערדיגע אונ האט נידעריג גימאכט דיא הויכע דיא ווערק פון דיינע פארכטיגע נסים האבין דיא פעלקער גיהערט פרוים אז דיא אויש גילייזטע ישראל זיינען ארויש גיגאנגען פרייא האבין זייא גילויבט צוא גאט זייער אויש לייזער דיג וואש זיינע גיזעע פאר שפרייט אין כנען האבין גיציטערט דיא הארין פון מואב האבין זיך גישראקין דענסט מאל זיינען ווארין דער שראקין דיא הארין פון אדום ציר דער שליח משה רבינו האט גיבעטין צוא פאר וואגלען דיא וואש האבין גידינט אפ געטער דאש גישרייא פון זייער מויל צוא מאכין שווייגין אזוא וויא זייערע שטיינערדיגע אפ געטער ביז דיינע שאף זיינען איבער גיפארין זייער גבול דוא האשט אויף זייא גימאכט פאלין אנגסט אונ פארכט קהלות דאש איין זאמלונג פון יעקב זאלשטו זאט מאכין מיט דער ברכה פון אברהם זייערע שונאים זאלשטו מאכין פאלין אונ פון זייערע הענט זאלסטו זייא העלפין זאמיל איין דיא פאר שפרייטע אונ אויף א גוטער פאשע זאלשטו זייא פאשין דוא זאלשט זייא ברייננגען אונ פלאנצין אין דער שטאט פון דיין באת רחבת אויף ווייט ברייטענדיגע הענט האשטו אן גשריען אונ האשט זיי גמאכט ציטרן גאט האט צוא גיזאגט צוא איבער פירין קיין ארץ ישראל דיא ישראל וואש האבין שלאפע הענט דער אונטער גאנג דער הארשאפט מצרים האט ישורון ווארהאפטיג גיצייגט אונ זייא האבין גיזונגען אונ האבין גיזאגט ה' ימלוך לעולם ועד גאט וועט קיניגן צוא אייביג שאג גאט האט גישריען וויא א לייב אונ האט אנפלעקט זיין שטארקייט דעם ים האט ער גימאכט טרוקין אונ האט אים גישפאלטין ער האט אים צוא קלאפט

וְהִכְרִיעוּ · שֶׁב וַיַּכֵּם רִכְבּוֹ וְחֵילוֹ · כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה:
חזן תּוֹקֶף בֵּית יַעֲקֹב אַדֶּרֶת עַמִּים · תִּפְאֶרֶת בְּרֹאשָׁם
וַעֲטֶרֶת עָרִים · תּוֹפְפוּ בִּמְחוֹלוֹת כְּיָצְאוּ מִנָּהָם · תְּעוּדָה
שִׁירָה נָמָה · וַתִּקַּח מִרְיָם:

בשבת הכל יודוך ובחול המאיר לארץ עד מלא כל הארץ כבודו תמצא לעיל

אופן שם המחבר חתום משה בר יצחק

מְחוֹלֶלֶת · מְהַלֶּלֶת · נֶאְדָּרִי עַל מוּקְדָם · שַׁלְהֶבֶת ·
מְהַבְהֶבֶת · מְחַצֶּבֶת כְּמוֹ נֶאְדָּם · הֲמוֹן
עַמִּים · מִתְרוֹפְפִים · מַכָּה בְּמַעֲמָדָם · רוֹם טִפְּחָה · וְאַף
בְּשִׂיחָה · נוֹטֵיהֶם וְתַפְקִידָם · תִּמְצָא שְׂנוּא · טָבְעָה נוֹא ·
בְּעֵת רָפְתָה יָדָם: וּבְאֵימָה · צְבָא רוֹמָה · מְשַׁלְּשִׁים
קְדֻשָּׁה בְּמַעֲמָדָם · יוֹדוּ לַיְיָ חַסְדּוֹ וְנִפְלְאוֹתָיו לִבְנֵי
אָדָם: עתה מספר ענין הקדושה וּמִתְחַדְּשִׁים · וּמִתְאַשְּׁשִׁים ·
שׂוֹרְפִים כָּל בְּלַפִּידָם · בִּרְעָדוֹת · וּבִקְדוֹת · מִשְׁתַּחֲוִים
לְצוּר הוֹדָם: רוֹמְמוֹת אֵל יִשְׂרָאֵל · מַעֲרִיבִים בְּסִלּוּדָם ·
יוֹם שִׁירָה וְלֵיל זִמְרָה · בְּגִילָה וּבְכָל מְאֹדָם: יוֹדוּ צְבָאוֹת
הֲדוֹם · לְצַח וְאָדוֹם · יַעֲלִיצוּ נִפְלָאִים · חֵקֶר אֵין · סְאוֹן
סוֹאֵן · וְגַם מַעֲשָׂיו נוֹרָאִים · קָרוֹב הוּא · לְקוֹרְאָהוּ · וּמוֹשִׁיעַ
לְנִדְכָּאִים · תּוֹעֵי הָמוֹן · בִּישִׁימוֹן · עִיר מוֹשָׁב לֹא מוֹצְאִים ·
יוֹם שִׁירָה · וְלֵיל זִמְרָה · בְּגִילָה וּבְכָל מְאֹדָם: יוֹדוּ · יָמִין
וּשְׂמֹאל · לְהַלְאָה מוּל · צַד הוֹלְכִים וּבָאִים · לֹא יָדְעוּ · מָה
יִּרְעוּ · וּרְעֵבִים גַּם צְמֵאִים · וּבְחָזְקָה · מִמְּצוּקָה · קָרְאוּ
לְשׂוֹנֵא גֵּאִים · וּבִמְהֵרָה · הָעֲתִירָה · נִתְקַבְּלָה פְּרוֹס דָּאִים ·
הִשְׂבִּיעֵם כָּל יְנָעֵם · חֵלֶף יְסַפְּרוּ בְּעוֹדָם: יודו · ותחיות

בית לוי

מים ויכסו וגו' (שמות יד כח) (אדרת) לשון אדיר (עמים) לשון יופי וקאמר כמו את עדיים אשר חורב (שמות לג ו) (תופפו) לשון תוף וכנור (תעודה) לשון עדות מלשון לתורה ולתעודה (ישעיה ח כ) (נמה) ל' אמירה כתלמוד מלשון ונומיתי לו:

(מחוללת) מל' אל מחוללך (דברים לב יח) (מהוללת) ל' הלל ושם י"ל שהוא לפירוש זה (נאדרי) תואר להקב"ה עפ"ש ימינך ה' נאדרי (מוקדם) לשון על מוקדה (ויקרא ו ב) (שלהבת מהבהבת) תואר לתורה ע"ש שלהבה התורה שורפת ועפ"ש שהיא כתובה אש שחורה ע"ג אש לבנה ולשון מהבהבת הוא ענין חרך ושריפה ומל' זבחי הבהבי (הושע ח יג) ובדרז"ל שקיפלו ולא הבהבם (שבת כח) (מחצבת) כדכתיב חצבה עמודיה שבעה (משלי ט א) ור"ל שבעה עמודי עולם (נאדם) תואר להקב"ה עפ"ש מדוע אדום ללבושך (ישעיה סג ב) (עמים) תואר למלאכים המעופפים מל' ויעף אלי אחד מן השרפים (ישעיה ו) (מתרופפים) רעידה כמו עמודי שמי' ירופפו ות"י מזדעזעין (איוב כו יא) (רום) שמים (טפחה) ל' טפח והוא כף היד שמודדים בה הטפחים ועפ"ש וימיני טפחה שמים (ישעיה מח יג) ור"ל על ידי התורה שהיא כימינו טפחה שנאמר מימינו אש דת למו (דברים לג ב) ונאמר ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה (משלי ג יט) (בשיחה) כדיבור (נטיהם) השמים עפס"כ נוטה שמים כדכתיב בדבר ה' שמים נעשו (תהלים לג ו) (ותפקידם) המזלות והשרים של מעלה כדכתיב וברוח פיו כל צבאם (שם) (תמצא שנוא) עפס"כ ימינך תמצא שונאיך (שם כ"א ט') ותרגומו שרעבות ימינך תשכח לכל שנאך (תהלים) ל' שביעה וצלילה ושקיעה (ומתאששים) ל' חוזק מל' זכרו זאת והתאששו (ישעיה מו ח) (ובקדות) ל' ויקדו וישתחוו (בראשית מג כח) (בסלודם) לשון שבח מלשון ואסלדה בחילה (איוב ו י)

(הדום) תואר לארץ עפ"ש והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (צח ואדום) תואר להקב"ה ע"ש שכתוב דודי צח ואדום (שה"ש ה י) (יעליצו) ל' שמחה מל' עלץ לבי בה' (ש"א ב א) (סאון סואן) עפ"ש כי כל סאון סואן ברעש (ישעיה ט ד) (לנדכאים) סובלי עוני ותלאים וכן פירש"י (ישעיה נז טו) (תועי המון בישימון) עפ"ש תעו במדבר בישימון דרך וגו' (תהלים קז ד) (להלאה) לשון ריחוק כמו זרה הלאה (במדבר יז ב) (ובחזקה ממצוקה כו') כדכתיב וילונו כל עדת בני ישראל ופירש"י לפי שכלה הלחם (שמות טז ב) (עתירה) ל' תפלה מל' ויעתר יצחק (בראשית כה כא) ועפ"ש שמעתי את תלונותיכם (שמות טז יב) (פרוס) ל' הלא פרוס לרעב לחמך (ישעיה נח ז) ופ"י הלא תפרכם לכפלה מלחמך והמפרשים פירשו ענין שבר וחלוקה (דאים) רומז למן שהיה דאה ומעופף עם הטל כמ"ש ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחוספס וגו' (שמות טז) (כל ינעם) ענין נע ונד וסוף עפ"ש המה ינועון לאכול (תהלים נט) (חלף) ל' תמורה ור"ל בעבור זה:

מטה לוי

ברוח קדים) שנשבו וככסו ברוח קדים (והכריעו) והכניעו (שב) הים לאיתנו (ויכם רכבו וחילו) כמ"ש כי בא סוס פרעה ברכבו כו' וישב ה' עליהם את מי הים (תוקף בית יעקב) הקב"ה הוא (אדרת עמים) הוא אדירם והעדי שהם עוטים בו והוא תפארת בראשם (ועטרת ערים) והנשים לדקניות תופפו במחולות כו' (תעודה שירה נמה) לתעודה ולעדות אמרה מרים שירה כמה שכתוב ותקח מרים את התוף וגו':

(מחוללת) ישראל אשר בשבילם חוללו ונבראו שמים וארץ (מהוללת) את הקדוש ב"ה אשר הוא (נאדרי בקודש) (על מוקדם) אף כשהם נשרפים על קדוש השם התורה שהיא (שלהבת מהבהבת) היא (מחצבת) חצבה עמודי העולם כי הקב"ה שנקרא (נאדם המון עמים) המון מלאכים (מתרופפים) ומתרעדים (מכה) של תורה שעוסקין בה ישראל בעוד שיותם (במעמדם) ובה"ל התורה נשברים (רום טפחה) השמים שנקראו רום ע"י התורה טפחה (ואף בשיחה נטיהם ותפקידם) ואף בדבור נתייסדו שמים ונטיהם והמזלות והשרים כ"מ (תמצא שנוא) הספיקה התורה לשנוא (טבעה נוא) וטבעה והורידה את שר המצרים הנקרא נא ואימתי היה זה המעשה (בעת רפתה ידם) של מצרים (ובאימה צבא רומה משלשים) המלאכים צבא השמים באימה אומרים במעמדם ג"פ קדוש והם (יודו לה') ומתחדשים בכל בוקר מנהר דינור (ומתאששים) ומתחזקים עוד אחר שנבראו והם (שורפים את כל בלפידים) אותן המלאכים (ברעדות ובקדות) הם משתחוים לצור (הודם) להקב"ה (רוממות אל של (ישראל) הכ' מעריבים בסלודם ממתיקים בשבחם (יום שירה כו') (צבאות) ישראל שהם בארץ שנקרא הדום רגליו (לצח ואדום יעליצו נפלאים) ישמחו בשבחים נפלאים להקב"ה שנקרא צח ואדום (חקר כו' סאון סואן) של גבורות לאין חקר (ומושיע לנדכאים) לסובלי עוני ותלאים (תועי המון בישימון) ישראל שהיו תועים במדבר שממה (עיר מושב לא מוצאים) שהיה כל כך שמם שאין למצוא עיר מושב ותכ"ז (יום שירה וליל זמרה) היו אומרים שירה להקב"ה ביום וזמרה בלילה (בגילה כו') אך כשארכו להם הימים שהוליך אותם הקב"ה ימין ושמאל פעם לימין ופעם לשמאל (להלאה מול) רחוק מדרך הכבוד סיפר (צד הולכים ובאים) שהיו נוטים בהליכתם וביאתם לכל צד ונמשך הזמן עד ט"ו באייר וכלה הלחם (לא ידעו מה ירעו) מה יאכלו כי פסקה החררה שהוציאו ממצרים (ובחזקה ממצוקה קראו לשונא גאים) ותגדל המצוק קראו בחזקה להקב"ה השונא גאים (ובמהרה העתירה נתקבלה) התפלה (פרוס דאים) לפרנס אותם בדגן שמים המעופפים במדבר (השביעם כל ינעם) נתן להם לחם כדי שביעה סמוך לפתח אהליהם שלא יצטרכו להיות נע ונד לבקש אוכל (חלף יספרו בעודם) תמורת זה שפרנס אותם יספרו הנפלאות בעודם חיים:

מיט אַמְרַת ווינט ער האט זיך אום גיקערט אונ האט צוא גידעקט פַּרְעֹה
מיט זיין חַיִל ווייא עס שְׁטֵייט (כי בא סוס פרעה) דען דיא פערד פון פַּרְעֹה
זיינען גיקומען אין ים ווייא דער שטארקער גאט טוט איין הילין מיט
שטארקייט דאש הויז גיזינד פון יעקב ער איז דאש שיינקייט פון זייער
קאפ אונ אַקְרוין פון זייער צירונג זייא האבין גיפויקט אונ גטאנצט או
זייא זיינען ארויש גיגאנגען פון דעם ים מרים האט עדות גזאגט מיט גזאנג
אונ האט גינומען דעם פויק אין אירע הענט:

לבצל

בק"ק אומרים אופן זה וכל הגרושים מתחילין כו' ואומרים אותו ר' הס"ם בנימין

(לבעל מתקן רום בזרת) רום סוף השמים תקן בזרת שנאמר (ישעיה מ' פ' יב) ושמים בזרת תכן (אדרת) תוזק שבו (לתשחורת) לשרים ופירוש טחים שנקל לפם להגיד שררתו ושבתו שכלם ע' להבין השבח אבל אני אין שבחי אלא בפה באין מבין (כהלכה כו') כפי הלכתא וקבלה הנמסר לפם שלא יתחילו לומר שירה עד אחר שיכלו ישראל מלומר שירה (מטטרון) שר הפנים שמשריא מדי והוא רבו של משה רבינו עליו השלום (פסקון כו') פוסק ואומם וסוגר כח מדת הדין מלקטרג על ישראל ושם שמות כיתות של גבריאל שהוא ממדת פחד וגבורה שלשתן שרים של אש:

לבעל התפארת · מתקן רום בזרת · מעצימים אדרת · מלאכי השרת ינוחים לו לתשחורת · כהלכה ומסורתי ואני שחרחורתי תהלה בפי סודרת: לנקרא ראשון ואחרון · מלך אדירירון · מביעים סלד ורון · ביושר וכשרון · ואתם מטטרון · פסקון אטמון סגרון · ואני חבצלת השרון משתחוה פני הארון: ליה חוצב להבה · נערץ בסוד קדושים רבה · ועודי מרכבה · וקדישי שלהבה · מתגברים להקשיבה · קדשה כאחת חטיבה · ואני חולת אהבה · בבקשה ערבה: למפליא פלאות · אדון כל הנפלאות · כתים וחילות · בהדרי היכלות · רועשים בקולות · נועדים במקהלות · אני חומה ושדי כמגדלות · תשבחות ותהלות: לנאמן בבריתו · וקים בשבועתו · חשמלי שרותו · מתקהלים משאתו · מתנטלים מאימתו · ומגדים אלותו · ואני לדודי ועלי תשוקתו · ברוך שם כבוד מלכותו:

והחיות · גאל ברון נעימות · אהבה רבה · ק"ש · אמת ויציב · על הראשונים · אז מהרום · עזרת עד גאל ישראל תפלה כשבועי של פסח · ומתפללים שמ"ע בלחש וחש"ץ חוזר התפלה בקול רם:

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך:

ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה: מלך עוזר ומושיע ומגן: מסוד חכמים ונבונים · ומלמד דעת מבינים · אפתחה פי בשיר ורננים · להודות ולהלל פני שוכן מעונים:

בשל אחרון של פסח כשחל בשבת מתחילין הסדר ואומרים כאן אותותיך ראית:

מטה לוי

(אימת נוראותיך כו') כאשר שלחת אימת נוראותיך במצרים (בער כסילן בציר אשר שלחת) פרעה כשהקשה לבו נגד משה ששלחת אותו (גוי מקרב כו' דברך כו') אז לקחת גוי מקרב גוי במסות ובמופתים כדי לקיים דברך שהבטחת לאברהם (זעם כו'

יוצר ר"ס א"ב

אימת נוראותיך בשדה צוען כהשלחת · בער כסילן בציר אשר שלחת · גוי מקרב גוי במסורת לקחת · דברך להקים כמו לאב הבטחת · העז יהיר ונאץ מול שלוחך · וגם מי יי אשר שלחך · זעם ועברה

בית לוי

(אימת) ר' מורה (צוען) אומר למצרים (בער) אומר לפרעה עפ"ם אך אוילים שרי צוען חכמי יועצי פרעה עצה נבערה (ישעיה יט יב) (כסילן) סרבים וסלונים (יחזקאל ב ו) ופ"י מסרבין ומקשים לקבלן (בציר) אומר למפרע"ש שהיה שלית מלא ס' (לאב) אומר לאברהם עפ"ם כי אב המון גוים נתתיך (הבטחת) לדכתיב וגם את

הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשית טו יד) (יהיר) אומר לפרעה ע"ם שהיה מתייהר ואמר לי יאורי ואני עשיתני (יחזקאל כח) (ונם) ר' אמירה כתלמוד כמו ונעימתי לו (זעם

לבעל התפארת צו גאט וואס ער איז אהאר פון שיינקייט אונ האט באשאפן דיא וועלט מיט זיינע פינגער טוען אים שטארק לויבן דיא מלאכים נוחים זייא זיינען באווילינט צוא זיין הערשאפט וויא מיר האבין אקבלה פון אונזערע עלטערין אבער איך בין שווארץ פון עבירות זיין לויב איז אין מיין מויל מסודר לנקרא צוא גאט וואס ער איז גישטארקט מיט לויב אונ ער איז דער ערשטער אונ דער הינטערשטער ריידין זייא מיט פרייד איין גיזאנג צוא רעכט פארטיגע צייט אונ מיט זייא איז דער מלאך מט"ט אונ דיא מלאכים וואש מאכין פאר שליסין דעם צארין עש זאל אויף זיי ניט קומין אונ איך ישראל וואש מיר זיינן גגליבינט צו איין רויז טוא איך מיך בוקין קעגין ארון קודש ליה חוצב צו גאט וואש ער האט פלאם ער איז שטארק גילויבט מיט דר עדה פון פיל מלאכים דיא הייליגע אונ פלאמיגע מלאכים וואש זיינן בייא דער מרכבה שטארקין זיך צוא פאר נעמען אין אייטם דיא הייליגע לויב אונ איך ישראל וואש איך בין קראנק פון ליבשאפט פונגאט מיט אזוי גבעט בעט איך למפליא צוא דעם האר פון אלע וואש מאכט גרויס וואונדער · פיל כתות מלאכים אין חדרים אונ אין היכלות זיי זאמלן זיך איין מיט אקול אונ רעש אונ איך ישראל וואש איך בין שטארק וויא איין מויער אין דער אמונה פון הקב"ה אונ מיינע תלמידי חכמים וואש זיינען שטארק וויא איין טורעם תשבחות גיבין לויב צוא הקב"ה וואס ער איז באגלייבט מיט זיין זיכערהייט אונ האלט זיין שבועה חשמלי דיא מלאכים וואס דינען אים זיי שרעקין זיך פר זיין שטארקייט אונ ווערין אויף גיהויבין פון זיין פארכט אונ זאגין זיין גאטליכקייט אונ איך בין צוא מיין פריינט אונ צוא מיר טוט ער גלוסטין דרום זאגין מיר אלע טאג ברוך שם כבוד מלכותו: אימת נוראותיך דיינע פארכטיגע נסים אז דוא האשט גישיקט אויף דיא מצרים דער נאר פרעה האט גיצארינט אויף דיין שליחת משה וואב דוא האשט אים גישיקט דאש פאלק ישראל האשטו ארויש גינומען פון דעם פאלק מצרים מיט צייכן דוא זאלשט מקיים זיין דיינע רייד וואש דוא האסט צוא גיזאגט צוא אברהם אבינו העז דער האפרדיגער פרעה האט מעיז גיוועזן אקעגין דיינע שלוחים משה אונ אהרן אונ האט גזאגט

יוצר ליום אחרון של פסח

בּוֹ בְּאַף בְּשַׁלַּחֲךָ · חָזַר בְּעַל כָּרְחוֹ עֲשׂוֹת מְשַׁלְּחָךְ · טָפַשׁ לִבּוֹ וְנִבְעַר אַחֲרֵי זֹאת · יָעַץ רְדוֹף אַחֲרֵימוֹ לָבוֹז בְּזוֹת · כְּלֵי קְרָב נָשָׂא וַחֲרָבוֹת שְׁחוּזוֹת · לְהָשִׁיב לַעֲבָדוּת אוֹם נָאוָה בַּחֲרוּזוֹת : מוֹעֵד שְׁלֹשֶׁת יָמִים חִכָּה לַחֲזוֹר · נֶהְפַּךְ לִבּוֹ בְּלֹא אָבוּ חֲזוֹר · סְפוּנֵי גְנָזָיו פִּנָּה לַחֲלוּצָיו לְבַזּוֹר · עֲבוּר בְּכָל לֵב אוֹתוֹ לַעֲזוֹר : פָּרָשַׁת דְּרָכִים כְּנֶגַע עִם מְשֻׁלָּח · צְדָדָם מֵאוֹרַח פְּלֶשֶׁת טוֹב וְסָלָח : חזן קַלְגַּסִּים מֵרְאוֹת עַצְמוֹת זָבָד וְשׁוּתֶלַח · רִחֲקָם מִדֶּרֶךְ אוֹתָם צָר בְּשַׁלַּח :

קהל עֲבָדוֹ שָׁלַח לְהוֹצִיא עַמּוֹ בְשָׂשׂוֹן · שׁוֹדְדֵיהֶם שָׁת בָּם מַכַּת אָסוֹן : חזן תָּמִים זָכַר מְנוּסֶּה וְנִמְצָא חָסוֹן תּוֹלְדוֹתָיו לְהָגֵן נַחֲלַת אָב לַחֲסוֹן : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם :

כו') עפ"ה ישלח גם חרון אפו עברה וזעם (תהלים עח מט) (עשות) כמו לעשות (שחוזות) מחודדות ובלשון משנה מלינו אין משחיזין את הסכין (אום נאוה בחרוזות) תואר לישראל עפ"ס נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים (שה"ש א י) (חכה) מל' אשרי המחכה ויגיע (דניאל יב) ועפ"ה דרך שלשת ימים נלך (שמות ח כג) (ספוני) ל' טמון מל' חלקת מחוקק ספון (דברים לג כא) (לבזור) ל' פזור מלשון ורכוש להם יבזור (דניאל יא כד) כי בי"ת וס"א מתחלפין בכס ממולא להד והוא כומ"ף (קלגסים) סגוד וחיל כל' תלמוד כמו שמלינו (כסוטה ד' מ"ג) אל פירלו מפני בנפח תריסין ושפפת הקלגסין (זבד ושותלח) כדכתיב וזבד בנו ושותלח בנו (ד"ה א' ז כא) : (עבדו שלח) כדכתיב שלח משה עבדו וגו' ויוצא עמו בששון (תהלים קה מג) (שודדיהם) ענין גזילה ועושק כממון · או עושק הגוף כמו ישדדם (ירמיה ה ו) ופירשו בספרים מנין עושק הגוף (שת) ל' שימה כמו כי שת לי אלהים (בראשית ד כה) (מטסה) בי' נסיונות (אסון) חזק כמו ואסון הוא כאלונים (עמוס ב ט) (לחסון) לשון נחלה כי תרגום נחלה אחסנתא :

בשלחך) אך כאשר שלחת בו חרון אפך ועברה וזעם אז (חזר בו בעל כרחו כו') כמ"ש בשלח פרעה את העם (טפש לבו ונבער אחרי זאת) אחר שלחו אותם אמר שעשה בטפשות לבו ונבער מדעת כדכתיב מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו (מועד כו') פרעה היה מחכה שלאחר זמן שלשה ימים יחזרו ישראל למצרים (נהפך לבו) לרדוף אחריהם : כששמע (בלא אבו חזור) שלא רצו לחזור (ספוני גנזיו פנה לחילותיו לבזור) פנה טמוני גנזיו לפזר לחילותיו (עבור כו' פרשת דרכים כנגע עם משולח) וכאשר הגיעו ישראל אל פרשת דרכים שהדרך האחד פונה אל ארץ פלשתים והאחרת אל המדבר (צדדם כו') צדדם הקב"ה שהוא טוב וסלח והסיבם מדרך ארץ פלשתים והטעם (קלגסים מראות עצמות זבד ושותלח) שלא יראו החילות של ישראל את עצמות זבד ושותלח שהיו הגדולים משבט אפרים שנהרגו עם כל העם אשר עמם ע"י אנשי גת על שרצו למהר הקץ ולכך (רחקם כו') רחקם הקב"ה מדרך פלשתים כששלח אותם פרעה הצורר: (עבדו שלח) שלח הקב"ה את משה עבדו (להוציא עמו בששון שודדיהם שת כו') במצרים הגוזלים ושודדים אותם שם בהם מכת אסון לאברהם הנקרא (תמים) זכר הקב"ה אותו על שהיה מנוסה בנסיונות (ונמצא חסון) וחזק (תולדותיו להגן) להגן על בניו (נחלת אב לחסון) ולירש אותם נחלת אברהם מה שאמר לו הקב"ה וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשית טו יד) :

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ : מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר · מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה : וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תַּחְבּוּלוֹת עָשׁ רַב עֵצָה וּגְבוּרָה · שׁוֹכְנֵי חֶלֶד לְלַמֵּד חָכְמָה מִגְּבוּרָה · רָסַן מַתְעֶה הֲרִסִּין שַׂר הַבִּירָה · קְהָלָיו לְהַקְהִיל לִרְדּוֹף יָפָה וּבָרָה : צָלוּל כְּחָבוֹ מַשְׁלִיכֵי יְאוֹר זְכָרִים · פּוֹרֵעַ פִּלְּשָׁם סוּף הֱיוֹת סְכוּרִים ·

(עש) כמו עשה (רב עלה וגבורה) תואר להקב"ה ע"ש הכתוב גדול העלה (ירמיה לב יט) (חלד) ארץ כמו האזינו כל יושבי חלד (תהלים מט) (חכמה מגבורה) עפ"ה טובה חכמה מגבורה (קהלת ט טז) (רסן מתעה) עפ"ה ורסן מתעה על לחיי עמים (ישעיה ל כח) ורסן הוא ברזל שתולין בפרומביא שמשימין בפי הבהמה (שר הבירה) תואר לפרעה (יפה וברה) תואר לישראל על שם הכתוב יפה כלבנה ברה כחמה (שיר השירים ו י) (צלול) ל' טביעה ושקיעה מל' צללו כעופרת (כחבו) כשנתחייבו (משליכי יאור זכרים) כנוי למצרים (פורע) תואר להקב"ה (פלשם) לשון משקל וז"ל בשי"ן שמאל מלשון פלס ומאזני משפט (משלי טז יא) (סוף) ים סוף (סכורי) ל' סגירה כמו ושכרתי את מצרים

(תחבולות עש כו') הקדוש ב"ה שהוא (רב עלה וגבורה) עשה תחבולות הרבה על פרעה ועל מצרים וכל זה עשה (שוכני חלד ללמד) כדי ללמד לשוכני ארץ שטובה (חכמה מגבורה) (רסן מתעה הרסין שר הבירה) הקב"ה הרסין את פרעה שהוא שר הבירה רסן שהיה מתעה אותו (קהליו להקהיל לרדוף יפה וברה) שיקהיל את קהל עמו לרדוף אחר ישראל הנקראים יפה וברה (צלול כחבו משליכי יאור זכרים) כאשר נתחייבו צלול ושקיעה בים המצרים שהיו משליכים זכרי ישראל ליאור אז הקב"ה שהוא (פורע) מדה כנגד מדה (פלשם) פרע להם במשקל (סוף היות

ווער איז גאט וואס האט דיך גישיקט אונ אז דוא האשט אויף אים גשיקט גרים צארין האט ער גימוזט הרטה האבין אונ טאן דיין שליחות טפש נאך דעם איז זיין הארץ פאר נארישט גיווארין ער האט גטראכט נאך זייא נאך צוא יאגין אונ צוא רויבין זייא וחרבות שחוזות ער האט מיט זיך גיטראגין כלי זיין אונ שארפע שווערדין צוא אום קערין דאס פאלק וואס זיינן שיין וויא פעריל צו זיין קנעכט שאפט מועד ער האט גווארט דרייא טעג טאמער וועלין זייא זיך אום קערין נהפך אונ אז זייא האבין זיך ניט גיוואלט אום קערין איז זיין הארץ פאר קערט גיווארין זיינע פאר בארגינע אוצרות האט ער אויש גיראמט אונ האט צוא טיילט צוא זיין חיל כדי זייא זאלין אים העלפין מיטן גאנצין הארצין פרשת אז די ישראל זיינן גיקומן אויף דעם וועג וואס צו טיילט זיך האט זיי גאט גיפירט אין דר זייט פון פלשתים זיי זאלן ניט זעהן די ערינע אונ די גרוישע פלשתים אונ די ביינר פון זבד ושותלח דרום האט ער זיי דר ווייטערט פון דעם וועג אז דער באליידיגער האט זייא אוועק גישיקט עבדו ער האט גישיקט זיין קנעכט משה רבינו ער זאל אוים ציהען זיין פאלק מיט פרייד אונ זייערע רויבערס האט ער גישלאגין מיט מכות ידער באנצער גאט האט גידיינקט דעם זכות פון אברהם וואש ער האט אים גיפרובט אונ ער איז שטארק באשטאנען זיינע קינדער צוא באשיצין אונ צוא מאכין זייא ירשנען דיא ארב פון זייער פאטער יעקב :

תחבולות עש גאט האט גטאן פיל עצות אונ שטארקייט צו לערנן די וואש רוען אויף דר וועלט אז חכמה איז בעסר פון גבורה מיט איין פר אירטן צוים האט גאט פאר צאמט דיא מצרים צוא איין זאמלען זיין חיל אונ נאך צוא יאגין דיא ישראל וואש זיינען שיין אונ לויטער צלול וויל זייא האבין אריין גיווארפין אין טייך דיא זכרים זיינע זייא איין גזונקען

יוצר ליום אחרון של פסח

עֵצוֹת מֵרָחוֹק אֹמֶן לְעַם נִכָּרִים · שִׂיחַ אֲשֶׁר שָׂח לְשׁוֹרֶשׁ בִּכּוּרִים : נוֹאֲלוּ שָׂרֵי צוֹעַן עֵצָה נִבְעָרָה · מִצְעֲדֵי זֹאת שָׂגַת לַהֲפִיצָהּ בִּסְעָרָה · לוּלֵי אֵל שֶׁהוֹצִיא חַרְבּוֹ מִתַּעְרָהּ · כָּרְתוּ יַעְרָהּ וּבִעֲרוּ בָהּ הַבְעֵרָה : יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם שָׂחַק וְהִלְעִיג לָמוֹ · טִכְסֵס גְּיָסָיו כִּגְיָסוֹ לָצֵאת עָלֵימוֹ · חָז כִּי בָא יוֹם גְּמוּלֵימוֹ · זֹאת תַּחַת זֹאת נִקְמַת עוֹלְלֵימוֹ : וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט הַכָּתוּב בְּחִסּוּף · הָשֵׁב גְּמוּלָם כְּזָדוּ בְּעַם הַכָּסוּף : חזן דֶּרֶךְ הֵסֵב לִגְאוּלֵי בִּזְרוֹעַ חָשׂוּף · גִּלְגְּלָם הַמִּדְבָּרָה דֶּרֶךְ יַם סוּף :

קהל מַעֲלָלָיו בִּקְהַל עָם תָּמִיד אֲרַנֵּן · בַּבֹּקֶר לְהַגִּיד חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ בְּהִתְלוֹנֵן : חזן אוֹרוֹת טְלָלֵי תְּחִי מֶנּוּ אֶתְחוֹנֵן · אֲטוּמִים לְהַחֲיוֹת עַם בְּצִלּוֹ מִתְלוֹנֵן :

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים :

מיוסד ע"פ א"ת ב"ש ובתשלומו חתום תגנא קלונימוס

אָיוֹם וְנוֹרָא מִי לֹא יִירָאֲךָ · תּוֹעֵי לֵב לֹא הִכִּירוּ מוֹרָאֲךָ · בַּחוּרֵי אָוֶן וּפִיבֶסֶת דִּין בְּהַרְאֲךָ · שׁוֹמְעֵי שִׁמְעֲךָ רָגְזוּ וְחָלוּ מִמּוֹרָאֲךָ : גּוֹדֶל נוֹרְאוֹתֶיךָ מִי יוּכַל לְסַפֵּר · רַבּוּ עַד לִמְאֹד וְעָצְמוּ מִסַּפֵּר · דְּיוֹ הַיָּם וְכָל יְצִיר סוֹפֵר · קְצָת נוֹרְאוֹתָיו לֹא יוּכְלוּ לָחוֹק בְּסֵפֶר : הִלּוּךְ חֲמֵשׁ

הבכורים) שיהיו נכרים בים סוף (עצות מרחוק אמן לעם נכרים) הקב"ה היה מאמן ומקיים לישראל עצות מרחוק (שיח אשר שח לשורש בכורים) לקיים הדבור אשר דבר הקב"ה לאברהם שהוא עיקר לכל האבות שנקראו בכורים (נואלו שרי צוען) שרי מצרים נעשו אוילים ופתאים (עצה נבערה) עצתם נבערה (מצעדי זאת שגת) ומה שחשב להשיג מצעדיו של ישראל שנקראים זאת (להפיצה בסערה) ובהשיגם אותם חונים על הים חשב לפזר אותם בסערה (לולי אל שהוציא חרבו מתערה) אלו שהקב"ה היה נלחם להם במצרים כבר (כרתו יערה) היו מכריתים היער של ישראל (ובערו בה הבערה) (יושב כו') טכסים גיסיו כגויסו לצאת עלימו) כאשר שהתגודדו לגדוד תקון וסדר חייליו לצאת על ישראל (חז כי בא יום גמולימו) ראה כי בא יום הגמול שלו (זאת תחת זאת) תחת אשר נאמר על פרעה ולא שת לבו גם לזאת (לכן שר משה את השירה הזאת) וכל זה היה (נקמת עוללימו) נקמת כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (ולעשות בהם משפט הכתוב בחסוף) כדי לעשות במצרים משפט הכתוב בגלוי כמ"ש בסאסאה בשלחה תריבנה (ישעיה כז ח) (השב גמולם כו') וכדי להשיב להם כגמול אשר הרשיעו בעם ישראל הנכסף והנחמד לכך (דרך הסב לגאולי בזרוע חשוף) הסיבם את גאולי ישראל מדרך הפשוטה לדרך העקומה ביד רמה תלוי (גלגלם המדברה דרך ים סוף) הסיבם ללכת למדבר דרך ים סוף: (אורות טללי תחי מנו אתחונן) אתחנן ואבקש ממנו שיתן גשמים וטללים של תחיית המתים (אטומים להחיות) להחיות המתים של ישראל (עם) אשר הם (בצלו מתלונן) : אתה (איום ונורא) ומן הראוי היה להיות יראים מפניך כי (מי לא ייראך) ועכ"ז פרעה ומצרים שהם (תועי לב לא הכירו מוראך) (בחורי און ופיבסת דין בהראך) בעת שהראית דין על בחורי מצרים שנקראו און ופיבסת אז (שומעי שמעך רגזו וחלו ממוראך) (דיו הים) אלו היה הים דיו (וכל יציר סופר) וכל היצורים היו סופרים אפילו (קצת נוראותיו לא יוכלו לחוק בספר) : (הלוך חמש מאות שנה קשלת

(ישעיה יט ד) ופרש"י ופגרת: (עצות מרחוק אמן) פי' עצות מרחוק אמונה אומן (ישעיה כה א) ופרש"י עצות שיעצת מרחוק לאברהם בגרים בין הבתרים אמונה אומן אמנה אמונת עכ"ל (לעם נכרים) תואר לישראל שהם נכרים בין האומות ע"ש על ראשיהם יכירום (ישעיה סא ט) לא מקום שהם אומים ומכירים (שח) דיבר (לשורש בכורים) תואר לאברהם שהוא שורש לאבות שנקראו בכורים כמ"ש כבכורה בתאנה בראשיתה ראיתי אבותיכם (הושע ט' י') (נואלו שרי צוען ט') ל' (ישעיה יט יא יג) (מצעדי) ל' הסיעה כמו מה' מצעדי גבר (תהלים לז כג) (זאת) תואר לישראל ע"ש מי זאת עולה (שה"ש ג ו) (שית) כמו לשות (שגת) כמו להשגת ע"ש אמר אויב ארדוף אשיג (יערה) תואר לישראל כי כן מצינו בכ"מ בפסוק והי' אחד מכן ואמרת ליער הנגב (יחזקאל כא ג) (טכסים) תקון וסוא מצוי בתלמוד טכסיסי מלכות (גיסיו כגויסו) שגייסם ל' גדודות וחיילות (חז) ראה (בחסוף) ל' גילוי על חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (הם הכסוף) על העם הנכסף (בראשית לא ל) והוא תואר לישראל ע"ש חשק ה' בכם (דברים ז ז) (חשוף) ל' גלוי כנ"ל (גלגלם) הסיבם (מעלליו) מעשיו כמו פרי מעלליו (ירמיה יז י) (בהתלונן) ל' לינה לילה כמו בצל שדי יתלונן (תהלים צא) ותרגומו יבית והמפרשים פירשו ענין התמדה כמו צדק ילין בה (ישעיה א) (אורות) גשמים כמו על כפים כסה אור ות"י מטול חטוף ידה מנע מטרא (איוב לו לב) (טללי תחי) של טל התחיה (מנו) כמו ממנו (אתחונן) ל' תחנה ותפלה (אטומים) הטמונים בקבר כמו ויעש לבית חלוני שקופים אטומים (מ"א ו ד) ות"י כוון פתיחן מלגאו וסתימין מלברא (תועי לב) תואר למצרים (און ופיבסת) תואר למצרים ע"ש שהם שני עיירות בארץ מצרים נקראים כן (יחזקאל ל יז) (רגזו וחלו מפניך) ל"ש (דברים ב כה) (יוחק) ל' כתיבה כמו מי יתן בספר ויוחקו (איוב יט כג) (הלוך חמש מאות) פי' מהלך משמים לארץ הוא חמ"ש

גיוואָרין אין ים ער האט זייא גיצאָלט זייער וואָג זייא זאָלין זיין פאַר שטאָפּט אין ים סוף עצות דיא עצות וואָש גאָט האט לאַנג גיהאַלטין מיט אַבְרָהָם האט ער אַן גיבְּרִייט צום פאָלק וואָש איז פאַר פְרֶעמְד גיוואָרין אין מִצְרַיִם שיח דיא רייד וואָס גאָט האָט גירעט צו אַבְרָהָם וואָש ער איז דער שורש פון אַלֶע אבות נואלו זייא זיינען פאַר נאַרישט גיוואָרין דיא האַריך פון מִצְרַיִם מיט איין אויש גלערטער עֵצָה זייא האָבין גימיינט צוא צו טְרֵייבִּין דיא זָרִים פון דיא יִשְׂרָאֵל אונ צוא פאַר שְׁפְּרֵייטִין זייא מיט איין שטורם וואָלט גאָט ניט גיוועזן אוים גיצויגין זיין שווערד פון דער שייד אונ האט גיזאָגט צוא די מַלְאָכִים פאַר שְׁנַייט אירע חַיָּילוֹת אונ צינט אַן אין זייא פייער יושב גאָט וואָש זיצט אין הִימֶל האָט פון זייא גישְׁפּעט אַז ער האט אַן גיצירט דאש חַיִל נאָך צוא גיין נאָך זייא ער האט גיזעהן אַז עש איז גיקוּמֶען דיא צייט ער זאָל זיי בּצאָלין פאַר זייערע מַעֲשִׂים דאש איז גיוועזן פאַר דעם וואָש זייא האָבין גיטאָן אַנְקָמָה אין דיא קינדר פון יִשְׂרָאֵל עס זאָל אין זייא קאָן איין משפט וואָס אין דער תּוֹרָה איז אַנְטפּלעקט דוא האָשט גיטאָן אין זייא וואָש זייא האָבין גיוואָלט טאָן דאש גילוּסְטִיגֶע פאָלק יִשְׂרָאֵל דרך הסב ער האט אַרוּם גרינגילט דיא יִשְׂרָאֵל וואָש ער האָט זייא אויש גילייזט מיט שְׁטַארְקַייט אונ האָט זייא גיפירט דורך דער מִדְבָּר צום ים סוף מעלליו זיינע ווערק טוא איך תָּמִיד זינגען צווישין פיל פאָלק אַלֶע אין דער פְרִיא צוא זאָגין זיין חֶסֶד אונ זיין אֱמֶת אַז דיא לייט גֶעכְטִיגִין איבּער · איך טוא פון אים בֶּעטִן דעם ליכטיגִין טַל פון תְּחִיַּית הַמֵּתִים צוא מאַכין לעבין דיא וואָש זיינען בּאַהאַלטין אין קֶבֶר דאש מיינט מען דיא וואָש גֶעכְטִיגִין אין זיין שאָטין :

איום ונורא דוא פאַרכְטִיגֶער גאָט ווער זאָל פאַר דיר ניט מורא האָבין דיא מִצְרַיִם וואָש האָבין פאַר אירטע הערצער האָבין ניט דער קאַנט דיין פאַרכְט אַז דוא האָסט גיוויזן דיין מִשְׁפָּט איף דיא אום רעכְטֶע מִצְרַיִם דיא וואָש האָבין גיהערט דיין שֵׁם האָבין גיציטערט פאַר דיין פאַרכְט גודל דאש גרוישְׁקייט פון דיינע וואונדר ווער קאן אויש דר ציילן זייא זיינען זייער פיל עש איז ניט מִיגְלִיךְ זייא צוא דער ציילין דיא תיס

מְאוֹת קָפַצְתָּ מִמְּעוֹנֶךָ · צוֹרְרֶיךָ הִצְמַתָּ כְּהֵרֵעוּ בְּטַלְאֵי עֶנֶךָ · וּבְמַחֲמַדֵּי בִטְנָם לֹא חָסָה עֵינֶךָ · פִּטְרֵי רֶחֶם וְרָאשֵׁי אוֹן בְּעַנֶּךָ: זְעַכָם בְּעֶשֶׂר בְּחוֹמֶשׁ יַד הַגְּדוֹלָה · עוֹלוֹת אַחַת לְחָמֵשׁ בַּעֲבוֹת גְּדֵלָה · חָשְׂפוּ זְרוֹעַ אֲשֶׁר מְאֹד גָּדֵלָה · סֵעֲפָם עַל אַחַת חָמֵשׁ בִּגְדוֹלָה: טְבוּעִים בְּיָוֵן מְצוּל בְּתָלוּל הִגְשִׁיר · נֶגֶף אֶבֶן הָסֵר וְעָקוֹב הַיְשִׁיר:

חזן יֶשַׁע מִצִּיּוֹן שְׁלַח וְחַדֵּשׁ נְשִׁירֵי כֶּתֶר לְךָ לָתֵת כְּאָז יָשִׁיר:

קהל חָרְשׁוּ יוֹשְׁבֵי חֲרוֹשֶׁת לְאַבֵּד יָפָה וּבָרָה · נָתוֹשׁ וְאַבֵּד שֵׁם וּשְׁאָר בִּגְבוּרָה: חזן נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם וּזְרוֹעָם נִשְׁבָּרָה · אָז לָבְשָׁה רוּחַ וְשָׁרָה דְבוֹרָה:

קהל קָם עַל רַבּוּ קָמָיו לְלָזוּת · לַחֲמַת לוֹחֲמָיו וְהִכְנַעְתָּ אוֹתָם לְהַבְזוֹת: חזן נוֹעַם זְמִרוֹת בִּיטָּה לְךָ לְהַזּוֹת · יַחַד וְשָׁר אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת:

קהל מִכְלַל יוֹפִי עַל מִשְׁפָּטוֹ יְחֻדָּשׁ · וְעוֹד נוֹךְ בּוֹ כְּקֶדֶם יִתְחַדָּשׁ: חזן שִׂיאוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה יָרוּם וְיוּגְדָּשׁ · סֶלָה בְּתוֹכוֹ נָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ:

בית לוי

אלות שמש (קפצת) לשון קפיצה (ממעונך) משמים שהם דירתך (הצמת) ל' כריתה כמו הצמתה כל זונה ממך (תהלים עג כז) (בטלאי ענך) אומר לישראל ע"ש שהיו במצרים כטלאים בעדר וע"ש הכתוב ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (יחזקאל לד לא) (ובמחמדי בטנם) אלו הבנים שהם את מחמד עיניהם (שם כד כא) (וראשי און) הבכורים כמו וראשית אוני (בראשית מט ג) (בענך) ל' ענוי (זעכם) לשון קצור ימים וכריתה מל' ימי נזעכו (איוב יז א) (חשפו) לשון גלוי מל' חשף ה' (ישעיה נב י) (סעפם) ל' כריתה מלשון מסעף פארה במערצה (שם י לג) (טבועים) ענין שקיעה (ביון מצולה) ל"ה טבעתי ביון מצולה (תהלים סט ג) (בתלול) ענ"ה והתלתי אני על הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב) ופרש"י שם על מלך המשיח וכן פי' ותלול הוא ענין גבהות והוא מל' תל (הגשיר) מלשון גשר (נגף אבן) ע"ש ולאבן נגף (ישעיה ח יד) (ועקוב הישיר) ע"ש ישרו בערבה מסלה לאלהינו וגו' והיה העקוב למישור וגו' (שם מ ד) (חרשו) ל' מחשבה מל' וחכם חרשים (ישעיה ג ג) ופי' המפרשים ל' מחשבה (יושבי חרושת) ע"ש יבין מלך כנען וגו' ושר צבאו סיסרא והוא יושב בחרושת הגוים (שופטים ד ב) (יפה וברה) אומר לישראל ע"ש יפה כלבנה ברה כחמה (שה"ש ו י) (נתוש) כמו לנתוש (ושאר) בשר מל' אם יכין שאר לעמו (תהלים עח כ) (נחל קישון גרפם) ל"ה (שופטים ה כא) (וזרועם) ל' גבורה כמו שבר זרוע רשע (תהלים י טו) (רוח) רוח הקודש: (קם על) ע"ש הכתוב הוקם על (ש"ב כג א) חסד דספ"ה (רבו קמיו) ע"ש ה' רבים קמים עלי (תהלים ג) (לזות) ל' לזות שפתים שהיו אומרים עליו אין ישועתה לו באלהים סלה כמבואר במזמור הנ"ל (נועם זמירות) ג"כ אומר לדוד ע"ש ונעים זמירו' ישראל (ש"ב כג א) (ביטה) שהוא פעל עבר מגזרת לבטא בשפתים (ויקרא ה ד) ומגזרתו גם כן ה"א בסוף כמו יש בוטה (משלי יב יח) (להזות) לשון הוזים (מכלל יופי) אומר לבהמ"ק (על משפטו יחודש) כדכתיב וארמון על משפטו ישב (ירמיה ל יח) (ועוד) מגזרת אהל מועד (נוך) ל' דירה מל' ופקדת נוך ולא תחטא (איוב ה כד) (שיאו) רוממותו כמו אם יעלה לשמים שיאו (איוב כ ו) והוא ע"ש והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות (ישעיה ב ב) (ויוגדש) גם זה ל' גבהות עגור מן גדיש ורז"ל עשו ממנו פעל כאמרם המגדיש (ב"ק דף כט א) ואמרו עוד גדוש

מטה לוי

(ממעונך) הלכת וקפצת משמים לארץ כדי להכות הבכורים (צורריך הצמת) הכרת צוררי ישראל (כהרעו בטלאי ענך) כאשר עשו רעה בישראל שהם עדרי צאנך (ובמחמדי בטנם) ועל בניהם לא חסה עינך (פטרי רחם וראשי און בענך) בענותך את הבכורים (זעכם בעשר בחומש יד הגדולה) הכריתם וקיצר ימיהם בעשר מכות על ידי אצבעו שהוא חמישית היד וכל מכה ומכה (עולות אחת לחמש בעבות גדלה) שכל אחת מהם גדלה בעבות כמו שגדילין העבות כפול חמשה כן היתה כל מכה ומכה של חמש מכות הרי באצבע אחת נ' מכות (חשפו זרוע אשר מאד גדלה) גילה בהגלות זרוע הגדולה שהיא חמשה אצבעות (סעפם על אחת חמש בגדולה) הכריתם בידו הגדולה על אחת חמש אמור מעתה במצרים לקו חמשים מכות באצבע ועל הים לקו ביד הגדולה חמשים ומאתים מכות ועתה אלהינו בקטנתו שים לבך אל עורך קנו שאנו משוקעים בתוכו (טבועים ביון מצול) כאלו טבועים ומשוקעים בבוץ טיט של מצולה (בתלול הגשיר) עשה לנו גשר גבוה ותלול כדי שנוכל לעלות בו מתוך המצולה (נגף אבן הסר) הסר היצר הרע (ועקוב הישיר) ויישר לפנינו דרך העקום והמעוות (ישע מ' כתר לך ליתן כאז ישיר) משה ובני ישראל: (חרשו) חשבו יבין וסיסרא (יושבי חרושת לאבד) את בני ישראל שנקראו יפה וברה (נתוש ואבד שם ושאר בגבורה) לנתוש ולנתוץ ולאבד בגבורתם את שם ישראל · והקב"ה הפיר מחשבותם שהיתה המלחמה אצל שפת הנחל ועשה הקב"ה נס שם (נחל קישון גרפם) שנגברו מי הנחל ושטפם וטאטאם מן העולם (וזרועם נשברה) וגבורתם נשברה (אז לבשה רוח ושרה דבורה) אז לבשה דבורה רוה"ק ושרה שירה (קם על) כאשר קם דוד המע"ה (רבו קמיו ללזות) היו רבים הקמים עליו והיו מליזים עליו (בלזות שפתים (לחמת לוחמיו והכנעת אותם להבזות) ודוד שהיה נעים זמירות (ביטה לך להזות) הרבה זמירות דיבר לך כאלו הזה הזאות הרבה (יחד ושר את השירה הזאת) הכתובה בס' תהלים יח): (מכלל יופי) בקטנתו בית המקדש שהיה כלילת יופי (על משפטו יחודש) בדרך ובענין שהיה מקדם (ועוד נוך) משכן כבודך (בו כקדם יתחדש) יתחדש בו כקדם (שיאו) רוממותו והתנשאותו (למעלה למעלה ירום ויוגדש) ואז סלה לעולם (בתוכו נשיר שיר חדש):

דער ים זאל זיין טינט אונ אלע מענטשין שרייבער וואלטין זייא ניט גיקענט שרייבין אין איין ספר אפילו א טייל פון זיינע וואונדר דוא ביסט גישפרונגען פון דעם הימל וואס איז הויך פינף הונדערט יאר צורריך הצמת דוא האסט פאר שניטין דיינע באליידיגער וואס האבין גיטאן דיינע שאף שלעכטעש דאס מיינט מען דיא ישראל ווייל זייא האבין אריין גיווארפין דיא יודישע קינדער אין וואשער איבער דעם האשטו אויף זייערע גילוסטיגע קינדער קיין חס ניט גיהאט האשטו גפייניגט זייערע בכורים זעכם ער האט זייא פאר פינצטערט מיט צעהן מכות מיט זיין גרויסער מאכט עש קומט אויש אז איין מכה איז גיוועזן אין פינפין גיפלאכטין חשפו ער האט אנטפלעקט זיין ארום וואס זיא איז זייער גרויש ער האט זייא פאר שניטין וואס איין מכה איז גיוועזן פינף גרוישע מכות טבועים אז דיא ישראל זיינען גיוועזן פאר זונקין אין ליים האט ער זייא גימאכט אהויבין בריק אזוא זאלשטו אפ טאן דאס פאר קרימטע הארץ אונ זאלסט זייא פאר גלייכין ישע מציון זאלשט אונז שיקין איין הילף פון ציון וועלין מיר דיר זינגען איין נייע גיזאנג אונ מיר וועלין דיך קריינען אזוא וויא משה מיט דיא ישראל האבין גיזונגען בייא דעם ים חרשו זייא האבין גיטראכט דיא זיצר פון חרושת צוא פאר לירין דיא ישראל וואש זייא זיינען קלאר אונ לויטער אונ זייא האבין גיוואלט מיט זייער שטארקייט צוא שטויסין אונ צוא פאר לירין דיא ישראל עש זאל ניט בלייבין פון זייא קיין איבער בלייבונג נחל דער טייך קישון האט זייא אויש גישווארט אונ האט צוא בראכין זייער שטארקייט דענסמאל האט זיך אן גיקלייד דבורה מיט נבואה אונ האט גיזאגט שירה קם ער איז אויף גישטאנען דוד המלך זצ"ל אלע ישראל עש האבין זיך גימערט זיינע פיינט צוא ריידין אויף אים דוא האשט פאר אים מלחמה גיהאלטין אונ האשט זייא גימאכט אונטער טעניג אונ האסט זיי מבוזה גיוועזן טעם זיסע גיזאנג האט ער גיטאן צוא דיר ריידין צוא פאר ווארפין זיינע שונאים ער האט אן גיהויבין אונ האט גיזונגען שירה צוא נאט מכלל יופי דיא שיינע שטאט ירושלים זאל באנייעט ווערין אזוא וויא זיא איז פריער גיוועזן דאס איין זאמלונג פון דיין וואונונג דאס איז דאש בית המקדש זאל באנייעט ווערין אזוא וויא פריער זיין אויף הייבונג זאל

יוצר ליום אחרון של פסח

ימלך יי לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללויה:
ואתה קדוש יושב תהלות ישראל אל נא:

קהל
אדני חלד עד לא טבועים · וטרם תלולי רום לאהל קבועים · מאז העלה במחשבת דגלי רבועים · היות לו מכל אום תבועים · ובהמלך לבראת יציר ראש טבועים · בעדם חלו מלך ומשרתיו מצביעים · ומאז בחלקו עלו מחלשים שבעים · וסגלם לו לחבל נחלה מקבעים · וכתבו גרות ועינוי וקבעום קובעים · נתגלגלו רחמיו לסוף שלשים שבועים · ויט חסד על בני רבעים · והטה אזן וסכת שיח משועים · ויקץ כישן ניך צריו בגוועים · הכה ופצוע בכל מכה ואבעבועים · ואחרי כן שלחם ברכוש גדול שבעים · בפז ובכסף ובזהב ובכל מיני צבעים · ועוד מסך בקרבם רוח עועים · ויסיתם רדוף אחרימו בשריונות וכובעים · ואז עלתה חמתו וישב עליהם אונם ושקעם בטבועים · ונפלו ונשברו כשבר נבל למבועים:

ש״ץ בגזרת חי וקים נורא ומרום וקדוש:

חזן וקהל חכם לבב ואמיץ כח · מי יוכל אליו לנכוח · אשר בידו הגבורה והכח · קדוש:

(אדני חלד עד לא טבועים) עד שלא היו מיוסדים מוסדי ארץ (וטרם תלולי רום לאהל קבועים) וקודם שנקבעו גבהי שמים לאהל (מאז העלה במחשבת דגלי רבועים) עלה במחשבתו לברוא ישראל שנקשו וחנו בד׳ דגלים (היות לו מכל אום תבועים) כי הם תבועים ודרושים לו (ובהמלך לבראת יציר ראש טבועים) וכשנמלך הקב״ה בפמליא של מעלה לברוא אדם הראשון שהיה מטבע ראשון של בני האדם (בעדם חלו מלך ומשרתיו מצביעים) התחיל הקדוש ברוך הוא המלך והשבעים מלאכים משרתיו להפיל גורלות בעד כל הנבראים (ומאז בחלקו עלו מחלשים שבעים) ומאז מגורלות של שבעים אומות עלו ישראל בחלקו של הקדוש ברוך הוא ולשבעים מלאכים נפל לכל מלאך אומה אחת (וסגלם לו) ולקח הקדוש ב״ה את ישראל לעם סגולה (לחבל נחלה מקבעים) והקביעם לחבל נחלתו (וכתבו גרות ועינוי) וכאשר נתחייבו ישראל גרות ועינוי (וקבעום קובעים) וחמסו אותם מצרים כהומסים (נתגלגלו רחמיו) של הקדוש ב״ה עליהם (לסוף שלשים שבועים) לסוף שלשים שמשות שהם שלים לרד״ו שנה שהיו משועבדים במצרים (ויט חסד על בני רבעים) כמו שאמר לאברהם ודור רביעי ישובו הנה וכן קיים כי ירד יעקב למצרים לא וחשוב חדותיו יהודה פרץ וחצרון וכלב בן חצרון מבאי הארץ היה (רש״י) (והטה אזן וסכת שיח משועים) והטה אזנו לצעקתם והקשיב תפלת המתפללים (ויקץ כישן) כי עד רד״ו שנה אחרים שמקום משגוב את המצרים כאילו היה ישן ואחר תשלום רד״ו הקיץ משנתו לעשות בהם נקם (ניך צריו בגוועים) במכות והוציאם רעים קרובים למיתה (ועוד מסך בקרבם רוח עועים) ערב בקרבם רוח עוות ועקמימות שהיו מתורפים עד שהלכו הם בעצמם אל תוך הים (ויסיתם) הסית אותם (רדוף אחרימו בשריונות וכובעים) של נחושת (וישב עליהם אונם) השיב עליהם את גמול החמס שעשו בכח הזרוע (ושקעם בטבועים) והשקיע והטביע אותם (ונפלו ונשברו כשבר נבל למבועים) כשבר הכד של יוצרים במסירות וכל זה נעשה (בגזירת חי וקים ט׳): (חכם לבב) הקב״ה הוא חכם לבב ואמיץ כח בתכלית השלימות וא״כ (מי יוכל אליו לנכוח) מי הוא אשר לא ירעד להתווכח עמו כי שלא יגבר עליו אם בחכמה אם בכח כי הוא אשר בידו הגבורה והכח:

ועגדם ודומיהן: (אדני חלד) יסודי ארץ (טבועים) מיוסדים (תלולי רום) גבהי שמים על׳ הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב) (לאהל קבועים) עפ״ה וימתחם כאהל לשבת (ישעיה מ כב) (דגלי רבועים) ארבעה דגלים (מכל אום תבועים) עפ״ה וכן בחר ה׳ (דברים יד ב) (ובהמלך) לשון עצה כמו וימלך לבי עלי (נחמיה ה ז) ועפ״ה נעשה אדם בצלמנו (בראשית א כו) (יציר ראש טבועים) תואר לאדם הראשון (חלו) לשון התחלה (מלך) הקב״ה (מצביעים) ענין גורל והלשון ידוע בדברי רז״ל אמר להם הממונה הצביעו (יומא רית ס״ב) (מחלשים) לשון גורלות בתלמוד כמו מפילין חלשים על הקדשים ואמרו חלשין ליסנא דפורא הוא דכתיב חולש על גוים (ישעיה יד יב) (שבת דף קמט ב) (שבעים) ע׳ אומות (וסגלם) לשון עם סגולה (וכתבו) והשנתחייבו (וקבעום קובעים) ל׳ חמס וגזלה כמו כי אתם קובעים אותי (מלאכי ג) (שבועים) שמשות (בני רבעים) תואר לישראל עפ״ה ומספר את רובע ישראל (במדבר כג י) (וסכת) והקשיב ל׳ הסכת ושמע ישראל (דברים כז ט) (שיח) ל׳ תפלה על׳ ויצא יצחק לשוח בשדה (בראשית כד סג) (בגוועים) על׳ ויגוע וימת שגויעה היא השהוק וקירוב ויציאת הנפש ומיתה כאן שהיו להם מכות והוציאם רעים קרובים למיתה (מסך בקרבם רוח עועים) ל״ה (ישעיה יט יד) ומסך הוא ענין ערבוב ובלבול (ועועים) הוא לשון עוות ועקמימות (וישב עליהם אונם) ל״ה (תהלים צד כג) (ואונם) הוא ענין כח (כשבר נבל) עפ״ה ושברה כשבר נבל יוצרים (ישעיה ל יד) (למבועים) ל׳ מסירות כי הרגום והם עסידות לשון (דברים לג לט) ומנע דמתיד לשון: (חכם לבב כו׳) לשון הכתוב (איוב ט ד) (לנכוח) לשון ויכוח והרלב״ג פי׳ לעמוד לנוכח (קדוש) קאי על חכם לבב כו׳ ומי הוא זה׳ קדוש:

נאנץ הויך ווערין דער הייבין וועלן מיר דארט אייביג זינגען אנייע גזאנג: אדני חלד איידער דיא שוועלין פון דער וועלט זיינן גוואָרין באשאפין אונ איידער דער הויכער הימיל איז ווארין פאר איין גיצעלט איז דענסמאל אויף גנאנגען אויף דער מחשבה פון גאט צוא באשאפן דיא ישראל וואש האבין גירוהט אין פיר דגלים ווייל זייא זיינען צוא אים גיפארשט והתשלך אונ אז גאט האט איין עצה גיהאלטין מיט דיא מלאכים אז ער זאל באשאפין אדם הראשון האט גאט אן גיהייבין גורל צו ווארפין מיט דיא מלאכים דענסמאל איז אויף גינאנגען דיא ישראל אין זיין חלק אונ ער האט זייא גיליבט צוא איין ארב טייל וכתבו אונ אז זיי האבין גיזינדיגט אונ זיינען נתחייב גיווארין גלות מצרים אונ מען זאל זייא רויבן האט גאט אויף זייא רחמנות גיהאט נאך דרייסיג שמיטות דאס איז צוויי הונדערט אונ צעהען יאר אונ האט גינייגט חסד אויף דעם פערטין דור והטה און אונ האט פאר נומען דיא רייד פון זייער גישרייא וייקץ אונ האט זיך אויף גיהאפט וויא פון שלאף אונ האט גישלאגין דיא באליידיגר מיט שלעק פון טויט ער האט זייא גישלאגין מיט מכות אונ וואונדין אונ בלאטרין ואחרי כן אונ דער נאך האט ער זייא אוועק גישיקט זאט מיט גרויש גוטץ מיט גאלד אונ זילבר אונ אלערלייא גיפארבטע קליידר אונ נאך האט ער פאר מישט צווישין זייא איין קרום גימיט ויסיתם אונ האט זייא אן גירעט זייא זאלין נאך זייא לויפן מיט פאנצרין אונ היטלן ואז עלתה אונ דענסמאלט איז גאט אויף זייא ברוגז גיווארין אונ האט זייא דר טרונקן מיט שטארקייט אונ זייא זיינען צוא בראכין גיווארין וויא אקרוג לעבין אקוואל ברונן: בגזרת חי וקים נורא ומרום וקדוש מיט דעם באפעל פון גאט וואש ער לעבט אייביג אונ איז פארכטיג אונ דר הייבן אונ איז היילג: חכם לבב גאט וואש ער איז קלוג אונ שטארק מיט קראפט ווער קאן האבין מיט אים איטוח וואש אין זיין האנט איז דיא גבורה אונ כח קדוש דוא היילגער גאט:

מפרש מונה והולך המלכיות שקדמו לפרעה · והולך שעשה בהם דין והיה לו לפרעה לקחת מוסר ולא לקח לגודל הגאותו וגאותו · והחרוז הראשון הוא הוא הקדמה כנגד אל ההולכים אחריו · ושם המחבר משה ברבי קלונימוס :

מה מועיל רשע בעליו · ומה יעוז זד במעלליו · פני
משלם לאיש כמפעליו · מרד היוכל ערוך חומר ·
נוכח יוצר כל באומר · רוחו ונשמתו בידו שומר : שכנו
שת ברום עולם · ממשלתו על כל העולם · מי הקשה
אליו וישלם · שלשים פתחו ראשון לקלקל · אצו סלול
ארח לעקל · שם אל באליל להקל : העל פרצו גדר
עולם · פרץ מי הים בגבולם · ושטפם ואבדם מן העולם :
הראה בם דין לדורות · לבלתי פלוח לכל יצירות · כי
אם לקורא הדורות : בעלי זרוע החלו לרוב · ויאמרו
לאל סור מקרוב · כמלא בתיהם טובות רוב : בעטו
באד עולה מן הארץ · ונאצו לממטיר על הארץ ·
מה לנו למטרות ערץ : רם מתח דין בהם · ומטרות עוז
שפך עליהם · וימח את כל יקומיהם : רמה רוח יושבי
שנער · ולעלות לשחק לבם נבער · והפיצם ברוח
סועה וסער : כד בכד פרע שאונם · ונפץ מול נפץ דנם
ובטלה עצתם כפלג לשונם : כאשר הם בשפה זדו ·
ובאגדה אחת כלם נועדו · בלל לשונם ומשם נפרדו :
יקשו צרי עין בבצע · ומאנו פרוסה לרעב לבצע ·

(בעליו) כמו לבעליו (במעלליו) במעשיו (משלם לאיש כמפעליו) כדכתיב ואתה משלם לאיש כמעשהו (תהלים סב יג) (חומר) עשוי מטיט (יוצר כל באומר) כדכתיב בדבר ה' שמים נעשו וגו' (שם לג ו) (שת) ל' שימה כמו כי שת לי אלהים (בראשית ד כה) (מי הקשה אליו וישלם) ל"ה (איוב ט ד) (שלישים) אומר לדור אנוש פי' שהיו דור שלישי לאדם כדכתיב אדם שת אנוש (ד"ה א א) (אצו) מיהרו (לעקל) לשון עיוות מל' על כן יצא משפט מעוקל (חבקוק א ד) (שם אל באליל להקל) כמ"ש אז הוחל לקרוא בשם ה' (בראשית ד כו) (פרץ מי הים) כדכתיב הקורא למי הים וישפכם (עמוס ה ח) (פלוח) מל' די אנת פלח ליה (דניאל ו יז) וכן כל עבודה תרגום פולחנא (לקורא הדורות) עפ"י מי פעל ועשה קורא הדורות מראש (ישעיה מא ד) וכדכתיב זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו (שמות כב יט) (בעלי זרוע) אומר לדור המבול ע"ש שגזלו בזרוע ויד חזקה כדכתיב ותמלא הארץ חמס (בראשית ו יג) (החלו לרוב) כדכתיב ויהי כי החל האדם לרוב וגו' (שם ו א) (ויאמרו לאל ס') כדכתיב האומרים לאל סור ממנו (איוב כב יז) (כמלאת בתיהם טוב) כדכתיב והוא מלא בתיהם טוב (שם פ' יח) (באד עולה ט') אומר להקב"ה עפ"כ מעלה נשיאים מקצה הארץ (תהלים קלה) (רם) אומר להקב"ה (מתח דין) לשון וימתחם כאהל (ישעיה מ כב) וכדרז"ל מדת הדין מתוחה (ערץ) חזק אומר להקב"ה (יושבי שנער) אומר לדור הפלגה עפ"ש וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם (בראשית יא ב) (לשחק) לשמים (ונבערה) לשון כסילות מל' עלה נבערה (ישעיה יט יא) (והפיצם) כדכתיב ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ (בראשית יא ח) (כד בכד) ל"ה (שמות ל לד) ות"א מתקל במתקל יהי' ופרש"י כמשקלו של זה כן משקלו של זה (שאונם) מלשון ושאון לאומים (ישעיה יז יב) ושאון והמון פתרון אחד להם (ובשפה זדו) כדכתיב ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' (בראשית יא א) (יקשו) ל' מוקש מלשון יקשו לי (תהלים קמא ט) (בצע) ממון כמו מה בצע (בראשית לז כו) ת"א

(מה מועיל רשע בעליו) מה מועיל הרשע לבעליו (ומה יעוז זד במעלליו) ומה יתחזק הרשע במעשיו הרעים פני הקדוש ב"ה אשר הוא (משלם לאיש כמפעליו) (מרד היוכל ערוך חומר) היוכל האדם שהוא יציר חומר לערוך מרד נוכח הקב"ה שהוא (יוצר כל באומר) ואשר (רוחו ונשמתו) של אדם (בידו שומר) (מי הקשה אליו וישלם) מי הקשה לבו כנגדו ויצא בשלום (שלישים) דור אנוש שהיה דור שלישי לאדם (פתחו ראשון לקלקל) הם התחילו ראשון לקלקל (אצו סלול אורח לעקל) מהרו לעקל הדרך הישר (שם אל באליל להקל) שקראו שם האליל בשם ה' (העל) אלה אשר (פרצו גדר עולם) לכן הקב"ה פרע מהם מדה כנגד מדה (פרץ מי הים בגבולם) שיצא חוץ מגבולו (ושטפם כו') והציף עליהם של עולם (הראה בם) הראה הקדוש ב"ה במפלתם שילמדו הבריות (דין לדורות) (לבלתי פלוח לכל יצירות) שלא לעבוד לשום נברא (כי אם לקורא הדורות) להקב"ה הקורא הדורות מראש קודם שיהיו כי הוא יודע אותם ויקרא לכל דור לעמוד בעתו · דור המבול שהיו (בעלי זרוע כאשר החלו לרוב ויאמרו לאל סור מקרוב) שאמרו על הקב"ה הנה הוא סר ממנו וסר השגחתו ממנו ואף (כמלאת בתיהם טובות רוב) עכ"ז כחשו בהשגחתו (בעטו באד עולה מן הארץ) בעטו ומרדו בהקדוש ב"ה שמעלה האד (ונאצו לממטיר על הארץ) כי היו חושבים שהכל במקרה ולכך אמרו (מה לנו למטרות ערץ) אין אנו צריכין למטר של הקב"ה שנקרא ערץ (רם מתח דין) כו' (רמה רוח) של יושבי שנער דור הפלגה יושבי בבל (ולעלות לשחק לבם נבער) ולקחו בלבם עצה נבערה לעלות לשמים (והפיצם) ופיזר אותם הקב"ה ברוח סועה וסער על פני כל הארץ (כד בכד פרע שאונם) במדה כנגד מדה פרע להמון קהלם (ונפץ מול נפץ דנם) ודן אותם בפיזור כנגד הפיזור שאמרו כי הם אמרו פן נפוץ והקב"ה הפיצם משם (כפלג לשונם) כאשר בלבל את לשונם (בשפה זדו) וזדונם היה ע"י שהיה להם שפה אחת כן באותה מדה פרע מהם (בלל לשונם ומשם נפרדו) (יקשו צרי עין בבצע) אנשי סדום שהיו צרי עין נוקשו בבצע כסף (ומאנו פרוסה לרעב לבצע) ולא רצו

מה מועיל רשע וואש קאן העלפין דאס רשעת צוא זיין הארין ומה אונ
וואש איז מעיז דר מוטוויליר מיט זיינע שלעכטע מעשים אנטקעגן
גאט וואש צאלט איטליכין נאך זיינע מעשים נאך מרד וויא קאן אמענטש
וואש ער איז באשאפין פון ליים מורד זיין אנטקעגן גאט וואש ער האט
באשאפין גאר דיא וועלט נאר מיט ריידי דיא נשמה ווערט גיהיט אין זיינע
הענט שכנו שת זיין רואונג האט ער גיטאן אויף דעם הויכן הימיל אונ זיין
גיוועלטיקייט איז אויף גאר דר וועלט ווער האט אנטקעגן אים מעיז גוועזן
אונ איז בשלום גינעסין שלישים דער דריטער דור פון בריאות העולם
האבין אן גיהויבן מורד צוא זיין אונ זייא האבין גיאיילט דעם גלייכין
וועג קרום צוא מאכין שם אל זייא האבין גיטאן דער מאנין דעם נאמען
פון גאט אויף דעם אפ גאט וייל זייא האבין צו בראכין דעם צוים פון דר
וועלט איבער דעם האט אויף זייא דער ים צוא בראכין זיין גבול אונ
האט זייא פאר פלייצט אונ האט זייא גימאכט פאר לירין פון דער וועלט
תראה מיט זייא האט ער גוויזין אמשפט אויף דער וועלט אז מען זאל גיט
דינען צוא קיין אפ געטער נאר צוא גאט וואש רופט אלע דורות בעלי דיא
שטארקע לייט האבין זיך אן גיהויבין צוא מערין אונ זייא האבין
גיזאגט צו גאט קער אפ פון אונז אז זייערע הייזר איז גיוועזן פול מיט
גוטץ בעטו באר זייא האבין פאר מיאוסט אין דעם וואלקין וואש גייט
אויף פון דער ערד אונ האבין דער צערינט גאט וואש מאכט רעגענען
אויף דער וועלט מה לנו אויף וואש טויג אונז דיא שטארקע רעגין רם מתח
דער הויכער גאט האט אויף זייא אויש גיצויגין איין דין אונ האט
אויף זייא גימאכט רעגינען שטארקע רעגין אונ ער האט אלע
זייערע באשטאנד אפ גימעקט פון דער וועלט רמה רוח דיא לייט
פון בבל האבין זיך מיט גאוה גיהאלטין אונ האבין גוואלט
אויף דעם הימיל ארויף גיין אונ גאט האט זייא פאר שפרייט מיט
איין שטורעם ווינד כד בכד ער האט זייא גיצאלט מדה כנגד מדה
וויל זייא האבין גיזאגט טאמער וועלין מיר פאר שפרייט ווערין איבער
דעם זיינען זייא פאר שפרייט גיווארין אונ זייער עצה איז בטל גיווארין

יוצר ליום אחרון של פסח

וְהֶאֱרִיכוּ וְקִצְּרוּ אֶת הַמַּצָּע׃ יַד קָפְצוּ מֵעָנִי וָדָל · וְעוֹבֵר
אֹרַח מֵעֲלֵיהֶם חָדֵל · וְכָבֵד חֵטְא וְעָוֹן גָּדַל׃ קִלְקְלוּ צַעֲדֵי
יוֹשֶׁר לְסַלֵּף · וְאוֹצָרוֹ הַטּוֹב עֲלֵיהֶם חָלַף · וַהֲפָכָם
מִשּׁוֹרֶשׁ דּוֹרוֹת לְאַלֵּף׃ קַחַת מוּסָר מֵאֲנוּ צוֹעֲנִים · וְלֹא
לָמְדוּ דַּעַת מִקַּדְמוֹנִים · הֵרֵעוּ מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנִים׃ לָחֲצוּ
בְּמָרֶר זֶרַע חֲסִידָיו · וְגָזְרוּ גְזֵרוֹת לִבְנֵי יְדִידָיו · וַיַּרְא יְיָ
וַיְעוֹרֵר חֲסָדָיו׃ לְמַלֹּאת דְּבָרוֹ וּלְהָחִישׁ עֶזְרָה · אָחוֹר
הֵשִׁיב חֶשְׁבּוֹן גְּזֵרָה · וְעַל תַּנִּין שָׁפַךְ עֶבְרָה׃ וְלֹא בְּכֹחַ
לְפִי הַגְּדֻלָּה · הֵחֵל בְּבַעֲלֵי זְרוֹעַ תְּחִלָּה · כִּי אִם בַּעֲנָוָה
גְּדוֹלָה׃ וְאוֹת וּמוֹפֵת שָׁלַח לְהֵרָאוֹת · וְהִקְשָׁה עוֹרֶף
וְהִכְבִּיד תְּלָאוֹת · אָז הִכָּהוּ מַכּוֹת נוֹרָאוֹת׃ נָאוֹר אַף לְפִי
חֲמָתוֹ · לֹא עָבַר דִּין אֲמִתּוֹ · כִּי אִם בְּיוֹשֶׁר מִדָּתוֹ ·
נֶגַע אֲשֶׁר בְּסוֹף הִבְעִיתוֹ · בּוֹ הִקְדִּים תְּחִלָּה לְהַתְרוֹתוֹ ·
וּמִקֵּץ לְקֵץ הֶאֱרִיךְ עֶבְרָתוֹ׃ יָהּ מַכָּה לֹא הִכָּהוּ · עַד שֶׁלֹּא
קִדֵּם וְהִתְרָהוּ · וְאַחֲרֵי כֵן שָׁלַח וְהִלְקָהוּ׃ יָרַח הַקְּצָב
לְכָל מַכָּה · וּשְׁלֹשֶׁת חֲלָקִים הֵעִיד וְחִכָּה · וּרְבִיעִית

נגלות היה לפני (והאריכו וקצרו את המצע) כשהיה אורח בא להם אם ממון היו מעלילים עליו אם היה ארוך היו משכיבים אותו במטה קצרה והיו מנסרים רגליו העודפים על המטה עד שמת וכן כשהיה קצר משכיבים אותו במטה ארוכה והיו מותחים ומאריכים אותו עד שוה לאורך המטה עד שמת ולוקחים את ממונו (קלקלו צעדי יושר לסלף) הם קלקלו לעשות דרכי יושר ולכך (ואוצרו הטוב עליהם חלף) על ידם (כי הם מעשיהם חלפו את אוצרו הטוב שהוא לתת מטר ארצך בעתו ובמעשיהם חלפו והפכו להמטיר להם אש וגפרית כי אין דבר רע יורד מלמעלה (והפכם משורש) כדכתיב ויהפוך את הערים האל (בראשית יט כה) (דורות לאלף) כדי ללמד לדורות הבאים שלא יזידו עוד (קחת מוסר מאנו צוענים) לא רצו המצרים לקחת מוסר (ולא למדו דעת מקדמונים) מדור אנוש ודור המבול ודור הפלגה (לחצו במרר זרע חסידיו) כמ"ש וימררו את חייהם וגו׳ (שמות א יד) (וגזרו גזרות לבני ידידיו) אם בן הוא והמיתן אותו וכל הבן הילוד היאורה תשליכוהו (שם פ׳ טו וכב) (וירא ה׳ ויעורר חסדיו למלאות דברו) אשר דבר לאברהם וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי (ולהחיש עזרה) ולמהר עזרה לישראל ולכן (אחור השיב חשבון גזירה) גזירת חשבון של ועבדום ועינו אותם ארבע מאות שנה השיב לאחור וחשב ומנה מיום לידת יצחק בכדי להחיש עזרה ועל פרעה שנקרא תנין (שפך עברה) שפך את חמתו (ולא בכח לפי הגדולה החל בבעלי זרוע תחלה) ולא התחיל הקב"ה בכח תחלה לפי גדולתו וכדרך בעלי זרוע שנופלים פתאום על אויביהם והורגים אותם ולא עשה כן הקב"ה (כי אם בענוה גדולה) שהתרה בו קודם כל מכה (ואות ומופת שלח להראות) קודם כל דבר בכדי שיאמין בדבריו (והקשה) פרעה עורף (והכביד תלאות) והכביד עליהם כובד העבודה (אז הכהו כו׳ נאור אף לפי חמתו) והקב"ה אף שהיה בכעס עליו עכ"ז (לא עבר דין אמתו) לא היה עובר על אמתת הדין לענשו יותר מכדי רשעתו (כי אם ביושר מדתו) (נגע אשר בסוף הבעיתו) במכת בכורות אשר בשביל אותו נסוף כי אמרו טלט מתים לא תאמר אלו התרה בו תחלה לא היה מקשה רוחו אך (בו הקדים תחלה להתרותו ומקץ לקץ האריך עברתו) אחר התראתו המתין לו את כעסו עם מכת בכורות משנה לשנה (העיד ותכה) העיד בהם משה וחיכה שלא שלח להם מכה

של ממון (המצע) לשון מצוע הוצע פתוח (ויקרא כ ו) ותרגום אונקלוס כלא יהא בצורתן (המצע) מהם (קפצו) מל׳ לא תקפוץ את ידך מאחיך האביון (דברים טו ז) (צעדי יושר) כמו דרכי יושר (לסלף) לשון עוות מל׳ אולת אדם תסלף דרכו (משלי יט ג) (ואוצרו הטוב) עפ"ה יפתח ה׳ לך את אוצרו הטוב (דברים כח יב) (חלף) כמ"ש וה׳ המטיר וגו׳ גפרית ואש (בראשית יט כד) (לאלף) ל׳ ואאלפך חכמה (איוב לג לג) (קחת) כמו לקחת (מאנו) ל׳ סירוב עפ"ה מאן לשלח העם (שמות ז יד) (צוענים) הוא׳ למצרים ע"ש שהיתה עיר אחת מערי מצרים כמ"ש כי היו בצוען שריו (ישעיה ל ד) (תנין) הוא׳ לפרעה שנאמר התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג) (עברה) כעס ועפ"ה ישלח בם חרון אפו עברה וגו׳ (תהלים עח מט) (החל) לשון התחלה (תלאות) ל׳ יגיעה ועומס כמו את כל התלאה (שמות יח ח) (נאור) תואר להקב"ה (אף לפי חמתו כו׳) לא כבשר ודם כשבא לכלל כעס בא לכלל טעות (לא עבר) ל׳ העברה או מל׳ עברה מלשון ויתעבר ה׳ וקצפו לא כעס אף לפי דין אמתו (נגע כו׳) זה מכת בכורות שנאמר עליו עוד נגע אחד אביא על פרעה וגו׳ אחרי כן ישלח אתכם משם (שמות יא א) (הבעיתו) ל׳ בהלה מלשון והנה בעתת (עברתו) כעסו (ירח הקצב

בפגל מיט רייד האבין זייא גיזינדיגט האט מען זייא צוא טיילט דיא רייד אונ זייא האבין זיך אלע אין איינעם איין גיזאמילט אז ער האט זייא צוא טיילט זייערע לשונות האבין זייא זיך פון דארט צוא טיילט זייא זיינען גישטרויכילט גיוואָרן דיא לייט פון סדום מיט זייער געלט אונ איין הונגעריגין האבין זייא ניט גיוואָלט געבין קיין ברויט והאריכו אונ האבין גימאכט איין לאנגע בעט אויף דעם וואש איז גיוועזן קורץ אונ איין קורצע בעט אויף דעם וואש איז גוועזן לאנג יד קפצו זייערע הענט האבין זייא פאר שלאסין פון איין ארימאן ועובר אורח אונ זייא האבין פאר מיטין עש זאל קיינער בייא זייא ניט דורך פארין וכבד זיינען זייערע עבירות זייער גרויש גיוועזן קלקלו צעדי דעם גלייכין וועג האבין זייא פאר קרימט אונ זיין גוטין אוצר דעם רעגין האט ער אויף זייא פאר ביטין אונ האט אויף זייא גימאכט רעגנען פייער אונ שוועביל והפכם אונ האט זייא איבער גיקערט פון דעם ווארציל אלע דורות זאלין זיך אפ לערנען פון זייא קחת דיא מצרים האבין זיך ניט גיוואלט נעמען איין שטראף פון זייא אונ זייא האבין זיך ניט אפ גילערינט פון די ערשטע הרעו זייא האבין נאך מער גיזינדיגט פון דיא ערשטע לחצו זייא האבין באצוואונגען מיט ביטערקייט די קינדער פון זייגע חסידים אונ האבין גוזר גיווען גזירות אויף זיינע גיליבטע קינדער וירא ה׳ האט גאט גיזעהן אונ האט דער וועקט זיינע חסדים צו דר פילין זיינע רייד אונ צו אײלין הילף אחור אהינטער האט ער אוועק גיקערט דעם חשבון וואש איז גגזר גוואר צוא זיין אין גלות מצרים אונ אויף פרעה האט ער פאר גאסין זיין גרים צארין ולא בכח אונ ניט נאך זיין גרויסין כח פון נאט החל האט ער פריער אן גיהויבן אין דיא שטארקע כי אם נאר מיט גרויס ענוה ואות ומופת ער האט גישיקט ווייזין זיינע מופתים והקשה אונ האט גימאכט הארט זיין אקין אונ נאט האט גימאכט אויף אים שווערע מיד קייט אז הכהו דענסטמאל האט ער אים גישלאגין מיט גרויסע פארכטיגע מכות נאור דער פארכטיגער גאט האטשע נאך זיין רוגזה נאך האט ער פארט ניט עובר גיוועזין זיין אמתין דין נייארט מיט זיין רעכט פארטיקייט נגע דיא פלאג וואס ער האט אים צום סוף דער שראקין מיט דעם האט ער אים מתרה גיוועזן צום ערשטין אונ פון איין עק יאר ביז צום אנדערין עק יאר האט ער דער לייננערט דעם צארין פון מכת בכורות יה נאט האט ניט גישלאגין אים מיט קיין מכה סיידין אז ער האט אים פריער מתרה גיוועזן אונ דער נאך האט ער גישיקט אונ האט אים גישלאגין ירח אחודש איז וואָרין גיזעצט צוא איטליכר מכה אונ דריי וואכן האט ער אים התראה גיטאן אונ דער נאך האט ער אים גישלאגן ורביעית אונ אפערטל חלק חודש האט די מכה גוועהרט שחז ט ער האט אים גיזאוגט

הַחוֹדֶשׁ שֶׁמֹּשֶׁה הַמַּכֶּה · מָחַץ בּוֹ מַחֲצוֹת תֵּשַׁע · וְלֹא נִכְנַע וְלֹא שָׁע · וּבָעֲשִׂירִית נִשְׁבַּר מַטֵּה הָרֶשַׁע : מֵעֶרֶשׁ יְצוּעוֹ קָם לַיְלָהּ · וּבְאֶרֶץ פַּתְרוֹס צְוָחָה גְדוֹלָה · מֵאֵין בַּיִת בְּלֹא יְלָלָה : וּפֶה שֶׁאָמַר לֹא אֲשַׁלַּח · הוּא הַפֶּה הֵחֵן לְשַׁלַּח · קוּמוּ צְאוּ כְּדַבֶּרְכֶם לְפַלַּח : וְלָמָּה זֶה לַחֲשׁוּבֵי כְּאַיִן · לִקְנוֹת חָכְמָה וְלֵב אַיִן · מוּתָּרִים כְּנוֹגֵעַ בְּבָבַת עַיִן : שֵׂכֶל זֹאת לֹא יָבִינוּ · פּוּטִים אֲשֶׁר בַּתְּחִלָּה הִתְקִינוּ · כְּעִקְּלוּ בְּסוֹף כָּךְ נִדּוֹנוּ : חזן שְׂעִיר וּטְפוּלָיו אֲשֶׁר לְהַרְבֵּה · נִתְכַּוְּנוּ מֵרֹאשׁ וְעַד קִצְבָה · מַה יַּעֲשׂוּ בְּלַהַט הַיּוֹם הַבָּא :

חזן בַּעֲטוּתוֹ קִנְאָה בְּלָבְשׁוֹ נָקָם לְהָרִיעַ וּלְהַצְרִיחַ מִמְּקוֹמוֹ לְהִתְנַקֵּם · וְשִׁבְעָתַיִם יָשִׁיב אֶל חֵיקָם · קָדוֹשׁ :

פי' ונלמה ס' והכיניה ס"ו כן פרש"י (שמות ז כה) (מחן בו מחלות) ל' כמקרא חסם ספיון שנאמר מגלה רלם מבית רפם (חבקוק ג יג) (ולא נכנע) ע"ם עד מתי מאנת לענות מפני ומתרגמין לאיתכנעא מן קדמי (שמות י ג) (שם) מל' לא שפע (בראשית ד ס) (ולמה זה ט' לקנות) ע"ם למה זה מחיר ביד כסיל לקנ' חכמה ולב אין (משלי יז טז) (מותרים) ל' כתרלא דכתיב הנוגע בכם הנוגע בבבת עינו (זכריה ב יב) (פוטים) מלר למצרים ע"ם שבנים בני חם חם כמ"ם ובני חם כוש ומצרי ופוט (בראשית י ו) ואולי לקח ספיון שם לאחי מצרים ע"ם שדמנו לפסוקי פרעה (בתחל בתחלה) (כעקלו) ל' קלקול ושום מל' משפט מעוקל (חבקוק א ד) (וטפוליו) ל' חבור ושפל מלשון טפלו עלי (תהלים קיט) ובלשון מלים כל שהוא עיקר ומה טפילה (קצבה) לשון סוף כי לכל דבר שיש לו סוף ולאוש בל"ם יצדק עליו שם קצבה (בלהט היום הבא) ל"ם (מלאכי ג יט) (לסריע ולהצריח) ע"ם יריע אף יצריח (ישעיה מב יג) והוא לשון צעקה והרמת קול ישועה (שבעתים ט') ע"ם והשב לשכנינו שבעתים בפרך (כך נידונו) ונענשו והיה דינם ע"ם אל חיקם (תהלים עט יב) ונקרא שבעתים לאורות על רבוי הפורעניות :

(מחן בו מחלות תשע) הכה אותו תשע מכות (ולא נכנע ולא שע) ולא נכנע פרעה ולא שעה (מערש יצועו קם לילה) כדכתיב ויקם פרעה לילה (שמות יב) (ובארץ פתרוס צוחה גדולה) כדכתיב ותהי צעקה גדולה בכל ארץ מצרים (מאין בית בלא יללה) כדכתיב כי אין בית אשר אין שם מת (כדברכם לפלח) כמ"ש ולכו עבדו את ה' כדברכם (שם) (ולמה זה לחשובי כאין לקנות חכמה ולב אין) למה זה לאותה שנאמר עליהם כל הגוים כאין נגדו לקנות חכמה לעצמו הלא אין לו לב להשיג דברים מושכלים כי כבר המה מותרים בהתראה של ישראל שכל הנוגע בהם (כנוגע בבבת עין) (שכל זאת) איך (לא יבינו) שלא (פוטים אשר בתחל התקינו) המצרים בתחלה היו עושים כתיקונו והושיבו ישראל במיטב הארץ ולא היתה כוונתם כי אם לתקנת ישראל (כעקלו בסוף) ולבסוף כשקלקלו להעבידם קופה בנתיבות עקלו להם והלא להם ולבסוף עקלו לא דנם הקדוש ב"ה אלא ע"ם סוסם (וטפוליו) ומתחברים עמו (אשר להרבה נתכוונו) שהיה כוונתם להרוג אותם (מראש ועד קצבה) מתחלה ועד סוף (מה יעשו כו') ואימתי יהיה דברים ק"ו ומה מצרים שבתחלה התקינו להם זה (בעטותו קנאה) כו' :

חזן וּבְכֵן וַיּוֹשַׁע יְיָ בַּיּוֹם הַהוּא :

סוגה ספיון להגיד נפלאות שאל בגאולת מצרים ובסוף כל בית פסוק מהשירה · ויסד כל ראשי אופנים סחרוזים על סדר א"ב ואח"כ בתשר"ק וכן כלם רק פעם אחת שינה ועשה שני אלפי ביתום סמוכים ולא ידעתי למה · אם לא שנתקלר ממה שעשה לאיזה סבה · ושם המחבר משה ברבי קלונימוס הקטן חתום בר"ם הבניות של החרוזים הקטנים תפסוקי השירה :

מיוסד ע"ם א"ב

אֲצוּלִים מִפֶּרֶךְ סוֹנִים · בְּחוֹזֶק יָד וְנִסְיוֹנִים · גּוֹי שׁוֹמֵר אֱמוּנִים · דֵּעָה וְחָכְמָה חֲנוּנִים · הַהוֹגִים בִּיקָרָה מִפְּנִינִים · וּמִצְוֹתֶיהָ וְהוֹרָיוֹתֶיהָ מְבִינִים · זְמִרוֹת לָאֵל נוֹתְנִים · חֶבֶל נַחֲלָתוֹ מְכֻנִּים · טְפוּלִים בּוֹ וְעָלָיו

(אצולים) הוא תואר לישראל מלשון שלא אצלות לי (בראשית כז לו) ופרש"י לשון הפרשה (סונים) תואר למצרים ע"ם שהיה בגבול מצרים כדכתיב ממגדל סונה ועד גבול כוש יחזקאל כט י) (גוי שומר אמונים) ע"ם פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים (ישעיה כו ב) (ההוגים ביקרה מפנינים) ע"ם והגית בו יומם ולילה (יהושע א) ועל"ז יקרה היא מפנינים (משלי ג טו) (והוריותיה) ל' ולהורות נתן בלבו (שמות לה) (חבל נחלתו מכונים) שנאמר יעקב חבל נחלתו (דברים לב ט) ומכונים הוא ל' כנוי (תהלים נו) כדכתיב. ובכנוים על ה' נשרתו ולאהבה כו' (ישעיה נו ו) וטפולים הוא ל' חבור וקשר מלשון טפלו עלי (תהלים קיט) וכדרשת רבותינו ז"ל כל שהוא עיקר

(ויושע ה' ביום ההוא את ישראל) אשר הם (אצולים מפרך סונים) מגועים ונופרשים מעבודת פרך של מצרים (בחוזק יד) של הקב"ה (ונסיונים) והם (גוי שומר אמונים) שלא מיהרו הקץ והיו מלפים אמונתו של הקדוש ב"ה שאמר ואח"כ יצאו ברכוש גדול (דעה וחכמה חנונים) מה' שהוא חונן הדעת (ההוגים ביקרה מפנינים) הלומדים בתורה שהיא יקרה מפנינים (חבל נחלתו מכונים) הם מכונים בשם חבל נחלתו (טפולים בו) הם דבוקים בו (ועליו נשענים)

גיין וואונדין ולא נכנע אונ איז ניט אונטער טעניג גיווארין אונ האט זיך ניט גיקערט ובעשירית. אונ מיט דער צענטער מכה איז צוא בראכן גיווארין זיין רשעות. מערש פון זיין אים גישפרייט בעט איז ער אויף גישטאנן ביא דער נאכט ובארץ. אונ אין לאנד מצרים איז גיוועזן אגרויש גישרייא כי אין בית ווארום עש איז ניט גיוועזן איין הויז אן אקלאג ופה אונ דאש מיל וואש האט גיזאגט איך וועל ניט שיקין דיא ישראל הוא הפה דאש אייגינע מיל האט גיבעטין צוא אוועק שיקין קומו צאו שטייט אויף אונ גייט ארויש וויא איר האט גירעט צוא דינגען גאט ולמה אונ וואש האט דאש גיטויגט צוא דיא מענטשין וואש זיינען גירעכינט וויא גישט לקנות זייא זאלין קונה זיין פאר שטאנד אונ האבין ניט גיהאט קיין הארץ צוא פאר שטיין מותרים זייא זיינען אן גיזאגט גיווארין אזוא וויא מען רירט אן אין שווארץ אפיל פון דעם אויג שכל זאת וויא אזוא האט מען ניט פאר שטאנען דעם שכל פוטים דיא מצרים וואש צום אן הייב האבין זייא דיא ישראל גוטס גיטאן אבער אזוא וויא זייא האבין דער נאך פאר קרימט אזוא זיינען זייא ווארין גימשפט :

ובכן ויושע ה' אונ נאט האט גיהאלפן דיא ישראל אין דעם טאג וואש זייא זיינען ארויש גיגאנגן פון מצרים :

אצולים מפרך זייא זיינען ווארין אפ גישייד פון דער ארבעט פון מצרים מיט אשטארקע מאכט אונ מיט נסים גוי שומר אמונים אפאלק וואס זייא היטין ווארהאפטיקייט וויסין שאפט אונ חכמה זיינען זייא גילייט זעליגט פון גאט ההוגים זייא ריידין אין דער תורה וואש זיא איז טייערער פון גין גאלד אונ אירע מצות אונ אירע לערנער פאר שטייען זייא זמירות לאל לויבונג צוא גאט גיבין זייא איין חלק פון זיין ארב ווערין זייא אן גירופין טפולים זייא זיינען באהעפט צוא אים אונ אויף אים זיינען זייא אן גילעהנט זייא ווייסין וואס האט גיווערקט דער וואס רועט אין הימיל כאזור וויא אגארטיל אין דיא לענדין זיינען זייא גיהעפט צוא אים אונ

יוצר ליום אחרון של פסח

נִשְׁעָנִים · יוֹדְעִים מַה פָּעַל דַּר מְעוֹנִים · כְּאֵזוֹר בְּמָתְנַיִם
נְתוּנִים · לוֹ דְּבֵקִים וּבְצִלּוֹ לָנִים :
לָנִים מִסְתּוֹפְפִים בְּצֵל אֵל · מְשׁוּכִים אַחֲרֵי אֵל · וּבְצוֹרְרֵיהֶם נִלְחָם הָאֵל :
נוֹרָא יִשְׂרָאֵל :

מוֹתַחַת גָּבְהֵי מְרוֹמִים · נוֹטַעַת אַדְנֵי הֲדוֹמִים · סוֹעֶרֶת
שְׁאוֹן יַמִּים · עוֹרֶפֶת הֲמוֹן קָמִים · פּוֹרַעַת דִּין
עֲנָמִים · צוֹדָה מְחַבְּלִים כְּרָמִים · קוֹלַעַת עַד צִית רָמִים ·
רוֹטֶשֶׁת עַד חוּג תְּהוֹמִים · שׁוֹפֶטֶת דִּין יְתוֹמִים · תְּהִלָּתוֹ
תָּמִיד הֱיוֹת נוֹאֲמִים :
נוֹאֲמִים שְׁלוֹל חֵילָם בְּלֵב מוּקְשֶׁה · כְּסָכְּרוֹ בְּיַד אֲדוֹנִים קָשֶׁה : אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה :

ביוסד ע"פ תשר"ק

תּוֹדָה וְקוֹל זִמְרָה · שֶׁבַח וְהַלֵּל וּצְפִירָה · רוֹן וְעוֹז וְתִפְאָרָה ·
קוֹל אוֹמְרִים אָשִׁירָה · צִלְצוּל לְדָר בִּנְהוֹרָא · פּוֹדֶה
וּמֵחִישׁ עֶזְרָה · עוֹנֶה בְּעֵת צָרָה · סוֹכֶת מֵעַמּוֹ עֲתִירָה ·
נוֹתֵן תְּשׁוּעָה לְעַם נִבְרָא · מַצְלִיל קָמֵיהֶם בְּעֶבְרָה :
בְּעֶבְרָה הֵשַׁח יְפֵיפִיָּה · וְדִלַּנִי מִשְּׁאוֹל תַּחְתִּיָּה : עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ :

לוֹ חִכְּתָה נַפְשִׁי · כְּבוֹדִי וּמֵרִים רֹאשִׁי · יוֹדֵעַ בְּצַר נַפְשִׁי ·
טָשׂ עַל עָב קַל לְהַנְפִּישִׁי · חָמַל עָלַי וְשָׁע רַחֲשִׁי ·
זָכַר חַסְדּוֹ וֶאֱמוּנָתוֹ לְהַחְפִּישִׁי · וַיַּעֲלֵנִי מִטִּיט רִפְשִׁי ·

בית לוי: ופשו פסילה (נשענים) הסמכים (יודעים מה פעל ט') כמ"ש כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל (במדבר כג) (כאזור ט' דבקים כו') כמ"ש כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמיה יג יא) (בצלו לנים) עפ"ה בצל שדי יתלונן (תהלי' צא א) (מסתופפי') עפ"ה בחרתי הסתופף בבית אלהי (תהלים פד יא) ופי' בחרתי להדבק בבית מקדש אלהי (משוכים כו') עפ"ה משכני אחריך נרוצה (שה"ש א) (מותחת גבהי מרומים) כדכתיב הנוטה כדוק שמים וימתחם כאוהל לשבת (ישעיה מ כב) (נוטעת אדני הדומים) כדכתיב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (שם מח) ועפ"ה על מה אדניה הטבעו (איוב לח ו) (סוערת שאון ימים) כמ"ש ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה וגו' (שמות יד כא) (עורפת) ל' וערפו שם את העגלה (דברים כא ד) (ענמים) תואר למצרים ע"ש שהיו מבניו כמ"ש ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג) (צודה) לשון מצודה ורשת (מחבלים כרמים) עפ"ה אחזו לנו שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים (שה"ש ב טו) (קולעת) ל' קולע באבן (שופטים כ טז) והוא ענין השלכה (צית רמים) עד לב השמים ת"י עד צית שמיא וצ"ל צית ביו"ד ולא בא' וכן אית הגירסא בראב"ן (רוטשת) ל' שבירה מל' ועולליה ירוטשו (ישעיה יג טז) (יתומים) תואר לישראל עפ"ה יתומים היינו (איכה ה ג) (ערכי שכתוב בשם מדרש רבה פ' עקב ד' רצ"ב) (נואמים) ל' אמירה מלשון נאום ה' (בראשית כב טז) (נואמים שלול חילם) כדכתיב אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל (בלב מוקשה) כדכתיב וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם (שמות יד ד) (כסוכרו) ל' סגירה כי אותיות גיכ"ק מתחלפים והוא ענין מסירה כמו היסגרוני בעלי קעילה (ש"א כג) (אדונים קשה) זה משה ואל תתמה על ל' רבים כי כל ל' אדנות קרוי בל' רבים ואפילו יחיד כמו אדוני יוסף (בראשית לט) עד בוא אדוניו (שם) (וצפירה) ל' ולצפירת תפארה ות"י לכתר דתושבחתא (ישעיה כח ה) (צלצול) ל' בצלצלי שמע (סוכת) לשון הסכה והאזנה מל' הסכת ושמע (דברים כז ט) (עתירה) לשון תפלה מלשון ויעתר יצחק (בראשית כה כא) (לעם נברא) עפ"ה ועם נברא יהלל יה (תהלים קב יט) עיין פרש"י: (השח) לשון השפלה מלשון ושח רום אנשים (ישעיה ב יא) (יפיפיה) תואר למצרים עפ"ה עגלה יפה פיה מצרים (ירמיה מו כ) (ודלני) לשון הגבהה ורוממות מלשון כי דליתני (תהלים ל ב) (לו חכתה נפשי) עפ"ה נפשנו חכתה לה' (תהלים לג כ) (כבודי ומרים ראשי) ל"ה (שם ג ד) (טש) ל' כנשר יטוש עלי אוכל (איוב ט כו) (עב) ענן קל עפ"ה הנה ה' רוכב על עב קל (ישעיה יט א) ופרש"י מהר לגלות קל מהרה גזרת דברו לפרוע ממצרים (ושע) מלשון וישע ה' אל הבל (בראשית ד ד) (רחשי) רחש שפתי (להחפישי) ל' יצא לחפשי

מנחת לוי: אלהי אדנוקים גו לכן פה (יודעים מה פעל דר מעונים) הקדוש ברוך הוא שהוא דר בשמים (כאזור) אשר (במתנים נתונים) כך ישראל (לו דבקים ובצלו לנים): (מסתופפים) הם בוחרים להסתופף ולהדבק (בצל אל) והם (משוכים אחרי אל) לכן (ובצורריהם נלחם האל) (וירא ישראל את היד) אשר היא (מותחת גבהי מרומים) שמתחה והמשיכה השמים והיא (נוטעת אדני הדומים) אשר נטעה אדני הארץ והיא (סוערת שאון ימים עורפת המון קמים) הורגת המון הקמים על ישראל והיא (פורעת דין ענמים) אשר הפרעה דין מצרים והיא (צודה) אשר עשתה מצודה למצרים (מחבלים כרמים) שהיו מחבלים לישראל כרם ה' צבאות והיא (קולעת עד צית רמים) משלכת את האויבים עד לב השמים ואח"כ (רוטשת) משברת ומכתתת אותם (עד חוג תהומים) והיא (שופטת דין) ישראל שהיו במצרים כמו (יתומים) כי לא היה שום שר ושופט מפקח בעסקיהם וכל זאת עשה (תהלתו תמיד היות נואמים) כדי שיאמרו תהלותיו תמיד: (נואמים שלול חילם בלב מוקשה) שמצרים היו אומרים בלב קשה לשלול את ישראל אך (כסוכרו ביד אדונים קשה) כשהסגיר הקב"ה ומסרו ביד משה שהיה אדון קשה להם (אז ישיר משה): (תודה וקול זמרה כו' לדר בנהורא) אשר הוא (פודה ומחיש עזרה) והוא (עונה ט' סוכת מעמו עתירה) מקשיב תפלה מעמו (נותן תשועה לעם נברא) לישראל שנעשו בריה חדשה לצאת מעבדות לחרות ומאפילה לאור גדול (מצליל קמיהם בעברה) השקיע בחרונו את מצרים הקמים עליהם: בעברה השח יפיפיה) השפיל בעברה את מצרים הנקראים עגלה יפיפיה (ודלני משאול תחתיה) והגביהני ורוממני מגלות מצרים שהיא כשאול תחתיה (עזי וזמרת יה לו חכתה נפשי כו' טס על עב קל להנפישי) פרח על ענן קל במהירות ליתן מרגוע ומנוחה לנפשי (ושע רחשי) וישע אל תפלתי (זכר חסדו ואמונתו להחפישי) להוציאני חפשי (ויעלני מטיט רפשי)

אִין זַיין שָׁאטִין נֶעכְטִיגִין זַייא לנים זַייא טוּעֶן נֶעכְטִיגִין אִין שָׁאטִין פוּן גָאט משוכים זַייא הָאבִּין זִיךְ גִיצוֹיגִין נָאךְ גָאט מִיט זַייעֶרֶע בַּאלַיידִיגֶר הָאט גָאט מִלְחָמָה גִיהַאלְטִין אוּנ דִיא יִשְׂרָאֵל הָאבִּין גִיזֶעהֶען דִיא גְרוֹישֶׁע מַאכְט פוּן גָאט מותחת גָאט הָאט גִצוֹיגִין דֶעם הוֹיכִין הִימִיל אוּנ הָאט גִיפְלַאנְצְט דִיא שְׁוֶועלִין פוּן דֶער עֶרְד סוערת עֶר הָאט גִימַאכְט שְׁטוּרֶעמֶן דִיא אִינְדִין פוּן דֶעם יַם אוּנ הָאט אָפּ גִיהַאקְט דָאשׁ בְּרוּמוּנְג פוּן דִי פַּיינְט פורעת דין עֶר הָאט גִיצָאלְט דֶעם מִשְׁפָּט פוּן מִצְרַיִם וָואשׁ הָאבִּין גִילוּגְט צוּא פַאר דַארְבִּין דֶעם וַויין גָארְטִין דָאשׁ זַיינֶען דִי יִשְׂרָאֵל קולעת עֶר הָאט זַייא גִיווָארְפִין בִּיז אִין הִימִיל אוּנ עֶשׁ הָאט זַייא צוּא בְּרָאכִין בִּיז אִין תְּהוֹם שופטת דין וַוייל עֶר טוּט מִשְׁפָּטִין דֶעם דִין פוּן יְתוֹמִים טוּט מֶען זַיין לוֹיבּ תָּמִיד זָאגִין נואמים שלול דִיא מִצְרַיִם הָאבִּין גִיזָאגְט מִיר וֶועלִין רוֹיבִּין זַייעֶר גוּטְץ מִיט אֵיין שְׁוֶוער הַארְץ כסוכרו אַז זַיי זַיינֶען אִיבֶּער גִיעֶנְטְפֶערְט גְוָוארִין אִין דִיא הֶענְט פוּן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וָואשׁ זַיינֶען צוּא זַייא גִיוֶועזִין שְׁוֶוערֶע הַארִין אז ישיר משה אוּנ דֶעמְצוּמָאל הָאט גִיזוּנְגִין מֹשֶׁה אוּנ דִי יִשְׂרָאֵל תודה זַייא לוֹיבִּין אִים מִיט אַקוֹל פוּן אַגִיזַאנְג אוּנ לוֹיבּ אוּנ בַּאשַׁיינֶען אִים רוֹן אַגִיזַאנְג מִיט אַשַׁיין שְׁטַארְקַייט קול אומרים אוּנ טוּעֶן זָאגִין לְאָמִיר זִינְגֶען צוּא גָאט וָואשׁ עֶר וָואוֹנְט אִין לִיכְט אוּנ לַייזְט אוֹיס אוּנ אַיילְט אַהִילְף עונה עֶר עֶנְטְפֶערְט תָּמִיד צוּא זַיין פָאלְק אִין אַיינְגְשַׁאפְט אוּנ פַאר נֶעמְט זַייעֶר גִיבֶּעט נותן תשועה עֶר הָאט גִיגֶעבְּן אֵיין הִילְף צוּם פָאלְק וָואס זַיינֶען גִיוֶועזִין גְלַייךְ וִויא נַייא גִיבָּארִין אוּנ הָאט גִימַאכְט פַאר זִינְקֶען זַיינֶע שׂוֹנְאִים מִיט גְרִים צָארִין בעברה מִיט גְרִים צָארִין הָאט עֶר גִימַאכְט נִידְרִיג דִיא מִצְרַיִם אוּנ מִיךְ הָאט עֶר אוֹיף גִיהוֹיבִּין פוּן דֶעם אוּנְטֶערְשְׁטִין גְרוּבּ עזי וזמרת יה מַיין שְׁטַארְקַייט אוּנ מַיין לוֹיבּ אִיז צוּא גָאט לו חכתה צוּא אִים טוּא אִיךְ הָאפִין עֶר אִיז מַיין כָּבוֹד אוּנ טוּט אוֹיף הַייבִּין מַיין קָאפּ יודע בצר עֶר וַוייס וֶוען מִיר אִיז אַיינְג אוּנ שְׁוֶועבְּט אוֹיף אֵיין גְרִינְגְן וָואלְקִין צוּא מַאכִין רוּעֶן מִיךְ חמל עלי עֶר הָאט זִיךְ דֶער בַּארִימְט אִיבֶּער מִיר אוּנ הָאט זִיךְ גִיקֶערְט צוּא מַיין תְּפִלָּה אוּנ הָאט גִידֶיינְקְט זַיין חֶסֶד וֶאֱמֶת צוּא פְרַייא מַאכִין מִיךְ ויעלני עֶר הָאט מִיךְ אוֹיף גִיבְּרַאכְט פוּן לַיים עֶר

יוצר ליום אחרון של פסח

הַמּוֹצִיאִי מִמַּסְגֵּר לַחָפְשִׁי · רֶעֶק וְצָמַת מְבָאִישִׁי · גִּלָּה כְּבוֹדוֹ עָלַי לְדָרְשִׁי · בַּצַּר לִי קְרָאתִיו וְלֹא נְטָשִׁי · אֱיָלִי וְחֵילִי וְלֹא בָזָה לַחֲשִׁי :

לַחֲשִׁי כֵּן וַיֵּצֵא בְחֵמָה · מוּל צָר לְהִלָּחֵמָה : יְהֹוָה אִישׁ מִלְחָמָה :

מוסף עי״ס א״ב

אָזַר עוֹז וָעָט קִנְאָה · בְּשִׁרְיוֹן וְכוֹבַע נִרְאָה · גֵּאוּת לָבַשׁ וְנִתְגָּאָה · דָּרַךְ קַשְׁתּוֹ וּבְרַק חֲנִית הֶרְאָה · הִרְעִים רַעַשׁ וְקוֹל תְּשׁוּאָה · וַתִּתְגָּעַשׁ וַתִּרְעַשׁ אֶרֶץ וּמְלוֹאָהּ · זִלְעֵף פּוּט וְלוּד בִּמְשׁוֹאָה · חָרוֹב וְהֶחֱרִיב בְּלִי רְפוּאָה · טָרַף זְרוֹעַ וְקָדְקֹד וּפֵאָה · יַחַד שׁוֹעַ וְקוֹעַ וְשַׂר מֵאָה · כֻּלָּם נִעֵר בִּכְלָאָה · לְבַעֲבוּר אוֹם הַנַּהֲלָאָה :

הַנַּהֲלָאָה רִתַּת בְּצִלּוֹ · וְצָר בְּתוֹךְ יָם הִצְלִילוֹ : מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ :

מַחֲנֵה צָר וְכָל שְׁאוֹנוֹ · נָגִיד וְנוֹשֵׂא כְּלֵי זֵינוֹ · שַׂר כָּל פֶּלֶךְ וּפֶלֶךְ וּלְגִיוֹנוֹ · עָטוּר כּוֹבַע וְלָבוּשׁ שִׁרְיוֹנוֹ · פָּרָשׁ וְרֶכֶב מְצֻמֶּדֶת עַל מָתְנוֹ · צוֹעֵד בְּרֶגֶל וְקוֹלֵעַ בְּאַבְנוֹ · קָצִין וְנִקְלֶה וְעַבְדּוֹ וַאֲדוֹנוֹ · רוֹמֵי קֶשֶׁת וְאִטֵּר יַד יְמִינוֹ · שָׁם פַּרְעֹה וְכָל הֲמוֹנוֹ · תַּמּוּ נִכְרְתוּ וְהוּרַד שְׁאוֹל גְּאוֹנוֹ :

גְּאוֹנוֹ בֻּלַּע וּשְׁאוֹנוֹ נֶחֱרָמוּ · וְיַחַד כֻּלָּם נֶהֱמָמוּ : תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ :

(המוציאי פא ג) (רעק) לשון רוחכו כלא קולים (תהלים קיט יב) והוא ענין נתור וקפיצה והוא כנוי כלא שהשלכתם קופצת ממנה (וצמת) ל׳ כריתה מל׳ אלמים כל רשעי ארץ (תהלים קא ח) (מבאישי) ל׳ סרחון ומיאוס ופס״ם אשר הבאשתם את ריחנו (שמות ה כא) (אילי) ל׳ כח כמו כגבר אין איל (תהלים פח ה) (וחילי) לשון כחתן לך כח לעשות חיל וס״א יהיב לך עלה למיקני נכסין (דברים ח יח) (לחשי) לשון תפלה מלשון לקון לחש (ישעיה כו טז) (כן) ל׳ הנה עד (אזר עוז) כמ״ש ה׳ עוז התאזר (תהלים צג) (ועט קנאה) כמ״ש וילבש בגדי נקם (ישעיה נט יז) (בשריון וכובע נראה) כמ״ש וילבש צדקה כשריון (שם) (גאות לבש ונתגאה) כמ״ש ה׳ מלך גאות לבש (תהלים צג א) (תשואה) ל׳ המיה כמו תשואות מלאה (ישעיה כב ב) (ותתגעש כו׳) עפ״ם ותגעש ותרעש הארץ (תהלים יח ח) ותגעש סוף ענין כם ומד (זלעף) ל׳ זלעפה ושלהוב (פוט) תואר למצרים על שהם ב״ב בני חם כמ״ש ובני חם כוש ומצרים ופוט (בראשית י ו) (ולוד) ג״כ תואר מצרים ע״ש שהיו מבני מצרים כמ״ש ומצרים ילד את לודים (שם ס׳ יג) (במשואה) לשון שטף מים עפ״ם כשאון מים רבים (ישעיה יז יב) (טרף זרוע וקדקוד) ל״ס (דברים לג כ) וט״א ויקטול שלטונין עם מלכין (ופאה) כנוי ליתר פאה כפאה אשר לא יחם עם הפרה אבל לא כפרתו (מעג״ד) (שוע וקוע) ל״ס (יחזקאל כג כג) ופי׳ רד״ק שם תואר מתוארי השמות שאנשים הנכבדים (נער) עפ״ם וינער ה׳ את מצרים בתוך הים (שמות יד כז) (בכלאה) ל׳ בית כלא (אום הנהלאה) תואר לישראל והוא ל״ס (מיכה ד) והוא לשון מלאה (רתת) ל׳ על גוזליו ירחף (דברים לב יא) (הצלילו) ל׳ שקיעה (צר) כנוי לפרעה הצורר (ופלך) ל׳ מחוז (מעג״ד) וסמיכין פי׳ ה׳ הוא ר׳ עיירות שהן מקובצות במקום אחד נקראים פלך (ולגיונו) הוא ראש החיל כלומר עיקרת רבה ס׳ אמר ולקחתם לכם עבר חד לגיון דמלכא שמע סוסו לגיונה אמר היה בר נש ידע לך זכי אמר לגיון פלן (פרש) ל׳ מקול פרש (ירמיה ד כט) פ״י מקול פרשין (ורכב) ל׳ ויאסר ברכב ססון ידך (ד״ס כ יח) ופרש״י למנהיג את המרכבה (מצומדת) סדכר סראוי לשום מצומדת והוא סחרב ומצומדת סוא ל׳ חבור מל׳ צמיד פתיל (צועד ברגל וקולע באבנו) סוא ענין מלחמה (ואטר יד ימינו) ל״ס איש אטר יד ימינו כל זה קולע באבן (שופטים כ טז) ור״ל שנסתם ונסגר יד ימינו להלחם בה : (בלע) לשון השחתה מלשון ובלע אורחותיך בלעו (ישעיה ג יב) (ושאונו) המונו (נחרמו) לשון ויחרימו את כל אשר בעיר (יהושע ו כא) ופי׳ ל׳ כריתה ושממון (נהממו) ל׳ ויהם את מחנה מצרים (שמות יד כד) :

(המוציאי) מתים ורפא של לבניס שהייתי מלוכלך בו (רעק) כנס נרס (וצמת) והכרית (מבאישי) המבאישים אותי (גלה כבודו עלי) על היה בכדי (לדרשי) (אילי וחילי) נתן לי כח וחיל (ולא בזה לחשי) ולא בזה תפלת לחש שלי : (לחשי כן) הבין תפלתי (ויצא בחמה מול צר להלחמה) ויצא בחמתו נגד הצר להלחם עמו : (אזר עוז ועט קנאה) נתעטף בנקמה (בשריון וכובע נראה) ובעת שהים נגלה על הים היה נראה כביכול כמו שהיה מלובש בשריון וכובע כמו גבור (הרעים רעש וקול תשואה) השמיע קול רעש ורעש והמון (ותתגעש ותרעש ארץ ומלואה) ארץ ומלואה רעשו והיו נעים ונדים (זלעף פוט ולוד במשואה) הרעיד את מצרים בשאון מים (טרף זרוע וקדקוד ופאה) הרג מלכים ושלטונין ויתר העם (שוע וקוע) אנשים נכבדים (ושר מאה כולם נער בכלאה) את כולם הניס ונער במסגר הים (לבעבור אום הנהלאה) בעבור ישראל הנלאים בעול הגלות : (הנהלאה) ישראל הנלאים נגלות (רחף בצלו) חפף עליהם הקדוש ב״ה בצלו (וצר) ופרעה הצורר (בתוך ים הצלילו) השקיע אותו ביים כמ״ש מרכבות פרעה וחילו ירה בים : (מחנה צר וכל שאונו) מחנה של פרעה הצר וכל המונו (נגיד ונושא כלי זיינו) שר הצבא עם נושא כליו (שר כל פלך ופלך) שר כל מלכות ומלכות (ולגיונו) וראש החיל (פרש) בעל שלשה סוסים (ורכב) המנהיג את המרכבה וחרב (מצומדת על מתנו) של כל אחד (קצין ונקלה) עשיר ורש (רומי קשת) המשליכים חץ בקשת (שם) לא היה משוא פנים לגדול או לקטן רק (פרעה וכל המונו תמו נכרתו וכו׳): (גאונו בלע) נשחת גאותו (ושאונו) ...

האט מיך אויש גיצויגן פון פאר שליסונג. אונ האט גימאכט מיך פרייא רעק וצמת ער האט פאר שטויסן אונ פאר שניטן דיא וואש האבן פאר שעמט מיך אונ האט אנטפלעקט זיין כבוד מיך צוא פארשטין בצר לי אז עס איז מיר גיוועזן איינג האב איך אים גירופין אונ ער האט מיך גיט פאר לאזין אילי ער האט מיך גישטארקט אונ האט ניט מבזה גיוועזן מיין תפלה לחשי מיין תפלה האט ער פר שטאנן אונ האט מלחמה גיהאלטן מיט דם פיינט מיט צארן ה׳ איש מלחמה גאט איז א בעל מלחמה ער איז גיוועזן אן גיגורט מיט שטארקייט אונ קנאה אונ האט זיך גיוויזן אויף דעם ים וויא אין איין פאנצער מיט איין הוט גאות לבש ער האט זיך אן גיקלייד מיט גאוה אונ איז ווארין גיהערשט ער האט גיטראטין זיין בויגן אונ האט גיוויזן דעם קלינג פון זיין שפיז הרעים ער האט גיברומט אונ גישטורימט מיט איין קול פון דונרין ותתגעש דיא גאנצע וועלט האט גישטורימט זלעף ער האט דער שראקין דיא מצרים מיט ברעכנעש חרוב ער האט זייא חרוב גימאכט אז עס זאל קיין רפואה ניט העלפין טרף זרוע ער האט פאר צוקט דיא ארים אונ דעם קאפ פון זייער שטארקין יחד שוע אלע אין איינעם דיא חשובים אונ דער וואס האט גיהאט צו שאפן איבער הונדערט כלם ער האט אלע פאר לענט פון וועגין דיא ישראל וואש זיינען מיד גיוועזן פון קנעכטשאפט הנהלאה דיא מידע ישראל האט ער באשיצט מיט זיין שאטין אונ דעם באליידיגער דיא מצרים האט ער גימאכט פאר זינקען אין ים מרכבות דיא רייט וועגין פון פרעה אונ זיין חיל האט ער גיווארפין אין ים :

מחנה צר דיא מחנה פון דעם באליידיגער מיט גאר זיין ברומונג דיא הארין מיט זייערע באדינער וואש האבין זייא נאך גיטראגין דאש כלי זיין שר דיא הארין פון איטליכער שטאט אונ פון זיין חיל עטור זיינען גיוועזן אן גיצירט אין איין הוט אונ אן גיקלייד אין איין פאנצר פרש דיא רייטער זיינען גיוועזן באהעפט מיט שווערדין אין זייערע לענדין צועד דיא פוס גייער אונ דיא וואש האבין גיווארפין מיט שטיינער קצין דיא הארין אונ פראסטע מענטשין אונ קנעכט מיט זייערע הארין רומי קשת דער וואש האט גישאסין מיטן בויגן אונ דער וואש איז גיוועזן גילינקט זיין רעכטע האנט שם פרעה דארט איז גיוועזן פרעה מיט גאר זיין חיל זיינען אלע צוא גאנגען אונ פאר שניטין גיווארין אונ האבין גינידערט אין גיהנם גאונו זיין חערשאפט מיט זיין ברומונג זיינען ווארין פאר ווישט

יוצר ליום אחרון של פסח

מיוסד ע"פ תשר"ק

תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קָרָא · שְׁאוֹן סוּף לְעֻמָּתָם נִתְגָּרָה · רַעַם וָרַעַשׁ וְקוֹל עֶבְרָה · קָדִים וְסוּפָה וּסְעָרָה · צִנּוֹרוֹת מִפֹּה וּמִפֹּה מְקַלְּחִין בִּגְבוּרָה · פְּלָגִים יִבְלֵי נְהָרָה · עֶבְרָה וָזַעַם וְצָרָה · סָבִיב בְּעֶתוּדוֹ צָר עִם כָּל שִׁירָה · נִשְׁקְעוּ כֻלָּם יַחַד כָּאֲבָרָה · מִבְּלִי הוֹתִיר מוֹלִיךְ בְּשׂוֹרָה :

בְּשׂוֹרָה יָצְאָה וְחָלוּ כָּל בַּעֲלֵי מְדָנַי · וְאַדְּרוּהוּ יַחַד צִיר וְכָל הֲמוֹנַי : יְמִינְךָ יְיָ :

לְמַעַן סַפֵּר בְּכָל גַּיְא שְׁמֶךָ · כֹּחֲךָ הֶרְאֵיתָ בְּמִתְקוֹמְמֶיךָ · יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ · טִבְחָה לָשִׁית בְּקָמֶיךָ · חָשַׂפְתָּ יְמִין תַּעֲצוּמֶיךָ · זָרוֹת כַּמּוֹץ לוֹחֲמֶיךָ · וַתִּנְהוֹם בְּשַׁאֲגַת רְעָמֶיךָ · הֲמוֹן הוֹמִים לְעֻמֶּךָ · דִּין גָּמוּר דַּנְתָּ כִּנְאֻמֶךָ · גּוֹי הַמַּעֲבִיר רְחוּמֶיךָ · בְּכָל גּוֹיִם נִשְׁמַע נִקְמֶךָ · אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְעַמֶּךָ :

לְעַמְּךָ קוֹלָם הִסְכַּתָּ מִמְּעוֹנֶךָ · וְרוֹדְפֵיהֶם הִכְנַעְתָּ בַּחֲרוֹנֶךָ : וּבְרוֹב גְּאוֹנְךָ :

מיוסד ע"פ א"ב

אֶדֶר גֵּאוּת לָבַשְׁתָּ · בְּעָזְּךָ יָם כְּפוֹרַרְתָּ · גֵּאוּת עָרִיצִים הִשְׁפַּלְתָּ · דַּכְּאוּת דַּלִּים רוֹמַמְתָּ · הֲלֹא מֵי יַם סוּף הוֹבַשְׁתָּ · וּבְמַעֲמַקֵּי יָם דֶּרֶךְ שַׂמְתָּ · זַכִּים בּוֹ הֶעֱבַרְתָּ · חֲנֵפִים בְּתוֹכוֹ שִׁקַּעְתָּ · טִבְעֲךָ בָּעוֹלָם הוֹדַעְתָּ · יִרְאָתְךָ עַל פְּנֵי כָל הָעַמִּים נָתַתָּה · כַּסְלוּחִים עֵת הִכְנַעְתָּ · לְבַדְּךָ עַל כָּל אֱלוֹהַּ נִתְגַּדַּלְתָּ :

מטה לוי

נחרמו) ונכרתו ונשמו המוט: (תהום אל תהום קרא) לגאת על המצרים לטובעם (שאון סוף לעמתם נתגרה) המון ים סוף היה מתגרה ג"כ לעומת התהומות (פלגים יבלי נהרה) אמות המים והנהרות המתפלגים לכאן ולכאן (סביב בעתודו צר) בהבילוהו מלאך המשחית (עם כל שירה): (בשורה יצאה) מעלמה שנשקעו המצרים (וחלו כל בעלי מדני) ואחזה חלחלה לכל בעלי מריבי (ואדרוהו יחד) ושבחוהו כולם יחד להקדוש ברוך הוא (ציר וכל המוני) משה וכל ישראל ואמרו (ימינך ה'): (למען ספר בכל גיא שמך) למען אשר יספרו בכל הארץ שמך לכן (כחך הראית במתקוממיך) הראית כחך בשונאי ישראל (לשית טבחה בקמיך) לעשות הריגה בשונאיך (חשפת ימין תעצומיך) גלית את ימינך החזקה (זרות כמוץ לוחמיך) לפזרם כמוץ מן הגורן אנשי מלחמתך (ותנהום כו' הומים לעמך) את ההומים ומרימים קול לעמתך (דין גמור דנת) מדה במדה (כנאומך) כמו שאמרת לאברהם וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי (גוי המעביר רחומיך) המעביר מדת רחמנות מעל פניו: (לעמך קולם הסכית ממעונך) הקשבת והאזנת משמים את קול צעקת עמך (ורודפיהם הכנעת בחרונך) והשפלת בכעסך את רודפיהם: (אדר גאות לבשת) לבשת מלבוש של גאות (בעזך ים כפוררת) בעת שעשית בעזך את הים לפירורין וחתיכות הרבה (גאות עריצים השפלת) השפלת גאות החזקים (דכאות דלים רוממת) כתיתות ושבירות לב של הדלים רוממת (ובמעמקי ים דרך שמת) ועשית דרך בעמקות הים · וישראל הנקראים (זכים בו העברת) ומצרים הנקראים (חנפים) בתוכו שקעת והטבעת אותם :

בית לוי

(תהום אל תהום קרא) כנגד כאלו התהומות קראו זה לזה לעזור לנקמה זאת (נתגרה) ל' תגר כמו אל תתגר בם (דברים ב יט) או הוא לשון המים הנגררים (צנורות) לשון מרזב מלשון לקול צנוריך (תהלים מב ח) (מקלחין) שופכים ול' תלמוד הוא קלח (פלגים ט') עפ"ה פלגים יבלי מים (ישעיה ל כה) ופי' פלידין עדין מעין (יבלי) הוא לשון הבאה כי תרגום ויבא ואוביל ועניה שאינו נכר מבריתו אלא מידי אדם ונכר הוא מבריתו ועניינו כאן שכל המעיינים היו מקלחין עליהם (צר) עולה למלאך המשחית (נשקעו וכו' כאבנה) כדכתיב צללו כעופרת ותרגום אונקלוס אשתקעו כאבנא (שמות טו): (וחלו) ל' חלחלה של' וחלו מפניך (דברים ב כה) (מדני) מריבי של' איש מדון (ש"ב כא כ) (ואדרוהו) לשון חוזק או תפארת כמו שודדה אדרתם (זכריה יא) ענינו שאז שבחו אותו בשבח חוזק ותפארת וע"ש שאמרו ימינך ה' נאדרי בכח (ציר) שליח ושרף למשה ע"ש וציר נאמן לשולחיו ונאמ' זה על משה (גיא) ארץ (במתקוממיך) כי הקמים על ישראל כאלו קמים עליו (טבחה) ל' הריגה (חשפת) ל' גלוי של' חשף ה' את זרוע קדשו (ישעיה נב י) (זרות) כמו לזרות והוא לשון פיזור מלשון הוא זורה את הגורן (רות ג ב) (כמוץ) בל"א שפריי"א (ותנהום) ל' המיה מלשון וינהום ויהמו כקרץ (ישעיה ה) (לעמך) כמו לעומתך (כנאומך) מלשון נאום ה' (בראשית כב טז) (המעביר רחומיך) כענין ושחת רחמיו (עמוס א יא) (רחומיך) לשון רחמנות (הסכית) ל' הקשבה והאזנה מלשון הסכת ושמע (דברים כז ט) (הכנעת) לשון השפלה והכנעה (אדר) ל' ולא ילבשו אדרת שער (זכריה יג ד) (גאות לבשת) כדכתיב ה' מלך גאות לבש (תהלים צג א) (ובעזך ים כפוררת) כדכתיב פוררת בעזך ים (שם עד יג) (גאות עריצים השפלת) עפ"ה וגאות עריצים אשפיל (ישעיה יג יא) (דכאות) לשון כתיתה ושבירה של' ואת דכאי רוח יושיע (תהלים לד יט) (מי ים סוף הובשת) כדכתיב כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף מפניכם (יהושע ב י) (הובשת) הוא ל' יבשות (ובמעמקי ים דרך שמת) כדכתיב השמה מעמקי ים דרך לעבור גאולים (ישעיה נא י) (כסלוחים) תואר למצרים ע"ש שפס מפניו כמ"ש ומצרים ילד את לודים וגו' ואת כסלוחים (בראשית י יד):

ווייל אונ זיינען אלע פאר טומילט געווארין תהומות דיא אפ גרונדן האבין זייא צוא גידעקט תהום איין תהום האט גירופין דעם אנדערין דאש ברומונג פון דעם ים האט זיך אנטקעגין זייא גירייצט מיט דונערין אונ מיט גרים צארין אונ מזרח ווינט אונ שטורם ווינט צנורות ער מאכט רינן דעם ים אויף ביידע זייטין מיט שטארקייט פלגים אלע טייכין פון דער וועלט זיינען צוא טיילט געווארין עברה איינגשאפט אונ גרים צארין האט גיטאן ארום רינגלען אונ דער שרעקין דעם באלייבינער מיט זיין חיל נשקעו זייא זיינען פאר זונקען געווארין אלע ווייא בלייא מבלי הותיר עס איז ניט איבער גיבליבין קיינער זאל זאגין דיא בשורה יצאה דיא בשורה איז אליין ארויס גיגאנגען אונ זיינען ווארין דער ציטרט אלע מיינע קריגער ואדרוהו אונ משה רבינו מיט אלע ישראל האבין באשיינט גאט ימינך ה' דיין רעכטע האנט גאט איז באשיינט מיט קראפט למען כדי מען זאל דער צילין דיין נאמען כחך הראית דיין כח האסטו געוויזין אויף דייני שונאים אונ ביסט ארויש גיגאנגען צוא העלפין דיין פאלק טבחה לשית צוא טאן איין שעכטונג אין דיינע פיינט האסטו אנטפלעקט דאש שטארקייט פון דיין רעכטע האנט זרות כמוץ דוא האסט גיטאן פר שפרייטין וויא מעקענע דיינע פיינד אונ האסט זיי פר טומעלט מיט אגישרייא פון דונערן המון הומים דאש פאלק וואש האבין גיטאן ברומען אנטקעגין דיר האסטו זייא גימשפט מיט דעם משפט וואש דוא האסט גיזאגט צוא אברהם גוי דאש פאלק וואש האבין גיטאן ארבעטין מיט דייניע ליב האבער בכל הארץ מען האט גיהערט אין גאנצין לאנד דיא נקמה וואש דוא האסט גיטאן פון דיין פאלק וועגין לעמך פון דעם הימיל האסטו פאר נומען דאש קול פון דיין פאלק ורודפיהם אונ מיט דיין גרים צארין האסטו גימאכט אונטער טעניג זייערע נאך יאגר וברוב גאונך אונ מיט דיין פיל הערשאפט: אדר גאות האסטו זיך אן גקליידט מיט שיינקייט אז דוא האסט צוא ברעקילט מיט דיין שטארקייט דעם ים גאות עריצים דאס האפערדיקייט פון דיא שטארקע האסטו נידעריג גימאכט דאש פאר שטויסינקייט פון דיא ארימע האסטו דער הויבן הלא מי ים סוף פאר וואר דעם ים האסטו גימאכט טרוקין אונ אין טיפין ים האסטו גימאכט אוועג זכים די לויטערע ישראל האסטו איבער גיפירט אונ די מצרים

נִתְגַּדַּלְתָּ וְנִתְקַדַּשְׁתָּ לִשְׁבּוֹר רָאשֵׁי תַנִּינִים בְּתָקְפָּךְ ׃ וְהִסְעַרְתָּ לֵב יָם בְּזַעְפָּךְ ׃ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ ׃

מִפֹּה וּמִפֹּה עֲרֵמוֹת ׃ נוֹזְלִים צָגוּ כְּחוֹמוֹת ׃ סוֹעֲרוּ וְקָפְאוּ תְהוֹמוֹת ׃ עָמְדוּ צְרוּרִים כַּחֵמוֹת ׃ פָּנוּ כָּאן וְכָאן שְׁלִישׁ רוּם מֵימוֹת ׃ צָעוּ הַנּוֹתָרִים לְמִדְרַס פְּעָמוֹת ׃ קוֹרְעוּ אֶת שֶׁבִּנְהָרִים וַאֲגַמּוֹת ׃ רִבָּה בּוֹר וְשִׁיחַ וְנִקְרַת אֲרָמוֹת ׃ שְׁאוּבִים אַף שֶׁהָיוּ בְּכָל מְקוֹמוֹת ׃ תָּוְכוּ יַחַד בִּגְזֵרַת לוֹבֵשׁ נְקָמוֹת ׃

נְקָמוֹת וְקִנְאָה יַעַט שׂוֹנְאָיו לַהֲדוֹף ׃ כְּמוֹ לְשֶׁעָבַר עַם לִנְדּוֹף ׃ אָמַר אוֹיֵב אֶרְדּוֹף ׃

מיוסד ע"פ תשר"ק

תַּעֲלוּלֵי צָר וְרוֹעַ מַעֲלָלֵהוּ ׃ שֶׁקֶט וְשָׁלוֹ לֹא הֱנִיחוּהוּ ׃ רוּחַ עָרִיצִים הִתְעָהוּ ׃ קִיאוֹ לָשׁוּב וּלְבַלְּעֵהוּ ׃ צוּר עֲבוּר לִגְבּוֹת שְׁטַר נְשִׁיֵּהוּ ׃ פִּלֵּג לִבּוֹ וְהִשְׁגֵּהוּ ׃ עַם הַנִּתָּק מִמְּתַלְּעוֹת פִּיהוּ ׃ שָׂח אֶרְדּוֹף אַשִּׂיג וַאֲכַלֵּהוּ ׃ נִפְרַע סְאָה בִּסְאָה בְּרִשְׁעֵהוּ ׃ מָדַד לוֹ כְּנֶגֶד מִדּוֹתֵיהוּ ׃

מִדּוֹתֵיהוּ נָאַץ מִי יְיָ מוּל שְׁלוּחֶךָ ׃ נִגַּרְתּוֹ בְּמֵי יָם לְהוֹדִיעוֹ כֹּחֶךָ ׃ נָשַׁפְתָּ בְרוּחֶךָ ׃

לְהָשִׁיב יָם לְאֵיתָנוֹ ׃ כִּפְנוֹת בֹּקֶר לְעֵינֵנוּ ׃ יָם הַגָּדוֹל פָּרַץ מֵאוֹגְנוֹ ׃ טָרַף זֶה בָּזֶה לְהַגְבִּיר שְׁאוֹנוֹ ׃ חַי

(לשבור ראשי תנינים) כדכתיב שברת ראשי תנינים על המים (תהלים עד יג) ופרעה נקרא תנין כמה שכתוב התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט) ולכן נקראו מצרים תנינים (והסערת) ל' רעש כמו ויהי סער גדול (יונה א ד) (מפה ומפה ערמות) כמ"ש וברוח אפיך נערמו (שמות טו ח) (נוזלים צגו כחומות) כמ"ש נצבו כמו נד נוזלים (שם) (סוערו) לשון סער (צרורים) קשורים (כחמות) לשון נאד כמו וחמת מים (בראשית כא יד) (פנו) לשון תלמוד הוא כמו כן הוא [illegible] של מטה זו (סנהדרין דף [illegible]) (למדרס) ל' דריסה (הייה) בגימ' ימין מלשון כה לפני [illegible] (תהלים [illegible]) (ונקרת ארמות) ענין נקיעה [illegible] מקבת בור נקרתם (ישעיה נא א) (יעט) ל' עטיפה כמו עוטה אור (תהלים קד) [illegible] (לנדוף) [illegible] לרדוף את כל [illegible] (דברים ו יט) [illegible] (תהלים [illegible]) (תעלולי) ל' גם אני אבחר בתעלוליהם (ישעיה סו ד) (ורוע מעלליו) עמ"ש לא יתנו מעלליהם לשוב (הושע ה ד) (ותעלולי) הם הפעולות [illegible] (ומעלליו) הם פעולות [illegible] (שקט ושלו לא הניחוהו) [illegible] כיס [illegible] כי השקט לא יוכל (ישעיה נז) (ורוח עריצים) ל' (ישעיה כה ד) (קיאו כו') עמ"ש ככלב שב על קיאו כסיל שונה באולתו (משלי כו יא) ופי' כמו הכלב אשר דרכו לחזור ולאכול את אשר קאה מגופו ולא יבין כי בעבור רוע המאכל קאה אותו כן הכסיל שונה לעשות שוב [illegible] אשר נכשל על ידו ולא יבין וכן היה פרעה כו' (צור) תואר להקב"ה (עבור) כמו בעבור (נשיהו) ל' חוב כמו ושלמי את נשיך (מ"ב ד ז) (פלג) לשון חלוקה כמו פלג לשונם (והשגהו) ל' שגיאה מלשון שגיון לדוד (שם ז א) (ממתלעות) ל' שנים כמו [illegible] ומתלעות לביא לו (יואל א ו) (שח) ל' דבור (נאץ) ל' הכעסה כמו נאץ ה' (תהלים י ג) (שלוחך) משה ואהרן (נגרתו) ל' [illegible] כמו גורף אדם מים כו': (נשפת) ל' נשיבה (לאיתנו) לשון תוקף (כפנות בוקר) עמ"ש ויהי באשמורת הבוקר וישקף וגו' (שמות יד כד) (מאוגנו) ל' שפה המסבב

(נתגדלת לשבור ראשי תנינים בתקפך) לשבור בתוקפך את ראשי המצרים שנקראו תנינים (והסערת לב כו') והרעשת לב ים בכעסך כמ"ש וברוח אפיך נערמו מים (וברוח אפיך) נעשה הים: (מפה ומפה ערמות) שיבשו המים ונעשו כמין גלים וכריות של ערימה שהם גבוהים (רש"י) (נוזלים צגו כחומות) מים הנחלים עמדו כחומות (סוערו וקפאו תהומות) מהרוח סערה שילא מאפיך נקפאו ונתקשו התהומות (עמדו צרורים כחמות) עמדו קשורים יחד כאלו נתונים בתוך נודות (פנו כאן וכאן שליש רום מימות) שליש גובה הים נעשה כמין כיפה ועלה למעלה כחומה על שני הצדדים (צעו הנותרים) ושני שלישי הנותרים הוצעו (למדרס פעמות) לדריכת הרגל (קורעו) כל מימות שבעולם אף את שבנהרים כו' (שאובים) שבכוסות ובלוחיות (תוכו יחד) נבקעו בתוך כל מימות יחד (בגזירת) הקדוש ב"ה שהוא (לובש נקמות): (נקמות וקנאה יעט) בקשתו שיעטוף וילבש הקב"ה נקמות וקנאה (שונאיו להדוף) לדחוף את שונאיו (כמו לשעבר) במצרים (עם לנדוף) לבש לבושי נקמות לדחוף ולהדוף: (תעלולי צר ורוע מעלליהו) מעשיו ומנהגיו של פרעה הרשע (שקט ושלו לא הניחוהו) להיות יושב שקט ושלו (רוח עריצים התעהו) כפשו החזק התעה אותו (קיאו לשוב ולבלעהו) להיות ככלב שב על קיאו שמתחלה אמר קומו צאו מתוך עמי (שמות יב לא) ואחר כך אמר מה זאת עשינו וגו' (שם יד ה) (צור עבור לגבות שטר נשיהו) בעבור שרצה הקדוש ב"ה לגבות את שטר חובו שאמר וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנכי לכן (פלג לבו והשגהו) חלק לבו של פרעה ועשה לו שגיאה שאחר שאמר קומו צאו חזר ורדף אחריהם (עם הנתק ממתלעות פיהו) ישראל שנתקו משיניו הנשות שלו אחר כך (שח ארדוף אשיג ואכלהו כו' מדותיהו) מדתו של פרעה היה (נאץ מי ה' מול שלוחך) נגד משה ואהרן נאץ את ה' ואמר מי ה' אשר אשמע בקולו לכן (נגרתו במי ים להודיעו כחך) (נשפת ברוחך) ספחת ברוחך בכדי (להשיב ים לאיתנו) להשיב את הים לתקפו הראשון (כפנות כו' ים הגדול פרץ מאוגנו) שפרץ את הים הגדול משפתו ומגבולו (ערף זה בזה) וערב ים הגדול בים סוף כדי (להגביר שאונו) להגביר המייתו של

האסטו דער טרונקען שבעד דיין שבע האשטו מודיע גינעטן אויף דער וועלט אונ דיין פארכט האסטו גיטאן אויף דעם גאנצין לאנד כסלותים אז דוא האסט אונטער טעניג גימאכט דיא מצרים ביסטו אליין דר גרוישט גיווארין איבער אלע אם גאטר נתגדלת אז דוא האשט צוא בראכין דיא קעפ פון דיא מצרים ביסטו גרויש אונ גיהייליגט גיווארין והסערת אין מיטין ים האסטו גיטאן שטורעמען מיט דיין שטורים ווינט וברוח אפיך מיט דעם ווינט פון דיינע נאז לעבר זיינען ווארין גהויפט דאס וואסר מפה ומפה פון ביידע זייטין זיינען גיבליבין שטיין דיא רינענדיגע וואסער וויא אמויער טעה וויא האבין גישטורימט אונ פאר גלינוערט גיווארין דיא אפ גרונדן אונ זיינען גיבליבן שטיין וויא אפאר בונדינגער לאגיל וויא האבין זיך צוא שפרייט אויף ביידע זייטין דאש וואסער אונ דריט חלק פון דיא הויכע וואסער צעו איז אונטער גיבעט אונ פאר גלינוערט גיווארין אונטער זייערע פיס קרעו אז דער ים איז צוא שפאלטין גיווארין זיינען אלע טייכין צוא שפאלטין גיווארין רבה נאך מער אפילו דיא וואסער וואס זיינען גיוועזין אין גריבער אונ אין ברונען פון דער ערד

אונ דאש וואסער וואס מען האט אין אלע ערטער אן גישעפט זיינן אויף דער העלפט צוא שפאלטין גיווארן מיט דער גזירה פון גאט וואש האט זיך אן גיקליידט מיט נקמה נקמות ער האט זיך אן גיקליידט נקמות אונ קנאה צוא פאר שטויסן זיינע פיינד כמו לשעבר אזוא וויא ער האט זיך פריער איין גיהילט צוא פאר שטויסין פרעה אמר אויב דער פיינט האט גיזאגט איך וועל אים נאך יאגן דיא שפלע מעשים מיט שלעכטע ווערק האבין אים ניט גילאזט רוען רוח עריצים דאש שטארקע גימיט האט אים גימאכט פאר אירט דיא ישראל וואש ער האט פריער ארויס גיטריבין האט ער גיוואלט צוריק זייא איין שלינגען צור עבור גאט האט גיוואלט אפ נעמען זיין חוב פלג לבו האט ער אים צוא טיילט זיין הארץ אונ האט אים גימאכט מיסט טרייבין דאס פאלק וואש איז ווארין אוועק גרוקט פון זיינע באק ציינער פון זיין מויל שח ער האט גיזאגט איך וועל זיי נאך יאגין אונ וועל זייא גרייכן אונ וועל זייא פאר לענדין נפרע ער איז גיצאלט גיווארין מדה קעגן מדה נאך זיינע מעשים נאך מדותיהו זיין מדה איז גיוועזן צוא דער צארנגען אונ צוא זאגין ווער איז גאט וואס האט דיך

יוצר ליום אחרון של פסח

כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּעוֹד יְשְׁנוֹ׃ זַלְעַף רוּחוֹ בְּתוֹךְ נְדָנוֹ׃ וַיַּעֲלֵם עַד רוּם מְעוֹנוֹ׃ הוֹרִידָם לְמַטָּה בְּדָכְיוֹת עֲשׁוֹנוֹ׃ דִּבֵּק סוּס בְּרֶכֶב וְהִשְׁמִיט אוֹפַנּוֹ׃ גְּרָרָם בְּכוֹבֶד בְּמֶתֶג רִסְנוֹ׃ בְּלֵב יָם הֱבִיאָם בְּעֹצֶם אוֹנוֹ׃ אִבְּלוֹ כְּקַשׁ יָבֵשׁ בַּחֲרוֹנוֹ :

בַּחֲרוֹנוֹ יָרָה בַּיָּם אֱוִילִים׃ וְשׁוֹרְרוּ לוֹ בְּנֵי אֵלִים : מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִם :

מיוסד ע"פ א"ב

אֱלוֹהַּ עַל כָּל אֱלֹהִים : בּוֹרֵא עוֹמֶק וְרוּם גְּבוֹהִים׃ גּוֹזֵר יָם גַּלָּיו לְבַל יִהְיוּ זוֹהִים׃ דּוֹק וְחֶלֶד מֵאֵימָתוֹ נִרְהִים׃ הָאוֹמֵר לְחֶרֶס וְזָהֳרָיו כֵּהִים׃ וְחוֹתֵם בְּעַד הֵלִים וְלֹא מַגִּיהִים׃ זִיקִים וּבְרָקִים מִמֶּנּוּ נִשְׁלָחִים׃ חָשִׁיב בִּשְׁלִיחוּתוֹ וְלֹא שׁוֹהִים׃ טִכֵּס גַּלְגַּל קָבוּעַ וּמַזָּלוֹת צוֹמְחִים׃ יַחַד כְּסִיל וְכִימָה עִמָּם זוֹרְחִים׃ כּוֹנֵן עָשׁ בַּצָּפוֹן וְעַקְרָב בַּדָּרוֹם מוּנָחִים׃ לְיִחוּד שְׁמוֹ כֻּלָּם מוֹכִיחִים :

מוֹכִיחִים מַעֲשֶׂיךָ אַהֲבַת אֱמוּנֶיךָ׃ לִבְלוֹעַ לוֹחֲצֵי הֲמוֹנֶךָ : נָטִיתָ יְמִינֶךָ :

מוּמָתִים וְלֹא מֵתִים בְּעוֹדָם׃ נַפְשׁוֹתָם עֲדַיִן צְרוּרוֹת בְּחֶלְדָּם׃ סַעַר סוּף לְיַבֶּשֶׁת לִידָם׃ עֵיפָתָה אַף הִיא קְלָעָתַם לְבֵית מְצוּדָם׃ פְּצוּעִים וְנִפְצָעִים וּמַפֶּלֶת

ים סוף שיעלו גלי הים ויכסו המצרים (אי כל אחד ואחד בעוד ישנו) וכתן הקדוש ב"ה לכל אחד ואחד בעוד ישנו בחיים כח וחיות שיוכל לסבול היסורים (זלעף רוחו בתוך נדנו) זלעפה ופלצות אחזתו לרוחו שבתוך הגוף (ויעלם עד רום מעונו) העלם עד לשמים (דבק סוס ברכב) קשר הסוס עם רוכבו ולא היו יכולים להפרד זה מזה (והשמיט אופנו) והסיר אופני מרכבותיו (גררם בכובד) והמשיכם בכבדות (במתג רסנו) כאלו היה מושכם מתג ורסן (הורידם למטה בדכיות עשונו) על עומק תוקף המים: (בחרונו ירה בים) המצרים שנקראו אוילים (ושוררו לו) ישראל שהם (בני) האבות שנקראו אלים: (בורא עומק ורום גבוהים) בורא ארץ ושמים הגבוהים (גוזר ים גליו לבל יהו זוהים) כורת את הים שלא יתגאו גליו (דוק וחלד מאימתו נרהים) שמים וארץ יראים מאימתו (האומר לחרס וזוהריו) האומר לשמש וללבנה שמקבלת הזוהר ממנה שיהיו (כהים) ולא יזרחו (וחותם בעד הלים ולא מגיהים) וחותם בעד כוכבים ולא מאירים (זיקים כו' חשיב בשליחותו) ממהרים בשליחותו (ולא שוהים) ולא מתמהמהים (טכס גלגל קבוע) תקן הקדוש ב"ה שיהיה גלגל קבוע ואינו סובב (ומזלות צומחים) והמזלות יהיו סובבים וזהו כסברת חכמי ישראל ולא כסברת חכמי אומות שאומרים שהגלגל סובב והמזל קבוע בפ' מי שהיה טמא (יחד כסיל וכימה עמם זורחים) מזל כסיל עשוי מן האש ושלטונו בימות הקיץ ובדרום מזל כימה מיסוד המים ושלטונו בימות החורף ובצד צפון ואלמלא כנפי כימה בימות הקיץ המגינים על העולם שלא ישלוט חום אש הכסיל לא היה העולם יכול לעמוד מחוזק החום ואלמלא כנפי כסיל בימות החורף שמגינים על העולם שלא יקרש מהקרת הקורא של כימה לא היה העולם יכול לעמוד מחוזק הקור (כון עש בצפון כו') היה מכוין לקבוע ולהניח מזל עש בצפון ומזל עקרב בדרום והם כולם (מוכיחים) ליחוד שמו הגדול: (מוכיחים) מעשיך על אהבת ישראל (אמוניך) וכדי (לבלוע) את מצרים שהם לוחצי ישראל (המונך) לכן (נטית ימינך) (מומתים ולא מתים בעודם נפשותם עדיין צרורות בחלדם) בעוד שהיו נפשותם עדיין בגופם הם עומדים בין מיתה לחיים כדי לקבל יסורים (סער סוף) הביא רוח סערה בים סוף כדי (ליבשת לידם) לזרוק ולהשליך אותם ליבשה (עיפתה אף היא קלעתם לבית מצודים) ואף הארץ חזרה והשליכה אותם לים שלא תגבר החזק שלהם והם היו

ספלי כמו תגן ספסר (סרף) מל' פרנות כל פלמוד כמו כילוים כמרופות כקברה (מלאכי ג) ל' כמון וכמים (נדנו) תואר גוף כי הגוף הוא כדן לנשמה כמו כתרגום כמו כתוך כדן ונרסיק סלו (זלעף) ל' זלעפה אחזתני (תהלים קיט נג) (רום מעונו) שמים (בדכיות) לשון ישאו נהרות דכים (תהלים צג) ופירש"י כל ל' דכא ל' שוטף ושטיפה (עשונו) ל' תוקף וחוזק כמו עריצים יעשו עשר (משלי יא כו) ופי' ותבוסו (במתג רסנו) שפות בלו כרול כמופה נמי כבהמה לכוליכם על ידם (אבלו) כמו: (אוילים) תואר למצרים שהיה כן אוילים שרי צוען (ישעיה יט יד) (אלים) תואר לאבות כמ"ש הבו לה' בני אלים (תהלים כט א): (עומק ורום) ארץ ושמים עמ"ש שמים לרום וארץ לעומק (משלי כה ג) (גוזר) ל' כריתה כמו לגוזר ים סוף (תהלים קלו יג) (זוהים) ל' מלמוד כמו שמלים (חולין דף ו) ממרדו וזרוני בלב זמי' כערוך ענין גבהות (דוק) שמים עמ"ש הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ כב) (חלד) ארץ כמו האזינו כל יושבי חלד (תהלים מט ב) (נרהים) לשון פחד כמו אל תפחדו ואל תרהו (ישעיה מד ח) (חרס) שמש ועל שם הכתוב האומר לחרס ולא יזרח (איוב ט ז) (וזוהריו) תואר ללבנה על שם שמקבלת הזוהר מהשמש (כהים) מל' ועיניו כהו מראות (ש"א ג ב) (וחותם בעד הלים) כמ"ש ובעד כוכבים יחתום (איוב ט ז) (מגיהים) מאירים ל' נוגה כמו כי ה' אלהי יגיה חשכי (תהלים יח כט) (זיקים) ל' מאורות מל' אזרי זיקות (ישעיה נ יא) (שוהים) לשון שהיה (טכס) סדר מלכות מבסיסי מלוכה (צומחים) ל' סיבוב כינס כמו נמיתס (כסיל וכימה) שני מזלות (עש ועקרב) ג"כ שם מזלות (אמוניך) תואר לישראל כמאמינים בך (המונך) ג"כ תואר לישראל (נחלדם) ל' ותאזרי כלאי מגדן (תהלים נח ו) ומתרגמו תרגמו כלא נקבע (סער) ל' רוח סערה (לידם) לשון כמו ליחום אלא קרשם כסוים (זכריה ב ד) (עיפתה) תואר לארץ בה"א אין עפתה כמו אופל (איוב י כב) (קלעתם) (בלע"ז שלייערקווין) ומה מל' אני קולע את יושבי הארץ (ירמיה י יח) (לבית מצודים) מגזר מחק כמו לבית מצודות להושיעני (תהלים לא ג) (פצועים ונפצעים) ל' פצע וחבורה

גִישִׁיקְט גררתו דוא הָאסְט אִים גִישְׁלֶעפְּט אִין יַם צוּ לָאזִין וִויסִין אִים דַיין כֹּחַ נשפת דוא הָאשְׁט גִיוַוייעט מִיט דַיין וִוינְט להשיב ים גַאנְץ פְּרִיא אוּם צוּא קֶערִין דֶעם יַם צוּא זַיין עֶרְשְׁטֶע שְׁטַארְקֵייט ים הגדול דֶער יַם הַגָּדוֹל הָאט אַרוּיס גִיבְּרָאכִין פוּן זַיין רַאנְד עֶר הָאט גִיקְלַאפְּט אֵיינְס אִין אַנְדֶרן זַיין בְּרוּמוּנְג מִיט שְׁטַארְקֵייט אַז זַייא הָאבִּין נָאךְ גִילֶעבְּט זלעף רוחו דִיא נְשָׁמָה אִיז נָאךְ גִיוֶועזִין אִין גוּף הָאט עֶר זַייא אוֹיף גִיבְּרָאכְט בִּיז אִין הִימְל אוּנ הָאט זַייא גִימַאכְט נִידֶערִין בִּיז אִין וָואלְקִין פוּן דֶעם יַם דבק סוס עֶר הָאט בַּאהֶעפְט דָאס פֶערְד צוּם רַייטֶער אוּנ הָאט גִישְׁלֶעפְּט זַייעֶרֶע וֶועגִין אָן רֶעדֶער גררם עֶר הָאט זַייא גִישְׁלֶעפְּט מִיט שְׁוֶוערְקֵייט אוּנ הָאט זַייא פַר צַאמְט מִיט אֵיין צַאם בלב ים מִיט זַיין גְרוֹיס שְׁטַארְקֵייט הָאט עֶר זַייא גִיבְּרַאכְט אִין מִיטִן יַם עֶר הָאט זַייא פַאר בְּרֶענְט וִויא דַארְע שְׁטְרוֹי מִיט זַיין גְרִים צָארִין בחרונו מִיט זַיין גְרִים צָארִין הָאט עֶר גִיוָוארְפִין אִין יַם דִי נַארִישֶׁע מִצְרִים אוּנ דִי קִינְדֶער פוּן דִי שְׁטַארְקֶע אָבוֹת הָאבִּין צוּא אִים גִיזוּנְגֶען אוּנ הָאבִּין גִיזָאגְט מי כמוכה באלים נִוער אִיז גְלַייךְ אַזוֹא וִויא דוּא צְווִישִׁין דִיא שְׁטַארְקֶע אלוה על כל אלהים

דֶער גָאט וָואשׁ אִיז אִיבֶּער אַלֶע מַלְאָכִים אוּנ הָאט בַּאשַׁאפִין מָאלִין אוּנ הוֹיכֶע בֶּערְג עֶר אִיז גוֹזֵר אוֹיף דֶעם יַם זַיינֶע אִינְדִין זָאלִין זִיךְ נִיט מִיט גַאֲוָה הַאלְטִין הִימֶעל אוּנ עֶרד טוּעֶן פַר זַיין פָארְכְט צִיטֶערִין עֶר זָאגְט צוּא דֶער זוּן אוּנ צוּא דֶער לְבָנָה זַייא זָאלִין טוּנְקֶעל זַיין אוּנ טוּט פַאר חַתְמֶנֶן דִיא שְׁטֶערְן זַייא זָאלִין נִיט שַׁיינֶען זיקים פוּן אִים וֶוערִין גִישִׁיקְט דוּנֶערִין אוּנ בְּלִיצִין חשיב זַייא הַיילִין אוּנ טוּעֶן זַיין שְׁלִיחוּת אוּנ זַאמִין נִיט גלגל עֶר הָאט מְתַקֵּן גִיוֶועזִין אוּנ הָאט גִימַאכְט שְׁפַּאצִין דֶעם גַלְגַל פוּן דֶער זוּן אוּנ דִיא מַזָּלוֹת יחד דָאשׁ מַזָּל כְּסִיל וְכִימָה טוּעֶן אִין אֵיינְעם שַׁיינֶען כון עש בצפון אַנְטְקֶעגִין מַזָּל עָשׁ וָואשׁ אִיז אִין צָפוֹן אִיז דָאשׁ מַזָּל עַקְרָב אִין דָרוֹם ליחוד זַייא טוּעֶן אַלֶע וַוייזִין אַז עֶר אִיז אֵיין גָאט מוכיחים דַיינֶע מַעֲשִׂים טוּעֶן וַוייזִין דָאשׁ לִיבְּשַׁאפְט פוּן דַיינֶע בַּאגְלַייבְּטֶע יִשְׂרָאֵל לבלוע דוּא הָאסְט גִינֵייגְט דַיין רֶעכְטֶע הַאנְט צוּא מַאכִין אַיין שְׁלִינְגֶען דִיא פֵיינְט זַייא זַיינֶען גִיוֶועזְן טוֹיט אוּנ נִיט אִין גַאנְצִין טוֹיט נפשותם זַייעֶר נְשָׁמָה אִיז נָאךְ גִיוֶועזְן אִין גִיבּוּנְדִין אִין גוּף סער סוף הָאט דֶער יַם גִישְׁטוּרֶעמְט אוּנ הָאט זַייא

יוצר ליום אחרון של פסח

כְּבוֹדָם · צְנוּפִים כַּדּוּר עִם מַרְכְּבוֹת כְּבוֹדָם · קָרוּעַ וְרָקוּעַ
נְהָרִים בְּעָדָם · רִיב וּמַצָּה נִתְגָּרוּ עַל יָדָם · שַׁדַּי הַמְשַׁלֵּם
לְשׂוֹנְאָיו לְהַאֲבִידָם · שָׁת יְמִינוֹ לָאָרֶץ לִגְמוֹל לָהֶם
חֲסָדִם · תְּפָתָה פָּעֲרָה פִיהָ וּבָלְעָה הוֹדָם · תּוֹחַתְתּוּ יַחַד
וְעִמָּם רֶכֶב וָסוּס נִרְדָּם :

נִרְדָּם וְאָבַד שְׁאוֹן בּוֹגְדֶיךָ · וּבְנֵי זֶרַע חֲסִידֶיךָ : נָחִיתָ בְחַסְדֶּךָ :

פיוטר לר׳ ארב

אֹרַח עוֹלָם עֲלֵיהֶם בְּאַהַב שָׁנִיתָ · בְּנֵי עֲבָדֶיךָ כְּדַרְכְּךָ
אֲדוֹנִים הִנְחִיתָ · גַּעְגּוּעִים כְּאָב לְבָנִים לָמוֹ עָשִׂיתָ ·
דְּבַשׁ מִסֶּלַע אוֹתָם הֵינַקְתָּ · הִרְחַצְתָּ וְהִלְבַּשְׁתָּ וְהִנְעַלְתָּ
וְסַכְתָּ · וּבְסוֹלֶת וּדְבַשׁ וָשֶׁמֶן אוֹתָם הִרְבֵּיתָ · זֶה בְּעַמּוּד
עָנָן הִנְחִיתָ · חֹשֶׁךְ בְּעַמּוּד אֵשׁ כְּמַנְהִיר נַעֲשֵׂיתָ · טַל
מִתַּחַת וְלֶחֶם מִמַּעַל לָמוֹ הֶחֱשַׁרְתָּ · יְאוֹרִים לִצְמָאָם
מִצּוּר הוֹצֵאתָ · כְּנַסְתָּם לְהַר חֶמֶד וּמִצְוֹת וְחֻקִּים הוֹרֵיתָ ·
לְמַעַנְךָ כְּגוֹדֶל חַסְדְּךָ לִנְוֵה קָדְשְׁךָ נֵחִיתָ :

נָחִיתָ סְגוּלֶיךָ יָם כְּגָזוֹן · וְצוֹרְרֵיהֶם צִירִים כְּיוֹלֵדָה אֲחָזוּן : שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן :

מִקּוֹל מַפּוֹלֶת שְׁאוֹן פּוֹרְכִים · נִרְעֲשׁוּ אִיִּים וְיוֹשְׁבֵי
כְרַכִּים · סִלְעָמוּ סוֹד נִמְלָכִים · עָלְפוּ וְנָסוֹגוּ אָחוֹר

(סגופים וכפופים ומפולח כבדס) וכנד אלהם היה מנוקף (צנופים כדור) כמלכפת המקפת הראש כך היו מוקפים ומסובבים בצרות וככדור שזורקין אותו ומקבלין אותו מיד ליד כך היו מושלכים (עם מרכבות כבודם) (קרוע ורקוע נהרים בעדם) הים והארץ היו נהרים ומריבים בעדם כי הים היה זורקן ליבשה והארץ לא רצתה לתת להם קבר (ריב ומצה נתגרו על ידם) על ידי המצרים נתחרחר ריב בין הים ובין היבשה הים אומר ליבשה קבל אוכלוסיך והיבשה אומר לים קבל הרוגיך (שדי המשלם לשונאיו) הקב״ה משלם לשונאיו בעוה״ז משם מלות שבידם כדי (להאבידם) בעוה״ב ובעבור שאמר ה׳ הצדיק (שת) הקב״ה (ימינו לארץ) ורמז לה (לגמול להם חסדם) לקבל אותם בקבורה (תפתה פערה פיה) הגיהנם פתחה פיה (ובלעה הודם) (תוחתתו) ירדו לשאול תחתית כולם יחד (ועמם רכב וסוס נרדם) נרדמו ונשתקעו בשינת עולם ועמהם הרכב והסוס: (נרדם ואבד) נשתקעו בשינת עולם (שאון בוגדיך) המון מצרים הבוגדים בך ובני ישראל שהם (זרע חסידיך נחית בחסדך) נהגת אותם בחסדך : (אורח עולם עליהם באהב שנית) בעבור אהבתך לישראל שנית עליהם מנהג העולם כי סדר העולם הוא העבד משמש את אדונו ואתה שמשת את ישראל כי את ישראל אשר הם (בני עבדיך) אברהם יצחק ויעקב (כדרך אדונים הנחית) אותם ולא לבד הצורך הכרחי עשית להם אלא אף מעשה נעגועים ושעשועים (כאב) העושה (לבנים למו עשית) גם כן (דבש מסלע אותם הינקת) היית מיניק להם דבש מהאבנים היבשים כסלע (כמנהיר נעשית) כמדליק נר ומאיר לפני אדונו כביכול (טל כו׳ למו החשרת) המטרת להם (יאורים לצמאם מצור הוצאת) לצמאם יאורות מים מן הסלע (כנסתם להר חמד) להר סיני (ומצות וחוקים הורית) אותם כאב שזקוק ללמד את בנו תורה: (נחית סגוליך ים כגזון) נהגת עם סגוליך כאשר עברו את הים : (מקול מפולת שאון פורכים) מקול מפולת המון המצרים שהעבידו את ישראל בפרך (נרעשו כו׳ סולעמו סוד נמלכים) נבלעו עצת היועצים (עולפו) נתעייפו והוחלש לבם

(ומפולח כבדם) (כלי״ה ז״ח) [illegible] (נמצר) [illegible] (נצנופים כדור) [illegible] כדור (נספים) [illegible] (קרוע) (ורקוע) [illegible] (נהרים) [illegible] (ומגם) [illegible] (מגבו) [illegible] (תהלים ז) [illegible] (כתלים) [illegible] (ישעיה ל לג) (ופערה) לשון [illegible] (שם ה יד) (תוחתתו) [illegible] (תהלים סח יז) [illegible] (נרדם) [illegible] ורכב וסוס (תהלים עו ז) : (שאון) לשון המון (בוגדיך) [illegible] (מוח) [illegible] (אורח עולם) [illegible] (באהב) [illegible] (שנית) לשון [illegible] (שמות לג יד) (געגועים) [illegible] (ממט) [illegible] (סכת טו) (למו) [illegible] (דבש מסלע) [illegible] כדכתיב ויניקהו דבש מסלע (דברים לב יג) (הרחצת) [illegible] והכסלת ודבש ושמן [illegible] ודבש ושמן אכלת (יחזקאל טז יג) (כמנהיר) לשון ונהורא עמיה שרא (דניאל ב כב) (החשרת) לשון חשרת מים ע״ב קרקע (חבקוק ס ע״ב) (נכר תם ד) זה סיני [illegible] (תהלים סח יז) (כגזון) לשון גזוז וחכר (עמוס ה יב) (פורכים) תואר למצרים [illegible] (חיל) (אילים) [illegible] (סלעמו) לשון בליעה כמו בלע [illegible] (תהלים נב י) [illegible] (סוד) לשון [illegible] (תהלים נה טו) (נמלכים) לשון [illegible] (נחמיה ס ז) (עלפו) לשון [illegible]

געווארפן אויף דער יבשה ·תפתה· אונ דיא ערד האט זייא אויך צוריק געווארפן צוא זייערע ערשטע געפיינקעניש ·פצומים· זייא זיינען געוועזן געפיילט אונ גילעכערט זייערע לעבער ·צנופים· זייא האבין זיך גיקייקילט מיט דיא רייט וועגין פרט דער גישפאלטענער ים מיט דער ערד זיינען ברוגז גיוועזן צווישין זיך איבער זייא ריב אונ האבין זיך גיקריגט דער ים האט גיזאגט נעם דיר צוא דיינע בשעפינעש אונ דיא ערד האט גיזאגט נעם דיר צוא דיא וואש דוא האסט זייא דער טרונקען שדי המשלם נאט וואש ער צאלט זיינע שונאים אונ מאכט זייא פאר לירן שת האט גיטאן זיין רעכטע האנט צו דר ערד אז זייא זאל איין שלינגען אונ זאל זייא גומל חסד זיין ·תפתה· דאש גיהנם האט גיעפינט זיין מויל אונ האט איין גישלונגען זייער שיינקייט ·תוחתתו· זייא האבן אלע גיווארדט דיא פערד אונ רייט וועגין אונ זייערע וואן אנטשלאפין גיווארין ·נרדם· דיא וואש האבן אין דיר גיבעלקט זיינען זייא אנטשלאפין אונ פאר לארין גיווארין אונ דיא קינדער פון דיא פרומע אבות האסטו גיפירט מיט דיין חסד ·ארח· עולם ·שנית· ·באהב· לישראל האסטו אויך זייא משה געוועזן דעם סדר פון דר וועלט ·בני עבדיך· די קינדער פון דיינע קנעכט דיא אבות האסטו גיפירט אין וועג וויא הארין ·געגועים· אזוא וויא א קינד איז ציטעריג בייא זיין פאטער אזוא האסטו זייא גיטאן ·דבש· דוא האסט זייא גימאכט אן זייגין האניק פון איין שטיין ·הרחצת· דוא האסט זייא גיוואשין אונ אן גיקליידעט אונ גישמירט אונ האסט זייא גימערט מיט זעמיל מעל אונ האניק אונ אייל בייא טאג האסטו זייא גיפירט מיט דעם עמוד ענן ·חושך בעמוד אש· אונ בייא נאכט האסטו זייא גילייכט מיט איין עמוד אש ·טל· דוא האסט זייא גימאכט רעגינען מן אונ מיט טל האסטו זייא נידעקט ·יאורים· צוא דיא דארשטיגע האסטו אויש גיצויגין וואסער פון א שטיין ·כנסתם· דוא האסט זייא איין גיזאמילט צום בארג סיני אונ האסט זייא גיגעבין תורה ומצות ·למענך· מיט דיין ווילין האסטו זייא גיפירט מיט דיין גרויס גינאד צוא דיין היליגין האוז·נחית· דיינע גיליבטע ישראל האסטו דעם ים איבער גיפירט אונ זייערע באליידיגער האט אן גינומען איין ווייטאג וויא איין גיווינערין ·שמעו· פעלקער האבין גיהערט האבין זייא גיציטערט :

נְסִיכִים · פַּחוֹת וּסְגָנִים נִמְרָכִים · צוֹר וְצִידוֹן וְכָל גְּלִילֵי פְלֶשֶׁת נְבוּכִים · קָצִין וָרָשׁ וְאִישׁ תְּכָכִים · רֶטֶט הֶחֱזִיקוּ וְכַמַּיִם נִשְׁפָּכִים · שָׁמְמוּ עֲלֵיהֶם הוֹלְכֵי דְרָכִים · תִּמָּהוֹן קָמוּ מִכִּסְאוֹתָם מְלָכִים :

מְלָכִים הוּלָּלוּ וְהָרְעָלוּ · וְשֵׂעִיר וְזִימִי וַאֲדוּרֵי תוּלְחָלוּ : אָז נִבְהֲלוּ :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תֵּימָן וְיוֹשְׁבָיו נְפוּגִים · שִׁבָּרוֹן לֵב וְרִפְיוֹן יָדַיִם מַשִּׂיגִים · רַבֵּי מוֹאָב מִתְמוֹגְגִים · קִינִים וָנְהִי בְּפִיהֶם הוֹגִים · צְעִיר חָם וְכָל אֵלָיו זוּגִים · פָּחֲדוּ וְרָעֲדוּ וְכַדּוֹנַג נְמוֹגִים · עַרְקִי וְסִינִי כַּשִּׁכּוֹר חוֹגִים · סוֹעָה וָסַעַר בָּם מַנְהִיגִים · נִבְעֲרוּ כֻלָּם וְנַעֲשׂוּ שׁוֹגִים · מְדַמְּמִים לָאָרֶץ יָשְׁבוּ נוּגִים :

נוּגִים קְטַנִּים וּגְדוֹלִים כְּאֶחָד · וּכְאָז כֵּן עַתָּה כָּל צוֹרְרֶיךָ יַחַד : תִּפּוֹל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד :

לְמַעַן לָמוֹג לְבָבֵיהֶם · כּוֹס חֲמָתְךָ מְסוֹךְ בֵּינֵיהֶם · יִרְאָה וָרַעַד יָבֹא בָהֶם · טֵרוּף דַּעַת בִּלְבָבֵיהֶם · חַלְחָלָה וּמַעַד עַל מָתְנֵיהֶם · זִיעַ וְרֶתֶת בְּכָל אֵבְרֵיהֶם · וְכָשְׁלוּ מֵהֶם וּבָהֶם · הֹוָה עַל הֹוָה תָּבֹא עֲלֵיהֶם · דּוּמָם יֵשְׁבוּ תַחְתֵּיהֶם · נַעַר מְלֵאִים וְאֵין מַרְפֵּא לָהֶם · בָּנֶיךָ עַד יַעַבְרוּ לִגְבוּלֵיהֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲבוֹתֵיהֶם :

(ונכונו כו' פחות וסגנים נמרכים) נפל עליהם פחד ורך לבב (וכל גלילי פלשת נבוכים) וכל גלילות הפלשתים נתבלבלו ותשו (קצין ורש ואיש תככים) ואיש שאינו לא עשיר ולא רש הכל היה בתוך ציניהם (רטט החזיקו) אחזם רתת וחיל (שממו עליהם) תמהו על מפלתם עוברי דרכים (תמהון) מגודל תמהון הלב (קמו מכסאותם מלכים) (מלכים הוללו והורעלו) נעשו כהוללים ושוטים ושוכו בתמהון לבב (ושעיר וזימי ואדורי) כל אלו האומות (תולחלו) אחזם פלצות וחלחלה כמה שכתוב אז נבהלו אלופי כו' כל יושבי כנען (תימן ויושביו) בני אליפז התימני (נפוגים) נפוג לבם (רבי מואב) שרי מואב (מתמוגגים) נמסים (קינים ונהי בפיהם הוגים) אומרים בפיהם קינה ויללה (צעיר חם) כנען שהוא הצעיר בבני חם (וכל אליו זוגים) וכל המחובר עמו היו לו (פחדו ורעדו וכדונג נמוגים) וכשעוה מתמסמסים (ערקי וסיני) שהם בני כנען (כשכור חוגים) נדים ונעים כשכור (נבערו כלם ונעשו שוגים) ונעשו שוטים : (נוגים קטנים וגדולים כאחד) היו ביגון ואנחה כולם כאחד קטנים וגדולים ועתה בקשתו (וכאז) וכמו אז בגאולת מצרים אשר כולם נבהלו ואחזם רעדה ופחד (כן עתה) על כל צורריך יחד תפול עליהם אימתה ופחד (למען כו' לבביהם) לנות הרשעים המתקוממים עד רלוק (וכשלו מהם ובהם) וכשלו איש באחיו (הוה על הוה) שבר על שבר תבוא עליהם (דומם ישבו תחתיהם) ישבו תחתיהם כאלם בעבור שלא יעכבו הגאולה (נער מלאים) יהיו מלאים נערת ה' :

(ישעיה מא ג) ופירש"י לשון פיסות והמפרשים פירשו את כתולשה אשר יקרש לאדם שהמשה מפני רוחו (נמרכים) ל' פחד ורך לבב מלשון והבאתי מורך בלבבם (ויקרא כו לו) ופירש"י פחד ורך לבב (וכל גלילי פלשת) כל גלילות הפלשתים (יהושע יג ב) ועפ"כ חיל אחז יושבי פלשת (נבוכים) ל' מבוכה ובלבול כמו נבוכו עדרי בקר (יואל א יח) ופרש"י ל' מבוכה והמפרשים פירשו לשון בלבול (ואיש תככים) (משלי כט) (רטט) ענין רעדה ופחד כמו ורטט החזיקה (ירמיה מט כד) (שממו) לשון תמהון כמו כל יושבי האיים שממו עליך (יחזקאל כז לה) (תמהון) על שם הכתוב ובתמהון לבב (דברים כח כח) ות"י ובשעממות לבא (הוללו) הוללות ושטות (והורעלו) ל' שכרות ברעלו (נחום ב ד) ול' יין תרעלה (תהלים ס) ופרש"י הלועט את הלב ושוטה (ושעיר וזימי ואדורי) שמות אומות הם (תולחלו) ל' חלחלה מל' והיתה חלחלה כמה (יחזקאל ל ט) (נפוגים) לשון ויפג לבו כי לא האמין להם (בראשית מה) (רבי) שרי (מתמוגגים) ל' נמוגו כל יושבי כנען (זוגים) לשון קינה ויללה כמו ונהה נהי (מיכה ב ד) (הוגים) ל' דבור מל' והגית בו (יהושע א ח) (ערקי וסיני) בני כנען כמ"ש את הערקי ואת הסיני (בראשית י יז) (כשכור חוגים) פש"ס יחוגו וינועו כשכור (תהלים קז כז) ופירש"י הוא ל' סבב (נבערו) ל' כסילות מל' איש בער (תהלים צב ז) (שוגים) שוטים שבל מעשיהם שוגים (מדממים לארץ) ל' ישבו לארץ ידמו זקני בת ציון (איכה ב י) (נוגים) ל' יגון ותוגה כמו בתולותיה נוגות (איכה א ד) (וכאז) כמו מקדם ומכבר והוא תפלה (למוג) כמו להמג (מסוך) מזוג ועירוב ל' מסכה יינה (משלי ט ב) (ומעד) ענין השמטה מן המקום כמו ולא מעדו קרסולי (תהלים יח) ופש"י ומתניהם תמיד המעד (שם סט כד) (זיע) לשון שבר מל' מדבר רוח (שם נה ג)

מקול מפולת פון דעם קול וואש זייא האבין גיהערט וואש דיא מצרים האבין איין מפלה גיהאט דער פאר וואש זייא האבין מיט דיא ישראל גיארבעט טרעשו האבין גישטורעמט דיא וואש זיצין אויף דעם ים אונ אין גרויסע שטעט טולעטו זייא האבין זיך איין גיזאמילט וויא איין היישעריק איין עצה צוא האלטין אונ האבין זיך צוריק גיקערט פחות שטארקע טערין שלאף אונ דיא שטעט צור וצידון אונ אלע פלשתים זיינען פאר קערט גיווארין קיין רייכע אונ ארימע אונ מיטיל מעסיגע מענטשין האט אן גינומען איין ציטערניש אונ זיינען צוא גאסין גיווארין וויא וואסער שממו עליהם עס האבין זיך גיוואונדערט אויף זייא אלע דיא וואס גייען אין וועג תמהון אלע פסלוחים זיינען אויף גישטאנען פון זייערע שטולין אונ האבין זיך גיוואונדערט מלכים הוללו אלע פסלוחים זיינען פאר נארעשט גיווארין אונ דיא זיינען דער שראקין גיווארין דענסט מאל זיינען געווארין דער שראקין דיא הארין פון אדום תימן דיא שטאט תימן מיט אלע ניצער זיינען אויס גיוועבט גיווארין שברון לב זייא האבין גיקריגט צוא בראכענע הערצער אונ שלאפע הענט רבי מואב דיא הארין פון מואב זיינען צו נאגנין אונ האבין גיקלאגט מיט זייער מויל צעיר חם דער איינגשטער חם אונ אלע וואש זיינען שטעהן מיט איהם האבין גיציטערט אונ זיינען צוא נאגנגע וויא אוואקס ערקי וסיני דיא זיינען גיווארין פאר טומעלט וויא א שכור זייא זיינען גיווארין גיפירט מיט אשטורעם ווינט נבערו כלם זייא זיינען אלע גיווארין משוגע אונ זיינען גיזעסין אויף דער ערד אונ האבין גישוויגין אונ זיינען גיוועזן טרויעריג נוגים דיא קליינע מיט גרויסע זיינען גיוועזן טרויעריג תפול עליהם איז אויף זייא גיפאלין פארכט אונ אנגסט למען צוא מאכין זייא אן טרינקען איין כוס מיט דיין גרים צארין ווען עס זאל צוא גיין זייער הארץ יראה ורעד איין ציטערניש איז אויף זייא גיקומען אונ איין פאר צוקונג איז גיוועזן אין זייער הארצין חלחלה איין דער שרעקיניש אונ איין ציטערניש איז גיקומען אויף זייערע לענדין אונ אין אלע זייערע אברים וכשלו מהם זייא זיינען גישטרויכלט גיווארין איין ברעכיניש איז אויף זייא גיקומען אויף זייערע ערשטער זיינען זייא גיזעסין אונ גישוויגין נער זייא זיינען גיוועזין פול מיט גישרייא אונ עס האט זייא קיין רפואה נים גיהאלפין עגד ביז וואנען דיינע קינדער זיינען גיקומען צוא זייער גבול אל הארץ צוא דעם לאנד וואש דוא האשט גישוואוירין צוא זייערע עלטערין דאש נעמען וואש דוא האשט צוא גיזאגט צוא געבין דיא אבות ואלסטו דאש דער פילן צו זייערע קינדער ... אונ ... זייא ... אונ פלאנצין צום הייליגין בארג וואש דוא האשט גילויבט :

לַאֲבוֹתֵיהֶם טוּב פִּצַּת מָלֵא לִבְנֵימוֹ · וְאֶל הַר מְרוֹם מַאֲוַיֵּימוֹ : תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ :

אֶרֶץ מִכָּל אֲרָצוֹת עָשׂוּר מְפוֹרָשָׁה · בְּעֶשֶׂר קְדֻשּׁוֹת מְקֻדָּשָׁה · גַּם עוֹד מִמֶּנָּה מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְנַת גָּבוֹהַּ הוּפְרָשָׁה · דִּירַת יְבוּסִי הִיא הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה · הוּעֲלָה מֵאָז בְּמַחֲשֶׁבֶת עַד לֹא קְרוֹת יַבָּשָׁה · וְתָמִיד עֵינֵי אֱלֹהִים בָּהּ לְדָרְשָׁה · זְמָנָהּ לוֹ לָכֶם שֶׁבֶת וּלְיִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה · חֲנוּת בְּתוֹכָהּ סֻכּוֹת מֵהֶם לְחִישָׁה · טַלְלָם בְּצֵל מֵחוֹרֶב מְצוֹא נְפִישָׁה · יַחַד לְחָשְׂכָם מִזֶּרֶם וְרוּחַ קָשָׁה · כָּל נֶגַע וְכָל מַכָּה אֲנוּשָׁה · לְהָסִיר מְאוּם מְשֻׁלָּשָׁה :

מְשֻׁלָּשָׁה נִבְּטָה בְּרוּחַ לְהָעֵד · וּבִלְשׁוֹן עָתִיד פָּתְחָה וְסִיְּמָה לְהָעֵד :

יְהֹוָה יִמְלֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד :

מַלְכוּת עַד לֹא קֶדֶם קְדוּמָה · נֵצַח נְצָחִים מְקֻיָּמָה · סוֹף וָקֶדֶם וְתָוֶךְ עֲצוּמָה · עַד עוֹלְמֵי עַד מְסֻיָּמָה · פּוּטִים כְּכַלֵּה בִּמְהוּמָה · צָנִיף מְלוּכָה הִמְלִיכוּהוּ דִּגְלֵי אֻמָּה · קוּמוּ לָעַד דּוֹמָה לְהוֹמְמָה · רוּם וָתַחַת יַמְלִיכוּהוּ בְּאֵימָה · שָׁמַיִם יִפְצְחוּ רֶנֶן נְעִימָה · תְּהִלָּתוֹ יִתְּנוּ כָּל מַלְכֵי אֲדָמָה : חזן אָז יַהֲפוֹךְ אֶל עַמִּים שָׂפָה בְרוּרָה יַחַד · לִקְרֹא כֻלָּם בְּשֵׁם הַמְיֻחָד · וְיִמְאֲסוּ אִישׁ אֱלִילֵי כַסְפּוֹ וְאִישׁ אֱלִילֵי זְהָבוֹ בְּכַחַד · וְיַטּוּ שְׁכֶם אֶחָד לְעָבְדוֹ בְּפַחַד :

בְּפַחַד וּבְרַעַד יַמְלִיכוּהוּ גּוֹי אֶחָד · וְאוֹתָנוּ יַעֲשֶׂה לְגוֹי אֶחָד :

בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְהֹוָה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד :

(לאבותיהם טוב פצת) מה שדברת והבטחת לאבותיהם טוב בקשתו (מלא) זאת (לבנימו) תקיים זאת לבניהם (ואל הר מרום) ואל הר הבית אשר שם נישא מגבעות והוא (מאוימו) חשקם ותאותם (תביאמו ותטעמו) תביאמו ותטעמו אל ארץ מכל ארצות עשור מפורשה) לארץ המפורשה מכל ארצות עשור ואשר היא (בעשר קדושו' מקודשה) (גם עוד וכו דירת יבוסי כו') גםמא"י שהיא מעשר מכל הארצות הופרשה ממנה עוד מעשר היא העיר ירושלים שהיתה דירת יבוסי שקנה דוד ממנו והו אחת מעשרה דברים אשר (הועלה מאז במחשבת עד לא קרות יבשה) קודם בריאת העולם (חנות בתוכה סכות מהם לחישה) לשכון ולהאזין תפלה מישראל (טללם בצל מחורב) סכוך עליהם בחשך הגלות משעבוד וזרם (מצוא נפישה) למצוא להם מנוחה ומרגוע (יחד לחשכם) למנוע כולם יחד (מזרם ורוח קשה)מצרו' המתרגשו' וגם (כל נגע וכל מכה אנושה) מכה חזקה (להסיר מאום משולשה) להסיר מישראל אומה המשולשת בכהנים לוים וישראלים : (משולשה נבטה ברוח להעד) כנסת ישראל המשולשה הביטה ברוה"ק להעד על הקב"ה (ובלשון עתיד פתחה) השירה שאמרה אז ישיר משה (וסימה) גם כן בלשון עתיד (להעד) על הקב"ה ואמרו (ה' ימלוך לעולם ועד) לרמז על השיר שלעתיד ; (מלכות עד לא קדם קדומה) מלכות של הקב"ה שקודם כל קדם היא קדומה (נצח נצחים מקוימה) תתקיים לנצח נצחים (סוף וקדם ותוך עצומה) מלכותו עצומה וחזקה מבראשיתה ועד אין סוף ובאמצעה (פוטים ככלה במהומה) כאשר כלה את מצרים במהומה אז (צניף מלוכה המליכוהו דגלי אומה) המליכוהו התחתונים אותו עליהם ונתנו לו עטרת תפארת של שבח אך בפה (קומו לעד דומה להוממה) כשיקיים הקב"ה לשלול עד ולהומם גור הנקרא דומה אז (רום ותחת ימליכוהו) שמים וארץ ימליכוהו עליהם באימה (אז יהפוך אל עמים שפה ברורה יחד) שידברו כולם יחד בלה"ק (לקרוא כולם בשם המיוחד כו') (ויטו שכם אחד) ויטו כולם לצד ודעה אחת לעבדו בפחד :

(לאו) ארץ פתיחה סס לדבר בזו ואלו פדסר ס' (סוספים יא לס) (לבנימו) לבניכם (סר מרום) סולר נסר סבית (מאוימו) לשון חשק מל' מאויי רבש (ססלים קמ"ס) : (מנת גבוה) חלק סקדוש ל"ס (וספיד עיני כו') שכתוב ארץ אשר ס' אלסיך דורש אותם תמיד עיני ס' אלסיך בס מראשית וגו' (דברים י"א יב) (זומנה) סוכנס (לכם שבת) כדכתיב סה אבל כי אויביס (ססלים קל ג) (תנות) כמו לחנות (מפוא) ל' מקנה וסלונס כמו ססכת ובזו (דברים כג ס) (לחיסס) לשון תפלה מל' לקון לחש (ישעיס כו טז) (סללים) ל' סכך כי סתרום בגל קורתי (כסאשים יס ח) בסלגל מריסי (נגל) כנור לנגוס אסות סעיר סאור כי סאור כסי גבאולס כס"ס קומי אורי כי בא אורך (ישעיס ס' א') (מחורב) יסוקה סלחוחים והוא כטי לסמכות תרס (מצוה) כמו למצוה (נסיסס) ל' מנוחס ומרגוע מל' שבת וינפש (שמות לא יז) (לחשכם) כ"ין שמחל והוא ל' מריסס מל' ולחשוף גם אבכי אותך (בראשית כ ו) (מורס) לשון שסף והוא כנוי לכחות סמקטרגות(אנושה) לשון חוזק מל' אנושה מכתי (מיכה א ט) (מאום) כמו מאומס : (משולשה) תואר לישראל(נבסס) מלשון ונבט לארץ (ישעיה ס ל) ופרש"י ל' כנסס (ברות) ברות סקודש (וסימס) ל' סיום : (סוף וקדם ותוך) כמו סיס סוף ויכים (פוטים) תואר למצרים ע"ס שסיו מבניו של חם שנאמר ובני חם כוש ומצרים ופוט וכנען (בראשית י ו) (ככלה) כמו כאשר כלס (צניף מלוכס) ל"ס וצניף מלוכס בכף אלסיך (ישעיה סב ג) ת"י וכתר דמשבחתא (דגלי אומס) תואר לישראל ע"ס אומס כנדגלות (שה"ש ו ד) (קומו לעד) ע"ס לכך חכו לי נאום ס' ליום קומי לעד (צפניה ג' ח) (דומה) ע"ס משא דומס (ישעיס כא יא) (רום ותחת) שמים וארץ (שמים יפצחו רנן נעימה) ע"ס רנו שמים כי עשס ס' (ישעיה מד כג) (תהלתו יתנו כל מלכי אדמה) ע"ס כיענו תחתיות ארץ פצחו סרים רנס (שם) (ויתנו) סוא ענין דבור מל' שם יתנו צדקות ס' (שופטים ס יא) ותרגומו תמן יודין על זכותה דס' (אז יהפוך כו' לקרוא כו') ע"ס (צפניה ג ט) (בכחד) ל' סכחשה מל' לא נכחד מאדוני (בראשית מז יח) או כתרגומו לא נפסי ועניט כאן ימאסו האלילים ויסתרום או הוא מלשון כריתס כמו ותכחד מן הארץ (שמות ט טו) ות"א ואשתיצאת מן ארעא ור"ל יכריתו את ססילים (שכם אחד לעבדו) ע"ס לעבדו שכם אחד :

ארץ מכל ארצות עשור מפורשה דאש לאנד ארץ ישראל איז אפ גישייד מעשר וויא איז גיהייליגט מיט צעהן ערלייא קדושות אזו וויא די לוים פון זייער מעשר האבין זייא אויך גיגעבין דיא כהנים מעשר אזו האבין דיא ישראל פון ארץ ישראל אפ גישייד דיא שטאט ירושלים צוא גאט דיא היילגע שטאט ירושלים איז גיוועזן דארטין וואו יבוסי האט גיוואוינט איידער די וועלט איז בשאפן גיווארין איז אויף גיגאנגן אויף דער מחשבה פון גאט אז דארטין זאל זיין דער בית המקדש אונ גאט טוט זיא תמיד פארשטן וויא איז אן נבריים גיווארן פר אשטול צו גאט אונ איין ירושה צוא דיא ישראל ער טוט דארטין רועו קדי ער זאל פר געסן דיא תפלות פון זייא צו בדעקין זייא מיט איין שאטין פאר דר היץ עבי זייא זאלין רועו צוא פאר מיידין זייא פון אשטארקין שטורעם ווינט אפ צוא טאן אלע מכות פון זייא וואש זיינן גיטיילט אויף דרייא חלקים כהנים לוים אונ ישראלים משולשה נבטה ברוה להעד דיא ישראל האבן גירעט מיט נבואה צו עדות זאגן די אייביקייט פון גאט אונ מיט איין לשון עתיד האבן זייאן גהובן די שירה דען(אז ישיר)איז טייטש זיי וועלין זינגען לעתיד אז משיח וועט קומען אונ האבן אויש גילאזן אויף מיט איין לשון עתיד (ה' ימלוך לעולם ועד) איז טייטש גאט וועט קיניגין צו אייביגן. מלכות עד לא קדם קדומה זיין מלוכה איז גיוועזן איידער די וועלט איז בשאפין גווארן ער איז גיוועזן אונ איז היינט אויך אונ וועט זיין אויף אייביג זיינע צייכין זיינן אויף אייביג אז ער האט פר לענט די מצרים מיט פאר טומלונג האבין אים דיא ישראל וואש האבין גירוט מיט פיר דגלים גימאן קריינען מיט איין שיינר קרוין מיט פארכט וועט מען אים

כוונת הפייטן להודיע שאע"י שכרכנו בשבח רבון עלמין וכדי שלא ליתן פ"פ לבעל דין ...ומר סיפתינו וכלו שבחי דשלה לכן התחיל לספר ספרתה ולומר שבו שבד גדלה ספלא דפלא רב שתנשפוש וכן מ"ד נאות כמקבל וקבלתי שפע יוסר בן כרלאי נ' פ"ה לבספיק שבח ותם. לא לכוה לסבלים סיפור הנסים:

ובכן ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע:

אומץ גבורותיך מי ימלל · ומי יעצור כח שבחך למלל · אלו פינו מלא כים שירה והלל · וכל שערות ראשנו לשונות להתפלל · ובם אנו עסוקים יומם וליל · לא נוכל להספיק מלל על אחת מרבי רבבות שמך להלל · אשר הפלאת וחשבת להתעולל · על עם אשר לך מתחולל · בטרם הרים ילדו וארץ תחולל · חשקתם לשמך באהב לכלל · היות לך לבנים ואתה למו מחולל · בצל ידך אותם לטלל · על כל עם ולשון ראשם להתלל · באורח חיים אותם להסלל · בלי להתליפם באמה אחרת אותם לחלל · להתפאר בם ודם בך להתהלל: כי מי אלוה זולתך בעליונים · ומי כעמך ישראל גוי אחד בתחתונים · אשר הלכו אלהים לפרותם ממענים · במסות באתות ובמופתים משנים · כאשר עשית ארוני הארונים · לבני שלשת איתנים · אשר בשבילם טסת ממעונים · ברכוב כרוב ורוח ועננים · ונגלית בכבודך באדמת צוענים · ונעו מלפניך אשרים וחמנים · ולב מצרים המסית בדביונים · במכות גדולות וחלים רעים ונאמנים · ותוצא את עמך ישראל מקרב מונים · כעבר הנשמט מרחם בתוך זמנים · בלא פגם

מטה לוי

אומץ גבורותיך מי ימלל) מי יוכל לספר רבוי הגבורות שעשית (ומי יעצור כח שבחך למלל) וכ"ש מי יוכל לדתוק ולעצור כח עצמו כ"ב שימלל השבח הרלוי לך תמורת זה (אשר הפלאת) מכבר (וחשבת להתעולל) ומה שאתה מחשב לעשות לעתיד עם ישראל (עם אשר לך מתחולל) אשר לך מקוה (בטרם הרים יולדו וארץ תחולל) ובטרם שנבראת הארץ (חשקתם לשמך) חשקת אותם שיהיו לשמך ועלו במחשבתך קודם הבריאה (באהב לכלל) לתת כלילות האהבה על ראשם וחשקת (היות לך לבנים ואתה למו מחולל) ואתה תהיה להם לאב (בצל ידך אותם לטלל) לסכך ולסכך אותם בצל ידך (על כל עם ולשון אותם להתלל) להגביה אותם ולרוממם על כל עם ולשון (באורח חיים אותם להסלל) להדריך אותם במסלה הישרה שהיא אורח חיים (אותם לחלל) שלא לעשותם חולין (לפדותם ממענים) המצרים המענים אותם (לבני) ישראל שהם בני (שלשת) האבות שנקראו (איתנים) (טסת ממעונים) עפפת ופרחת משמים (בדביונים) בצער הדאגה (במכות גדולות וחלים) אשר היו (נאמנים) בשליחותם (כעובר שנשמט מרחם בתוך זמנים) כעובר שכלו לו חדשיו שלא שולט מסייע בלידתו (בלא פגם ונזק וצער נגיס) כי הע"ס שמדרכי שעוברים

בית לוי

(אומץ) ל' חוזק על והגבר ידים יוסיף אומץ (איוב יז ט) וכלן שלה פנין רבוי (ומי יעצור כח) ל"ש ד"ס כ' כ ס) (ימלל נמלל מלל) כלם לשון דבור כם אל מי מלל לאברהם (בראשית כא ז) (להתעולל לפעול (מתחולל) לשון קווי ותוחלת על דום לה' והתחולל לו (תהלים לו) (תחולל) ל' כיולדת כ"ש בטרם הרים יולדו ותחולל ארץ (מחולל) ל' ולא שרם תאוללכם (ישעיה נא ב). (לטלל) ל' סכך כי הרגוש כצל קורתי (בראשית ו) כצלל שריפי (להסלל) ל' הגבהה ורוממות והוא ל' על עולם (דברים יג טז) (להסלל) ל' מסלה (לחלל) ל' חולין (ממענים) כנוי למצרים ע"ש שענו אותם (איתנים) תואר לאבותם ע"ש שהיתה חזק ותקיף עליהו ואיתן הוא לשון החוזק שנאמר איתן מושבך (במדבר כד כא) (טסת) לשון פריחה ועפיפה מלשון כנשר יטוש עלי אוכל (איוב ט כו) ופרש"י ישוט יפרח (ממעונים) תואר לשמים (ברכוב כרוב) כמ"ש וירכב על כרוב (תהלים יח יא) (ורוח) כמ"ש וידא על כנפי רוח (שם) (ועננים) כמ"ש הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים (ישעיה יט א) (צוענים) תואר למצרים ע"ש והצנה שהיא נבנתה לפני צוען מצרים (במדבר יג כב) (ונעו מלפניך כו' ולב מצרים כו') כדכתיב הנה ה' רוכב וגו' ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס בקרבו (ישעיה יט א) (בדביונים) על מיני הדאגה מבני עוני (תהלים פח ז) (מונים) ל' הונאה והוא תואר למצרים שהונו לישראל והוא מלשון והאכלתי את מוניך את

מאכין קיניגין אויף דעם הימעל אונ אויף דער ערד דיא הימלען וועלן עפענן אזים גיזאגט אלע מלכים פון דער וועלט וועלין זאגין זיין לויב אז יתפוד דעמאלט וועט פר קערט ווערין צו פעלקער לויטרע רייד אונ אלע וועלן אן רופן נאמ מיט דעם רעכטן נאמן אונ אלע וועלן נייגן זייער אקסיל צו דינען נאמ מיט פארכט כשוד ונרעד יפליכוהו ני אחד מיט גרויש ציטרנעש אונ פארכט וועלן אים מאכין קיניגין אלע אונ אמליכש פאלק אין דעם טאג וועט נאט זיין איינג אונ זיין נאמן וועט זיין איינג: ובכן ולך תעלה קדושה אונ דען ווערט אויף גיין צוא דיר אקדושה פון די ישראל דען דו בישט דער הייליגר אונ דער העלפר פון ישראל: אומץ גבורותיך מי ימלל ווער קאן זאגין דאש שטארקייט פון דיין גבורה אונ ווער קאן דיין שבח דער ציילין אפילו אונזער מויל זאל זיין וויא דער ים פול מיט גיזאנג אונ לויב אונ אלע האר פון דעם קאפ זאלין זיין צינגער צוא תפלה טאן אונ מיר זאלין אין זייא עוסק זיין טאג אונ נאכט לא נוכל וועלין מיר ניט קאנען אויס דער ציילין אפילו איין תוזנט תלק פון דיין לויב וואס דוא האסט געטאן וואונדר: דו דיא ישראל וואס האסט צוא דיר בטרם הרים איידער דיא בערג זיינן האבן גיוואקסן איידער דיא וועלט איז בשאפן גיווארין האסטו גלוסט די זאלין קריגען דיין נאמן מיט ליבשאפט זיי זאלין זיין דיינע קינדר אונ דוא זייער גיווינער אז זייא זאלין זיין גידעקט מיט דעם שאטין פון דיין האנט אז זייא זאלין זיין דער הייכט אין דיין גינאד די צוא פירין מיט דעם וועג פון לעבין זייא ניט צוא פאר שטעכין צוא באריטען זיך מיט זיי אונ זיי מיט דיר אונ זאלין דיך לויבן כי מי אלוה ווער איז דען אנאנדר חוץ דיר אין אלע הימלען אונ ווער איז אזוא וויא דיינע אידין וואס אונטין וואס נאט איז גיגאנגען זיי אויס לייזן פון מצרים מיט אלערליי נסים אזו וויא דוא נאט האסט גיטאן צוא דיא ישראל וואס זיינען דיא קינדר פון דריי אבות אשר בשבילם וואש פון זייערט וועגין האסטו גישוועבט פון דיא הימעל מיט איין כרוב אונ ווינט אונ וואלקין ונגלית אונ האסט דיך אנטפלעקט מיט דיין כבוד אין מצרים אונ דייערע אפ געטער זיינען פאר וואגלט גיווארין פאר דיר אונ מיט טרויעריקייט האסטו גישלאגט צוא זיין דאס הארץ פון דיא מצרים מיט גרויסע מכות

ונזק וצער בנים׃ ושלא לתן פתחון פה למינים׃ לומר כעבד שברח מאדוניו כן ברחו
אמונים׃ ולא הוצאתם בשעה שבני אדם ישנים׃ כי אם לאור הבוקר לעין כל המונים
כתועפות ראם רמים ועליונים׃ ועל כנפי נשר נטענים׃ שיר ושבח והלל רוננים׃ בתוף
וכנור ועוגב ומנים׃ ולקים דבריך אשר עצת לראש מאמינים׃ לא הוצאתם בפחי נפש
ריקנים׃ כי אם מלאים כל טוב כרמונים׃ כלי כסף וכלי זהב וטובות אבנים׃ ובגדי
חופש ורקמת צבעונים׃ כדי לשלם שכר שעבוד חומר ולבנים׃ חופפתם בטלול שבעת
עננים׃ מעלה ומטה ומארבע רוחות גנונים׃ לחשכם מזרם וחורב וצנים׃ ומפני חיות
ונשיכת צפעונים׃ ועין בעין כבודך מהלך לפנים׃ בענן יומם לנחותם נתיבות מתקנים׃
ובאש לילה בלי להכשל באישונים׃ מנוה טוב לנוה טוב נוסעים וחונים׃ לא צמאים
ולא מכפנים׃ כי מרחמם ינהגם על מבועי שמנים׃ והוא ינהלם על מבועי עינים׃ ושר
נוא יושב על מפתן ארמונים׃ מצפה יד דרך לימים הנתנים׃ והנה כתב אליו מארץ
תימנים׃ ושומרים שהפקיד עליהם ממנים׃ התחילו כזאת אליו מתנים׃ והראוהו פצעים
שפצעום פרחי נאמנים׃ וצוח וי וי וכל עבדיו אחריו עונים׃ ונמו מה זאת עשינו׃

בית לוי

(אמונים) תואר לישראל שהאמינו בה׳ כדכתיב ויאמינו בה׳ (כתועפות ראם) כדכתיב אל מוציאו ממצרים כתועפות ראם לו (במדבר כד ח) ופירש״י בתוקף ורום שלו וכן ה״א (ועל כנפי נשר נטענים) כדכתיב ואשא אתכם על כנפי נשרים ונטענים הוא מל׳ טענו את בעירכם (בראשית מה) (אשר עצת) אשר יעצת ורמזת למה שאמר לאברהם קחה לי עגלה משולשת וגו׳ ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (בראשית טו יד) (ובגדי חופש) ל״ם בבגדי חופש (יחזקאל כז כ) ות״י בלבוש יקר (חופפתם) מל׳ חופף עליו כל היום (גנונים) לשון הגנה (מזרם) ל׳ זרם מים (חבקוק ג ט) ופרש״י שטף מים (וחורב) לשון חמימות מלשון הייתי ביום אכלני חורב (בראשית לא מ) ופרש״י אש אוכלה (וצנים) ל׳ קור כפרש״י (במס׳ כתובות ל׳ ע״א) על פסוק צנים פחים (משלי כב ה) (צפעונים) ל׳ ביצי צפעוני בקעו (ישעיה נט ה) ופרש״י מין נחש רע (ועין בעין) ל״ם (במדבר יד יד) (ישעיה נב ח) ות״י אלהי כשכינתן יחזון (באישונים) לשון באישון לילה (משלי ז ט) ותרגומו בחשוכא דלילא (מכפנים) לשון רעב כי תרגום רעב כפנא (ינהלם) ל׳ הנהגה על׳ נהלת כמון (שמות טו יג) (ושר נוא) תואר לפרעה מלך מצרים ועפ״י בנוי סוקד אל אמון מנא (ירמיה מו כה) (מצפה יד דרך) עפ״ש יד דרך מצפה (ש״א ד יג) פרש״י אצל יד הדרך היה מצפה ויד הוא לשון מקום ומלשון כזה לשון מקום והוראה כמו והוי כ׳ הגשם (מיכה ז) (מארץ תימנים) מארץ דרום (מתנים) מספרים (פרחי) מים כמו על ימין פרחם יקומו (איוב ל יב) ותרגומו בניכון (נאמנים) שהם נאמנים (ונמו) לשון אמירה כתלמוד כמו ונומיסי לו (כשכטנים) כשוטים

משה לוי

ליפול במלחמה כן רבים הן מעטים והם יצאו ביד רמה (כתועפות ראם) בתוקף ורום (רמים ועליונים) (ולקיים דברך אשר עצת לראש מאמינים) אשר יעצת לאברהם שהיה ראש לכל המאמינים ואמרת לו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ולכן (לא הוצאתם כו׳ (ובגדי חופש) מלובשים בבגדים יקרים הראוי למי שלובשם להיות חפשי (חופפתם) היית חופף ומסכך עליהם בטלול שבעת עננים (לחשכם) למנוע אותם (מזרם) מגשם חזק (וחורב) וחום (וצנים) קרירות (ועין בעין) ובעיניהם ראו (כבודך מהלך לפנים) כבודך הולך לפניהם (בענן יומם לנחותם נתיבות מתוקנים) ביום אתה הולך לפניהם בעמוד ענן מכבש העננים המבוהרים למעלה כדי להנחותם בדרכים מתוקנים כי הענן היה משוה לפניהם הדרכים (ובאש לילה בלי להכשל באישונים) ובלילה היה הולך לפניהם בעמוד אש שלא יכשלו באישון לילה ואפילה (מנוה טוב לנוה טוב) מדירה טובה ויפה לדירה טובה ויפה המה (נוסעים וחונים) כי בכל חניה וחניה היו חונים בדירה יפה ומעולה משלפניה (לא צמאים ולא מוכפנים) ולא רעבים (ינהלם) ינהגם על מבועי עינים (ושר נוא) שר של מצרים

(יושב על מפתן ארמונים) יושב על אסקופת ההיכל (מצפה יד דרך) אל מקום הדרך מצפים (לימים הנתנים) לזמני ימים הנתנים לישראל ואחר ג׳ ימים ישובו (והנה כתב אליו מארץ תימנים) מדרום כי הלכו ישראל אל הים שהוא לצד דרום (ושומרים שהפקיד כו׳) והשומרים ממונים שהפקיד עליהם פרעה שיחזרו למצרים אחר שיחוגו (התחילו כזאת אליו מתנים) התחילו השומרים לספר שאמנו הכו ונכרנו ממנו ופצעו ממנו (והראוהו פצעים שפצעום פרחי נאמנים) בני אברהם יצחק ויעקב (וחלק

אונ אלערליי קריינק אונ פון צווישן דיא מצרים האסטו דיין פאלק אויס גיצווינגן אזו וויא אקינד וואס ווערט גיבארין אין דער צייט אונ האט נים קיין מום ושלא ליתן פתחון פה אונ כדי דיא מינים זאלין נים האבין אצוטרעט צו זאגין אזו וויא אקנעכט אנטלויפט פון זיין הארין אזו זיינן די ישראל אנטלאפין גיווארין אונ דו האשט זייא נים אויס גצווינגן אין דער צייט אז מען שלאפט נאר אין דער פריא אלע זאלין זעהן מיט שטארקייט פון אוויזיל טיר אויפין בארליך אונ ער האט זייא גיטראגין וויא אין אדלער אויף זיינע פליגעל שיר ושבח זייא האבין דיך גילויבט מיט אלע כלי זמר ולקים דבריך אונ כדי מקיים צו זיין דיא רייד וואס דוא האסט צוא גיזאגט צוא אברהם דרום האסטו זייא גיט אויס גיצווינגן ליידיג מיט טרויערקייט נייערט פול מיט אלעם גוטין מיט גילדרענע אונ זילבערנע כלים אונ אבנים טובות אונ אלערליי זייענע קליידער כדי מען זאל זייא צאלין דעם שכר וואס זייא האבין גיארבעט מיט ליים אונ מיט ציגעל חופפתם בטלול דוא האסט זיי צו גידעקט מיט זיבין וואלקינס איינער פון אויבין אונ איינער פון אונטין אונ פיר פון אלע פיר זייטין אונ איינער פריער צוא פאר מיידין זייא פון רעגין אונ פון היץ אונ קעלט אונ עס זאל זייא נים בייסין קיין שלאנג אונ חיות רעות ועין בעין אונ דיין שכינה איז גיגאנגען פריער פאר זייא צוא פירין זייא מיט אוואלקן בייא טאג אונ מיט פייער בייא דער נאכט כדי זיי זאלין נים נכשל ווערין אין דער פינצטער אונ ציען פון איין גוט ארט אויף איין בסרין צו רוען די זיינן נים גיוועזן דארשטיג אונ נים הונגעריג כי מרחמם דען דער דער בארמיגער גאט האט זייא גיפירט ביי קוואלין וואסער אונ ער טוט זייא פירן גלייך וויא לעבין קוואלין פון אייל אונ פרעה דער שר פון מצרים איז גיזעסין אויף דער שוועל פון זיינע פאלאצין אונ האט גיווארט אונ גילוגט אויף דעם וועג אויף דער צייט פון דריי טעג וואס ער האט גיגעבין צוא ישראל זייא זאלין זיך דער נאך אום קערין איז צוא אים אן גיקומען אין כתב פון דער מדבר אונ דיא שומרים וואס ער האט אויף זייא גימאכט התחילו

כזאת

כסכלונים׳ כי שלחנו עבדים שתחת ידינו מכדנים׳ מי ירמוס לנו חומר ומי יחזיק לנו מלבנים׳ מי יבנה לנו חומות ובנינים׳ העת יגדילו עלינו שכנים׳ וגם המלכים שמם לנו נותנים׳ שוב לא יהו אלינו פונים׳ כי יאמרו הנה עבדים שתחת ידיהם נתונים׳ הם פשעו בם ובהם לא סופנים׳ אף כי אנחנו חורי הארץ וקצינים׳ ובכן שלח וקבץ את כל חרטמי מצרים ואצטגנינים׳ וגם את האובות ואת הידעונים׳ ויועץ בם ובזקנים׳ ויצאו כלם בעצה אחת מכונים׳ לרדוף אחריהם ולבלעם כתנינים׳ ויצו ויעבירו קול בארץ סונים׳ כל שולף חרב היות מוכנים׳ ויאספו כלם כאיש אחד מזמנים׳ והאחשדרפנים והפחות והסגנים ואנשי הצבא איש ואיש בכלי זינים׳ אז פתח אוצרות גנזי מטמונים׳ אשר גנז הוא ומלכים קדמונים׳ והוציא כלי יקר ודרכמונים׳ וחלק לכל אחד ואחד כפי הגונים׳ ושדלם בדברים והסביר למו פנים׳ וכה אמר להם בשיח מענים׳ משפט המלך כל העם בוזזים ולפניו נותנים׳ ואני כאחד מכם אטול מנים׳ משפט המלך עבדיו יוצאים ראשונים׳ ואני אצא ראשון ואתם צאו אחרונים׳ משפט המלך עבדיו אוסרים מרכבתו ומתקנים׳ ואני בעצמי אאסור רכבי ואשים רסנים׳ ונתרצו יחד גדולים וקטנים׳ וישימו כובע על ראשיהם ולבשו שריונים׳ ויחגרו איש חרבו ונטלו כידונים׳ ויקחו איש רומח בידו ויחזיקו מגנים׳ ונשאו קשת ומלאו שלטיהם חצים שנונים׳ והקלעים איש קלעו בידו לקלע באבנים׳ ויצאו יחד בלב שלם ובצביונים׳ ולא נכשל אחד מהם ולא ארעוהו סמנים׳ לבלתי לנחש לשוב למלונים׳

מטה לוי

לכל אחד ואחד כפי כנונים) כל אחד לפי מעלתו נתן לו(ושדלם)ופתה אותם בדברים (לבלתי לנחש לשוב למלונים) כדי שלא ישוב לביתו לנחש ולראות סילוח דרכו כי כן

כי יפתח ארי יבלל (כידונים) רמחים (ואני בעצמי אאסור רכבי) דכתיב ופרעה הקריב ואפ״י בכוח מבנין ... לחזק עצמו (מעל״ד) (ואני בעצמי אאסור) שנאמר ויאסור את רכבו (בצביונים) ברצון שלהם פרגום

בית לוי

ושפים (מכודנים) מפותכדים כדרו״ל במגילה אינם ושמה ס׳ קדקד כנוס ציון שנאן במשות סכודנות סבו מכודנות אמכן מהפבכת (חף) לשון כל שכן (ארץ סונים) ארץ מצרים (ודרכמונים) לשון דרכמונים שם רבותים (עזרא ב כט) ופרש״י שם מטבע של זהב (ושדלם) לשון פתוי תרגום

בכוח מבנין כפשיל ולרוב יוצא לבלישי אך מדלא אמר שום פעול נראה שבכפשיל כא על מחזק כמפעיל פרגום ויותל מהם ולכי (ולא ארעוהו סימנים) כגון לוי וכססיקו בדרך שהו נפלה מפיו וכהלנה

כזאת אליו מתנים האבין זייא אים דער ציילט אונ האבין אים גיוויזין די שלעק וואס דיא ישראל האבין זיי גישלאגין האט ער מיט זיינע קנעכט גישריען אונ האבין גיזאגט וואס האבין מיר גיטאן וויא דיא שוטים אז מיר האבין אוועק גישיקט דיא קנעכט וואס זיינען בייא אונז גיוועזן אין קייפין ווער וועט אונז קנעכטין ליים אונ מאכין ציגיל ווער וועט אונז בויען אונ מויערין העת יגדילו עלינו היינט וועלין זיך אויף אונז דער הייבין אלע שכנים אונ די וואס פלעגין אונז געבין מס וועלין זיך שוין צוא אונז ניט קערין דען זייא וועלין זאגין נון דיא קנעכט וואס זיינען בייא זייא אין דער האנט גיוועזן האבין זייא מורד גיוועזן אונ זיינען בייא זיי ניט חשוב איז שוין פשיטא מיר זיינען דאך דיא הארין פון דער וועלט ובכן שלח וקבץ האט ער גישיקט אונ האט איין גיזאמילט אלע מכשפים פון מצרים איז זייער עצה בייא אלע גלייך גיוועזן נאך צו יאגין נאך זייא אונ איין שלינגען זיי וויא די שלאנגען ויצו האט ער גישאפט אונ מען האט אויס גירופין אויף גאר מצרים עס זאל זיין גרייט אלע וואס קענען אויס ציהען שווערדין האבין זייא זיך אלע איין גיזאמילט וויא איין מענטש אלע הארין מיט חיל אונ איטליכער מיט כלי זיין דענסם מאל האט ער גיעפינט אלע באהאלטינע אוצרות וואס

ער האט באהאלטין אונ דיא וואס זיינען פריער גיוועזן אונ האט אויס גיצויגין טייערע כלים אונ רענדליך אונ האט צוא טיילט איטליכין נאך זיין כבוד נאך אונ האט זייא איין גירעט מיט גוטע רייד אונ מיט אפרייליך פנים אונ האט זייא אזו גיזאגט משפט מלך דער סדר פון אמלך איז אז דאס פאלק רויבט גיבין זייא אים אונ איך וועל נעמען מיט אייך אגלייך חלק דער סדר פון אמלך גייען דיא קנעכט פריער אין דער מלחמה אונ איך וועל זיין פריער אונ איר נייט צום הינטערשטין דער סדר פון מלך מאכין דיא קנעכט צוא רעכט זיין רייט וואגין אונ איך וועל אליין בינדין מיין רייט וואגין אונ צאמין ונתרצו יחד זיינען דיא קליינע מיט דיא גרויסע מרוצה גיווארין אונ האבין אן גיטאן היטלען אויף זייערע קעפ אונ האבין זיך אן גיטאן אין פאנצערין אונ מיט שווערדין אונ מיט שפיזין האבין זייא זיך אן גיגורט אונ איטליכר האט גינומען שפיזין אונ פאנצירין אין זיין האנט ונשאו קשת אונ האבין גיטראגין בויגנס אונ דער פילט זייערע שיידלאך מיט שארפע פיילין אונ דיא שליידער שטיינער האט איטליכער גינומען זיין שליידער אין דער האנט צוא. ווארפין מיט שטיינער אונ אלע זיינען גיגאנגען

כי חקות העמים מנחשים ומעוננים · ואיש ישראל על שפת ים חונים · וישאו עיניהם
והנה מצרים נוסעים כעננים · ואין מקום לנוס לא לאחור ולא לפנים · ואף לא מדפנות
מפני חיות ופתנים · ויצעקו אל יי והפילו לפניו תחנונים · וימצא להם המצוי בכל
עדנים · ויגער בים סוף וחרבו זידונים · וילכו בתהומות בעל דרכים מפנים · מזה ומזה
העלה אילנות טעונים · ובתוך תהומות המתיק למו מעינים · ועשן לפניהם קטורת
סממנים · וינחם אל מחוז חפצם שאננים · ובעלות לצד זה על שפת ים כנים · באו מצד
זה בתוך ים סונים · תחלה ברצון וסוף ברסן מרסנים · כי סדרי בראשית עליהם משתנים ·
דרך ארץ סוסים מושכים אופנים · ונהפך בם ונמשכו סוסים אחר הסדנים · דרך ארץ
מקום שרכב מנהיג שם מושכים ופונים · וכאן מנהיג מושך ובעל כרחם נפנים · ובאו
לתוך ים באמצע שאונים · והנה כבוד יי אלהי ישראל בא ברוב לגיונים · וירכב על
כרוב וידא מול בעלי מדנים · ועמו שרפי הקדש וחיות ואופנים · ואלף אלפין ורבו
רבבן גדודי שנאנים · ורכב אש וסוסי אש וכל דמיונים · כמראה אשר ראה ציר
בחזיונים · סוסים אדמים וסוסים שחורים שרקים ולבנים · ויחנו אלה נכח אלה אפונים ·
מחנה אש מול מחנה קש פנים בפנים · ולפי שעה הרגישו כל צבא מעונים · בזרוע עוז
נלחם רב אונים · לא בעוצם יד חיל שוטנים · הלא הגפילים ואנשי שם מכנים · מרוח

בית לוי

(סונים) מין מים (כנים) ישראל מל׳ כנים אנחנו (בראשית מב) (מרסנים) לשון רסן שנושב בתוקה שלא יוכלו לחזור (הסדנים) העגלות כמו בעגלות אשר שלח פרעה (בראשית מה ט) ות״י בסדני דשדר פרעה (שאונים) גלי הים (לגיונים) חיילות (בעלי מדנים) בעלי ריב כמו ואיש מדון (ירמיה טו י) (שנאנים) מלאכים הנאים והמשובחים (מאבא) (שרוקים) כתי״ן אמר ושי׳ מצויירים בגוונים מחולפים ודוגמתו בדרז״ל אבא לא מעבור ארק על פנים (שבת ל״ב) (אפונים) לשון נשאתי אמיך אפונה (תהלים פח טז) ופרש״י ל׳ פיוס · והמפרשים פירשו

מטה לוי

חקות העמים לנחש (מעוננים) לרוב וקלים (מעל״ד) (ואין מקום לנוס לא לאחור) מפני המצרים (ולא לפנים) מפני הים (וימצא) להם הקב״ה שהוא (המצוי בכל עדנים) בכל עת (וחרבו זידונים) ויבשו מימי הזידונים (וילכו בתהומות) אף שדרך הים שבשוליו אין ספק שיש אבנים ותלוליות וטרות וטיט ורפש עכ״ז הלכו (בעל דרכים מפונים) כלומר היו דרכים פנוים (המתיק להם מעינים) כדי שיהיה להם מים לשתות (אשר ראה ציר בחזיונים) זכריה הנביא שראה בחזיון (סוסים אדומים) ס׳ (זכריה א ח) (ולפי שעה הרגישו כל צבא מעונים) ולפיכך קלא שהתאספו כל צבא השמים (בזרוע עוז נלחם בהם רב אונים) ואף הקדוש ב״ה נמצא שהוא רב כח נלחם בהם בזרוע עוז (לא בעוצם יד חיל שוטנים) אל תאמר שהוצרך הקדוש ב״ה להתחזק נגד מצרים בעסק גדול הזה מעולם חוקתה

גינאגגען מיטין גאנצין הארצין ולא אונ איינר פון זיי איז ניט גישטרויכילט גיווארן עס זאל זיין איין סימן אויף שלעכטש לבלתי פדי זייא זאלין זיך ניט אום קערין צו זייער נאכט לעגער כי חוקות ווארום דער סדר פון דיא עמים איז כישוף צו טאן ואיש ישראל אונ די ישראל האבן גירועט ביא דעם בארטין פון ים וישאו עיניהם האבין זייא אויף גיהויבין זייערע אויגן אונ האבן גיזעהען די מצרים קומן אן אזו וויא אוואלקן ואין מקום אונ זיי האבן ניט גיהאט קיין ארט וואו צו אנטלויפין ניט אהינטער אונ ניט פאריגט אויך אין די זייטין האבין זיי ניט גיקאנט אנטלויפין פון וועגין שלאנגען אונ חיות רעות ויצעקו האבין זיי גישריען אונ גיבעטן צו גאט וימצא האט זיי גיהאלפין גאט דער וואס ער העלפט זייא אלע צייט ויגער אונ האט אן גישריען אן ים אונ האט אים גימאכט טרוקין וילכו אונ זיי זיינען גיגאנגן אין ים וויא אויף איין רייניעם וועג מזה ומזה פון ביידע זייטין איז גיוועזין בוימער מיט פירות ובתוך אונ אין דיא אפ גרונטין האט ער זיי גימאכט זיסע קוואלין אונ האט פאר זיי גירייכערט אלע גוטע בשמים וינחם אונ ער האט גיפירט זייא מיט שלום אין דעם וועג פון זייער באגערפענגעש ובעלות אז דיא גירעכטע ישראל זיינען ארויס גיגאנגען אויף דער אנדערער זייט ים באו מצד זה זיינען דיא מצרים ארין גיגאנגן פון דער זייט אין ים תחלה ברצון פריער האבן זייא גיוואלט גיין אין ים אונ דער נאך האט מען זיי מיט גוואלד וויא מיט איין צוים גישלעפט כי סדרי דען דיא סדרי בראשית זיינען אויף זייא נשתנה גיווארין דרך ארץ דער סדר פון דער וועלט איז דיא פערד שלעפין דעם וואגין ונהפך אונ דא איז פאר קערט גיוועזן עס האבין זיך נאך גישלעפט דיא פערד נאך דיא וועגין דרך ארץ דער סדר איז וואו אהין דער רייטער פירט דאס פערד אהין גייט ער וכאן מנהיג אונ דא איז פאר קערט גיוועזן דאס פערד האט מיט גוואלד גישלעפט דעם רייטער ובאו אונ זייא זיינען גיקומען אין מיטין ים ארין והנה אונ דער כבוד פון גאט פון דיא ישראל איז גיקומען מיט פיל מלאכים וירכב אונ האט גיריטין אויף איין כרוב אונ האט גישוועבט אנטקעגין דיא קריגערס ועמו אונ מיט אים איז גיוועזן דיא הייליגע שרפים ואופנים וחיות ואלף אלפין אונ פיל צעהען טויזענט חיילות פון מלאכים רכב אש אויף פייערדיגע פערד אונ אויף פייערדיגע רייט וועגין אונ אלערלייא גישטאלטין כמראה אזו וויא זכריה הנביא האט גיזעהען אין זיין נבואה סוסים אדומים אויף רויטע פערד אונ שווארצע אונ גראע אונ ווייסע ויחנו אונ האבין גירועט איינער אנטקעגין אנדערין מחנה אש אונ האבן גירועט איין פייערדיגע מחנה אנטקעגין דער מחנה פון שטרויא פנים אנטקעגין פנים ולפי שעה אונ אין איין שעה האבין זיך איין גיוואקלט

אפו כלו והנם טמונים · ואף כי משולים למשענת קנים · אשר הבל וריק לעזרה מתקנים · כי אם להודיע חבת אב לבנים · וירעם בקול גאונו על גאונים · וירץ לקראתם במגן וצנים · וידרכם באפו וירמסם בחמתו כחומר טנים · והדישם כהדוש מתבן במו מדמנים · ואז שר ים עם שר חם יחד נדונים · זה לעמת זה נאבקו במעונים · ויחזק רהב על שר אונים · וישליכהו ארצה וירמסהו בעזרת דר אופנים · ועם זו בשורם באלה דינים · עוזר ועזור בקו נדונים · פתחו פיהם בשיר וברננים · עזי וזמרת יה פצחו ברנונים · לרם על רמים ומתגאה על גותנים · לשומע אנקת אביונים · למשפיל רמים ומרים מסכנים · וקדמו שרים אחר נוגנים · ובתוך עלמות תופפו נגונים · ואחר כך הורשו שנאנים: ככתוב על יד נביאך וכו' והש"ץ גומר התפלה כדאתמול וקורין הלל בדילוג · ק"ש · אין כמוך

מטה לוי

ונבורתם של חיל מצרים כי (הלא הנפילים אנשי שם מכונים) שהם מכונים בשם אנשי שם (ועכ"ז מרות אפו כלו והנם טמונים · ואף כי משולים למשענת קנים) ומכ"ש המצרים שהם משולים למשענת קנה (אשר הבל כו' מתקנים) שהם יכלו כרוח אפו ולא היה צריך להרגיז כל צבא מעונים בשבילם אך עשה כל זה (כי אם להודיע חבת אב לבנים) לכן הרגיז כל צבא מעונים (וירעם כו' והדישם כהדוש מתבן במו מדמנים) וכתשם כמו הנדוש התבן בתוך האשפה שמשליכים שם להיות נדוש שם ברגלים כדי לזבל בהם השדות כן הדישם (ואז שר ים עם שר חם) שר של מצרים שנקרא און מלשון און והיכולת (יחד נדונים) לפני הקב"ה :

בית לוי

לשון הנוי (ורגיעו) הפלאתו (ואף) כמו כל שכן (משולים למשענת קנה אשר הבל וריק) עפ"ס וידעו כל יושבי מצרים כי אני ה' יען היותם משענת קנה לבית ישראל (יחזקאל כט ו) וכתיב הנה בטחת על משענת הקנה הרצוץ הזה על מצרים (ישעיה לו ו) וכתיב ומצרים הבל וריק יעזורו (שם ל) (והדישם כהדוש מתבן כמו מדמנים) עפ"ה כהדוש מתבן במו מדמנה (ישעיה כה י) נהדוש מל' דישה וכתישה · ומתבן מלשון תבן (במו) כמו בתוך מל' כי תלך במו אש (שם מג) ומדמנה הוא ענין אשפה מל' כדומן על פני השדה (ירמיה ט) (נאבקו) לשון ויאבק איש עמו (במעונים) בשמים (רהב) שר של ים נקרא כן (אונים) מצרים נקרא כן (דר אופנים) הקב"ה שהוא דר בין האופנים (כשורם) ל' הבטה מל' אשורנו (עוזר) שר של מצרים (ועזור) פרעה וכל עמו (שרים) אלו ישראל (נוגנים) אלו המלאכים (ובתוך) באמצע (עלמות) אלו הנשים (תופפו) ע"ש ותקח מרים הנביאה וגו' את התוף בידה (שנאנים) מלאכים :

אלע מלאכים פון דעם הימיל גזרוע מיט זיין גרויס שטארקייט האט גאט מלחמה גיהאלטין לא בעוצם ניט מחמת זייער שטארקייט האט ער זיך אויף זייא אזו גישטארקט הלא הנפילים ווארום דיא ריזין וואס מען האט זייא גירופין (אנשי השם) מרות אפו זיינן פר לענט גיווארן מחמת זיין רוגזה אונ זיינען באהאלטין אין דער ערד ואף איז שוין אפשיטא דיא מצרים וואש זיינען גיגליכין וויא אצוברואכענער שטעקן וואס זייער הילף איז הבל כי אם נאר ער האט גיוויזין זיין ליבשאפט וויא אפאטער צו זיינע קינדער וידעם אונ ער מאכט דונערין מיט זיין שטארקייט אויף דיא האפערדיגע מצרים וירץ אונ איז גילאפן אנטקעגן זייא מיט פאנצירין וידרכם אונ האט זייא צו טראטין מיט זיין גרים צארין אזו וויא ליים והדישם אונ האט זייא גיקנאטין וויא שטרויא אין ליים אונ דער שר פון דעם ים מיט דעם שר פון מצרים האבין זיך נמשפט · איינער מיט דעם אנדערין האבין זיך גיראנגילט אין הימיל ויחזק האט זיך גישטארקט דער שר פון דעם ים וואס הייסט רהב אויף דעם שר פון מצרים אונ האט אים גיווארפין צוא דער ערד מיט דער הילף פון גאט אונ דיא ישראל אז זייא האבין דאש גיזעהען וויא דיא מצרים מיט זייער שר האבין איין מפלה פתחו האבן זייא גיעפינט זייער מויל מיט לויב אונ גיזאנג עזי אונ האבין גיזאגט מיט גיזאנג אונזער שטארקייט איז גאט לרם על רמים ער איז העכער פון אלע האפירדיגע לשומע ער טוט הערין דאש גישרייא פון אביונים אונ מאכט נידעריג דיא הויכע אונ הייבט אויף דיא ארעמע וקדמו אונ האבין גיזאגט שירה אונ גיזונגען ובתוך עלמות אונ אלע יונגע בתולות האבין גיפויקט אונ גיזונגען אונ דער נאך האט מען גיגעבין רשות דיא מלאכים זאלין זאגין שירה :

מוציאין ב' ס"ת ואומרים ויהי בנסוע י"ג מדות שמע ישראל על תגלו ויעזור וקורין בס' ראה ה' גברי ומתחילין כל הבכור ובשבת עשר תעשר ז' גברי תמצא בשס"ע:

בס"ת שנייה קורין למפטיר בפרשת פינחס

והקרבתם אשה עלה ליהוה פרים בני־בקר שנים ואיל אחד ושבעה כבשים בני שנה תמימם יהיו לכם : ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר ושני עשרנים לאיל תעשו : עשרון עשרון תעשה לכבש האחד לשבעת הכבשים : ושעיר חטאת אחד לכפר עליכם : מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את־אלה : כאלה תעשו ליום שבעת ימים לחם אשה ריח־ניחח ליהוה על־עולת התמיד יעשה ונסכו : וביום השביעי מקרא־קדש יהיה לכם כל־מלאכת עבדה לא תעשו :

הפטרה ליום אחרון של פסח בישעיה סימן י

עוד היום בנב לעמד ינפף ידו הר בית־בת קרי ציון גבעת ירושלם : הנה האדון יהוה צבאות מסעף פארה במערצה ורמי הקומה גדעים והגבהים ישפלו : ונקף סבכי היער בברזל והלבנון באדיר יפול : ויצא חטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה : ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה : והריחו ביראת יהוה ולא למראה עיניו ישפוט ולא־למשמע אזניו יוכיח : ושפט בצדק דלים והוכיח במישור לענוי ארץ והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו ימית רשע : והיה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו : וגר זאב עם־כבש ונמר עם־גדי ירבץ ועגל וכפיר ומריא יחדו ונער קטן נהג בם : ופרה ודב תרעינה יחדו ירבצו ילדיהן ואריה כבקר יאכל־תבן : ושעשע יונק על־חר פתן ועל מאורת צפעוני גמול ידו הדה : לא־ירעו ולא־ישחיתו בכל־הר קדשי כי־מלאה הארץ דעה את־יהוה כמים לים מכסים : והיה ביום ההוא שרש ישי אשר עמד

לנס

הפטרה ליום אחרון של פסח

לְנֵס עַמִּים אֵלָיו גּוֹיִם יִדְרֹשׁוּ וְהָיְתָה מְנֻחָתוֹ כָּבוֹד: וְהָיָה בַּיּוֹם
הַהוּא יוֹסִיף אֲדֹנָי שֵׁנִית יָדוֹ לִקְנוֹת אֶת שְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר־
יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר וּמִמִּצְרַיִם וּמִפַּתְרוֹס וּמִכּוּשׁ וּמֵעֵילָם וּמִשִּׁנְעָר
וּמֵחֲמָת וּמֵאִיֵּי הַיָּם: וְנָשָׂא נֵס לַגּוֹיִם וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת
יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ: וְסָרָה קִנְאַת אֶפְרַיִם
וְצֹרְרֵי יְהוּדָה יִכָּרֵתוּ אֶפְרַיִם לֹא־יְקַנֵּא אֶת־יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא־
יָצֹר אֶת־אֶפְרָיִם: וְעָפוּ בְכָתֵף פְּלִשְׁתִּים יָמָּה יַחְדָּו יָבֹזּוּ אֶת־
בְּנֵי־קֶדֶם אֱדוֹם וּמוֹאָב מִשְׁלוֹחַ יָדָם וּבְנֵי עַמּוֹן מִשְׁמַעְתָּם:
וְהֶחֱרִים יְהוָה אֵת לְשׁוֹן יָם־מִצְרַיִם וְהֵנִיף יָדוֹ עַל־הַנָּהָר בַּעְיָם
רוּחוֹ וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים וְהִדְרִיךְ בַּנְּעָלִים: וְהָיְתָה מְסִלָּה
לִשְׁאָר עַמּוֹ אֲשֶׁר יִשָּׁאֵר מֵאַשּׁוּר כַּאֲשֶׁר הָיְתָה לְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם
עֲלֹתוֹ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: וְאָמַרְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא אוֹדְךָ יְהוָה כִּי
אָנַפְתָּ בִּי יָשֹׁב אַפְּךָ וּתְנַחֲמֵנִי: הִנֵּה אֵל יְשׁוּעָתִי אֶבְטַח וְלֹא
אֶפְחָד כִּי עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ יְהוָה וַיְהִי־לִי לִישׁוּעָה: וּשְׁאַבְתֶּם־
מַיִם בְּשָׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי הַיְשׁוּעָה: וַאֲמַרְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא הוֹדוּ
לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו הַזְכִּירוּ כִּי נִשְׂגָּב
שְׁמוֹ: זַמְּרוּ יְהוָה כִּי גֵאוּת עָשָׂה מְיֻדַּעַת מודעת קרי זֹאת בְּכָל
הָאָרֶץ: צַהֲלִי וָרֹנִּי יוֹשֶׁבֶת צִיּוֹן כִּי־גָדוֹל בְּקִרְבֵּךְ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל

ואומר המפטיר הברכות · בשבת אומרים יקום פורקן · ומזכירין נשמות · אב הרחמים · אשרי יהללו ומחזירין הספר תורה למקומו · ומתפללין מוסף :

הנהגת ערב שבועות

ה׳ סיון הוא ע״ח השבועות · נוהגין לשטוח עשבים בבהכ״נ זכר למ״ת שהיה בהר ירוק כמ״ש אל ירעו אל מול ההר ההוא · ובשבת ביום א׳ צריך לשטוח בכניסת שבת · והמנהג שמעמידין בב״ה · גם נוהגין להעמיד ענפי אילנות לפי שבו נדונין על פירות האילן כדי שיתפללו עליהן ומרבים בנרות ובפרחים המריחים לשמחת יו״ט · וכתבו הספרים בערב חג השבועות שהוא כניסת יום הקדוש [...]ם כן ישמח ויגיל מאוד ואמר המקובלים במקום אחר (ונכרת מי שאינו טהור מטומאה [...]ר הטבילה רמז עליו הספר מנוחתו · ואם לא כוח הטבל בקדשי שמים ומלובש [...]
הכנה) ילך לבהכ״נ בזריזות להתפלל מנחה ומעריב בכוונה עצומה · ובפרט במעריב בברכת אהבת עולם בחיבת תורה ומצות חוקים כו׳ ובשמחה בדברי ה׳ ראוי לומר בכוונה עצומה בהתבוננו לגבורת ית״ש כי זה היום עשה ה׳ לכתוב בשם קדוש מבכעים אומות וקדשם בתורה אמת ובחוקים ישרים בגילה ובשמחה בו בהלכותיו ובתורתו ובמצותיו · והספרים מערערים על המדקדקים לאחר תפלת ערבית עד צאת הכוכבים · רק יזהר מלקדש עד לס״כ אכן יזהר לקרות קריאת שמע אחר ערבית אחר צאת הכוכבים :

מעריב ליל ראשון של שבועות

חזן אומר בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ: והקהל עונין בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב
עֲרָבִים· בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה
עִתִּים· וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים
בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ· בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה· גּוֹלֵל אוֹר
מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה·
וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ· אֵל חַי וְקַיָּם
תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

פיוט זה מיוסד על א״ב אלא שהקדים בראש כל אות תיבה אחת מפסוקי הדברות והתחיל מן וירד ה׳ על ההר וגו׳ (שמות י״ט כ׳) ובתשלום הא״ב חתם שם המחבר יוסף הקטן ב״ר שמואל:

וַיֵּרֶד אָבִיר יַעֲקֹב נוֹרָא עֲלִילָה· וַיְדַבֵּר בְּמוֹ עֲשֶׂרֶת
הַדִּבְּרוֹת בַּהֲמוּלָּה· אָנֹכִי גִּלָּה וְהֵאִיר לְעַמּוֹ תְּהִלָּה·
דּוֹד מַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ· תּוֹרָה וּמִצְוֹת
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ· עַל כֵּן יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ· וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי
תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד· כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ
וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה· וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

לֹא יִהְיֶה לְךָ הֶבֶל תַּבְנִית אֱלִיל נִכְלָם· לֹא תִשָּׂא וְתָמִיר
קְדֻשַּׁת שֵׁם נֶעְלָם· זְכוֹר זְרִיזוּת מִשְׁפְּטֵי נוֹעַם וְסִלְסוּלָם·
תַּנּוּן יִזְכָּר לָנוּ אַהֲבַת עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

ליחיד אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה ׀ אֶחָד

בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד:

וְאָהַבְתָּ אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לְבָבְךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־
מְאֹדֶךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם עַל־לְבָבֶךָ: וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ
וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶךָ
וְהָיוּ לְטֹטָפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזֻזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
וְהָיָה אִם־שָׁמֹעַ תִּשְׁמְעוּ אֶל־מִצְוֹתַי אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם
הַיּוֹם לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־
לְבַבְכֶם וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם: וְנָתַתִּי מְטַר־אַרְצְכֶם בְּעִתּוֹ יוֹרֶה
וּמַלְקוֹשׁ וְאָסַפְתָּ דְגָנֶךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ: וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ
לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ: הִשָּׁמְרוּ לָכֶם פֶּן־יִפְתֶּה לְבַבְכֶם
וְסַרְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם: וְחָרָה
אַף־יְהוָה בָּכֶם וְעָצַר אֶת־הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה
לֹא תִתֵּן אֶת־יְבוּלָהּ וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר יְהוָה נֹתֵן לָכֶם: וְשַׂמְתֶּם אֶת־דְּבָרַי אֵלֶּה עַל־לְבַבְכֶם
וְעַל־נַפְשְׁכֶם וּקְשַׁרְתֶּם אֹתָם לְאוֹת עַל־יֶדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטָפֹת
בֵּין עֵינֵיכֶם: וְלִמַּדְתֶּם אֹתָם אֶת־בְּנֵיכֶם לְדַבֵּר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ

מונות

(אביר יעקב נורא עלילה) שניהם שמות הקב״ה כדכתיב וגואלך אביר יעקב (ישעיה מט כו) וכתיב לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה (תהלים סו ה) (במוי) דבור ה׳ נגלה בשפתים (...ס ד) (בהמולה) בקול המולה כדכתיב קול גדול ולא יסף (דברים ה׳ כב) ואמרו עליו ... רבה (סוף פ׳ ל״ח) ר״י אומר קול אחד נחלק לז׳ קולות והם נחלקים לשבעים לשונות (...) דבור אנכי ה׳ אלהיך ואמרו בפסיקתא י׳ דברות כנגד י׳ מאמרות ודבור אנכי נגד ... יהי אור והוא ... נגלה ... והאיר לעמו תהלה ... מעביר יום והד׳ (לא פ׳ אליל נכלם) ...

פשטות

נכלמו כולם יחדו הלכו בכלימה חרשי צירים (ישעיה מה טז) (שם נעלם) שם של הקב״ה ואמרו רז״ל זה שמי לעלם כתיב ובגמרא לשקר תמיר קדושת השם (זכור זריזות) ר״ל נביי ודפוסים ישרים וכן עיקר כי בלשון ז׳ ... זכור ... כי הוא תחלת הדבור השלישי שהוא זכור את יום השבת ועל שביתת שבת יסד זכור זריזות וקמטו לזכור ולהיות זריז במשמר שבת שנקראת נעם ועונג כדכתיב וקראת לשבת עונג וכבדתו (ישעיה נח יג) (וסלסול) הוא ל׳ כבוד כדכתיב סלסלה ותרוממך (משלי ד ח) (תנון ט׳) ... כנגד הכתוב שם ... פסולם

בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על־ מזוזות ביתך ובשעריך:

למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יהוה לאבתיכם לתת להם כימי השמים על־הארץ:

ויאמר יהוה אל־משה לאמר: דבר אל־בני ישראל ואמרת אלהם ועשו להם ציצת על־כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על־ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם לציצת וראיתם אתו וזכרתם את־כל־מצות יהוה ועשיתם אתם ולא־תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר־אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את־כל־מצותי והייתם קדשים לאלהיכם: אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם:

אמת ואמונה כל זאת וקים עלינו · כי הוא יהוה אלהינו ואין זולתו ואנחנו ישראל עמו · הפודנו מיד מלכים מלכנו הגואלנו מכף כל העריצים · האל הנפרע לנו מצרינו · והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו · העשה גדולות עד אין חקר · נסים ונפלאות עד אין מספר · השם נפשנו בחיים ולא נתן למוט רגלנו · המדריכנו על במות אויבינו וירם קרננו על כל שונאינו · העשה לנו נסים ונקמה בפרעה אותות ומופתים באדמת בני חם · המכה בעברתו כל בכורי מצרים · ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחרות עולם · המעביר בניו בין גזרי ים סוף את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו: ומלכותו ברצון קבלו עליהם משה ובני ישראל לך ענו שירה:

טוביה למרום עלה · והוריד דת כלולה · בתג השבועות: ירד צור בעצמו · ונתן עוז לעמו · ברעמים וזועות: כל עצי היער · אחזום חיל וסער · והרים וגבעות: למד לעם קרושים · סדר תקופות וחדשים · וחשבון השעות: מכל אום חבבם · ולהר סיני קרבם · אל למושעות: נשאם בכנפי נשרים · שוכן ברום אדרים · ומתחת זרועות: סוררים בעת שמעם · צבי תפארת עם · ירגזון יריעות: עלובים חפו ראשם · ולהרגה צור הקדישם · בפרוע פרעות: פרישת הוד שלמה · ורקועת גובה אדמה · שתיהן נוגעות: צדיק הר כפה · עלי נאוה ויפה · כגינית וכיריעות: קשבו עם בחירים · חקים ומשפטים ישרים · לאזן השמעות: רם בחסדו שמרם · מכף כל צוררם · ומגזרות רעות: שלח אותות ומופתים · והנחילם דתות חרותים · בחכמה ובדעות: חזן תפארתם הגדיל למעלה · לתתם לשם ולתהלה · בברכת כוס ישועות:

ישועות רבות הראם פודה וגואל · ועטרם והנום בדת יקותיאל · שוחחים רנן והודיה לאל · פארו ושבחו משה ובני ישראל: בגילה ברנה בשמחה רבה ואמרו כלם:

מי כמכה באלם יי מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא: מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה:

כבד הוריך בדבור חמישי השמיעם · לא תרצח · קרוצי חומר להכרית בזעם · לא תנאף · טובת חן וסרת טעם · נצח צור ישעך המליכהו ברוב עם: זה צור ישענו פצו פה ואמרו:

יי ימלוך לעולם ועד: ונאמר כי פדה יי את יעקב וגאלו מיד חזק ממנו:

לא תגנוב במסתרים לישב במארב חצרים · לא תענה רע חמס היות עד שקרים · לא תחמוד שפעת רע וחפצים יקרים · מלך ישראל וגואלו קים לדור דורים: ברוך אתה יי מלך צור ישראל וגואלו: (נ״א גאל ישראל):

השכיבנו וכו׳ עד סוכת שלומך

וכל העם רואים ושומעים את הקולות · אגודים יחד לקבל המורות וקולות · לבטח תושיבם עושה גדולות · כן יפרוש שלומו על כל מקהלות: ברוך אתה יהוה הפורש סכת שלום עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים:

וידבר משה את מועדי יי אל בני ישראל:

ח״ק ש״ע ק״ש עלינו ק״י

פונות

שמירת שבת והלכותיו נחלת יעקב אביך: (טוביה) זה משה כדאיתא במסכת סוטה (דף י״ב) (ירד צור בעצמו) שנאמר וירד ה׳ על הר סיני (ברעמים וזועות) פע״ה ויהי קולות וברקים וגו׳ (שמות יט יז) ואמרו עליו במכילתא קולות קול קולות מינים משונים זה מזה · וברקים ברק ברקים משונים זה מזה ואמרו עוד ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שהיו מתירחין מפני הזיקין מפני הזועות מפני הרעמים ומפני הברקים (כל עצי כו׳) כדכתיב קול ה׳ שובר ארזים וגו׳ ובמתן תורה משתעי כדכתיב בסוף ה׳ עוז לעמו יתן (תהלים כט) וכן פי׳ רש״י ז״ל וכל זה מבואר בפרקי דר״א פרק מ״א (והרים וגבעות) כדכתיב הרים רקדו מפני ה׳ (שופטים ה) (לימד לעם קדושים סדר תקופות וגו׳) כדכתיב החדש הזה לכם כדאיתא עליו במסיקתא וסוכה בילקוט פ׳ בא (נשאם בכנפי נשרים) פע״ה ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד) וכמו שפירש״י ז״ל (סוררים) שלא קבלו התורה והוא עש״ו אך סוררים שכנו צחיחה נמשל כלא תורה (ירגזון יריעות) כדכתיב ירגזון יריעות ארץ מדין (חבקוק ג ז) (עלובים חפו ראשם) כמעשים (ולהרגם כו׳) כדכתיב שם בחבקוק ראה ויתר גוים וכמאמרם ז״ל (בפרוע פרעות) לס״כ (שופטים ה ב) ואות ל׳ פרשן

פשטיות

אם ל׳ גילוי אם ל׳ מיטול (פרישת הוד שלמה) כיסוי השמים (ורקועת ס׳) ביטוי הארץ (שתיהן נוגעות) כמו שפירש״י על וירד ה׳ על הר סיני שהרכין שמים ושמי השמים והציען על גבי הר סיני (ועיין בפרקי דר״א פ׳ מ״א) (צדיק) הקב״ה (הר כפה) כמו שאחז״ל (שבת דף פ״ח) ויתיצבו בתחתית ההר מלמד שכפה עליהם הקב״ה ההר כגיגית וכו׳ (נאוה ויפה) תואר לכנסת ישראל (חרותים) עש״ה חרות על הלוחות (ובדעות) לשון אלה ויפה (בדת יקותיאל) בתורת משה (שוחחים) לשון שיח ודבור (כבד הוריך) אביך ואמך (קרוצי חומר) בני אדם עש״ה מחומר קורצתי גם אני (איוב לג ו) (סוכת חן כו׳) (תואר לאשה מנאפת) (לא תגנוב במסתרים) כל לשון גניבה טעל על שלקיחה בסתר ויגנוב יעקב ת״א וכסי ותגנוב את לבבי וכסיתא (רע חמס) ל״ב בכ״י ואות עיקר (שפעת רע) מה שהספיק ה׳ לרעך (וכל העם רואים ושומעים את הקולות) כדאיתא בפרקי דר״א פ׳ מ״א שהיו רואים את הקול יוצא מפי הגבורה בברקים ורעמים וכו׳ (אגודים יחד כו׳) כדכתיב כל העם יחדו שהשוו כולם בלב אחד:

יוצר ליום ראשון של שבועות

הָאֵל

בְּתַעֲצֻמוֹת עֻזֶּךָ· הַגָּדוֹל בִּכְבוֹד שְׁמֶךָ· הַגִּבּוֹר לָנֶצַח וְהַנּוֹרָא בְּנוֹרְאוֹתֶיךָ· הַמֶּלֶךְ הַיּוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא:

שׁוֹכֵן עַד מָרוֹם וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ· וְכָתוּב רַנְּנוּ צַדִּיקִים בַּיהוָה· לַיְשָׁרִים נָאוָה תְהִלָּה:

בְּפִי יְשָׁרִים תִּתְהַלָּל וּבְדִבְרֵי צַדִּיקִים תִּתְבָּרַךְ· וּבִלְשׁוֹן חֲסִידִים תִּתְרוֹמָם· וּבְקֶרֶב קְדוֹשִׁים תִּתְקַדָּשׁ:

וּבְמַקְהֲלוֹת רִבְבוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּרִנָּה יִתְפָּאַר שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר שֶׁכֵּן חוֹבַת כָּל הַיְצוּרִים· לְפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְהוֹדוֹת לְהַלֵּל לְשַׁבֵּחַ לְפָאֵר לְרוֹמֵם לְהַדֵּר לְבָרֵךְ לְעַלֵּה וּלְקַלֵּס עַל כָּל דִּבְרֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת דָּוִד בֶּן יִשַׁי עַבְדְּךָ מְשִׁיחֶךָ:

יִשְׁתַּבַּח שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ· כִּי לְךָ נָאֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שִׁיר וּשְׁבָחָה הַלֵּל וְזִמְרָה עֹז וּמֶמְשָׁלָה נֶצַח גְּדֻלָּה וּגְבוּרָה תְּהִלָּה וְתִפְאֶרֶת קְדֻשָּׁה וּמַלְכוּת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל בַּתִּשְׁבָּחוֹת אֵל הַהוֹדָאוֹת אֲדוֹן הַנִּפְלָאוֹת הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה מֶלֶךְ אֵל חֵי הָעוֹלָמִים:

וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָי כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר: זְכֹר רַחֲמֶיךָ יְהוָה וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא· בְּעָלְמָא דִּי בְרָא כִרְעוּתֵהּ וְיַמְלִיךְ מַלְכוּתֵהּ· בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלָּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחֱמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא וְאִמְרוּ אָמֵן:

החזן אומר ברכו בקול רם ובנעימה

חזן בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:

ק״ה בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:

אמן דמר (חזן) וחגם (ברכו) וחגם (קהל יתברך)

יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שהוא ראשון והוא אחרון ומבלעדיו אין אלהים· סולו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו ושמו מרומם על כל ברכה ותהלה· ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד· יהי שם יהוה מבורך מעתה ועד עולם:

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ עֹשֶׂה שָׁלוֹם וּבוֹרֵא אֶת הַכֹּל: אוֹר עוֹלָם בְּאוֹצַר חַיִּים אוֹרוֹת מֵאֹפֶל אָמַר וַיֶּהִי:

כוונת הפייטן לסדר לך שהתורה דאויה לשבח על שהמכה יסוד ומספה סנת כל הנבראים ובנה יסוד הפיוט כלו הסורה מגבחת עלמה ומביא ראיה מפסוק ה' קנני וגו' וכל ביח ג' פרוזות סלוש מן הלא"ב כיס"ה ומסים הבית בפסוק ה' קנני וגו' משלש נסכתי וגו' עד ואהיה אצלו אמון מפסוק כ"ב במשלי ח' עד פסוק ל' · ומסיים לעניין באותו שנין · ובסוף הפלמס הלפא ביתא חתום שם המחבר שמעון בר יצחק :

מטה לוי

סתורה אומרת הקדוש ב"ה שהוא (אדון) העולמים (אמנני) גדלני (אצלו שכנני) שיכן אותי אצלו קודם שנברא העולם ואח"כ (אדם הקנני) הקנה אותי למשה רבינו ע"ה ולישראל שנקראו אדם ומי עשה זאת (ה') אשר (קנני) (בנין בערכו) כשערך לבנות העולם (בי עז צרכו) הסתייען בי איך יעשה צרכי הבנין כי אני הייתי (בשעשוע ברכו) בין ברכיו משעשעת ואני (ראשית דרכו) כי בראשית היה דרכו לייען ולהעשע בי (גשתי לרגליו) בכל מקום שהלך נגשתי אליו (גרתי בצליו) דירתי היתה בצלו (געגועי עליו קדם מפעליו) והיו לי געגועין עליו כבן על אביו קודם פעל העולם (דתותי עלם) החקות והמשפטים העלם במעלה יתירה על כל הכמות שבעולם (דודי להועילם) בכדי להועיל בהם את ישראל לחצילם מגיהנם ולהביאם לחיי העולם הבא והודעתו (דעת הנעלם) כי התורה מודיעה כל תעלומות מה שהיה (מאז מעולם) משנברא העולם (הרא"בן) (הגיגי) בדבורי (לארוש) לדבר (המזוקק) דבר המזוקק וברור לך (לפרוש) תפרשהו (הנפלא לדרוש) דבר הנפלא והנעלם ממך דרוש מאחרים (נסכתי מראש) כי לדברים אלו נתגדלתי מתחלה (ואהיה בערץ) בשמים הנקראים שמי ערץ (ושעשועי ירץ) והקב"ה רצה בשעשועי (וקדמני במרץ מקדמי ארץ) והקדים אותי במרוצה ומתיקות אלפים שנה קודם שנברא העולם (זוהר נכללתי) נכתרתי בזוהר שכל העוסק בי יזהיר ויזכה לכתר תורה (זכיות נבללתי) כל מצותי מעורבין בזכיות כדי לזכות את הבריות (זאת נתהללתי) זאת נקרא שמי והוא תהלתי (באין תהומות חוללתי) נבראתי עד שלא נבראו התהומות (חקר עונות) חקירה כמה שעות ושעות היום וכמה חלקים בשעה וכמה רגעים בחלק וחקירות של (חלל) העולם כמה שנים הופס חללו של עולם (ומעונות) השמים כמה עביין של רקיעים (חק בי ענינות) כל עניניהם חקק בי (באין מעיינות) בעוד לא היו מעיינות (טפוחי שמים) קודם שנבראו השמים שנטעו בטפח של הקב"ה (טפסרי אש ומים) וקודם שנבראו המלאכים שכלולים מאש ומים (טרמני יומים) קדמני ב' ימים שכל יום אלף שנים ועדיין לא נבראו (נכבדי מים) רבוי המים (יקרותי נבעו) הדברים היקרים שבי נתגלו (יתדותי נקבעו יריעותי רובעו בטרם הרים הטבעו) נקבעו יתדותי לקבוע בהן יריעותי וגו' רותות בטרם הרים הטבעו על מכונם (כללות נכללתי כן פרט נתללתי) נדרשתי בכלל ופרט (כמדתי נגללתי) כשנברא הקדוש ב"ה עולמו נטל שתי סקפיות של סתי ונגלן זה בזה והיו נוללין לעולם אלמלא שאמר הקב"ה די אבל אני התורה כמו שמדתי גדולה עכשיו כן מגללתי מאז שלא אמר הקב"ה די (לפני גבעות

אָרוֹן אָמַנְנִי אֶצְלוֹ שִׁכְּנַנִי · אָדָם הִקְנַנִי · יְיָ קָנָנִי : בִּנְיָן בְּעֶרְכּוֹ · בִּי עָז צְרָכוֹ · בְּשַׁעֲשׁוּעַ בִּרְכּוֹ · רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ : גַּשְׁתִּי לְרַגְלָיו · גַּרְתִּי בְּצִלָּיו · גַּעְגּוּעַי עָלָיו · קֶדֶם מִפְעָלָיו : דָּתוֹתַי עֵלֶם · דּוֹדִי לְהוֹעִילָם · דַּעַת הַנֶּעְלָם · מֵאָז מֵעוֹלָם : הֲגִיגִי לְאָרוּשׁ · הַמְּזוּקָק לִפְרוּשׁ · הַנִּפְלָא לִדְרוּשׁ · נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ : וָאֶהְיֶה בָּעֶרֶץ · וְשַׁעֲשׁוּעַ יֶרֶץ · וְקִדְּמַנִי בְּמֶרֶץ · מִקַּדְמֵי אֶרֶץ : זוֹהַר נִכְלַלְתִּי · זְכִיּוֹת נִבְלַלְתִּי · זֹאת נִתְהַלַּלְתִּי · בְּאֵין תְּהוֹמוֹת חוֹלַלְתִּי : חֵקֶר עוֹנוֹת · חָלָל וּמְעוֹנוֹת · חַק בִּי עֲנִינוֹת · בְּאֵין מַעְיָנוֹת : טִפּוּחֵי שָׁמַיִם · טַפְסְרֵי אֵשׁ וּמַיִם · טִרְמַנִי יוֹמַיִם · נִכְבַּדֵּי מָיִם : יְקָרוֹתַי נִבְּעוּ · יְתֵדוֹתַי נִקְבָּעוּ · יְרִיעוֹתַי רֻבָּעוּ · בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ : כְּלָלוֹת נִכְלַלְתִּי · כֵּן פְּרָט נִתְלַלְתִּי · כְּמִדָּתִי נִגְלַלְתִּי · לִפְנֵי גְבָעוֹת חוֹלַלְתִּי : לִי שָׁת מוֹעֲצוֹת ·

בית לוי

(אדון) תואר להקב"ה (אמנני) גדלני כאומן ועפ"ם ואהיה אצלו אמון (משלי ח ל) והוא ענין גדול הילד והמעשקות מ מלשון והיו מלכים אומנין (ישעיה מט) (אדם) תואר למשה וישראל עפ"ם אדם אתם (יחזקאל לד לא) (בנין) בריאת עולם (בערכו) לשון סידור כמו וערך הכהן (ויקרא א יב) (עז) ל' עוז (ברגליו) לסליכותיו (דתותי) ל' רבים עפ"ם תקותי מצותי ותורותי (עלם) ל' עליה והוא עפ"ם יהל תפלין לא ישאו גם (משלי ח יא) (דודי) תואר לישראל כן סא במד"ר (פ' יג) (הגיגי) ל' דבור כמו בהגיגי תבער אש (תהלים לט ד) (לארוש) לשון דבור כמו וארשת שפתיו (שם כא ד) (המזוקק) ל' מזוקק שבעתים (שם יב ז) (הנפלא לדרוש) כדכתיב כי יפלא ממך דבר וגו' ודרשת וחקרת (דברים יז ח) (הרא"בן) (נסכתי) לשון נסיכה ושרות כמו נסיכי סיחון (יהושע יג כא) (בערץ) תואר לשמים הנקראים שמי ערץ (ושעשועי) ענין התעסקות לשמוח כמו ושעשע יונק (ישעיה יא ח) ופ"י ויחיך ינקא (ירץ) לשון רצון (במרץ) ל' מרוצה ואפשר נערש ל' מתוק וערב כמו אם נמלצו אמרי יושר (איוב סט) ותרגומו מה נסימין (אשר נכללתי) עפ"ם והמשכילים יזהירו (דניאל יב ג) ר"ל המשכילים בתורה יזהירו (הרא"בן) (נבללתי) ל' בלולה בשמן (זאת נתהללתי) עפ"ם וזאת התורה (חקר) ל' חקירה (עונות) ל' עת ועונה (חלל) לשון חללו של עולם (ומעונות) השמים (חק בי) כמו חקק כי בי נמצא בתורה חשבון וסוד הכל (טפוחי) ל' טפח עפ"ם וימיני טפחה שמים (ישעיה מח יג) (טפסרי) ענין שרה כמו הקדו עליה טפסר (ירמיה נא כז) (טרמני) ל' קודם והוא הפך עזר ממלת טרם (יומים) ב' ימים של הקב"ה עפ"ם כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור (תהלים צ ד) ועפ"ם ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח) (נכבדי) לשון רבוי כמו כבד (יקרותי) עפ"ם יקרה היא מפנינים (משלי ג טו) (נבעו) ל' נגלו מלשון נבעו מצפוניו (עובדיה א ו) (נגללתי) פל' הילו הילים וטעמו יש בי הילו הילים של פרפום (נגללתי

אדון אמנני דיא תורה זאגט דער האר פון דער וועלט האט מיך דער צויגין אונ האט מיך גימאכט בייא זיך רוען איידער ער האט מיך אָם גיגעבין צוא דיא מענטשין בין איך פריער בייא גאט גיוועזן בגין אז ער האט גיוואלט דיא וועלט באשאפין האט ער מיט מיר איין עצה גיהאלטין ער האט זיך מיט דער תורה וואש זיא ווערט אן גירופין (ראשית דרכו) משתעשע גיוועזן וויא אפאטער מיט זיין קינד וואש ער האלט דאש אויף זיין קניא גשתי איך האב צוא אים גינעהנט אונ האב גיוואונט אין זיין שאטין ווייל איך בין בייא אים דאש ערשטע בשעפעניש דרום בין איך גליבט בייא אים וויא איין בן יחיד דתותי מיינע לערנונג האט ער גילויבט מיין פריינד דיא ישראל צוא העלפין מיט דר תורה וואש זיא איז גיוועזן פאר הוילן פון לאנג אן הגיגי מיינע רייד צו ריידן אין דער לויטערער תורה אונ צוא באשיידין איר דיא תורה וואש זיא איז גיוועזן פאר הוילין צוא דרשנן בין איך פון אייביג גיווארין גיהערשט ואהיה אונ איך בין גיוועזן אין הימל אונ גאט האט זיך מיט מיר משתעשע גיוועזן ער האט מיך פריער באשאפין פון דער וועלט מיט שיינקייט בין איך גיוועזן גיקריינט אונ אוים גימישט מיט זכיות איך ווער אן גירופין (זאת) אונ אז איך בין באשאפין גיווארין איז נאך נים גיוועזן קיין אפ גרונטין אויף דער וועלט חקר דאש פארשטונג פון דיא צייטין דאש איז תקופות ומולדות אונ צוא וויסין וויא לאנג אונ ברייט איז דער חלל פון דער וועלט אונ דיא הייך פון דעם הימיל אין מיר איז אוים גיקריצט גיווארין דיא אלע ענינים אז עס איז נאך נים גיוועזן קוואלין אויף דער וועלט טפוחי איידער ער האט גימאסטין דעם הימל אונ האט באשאפין מלאכים פון פייער אונ וואסער האט ער מיך גיפעדערט צווייא טויזינט יאר איידער דיא וועלט איז באשאפין גיווארין מיט דיא שווערע וואסערין יקרותי מיינע ווירדיגע רייד זיינען גיווארין אנטפלעקט אונ מיינע פלעקער זיינען גיווארין גיזעצט צוא האלטין דיא וועלט מיינע יריעות זיינען ארום אלע פיר זייטין פון דער וועלט איידער די בערג זיינען גיווארין גיזעצט כללות מיט כללים ופרטים בין איך גיקריינט אונ גיהייכט אזוא וויא היינט איז מיין מאס גרוים אונ האט נים קיין סוף אזוא בין איך גיוועזן גיוועלגערט איידער דיא

יוצר ליום ראשון של שבועות

לָדוּן בְּדִיצוֹת · לֹא עָשָׂה קְצוֹת · אֶרֶץ וְחוּצוֹת : מִצְוֹתַי לְקַבֵּל · מָנָה וְחֶבֶל מְדֻבָּקִים לֹא גֻּבַּל · וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל : נוֹי שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם · נוֹעַם נְתִיבוֹתַיִם · נִהֵר בִּי שְׂפָתַיִם · בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם : סְפוּנוֹת הֶרְאַנִי · סוֹדוֹ קְרָאַנִי · סֶמֶךְ לִגְאוֹנִי · שָׁם אָנִי : עֲצָתִי תָחוּג · עוֹלָם נָהוּג · עֲנַד בְּמָחוּג · בְּחֻקּוֹ חוּג : פְּצוּמָה לְהוֹם · פָּקַד קוֹר וָחוֹם · פֶּלֶס לִתְהוֹם · עַל פְּנֵי תְהוֹם : צוֹפִיָּה לְמֶרְחַקִּים · צִפְצוּפֵי מְשַׂחֲקִים · צְעָדַי לֹא דוֹחֲקִים · בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים : קְבוּעָם מִזּוּז · קְדִירָתָם לַחֲזוּז · קְרִישָׁתָם לְפַזּוּז · מִמַּעַל בְּעֶזוּז : רְגוּעִים בְּנָהוּם · רְגָבִים יְגִיחוּם · רִתֵּק חוֹל לִתְהוֹם · עֵינוֹת תְּהוֹם : שִׁוָּה אַרְקוֹ · שִׁפֵּר מַתְקוֹ · שָׁב בְּהִנָּתְקוֹ · בְּשׂוּמוֹ

לשון גלילם וקישל לו גגמן כתב נגלות על סדנר (לדון בדיצות) ל' שמחה וכ"ל לשמוח בניסוד (מנה וחבל) שריסס שלר לישראל פע"ה מי מנה עפר יעקב (במדבר כג י) וכבל תבלו וגורלו יס' (צדוקי') עפ"ב נגסם עפר לפלנג והגניס ידובקו (איוב לח לח) (ורלש עפרות תבל) כמי ברלשים סיבות (מכר) קליך על ונגורלו צמיס ברה (דניאל ד כב) (נעם שיבוסים) פע"ב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום (משלי ג יז) (נפיעם) לשון לשן ושפת פלשון כנפיכם ספונים (חגי א ד) (סודו) סולר לתורה ע"ס כי התורה כולה שמותיו של הקב"ה היא (מפג"ד) ועפ"ס סוד ה' ליראיו (תהלים כה יד) (גאוני) כוסי ניצירת העולם (תחוג) ל' רמז כמו בשפת תשטפי (ברכות סו ג) וי"ל עלתי תרמת לין כעולם יכיס סכב · לו כוא ל' חוג וי"ל שסיס חג המרובב כפלטי על פס סבולו רלוי לעולם לסבובב ס (עב) ל' קשר כמו ענדם על גרגרותיך (משלי ו כא) ופירש רש"י קשרם (במחוג חוג) שריסס סס ל' כלי ולב כ' רלשין יעמוד רלש כלחד במקום עמדו ורלש השני יסבב סביבו ונעשה עגול וכל"ח נירקי"ל (פצומה) סולב לארץ כעטר הגברים אשר לה עפ"ס ברעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי מטה (תהלים ס ד) (להום) ל' רפואה על' היותה טוב ארוכה (בכ"ר פ' פ"ב) שפירשנו ל' רפואה (פלס) ל' מן מאזנים עפ"ס פלס מעגל (משלי ד כו) (פלס לתהום כו') ודכתיב מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) וכתיב לעשות לרוח משקל ומים תכן במדה (איוב כח כה) (צופיה) לשון כנפה וכסקפה מלשון צופיה הליכות ביתה (משלי לא כז) (צפצופי) כלשוף כשוף שוא כמו כדבור בלהם (משחקים) בשי"ן שמאל והוא ל' שמחה כמו משחקים לפני ה' (ש"ב ו ה) והוא עפ"ס פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט ט) (באמצו) ל' אומץ וחוזק (מוז) לשון מוזג וכודמוס (קדירתם) ל' תוקן כמו והשמים התקדרו (מ"א יח מה) (לחוז) להאיר על' ומחזה שדי יחזה (במדבר כד טז) (קרישתם) ל' תלמוד לחים כיו ונקרשו (לפוז) לחזק על' ודוד מפזז (ש"ב ו טז) ופי' ברד"ק שהן דרך המרקד לחזק פעמיו (בעוז) בכחו הגדול (בנהום) ל' המיה על' ויהמו וגו' כנהמת ים (ישעיה ה) וכל רוגע הים ויהמו גליו (שם נא טו) (רגבים) הם חלקי ופרגשות עפר שנכחל כמעמיד חמת המים על' רגבי נחל (איוב כא לג) (יגיחום) ל' בוקע ומשכה על' כי יגיח ירדן אל פיהו (איוב מ כג) (רתק) ספל ענין קשר ורתוקות כסף (ישעיה מ יט) ופרש"י שלשלאות (ארקו) ארכו כמו די שמיה וארקא לא עבדו (ירמיה י יא) (מתקן) ל' תיק כמו תיק של תפילין (הרא"ב"ן) (תבל)

מוללתי) ונבראתי קודם שנבראו הנבשות (לי שת מופשת לדון בדינות) ממני נטל עצה לשמוח בשמחת בריאת עולם עד (לא עשה קצות) ארץ ישראל (וחוצות) ושאר ארצות (מצותי לקבל) ישראל שנקראים (מנה וחבל) נחלתו של הקב"ה (מדובקים לא גבל וראש עפרות תבל) גרורות הארץ המדובקים וראשית הישוב לא נגבלו וגילגלו בד' יסודות בדיבוק כי אם בתנאי שיקבלו ישראל התורה והמצות (נוי שלשים ושתים נועם נתיבותים) ל"ב נתיבות החכמה שבספר יצירה שבהם נברא העולם ול"ב מדות שהתורה נדרשת בהם שהם נוי ונועם (ניהר בי שפתים) כל אלה האיר בי לעומדי מקרא משנה ותלמוד בבתי מדרשות שנקרא רוכן בין המשפתים (בהכינו שמים ספונות הראני) הראה לי הקב"ה דברים הצפונים ומצונים כי הכל נגלה בי (סודו קראני) וקרא אותי סוד ה' ולפי שאני סודו לכך (סמך לגאוני שם אני) בשפת יצירת עולמו שהיא נאוט של הקב"ה הייתי מנוכה אצלו (הרא"ב"ן) כי התורה היא קיומו ע"ע (עצתי תחוג) עצתי תרמוז היאך יהיה עולם נהוג (ענד במחוג) קשר הכל היטב בעגול כאלו היה עשוי במחוג לא פחות ולא יותר רק במכוון (בחקו חוג) כשרקע חוג הארץ על המים חוק גבול בל יעבור (רש"י) (פצומה להום) כדי לרפאות הארץ מתהלוליה (פקד קור וחום) היתה פקודתו על קור וחום שהם רפואה לארץ גם (פלס לתהום על פני תהום) במקום שראה תהום גדול ועמוק מאוד הניח עליו בפלס ומשקל הר גדול כפי הצורך שלא יעלה התהום ויציף העולם (צופיה) אני (למרחקים) מה שעתידים ת"ח (לצפצופי משחקים) להיות משמחים ומשחקים בדיבורים שלי (צעדי לא דוחקים באמצו שחקים) בעת חוק את השחקים אז לא היו צעדי נדחקים ממדרגתם כי השמים גם הארץ מעידים על חכמת התורה יתברך (קבועם מזוז) השמים נקבעו בחזקה שלא יזוזו ממקומם (קדירתם לחוז) להאיר על הארץ שלא יהיה חושך לא כמנהג שבעולם שאדם נושא יריעה לימים נתרפה אבל הקב"ה נטה שחקים והם חזקים כמו באותו יום שנטה אותם ונעשיו של אדם נשחרים לאחר זמן אבל הקב"ה נטה שמים והם מזהירים לעולם (קרישתם לפוז ממעל בעוז) לחזק את קרישתם ממעל בין מים העליונים למים התחתונים בעוז הגדול (הרא"ב"ן) (רגועים בנהום) כשאמר הקב"ה יקוו המים אל מקום א' ותראה היבשה היו רוגשים והומים לעשות צווי המקום ולא ידעו אנה ילכו עד שהגיעו לים אוקיינוס (רגבים יגיחום) והיו מושכים את הגרורות של אוקיינוס אך היה גבוה הים מכל העולם והיה מסוכן להציף העולם מה עשה הקב"ה (רתק חול לתהום) עשה לו רתוקות והשלשלאות כאלו הוא מסגר כמ"ש כי שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו ויתגעשו והמו גליו ולא יעברנהו (ירמיה ה' כב) עשה חול גבול להיות תהום אל (עינות תהום) שלא יעברו על ספתו (שוה ארקו) כשהשוה הקב"ה ותיקן הארץ שוה אז (שפר מתקן) תקן לים תיק שלא יצא ממנו והוא החול (שב בהנתקו) כשגלי הים נתקים וסטורים לפסוף כל העולם כולו כשמגיעים למקום החול הם שבים וכל זה הוא (בשומו לים חוקו) כי שם את החול גבול לים חק עולם לא יעברנהו (הרא"ב"ן)

וועלט איז געווארן באשאפן ל' שת מיט מיר האט ער גיהאלטן איין עצה צוא פריאן זיך מיט פרייד נאך איידער ער האט גימאכט דיא עקין פון דער וועלט מצותי הקב"ה האט גיזאגט איך האב דיא וועלט באשאפן דאס מיינע מצות זאלין מקבל זיין דיא וואס זייא זיינען אין מיין גורל אונ ווען ניט האט ער ניט גיוואלט קענען דאס באהעפטונג פון דער וועלט אונ אדם הראשון נוי דאס שיינקייט פון דער תורה וואס זיא הייבט זיך אן מיט איין בי"ת אונ לאזט זיך אויש מיט אלמ"ד טרעפט דאס אן צווייא אונ דרייסיג דאס זיינען אירע זיסע שמעקן מיט מיר האט ער דער לייכט צוא דיא תלמידי חכמים וואס רידין אין דער תורה איידער ער האט אן גיבריאט דיא הימל ספונות פאר באהאלטנע זאכין האט ער מיר געוויזן אין זיין סוד האט ער מיך גירופין איך בין געווען איין אונטער לעהנונג צוא זיין הערשאפט אז צדיקים וועלין מקיים זיין דיא תורה עצתי מיט מיין עצה האט ער גיטראכט וויא אזוא דיא וועלט זאל זיך פירין אז ער האט אן גיבונדין מיט אצירקיל דעם ים ער זאל ניט ארויס גיין חוץ לגבול בין איך שוין געווארן באשאפין פצומה דיא ערד איז גישפאלטן צוא האבין שטורעמען וויא מיט קעלט אונ היץ אזוי אויף דיא בערג האט גאט גימאכט דארטין וואו איין גרויסער תהום איז איין גרויסער בארג וואו קלענער איז א קלענערער בארג כדי עס זאל ניט פאר פלייצין דיא וועלט צופיה דיא תורה זעהט פון ווייטין דיא תלמידי חכמים וועלין זיך דער מייען אין דיא רייד פון דער תורה מיינע טריט זיינען ניט גיוועזן איינג מפורש צו זיין די תורה נאך איידער ער האט גישטארקט דיא הימלען קבועים ער האט דעם הימיל קובע גיוועזן ער זאל זיך ניט רירין אין זייער פינצטערנעש צו לייכטין זייער פאר גליווערקייט צו שטארקין בין איך שוין אויבן גיוועזן מיט שטארקייט רגועים דאס וואסער האבין גישטורעמט מיט אברומונג דיא טיפענעש פון דער ערד וואס גאט האט גימאכט טוט ציהען די וואסער אין ים ער האט ארום גירינגילט דעם ים מיט זאמד כדי ער זאל ניט פאר פלייצין דיא וועלט שוה ער האט גלייך גימאכט זיין ערד ער האט רעכט פארטיג גימאכט זיין זיסקייט כלומר איטליכער פיש האט איין באזונדערין טעם אז דער ים הויבט זיך אויף ארויס צו גיין אונ דער זעהט דעם גבול קערט ער זיך אום חבל אז ער האט גירוגט פעסטיגט דיא וועלט האט ער איין עצה גיהאלטן מיט דר תורה איידר

יוצר ליום ראשון של שבועות

לְיָם חָקוּ: תֵּבֵל בְּשַׁכְלְלוֹ · תּוּשִׁיָּה שַׁת שִׂכְלוֹ · תְּכוּנִים קֶדֶם מִלֵּא · וּמַיִם לֹא: שָׁתוֹת חִבְּרוּ · מְלוֹאָם הִגְבִּרוּ · עֲבוֹדָתוֹ יִגְבְּרוּ · וּפִיו לֹא יַעֲבוֹרוּ: חזן וְעַל נֶאֱמְנֵי אֶרֶץ · בְּרִיָּתוֹ הִתֶּרֶץ · צִדְקָם חָשׂוּךְ קֶרֶץ · בְּחָקוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ:

מיוסד על כל' פסוקים שבמשלי ה' פ' ל' ול"ת וכל חרוז מתחיל בפיכה מהפסוקים הנ"ל ואחרי סיומם חתום שם המחבר שמעון בר יצחק חזק:

חזן וָאֶהְיֶה שְׁכוּנָה — ק"ה בְּחֶבְיוֹן עוֹז אַרְמוֹן:
חזן אֶצְלוֹ מְיוּחֶדֶת — ק"ה בְּתוֹךְ גְּנָזָיו לְטָמוֹן:
חזן אָמוֹן עֲמוּסָה — ק"ה מְלוּיִ מִצְוֹת כְּרִמּוֹן:
חזן וָאֶהְיֶה וְעוּדָה — ק"ה לְנִינֵי פִּצֵּל לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן:

שַׁעֲשׁוּעִים נַחֲלִיאֵל מַתָּנָה מִמִּדְבָּר לְזִמּוּן · יוֹם בָּאוּ לְסִינַי נוֹחֲלֵי דַּת אָמוֹן · יוֹם רָדוּ מַלְאֲכֵי צְבָאוֹת בְּהָמוֹן · מְשַׂחֶקֶת יְדִידוּת עַל נִשְׁמַעַת כְּפַעֲמוֹן · לְפָנָיו צָנוּ מְלָכִים בְּפֶרֶשׂ בָּהּ תַּשְׁלֵג בְּצַלְמוֹן · בְּכָל עֵת חָשְׁבוּ מוּשַׁר מוֹאָב וְעַמּוֹן · מְשַׂחֶקֶת קִלְקְלוּן פָּארָן וּבוּז וְאַדְמוֹן · בְּתֵבֵל חֲמוּדוֹנֵי קִבְּלוּנִי הוֹלְכֵי יְלֵל יְשִׁימוֹן · אַרְצוֹ זָרַח אוֹרִי וְנָדַף רֵיחִי כְּאַפַּרְסְמוֹן · וְשַׁעֲשׁוּעֵי קָדְשׁוֹ

(תבל בשכללו) כאשר היה משכלל ומיכל הארץ אז (תושיה שת שכלו) שם את התורה הנקראת תושיה להיות שכלו ועצתו (תכונים קדם מלא) עד שלא היו מתוקנים בריאת העולם במלואם (ומים) עדיין לא היו בעולם אני התורה הייתי וסיכלל בי הקב"ה לבראות עולמו (שתות חברו) יסודות הארץ כשחברו ביחד (מלואם הגברו) והבריות וכל צרכי העולם כאשר הוגברו להיות (עבודתו יוגברו ופיו לא יעבורו) שבכולן נאמר ויהי כן ולא עברו על צוויו (ועל נאמני ארץ בריתו התרץ) ועל זכות הצדיקים יסד בריאת העולם ועליהם הוא עומד במישור ושתה בקשתו מאתך ית"ש בזכות (צדקם) צדקת הצדיקים (חשוך קרץ) תחשוך ותמנע ממנו הריגה שחושבים העובדי כוכבים להרוג אותנו כי (בחוקו מוסדי ארץ) הצדיקים היו סבה שבזכותם חקקת מוסדי הארץ:
התורה משבחת ומהללת א"ע ואומרת (ואהיה שכונה בחביון עוז ארמון) במחבא של היכל כבודו בשמי השמים המכוסים והנעלמים (אצלו מיוחדת בתוך גנזיו לטמון) הייתי ביחידות בסגולת גנזיו וממונה באוצרותיו (ואהיה אצלו אמון) שגדלני עד שקבלו אותי (עמוסה) ישראל העמוסים מני בטן ואשר הם (מלוי מצות כרמון) (ואהיה ועודה) והייתי מזומנת (לניני) לבני יעקב שנאמר עליו (פצל לח ולוז וערמון): ואני הייתי (שעשועים) להקב"ה (נחליאל) ונחלת האל נתן אותי (מתנה) לישראל (ממדבר לזמון) כדי שתהא מזומנת לכל כמדבר שהוא הפקר לכל ולא תיכף שבאו למדבר אלא באותו יום באו לסיני אז היו (נוחלי דת אמון) התורה שנקראת אמון (יום רדו מלאכי צבאות בהמון) ביום שירדו ב' פעמים ס' רבוא מלאכי צבאות על המון ישראל ושמו ב' כתרים על ראש כל אחד ואחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע (משחקת ידידות) התורה שנקראת ידידות היא משחקת ושמחה (על נשמעת כפעמון) על שנשמעה כשאמרו ישראל נעשה ונשמע כפעמון המקשקש ונשמע למרחוק (לפניו צנו מלכים בפרש בה תשלג בצלמון) כשהיתה הקדוש ב"ה את התורה לישראל שבזכותה יגאלו מן הגיהנם שהוא אש ושלג וצלמות אז עמדו מלכי אומות לפני הקב"ה בא לו לעמון ומואב אמרו לו התורה מה כתיב בה אמר להם לא תנאף אמרו לו לא נקבל אותה שהרי כולנו מניאוף יצאנו בא לו לשעיר אמר לפניו רבונו ש"ע מה כתיב בתורתך אמר לא תרצח אמרו לו היאך נקבל תורתך ויצחק בירך את עשו ועל חרבך תחיה בא לו לישמעאל אמר לפניו רבונו ש"ע מה כתיב בתורתך אמר להם לא תגנוב ולא תגזול אמרו לו זו היא אומנות שלנו שנאמר ידו בכל ויד כל בו בא לו לישראל והם קבלוה (הרמב"ן) (בכל עת חשבו מיושר מואב ועמון) היו מונעים את עצמן מואב ועמון מלקבל עליהם אף היושר של שבע מצות שנצטוו בני נח (משחקת קלקלון פארן ובוז ואדמון) התורה אומרת משחקת אני בחרפה ובוז וקלון של ישמעאל היושב במדבר פארן ועשו שנקרא אדמוני ולא מצאתי מי שחמד אותי (בתבל) בכל הארץ כישראל אשר (חמדוני קבלוני) חמדו וקבלו אותי (הולכי ילל ישימון) ישראל שהלכו במדבר ילל ישימון על (ארצו זרח אורי) בשעה שקבלו ישראל התורה היתה זורחת אורה של ז' ימי בראשית (ונדף ריחי כאפרסמון) שהוא השמן הטוב

שלם כמו ויצא עליהם שגל (ע"א ג ח) (בשכללו) ל' יסוד כמו רב נגד ושכלליה (עזרא ה יא) ופרש"י גמר אותו ויסד אותו (תושיה) הוא' לתורה ע"ש שמתשת כחו של אדם (תכונים) ל' תיקון כמו ומים תכן במדה (איוב כח כה) ומתרגמינן ומיא אתקן (שתות) יסודות כמו כי השתות יהרסון (תהלים יא ג) (מלואם) ענייני צרכי העולם מלאון ומלאו את הארץ (נאמני ארץ) תואר לצדיקים ע"ש עיני בנאמני ארץ (תהלים קא ו) (התרץ) ל' מישור כי תרגום של מישור מישרים (חשוך) ל' מניעה כמו גם מזדים חשוך עבדך (שם יט יד) (קרץ) ל' כריתה והרוג כמו קרץ מצפון (ירמיה מו כ): (בחביון עוז) ע"ש ושם חביון עוזו (חבקוק ג ד) ופרש"י עוז שהיה חבוי וטמון בסתר עליון (ארמון) היכל (מיוחדת) ל' יחידות (ואהיה אצלו אמון) ל"ש (משלי ח ל) פירוש גדלני כאומן (עמוסה) תואר לישראל ע"ש העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (ועודה) ל' זמון מל' אשר אועד (שמות ל ו) (לניני) ל' בנים כמו ניני ונכדי (בראשית כא כג) (פצל לח ט') תואר ליעקב (שעשועים) ע"ש שעשועים יום יום (משלי ח) (נחליאל ממדבר מתנה) ע"ש וממדבר מתנה וממתנה נחליאל (במדבר כא יח יט) (רדו) כמו ירדו (ידידות) תואר לתורה ע"ש כי לאהבת ישראל נתנה להם (מעל"ד) (כפעמון) רומז לישראל (צנו) ל' עמידה מל' ויצגו (בפרש) ל' פירוש (ילל ישימון) תואר למדבר ע"ש ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון (דברים לב י) (כאפרסמון) הוא שמן טוב (ושעשועי) תואר לישראל ע"ש ויגוס לפני פרעה (בראשית מח ב) (כפרש) ל' פירוש

דיא וועלט איז פול גיוועזן מיט באשעפעניש אונ קיין וואסערין זיינען נאך ניט גיוועזן שתות דיא וועלט איז באהעפט גיווארין אונ דאס דער פילונג האט זיך גישטארקט אונ טוען ניט איבער פארין זיינע רייד אונ אין זיין דינסט טוען זייא זיך שטארקין אין דעם זכות פון דיא בגלייבטע אבות האט ער באווילינט דיא באשעפעניש פון דער וועלט צדקם מיט זייער זכות זאלסטו פאר מיידין פון פאר שניידונג ווארום אין זייער זכות איז דיא וועלט באשאפין גיווארין:

ואהיה שכונה אונ איך האב גירועט אין זיין פאר בארגענעם אונ שטארקין פאליץ אצלו ביוא אים בין איך גיוועזן גיאיינציגט צו באהאלטין אין זיינע פאר בארגינע אוצרות אמון דיא תורה איז ביוא אים גיהאלטין גיווארין ביז דיא ישראל וואס זיינען פול מיט מצות האבין זייא מקבל גיוועזן ואהיה איך בין מקודש גיווארין צו דיא קינדער פון יעקב וואס ער האט גישיילט פייכטע שטעקין פון בערקין אונ קעסטין האלץ:

שעשועים נחליאל דיא תורה וואס גאט איז זיך מיט איר משתעשע האט ער זיא גימאכט ירשנן צו דיא ישראל פון דר מדבר האט ער זיא אן גיגרייט ווער עס וויל קאן זיא לערנען דעם טאג אז דיא ישראל זיינען גיקומען צום בארג סיני צוא ירשנן דיא תורה יום רדו דעם טאג האבין דיא מלאכים גינידערט מיט ברומטנג משחקת דיא גליבטע ישראל האבין זיך גיפרייט מיט דער תורה וואס זיא איז גיהערט גיווארין וויא אגלאק לפניו פאר אים זיינען גישטאנן מלאכים אז ער האט באשייד דיא תורה וואש זיא מאכט קיל דאש גיהנם בכל אלע צייט האבין זיך פאר מיטין עמון ומואב אונ האבין ניט גיוואלט מקבל זיין דיא תורה משחקת דיא תורה האט גילאכט אויף דעם וואס ישמעאל אונ בוז אונ אדמון האבין איר ניט גיוואלט מקבל זיין בתבל דיא ישראל וואש זיינען גיגאנגען אין דער פינצטערער מדבר האבין זייא מיך מקבל גיוועזן ארצו זיין לאנד ארץ ישראל האט גישיינט מיט דער ליכט פון ששת ימי בראשית אונ האט גישמעקט מיט אלערלייא

לד שבשועים (ירמיה מו כ) (תורב) הר סיני (וחרמון) הר הכרמל (ונדו) ענין נע ונד וסעעו שכלו ממקומם וחזרו למקומם (ישימון) כמ"ן שמאל אב' ולקימם סיני עליו (כראים אד כב) (בני מעלה) תואר למלאכים (מוראו יעריצון)

חורב ונדו תבור וחרמון : חין את אלוה קדשה וכבוד כל ישימון · בני מעלה מוראו יעריצון ויעצימון · אדם נצח תהלתו יקדישון וירוממון :

(ושבשועי קדשו תורב) וישראל לדי שבשועים שלו קדשו את הר תורב אף שהיה הר נמוך (ונדו תבור וחרמון) באו הר תבור מאספמיא והר הכרמל שהוא הר חרמון בא מן הים וכל אחד אמר

ועם"ש שלא מרלכם וכוא מעריצכם (ישעיה ח יג) (יעריצון ויעצימון) יעמו לו כתוב והתעצמות (אדם) כמו בני האדם : עלי יתן הקב"ה התורה וכשראו שנתקדש ההר וירד הקב"ה על הר סיני מיד נדו וחזרו כל אחד למקומו (את אלוה קדושה וכבוד כל ישימון) כל הברואים ישימון קדושה וכבוד לאלוה ;המלאכים שהם (בני מעלה מוראו יעריצון ויעצימון) לפי שהם קרובים אל המקיף והם שכלים נבדלים לכך הם יכולים להעריץ ולהעצים בחוזק ביותר מורא האל אבל בני האדם הרחוקים מהמקיף ויש להם מסך החומר המבדיל ושכל שלהם קטן מאד מהשיג הדברים על אמיתתן ולכן (אדם נצח תהלתו יקדישון וירוממון) כי אינם יודעים רק לומר קדוש ורם הוא :

המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית: מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך: המלך המרומם לבדו מאז המשבח והמפואר והמתנשא מימות עולם : אלהי עולם ברחמיך הרבים רחם עלינו · אדון עזנו צור משגבנו מגן ישענו משגב בעדנו: אל ברוך גדול דעה הכין ופעל זהרי חמה טוב יצר כבוד לשמו מאורות נתן סביבות עזו פנות צבאיו קדושים רוממי שדי תמיד מספרים כבוד אל וקדשתו : תתברך יהוה אלהינו על שבח מעשה ידיך ועל מאורי אור שעשית יפארוך סלה: תתברך צורנו מלכנו וגאלנו בורא קדושים ישתבח שמך לעד מלכנו יוצר משרתים ואשר משרתיו כלם עומדים ברום עולם ומשמיעים ביראה יחד בקול דברי אלהים חיים ומלך עולם : כלם אהובים כלם ברורים כלם גבורים וכלם עשים באימה וביראה רצון קונם · וכלם פותחים את פיהם בקדשה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכים ומשבחים ומפארים ומעריצים ומקדישים וממליכים : את שם האל המלך הגדול הגבור והנורא קדוש הוא : וכלם מקבלים עליהם עול מלכות שמים זה מזה · ונותנים רשות זה לזה להקדיש ליוצרם בנחת רוח בשפה ברורה ובנעימה · קדושה כלם כאחד עונים ואומרים ביראה : קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו :

ברקמי שיר) שיר מיוסד ומעוטר בחרוזים כאלו מרוקם (ומתואר) גם הוא ל' עיטור ושיבוח כמו ותאר הגבול (יהושע טו ט) (בהוד והדר) עה"כ הוד והדר לבשת (תהלים קד א) (בעטרת גאות) עה"כ ה' מלך גאות לבש (שם צג א) (מללו) ל' דבור (ששמו) שם בן ד' כמ"ש זה שמי לעולם (שמות ג טו) (וזכרו) הוא שם אדנות ואלהים כמ"ש וזה זכרי לדור דור (שם)(ומשרתיו) המלאכים (עבדיו) ישראל (והיכלו נחמד לו)עה"כ ובהיכלו כלו אומר כבוד (תהלים כט ט) (שמעיאל) ע"ש שממונה להשמיע תפלת ישראל לפני השם כן (ברון) ל' רנה

שם המחבר חתום בראשי החרוזים שמעון אלא שהקדים בראש כל חרוז תיבה אחת או שתים מפסוק ועתה בנים שמעו לי וגו' (משלי ח' פ' ל"ב) :

ועתה בנים שירו למלך בתפארת מפואר · ברקמי שיר מעטף ומעטר ומתואר · בהוד והדר ושבח מבואר · בעטרת גאות וכתר נורא יתפאר : שמעו לי מללו · עזוז נורא פלאי גדלו : ששמו ערב לו · וזכרו נעים להללו · והיכלו נחמד לו · וכבודו נהדר לו · והודו נאה לו · ומשרתיו מנעימים לו : ואשרי עבדיו המשמיעים בקול שבחו · כי ערבים לפניו ומקבלים נכחו · שמעיאל השר משמיעם בכחו · לשתק המון מעלה ברון בני אזרחו :

(ועתה) ישראל הנקראים (בנים) (שירו למלך) אשר הוא (בתפארת מפואר ברקמי שיר) בציורי שירים הוא (מעוטף ומעוטר ומתואר) כי סנדלפון מעטר את הקב"ה בתפלתן של ישראל שהוא עולה עטרה על ראשו ומתלבש הקב"ה (בהוד והדר ושבח מבואר) היינו שישראל משבחין אותו זה הוא לו למלבוש כמ"ש הוד והדר לבשת (בעטרת גאות וכתר נורא יתפאר) בעטרת גאות וכתר יתפאר אל נורא: (שמעו לי מללו) למלל לו ולספר לו (עוזו נורא פלאי גדלו) ששמו שם הוי"ה (ערב לו) ונאה לו כי שם הוי"ה מורה על הוויתו (וזכרו) שם אדנות ואלהים שניתן רשות לזכרו בשם זה הוא (נעים להללו) בשם זה (ומשרתיו) המלאכים מנעימים לו : (ואשרי ישראל (עבדיו כו' כי ערבים לפניו ומקבלים נכחו) שבחים של ישראל יותר ממלאכים כי (שמעיאל השר) מלאך הממונה להשמיע שבחות ותהלות של ישראל (משמיעם בכחו) מכריז להם למלאכים בכחו (לשתק המון מעלה) שלא יאמרו (ברון) רנה ושירה (בני אזרחו) בני אברהם הנקרא איתן האזרחי :

בשמים ושעשוע אונ אז דיא ישראל וואש פרייען זיך מיט דער תורה האבין מקדש גיוועזן דעם בארג סיני זיינן תבור וחרמון פאר וואגילט גיווארין אונ האבין גיזאגט לאז אויף אונז גינעבין ווערין דיא תורה את דאש האבין זייא גיטאן לכבוד דעם היילינגן גאט וואש אלע טוען אים אן כבוד : דיא אייבערשטע מלאכים טוען פאר אים שטארק מורא האבין אונ דיא ישראל טוען אים אייביג היילינין אונ דר הויכין : ועתה בנים אונ איצונד איר קינדער זינגט צוא גאט וואש ער איז איין מלכות אונ איז באשיינט מיט שוינקייט מיט דעם וואש דיא ישראל זאגין שירה ווערט צוא אים גיוועבט אמלבוש פון איטליכן וואָרט אונ מיט שוינקייט ווערט ער גיקריינט מיט דעם שוינקייט פון יודישע שבחים וואש זייא לויבין אים אזוא וויא עש שטייט אין תהלים קיד (הוד והדר לבשת) מיט אקרוין פון הערשאפט אונ פארכטיג טוט ער זיך בארימען שמעו לי הערט צוא זיינע רייד אונ טוט אייך פארכטין פאר זיין שרעקליך גרויסקייט דען זיין נאמען אונ זיין גידעכעניש איז זיס צוא לויבין אים אונ זיין היכל איז צוא אים גילוסטיג אונ זיין כבוד אונ זיין לויב איז צוא אים שיין אונ דיא משרתים זיינע מלאכים טוען צוא אים זאגין אזיסע שירה ואשרי אונ וואול איז צוא זיינע קנעכט דיא ישראל וואש מאכין הערין מיט איין קול זיין שבח דאש איז שמע ישראל

(דרכי ותוכי) ק דרכי ותוכ אלי (את קדושה למקרה אוירים) להא קדושה להקב"ה שמקרה אויר שמים (המשגב ומוכתר בכתרי כתרים) על ידי (פאר) שמותנים ישראל שהם בני מלכים ואל ידי (תהלה לברורים) תהלה שמותנים ישראל שברורים מכל האומות כי הקדוש ב"ה מתפאר ומתקשט בתפלתם: (ישמרו נכספים בחצרות מעט מקדשו) המתמדים לבא בחצרות בהכ"נ שהוא מקדש מעט ישמרו (בפחד ויראה להעריצו

דרכי ותוכי את קדשה למקרה אורים · המשגב
ומכתר בכתרי כתרים · פאר מלכים תהלה
לברורים · מפחדו יחילו איתנים וצורים :
חזן ישמרו נכספים בחצרות מעט מקדשו · בפחד ויראה
להעריצו ולהקדישו : אחר שתי תבורת
מזכירים שם קדשו · להודיע לכל כי הם זרע קדושו :

(ותוכי) תוכ אלי כדכתיב עם ז: ולרסי לי הכלפי יסמכו (ישעיה מג כא)(את) כמו לאת (למקרה אוירים) לשון המקרה במים עליותיו (תהלים קד ג)(מלכים) תואר לישראל שהם בני מלכים (לברורים) תואר לישראל הנבחרים (יחילו) ל' רתת ורעד (איתנים) חזקים ותקיפים (וצורים) כמנין לתוך יחידו הרים (חבקוק ג י) וכמנין והצורים נתצו ממנו (נחום א ו) (נכספים) ל' חמדה מלשון נכספה וגם כלתה נפשי (תהלים כד ג) (מעט מקדשו) תואר לבהכ"נ שהוא מקדש מעט :

ולהקדישו) להעריצו ולהקדישו ביראה ופחד ותביבים ישראל יותר ממלאכי השרת כי שמלאכים מזכירים את השם אחר שלש תיבות קדוש קדוש קדוש וישראל (אחר שתי תיבות) על שמע ישראל (מזכירים שם קדשו) מזכירים את שם הוי"ה וכל זה (להודיע לכל כי הם זרע קדושו :

והחיות ישוררו וכרובים יפארו ושרפים ירנו ואראלים יברכו פני כל חיה ואופן וכרוב לעמת שרפים לעמתם משבחים ואומרים: ברוך כבוד יהוה ממקומו : לאל ברוך נעימות יתנו למלך אל חי וקים זמרות יאמרו ותשבחות ישמיעו · כי הוא לבדו פועל גבורות עשה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות מצמיח ישועות בורא רפואות נורא תהלות אדון הנפלאות · המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית : כאמור לעשה אורים גדולים כי לעולם חסדו : אור חדש על ציון תאיר ונזכה כלנו מהרה לאורו : ברוך אתה יהוה יוצר המאורות :

אהבה רבה אהבתנו יהוה אלהינו חמלה גדולה ויתרה חמלת עלינו: אבינו מלכנו בעבור אבותינו שבטחו בך ותלמדם חקי חיים כן תחננו ותלמדנו: אבינו האב הרחמן המרחם רחם עלינו ותן בלבנו להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה: והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך ולא נבוש לעולם ועד · כי בשם קדשך הגדול והנורא בטחנו נגילה ונשמחה בישועתך: והביאנו לשלום מארבע כנפות הארץ ותוליכנו קוממיות לארצנו · כי אל פועל ישועות אתה · ובנו בחרת מכל עם ולשון · וקרבתנו לשמך הגדול סלה באמת · להודות לך וליחדך באהבה: ברוך אתה יהוה הבוחר בעמו ישראל באהבה :

קריאת שמע תמצא לעיל

אמת ויציב ונכון וקים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים ונורא ואדיר : ומתקן ומקבל וטוב ויפה הדבר הזה עלינו לעולם ועד : אמת אלהי עולם מלכנו צור יעקב מגן ישענו לדור ודור הוא קים ושמו קים וכסאו נכון ומלכותו ואמונתו לעד קימת : ודבריו חיים וקימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים · על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות זרע ישראל עבדיך : על הראשונים ועל האחרונים לעולם ועד חוק ולא יעבור · אמת שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד · אתה הוא מלכנו מלך אבותינו אתה · למען שמך מהר לגאלנו כגאלת את אבותינו · אמת מעולם שמך הגדול עלינו נקרא באהבה אין אלהים זולתך :

הם המחבר שמעון בר יצחק חזק ואמץ תמוס כרלשי החרוזות · אלא שסקדים כרלשי כל חרוז ראשי הכתובים מעשרת הדברים וכל חרוז מסיים על לשון הכתוב מפסוקי שמעו מוסר וגו' (שבמשלי סי' ח' ומ') וכוונת הסימן להזכיר עשרת הדברות וקבלת פירושו ועכשו של לא תעשה · ושכרו של עשה · וגו עשרה כפים · וכל בית יש בו ג' חרוזים :

(אנכי שמעת) כשהשמעת דבור אנכי ה' אלהיך (ונתאימו) נתיירלו כל כלי עולם וכן אמרת (קבלו מלכותי ולא תאשמו) ולא תתחרשו לאמר אשמנו כי קבלנו מלכותך (לא יהיה מקויכם זר) לא יהיה תוחלתכם לאל זר (ותרעו) כי תעשו לעצמכם רע בזה

אנכי שמעת ונתאימו · קבלו מלכותי ולא תאשמו ·
שמעו מוסר וחכמו : לא יהיה מקויכם זר ותרעו ·

(ולא תאשמו) דוגמת ולא יאשמו כל החוסים בו (תהלים לד כג) ופרש"י ולא יתחרטו נומר אשמנו שחסינו בו עכ"ל

ווארום זייא זיינען ליב פאר אים אונ ער איז מקבל זייער תפלה שמעיאל דער מלאך איז אממונה צוא מאכין הערין מיט זיין כח דיא תפלות ישראל אונ מאכט שווייגין דאש ברומונג פון דיא מלאכים אז עש זיינען דיא קינדער פון אברהם דורכי מיין סדר גיהער צוא זיין אונ איין רוב איז אויף מיר מטל איך זאל געבין היילקייט צוא גאט וואס ער האט גיבעלקט דיא וועלט אין דער לופטין ער איז גישטארקט אונ גיקריינט מיט דיא תפלות צדיקים וואש זייא קריינגען אים אונ דאש איז אקרוין צוא דיא צדיקים וואש ווערין אן גירופין בני מלכים אונ איין לויב צוא זייא וואש זייא זיינען אויס גיקליבין · פון זיין פארכט טוען ציטערין אלע שטארקע ישסרו דיא ישראל טוען ווארטין אונ גילוסטין צוא גיין אין שול וואש ווערט אן גירופין מקדש מעט צוא לויבין אונ צו היילינין אים מיט פארכט אחר נאך דיא צווייא ווערטר שמע ישראל טוען זייא דער מאנען נאטס נאמען להודיע אז אלע זאלין וויסין אז זייא זיינען זיינע היילינע קינדער :

אנכי שמעת אז דיא ישראל האבין דער הערט דאש ווארט אנכי זיינען זייא כער שראקין גיווארין האט זייא גאט גיזאגט זייט מקבל

(ומפרשו) ר' ביטול כמו ותפרעו כל עלתי (משלי א כה) (רשף נתלת אש · כמו · ויצא רשף לרגליו (חבקוק ג ה) ויש בו ג' משמעיות כמבואר בפיוט של סוכות (כיווני) לשון כויה ומכות אש (מרחיקה) המרחיק ממנה (עדני) לשון עדן (ויפק) ל' מסירות כמו המאמין לא יחיש (ישעיה כח טז) (כל משנאי) כמ"ש שש הנה שנא ה' וגו' לשון שקר וגו' יפיח כזבים עד שקר (משלי ו יט) כי הם כופרים בה' היודע נסתרות (תעודה) תואר לתורה עפ"ש צור תעודה חתום תורה בלמודי (ישעיה ח טז) (חכמות) תואר לתורה עפ"ש אני חכמה שכנתי ערמה (משלי ח יב) (שבעה) ל' משבע וקאי על התורה (בנזרה) כנזר של תורה (צורך) תואר לשקוד כבוד שלה :

וּמֵעֲבוֹדָתִי כָּל תִּגְרְעוּ · וְאַל תִּפְרָעוּ : לֹא תִשָּׂא · עוֹנֶשׁ לְחַלְלִי · וְתִנָּצֵל מִמַּכְאוֹב וּמֵחֳלִי · אַשְׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ לִי : זָכוֹר וְשָׁמוֹר אֶת יוֹם · וְתִמְצָא כוֹפֶר וּפִדְיוֹם · לִשְׁקוֹד עַל דַּלְתוֹתַי יוֹם יוֹם : כַּבֵּד נָא הוֹרֶיךָ בְּמִבְטַחִי · וְתַאֲרִיךְ יָמִים וְתִהְיֶה חַי · לִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת פְּתָחַי : לֹא תִרְצָח · בְּנֶפֶשׁ מֵחַיִּים · וִיהִי חֶלְקְךָ בַּחַיִּים · כִּי מוֹצְאִי מָצָא חַיִּים : לֹא תִנְאָף · רֶשֶׁף כְּוִיוֹנִי מַרְחִיקָהּ · יִשְׂבַּע עֲדָנַי וְיָפֵק רָצוֹן מֵיְיָ : לֹא תִגְנוֹב · יְגִיעַ אִישׁ לְאִישׁוֹ · כִּי עֲמָלוֹ לָרִיק יָחִישׁוֹ · וְחוֹטְאִי חוֹמֵס נַפְשׁוֹ : לֹא תַעֲנֶה · צֶדֶק לְעַוֵּת · מַלְשִׁינִי יִירַשׁ צַלְמָוֶת · כָּל מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת : לֹא תַחְמוֹד · חֲפָצִים הִרְבֵּיתָהּ · תְּעוּדָה קֶשֶׁר אַהֲבָתָהּ · חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ · וְכָל קִנְיָנֶיךָ שִׂבְעָהּ · יְקַר מְאֹד טִבְעָהּ · חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה : חזן חֲזַק וֶאֱמַץ בִּנְזָרָהּ · בְּיִרְאַת צוּרְךָ לְהִתְאַזְּרָה · וְהוּא יִהְיֶה לְךָ לְעֶזְרָה :

(ומעבודתי כל תגרעו) כמ"ש ולא תגרעו ממנו (ואל תפרעו) ולא תבטלו מעבודתי (לא תשא עונש לחללי) לא תשא עליך עונש של חילול השם כי הנשבע לשוא הוא מחלל השם (ותנצל ממכאוב ומחלי) של כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא (זכור ושמור את יום) זכרהו בקדוש ושמרהו במלאכה (ותמצא כופר ופדיום) וגאולה לגוף ותזכה (לשקוד על דלתותי) בהמ"ק (יום יום) (כבד נא הוריך במבטחי) שהבטחתיך למען יאריכון ימיך על האדמה (ותאריך ימים ותהיה חי) שם ותוכל לשמור שם את (מזוזות פתחי) ולעבוד עבודתי (לא תרצח בנפש מחיים) כל נפש מכל החיים בין ישראל בין נכרי (ויהיה חלקך בחיים) אבל אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם (לא תנאף) כי הוא (רשף כויוני) רשפי אש ומכות אש עד אבדון תאכל כמ"ש היחתה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה כן הבא אל אשת רעהו

(מרחיקו) כל המרחיק עלמו מן המנאפת (ישבע עדני) של גן עדן (ויפק רצון מה') שנוטל שכר כאלו עשה מצוה (לא תגנוב) יגיע של טוב איש אשר ראוי לאישו ולבעליו כי הוא האיש אשר יגע בקנינו (כי עמלו) כי העמל של חבירו (לריק יחישו) לריק יחיש ויתענג בו הגונב כי לא יקום בידו (וחוטאי חומס נפשו) והחוטא גוזל גם את אשר לנכשו כי אף מה שיש לו כבר בהיתר גם הוא יאבד ממנו ויכלה (לא תענה צדק לעות) לא תעיד לעוות הצדק (מלשני) וגם המלשין הוא בכלל לא תענה לכן (יירש צלמות כל משנאי) בין המלשין בין עד שקר (אהבו מות · לא תחמוד) (כי חפצים הרביתה) כבר הרבית לך חפצים ולא תחמוד יותר כי אין לדבר סוף כי החומד לא ישבע לעולם רק חמדת התורה שנקראת (תעודה קשר אהבתה) תקשור אהבתה על לבך תמיד כי חכמות התורה (בנתה ביתה) בנתה העולם ולכן היא עקרית (וכל קניניך) על כל הקינינים קנה חכמה (שבעה) ממנה כי היא תשביע אותך יותר מכל הקנינים (יקר מאד טבעה) מטבע של תורה היא יקרה מאד (חצבה עמודיה שבעה) שבעה ספרים בתורה כדאיתא במסכת שבת (דף קטז) (חזק ואמץ בנזרה) במר של תורה ותזכה (ביראת צורך להתאזרה) לדבק ביראת הקדוש ב"ה כאזור במתני האיש :

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר : בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ : אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ : אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם : אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ · מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהֹוָה אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ : כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר : עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם : רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים

מיין קינינרייך ווערט איר ניט זינדיגין הערט צוא שטראף ווערט איר דיין קלוג אונ האפט ניט צוא אפרעמדין גאט ווארום איר ווערט זיך שלעכט מאכין אונ פון מיין דינסט זאלט איר ניט מינערין אונ קלינגט אונ זאלט ניט פאר שטערין דיא תורה לא תשא זאלסט ניט שווערין פאלש צוא פאר שוועכין מיך ווערסטו ניצול ווערין פון קריינק אונ ווייטאג וואול דעם מענטשין וואש הארכט מיך צו זכור ושמור זאלסט גידיינקען אונ היטן שבת ווערט פאר געבין ווערין דיינע זינד אונ ווערסט אויס גילייזט ווערין אונ ווערסט זוכה זיין צוא זיין אין בית המקדש כבד נא האלט ערלאך דיין פאטער אונ מוטער מיט דעם וואס איך האב דיר מבטיח גיוועזן (למען יאריכון ימיך) ווערסטו לאנג לעבין צוא היטן דיא מזוזות פון דיא טירן פון דיא בתי מדרשים לא תרצח דוא זאלסט ניט הרגנן קיין לעבעדיגן מענטשין ווערסטו האבין אין חלק לעולם הבא איך דיא וואש גיפינגען דיא תורה דיא גיפינגען דאש איביגע לעבין לא תנאף דוא זאלסט ניט מנאף זיין כדי דוא זאלסט ניט פאר ברענט ווערין אין גיהנם דער וואש טוט זיך דער ווייטערין פון ניאוף ווערט זיין זאט לעולם הבא אונ ווערט אויס ציהען גאר זיין ווילין פון גאט לא תגנב איינער ביא דעם אנדערין זאל ניט גנבנן ווארום ער טוט זיך מידן צוא שטראף אונ פאר דארבעניש אונ דר זינדיגער טוט רויבין זיין איינגנעם נפש לא תענה זאלסט ניט זאגין קיין פאלשע עדות צוא פאר קריסען דעם משפט דער וואס זאגט שקר ווערט ירשנן דאש גיהנם אונ דיא וואס האבין פיינט דיא תורה האבין ליב דעם טויט לא תחמוד מען טאר ניט גילוסטין אלערלייא כלים האט די תורה מרבה גיוועזן תעודה אבער דיא תורה זאלסטו אן בינדן איר ליבשאפט אין דיר דען מיט דער חכמה פון דער תורה איז גיבויעט גיווארין דיא וועלט דיא תורה וועט זאט מאכין אלע דיינע קנינים יקר דיא טבע פון דער תורה איז זייער טייער זיא איז גיהויעט מיט זיבן ספרים חזק שטארק דיך מיט דער קרוין פון דער תורה ביראת ד' זאלסט דיך שטארקין אין גאטס פארכט וועט ער דיר העלפין :

ופודה ענוים ועוזר דלים ועונה לעמו בעת שועם אליו : תהלות לאל עליון ברוך הוא ומבורך · משה ובני ישראל לך ענו שירה בשמחה רבה ואמרו כלם : מי כמכה באלם יהוה מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא : שירה חדשה שבחו גאולים לשמך על שפת הים יחד כלם הודו והמליכו ואמרו : יהוה ימלך לעלם ועד : צור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדה כנאמך יהודה וישראל · גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל : ברוך אתה יהוה גאל ישראל : שמונה עשרה תפלה לעיל

תפלה לשליח צבור בקול

אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך :

ברוך אתה יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב · האל הגדול הגבור והנורא אל עליון גומל חסדים טובים וקונה הכל וזוכר חסדי אבות ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה : מלך עוזר ומושיע ומגן : מסוד חכמים ונבונים · ומלמד דעת מבינים · אפתחה פי בשיר ורננים · להודות ולהלל פני שוכן מעונים :

מוסף ע"פ א"ב עד ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון וכו'

ארץ מטה ורעשה · בסהר שלישי התגעשה · גריה חיתם נרעשה · דוד בשורה ותתרעשה : הוד אפדנו נטה · ועל גבנון אותו הטה · זה סיני גאות עטה · חידתו כבעל אברה הועטה : טוהר צוף שלישי · ישרים הרגיל לפלשי : חזן כתב שלישים שלשי · לעת געה בחודש השלישי :

קהל גורלי תמוך לגונני · פן באתי לגני : חזן עזרי ומגני · במגנו לגונני : ברוך אתה יהוה מגן אברהם :

מטה לוי

(ארץ מטה ורעשה) הארץ התמוטטה ורעשה (בסהר שלישי) בנתינת התורה בחדש השלישי (התגעשה·גריה) דרי הארץ (חיתם נרעשה) שירתו שלא יחזור העולם לתוהו ובוהו (דוד בשורה) כשראתה הארץ את השם יתברך דודה (ותתרעשה · הוד אפדנו) פאר השמים שהם היכלו (נטה·ועל גבנון אותו הטה) שהרכין השמים עליונים ותחתונים והניחם על הר סיני (זה סיני) אף שהוא נמוך מכל ההרים (גאות עטה) לבש גאות כי שכן עליו כבוד ה' לפי שהתורה שהיא (חידתו) של הקב"ה (כבעל אברה הועטה) שהיתה אז כמעוטפת על אברתו וזרועו של הקב"ה נתונה עליו (טוהר צוף שלישי) משה שהיה גופו טהור והיה צופה בנבואה והיה סרסור ושליש בין הקב"ה לישראל (ישרים הרגיל לפלשי) הרגיל את ישראל הישרים לגלות להם (כתב שלישים שלשי) התורה שהיא משולשת לעם משולש (לעת געה) כאשר הגיע העת (בחודש השלישי) אז (גורלי תמוך) במתן תורה (לגונני) להגן עלי ממלאכי חבלה (פן) ואמר (באתי לגני) ועתה בקשתנו כשם שהיית (עזרי ומגני במגנו) כמו כן (לגונני) גם כן לעתיד :

בית לוי

(בסהר) תרגום של ירח סיהרא (גריה) דריה מל' אשר גרו בה (שמות ו ד) (דוד) תואר להקב"ה ע"ש דודי לח ואדום (שה"ש ד) (בשורה) ל' הבטה מל' אשורנו (במדבר כג ט) (הוד) לשון פאר (אפדנו) ל' היכל ותואר לשמים (גבנון) תואר על הר סיני ע"ש הר אלהים הר בשן הר גבנונים (תהלים סח טז) (חידתו) תואר לתורה ע"ש שמדברת במשל וחידה או ע"ש שיש בה נגלה ונסתר (אברה) ל' כנף ותואר לזרוע של הקב"ה (הועטה) ל' עטיפה (טוהר) תואר למשה (צוף) ג"כ תואר למשה ע"ש שהיה נביא וצופה בתורה (שלישי) ג"כ תואר למשה ושהוא ל' שליש וסרסור (ישרים) תואר לישראל (הרגיל) ל' למוד מל' ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) ובל' רבותינו כמו מרגלא בפומיה ופניה כאן למד והביאם לידי הרגל בפיהם (לפלשי) לשון גלוי מל' מפלשי עב (איוב לז טז) ופרש"י ל' גלוי (כתב שלישים) תואר לתורה (שלשי) תואר לישראל (געה) כמו הגיע (לגונני) ל' הגנה מל' גנון והציל (פן) ל' פתיחה סה לדבר מל' ואנכי פניתי בי (הושע יא לב) :

אתה גבור לעולם אדני מחיה מתים אתה רב להושיע : מכלכל חיים בחסד מחיה מתים ברחמים רבים סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים ומקיים אמונתו לישני עפר · מי כמוך בעל גבורות ומי דומה לך מלך ממית ומחיה ומצמיח ישועה : ונאמן אתה להחיות מתים :

קהל מן ההר למעוניו · מהר וקרא לעניו · נקדש שבעה בעננוי נהגו לפענח לו עניניו · שר ונאמן כהושת

מטה לוי

(מן ההר למעוניו מיהר וקרא לעניו) הש"י קרא למשה הענו מן ההר סיבות למעוניו שהם חושך ענן וערפל (נקדש שבעה בעננוי) לאחר שנתקדש שבעה ימים בענן (נהגו לפענח לו עניניו) הוליך הקב"ה למשה לגלות לו עניני סתרי התורה (שר ונאמן כהושת לבית) כאשר הושת משה לשר ונאמן בית (שם ודן שלול טת

בית לוי

(למעוניו) שם חושך ענן וערפל (לעניו) תואר למשה (נהגו) הוליכו (לפענח) ל' גלוי מלשון צפנת פענח (בראשית מא מה) (עניניו) סתרי התורה (שר ונאמן) תואר למרע"ה על שם שהיה שר ומלך בישראל ונאמן כמו בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב ז)

ארץ מטה דיא ערד האט זיך גינייגט אונ גישטורעמט אין דריטין חודש סיון בשעת מתן תורה האט זיא גישטורימט אלע וואס וואוינן אויף דער וועלט האבין מיט זייער לעבין גישטורעמט אז זיי האבין דר זעהען דיא שכינה הוד דאש שיינקייט פון זיין פאליץ דאש איז דיא הימעל האט ער גינייגט אויף דעם בארג סיני דעם בארג סיני האט ער ארום גיוויקילט מיט הערשאפט אונ דיא תורה וואש זיא איז זיין רעטענעש האט ער מיט זיינע פליגלען איין גיהילט טוהר דער ריינער נביא משה וואס ער איז גיוועזן דער דריטער בייא זיין מוטער האט ער גיוואונט דיא תורה צוא דיא ישראל ער האט מיך גיטיילט אויף דרייא חלקים תורה נביאים כתובים אונ אז עס איז גיקומען דר דריטער חודש גורלי האט ער מיך אונטער גישפארט מיט מיין גורל דאש איז דיא תורה צוא באשיצין מיך אונ האט גירעט איך בין גיקומען אין מיין גארטין ער איז מיין הילף אונ מיין באשיצער אונ ער זאל מיך באשיצין מן ההר פון דעם בארג סיני האט ער גיאיילט אונ האט גירופן צוא משה רבינו ער זאל גיין אויף דעם הימל זיבן טעג האט ער זיך גיהייליגט אין דיא וואלקין אונ גאט האט אים גיפירט צוא אנטפלעקין אים זיינע ענינים שר ונאמן אז ער איז גימאכט גיווארין פאר איין שר ונאמן צוא זיין הויז האט ער זיך גיפרייט מיט דער

לַבַּיִת · שָׂשׂ וְרָץ שָׁלוּל נְוַת בַּיִת · עוֹדוֹ צָג בְּפְרוֹזְדוֹר הַבַּיִת · עֶלְיוֹנִים נָעֲלוּ בַּעֲדוֹ בַּיִת · פָּצוּ מָה אֱנוֹשׁ לְהִזָּכֵר בְּמַעְלָה · פְּאֵר מִבְטֶחָה לְהוֹרִיד מִמַּעְלָה: חזן צָעַד וְגָבַר וְעָלָה וְנִתְעַלָּה · צִוָּה צוּר לְצִיר עֲלֵה וְגַשׁ וַעֲלֵה:

קהל אֱלֹהִים הַזִּיל מִשְּׁחָקִים · כְּטַל אִמְרֵי חֻקִּים:

חזן מִמֶּרְחַקִּים נְקוּקִים יָקִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

קָדוֹשׁ הוֹפִיעַ מִפָּארָן · רַד בְּאַלְפֵי שִׁנְאָנִים · סִין הֵשִׁית שַׁאֲנָן · וְדָתוֹ בּוֹ שִׁנֵּן: רָם רָד בְּמֶרְכָּבוֹת · בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף · לְהַכְתִּיר מֹשֶׁה סִפּוּר בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף: שִׁנֵּן בְּפָארָן וְשֵׂעִיר · וְאוֹתָם אֶל הַסְּעִיר: וְאָתָה מֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ · אֲדֹנָי בָם סִינַי בַּקֹּדֶשׁ: חזן תּוֹרָה חָנְכִי · תּוּשִׁיָּה אָנֹכִי · תַּכְלִית פֶּן אָנֹכִי · לָכֵן פָּתַח בְּאָנֹכִי:

חז"ק
יִמְלֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ: וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא:

קהל אָנֹכִי בְּשֵׁם אֵל שַׁדַּי · פַּצְתִּי מֵאָז לְעוֹלְמֵי דַּי · וּבְבָשָׁן בֵּאַרְתִּיו בְּפֵרוּשׁ לִידִידַי · כְּשֶׁקִּבְּלוּ עוֹל מַלְכוּתִי עֲבָדַי · צִוִּיתִי לֹא יִהְיֶה לְךָ אֵל אַחֵר מִבַּלְעָדַי: לֹא תִשָּׂא

(פיר ית) שגיהם לי שמחם (שלול) כמו לשלול (נות בית) שלל לתורה כדכתיב ונות בית תחלק שלל (תהלים סח :) (צג) לי עמידה על' והוא צג* כין הדסים (זכרים א ח) (בפרוזדור) פי' הערון לי יון פרח והוא בין הספר לחצר שב"ך קודם שיכנס לפני המלך (ופצו) לי הסבר כמו ופצו פלות (ש"ב יא יח) (פצו) לי פתיחת פה לדבר כנ"ל כפיוט הקודם (במעלה) בשמים (פאר מבטחה) תואר לתורה עפ"י עיר גבורים עלה חכם ויורד עוז מבטחה (משלי כא כ) (צעד) לי הפיעה כמו שלשה המה מיטיבי צעד (שם ל כט) (צור) תואר להקב"ה (ציר) תואר למשה"ע ע"ש שהיה שליח נאמן ועפ"י ציר נאמן לשולחיו (שם כה יג) (וגש) וגש (נקוקים) לי ומנקיקי הסלעים (ירמיה טז טז):

(הופיע מפארן) כדכתיב הופיע מהר פארן (דברים לג ב) (סין) תואר להר סיני (השית) לי שימה על' ולשיכם אשית (ברחשית ג טו) (שאנן) לי שקט ושאנן (ירמיה ל י) (שנן) לימוד כמו ושננתם (רם) תואר להקב"ה (רד) כמו ירד (ספור בעשרים ושנים אלף) כמ"ש כל פקודי הלוים וגו' כ"ב אלף (במדבר ג לט) (הסעיר) לי רוח סערה והוא ע"ש ראה ויתר גוים וכדרז"ל (חנכי) על' החנך לנער (תושיה) תואר לתורה (אנכי) על' וכידו אנך (עמוס ז ז) ופירש"י כל' ערבי תוש יג המשקולת שעושה אבר גם יכיון טוח החומה לישר הדיוטים כנ"ל: (פצתי) לי פתיחת פה לדבר על' ואנכי פציתי פי (שופטים יא לה) (ובבשן) כנוי להר סיני (לידידי) תואר לישראל ע"ש

(בית) שמח לשלול ולקחת התורה שנקראת נות בית אך (עודו צג בפרוזדור הבית) כשעמד עדיין חוץ לערפל (עליוני נעלו) סגרו המלאכי' (בעדו בית) הנו ואמרו (מה אנוש להזכר במעלה) שיזכר בשמים (פאר מבטחה להוריד ממעלה) להוריד משמים התורה שהיא פאר מבטחה לצדיקים (צעד וגבר) משה רבינו ע"ה עם מלעדיו בגבורה (עלה) ברשות הקב"ה (ונתעלה) גם בעיני המלאכים (כי צוה צור לציר עלה) לפי שצוה הקב"ה למשה רבינו ע"ה השליח ואמר לו (עלה וגש ועלה): (אלהים הזיל משחקים כטל אמרי חקים) הקב"ה הטיף משמים אמרי חקים כטל וכן (ממרחקים נקוקים יקים) המתים הטמונים בארץ מרחקים בנקיקי הסלעים גם אותם יקים בטל התחיה: (קדוש הופיע מפארן) הקדוש ב"ה הופיע את התורה מבני ישמעאל שהיו אחרונים שבאומות ששאל אותם הקב"ה אם ירצו לקבל התורה ומשם אתה לישראל ואמרו נעשה ונשמע אז (רד באלפי שנאן) ירד הקב"ה עם הנאים והמשובחים שבמלאכים (מדבר סין) שהוא מקום חרב (השית) שם אותו כדבר (שאנן) שקט ומיושב (ודתו בו שנן) ולימד התורה על הר סיני (רם רד במרכבות) הקב"ה ירד במרכבות (בכ"ב אלף) כדי (להכתיר משה) לשום כתר למשה לוי אשר שיא (ספור בעשרים ושנים אלף) (שנן בפארן ושעיר) לימד התורה לישמעאל ועשו שיקבלו אותה תחלה רצו לקבלה אז (ואותם אל הסעיר)

הספירים והפילם ה' באורגע סיטת העולם ויגרשום מת"י (ואתה) הקב"ה (מרבבות קדש) של מה"ע והקב"ה ביניהם על הר סיני הקדוש כמ"ש (אדני בם סיני בקודש) (תורה חנכי) התורה חינך אותי ללכת בדרך חיים (תושיה אנכי) התורה היא כקו המשקולת לישר דרכי (תכלית פן אנכי) סוף דיבור משה אל הקב"ה כי כנגד זה וכנגד לשון אנכי וכן בכל הפרשה לא אמר אני רק אנכי וכן הקב"ה סיים מי שם פה לאדם הלא אנכי ה' לכן פתח בעשרת הדברות באנכי:

(אנכי בשם אל שדי פצתי מאז) מאז שבראתי העולם אנכי אמרתי בשם שדי (לעולמי די) (ובבשן בארתיו בפרוש לידידי) ובהר סיני בארתי לישראל ידידי את שם המפורש (כשקבלו עול מלכותי עבדי) אז כאשר קבלו עבדי עליהם את עול מלכותי כשאמרתי אנכי ה' אלהיך

תּוֹרָה וואס ער האט איר גיקריגט ער איז נאך גיוועזן אין פאר הויף האבין דיא אויבערשטע מלאכים פאר שלאסין דיא שטוב פלוצר זייא האבין ניט גיוואלט ער זאל מקבל זיין דיא תּוֹרָה פצו זייא האבין גיזאגט וואש איז איין מענטש אז ער זאל גידאכט ווערין צוא קומען אויבין אין הימל צוא אראפ נידערין פון אויבין דיא תּוֹרָה וואש ווערט אן גירופין (פאר) אונ איז איין פאר זיכערונג צוא דיא צדיקים צער אונ ער האט פארט זיך גישטארקט אונ איז ארויף גיגאנגען אונ איז דער הייכט גיווארין נאט האט גיהייסין צוא משה ער זאל ארויף גיין איז ער ארויף גיגאנגען אלהים נאט האט גימאכט רעגינען פון הימל אזוא וויא טל די רייד פון דער תּוֹרָה · דיא וואש זיינען לאנג גישטארבין אונ זיינען אין דיא שפאלטין פון דער ערד וועט ער מיט טל לעבדיג מאכין קדוש דר היליגער נאט האט גימאכט שיינען פון בארג פארן אונ האט גינידערט מיט פיל טויזינט מלאכים דעם בארג סיני האט ער גיטאן שטילין אונ האט דארטין דיא תּוֹרָה גילערינט רם רד דער הויכער גאט האט אראפ גינידערט מיט צווייא אונ צוואנציג מאל צעהן טויזינט מלאכים

להכתיר צוא קרוינען דאש שבט לוי וואש זיין צאל איז גיוועזן צווייא אונ צוואנציג טויזינט שנן ער האט גילערינט דיא תּוֹרָה אין פארן ושאב אונ זייא האט גאט גימאכט שטורעמען ווייל זייא האבין ניט גיוואלט דיא תּוֹרָה מקבל זיין ואתה אונ גאט איז גיקומען מיט פיל צעהן טויזינט מלאכים אויף דעם היליגין בארג סיני תורה ער האט מיך מחנך גיוועזן מיט דער תּוֹרָה וואש זיא איז וויא איין אבן טוב וואס הייסט (אנך) ווייל גאט האט גיזאגט צוא יעקב צום סוף דאש ווארט (אנכי אעלך) דרום האט ער דיא תּוֹרָה אן גיהויבין מיט דעם ווארט (אנכי):

אנכי בשם אל שדי איך האב גירעט פון דענקמט מאל צוא מיין וועלט מיט דעם שם (אל שדי) זיא זאל זיין גינוג ניט גרעסער אונ אויף דעם בארג סיני האב איך אים כפורש גיוועזן צו מיין גיליבטע ישראל אז זייא האבין אויף זיך מקבל גיוועזין דעם עול פון מיין מלכות זאלסט דיך היטין פון צוא דינען אפ געטער לא תשא זאלסט ניט שווערין ביא מיין נאמען פאלש וועסטו צו מיר ריין זיין זכור וכוד

(לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא) אז (ותנקה עדי) אתה עדתי תהיו קיים ואם לא לא כמ"ש כי לא ינקה תו'(זכור ושמור) את יום השבת כי הם שני עדי כי זכור הוא עד על בריאת העולם בששה ימים וינח ביום השביעי ושמור הוא עד על יצ"מ ועל השגחתו על כל פרטי האדם(כבד הוריך כי כבודם כבודי) כל המכבדם כאלו כבד אותי לפי שהם שותפים עמי ביצירת הולד (לא תרצח מתואר מעשה ידי) לא תהרוג ב"א שהם מתוארים בתואר וצלם אלהים (לא תנאף אף בספק) כשאשתך ואשת חברך בבית בל תשכב עם אשתך בספק עד שתדע ותכיר בה בתוש ובמופת שהיא אשתך כי (פן תענש בודאי) פן תענש על זאת כאילו עשית בודאי ובדעה (לא תגנוב) כי התומד ממון אחרים וגונבו מהרה מגולחת במעוט רק השלך על ה' יהבך (ותתברך עד בלי די לא תחמוד) כי אם התורה שהיא מחמדי (אלה הדברות הם עדי) (מורי שרידי) המורי' דרך הישר לשארית ישראל: (אז) בנתינת הלוחות נתנה (בכתב אשורית ובלשון עברית) ובלה"ק (ובדבור מצרית) כי מלת אנכי היא לשון מצרית(הנחלת) הלוחות האלו (לבת עברית) לישראל שנקראת בת אברהם העברי(לאלף הקדמת בית) הקדמת הב' קודם הא' (ביצירת בראשית) כי התורה מתחלת בב' בראשי' ולא בא'(כי הוכן מאז למתן קנין ראשית)לפי שהכין את הא' מאז קודם הבריאה להתחיל בה הדברות הנקראו' קנין ראשית והטעם הוא כי בריאת עולם(הוכן באות שני) לכך פתח בריאת עולם בב' כי הב' מורה אשר יש עולם שני הבא"ז ולכך פתח אנכי באות ראשון בא' להורות(כי הוא אחד ואין שני (זע אלף וירא מול כסא עשרים וששה דורות) הא' היתה נע ונד מול כסה"כ כ"ו דורות מעת הבריאה עד נתינת התורה והיתה מתרעמת וקוראה תגר ואמרה שהיא ראשונה לאותיות ובה היה ראוי להתחיל התורה(עד שנתן תחלה לדברות)שפתח עשרת הדברות בא' בזה פייס הקב"ה אותה· עוד טעם למה התחיל אנכי וגם למה לא אמר אנייכי רון דת שהוא רנה ותהלה להתורה שנקרא' אש דת על אשר (אנכי בכתב נוטריקון נחבאת)כי במלת אנכי נחבאו בה בר"ת ד' מלים · (כי אנכי ר"ת אנא נפשי כתבית יהבית) להודיע שהוא ית' בעצמו הכותב והנותן ובוודאי ביארה לעמו היטב כי בהיות הנותן פנים בפנים ונתקיים עליהם והיו עיניך רואות את מוריך אז אין ספק שנתבאר להם היטב (ועל כל נקדה ונקודה תשעים ושמונה פנים) כי בהיותו הוא הכותב בודאי יצאה בדקדוק נקודותיה עם כללות ופרטות מ"ט פנים להיתר ומ"ט פנים לאיסור (יה ראה) נסתכל בתורה ובפלאה ועשה הכל (ויספרה) כפר אותיותיה כפולות ופשוטות ראשונות ואמצעיות ואחרונות · אמת חותמו של הקב"ה וכן בשאר סדרים ברא כל דבר ודבר באותיות הללו (רש"י) (הבינה) בסדר היותר נכון (וגם חקרה) לדעת כל מצפוניה ואח"כ נתנה (לאוהביה ולשומריה) (וישנה) שהיה אומר כל דבור

אֶת שֵׁם לַשָּׁוְא וְתִנָּקֶה עֵדַי · זָכוֹר וְשָׁמוֹר כִּי הֵם שְׁנֵי עֵדַי · כַּבֵּד הוֹרֶיךָ כִּי כְבוֹדָם כְּבוֹדִי · לֹא תִרְצַח מְתוֹאַר מַעֲשֵׂה יָדַי: לֹא תִנְאָף אַף בְּסָפֵק פֶּן תֵּעָנֵשׁ בְּוַדַּאי · לֹא תִגְנוֹב וְתִתְבָּרֵךְ עַד בְּלִי דָי · לֹא תַעֲנֶה עֵדוּת שֶׁקֶר בְּעֵדַי · לֹא תַחְמוֹד כִּי אִם מַחֲמַדַּי · אֵלֶּה הֵם עֵדַי סָהֲדַי מְעִידַי מוֹרֵי שְׂרִידַי · רְאוּ כִּי אֵין בִּלְעָדַי · וַאֲנִי אֵל שַׁדַּי:

חזן וקהל חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ:

שם המחבר חתום בראשי החרוזות אליעזר ברבי קליר

אָז בִּכְתָב אַשּׁוּרִית · וּבִלְשׁוֹן עִבְרִית · וּבְדִבּוּר מִצְרִית · הִנְחַלְתָּ לְבַת עִבְרִית: לְאָלֶף הִקְדַּמְתָּ בֵּית בִּיצִירַת בְּרֵאשִׁית · כִּי הוּכַן מֵאָז לְמַתַּן קִנְיַן רֵאשִׁית: עוֹלָם הוּכַן בְּאוֹת שֵׁנִי · כִּי יֵשׁ עוֹלָם שֵׁנִי · אָנֹכִי בְּאוֹת רִאשׁוֹן כִּי הוּא אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי: זָע אָלֶף וַיֵּרָא מוּל כִּסֵּא עֶשְׂרִים וְשִׁשָּׁה דוֹרוֹת · עַד שֶׁנִּתַּן תְּחִלָּה לַדִּבְּרוֹת: רוֹן דַּת אָנֹכִי בִּכְתָב נוֹטָרִיקוֹן נֶחְבֵּאת · אָנֹכִי אֲנָא נַפְשִׁי כְּתָבִית יְהָבִית: בֵּאֲרָהּ לְעַמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים · עַל כָּל נְקֻדָּה וּנְקֻדָּה תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנָה פָנִים: יָהּ רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ הֱבִינָהּ וְגַם חֲקָרָהּ · לְאֹהֲבֶיהָ וּלְשׁוֹמְרֶיהָ וַיְשַׁנָּהּ

ידיד ה' כמו שאמה במס' מנחות (דף נג) (עדי) פדסי (הוריך) אביך ואמך (כעדי) ל' עדות ואומר לישראל שנקראים עדים כדכתיב ואתם עדי נאם ה' (ישעיה מג י) (מחמדי) תואר לתורה ומצות עש"ה הנחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט) והם מותרים לחמוד לעשותם (שרידי) תואר לישראל עש"ה ובשרידים אשר ה' קורא (יואל ג ה): (אשורית) כתיבה מיושרת מכל הכתיבות (ובלשון עברית) בלה"ק (ובדבור מצרית) תיבת אנכי הוא ל' מצרי כנ"ל בסוף פיוט ארן מסה (לבת) תואר לישראל שנקראת בת כמ"ש שמעי בת וראי (תהלים מה יא) (עברית) ע"ש אברהם שבא מעבר הנהר (מאז) קודם הבריאה (קנין ראשית) תואר לעשרת הדברות שהוא קנינו של עולם ועל שנבראת ראשית לכל קנין (זע) לשון הזדעזע מל' ולא זע ממנו (אסתר ה ט) (וידא) לשון עפיפה מל' וידא על כנפי רוח (תהלים יח יא) (רון) ל' רנה (דת) התורה כמו אש דת למו (דברים לג ב) (נוטריקון) הוא מה שעושין מכל אות תיבה בפני עצמה (נחבאת) ל' הסתר כמו נחבאת לברוח (בראשית לא כו) (ראה ויספרה כו')

אז (ועל כל נקדה ונקודה תשעים ושמונה פנים) …

ושמור זיינען מיינע צוויא עדות אז איך האב דיא וועלט באשאפין כבד האלט ערליך פאטער אונ מוטער ווארום אז דוא האלסט זייא ערליך איז גלייך וויא דוא האלסט מיך ערליך לא תרצח זאלסט ניט הרגנן דאס גישטאלט פון איין מענטש וואס ער איז באשאפין גיווארן מיט גאטס ווערק לא תנאף זאלסט ניט מנאף זיין בספק ווארום טאמער וועסטו גישטראפט ווערין בוודאי לא תגנוב דוא זאלסט ניט גנבנן וועסטו גיבענשט ווערין מיט אלעם גוטין לא תענה זאלסט ניט פאלש עדות זאגין לא תחמוד זאלסט מער ניט גילוסטין נאר מיין גילוסטיגע תורה אלה דיא מצות אונ ניסים וואס שטייען אין דער תורה זיינען מיינע עדות זייא לערנען צוא מיין איבער בלייבונג זעהעט אז עס איז ניטא חוץ מיר אונ איך בין דער אלמאכטיגער גאט:

אז בכתב אשורית אז דוא האסט גיגעבין דיא תורה האסטו זיא גיגעבין מיט כתב אשורית אונ מיט לשון עברית אונ מיט דיא רייד וואס דיא האבין גירעט אין מצרים אונ האסט זייא גימאכט ארבין צו דיא ישראל לאלף פאר דער אלף האסטו גיפעדערט דיא בית אונ האסט

מיט איר דיא וועלט באשאפין ווארום די אל"ף איז אן גיברייט פון ששת ימי בראשית אז מען זאל מיט איר אן הייבן אנכי עולם אונ נאך איין טעם פאר וואס איז דיא וועלט אן גיברייט גיווארין מיט דער בי"ת צו וויסין אז עס איז דא נאך איין וועלט אונ איבער דעם הויבט זיך אן דיא עשרת הדברות מיט דעם אות אל"ף צו וויסין אז עס איז נאר איין גאט זע אלף דיא אל"ף האט גישוועבט קעגין דעם כסא הכבוד זעקס אונ צוואנציג דורות איידער מען האט דיא תורה גיגעבין אונ האט גיוואלט מען זאל מיט איר אן הייבין דיא תורה ביז וואנען גאט האט זיא גיוואלט אונ האט מיט איר אן גיהייבין דיא עשרת הדברות רון דת דיא תורה האט גיזונגען מיט דעם כתב וואס זיא איז גיגעבין גיווארן אויף ראשי תיבות אנכי דאס ווארט אנכי מאכט אויף ראשי תיבות אזו אנא נפשי כתבית יהבית הקב"ה זאגט איך אליין האב גישריבן דיא תורה וואס איך האב גיגעבן בארה ער האט דיא תורה בשייר צו זיין פאלק פנים בפנים אונ אויף איטליכער נקודה איז פאר האנדין אכט אונ ניינציג פרושים יה ראה גאט האט זיא גיזעהען אונ האט זיא

וַיִּתַּמְּרָהּ · רֹשֵׁם לְמַפְרֵעַ אוֹתוֹתֵי מַאֲמָרֶיהָ · יְהִיבָה כְּתִיבָה נְעִימִים אֲמָרֶיהָ : בִּשְׁנַיִם הָרִאשׁוֹנִים חַיִּתָם עֲלָפָה · כִּי הִסְכִּיתוּם מִפֶּה אֶל פֶּה · יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת וְלֹא כָּל נְשִׁיקוֹת · סָחוּ אֶל יֶרֶד אִתָּם מִיֵּין הָרֶקַח לְהַשְׁקוֹת · קְצוּבוֹת וּנְעִימוֹת · וּפִתֵּי מַחְכִּימוֹת · רְשׁוּמוֹת וַחֲתוּמוֹת · פְּתוּחוֹת וּסְתוּמוֹת : לְעַם אֲשֶׁר אָהַב · בְּחִבָּה יָהַב · וְהִנְחִיל נֶחֱמָדִים מִזָּהָב · לְעַם לוֹ מוּאֳהָב : יָהּ שׁוֹכֵן עֲרָבוֹת · רָד לְהַנְחִיל רְבָבוֹת · בְּעֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף מֶרְכָּבוֹת · אֲשֶׁר מֵאֵשׁ וְשֶׁלֶג חֲצוּבוֹת : חוּן רַחוּם הָדָר בִּשְׁחָקִים · יִסַּד עֹז מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים · וּבִזְכוּת אַפְסֵי אֶרֶץ הֵקִים · זִהֵר תּוֹרוֹת וְחֻקִּים :

ב"ס (אוב כמ מ) (ויתמרס) לשון אעלה בתמר (שה"ש ז ט) (עלפה) ענין חלשות כלב (הסכיתום) לשון הקשבה והאזנה מלשון הסכת ושמע (דברים כז ט) (סחו) לשון דבור כמו סח לי זקן אחד (ירד) הוא א' משמותיו של מהרע"ה וע"ש שהוריד את התורה נקרא ירד (מיין הרקח) תואר לתורה ומצות (יהב) לשון נתינה מלשון הבה לי במים (בראשית לא) (רד) כמו ירד (בשחקים) שמים וע"ש שטוחנות ושוחקות מן לצדיקים לעתיד לבוא לכן נקראו שחקים :

הדגור ציו לבין עצמו כ"ב' פעמים (ויתמרה) כמתיקה כמתיקות תמרים (רושם למפרע אותותי מאמריה) בתיבת אנכי למפרע נרשם ונרמז באותיות הנעימות מאמריה כי נקרא למפרע (יהיבה כתיבה נעימים אמריה) ורומז בזה שהנתינה והכתיבה שניהם מורים על נעימת האמרים (מעל"ד) (בשנים הראשונים) בשני דברות הראשונות של אנכי ולא יהיה לך (חיתם עלפה) יצאה נשמתם והסיבה היתה (כי הסכיתום מפה אל פה) על שהשמיעם הב' דברות מפי הקב"ה לפיהם והשקה עליהם הטל ההנרה ואמרו (ישקני מנשיקות) מקצת הנשיקות הדברות (ולא כל נשיקות) (סחו אל ירד) ואמרו אל מהרע"ה (אתם מיין הרקח להשקות) שישקו אותם כל המצות (קצובות) כל מצוה ומצוה קצובה

כפני עצמה (ונעימות) שהם מתקרבים אל הטבע כמ"ש דרכיה דרכי נועם (רשומות) קרי ולא כתיב כתיב ולא קרי (וחתומות) טעמי פרה אדומה ושעטנז ודומיהן שהם חוקות סתומים (לעם אשר אהב בחבה יהב) נתן באהבה וחבה (והנחיל) התורה והמצות אשר הם (נחמדים מזהב רד להנחיל רבבות) ירד להנחיל התורה לרבבות ישראל (בעשרים כו') בכ"ב אלף מרכבות מלאכים אשר הם (מאש ושלג חצובות) (רחום הדר בשחקים) הקדוש ב"ה אשר הוא דר בשמים שנקראו שחקים (יסד עוז) יסד את התורה (מפי עוללים ויונקים) שהבנים הקטנים הם הערבות (ובזכות) שנתערבו בניהם בעדם (אפסי ארץ הקים) הקים מהם אפסי וקצוי ארץ (זהר) זהר ולמד אותם (תורות וחוקים) :

אֵל נָא לְעוֹלָם תּוּעֲרָץ וּלְעוֹלָם תּוּקְדָּשׁ · וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים תִּמְלוֹךְ וְתִתְנַשֵּׂא · הָאֵל מֶלֶךְ נוֹרָא מָרוֹם וְקָדוֹשׁ · כִּי אַתָּה הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים · מַלְכוּתוֹ נֶצַח · נוֹרְאוֹתָיו שִׂיחוּ · סַפְּרוּ עֻזּוֹ · פָּאֲרוּהוּ צְבָאָיו · קַדְּשׁוּהוּ רוֹמְמוּהוּ · רוֹן שִׁיר וָשֶׁבַח · תּוֹקֶף תְּהִלּוֹת תִּפְאַרְתּוֹ :

מיוסד ע"פ א"ב אלא שהקדים לכל חרוז אות מיבות מפסוקי משלי סי' ח' וכוונת המחבר לומר כי תורה מתפארת בקדימתה ובמעלתה ונותנת סבה למה לא נתנה לא לאדם ולא לנח ולא לאבות רק משה ודכרה הויכות על זה שרצה השם יתברך לתתה לכל אחד מהלו וזכר מעלתן והי' נתנה דוקי בכולן והדופי הזה הושמע מספנים והם סחרוזים ע' ס' ג' ק' ר' ודוגמת זה נמצא בפיוט מתחיל שבעות יום יום וכולם נתנו ממחבר ורועה אחד :

וּבְכֵן יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ :

יי קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ · אַלְפַּיִם שָׁנָה נִמְתַּקְתִּי בְּחִכּוֹ · עַד לֹא מָדַד עוֹלָם רָחְבּוֹ וְאָרְכּוֹ · טֶרֶם מָתַח רוּם עַד כֹּה וָעַד כֹּה · וְקֹדֶם הֵכִין בָּם רֶכֶב אַרְתְּכּוֹ · אֲנִי הָיִיתִי מִשְׁתַּעֲשַׁעַת עַל בִּרְכּוֹ · מְשַׂחֶקֶת לְפָנָיו לְהַלְלוֹ וּלְבָרְכוֹ · מְשַׂחֶקֶת בְּתֵבֵל אוֹתִי אָיוֹם

(בחכו) בתוך שלו (מתח) לשון מטיבה וע"ש הכתוב וימתחם כאוהל לשבת (ישעיה מ כב) (רום) תואר לשמים כשמים (ארתכו) תרגום רכב

התורה משבחת ואומרת (ה' קנני ראשית דרכו כי אלפים שנה נמתקתי בחכו) הייתי מתוקה בחיך של הקב"ה אלפים שנה (עד לא מדד עולם רחבו וארכו) כמ"ש והיה אצלו אמון והיה שעשועים יום יום ויומו של הקדוש ב"ה הוא אלף שנה (טרם מתח רום) טרם שמתח את השמים וקדם (הכין בם רכב ארתכו) וטרם שהכין כסה"כ

מלאכי מרכבתו בשמים (אני הייתי כו') ולמה נבראתי תחלה כדי להיות (משחקת) ומשמחת (לפניו להללו ולברכו · משחקת בתבל אותי איום בערכו) וערך אותי הש"י

געציילט און גיפארשט צוא זיינע ליב האבערס וואס היטין זיא און מאכן זיא זיס מיט גוטע טעמים רושם עס איז גיצייכינט דאס ווארט אנכי צוריק יהיבה כתיבה נעימים אמריה אגליבט כתב אירע רייד זיינן זיס בשנים מיט דיא ערסטע צוויי ווערטר וואס זיי האבין גיהערט פון גאט איז זייער לעבין שלאף גיווארן ווארום זייא האבן דאס גיהערט פון גאטס מויל ישקני און האבין גיזאגט יוא מיר האבן גיוואלט ער זאל מיט אונז ריידין אבער ניט אלע דברות נאר זייא האבן גיזאגט צוא משה רבינו וואס הייסט (ירד) מען זאל זייא אן טרינקען פון דעם שמעקענדיגין ויין וואס איז גיזעצט און זיס דאס מיינט מען דיא תורה וואס זיא מאכט קלוג איין נאר און אירע ווערטער זיינען גיצייכינט און פאר חתמת אפענע פרשות און פאר שטאפטע לעס און האט זייא מוסר גיוועזן צו דיא ישראל וואס ער האט זייא ליב און האט גימאכט ארבין דיא תורה וואס זיא איז גילוסטיגער פון גאלד צו זיין גיליבט פאלק יה שוכן גאט וואס רועט אין הימיל וואס הייסט ערבות און האט ער גינידערט צו מאכין ארבן צוא פיל טויזנט ישראל דיא תורה מיט צוויא און צוואנציג טויזנט מרכבות וואס זיינען גיהויעט פון פייער און שנייא רחום דער בארעמיגער גאט וואס וואוינט אין הימיל אז ער האט גיגעבן דיא שטארקע תורה האט ער נאר גיגעבן אין דעם זכות פון קליינע קינדער און אין דעם זכות האט ער באשאפין די וועלט און האט מזהיר גיוועזן צו האלטין דיא תורות וחוקים :

ובכן ה' קנני ראשית דרכו דיא תורה זאגט גאט האט מיך באשאפין פרישר פאר אלע בשעפעניש צווייא טויזנט יאר אידר דיא וועלט איז באשאפין גיווארין בין איך גיזיסט גיוועזן אין זיין גומען איידר ער האט גימאסטין דיא וועלט אין דער לייגג און אין דער בריים און איידר ער האט דעם הימיל אויס גיצויגין אויף אלע זייטען און נאך פריער איידער ער האט אן גיברייט דעם כסא הכבוד האט ער זיך מיט מיר משתעשע גיוועזן אויף זיין קניא איך האב מיך גיפרייט פאר אים צוא לובין אים און צוא בענטשין אים און בין פריילך גיוועזן או ער האט מיך גמאכט

(נ״א הַיּוֹם) בְּעֶרְכּוֹ · לְהוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי אֵין כְּעֶרְכּוֹ · (וָאֶהְיֶה) אָמוֹן אֶצֶל אָדוֹן · וָאֶהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם · מְשַׂחֶקֶת עַד זֶה הַיּוֹם :

קֶדֶם מִפְּעָלָיו מֵאָז · בְּקֶדֶם קַדְמוֹנִים קָדַמְתִּי מֵאָז · קֶדֶם עַמּוּדֵי רוּם הָיִיתִי עַמּוּד מֵאָז · קֶדֶם פֹּעַל יְסוֹד הָיָה יְסוֹדִי מֵאָז · קֶדֶם אֶבֶן פִּנָּה הָיִיתִי אֶבֶן פִּנָּה מֵאָז · קֶדֶם כָּל נְסִיכִים הָיִיתִי נְסוּכָה מֵאָז · (וּבִהְיוֹת עוֹלָם מַיִם בְּמַיִם הָיִיתִי חֲקוּקָה מֵאָז) וּבִהְיוֹת עוֹלָם תֹּהוּ וָבֹהוּ הָיִיתִי כְּנֵר מֵאָז · וּבִהְיוֹת חֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם הָיִיתִי כִּמְנוֹרָה מֵאָז · קֹדֶם כָּל אֵלֶּה הוּא וַאֲנִי הָיִינוּ מֵאָז : (וְהָיָה אָמוֹן מְהַרְהֵר לְמַעֲנָהּ · וְאָמַר בְּלִבּוֹ אֶבְרָא עוֹלָם בְּבִינָה · בַּעֲבוּר אֱמוּנָה) :

מֵעוֹלָם נִסַּכְתִּי מֵרֹאשׁ · גְּזֵרָה שָׁוָה גָּזַר בִּי מֵרֹאשׁ · לַחְקוֹר וְלִדְרוֹשׁ · הַכֹּל מֵרֹאשׁ · מִי יַעֲלֶה בְּרֹאשׁ · מִי יִהְיֶה בָּרֹאשׁ · מַה שֶּׁהָיָה מֵרֹאשׁ · הוּא שֶׁיִּהְיֶה בְּסוֹף לָרֹאשׁ · נְסִיכֵי אָדָם נִסְּכוּ בִּי מֵרֹאשׁ · וְנִסַּכְתִּי לְמַלְכֵי הַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ : (וְהָיָה אֵלָיו בִּדְבָרָהּ · וְנִשְׁתַּעֲשַׁע בִּדְבוּרָהּ · וְאָמַר בַּעֲבוּרָהּ · אֶבְרָא עוֹלָם לְהַגְבִּירָהּ · וּלְדוֹרוֹת לְהַסְבִּירָהּ) :

מִקַּדְמֵי אֶרֶץ · (מִקַּדְמֵי אֶרֶץ) · דְּבָרִים שִׁבְעָה קָדְמוּ לָאָרֶץ · כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא קֹדֶם לִשְׁמֵי עֶרֶץ · כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל קֹדֶם לְמַמְלְכוֹת הָאָרֶץ · אָבוֹת הָעוֹלָם קָדְמוּ לְמוֹסְדֵי אֶרֶץ · שֵׁם מָשִׁיחַ קֹדֶם לְשֵׁמוֹת אֲשֶׁר בָּאָרֶץ · גַּן עֵדֶן קֹדֶם לְעַנְוֵי אֶרֶץ · עָרוּךְ מֵאֶתְמוֹל תָּפְתֶּה קֹדֶם לְרִשְׁעֵי אֶרֶץ · יִשְׂרָאֵל וְהַתְּשׁוּבָה קָדְמוּ לְיוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ · וַאֲנִי לָהֶם קָדַמְתִּי מִקַּדְמֵי אֶרֶץ : (וְהָיָה מֶלֶךְ בִּמְסִבּוֹ · מְהַרְהֵר בְּמִדַּת טוּבוֹ · וְאָמַר בְּלִבּוֹ · אֶבְרָא עוֹלָם לְיִשְׁבּוֹ · בַּעֲבוּר יְשׁוּבוֹ) :

בְּאֵין תְּהוֹמוֹת חוֹלָלְתִּי הָאָרֶץ עַד לֹא נִתְהוֹלָלָה נִתְחוֹלָלְתִּי וּבְאֵין חֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם הֵאַרְתִּי

הַיּוֹם והגרא לשמח אנשים נשלם (עד זה היום) של שנה בסיון (קדם מפעליו) קדם מעשיו (מאז) מכבר (בקדם קדמונים) טרם נבראו כל הקדמוני׳ בארץ (קדמתי) להם (קדם עמודי רום) טרם שנבראו עמודי שמים (הייתי) אני התורה (עמוד מאז) מכבר (קדם פעל יסוד) הארץ (היה יסודי מאז) יסודי היה מכבר (קדם אבן פנה) קודם שהוסד אבן שתיה שממנה הושתת העולם (הייתי וכו׳ כל נסיכים) כל שררה ונסיכה (הייתי נסוכה) ומושלת (מעולם נסכתי) מימות עולם אני נסוכה ומושלת (מראש) אני מן הראשונים ומהקודמים לבריאת עולם (גזירה שוה גזר בי מראש) הקדוש ב״ה גזר בי גזירה שמשום דעתי (לחקור ולדרוש) אחרית דבר לידע (הכל מראש מה שהיה מראש הוא) ט׳ ולידע שלא היה אלא הוא יתברך והוא יהיה בסוף ותכלית הכל לראש על הכל ולא לבד לארץ קדמתי אלא אף (מקדמי ארץ דברים שבעה) אשר (קדמו לארץ) ואלו הם ז׳ דברים (כסא רם ונשא) אשר (קדם לשמי ערץ) שנברא קודם שמים החזקים (כסא ישראל) בית המקדש אשר (קדם לממלכות הארץ אבות ט׳ שם משיח כו׳ גן עדן אשר היא קדמה לענוי ארץ) בשביל ישראל שנקראו ענוי ארץ (ערוך מאתמול תופת) הגיהנם שנאמר עליו ערוך מאתמול תפתה (קדם לרשעי ארץ) בשביל

רחיבן (מפעליו) מעשיו (מאז) מכבר ר״ל זמן רב (אבן פנה) אבן שתיה (נסיכה נסוכה ונסכתי) כולם לשון שרר׳ כמו על נסיכי סיחון (יהושע יג כא) (מראש) מן הראשונים (נסיכי אדם) טעם כי כדכתיב בי מלכים ימלוכו (משלי ח טו)

פארכטיג אויף דר וועלט אונ האט אלעמען טודיע גיוועזן אז עס איז ניט דא זיין גלייכין אונ בין דר צויגין גיווארין ביא דעם האר גאט אונ בין ביא אים גיוועזן פרייליך ביז אין דעם טאג וואס מען האט דיא תורה גינעבין פאר אלע זיינע מעשים וואס ער האט בשאפין אונ איידער ער האט בשאפין דיא זיבן זאכין וואס זיינען בשאפין גיווארין פר דר וועלט בין איך אלץ פריער גיוועזן אונ איידר די הויבע זיילין זיינען גיוועזן בין איך פריער גיוועזן איידער ער האט גיווערקט דעם יסוד פון דער ערד איז גיוועזן מיין יסוד איידער ער האט גילייגט דעם ווינקיל שטיין איז מיין עק שטיין ווארין גילייגט מיין הערשאפט איז גיוועזן פריער פאר אלע הערשאפטן אונ אז דיא וועלט איז נאר גיוועזן נאר וואסער בין איך גיוועזן אונ אז דיא וועלט איז וויסט אונ פינצטער גיוועזן בין איך גיוועזן וויא אליכט איידר דיא אלע בשעפעניש זיינען גיוועזן איז נאר גיוועזן גאט ב״ה אונ איך מעולם נסכתי מראש איך בין פון איביג גהערשט צום ערשטין אונ מיט מיר האט מען גוזר גיוועזן אלע דינים אין דער תורה אונ אלץ צוא פארשטין פון אן הייב וואס פאר איין דור זאל זיין פריער אונ ווער זאל זיין איבר זייא אראשדער גאט וואס איז גוועזן צום ערשטין וועט ער זיין צום הינטערשטין די הארן פון מענטשן זיינן אין מיר גיהערשאפט גיווארן אונ איך בין ווארין גקריינט צוא מיין מלך וואס איז דער הויבין פריער פון אלע :

מקדמי ארץ איך בין איינס פון די זיבין זאכין וואס זיינען בשאפין גווארין איידער דיא וועלט איז בשאפין גיווארין אונ דאס זיינען זייא דער כסא הכבוד איז פריער באשאפין גווארין דיא אבות זיינען פריער פון דיא אפ גרונטין פון דער וועלט דר נאמען פון משיח בן דוד איז פריער פון אלע נעמען דאס גן עדן איז פריער בשאפין גיווארין צוא דיא צדיקים אונ דס גיהנם האט זיך גיפעדערט פאר דיא רשעים פון דר וועלט די ישראל אונ תשובה זייגען אויך פריער גיוועזן איידר די וועלט איז ווארין באשאפין אונ איך בין פריער פון אלע בשעפעניש באין תהומות חוללתי איידר דיא וועלט מיט אלע אפ גרונטין זיינען ווארין באשאפין

וְהִגַּהְתִּי ׳ וּבְאֵין קוֹרֵא תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם בְּפִיו נִקְרֵאתִי ׳
וּבְעֵת נִבְקְעוּ בְּרִשְׁעָתוֹ נִבְקְעוּ בְּדַעְתִּי ׳ וּבִתְהוֹם רַבָּה
מִשְׁפָּטֵי מִלֵּאתִי ׳ וַעֲלֵיהֶם חוֹק חַגּוֹתִי וְנִגְבַּלְתִּי ׳ וּבְתַנִּינִים
אֲשֶׁר בִּתְהוֹמוֹת נִתְהַלַּלְתִּי :

בְּאֵין מַעְיָנוֹת נִכְבַּדֵּי מָיִם ׳ וּבְאֵין מַעְיָנוֹת מַעְיְנֵי נוֹבַעַת
מָיִם ׳ וּבְאֵין נְהָרוֹת נַהֲרֵי מוֹשֵׁךְ מַיִם ׳ וּבְאֵין
בְּאֵרוֹת בְּאֵרֵי נוֹבַעַת מַיִם ׳ וּבְאֵין מְקוֹרוֹת מְקוֹרֵי חַיִּים
מַיִם ׳ וּבְאֵין מַיִם הָיִיתִי כִּבְרֵכַת מַיִם ׳ וּבְאֵין מִקְוֵה
מַיִם ׳ מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְיָ לְהַזּוֹת מִמִּקְוֵה מָיִם :

בְּטֶרֶם הָרִים הָטְבָּעוּ ׳ זָוִיּוֹת עוֹלָם כִּי נָטְעוּ ׳ הַרְרֵי יִשְׂרָאֵל
כִּי נִתְקָעוּ ׳ הַרְרֵי עַד כִּי נִתְיַדְּעוּ ׳ הַרְרֵי אֵל כִּי
נִתְוַדָּעוּ ׳ בְּפֶלֶס וּבְמֹאזְנַיִם כִּי נִשְׁקְלוּ וְנוֹדָעוּ ׳ תּוֹעֲפוֹת
גָּבְהָם וּמֶחְקְרֵי יְסוֹדָם כִּי נִשְׁתַּמְּעוּ ׳ וּבְהוֹדָעִי בְּסִינַי כֻּלָּם
נִזְדַּעְזָעוּ ׳ וּלְהַר הַמּוֹרִיָּה כֻּלָּם נִכְרָעוּ ׳ וְעַל מָה אֲדָנֶיהָ
הָטְבָּעוּ ׳ בְּטַבַּעְתִּי אֶרֶץ וַאֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ :

לִפְנֵי גְּבָעוֹת חוֹלָלְתִּי ׳ חֵקֶר גִּבְעוֹת עוֹלָם נִתְחוֹלָלְתִּי ׳
גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה אֲנִי חַלְתִּי ׳ וְגִבְעָה נִשָּׂאָה אֲנִי
הוֹלַדְתִּי ׳ וּגְבָעוֹת כְּנִשְּׂאוּ בִּצְדָקָה נִתְנַשֵּׂאתִי ׳ וּלְכָל הַר
וְגִבְעָה קְדֻמָּה גִּבַּעְתִּי ׳ וּמִגְּבָעוֹתַי לְגִבְעוֹת עוֹלָם דִּלַּגְתִּי ׳
וּמִגִּבְעוֹת עוֹלָם לְגִבְעַת סִינַי נִגְבַּלְתִּי :

עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת ׳ טַבּוּר הָאָרֶץ וְטַבּוּר חוּצוֹת ׳

(תולדתי) לשון בריאה וכן (נתחוללה נתחוללתי) גם כן לשון בריאה הם כמו ותחולל ארץ (תהלים צ) (ההרתי ונגבתי) שניהם ל׳ הר ונגבתי אל׳ ולא יגם מריב אשו (חוק תגתי) ל׳ כחוקו חוג על פני תהום (משלי ח כז) ול׳ חוק חג על פני מים (איוב כו י) (נכבדי מים) רבוי המים כמו נכבד כבד (במדבר כ כ) (מעיני נובעות מים) מע״ש הוי כל צמא לכו למים (ישעיה נה א׳) ודרשת רז״ל (הטבעו) ל׳ טביעה ושקיעה (כי בשבילי) וכן כל כי שבחרוזה זה פירושו בשבילי או פי׳ כפשוטו (נטעו) אין נוטר ל׳ נטיעה עש״ה ויטע אהלי אפדנו (דניאל יא מה) (הררי ישראל) מוער בהרי עש״ה ארץ הרים ובקעות ירושלים הרים סביב לה (תהלים קכה ב) (כפלס כו׳) עש״ה ושקל בפלס הרים וגבעות במאזנים (ישעיה מ יב) (תועפות) ל׳ תוקף מלשון כתועפות ראם לו (במדבר כג כב) (נשתמעו) הוא ל׳ תלמוד מתמעמע (גבעות) הם גדולים וגבוהים יותר מהרים והאים לדבר ההרים תרקדו כאילים שהיא רקידה גדולה ודומה רקידת האילים וגבעות כבני צאן שהיא רקידה קטנה (חלתי) ל׳ חבלי לידה מלשון לא חלתי ולא ילדתי (ישעיה כג ד) (לגבעות עולם) מוער לאבות ואמר גדולי עולם כדמתרגם יונתן פ״ה ומראש הררי קדם וגו׳ (דברים לג ט) ועיין פי׳ יונתן שם (טבור הארץ) ל״ה יורדים מעם טבור הארץ (שופטים ט לז) ופירשו המפרשים מיצוע הארץ ותבנו וקרא טבור ע״ש שטבור והטבור באדם הוא באמצע הגוף

רשפי ארץ (באין תהומות) קודם שהיו התהומות (חוללתי) נבראתי (ובאין קורא תהום אל תהום) במעשה בראשית בטרם שקוו המים לים אוקיינוס והיו התהומות מובדלין (בפיו נקראתי) (ובתהום רבה) מעשה דור המבול שנבקעו בו כל התהומות (משפטי מלאתי) שהם שהקב״ה בי ובעלתי (ועליהם חוק תגתי ונגבלתי) חקק ושער במדה כששה במחוגה גבול ים שלא יפרוץ עד מבול (באין מעינות נכבדי מים) כשעדיין לא היו מעינות רבוי המים נבראתי (ובאין מעינות) עדיין מעייני היה (נובעת מים) (ובאין מקוה מים כו׳) כשעדיין לא היה מקוה מים כתוב בתורה טהרת מי חטאת ודין מקוה (בטרם הרים הטבעו) נבראתי עד לא נקבעו ונטבעו ההרים בארץ (זויות עולם) ד׳ רוחות העולם (כי נטעו) בשבילי נטעו (הררי ישראל) א״י (כי נתקעו) בשבילי נתקעו ונקבעו בתוך הקרקע (הררי עד) הרים הקיימים לעד (כי נתודעו) מפורש שמותם בתורה ונודעו כל ההרים (הררי אל) הרי תבור וכרמל חרמון ושריון (בפלס ובמאזנים כי נשקלו ונודעו) מה ששקל בפלס הרים וגבעות במאזנים כמ״ש (ישעיה מ יב) הכל היה בשבילי (תועפות גבהם) חוזק גדלם (ומחקרי יסודם כי נשתמעו) על ידי נודעו כמה כחן וגבהן (ובהודעי בסיני נזדעזעו) ההרים כל אחד אומר עלי ישרה הש״י שכינתו (ולהר המוריה) להר סיני (כולם נכרעו) כרעו לפניו ברכיהם כי בו בחר ה׳ (ועל מה אדניה הטבעו) ועל מה נתיסדה הארץ (בטבעתי ארץ) ולכך (ואדניה הטבעו) כי אני התורה חותם של כל המעשים כמו החותם תחת השטר שהוא העיקר (ולפני גבעות חוללתי) נבראתי קודם ההרים הגדולים והגבוהים (גבעת הלבונה אני חלתי) אני התורה הריתי וילדתי גבעת הלבונה (וגבעות כנשאו בצדקה) כשינשאו ההרים והגבעות בהצמחת רב תבואה ע״י הצדקה שיעשו (נתנשאתי) אני התורה (לגבעות עולם) להאבות ואמר גדולי עולם שהעולם עומד בזכותם (עד לא עשה ארץ וחוצות) נבראתי עד לא עשה ארץ ישראל ושאר ארצות (טבור הארץ) בית המקדש שהוא מבחר ארץ ישראל

בין איך בשאפן גיווארין אונ איך האב נאך גיליכט אז עס איז נאך ניט גיוועזן פינצטער אויף דעם תהום אונ אידער איין תהום האט גירופן דעם אנדערין בין איך גירופן גיווארין מיט זיין מול אונ אז ער האט גישפאלטין די אפ גרונטין בשעת דור המבול האט ער מיט מיין דעה גישפאלטין אונ אויף דעם גרויסין תהום האב איך דר פילט מיין משפט אונ אויף זייא האב איך גימאכט איין גבול אונ בייא דעם לויתן בין איך גילויבט באין מעינות נכבדי מים אונ אז עס איז נאך ניט גיוועזן די קוואלען איז גיוועזן די תורה אונ פר אלע קוואלין האט מיין קוואל גיקוועלט וואסר אונ אז עס איז נאך ניט גיוועזן קיין טייכין האט זיך מיין טייך גיצויגן מיט וואסר אונ אז עס איז נאך ניט גיוועזן קיין ברונן האב איך גיקוועלט וואסער אונ אז עס איז נאך ניט גיוועזן אלע וואסערין אונ מקוות בין איך גיוועזן אז איין מקוה צו די ישראל בטרם הרים הטבעו אידר די בערג זיינען פארין גיזעצט זיינען אלע ווינקלין פון דער וועלט אין מיר גיפלאנצט גיווארין דיא ערד פון ארץ ישראל איז מיט מיר גשטארקט גיווארין

אונ דורך מיר זיינען זייא גיווארר גיווארין דיא בערג האבין זיך אלע איין גיזאמילט אונ מיט איין וואג האט מען זיי גוואוגן דורך מיר ווערט דר קלערט דם שטארקייט פון דיא הויכע בערג אונ דר גרונט אונ אז איך בין בווייזן גיווארין אויף דעם בארג סיני האבין אלע בערג גיציטערט אונ האבין גקניעט צוא דעם הר המוריה וואס דארט איז גשטאנן דאס בית המקדש ועל אונ דורך מיר איז צוא וויסין אויף וואס זיינען אירע שוועלין גיזעצט גיווארין מיט מיין חותם איז פאר תתמת גיווארין דיא ערד מיט אירע שוועלין לפני גבעות חוללתי אונ פאר דיא הויך בין איך ווארין בשאפין דורך מיר האט מען גיפארשט דיא הויך פון דער וועלט דר הר המוריה אונ אלע הויכע בערג זיינען דורך מיר בשאפן גיווארין אונ אז אלע בערג זיינן דער הייכט גיווארן מיט צדקה דענצמאל בין איך אויך דער הייכט גיווארין אונ מיין הויך איז פריער פון אלע הויך אונ פון איין בארג צום אנדרין האב איך גשפרונגן ביז איך בין גיקומען צום בארג סיני עד לא עשה ארץ וחוצות אידר ער האט בשאפן ארץ ישראל

טַבּוּרִי הָיָה מַשְׁתִּית אֶרֶץ וְחוּצוֹת · וּמַשְׁתִּית טַבּוּרִי הוּשְׁתוּ אֶרֶץ וְחוּצוֹת׃ מֵחֵיקִי אֶל חֵיק הָאָרֶץ וּמֵחֵיק הָאָרֶץ אֶל חֵיק חוּצוֹת׃ וּמִמַּשְׁתִּיתִי הָיָה מַשְׁתִּית הָאָרֶץ וְחוּצוֹת׃ כְּפִי תַחְרָא בֵּין אֶרֶץ וְחוּצוֹת׃

וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל · יְצִיר אֲשֶׁר יָצַר רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל · מִמֶּנּוּ הֵצִיק מְצוּקֵי תֵבֵל · וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל · כִּתְרוּמָה הוּרַם רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל כְּחַלָּה מֵעִסָּה הִפְרִישָׁם לְתַבֵּל · וּמִזְבַּח אֲדָמָה הָיָה רֹאשׁ לְתֵבֵל · מְגוּשֵׁי הָשְׁלַךְ עָפָר לְתֵבֵל · הוּא הָיָה רֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל׃

בַּהֲכִינוֹ שָׁמַיִם שָׁם אָנִי · כְּאֹהֶל עֵת טֶרֶם מְתָחָם יוֹתֵר מֵהֶם מְתַחַנִי · כַּדּוֹק עֵת טֶרֶם נָטָם אֶצְלוֹ נְטָנִי · בְּיָמִין טֶרֶם טִפְּחָם מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת טִפְּחָנִי · וּבְזֶרֶת טֶרֶם תִּכְּנָם בָּהּ תִּכְּנָנִי · וְאֶצְבָּעוֹת טֶרֶם קְבָעָם בְּאֶצְבְּעוֹתָיו קְבָעָנִי · וְעֵת אֲשֶׁר פְּרָשָׂם כְּאֹהֶל כִּירִיעָה פְּרָשָׂנִי · וְלִירִיעוֹתָם אָמַר דַּי וְלִירִיעוֹתַי לֹא אָמַר דַּיֵּנִי׃

בְּחֻקּוֹ חוּג עַל פְּנֵי תְהוֹם · לְמַעֲנִי חַק שְׁלשָׁה חֻקִּים · עַל רוּם וְעַל תַּחַת וְעַל תְּהוֹם · בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ חֻקִּי חָג עַל פְּנֵי תְהוֹם · בְּחֻקּוֹ אֶבֶן שְׁתִיָּה עַל פְּנֵי תְהוֹם · בְּחֻקּוֹ לְוִיָּתָן עַל דַּלְתוֹת תְּהוֹם · בְּחֻקּוֹ אֶבֶן פִּנָּה שֶׁלֹּא

(ומטבור חוצות) מבחר שאר ארצות וקודם לאלו (טבורי היה משתית ארץ וחוצות) טבור שלי היה יסוד הארץ (ומשתית טבורי הושתו ארץ וחוצות) כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי (מחיקי אל חיק הארץ) מיסודי יסד א"י (ומחיק הארץ אל חיק חוצות) ומיסוד א"י נתייסד ח"ל (וממשתיתי היה משתית הארץ וחוצות) והספרש בקדימת מעלה וערך מדרגתו למדרגת א"י וח"ל (כפי תחרא בין ארץ וחוצות) מדרגתו היא כפולה ממדרגת ויחס שבין ארץ וחוצות כפי תחרא שהוא כפול וחזק (מעל"ד) (וראש עפרות תבל) נבראתי עד שלא ברא אדה"ר שהוא (יציר אשר יצר) שיצרו הקב"ה ממבחר העפר ממקום המזבח אשר הוא (ראש עפרות תבל) (ממנו הציק מצוקי תבל) מאדם הראשון יסד אבות העולם וישת עליהם תבל בזכותם (כתרומה אשר הורם) כן היה תורם הקב"ה מכל הבריות אשר ברא את אדה"ר אשר הוא (ראש עפרות תבל) (כחלה מעיסה הפרישם) הפרים לאדם ולאשתו כחלה מן העיסה (לתבל) וכדי לעשות אותו כתבלין הנתונין בתבשיל להמתיקו לכן יצרם ממבחר העפר (מזבח אדמה) אשר הוא היה ראש לתבל שממנו הושתת העולם וכל זאת עשה כדי שיתקיימו (מגושי השלך עפר לתבל) כמ"ש ח"ל שנטל הקב"ה אש ושלג וגיבל אבן גדולה ושקעו במים במקום המזבח והוא אבן שתיה וממנה נשתכלל העולם (בהכינו שמים שם אני) בעת הכינו את השמים הייתי שם אני התורה כי נבראתי קודם להם (כאוהל עת טרם מתחם) בעת שמתחם ופרשם כאוהל הייתי (יותר מהם מתחני) ויותר משמתחני מהם כי ארוכה מארץ מדתי (אלפים וארבע מאות בעולם מאריכה) כמו שיסד הפייטן בפ' שקלים (כדוק עת טרם נטם אצלו נטני) קודם העת שנטה שמים כיריעה נטה אותי אצלו אמון (משלי ח ל) (בימין טרם טפחם) קודם שתיקן השמים בטפח ימין שלו (מימינו אש דת טפחני) עשה אותי בטפח ימין שלו (ובזרת טרם תכנם בה תכנני) ובמדה שמדה זרת אשר הכין בה את השמים באותה מדה הכין אותי (ולירישתם אמר די) שגער בהם הקב"ה ואמר די (ולירישותי לא אמר דיני) כמ"ש ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד (תהלים קיט צו): (בחוקו חוג על פני תהום) בעת חקק עיגול הארץ לכסות על פני תהום הייתי כי נבראתי תחלה (למעני חק שלשה חקים) בשבילי חקק ויסד שלש חקיקות כמ"ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי ואלו הם שלש חקיקות (על רום) שהם השמים (ועל תחת) הוא הארץ והצומח והחי והמדבר והגלגלים (ועל תהום) הוא הים אוקיינוס (בשומו לים חקו) בעת שם לים חוק וגבול שלא ללכת מהגבול והלאה (חוקי חג על פני תהום) כי נבראתי קודם לזה (אבן שתיה) ששם אותו תחת התהום המיה שממנו

(משתית) ל' יסוד מלשון אבן שתיה שממנו הושתת העולם (מחיקי אל חיק הארץ) ל' ומחיק הארץ (יחזקאל מג יד) שהוא ל' יסוד כפי רש"י (כפי תחרא) שפת השריון נקרא כן מלשון שפה יהיה לפיו סביב מעשה אורג כפי תחרא (שמות כח לב) (וראש עפרות תבל) שהוא לאדם הראשון (הציק) לשון יסוד כמו לבו יצוק כמו אבן (איוב מא טז) ומתרגם לכיס מסיסד סין אבנא (לתבל) ל' תבלין לתבל לארץ (מגושי) ל' גזרה מל' גוש עפר (איוב ז ה) (כאהל עת טרם מתחם) עפ"י וימתחם כאהל לשבת (ישעיה מ כב) (כדוק ט') עפ"י הנוטה כדוק שמים (שם) (בימין טרם טפחם) עפ"י וימיני טפחה שמים (ישעיה מח יג) (אש דת טפחני) עפ"י מימינו אש דת למו (דברים לג ב) (ובזרת) שם מדה חצי אמה והוא עפ"י ושמים בזרת תכן (ישעיה מ יב) (תכנם ותכנני) הוא לשון הכנה (ואצבעות כו') עפ"י כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך (תהלים ח ד) (כיריעה) עפ"י נוטה שמים כיריעה (שם קד) (ולירישותי לא אמר דיני) כענין לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד (תהלים קיט צו): (בחוקו) ל' חקיקה (חוג) הוא העיגול הנעשה על ידי כלי ולכן שני ראשין יעמוד ראש האחד במקום אמצע והשני יסבב סביבו ונעשה עגול (חק) כמו חקק ויסד (כבוש) לשון אסיפה כמו ומלאו את הארץ וכבשוה (בראשית א כח):

אונ חוץ לָאָרֶץ אונ דָאס בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וָואס עֶר איז דָאס מִיטְלֶסְטֶ'ג פון אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אונ פון דֶר גַאנְצֶר וֶועלְט איז דוּרְךְ מִיר גְרוּנְט פֶעסְט גִיוָוארְן גָאר דִי וֶועלְט אונ פון וֶוענְן מַיין גְרוּנְט איז ווָארִין גְרוּנְט פֶעסְט דִי עֶרְדִי דִיא תּוֹרָה זָאגְט אִיךְ בִּין דֶר גְרוּנְד פון אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אונ פון חוּץ לָאָרֶץ אַזוֹ וִויא דֶער זוים פון איין פַּאנְצֶער פון אַלֶע לֶעדֶר וראש עפרות תבל אונ אָדָם הָרִאשׁוֹן דָאס עֶרְשְׁטֶע בַּשֶׁעפֶנִישׁ וָואס גָאט הָאט בַּשַׁאפְן פון דֶעם בֶּעסְטְן אֶרְט דָאשׁ הֵייסְט פון דֶעם אֶרְט וָואס דָאשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איז גִישְׁטַאנֶען פון אָדָם הָרִאשׁוֹן זֵיינֶען אַרוֹיס גִיקוּמֶען אַלֶע צַדִּיקִים אונ אוֹיף זַייא שְׁטֵייט דִיא וֶועלְט אַזוֹא וִויא דִיא תְּרוּמָה איז אָפּ גִישַׁייד אַזוֹא הָאט עֶר אָפּ גִישַׁייד אָדָם הָרִאשׁוֹן פון דֶער וֶועלְט אַזוֹא וִויא חַלָּה הָאט עֶר זַייא אָפּ גִישַׁייד פון דֶר וֶועלְט אונ דָאס אֶרְט פון דֶעם מִזְבֵּחַ איז גִיוֶועזְן דָאשׁ עֶרְשְׁטֶע פון דֶער וֶועלְט אונ פון מִיר איז גִיוָוארְפִין גִיוָוארִין עֶרְד אוֹיף דֶער וֶועלְט אונ דָאשׁ אֶרְט פון דֶעם מִזְבֵּחַ איז גִיוֶועזְן דָאס עֶרְשְׁטֶע זָאגְט דִיא תּוֹרָה אונ אִיךְ בִּין פְרִישֶׁער פון אַלֶע בהכינו שמים שם אני אִיךְ בִּין גִיוֶועזְן אַז עֶר הָאט אָן גִיבְּרֵייט דֶעם הִימְל אונ אֵיידֶער עֶר הָאט אוֹיס גִיצוֹיגְן דֶעם הִימְל הָאט עֶר מִיךְ פְרִישֶׁער אוֹיס גִיצוֹיגְן פַאר דֶעם הִימְל בִּין אִיךְ גִינֵייגְט גִיוָוארִין אונ אֵיידֶער עֶר הָאט דִיא הִימְל גִימַאכְטִין מִיט זַיין רֶעכְטֶע הַאנְט הָאט עֶר דִיא פַייעֶרְדִיגֶע תּוֹרָה גִימַאכְטִין מִיט זַיין רֶעכְטֶע הַאנְט מִיט זַיין פִינְצְטִין פִינְגֶער וָואס עֶר הָאט זַייא אָן גִיבְּרֵייט הָאט עֶר מִיךְ אָן גִיבְּרֵייט אונ אֵיידֶער עֶר הָאט זַייא קוֹבֵעַ גִיוֶועזְן מִיט דִיא פִינְגֶער הָאט עֶר מִיךְ קוֹבֵעַ גִיוֶועזְן אונ אַז עֶר הָאט פַאר שְׁפְּרֵייט דֶעם הִימְל הָאט עֶר מִיר וִויא אַיְרִיעָה פַאר שְׁפְּרֵייט צוּא דֶער לֵיינְג פון דֶעם הִימְל הָאט עֶר גִיזָאגְט גִינוּג אונ צוּא דֶער תּוֹרָה הָאט עֶר נִיט גִיזָאגְט גִינוּג דֶען זִיא הָאט קֵיין סוֹף נִיט בחוקו חוג על פני תהום מִיט זַיין צִירְקִיל הָאט עֶר פַאר צִירְקֶלְט דֶעם תְּהוֹם פון סַיינְט וֶוענְן הָאט עֶר גִימַאכְט אַצִירְקֶל אוֹיף דְרַייא

חלקים

יוצר ליום ראשון של שבועות

יְצִיף לְעוֹלָם תְּהוֹם · בְּחָקְקוֹ חוּג חָקִי כָּבוּשׁ עַל תְּהוֹם :

סיימן תוא ומס׳ מה הם אל׳ חוקים שקדמה להם התורה והתגרו של (באמצו שחקים) הוא קאי על חוק של (רום) והתגרו של (בעזוז עינות תהום) הוא קאי על חוק (של תהום) והתגרו של (בחוקו מוסדי ארץ) הוא קאי על חוק של ארץ כפסיקתא אן פונה הפייטן שכשה הרקיעים כשמותן שמנאום רז״ל כמס׳ חגיגה (דף יב ב) אלא שקרא את המכון שבו ברד ושלג וקיטור ועלגום כשם ערפל שתחת רגליו ואת מעון ואת הרקיע קרא כשם שמים שמי השמים וזבו על רום שהתפארה התורה :

בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים מִמַּעַל · מִתְאַמֶּצֶת הָיִיתִי בִּמְרוֹמֵי מַעַל · בְּאַמְּצוֹ עֲרָבוֹת לִרְכוּבוֹ · הָיִיתִי רְכוּבוֹ · בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים לְעֻזּוֹ הָיִיתִי מָעֻזּוֹ · בְּאַמְּצוֹ מְעוֹנָה בִּזְרוֹעוֹ הָיִיתִי כְּקָמִיעַ עַל זְרוֹעוֹ · בְּאַמְּצוֹ זְבוּל לְקָדְשׁוֹ · הָיִיתִי זְבוּלָה בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ · בְּאַמְּצוֹ עֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו · הָיִיתִי מִשְׁתַּעֲשַׁעַת עַל אַרְכּוּבוֹת רַגְלָיו · בְּאַמְּצוֹ שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמָיִם · בְּאַמְּצוֹ כָּל אֵלֶּה אִמְּצַנִי נוֹטֶה שָׁמָיִם :

זה ח״ק תהום שהתפארה התורה

בַּעֲזוֹז עֵינוֹת תְּהוֹם · נֶעֱזָזָה מֵעֵינֵי מִמַּעְיְנוֹת תְּהוֹם · נִתְעַזְּזוּ מֵימֵי מִמֵּימֵי תְהוֹם · בְּטֶרֶם נֶעֶזְזוּ עִזִּים עַזָּה הָיִיתִי עַל תְּהוֹם · בְּשׂוּמוֹ לַיָּם חֻקּוֹ · שָׂם עֲלֵיהֶם חֻקִּי וּמַיִם לֹא יַעַבְרוּ פִיו · כֵּן לֹא יַעַבְרוּ עַל פִּי · וְנִשְׁתַּכְלֵל עוֹלָם בְּמַאֲמַר פִּי שֶׁהָיִיתִי בְּפִיו :

זה חוק הארץ שהתפארה התורה

בְּחֻקּוֹ מוֹסְדֵי אָרֶץ · סַר בְּמוֹסְדֵי מוֹסְדֵי אָרֶץ · הֵמָּה הַיּוֹצְרִים הַיְצוּרִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ · וְיוֹשְׁבֵי נְטָעִים נְטִיעַת שׂוֹרֵק בָּאָרֶץ · לִנְטוֹעַ שָׁמַיִם וְלִיסוֹד אָרֶץ · וּגְדֵרָה נַעֲשֵׂיתִי גָדֵר בָּאָרֶץ · וְעִם הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ מָלַךְ כִּי מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ · הִמְלִיכַנִי וְהִמְלַכְתִּיו עַד לֹא שָׁמַיִם וָאָרֶץ · וּמִיּוֹם דָּבָר וַיִּקְרָא אָרֶץ · קָרָא לִי רָאשֵׁי

בית לוי

(מאמץ) ל׳ חוזק ותוז (ערבות גרסנו) פנ״ס מלו גרוכב ערבות (תהלים סח ה) שחקים לשון) פנ״ס ועוזו בשחקים (שם נה) (מעונה מרומו) פנ״ס מעונה אלהי קדם ומתחת זרועות עולם (דברים לג כז) : (כמוון) לשון חוזק וכן כמוס נמצו עוז עלב ל׳ חוזק כם (עזים) מים מים (ונשתכלל) לשון יסוד כי ת״י על סתם שמים ויוסד ארץ דהלא שמיא ושכלול ארעא (ישעיה נא יג) (בחוקו) ל׳ חקיקה (סד) כמו יסד (במוסדי) כמו ביסודי (סיוצרים) כלל מה כל היצירות דומם וצומח וחי שלא מ מדבר וחי מדבר הגלגלים וחח״כ חלק אותם לג׳ חלקים (היצורים אשר בארץ כו׳) (נטיעת שורק בארץ) מולך בעלי חיים המדברים עפ״כ אנכי נטעתיך שורק (ירמיה

מטה לוי

מסתיתו על עולם (בחקו חוג) בכל חקיקות ויסודות הללו היה (חוקי כבוש) ונמלא (על פני תהום) : (באמצו שחקים ממעל) בעת חזק את השחקים אשר המה ממעל (מתאמצת הייתי) אני התורה (במרומי מעל) בשמים ממעל : (בעזוז עינות תהום) בעת חיזק את מעיינות התהום (נעזזה מעיני) נתחזקה מעייני (ממעינות תהום) (בטרם נעזזו עזים) קודם שנתחזקו מים העזים (עזה הייתי) אני התורה הייתי חזקה (על תהום בשומו לים חוקו) בעת שם לים חוק וגבול שלא ללכת מהגבול והלאה (ונשתכלל) ונתיסד (עולם כו׳) (שהייתי בפיו) ונתתי לו עצה : (בחוקו מוסדי ארץ) בעת חקק יסודי הארץ הייתי כי נבראתי תחלה (סד במוסדי מוסדי ארץ) יסד ביסודי יסודות הארץ (המה היוצרים כו׳ אשר בארץ) הצומח והחי שאינו מדבר (ויושבי נטעים נטיעת שורק בארץ) הבעלי חיים המדברים (לנטוע שמים וליסוד ארץ) הגלגלים שהם חומר זך ונקי (וגדרה) אשר שם חוק וגבול לים (נעשיתי גדר בארץ) על ידי היתה זאת (מלך כי מלך) כמ״ש בי מלכים ימלוכו (המליכני) על בניו (והמלכתיו) אותו על כל בריותיו (קרא לי ראשי דורות הארץ) שקרא הקדוש ברוך הוא לצדיקים שמאדם עד משה ורצה לתת להם

חַלְקִים דיא הויך אונ דיא נידער אונ דער תהום אז ער האט גימאכט גיזעצן צום ים האט ער גימאכט מיין גיזעץ איבער דעם תהום איידער ער האט גיזעצט דעם אבן שתיה אויף די מירן פון דעם תהום איידער ער האט גיזעצט דעם לוירן אויף דיא מירן פון דעם תהום איידער ער האט גיזעצט דעם ווינקיל שטיין עש זאל ניט מער פלייצין דיא וועלט דער תהום האט ער מיט מיין צירקיל באצוואונגען דעם תהום כלומר אין מיין זכות האט דיא וועלט איין קיום באמצו שחקים ממעל אז ער האט גישטארקט דעם הימל פון אויבין בין איך גיוועזן גישטארקט צווישין אלע אויבערשטע אז ער האט גישטארקט דעם הימל וואש הייסט ערבות צוא זיין רייטונג בין איך גיוועזן זיין רייטונג אז ער האט גשטארקט דעם הימל וואש הייסט שחקים בין איך גוועזן זיין שטארקייט אז ער האט גישטארקט דעם הימל וואש הייסט מעון מיט זיין ארעם בין איך גיוועזן וויא אקמיע אויף זיין ארעם אז ער האט גישטארקט דעם הימל וואש הייסט זבול צוא זיין הייליקייט בין איך גיוועזן זיין הארברית מיט זיין הייליגען נאמען אז ער האט גישטארקט דעם נעביל אונטער זיינע פיס האט ער זיך מיט מיר משתעשע גיוועזן אויף זיינע פיס אונ איידער ער האט גישטארקט דעם הימל וואש הייסט שמים דיא וואסער וואש זיינען העכער פון דעם הימל אין דין טאן

שטארקין דיא אלע האט מיך גישטארקט דער וואס האט גיפלאנצט דעם הימל בעזוז עינות תהום אונ אז ער האט איין גיזאמילט דיא קוואלין פון דעם תהום האט זיך פרישער איין גיזאמילט מיין קוואל מיין וואסער האט זיך פרישער גישטארקט פון דיא קוואלין וואסער פון תהום איך בין שטארקער גיוועזן פרישער איידער דיא שטארקע וואסערין אז ער האט גיטאן איין גיזעץ אויף דעם ים וויא ווייט זיין גבול זאל זיין האט ער גיטאן מיין גיזעץ אויף דעם ים אזוא וויא דיא וואסער גייט ניט חוץ לגבול אזוא זאל מען ניט עובר זיין אויף דער תורה וואס הייסט מים מיט מיינע רייד וואש זיינען גיוועזן אין זיין מויל האט ער גגרונד פעסט דיא וועלט בחוקו מוסדי ארץ אז ער האט גיזעצט דעם גרונד פון דער ערד האט ער מיט מיינע גיזעצין גיזעצט דיא ערד דאש מיינט מען דיא צדיקים וואס זיינען אויף דער וועלט אונ דאש וואש גאט האט גיפלאנצט איין גוט פלאנצונג אויף דער וועלט אונ מיט זייא איז גפלאנצט דר הימל אונ גרונד פעסט די ערד מיט מיין צאם איז גיווארין פר צאמט די וועלט אז דר גאט פון דר גאנצר וועלט האט באשאפין די וועלט האט ער מיט מיר איין עצה גהאלטין ער האט מיך גמאכט קיניגן אונ איך אים איידר עס איז גוועזן הימל אונ ערד אונ איידר ער האט גרופן דיא ערד האט ער מיך גירופין דאש ערשטע אויף דער ערד ער האט

דורות הארץ׃ קרא לאדם הנוצר מארץ׃ קרא לנח איש צדיק בארץ׃ קרא לאברהם מאצילי ארץ׃ קרא ליצחק הזורע בארץ׃ קרא ליעקב הנחתם בשמי ערץ׃ קרא לשבטים לקדושים אשר בארץ׃ ועל כל אחד ואחד שאלני יוצר הארץ׃

עמד אדם ראש לנשמות׃ זה ספר תולדות אדם רשומות׃ ואמר אליה הנה זה חכם מלא חכמות׃ בצלם ובדמות אותו לדמות׃ כאחד ממנו מעלה באימות׃ ומוראו על חיות ובהמות׃ וכלם יצרתי עלי אדמות׃ וברעתו קרא להם שמות׃ ואחרי כן קרא שמי הנכבד והנורא בשמות׃

כאן ... שהשיבה תורה בגנות אדה"ר אשר בשביל זה לא הערכם לנתן לו :

פרש זה ספר תולדות אדם׃ ונמצא דור שלישי דחוף מבני אדם׃ כהוחל לקרא בשם מעשה ידי אדם׃ וקם דור עשירי מקלקל באדם׃ ויראו בני האלהים את בנות האדם׃ וירא יי כי רבה רעת האדם׃ ויאמר יי אמחה את האדם׃ לולי נולד איש צדיק באדם׃ זה ינחמנו אמרים מלמעלה פניהם פני אדם׃ ולמטה אומרים זה ינחמנו בני אדם׃ ואמר אליה הנה זה אדם תחת אדם׃ ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם׃

כאן ... שהשיבה תורה בגנות נח אשר בשביל זה לא הערכם לנתן לו :

צץ ממזרח וכשחר עלה׃ ונקרא עיט פורח על פני מעלה׃ אב המון נקרא ונתעלה׃ ובעשר נצרף ולא נמצא בו עולה׃ עבודה זרה על ידו בטלה׃

מטה לוי: התורה (והדר שבח של כל או"ה) (קרא לאדם) קרא הקב"ה לאדם הראשון לתת לו התורה כי היה לו מעלה (הנוצר מארץ) ממקום המזבח ולא כשאר בני אדם הנולדים מדומה בדומה וכן (קרא לנח) שנאמר עליו (איש צדיק בארץ) וכן (קרא לאברהם מאצילי ארץ) וכן קרא ליעקב (הנחתם בשמי ערץ) אשר דמות דיוקנו חתומה וחקוקה בכסא כבודו (ועל כל אחד ואחד שאלני יוצר הארץ) אם אתרצה לנתן להם (עמד אדם ראש לנשמות) כי כולם על שמו נקראו (זה ספר תולדות אדם רשומות) תולדותיו של אדה"ר הן רשומות על זה הספר (ואמר) הקב"ה (אליה) לתורה (הנה זה חכם כו') (כאחד ממנו מעלה באימות) כמ"ש ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ (וכולם) כל היצירות אשר (יצרתי עלי אדמות) (וברעתו קרא להם שמות) לא בהסכמה רק בדעה לשון נופל על לשון (ואחרי כן קרא שמי) שם הוי"ה (הנכבד והנורא בשמות) עכ"ש היה הוה ויהיה : (פרש זה ספר תולדות אדם) הקב"ה פירש זה ספרו של אדם הראשון שנמצאו בו כל תולדות האדם עד סוף כל הדורות ונמצא כתוב שם אשר (דור שלישי) דור אנוש שהוא שלישי לאדם (דחוף) ונמרד (מבני אדם) שרמז הקב"ה לים אוקיינוס ועלה והציף שלישו של עולם (כהוחל לקרוא בשם) ה' לשם עבודת אלילים שהם (מעשה ידי אדם) (וקם) אח"כ (דור עשירי) דור המבול (זה ינחמנו אומרים) המלאכים (מלמעלה) אשר (פניהם פני אדם) כי היו חושבים שזה יגן על הדור וינחם העולם (ולמטה אומרים כו') ובני אדם מלמטה גם הם היו אומרים זה ינחמנו כי בתחלה היו קוצרים בצפרנים הקרקע לזורעה והוא תקן להם כלי מחרישה (ואמר אליה הנה זה אדם תחת אדם) ואמר הקב"ה לתורה הא לך נח תחת אדה"ר לקבל התורה כי עליו נאמר (ומצא חן כו') : (צץ ממזרח כו') אברהם שנאמר עליו מי העיר ממזרח צדק (ישעיה מא ב) נוצץ וכשחר עלה (ונקרא עיט פורח כו') כמ"ש קורא ממזרח עיט (שם מו יא) (אב המון נקרא ונתעלה) כמ"ש כי אב המון גוים נתתיך (ובעשר

בית לוי: י כא) (מארץ) מחומר ארץ (מאצילי) מגדולים וכמו שנ"ה ומאציליה קראתיך (ישעי' מא ט) (ערץ) ל' חוזק כמו כגבור עריץ (ירמיה כ יא) (רשומות) כתובות כמו אגיד לך את הרשום (דניאל י כא) (דחוף) ל' דחיה כמו וגם הוא נדחף לצאת (דה"ב כו) (כהוחל) ל' התחלה והוא ג"כ אז הוחל לקרוא בשם ה' (בראשית ד כו) (זה אדם) נח (תחת אדם) אדה"ר (צץ) ל' ניצוץ והוא נגזר מלשון ציץ הפרח כמו צץ המטה (יחזקאל ז י) (עיט) ל' עוף שהוא נוצה נשר כמו עיט ... נקרא הקב"ה

גירופין אדם הראשון וואס ער איז באשאפין געווארין פון דר ערד צו נח האט ער גירופין צדיק אויף דער וועלט · צו אברהם אבינו האט ער גירופין דער האר פון דיא הארץ פון דער וועלט ער האט גירופין צוא יצחק וואס האט גיזייעט אין לאנד פלשתים · קרא ער האט גירופין צוא יעקב וואס זיין צורה איז אויס גיקריצט אין כסא הכבוד ער האט גירופין אלע צוועלף שבטים וואס זיינן די היילינגע פון דער ערד אויף איטליכן האט מיך דער באשעפער פון דער וועלט גיפרעגט אויב איך זאל צוא אים גיגעבין ווערין עמד אדם ראש לנשמות או עס איז באשאפין געווארין אדם הראשון וואס ער איז דער ערשטער פון אלע נשמות אזוא וויא עס שטייט גיצייכינט אין דער תורה אונ נאך האט גיזאגט צוא דער תורה ער איז פול מיט חכמות אזוא וויא איינער פון דיא מלאכים איז ער גילדיבט מיט פארכט אונ זיין פארכט איז אויף אלע חיות אונ בהמות אונ איך האב אלע באשאפין אויף דער וועלט אונ מיט זיין שכל האט ער זייא אלעמען נעמען גיגעבין אונ דער נאך האט ער מיך אך גירופין מיט מיין גיאכפערטין נאמען פרש זה ספר תולדות אדם ער האט באשייד די דורות פון דר וועלט האט ער גיפונגען דאס דריטע דור דאס איז דור אנוש איז פאר שטויסין געווארין פון מענטשין או זיי האבין אן גיהויבן אן צו רופין די רשות עבודת כוכבים וואס ווערט גימאכט דורך מענטשין אונ דער נאך איז אויף גישטאנען דאס צעהנטער דור דאס איז דער דור המבול אונ האבין ערגער גימאכט צווישן מענטשין אזוא וויא עס שטייט אונ דיא קינדער פון דיא הארין האבן גיזעהען דיא שיינע טעכטער אונ האבין דיא גינומען מיט גיוואלד אז גאט האט גיזעהען דאס שלעכטס פון דיא מענטשין האט גאט גיזאגט איך וועל אפ מעקין דעם מענטשין וואלט ניט גיבארן געווארן נח הצדיק צווישין אלע מענטשין דער וועט אונז מנחם זיין האבין גיזאגט דיא מלאכים וואס זייער פנים איז וויא אפנים פון איין מענטש אונ אונטין האבין דיא מענטשין גיזאגט דער וועט אונז מנחם זיין האט גאט גיזאגט צוא דער תורה דאס איז דער מענטש אויף דעם ארט פון אדם הראשון אונ האט גיפונען חן ביא גאט אונ ביא לייט צץ ממזרח וכשחר עלה אברהם אבינו האט גישפראצט פון מזרח אונ

וקרב רחוקים לזכות מנטלה׃ הכירני והכרתיו באהבה כלולה׃ כדי הוא לך לשם ולתהלה׃ לשמור מצותיך יומם ולילה׃ דורות אשר לפניו לא זכו למילה׃ ומעת נתחתמה בו נתמנה ראש לכל תפלה׃

כאן כוונתו בפסוק חרוזת לאות לד"י שהשיבה תורה בגנות אברהם אמר ע"כ מאלהם לנתן לו :

קרבן שלם יחידו נמצא׃ כטנא בכורים אז נרצה׃ כשה לטבח רץ במרוצה׃ שלשה ימים טורף ונפשו לא קצה׃ הועצי נא עמי דת מועצה׃ ולקחי אותו לחפת עליצה׃ לשוח בשדה לקראתך יצא׃ ולמענו אראלים ממחיצה׃ מר צעקו חוצה׃

כאן כוונתו אות ק"ף אות שהשיבה תורה בגנות יצחק אמר על כן מאלהם לנתן לו :

רחק איש שדה וקורב איש תם׃ יושב אהלים באהלי רום נחתם׃ וגם במרכבה תארו נחתם׃ עולים במעלותם ויורדים בירידתם׃ תמהים על מראה זה חותם׃ ואומר אליה הנה זה חותם׃ יפה מכל חותם׃ חותמות שנים עשר נחתמו מזה חותם׃ בטבעת המלך טבועים באחד חותם׃ על לב ועל זרוע למענך חתמתי חותם׃

כאן כוונתו בפסוק חרוזת אות ר' אות שהשיבה תורה בגנות יעקב אמר ע"כ מאלהם לעלות בגורלו :

סוף סיבות סזה שאין כדאי לגורל כיס בשעת בריאת התורה שקדמה לעולם אלפים שנה כידוע מאמרי רז"ל וזה שאמר הפייטן כשלמו אלפים וכו' :

שלמו כל אלה בעמוד עם עולם׃ כשלמו אלפים עד שלא נברא עולם׃

...לס) נשון מפח ופומה ...ל כאול (משלי כו ג) ; ... ימים) כמ"ש ביום ...י וישא אברהם את עיניו (בראשית כב ד) (טורף) מלשון ...ת טרף וירשלנו (הועצי ...(קנה) מל' ונפשם קלה (במדבר כא ה) (עליצה) לשון שמחה מן ל' עלץ לבי (ש"א ב א) (איש שדה) תואר לעשו (איש תם) תואר ליעקב (רום) שמים (תוחמים) כינוי הפייטן המלאכים הלחות וכלם נשם (בטבעת) בחותמים כמה תוחמות שוות : ... כמו נשלמו (מקנת ... ע"ש לקחה מחטם (תהלים סח יט) :

(טרף) ונרדף מכל פיג בעצרה נסיונות (ולא נמצא בו) עולה (וקרב רחוקים) גייר את העובדי כוכבים (לזכות מנוטלה) להכניס לזכות ממינופת שהיתה נטולה ועמוסה על כתף שאינה יכולה ללכת כמ"ש רגליהם ולא ילכו (הכירני) כשהיה בן שלש שנים (כדי הוא לך) אתה התורה ויהיה לך (לשם ולתהלה) (ומעת נתחתמה בו) חותם ברית המילה (נתמנה ראש לכל תפלה) שתחלת ברכות התפלה אלהי אברהם גם חותמין מגן אברהם גם הוא תיקן תפלת שחרית כמ"ש וישכם אברהם בבוקר: (קרבן שלם) יצחק בנו (יחידו נמצא כו' כשה לטבח) שאינו יודע כן (רץ במרוצה) ועשה א"ע כאילו לא ידע (שלשה ימים טורף) ומוטל ללכת להר המוריה ועכ"ז (ונפשו לא קצה) לא השליך עבודה זו לכן (הועצי נא עמי) תסכים לעצתי אתה התורה שנקראת (דת מועצה ולקחי אותו לחופת עליצה) שתהיי עמו יהיה [illegible] (לשוח בשדה לקראתך יצא) כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה ותיקן תפלת מנחה (ולמענו אראלים ממחיצה מר צעקו חוצה) כשנעקד על גבי המזבח היו צועקים ובוכים בקול מר המלאכים (רוחק) מן הברכה עשו שנקרא (איש שדה) (וקורב) לברכה יעקב שנקרא (איש תם יושב אוהלים) (באהלי רום) בשמים (נחתם) (וגם במרכבה תארו נחתם)

דמות דיוקנו חקוק על כס"כ והמלאכים שהיו (עולים במעלותם ויורדים בירידתם) כמ"ש עולים ויורדים בו וראו דמות דיוקנו של יעקב של מטה דומה לשל מעלה והיו (תמהים על מראה זה חותם) דבר הקב"ה לתורה (ואמר אליה כו' מכל חותם) ולכן ראוי שתעלה לגורלו ועוד לו יתרון (חותמות שנים עשר) שבטים (נחתמו מזה חותם) שכולם בשם מתחתמו (בטבעת) שלי שאני (המלך טבועים באחד חותם) כולם היו טבועים בחותם שלי שהיו כלם צדיקים (על לב ועל זרוע למענך חתמתי חותם) ומ"ש בתפילין שלי שעל זרועו כנגד הלב ומי כעמך ישראל לומר הלא למענך התורה עשיתי זאת: (שלמו כל אלה) נשלמו כל אלה החקירות למי תנתן (בעמוד עם עולם) כשיעמדו ישראל הנקראים עם עולם (כשלמו אלפים כו' משנברא עולם) עד זמן נתינת התורה

איז אויף גינאנגען וויא דער מארגין שטערין אונ איז גיווארין גירופין (עים) וואש פליהט אויף דר וועלט ער איז גיוועזין איין פאטער פון פיל פעלקער אונ איז דער הייכט גיווארין אונ ער איז גיפרובט גיווארין מיט צעהן פרוב אונ עש איז אין אים ניט גיפונען גיווארין קיין עולה אונ האט מבטל גיוועזן עבודת כוכבים אונ האט מקרב גיוועזן די וואס זיינען ווייט פון גאט אונ ער האט זייא דער הויבין מיט זיין זכות הכירני ער האט מיך דער קאנט אונ איך קאן אים מיט ליבשאפט האט הקדוש ברוך הוא גיזאגט צוא דער תורה ער איז ווערט צוא האלטין דיך מיט ליב אונ צוא היטין דיינע מצות טאג אונ נאכט דיא דורות וואס זיינען גיוועזן פריער האבין ניט זוכה גיוועזן זיך מל צוא זיין אונ פון דער צייט אז ער איז אן ניתחתם גיווארן מיט דר מילה האט ער זוכה גיוועזן או דיא ערסטע ברכה פון שמונה עשרה זאל זיך אויס לאזין מגן אברהם קרבן שלם יחידו נמצא זיין איינציגין זון האט ער גיפירט פאר איין קרבן אונ איז באוויליגט גיווארן וויא איין קרבן מיט בכורים אזוא וויא מען פירט אלעמעלע צו שעכטין איז ער גילאפין מען זאל אים מקריב זיין דרייא טאג איז ער גיגאנגען צום הר המוריה אונ עס איז אים ניט פר מיאוסט גיווארן אונ איז פארט גיגאנגן גאנצם גאט צוא דער תורה זאיי דיך מיישב מיט מיר דוא תורה וואס פון דיר זיינען אלע עצות אונ נעם אים צוא דער חופה מיט פרייד ער איז גיגאנגען מתפלל זיין אין פעלד אונ פון זיינט וועגין האבין דיא מלאכים גישריען מיט אביטער גישרייא וואס מען האט אים גיוואלט שעכטין רוחק איש שדה וקורב איש תם ער איז דער ווייטערט גיווארן פון דיא ברכות דער וואס ער איז גיוועזן אפעלד מענטש אונ עס איז גיווארין גינעהינט צוא דיא ברכות יעקב אבינו וואס ווערט אן גירופין איש תם יעקב אבינו וואס ער איז גיזעסין פאר תמת אין גיצעלטין פון שם ועבר אונ זיין גישטאלט איז גיוועזן אויס גיקריצט אויף דעם כסא הכבוד דיא מלאכים וואס זיינען ארויף גיגאנגן אונ האבין אראפ גינידערט האבין זיך גיוואונדערט אויף זיין גישטאלט האב איך גיזאגט צו דר תורה דר חותם איז בעסר פון אלע חתימות וואש שטייען אויס גקריצט אויף דעם כסא הכבוד פון דעם חותם איז גיחתמת גווארין צוועלף חתימות דאס איז דיא צוועלף שבטים מיט דעם חותם פון גאט איז איטליכער שבט גיחתמת דאס מיינט מען בייא איטליכן שבט שטייט דאס ווארט (יה) פון דיינט וועגין האב איך זייא גיחתמת אויף דעם הארצין אונ ארום פון דעם כהן גדול שלמו כל אלה זא דיא ישראל

(אמרה תורה) לסקדוש ברוך הוא (זה משה אשר נקרא ענוו מעולם) כי קודם שנולד היה כתוב בו והאיש משה ענוו וגו׳ (וידבר ה׳ אל משה אשר נכתב מעולם) ומעולם היה נכתב בו וידבר ה׳ אל משה לכן (הוא יירשי מורשת עולם) שתהא נקראת תורת משה והוא יתנני מורשה לקהלת יעקב (תולדות רום ותחת בהודעזעם) תולדות שמים וארץ כולם מדעזע בשעת מתן תורה (ובשבעה קולות כנראו בנועם) כשראו את השבעה קולות מד׳ רוחות ומעלה ומטה ועל ההר (ואמרו הכל מה זה קול מורעם כו׳) שנתקבצו כל האומות אצל קמואל והוא בלעם ושאלו לו מה קול רעש ורעם שמא יחזיר הקב״ה את העולם לתוהו (ואומר להם פ״י בלעם (יש לי טעם ביני ובין עם) יש לי ענין לדבר עם ישראל עמי (ורכב רבותים נתכונו מול עם) וכ״ב אלף מרכבות מלאכים ירדו על הר סיני והכחונו עד ישראל אם לא יקבלו את התורה כו׳ (בזרת אשר תכנם) בזרת אשר תקנה השמים כמ״ש ושמים בזרת תכן (בה קרעם) כלותו זרת קרע את השמים ושמי השמים והראה להם שהוא יחידי (ויסם) זיע שמים (ויסיעם ממקומם וממסעם) והגיעם על ההר (והיו נוטפים בשמים (בושם מזעם) מזיעה ורעדה שלהם כמ״ש רבותינו ז״ל כל דבור ודבור שיצא מפי הקב״ה היה נתמלא כל העולם בשמים (וירד משה מן ההר אל העם) והביא (אתו מצות וחקים באר היטב חקוקים) כתובים. באר היטב בשנים לשון (גמולי חלב מיניקים) התורה מיניקה חלבה לישראל כמה גמולי חסד (דדימו חכמה מפיקים) כי מגיליה מדדי התורה חכמה (השפע מקור מים

וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה מִשֶּׁנִּבְרָא עוֹלָם • אָמְרָה תוֹרָה זֶה מֹשֶׁה אֲשֶׁר נִקְרָא עָנָיו מֵעוֹלָם • וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֲשֶׁר נִכְתַּב בּוֹ מֵעוֹלָם • הוּא יִירָשֵׁנִי מוֹרָשַׁת עוֹלָם • וְהוּא יִקָּחֵנִי מַתְּנַת עוֹלָם • וְכָל בָּאֵי עוֹלָם יַאֲמִינוּ בוֹ לְעוֹלָם • (וְהָיְתָה אֵל אֱמוּנָה מְהַדֵּר לְמַעֲנָהּ וּמֵבִין בִּתְנִינָהּ • אֶבְרָא עוֹלָם בְּבִינָה בַּעֲבוּר אָמְנָה) :

תּוֹלְדוֹת רוּם וָתַחַת בְּהִזְדַּעְזְעָם • וּבְשִׁבְעָה קוֹלוֹת כְּנִרְאוּ בְּנוֹעַם • שְׁתַּיִם זוּ שָׁמַעְנוּ שְׁמָעָם • וְלִשְׁתֵּי שְׁמוּעוֹת נֶחֱלַק קוֹל רַעַם • לַגּוֹיִם קוֹל זַעַם • וּלְיִשְׂרָאֵל קוֹל נוֹעַם • וְאָמְרוּ הַכֹּל מַה זֶה קוֹל מוּרְעָם • הוֹלֵךְ וּמִתְגַּלְגֵּל כְּגַלְגַּלֵּי רַעַם • וְאוֹמֵר לָהֶם יֶשׁ לִי טַעַם • בֵּינִי וּבֵין עָם • וְרֶכֶב רִבּוֹתַיִם נִתְכּוֹנְנוּ מוּל עָם • וְשִׁבְעָה רְקִיעִים נָטוּ בְּזוּ עָם • בְּזֶרֶת אֲשֶׁר תִּכְּנָם בָּהּ קְרָעָם • נִיטָם וַיַּסִּיעָם מִמְּקוֹמָם וּמִמַּסָּעָם • וְהָיוּ נוֹטְפִים בּוֹשֶׂם מִזֵּעָם • וְאָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מַה זֶּה הַטַּעַם • נוֹרָא אֱלֹהִים מִמִּקְדָּשָׁיו הַמּוּנְעָם • אֵל יִשְׂרָאֵל הוּא נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם • וּבְכֵן אָמַר לַעֲנָיו רֵד הָעֵד בָּעָם • וַיִּשְׂמְחוּ כָּל הָעָם • בְּשִׂמְחַת אִמְרֵי נוֹעַם וְנִתְמַנָּה צִיר רוֹעָם • וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם :

פוזם ספיין לזכר עברת סדברות ובכל דבור ודבור מכיל דברים טורים על אמיתת הדבור והסמכאת ממנו כן פ״ג וקבלתם ל״מ ובוזז פ׳ כל״ג וא׳ הכב״ע

וּבְכֵן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם :

פיוסר ע״פ א״ב

אִתּוֹ מִצְוֹת וְחֻקִּים • בְּאֵר הֵיטֵב חֲקוּקִים • גְּמוּלֵי חָלָב מֵינִיקִים • דַּדֵּימוֹ חָכְמָה מְפִיקִים • הִשְׁפִּיעַ מְקוֹר מַיִם חַיִּים מְזֻנָּקִים • וּמְנוֹפֶת צוּפִים

(רוב) שמים (ושמו) לארץ (כנראו) כברע ועל ספרם רמ״ים את הקולות (שמות כ יח) (שמע) ל׳ דבור אל הפרשה שמלך הגדולים (יחזק ג ז) (כמו עם) כבכול ישראל שקבלו — א יערבני לי (ישעיה מג. כא) : (מפיקים) מוציאים אל ריקם רצון (משלי ח ט) (מוקים) ל׳ קלות והמבוכה כמו יונק עם כבכן (דברים לב. כב) (ומנופת צופים) פע״כ ומתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט יא)

זיינן גישטאנען אויף דם בארג סיני האט ערשט די וועלט אין קיום גיהאט אז עס האט זיך אוים גילאזין די צווייא טויזנט יאר וואס די תורה איז באשאפין גיווארין איידער די וועלט איז באשאפין גיווארן אונ דיא טויזנט מיט פיר הונדערט אונ אכט אונ פערציג יאר אז די וועלט איז באשאפן גיווארין ביז משה רבינו גיבארן גיווארין האט די תורה גיזאגט דאס איז דער משה וואס ווערט אן גירופין פון אייביג ענו פון אייביג אן איז אין מיר אן גישריבין (וידבר יי אל משה) ער וועט זיך ירשנן אויף אייביג אונ ער וועט זיך נעמען פאר אמתנה אויף אייביג אונ דיא ישראל וועלין אין אים גלייבין אויף אייביג תולדות רום ותחת בהודעזעם בשעת מתן תורה האבין גיציטערט אלע באשעפעניש פון הימל אונ ערד אונ דיא זיבין קולות אז זייא זיינען גינעהן גיווארן מיט זיסקייט דיא צווייא קולות (אנכי ולא יהיה לך) האבן מיר גיהערט ווייער הערונג צו צווייא הערונג איז צוא טיילט גיווארין דאס קול פון שטורעם צו רשעים אקול פון צארין אונ צו צדיקים אנים קול האבן זייא אלע גיזאגט וואס איז דאס פר אשטורעם אויף דר וועלט וואס גייט אונ קייקלט זיך מיט אשטורעם האט גאט זייא גיזאגט איך האב אין רייד צווישין מיין פאלק ישראל אונ פיל מאל צעהען טויזנט מלאכים האבן זיך גישטעלט אנטקעגין פאלק אונ אלע זיבן הימלען האבין זיך גינייגט איבער דעם פאלק מיט דעם פינגער וואס ער האט זייא באשאפין מיט דעם האט ער זייא צו ריסין אונ ער האט זייא גינייגט אונ פאר רוקט פון זייער ארט אונ דיא מלאכים פון זייער שווייס האט גימאכט טרייפין בשמים האבין דיא מלאכים גיזאגט פר וואס איז דאש דאס מוז זיין גאט וואס ער איז פארכטיג פון זיין זיסן הייליקייט דער גאט פון ישראל גיט זיין שטארקע תורה צו זיין פאלק אונ ער האט גיזאגט צוא משה רבינו וואס ער איז אין ענו נידער אראפ אונ וואי סתרה דאס פאלק אונ עס האבין זיך גאר דאס פאלק דער פרייט מיט דער פרייד פון דער זיסער תורה אונ משה רבינו איז גיווארין זייער פאסטוך אונ משה האט אראפ גינידערט פון דעם בארג צוא דעם פאלק ישראל :

וכבן וירד משה מן ההר אל העם אונ אזו שטייט אין פסוק משה האט אראפ גינידערט פון דעם בארג צו דעם פאלק :

אתו מצות וחוקים מיט משה איז אראפ גינידערט מצות אונ חקים אונ מיט אגוט באשיידענעש זייגן זייא אן גיגורט דיא תלמידי חכמים טוט זייא זאט מאכין מיט חכמה וויא אייניגעדיג קינד איז זאט מיט דער ברוסט זייא מערין אירע רייד וויא אקוואל וואס טוט רינען קוועלינדיגע וואסער אונ זיא איז זיסער פון האניק דיא שיין פון דיא

טריגת

וּמִדְּבַשׁ מְתוּקִים · זוֹהַר לָעֵינַיִם מַבְהִיקִים · חוֹבֶשׁ לַעֲצָמוֹת מַשִּׁיקִים · טוֹבִים יְשָׁרִים וְצַדִּיקִים · יְקָרִים מִפְּנִינִים וּמִכָּל חֲשׁוּקִים · כְּתַב אֶצְבַּע שׁוֹכֵן שְׁחָקִים · לְנוֹצְרֵימוֹ מֵחֵטְא מְנַקִּים · מַצְדִּיקִים לְכָל בָּם עוֹסְקִים · נִדְבָּרֵימוֹ כַּסֵּפֶר נֶחֱקָקִים · סוֹפְרֵימוֹ בְּצֶדֶק מְחוֹקְקִים · עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים · פְּאֵר לִוְיַת חֵן וַעֲנָקִים · צְדָקוֹת מְלֵאִים וְלֹא רֵקִים · קְדוּמִים טֶרֶם יְסוֹד אֲפִיקִים (נ״א אֲרָקִים) · רוּם וָעוֹמֶק אֵל בָּם הֵקִים · שִׁמְעָם לְשׁוֹשַׁנַּת הָעֲמָקִים · תּוֹצְאוֹתָם לְחֵךְ מְמֻתָּקִים :

מְמֻתָּקִים דִּבְרֵי אֱלֹהִים · לְאוֹמְרֵי אֵין כָּמוֹךָ בָּאֱלֹהִים : וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים :

מיוסד ע״פ תשר״ק

תְּנוּ קוֹל עוֹז אֶל אֵלִים · שַׁלְהֲבוּ לַפִּידֵי גְחָלִים · רָצוּ בְרָקִים קַלִּים · קוֹלוֹת הִרְעִימוּ גַלְגַּלִּים · צָרַח שׁוֹפָר מִמְּעֻלִּים · פָּצְמָה רְקוּעַת שְׁעוּלִים · עַמִּים אֲחָזוּם בֶּהָלִים · סַעַר צִירִים וַחֲבָלִים · נָהוּ כְּיוֹלֵדָה חָלִים · מְרַצְּדִים הָיוּ מְגֻבָּלִים · לְבָנוֹן וְשִׂרְיוֹן כַּעֲגָלִים · כַּרְמֶל וּבָשָׁן כְּמוֹ אֵילִים · יַחַד תָּבוֹר וְכָל תְּלוּלִים · טוֹרְדוּ בְּגוֹבְהָהּ וְנִמְצְאוּ פְּסוּלִים · חָרָם רוֹאֶה שְׁפָלִים · זֶה סִינַי כְּכָךְ לֹא הַכְּלִים · וְהִטָּה אֵלָיו זְבוּלִים · הֶעֱטִירוּ עֲנָנִים וַעֲרָפֶלִים ·

מטה לוי

חיים מזנקים) שפע מקור חיים הם מקלחים ומזנקים (זוהר) התורה (לעינים מבהיקים) מזהירים לעינים (חובש לעצמות משיקים) כמ״ש רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך (משלי ג ח) (טובים) הם לצדיקים ולשלם והם (ישרים וצדיקים) כמ״ש ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים (דברים ד ח) (ומכל חשוקים) ומכל שאר דברים הנחשקים ונחמדים כמ״ש וכל חפציך לא ישוו בה (משלי ג טו) (כתב אצבע) כתובים באצבע של הקדוש ב״ה שהוא שוכן שחקים (לנוצרימו) לשומר אותם (מחטא מנקים) מנקים אותו מן החטא (נדברימו בספר נחקקים) כמו שכתוב אז נדברו יראי וגו׳ ויכתב בספר וגו׳ (סופרימו) הכותבים ועושים הספרים (בצדק מחוקקים) נכתבים הם בצדק וזכות (קדומים) הם אלפים שנה (טרם) נברא (יסוד ארקים) יסוד הארץ (רום ועמק) שמים וארץ (אל בם הקים) הקים הקדוש ב״ה בזכות התורה והמצות כמ״ש אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (שמעם לשושנת העמקים) השמיעם לישראל שנקראים שושנת העמקים (שה״ש ב א) (תוצאותם) הדברים היוצאים מהתורה (לחיך ממתקים) הם מתוקים לחיך (תנו קול עוז אל אלים) כשנתן הקב״ה שהוא אל אלים את קולו קול עוז במתן תורה אז (שלהבו) נשתלהבו (לפידי גחלים) (רצו ברקים קלים) והברקים היו קלים לרוץ (קולות הרעימו גלגלים) והגלגלים נתנו קול רעש (צרח שופר ממעולים) וקול השופר הצריח משמי מעלה (פצמה רקועת שעולים) נשברה הארץ הרקועה על המים שנמדדו בשעלו (עמים כו׳ וחבלים) העובדי אלילים אחזום בהלות וצער כמו חבלי וצירי לידה של אשה (נהי כיולדה חלים) אחזום קינה ויללה ורעד כיולדה (מרצדים היו מגבלים) ההרים שהם גבול ליש היו מרקדים (לבנון ושריון) היו מרקדים כעגלים (כרמל כו׳ וכל תלולים) וכל הר ותל גבוה (טורדו בגובהה) היו מטריחים א״ע לרקד שהיו סבורים בשביל גבהותם תנתן עליהם התורה (ונמצאו פסולים) כי הגבשות הוא הפך רצון הקב״ה לפי שהקב״ה שהוא (חי רם) הוא (רואה שפלים) כמ״ש לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה ולכן (זה סיני) לפי שהוא נמוך (ככך) כשני לכן (לא הכלים) אותו (והטה אליו זבולים) הטה אליו השמים כמ״ש ויט שמים וירד (העטירו) הסבובו (עננים וערפלים) והקב״ה שהוא

בית לוי

(משיקים) ל׳ נשיקה של [illegible] (ויקרא יג נח) (חובש) ל׳ רפואה והמחבשת [illegible] לא חבשו (ישעיה א ו) (משיקים) לשון שח (תשוקים) [illegible] (עצמים) לשון [illegible] מלשון טעם [illegible] (משלי כו יח) (ממקים) ל׳ [illegible] של מתוקים מקור [illegible] (סופרימו) לשון [illegible] ושרים סופר (ש״ב [illegible]) (סלא טוים מן ומנקים) [illegible] כי נוים מן הם [illegible] ועקים לגרגרותיך (משלי א [illegible]) ומנקים עניים עדי כעולם (קדומים) לשון קודם (ארקים) [illegible] כמו שמיא וארקא (ירמיה י יא) (רום) שמים (ועמק) ארץ כמ״ש שמים לרום וארץ לעומק (משלי כה ג) (שמעם) כמו השמיעם (ממתקים) לשון מתיקה (אל אלים) אומר להקב״ה (שלהבו) [illegible] מן שלהבת (לפידי) [illegible] וכל כמו רוחות [illegible] ואש בלפידים (שמות כ יח) (צרח) לשון צעקה (ממעולים) אומר לשמים (פצמה) ל׳ שבירה כמו פרצתה [illegible] (תהלים ס ד) (רקועת שעולים) אומר לארץ [illegible] שביל נרקעת על המים [illegible] לרוקע הארץ על המים (תהלים קלו) [illegible] מי מדד בשעלו מים (ישעיה מ יב) (סער) לשון רוח סערה (צירים וחבלים) ל׳ צירים וחבלים יאחזון (ישעיה יג ח) [illegible] ל׳ יסורי אשה [illegible] ללד צירי דלמי [illegible] (נהו) ל׳ קינה ויללה מלשון נהה נהי (ירמיה ט ט) וכמתרגמים [illegible] ל׳ צער [illegible] (חלים) ל׳ חיל כיולדה (ירמיה ו כד) (מרצדים) מרקדים של [illegible] מרצדון הרים (תהלים סח יז) (מגבלים) [illegible] לגבוהים כמגבילים שפת ההר (תלולים) ל׳ הר גבוה ותלול (יחזקאל יז כב) (טורדו) ל׳ טרדה וטרחה (זבולים) אומר לשמים (העטירו) ל׳ סיבוב של עטרה (ש״א כג כו) [illegible] מקיפים ומסבבים [illegible] אל דוד [illegible] כעטרה המקפת את

אונזער גאָט איז ווי ליכטיגקייט אונ טוט היילין דעם מארך פון די ביינער די זיינען גוט אונ רעכט פארטיג אונ טייערער פון גינגאלד ווי איז גשריבן גיוואָרן מיט די פינגער פון גאט וואס רועט אין הימל צוא די וואס היטין אירע מצות מאכט זיא ריין פון עבירות אונ מאכט גירעכט די וואס מידין זיך אין איר די וואס ריידין אין דער תורה ווערט זייערע רייד אין ספר אן גישריבן אירע לערנער ווערין אן גישריבן צוא גירעכטיגקייט זיא איז איין בוים פון לעבן צוא די וואס שטארקן זיך אין איר אונ איז איין שיין באהעפטונג פון חן צום האלז זיא זיינען ניט ליידיג נאר פול מיט צדקות זיא זיינען פריער פון דעם יסוד פון דער וועלט מיט זייא האט גאט אויף גיריכט די הימל אונ ערד אונ האט זיא גימאכט הערין צו די ישראל וואס זיא זיינען גיגליכן צוא איין רויז אונ ווער עס רעדט אין דער תורה איז זיא אים זיס צום גומין ממתקים דברי אלהים די רייד פון גאט זיינען זיס צוא די וואש זאגין עס איז ניט פאר האנדין גלייך אזא איין גאט ווי דוא אונ גאט האט גירעט די עשרת הדברות תנו קול עוז אל אלים דער שטארקער גאט אז ער האט גיגעבין די תורה מיט אשטארק קול זייא האבין גיפלאקערט די ברענענדיגע מלאכים אונ זיינען גילאפין גרינג ווי די בליצן מיט קולות האבין גישטורעמט די גלגלים מיט איין שופר האט ער גישריען אונ עס איז צוא בראכין גיווארין דאש טרעטונג פון דער ערד די פעלקער האט אן גינומען דער שרעקעניש אונ איין שטורעם פון ווייטאג זייא האבין גיטאן ברומען אונ ציטערין ווי איין גווינערין זייא האבין גישפרונגן די בערג לבנון אונ שריון ווי די קעלבער דער בארג כרמל אונ בשן אונ חרמון אונ תבור אונ אלע הויכע האבין גישפרונגן ווי בארנעס זייא האבין זיך מטריח גיוועזן וויל זייא זיינען הויך האבין זייא גימיינט אז מען וועט אויף זייא געבין די תורה אונ זייא זיינען פסול גיווארין דער לעבדיגער גאט איז הויך אונ זעהט נידעריג דאש איז דער בארג סיני האט זיך פאר שעמט ווי איין אבין איבער דעם האט גאט אים ניט פאר שעמט

דָּר בּוֹ בְּשִׁנְאַן אֶרְאֶלִּים · גְּאוֹן קוֹלוֹ הִשְׁמִיעַ לִנְדְגָּלִים ·
בִּסְבִיב הָהָר נִגְבָּלִים · בְּנַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע דָּת מְקַבְּלִים ·
אָזְנָם שָׂם רֹאשׁ מִלִּים · אָנֹכִי שָׁמַע לִכְלוּלִים :

לִכְלוּלִים הִשְׁמַעְתָּ מִלֶּיךָ · מְפוֹצֵץ הָרִים קוֹלֶךָ : אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ :

מיוסד ע"פ א"ב

אֲשֶׁר כָּל פָּעֳלוֹ תָמִים · בּוֹנֶה מַעֲלוֹת בַּמְּרוֹמִים · גּוֹדֵר תַּחְתִּיּוֹת הַדּוֹמִים · דֶּלֶת סוֹגֵר בְּעַד הוֹמִים · הַמְּזָרִיחַ מְאוֹרוֹת רָמִים · וּמְנַהֲגָם לֵילוֹת וְיָמִים · זִיקִים עוֹשֶׂה וּרְעָמִים · חוֹשֵׁר טְלָלִים וּגְשָׁמִים · טִיעוּת מְגַדֵּל וְצִמְחֵי תְלָמִים · יוֹצֵר וּבוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמִים · כָּל רוּחוֹתָם בְּיָדִי שָׂמִים · לַחְמָם אָכִין בְּמַטְעַמִּים · מֵמִית וּמְחַיֶּה וַאֲנִי חַי לְעוֹלָמִים · נְשִׂיא גְדוֹלִים וַעֲצוּמִים · סֶלָה לְעוֹלָמִים קַיָּמִים · עוֹזְרְךָ בִּבְרִית אָבוֹת תְּמִימִים · פּוֹדְךָ מִסִּבְלוֹת עֲגָמִים · צִלְלָם בְּנִבְכֵי תְהוֹמִים · קוֹרַע לְפָנֶיךָ יַמִּים · רוֹעֲךָ בַּמָּן מַטְעַמִּים · שָׁקַדְתִּי לְבָחֳרְךָ לִי מֵאֻמִּים · תַּרְתִּי לְסַגֶּלְךָ לִי מֵעַמִּים :

מֵעַמִּים חַשְׁתִּי לְהַבְדִּילָךְ · תְּמוּרִי אַל לֹא יִהְיֶה לָךְ : לֹא יִהְיֶה לְךָ :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תָּעוּת צוֹרְחִים וְצוֹלְלִים · שִׁקּוּץ תּוֹעֵבוֹת וְגִלּוּלִים · רִיק וְתֹהוּ הֵם הָאֱלִילִים · קֶטֶב שְׂעִירֵי בְעָלִים · צַלְמֵי מַסֵּכוֹת וּפְסִילִים · פְּעֻלַּת תַּבְנִית כָּל סְמָלִים · עַצְבֵּי עוֹבְדֵי הָאֱמֵלָלִים · סוּמִים חֵרְשִׁים וְלֹא מְמַלְּלִים · נְשׂוּאִים עַל כָּתֵף וְנִסְבָּלִים · מְאוּמָה לְהוֹעִיל לֹא

(דר בשנאן אראלים כו' נדגלים) לישראל שהיו חונים לדגליהם (בסביב ההר נגבלים) כמ"ש והגבלת את ההר (אזנם) האזינם והשמיעם (שם ראש מלים) של עשרת הדברות (אנכי) דבור של אנכי (שמע לכלולים) השמיע לישראל המוכתרים כל אחד בשני כתרים (אנכי ה' אלהיך) (אשר כל פעלו תמים) לא כפעולות האדם שהם הוות ונפסדות בהתיישנם אבל אני כשם שאני קיים כך פעולתי קיים שבכל יום אני מחדש מעשה בראשית ואין הסדר משתנה (בונה מעלות במרומים) לא כב"ו אם בונה בנין במקום גבוה צריך ט מעלות ומדרגות לעלות אליו אבל אני אין צריך לזה כי אני בונה בשמים מעלותי ובלי מדרגות וכמ"ש המהלך על כנפי רוח (גודר תחתיות הדומים) הארץ שהיא הדום רגליו עשה אותה כגדר סביבות הים שתהיה כמו (דלת סוגר בעד הומים) בעד המים שהומים ורועשים שלא יציפו הישוב כמ"ש שמתי חול גבול לים חק עולם ולא יעברנהו (ירמיה ה כב) עד פה תבוא ולא תוסיף (איוב לח) (המזריח מאורות רמים) שני המאורות הגדולים (זיקים) ברקים (עושה ורעמים) קולות העננים (חושר טללים וגשמים) קשור ורבוי של וגשם (טיעות מגדל) הגשמים הם מגדלים את הנטיעות של אילנות (וצמחי תלמים) המללים הם מגדלים הצמחים שבכבר נצמחו בתלם (כל רוחותם בידי שמים) בכל לילה הם מפקידים רוחותם בידי (נשי גדולים ועצומים) בכל יום ויום כי אין בעל הנס מכיר בניסו (סלה לשלמים קיימים) לא כמדת ב"ו שנותן ברכה לפי

טעה (צללם בנבכי תהומים) השקיעם בעמקי תהומות (רועך) פרנס וספק אותך במן שהיו טועמים בו כל מיני מטעמים (שקדתי) דפקתי ושקדתי על דלתי ביתך שתקבל התורה (כדי לבחרך לי מאומים) לבחור אותך לי מכל העמים (תרתי) חקרתי וחשבתי מחשבות בכדי (לסגלך לי מעמים) שתהיה לי סגולה מכל העמים (מעמים חשתי להבדילך) חשבתי להבדילך מן העמים (תמורי) תחתי וחלופי אל תמר (לא יהיה לך) : (לא יהיה לך) אלהים אחרים כי הוא (תשת) אשר הם (צורחים וצללים) טועקים

כהא (בשנאן אראלים) עם אלפי שנאן (תהלים סח יח) (אזנם) ל' האזנה (לכלולים) לשון עטרה וכתר כך תלמוד כמו כלילא רב אסר ושמואל שרי (שבת נט) : (אשר כל פעלו תמים) ל"ס (דברים לב ד) (בונה מעלות במרומים) ע"ש המקרה במים עליותיו (תהלים קד ג) ופי' המפרשים עשה תקרת עליותיו במים ולא שמים העליונים אשר מעל השמים שהם התקרה לעליות (תחתיות הדומים) ע"ש הארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (הומים) שואל למי הים ע"ש גליו שרועשים והומים (דלת סוגר בעד הומים) ע"ש ויסך בדלתים ים (איוב לח) (זיקים) ברקים ובתרגום תאלי זיקין כוכבא דשביט (ורעמים) קולות העננים (חושר) ל' רבוי כמו חשרת מים (שם כב יב) (טיעות) נטיעות (תלמים) כוח הגנוב דביני ביני בקיעי המרישה מלשון על תלמי שדי (הושע יד) (עגמים) תואר למצרים ע"ש שהיו מעגין כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים (בראשית י יג) (צללם) ל' צללו כעופרת (שמות טו) (בנבכי) ל' עומק כמו נבכי ים (איוב לח טז) (לבחרך כו') ע"ש ובך בחר ה' וגו' (דברים יד ו) (תרתי) מל' תרתי בלבי (קהלת ב ג) פסוק לשון חקירה (חשתי) כמו חשבתי (תמורי) לשון חלוף ותחת (תשות) מל' תעיתי כשה אובד (תהלים קיט קעו) (צורחים) ל' צעקה מל' יריע אף יצריח (ישעיה מב יג) (וצוללים) ל' הפלה מל' ומצלין לחיי מלכא (עזרא ו י) או מלשון לקול צללו שפתי (חבקוק ג טז) (קטב שעירי) מל' קטב מרירי ומל' ושעירים ירקדו שם (ישעיה יג כא) (בעלים) אלוהים מל' את הבעלים ואת

פון זיך אונ האט אויף אים אראפ גינייגט דעם הימל אונ האט אים אן גיקריינט מיט וואלקין אונ נעביל ער וואונט צווישין מלאכים אונ דאס שטארקייט פון זיין קול האט ער גימאכט הערין צוא דיא גיליבטע ישראל ארום בארג האט מען זייא גימאכט איין גבול אונ האבן מקבל גיוועזן דיא תורה אונ האבין גיזאגט נעשה ונשמע צוא זייערע אויערין האט ער גימאכט הערין צום ערשטין דאש ווארט אנכי צוא דיא גיצירטע ישראל לכלולים השמעת מליך צוא דיא גיצירטע ישראל האסטו גימאכט הערין דיינע רייד מיט דיין קול האסטו צוא ברעקילט דיא בערג אונ האסט גיזאגט (אנכי ה' אלהיך) איך בין דיין גאט אשר כל פעלו תמים וואש זיינע ווערק זיינען גאנץ ער בויעט הויכע פאלאצין אין הימל ער האט פאר צאמט דיא אנטערשטע ערד ער האט פאר שלאסן זיין טיר פאר דיא ברומענדיגע וואסער ער מאכט שיינען דיא הויכע ליכט אונ פירט זייא טאג אונ נאכט ער מאכט בליצין אונ דונערין ער

מערט טל אונ רעגין עם זאל מאכין וואקסין דאש פלאנצונג אונ דאס שפראצונג פון דעם אקער ער פורעמט אונ באשאפט אלע נשמות די תורה זאגט אלע אירע אטומה איז אין מיין האנט זייערע שפייז וועל איך אן ברייטין מיט גישמאקייט ער מאכט טויט אונ לעבדיג אונ איך לעב אייביג מיינע גרויסע צייכין זיינען באשטענדיג אויף אייביג ער האט דיר גיהאלפין פון וועגין דעם זכות פון דיא גאנצע אבות ער האט דיך אויס גילייזט פון דער ארבעט פון מצרים ער האט פאר דיר גישפאלטין דעם ים אונ דיא מצרים האט ער איין גיזונקען אין דיא אפ גרונטין ער האט דיך גישפייזט מיט דעם זיסין מן איך האב גיאיילט אונ האב גיוועהען בשעת מתן תורה צוא אויס דער וויילין אונ לויבין דיך צוא מיר פון אלע דענקטמאליגע פעלקער מעמים חשתי פון אלע דענקטמאליגע פעלקער האב איך גיאיילט אפ צוא שיידין דיך דרום זאלסטו אין מיין ארט קיין אנדערין גאט האבן עס זאל צוא

יְכוֹלִים · לֹא עוֹזְרִים וְלֹא מַצִּילִים · כְּנָפְלָם נִשְׁבָּרִים
כִּנְבָלִים · יֵבוֹשׁוּ כֹּל בָּם מִתְהַלְלִים · טוֹעֵיהֶם לַחֹשֶׁךְ
מוּבָלִים · חַגֵּיהֶם מְאוּסִים וּגְעוּלִים · זִבְחֵיהֶם מְרַק פִּגּוּלִים ·
וְנִסְכֵּיהֶם יֵין תַּרְעֵלִים · הֶבְלֵיהֶם הַפִּילוּ חֲלָלִים · דָּתֵיהֶם
חֻקּוֹת הֲבָלִים · גּוֹיִם לְתוֹסֶפֶת נִדְגָּלִים (נ״א נִגְדָּלִים) · בְּנֵי
לְבוֹרַאֲךָ תְּנָה הִלּוּלִים · אַל תִּתֵּן אֶת שְׁמוֹ לַחֲלוּלִים :
לַחֲלוּלִים אַל תִּתֵּן אֶת שֵׁם · וְסוּר מֵרַע פֶּן תִּכָּשֵׁל וְתֶאְשַׁם : לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם :

מיוסד ע״פ א״ב

אֶת שֵׁם אַדִּיר בָּאַדִּירִים · בָּרוּךְ זִכְרוֹ לְדוֹר דּוֹרִים ·
גַּחֲלֵי אֵשׁ מִמֶּנּוּ בּוֹעֲרִים · דָּתוֹ חֶרֶב לְלֹא מְפִירִים ·
הַמַּרְעִישׁ אֶרֶץ וּמַרְגִּיז הָרִים · וְגוֹעֵר בַּיָּם וּמַחֲרִיב קָרִים ·
זַעְמוֹ לֹא יָכִילוּ יְצוּרִים · חֲמָתוֹ מְנַתֶּצֶת צוּרִים · טוֹב
לַיְשָׁרִים וְנוֹקֵם לְצָרִים · יֵחַתּוּ מִמֶּנּוּ אַבִּירִים · כֻּלָּם
מִפַּחְדּוֹ נִסְעָרִים · לוֹ מְשָׁרְתִים וְתָאֳרוֹ לֹא שָׁרִים · מוֹרָא
שְׁמוֹ לַשָּׁוְא לֹא תָּרִים · נֶגַע כּוֹ יִרְעֲדוּ בָךְ אֵבָרִים · סוּר
מִשְּׁבוּעַת שְׁקָרִים · עָרוּךְ בָּהּ אָלוֹת וַאֲרָרִים · פּוֹרַעַת
מֵעוֹר וּמִבְּשָׂרִים · צוֹפֶרֶת כָּעוֹף וּבָאָה בַּחֲדָרִים · קִירוֹת
הוֹפֶכֶת עִם מְקָרִים · רַחֵק מִמֶּנָּה בְּכָל דְּבָרִים · שְׁמוֹר
שְׁבוּעַת אִסָּר וּנְדָרִים · תִּירָא אֵל נוֹתֵן שַׁבָּת לַשּׁוֹמְרִים :
לַשּׁוֹמְרִים יוֹם שַׁבָּת נְפִישׁוּ · עֲתִידִים בְּקֹדֶשׁ לְהַקְדִּישׁוּ : זָכוֹר אֶת יוֹם
הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ :

מיוסד ע״פ תשר״ק

תַּכְלִית כָּל פּוֹעַל רוּם וְתַחְתּוֹנִים · שְׁבִיעִי לַיָּמִים הַנִּמְנִים · רִאשׁוֹן לְמִקְרָאֵי
זְמַנִּים · קָדוֹשׁ לַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים · צְבִי קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁאֲנַנִּים ·

בית לוי: (כנבלים) ל' כמו זכות פס״ס ושברם כשבר נבל יוצרים (ישעיה ל יד) (לחשך מובלים) פס״ס לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו (תהלים פב ה) (נדגלים) ל' הסיפס לדגליהם (לחלולים) מל' ולא יחללו את שם קדשי (ויקרא כב ב) (גוים) גופם מל' וכשלו בגויתם (נחום ג ג) (תופת) גיהנם מלשון כי ערוך מאתמול תפתה (ישעיה ל לג) ופרש״י תפתה גיהנם שכל המתפתה בילרו נופל שם (פן תכשל ותאשם) כמ״ש כי לא ינקה ה' את אשר ישא וגו' : (אדיר באדירים) עפ״ס אדירים משברי ים אדיר במרום ה' (תהלים צג ד) (דתו) סולה להורה פס״ס אש דת למו (דברים לג ב) (קרים) מקורות מים לו מים קרים והוא עפ״ס נכפרתי אחריב ים (ישעיה נ ב) (יכילו) ל' סבלנות מל' לא יכילו גוים זעמו (ירמיה י י) (מנתצת צורים) ל״ס והצורים נתצו ממנו (נחום א ו) (שרים) ל' כבעה מלשון אשורנו (במדבר כג ט) (סור) כמו לסור (ערוך) ל' סדור כמו וערך הכהן (ויקרא א יב) (אלות) קללות כמו נאלה ולשבועה (במדבר ה כא) (צופרת) ל' מהירות מלשון ישוב ויצפור (שופטים ז' ג') שהוא לשון בהכמה ועניני כאן מושאל למהירות והוא עפ״ס והייתי עד ממהר וגו' ובנשבעים לשקר (מלאכי ג ה) (נפישו) מלשון שבת וינפש : (תכלית כל פועל) עפ״ס ויכל אלהים ביום השביעי (בראשית ב ב) (רום) שמים (ותחתונים) הארץ מתחת (צבי) ל' הדר כמו צבי תפארתו (ישעיה כח א) (קדוש)

מטה לוי: ומתפללים אליהם (זבחיהם מרק פגולים) מתרקים א״ע לפגול ושקץ (גוים לתופת נדגלים) לגיהנם הם נאספים : (לא תשא את שם) לשוא ואיזו שם (את שם) הקב״ה הנאמר עליו (אדיר באדירים) (גחלי אש ממנו בוערים) כמ״ש מנוגה נגדו בערו גחלי אש (ש״ב כב יג) (דתו חרב) התורה היא כחרב הכורתת (וללא מפירים) להמפירים אותה (המרעיש ארץ ומרגיז הרים) במתן תורה כמ״ש ארץ רעשה (שופטים ה ד) ההרים רקדו (תהלים קיד ד) (וגוער בים) בקיעת ים סוף (ומחריב קרים) ומיבש מקורות מים (לו משרתים) המלאכים משרתים לו (ותארו לא שרים) ואינם רואים דמותו והם שואלים זה לזה איה מקום כבודו ולכן יהי לך (מורא שמו לשוא לא תרים) ואפילו לא תשבע בשמו לשקר רק (נגעך בו) שהוא שבועת חנם עכ״ז (ירעדו בך אברים) להתיראו בו וכל שכן (סור) לסור (משבועת שקרים) ותדע כי (ערוך בה) מסודר וערוך בשבועת שוא ושקר (אלות וארורים) אשר היא (פורעת מעור ומבשרים) (צופרת) פורחת וממהרת (כעוף ובאה בחדרים) (קירות הופכת עם מקרים) הופכת קירות הבית עם התקרה ולכן (רחק ממנה) תרחק משבועת חנם (בכל דברים) כמו ברכה שאינה צריכה או מחיקת השם שהוא גם כן בכלל לא תשא (שמור שבועת אסר ונדרים) שתשבע ותדור לשם שמים כמ״ש דוד נשבעתי ואקימה (תירא אל) תהיה ירא מהקדוש ב״ה אשר הוא (נותן שבת לשומרים) נותן מנוחה בעוה״ב לשומרי שבת (זכור את יום השבת לקדשו) (כי תכלית כל פועל רום ותחתונים) תכלית וסוף כל הפעולות של שמים וארץ היה ביום (שביעי לימים הנמנים) ביום השביעי לששת ימי המעשה הנמנים כמ״ש וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה והוא (ראשון למקראי זמנים) שהוא מועד ראשון שנקרא לחג (קדוש) הוא (לאדוני האדונים) להקדוש ב״ה (צבי קודש שבת שאננים) קדושת שבת היא צבי ותפארת לשאננים ושקטים

דיר גִיט זַיין קֵיין אָפּ גָאט בּנֵי מַיין קִינְד גִיבּ צוּ דַיין בַּשֶׁעפֶּער אַלוֹיבּ אוּנ זָאלְסְט זַיין נָאמֶען נִיט פַאר שְׁוֶועכִין לחלולים אל תתן את שם צוּ פַר שְׁוֶועכִין גִיבּ נִיט דֶעם הֵיילִיגְן נָאמֶען אוּנ קֶער אָפּ פוּן שְׁלֶעכְטְץ וְזָאלְסְט נִיט גִישְׁטְרוֹיכִילְט אוּנ זִינְדִיג וֶוערִין דוּא זָאלְסְט נִיט פַאלְשׁ שְׁוֶוערְן בַּייא גָאטְס נָאמֶען את שם אדיר באדירים דֶעם נָאמֶען פוּן גָאט וָואס עֶר אִיז שְׁטַארְקֶר פוּן אַלֶע שְׁטַארְקֶע גִילוֹיבְּט אִיז זַיין גִידֶעכְטְנִישׁ אוֹיף אֵייבִּיג פוּן אִים טוּעְן בְּרֶענֶען פַייעֶרְדִינֶע קוֹילִין דִיא תּוֹרָה אִיז וִויא אַשְׁוֶוערְד צוּ דִיא וָואס פַאר שְׁטֶערִין זִיא עֶר מַאכְט שְׁטוּרְעמֶען אוּנ צִיטֶערְן דִי עֶרְד אוּנ דִיא בֶּערְג אַז עֶר שְׁרַייעְט אָן אוֹיף דֶעם יַם מַאכְט עֶר טְרוּקְן דִיא קַאלְטֶע קְוַואלִין זַיין צָארִין קֶענֶן נִיט דֶער טְרָאגִין דִיא בַּאשֶׁעפֶּענִישׁ אוּנ זַיין גְרִים צָארִין טוּט צוּא שְׁטוּיסִין שְׁטֵיינֶער צוּ רֶעכְט פַארְטִיגֶע אִיז עֶר גוּט אוּנ טוּט רֶעכֶענֶען צוּא דִיא בַּאלֵיידִיגֶער דִיא שְׁטַארְקֶע טוּעְן זִיךְ פַאר אִים פַארְכְטִין אוּנ פַאר זַיין פַּחַד טוּעְן זַייא שְׁטוּרְעמֶען זַייא דִינֶען צוּא אִים אוּנ זֶעהֶען נִיט זַיין גִישְׁטַאלְט זָאלְסְט נִיט אוֹיף הוֹיבִּין זַיין פֶארְכְטִיגִין נָאמֶען צוּ פַאלְשׁ אַז דוּא טוּסְט דֶער מָאנֶען זַיין נָאמֶען בְּשַׁעַת אַז דוּא מַאכְסְט אַבְּרָכָה זָאלִין אִין דִיר צִיטֶערִין אַלֶע אֵיבָרִים אוּנ קֶער אָפּ פוּן פַאלְשֶׁע שְׁבוּעוֹת וָוארוּם דְרִינֶען אִיז אָן גִיבְּרֵייט פִיל קְלָלוֹת וָואס טוּט אַנְטְפְּלֶעקִין זַייעֶרֶע הוֹיט אוּנ פְלֵייש עֶס טוּט פְלִיהֶען וִויא אַיין עוֹף אוּנ קוּמְט אִין זַייעֶרֶע חֲדָרִים אוּנ טוּט אִים אִיבֶּר קֶערִין דִי בַּאלְקִינָס פוּן זַיין שְׁטוּבּ דֶער וַוייטֶער דִיךְ פוּן אִיר וִויא וַוייט דוּא קָאנְסְט הִיט דִיךְ פוּן שְׁבוּעוֹת וּנְדָרִים זָאלְסְט מוֹרָא הָאבִּין פַאר גָאט וָואס עֶר הָאט גִיהֵייסִין הִיטִין שַׁבָּת לשומרים יום שבת נפישו דִיא וָואס הִיטִין זַיין רוּאוּנְג אוּם שַׁבָּת וֶועלִין זַייא זַיין אָן גִיבְּרֵייט מִיט הֵיילִיקַייט אִים צוּ הֵיילִיגִין גִידֵיינְק דֶעם טָאג פוּן שַׁבָּת צוּ הֵיילִיגְן אִים : תכלית כל פועל רום ותחתונים וָואס אִין אִים הָאט זִיךְ אוֹיס גִילָאזִין דִיא אַרְבֶּעט פוּן דֶעם הִימִיל אוּנ עֶרְד עֶר וֶוערְט גִיצֵיילְט דֶר זִיבֶּעטֶר טָאג פוּן דִיא טֶעג פוּן דֶער וָואךְ עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער פוּן אַלֶע הֵיילִיגֶע טֶעג אוּנ אִיז הֵיילִיג צוּא גָאט וָואס עֶר אִיז דֶער הַאר אִיבֶּער אַלֶע

פדת מדין יציר מלפנים · ענתה שירה וכפרה פנים · סימה לאות ולעד בין אב לבנים · נצור יציאותיה כהורו נבונים · משא בלי להוציא מבפנים · למחלליה מיתות דנים · כרת ורגימת אבנים · ידועה היא לך במן ממימים קדמונים · טעמו לא רד בה ממעונים · חוברי אוב בה לא נענים · זכור כי בה ישבות נהר צפונים · ונח בה ממלאכת חוץ ופנים · הגה בה לאל קדושות ורננים · דשן על שלחנך מעדנים · גם עבד ואמה אשר לך נקנים · בה ינוחו עמך בכל פנים · אל הורה לך לכבד הורים וזקנים: וזקנים הנעימוך מימיך · כבדם סלה וירבו ימיך: כבד את אביך ואת אמך:

מיוסד ע"פ א"ב

אזון להוריך בחבור אמונים · בעתירות אותך קונים · גררוך בברית איתנים · די חלב שדים לך מדשנים · הלבישוך לבוש עדנים ומאכלים בפיך נותנים · זועקים בעדך תחנונים · חיתך למו דר עליונים · טועניך על שכמם כאומנים · יגעי בך שבעי אונים · כאב אם יקראך הם מתענים · ליראת שדי אותך מפנים · מצות ודתות לך מבוננים · נחלת הון ובית לך מקנים · סומכים לך עזר ומתחתנים · עשה חפצם ולא תעיז פנים · פן יעמידוך לפני דיינים · צפה דת סורר ומורה בבנים · קהל ירגמוך באבנים · ראה פן תעזבם לעת זקנים · שרתם

ממלאכה (פדת מדין יציר מלפנים) השבת פדתה את אדה"ר מדין גזירה שנגזרה עליו כי ביום אכלך ממנו מות תמות (ענתה שירה וכפרה פנים) של זעם ולא הענישו את אדה"ר (סימה לאות) השבת נתקיימה לאות (בין אב לבנים) בין ישראל לאביהם שבשמים כמ"ש ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (שמות לא יז) (נצור יציאותיה) שמור יציאותיה שתים שהן ארבע (כהורו נבונים) כמו שהורו חכמי המשנה (משא בלי להוציא מבפנים) שנאמר ולא תוציאו משא מבתיכם (ירמיה יז כב) (למחלליה מיתות דנים) שנאמר מחלליה מות יומת (כרת ורגימת אבנים) שנאמר כל העושה בה מלאכה ונכרתה ובמקושש נאמר סקילה (ידועה היא לך) מצות השבת (במן כו') (טעמו לא רד בה ממעונים) מזונו לא ירד מן השמים בשבת וגם זה אות על יום השבת שהוא קודש במנוחה כי (חוברי אוב בה לא נענים) שהשואל באוב להעלות המת אין לו יכולת להעלות ממנוחתו שום אדם ביום השבת (זכור) זאת (כי בה ישבות) נהר סמבטיון אשר שם עשרת השבטים (צפונים) שהגלה סנחריב מלך אשור שנאמר וינחם בחלח ובחבור לכן (ונח בה ממלאכת חוץ ופנים תנוח) בשבת ולא תעשה שום מלאכה בבית ובשדה רק (הגה בה לאל קדושות) תודה לה' בקדוש על הכוס (ורננים) וזמירות ושבחות כמ"ש טוב להודות לה' (דשן על שולחנך מעדנים) שנאמר וקראת לשבת עונג (ישעיה נח יג) (בה ינוחו עמך בכל פנים) בכ"מ שהם בבית ובשדה בעיר וחוץ לעיר (אל הורה לך) הקב"ה למד אותך (לכבד הורים) לכבד אב ואם וזקנים (וזקנים הנעימוך מימיך) כי זקנים הקדמונים למדוך דברים נעימים לכן (כבדם כו'): (אזון להוריך) השכת ושמע לאביך ולאמך שנזדווגו זה לזה (בחבור אמונים) באמונה ע"י חופה וקידושין ולא השחיתו דרכם בזנות (בעתירות) ע"י תפלות להש"י (אותך קונים) (גררוך) המשיכוך בקטנותך (בברית איתנים) בברית מילה שהיא ברית האבות (זועקים בעדך תחנונים חיתך למו דר עליונים) אם נגזר עליך ח"ו איזה חולי אזי הם זועקים ומתפללים בעדך להקב"ה שהוא דר עליונים שיחיה וירפא אותך (שבעי אונים) שבעים צרות כדי לגדלך (פן יעמידוך לפני דיינים) שנאמר ותפשו בו אביו ואמו (לעת זקונים)

יום השבת (טעמו) מזונו של מן (חוץ ופנים) בשדה ובבית (הגה) לשון ובתורתו יהגה (תהלים א ב) (הורים) אותר לאב ואם (וזקנים) הם ת"ח (הנעימוך מימיך) כדכתיב אסף ואספת את זקני ישראל זה היה במצרים וכן במדבר ע' זקנים: (אזון) ל' האזנה אמרתי (בראשית ד כג) (אמונים) כמו באמונה (בעתירות) לשון תפלה כמ' ויעתר יצחק (בראשית כה) (גררון) ל' המשכה (איתנים) אותר לאבות (חיתך) ל' ויאמרו על השחין ויחי (ישעיה לח כא) (אונים) ל' צער כמו ותקרא שמו בן אוני (בראשית לה יח) ופרש"י בן צערי (עזר) אשה מל' אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב יח)

האריין ער איז אהייליג צירונג צו דיא וואס רוען אום שבת פדת אדם הראשון אז ער האט געזינדיגט אז עס איז געקומען שבת האט אים גאט מוחל געוועזן האט ער געזאגט שירה איז אפ געוועשט געוואָרן דער צאָרן פון גאט דאס איז געצייכנט פאר איין אות אונ פאר איין עדות צווישין גאט אונ צווישין דיא ישראל צוא היטן דעם אויס גאנג אום שבת אזוא וויא דיא תלמידי חכמים האבין אונז געלערינט אז מען זאל ניט ארויס טראגין פון אינעווייניג דיא וואס זיינען מחלל שבת איז זייא געקומען כרת אדער מען זאל זייא פאר שטיינען מיט שטיינער דורך דעם מן האסט געוואוסט ווען שבת איז דען אום שבת האט זיין שפייז ניט גינידערט פון דעם הימל דיא מכשפים פון אוב קענען אום שבת ניט פועל זיין מיט זייער כישוף גידיינק דאש אום שבת רועט דער פאר בארגינער טייך סמבטיון אונ זאלכט רוען פון מלאכות וואס אין שטוב אונ אין פעלד רייד אין אים צוא גאט גיזאנג מיט קדושות מאך דיך זאט אויף דיין טיש מיט זיסע שפייז דיא קנעכט אונ דינסטן וואס דוא האסט גיקויפט פון כנענים האבין מיט דיר גירועט אין אלע עקן גאט האט דיך גילערינט דוא זאלסט מכבד זיין פאטער אונ מוטער אונ תלמידי חכמים וזקנים הנעימוך דיא תלמידי חכמים האבין דיך מיט זיסקייט גילערינט אין מצרים האלט זייא תמיד ערליך ווערסטו לאנג לעבין האלט ערליך דיין פאטער אונ מוטער אזון להוריך בחבור אמונים פאר נעם דיא רייד פון דיין פאטער אונ מוטער מיט באהעפטונג מיט גיבעט האבין זייא דיך גיקויפט אונ האבין דיך אריין גיבראכט אין ברית פון דיא אבות מיט גינוג מילך פון דיא בריסט האבין זייא דיך פעט גימאכט מיט גוטע קליידער האבין זייא דיך באקלייד אונ האבין דיר גינעבין עסין זייא שרייען אונ בעטין פאר דיר צוא גאט וואס וואונט אין הימל ער זאל דיר שינקען דיין לעבין זייא טראגין דיך אויף זייערע אקסיל אזוא וויא דער ציהערס זייא מיהן זיך מיט דיר אונ זיינען זאט מיט צרות אז עס טרעפט זיך דיר איין ווייטאג פאסטין זייא זייא טוען דיך קערין צוא גאטס דינסט זייא טוען דיר פאר שטיין געבין תורה אונ מצות זייא מאבין דיך ארבין היזער אונ גוטס זייא טוען דיר העלפין אונ טוען מיט דיר איין שידוך איבער דעם טוא זייער ווילין אונ זאלסט זייא ניט מעיז זיין ווארום טאמער וועלין זייא דיך פירין צוא דיא דיינים וואס האבין גילערינט דיא דינים פון

יוצר ליום ראשון של שבועות

כְּעֶבֶד לַאֲדוֹנִים · תְּפִלָּתָם קַח וְתַאֲרִיךְ יָמִים וְשָׁנִים :

וְשָׁנִים תַּאֲרִיךְ וְתִזְכֶּה פְּנֵי צַח · יְצִיר צֶלֶם אִם לֹא תִּרְצָח : לֹא תִּרְצָח :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תּוּר וְסוּר מֵאַנְשֵׁי דָמִים · שׁוֹמְרִים בְּלִבָּם אֵיבָה וְשׁוֹטְמִים · רִשְׁעַת סוֹד מַעֲרִימִים · קַחַת נֶפֶשׁ צַדִּיק זוֹמְמִים · צוֹפְנִים וְאוֹרְבִים עַל תְּמִימִים · פַּח טוֹמְנִים לִמְיַשְּׁרִים פְּעָמִים · עַל דָם רֵעַ בְּזָדוֹן קָמִים · שְׂאֵת כְּלֵי מָוֶת בְּאַף מַזְעִימִים · נְקִי רוֹצְחִים בְּאֵין רַחֲמִים · מְאַבְּדִים מַעֲשֵׂה הַצּוּר תָּמִים · לְנִבְרָא בְּצַלְמוֹ לְשַׁחַת הוֹמִים · כְּרֶגַע נְשָׁמָה מַשְׁמִימִים · יִרְאַת אֵל בְּלִבָּם לֹא שָׂמִים · טוֹרְדִים נֶפֶשׁ לָמוּת בְּלֹא יָמִים · חֲדַל מִלְּהַחֲנִיף גַּיְא בְּדָמִים · זְכוֹר כִּי יִזְעַק דָּם לִמְרוֹמִים · וְשׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם נִנְקָמִים · הֵן נֶפֶשׁ בְּנֶפֶשׁ מְשַׁלְּמִים · דִּין הֶרֶג לְנַפְשָׁם גּוֹרְמִים · גּוּר מִפְּנֵי חֶרֶב זְעָמִים · בְּרַח לְךָ מִגַּחֲלֵי רְתָמִים · אֲשׁוּרֶיךָ תַּצְעִיד בְּתָמִים :

בְּתָמִים תֵּלֵךְ וְתִנָּצֵל מֵאַף · סוֹטֶה אִם לֹא תִנְאָף : לֹא תִנְאָף :

מיוסד ע"פ א"ב

אַל תִּתְעָרֵב בִּמְנָאֲפִים · בִּמְגַלֵּי עֶרְיוֹת גּוּפִים · גֵּוִים בְּתוֹעֲבוֹת מְטֻנָּפִים · דּוֹרְשֵׁי רָע וּמְבַקְשֵׁי כְשָׁפִים · הַמְטַמְּאִים אֶרֶץ וּמַחֲנִיפִים · וּמַעֲשֵׂה יְדֵי אָמָן מְסַלְּפִים · זַרְעָם לְשֵׁם אַחֵר מַחֲלִיפִים · חֲמַת אֵל וְקִצְפּוֹ מַאֲנִיפִים ·

בית לוי

(תפלתם) בקשתם (צח) תואר להקב"ה שנא' עליו דודי צח (שה"ש ה) (יציר צלם) תואר לאדם (תור) ל' הבטה וחקירה ודרישה מל' תרתי בלבי (קהלת ב ג) (איבה ושוטמים) שניהם ל' איבה ושנאה מל' וישטום עשו (בראשית כז מא) (סוד מערימים) ל"ה על עמך יערימו סוד (תהלים פג ד) ור"ל מערימין עצה בסוד (קחת) כמו לקחת (זוממים) ל' מחשבה מל' כאשר זמם (דברים יט יט) (צופנים) ל' צפון וטמון והוא ל' נצפנה לנקי חנם (משלי א יא) (פח) רשת הנוכד מל' נתנו רשעים פח לי (תהלים קיט קי) (פעמים) ל' צעד כמו פעמי הכן (שם קיט קלג) (שאת) כמו ונשאת (כלי מות) פירש"י ולו הכין כלי מות (שם ז יד) (באף) ל' כעס (הומים) לשון מהומה (מזעימים) ל' שממה (מלהחניף גיא בדמים) עפ"ס ולא תחניפו את הארץ (במדבר לה לג) (גיא) שם משמות הארץ (גור) ענין יראה מל' אשר יגורתי (דברים ט יט) (גחלי רתמים) כינוי לגיהנם כמו חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים (תהלים קכ ד) ופירש"י גיהנם (אשוריך) צעדיך כמו תמך אשורי (שם יז ה) : (תתערב) ל' ויתערבו בגוים (תהלים קו לה) (ערוות) ל' גלוי כמו את מקורה הערה (ויקרא כ יח) (גוים) לשון גוף מלשון גוית האריה (שופטים יד ח) (מחניפים) ל' רשע ר"ל מחטיאים כמו ולא תחניפו את הארץ (במדבר לה לג) (אמן) תואר להקב"ה והוא ל"ה (שה"ש ז ב) (ומעשה ידי אמן) פירש"י מעשה ידי הקב"ה (אמן) כמו אומן (מאניפים) ל' קצף מל' אודך ה' כי אנפת בי

מטה לוי

כשלא יוכלו עוד לעזור לך (תפלתם קח) תקבל בקשתם (ושנים תאריך ותזכה) לקבל (פני צח) פני הקב"ה ובתנאי (יציר צלם אם לא תרצח) שלא תעשה לאדם דבר שהוא כרצח בעלמותיו שלא לביישו ושלא לחרפו כמו שאחז"ל כל המבייש את חבירו כאילו שופך דמים והוא בכלל לא תרצח וכן הורה הרמב"ן במאמר השכל (תור) הבט (וסור מאנשי דמים) אנשים שופכי דמים (קחת נפש צדיק זוממים) חושבים לקחת נפש צדיק (צופנים) הם מסתירים א"ע ואורבים על אנשים תמימים (פח) רשת (טומנים למישרים פעמים) לאותן שצעדי רגליהם מיושרים בצדק (שאת כלי מות) ונושאים כלי זיין (באף מזעימים) להזעים להאנשים התמימים בכעס כי על כרחם צריכים לעמוד נגדם להציל את עצמם (מאבדים) לבריות אשר הם (מעשה הצור תמים) מעשה הקדוש ב"ה (לנברא בצלמו לשחת הומים) הומים לשחת ולאבד את הנברא בצלמו (כרגע נשמה משמים) כרגע אחד עושים את הגוף שממה מבלי יושב בה הנשמה (חדל) לך (מלהחניף גיא בדמים) שלא תשא פנים לומר כבר נאבד איש מישראל ואם נעשה משפט עם הרוצח נמצא שתי נפשות נאבדות (זכור כי יזעק דם למרומים) כמ"ש קול דמי אחיך צועקים אלי (בראשית ד י) (הן נפש בנפש משלימים) כמ"ש נפש תחת נפש (שמות כא כג) (דין הרג לנפשם גורמים) כי הוא כמאבד עצמו לדעת (גור מפני חרב זעמים) יראה ממדת הדין שמתוהה כחרב

(ברח לך מנחלי רתמים) של גיהנם (אשוריך תצעיד בתמים) תצעיד צעדיך עם תמימים : (אל תתערב) להיות (במנאפים) חלקך (גוים בתועבות מטנפים) כי העוסק בעריות מטנף את גופו בתועבות רשות כי הם (דורשי רע ומבקשי כשפים) כמשארז"ל מרבה נשים מרבה כשפים (המטמאים ארץ ומחניפים) כמעשה כזבי בת צור וכרליתה של בעל הטופת ועליהם נאמר כי את כל התועבות האל עשו (ויקרא יח כז) (ומעשה ידי אמן מסלפים) והם מעוותים מעשה ידי הקדוש ברוך הוא להתערב במין בשאינו מינו (זרעם לשם אחר מחליפים) כי לא לו יהיה הזרע רק נקרא ע"ש בעלה

סורר ומורה וואס טרעפט זיך צווישן קינדער אונ קהל האבין פאר שטיינגט מיט שטיינער זעה זאלסט זייא ניט פאר לאזין אויף דער עלטער זאלסט זייא באדינגען וויא אקענבט דעם האר אונ פאר נעם זייער שטראף וועסטו לאנג לעבין ושנים תאריך ותזכה פני צח וועסטו לאנג לעבין אונ וועסט זוכה זיין צוא זעהן דיא לויטערע שכינה אז דוא וועסט ניט הרגנן קיין מענטשין וואס ער איז באשאפין גיווארן מיט דעם פורעם פון גאט וויא עס שטייט דוא זאלסט ניט מארדין תור וסור מאנשי דמים קוק דיך ארום אונ קער אפ פון שלעכטע מענטשין וואס היטין אין הארץ פיינט שאפט אונ האבין אהאסט וואס טראכטין איין סוד פון רשעת צוא נעמן דאש נפש פון דעם צדיק וואס קוקין ארוים אונ לאקירין אויף גאנצע אונ פאר שפרייטין איין נעץ צוא דיא וואס גייען מיט דעם גלייכין וועג אויף דעם בלוט פון זייער פריינט שטייען זייא אויף מיט טוטווילקייט אונ טוען צאריגען מיט צארין אונ טראגין מיט כלי מות דר וואס איז ריין טוען זייא הרגנן אן רחמנות וואס מאכין פאר לירן דיא מענטשין וואס גאט האט באשאפין לנברא בצלמו לשחת הומים צוא דעם וואס איז באשאפין גיווארן בצלם אלהים טוען זייא ברומען צו פאר דארבין אים אין איין אויגן בליק טוען זייא פאר ווישטין איין נשמה אונ גאטס פארכט טוען זייא נאר ניט אין זייער הארץ אן איין צייט פאר טרייבין זייא איין נפש צום טויט פאר מייד דיא ערד זאל ניט שולדיג זיין פון וועגין בלוט זאלסט גידיינקען אז דאס בלוט וועט שרייען צוא גאט וואס איז אין הימל ווארום דער וואס טוט פאר גיסן דאס בלוט פון איין מענטשין ווערט ער גירעכינט דורך מענטשין פאר דעם נפש וואס זייא האבין גהרגת הרגת מען זייא זיינן זייא זיך אליין גורם דעם דין פון דעם טויט אונ האב מורא פאר דער צארינדיגער שווערד פון גאט אונ אנטלויף פון דיא ברענענדיגע קוילן פון דעם גיהנם מיט דיינע טריט זאלסטו טרעטין אין גוטין וועג בתמים תלך ותנצל מאף מיט גאנצקייט זאלסט גיין וועסטו ניצול ווערין פון צארין אז דוא וועסט ניט מזנה זיין מיט איין פרעמדע אשה וויא עס שטייט (לא תנאף) אל תתערב במנאפים מיש דיך ניט מיט דיא נואפים וואס אנטפלעקין די ערות פון אפרעמדין גוף מיט אום ווירדיקייט טוען זיי איין ריכטין זייער גוף אונ פארשטין שלעכטץ אונ באגערין כישוף אזוא וויא עס שטייט מרבה נשים מרבה כשפים דיא זייגען מטמא

טור עַצְמְךָ מְסוּטֶת נְאוּפִים · יָפְיָהּ אַל יַדִּיחֲךָ לִרְשָׁפִים ·
כָּל נוֹגְעֶיהָ בָּאוּר נִשְׂרָפִים · לְחַדְרֵי מָוֶת הֵם נִשְׁאָפִים ·
מֵעִמְקֵי שְׁאוֹל נֶהֱדָפִים · נוֹפְלִים לַשַּׁחַת וְלֹא נִזְקָפִים ·
שְׂמַח בְּחֶלְקְךָ בַּחַיִּים יָפִים · עִם לְקוּחָה לָךְ וְהַכֹּל צוֹפִים ·
פּוֹרִיָּה תַּפְרִיחַ לְךָ עֲנָפִים · צְמוּדִים לְשֻׁלְחָנְךָ מַקִּיפִים ·
קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לָאֵל מַצְנִיפִים · רִנָּה בְלִבְּךָ אָז מוֹסִיפִים ·
שְׁתֵה מְבוֹרָךְ מַיִם כְּסוּפִים · תַּעֵב גְּנֵבַת מַיִם טְנוּפִים :

טְנוּפִים מַיִם לֹא תִגְנוֹב · שְׂמַח בְּחֶלְקְךָ וּבְטוֹב תָּנוּב : לֹא תִגְנוֹב :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תִּרְחַק מֵחֲבוּרַת גַּנָּבִים · שׁוֹדְדִים לְלֹא לָמוֹ אוֹרְבִים ·
רוֹאִים בְּאֶשְׁנַבֵּי עֲרָבִים · קִירוֹת בַּחֹשֶׁךְ נוֹקְבִים ·
צוֹרְרִים וּבָאִים בְּאֶשְׁנַבִּים · פְּעֻלַּת יְגִיעַ אֲחֵרִים גּוֹנְבִים ·
עֲשִׁירִים עֲרֻמִּים מַצִּיבִים · שְׂבֵעִים לַלֶּחֶם מַרְעִיבִים ·
נַפְשׁוֹת מְפִיחִים וּמַדְאִיבִים · מְאָרְבִים עַל דְּרָכִים
יוֹשְׁבִים · לִגְזוֹל לְכָל עוֹבְרֵי נְתִיבִים · כְּלֵי זַיִן עֲלֵיהֶם
מְלַהִיבִים · יַחַד גַּם לְהָרְגָם רוֹהֲבִים · טְעוּנוֹ וּבִגְדוֹ
שׁוֹלְלִים כְּאוֹיְבִים · חוֹטְפִים וְטוֹרְפִים כִּזְאֵבִים · זֶה
עֲמָלָם לָרִיק חוֹשְׁבִים · וּמְאֵרָה לְבָתֵּיהֶם שׁוֹאֲבִים · הוֹן
בְּרָכָה אַחֲרֵימוֹ לֹא עוֹזְבִים · דִּבְרֵי אָלוֹת עֲלֵיהֶם קוֹבִים ·
גְּוִיִּם לְמַהֲלֻמוֹת מְחַיְּבִים · בְּשָׁתָם בִּרְחוֹבוֹת מְסוֹבְבִים ·
אֵידָם בְּבוֹא יִרְאוּ רַבִּים · אֱסוֹף יְגִיעֲךָ הַטּוֹבִים · אֱכוֹל

(שמח) באשה שנפלה (בחלקך בחיים יפים) כמ"ש ראה חיים עם אשה (קהלת ט ט) (עם לקוחה לך) בכסף בשטר ובביאה (והכל צופים) כשלקחת אותה בחופה וקדושין לעין כל ולא בגילוף ומסתרים ולא אשתך אשר היא (כגפן פוריה) (תפריח לך ענפים) תוליד לך בנים ויהיו (צמודים לשולחנך מקיפים) כמ"ש בניך כשתילי זיתים סביב לשולחנך עוד בזכות שתוליד בנים בטהרה יהיו הבנים (קודש הלולים) (לאל מצניפים) מכתירים ומעטרים להקדוש ב"ה בהלולים ותשבחות של קודש (רנה בלבך אז מוסיפים) השמח לבך בכוס (שתה מבורך מים כסופים) מאשתך שנכספת לה אבל (תעב) ורחק את רעך אשר היא (גנבת מים) אלא תהיה בעיניך (טנופים) (ובטוב תנוב) תעשה תנובה בטוב : (תרחק) עצמך (מחבורת גנבים כו') (רואים באשנבי ערבים) בערב רואים דרך החלונות הפתוחות (קירות בחושך נוקבים) נוקבים הכתלים בחושך (צוררים ובאים באשנבים) מבקעים את החלונות ובאים דרך שם ולוקחים שהיו (עשירים ערומים מציבים) אותם הגנבים ואותם שהיו (שבעים ללחם מרעיבים) אותם הגנבים (יחד גם להרגם רוהבים) מתגאים ולא די אשר (טעונו ובגדו שוללים כאויבים) אלא שמתגאים ומפחידי' אותו להרגו (זה עמלם לריק חושבים) עמלם של הנגזלים חושבים אותו לריק כי מבזבזים אותו לאחר (ומארה לבתיהם שואבים) שואבים הגזלנים קללה לבתיהם כי בא זה ואבד את זה עד אשר (הון ברכה אחרימו לא עוזבים) כמ"ש עושה עושר ולא במשפט בחצי ימיו יעזבנו (גוים למהלומות מחייבים) הם מחייבים את גופם למכות (אידם בבוא) בבוא שברם (יראו רבים) עד (אסוף יגיעך הטובים · אכול) כאשר תאסוף יגיע כפיך ותאכל אז

(ישעיה יג א) (טור) ל' שורה כי תרגום של שמר לך סר לך (שמות לד יא) (לרשפים) כנוי לגחלים עפ"י רשפיה רשפי אש (שה"ש ח ו) (באור) בגיהנם כמ"ש אשר אור לו בציון (ישעיה לא ט) (נשאפים) ל' משיכה ובליעה מלשון שאפה רוח (ירמיה ב כד) (שמח בחלקך) על שם הכתוב ושמח מאשת נעוריך (משלי ה יח) (צופים) הכל רואים (פוריה) כנוי לאשה עפ"י אשתך כגפן פוריה (תהלים קכח ג) (ענפים) תואר לבנים שמסתעפים (צמודים) ל' דבוק וחבור כמו חרב מצומדת (ש"ב כ ח) (מצניפים) מכתירים מל' צנוף יצנפך צנפה (ישעיה כב יח) ופי' ל' היקף וסבוב (כסופים) חשוקים ונחמדי' מל' כי נכסוף נכספתה (בראשית לא ל) (תעב) ל' תועבה מלשון ותעב תתעבנו (דברים ז כו) (תנוב) ל' תנובה גדול פרי מלשון מתנובות שדי (איכה ד ט) : (באשנבי) ל' חלון מל' בעד אשנבי נשקפתי (משלי ז ו) (ערבים) לשון ערב כענין שאמר איוב לאור יקום רוצח יקטל עני ואביון ובלילה יהי כגנב וגו' חתר בחושך בתים (איוב כד) (צוררי') לשון נקוב מלשון ומצוררי' (יהושע ט ד) ופרש"י מבוקעים (מפיחים) לשון דאבון מל' ודאבון נפש (דברים כח סה) ותרגומו ומפח נפשא (מלהיבים) עושים אותם ברק ומורט כלהב מל' להב חנית וכידון (איוב לט כג) (רוהבים) ל' גאוה והתחזקות כמו רהבים ושטי כזב (תהלים מ ה) (טעונו) משאו (שודדים) גוזלי' (ומארה) ל' קללה (אלות) קללות (קובים) ל' מה אקוב לא קבה אל (במדבר כג ח) (גוים) ל' גוף מלשון בגוית אחרים (שופטים יד ח) (למהלומות) למכות :

דיא ערד אונ מאכין זיא שולדיג אונ טוען פאר קרימען גאטס מעשים
זייערע קינדער טוען זייא פאר בייטין אויף איין נאמען פון איין אנדרן
דער מיט טוען זייא גאט דער צארינען היט דיך פון ניאוף כדי איר
שיינקייט זאל דיך ניט אריין שטויסין אין גהינם דיא וואס דירן אן
אין איר דא ווערין זייא אין פייער פאר ברענט אונ ווערין גישלעפט
אין דיא חדרים פון דעם טויט זייא ווערין פאר שטויסין אין טיפין
גרוב פון דעם גיהנם אונ אז זייא פאלין אריין קענען זייא שוין ניט
אויף שטיין פרייא דיך מיט דיין חלק דאס איז דיין ווייב מיט אגוט
לעבין מיט דער וואס אלע האבין גיזעהן אז דוא האסט זיא גינומען
דיא קינדער וואס זיא וועט צוא דיר האבין אזוא וויא צווייגין וועלין
זייא זיין באהעפט אונ ארום גירינגלט ארום דיין טיש מיט אהייליגער
ליב טוען זייא גאט קרוינען אונ זייא וועלין מערין גיזאנג אין דיין
הארצין טרינק וואסער פון דיין גילוסטיגין ברונען אונ מאך פאר אום
ווירדיגן דיא גנבתע אונ איין גיריכטע וואסער טנופים מים לא תגנוב
איין גיריכטע וואסער זאלסטו ניט גנבנן פרייא דיך מיט דיין חלק
וועסט האבין גוטע קינדער דוא זאלסט ניט גנבנן תרחק מחבורת גנבים

דער ווייטער דיך פון דער חברותה פון גנבים וואס זייא טוען רויב
אונ לויגין אויף דעם וואס איז ניט זייערע דיא גנבים קוקין אויף דער
נאכט אין דיא פענסטער כדי עס זאל זייא קיינער ניט זעהן אין דער
פינסטער מאכין זייא לעכער אין דיא ווענט דיא באליידיגער
קומען אין דיא פענסטער אונ טוען גנבנן דאס וואס דער אנדערער
האט זיך גימיט אונ פאר ארבעט דעם רייכן לאזין זייא שטיין נאקעט
אונ דיא וואס זיינען גיזעטן זאט צוא ברויט מאכין זייא הונגעריג זייא
מאכין פיל מענטשין טרויעריג זייא זיצין אויף דיא וועגין אונ קוקין
וויא ארום זייא זאלין גזלנן דיא נעמן לייט זייא טוען שארפין זייערע
כלי מות אויף זייא אונ ווילן אים הרגנן זייא טוען רויבין דין אן מאן
מיט נאר זיין פאר מעג וויא פיינט זייא פאר צוקין אונ חאפין וויא די
וועלף אונ טראכטין מען וועט זייא דאס ניט רעכענן אונ שעפין קללות
אויף זייערע הייזער אונ דאס בענטשונג פון זייער גוטס טוען זייא
נאך דיך ניט לאזין מען טוט זייא פלוכין מיט קללות אונ צוא שלעק
טוען זייא מחייב זיין זייער גוף אז עס קומט זייער בראך ווען פיל
לייט אונ זייער בושת טוט מען ארום ריגלען אין אלע גאסין געסער
אכול

ולנפשך יהו ערבים · אל תפנה בני אל רהבים · ואל תהי עם שטי כזבים :

כזבים ברעך לא תענה · ורעה אליך לא תאנה : לא תענה :

מיוסד ע"פ א"ב

אטום שפתיך מתפלוצים · בל תתחבר ללצים · גולשים דברים נמרצים · דרדר זורעים עם קוצים · השוננים לשונם כחצים · ופימו יפוצץ ניצוצים · זוממים און ומרמה יועצים · חנפים ולרכל אצים · טפלות עדות שוא פוצים · יהירים ובעין קורצים · כצפעוני נושכים ומוחצים · לרע רצים ולאיד דצים · מדנים בין אחים מנצים · נותני מחלוקת וגדר פורצים · שנואים לאל ומשקצים · עתידים למדורת אש ועצים · פעלם על ראשם קובצים · צרעת בעורם מנפצים · קללות בבשרם רובצים · רוש ולענה בכוסם מצים · שמור לשונך מנאוצים · תתעב תרמית שקר ושקוצים :

שקוצים וזנות אל יהי מרעך · ובמרעה טוב הוא ירעך : לא תחמד בית רעך :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תחמודות בתים ואהלים · שקר החן והבל היופי הבלים · רשע חומסים וגוזלים · קנין אשר קנו עמלים · צופה עין תאות שללים · פז וכסף וכל בצע כלולים · עש בגדים ורקב כלים · שדה וכרם לרוח נחלים · נפש וכל אשר לה נוטלים · מלחמוד אלה עין תעלים · למה תהיה בפלילים · כסות אלמנה חובלים · יתומים חומסים ולא חומלים · טורחים להסיג גבול עולים · חוטפים עניים ודלים · זעת יגיע אחרים גוזלים · ונשך

בית לוי:

(מתפלוצים) ל' אימה ורעד על ועמודיה יתפלצון (איוב ט) ופירש כאן כי המעיד עדות שקר הוא תמיד באימה ורעד' כי ידאג מהזמה והכחשה (גולשים) ל' גלוי מלשון שגלשו מהר גלעד (שה"ש ד א) (נמרצים) לשון תוקף וחוזק כמו קללה נמרצת (מ"א ב ח) (דרדר ט') עפ"ה וקוץ ודרדר תצמיח לך (בראשית ג' יח) (יפוצץ) ל' פיזור על' וכפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) (אצים) ממהרים כמו והנוגשים אצים (שמות ה יג) (פוצים) ל' פתיחת פה לדבר מלשון ואנכי פציתי פי (שופטים יא לה) (כמשננים) לשון חדוד (ניצוצים) ניצוצי אש כ"ל שדבריהם כאש (טפלות) לשון חבור כלשון תלמוד כמו טופלין בכמה לבכמה (חגיגה ח) (זוממים) ל' מחשבה (יהירים) גאים כמו זד יהיר לץ שמו (משלי כא כד) (קורצים) ל' רמיזה כמו קורץ בעיניו (משלי ו יג) (כצפעוני) הוא מין נחש (דצים) ל' שמחה כמו ולפניו תדוץ דאבה (איוב מא יד) (מדנים כו') ל"ה (משלי ו יט) ופי' מחלוקת (מנצים) ל' כי ינצו אנשים (דברים כה יא) והוא ענין ריב ומצה (עתידים) מעותדים הם (מנפצים) ל' שבר ונפוץ (מצים) ל' מציצה כמו שתית מצית (ישעיה נא יז) (מנאוצים) נמאס הקב"ה (תרמית) מרמה וערמה : (תחמודות) כמו מחמודות (בצע כלולים) שם כולל לכל הדברים שהם לתכשיט וכלולים מלשון כולל כל מיני מלשון כמה רוכלין במכלולים (יחזקאל כז כד) (עש בגדים) עפ"ה והוא כרקב יבלה כבגד אכלו עש (איוב יג כח) ועש כן שמו של תולעת האוכל הבגדים (ורקב) עש ורקב הם אחים ורעים (בפלילים) דיינים על ונתן בפלילים (שמות כא כב)

מטה לוי:

(ולנפשך יהו ערבים) אסריך ומוב לך (שטי כזב) הנוטים לכזב : (אטום שפתיך מתפלוצים) סגור שפתיך מלהעיד עדות שקר ותנצל מאימה ורעדה של הזמה והכחשה (גולשים דברים נמרצים) מגלים דברים חזקים (דרדר זורעים עם קוצים) וגורמים בעדותן קללה לעולם עד שהורע החטי' ושעורים יצמיח קוץ ודרדר (ופימו יפוצץ ניצוצים) ופיו שלו יפזר ניצוצי אש (ולרכל אצים) ולרכילות ממהרים (טפלות עדות שוא פוצים) הם מחברים חבור של עדות שקרים (יהירים) בעלי גאוה (ובעין קורצים) ומרמזים בעיניהם (וגדר פורצים) ופורצים גדר העולם שהשלום הוא עמוד העולם וגדר שלו ובשון להי"ר לרעה כו' : (צופה עין תאות שללים פז כו') העין הצופה וחומד קנין אחרים (עש בגדים ורקב כלים) הוא כמו עש לבגדים ורקב לכלים (שדה וכרם לרוח נחלים) שלא תעמוד לו לנחלה (נפש וכל אשר לה נוטלים) כי מנפש ועד בשר יכלה כמ"ש רז"ל הנותן עיניו במה שאינו שלו מה שמבקש אין נותנין לו ומה שבידו נוטלים הימנו (סוטה ד' ט' א') (למה תהיה בפלילים) שיעמידוך לפני דיינים

זאמעל איין דיין גוטס וואש דוא האסט אליין פאר ארבעט וועסטו דאש עסין אונ עס וועט דיר זיס זיין קער דיך ניט מיין קינד צוא האפערדיגע מענטשין אונ זאלסט ניט זיין מיט דיא וואס קערין זיך צוא פאלשע זאכין כזבים ברעך לא תענה אויף דיין חבר זאלסטו ניט זאגין קיין ליגין וועט זיך דיר קיין בייז ניט טרעפין דוא זאלסט ניט זאגין קיין פאלשע עדות אטום שפתיך מתפלוצים פאר מאך דיין מויל פון צוא שפעטין אונ צוא לצים זאלסטו דיך ניט באהעפטין זייא טוען אנטפלעקין רייד מיט גיבקייט אונ זייען דערנער זייא שארפין זייער צונג וויא דיא פיילין אונ וויא פונקען פליען פון זייער מויל זייער טראכטונג איז אום רעכט אונ זייערע עצות איז פאלש זייא היילן צוא רכילות אונ חניפה זייא ריידין פאלשע עדות זייא זיינען בעלי גאוה אונ וויגקין מיט דיא אויגין וויא דיא שלאנגען טוען זייא בייסין אונ יזאוגדין זייא לויפין צוא שלעכטס אונ אז איינער האט חס ושלום אבראך טוען זייא זיך פרייען צווישין ברידער מאכין זייא קריג אונ צוא ברעכין דעם צאם פון דער וועלט גאט האט זייא פיינט אונ זיינען בייא אים אום ווירדיג אונ זיינען אן גיברייט צום פייער פון דעם גיהנם זייערע מעשים טוען זייא אויף זייערע קעפ איין זאמלין אונ קרעץ טוען זייא אויף זייערע לייבער פאר שפרייטין זייא מאכן רוען קללות אויף זייער לייב ווערמוט אונ גאל טוען זייא טרינקען אין זייערע בעכר היט דיין צונג פון צוא דער צארענען גאט אונ זאלסט פאר אום ווירדיגין רמאות אונ פאלשקייט שקוצים וזנות אל יהי מרעך מיט אום ווירדיקייט אונ מיט זנות זאלסטו זיך ניט פאסין וועט ער דיך פאסן אויף אגוטער פאשע דוא זאלסט ניט גילוסטין דיין חברס הויז תחמודות בתים ואוהלים דאש גילוסטונג פון היינער אונ גיצעלטין דער חן איז פאלש אונ שיינקייט איז הבל זייא רויבן אונ גזלנן דאס קויפונג וואש אנדערע האבין זיך נימיעט דריבער אונ האבין גיקויפט וואש ער זעהעט מיט דיא אויגן גילוסט ער צו רויבין גין גאלד אונ זילבער אונ אלערלייא גוטס דיא ווערים עסין אויף זייערע קליידער אונ זייערע כלים ווערין פאר פוילט זייער ארבין פון פעלדער אונ ווייך גערטנער איז גאר וויא אויף דעם ווינט דיא נשמה מיט דעם גאנצין פאר מעג

ותרבית מכפילים · הלא לקברות הם מובלים · דבר הון בידם לא מובילים · נחלים כקש אותם אוכלים · ביום עברה לא מוצלים · אנשים אשר עולה פועלים · אלה הדברים בלא תחמד תלולים · אם תשמרם ולב לאל תשלים : חזן אז תצליח בכל מפעלים · אורך יזהיר כמשכילים · אשר שני עולמות נוחלים · ויאשרוך קטנים וגדולים :

(תלולים) לשון תלים (ספר) מל' ויעש תלי (שמות ו ג) :

(דבר הון בידם לא מובילים) כמ"ש לא יועיל הון ביום עברה (משלי יא ד) (אלה הדברים) הנאמר למעלה חמס והסגת גבול וגזילה ורבית הם (בלא תחמוד תלולים) תלים וכלולים בדבור לא תחמוד (אורך יזהיר כמשכילים) שנאמר עליהם והמשכילים יזהירו (אשר שני עולמות) העולם הזה והעוה"ב נוחלים (נעו מקולות) כמ"ש וירא העם וינוע (ונשמות עפו מקולי קולות) כמאחז"ל כששמעו ישראל דבור אנכי פרחה נשמתם אמרה תורה לפני הקב"ה כמש"ל :

גדולים וקטנים נעו מקולות · ונשמות עפו מקולי קולות : קו"ח וכל העם רואים את הקולות :

ובכן ולך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע :

כוונת הפיוט הזה ועניניו להודיע מעלת התורה ותוכן הקיים

אלה העדות והחקים · אשר נתנו לעם חשוקים · בקולות ושופרות ולפידים וברקים · ברעש וברעד באימה וזקים · בנשיקה מפי שוכן שחקים · מבוארים ומחוקקים · משולים בכל מתק אוכלים ומשקים · מנופת צופים ומדבש מתוקים · בתשעים ושמונה פנים בפרוש חקוקים · בארבעים ותשעה פנים טמא נחקקים · ארבעים ותשעה פנים טהור מחשקים · מנין ודגלו נדרשים ונחקקים · בשש מאות ושלש עשרה מצורת זקוקים · מאתים וארבעים ושמונה בעשה להקים · ושלש מאות וששים וחמש בלא תעשה מתחוקים · בעליל שבעתים מזוקקים · ושומרימו לעד לא נזקים · ולוית חן לראשם מעניקים · ולגרגרותם עטור ענקים · משמחים לב ועינים מבהיקים · מתוק

מטה לוי

(אלה) העשרת הדברות הנזכרים שנכללים כל (העדות והחוקים מבוארים) כל דבור היה מבאר עצמו כמה מצות וכמה דינים תלוים בו (משולים בכל מתק אוכלים ומשקים) התורה משולה לכל אוכלים ומשקים מתוקים · משולה ליין כמו הביאני אל בית היין · משולה לדבש וחלב כמו דבש וחלב תחת לשונך · למים כמו הוי כל צמא לכו למים (מנופת צופים ומדבש מתוקים) כמ"ש ומתוקים מדבש ונופת צופים (בתשעים כו') מנין ודגלו (נדרשים ונחקקים) הם נדרשים כמ"ש פנים כמנין ודגלו עלי אהבה (שה"ש ב ד) שנימטריא שלו מ"ט כך פנים יש לכאן ולכאן (בשש מאות כו' תרי"ג מצות בכלל) ומהם (מאתים כו') רמ"ח מ"ע כמנין אבריו של אדם (ושלש מאות) כו' ושס"ה מצות ל"ת כמנין ימות החמה (לא נזקים) כמ"ש שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח ה)

בית לוי

(חשוקים) תואר לישראל עפ"ה חשק ה' בכם (דברים ז ז) (וזיקים) רוחות שדרכם להתחבר עם הרעש או להכות אש מלשון כיורה זיקים (משלי כו יח) (בנשיקה) עפ"ה ישקני מנשיקות פיהו (שה"ש א ב) (בעליל) בגלוי והוא ל"ה בעליל לארץ מזוקק שבעתים (תהלים יב ז) (ושומריםו לעד לא נזקים) כדכתיב שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח ה) (לוית כו' מעניקים) עפ"ה לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרותיך (משלי א ט) (עטור) סבוב כמו עוטרים אל דוד (ש"א כג כו) (מבהיקים) מלבינים מל' בוהק הוא ועפ"ה מצות ה' ברה מאירת עינים (תהלים יט ט)

לעמען זייא צו פאר הייל דיין אויג פון צו גילוסטן דיא אלע זאכין פון וועסט וועגין זאלסטו וועהן גימשפט זייא משכנן דיא קליידר פון איין אלמנה אונ בייא דיא יתומים טוען זייא גזלנן אונ האבין ניט קיין רחמנות זייא זיינען זיך מטריח צו משיג גבול זיין אונ טוען חאפן בייא דיא ארימע אונ שלאפע זייא טוען גזלנן דאס וואס אנדערע האבין זיך דרויף גימיעט מיט שוויים אונ טוען נעמען טאפיל רווחים אונ וואס קומט זייא ארויס פון דעם אלעם אז ער וועט שטארבין אונ מען וועט אים פירין אין קבר וועט מען דאס גוטס אים ניט נאך פירין מיט קילין פייער וועט מען זייא ברענגען אזוא וויא שטרויא דיא מענטשין וואס טוען אום רעכט וועלין זייא ניט ניצול ווערין פון דעם יום הדין דיא אלע זאכין זיינען נכלל אין (לא תחמוד) אז דוא וועסט זייא היטין אונ דיין הארץ וועסטו גאנץ מאכין צו גאט דענסט מאל וועסטו הצלחה האבין אין אלע דיינע מעשים דיין ליכט וועט שיינען וויא דיא ליכט פון צדיקים וואס ירשנן דיא וועלט אונ יענע וועלט אונ עס וועלין דיך לויבין קליין אונ גרויס גדולים וקטנים דיא גרויסע אונ דיא קליינע זיינען פאר וואגילט גיווארן פון וועגין דיא גרויסע קולות אונ זייערע נשמות זיינען אוועק גיפלויגין פון וועגין דיא קולות דרויף זאגט דער פסוק אונ נאר דאס פאלק האבן גיזעהן דיא קולות :

ובכן ולך תעלה קדושה אונ דען ווערט אויף גיין צו דיר איין קדושה פון די ישראל דען דוא ביסט דער היילגער אונ העלפר פון די ישראל :

אלה העדות והחוקים דיא עשרת הדברות זיינען עדות אונ חוקים וואס איז גיגעבן גיווארן צום גילוסטיגין פאלק מיט קולות אונ שופרות אונ פלאקערין אונ בליצין מיט רעש אונ מיט ציטערנעש אונ פארכט אונ מיט פונקען אונ זיינען באשיינט אונ גישטארקט מיט קשוגג פון גאטס מויל וואס רועט אין הימיל דיא תורה איז גיגליכן צו אלע גוטע עסין שפייז אונ גוטע משקאות זיא איז זיסער פון האניק אונ צוקר זיא ווערט צוא טיילט אויף אכט אונ ניינציג ערלייא פשטים זיא ווערט גישטארקט מיט ניין אונ פערציג דינים פון אומריינקייט אונ איז אן גינורט מיט ניין אונ פערציג פנים טהור אזו וויא דיא צאל פון (ודגלו) טרעפט אן ניין אונ פערציג אונ זיא איז אויס גיקריצט אונ גידרשנט זיא איז גילייטערט מיט זעקס הונדערט אונ דרייצעהען מצות זיא איז גיפעסט מיט צוויא הונדערט אונ אכט אונ פערציג מצות עשה

לנפש ומרפא לעצם מפיקים׃ עץ חיים היא למחזיקים׃ ובעלתה על דעתו לתת תורה לעמו׳ בא מסיני בכבוד נואמו׳ וזרח משעיר למו׳ וערך לא תרצח לפנימו׳ ועל כי בחרבם הם חיימו׳ לא קבלו עול תורה עלימו׳ ומהר פארן הופיע למו׳ לא תגנוב שנן במחנימו׳ ועל כי בגנבות ובגזלות הם מפעלימו׳ לא קבלו עול תורה עלימו׳ ואתה מרבבות קדש לתן עוז לעמו׳ הם קבלו עול תורה עלימו׳ ונעשה לנשמע הקדימו׳ טרם נשמע נעשה נמו׳ וצדקה בה נחשבה למו׳ ולשני כתרים סימו׳ למלוכה ולכהנה וללויה אימו׳ ובעשרה קדושים קדשם אל לשמו׳ ובשבעים שמות יחסם לאמו׳ ובשלש עשרה מדות תוצאותם בקימו׳ ובלל שמם בשמו׳ וכאזור לחלץ הדביקם לנואמו׳ ולסיני הטה שמי מרומו׳ וירד הוא וכל קדושיו עמו׳ והגעיש והרעיש והרעיד הרומו׳ ואחת בדברו החריד עולמו׳ ועשרים וארבעה מיל מהלך נעו עמו׳ שתים זו בהשמיעו נאמו׳ ורגזו וחלו כל באי עולם׳ מאימת חי העולם׳ בחרדתו לדבר לעם עולם׳ רעשו אמות העולם׳ פחד קראם ורעד החלם׳ חיל כיולדה הבהילם׳ נעו ורעדו וסר צלם׳ ואצל קמואל באו כלם׳ לנחש בקסמי קלקולם׳ ושאלו לו מה זה בא לעולם׳ שמא היום למימיו חוזר עולם׳ יי למבול ישב לבא לעולם׳ והשיב אותם בשאלם׳ יי עוז לעמו

בית לוי

(מפיקים) מוציאים מל׳ ויפק רצון מה׳ (משלי ח לו) (וכאזור לחלץ) עפ״ס כאשר ידבק האזור אל מתני איש כן הדבקתי אלי את כל בית ישראל (ירמיה יג יא) (לחלץ) ל׳ חלצי איש (לנואמו) ל׳ נאום ה׳ (כראשית כב) (הרומו) הארץ עפ״ס והארץ הדום רגלי (ישעיה סו א) (החלם) ל׳ חולי מלשון ד׳ תפן דכאו החלי (ישעיה נג) (חיל כיולדה) ל״ס (תהלים מח ו) וחיל הוא ל׳ חלחלה (קמואל)

מטה לוי

(וזרח משעיר למו) לאדום הביא התורה שיקבלו אותה (מהר פארן) ישמעאל (ולשני כתרים סימו) אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע (למלוכה ולכהונה וללויה אימו) נעשו לאומה משולשת (ובעשרה קדושים קדשם אל לשמו) עשר קדושות של א״י שהן בכורים חלה תרומה מעשר ראשון ומעשר שני לקט שכחה ופאה ראשית הגז ומעשר בהמה והם כנגד י׳ ספירות הקדושות שבארץ העליונה ולכן קדשם לשמו להיותם חלק ה׳ (ובשבעים שמות) ובתוך שבעים שמות של האומות לא ייחס שום אומה כ״א (ייחסם לאומו) ייחס את ישראל לו לעם כמ״ש ובך בחר ה׳ וגו׳ מכל העמים (ובשלש עשרה מדות) שהתורה נדרשת בהן (תוצאותם בקיימו) שיקיימו מה שיוצא על ידי הי״ג מדות (ובלל שמם בשמו) ישראל ישר אל (כאזור לחלץ) כאשר ידבק האזור לחלצי האיש (הדביקם לנואמו) כן הדביק אותם הקדוש ב״ה לנואמו וטעמו של תורה (ועשרים וארבעה מיל מהלך נעו עמו) כי בכל דבור ודבור הולכין י״ב מיל וחוזרין י״ב מיל (שתים זו בהשמיעו

אונ דיינען געשטארקט מיט דריא הונדערט אונ פינף אונ זעכציג מצות לא תעשה זייא זיינען אנפלעקט אונ געלייטערט וויא זילבער וואס איז געלייטערט זיבן מאל זיבן אונ דיא וואס היטין זייא ווערין אייביג ניט גיזוק אונ איין באהעפטונג פון חן טוען זייא אויף זייער קאפ באהעפטן אונ איין האלז באנד אויף זייער האלז זייא טוען דער פרייען דאש הארץ אונ מאכין לייכטין דיא אויגין זייא טוען אוים ציהען איין זיסקייט צוא דער נשמה אונ איין היילונג צוא דיא ביינער צוא דיא וואס האלטין דיא תורה איז זיא אזוא וויא איין עץ חיים ובעלתה על דעתו לתן תורה לעמו אונ אז עס איז אייף גיגאנגען אויף דער דעה פון גאט צו געבין דיא תורה צוא זיין פאלק איז ער גיקומען פון בארג סיני מיט זיינע הערליכע רייד אונ האט געשיינט פון שעיר אונ האט גיוואלט זייא געבין דיא תורה אונ אז ער האט זיי גיזאגט אז אין דר תורה שטייט לא תרצח אונ וויל זייער פרנסה איז גיוועזין מיט דער שווערד איבר דעם האבין זייא ניט גיוואלט מקבל זיין דעם יאך פון דער תורה אויף זיך אונ פון הר פארן האט ער גימאכט שיינען צוא זייא אונ האט זייא גיזאגט אז עס שטייט אין דער תורה לא תגנוב אונ וויל זייער ווערק איז נאר גיוועזן צוא גנבנן אונ גזלנן איבער דעם האבין זייא ניט גיוואלט דיא תורה מקבל זיין אונ ער איז גיקומען מיט צעהען טויזנט היילינע מלאכים צוא געבין דיא שטארקע תורה צוא זיין פאלק זייא האבין יוא אויף זיך מקבל גיוועזן דעם עול פון דער תורה אונ האבין פרישר גיזאגט

מיר וועלין טאן האטשע מיר האבין ניט געהערט אונ דאש איז זייא גירעכינט גיווארין פאר איין צדקה אונ מיט צווייא קרוינען האט מען זייא גיצייכינט אונ האבין גיקריגין דיא מלוכה אין ארץ ישראל אונ כהונה אונ לויה אונ מיט צעהן ערלייא קדושות האט ער זייא גיהייליגט פון זיינט וועגין אונ מיט זיבעציג שמות האט ער זייא מייחס גיוועזן צוא זיין פאלק אונ האט זייא שטארק גימאכט מיט דרייצעהען מדות וכלל שמם אונ זייער נאמען האט ער טלל גיוועזן אין זיין נאמען אונ וויא איין גארטעל אין דיא לענדין האט ער זייא באהעפט אין דיא רייד פון דער תורה אונ האט גינייגט זיין הויכן הימל אויף דעם בארג סיני אונ ער האט אראפ גינידערט מיט אלע זיינע היילינע מלאכים אונ האט גימאכט שטורעמען אונ ציטערין דיא וועלט אונ מיט איין דבור וואס ער האט גירעט האט ער גימאכט דער שרעקין גאר דיא וועלט אונ זיינען פאר וואנילט גיווארין אויף פיר אונ צוואנציג תחום שבת ווייט פון אים שתים זו כהשמיעו נאמו אונ אז זייא האבין דר הערט צווייא דברות האבין גיציטערט אונ גישראקין גאר דיא וואס קומען אויף דער וועלט פון דער פארכט פון דעם לעבעדיגן גאט וואס האט גינידערט צו ריידין צום פאלק וואש איז אויף אייביג האבן גישטורעמט דיא היידין עס האט זייא באגעגינט דר שרעקעניש אונ מיט ציטערניש האט ער זייא גימאכט שלאף עש האט זיך אפ גיטאן זייער שאטן אונ האבין גישטורעמט אונ גיציטערט אונ וויא אגיווינערין האט זייא

יִתֵּן דָּתוֹ לְהַנְחִילָם ׃ וּכְשָׁמְעָם כַּךְ נָמוֹ כֻלָּם ׃ יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם וְדָתוֹ לְהַשְׂכִּילָם ׃ וְכָל דּוֹר וָדוֹר וּמַנְהִיגֵיהֶם ׃ אֲשֶׁר עָמְדוּ לִפְנֵיהֶם ׃ וְהָעֲתִידִים לַעֲמוֹד אַחֲרֵיהֶם ׃ כֻּלָּם הֶעֱמִידָם בְּסִינַי עִמָּהֶם ׃ לְהוֹדִיעָם כִּי דוֹר דֵּעַ נֶחְשַׁק מִכֻּלָּהֶם ׃ טוּב טַעַם וָדַעַת לְהַשְׂכִּילֵיהֶם ׃ וְכָל מוּם לֹא הָיָה בָהֶם ׃ כִּי שְׁלֵמִים וּמֻשְׁלָמִים הָיוּ כֻלָּהֶם ׃ בְּהִגָּלוֹתוֹ בְּסִינַי עֲלֵיהֶם ׃ וּבְפָנִים הַרְבֵּה נִרְאָה לָהֶם ׃ מְדַבֵּר אָנֹכִי עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם ׃ פָּנִים בְּפָנִים לְהַרְאוֹתֵיהֶם ׃ פָּנִים בְּאֵימָה לְמִקְרָא לְמוֹדֵיהֶם ׃ פָּנִים בֵּינוֹנִיּוֹת לְמִשְׁנַת עָרְכֵיהֶם ׃ פָּנִים שׂוֹחֲקוֹת לְתַלְמוּד חַכְמֵיהֶם ׃ פָּנִים מַסְבִּירוֹת לְאַגָּדוֹת טַעֲמֵיהֶם ׃ כְּעַתִּיק יוֹמִין וְצַח נִדְמָה לָהֶם ׃ נֶחֱמָדִים בְּהַר חֶמֶד עֵרֶךְ לִפְנֵיהֶם ׃ וְחֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים וּשְׂכַר אֶתְנַנֵּיהֶם ׃ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וָחַי בָּהֶם ׃ כִּי חַיִּים הֵם לְמוֹצְאֵיהֶם ׃ לְמַעַן יִרְבּוּ יְמֵיהֶם וִימֵי בְנֵיהֶם ׃ וְדִבּוּר אֶחָד (נ"א שתי דברות) מִפִּיו בְּמִלּוּלוֹ ׃ שְׁתַּיִם זוּ בְּהַשְׁמִיעוֹ לִקְהָלוֹ ׃ רָחֲקוּ שְׁנֵים עָשָׂר מִיל מִפַּחַד חִילוֹ ׃ וּפָרְחָה נַפְשָׁם מִמַּשְׁמַע הוֹד קוֹלוֹ ׃ וְהֶעֱמִיד עַנְנֵי כְבוֹד גָּדְלוֹ ׃ וְגֶשֶׁם נְדָבוֹת הֵנִיפוּ וְהִזִּילוּ ׃ וְחָיוּ וְשָׁבוּ שְׁנֵים עָשָׂר מִיל בְּתוֹקֶף חֵילוֹ ׃ וְדִבְּרוּ לְצִיר וְאָמְרוּ לוֹ ׃ קְרַב אַתָּה וּשְׁמַע מִלּוּלוֹ ׃ וְדַבֵּר עִמָּנוּ קִנְיַן פָּעֳלוֹ ׃ פֶּן נָמוּת מֵאֵימַת קוֹלוֹ ׃ וַיִּשְׁמַע אֶל דִּבְרֵי קְהָלוֹ ׃ וַיִּיטַב לְפָנָיו וְגַם

מטה לוי

אמנו) כי אחת דבר אלהים שתים זו שמענו (וכל דור ודור וכו') שהעמיד הקב"ה שם כל הנשמות כמ"ש ולא אתכם לבדכם וגו' (דור דע) דור המדבר שהיו בעלי דעה (נחשק מכלהם) (וכל מום לא היה בהם) כי אף בעלי מומין נתרפאו (פנים באימה למקרא למודיהם) כי הם דברי נבואות ומעשה מרכבה ומן התורה יוצאים שמות ומעשה בראשית לכן צריך ללמוד המקרא באימה וביראה בקבלה ולא מפי עצמו (פנים בינוניות למשנת ערכיהם) כי למשנה שהיא עורכת שלחן הדינים לא צריך רק פנים בינוניות (פנים שוחקות לתלמוד חכמיהם) כי היא מבארת המשנה באור רחב די בפנים שוחקות אבל צריך חכמה יען הוא בלול בכל (פנים מסבירות לאגדות טעמיהם) כי אגדות יש להן נסתר כתפוחי זהב במשכיות כסף וצריך פנים מסבירות להודיע טעמיהן ונסתריהן (כעתיק יומין) כזקן יושב בישיבה (וצח) ואדום כך (נדמה להם) הקדוש ברוך הוא (נחמדים) התורה שנאמר עליה הנחמדים מזהב ומפז רב (בהר חמד) בהר סיני שנאמר עליו ההר חמד אלהים לשבתו (ערך לפניהם ושכר אתנניהם) מתן שכרם (בדבור אחד כו' שתים זו) כמ"ש אחת דבר אלהים שתים זו שמענו (ופרחה נפשם) נשמתם מכח הקולות והברקים ואמרה תורה למי אתם עתן אתי למתים או לחיים (והעמיד ענני כבוד גדלו וגשם כו' וחיו) אז בענני כבוד העמיד עליהם גשמי נדבות והחיים (כינו לבין עם שליחי עלו) השלגו לסיות

בית לוי

כטוי לבלעם עש"ה קמואל אבי ארם (בראשית כב כא) (וגשם נדבות הניפו והזילו) בשמים כדכתיב גשם נדבות תניף אלהים (תהלים סח י) ותרגומו כד שמעו בית ישראל ית קל גבורתך פרחו נפשיהון מן יד אחתת עלויהון טלין דתחיותא ומטרין דרעוא אריאתא כו' ותניף פרש"י הניפות והטלת עליהם והמפרשים פי' ענין הזלה והתכה מלשון ונופת צופים (לציר) הואר למשרע"ה ע"ש שהיה שליח נאמן לשולחיו (וקרנים מידו לו) ל"ס כוח (חבקוק ג ד) ועש"ה כי קרן עור פניו (שמות

וויטאגין דער שראקין זייא זייגען אלע גיקומען צוא בלעם ער זאל זייא טאן כישוף אונ האבין אים גיפרעגט וואס איז דאס גיקומען אויף דער וועלט טאמער וועט זיך דיא וועלט אום קערין צוא וואסער אזוא וויא עס איז גיוועזין בימי דור המבול דאס גאט וועט ווידער לאזין איין מבול אויף דער וועלט להנחילם האט זייא בלעם גיענטפערט אויף זייער פראגע גאט גיט זיין תורה צוא זיין פאלק ישראל אונ אז זייא האבין דאס דער הערט האבין זייא גיזאגט זאל גאט בענטשין זיין פאלק מיט שלום אונ זאל זייא קלוג מאכין מיט זיין תורה וכל דור ודור ומנהיגיהם אונ אלע דורות אונ זייערע מנהיגים וואס זייגען גיוועזין פריער אונ דיא וואש זייגען אן גיבריית צוא ווערין באשאפין נאך זייא זייגען אלע גישטאנען אויף דעם בארג סיני מיט זייא אונ האט זייא מודיע גיוועזין אז דאס דור המדבר וואס ווערין אן גירופין דור דיע איז גיוועזין גילוסטיגער פון אלע אונ צוא קלוג מאכין זייא מיט דר גוטער תורה אונ זייא האבין קיין שום מום ניט גיהאט דען אלע זייגען גאנץ גיוועזין אונ מיט עטליכע ערלייא גישטאלטען האט ער זיך צוא זייא באוויזין אויף דעם בארג סיני מיט איטליכען באזונדער האט ער גיזאגט דאס ווארט אנכי ער האט זיך צו זיי באוויזין פנים בפנים דיא וואס האבין גילערינט פסוק האט ער זיך צוא זייא באוויזין מיט איין פארכטיג פנים אונ דיא וואס זייגען אן גיבריית צוא לערנען משניות האט ער זיך צוא זייא באוויזין מיט זיין פנים בינוני מיט אפריליך פנים צוא דיא תלמידי חכמים אונ צוא דיא וואס לערנען אגדה מיט אפארשטאנדיג פנים ער האט זיך צוא זייא באוויזין וויא אגראער אונ איין אלטער אונ האט גיגעבין אויפין זילוסטיגין בארג די גלוסטיגע תורה אונ מצות אונ גוטע חוקים אונ זייער שכר וואש אמענטש זאל זייא טאן וועט ער דורך זייא לעבין דען דיא וואס ריידין אין דער תורת גיט ער זייא לעבין כדי זייא זאלין מיט זייערע קינדער לאנג לעבין ודבור אחד מפיו במללו אונ אז ער האט נאר איין ווארט גירעט האבין זיין קהל גיהערט צווייא ווערטער פון דעם פארכט פון זיין שטארקייט האבין זייא זיך דער וויטערט צוועלף תחום שבת פון וועגין הערונג זיין שיין קול איז זייער נשמה אוועק גיפלויגין אונ האט גימאכט אויף זייא שטעלין אוואלקין פון זיין שטארקן כבוד אונ רעגן האט ער אויף גידזיבין אונ גימאכט רינען אונ זייגען מיט זיין גרוים שטארקייט לעבעדיג גיווארין אונ האבין זיך אום גיקערט די צוועלף תחום שבת ׃ האבין דיא ישראל גיזאגט צום שליח משה רבינו גינעהען דוא אונ הער צוא זיינע רייד אונ רייד מיט אונז דאש קויפונג פון זיין ווערק דאש הייסט דיא תורה ווארום טאמער וועלין מיר שטארבין פון זיין פארכטיג קול אונ אז גאט האט דר הערט דיא רייד פון זיין קהל איז דאש אים גיפעלין אונ עס איז אים גיוועזין זיס אונ ער האט גירופין

ערב לו ויקרא לציר ולמרזמו העלו · ובינו לבין עם שלישי עלו · והעמידו ונגש אל ערפלו · ופנים בפנים דבר לו · וקרנים מידו לו · ידודון ידודון רעשו למולו · ודברו לפני צור ואמרו לו · מה אנוש כי תגדלו · ומה תחשבהו למקומנו להעלו · קנין שעשועים להנחילו · והשיבם אל הניחו לו · מאז חשקתיו להגדילו · קנין שעשועים לנחלו · ולהכנס לפני ולפנים רשות נתתי לו · שביית מרום לתת לו · מנת חלקו וגורלו · ללמד לבני כל אשר ידבר לו · ומהר סיני קבלו תורה · לא מפי מלאך ולא מפי שליח אמורה · כי אם מפי מלך עוטה אורה · טהור עינים ויראתו טהורה · מפי גבורתו לבחירו הורה · דת באר היטב מבוארה · בדבור באמירה · בצווי באזהרה · בתלמוד באגדה במשנה במקרא · בחקה במצוה בברית גמורה · ערוכה בכל ושמורה · וכל מצוה שבה כענין בה סדורה · להתברך בהוגיה בכל יום ברוך נותן התורה · ובאלף שהיא לכל האותיות ראש · פתח באנכי לדברות ראש · להודיע שהוא אלהי קדם ראש · בראשית ראש · ובאחרית ראש · ראשון ואחרון בסוף ובראש · צופה מה יהיה בסוף מראש · ולמה באלף פתח בראש · כנגד אלף דור שצפה מראש · לצוות להם דבר מראש · ועבר מהם תשע מאות ושבעים וארבעה לפרוש · ולסוף עשרים וששה דורות · חשק תבואת

בית לוי

כד סח) (שביית מרום) קאי לתורה שע"ה עלית למרום שבית שבי (תהלים סח) (לא מפי מלאך) אלא מן השמים דברתי עמכם ונאמר וידבר אלהים את כל הדברים האלה (טהור עינים) קאי להקב"ה שע"ה טהור עינים מראות ברע (ישעיה לג טו) (ויראתו טהורה) שע"ה יראת ה' טהורה (תהלים יט י) (לבחירו) קאי למשה שע"ה לולי משה בחירו (תהלים קו כג) (בדבור) שנאמר וידבר ה' אל משה (באמירה) ויאמר ה' אל משה (בצווי) צו את אהרן צו את בני ישראל (באזהרה) זו אזהרת לא תעשה (בחוקה) זאת חקת התורה (במצוה) כל מ"ע (ובברית) כמ"ש זאת בריתי (בהוגיה)

מטה לוי

שלום ושלוה בינו ובין ישראל (ידודון ידודון) המלאכים (רעשו למולו) למול משה (קנין) התורה שנאמר עליה (שעשועים) יום יום (מאז) כשבראתי התורה (חשקתיו כו') (לבחירו) למשה (הורה) הוראת התורה (ערוכה בכל) שהיא כשולחן ערוך לכל ההוגה בה שלא יגע לריק כמאמרז"ל יגעתי ומצאתי תאמין (ושמורה) בשיפתא דשמיא לאדכורי ותורה הקב"ה למשה (להתברך בהוגיה) שיברך ההוגה בה (בכל יום) ברוך נותן התורה (ובאלף כו') (פתח באנכי כו' להודיע) בזה רמז (שהוא אלהי קדם ראש בראשית ראש) שהוא ראש לכל ראש שאין ראשית כראשיתו (ואחרית ראש) ואחר שיכלה העולם הוא יהיה ראש לאותן שיברא · ועוד טעם (ולמה באלף פתח כנגד אלף דור שצפה מראש) כמ"ש דבר צוה לאלף דור (ועבר מהם) הקב"ה (תשע מאות ושבעים וארבעה) תתקע"ד דורות שקומטו (לפרוש) ולהעביר אותם (ולסוף עשרים וששה דורות) מאדם ועד אברהם עשרים דור אברהם יצחק ויעקב לוי קהת עמרם משה הרי כ"ו (חשק תבואות ראש) חשק

צוא משה רבינו אונ האט אים אויף גיבראכט אין הימל אונ האט אים גימאכט פאר איין מעקלער צווישין זיך אונ צווישין זיין פאלק אונ האט אים גישטעלט אונ גימאכט גינעהענט אין נעביל אונ האט מיט אים גירעט פנים אל פנים אונ דיא שיין וואס ער האט גיהאט איז דאס גיוועזן צוא אים פון גאט אונ דיא מלאכים האבין גישטורעמט אנטקעגין אים אונ זייא האבין פאר גאט אזוא גיזאגט וואש איז דער מענטש וואס דוא האסט אים גרויס גימאכט אונ האסט אים אזוא חשוב גימאכט זאלסט אים ארויף ברייגנען אין אונזער ארט אונ זאלסט אים מאכין ירשנן דיא תורה וואס זיא איז איין ליב קויפונג האט זייא גאט גיענטפערט לאזט אים פון לאנג אן האב איך אין אים גיגלוסט גרויס צוא מאכין אונ האב אים גיגעבין רשות אריין צוא גיין (לפני ולפנים) אונ אים צוא געבין דיא תורה וואש זיא איז גיפאנגען גיווארן פון הימל דיא תורה וואס זיא איז איין חלק צוא לערנען מיט מיינע קינדער אלסדינג וואס מען וועט אים זאגן ומהר סיני אונ פון דעם בארג סיני האבין זייא מקבל גיוועזן דיא תורה לא דיא תורה איז ניט גיזאגט גיווארין דורך איין מלאך אונ ניט דורך איין שליח נאר פון דעם מויל פון גאט וואס ער איז איין גיהילט אין ליכט אונ זיינע אויגן זיינען ריין אונ זיין יראה איז ריין פון זיין שטארק מויל האט ער גילערינט צוא זיין אויס דער וויילטין דאס איז משה רבינו אונ האט אים דיא תורה גוט מפורש גיוועזן דיא פרשיות וואס הייבין זיך אן וידבר אונ ויאמר האט ער גיבאטין אונ מזהיר גיוועזן אונ דיא גמרא אונ אגדה אונ משניות אונ פסוק אונ דיא מצות וואס קיין טעם איז ניט פאר האנדין אויף זייא אונ דיא מצות וואס איז יוא דא איין טעם אויף זייא האט גאט אויף אלע כורת ברית גיוועזן זיא איז אן גיגרייט מיט אלעם אונ איז גיהיט אונ איז מסודר אויף איטליכער מצוה איין שבח אויף דעם ענין דיא וואש לערנען זייא זאלין ברכה מאכין אלע טאג (ברוך נותן התורה) ובאלף שהיא לכל האותיות ראש אונ מיט דער אליף וואש זיא איז דאש ערשטע אות פון אלע אותיות האט ער אן גיהויבין אנכי וואש דאש איז דאש ערשטע אות פון די עשרת הדברות צוא מודיע זיין אז ער איז דער ערשטער גאט פון אן הייב איז ער דער ערשטער אונ אויף דם סוף איז ער אויך דר ערשטר אונ דר הינטערשטר ער זעהט פריער וואס וועט זיין צום סוף ולמה פאר וואס האט ער פריער אן גיהויבן מיט דער אליף אנטקעגין דיא טויזינט דורות וואס גאט האט גיזעהען פריער צוא געבין זייא דיא תורה וואש זיא הייסט אמונה אונ האט זייא גיוואלט געבין פריער דיא תורה אונ האט פון זייא איבער גיפירט ניין הונדערט מיט פיר אונ זיבעציג דורות אונ נאך זעקס אונ צוואנציג דורות דאש הייסט פון אדם הראשון ביז משה רבינו האט ער גיגלוסט אין דיא ישראל דאס נערין אן גירופין

רֹאשׁ · דְּבַר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר מֵרֹאשׁ · לִנְחוֹל חוֹק נְסוּכַת רֹאשׁ · בְּתַעֲצוּמוֹתֶיהָ לַחֲקוֹר וְלִדְרוֹשׁ · לְהִשְׁתַּחֲווֹת וְלִכְרוֹעַ וְלִקּוֹד רֹאשׁ · לְאֵל חַי וְקַיָּם הַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ · וּבְשׁוּרַת צִבְאוֹת אֵלִים · כִּי לְמַתַּן דָּת זָכוּ סְגוּלִים · וַיְכַבְּדוּ בָהּ נִדְגָּלִים · נָתְנוּ שֶׁבַח וּתְהִלָּה לְאֵל אֵלִים · וַהֲמוֹן גְּדוּדִים וְכִתֵּי אֶרְאֶלִּים · שִׁיר וְתִשְׁבָּחוֹת מְפָאֲרִים וּמְהַלְלִים · וּשְׂרָפִים מִמַּעַל לָהֶם עוֹמְדִים וּמַעֲלִים · וּלְיוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא מַגְדִּילִים · וְצִבְאוֹת גִּבּוֹרֵי חֲיָלִים מַנְעִימִים שִׁיר הִלּוּלִים · וּפְאֵר כְּרוּבִים וְרַעַשׁ גַּלְגַּלִּים · בְּמַתַּן אָמוֹן הָיוּ גִּילִים · וּמַלְאֲכֵי אֵשׁ וּמַיִם בְּלוּלִים · בְּשִׂמְחַת נְוַת בַּיִת מְסַלְּדִים וּמְחִלִּים · וְזֶה אֶל זֶה קוֹרְאִים וְשׁוֹאֲלִים · לְקָדוֹשׁ וּבָרוּךְ תִּפְאֶרֶת מְכַלְּלִים · רוֹמְמוּת לְמַלְכָּם מְמַלְּלִים · וֶעֱזוּז נוֹרְאוֹתָיו מַגְדִּילִים ·

וְשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה לְקָדוֹשׁ בַּקֹּדֶשׁ מַעֲלִים :

כַּכָּתוּב עַל יַד נְבִיאֶךָ וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר : קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ יְהוָה צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ : אָז בְּקוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל אַדִּיר וְחָזָק מַשְׁמִיעִים קוֹל מִתְנַשְּׂאִים לְעֻמַּת שְׂרָפִים · לְעֻמָּתָם בָּרוּךְ יֹאמֵרוּ : בָּרוּךְ כְּבוֹד יְהוָה מִמְּקוֹמוֹ : מִמְּקוֹמְךָ מַלְכֵּנוּ תוֹפִיעַ וְתִמְלוֹךְ עָלֵינוּ כִּי מְחַכִּים אֲנַחְנוּ לָךְ מָתַי תִּמְלוֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקָרוֹב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד תִּשְׁכּוֹן · תִּתְגַּדַּל וְתִתְקַדַּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֵצַח נְצָחִים : וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתֶךָ כַּדָּבָר הָאָמוּר בְּשִׁירֵי עֻזֶּךָ עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקֶךָ : יִמְלוֹךְ יְהוָה לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר הַלְלוּיָהּ :

חזן לְדוֹר וָדוֹר נַגִּיד גָּדְלֶךָ וּלְנֵצַח נְצָחִים קְדֻשָּׁתְךָ נַקְדִּישׁ וְשִׁבְחֲךָ אֱלֹהֵינוּ מִפִּינוּ לֹא יָמוּשׁ לְעוֹלָם וָעֶד · כִּי אֵל מֶלֶךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ אָתָּה : בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה הָאֵל הַקָּדוֹשׁ :

אַתָּה בְחַרְתָּנוּ מִכָּל הָעַמִּים · אָהַבְתָּ אוֹתָנוּ וְרָצִיתָ בָּנוּ · וְרוֹמַמְתָּנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת · וְקִדַּשְׁתָּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְקֵרַבְתָּנוּ מַלְכֵּנוּ לַעֲבוֹדָתֶךָ · וְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ עָלֵינוּ קָרָאתָ :

וַתִּתֶּן לָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה חַגִּים וּזְמַנִּים לְשָׂשׂוֹן אֶת יוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה זְמַן מַתַּן תּוֹרָתֵנוּ מִקְרָא קֹדֶשׁ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרָיִם :

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ יַעֲלֶה וְיָבֹא וְיַגִּיעַ וְיֵרָאֶה וְיֵרָצֶה וְיִשָּׁמַע וְיִפָּקֵד וְיִזָּכֵר זִכְרוֹנֵנוּ וּפִקְדוֹנֵנוּ וְזִכְרוֹן אֲבוֹתֵינוּ וְזִכְרוֹן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד עַבְדֶּךָ וְזִכְרוֹן יְרוּשָׁלַיִם עִיר קָדְשֶׁךָ · וְזִכְרוֹן כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְפָנֶיךָ · לִפְלֵיטָה לְטוֹבָה לְחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם · בְּיוֹם חַג הַשָּׁבֻעוֹת הַזֶּה : זָכְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בּוֹ לְטוֹבָה · וּפָקְדֵנוּ בוֹ לִבְרָכָה · וְהוֹשִׁיעֵנוּ בוֹ לְחַיִּים · וּבִדְבַר יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים חוּס וְחָנֵּנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ כִּי אֵלֶיךָ עֵינֵינוּ · כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה :

וְהַשִּׂיאֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶת בִּרְכַּת מוֹעֲדֶיךָ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם לְשִׂמְחָה וּלְשָׂשׂוֹן כַּאֲשֶׁר רָצִיתָ וְאָמַרְתָּ לְבָרְכֵנוּ : קַדְּשֵׁנוּ

מטה לוי

ליתן התורה לישראל שנקראו ראשית תבואתו (לנחול חוק נסוכת ראש) לנחול חוק התורה שהיתה מושלת בראשית ברא (בתעצומותיה) של תורה (להשתחוות ולכרוע ולקוד ראש) להודות על כל הטובה שרצה לזכות את ישראל (ובשורת) ובהביטם מלאכים הנקראים (צבאות אלים ושרפים ממעל להם) של כתי אראלים (עומדים ומעלים) והם יותר חשובים מהם כמ"ש שרפים עומדים ממעל לו (קדושה לקדוש) להקדוש ב"ה הנקרא קדוש :

בית לוי

עומדים (נסוכת) ל' נסיכי סיחון (יהושע יג כא) (ובשורת) ל' הכנסה מל' אשורנו (סגולים) תואר לישראל עפ"ה והייתם לי סגולה (שמות יט ה) (נדגלים) גם כן תואר לישראל עפ"ה איומה כנדגלות (שה"ש ו ד) (אראלים) מלאכים כמו הן אראלם צעקו חוצה (ישעיה לג ז) (אמון) תואר לתורה עפ"ה ואהיה אצלו אמון (משלי ח ל) (גילים) מל' שישי וגילי עדי עד (ישעיה סה יח) (בלולים) מעורבים מלשון בלולה בשמן (נות בית) תואר לישראל עפ"ה ונות בית תחלק שלל (תהלים סח יג) או קאי על התורה (מסלדים ומחלים) משבחים ברעדה כדכתיב ואסלדה בחילה (איוב ו י) (מכללים) ל' כליל יופי או הוא מל' תלמוד כמו כלילא רב אמר ושמואל שרי (שבת נט) והוא ל' עטרה:

תְּבוּאַת רֹאשׁ עֶר הָאט גִיגֶעבִּין פוּן דֶעם אָן הֵייבּ צוּא מַאכִין זַייא יַרְשְׁנֶן נָאךְ טוֹיזִינְט דוֹרוֹת דִיא תּוֹרָה וָואס הֵייסְט נְסִיכַת רֹאשׁ מִיט אִירֶע שְׁטַארְקַייט צוּא פַארְשְׁטֵין אוּנ צוּא דַרְשְׁנֶן אוּנ זִיךְ צוּא בּוּקִין צוּא גָאט וָואס עֶר אִיז דֶער עֶרְשְׁטֶער צוּם לֶעבֶּעדִיגִן גָאט וָואשׁ עֶר אִיז דֶער הוֹיכִּין אִיבֶּער אַלֶע פַאר אַיין רֹאשׁ וּבְשׁוּרַת צִבְאוֹת אֵלִים אוּנ דִיא שְׁטַארְקֶע מַלְאָכִים הָאבִּין גִיזֶעהֶען אַז דָאשׁ גִילִיבְּטֶע פָאלְק דִיא יִשְׂרָאֵל הָאבִּין זוֹכֶה גִיוֶועִן צוּא דֶער תּוֹרָה אוּנ זַייגֶען דוּרְךְ אִיר זַייעֶר עֶרְלִיךְ הָאבִּין זַייא גִיגֶעבִּין אַיין לוֹיבּ צוּם שְׁטַארְקִין גָאט אוּנ דָאשׁ בְּרוּמוּנְג פוּן מַלְאָכִים אִין כִּתּוֹת וַייס מִיט גִיזַאנְג אוּנ לוֹיבּ הָאבִּין זַייא אִים גִיטָאן לוֹיבִּן אוּנ הֶעכֶער פוּן זַייא זַייגֶען גִישְׁטַאנֶן בְּרֶענֶענְדִיגֶע מַלְאָכִים אוּנ הָאבִּין אִים גִילוֹיבְּט אוּנ טוּעֶן גְרוֹיס מַאכִין צוּא גָאט וָואס זִיצְט אוֹיף אַיין הוֹיכֶע שְׁטוּל אוּנ דִיא שְׁטַארְקֶע מַלְאָכִים טוּעֶן אִים לוֹיבִּין מִיט אַזוֹיס גִיזַאנְג אוּנ דִיא מַלְאָכִים וָואס הֵייסִין כְּרוּבִים אוּנ גַלְגַלִּים הָאבִּין זִיךְ גִיפְרֵייט מִיט דֶער תּוֹרָה אוּנ דִיא מַלְאָכִים וָואס זַייגֶען פוּן פַייעֶר אוּנ וַואסֶער אוֹישׁ גִימִישְׁט הָאבִּין זִיךְ גִיפְרֵייט מִיט דֶער פְרֵייד פוּן דֶער תּוֹרָה וָואס זִיא הָאט גִיוואוֹנְט אִין נָאטְס הוֹיז וזה אל זה אוּנ אַיינֶער רוּפְט דֶעם אַנְדֶערִין אוּנ טוּעֶן פְרֶעגִין זַייא קְרוֹינֶן מִיט שׁוֹינְקַייט צוּא גָאט וָואס עֶר אִיז הֵיילִיג אוּנ גִיבֶּענְשְׁט דִיא טוּעֶן זַייעֶר מֶלֶךְ דֶער הוֹיבִּין אוּנ זַיין פָארְכְטִיגֶע שְׁטַארְקַייט טוּעֶן זַייא גְרוֹיס מַאכִין אוּנ טוּעֶן דֶעם הֵיילִיגֶן גָאט הֵיילִיגֶן אוּנ זָאגִין דְרֵייא מָאל קָדוֹשׁ :

בְּמִצְוֹתֶיךָ · וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרָתֶךָ · שַׂבְּעֵנוּ מִטּוּבֶךָ · וְשַׂמְּחֵנוּ בִּישׁוּעָתֶךָ · וְטַהֵר לִבֵּנוּ לְעָבְדְּךָ בֶּאֱמֶת · וְהַנְחִילֵנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ בְּשִׂמְחָה וּבְשָׂשׂוֹן מוֹעֲדֵי קָדְשֶׁךָ · וְיִשְׂמְחוּ בְךָ יִשְׂרָאֵל מְקַדְּשֵׁי שְׁמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְּמַנִּים:

רְצֵה יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וּבִתְפִלָּתָם · וְהָשֵׁב אֶת הָעֲבוֹדָה לִדְבִיר בֵּיתֶךָ וְאִשֵּׁי יִשְׂרָאֵל · וּתְפִלָּתָם בְּאַהֲבָה תְקַבֵּל בְּרָצוֹן וּתְהִי לְרָצוֹן תָּמִיד עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ: וְתֶחֱזֶינָה עֵינֵינוּ בְּשׁוּבְךָ לְצִיּוֹן בְּרַחֲמִים: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַמַּחֲזִיר שְׁכִינָתוֹ לְצִיּוֹן:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ שָׁאַתָּה הוּא יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד צוּר חַיֵּינוּ מָגֵן יִשְׁעֵנוּ אַתָּה הוּא לְדוֹר וָדוֹר נוֹדֶה לְךָ וּנְסַפֵּר תְּהִלָּתֶךָ עַל חַיֵּינוּ הַמְּסוּרִים בְּיָדֶךָ וְעַל נִשְׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת לָךְ וְעַל נִסֶּיךָ שֶׁבְּכָל יוֹם עִמָּנוּ וְעַל נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁבְּכָל עֵת עֶרֶב וָבֹקֶר וְצָהֳרָיִם · הַטּוֹב כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמֶיךָ · וְהַמְרַחֵם כִּי לֹא תַמּוּ חֲסָדֶיךָ · מֵעוֹלָם קִוִּינוּ לָךְ:

מודים דרבנן

מודים אנחנו לך שאתה הוא יהוה אלהינו ואלהי אבותינו אלהי כל בשר יוצרנו יוצר בראשית ברכות והודאות לשמך הגדול והקדוש על שהחייתנו וקיימתנו כן תחיינו ותקיימנו ותאסוף גליותינו לחצרות קדשך לשמור חקיך ולעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם על שאנחנו מודים לך · ברוך אל ההודאות:

וְעַל כֻּלָּם יִתְבָּרַךְ וְיִתְרוֹמַם שִׁמְךָ מַלְכֵּנוּ תָּמִיד לְעוֹלָם וָעֶד:

וְכָל הַחַיִּים יוֹדוּךָ סֶּלָה וִיהַלְלוּ אֶת שִׁמְךָ בֶּאֱמֶת הָאֵל יְשׁוּעָתֵנוּ וְעֶזְרָתֵנוּ סֶלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָֹה הַטּוֹב שִׁמְךָ וּלְךָ נָאֶה לְהוֹדוֹת:

אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ בָּרְכֵנוּ בַּבְּרָכָה הַמְשֻׁלֶּשֶׁת בַּתּוֹרָה הַכְּתוּבָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדֶּךָ הָאֲמוּרָה מִפִּי אַהֲרֹן וּבָנָיו כֹּהֲנִים עַם קְדוֹשֶׁךָ כָּאָמוּר: יְבָרֶכְךָ יְהוָֹה וְיִשְׁמְרֶךָ: יָאֵר יְהוָֹה פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ: יִשָּׂא יְהוָֹה פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם:

שִׂים שָׁלוֹם טוֹבָה וּבְרָכָה חֵן וָחֶסֶד וְרַחֲמִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַמֶּךָ · בָּרְכֵנוּ אָבִינוּ כֻּלָּנוּ כְּאֶחָד בְּאוֹר פָּנֶיךָ · כִּי בְאוֹר פָּנֶיךָ נָתַתָּ לָנוּ יְהוָֹה אֱלֹהֵינוּ תּוֹרַת חַיִּים וְאַהֲבַת חֶסֶד וּצְדָקָה וּבְרָכָה וְרַחֲמִים וְחַיִּים וְשָׁלוֹם: וְטוֹב בְּעֵינֶיךָ לְבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל עֵת וּבְכָל שָׁעָה בִּשְׁלוֹמֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁלוֹם:

וקורין ס"ת · ק"ש · א"כ · ומוציאין ב' ס"ת · ואומרים שמע ישראל · גדלו · על הכל · וקורין בא' בס' יתרו ס' בחדש השלישי עד לא תגלה ערותך עליו ובכנים למפטיר בס' פינחס:

מנהג ספרדים הוא להגיד שבח רבון עלמא בבריאת העולם ובבחירת תורה ומעמד הר סיני ומעלת האומה נגד המסיתים בכתבם אשר במנהג להם ויכות העובדי כוכבים ובמהם גדר טוב כאמון וקצת איכותו ומכותו ברמז ועטלו המחבר בלשון ארמי לרוב חיבות הפיוט שלא יקראו בנו מלאכי השרת ורחיים לדבר לרוב חיבות הפיוט אנו מפסיקין בו בקריאת התורה וקצת דלת פסיק כי רב מעשהו שבח המחבר לכך אם קבלה היא נקבל ואם אין ראיה ומופת על זה ואין מבינים בבת קול אמרתי אוני יודע וסכתתיו ומכותלי שיר זה ניכר קצת שהיה מופלג בחכמה ובקבלה ושמעתי שזה היה רבי מאיר שליח צבור ובסוף ב' אלפ"א בית"א חתום שמו מאיר ב"ר יצחק יגדל בתורה ובמעשים טובים אמן חזק ואמץ:

מנהג אשכנזים היה לברך ברכת התורה ולקרות פסוק ראשון של בחודש השלישי ואח"כ אקדמות אבל האחרונים כתבו לומר אקדמות קודם שיברך על התורה:

אַקְדָּמוּת מִלִּין וְשָׁרָיוּת שׁוּ · תָא:	דָּיו אִלּוּ יַמֵּי וְכָל מֵי כְנִישׁוּ · תָא:
אוּלָא שְׁקִילְנָא הַרְמָן וּרְשׁוּ · תָא:	דַּיָּרֵי אַרְעָא סָפְרֵי וְרַשְׁמֵי רַשְׁוָן · תָא:
בְּבָבֵי תְרֵי וּתְלַת דְאֶפְתַּח בְּנַקְשׁוּ · תָא:	הַדַר מָרֵי שְׁמַיָּא וְשַׁלִּיט בְּיַבֶּשְׁתָּא · תָא:
בְּבָרֵי דְבָרֵי וְטָרֵי עֲדֵי לְקַשִּׁישׁוּ · תָא:	הֲקֵם עָלְמָא יְחִידָאִי וְכַבְּשֵׁיהּ בְּכַבְּשׁוּ · תָא:
גְּבוּרָן עָלְמִין לֵיהּ וְלָא סְפַק פְּרִישׁוּ · תָא:	וּבְלָא לֵאוּ שַׁכְלְלֵיהּ וּבְלָא תְשָׁשׁוּ · תָא:
גְּוִיל אִלּוּ רְקִיעֵי קְנֵי כָּל חוּרְשָׁא · תָא:	וּבְאָתָא קַלִּילָא דְלֵית בָּהּ מְשָׁשׁוּ · תָא:

פירוש

(אקדמות מלין) קודם לכל הדברים מלשון ומילין לגד פלא יוזל: (ושריות שותא) תרגום והלאתי פריהי (שותא) תרגום כאחד ידבר כאחד כותא (אולא שקילנא) תחלה אטול רשות והרמנא תרגום ויותיך כהתחלה כמו אולא (הרמן) כמתון מל' הורמנא דמלכא (בבבי תרי ותלת) בסדר שנים או שלשה כמו בבא קמא בבא מציעא (בנקשותא) בקול מל' דא לדא נקשן שכן דרך המתחיל לדבר בפני גדולים בבבי תרי ותלת להיות ברעד (בברי) מל' רז"ל דעייל בבר לשון רשות (דברי וטרי) כלומר ברשות ובעזר הבורא שהוא בורא וסובל עד זקנה (ולא סיסק פרישותא) אין ספק ויכולה לספר גבורתו (תולשתא) יעריס מל' רז"ל בחורשא קא אכיל מר תרגום כיער בחורשא (מי כנישותא) מקוה כל המימות שבעולם (סדר מרי שמיא) לא יוכלו לכתוב הוד והדר מרי שמיא וכו' (וכבשיה בכבשותא) מל' בכדי כבשי דרחמנא למה לך כלומר העולם מכל אחוש יודעים על מה העולם עומד (ובלא לאו שכלליה) בלא עמל ויגיעות שכלל העולם תרגום ויכלו השמים ואשתכללו שמיא (ובלא תששותא) כלומר בלא תשות כח (ובאתא קלילא) כלומר באות ה' דכתיב בהבראם בה' בראם

אקדמות מילין איידער איך הייב אן אונ באגער צוא ריידין וועל איך צום ערשטין נעמען איין דער לויבעניש אונ איין רשות פון הקב"ה בבבי מיט רייד צווייא אדער דרייא וואס איך וועל אן הויבן מיט שאלונג מיט דער לויבעניש פון דעם באשעפר וואס ער טראגט דיא וועלט ביז צוא דער עלטער גבורן איין אייביגע שטארקייט איז צוא אים אונ עס איז ניט גינוג קיין באשיידעניש אונ ווען דיא הימלן האלטין גיוועזן פארמעט אונ אלע וועלדער וואלטין גיוועזן פעדערן דיז אלז יאי אונ ווען אלע טייכין אונ אלע איין גיזאמילטע וואסערן וואלטן גיוועזן טינט אונ דיא וואונער פון דר ערד וואלטין גיוועזן שרייבערס אונ צייכינער וואלט ניט גינוג גיוועזן צוא שרייבין הדר דאש שיינקייט פון דעם האר וואס איז אין הימל אונ גיוועלטיגט אויף דער טריקעניש ער האט אליין אויף גישטעלט דיא וועלט אונ האט זיא באצוואונגען מיט באצווינגעניש עס ווייס קיינר ניט אויף וואס זיא שטייט ובלא לאו אונ אן מידיקייט האט ער איר גיגרונד פעסטיקט אונ אן שלאפקייט אונ מיט דעם גרינגסטין אות דאס מיינט מען דיא ה' וואס איז ניט פאר האנדין אין איר קיין ממשות מיט איר האט ער באשאפין דיא

זמין כל עבידתיה בהך יומי ש תא : נהים כל חיל מרומא מקלסין בחשש תא :
זהור יקריה עלי · עלי כורסיה דאש תא : נהירא מלכותיה לדר ודר לאפרש תא :
חיל אלף אלפין ורבוא לשמשו תא : סדירא בהון קדשתא וכד חלפא שע תא :
חדתין נבוט לצפרין סגיאה טרשו תא : סיומא דלעלם ואף לא לשבוע תא :
טפי יקידין שרפין כלול גפי ש תא : עדב יקר אחסנתיה חביבין דבקבע תא :
טעם עד יתיהב להון שתיקין בארש תא : עבידין ליה חטיבה בדנח ושקע תא :
יקבלון דין מן דין שוי דלא בשש תא : פרישן למנתיה למעבד ליה רעו תא :
יקר מלי כל ארעא לתלותי קדש תא : פרישותיה שבחיה יחוון בשעו תא :
בקל מן קדם שדי בקל מי נפישו תא : צבי וחמיד ורגיג דלאון בלעו תא :
כרובין קבל גלגלין מרוממין באוש תא : צלותהון בכן מקבל והניא בעו תא :
למחזי באנפא עין כות גירי קש תא : קטירא לחי עלמא בתגא בשבוע תא :
לכל אתר דמשתלחין זריזין באשו תא : קבל יקר טוטפתא יתיבא בקביעו תא :
מברכין בריך יקריה בכל לשון לחישו תא : רשימא היא גופא בחכמתא ובדע תא :
מאתר בית שכינתיה דלא צריך בחישו תא : רבותהון דישראל קראי בשמע תא :

פירוש

(זיהור יקריה עלי) כלומר ביום השביעי נתעלה וישב בזוהר יקרו על. כסא הוא (חדתין נבוט לצפרין) מלאכים צומחים חדשים בכל בקר (נבוט) מל' רז"ל פרלידא דפומי קלא כיון דנבא נבא ל' צמיחה בפ"ק דתענית (סגיאה טרשותא) רבה אמונתו דכתיב חדשים לבקרים רבה אמונתך ותרגום אמונתך מטרשא (טפי יקידין שרפין) ויותר יקרים הם המלאכים היוקדים ושורפים (טעם עד יתיהב להון) ואעפ"כ עד שלא יתנן להם בלווי הם שותקים (טעם) מל' מטעם המלך (בארישתא) בשתיקה כמו דשמע ואדיש (יקבלון דין מן דין) הוא תרגום מן וקרא זה אל זה (דלא בששתא) בשוה בלי איחור מל' כי בושש משה לבא (יקר מלי כל ארעא) כבודו מלא כל הארץ (בקל מן קדם שדי) כקול שדי רוצה לומר חזק (כקל מי נפישותא) כקול מים רבים (כרובין) הן החיות (גלגלין) הוא תרגום של אופנים (באושתא) בצעקת רעש גדול (כות גירי קשתא) דכתיב כמראה הבזק (באשותא) כמהירות ויעף אלי תרגומו ואשתי לוסי (לחישותא) בכל לשון ולשון (במישותא) אין צריך לחפש אחר מקומות שמלא כל הארץ סוף מלשון עד דבחישנה להגם (בחששתא) בפחד וחששא (נהירא מלכותיה) זכרון מלכותו מלבן נהירא (לדר ודר לאפרשתא) לפרשו לדור ודור על שם ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור (סדירא בהון קדושתא) אלה המלאכים הם חוזרים לנגד דינור ואומרים קדושה זו לטעם (וכד תלפא שעתא) וכשעוברת שעת סדר קדושתם אין אומרים עוד קדושה (סיומא דלעלם ואף לא לשבועתא) כלומר אפי' לשנת השמיטה אינם חוזרים להקדים ואפי' הכי הם אומרים ימלוך ה' לעולם אלהיך ציון לדור ודור (עדב יקר אחסנתיה) ישראל גורל נחלתו הם תרגום גורל עדבא (חביבין) שהקביעות עושין לו (חטיבה) רוצה לומר שבח וי"א שגורסין (חטיבה) לשון אהבה תרגום את ה' האמרת יא ה' חטבת (בדנח ושקעתא) ר"ל בשקיעת השמש ובזריחתה והמלאכים אינם מקדישין אלא פעם אחת ביום (פרישן למנתיה) הם מופרשים ומובדלים למנתו ולגורלו (פרישותיה שבחיה) פרישות והעלם שבחיו מגידים שעה קלה (צבי וחמיד ורגיג) רוצה וחומד ומתאוה תרגום ויואל משה וצבי משה תרגום לא תחמוד לא תרוג (דלאון בלעותא) שיגעו בתורה תרגום בעמל אנוש אינימו בליאות גבריא דעסקי באורייתא ליתהון לאין (והניא בעותא) ומועלת התפלה (קטירא) תפלת ישראל קושרים (לחיי עלמא) בכתר (קבל יקר טוטפתא בקביעותא) נגד כבוד התפילין היא יושבת בקביעות (רבותהון דישראל) גדולת ישראל כתובה

וועלט זמין ער האט אן גיבריט גאר זיין ווערק אין דיא זעקס טעג זיין ווירדיגע לויטערקייט איז אין שבת אויף גינאנגען אויף זיין פייערדיגע שטול חיל אלף אלפין בייא אים איז איין חיל פון פיל טויזינט מלאכים צוא באדינען אים נייע מלאכים טוט ער באשאפין אלע פריא מארגין עס איז גרוים זיין ווארהייט טפי יקידין נאך זיינען פיל ברענענדיגע מלאכים וואס האבין זעקס פליגלען אונ איידער מען גיט זייא רשות צוא ריידין שווייגין זייא מיט שטיל שווייגעניש יקבלון זייא זיינען מקבל דיא רייד איינער פון אנדערין אלע גלייך צוא לויבן אן זאמונג דיא ווירדיקייט פון גאט איז פול גאר דיא ערד מיט איין דרייא פאכעדיגע קדושה פון דיא מלאכים ככל דאס גישרייא וואס דיא מלאכים שרייען פאר דעם אלמאכטיגין גאט אזו וויא דאס גישרייא פון דיא איין גיזאמילטע וואסערין דיא מלאכים וואס הייסין כרובים אנטקעגין דיא מלאכים וואס הייסין גלגלים טוען זייא דער הויבין מיט גישרייא למחזי צוא אן זעהן אין איין אויגין בליק גלייך וויא איין שאס פון איין פייל פון דעם בויגן צוא אלע ערטער וואש זייא ווערין גישיקט זיינען זייא גישווינד אין זייער באטשאפט מברכין זייא טוען לויבין דיא לויב פון גאטס ווירדיקייט מיט אלערלייא לשונות אונ שפרעכונג פון דעם ארט פון זיין שכינה דאס מען באדארף ניט צוא זוכין נהים עס טוען ברומען דאס גאנצע היל פון דעם הימל זייא לויבן גאט מיט פארכט דאש גידרעכעניש פון זיין קיניגרייך ווערט באשיידט אונ דער ציילט אין אלע דורות סדירא עס איז גיוויינטליך בייא זייא דיא קדושה פון גאט אונ אז דיא צייט גייט אוועק לאזין זייא אויס אויף אייביג אפילו ניט צוא איין שמיטה אונ איין יובל עדב די צדיקים זיינען דאס גורל אונ דאס ווירדיגע ארבטייל פון גאט זייא זיינען בייא אים גיליבט אונ גיזעצט זייא טוען אים זיין ווילין אז דיא זון גייט אויף אונ פאר גייט פרישן זייא זיינען אפ גישייד צוא זיין גאב אונ צוא זיין גורל צוא טאן צוא אים זיין ווילין דאס באשיידעניש פון זיין לויב זאגין זייא אין דער צייט צבי ער האט גיוואלט אונ גיגלוסט דאס דיא ישראל זאלין זיך מידין אין דער מידעניש פון דער תורה דרום איז ער מקבל זייער תפלה אונ זייער גיבעט ווערט גיהאלפן קטירא דיא תפלה פון דיא ישראל ווערט אן גיקניפט צוא גאט וואס ער לעבט אייביג צוא איין קרוין דורך איין שבועה פון איין מלאך אנטקעגן די ווירדיקייט פון דיא תפילין דארטין ווערט דיא קרוין גיזעצט מיט קביעות רשימא אין דיא זעלביגע תפילין איז גיצייכינט מיט קלוגשאפט אונ מיט פר שטאנד דאש גרויסקייט פון די ישראל וואס זייא לייענען קריאת שמע שבח דיא לויב פון דעם האר פון דער וועלט מיט ריינע

ליבשאפט

שבח רבון עלמא אמירא דכן תא : צדקתא לעם חביב וסניא זכן תא :
שפר עליה לחוויה באפי מלכן תא : חדו שלימא במיתי ומנא דכן תא :
תאין ומתכנשין כחיזו אדן תא : קריתא דירושלם כד יכנש גלון תא :
תמהין ושילין ליה בעסק אתו תא : יקריה מטיל עליה ביומי וליל תא :
מנן ומאן הוא רחימך שפירא בריון תא : גנוניה למעבד בה בתושבחן כליל תא :
ארום בגיניה ספית מדור אריון תא : דזיהור עננא למשפר כיל תא :
יקרא ויאה את אין תערבי למרון תא : לפומיה דעבידתא עבידן מטלל תא :
רעותך נעביד ליך בכל אתרון תא : בתכתקין דדהב פיזא ושבע מעל תא :
בחכמתא מתיבתא להון קצת להודעו תא : תחימין צדיקי קדם רב פעל תא :
ידעתון חכמין ליה באשתמודעו תא : וריויהון דמי לשבעא חדון תא :
רבותכון מה חשיבא קבל ההיא שבחא תא : רקיעא בזיהוריה וכוכבי זיון תא :
רבותא דיעבד לי כד מטיא ישועה תא : הדרא דלא אפשר למפרט בשפון תא :
במיתי לי נהורא ותחפי לכון בהתא תא : ולא אשתמע וחמי נביאן חזון תא :
יקריה כד אתגלי בתוקפא ובגון תא : בלא שלטא ביה עין בגו עדן גנון תא :
ישלם גמליא לסנאי ונגון תא : מטילי ביה חנגא לבהדי דשכין תא :

פירוש

נקרשת פסילון (אמירא דכותא) אמירה טהורה (דכוותא) כמו זכותא דלי"ת וזיי"ן מתחלפין בלשון ארמי מלשון עברי דוק ותשכח (שפר עלי לחוויה) טוב ויפה עלי להגיד שבח הקב"ה לפני המלאכים (כחיזו אדוותא) כמראה גלי הים כלומר כהמון מים רבים מלשון אדוותא דימא (תמהין ושיילין ליה) האומות הם תמיהים על גלות ישראל ושואלין (בעסק) גאולה (אתוותא) התורה מל' האותיות שאתוני (מנן ומאן הוא רחימך) אומרים לישראל מי ומי הוא אהובך (שפירא בריותא) ר"ל את היפה יפת תואר תרגומו שפירא בריוא (ארום בגיניה ספית) שבשבילו אתה לוקה מל' וספי ליה כתורא (מדור אריותא) במעון אריות (יקרא ויאה את) אומרים לישראל יקרה ויאה את בואי והתערבי עמנו (למרותא) לממשלה גדולה (קצת להודעותא) קצת שבחיו להודיעם (ותחפי לכון בהתא) יכסה עליכם חשך (בהתא) כב"ק מל' כהה וי"ג (בהתא) בכי"ת תרגום בושו בושת כהתון בהתא (לסנאי ונגוותא) לשונאים ולכל אויי הגוים תרגום אויי הגוים נגוות עממיא (צדקתא לעם חביב) מה שישלם גמול לשונאיו הוא צדקה לעם חביב וזכות רב (חדו שלימא במיתי) בשיבת הקב"ה תהיה השמחה שלימה שאין שמחה שורה לאשה אע"פ שיבואו בניה ובנותיה רק בשיבות בעלה וכדאיתא במדרש (חדו) לשון חדוה (ומנא דכותא) וכלים המודים וזכים מל' מאני דקוניא (מטיל עליה) מטיל עליה כבודו, (דזיהור עננייא) יזהיר ויאיר הענן (למשפר כילתא) ליפות החופה (לפומיה דעבידתא עבידן מטללתא) לפי מעשה כל צדיק וצדיק עושין לו חופה תרגום סוכה מטללתא (תחימין צדיקי) יש גבולין ותחומין לצדיקים לפני הקב"ה שהוא רב פעלתא ר"ל רב פעלים (בתכתקי) הוא מלשון יפה בפרק כל כתבי ר' אבהו יתיב אתכתקי (וריויהון דמי לשבעא חדוותא) ומראיהן דומה לשובע שמחות ואחז"ל שבעה מעלות לצדיקים לעתיד לבא נמשלין לחמה ללבנה לכוכבים לרקיע לברקים לשושנה למנורות וכולהון יליף מקראי (רקיעא בזיהוריה) דומה לזוהר הרקיע ולזיו הכוכבים (בשפוותא) הוא הוד והדר שאי אפשר לפרשו בשפתים (ולא אשתמע וחמי נביאן חזוותא) ולא נראה אפי' לנביאים בחזיונם שנאמר עין לא ראתה אלהים זולתך וגו' (ביה חנגא) הקב"ה יטייל עם הצדיקים בגן עדן במחול כמו שדרז"ל על פסוק שנאמר והתהלכתי בתוככם ונאמר אז תשמח בתולה

ליבשאפט איז שיין גיוועזן צוא דיא ישראל צוא זאגין דיא לויב פאר דיא קיניגן תאין דיא מלאכי בבל ומדי פלעגין קומען אונ איין זאמלן זיך אזוא וויא דאס גישטאלט פון דיא אינדין פון דעם ים זייא האבין זיך פאר וואונדערט אונ גיפרעגט דיא ישראל פון וועגין דיא צייכין פון וואגען אונ ווער איז דיין פריינט דוא ישראל וואש דוא ביסט שיין וואס פון זיינט וועגין האסטו אויס דר וועלט צו וואגען צווישין דיא לייבין דאס גייט אויף דניאל יקרא ווערדיג אונ שיין ווערסטו זיין אז דוא וועסט דיך פאר מישין מיט אונזערע הערשאפט דיין ווילין וועלין מיר צוא דיר טאן אין אלע ערטער בחכמתא דיא ישראל האבין גיענטפערט צוא זייא מיט קלוגהייט צוא מודיע זיין זייא אטייל פון גאטס לויב אז איר זאלט אים קענען וואלט איר גיקליגט מיט וויסין שאפט וואש גאט איז רבותכון וואס איז אייער גרויסקייט גיאכט אנטקעגין דער לויב אונ די גרויסקייט וואש גאט וועט צו מיר טאן אז עס וועט גריכין דיא ישועה במיתי אז עס וועט קומען צוא מיר ליכט אז זיין ווירדיקייט וועט ווערין אנטפלעקט מיט מאכט אונ שטארקייט ישלם ער וועט בצאלין איין פאר געלטונג צוא זיינע שונאים וואס זייא וואגען אויף דיא אינדין איין גירעכטיקייט וועט ער מערין צוא דער גיליבטע פאלק ישראל אונ פיל זכיות וועט אויף זייא באשיצין חדו

איין גאנצע פרייד וועט קומען אונ איין ריינע גאב אז ער וועט אין דער שטאט ירושלים איין זאמלען דיא פאר טריבענע יקרית זיין ווירדיקייט וועט רוען אויף דיא ישראל ביא טאג אונ ביא נאכט זיין חופה וועט ער מאכין אין ירושלים מיט לויב אונ קריינונג דזיהור מיט דער לויטערקייט פון וואלקין צוא באשיינען דיא חופה איטליכן נאך זיין ווערק נאך וועט מען אים מאכין איין חופה בתכתקי מיט שטולין פון גין גאלד אונ זיבן טרעפ וועלין דיא צדיקים גישטעלט ווערין פאר הקב"ה וואס ער איז גרויס פון ווערק ורויהון אונ זייער גישטאלט וועט זיין גלייך צוא זיבן ערליא פרייד אזו אזוא וויא דער הימיל אין זיין לויטערקייט אונ דיא ליכטיגע שטערין הדרא זייער שיינקייט וועט אזוא גרויס זיין וואס עש וועט ניט מיגליך זיין צוא בשיידין מיט דיא לעפצין אונ עס איז ניט גיהערט אונ גיזעהן גיווארין צוא קיין שום נביא אונ ווייז זאגער בלא עס האט קיין אויג ניט גיוועלטיגט אין אים צוא זעהען דעם תענוג וואס צדיקים וועלין האבין אין גן עדן זייא וועלין זיך שפאצירין אין גן עדן מיט טענץ מיט דר שכינה עליה אויף אים וועלין זיי ווייזין דר איז אונזער גאט אבר מיט פארכט וועלין זיי דאס זאגין מיר האבין צו אים גיהאפט אין גלות מיט איין שטארק גלייבונג ידבר ער וועט אונז פירען אייביג מיט

עֲלֵיהּ רַמְזֵי דֵין הוּא בְּרַם בְּאֻמְתָנוּ תָּא : מְסַחֲרִין עֲלֵי תַכֵּי דְּכַדְכּוּד וְגוּמַר תָּא :
שַׁבַּרְנָא לֵיהּ בְּשִׁבְיָן תְּקוֹף הֵימָנוּ תָּא : נְגִידִין קָמֵיהוֹן אֲפַרְסְמוֹן נַהַר תָּא :
יְדַבַּר לָן עָלְמִין עֲלֵמִין מְדַמּוּ תָּא : וּמִתְפַּנְּקִין וְרָווּ ׳ בִּכְסֵי רְוָיָ תָּא :
מְנַת דִּילָן דְּמִלְּקַדְמִין פְּרֵשׁ בְּאַרְמוּ תָּא : חֲמַר מְרַת דְּמִבְּרֵאשִׁית ׳ נְטִיר בֵּי נַעֲוָ תָּא :
טְלוּלָא דְּלִוְיָתָן וְתוֹר טוּר רָמוּ תָּא : זַכָּאִין כַּד שְׁמַעְתּוּן ׳ שְׁבַח דָּא שִׁירָ תָּא :
וְחַד בְּחַד כִּי סָבִיךְ וְעָבִיד קְרָבוּ תָּא : קְבִיעִין כֵּן תֶּהֱווֹן ׳ בְּהַנְהוּ חֲבוּרָ תָּא :
בְּקַרְנוֹהִי מְנַגַּח בְּהֵמוֹת בְּרַבּוּ תָּא : וְתִזְכּוּן דִּי תֵיתְבוּן ׳ בְּעֵלָּא דָרָ תָּא :
יְקַרְטַע נוּן לְקִבְלֵיהּ בְּצִיצוֹי בִּגְבוּר תָּא : אֲרֵי תְצִיתוּן לְמִלּוֹי ׳ דְּנָפְקִין בְּהַדְרָ תָּא :
מְקָרֵב לֵיהּ בָּרְיֵהּ בְּחַרְבֵּיהּ בְּרַבְרְבוּ תָּא : מְרוֹמָם הוּא אֱלָהִין ׳ בְּקַדְמָא וּבָתְרָיָ תָּא :
אַרְסְטוֹן לְצַדִּיקֵי יְתַקַּן ׳ וְשֵׁרוּ תָּא : צְבִי וְאִתְרְעִי בָן וּמְסַר לָן אוֹרָיְ תָּא :

בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינָי: וַיִּסְעוּ מֵרְפִידִים וַיָּבֹאוּ מִדְבַּר סִינַי וַיַּחֲנוּ בַּמִּדְבָּר וַיִּחַן־שָׁם יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר: וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל־הָאֱלֹהִים וַיִּקְרָא אֵלָיו יְהֹוָה מִן־הָהָר לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב וְתַגֵּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל: אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל־כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלָי: וְעַתָּה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּקֹלִי וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־בְּרִיתִי וִהְיִיתֶם לִי סְגֻלָּה מִכָּל־הָעַמִּים כִּי־לִי כָּל־הָאָרֶץ: וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: לוי וַיָּבֹא מֹשֶׁה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי הָעָם וַיָּשֶׂם לִפְנֵיהֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהֹוָה: וַיַּעֲנוּ כָל־הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהֹוָה נַעֲשֶׂה וַיָּשֶׁב מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהֹוָה: וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה הִנֵּה אָנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעַב הֶעָנָן בַּעֲבוּר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרִי עִמָּךְ וְגַם־בְּךָ יַאֲמִינוּ לְעוֹלָם וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת־דִּבְרֵי הָעָם אֶל־יְהֹוָה: וַיֹּאמֶר יְהֹוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵךְ אֶל־הָעָם וְקִדַּשְׁתָּם הַיּוֹם וּמָחָר וְכִבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וְהָיוּ נְכֹנִים לַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי יֵרֵד יְהֹוָה לְעֵינֵי כָל־הָעָם עַל־הַר סִינָי: וְהִגְבַּלְתָּ אֶת־הָעָם סָבִיב לֵאמֹר הִשָּׁמְרוּ לָכֶם עֲלוֹת בָּהָר וּנְגֹעַ בְּקָצֵהוּ כָּל־הַנֹּגֵעַ בָּהָר מוֹת יוּמָת: לֹא־תִגַּע בּוֹ יָד כִּי־סָקוֹל יִסָּקֵל אוֹ־יָרֹה יִיָּרֶה אִם־בְּהֵמָה אִם־אִישׁ לֹא יִחְיֶה בִּמְשֹׁךְ הַיֹּבֵל הֵמָּה יַעֲלוּ בָהָר: שלישי וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן־הָהָר אֶל־הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וַיְכַבְּסוּ שִׂמְלֹתָם: וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם הֱיוּ נְכֹנִים לִשְׁלֹשֶׁת יָמִים אַל־תִּגְּשׁוּ אֶל־אִשָּׁה: וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קֹלֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל־הָהָר וְקֹל שֹׁפָר חָזָק מְאֹד וַיֶּחֱרַד כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: וַיּוֹצֵא מֹשֶׁה אֶת־הָעָם לִקְרַאת

פירוש

כמבואר במסכת שבת (עליה רמזי דין הוא) עליו רומזים בהלכה ואומרים הנה אלהינו זה (ברם באמתנו) אך באימה ומורא הם מרמזים (שברנא ליה בשבין) קוינו לו בשבחים (תקוף המנותא) בתוקף חוזק האמונה (ידבר לן עלמין) ינהגנו עלמות תרגום וינהג את הצאן ודבר ית ענא (ועלמות מל' ותלך העלמה רוצה לומר בתולה ועניינו כשתהא הנוהג כבתולה (עלמין מדמותא) דומה לאלמות והוא ל' בתרות (מנת דילן דמלקדמין) מתנה שלנו שברא מקדם (פריש בארמותא) הפרים והרים בהרומם (ותור טור רמותא) ושור בהררי אלף (טור רמותא) רוצה לומר הר גבוה (יקרטע נון לקבליה) ידלג הדג נגדו מל' רבותינו ז"ל בפרק בהמה המקשה השוחט דג המקרטע (בציצוי) תרגום סנפירין ציצין (מקרב ליה בריה) מקרבו בוראו (בחרביה ברברבותא) בחרבו הגדולה ויסוד זה על דרז"ל בפ' המוכר את הספינה עתיד גבריאל לעשות קניגיא עם לויתן ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו כו' (ושירותא) אוכל תרגום כי אתי יאכלו האנשים בצהרים ארי עמי יכלון גוברין בשירותא (אריסטון) סעודה (מסחרין עלי תכי) הם מסובים על שולחנות של (כדכוד) אבן יקרה תרגום אודם גומרתא (נגידין קמיהון) מושכים לפניהם (ומתפנקין ורוו) והם מפנקים עצמם ושותים ושבעים בכוס רויה (חמר מרת דמבראשית) יין שהוא משומר מבראשית (מרת) שותי שכר כתרגומו דאזלו למשתי מרת (בי נעותא) בית נטפי היין תבליני ענבים מיין תרגומו יעופון נעוהי וכל ענין הלויתן ושור הבר אשר כנה המחבר בשם אכילה (וחמר מרת דמבראשית) בשם שתיה ושבע מעלתא בכדכוד וגומרתא כולם רומזים הם לתענוג הנפשיי ולא בא המחבר כאן רק לגלות אזנו ולכסות טפחיים ולמקובלים שרידים אשר ה' קורא כמוהו יודעים מזה אפס קצהו מה שבידי אדם אפשר לגלות וכולו לא כמו שדרז"ל על עין לא ראתה אלהים זולתך:

פְרֵייד גְלַייךְ וויא איין יונג פְרוויא וואס גֵייט צום טַאנְץ מיט פְרֵיידִי אונֶזֶר גָאט הָאט עֶר אַפּ גִישַׁייד פון פְרִיעֶר אָן מיט אַיין אויף הַייבּוּנְג טלולא דיא פְרֵייד פון דעם לְוְיָתָן אוג דער ווילְדֶער אָקְס וואס איז אויף הויכֶע בֶּערְג אוג אַיינֶער מיט דעם אַנְדֶערִין אַז זַייא וועלִין זיך פַר נוערִין אוג וועלִין טָאן צְווישִׁין זיך אַיין מלְחָמָה בקרנוהי דער אָקְס וועט מיט זַיינֶע הערְנֶער שְׁטויסִין וואס עֶר איז דער גְרֶעסְטֶער אוג דער שְׁטַארְקְסְטֶער פון אַלֶע בְּהֵמוֹת אוג דער לְוְיָתָן וועט צַאפְּלִין אַנְטְקֶעגִין אים מיט זַיינֶע פְלוּס פֶעדֶערִין אוג מיט שְׁטַארְקַייט מקרב עֶשׂ וועט גִינֶעהֶענְגֶען צוּא אים זַיין בַּשֶׁעפֶּער הַקָדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מיט זַיין גְרויסֶער שְׁווֶערְד איין סְעוּדָה וועט עֶר צוּא דיא צַדִיקִים אָן בְּרֵייטְן אוג אַמִיטָאג מָאל צַייט מסחרין זיי וועלִין זיך אַרוּם זֶעצִין אַרוּם טִישְׁלֶעךְ וואס זַיינֶן פון גאר פונְקֶל אוג אַיידִיל גְשְׁטַיין עֶס וועלִין זיך צִיהֶן פַר זֵיי טַייכִין פון בַּאלְסַם אַייל ומתפנקין אוג זַייא וועלִין זיך זֶענִיפְטִיגִין אוג זֶעטִיגִין מיט זֶעטִיגֶע בֶּעכֶר פון דעם אַלְטִין ווַיין וואס איז בַּשַׁאפִין גִיוָוארִין פון שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית וואס איז גִיהִיט אִין קֶעלְטֶער זכאין אַזוּ וויא איר הָאט זוֹכֶה גִיוָועזְן צוּא הערִין דעם לויבּ פון דאס גִיזַאנְג אַזוֹא זָאלְט איר זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אִין דער חַבְרוּתָא פון דיא צַדִיקִים ותזכון אוג איר וועט זוכה זַיין דאס איר וועט זִיצְן אִין דער אויבֶּערְשְׁטֶער שׁוּרָה אַז איר וועט פַאר נֶעמֶען צוּ מַיינֶע רֵייד וואס גֵייעֶן אויס מיט שוינְהַייט מרומם אונזֶער גָאט איז דער הויבִּין צום עֶרְשְׁטִין אוג צום לֶעצְטִין עֶר הָאט גִיוָואלְט אוג בַּאגֶערְט אָן אונְז אוג הָאט אונְז איבֶּר גִיגֶעבֶּן...

האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר: והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו יהוה באש ויעל עשנו כעשן הכבשן ויחרד כל ההר מאד: ויהי קול השפר הולך וחזק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול: רביעי וירד יהוה על הר סיני אל ראש ההר ויקרא יהוה למשה אל ראש ההר ויעל משה: ויאמר יהוה אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל יהוה לראות ונפל ממנו רב: וגם הכהנים הנגשים אל יהוה יתקדשו פן יפרץ בהם יהוה: ויאמר משה אל יהוה לא יוכל העם לעלת אל הר סיני כי אתה העדתה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו: ויאמר אליו יהוה לך רד ועלית אתה ואהרן עמך והכהנים והעם אל יהרסו לעלת אל יהוה פן יפרץ בם: וירד משה אל העם ויאמר אלהם:

בקצת קהלות אומרים כאן ארכין וכו'

וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר: ס אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת ואשר במים מתחת לארץ לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא פקד עון אבת על בנים על שלשים ועל רבעים לשנאי ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי: ס לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה יהוה את אשר ישא את שמו לשוא: פ זכור את יום השבת לקדשו ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת ליהוה אלהיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך עבדך ואמתך ובהמתך וגרך אשר בשעריך כי ששת ימים עשה יהוה את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי על כן ברך יהוה את יום השבת ויקדשהו: כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך על האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך: ס לא תרצח: ס לא תנאף: ס לא תגנב: ס לא תענה ברעך עד שקר: ס לא תחמד בית רעך ס לא תחמד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמרו וכל אשר לרעך: פ חמישי וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן וירא העם וינעו ויעמדו מרחק: ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות: ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו: ויעמד העם מרחק ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים: ס ויאמר יהוה אל משה כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם: לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם: מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך את צאנך ואת בקרך בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך: ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה: ולא תעלה במעלת על מזבחי אשר לא תגלה ערותך עליו:

מניחין ס"ת ב' אצל כהחזן ואומר חצי קדיש על שתיהן ומגביהין וגוללין ס"ת ראשון ופותחין ס"ת ב' וקורין למפטיר בפ' פינחס:

וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליהוה בשבעתיכם מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו: והקרבתם עולה לריח ניחח ליהוה פרים בני בקר שנים איל אחד שבעה כבשים בני שנה: ומנחתם סלת בלולה בשמן שלשה עשרנים לפר האחד שני עשרנים לאיל האחד: עשרון עשרון לכבש האחד לשבעת הכבשים: שעיר עזים אחד לכפר עליכם: מלבד עלת התמיד ומנחתו תעשו תמימם יהיו לכם ונסכיהם:

הפטרה ליום ראשון של שבועות

וקורין בתחלת יחזקאל ויהי בשלשים שנה עד ואשמע קול מדבר ומסיים בפסוק ותשאני רוח מפרשה של אחריה סי' ג' פסוק י"ב

ויהי בשלשים שנה ברביעי בחמשה לחדש ואני בתוך הגולה על נהר כבר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים: בחמשה לחדש היא השנה החמישית לגלות המלך יויכין: היה היה דבר יהוה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר ותהי עליו שם יד יהוה: וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש: ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה: וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם: ורגליהם רגל ישרה וכף רגליהם ככף רגל עגל ונצצים כעין נחשת קלל: וידי וידו כתיב אדם מתחת כנפיהם על ארבעת רבעיהם ופניהם וכנפיהם לארבעתם: חברת אשה אל אחותה כנפיהם לא יסבו בלכתן איש אל עבר פניו ילכו: ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני נשר לארבעתן: ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה לאיש שתים חברות איש ושתים מכסות את גויתיהנה: ואיש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן: ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק: והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק: וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו: מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש ודמות אחד לארבעתן ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן: על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו לא יסבו בלכתן: וגביהן וגבה להם ויראה להם וגבתם מלאת עינים סביב לארבעתן: ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם ובהנשא החיות מעל הארץ

ינשאו האופנים: על אשר יהיה־שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים: בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים לעמתם כי רוח החיה באופנים: ודמות על־ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על־ראשיהם מלמעלה: ותחת הרקיע כנפיהם ישרות אשה אל־אחותה לאיש שתים מכסות להנה ולאיש שתים מכסות להנה את גויתיהם: ואשמע את־קול כנפיהם כקול מים רבים כקול־שדי בלכתם קול המלה כקול מחנה בעמדם תרפינה כנפיהן: ויהי־קול מעל לרקיע אשר על־ראשם בעמדם תרפינה כנפיהן: וממעל לרקיע אשר על־ראשם כמראה אבן־ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה: וארא כעין חשמל כמראה־אש בית־לה סביב ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה ראיתי כמראה־אש ונגה לו סביב: כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד־יהוה ואראה ואפל על־פני ואשמע קול מדבר: ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול ברוך כבוד־יהוה ממקומו: המפטיר אומר הברכות

ואח"כ אומר החזן יה אלי · אשרי · יהללו · ח"ק · ומתפללין מוסף

בקצת קהלות אומרים זה קודם וידבר אלהים את כל הדברים וגו'

מיוסד ע"פ א"ב

ארכין יהוה שמיא לסיני ואמר למשה מהמניה תא סק: לענותנותא דאתקרי משה רעיהון דבני מהימנא דביתי: בני פלטין דידי לא יבהלונך דכבש יתהון סבך מן מכו שמיא · ורמת ארעא · ואשתכח דקאים בין חותא: נעו ריש: גומרין דאתון הות נוריה דנמרוד ולא יכיל למכוה מלאכין ודחילו אופנין וגלגלין כד חמון משה דקרב רגלוי דסבך: דבק לית הוא נורא דמלאכי בך דעמך אשא לערפלא: שערות רישיה קמו להון כחדא דאקונין דיעקב אכלה אשא: הא אנא מלביש לך פורפירון דידי · דאין קריב חזא מוזקף לקבליה: עול וקרב לך הכא רעיהון דבני צוח מלאכיא תנגשיניה בהון: וקבעית קרני הודא בראשך דלית מן כרסיה מלכא רמא: פסל לך תרין לוחין מן סנפרנון גבר דקרב לותך: זעירא לא תהוי באפך משה דלית את דתחות כרסיה דמלכא חיא: צהיל הוה לביה דמשה וחדי ידע מה חבתך עלי: חי וקים אנא דבראית אקונך עד לא דהוה אל רחום אפילגוס דידיה: קריבו מלאכיא לות כרסיה שכללית רומא ומוכא: טירוני מרומא קמו להון תמהין דין דקרים ואמרין בבעו מנך דלא ישלוט בן: רישא דכפא אכסנאה דבא מאן הוא: יה יהב רשו לבשרא ודמא למקרב בחוטריה תבר ואנן קשין ליה למנגשא: שדי אמר ליה לא הכא ומאן כדו אנפרטין (נ"א ומן כדו אנא אנפרטין): כד חמון תדחל משה דמימרי יהוי לך בסעדך: תסב אוריתי ותחות מלאכיא דעני כדין להון דין אכסנאה אנא מודע לכון: לך דלא אשכחית בנביאי מהימן כותך:

פירוש

(ארכין) כתוב א' אומר וירד וכו' וכתוב א' אומר כי מן השמים וכו' והכתוב השלישי מכריע ויט שמים מלמד שהרכין הקב"ה השמים העליונים והציען על הר סיני (מהימניה) נאמן ביתו (תא סק) בוא ועלה (בני פלטין דידי) מלאכים שלי (דכבש יתהון סבך מן ריש) אברהם אבינו שניצול מאור כשדים ככבש שהמלאכים נתאוו (גומרין וכו') גחלי אש שהשליכו שם נמרוד (ולא יכול וכו') לא יכול להחרך רגליו של הזקן אברהם אבינו (דבק וכו') אלא מתדבק המלאך שהוא אש אוכלה אש (פורפירון) פי' לבוש תרגמו שלמיהו ענן כבוד ומכאן דבר ה' אל משה (תנגשיניה) ידחקו ל' נוגש (קרני וכו') קירון עור פניו של משה (זעירא) קטן (אקונך) צורתך כדאמרי' בשביל משה נברא העולם שנאמר וירא ראשית לו והיינו שאמר (עד לא שכללית רומא) פירוש קודם שבראתי ויסדתי רום שמים (ומוכא) לשון נמוך ופחת (טירוני מרומא) סרני מעלה והם היו (תמהים) על האכסנאי משה שהיה (אכסנאי) בשמים (רשו) רשות (כדו) כזה כאיש משה שהוא מלא רחם ועתה הוא שר גדול (אנפרטין) פירוש מלכא והוא לשון שר הגדול מה נילמדנו לפיכך אני נוטל אנפריות (חמון) ראו (דעני) שהשיב לכן המקום (רעיהון דבני) רועה ישראל (מהמנא דביתי) נאמן ביתי (מכו) השפלו (ורמת) הוגבה (דקרב לערפלא) בפרקי רבי אליעזר גם לא נאמר אלא נגש אל הערפל מלמד שמיכאל וגבריאל תפשוהו בידיו והכניסוהו אל הערפל בעל כרחו · (דאקונין דיעקב) כאדם דלמעלה (כורסיה) כסא (סנפרנון) אבן טוב שחוצבין ממנו אבני (דימנטא) כל כך הוא קשה (דתחות כורסיה) בלוחות שניות מדבר שאמר פסל לך (צהל) שמח (חדי) ג"כ לשון שמחה שמחה במה שדבר פסל לך וכו' (דהוה אל רחום אפילגוס דידיה) כלב יש בתרגום בפלגות דימא רבא · מהר"ם ז"ל פירש פעוט מלין (כורסיה דקרים) כסא הקשה תרגום אם בשרי נחוש אין בשרי קרים · ואמר זה על תוקף השמש שהיה של סנפרנון (רישא וכו') ראה שמשבר את הסלע במטה (ודתמה) ופרד (מהימן) נאמן שנאמר בכל ביתי נאמן הוא:

הקדמה לתרי"ג מצות

כתב המפרש ז"ל כל ימי גדלתי בין החכמים ולא יכולתי לעמוד על כונת המחבר בשמירת סדר תרי"ג מצות · כי לא הלך על סדר התורה ולא כסדר ששה סדרים ולא על פי שום פוסק וקשה מזה שלא נזכר אתה הנחלת וכו' והכניס בהם מצות דרבנן · ושאלתי לחכמים ואין מגיד לי ושמעתי כי שם המחבר היה ר' אליהו הזקן שפלג בחכמה ובזקנה והיה בימי האמוראים בעת שחבר זה הסדר ואולי לגודל חכמתו ובקיאותו וזכירתו העלה סדרו בעל פה בלא ספרים ראוים למלאכה גדולה כזו ואח"כ הוא תמוה דמתחן בשנוי הסדרים ומאחר שבאנו לכלל זה יש ללמד זכות ולומר שסמך המחבר על מאי דלא הסור · ולכן מנה גם מצות דרבנן · וחלק אותן לשמונה פרקים גדולים וכל פרק לשנים ועשרים קטנים · פרק אחד על סדר אלפ"א בית"א ופרק אחד על סדר תשר"ק וכן כולם · והנה הוא בחלק הראשון במכות הפיוטים כאות א' ר' אליהו הזקן בעל אחותו של רבינו האי גאון כו' לכן סדין עם רש"ל בתשובה שלו שרבינו שמעון הגדול הוא שיסד אזהרות (אתה הנחלת) והוא היה בר מגולגו של ר' אליהו הזקן שיסד אזהרות (אמת יהגה חכי) עכ"ל ע"ש והרב הגאון ר' ישעיה הורוין סמה על שלא מנה המצות הראשונה שבתורה פרו ורבו · וכל המחברים מנוהו במנינם · ואולי לאותו נדיך לשבות מלספור מה שכתוב בתחלת התורה · עוד כתב וגם ראיתי במסכת (ב"ב ד' קמ"ה) בתוספות ד"ה ואין השביעית כו' שר"ת הגיה מה שיסד ר' אליהו הזקן (זמן עשר כסף כי יצנו ולא במספס בחלי ימיו יעזבנו) ע"ש וכ"כ תוספות (מכות ד' ב') ד"ה אלא דאמרי וכו' · והנה כפי מה שהועד שאזהרות (אתה הנחלת) כו' תקנו ר' אליהו הזקן ולא נמצא כמוהו פ"ס ר"ת · ואשר ע"כ כל המצות שלא נמצאו באזהרות או שגגת המעתיק ודפוס היו ולא מהגהות עיני הזקן וכן לא מצאתי הכא ע"ש תוספות (נדה ד' ל') ורבינו אליהו הזקן (יומא ד' מ') · אלא ע"כ כדאמרן דעסתם בשגגת המעתיק · עכ"ל מהרי"ב · ונראה לפ"ד שמכל הפיוטים שהביא הגאון הנה דלא כהאומרים שאזהרות אתה הנחלת תקנו ר' אליהו הזקן · ולא לגמרו נוקי פריך בשגגת המעתיק לך סדין עם רש"ל בתשובה שלו שרבינו שמעון הגדול יסד האזהרות של (אתה הנחלת) ומה שמבואר בתוס' במס' ב"ב ובתוספות מס' מכות ובתוס' דמה שר' אליהו יסד האזהרות (זמן עשר כסף וכילה בזמנה) כוונתם היתה על האזהרות של (אמת יהגה חכי) והכניס בה דברי הרזה"ה במנות הפיוטים הנדפס בחלק ראשון ע"ש · עוד כתב הרזה"ה בהקדמה (אתה הנחלת) וז"ל ומה שהכניס הפייטן מצות דרבנן בכללם אין עליו תפיסה כלל · כי הלך בשיטת בעל הלכות גדולות שגם הוא מנה נר חנוכה ומקרא מגילה והמניחם בכלל תרי"ג מצות · וכבר נחלקו בזה גדולי ישראל ה"ה הרמב"ם והרמב"ן בם' המצות בשורש הראשון ע"ש והראה נפלאות תמים דעים (וכן מצאתי בהקדמת הרמב"ם לספר המצות שהרבה לדבר נגד מחברי האזהרות וכתב בם אשר נמשכו מהדברים נמשכו בו אחר בעל הלכות גדולות) וכן כתב לי במכתב ידידי כו' החכם השלם מוהר"ר יעקב בעל נחלת בנימין נר"ו וז"ל עיינתי בהלכות גדולות ומצאתי כמה מקומות כגון א' ולשון אחד לפייטן עם בעל ההלכות · והעתיק הנה איזה מקומות הס"ג במ"ע והחיתם אם · והלוואת אביון · והוא מהם ל' הפייטן בפסקא שניה אות ה' · עוד הס"ג ויפים שמונה עשר ולילה אחד לגמור בהן את ההלל הוא נמלמו ל' הפייטן בפסקא אחרונה אות ו' ועוד הס"ג מלות להניח ללמד לנשים יניקות ובילולות ופתיתות מליחות מעשות קמיצות קטרות שחיטות ומליקות קבלות וזריקות וקרוב ללשון זה בפסקא שלישית אות י' · ועוד הס"ג תקיעת שופר בר"ה ופינוי ביו"כ · והוא בפסקא ראשונה אות ק' · והאלה רבות שהשם הפייטן בלשון הס"ג ובשיטתו הלך לבטח דרכו ואמר עוד החכם הנזכר מגלה נפשי דאיגני שהפייטן השה למנות מצות ראשונה והוא מצות פ"ו · ואנכי חקרתי ומצאתי שלא מנה מצות אחרונה והוא כתיבת ס"ת וזה פלא שישכח מצוה ראשונה ואחרונה · לכן נראה שאין שכחה לפני רוחב בינתו של המחבר רק שכלל במצות אחרים כדרכו בכל הפיוט הזה לכלול כמה מצות · כאשר יבואר בפסקא א' אות ע' ופ' גם בפסקא ד' אות נ' עיין עליהם · לכן י"ל שמצות פ"ו נכלל בדבריו בפסקא שני אות ל' ומצות כתיבת ס"ת בפסקא ס' אות י' כמבואר עליהם ע"ש עד כאן לשונו:

סט"ז תוור הסמ"ע · אתה בחרתנו · ומפני חטאינו עד ופני תמידים כהלכתם :

הי"ד ע"פ א"ב · שמחלם (אתה הנחלת) עד מ"ם ומלום ל"ת כולל הקדושה ספיין ומכלל ולולב מתחיל לספור הכרי"ג מלוח (דוני מסוטם וכו') :

אתה הנחלת תורה לעמך · וכאב את בן אותם יסרת : בימינך כתבת דברות חיים · ובאצבעותיך חקקת תוכחות מוסר : גודל עונשין ואזהרות הרבה · מצות עשה ומצות לא תעשה : דיני ממונות ודיני נפשות · ונתינת מום בנותני מומים : הזהרת שופטים כל שוחד רשע למות · וצואת שוטרים לבל הכר פנים : ושבועת העדות ושבועת הפקדון · ושבועת העלם דבר ושלום גזל והשב אבדה : זקוק בית דין בדרישה ובחקירה · סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה : חזוק בית דין בארבע מיתות · עברה ועברה ועונש שלה · טרפה להשליך ונבלה למכור לעובד אלילים : כל חלב וכל דם שלא לאכול · יין לנסך ושמן להדליק · ועשרון ושתי הלחם גרש קלי וכרמל : כהנים לשרת ולוים לשורר · תרומות ומעשרות וערי מגרש · לחיים והזרוע והקבה לתת לכהן מאת העם ומאת זובחי הזבח · וראשית הגז מגוזזי צאן : מעשר בהמה וקדוש בכורות · ופדיון הבן ונדר והקדש · נטע רבעי ודוי מעשר · מקרא בכורים ברכות וקללות : שמחת בית השואבה לשמוח בחג · סכה ולולב וערבה ונסוך המים : עריות להפריש נדה להרחיק · חליצה ויבום וספר כריתות : פרשת סוטה ופרשת עגלה ערופה · תפלין ומזוזות ומצות ציצת · צואת כהנים לברך קהל ועדה · ופקוד לוים לענות בקול רם · קריאת מועדים וזמני רגלים · תקיעה בראש השנה וענוי נפש ביום הכפורים · רגלים לעלות בשלוש פעמי שנה ומתנות ידים מברכותיך · שלמים ועולות זבחים ונסכים · נדרים ונדבות חטאות ואשמות : חזן תמידין ומוספין בשבתות ובחדשים ובמועדים · וכלי הקדש לשרת לפניו :

ע"פ תשר"ק

תודה ומנחה כשבה ושעירה · תורים ובני יונה · ועשירית האיפה · שמטים ויובלות · וחשוב תקופות וספירת העומר שבעה שבועות · רבית האוכל ונשך הכסף · השמטת מלוה וגאלת ממכר · קריאת דרור ושלוח חפשי · חפוש הנרצע ביובל והאמה בסמן · צדק צדק לרדוף אמת ומשפט לעשות · פעלת שכיר בל תלין עד בוקר · פליאת הדין ללמד מלשכת הגזית · ומיתת חנק לעושה בזדון · עשית מעקה לבל יפול הנופל וערי מקלט לרוצח בבלי דעת · סדרי קרב ומשוח מלחמה · אזהרת שוטרים ושרי צבאות · נקיות לבית · לבא לשמוח בכלה · מארס ובונה ונוטע ורך הלבב · וקדוש מחנה מערות דבר · מוצא שפתים בדבר ושבועת האסר · ופיצת פה בנדר להפר ולקים · לבישת שעטנז וכלאי הכרם · הרבעת בהמה והרכבת האילן · כתנות כבוד להלביש לכהנים · ואזהרת עבודה לבל יקרב כל זר · ידעונים להשמיד ואבות להכרית · להיות תמימים לקבל תמימה · טהרה ונקיות · מלבא ממזר בקהל · עמוני ומואבי פצוע

פירוש

(תודה וכו') שסירת הלוסה על שבועת עדות ושבועת דבר (והאמה בסימן) לפי כסימן שאח"כ בעבד (פליאת הדין) כי יפלא ממך דבר (מלשכת הגזית) מקום סנהדרי גדולה (נקיות לבית) נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח וגו' (וקדוש מחנה) שמערות דבר שנא' והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר (דברים כג טו) (נקיות תמימים) תמים תהיה עם ה' אלהיך (לקבל תמימה) לקבל תמימה הקרבנות שלימות (טהרה ונקיות וכו') בשביל טהרה ונקיות (לא יבא ממזר ועמוני כו') וכמוש בס'

רכה וכרות שפכה · חסימה ופריקה ותוכחת שנאה · וקללת חרש ומכשול עור · זריזות
להבדיל בין הטמא לטהור · ושקוץ חיה ובהמה טמאה המבדלת לטמא · ואותו ואת
בנו ביום אחד · וגיד הנשה ואבר מן החי ובשר בחלב · החיאת אח והלואת אביון · חבילת
רחים ורכב · והשבת העבוט · דברי הודית עון וקרבן חטאת : סמיכה ותנופה כפרה
וסליחה · גנבה ואבדה טרפה ושבורה ושביה · תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה ·
שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר · בעור חמץ ואכילת מצה · זכרון חוק לחוג
כל שבעת הימים : חזן אף פרשת שקלים להזכיר אותה בכל שנה ושנה · ופורענות
עמלק ופרה אדמה · והחדש הזה לכם :

ע"פ ה"ב

אבחנת מומים מלהגיש בעל מום · מומי אדם ומומי בהמה : ברית מלח שלא להשבית ·
להקריב אותה על כל קרבן · גם בלילה ופתיתה קמיצה והקטרה · הקרבה
והגשה קבלה והזיה : דין הבכור לטול פי שנים · ומשפט איש כי ימות ובן אין לו :
הנצים יחד לקוץ כף שולחת יד במבושיו · מגרה מדון · ושלא יהא כלי גבר על אשה
ושמלת אשה על גבר · והקרבת גרי צדק לגור יחד · ולקים חקים כמחפשי מפרך
צוענים · ולחון גרי שער ולהאכילם נבלות · זריקת דם והקטר חלבים · לשרוף באש
בבוקר כל הנאכלים ליום אחד : תרם וחלה ושמן שרפה לתת לכהן · והאשם המושב
ממי שאין לו גואל · טמאים לנפש אדם לעשות פסח שני · ובל הוצאת בשר תוצרה
ושבירת העצם : יציקת שמן המשחה על ראש כהן גדול למלא ידיו לכהן תחת אביו :
כל מעשי יום הכפורים לעשותן כתקנן : לכפר על חטאתינו אחת בשנה · לקום מפני
שיבה ולהדר פני זקן : אזהרה שלא תלך רכיל ושלא לעמוד על דם רע : מצות דין
החובל בחברו לחיבו בחמשה דברים בנזק וצער ורפוי ושבת ובושת · ונוגף אשה
הרה לשלם דמי ולדות : נקימה ונטירה להרחיק מלב · ושוכב עם נחרפת להביא איל
אשם : שרט לנפש וכתובת קעקע : קרחת והקפת ראש והשחתת פאת זקן : עורך
ומפליא בנדר ותמורת בהמה בבהמה : אתנן זונה ומחיר כלב לתעב מדביר קדש :
פועל הבא בקמת רע · שלא להניף חרמש · ושכיר הבא בכרם שלא לתן אל כלי :
צואת בוצר הכרם להשאיר עוללות · וחובט זיתים שלא לפאר אחריו : קרב בחלל חרב
ונוגע במת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים · להזות עליו מי הנדה ביום
השלישי וביום השביעי : ראית נגעים להחליט ולהסגיר · בהרת וצרבת שאת וספחת :
שחין ומכוה ונתקי ראש וזקן · קרחת וגבחת וכל בוהק לטהר : חזן תורת צמר ופשתים
בגד השתי והערב · לקרוע ולשרוף ולכבס שנית :

פירוש

בס' תאמר בכל דבר שבינו לבינו ע"ש (זריזות להבדיל וכו') צריך לזרז עצמו לידע ולהבדיל בין טמא
לטהור ולשקץ הטמאים (בתוכחת אח) וחי אחיך עמך (דברי הודית עון) שנאמר והתודו את עונם
(ויקרא כו מ) (זכרון חוק) זאת חוקת הפסח (אף פרשת שקלים וכו') ענין ד' פרשיות שאמר
בפ' בתרא דמגילה: (אבחנת מומים וכו') להבחין בקרבנות ובמקריביהם הכהנים שלא יהיו בעלי
מומים (הנצים יחד וכו') עפ"ס כי ינצו אנשים יחדו וגו' (דברים כה יא) (מפרך צוענים) משעבדם
בפרך מצרים ועפ"כ ולהבדיל אף גר כי גרים הייתם בארץ מצרים (דברים י יט) (לחון גרי שער)
דכתיב לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה וגרי שער הן הגרים בארץ שלא קבלו התורה אלא גרי
צדק קבלו התורה (שמן שרפה) משמן של תרומה שנטמאת קרוי שמן שריפה כוחיל ולשריפה עומד
שהרי אסור באכילה (והאשם המושב וכו') שנאמר ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם
המושב לה' לכהן (במדבר ה) (קרחת והקפת ראש) כ"כ בלי שה"ח וכן מסתבר וכמו שאז"ל במסכת
מכות (דף כ' א') מנין לרבות כל קרחה ת"ל בראשם וכו' ובלי' אחרת גרם קרחה וגנאה הקפת
פאה וכו' ואינו נכון כי אין ענינם לכאן וכבר הוכרח הסימן בגוף הפסקא: (שלא תהרס לא

תמון

ע"פ תשר"ק

הוֹצָאַת מְשָׁרֵת אֶל מִחוּץ לְמַחֲנֶה · לְטַהֵר הַמְצוֹרָע בְּעֵץ אֶרֶז וְאֵזוֹב וּבִשְׁנִי תוֹלָעַת : שְׁחִיטַת צִפּוֹר אַחַת וְשִׁלּוּחַ אַחַת · תִּגְלַחַת שְׂעַר רֹאשׁוֹ וּזְקָנוֹ וְגַבּוֹת עֵינָיו : רֹאשׁ בְּהוֹנוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו לְהַצִּיק בִּשְׁמָנִים · וּתְנוּךְ אָזְנוֹ לְחַטֵּא בְּדָמִים : קִירוֹת בָּתִּים לְטַהֲרָם מִנֶּגַע · וְעָפָר נְתִיצָה לְהַשְׁלִיךְ אֶל חוּץ : צוֹאַת טֻמְאַת הַזָּב וְנַבְלוּת דָּוָה · זָבָה נִדָּה וְיוֹלֶדֶת לְטַהֲרָם בְּקָרְבָּן : פְּתוּי לֵב אִישׁ אִם יִרְאֶה קֶרִי · יָבֹא בַמַּיִם לִפְנוֹת עֶרֶב : עַל רֹאשׁ כֹּהֲנִים שֶׁלֹּא לְהַעֲלוֹת פֶּרַע · וּבַל יַשְׁכִּירוּ נֶפֶשׁ עֵת יָבֹאוּ לָאֹהֶל : סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בְּנַפְשׁוֹת הַמַּיִם · וְעוֹף טָמֵא לְשַׁקֵּץ וְלֶאֱכוֹל מְנֻתָּר : נְתִיצַת פֶּסֶל וּמַצֵּבָה · עֲבוֹדַת אֱלִילִים בַּל יַעֲלוּ עַל לֵב : מוֹרָא וּכְבוֹד אָב וָאֵם · הַרְחָקַת חִמּוּד בָּתִּים וְתַאֲוַת נָשִׁים : לַעֲזוֹב שִׁכְחָה וּלְהָנִיחַ פֵּאָה · לְהַשְׁאִיר לֶקֶט וּפֶרֶט (נ"א להפקיר לקט ופאה) לֶעָנִי וְלַגֵּר : כָּל חוֹבֵר חֶבֶר וְדוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים · מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף וּמַעֲבִיר לַמּוֹלֶךְ : יוֹצֵר שְׂנֵאָם וְהֵם תּוֹעֲבַת נַפְשׁוֹ · כָּל תִּדְרוֹשׁ מֵהֶם פֶּן לְשַׁחַת תּוּרָשׁ : טֶבֶל וְעָרְלָה וְדַאי וּדְמַאי וּמְתֻקָּן (וְעוֹשֶׁק גָּזֵל) וּתְשׂוּמֶת יָד · וּבַל תֹּאכְלוּ עַל הַדָּם : חוֹק שְׁמִירַת שַׁבָּת וּמוֹרָא מִקְדָּשׁ וְקִדּוּשׁ הָאָרֶץ פֶּן תִּמָּלֵא זִמָּה : זְכוּת וּמִישׁוֹר לְהִתְהַלֵּךְ כָּמוֹ · וּנְתִיב יִרְאָה לַעֲשׂוֹתוֹ מֵאַהֲבָה : וְאָרְחוֹת יָפוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים · בְּלִי לַעֲשׂוֹת עָוֶל בַּמִּדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְּשׂוּרָה : הִינִין לְצֶדֶק וּמִדּוֹת לְהַאֲמִין · לְהַרְחִיק אֶבֶן וָאֶבֶן מִכִּיס · אֵיפָה וְאֵיפָה מִבַּיִת : דִּבַּת לָשׁוֹן הָרָע לְהַרְחִיק מִפֶּה · וְדוֹבֵר שָׁלוֹם אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ : גְּרוּשָׁה וַחֲלָלָה זוֹנָה לְהַבְדִּיל מִשְּׁאָר כֹּהֲנִים · וְכֹהֵן גָּדוֹל לָתֵת זַרְעוֹ בְּאִשָּׁה בְתוּלָה : בִּשְׁאֵרוֹ לֹא יִטַּמָּא בְּמֵת מִצְוָה יִטַּמָּא · בְּנַפְשׁוֹת אָדָם וְלֹא בְּנַפְשׁוֹת בְּהֵמָה : חוּן אָז יְלִידֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ · אִם יִגַּע בְּטֻמְאָה וְיֹאכַל (נ"א ויגע) בַּקֹּדֶשׁ הוּא יִכָּרֵת :

כ"פ א"ב

אֶת שֵׁם הַמְיוּחָד שֶׁלֹּא לְקַלֵּל · וְשֶׁלֹּא לְהַזְכִּיר בְּשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים : בַּת כֹּהֵן כִּי תִזְנֶה מִיתָתָהּ בִּשְׂרֵפָה · וְאִם תְּחַלֵּל זֶרַע לֹא תֹאכַל בַּקֹּדֶשׁ : גְּרִישַׁת טְמֵאִים אֶל מִחוּץ לַמַּחֲנֶה · וְגוֹזֵל הַגֵּר וְכַחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחוֹמֶשׁ וּמְעִילוֹת : דִּבְרֵי נְזִירוּת לְטֻמְאָה וּלְתִגְלַחַת · וּמִלֶּאֱכוֹל כָּל מִשְׁרַת גֶּפֶן מֵחַרְצַנִּים וְעַד זָג : הַעֲבָרַת תַּעַר עַל כָּל בְּשַׂר לְוִיִּם · וּלְהָרִים תְּרוּמָה מִמַּעֲשַׂר נַחֲלָתָם : וְכִסּוּי הַדָּם וּמַגָּע וּמַשָּׂא וְאֹהֶל וְהֶסֵּט · וְאוֹנֵן וּטְבוּל יוֹם וּמְחֻסַּר כִּפּוּרִים : זְבִיחַת בָּשָׂר לֶאֱכוֹל בְּתַאֲוָה וּנְבִיא הַשֶּׁקֶר שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹעַ לוֹ : חֲקִירַת עֵדִים וּמֵסִית וּמַדִּיחַ · וְעִיר הַנִּדַּחַת לְשָׂרְפָהּ בָּאֵשׁ : טֻמְאַת אַרְבַּע סְפֵקוֹת וְסוֹד הַשְׂסוּעָה · וּמַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְקָרְבַּן נְשִׂיאִים : יוֹפִי חֵלֶק כְּחֵלֶק וּמִמְכַּר אָבוֹת · וּפָרָשַׁת הַמֶּלֶךְ וּמַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ : כָּל עֵד זוֹמֵם לַעֲנוֹשׁ · וּגְדִילִים לַעֲשׂוֹת · מִשְׁפַּט אֲהוּבָה וּשְׂנוּאָה וּבֵן סוֹרֵר וּמוֹרֶה : לְשַׁלַּח הַקֵּן · לְהָבִיא יְפַת תֹּאַר · מִצְרִי וַאֲדוֹמִי עַד דּוֹר שְׁלִישִׁי : מִילָה וּרְחִיצָה ·

פירוש

ממחנה) וכו' שנאמר ויצא הכהן אל מחוץ למחנה (ונבלות דוה) כ"ב בכל כלי לשון תגלה את נבלותה (הושע ב יב) פי' קלנה (ודמאי ודמאי ומתוקן) כתב המפרש דמאי אינו מתוקן במצות שהוא מדרבנן לספ"ד שמנה ג"כ שאין בכלל המצות שמנה מתוקן ומתוקן מה מצוה יש בו עכ"ל ואמר המחבר מוכר"י ז"ל שאין מזה הפסד על הפייטן שהרי מנה נמי נר חנוכה וקריאת מגילה והלל שהוא מדרבנן אלא אל הפוסק כס"ג כמ"ש בפתיחת הפיוט הזה. גם מה שמנה מתוקן נ"ל על פי מ"ש במכות (ס"ז, ע"ב) יכול לא יהו חייבים על הטבל שלא הורם ממנו כל עיקר ניטלה ממנו תרומה גדולה ולא תרומת מעשר תרומת מעשר ולא מעשר ראשון ולא מ"ש ואפילו מעשר עני מנין ת"ל לא תוכל לאכול בשעריך וכו' ע"ש וזה של הפייטן ומתוקן ר"ל אע"פ שהוא מתוקן אלא שלא ניטל ממנו א' מן המעשרות אפ"ה אסור לאכול ממנו והוא בכלל טבל והאוכל ממנו לוקה (זכות ומישור וכו') כי המפרש כל זה אינו ממנין המצות רק מדת חסידות עכ"ל ואמר המחבר"י ונ"ל שיש בזה מצות יקרות ונכבדות מהרבי הלשונה והיא יראת ואהבת המקום וכה תמצא מ"ע לאהוב אותו ולירא מפניו ולהתפלל לפניו ולהשבע בשמו שהוא מכלל עבודה כמ"ש הרמב"ם בסה"מ עשה ו' ויש עוד מכלל הסגה ללכת בדרכיו ובכלל עבודה יש ל"מ אתם ובוא. שלא למחוק שום שם מהשמות הקדושים הרי שנכללו בתיבות הללו כמה מצות (את שם המיוחד שלא וכו') בשם המיוחד חייב סקילה ועל הכינויין בלאו ופרשת המלך יש בה ג' כ' מל"ת ושתי מ"ע. ואמה מכן שיכתוב לו המלך ס"ת מיוחד מלבד שה שמחויב כל אחד מישראל וכ"ה לשון הס' אלה המצות להחס"ם הלוי ז"ל ס' עשיה ושל"ב נמלך כתוב ובתב לו את משנה

התורה

דמי טמאה ודמי טהרה · ובל תסגיר עבד אל אדוניו · וקדש וקדשה · וגונב נפש מאחיו : נגיחה ונגיפה נשיכה רביצה ובעיטה · ודין יום או יומים וחפוש עבד כנעני בעינו או בשנו : ספוק נופל למשכב לרפאות שברו · ואם יתהלך בחוץ לתת שבתו : עברת דלקה ושלוח בעירה · והורג בערמה ונמצא במחתרת : פותח וכורה בור ברשות הרבים לשלם נזקי נופל · מפתה בתולה לשקול מוהר ותופשה לשלם קנס : צואת בל קללת חרש שופט ונשיא · מלאה ודמע שלא לאחר : קול להריע בחצוצרות ולהסיע מחנות · ומשים עלילות לענשו בממון : רחבה בגבולותיה להנחיל אדון לשבטים · ושלא תסוב נחלה ממטה למטה אחר : שבועת שוא וחלול השם ושוכב עם בהמה · והאשה הנרבעת לבהמה : חיו תועים בדרך להשיב לאח ולאויב · ואם רחוק ממנו תהא עמו עד דרישה :

מוסף ע"פ תשר"ק

תורה לשמור תעודה לנצור · תקות מכשף לסקלו באבן : שמע שוא שלא לשא · ונקי וצדיק שלא להרוג : ריב דלים שלא להטות · אחרי רבים בל תהי לרעות : קדושים תהיו כבני אלהים · לקרא שלום במלחמה ושלא לקוץ כל עץ מאכל : צאן פסחים שלא לזבוח על חמץ · נא ובשל מבשל בל תאכלו ממנו : פן ימכור איש את בתו לאמה · כצאת העבדים בל יוציאנה · לעם נכרי לא ימשול למכרה · אדון אם לא יעדה יפדנה האב : שמה צלע לנינו בבית · וכבד אותה כמשפט הבנות : נפשו אם תתאוה לשא אשה אחרת שארה כסותה ועונתה לא יגרע ממנה : משלש אלה אם ימנענה · תצא חנם בלא מתת כסף · לא להתחתן בעובדי אלילים ולא לחננם ולא לכרות ברית עמם · ונבלת חוטא נתלה בל תלין על עץ : כנוס סממנים וסדר פטומים · ושמן ממלח וקטורת הסמים · יריעות ולולאות קרסים וקרשים ווים ובריחים ועמודים ואדנים ויתדות למשכן טוהר מזבח הזהב ומזבח הנחשת · ומכבר וכרכוב וסירותיו לדשנו : חנוך מנורה ונרותיה קניה גביעיה כפתוריה ופרחיה ומלקחיה ומחתותיה לעשות מככר הזהב · זבד לחם הפנים לערוך על השלחן · וקדוש ידים ורגלים מן הכיור · וקלעי החצר ושתי כתפות בתים לבדים ונבוב לוחות : הבאת הבדים בטבעות הארון · מסך ומכסה לאהל פרוכת וכפורת ושני כרובים · דקה וקדה קנה וקנמון · מור נטף ושחלת וחלבנה ולבונה לרקוח בשמים : גם ביום השבת שלא לבער אש · להשיק עצי המערכה בבוקר בבוקר · בגדי הקדש לכבוד ולתפארת · אורים ותמים ארבעה טורים : חיו אפוד וחשן ומעיל וציץ הזהב ונזר הקדש · כתונת ומכנסים ומצנפת ואבנט בד ומגבעות :

מוסף ע"פ א"ב

אהל מועד לנטותו בחסד · לחנכו באשים ביום הקמתו : במחבת ובמרחשת בחלות

פירוש

התורה שמחויב לכתוב שני ס"ת אחת כל שמחויב כ"א מישראל ועוד אחת נוספת הרי נכלל בזה מצות כתיבת ס"ת וכן בעל ה"ג לא מנה בכלל תרי"ג אלו רק שיכתוב לו המלך ב' ס"ת וכ"ל ליישב כוונת הפייטן : (תורה לשמור תעודה לנצור) התעודה לשון עדות כענין תורת ה' תמימה משיבת נפש עדות ה' נאמנה (שמה צלע לנינו) אם נתן אותה לאשה לבנו חייב לכבד אותה כמשפט הבנות (נפשו אם תתאוה לישא אשה אחרת שארה כסותה וכו') זהו מצות עונה ומל"ת שלא יגרע מהם ישראל וכ"כ הרמב"ם בלאוין רס"ב וזאת אזהרה הכלל כל שיזנה בת ישראל שלא יענה אותה בדבר מאלה הדברים עכ"ל שיש מניעת פ"ו ולכן אסור למנוע העונה וא"כ במצוה זאת נכלל פ"ו עכ"ל מהר"י עכ"ל ואינו נכון לדעתי כי אין איסור מניעת העונה משום חיובו בפ"ו שהרי כשכבר קיים מצוה והוליד זכר ונקבה הנה הוא פטור מפ"ו מכל מקום חובת עונה עליו כמ"ש לנו אסר (חנוך מנורה וכו' לעשות מככר זהב) כדכתיב בפרשת תרומה ועשית מנורת זהב טהור וגו' ומלקחיה ומחתותיה וגו' ככר זהב טהור יעשה אותה ובמקצת נוסחאות מצאתי לעשות מככר זהב וסיבוב הוא כי אין שמככר זהב : (אוהל מועד לנטותו בחסד) פי' המשכן נבנה שיהיה חסד לישראל מלאכיו שאמרים ול"כ שנקם לו בחסד בעבור הנדבות שהתנדבו כדכתיב וכל אשר ידבנו לבו אותו כליון הם מרובים

וּבִרְקִיקִים · בְּסֹלֶת בְּשֶׁמֶן וּלְבוֹנָה וּבְאַזְכָּרָה · שֶׁלֹּא לְהַקְרִיב לְשֵׁם כָּל שְׂאוֹר וְכָל דְּבָשׁ : גַּם נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ עֵדָה וְיָחִיד · אִם יֶחֶטְאוּ בְּשׁוֹגֵג בְּקָרְבָּן יֵרָצוּ לְמֶלֶךְ : דְּבַר שְׁמִיעַת קוֹל אָלָה אוֹ רָאָה אוֹ יָדָע · אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ : הוֹרָיַת בֵּית דִּין וּשְׁבוּעַת בִּטּוּי וּפַר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת · אָשָׁם וַדַּאי וְאָשָׁם תָּלוּי : וְקָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו לַחֲצוֹת בַּבּוֹקֶר וּבָעֶרֶב · מֻרְבֶּכֶת תֻּפִינֵי מִנְחַת כֹּהֵן וְכֹהֶנֶת : וְסֶק מוֹרָאָה וְנוֹצָה מְלִיקָה וְהַמְצָיָה · וְהַפְשֵׁט וְנִתּוּחַ בַּבְּהֵמָה וְשִׁסּוּעַ וְכָל הַבְדָּלָה בָּעוֹף : חֵלֶב וּשְׁתֵּי הַכְּלָיוֹת וְיוֹתֶרֶת הַכָּבֵד וְהָעֲצֶה · שְׁחִיטַת צֹאן בַּצָּפוֹן וְהַפְרָשַׁת אֵילֵי הַקֹּדֶשׁ אַלְיָה וְאֵמוּרִים : טֻמְאַת שֶׁרֶץ בַּבֶּגֶד אוֹ בָעוֹר אוֹ בְשַׂק אוֹ בְּכָל כְּלִי עֵץ וְאוֹכֶל וּמַשְׁקֶה וְכָל זֶרַע זֵרוּעַ · מַעְיָן וּבוֹר תַּנּוּר וְכִירַיִם : יִגַּע בִּבְשַׂר קֹדֶשׁ יִקְדָּשׁ · וּמַזֶּה מִדָּמָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו · שְׁבִירָה בִּכְלִי חֶרֶשׂ · מְרִיקָה וּשְׁטִיפָה בִּכְלִי נְחֹשֶׁת : כָּל הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל אַרְבַּע · חֲגָבִים טְמֵאִים וַחֲגָבִים טְהוֹרִים : לְהַרְחִיץ קֶרֶב וּכְרָעַיִם · וּלְהָנִיף חָזֶה וְשׁוֹק הַיָּמִין · וּפָרִים הַנִּשְׂרָפִים וְשָׂעִיר הַמִּשְׁתַּלֵּחַ : מַלְקוּת אַרְבָּעִים כְּדֵי רִשְׁעַת אִישׁ · לְזַכּוֹת אֶת הַזַּכַּאי וּלְחַיֵּב אֶת הַחַיָּב : נַעֲרָה הַמְאוֹרָשָׂה כִּי תֶאָנֵס · בּוֹעֲלָהּ יִסָּקֵל וְהִיא תִנָּקֶה : סֵדֶר עֲבוּרִים (נ״א עבודים) · לְהַעֲנִיק לְעֶבֶד וּלְאָמָה · וְשֶׁלֹּא לְאַמֵּץ לֵב וְשֶׁלֹּא לִקְפּוֹץ יָד מֵעָנִי וָדָל : עִם זָכָר שֶׁלֹּא לִשְׁכַּב · וְכָל שְׁאֵר בָּשָׂר לְהַרְחִיק מִגּוּף : פֶּטֶר חֲמוֹר לִפְדּוֹתוֹ בְּשֶׂה · וְהַעֲבָרַת שׁוֹפָר בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה · וְעִנּוּי נֶפֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים : צֵאת עֶבֶד עִבְרִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית · אִם יֶאֱהַב אֲדוֹנוֹ יִהְיֶה לוֹ עֶבֶד עוֹלָם עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל : קִדּוּשׁ שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים בְּיוֹבֵל · לָשׁוּב לַאֲחֻזָּה וּלְמִשְׁפָּחָה וְלָתֵת גְּאֻלָּה לָאָרֶץ שֶׁלֹּא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת : רֵאשִׁית דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר · עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה : שׁוֹחֵט וּמַעֲלֶה בַּחוּץ לְחַיְּבוֹ כָּרֵת · חֹק עוֹלָם שֶׁלֹּא לִזְבּוֹחַ לַשְּׂעִירִים : תּוֹעֵב בֶּן נֵכָר שֶׁלֹּא לֶאֱכוֹל בַּפֶּסַח · כֹּהֲנִים בְּמוּמִים לִפְסוֹל וּלְוִיִּם בַּשָּׁנִים :

פיוסד ע״פ תשר״ק

תִּשְׂמַח לֵוִי בְּיוֹם שִׂמְחָתֶךָ וְכָל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְגֵר וְיָתוֹם וְאַלְמָנָה : שֵׁם מֶלֶךְ לְיַחֵד שַׁחֲרִית וְעַרְבִית · בָּתֵּי הַחֲצֵרִים וּבָתֵּי עָרֵי חוֹמָה : רוֹאֶה עִוֵּר וּמַשְׁגֵּהוּ בַּדֶּרֶךְ תַּשִּׂיגֵהוּ קְלָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר : קוֹלֵעַ וּמַכֵּה רֵעֵהוּ בַּסֵּתֶר · שׁוֹפֵךְ דַּם הָאָדָם בָּאָדָם דָּמוֹ יִשָּׁפֵךְ : צִוּוּי עַל הַסֵּרוּס · שָׂרוּעַ וְקָלוּט · וּמָעוּךְ וְכָתוּת וְנָתוּק וְכָרוּת · וְשֶׁלֹּא לַעֲבוֹד בִּבְכוֹר שׁוֹר וְשֶׁלֹּא לָגוֹז בְּכוֹר צֹאן : פִּנּוּי מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מִתּוֹךְ הַבַּיִת וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִן הָאוֹצָר : עַל אֲזֵנֶךָ לְתַקֵּן יָתֵד · לַחְפּוֹר וּלְכַסּוֹת צֵאַת מַאֲכָלֶךָ : סְפִיחֵי שְׁבִיעִית וּפֶרֶט כֶּרֶם וָזַיִת · לְשָׂכִיר וּלְתוֹשָׁב וְיִתְרָם לְחַיָּה : נְצַח תַּשְׁבּוֹת בְּהֶמְתְּךָ בְּיוֹם מְנוּחָתֶךָ · וְגֵר וְעֶבֶד וְאָמָה כָּמוֹךָ יָנוּחוּ : מִזְבַּח אֲדָמָה לִבְנוֹת בַּאֲבָנִים שְׁלֵמוֹת וְלָחוּק עֲלֵיהֶם דָּת בַּאֵר הֵיטֵב : לָתֵת לַלְוִיִּם מְנַת חֵלֶק בָּאָרֶץ כִּי בְיִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה : כִּי יִרְבֶּה הַדֶּרֶךְ לָשֵׂאת מַעֲשֵׂר שֵׁנִי יִפְדֵּהוּ בַּכֶּסֶף וְיַעֲלֵהוּ לְעִיר הַקֹּדֶשׁ : יִתֵּן הַכֶּסֶף בְּכָל אַוַּת נַפְשׁוֹ · בַּבָּקָר וּבַצֹּאן וּבַיַּיִן וּבַשֵּׁכָר : טֶרֶף עִשּׂוּר תְּבוּאָה בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לְהוֹצִיא · וּלְהַנִּיחַ בִּשְׁעָרֶיךָ לְהַשְׂבִּיעַ

פירוש

פ׳ (שאור לא כל) (שלא להקריב לשם וכו׳) וי״ג שלא להקריב לשם וכו׳: (תשמח לוי ביום שמחתך) שנא׳ ושמחת לפני ה׳ אלהיך אתה והלוי (דברים טז יא) (שם מלך) וכו׳ לייחד שמו (שחרית וערבית) ושקבל עליו עול מלכות שמים (צווי על הסירוס וכו׳) כדכתיב ומעוך וכתות וגו׳ ובארצכם לא תעשו (ויקרא כב כד) וכפירש״י : התוספות

דלים: חלות פני אל בשבעת ימי החג׳ בפרי עץ הדר ובקלוס ערבי נחל: זמרה והלל לתת בהדס ׳ ורוב הודיות בכפות תמרים: וימים שמונה עשר ולילה אחד לגמור בהם את ההלל ׳ ובגולה עשרים ואחד יום ושני לילות: ונר חנכה בעתה בל תשבית מאהליך ׳ ברכה והודאה על המזון באכלך ובשבעך ׳ המליכהו עליך ביום הזכרון ׳ אוהב שלום ורודף שלום ׳ והצנע לכת עם אלהיך: הודע ולא הודע ושעירי עבודת כוכבים ושעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים ׳ ושעירי יום הכפורים: דת המלואים ופסולי המקדשים ׳ ושלא לחרוש בשור ובחמור יחדו ׳ שהיה דרסה חלדה הגרמה ועקור: גם תרומת בצק לתת לכהן ׳ הפגול והלן והנותר והיוצא והטמא והנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ׳ נזק וחצי נזק ׳ ועשרים גרה׳ וכשקבלו פסולין וזרקו את דמן ׳ הנתנין למעלה שנתנן למטה ׳ והנתנין למטה שנתנן למעלה׳ הנתנין בפנים שנתנן בחוץ׳ והנתנין בחוץ שנתנן בפנים ׳ והפסח והחטאת והאשם ששחטן שלא לשמן ׳ אם עלו לא ירדו: בביאה ובכסף ובשטר לקנות בהן את האשה ׳ שדה אחוזה ושדה מקנה ׳ רשומות קמוצות פתוחות וסתומות נוטריקון קלות וחמורות: חזן אזכרת מקרא מגלה ועצרת ויום טבוח׳ ראיה חגיגה ושמחה והקהל ותקון גדול:

אז שש מאות ושלש עשרה מצות׳ פרוש ענשן ומתן שכרן׳ אמרות טהורות מזקקות שבעתים׳ צרופות ככסף ובחונות כזהב:

אהובים שמרום עמוסים חקרום׳ בכל לב נצרום׳ בחכמה דרשום׳ את אלה תזכר לנו אלוה מעזנו ׳ ותרצה לנו ותמלא משאלותינו:

עליונים ששו ותחתונים עלזו׳ בקבלת תורה הכתובה מסיני (י״א בקבלת כלה כתובת חתן)

תואר כלה מאוד נתעלה׳ בקבלת יום זה עשרת הדברים:

אלהינו ואלהי אבותינו רצה ומודים סדר דוכן ק״ש׳ אין כאלהינו׳ עלינו׳ ק״י׳ שיר היחוד׳ אנעים זמירות׳ אדון עולם:

מטה לוי

(מזוקקות שבעתים) שדברי תורה נדרשות מ״ט פנים טמא ומ״ט פנים טהור (אהובים) ישראל שנאמר אהבתי אתכם אמר ה׳ (מלאכי א ב) (שמרום) את התורה (עמוסים) ישראל שנאמר העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (חקרום בחכמה דרשום) שהקדימו נעשה לנשמע (עליונים) מלאכי השרת אחר שראו רצונו של מקום ליתן תורה לבניו שיקבלו בה שלמות נתנו לו הודאה וגם (ששו) ושמחו (ותחתונים) בני האדם (עלזו) ושמחו (בקבלת כלה כתובת חתן) בקבלת כנ״י התורה (תואר כלה מאד נתעלה) בב׳ עטרות של נעשה ונשמע:

(אז) בגמרא מ״ת וכן הוא המנין כשיבוא לו כגמט׳ מ״ת (עם מלות ט׳) כל התרי״ג מצות (אהובים) כו׳ ישראל האהובים קבלו עליהם בכל לב לשמור ולנצור (אמרות טהורות מזוקקות שבעתים) עה״כ שמרום ה׳ אמרות טהורות וגו׳ מזוקק שבעתים (תהלים יב ז) (נצרום) ל׳ שמירה מל׳ מכל משמר נצור לבך (משלי ד כג) (ששו עלזו) שניהם ל׳ שמחה מל׳ וישישו בשמחה (תהלים סח) ומלשון ועלזי בכל לב (צפניה ג יד) (כלה) תואר לכנ״י (כתובה) תואר לתורה (חתן) תואר להקב״ה:

בית לוי

(רשומות קמוצות וכו׳) רשומות כמו שאמרו רבותינו ז״ל דורשי רשומות היו אומרים וכו׳ (כמס׳ ברכות ד׳ כ״ד א׳ וכ״ב ד׳ ס״ב א׳ וסנהדרין ק״ד ב׳) (קמוצות פתוחות וסתומות) נראה שרמזו בזה על פוסקי הטעמים שהם שלשה כדבר הזכר בס׳ הזוהר מאמר ב׳ סי׳ פ׳ באמרו לדבר דכור הנקודה כדרך התנוקות שמניגים קמץ ופתחם הזכר וכו׳ וכ״כ הרא״ש בספרו מאזנים ד׳ י״א ד״ה קמץ גדול גם כתיב שספרו לחות ע״ש והוא אל מה שקרא החבר שבר וקיימו שחירק ושלישי קרא הוא בשם סתומות לפיום שבנתה ממוצעת בין שקמילה ושפתיחה ולכם היה סתומה וכוונת הפייטן שגם הניקוד נמסר בסיני ופי״ל כי פתוחות וסתומות היינו המבואר בשבת ק״ד (נוטריקון) גם ענין זה מבואר שם (ק״ה ב׳) (קלות וחמורות) הענינים המבוארים בק״ו (ויום טבוח) הוא א״ת של עצרת מפני שבוא יום טבוח כשחל עצרת בשבת (ראיה חגיגה ושמחה והקהל) ענינם מבואר (ותיקון גדול) הוא שנזכר במסכת סוכה (ד׳ נ״א) במשנה ומתקנין שם תיקון גדול:

אז שש מאות ושלש עשרה מצות דערנאך מאל אז מען האט גיגעבין זייא תרי״ג מצות פרוש ענשן ומתן שכרן אונ האט זייא מפורש גיוועזן דעם שכר אונ עונש אמרות טהורות מזוקקות שבעתים אירע רייד זיינען ריין אזוא וויא זילבער וואש איז גילייטערט זיבין מאל צרופות ככסף ובחונות אונ זייא זיינען לויטער וויא זילבער אונ גיפרובט וויא גאלד אהובים שמרום עמוסים חקרום דרום איר ליבע וואט איר זייט גיוועזן גיטראגין איך זיינע אָרעם זאלט איר זייא היטין אונ פאר שטיין בכל לב נצרום ובחכמה דרשום מיט דעם גאנצין הארצין זאלט איר זייא היטין אונ מיט חכמה זאלט איר זייא דרשנן את אלה תזכור לנו אלוה מעזנו אונזער שטארקער גאט דאש זאלשטו אונז גידיינקן תרצה לנו ותמלא משאלותינו אונ זאלשט צוא אונז מרוצה ווערין זאלשט דער פולין אונזער גיבעט עליונים ששו ותחתונים עלזו דיא מלאכים פון דעם הימיל אונ אלע אומות פון דער ערד האבין זיך גיפרייט בקבלת תורה הכתובה מסיני אז זייא האבין מקבל גיוועזן דיא גישריבענע תורה פון דעם בארג סיני תואר כלה מאוד נתעלה דאש גישטאלט פון דיא דאזיגע וואש ווערין אן גירופן כלה איז זייער דער גרויסט גיווארין בקבלת יום זה עשרת הדברים מיט דעם וואש זייא האבין מקבל גיוועזן אין דעם טאג די עשרת הדברות:

חזן אומר **בָּרְכוּ אֶת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:** וקהל עונין **בָּרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד:**

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בִּדְבָרוֹ מַעֲרִיב עֲרָבִים׳ בְּחָכְמָה פּוֹתֵחַ שְׁעָרִים וּבִתְבוּנָה מְשַׁנֶּה עִתִּים׳ וּמַחֲלִיף אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם בָּרָקִיעַ כִּרְצוֹנוֹ׳ בּוֹרֵא יוֹם וָלָיְלָה׳ גּוֹלֵל אוֹר מִפְּנֵי חֹשֶׁךְ וְחֹשֶׁךְ מִפְּנֵי אוֹר וּמַעֲבִיר יוֹם וּמֵבִיא לָיְלָה׳ וּמַבְדִּיל בֵּין יוֹם וּבֵין לָיְלָה יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ׳ אֵל חַי וְקַיָּם תָּמִיד יִמְלוֹךְ עָלֵינוּ לְעוֹלָם וָעֶד:

מיוסד ע"פ א"ב

וַיֵּרֶד אֱלֹהִים עַל הַר סִינַי׳ בֵּאֵר דָּת לִנְבוֹנַי׳ וַיְדַבֵּר גְּדוֹלוֹת וְנוֹרָאוֹת לְעֵינַי׳ הָגוּל מַעֲרִיב שִׁמְשׁוֹ מִפָּנַי:
בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים:

אַהֲבַת עוֹלָם בֵּית יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ אָהָבְתָּ׳ תּוֹרָה וּמִצְוֹת חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אוֹתָנוּ לִמַּדְתָּ׳ עַל כֵּן יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּשָׁכְבֵנוּ וּבְקוּמֵנוּ נָשִׂיחַ בְּחֻקֶּיךָ׳ וְנִשְׂמַח בְּדִבְרֵי תוֹרָתֶךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ לְעוֹלָם וָעֶד׳ כִּי הֵם חַיֵּינוּ וְאֹרֶךְ יָמֵינוּ וּבָהֶם נֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה׳ וְאַהֲבָתְךָ אַל תָּסִיר מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים:

אָנֹכִי הָאֵל עוֹשֵׂה פֶלֶא׳ וְהוֹצֵאתִיךָ מִבֵּית כֶּלֶא׳ לֹא יִהְיֶה לְךָ זָדוֹן צְמֵאָה לְהַעֲלָה׳ חָשַׁקְתִּי בְּאַהֲבָה עָלֶיךָ לְהַגְלָה: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אוֹהֵב עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל:

ק"ש ׃ אמת ואמונה עד לך ענו שירה

ע"פ א"ב

אֻמָּה נִכְתָּרָה׳ עֲדוּיָה וּמְעֻטָּרָה׳ בְּיוֹם מַתַּן תּוֹרָה: בְּחוּרָה מֵעֲמָמִים׳ בַּת שְׁלֹשֶׁת הַתְּמִימִים׳ מִפּוּט וְתָרָה: גְּרָרָהּ בְּרוֹב נִסִּים׳ אֲדוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים׳ בָּאָה לַמִּדְבָּרָה: דִּבֵּר עַל לִבָּהּ׳ יוֹשֵׁב בְּכֵס רִבְבָה׳ עָדָיו לְהִתְחַבְּרָה: הֵרִיץ לָהּ שְׁלִישִׁי׳ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי׳ לִיצִיאַת שֶׂה פְּזוּרָה: וְחָמְדָה בְּצִלּוֹ חֲסוֹת׳ וְהֵשִׁיבָה כֵּן לַעֲשׂוֹת׳ וְנִתְיַפְּתָה נְזוּרָה: זִמְּנָהּ רָם וְאָיוֹם׳ וְנִתְקַדְּשָׁה לִשְׁלֹשֶׁת יוֹם׳ בִּרְמִים נוֹטֵרָה: חֲלָאִים נִתְקַשְּׁטָה׳ וּבְלָאוֹתֶיהָ פָּשְׁטָה׳ מִמּוֹר מְקֻטָּרָה: טָהוֹר בָּאֵשׁ וְזוֹהַר׳ יָרַד לְרֹאשׁ הָהָר׳ וְנִזְדַּעְזְעָה כָּרָה: יָשְׁבָה בִּנְקִיקִים׳ מֶחֱרְדַת הַבְּרָקִים׳ וּמִקּוֹל הַהֲבָרָה: כַּלָּה בַּעֲדָיִים׳ וְנָכוֹנוּ שָׁדַיִם׳ לְיוֹנָה מִסְתָּרָה: לִמְּדָהּ בַּמֶּה לְעָבְדוֹ׳ בְּכָל לִבָּהּ לְכַבְּדוֹ׳ וְהָדַת נִפְתָּרָה: מָלְאָה פִּיהָ שְׂחוֹק׳ בְּיוֹם נְתִינַת חוֹק׳ בַּכֹּל מְפוֹאָרָה: נֶחֱמָדִים יָרְשָׁה׳ לִהְיוֹת לָהּ מוֹרָשָׁה׳ לִצְבִי תִּפְאָרָה: סָלוּל פְּנִינֶיהָ׳ חָרָה בְּעוֹז מָתְנֶיהָ׳ עֵקֶב טוֹב סְתָרָה: עֲרֵבָה שֻׁלְחָנָהּ׳ וּמַלְכָּהּ שָׁם תְּנָה׳ וְלִלְחוּם נִסְתָּרָה: פְּתוּכֵי אֵשׁ וּמַיִם׳ יָרְדוּ מִן הַשָּׁמַיִם׳ לְרַקֵּד בַּחֲבוּרָה: צוּרָהּ תּוֹךְ עִירִין׳ נוֹדַע בַּשְּׁעָרִים׳ כִּי לוֹ הַגְּבוּרָה: קְצִיעוֹת וַאֲהָלוֹת׳ מְבֻסֶּמֶת בְּשִׁיר וּתְהִלּוֹת׳ וְחֶסֶד מְקֻשָּׁרָה: רַבּוֹת עָשׂוּ הֲמוֹנָהּ׳ וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה׳ בְּזֹאת מְאֻשֶּׁרֶת: שׁוֹשַׁנַּת עֲמָקִים׳ קִבְּלָה מִצְוֹת וְחֻקִּים׳ בִּכְתָב מוּהָרָה: תּוֹרָה מִנְיָנָם׳ וּשְׁתַּיִם בְּרֹאשׁ בִּנְיָנָם׳ כְּהֻנָּה מְזֻהָרָה:

לֹא תִשָּׂא׳ טִכּוּס שֵׁם נוֹרָא עֲלִילָה׳ יַחֵד שְׁמוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה׳ זָכוֹר כַּלְכּוּל עוֹנֶג לְכִפְלָה׳ לְיוֹצְרֶךָ תְּשׁוֹרֵר כְּעוֹבְרֵי מְצוּלָה׳ בְּגִילָה בְּרִנָּה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם:

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא: מַלְכוּתְךָ רָאוּ בָנֶיךָ בּוֹקֵעַ יָם לִפְנֵי מֹשֶׁה:

כַּבֵּד מְאֹד אָבִיךָ וְאִמֶּךָ׳ נֶצַח יִרְבּוּ יָמֶיךָ: לֹא תִרְצַח׳ סִדּוּר בְּצַלְמִי וּבְגָלְמֶךָ׳ עֶלְיוֹן צוּרֵךְ הִמְלִיכוּהוּ כְּנֶאֱמָנֵךְ:
זֶה צוּר יִשְׁעֵנוּ פָּצוּ פֶה וְאָמְרוּ:
יְיָ יִמְלוֹךְ לְעוֹלָם וָעֶד: וְנֶאֱמַר כִּי פָדָה יְיָ אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ:

לֹא תִנְאָף׳ פְּעָמוֹת תּוּצוֹת וּמַחֲלִיקוֹת׳ צוֹדוֹת נְפָשׁוֹת בְּשׁוּחוֹת עֲמוּקוֹת: לֹא תִגְנוֹב׳ קְבוּצוֹת זָהָב חֲשׁוּקוֹת׳ רַחוּם יִגְאָלֵךְ מִמְּצוּקוֹת: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מֶלֶךְ צוּר יִשְׂרָאֵל וְגוֹאֲלוֹ:
(נ"א גָּאַל יִשְׂרָאֵל):

הַשְׁכִּיבֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁלוֹם וְהַעֲמִידֵנוּ מַלְכֵּנוּ לְחַיִּים וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ וְתַקְּנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ וְהוֹשִׁיעֵנוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ׳ וְהָגֵן בַּעֲדֵנוּ וְהָסֵר מֵעָלֵינוּ אוֹיֵב דֶּבֶר וְחֶרֶב וְרָעָב וְיָגוֹן וְהָסֵר שָׂטָן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תַּסְתִּירֵנוּ׳ כִּי אֵל שׁוֹמְרֵנוּ וּמַצִּילֵנוּ אָתָּה׳ כִּי אֵל מֶלֶךְ חַנּוּן וְרַחוּם אָתָּה: וּשְׁמוֹר צֵאתֵנוּ וּבוֹאֵנוּ לְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם: וּפְרוֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ:

לֹא תַעֲנֶה׳ שְׁקָרִים לַעֲנוֹת בְּעֵדוּתֶיךָ׳ תִּרְדּוֹף צֶדֶק בְּכָל אוֹרְחוֹתֶיךָ: לֹא תַחְמוֹד׳ יוֹפִי צַחוֹת קִנְיַן עֲמִיתֶךָ׳ בִּנְוֵה מִשְׁכְּנוֹת הַשָּׁלוֹם תִּשְׁכַּב וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל יְרוּשָׁלָיִם:

לשבת ושמרו וכו׳

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ח"ק ׃ ש"ע ׃ ק"ש ׃ עלינו ׃ ק"י

כוונות

(וירד וידבר גדולות ונוראות) שאמר עשרת הדברות כדבור אחד מה שאי אפשר לבשר ודם לעשות כן (אנכי זדון צמאה) העבירות שהאדם עושה בזדון הוא כאדם שצמא ושותה כתאוה ואותם כן הוא עושה העבירה בדעת וברצון (אומה) ישראל (עדויה) מקושטת (מעממים) האבות (מפוט) מצרים (ותרה) נפשית חפצי (גררה) סוניאה (עדיו) אליו (הריץ) לי רוץ שנתן לה התורה שנקראת שלישי ע"ש תורה נביאים וכתובים (שה פזורה) ישראל (ונתיפתה) ונעשית יפה ע"י הגזר שנתן לה (ברמים נוטרה) ישראל נוטרים דברי משה רבינו וכן מצינו שהפרנסים נקראים כרמים דכתיב [illegible] (ב ס"יז) ונתתי לה את כרמיה ומתרגמינן ואמר לה ית פרנסהא (חלאים) תכשיטים (בלאותיה) מדים קרועים (כרה) ישראל (בנקיקים) סלעים (כלה) יפה אותה (בעדים) בקשוטים (ונכונו שדים) [illegible] ליונה [illegible] לישראל [illegible]

פשטיות

(סלול פניניה) עסקה בתורה שיקרה מפנינים (עקב) בעבור (וללחום) לאכול לחמה של תורה (נסתרה) [illegible] על השולחן (פתוכי) ע' מלאכים שמעורבים אש ומים (צורה) צור של ישראל (עירין) מלאכים (כולה) התורה (מוסרה) נתן לה למוסר ומתן (תורה ומניינם) מנין המצות כמנין אותיות תורה תרי"ג (ושתים בראש בניינם) שהוא אנכי ולא יהיה לך שמענו מפי הקב"ה (לא תשא טכוס) תקון (כלכול עונג) מזון שבת (לכפלה) לטיום כפול לחם משנה (כעוברי מצולה) כמו שעברו ישראל כשהיו עוברים במצולת ים (בכך סדור בצלמי) שמסודר ונעשה בצלם אלהים (ובגלמך) שגופו נעשה כגופך (כנאמנך) כמו שדברת (לא תנאף פעמות תוצות) [illegible] וכרתוש ומחליקות בדברים ערבים (לא תחמוד יופי צחות) [illegible]

יוצר ליום שני של שבועות

חזן מתחיל האל בתעצומות וס' ח"ק וברכו ואח"כ מתחילין כאן

יוצר ע"פ א"ב כפול וחתום בו שמעון בר יצחק

אילת אהבים מתנת סיני· אמון שעשועים מורשה מסיני: באור תורה אור קדשת סיני· בהחרד עם סביבות סיני: השמרו עם בלי נגוע בהר· וענן כבד על ההר· קולות וברקים מן ההר· שמעו נצבים בתחתית ההר· יוצר אור בעמו יבהר· קדוש:

גבר חכם עלה לסיני· גאה ברוב כחו שכן בסיני· דת משחקת יום יום לסיני· דעת מחוה האירה הר סיני· הגביל גוי קדוש תחתית סיני· הופיע בכבודו וקדש סיני· ויט שמים וירד לסיני· ועמה שרא נהורא האירה הר סיני· זעף בהרים ובחר בסיני· זוהר אור הזריח זה סיני· חשו גבנונים לקדם לסיני· חמד אלהים לשבתו זה סיני· טהורה יראה השמיע בסיני· טוב במאור טוב נגש לסיני· ירצדו הרים אל מול סיני· יקבלו הלכה למשה מסיני: כלת לבנון הזהיר משה· כתב שלישים למדם משה· לערפל נגש משה· להשמיע לעם וירד משה: מתוך האש אמר אלהים·

מטה לוי

(אילת אהבים מתנת סיני) התורה שנתן הקב"ה בסיני היא חביבה על לומדיה כאילה זו שחביבה על בעלה (אמון שעשועים) התורה שהיתה מגודלת אצלו והיתה לו לשעשוע ולהתענג (מורשה מסיני) נהיתה ירושה לישראל מסיני (באור תורה) בזה האור של תורה (אור קדושת סיני) האיר לכנסת ישראל להיותה מקודשת להקב"ה בסיני· זה היה להם (בהחרד עם סביבות סיני) בהתאסף ישראל בזהירות וזריזות סביבות הר סיני ואז הזהירם משה ואמר להם (השמרו עם בלי נגוע בהר) (וענן כבד) היה (על ההר) שירד הקב"ה בענן (קולות וברקים מן ההר שמעו) ישראל שהיו נצבים בתחתית ההר ולא הוזקו מהם כי (יוצר אור בעמו יבהיר) לכך הגין עליהם (קדוש) משרע"ה שהיה (גבר חכם עלה לסיני) והקב"ה שהוא (גאה ברב כחו שכן) השרה שכינתו (בסיני) והתורה הנקראת (דת) אשר היתה (משחקת לפניו יום יום) אלפים שנה הוריד אותה (לסיני) ואז (דעת מחוה) התורה המגדת דעת ובינה היא (האירה את הר סיני) (הגביל) עשה גבול לישראל גוי קדוש (תחתית סיני הופיע) האיר (בכבודו וקדש סיני) לכבוד כנ"י (ויט שמים וירד לסיני) שהטה שמים העליונים והניעם על גבי ההר (ועמיה שרא נהורא) ובאותו אור שהורה עמו (האירה) האיר את הר סיני (זעף בהרים) הקב"ה הראה עצמו כזועף וכועס על שאר ההרים הגבוהים שמיהרו ובאין מן הים ומאספמיא ומאן בהם (ובחר בסיני) שהוא היותר נמוך כמ"ש אשכון את דכא ושפל רוח (חשו גבנונים) מהרו ההרים הגבוהים (לקדם) להקדים את עצמן (לסיני) שהיו סבורים שעליהם ישכון הקב"ה והוא לא עשה כן רק (חמד אלהים לשבתו זה סיני) (טהורה יראה) התורה שנאמר עליה יראת ה' טהורה (השמיע בסיני· טוב) הקב"ה שנאמר עליו טוב ה' לכל (במאור טוב) באור תורה שנקרא טוב (נגש לסיני) (ירצדו הרים) ההרים רקדו (אל מול סיני) וכוונתם היה שהם יקבלו הלכה למשה מסיני (כלת לבנון הזהיר משה) משה הזהיר על המצות לישראל שנקראו כלת לבנון (כתב שלישים) התורה המשולשת בתורה נביאים כתובים (למדם משה) (לערפל נגש משה) לאופל הענן אשר שם האלהים

בית לוי

(אילת אהבים) קאי לתורה עפ"ה אילת אהבים ויעלת חן (משלי ה יט) (אמון שעשועים) גם זה קאי לתורה עפ"ה ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים (שם ח ל) (אור קדושת סיני) אור זה ל' פועל הוא כמו הבוקר אור (בראשית מד ג) ופ"א נערה נהר (בהחרד) ל' זריזות וזהירות מלשון החרדים אל דברו (ישעיה סו ה) (גבר חכם) קאי למשרע"ה עפ"ה גבר חכם בעוז (משלי כד ה) ועפ"ה עיר גבורים עלה חכם וירד עוז מבטחה (שם כא כב) (גאה ברוב כחו) קאי אל ית' עפ"ה כי גאה גאה (שמות טו א) (שכן) השרה שכינתו (דת) קאי לתורה עפ"ה אש דת למו (דברים לג ב) (משחקת יום יום) עפ"ה ואהיה שעשועים יום יום משחקת וגו' (משלי ח ל) (דעת מחוה) קאי לתורה ע"ש שמגדת דעת ובינה ומחוה הוא לשון הגדה כמ"ש יחוה דעת (תהלים יט ג) (הגביל וכו') כמ"ש והגבלת את העם סביב וגו' (שמות יט יב) (הופיע) ל' אורה וזריחה כמו הופיע מהר פארן (דברים לג ב) ות"י הופיע נגלה ביקר (וקדש סיני) כמ"ש הגבל את ההר וקדשתו (שמות יט כג) (ויט שמים וירד) כ"ש (תהלים יח י) (זעף) ל' קצף וכעס אל' ועל ה' יזעף לבו (משלי יט ג) (חשו) ל' מהירות מלשון חש בז (ישעיה ח א) (גבנונים) כנוי לגבהות מל' גב כאיש שהוא גבהו (טהורה יראה) קאי לתורה עפ"ה יראת ה' טהורה (תהלים יט י) והנה הפייטן הפך הסיבות בשביל להקדים תיבת הט' כי לפ' הוא צריך לא"ב כפול כמבואר בהקדמת הפיוט (טוב) קאי להקב"ה עפ"ה טוב ה' לכל (תהלים קמה ט) (טוב) הב' קאי לתורה עפ"ה כי לקח טוב נתתי לכם (משלי ד ב) ומה שאמר במאור טוב הוא עפ"ה כי נר מצוה ותורה אור (שם ו כג) (ירצדו כו') עפ"ה למה תרצדון הרים גבנונים (תהלים סח יז) ופרש"י בשם מנחם תרצדון תרקדון (כלת לבנון) קאי לישראל עפ"ה אתי מלבנון כלה (שה"ש ד ח) (כתב שלישים) קאי לתנ"ך (לערפל) אופל הענן (מתוך האש אמר אלהים) כמ"ש קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה (דברים ד לג) (מתוק מאור) עפ"ה ומתוקים מדבש

אילת אהבים מתנת סיני דיא תורה וואש מען האט גיגעבין אויף דעם בארג סיני איז זיא גליבט צוא דיא וואש לערנען זיא די תורה וואס גאט איז זיך מיט איר משתעשע האבין זיא דיא ישראל גירשת פון דעם בארג סיני באור מיט דער ליכט פון דר תורה האט ער גימאכט ליכטיג אונ גהייליגט דעם בארג סיני אז דאס פאלק וואס איז גיוועזן ארום דעם בארג סיני האבן גיציטרט השמרו עם אונ מען האט זיי אן גזאגט זיי זאלין זיך היטן אן צו ריהן דעם בארג ווארום עס איז גוועזן אשווערר וואלקין אויף דעם בארג זיי זיינען גשטאנן אונטער דעם בארג האבין זיי גיהערט קולות אונ בליצן יוצר אור דער הייליגר גאט וואס האט בשאפן די ליכט האט ער אויס דער ווילט אין זיין פאלק ישראל גבר חכם דער קלוגער משה איז ארויף גיגאנגן אויף דעם בארג סיני דער שטארקער גאט מיט זיין גרוים כח האט ער גרוט אויף דעם בארג סיני דת דיא תורה וואס גאט האט זיך מיט איר גשפילט צוויי טויזנט יאר איידער די וועלט איז בשאפין גווארין האט ער זיא גגעבין אויף דעם בארג סיני דעת דיא תורה וואס לערנט שכל האט דער לויכטין דעם בארג סיני הגביל ער האט גגרעניצט דאס הייליגע פאלק אונטער דעם בארג סיני מיט זיין כבוד האט ער גמאכט שיינן אונ האט גהייליגט דעם בארג סיני ויט אונ ער האט אראפ גינייגט דעם הימל אונ האט גנידערט אויף דעם בארג סיני אונ דיא ליכט וואס רועט מיט אים האט ער גמאכט לייכטין אויף דעם בארג סיני זעף ער האט גצארינט אויף אלע בערג אונ האט אויס דער ווילט אין הר סיני אונ האט אים גימאכט שיינען מיט אין שיינענדיגע ליכט חשו דיא הויכע בערג האבין זיך גיאיילט אונ גפעדערט פאר דעם בארג סיני מען זאל אויף זייא געבין דיא תורה גאט האט אבר גילוסט צוא זיין דיצונג נאר דעם בארג סיני טהורה דיא ריינע תורה אונ יראה האט ער גמאכט הערן אויף דעם בארג סיני דער גוטער גאט האט גנעהנט מיט איין גוט ליכט אויף דעם בארג סיני ירצדו אלע בערג האבן גשפרונגן אנטקעגן בארג סיני זיי האבן מקבל גוועזן דיא הלכות אויף דעם בארג סיני כלת דיא ישראל וואס גאט רופט זיי כלה האט זיי גוואורנט משה רבינו אונ האט זיי גלערנט תורה נביאים וכתובים לערפל משה רבינו האט

גיגעבען

יוצר ליום שני של שבועות

מָתוֹק הָאוֹר בְּתוֹרַת אֱלֹהִים · נוֹפֶת צוּפִים נָתַן אֱלֹהִים : נֶחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים : שִׂמְחַת גּוֹי קָדוֹשׁ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ · סִדַּרְתָּ לַעֲנָיו סוֹד שַׁעֲשׁוּעֶיךָ · עַל הַר סִינַי נִגְלֵיתָ בְּרִבְבוֹת אֲלָפֶיךָ · עָנִיתָ וְאָמַרְתָּ אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ : פּוֹרַרְתָּ יָם בְּעָזֶּךָ וְעָלָיו דָּרְכָה רַגְלֶךָ · פְּדִיַּת בְּלַהֲבוֹת אֵשׁ אֲשֶׁר חָצַב קוֹלֶךָ · צַהֲרַת אוֹר מְקַבְּלֵי לֹא יִהְיֶה לְךָ · צִוִּיתָ לֹא תִשָּׂא לַשָּׁוְא כְּבוֹד שְׁמִי בְּמִלּוּלֶךָ : קֹדֶשׁ זָכוֹר וְקַיֵּם שָׁמוֹר · קְהִלּוֹת יַעֲקֹב יַעֲנוּ מִזְמוֹר · רוּץ לְמִצְוַת כַּבֵּד וְאוֹר נְתִיבוֹתֶיהָ תִּגְמוֹר : רְאֵה לֹא תִרְצָח צֶלֶם צוּרְךָ וְעַצְמְךָ תִּשְׁמוֹר : שֵׁם רַע לֹא תִנְאָף וְנוֹגֵעַ זִמָּה : שְׁמוֹר לֹא תִגְנוֹב פֶּן תּוּשַׁת לִכְלִמָּה · תָּמִיד לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵדוּת מְזִמָּה · תַּאֲוַת רֵעֲךָ לֹא תַחְמוֹד מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה : הִשָּׁמְרוּ עָם בְּלִי נְגוֹעַ בָּהָר · וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר · קוֹלוֹת וּבְרָקִים מִן הָהָר · שָׁמְעוּ נִצָּבִים בְּתַחְתִּית הָהָר · יוֹצֵר אוֹר בְּעַמּוֹ יִבְחַר קָדוֹשׁ :

בשבת הכל יודוך ובחול המאיר לארץ עד מלא כל הארץ כבודו

(תהלים יט יא) ומגלה ונופת צופים (משלי ו כג) (טעם נעים) ל"ס שם (נחמדים מזהב ומפז) ל"ס (שם) (גוי קדוש) אומר לישראל עכ"ס ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות יט ו) (במעשה ידיך) בתו לוחות עכ"ס ולוחות מעשה אלהים המה (שמות לב טז) (לעניו) אומר למשה עכ"ס והאיש משה עניו מאד (במדבר יב ג) (שעשועיך) אומר לתורה עכ"ס ואהיה שעשועים יום יום (משלי ח ל) (ברבבות אלפיך) עכ"ס רכב אלהים רבותים אלפי שנאן (תהלים סח יח) (ענית) ל' כרמת קול של ומנו כלוים (דברים כז יד) (פוררת) ל' פירורין ושבירה והוא ל"ס תהלים עד יג) (ועליו דרכה רגלך) כמ"ס דורך על במתי ים (איוב ט ח) פ"ס פדית (גלהבות אש) וכו' עכ"ס קול ה' חוצב להבות אש (תהלים כט ז) (צהרת) לשון [illegible] ורשעים [illegible] [illegible] (כרסים) (במלולך) ל' דבור [illegible] (ברלשית כא ז) (נתיבותיה) [illegible] (תגמור) ענין גמר והשלמה (אלא דעות) (ועכך) קכ"ס (וגוגע זמה) מחשבות זנות (פן תושת לכלימה) ענין כבושת כמו כי תושת (ירמיה ג כו)

(מזמה) לשון מחשבה מלשון כאשר זמם לעשות לאחיו :

קרא תורה כדי לבטוח עליה להקב"ה וכדי (להשמיע לעם) לכן (ויודד משה) (מתוק האור) אמר אלהים ' הדברות (מתוק האור בתורת אלהים נופת צופים) מתוקות של אור תורת אלהים אשר היא מתוקה מטיפת צלות הדבש (נתן אלהים) דברי תורה אשר הם (נחמדים מזהב ומפז) רב (וידבר אלהים את כל הדברים האלה) (סדרת לעניו סוד שעשועיך) סדרת סוד התורה למשה רבינו עליו השלום (על הר סיני נגלית ברבבות אלפיך) במרכבותיך שהם רבותים של אלפים מלאכים (פוררת ים בעזך) בכחך פוררת הים ל"ס נוריס לכל שבט ושבט שביל לעצמו (ועליו דרכה רגלך) ועל נובה הים דרכה רגלך על גבהו (פדית למעלה (פדית בלהבות אש אשר חצב קולך) מרדת לנסות אש אשר חצב קולך פדית והסרת אור של מקבלי לא יהיה לך כי לכך סדית אותם כדי לקבל התורה (צוית לא תשא) בווית שלא תשא כבוד שמי במלולך בווית עלינו להזכיר בדבור שלא לישבע בשוא (קדש זכור) קדש את השבת בזכירה על היין שנאמר כי קדש יום ה' תקנה (במכילתא) קדשם זכור ליציאת מצרים (וקיים שמור) וקיים שהרת מגלות דלא ישראל יאמרו בקול רם מזמור שיר תעשה בו מלאכה (קהלת יעקב יענו מזמור) ליום השבת (רוץ למצות כבד) בזריזות תבנך למצות כבד את אביך ואת אמך

(ואור נתיבותיה תגמור) ותגמור לכבדהו בכל הנתיבות שתוכל (לא תרצח) נפש האדם שהוא (צלם צורך) דמות הקב"ה כביכול (ועצמך תשמור) שלא ימיתוך בב"ד נפש תחת נפש (שם רע) הוא לך אם תנאף לכך (לא תנאף) (שמור לא תגנוב פן תושת לכלמה) ופן יתפשו אותך ויעמידוך לבושת וגלגלוה בב"ד (עדות מזמה) עדות שיוכלו להזים אותך ויעשו לך כאשר זממת לעשות לאחיך (תאות רעך לא תחמוד) כל חפצו מאדם ועד בהמה :

פס שמתגר אתום גרלפי כתכוונת שמעון

וְעַתָּה בָּנִים שִׁירוּ לַמֶּלֶךְ בְּתִפְאֶרֶת מְפֹאָר · בְּרִקְמֵי שִׁיר מְעֻטָּף וּמְעֻטָּר וּמְתֹאָר · בְּהוֹד וְהָדָר וְשֶׁבַח מְבוֹאָר · בַּעֲטֶרֶת גֵּאוּת וְכֶתֶר נוֹרָא יִתְפָּאַר :

שִׁמְעוּ לִי מִלּוּלוֹ · עֻזּוֹ נוֹרָא פְּלָאִי גָּדְלוֹ · שֶׁשְּׁמוֹ עָרֵב לוֹ · וְזִכְרוֹ נָעִים לְהַלְּלוֹ · וְהֵיכָלוֹ נֶחְמָד לוֹ · וּכְבוֹדוֹ נֶהְדָּר לוֹ · וְהוֹדוֹ נָאֶה לוֹ · וּמְשָׁרְתָיו מַנְעִימִים לוֹ :

גינעהנט צום געביל אונ האט גינידרט צוא מאכין הערין דאס פאלק תיד דיא תורה וואס זיא איז איין זיסע ליכט האט זיא גאט גיזאגט פון פייער טפת גאט האט געגעבין אונ גרעט דיא תורה וואס זיא איז זיסר פון האניק אונ גלוסטיגר פון גין גאלד שמחת מיט דיא לוחות וואס דוא האסט גימאכט מיט דיינע הענט האסטו גימאכט פריילך דאס היילינע פאלק צוא משה רבינו האסטו מסדר גיוועז דעם סוד פון דיין תורה על הר סיני אונ האסט דיך אנפלעקט אויף דעם בארג סיני מיט דיינע צעהן מאל צעהן טויזנט מלאכים אונ האסט גזאגט (אנכי ה׳ אלהיך) מיט דיין שטארקייט האסטו צו ברעקילט דעם ים אונ האסט אויף אים גיטראטין מיט דיינע פיס פרית דו האסט די ישראל אויס גלייזט פון מצרים מיט פלאם פייער וואס דוא האסט גרעט מיט דיין קול מירת דוא האסט גמאכט שיינען אליכט אויף דיא ישראל וואס האבין מקבל געווען דעם דבור (לא יהיה) אונ האסט געבאטן דו זאלסט ניט שווערין אום זונסט אין דיין נאמן דיין בי דעם כבוד פון מיין נאמן קדש דו זאלסט היילגין אונ מקיים זיין שבת וואס בוי אים שמייט זכור ושמור אונ די איין זאמלונג פון יעקב זאלין זאגין מזמור שיר ליום השבת ריץ לוף צוא דער מצוה פון כבוד אב ואם וועסטו טאר זיין די ליכט פון אירע וועגן זעה דוא זאלסט ניט הארגענען איין מענטש וואס ער איז בשאפין מיט דעם פורם פון גאט אונ זאלסט דיך היטין שם רע דו זאלסט ניט מנאף זיין כדי דוא זאלסט ניט האבין קיין שם רע היט דיך פון גניבה כדי דוא זאלסט ניט פאר שעמט ווערין תמיד דוא זאלסט קיין מאל אויף דיין חבר ניט זאגין קיין פאלש עדות תאות רעך דו זאלסט ניט גלוסטין דאס גילוסטונג פון דיין חבר ניט קיין מענטש אונ ניט קיין שום בהמה :

וְאַשְׁרֵי עֲבָדָיו הַמַּשְׁמִיעִים בְּקוֹל שִׁבְחוֹ · כִּי עֲרֵבִים לְפָנָיו וּמְקֻבָּלִים נִכְחוֹ · שַׁמְעִיאֵל הַשַּׂר מַשְׁמִיעָם בְּכֹחוֹ · לְשַׁתֵּק הָמוֹן מַעְלָה בְּרוֹן בְּנֵי אָזְרָחוֹ :

דְּרָכַי וְחוּבַי תֵּת קְדֻשָּׁה לַמְקָרֶה אֲוֵרִים · הַמְשֻׂגָּב וּמֻכְתָּר בְּכִתְרֵי כְתָרִים : פְּאֵר מְלָכִים תְּהִלָּה לִבְרוּרִים · מִפַּחְדּוֹ יָחִילוּ אֵיתָנִים וְצוּרִים :

חזן

יִשְׁמְרוּ נִכְסָפִים בַּחֲצֵרוֹת מְעַט מִקְדָּשׁוֹ · בְּפַחַד וְיִרְאָה לְהַעֲרִיצוֹ וּלְהַקְדִּישׁוֹ : קהל וחזן אַחַר שְׁתֵּי תֵבוֹת מַזְכִּירִים שֵׁם קָדְשׁוֹ · לְהוֹדִיעַ לַכֹּל כִּי הֵם זֶרַע קְדוֹשׁוֹ :

והחיות · לאל ברוך · אהבה רבה · ק״ש · אמת ויציב · על הראשונים עד אין אלהים זולתך

…כסימן… שמעון בר יצחק חזק ואמץ

אָנֹכִי שְׁמַעְתֶּם וְנִתְאַמְּתוּ · קַבְּלוּ מַלְכוּתִי וְלֹא תֶאְשָׁמוּ · שִׁמְעוּ מוּסָר וַחֲכָמוּ : לֹא יִהְיֶה מְקֻוֵּיכֶם זָר וְתֵרְעוּ · וּמֵעֲבוֹדָתִי כָּל תִּגְרְעוּ · וְאַל תִּפְרָעוּ : לֹא תִשָּׂא · עוֹנֶשׁ לַחֲלָלַי · וְתִנָּצֵל מִמַּכְאוֹב וּמֵחֳלִי · אַשְׁרֵי אָדָם שׁוֹמֵעַ לִי : זָכוֹר וְשָׁמוֹר אֶת יוֹם · וְתִמְצָא כוֹפֶר וּפִדְיוֹם · לִשְׁקוֹד עַל דַּלְתוֹתַי יוֹם יוֹם : כַּבֵּד נָא הוֹרֶיךָ בְּמִבְטָחִי · וְתַאֲרִיךְ יָמִים וְתִהְיֶה חַי · לִשְׁמוֹר מְזוּזוֹת פְּתָחַי : לֹא תִרְצָח · בְּנֶפֶשׁ מְחַיִּים · וִיהִי חֶלְקְךָ בַּחַיִּים · כִּי מוֹצְאִי מָצָא חַיִּים : לֹא תִנְאָף · רֶשֶׁף כִּיּוֹנַי · מַרְחִיקָהּ יִשְׂבַּע עֲדָנַי · וְיָפֵק רָצוֹן מֵיְיָ : לֹא תִגְנֹב · יְגִיעַ אִישׁ לְאִישׁוֹ · כִּי עֲמָלוֹ לָרִיק יְחִישׁוֹ · וְחוֹטְאִי חוֹמֵס נַפְשׁוֹ : לֹא תַעֲנֶה · צֶדֶק לְעַוֵּת · מְלַשְׁנִי יִירַשׁ צַלְמָוֶת · כָּל מְשַׂנְאַי אָהֲבוּ מָוֶת : לֹא תַחְמוֹד · חֲפָצִים הִרְבֵּיתָהּ · תְּעוּדָה קֶשֶׁר אַהֲבָתָהּ · חָכְמוֹת בָּנְתָה בֵיתָהּ · וְכָל קִנְיָנְךָ שַׂבְעָהּ · יָקָר מְאֹד טִבְעָהּ · חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה : חזן חֲזַק וֶאֱמַץ בִּגְזֵרָה · בְּיִרְאַת צוּרְךָ לְהִתְאַזֵּרָה · וְהוּא יִהְיֶה לְךָ לְעֶזְרָה :

עֶזְרַת אֲבוֹתֵינוּ אַתָּה הוּא מֵעוֹלָם מָגֵן וּמוֹשִׁיעַ לִבְנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם בְּכָל דּוֹר וָדוֹר : בְּרוּם עוֹלָם מוֹשָׁבֶךָ וּמִשְׁפָּטֶיךָ וְצִדְקָתְךָ עַד אַפְסֵי אָרֶץ : אַשְׁרֵי אִישׁ שֶׁיִּשְׁמַע לְמִצְוֹתֶיךָ וְתוֹרָתְךָ וּדְבָרְךָ יָשִׂים עַל לִבּוֹ : אֱמֶת אַתָּה הוּא אָדוֹן לְעַמֶּךָ וּמֶלֶךְ גִּבּוֹר לָרִיב רִיבָם : אֱמֶת אַתָּה הוּא רִאשׁוֹן וְאַתָּה הוּא אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדֶיךָ אֵין לָנוּ מֶלֶךְ גּוֹאֵל וּמוֹשִׁיעַ · מִמִּצְרַיִם גְּאַלְתָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וּמִבֵּית עֲבָדִים פְּדִיתָנוּ : כָּל בְּכוֹרֵיהֶם הָרַגְתָּ וּבְכוֹרְךָ גָּאָלְתָּ וְיַם סוּף בָּקַעְתָּ וְזֵדִים טִבַּעְתָּ וִידִידִים הֶעֱבַרְתָּ וַיְכַסּוּ מַיִם צָרֵיהֶם אֶחָד מֵהֶם לֹא נוֹתָר : עַל זֹאת שִׁבְּחוּ אֲהוּבִים וְרוֹמְמוּ אֵל וְנָתְנוּ יְדִידִים זְמִרוֹת שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת בְּרָכוֹת וְהוֹדָאוֹת לַמֶּלֶךְ אֵל חַי וְקַיָּם : רָם וְנִשָּׂא גָּדוֹל וְנוֹרָא מַשְׁפִּיל גֵּאִים וּמַגְבִּיהַּ שְׁפָלִים מוֹצִיא אֲסִירִים וּפוֹדֶה עֲנָוִים וְעוֹזֵר דַּלִּים וְעוֹנֶה לְעַמּוֹ בְּעֵת שַׁוְּעָם אֵלָיו : תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן בָּרוּךְ הוּא וּמְבֹרָךְ · מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ עָנוּ שִׁירָה בְּשִׂמְחָה רַבָּה וְאָמְרוּ כֻלָּם :

מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְהוָה מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא :

שִׁירָה חֲדָשָׁה שִׁבְּחוּ גְאוּלִים לְשִׁמְךָ עַל שְׂפַת הַיָּם יַחַד כֻּלָּם הוֹדוּ וְהִמְלִיכוּ וְאָמְרוּ : יְהוָה יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד :

צוּר יִשְׂרָאֵל קוּמָה בְּעֶזְרַת יִשְׂרָאֵל וּפְדֵה כִנְאֻמֶךָ יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל · גֹּאֲלֵנוּ יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה גָּאַל יִשְׂרָאֵל : שמונה עשרה בלחש

תפלה לשליח צבור בקול

אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ :

בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וֵאלֹהֵי יַעֲקֹב הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא אֵל עֶלְיוֹן גּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים וְקוֹנֵה הַכֹּל וְזוֹכֵר חַסְדֵי אָבוֹת וּמֵבִיא גוֹאֵל לִבְנֵי בְנֵיהֶם לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַהֲבָה : מֶלֶךְ עוֹזֵר וּמוֹשִׁיעַ וּמָגֵן :

מִסּוֹד חֲכָמִים וּנְבוֹנִים · וּמִלֶּמֶד דַּעַת מְבִינִים · אֶפְתְּחָה פִּי בְּשִׁיר וּרְנָנִים · לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל פְּנֵי שׁוֹכֵן מְעוֹנִים :

יוצר ליום שני של שבועות

אֹרַח חַיִּים מוּסַר תּוֹכַחַת · בְּתִתְּךָ לְנוֹשָׁעִים בְּשׁוּבָה
וָנַחַת · גָּעֲשׁוּ עַמּוּדֵי רוּם וָתַחַת · דְּבֵקֶיךָ בְּבוֹאָם
מַתָּנוֹת לָקַחַת · הִסַּעְתָּ עַם כַּצֹּאן לַנְחוֹת · וְנִהַגְתָּם כְּעֵדֶר
בְּשׂוֹבַע שְׂמָחוֹת · זִכִּיתָם לַתּוֹרָה בְּאַהַב לְהֵאָחוֹת · חֹדֶשׁ
שְׁלִישִׁי בְּצֵאתָם לִרְוָחוֹת : טֶרֶם נִגְלֵיתָ בְּשֵׂעִיר וּפָארָן ·
יִדַּעְתָּם חֻקֶּיךָ עָנְשָׁן וּשְׂכָרָן · כִּרְאוֹתְךָ כִּי מֵאֲנוּ לְשָׁמְרָן ·
לֹא חֲשַׁבְתָּם וְרָאִיתָ לְהַתִּירָן : מִמִּדְבָּר נְתָנָהּ מְקוֹם הֶפְקֵר ·
נֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ לְעֵין כָּל סוֹקֵר · סוֹרְרִים שָׁכְנוּ צְחִיחָה
לְהִתְעַקֵּר · עֵת יָבוֹאוּ בְּמִשְׁפָּט לְהִתְחַקֵּר : פִּיךָ לֹא דִבֵּר
בְּמִסְתָּרִים · צֶדֶק דּוֹבֵר מַגִּיד מֵישָׁרִים · קוֹלוֹת וְלַפִּידִים
וּבְרָקִים בּוֹעֲרִים · רָאוּ וְתָמְהוּ מְלָכִים וְשָׂרִים : שְׁלִישִׁים
כָּתַבְתָּ לְעַם מְשֻׁלָּשִׁי · שָׁלַחְתָּ שָׁלִישׁ מִשֵּׁבֶט שְׁלִישִׁי :
חזן תְּמִימָה וּבָרָה מְשִׁיבַת נַפְשִׁי · תָּמַכְתָּ לְהַנְחִילִי
בְּיֶרַח שְׁלִישִׁי :

מֵישָׁרִים כָּל מַעְגְּלֵי טוּבוֹ · הִשְׁמִיעַ מִפִּיו לְעַם קְרוֹבוֹ :
חזן לַהֲבוֹת אֵשׁ בְּקוֹל בְּחָצְבוֹ · מָגֵן הוּא לְכָל
הַחוֹסִים בּוֹ : בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מָגֵן אַבְרָהָם :

(אורח חיים) התורה שהיא אורח ומסלה לחיים הנצחיים · וגם היא (מוסר תוכחת) להוכיח גם את ישראל (בתתך) אותה (לנושעים) לישראל הנושעים ממצרים ונתת אותה להם (בשובה ונחת) (געשו עמודי רום ותחת) נתגעשו ונרעדו עמודי שמים וארץ (דבקיך בבואם מתנות לקחת) כאשר באו ישראל הדבקים בך לקחת התורה שנקראת מתנה (הסעת עם כצאן לנחות) הסעת את ישראל במדבר כרועה שמנהיג צאנו (ונהגתם כעדר בשובע שמחות) כמו שהרועה מנהיג העדר במקום מרעה כן נהגתם במדבר במרעה טוב ורבוי שמחה ולא חסרו דבר (זכיתם) זכית לישראל (לתורה באהב להאחות) להתחבר עמה באהבה ובאחוה (חודש שלישי בצאתם לרוחות) והיתה זאת בחודש השלישי לצאת ב"י ממצרים לרוחה (טרם) קודם נתינת התורה (נגלית בשעיר ופארן) נגלית לעשו וישמעאל (ידעתם חקיך) והודעת להם חוקי התורה (ענשן ושכרן כראותך כי מאנו לשמרן) וכאשר ראית שלא רצו לקבל התורה והמצות (לא חשבתם) לא עשית מהן חשיבות (וראית להתירן) וראית שראוין להתירן שירשו ישראל את ארצם ארץ כנען (ממדבר נתנה) התורה · לפי שהוא מקום הפקר לעין כל זורע ומבקש · ונתנה (נגד השמש) בגלוי (לעין כל סוקר) ורואה · כדי שיבוא כל מי שירצה ויקבלנה כי במקום הפקר יש רשות לכל אדם · וכל זאת עשה למען האומות ע"נ אשר היו (סוררים) ממנה (שכנו צחיחה) בטוחים כגבוה הסלע ומרדו בהקב"ה ומאנו לקבל התורה (להתעקר) כדי שיתעקרו (עת יבואו במשפט להתחקר) ויפקדו על מעשיהם הרעים · ולא יהיה להם פתחון פה ולומר אלו היינו יודעים גם אנו היינו מקבלים אותה ולכך (פיך לא דבר במסתרים) כי אם בגלוי ובמקום הפקר (צדק דובר) הקב"ה פתח לישראל בדבר צדק להודיעם מתן שכרם שקודם מ"ת נאמר להם ועתה אם שמוע תשמעו וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים וגו' · ואח"כ (מגיד מישרים) הגיד להם מישרים חוקים ותורות (רש"י) שהם מישרים את האדם לדרך הטוב והישר (קולות כו' ראו ותמהו כו') מלכי הארץ ושריה ראו את הקולות ותמהו כמ"ש וכל העם רואים את הקולות (שמות כ טו) וכתיב המה ראו כן תמהו (תהלים מח ו) (שלישים) תורה משולשת תורה נביאים וכתובים (כתבת לעם משולשי) כתבת לישראל המשולשים כהנים לוים וישראלים (שלחת שליש) עשית שליח ביניך וביניהם למרע"ה שהיה שלישי מבטן אמו אהרן מרים משה ובא (משבט שלישי) משבט לוי שהוא שלישי לשבטים התורה שהיא (תמימה וברה משיבת נפשי) (תמכת) אותי (להנחילי בירח שלישי) בחודש סיון שהוא שלישי לחדשים ושלישי ליציאת מצרים: (מישרים כל מעגלי טובו) התורה מישרת את האדם ללכת בדרך הטובה ובמעגלי צדק (השמיע מפיו לעם קרובו להבות אש בקול בחצבו) בעת מתן תורה שחצב בקולו להבות אש שבו היה מבהיל לאומות העולם עובדי כוכבים (מגן הוא לכל החוסים בו) ועל ישראל החוסים בו היה מגין עליהם:

(אורח חיים) כימי לפורס יש שכתוב ודרך חיים תוכחות מוסר (משלי ו כג) (לנושעים) אומר לישראל עמ"ש ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים (שמות יד ל) (בשובה ונחת) כמ"ש ויחן שם ישראל נגד ההר (שם יט ב) (געשו כו') כמ"ש ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו וגו' (שופטים ה ד) (רום) שמים (ותחת) ארץ (דבקיך) אומר לישראל עמ"ש ואתם הדבקים (מתנות לקחת) כמ"ש עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם (תהלים סח יט) (הסעת עם כצאן לנחות ונהגתם כו') כמ"ש ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר וינחם לבטח (שם עח נב-נג) (באהב) כמו באהבה (להאחות) לשון אחוה והוא עמ"ש אמור לחכמה אחותי את והוא פעל נגזר מן את ואחות ונמצא לרוב בדברי רז"ל או הוא לשון חבור ודבוק (טרם) ל' תחלה וקודם ואינו בלשון מקרא ע' ברש"י (בראשית ב ה) (מאנו) לשון מיאון בתלמוד (לא חשבתם) עמ"ש כל הגוים כאין נגדו (ישעיה מ יז) (להתירן) כמ"ש ראה ויתר גוים (חבקוק ג ו) (סוקר) ל' ראיה והבטה מל' ומשקרות עינים (ישעיה ג טז) ופרש"י ל' הבטה ובל' תלמוד נסקרין בסקירה אחת (סוררים שכנו צחיחה) ל"ה (תהלים סח ז) וסוררים ל' סר מדרך הישר וצחיחה בלמת הוא ל' צמאון ויובש לך המסרב עצה. לו שם שהאל לבטחונו כגבוה הסלע על שם הכתוב על צחיח סלע (יחזקאל כד ח) (לא דבר במסתרים) כמו שכתוב לא בסתר דברתי עם אבותיכם (ישעיה מה יט) (צדק דובר מגיד מישרים) ל"ש (ישעיה מה יט) ע"ש פרש"י (קולות כו') כמ"ש ויהי קולות וברקים (שמות יט) וכתיב וההר בוער באש (דברים ה) (שלישים) אומר לתנ"ך עמ"ש הלא כתבתי לך שלשים (משלי כב כ) (לעם משולשי) אומר לישראל (שליש) אומר למרע"ה כמ"ש אנכי עומד בין ה' וביניכם (דברים ה ה) (תמימה וברה משיבת נפשי) אומר לתורה עמ"ש תורת ה' תמימה משיבת נפש מצות ה' ברה (תהלים יט) :

אורח חיים מוסר תוכחת אז דו האסט געגעבן דיא תורה וואס זיא איז
אַנוֶועג פון לעבין אונ פון איר נעמט זיך ארויס איין מוסר צוא
דיא ישראל וואס זייא ווערין גיהאָלפין מיט נחת האבין גישטורימט
די זיילין פון דעם הימל אונ ערד די ישראל וואס זיינן צו דיר בהעפט
אז זייא זיינען גיקומן נעמען דיא תורה פאר איין מתנה האסטו גימאכט
ציהען דאס פאלק ישראל אונ האסט זייא גפירט וויא שאף אונ האסט
זיי גפירט וויא איין סטאדע אונ האסט זייא זאט גימאכט מיט פרייד
דוא האסט זייא מזכה גוועזן מיט ליבשאפט צוא בהעפטין זיך אין דער
תורה דעם דריטין חודש נאך דעם אז זייא זיינען ארויס גיגאנגען פון
מצרים צו הרוחה ממדבר דיא תורה איז גיגעבין גוואָרין פון דער מדבר
אין אזא איין ארט וואס הפקר איז גוועזן אקעגין דער זון פר אלע
זאלין זעהן פיר מיט דיין מויל האסטו זיט גרעט אין בהעלמעניש
גרעכטיקייט אונ רעכט פארטיגעריד האסטו גרעט קולות אונ

פלאקערין אונ בליצין האבין גיברענט אז גרויסע אונ פאר נעהמע
האבין דאס גזעהען האבין זייא זיך פר וואונדערט שלישים דו האסט
גישריבין תורה נביאים כתובים צום פאלק וואס איז גיטיילט אויף
דרייא חלקים כהנים אונ לוים אונ ישראלים דורך משה וואס איז גוועזן
דער דריטער נאך אהרן ומרים אונ פון דעם דריטין שבט ראובן
שמעון לוי תמימה די תורה וואס זיא איז גאנץ אונ לויטר אונ טוט
דער קוויקן זיין לייב האסטו זיך גמאכט אונטער לערנען אונ ארבין
אין דריטין חודש דאס איז סיון מישרים אלע זיינע גוטע וועגין וואס זיינען
רעכט פארטיג האט ער גמאכט הערין צו זיין פאלק וואס זיינען צוא
אים נאהנט להבות דר פלאם פייער וואס איז ארויס גיגאנגן מיט אקול
בשעת אז ער האט גיהאקט די שטיינער אויף די לוחות איז דאס מגן
צו די וואס האבין אין אים איין בטחון :

תמכו

אַתָּה גִּבּוֹר לְעוֹלָם אֲדֹנָי מְחַיֵּה מֵתִים אַתָּה רַב לְהוֹשִׁיעַ: מְכַלְכֵּל חַיִּים בְּחֶסֶד מְחַיֵּה מֵתִים בְּרַחֲמִים רַבִּים סוֹמֵךְ נוֹפְלִים וְרוֹפֵא חוֹלִים וּמַתִּיר אֲסוּרִים וּמְקַיֵּם אֱמוּנָתוֹ לִישֵׁנֵי עָפָר מִי כָמוֹךָ בַּעַל גְּבוּרוֹת וּמִי דּוֹמֶה לָּךְ מֶלֶךְ מֵמִית וּמְחַיֶּה וּמַצְמִיחַ יְשׁוּעָה: וְנֶאֱמָן אַתָּה לְהַחֲיוֹת מֵתִים:

פזמון מיוסד [illegible] א"ב ... חתום ...

תָּמְכוּ כָבוֹד נוֹחֲלֵי תְּעוּדָה· שֻׁתְּפוּ בְּמַתַּן יְקָרָה וַחֲמוּדָה· רְצוּיָה חֲשׁוּקָה מִכָּל כְּלֵי חֶמְדָּה· קְרוּאָה בַּת מֶלֶךְ כְּבוּדָה: צִיר נֶאֱמָן קָרָאתָ לַעֲלוֹת· פְּנִינֶיךָ בֵּאַרְתּוֹ חֲמוּרוֹת וְקַלּוֹת· עֳנָשִׁין וְאַזְהָרוֹת פְּרָטוֹת וּכְלָלוֹת· שְׂכַר הַמִּצְוֹת וְשִׁלּוּם גְּמוּלוֹת: נַמְתָּ לוֹ כֹּה תֹאמַר· מִלִּפְחוֹת וּמִלְּהוֹסִיף מַאֲמָר· לְנָשִׁים בִּלְשׁוֹן רַכָּה לוֹמַר· כּוֹבֶד הַדִּקְדּוּק לַאֲנָשִׁים לִגְמַר: יָרַד מִן הָהָר וְהִשְׁמִיעָם· טַעֲמֵי מֶתֶק וְאִמְרֵי נוֹעַם· חֻבְּרוּ וְהֻשְׁווּ כְּאֶחָד בְּמַדָּעָם· זֹרְזוּ לְהַקְדִּים מַעַשׂ לְמִשְׁמָעָם: וּבַשְּׁלִישִׁי לְיוֹם הִתְקַדְּשָׁם בּוֹ· הִקְדִּים עַל יָדָם מֶלֶךְ בִּמְסִבּוֹ· דֶּרֶךְ תַּלְמִיד לְהַמְתִּין לְרַבּוֹ· גְּדֻלָּתוֹ הִפְלִיא לְזֶרַע אוֹהֲבוֹ: בְּנָסְעָם מִיַּם סוּף אֲגוּדִים· בְּרִיב וּמַצָּה נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים:

חזן אֲזַי בְּעֵת נָסְעוּ מֵרְפִידִים אֶל סִינַי בָּאוּ כְּאֶחָד אֲחוּדִים:

קהל הַלְלוּיָהּ כִּי הוּא הָיָה וְיִהְיֶה· בְּגֶשֶׁם נְדָבוֹת אוֹתָנוּ יְחַיֶּה:

חזן לְפָנָיו יְקִימֵנוּ וְנִחְיֶה· וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה:

בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ מְחַיֵּה הַמֵּתִים:

מטה לוי

(תמכו כבוד נוחלי תעודה) ישראל שנחלו התורה שנקראת תעודה נתמכו בכבוד (שתפו) כל ישראל נעשו שותפין (במתן יקרה וחמודה) שנתרצו כולם בלב אחד לקבל התורה ונאמרו נעשה ונשמע קול אחד (קרואה בת מלך כבודה) כי בתלמידי חכמים שעסקים בה בפנים בבתי מדרשות כמו בת מלך היושבת פנימה (ציר נאמן קראת לעלות) קראת למשרע"ה לעלות (פניניך בארתו) בארת לו את התורה (חמורות וקלות) הלכות החמורות והקלות בידיעתן (עונשין ואזהרות פרטות וכללות) עונשין ואזהרות של המצוה בכלל ופרט (שכר המצות) בכאן שלמה (ושלום גמולות) לעתיד (מעג"ד) (נמת לו) אמרת לו (כה תאמר לבית יעקב (מלפחות ומלהוסיף מאמר) שלא להוסיף על המצות ולא תגרעו ממנו (לנשים בלשון רכה לומר) לנשים בלשון רכה (כובד הדקדוק לאנשים לגמר) ולאנשים תדבר קשה ללמדם דקדוקי המצות שהם כבדים לקיימם לרצונו (ירד מן ההר והשמיעם טעמי מתק) טעמים מתוקים (ואמרי נועם) (חברו והשוו כאחד במדעם) הושוו בדעתם כלים אחד (זורזו כו') לגמתם (ובשלישי כו' הקדים על ידם) וביום השלישי להתקדם הקדים הקב"ה שכינת כבודו על הר סיני כקתן ביום חתונתו אשר בא במר (מלך במסבו) ואף כי דרך תלמיד להמתין לרבו (גדולתו הפליא) זאת הפליא הקב"ה לעשות (לזרע) אברהם (אוהבו) להראות להם גדולתו וענותנו להמתין לישראל (בנסעם מים סוף אגודים) לאשר נסעו מים סוף ועדיין לא היו חונים בדגלים רק היו בתערובת אנשים כולם יחד בערבוביא ומיד (בריב ומצה) היו (נוסעים ועומדים) כאשר במדבר סין וילונו וגו' (שמות טז ב) וברפידים נאמר וירב העם וגו' (שם יז ב) והיו מריבים שם משה שיכן שנסעו ועמדו· אך (אזי בעת נסעו מרפידים אל הר סיני) הושוו כולם בדעת אחת ואז (באו כאחד אחודים) לסיים: (היה ויהיה) ראשון ואחרון (בגשם נדבות) בטל של תחה"מ שמחיה את ישראל במ"ת כשנתעלפו· כן גם עתה (אותנו יחיה) (לפניו יקימנו ונחיה) לנצח· (וצדיק) ישראל הנקראים צדיקים· (באמונתו יחיה) ע"י שמאמינים בהקב"ה שיחיה המתים לעתיד· ומגם מכרים כבודו בע"ה בזכות זה יחיו לעתיד לנצח:

בית לוי

(תמכו כבוד) ל' אמת אך תתמוך כבוד (משלי יא טז) ועפ"ה עושר וכבוד אתי (שם ח יח) וכתיב כבוד חכמים ינחלו (שם ג לה) (תעודה) תואר לתורה עפ"ה לתורה ולתעודה (שתפו) ל' שותפות (יקרה) עפ"ה יקרה היא מפנינים (שם ג טו) (חמודה) עפ"ה הנחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט) (מכל כלי חמדה) כמ"ש וכל חפציך לא ישוו בה (משלי ג טו) ופירש"י כל המדתך לא יהיו שוין כנגדה (בת מלך כבודה) עפ"ה כל כבודה בת מלך פנימה (תהלים מה יד) (ציר נאמן) תואר למשרע"ה עפ"ה ציר נאמן לשולחיו (משלי כה יג) ועפ"ה בכל ביתי נאמן הוא (במדבר יב ז) (פניניך) תואר לתורה עפ"ה יקרה היא מפנינים (משלי ג טו) (בארתו) פרשת לו (נמת) לשון אמירה בתלמוד כמו ונומיתי לו (מלפחות ומלהוסיף מאמר) כמ"ש כה תאמר לבית יעקב וגו' (שמות יט יג) ופירש"י אלה הדברים אשר תדבר וגו' לא פחות ולא יותר (טעמי מתק ואמרי נועם) עפ"ה צוף דבש אמרי נועם (משלי טז כד) (חברו והשוו כאחד) כמ"ש ויען כל העם קול אחד ויאמרו וגו' (שמות כד ג) (ובשלישי ליום התקדשם בו') עפ"ה והיו נכונים ליום השלישי (שם יט יא) וכתיב וקדשתם היום ומחר (שם פ' י) (הקדים על ידם) כמ"ש ויהי ביום השלישי וגו' ויחרד כל העם אשר במחנה שהיו עדיין במחנה ואח"כ ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה עוד כתיב והר סיני עשן כלו מפני אשר ירד עליו ה' (שמות יט יח) ירד משמע בכבי (אגודים) כאגודים בערבובי' או לשון נאגדים ונסבכים (בריב ומצה) שניהם לשון ריב (אחודים) לשון אחדות ועפ"ה ויחן שם ישראל (שם יט ב) ויחן לשון יחיד כאיש אחד בלב אחד: (בגשם נדבות) כמ"ש גשם נדבות תניף אלהים (תהלים סח י) ופי' כד שמעו ישראל יה קל גבורתך פרחה נשמתהון מן יד אחתתא עליהון טליון עלין דתחייתא ומעכין לרשעא (וצדיק באמונתו יחיה) ל"ה (חבקוק ב ד)

תמכו כבוד נוחלי תעודה דיא ישראל וואס האבין גירשט דיא תורה זיינען אונטער גילעהינט געוועזן מיט כבוד אז זייא האבין מקבל געוועזן דיא טייערע אונ גילוסטיגע תורה זיינען זייא געוועזן מיט גרוים ליבשאפט איינער מיט דעם אנדערין אונ זיא איז ליבער אונ גילוסטיגער פון אלע גילוסטיגע כלים אונ דיא ווערט אן גירופין בת מלך ציר נאמן אונ האסט גירופין דעם שליח משה רבינו ער זאל ארויף גיין אויף דעם הימל אונ האסט אים מפורש געוועזן דיא גרינגע אונ הארבע מצות וואס זיינען טייערער פון גין גאלד אונ עונשין אונ אזהרות אונ קללות אונ פרטות אונ דעם שכר פון מצות צוא אויסליכן נאך זיינע מעשים נאך אונ האסט צו אים גיזאגט אזוא זאלסטו זאגין נים מוסיף זיין אונ נים מינערן פון מיינע רייד צוא דיא ווייבער מיט ווייכע רייד צוא רידין אונ צוא דיא מאנען זאל מען דעכט מדקדק זיין אונ צוא לערנען ירד מן הר פון דעם בארג האט ער אראפ גינידערט אונ האט זייא גימאכט העריין דיא זיסע טעמים פון דער תורה זייא האבין זיך אלע אין איינעם פאר גלייכט אונ באהעפט מיט זייער שכל זייא האבין זיך גיפעדערט אונ האבין גיזאגט מיר וועלין טאן חאטשע זייא האבין נאך נים גיהערט ובשלישי אונ נאך דעם דריטין טאג אז זייא האבין זיך מקדש געוועזן איז גאט ברוך הוא פריער פון זייא גיקומען צום בארג אזו ווייא איין מלך צו דער חופה דער סדר איז דאך איין תלמיד דארף ווארטין אויף זיין רבי אבער גאט האט גימאכט וואונדערין זיין גרוים ליבשאפט צוא דיא קינדער פון דיא אבות אונ איז פריער גיקומען בנסעם אז זייא האבין גיצויגן פון דעם ים סוף האבין זייא אלין גיצויגין אונ גישטאנען מיט קריג אונ צאנק אונ אז זייא האבין גיצויגין פון רפידים אונ זיינען גיקומען צוא דער מדבר סיני זיינען זייא גיוועזן אלע אין איינעם מיט גרוס פריינטשאפט הללויה לויבט גאט וואס ער איז געוועזן אונ וועט זיין אונ וועט לעבדיג מאכין דיא מתים מיט

פ

סימן פסוקין לגדיש שבכם א"ת וחתם סתחכי שמו פרודע בכל כים שמעון בר יצחק

שְׁלֵמִים בְּתֻנּוֹתָם נֶגֶד הַהֲדָרָה · שָׁוִים וּנְכוֹנִים בְּרוּחַ נִשְׁבָּרָה · שְׁמַעְתֶּם חֻקֶּיךָ עֲרוּכָה וּשְׁמוּרָה · שִׁמְעָה עַמִּי וַאֲדַבֵּרָה : מִצְוֹת וְחֻקִּים דָּת וָדִין · מִשָּׁם לָמְדוּ מַאֲמְצֵי הַדִּין · מִדֶּשֶׁן בֵּיתְךָ זָכוּ לְהַעֲדִין · מִשָּׁמַיִם הִשְׁמַעְתָּ דִּין : עַד לֹא נִגְלָה לִמְצוּקֵי אֶרֶץ · עָבַר וְזָרַח וְהוֹפִיעַ בָּאָרֶץ · עַמִּים מִשָּׁם נִפְרְצוּ פֶּרֶץ · עָמַד וַיְמֹדֶד אָרֶץ : וּמֵרִבְבוֹת קֹדֶשׁ אָתָה בְּמִצְעָד · וְלָעָם קְרוֹבוֹ מִסִּינַי נוֹעָד · וְעַמּוּדֵי תֵבֵל נַעֲשׂוּ לְהִרָעֵד · וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי עַד : נִקְבְּצוּ לְאֻמִּים רֶגֶשׁ בְּשָׁמְעָם · נֶאֶסְפוּ לַקּוֹסֵם לִשְׁאֹל מַה טַּעַם · נְאֻם הֱשִׁיבָם עַל מָה הָרָעַם · נוֹתֵן עֹז וְתַעֲצֻמוֹת לָעָם : כְּנָתָהּ מֵרָחוֹק לְנוֹחֲלֵי תְעוּדָה · בִּשְׁלָם יָסַדְתָּ עַל אֶרֶץ אֲגֻדָּה · בְּכֵן נֶעֱבָדְךָ בְּגִיל וּרְעָדָה · בְּסוֹד יְשָׁרִים וְעֵדָה : רָדַתָּ לְסִינַי בְּאֵלִים בּוֹעֲרִים · רֶשֶׁף לְרַגְלְךָ יָצָא בְּהַדּוּרִים · רוֹעֲדִים נְמוֹגִים כָּל יְצוּרִים · רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים : יִרְאָה וְחִלָּה מִתְנָאָה הָאָרֶץ · יָזְמָה

(נ:שברים) מוזמנים כי הכנעם אל ושו נשברים ויאן זמינין (שמעתם ים יא) (ערוכה ושמורה) ג"ס ערוכה בכל ושמורה (ש"נ כג ס) וערוכה ר"ל סדורה (שמעה עמי ואדברה) ל"ס (תהלים נ) (מאמצי הדין) אומר לפ"ח פ"ש שמהדרים בכל מאמצי כחם לדון הדין לאמתו (מדשן ביתך) אומר נ"פ (להעדין) כמו להתעדן וזהו כענין ירוין מדשן ביתך ונחל עדניך תשקם (תהלים לו ט) (למצוקי ארץ) תואר לישראל עפ"ש כי לה' מצוקי ארץ (ש"א ב ח) ופי' ונדיקים עבדי רשותם שכלול לאן תבל (וזרח והופיע) כמ"ש וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן (דברים לג ב) (עמד וימודד ארץ) ל"ס (חבקוק ג ו) (ומרבבות קודש אתה) ל"ס (דברים לג ב) (במצעד) עפ"ס בצעדך משדה אדום (שופטים ה ד) (עמודי תבל נעשו להרעד) כמ"ש ותגעש ותרעש הארץ (תהלים יח ח) (ויתפוצצו הררי עד) ל"ס (חבקוק ג ו) (ויתפוצצו) ל' שבירה ורצוץ (עד) ענינו כמו עולם (לאומים) האומות כמו ולאום מלאום יאמץ (בראשית כה) (רגש) לשון המון כמו למה רגשו גוים (תהלים ב א) (לקוסם) תואר לבלעם כמ"ש ואת בלעם בן בעור הקוסם (יהושע יג כב) (נאום) ג"כ תואר לבלעם עפ"ס נאום בלעם בנו בעור ונאום הגבר וגו' נאום שומע וגו' (במדבר כד טו) (הרעם) ל' רעם כמו רעם שרים (איוב לט כה) (עוז ותעצומות לעם) לשון הכתוב (תהלים סח לו) וכאן הוא רמז לתורה (כנתה מרחוק) על שם הכתוב כנתה לרעי מרחוק (שם קלט ב) ופירש רש"י כנתה מרחוק למשכני אל רצונך והכנת לרעי להברני אליך ע"ב לשונו (לנוחלי תעודה) תואר לישראל ע"ש שנחלו התורה שנקראת תעודה כמ"ש לתורה ולתעודה (ישעיה ח כ) (בשלם) כמו בשבילם (יסדת על ארץ אגודה) עפ"ס ואגודתו על ארץ יסדה (עמוס ט) וארץ הוא תואר לישראל עפ"ס כי תהיו אתם ארץ חפץ (מלאכי ג יב) ואגודתו פרש"י קבוצת בריותיו (בכן) ר"ל אולי וכן הוא (בגיל ורעדה) עפס"כ וגילו ברעדה (תהלים ב יא) (בסוד ישרים ועדה) ל"ס (שם קיא א) (באלים) במלאכים שנקראים אלים (בוערים) בוערים כאש (רשף לרגלך יצא) כמ"ש ויצא רשף לרגליו (חבקוק ג) פ"ס פרש"י (בהדורים) ענין הדר ויופי (נרגנך) מלשון ויבקש מי אותך ברגלי (בראשית ל) (ראוך יחילו הרים) ל"ס (חבקוק ג) (ויחילו) לשון חיל וחלחלה (יזמה) ל' מחשבה מל' יזמו לעשות (בראשית יא ו) (כחרן) ל' גזירה

(שלמים בתנותם עד ההלה) כשנתנו ישראל נגד הר סיני אז היו יותר בשלמותם במעשיהם מבזמן אחר והיו (שוים ונכונים ברוח נשברה) מזומנים כאימה וביראה כתלמיד העומד לפני רבו (מצות) שמעיות (וחוקים) שאין להם טעם (דת) גזרת מלך בטעם (ודין) שבין אדם לחברו (משם למדו) תלמידי חכמים שנקראו (מאמצי הדין) (מדשן ביתך זכו להעדין) משוע של ג"ע זכו להתעדן בעת (משמים השמעת דין) כשהשמעת אותם דיני התורה משמים (עד לא נגלה למצוקי ארץ) קודם שנגלה לישראל שנקראו מצוקי ארץ (עבר וזרח והופיע בארץ) שחזיר הקב"ה לתורה על כל אומה ולשון וכשלא קבלוה אז (עמים משם נפרצו פרץ) מהר סיני לאחם גזר דינם של האומות ע"א לפרוץ בם פרץ להורידם לגיהנם וכתיב (עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים) (ומרבבות קודש אתה במצעד) ובא לישראל ועמו מקצת רבבות מלאכי קודש בעת אשר צעד והלך משעיר ושדה אדום (ולעם כו' ועמודי תבל נעשו להרעד) עמודי העולם התנענעו ורעדו (ויתפוצצו הררי עד) ונשברו הררי עולם שהיו יראים שמא לא יקבלו ישראל את התורה ויחזור העולם לתוהו ובוהו (נקבצו לאמים רגש בשמעם) וכששמעו האומות את הרעם (נאספו) נקבצו ובאו (לקוסם) לבלעם הקוסם (לשאלו מה טעם) של הרעש (נאם השיבם) השיב להם בלעם המשמש בלשון נאם אם לא תדעו לך (על מה הרעם) אני אומר לכם (נותן עוז ותעצומות לעם) הקדוש ב"ה נותן התורה לישראל (כנתה מרחוק) נתת דעתך והשגחתך קודם בריאת העולם (לנוחלי תעודה) על ישראל להבוב אותם ולהנחיל להם התורה שנקראת תעודה (בשלם) בשבילם (יסדת על ארץ אגודה) יסדת על הארץ קבוצת בריותיך (בכן) יען שהכל בשבילנו (נעבדך) ראוי שנעבדך (בגיל ורעדה בסוד ישרים ועדה) בעצת הישרים ובני העדה (רדתך לסיני באלים בוערים) ירדת לסיני במלאכים שרפי אש (רשף לרגלך יצא בהדורים) מלאכים של רשפי אש באו עמך לסיני בפאר ויופי וכאשר (ראוך יחילו הרים) אחזו הרים חלחלה כי כחלי ארבון נדבקו זה עם זה (יראה וחלה מתנאה הארץ) הארץ נתיראה נחלה מתנאי שלא שאם לא יקבלו התורה שיחזירנה לתוהו ולכך (יזמה) חשבה (פן תספך לחוטי בחרן) בגזירת המלך (ויסדו עמוקים

טַל פון תְּחִיָּה אִיז דעם זכות וואש מיר גלויבין אין אים וועלין מיר פר
אים אויף שטיין אונ וועלין לעבין :

שלמים בתנותם די ישראל וואס זיינען געוועזן גיהיילט פון אלע מומים בשעת מתן תורה או זייא האבין גירועט אנטקעגין בארג זייא זיינען געוועזן גלייך אונ אן גיבריים מיט איין צוא בראכין גימוט דיינע גיזעץ וואש זיינען גיהיט אונ אן גיריכט האסטו זייא גימאכט הערין אונ האסט זייא גיזאגט הערט מיך צוא מיין פאלק וואס איך וועל ריידין מצוות מצות אונ חוקים אונ דינים איז אלץ פון דער תורה פון דארט האבין זייא זיך גילערינט צוא שטארקין אין משפט זייא האבין זוכה גיוועזן צוא שמירין זיך מיט פעטקייט פון דיין הויז פון הימעל האסטו זייא גימאכט הערין דעם דין ער לא נגלה אידער ער האט זיך בוויזין צוא די גרונטין פון די ערד איז ער איבער גיפארין אונ האט גימאכט שיינען אויף דער וועלט דאס מיינט מען ער האט גיפרעגט צו ישמעאל אויב זייא ווילין מקבל זיין די תורה האבין זייא גיט געוואלט אונ פון דארפין האבין די עמים זיך גינומען איין בראך אזוא וויא עס שטייט

אין חבקוק ער איז אויף גישטאנען אונ האט גימאסטין די ערד ומרבבות אונ האט גיטראטין מיט פיל צעהען טויזענט מלאכים אונ האט זיך באוויזין פון בארג סיני צוא זיין באהענטע פאלק אונ די זיילין פון דר וועלט האבין גישטורימט אונ גיציטערט אונ אלע גרויסע בערג זיינען צוא בראכין גיווארין נקבצו די פעלקער האט דינען עבודת כוכבים האבין זיך איין גיזאמילט או זייא האבין גיהערט דעם גרויסן שטורעם אונ האבין זיך איין גיזאמילט צוא בלעם אים צו פרעגין וואס איז דר טעם האט ער זייא גיענטפערט פאר וואס איז דער שטורעם דאס גיט די שטארקע תורה צוא זיין פאלק בנה גוא האסטו פריער גיפרובט פון לאנג די ישראל וואס זייא האבין גירשת די תורה מיט חכמה האסטו גיגרונד פעסטונג די וועלט דרום דארפין מיר דינען מיט פרייד אונ ציטערניש מיט דער עצה פון תלמידי חכמים ירדת דוא האסט גיניבערט אויף דעם בארג סיני מיט ברענענדע מלאכים עס איז ארויס גיגאנגען מיט דיר מיט שרנקים מלאכים וואס זיינען וויא פייערדיגע קוילן זייא זיינען צו גאנגען גיוואקן אונ האבין גיציטערט דארפין האבין די עמונים

באנכי במרץ) וכאשר שמעה הארץ דבר אנכי שיוצא מפי הגבורה וישראל קבלוה אז נתיסדו עמודים בחוזק שידעה כי לא לתוהו נבראת ועל זה (יודוך ה' כל מלכי ארץ) ישראל שנקראו (צבאות קודש אחוזים בעתה · צלע כגיגית עליהם כפפת) כאשר כפפת עליהם את ההר כגיגית ואמרת אם תקבלו תורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם אחזה אותם בעתה ורעדה ואז (צרופה קבלו במנוד ואימתה) קבלו את התורה שנקראת צרופה ברעדה ואימה (צופיה הליכות ביתה) התורה מלמדתן דרך הטוב לפרוש מעבירה (חשו הרים) מיהרו הרי תבור וכרמל (לקבל שכינתו) כי כל אחד אמר עלי ישרה השם שכינתו · והיו (חפצים להתעלות ביקר תפארתו) אך (חבב חורב) נתחבב הר חורב (מהררי אדמתו) מכל הרי אדמה ואותו (חמד אלהים לשבתו) (קראת לענו מרום גבוהים) קראת למשה רבינו עליו השלום משמים הגבוהים (להנחיל תעודה לעם כמהים) להוריש התורה שנקראת תעודה לישראל המתאוים וחושקים לישועתו של הקדוש ברוך הוא (מאד נעלית כו' ומשה כו') פי' זה שעלה משה אל האלהים מאוד נעלית על כל אלהים בפעולתך מה שאין יכולת לזולתך לעשות כן ומשה שעלה אצלו גם הוא לפי ערכו נתעלה על כל ב"א : (ימלוך ה' כו') יהי רצון שתמלוך עלינו בציון ואז תקרבנו אליך על ידי הנביאים לדבר עמהם כמאז ותשכון לשלום בקרבנו :

פֶּן תֵּהָפֵךְ לְתֹהוּ בְּחָרֶץ · יָסְדוּ עַמּוּדֶיהָ בְּאָנֹכִי בְּמֶרֶץ · יוֹדוּךָ יְיָ כָּל מַלְכֵי אָרֶץ : צִבְאוֹת קֹדֶשׁ אֲחוּזִים בְּעָתָה · צֶלַע כְּגִיגִית עֲלֵיהֶם כְּפַפְתָּ · צְרוּפָה קִבְּלוּ בְּמָנוֹד וְאֵימָתָה · צוֹפִיָּה הֲלִיכוֹת בֵּיתָהּ : חָשׁוּ הָרִים לְקַבֵּל שְׁכִינָתוֹ · חֲפֵצִים לְהִתְעַלּוֹת בִּיקַר תִּפְאַרְתּוֹ · חִבֵּב חוֹרֵב מֵהַרְרֵי אַדְמָתוֹ · חָמַד אֱלֹהִים לְשִׁבְתּוֹ : קָרָאתָ לְעָנָו מְרוֹם גְּבֹהִים · לְהַנְחִיל תְּעוּדָה לְעַם כְּמֵהִים : חזן מְאֹד נַעֲלֵיתָ עַל כָּל אֱלֹהִים · וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים :

יִמְלֹךְ יְיָ לְעוֹלָם אֱלֹהַיִךְ צִיּוֹן לְדֹר וָדֹר הַלְלוּיָהּ :
וְאַתָּה קָדוֹשׁ יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל אֵל נָא :

טוענת ססיימן נהגו ולסודות על שרגם הקב"ה לזכות את ישראל בתורה ואשר סיימו אשר דברו עמהם ונשמע אשר בשבילם יזכו לגאולה · ולא יבושו ולא יכלמו עדי עד :

אִם לֹא אֲמָרֶיךָ הַנְּעִימִים · חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא מִתְקַיְּמִים · וְהִנְחַלְתָּם מוֹרָשָׁה לִמְעוּטֵי עַמִּים · מֵאַהֲבָתְךָ אוֹתָם וּבְזֵכֶר שְׁבוּעַת קְדוּמִים · וּמְאֹד תִּתְאַוֶּה לָמוֹ לִהְיוֹת שְׁלֵמִים · וּבְמִשְׁפְּטֵי חֻקֶּיךָ לֵב וָדַעַת מְשִׂימִים · וּבְסוֹד יְרֵאֶיךָ יָשִׁיבוּ טְעָמִים · בְּרִיתְךָ לִנְצוֹר לֶכֶת בְּדַרְכְּךָ תְּמִימִים · וּבְעֵת הִשְׁמַעְתָּם חֻקֶּיךָ הַתְּמִימִים · עָמְדוּ בְמוֹרָא כְּאֶחָד מְשֻׁלָּמִים · וְנִגְלָה לָמוֹ רָז מַלְאָכֵי

[illegible] (ישעיה כה) (במרץ) ל' חוזק כמו וחבל נמרץ (מיכה ב י) (יודוך ה' כו') ל"ש (תהלים קלח ד) (צבאות קודש) תואר לישראל עפ"ש והוצאתי את צבאותי (שמות ז ד) עוד כתיב יצאו כל צבאות ה' (שם יב מא) (בעתה) ל' חרדה ורעד (צלע) ל' צד כמו על צלע המשכן (שמות כו לה) (צרופה) תואר לתורה עפ"ש כל אמרת אלוה צרופה (משלי ל ה) ופרש"י מזוקקת ולא כתב דבור שלא לצורך עד כאן לשונו (במנוד) שהיו נעים ונדים באימה שנאמר (שמות כ טו) וירא העם וינעו (צופיה כו') ל"ש (משלי לא כז) עי"ש פרש"י (חשו) ל' מהירות כמו מהר שלל חש בז (ישעיה ח א) (חורב) הוא הר סיני (חמד אלהים לשבתו) ל"ש (תהלים סח יז) (קראת לענו) כמ"ש ויקרא ה' למשה אל ראש ההר ויעל משה (שמות יט כ) (תעודה) תואר לתורה כמו לתורה ולתעודה (ישעיה ח כ) (כמהים) לשון תאוה וחשק כמו כמה לך בשרי (תהלים סג ב) : (אמריך הנעימים) עפה"כ דרכיה דרכי נועם (משלי ג יז) (לא מתקיימים) עפ"ש אם לא בריתי וגו' (ירמיה לג כה) (מורשה) עפ"כ מורשה קהלת יעקב (דברים לג ד) (למעוטי עמים) עפ"ש כי אתם המעט מכל העמים (שם ז ז) (מאהבתך אותם ובזכר שבועת קדומים) כמ"ש כי מאהבת ה' אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם (שם ז ח) (למו) כמו להם (להיות) כמו היותם (ובסוד יראיך) עפ"ש סוד ה' ליראיו (תהלים כה יד) (לנצור) לשון שמירה כמו לנצור ארחות משפט (משלי ב ח) (לכת) כמו

(אם לא אמריך הנעימים) אם לא שיתעסקו ישראל בתורה שאמריה נעימים (חקות שמים וארץ לא מתקיימים והנחלתם כו') והנחלת את התורה לישראל מעוטי עמים (מאהבתך אותם ובזכר שבועת קדומים) ומפעם זכרו את השבועה שנשבע לאבות שקדמו לעולם (ומאד תתאוה למו להיות שלמים) ואתה מתאוה להם מאוד כל זמן היותם מושלמים (ובמשפטי כו') וכשהם משימים לב ודעת למשפטי חוקיך (ובסוד יראיך ישיבו טעמים) ובסודות התורה שהם רק ליראיך ולחושבי שמך ע"ז הם משיבים טעמים בפי כחם (בריתך לנצור) וכשהם שומרים את הברית (לכת בדרך תמים) אז אתה מתאוה להם מאוד (מעג"ד) (ובעת השמעתם

אַלֶע בַּאשֶׁעפֶענִישׁ אַלֶע בֶּערְג הָאבִּין גִיצִיטֶערְט אַז זַייא הָאבִּין דִיךְ דֶער זֶעהֶען יראה פוּן דֶעם תְּנַאי וָואס גָאט הָאט גִיהַאט מִיט דֶער עֶרְד הָאט זִיא זִיךְ גִיפָארְכְטִין אוּנ גִיצִיטֶערְט אוּנ הָאט זִיךְ גִיטְרַאכְט טָאמֶער וֶועט זַייא זִיךְ אִיבֶּער קֶערִין אוּנ וֶועט וֶוערִין פַאר וִויסְט אוּנ מִיט דֶעם וָואס דִיא יִשְׂרָאֵל הָאבִּין בִּרְצוֹן מְקַבֵּל גִיוֶועזְן דִיא תּוֹרָה וָואס הַייסְט זִיךְ אָן מִיט אָנֹכִי זַיינֶען גִישְׁטַארְקְט גִיוָוארִין דִיא זַיילִין פוּן דֶער וֶועלְט דִיךְ גָאט לוֹיבִּין אַלֶע מְלָכִים פוּן דֶער וֶועלְט צבאות דִיא הֵיילִיגֶע יִשְׂרָאֵל הָאט אָן גִינוּמֶען אַיין צִיטֶערְנֶעשׁ וָואס דוּא הָאסְט אוֹיף זֵיי אוֹיף גִיהוֹיבְּן דֶעם בַּארְג סִינַי וִוי אַ אַיין פַאס דִיא לוֹיטֶערֶע תּוֹרָה הָאבִּין זַייא מְקַבֵּל גִיוֶועזְן מִיט פַאר וָואגְלוּנְג אוּנ פָארְכְט דִיא תּוֹרָה אִיז גִיגְלִיכְן צוּ אַיין אִשָּׁה וָואס זִיא זֶעהֶעט וָואס אִיר שְׁטוּב בַּאדַארְף חשו אַלֶע בֶּערְג הָאבִּין גִיאַיילְט אוּנ הָאבִּין גִיוָואלְט מְקַבֵּל זַיין דִיא שְׁכִינָה אוּנ הָאבִּין גִיוָואלְט דֶער הוֹיבִּין וֶוערִין מִיט זַיין שׁוֹינְקַייט עֶר הָאט פוּן אַלֶע בֶּערְג וָואס אוֹיף דֶער עֶרְד בֶּעסֶער לִיבּ גִיהַאט דֶעם בַּארְג סִינַי אוּנ גָאט הָאט גִילוּסְט אוֹיף אִים זַיין זִיצוּנְג קראת דוּא הָאסְט גִירוּפִין צוּ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ פוּן דֶעם הוֹיכְן הִימְל צוּא מַאכִין יַרְשְׁנֶן דִיא תּוֹרָה צוּם גִילוּסְטִיגְן פָאלְק מאוד דוּא בִּיסְט זֵייעֶר הוֹיךְ אִיבֶּער אַלֶע שְׁטַארְקֶע אִיז פָארְט מֹשֶׁה אַרוֹיף גִיגַאנְגֶען צוּא גָאט :

אם לא אמריך הנעימים וָואלְטִין נִיט גִיוֶועזְן דַיינֶע זִיסֶע רֵייד וָואלְטִין הִימְל אוּנ עֶרְד קֵיין קִיוּם נִיט גִיהַאט אוּנ הָאסְט זַייא גִימַאכְט יַרְשְׁנֶן צוּ יִשְׂרָאֵל ווַייל דוּא הָאסְט זַייא לִיבּ גִיהַאט אוּנ הָאסְט זַייא גִידֵיינְקְט דֶעם זְכוּת אָבוֹת אוּנ דוּא טוּסְט צוּא זַייא גִילוּסְטִין ווַייל זַייא זַיינֶען גוּט אוּנ גַאנְץ אוּנ אִין דַיינֶע מִשְׁפָּטִים אוּנ חֻקִּים טוּעֶן זַייא זֵייעֶר הַארְץ אוּנ זֵייעֶר מַחֲשָׁבָה אוּנ אִין דֶעם סוֹד פוּן דַיין פָארְכְטִיגֶער תּוֹרָה טוּעֶן זַייא פַאר עֶנְטְפֶערִין דִיא טְעָמִים אוּנ טוּעֶן הִיטִין דַיין בְּרִית אוּנ גֵייעֶן אִין גוּטִין וֶועג אוּנ אַז דוּא הָאסְט זַייא גִימַאכְט הֶערִין דַיינֶע גַאנְצֶע חֻקִּים זַיינֶען זַייא אַלֶע גִישְׁטַאנֶען מִיט גְרוֹיס פָארְכְט אוּנ עֶס אִיז צוּ זַייא אַנְטְפְּלֶעקְט גִיוָוארִין דֶער סוֹד פוּן דִי מַלְאָכִים אוּנ הָאבִּין גִיזָאגְט פְרִיעֶר נַעֲשֶׂה דֶער נָאךְ נִשְׁמַע אוּנ הָאסְט גִיזָאגְט הַלְוַאי וָואלְטִין זַייא גִיהַאט דָאס הַארְץ אוֹיף אֵייבִּיג זַייא זָאלִין פַאר מִיר מוֹרָא הָאבִּין כְּדֵי אַז עֶס זָאל זַייא גוּט זַיין אוֹיף אֵייבִּיג לו עמי וָואלְטִין מִיךְ מַיין פָאלְק צוּ גִיהֶערְט אוּנ זָאלִין גֵיין אִין מַיינֶע גִיצֵייכִינְטֶע וֶועגִין אוּנ וָואלְטִין גִיטֶען

מְרוֹמִים · עֲשׂוֹה לִשְׁמִיעָה הֱיוֹת מַקְדִּימִים · וְנַמְתָּ מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לְעוֹלָמִים · לְיִרְאָה אוֹתִי לְטוֹב לָהֶם כָּל הַיָּמִים · לוּ עַמִּי שׁוֹמֵעַ לִי וּבִדְרָכַי מְסֻיָּמִים · וְיִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְּלוּ בְּלִי הֱיוֹת אֲשֵׁמִים · כִּמְעַט מִפְּנֵיהֶם אַכְנִיעַ שׁוֹטְמִים · וְאָשִׁיב יָדִי עַל אוֹיְבִים וְקָמִים : חזן יִשְׂרָאֵל נוֹשַׁע בַּיְיָ תְּשׁוּעַת עוֹלָמִים · לֹא בוֹשִׁים וְלֹא נִכְלָמִים · וְאַתָּה אֲדוֹן הַצּוּר תָּמִים · בְּאוֹר פָּנֶיךָ יְהַלֵּכוּן לְאֹרֶךְ יָמִים · פֵּתַח דְּבָרֶיךָ הֲבִינֵם בְּחִכּוּמִים · וּתְזַכֵּם לִהְיוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים · וּבְתוֹכָם תִּשְׁכּוֹן רָם עַל רָמִים :

חו"ק חַי וְקַיָּם נוֹרָא וּמָרוֹם וְקָדוֹשׁ :

חזן וקהל כוונת הפייטן להודיע איך הדברות חלוקים חמשה מול חמשה ויסודו מדרש המכילתא

וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב · וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל לִנְקוֹב · מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב · קָדוֹשׁ :

שם המחבר חתום שמעון בר יצחק בר אבון חזק

שְׁבוּיַת מָרוֹם לֻקְּחָה כְּהַיּוֹם · מִצְוֹתֶיהָ וְהוֹרָיוֹתֶיהָ מִפִּי אָיוֹם · מִמִּדְבָּר נְתוּנָה לְיוֹצְאֵי פִדְיוֹם : מַאֲמָר וְצִוּוּי וְעוֹנֶשׁ וְאַזְהָרָה · חוֹק וּמִשְׁפָּט בְּרִית וְתוֹרָה · נוֹעַם הֶגֶה דִּבְּרוֹת עֲשָׂרָה : עֲרוּכִים יַחַד זֶה אַחַר זֶה · וּצְמוּדִים מֶחֱזֶה אֶל מֶחֱזֶה · לוּחוֹת כְּתוּבִים מִזֶּה וּמִזֶּה : וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים לְאָשְׁשָׁה · חֲקָקָם זֶה כְּנֶגֶד זֶה לִדְרָשָׁה · כּוּנָם וְהֻתָּם חֲמִשָּׁה מוּל חֲמִשָּׁה : נוֹעַם אָנֹכִי הִשְׁמִיעַ

(כו' ועלה למו כו' היות מקדימים) ועלה להם סוד שמלאכי השרת משתמשים בו בזה שהקדימו נעשה לנשמע (ונמת) ואמרת (מי יתן כו' לו עמי שומע לי) הלואי שישמעו עמי לי (ובדרכי מסוימים) שיהיו מושלמים בדרכי (ויצדקו ויתהללו בלי היות אשמים) שיהיו נזהרין מחטוא לי עד שיהיו ראוין להתהלל בהם שאין בהם אשם (כמעט מפניהם אכניע שוטמים) והייתי מכניע מפניהם את אויביהם בשעה מועטת (ואשיב ידי) מכה ואתן אותה (על אויבים וקמים) ולכרות אותם · ואתה אלהינו הלא אמרת על ידי נביאך ישעיה (ישראל נושע בה' תשועת עולמים) שיהיו נושעים בעזר ה' תשועה המתקיימת לעולם (לא בושים ולא נכלמים) שלא יבושו בין העובדי כוכבים כי לא ישתעבדו עוד להם · לכן בקשתנו (ואתה אדון הצור תמים) שתקיים הבטחתך בימינו (באור פניך יהלכון) שילכו ישראל באור התשועה הבאה מלפניך (לאורך ימים · פתח דבריך הבינם בחכמים) שתבינם בדת חדשה שתלמוד ממנו לעתיד ולא יהיו עוד פלוגתות וספיקות (ותזכם כו') בתוכם תשכון אתה (רם על רמים) ואתה לבדך תוכל לקיים במחון גלוי מה כי אתה (חי וקיים) לעולם (נורא) על כל אלהים (ומרום וקדוש) :
(ויקם עדות ביעקב) העמיד עדות התורה ביעקב להיות מתקיים לעולם (ותורה שם בישראל לנקוב) ונתן להם תורה שבע"פ לפרש על ידה כל מצות התורה והו (מורשה קהלת יעקב) לבד כמ"ש לא עשה כן לכל גוי לפי שהעובדי כוכבים מלעיגים על התלמוד לכן משפטים בל ידעום (תהלים קמז כ) ומי עשה כל זאת (קדוש) :
(שבוית מרום) התורה שהיתה כשבויה במרום עד זמן נתינתה (לוקחה כהיום) בששה בסיון · (מצותיה כו' ממדבר כו') מצותיה והוריותיה נתונה על הר סיני מפי הקב"ה שנקרא איום לישראל היוצאים ממצרים ובעשר לשונות נאמרה התורה (א' מאמר) ויאמר ה' · (ב' וצוי) צו את בני ישראל · (ג' ועונש) וענשו אותו · (ד' ואזהרה) והזהרתה אתהם (ה' ו') (חוק ומשפט) אלה החוקים והמשפטים · (ז' ברית) ואני זאת בריתי · (ח' ותורה) וזאת התורה · (ט' נועם) דרכיה דרכי נועם · (י' הגה) והגית בו יומם ולילה · וכל זה הם כנגד (דברות עשרה) אשר הם (ערוכים יחד זה אחר זה) סדורים חמשה בלוח אחת וחמשה בלוח אחרת (וצמודים מחזה אל מחזה) כמראה כתיבת לוח זה כן מראה כתיבת לוח השני (לוחות כתובים מזה ומזה) כתובים משני עבריהם מזה ומזה כי היו האותיות חלולין ונראין מעבר זה לעבר זה (והמכתב מכתב אלהים לאששה) כדי שתהיה הכתיבה חזקה ומאוששה (חקקם זה כנגד זה לדרשה) כדי לדרוש היחוס שביניהם (כונם והתום) כתבם ורשמם מכוונים (חמשה מול חמשה) חמשה דברות ראשונות נגד חמשה דברות אחרונות כי כל אחת שבלוח אחת לפי מדרגת קדימתה רומזת לשכנגדה (נועם

(נלכה (ונמת) לי אמירה בתלמוד כמו ונמיתי לו (יבמות קכב) (מי יתן כו') ל"ס מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וגו' למען ייטב להם ולבניהם לעולם (דברים ה כו) (לו עמי כו') ל"ס (תהלים פא יד טו) (ואשיב ידי כו') ל"ס (שם פסוק טו) ועל צריהם אשיב ידי (ישראל נושע וכו') ל"ס (ישעיה מה יז) (הצור תמים) עכ"ש הצור תמים פעלו (דברים לב ד) (באור פניך יהלכון) ל"ס (תהלים פט טז) (פתח דבריך) ל"ס (שם קיט קל) (ובתוכם תשכון רם על רמים) כמ"ש ושכנתי בתוך בני ישראל ולא אעזוב את עמי ישראל (מלכים א ו יג) :
(ויקם עדות ביעקב וכו') ל"ס (תהלים עח ה) (מורשה קהלת יעקב) ל"ס (דברים לג ד) (שבוית מרום) עפ"ה עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם (תהלים סח יט) ופרש"י אתה משה בן עמרם עלית למרום שבית שבי את התורה ולקחת מתנות מן העליונים לתתם לבני אדם עכ"ל (והוריותי') ל' הוראה (איום) תואר להקב"ה (ערוכים) ל' סדור כמו וערך הכהן (ויקרא ה) (וצמודים) לשון זוג כמו צמד חמורים (שופטים יט י) ות"י זוג חמרין (מחזה אל מחזה) ל"ס (מלכים א ז ה) ות"י זוי לקבל זוי (מכתב אלהים) כמ"ש והמכתב מכתב אלהים הוא (שמות לב טז) (לאששה) לשון חוזק כמו זכרו זאת והתאוששו (ישעי' מו ח) (כונם) ל' מכוון (והתום) ל' רושם כמו וסתום הוא פרש"י ורשמת

גירעכט אונ גילויבט אונ וואלטין ניט גיוועזן שולדיג וואלט איך פאר זייא גימאכט אונטער טעניג דעם שונא אונ איך וואלט אום גיקערט מיין האנט אויף מיינע שונאים: דיא ישראל ווערין גיהאלפין מיט דר הילף פון גאט וואס זיין הילף איז אויף אייביג זייא ווערין קיין מאל ניט פאר שעמט ווערין ואתה אונ דוא ביסט דער האר דער באשעפר פון דער וועלט מיט דער ליכט פון דיין פנים ווערין מיר גיין אויף אייביג דעם אן הייב פון דיין תורה מאך זייא פאר שטיין מיט חכמה אונ זייא זאלין זוכה זיין לאנג צוא לעבין אונ צווישין זייא וועסטו רוען וואס דוא ביסט העכער פון אלע הויכע חי וקים ער לעבט אונ האט איין קיום אויף אייביג ער איז פארכטיג אונ הויך אונ הייליג: ויקם עדות ביעקב ער האט אויף גישטעלט יעקב פאר איין עדות אז ער איז איינער אונ דיא תורה האט ער בשיידעם צוא דיא ישראל וואש זיא איז איין ירושה צום איין זאמלונג פון יעקב פון דעם הייליגן גאט:

שבוית מרום דיא תורה וואס זיא איז גיפאנגען גיווארין פון הימל איז זיא גינומן גיווארין אין דעם טאג דאס הייסט וועקס טאג אין סיון מיט אירע מצות אונ מיט אירע דינים פון דעם פארכטיגן גאט זיא איז גיגעבין גיווארין פון דער מדבר צוא דיא וואס זיינען ארויס גילייזט גיווארין מאמר וצווי מיט דיא לשונות איז זיא גיזאגט גיווארין אונ מיט דיא זיסע עשרת הדברות ערוכים יחד זייא שטייען מסודר איינס נאך דעם אנדערין פינף אויף איין זייט אונ פינף אויף דער אנדערער זייט אונ זיינען באהעפט איין כתב אנטקעגין אנדערין דיא לוחות זיינען גיוועזן גישריבין פון ביידע זייטן דאס הייסט פון אלע זייטן קאן מען זייא לייענען והמכתב אונ דאס כתב איז גישטארקט מיט דעם כתב פון גאט ער האט זייא אויס גיקריצט איינס אנטקעגין אנדערין כדי מען זאל זיי קאנין דרשנן ער האט זייא מכוון גיוועזן אונ גיצייכנט פינף אנטקעגין פינף נועם אנכי דאס זיסע ווארט אנכי וואס ער האט

גיזאגט

בְּמַאֲמָר · כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִרְצַח הִזְהִיר בְּמִשְׁמָר · זֶה עַל זֶה לְהָבִין וְלִגְמֹר : בְּהֻכְשַׁל יְצוּרִים לִשְׁפּוֹךְ דָּם · כְּאִלּוּ מְמַעֲטִים דְּמוּת בְּהֵזִידָם · כִּי בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם : רָמַז לֹא יִהְיֶה בְּשֵׁנִי דִּבּוּר · כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִנְאָף הִזְהִיר לְצִבּוּר · עַל אָפְנָיו דָּבָר דָּבוּר : יַגִּיד וְיוֹכִיחַ עָלַי כּוֹפְרִים · דּוֹמִים לְאִשָּׁה מְנָאֶפֶת מֵאֲחֵרִים · תַּחַת אִישָׁהּ תִּקַּח אֶת זָרִים : צִוָּה לֹא תִשָּׂא לַשָּׁוְא שֵׁם כִּלְיוֹת חוֹקֵר · כְּנֶגְדּוֹ לֹא תִגְנוֹב הִזְהִיר לְהִתְיַקֵּר · הֲגָנוֹב רָצוֹחַ וְנָאוֹף וְהִשָּׁבֵעַ לַשָּׁקֶר : תּוֹרָה זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת · כְּנֶגְדּוֹ לֹא תַעֲנֶה הִזְהִיר בִּמְשִׁיבַת · פֶּן תְּשַׁקֵּר וְתוֹצִיא דִבַּת : קְרִיאָתָם יוֹכִיחוּ לָז לְלָז לָדוּן · כָּל מְחַלֵּל יוֹם קֹדֶשׁ בְּזָדוֹן · כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר בָּאָדוֹן : בְּשָׁמוֹר יְצִיר שַׁבָּת מְחַלֵּל · מֵעִיד כִּי לְשִׁשָּׁה עוֹלָם שִׁכְלֵל · וְאַתֶּם עֵדַי נְאֻם יְיָ וַאֲנִי אֵל : רָשַׁם מִצְוַת כַּבֵּד לְעַם נִבְרָא · אָב וָאֵם מְכַבֵּד בְּמוֹרָא · מִשְּׁמוּעָה רָעָה לֹא יִירָא : אוֹמֵר לֹא תַחְמוֹד שָׁת לְנֶגְדּוֹ · בֵּית רֵעַ וַאֲמָתוֹ וְעַבְדּוֹ · שׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ וְכָל כְּבוֹדוֹ : בֵּאֵר מַאֲמָר לְמוּלוֹ · יַגִּיד עַל הַחוֹמֵד לְהַכְשִׁילוֹ · סוֹפוֹ לְהוֹלִיד בֵּן שֶׁהוּא מְקַלְּלוֹ : וְאֵלּוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת הַכְּלוּלוֹת · נֶחֱרָתוּ עַל הַלּוּחוֹת הַמְעֻלּוֹת · וּמִפֶּה אֶל פֶּה הִשְׁמִיעוּ בְּקוֹלוֹת : נְכוֹנִים שַׁלְהָבוֹ מִלַּהַב הַמַּשְׁמִיעַ וְהִשְׁמִיעוּ אֵין יְכוֹלֶת לִשְׁמֹעַ ·

הוצי' כו' כנגדו לא תרלח כו' בהכשל כו') לפי היה מכוין לכתוב דבור אנכי נגד לא תרלח ללמד ולדרוש שכל השופך דם במעיד מעלה עליו הכתוב כאילו ממעט הדמות (כי בצלם אלהים עשה את האדם)(רמז לא יהיה כו' על אפניו דבר דבור) של רמז בזה שהיה מכוין לכתוב דבור השני לא יהיה לך נגד דבור לא תנאף שבלוח השני כי הדבור שבלוח זה מתנגד ומרמז על דבור שבלוח השני כאופנים שמתגלגלים לכאן ולכאן שזה (יגיד ויוכיח עלי כופרים) באחדותם שהם (דומים לאשה המנאפת כו') (צוה לא תשא לשוא שם כליות חוקר) מה שהיה מכוין לכתוב לעור לא תשא את שם הקב"ה החוקר כליות בלוח האחד ובלוח השני (כנגדו לא תגנב הזהיר להתיקר) הטעם כי מי' נגנב בא לידי שבועת שקר כמ"ש הגנב רצח ינאוף והשבע לשקר (ירמיה ז ט) (תוה) מה שהגיד והיה מכוין לכתוב דבור (זכור את יום השבת) בלוח האחד ובלוח השני (כנגדו) דבור (לא תענה הזהיר במשיבת) הזהיר על לא תענה נגד שביתת שבת שהטעם הוא (פן תשקר) ולא תשבות (ותוציא דבת) על הקב"ה לומר שהוא נ"כ לא שבת כי (קריאתם יוכיחו לז ללז לדון) קריאת המקראות הללו מוכיחים לדון זה על זה כי (כל מחלל כו' כאלו מעיד כו') וללמד מזה נ"כ להיפך (בשמור יציר שבת מחלל) בשישמור שלמו האדם לחלל שבת אזי (מעיד) לפני המקום (כי לששה עולם שכלל) שברא עולמו לששה ימים ונח ביום השביעי שנאמר (ואתם עדי כו') (רשם) כתב (מצות כבד לעם נברא) לישראל שנבראו לכבוד הקב"ה · כל מי שהוא (אב ואם מכבד במורא משמועה רעה לא יירא) כי לא תאונה אליו רעה כמ"ש בכבוד אב ואם למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך (דברים ה טז) (אומר לא תחמוד כו' שורו כו' באר מאמר כו' יגיד על החומד כו') ומה שהיה מכוין לכתוב דבור לא תחמוד בית רעך וגו' נגד דבור כבד בזה יגיד הכתוב על החומד שיבא לידי קללון · כשיחמוד אשת רעהו ויגלח עמה ותתעבר ממנו בן הוא וסופו כשיגדל נקלנו וגדפו כי הוא סבור שבעל אמו הוא אביו אשר הולידו וכשהוא הולך בשוק פוגע באביו המנאף ומקללו ומגדפו כי הוא אינו יודע שזהו אביו (נכונים שלהבו) ישראל שנקראו נכונים בתלהבו ונסתמתו (מלהב המשמע) מן שלהבת שילא מפי הקדוש ב"ה כשאמר אנכי עד

לט (יחזקאל ט י) (כפורים) ל' מוחר (כשני דבור) כמו דבור שני וכסף שתיפום מפוס בתרון (שמה תחשה תקה את זרים) עפ"י שאשה המנאפת עם אישה תקח את זרים (יחזקאל טז לב) ופ"י כנישתא דישראל דמיא לאיתתא דרחימא על בעלה ומזנית עמודי שבקת יה בעלה וסטת בתר שכרתן (כליות חוקר) כמו חוקר כליות וקלי' של הקב"ה (תוה) ל' כגרס על יתוה דעת (תהלים יט ג) (במשיבה) ל' שריפה (לעם נברא) עפ"י ועם נברא יהלל יה (תהלים קב יט) שבשבילם נברא העולם (אומר) כמו דבור (שת) לשון תשומה כמו כי שם לי (ברלשית ד כה) (תהרתו) ל' חקיקה וכמו שנאמר חרות על הלוחות (שמות לב טז) (המעולות) ע"ש שהיו מן סנפירין (נכונים) תואר לישראל עפ"ג עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה (דברים ד ו) (שולהבו) ל' שלהבת

נוּמָאכְט הֶערִין אִין זַיין זָאג וָואס נִישְׁטָאנְגֶען צוּם עֶרְשְׁטִין אוֹיף אֵיין לוּחַ מֶען שְׁווֶערְט פַאלְשׁ צוּ גִיאוּף אוּנ גְנֵיבָה אוּנ רְצִיחָה תּוה זכור עֶר הָאט
אוּנ פוּן דֶער אַנְדֶערֶער זַייט אַנְטְקֶעגִין אִיז גִישְׁטַאנְגֶען לא תִרְצַח הָאט גִיזָאגְט אַז מֶען זָאל הִיטִין שַׁבָּת אוּנ אַנְטְקֶעגִין אִיז גִישְׁטַאנְגֶען לא
עֶר מַזְהִיר גִיוֶועזִן מֶען זָאל זִיךְ הִיטִין פוּן רְצִיחָה בְּדֵי מֶען זָאל אֵיינֶם תַעֲנֶה דָאס הֵייסְט מֶען זָאל נִיט פַאלְשׁ עֵדוּת זָאגִין הָאט עֶר מַזְהִיר
פוּן דֶעם אַנְדֶערִין פַאר שְׁטִין אוּנ אַפ לֶערְנֶען בְּהֻכְשַׁל אַז דִיא מֶענְטְשְׁן גִיוֶועזְן אִין דֶער תּוֹרָה טָאמֶער וֶועסְטוּ לֵייקֶענְען אוּנ זָאגִין שֶׁקֶר קְרִיאָתָם
וֶועֶרִין גִישְׁטְרוֹיכִילְט אוּנ פַאר גִיסִין בְּלוּט אִיז גְלַייךְ וְוִיא זַיי זַיינְגֶען יוֹכִיחוּ דֶער וָואס הֶעט זַייא לַייעֶנֶן כַּסֵּדֶר וֶועט עֶר זִיךְ קֶענֶען דֶרינְגֶען
מְמַעֵט דֶעם דְמוּת פוּן גָאט בְּמֵזִיד וָוארוּם אֵיין מֶענְטְשׁ אִיז בַּאשַׁאפִין אַז דֶער וָואס אִיז מְחַלֵּל שַׁבָּת בְּמֵזִיד אִיז גְלַייךְ וְוִיא עֶר זָאגְט פַאלְשֶׁע
גִיוָוארִין מִיט דֶעם צֶלֶם אֱלֹהִים רָמַז לא יִהְיֶה דֶער אַנְדֶערֶער דִיבּוּר אִיז עֵדוּת אוֹיף גָאט בְּשָׁמוֹר אוּנ וֶועלְכֶער מֶענְטְשׁ וָואשׁ הִיט אָבֶּער שַׁבָּת אוּנ
(לא יִהְיֶה לְךָ) אוּנ פוּן דֶער אַנְדֶערֶער זַייט אַנְטְקֶעגִין אִין גִישְׁטַאנְגֶען אִיז נִיט מְחַלֵּל זָאגְט עֶר עֵדוּת אַז גָאט הָאט אִין זֶעקְס טֶעג גִיתְרוּנְג
וָואס עֶר הָאט מַזְהִיר גִיוֶועזְן צוּם קָהָל לא תִנְאָף אֵיינֶם צוּם אַנְדֶערִין פֶעסְטִיגְט דִיא וֶועלְט גָאט זָאגְט אִיר זַייט מֵיינֶע עֵדוּת אַז אִיךְ בִּין אֵיין
גִישִׁיקְט זִיךְ יַגִּיד וְיוֹכִיחַ עָם מוּט וַוייזִין אוֹיף דֶעם וָואס לֵייקֶענְט אַז גָאט גָאט רָשַׁם דֶעם פִינְפְטִין דִבּוּר הָאט עֶר גִיצַייכִינְט אַז מֶען זָאל פָאטֶער
אִיז גְלַייךְ צוּא אֵיין אִשָּׁה וָואס וִויא אִיז מְנָאֶפֶת מִיט אַנְדֶערֶע פַאר אִיר אוּנ מוּטֶער שְׁרֶעקְלִיךְ הַאלְטִין דֶער וָואס הַאלְט עֶרְלִיךְ פָאטֶער אוּנ מוּטֶער
מַאן גֶענוּמֶען וְוִיא אֵיין אַנְדֶערִין צִוָּה לא תִשָּׂא דֶער נָאךְ הָאט עֶר גִיבָּאטִין אוּנ הָאט פַאר זַייא מוֹרָא וֶועט עֶר קֵיין מוֹרָא נִיט הָאבִּין פַאר שְׁמוּעוֹת
אַז מֶען זָאל נִיט דֶער מַאנֶען דֶעם נָאמֶען פוּן גָאט וָואס ווייס דִיא רָעוֹת אוֹמֵר דֶער זֶעקְסְטֶער דִבּוּר וָואס שְׁטֵייט אַנְטְקֶעגִין אִיז (לא תַחְמוֹד)
מַחְשָׁבוֹת פוּן אַלֶע מֶענְטְשְׁן אוּנ אַנְטְקֶעגִין אִיז גִישְׁטַאנְגֶען לא תִגְנוֹב גִילוּסְט נִיט דֶעם חֲבֵרִס הוֹיז אוּנ קֶנֶעכְט אוּנ דִינְסְטִין אוּנ אָקְסִין אוּנ
וָואס הָאט אַז גִיזָאגְט מֶען זָאל נִיט עֶרְלִיךְ הַאלְטִין עֶס אִיז גְלַייךְ אַז אֵיזְלֶען אוּנ נָאר זַיין פַאר מֶעג באר מאמר עֶס אִיז בַּאשִׁיר אֵיין זָכָר

(חי) הודה להקב"ה (קדושים) קראו לישראל (נתאשרו) ל׳ אשרי האיש (תהלים א א) :

קְרַב אַתָּה וּשְׁמָע : חַי הוֹדָה לַאֲשֶׁר אָמְרוּ · זָכוּ קְדוֹשִׁים וּמִשָּׁם נִתְאַשְּׁרוּ · כְּנָם הֵיטִיבוּ אֵת אֲשֶׁר דִּבֵּרוּ :

וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב · וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל לִנְקוֹב · מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב · קָדוֹשׁ :

בקצת קהלות אומרים כאן אל נא

תו"ק

הש"ץ מבקש ממסה לראות פני השכינה כמאז ולהראות באלנא ולומר הנה אלהינו זה :

כַּאֲשֶׁר נִגְלֵיתָ לַאֲבוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַזֶּה · כֵּן נִזְכֶּה שְׁכִינָתְךָ לַחֲזֶה · וְנֹאמַר הִנֵּה אֱלֹהֵינוּ זֶה · קָדוֹשׁ :

שכמעט יצאה נשמתן של ישראל (והשמיעו אין יכולת לשמוע) מפי הקב"ה כמ"ש אם יוספים אנחנו לשמוע וגו׳ · ואמרו (קרב אתה ושמע) ואת תדבר אלינו (דברים ה כד) והקב"ה שהוא (חי הודה לאשר אמרו) כמ"ש ויאמר ה׳ אלי היטיבו כל אשר דברו (שם ה כה) (זכו) ישראל שנקראו (קדושים) (ומשם נתאשרו כנם היטיבו את אשר דברו) כמה שאמר היטיבו את אשר דברו (שם יח יז) והגילוס מירלת פן נסחת :

כל הפיוט הזה הוא מהלל התורה שהיא עיקר החכמה · והיא ראשית כל ואחרית כל · ונעלה בכל · ונעלמת מכל · ויסודו על הכתובים ה׳ קנני ראשית דרכו וגו׳ (משלי ח) וכמו שפירשום רז"ל · וכוונת הפייטן להודיע שבח ומעלת התורה בקדימת מעלה טעם למה נתאחרה נתינתה עד משה ולא נתנה לאדם או לאחר דורות עד משה וכאילו היא מתפארת בעצמה · וכמעט כל דבריו נמסרתו ככר כי כל דבריו בלשון נח ולשון פסוק והחתם הפייטן שמו שמעון בר יצחק חזק ואמץ בראשי בתי החרוזות אשר כל בית מן י"ב חרוזות והסדר הוא ד׳ בתים מחתימה זאת וכם בי"ת יו"ד חי"ת זי"ן · שהחרוזות אלו מזכיר דופי שנמצא בכל אחד מן הקדמונים · אבל מתוך שנמצאו במחזורים הקדמונים ראוי להדפיס :

וּבְכֵן יְיָ קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ :

שַׁעֲשׁוּעַ יוֹם יוֹם מֵרֹאשׁ אֲמָנָה · קֶדֶם מִפְּעָלָיו אַלְפַּיִם שָׁנָה · אָז רָאָה וַיְסַפְּרָהּ חֲקָרָהּ וֶהֱכִינָהּ · בִּימִינוֹ חֲקָקָהּ וּבְחֵיקוֹ נְתָנָהּ · הֲלֹא חָכְמָה תִקְרָא וּתְבוּנָה · בְּרֹאשׁ מְרוֹמִים קוֹלָהּ נָתְנָה · אֲלֵיכֶם אֶקְרָא בַּעֲלֵי אֱמוּנָה · שִׁמְעוּ כִּי נְגִידִים אֲדַבֵּר לְהָבִינָהּ · מִפְתַּח שְׂפָתַי מֵישָׁרִים וּנְכוֹנָה · בְּצֶדֶק כָּל אִמְרֵי פִי בְּלִי תוֹאֲנָה · כֻּלָּם נְכֹחִים לְיוֹדְעֵי בִינָה · קְחוּ מוּסָרִי וְאַל כֶּסֶף וּתְכוּנָה :

מִקַּדְמֵי קֶדֶם מֵרֹאשׁ נִסַּכְתִּי · בְּאֵין תְּהוֹם וּמַעְיָן נִתְהַלַּלְתִּי · בְּטֶרֶם הַר וָגֶבַע נִתְחוֹלָלְתִּי · בַּהֲכִינוֹ

(שעשוע) ענין התעסקות לשמחה (מראש) קדם שנברא העולם (אמנה) ענין גדול כילד והתעסקות בו וכמ"ש ואהיה אצלו אמון (משלי ח ל) (אז ראה ויספרה כו׳) ל"ס (איוב כח כז) (הלא חכמה תקרא כו׳ בראש כו׳ שמעו כו׳ מפתח כו׳ בצדק כו׳ קחו מוסרי כו׳) ל"ס (משלי ח׳ מא׳ עד י׳) (תואנה) עלילה כמו כי תואנה הוא מבקש (שופטים יד ד) והוא סבה שאינה אמיתית (נכוחים) ענין יושר כמו עשות נכוחה (עמוס ג י) (ותכונה) לשון ותוכן לבנים (שמות ה יח) והוא תואר לדבר חשוב שיתן בתואר גדול חשיבתו ומלאת חשיבות זה כדברי חז"ל כמו דבר שבמנין אינו בטל : (מקדמי קדם מראש נסכתי) עס"ה מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ (משלי ח כג) ונסכתי הוא ענין ממשלה כמו נסיכי סיחון (יהושע יג) (באין תהום כו׳) עמ"ש באין תהומות חוללתי (שם פ׳ כד) (בטרם הר ונבע) עס"ה בטרם הרים וגו׳ (שם פ׳ כה) (נתחוללתי) הוא ענין בריאה כמו ותחולל ארץ (תהלים צ)

(ובכן נספר מעלת התורה הנתונה לנו כהיום הזה שנאמר עליה הלא חכמה תקרא וגו׳ (ה׳ קנני ראשית דרכו) הקדוש ברוך הוא ברא אותי להיות קנויה לו קודם בריאתו של עולם : (שעשוע יום יום מראש אמנה) התורה שהיתה שעשועיו ובאומנה אתו (קדם מפעליו אלפים שנה) אלפים שנה קודם בריאת העולם (אז ראה ויספרה חקרה והכינה) נסתכל בה ובפלאה ועשה הכל וספר אותיותיה כפולות ופשוטות ראשונות ואמצעיות ואחרונות כן פירש רש"י (איוב כח כז) (בימינו חקקה) קודם בריאת העולם היתה התורה כתובה בימינו של הקב"ה שהרי לא היה עדיין חיה ובהמה לעשות מהם קלף (ובחיקו נתנה) כל אותן תתקע"ד דורות ובסוף נתנה (הלא חכמה תקרא ותבונה) הלא התורה מכרזת עליהם דברים האמורים למטה (בראש מרומים קולה נתנה) כאילו עומדת בראשי ההרים הרמים להשמיע קולה למרחוק (אליכם אקרא) שאתם (בעלי אמונה) שהאמנתם בהקדוש ב"ה על היס (שמעו כי עידים אדבר) אדבר לכם דברים חשובים ונכבדים ואתן לכם (להבינה מפתח שפתי) מה שאפתח שפתי פותחים לדבר במה (מישרים ונכונה) (בצדק כל אמרי פי) כל אמרי פי נאמרים בצדק (בלי תואנה) בלי עלילה אין לספקפק בדבר (כולם נכוחים ליודעי בינה) למי שיש לו בינה המה נכונים וישרים (קחו מוסרי ואל כסף ותבונה) קחו מוסרי יותר מכסף ומכל דבר חשוב הנמנה במנין : (מקדמי קדם מראש נסכתי) אני הייתי נסוכה ומושלת קודם לשבעה דברים שנבראו קודם לעולם (באין תהום ומעין נתהללתי) אני נתהללתי בעוד לא היו תהומות (בטרם הר וגבע נתחוללתי) אני נבראתי בעוד לא היו הרים

אַנְטְקֶעגִין אַנְדֶערִין עס ווייזט אַז דֶער וואס האט אין זיך דיא מִדָּה פון גִילוּסְטִין וועט עֶר נִכְשַׁל ווערין אונ דֶער סוף וועט זיין אַז עֶר וועט האבין איין זִן וואס וועט אִים שִׁילְטִין ואלו עשרת אונ אין דיא עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת איז נִכְלָל אַלֶע תריג מִצְוֹת אונ זיינען אויס גִיקְרִיצְט אויף די לוּחוֹת וואס זיינען גִילִיבְּט אונ פון דעם מויל פון גאט צום מויל פון דיא יִשְׂרָאֵל האט ער זייא גימאכט הערין מיט קולות נבונים דיא פאר שטאנדיגע יִשְׂרָאֵל זיינען פאר פלאמט גיווארין פון דעם פלאם וואס זייא האבין גיהערט אונ האבין גימאכט הערין צוא משה רבינו מיר קאנגין ניט הערין ניגעהען דוא אונ הער חי הודה דער לעבעדיגער גאט האט מודה גיוועזן צוא דיא רייד וואש זייא האבין גיזאגט דורך דעם האבין דיא היילינע יִשְׂרָאֵל זוכה גיוועזן אַז עס זאל פון זיי ארויס קומען שטארקע נביאים אזוא וויא גאט האט גיזאגט איר טוט רעכט וואס איר האט דאס גיזאגט כאשר נגלית אזוא וויא דוא האסט דיך אנפלעקט צוא אונזערע עלטערין אין דעם טאג אזוא זאלין מיר זוכה זיין צוא זעהן דיין שכינה . עלין מיר זאגין דאש איז אונזער היילינער גאט ובכן

ח׳ אונ דען וועלין מיר דר ציילין וויא די תּוֹרָה זאגט גאט האט מיך באשאפין פאר אַלֶע זיינע באשעפעניש :

שעשוע יום יום מראש אמנה גאט האט זיך מיט מיר משתעשע גיוועזן צווייא טויזנט יאר איידער דיא וועלט איז באשאפין גיווארין אונ איך בין בייא אים צום ערשטין דער צוזיגן גיווארין אז דען האט זיא גאט גיזעהען אונ האט זיא דער ציילט אונ גיקלערט אונ גיברים אין זיין רעכטע האנד איז זיא גיוועזן אויס גיקריצט אונ איז גיגעבין גיווארין אין זיין שוים פאר וואר זיא ווערט אן גירופין חָכְמָה אונ פאר שטאנדיגקייט אין אלע הימלען טוט זיא שרייען מיט איר קול צוא אייך טוא איך רופין ווארהאפטיגע לייט הערט מיך צו ווארום איך טוא ריידען גרויסע זאכן איר זאלט פר שטיין די רייד פון מיין מויל איז רעכט פארטיג זיינען גירעכט אן נארעריא זייא זיינען אלע רעכט צו די וואס ווייסען פאר שטאנדיגקייט נעמט אן מיין שטראף בעסער וויא גאלד אונ גוטץ מקדמי קדם מראש נסכתי איך בין גיוועזן איין האר פריער פון אלע זאכין איידער עס איז נאך גיוועזן קוואלין אונ אפ גרונטין אויף דער וועלט

שָׁמַיִם שָׁם הָיִיתִי · בְּאַמְּצוֹ שְׁחָקִים עִמּוֹ נִמְצֵאתִי · אֲנִי
חָכְמָה עָרְמָה שָׁכַנְתִּי · מְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי וְאֹהֲבַי אָהַבְתִּי ·
מֵחָרוּץ וּמִפָּז נִבְחָרָה תְבוּאָתִי · בְּאֹרַח צְדָקָה וּמִשְׁפָּט
הִתְהַלָּכְתִּי · יָסוּרוּ אֵלַי חֲסַר לֵב וּפֶתִי · לִלְחוֹם בְּלַחְמִי
וְלִשְׁתּוֹת יֵין מָסָכְתִּי · כִּי עוֹשֶׁר וְכָבוֹד נִמְצָא אִתִּי :

עֲצָתוֹ מֵרָחוֹק אֹמֶן לַאֲמָנִי · חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ שָׂם
לְמַעֲנִי · רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ בְּחֶסֶד קְנָנִי · מִצּוּף דְּבַשׁ
וְנֹפֶת הִמְתִּיקָנִי · זָהָב וּפְנִינִים לֹא יַעַרְכוּנִי · כִּי כָל בֵּיתִי
לָבוּשׁ שָׁנִי · לִוְיַת חֵן וּרְפָאוֹת נְתָנָנִי · יָדַי וְכַפַּי לִפְרוֹשׂ
לֶעָנִי · פִּי פָּתוּחַ בְּחָכְמָה וּבְשֵׂכֶל חִכְּמַנִי · וְתוֹרַת חֶסֶד
עַל לְשׁוֹנִי · טָבוּחַ טִבְחִי וְעָרוּךְ שֻׁלְחָנִי · אֹרֶךְ יָמִים
וְכָבוֹד בִּשְׂמֹאלִי וּבִימִינִי :

וּבַעֲצָתִי נוֹעַץ רוֹכֵב כְּרוּבִים · מְמַדֵּי אֶרֶץ שָׂם וְדִבֵּק
רְגָבִים · שָׁמַיִם נָטָה וְשָׂם סִתְרוֹ עָבִים · שֶׁמֶשׁ
הִזְרִיחַ וְצָר יָרֵחַ וְכוֹכָבִים · וְהִדְשִׁיא וְהִזְרִיעַ אִילָנוֹת
וַעֲשָׂבִים · וְהִשְׁרִיץ דָּגִים וְעוֹפוֹת וַחֲגָבִים · וְחַיָּה וּבְהֵמָה
וְכָל פָּרִים וְרָבִים · וַיִּיצֶר בְּכַפּוֹ רֹאשׁ לְכָל נְצִיבִים ·
בְּהִבָּרְאוֹ כּוֹנְנוּ תֻּפִּים וּנְקָבִים · וּמְעַט מֵאֱלֹהִים חִסְּרוֹ

ונכשת (בהכינו שמים שם הייתי) בשעה הכין את השמים הייתי אני שם כי נבראתי קודם להם (באמצו שחקים) בשעה חיזק את השחקים (עמו נמצאתי) (אני חכמה ערמה שכנתי) אני התורה שוכנת אני אצל ערמה שכיון שלמד אדם תורה נכנס בו ערמימות של כל דבר (רש"י) (משחרי ימצאונני) הדורשים להבין אמרי ימצאו כי נטעמים הרבה (ואוהבי אהבתי) אוהב אני את האוהבים אותי (מחרוץ ומפז נבחרה תבואתי) מתן שכר של העומדים אותי הוא נבחר ממיני הזהב הצרוף מכל סיג וחלאה (בארח צדקה ומשפט התהלכתי) הלכתי באורח צדקה ומשפט והולכתי אחרים גם כן (מצל"ד) (יסורו אלי חסר לב ופתי ללחום בלחמי) ללחום במלחמתה של תורה (ולשתות יין מסכתי) כל הרוצה ללמוד יבא וילמוד ואם אין לבו משכיל אני אשכילו דעה (כי עושר וכבוד נמצא אתי): (עצתו מרחוק אמן לאמני) קודם הבריאה היתה עצתו לאמני (חקות שמים וארץ שם למעני) עשה את הבריאה למעני (ראשית דרכו) קודם בריאתו של עולם (בחסד קנני) ברא אותי להיות נקרא לו בשביל חסדו (ומצוף דבש נופת המתיקני) כי כתב עלי ומתוקים מדבש ונופת צופים (תהלים יט יא) (זהב ופנינים לא יערכוני) לא יערך אלי כשווי ובשומא זהב ומרגליות (כי כל ביתי לבוש שני) כמו שהשני הוא לבוש בלתי מכסיף והוא מזהיר כן הנסתרות בלבושי הפסוקים הם מזהירים כתפוחי זהב במשכיות כסף (לוית חן ורפאות נתנני) הקדוש ב"ה נתנני חבור של חן ורפאות (ותורת חסד על לשוני) חוט של חסד משוך על לומדי: (ובעצתי נועץ רוכב כרובים) הקדוש ב"ה שהוא רוכב כרובים נתיעץ בי וברא את העולם (ממדי ארץ שם) הוא שם את מדות הארץ בארכה וברחבה (ודבק רגבים) ודיבק את חתיכות העפר אחת אל אחת הכל בעצתו (שמש הזריח) כמה שכתוב ויאמר אלהים יהי אור (וצר ירח וכוכבים) כמ"ש ירח וכוכבים אשר כוננתה (והדשיא כו') כמה שכתוב תדשא הארץ וגו' (והשריץ כו') כמ"ש ותוצא הארץ נפש חיה וגו' (וכל פרים ורבים) כל בעלי חיים שנאמר עליהם פרו ורבו (ויצר בכפו ראש לכל נציבים) ויצר את האדם שהוא ראש לכל היקום ומבחר יציר כפיו (בהבראו כוננו תופים ונקבים) ביום שנבראו כוננו בו הטבור והכרס ויתר הנקבים המוציאים רוח כקול זמר ותוף:

(בהכינו כו') ל"ס (שם פ' כז) (באמצו) ל' אומץ וחוזק והוא ל"ס (שם פ' כח) (אני חכמה כו') לשון הכתוב (שם פ' יב) (משחרי ימצאונני כו') ל"ס (שם פ' יז) (מחרוץ ומפז) כו' עפה"כ טוב פריי מחרוץ ומפז (שם פ' יט) ות"י מן דהבא סנינא ומן דהבא אובריזין (באורח צדקה כו') ל"ס (שם פ' כ) (יסורו אלי חסר לב ופתי) כמ"ש מי פתי יסור הנה (שם ט) (ללחום בלחמי ולשתות כו') ל"ס לכו לחמו בלחמי וגו' (שם פ' ה') (כי עושר כו') ל"ס (שם ח פ' יח): (עצתו מרחוק) כו' עפ"ה עצות מרחוק אמונה אומן (ישעיה כה א) (חוקות שמים כו') עפ"ה אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי (ירמיה לג כה) (ראשית דרכו כו') עפ"ה ה' קנני ראשית דרכו (משלי ח כב) (ומצוף דבש) כן יקרא חלות הדבש (ונופת) ענין הזלה כמו נופת תטופנה (שה"ש ד) (זהב ופנינים כו') עפ"ה לא יערכנה זהב וזכוכית (איוב כח יז) ומשך חכמה מפנינים (שם יח) (כי כל ביתי לבוש שני) ל"ס (משלי לא כא) (לוית חן) ל"ס (שם א ט) (ורפאות) (שם ג ח) (ידי וכפי לפרוש לעני) עפ"ה כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון (שם לא כ) (פי פתוח בחכמה כו') עפ"ה פיה פתחה בחכמה (שם פ' כו) (טבוח טבחי וערוך שולחני) עפ"ה טבחה טבחה וגו' (שם ט ב) (אורך ימים כו') עפ"ה אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד (שם ג טז): (רוכב כרובים) תואר להקב"ה (ממדי ארץ שם) עפ"ה מי שם ממדיה כי תדע (איוב לח ה) וצ"ל שם השי"ן שמאלית (ודבק רגבים) עפ"ה בצקת עפר למוצק ורגבים ידובקו (שם פ' לח) (שמים נטה) עפ"ה הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ כב) (ושם סתרו עבים) עפ"ה וישת חושך סתרו וגו' (תהלים יח יב) (וייצר בכפו) עפ"ה ותשת עלי כפכה (שם קלט ה) (נציבים) יקומים כי קימה ונציבה אחת היא

בין איך שוין גיוועזן גילויבט איך בין בשאפין גיווארין פריער פאר אלע בערג אז ער האט אן גיבריים דעם הימל בין איך שוין פריער גיוועזן אז ער האט גשטארקט דעם הימל בין איך מיט אים גוועזן איך תורה וואס איך ווער אן גירופין חכמה בייא די לייט וואס זיינען קלוג טוא איך רוען דיא וואס זוכען אונ בעטין מיך טוען זייא מיך גיפינען אונ דיא וואס האבין מיך ליב האב איך זייא אויך ליב מיין תבואה איז בעסער וויא גין גאלד איך טוא גיין אין וועג פון צדקה ומשפט קערט זיך אפ צו מיר אלע וואס איר לאזט זיך פון דעם יצר הרע אן ריידין אונ ווערט פר נארישט בעסער עסט מיין ברויט אונ טרינקט מיין ויין דאס הייסט לערינט די תורה ווארום ביי מיר ווערט גיפונען עושר וכבוד עצתו מרחוק אמן לאמני מיט מיר האט ער פריער איין עצה גיהאלטין אונ האט מיך דער צווינגען פון מיינט וועגין האט ער בשאפין הימיל אונ ערד פריער פר אלע בשעפעניש האט ער מיך בשאפין מיט חסד איך בין בייא אים זיסער וויא האניק אונ צוקער מיין שאצונג איז טייערער פון גין גאלד ווארום גאר מיין הויז גיזינד דאס הייסט די תלמידי חכמים זיינען גלייך וויא גיצירט מיט זיידענע קליידר ער האט מיך גימאכט אבהעפטונג פון חן אונ איין היילונג מיינע הענט זיינען פאר שפרייט צוא ארעמע לייט מיין מול איז אפין מיט חכמה אונ מיט שכל מאכט ער מיך קלוג אונ די תורה פון חסד איז אויף מיין צונג מיין טיש איז גיגרייט אונ מיין שעכטונג איז גישאכטין דאס הייסט די תורה איז גרייט צו איטליכן ווער עס וויל זיא לערנען אין מיין רעכטר אונ לינקער האנט איז כבוד אונ לאנג לעבן ובעצתי נועץ רוכב כרובים אונ גאט וואס רייט אויף דיא כרובים האט מיט מיר איין עצה גיהאלטין אונ האט גימאסטין די ערד אונ האט בהעפט דיא שטיקער ערד אונ האט גנייגט דיא הימלן אין זיין פאר בארגעניש האט ער גימאכט די וואלקינס אונ האט גימאכט שיינען די זון אונ האט באשאפין דיא לבנה מיט די שטערין אונ האט גימאכט גרין אונ גיזייט אלע בייטר אונ גראזין אונ האט גימאכט מערין פיש אונ עופות אונ אלע היישעריקן אונ חיות אונ בהמות אונ אלע בואים וואס מערין זיך אונ

יוצר ליום שני של שבועות

בְּאֶהָבִים · וְכָבוֹד וְהָדָר עִטְּרוֹ בְּשִׂגּוּבִים · וְהִמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשָׂיו הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים :

נוֹעַם אֶבֶן יְקָרָה שָׁת מְסֻכָּתוֹ · בְּצַלְמוֹ רִקְמוֹ וְהִפְאִיר תְּמוּנָתוֹ · וּמִקָּצֶה עַד קָצֶה הֵקִים קוֹמָתוֹ · וְחָלַק לוֹ מִשֵּׂכֶל תְּבוּנָתוֹ · וּבְמִלַּת לְשׁוֹן הַפֶּלֶא דִּבְרָתוֹ · וַיִּקְרָא שֵׁמוֹת לְכָל בְּרִיָּתוֹ · וְעַל כָּל יְצוּרִים הָיְתָה אֵימָתוֹ · וּבְעֵדֶן גַּן הָיְתָה חֲנָיָתוֹ · וּלְהַמְתִּיקֵנִי בְּפִיו הָיְתָה תַּאֲוָתוֹ · עֵקֶב הֱיוֹתוֹ רֹאשׁ עַפְרוֹת אַדְמָתוֹ · חֻקּוֹתַי וְתוֹרוֹתַי לַהֲגוֹת בְּאִמְרָתוֹ · וְנוֹעַם מִשְׁפְּטֵי צִדְקִי לְהַחֲוָתוֹ :

התרוז הזה הוא תשובת התורה למה לא נתרצית לנתן לאדה"ר לפי שלא עמד במצוה אחת ואיך יעמוד בתרי"ג מצות וכן בין תרוז ותרוז כתיב הגרוז אחד שהתורה משיבה על כל צדיק וצדיק עד משרע"ה וכן איתא במדרש שהראה הקב"ה לתורה כל צדיק וצדיק מאדם עד משה ונתנה לכל אחד ואחד מהם חסרון ולא נתרצית לנתן לשום אחד מהם רק למשרע"ה · ואמרו רז"ל משל למה הדבר דומה לאדם שהיתה לו בת נאה וחשובה עד מאד ומרוב אהבתו אותה לא רצה להשיאה לשום איש כי אם למי שהיה הגון בו וכשבא איזה בחור לתובעה היה מתייעץ עמה והיא היתה נותנת מום לכל אחד עד שבא אחד שאמדה בו כך התורה נתנה מום בכולם עד שבא משרע"ה והשקה בו :

בְּשׁוּרִי מַעֲשֵׂהוּ זָר מַעֲשֵׂהוּ · לֹא שָׁמַר צִוּוּי וַיִּפִירֵהוּ · בִּיקָר לֹא לָן וַיְגָרְשֵׁהוּ · וְנִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמָה מִקְרֵהוּ · בְּאָכְלוֹ מִן הָעֵץ אֲשֶׁר צִוָּהוּ לְבִלְתִּי אֲכָל מִמֶּנּוּ וּלְטַעֲמֵהוּ · וְהִרְצֵיתִי אֲמָרַי לִפְנֵי בּוֹרְאֵהוּ · לֹא חָפַצְתִּי בוֹ כִּי מֶרִי הוּא · בְּמִפְקָד אֶחָד לֹא עָמַד לְקַיְּמֵהוּ · וּבִקְצוֹת תִּלְתַּלֵּי אֵיךְ יַעֲמוֹד הוּא : בַּחֲסַר לֵב יָמוּת בְּלִי לְהַחֲיֵהוּ · לֹא נוּכַל לְהִדָּבֵק אֲנִי וָהוּא :

רַבּוּ שָׁנִים וְהָלְכוּ דוֹרוֹת · אֲנִי הָיִיתִי אֲצוּרָה בִּמְרוֹמֵי דִירוֹת · בֵּין אֶרְאֶלֵּי טוֹהַר אִמְרוֹתַי טְהוֹרוֹת · וְעָמַד אִישׁ צַדִּיק תָּמִים בְּדוֹרוֹת · מִיּשֶׁר מַעְגָּל וּמְסִלּוֹת יְשָׁרוֹת · אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ בְּכוֹשָׁרוֹת · מְנַחֵם מִמַּעַשׂ וּמֵעוֹצֶב מְאֵרוֹת · וּבְשֶׁטֶף זַעַם נֶחֱלַץ מִצָּרוֹת · בְּצֵאתוֹ

בית לוי

(ובאהבים מלאכים ה' וכבוד ה' והמשילהו ה') כמ"ש ותחסרהו מעט וגו' תמשילהו וגו' (תהלים ח) : (נועם אבן יקרה שת מסוכתו) כמ"ש בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך (יחזקאל כח יג) (ומקצה עד כו') כמ"ש אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים וגו' (דברים ד) (וחלק לו משכל תבונתו) עפ"ש ויפח באפיו נשמת חיים (בראשית ב ז) (ויקרא שמות כו') כמ"ש ויקרא האדם שמות וגו' (בראשית ב כ) (ועל כל יצוריו היתה אימתו) כמ"ש ומוראכם וחתכם יהיה וגו' (שם ט ב) (ובעדן גן היתה חניתו) כמ"ש ויניחהו בג"ע (שם ב טו) (להגות) לשון והגית (להחוותו) לשון הגדה מלשון יחוה דעת : (תאותו) לשון אוהב (מישר מעגל כו') עפ"ש את האלהים התהלך נח (בראשית ו ט) (מעגל ומסלות) שניהם ל' דרך ושביל (בכושרות) לשון כשרון · ויוצא כמו מוציא אסירים בכושרות (תהלי' סח ז) (מנחם ממעש ומעוצב מארות) כמ"ש זה ינחמנו ממעשינו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה' (בראשית ה כט) (מארות) ל' קללה (ובשטף זעם) תואר למי המבול על ששטפו בזעם ובכעס (נחלץ) לשון הצלה ועפ"ש צדיק

מטה לוי

(נועם אבן יקרה שת מסוכתו) שמה את סוכתו מטעם אבן יקר שהכניסו לג"ע ותיקן לו י"ג חופות של אבן יקרה (בצלמו רקמו) כמ"ש בצלם אלהים עשה את האדם (והפאיר תמונתו) היאר ויופי תמונתו על כל שאר נבראים (ומקצה עד קצה הקים קומתו) של אדם שהיה גדול בקומה מקצה השמים ועד קצה השמים (ובמלת לשון הפלא דברתו) שנתן לו כח הדבור יותר על שאר בעלי חיים (ולהמתיקני בפיו היתה תאותו) והיתה תאותו של הקב"ה להמתיקני בפיו של אדם (עקב היותו ראש עפרות אדמתו) יען שהיה ראשון הנוצר מעפר לכך רצה ליתן (חקותי ותורותי) לאדם (להגות באמרתו ונועם וכו') : (רבו שנים והלכו דורות) שנים רבות של י' דורות מאדם ועד נח שהם אלף ומאה וחמשים ושש שנים (אני הייתי אצורה במרומי דירות) הייתי טמונה באוצר בדירות מרומים (בין אראלי טוהר) בין המלאכים שהם טהורים היו (אמרותי טהורות ועמד) נח (איש צדיק תמים בדורות מישר מעגל) שהיה הולך באורח מישור (ומסלות ישרות וכו' ובשטף זעם נחלץ מצרות) ובעת ששטפו מי המבול והלכו בזעם ניצל מצרות שעבר

מיט זיינע העגט האט ער בשאפין אָדָם הָרִאשׁוֹן פריער פר אַלע לייט אונ האט אים בשאפין וויא איין פויק אונ מיט פיל לעבר, אונ מיט ליבשאפט האט ער אים אביסיל ווייניגער שכל גימינערט פון דיא מלאכים אונ האט אים גישטארקט אונ גקריינט מיט כבוד אונ מיט שיינקייט אונ האט אים גימאכט גיוועלטיגין איבר אלע זיינע שטארקע אונ פיל מעשים נועם אבן יקרה שת ער האט אים גימאכט איין סוכה פון אבנים טובות אונ מיט זיין פורים האט ער אים באשאפין אונ האט אים באשיינט מיט זיין גישטאלט אונ זיין הויך האט ער גימאכט פון איין עק וועלט צו דער אנדערער אונ האט אים אפ גיטיילט פון זיין פר שטאנדיקייט אונ אים האט ער גימאכט מיט מער וואונדער פון אלע באשעפענעש אונ האט אים גיגעבין פח ער זאל קאנן ריידין אונ ער האט גירופין נעמען צו אלע באשעפענעש אונ זיין פארכט איז גיוועזן אויף אלע באשעפענעש אונ אין גן עדן האט ער גיוואוינט אונ גאט האט גיוואלט מיך זים מאכין אין זיין מויל דאס הייסט ער זאל דיא תורה מקבל זיין ווייל ער איז גיוועזן דאס ערשטע באשעפענעש פון דער וועלט אונ זאל ריידין מיט זיינע רייד מיינע געזעצע אונ מיין תורה אונ צו זאגן אים דאס זיסקייט פון מיינע גירעכטע משפטים :

בשורי מעשהו זר מעשהו אז איך האב אָבער גיקוקט אויף זיינע מעשים זיינען זייא ביי מיר גיוועזן פרעמד לא שמר צווי ויפירהו ער האט ניט גיהיט גאטס גיבאט אונ האט זיא פאר שטערט ביקר לא לן ויגרשהו מיט דעם כבוד וואס ער האט גיהאט אין גן עדן האט ער אפילו ניט איבער גינעכטיגט אונ האט אים פאר טריבין ונמשל כבהמות נדמה מקרהו אונ ער איז גיגליכין גיווארין צו איין בהמה באכלו מן העץ אשר צוהו אז ער האט גיגעסין פון דעם עץ הדעת וואס מען האט אים גיהייסין לבלתי אכול ממנו ער זאל פון אים ניט עסין אונ זאל אים ניט פאר זוכין האב איך גיזאגט מיינע רייד פאר גאט וואס האט אים באשאפין איך האב אים ניט גיוואלט ווארום ער איז איין מורד ווען ער האט איין מצוה ניט גיקאנט מקיים זיין וויא אזוא וועט ער קאנען מקיים זיין תרי"ג מצות ער וועט שטארבין אן פאר שטאנדיקייט אונ וועט ניט לעבין איך קאן זיך מיט אים ניט באהעפטין רבו שנים פיל יארין האבין זיך גימערט אונ זיינן אוועק גיגאנגן פיל דורות אונ איך בין גיוועזן אויף גיהאלטין אויפין הימיל מיינע רייד זיינען גיוועזן צווישין דיא ריינע מלאכים נאך דעם איז אויף גישטאנען נח ער איז גיוועזן איין צדיק איז זיינע דורות ער האט גלייך גימאכט אלע וועגין ער איז גיגאנגען אין גאטס רעכט

פארטיגן

לרוחה מתוך מסגרות · הקריב קרבן מנחה ותשורות · מכל חיה ובהמה ועופות טהורות · ורצה לדבקו בי אמרותי להורות :

יום נשתכר נפרדה תאותו · ממטעי כרמו הרוה שתיתו · ונתגל באהלו ונגלה נבלותו · ובנו נכנס וראה ערותו · וייקץ מיינו וארו בקללתו · עבד עבדים לאחיו היותו · בעשותו ככה מאסתיו לשנאתו · ונמתי לצורי לא אחפוץ קרבתו · כי בשכרותו יצא מדעתו · ויפר חקי ניקרב מיתתו · לץ היין הומה בשתותו · כל שוגה בו לא ירבה חכמתו :

צדק לעשרים העיר ממזרח · בוראו הכיר לשלש איתן האזרח · וכתת ושבר אלילי תרח · ומבין חשכים אורו זרח · ומבית מולדתו גלה וברח · והצליח בלכתו וכחבצלת פרח · אשל נטע והעוברים הארח · ובקצוי ארץ ריחו הרח · ותועי דרך הסליל באורח · יתן לפניו גוים ומלכים הברח · ושמר תורות ובמצות טרח · וגבר כצאת השמש מן המזרח :

חבב ונחשק בשמרו אמונה · בנסיונות עשר נצרף לבחנה · ומצא שכר בטנו למאה שנה · והתחיל במצוה נתנה לשמונה · וגם צור בא עת והגיע עונה · אמון שעשועים להנתן במתנה · וגם אני נרציתי

בתיבה · ואח"כ (כצאתו לרוחה מתוך מסגרות) מן התיבה שהיה סגור בה (הקריב כו' ורצה) הקב"ה (לדבקו בי) לדבק אותי אל נח (אמרותי להורות) ולהורות לו אמרותי ולא רציתי להזדווג אליו : (צדק לעשרים העיר ממזרח) אברהם איש צדק העיר בצדקו את בני העולם ממזרח לכ' דורות כי מאדם ועד נח עשרה דורות ומנח ועד אברהם עשרה דורות (בוראו הכיר לשלש איתן האזרח) אברהם שנקרא איתן האזרחי הכיר את בוראו לשלש שנים (ומבין חשכים) ובין בני דורו שהולכים בחושך להאמין בע"ז (אורו זרח ומבית מולדתו גלה וברח) שגלה אליו הקב"ה ואמר לו לך לך מארצך וממולדתך (והצליח בלכתו וכחבצלת פרח) שקיים לו הקדוש ב"ה מה שהבטיח לו ואעשך לגוי גדול שהוליד ישמעאל ויצחק ובני קטורה (אשל נטע) עשה פונדק לאכסניא (והעוברים הארח) והסעיד את העוברים ומאכיל ומשקה ומלוה אותם (ובקצוי ארץ ריחו הרח) שמעו וצדקתו נשמע בכל קצוי ארץ ע"י שהאכיל והשקה את האורחים (ותועי דרך הסליל באורח) הדריך התועי דרך בדרך כבושה וסלולה מסוקלת מאבני נגף האמונה · לכן (יתן) הקב"ה (לפניו גוים ומלכים) שנלחמו עם ילידי ביתו הכרית אותם מלפניהם וגבר אברה' בעשר וכבוד ונכסים טוב ובמלכות :

מגרס נתון (משלי יז ח) (מתוך מסגרות) עפ"ש ויסגור ה' בעדו (בראשית ז טז) (מנחה ותשורות) שניהם לשון אחד (מכל כו' טהורות) כמ"ש ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות (שם ח כ) : (צדק לעשרים העיר ממזרח) עפ"ש מי העיר ממזרח צדק (ישעיה מא ב) (ממזרח) ע"ש שבא מארם נהרים שהוא במזרחו של עולם (איתן האזרח) תואר לאברהם ע"ש שהי' חזק באמונה מל' איתן מושבך ונקרא האזרחי ע"ש שהי' מתושבי ארץ כנען (אשל נטע) עפ"ה ויטע אשל בבאר שבע (בראשית כא לג) (הארח) הסעיד מל' וארוחתו ארוחת תמיד (מ"ב כה ל) (ריחו הרח) כמ"ש ואגדלה שמך (בראשית יב ב) (הסליל) מל' דרך לא סלולה (ירמיה יח טו) ופרש"י

פארטיגן נוען ער האט מנחם גיוועזן דיא וועלט פון טרויעריקייט אונ קללות אונ אז עס איז גיוועזן דער מבול איז ער ניצול גיווארין נאך דעם אז ער איז ארויס גיגאנגען פון דער תיבה וואס ער איז דארטין גיוועזן פאר שלאסין האט ער מקריב גיוועזן איין קרבן צוא גאט אונ האט גיבראכט מתנות פון אלע חיות אונ בהמות אונ עופות טהורים האט גאט גיוואלט מיך אין אים מדבק זיין אונ צוא לערנען אים מיינע רייד יום נשתכר נפרדת תאותו דעם טאג אז ער האט זיך פאר שיכורת איז אפ גישייד גיווארין זיין גילוסטיקייט פון פלאנצונג פון זיין וויין גארטין האט ער זיך זאט אן גיטרונקען אונ האט זיך אפ גידעקט אין זיין גיצעלט אונ זיין זון איז אריין גיגאנגען אונ האט גיזעהען זיין שאנד אונ אז ער האט זיך אויף גיכאפט פון זיין שלאף האט ער אים גישאלטין מיט קללות אז ער זאל זיין איין קנעכט צוא זיינע ברידער אונ אז ער האט אזוא גיטאן האב איך אים פאר מיאוסט אונ האב אים פיינט גיקראגין אונ האב גיזאגט צוא מיין באשעפער איך וויל מיך צוא אים ניט מקרב זיין דען דער מיט וואס ער האט זיך אן גשיכורת איז ער ארויס גיגאנגען פון זיין שכל אונ ער האט פאר שטערט מיין גזעץ אונ האט מקרב גיוועזן זיין טויט דיא שפעטער טוען ברומען אין ווייער טרינקען וויין דער וואס מערט אים צוא טרינקען איז ער ניט קלוג צדק לעשרים העיר ממזרח אין צוואנציג דורות ארום האט זיך דער וועקט אברהם אבינו פון מזרח אונ האט דער קאנט גאט אז ער איז אלט גיוועזן דריא יאר אונ האט צוא בראכין אונ צו שטויסין דיא אפ געטער וואס זיין פאטער תרח האט גידינט אונ זיין ליכט פון זיינע גוטע מעשים האט גישיינט פון צווישין דיא פינצטערע מעשים וואס דיא רשעים האבין גיטאן אונ פון זיין פאטערס הויז גיזינד איז ער פאר טריבין גיווארין אונ האט גישיינט אויף דער וועלט אונ מיט זיין גאנג האט ער מצליח גיוועזן אונ האט גישפראצט וויא איין רויז בוימער האט ער גיפלאנצט אונ אורחים האט ער גיגעבין עסין אונ אין אלע עקין פון דער וועלט האט מען גיהערט זיין גוטין שם אונ דיא וואס האבין גיבלאנזעט האט ער אויף דעם גוטין וועג גיפירט אמרפל אונ זיינע חברים האבין איין מפלה גיהאט אונ זיינען פאר אים אנטלאפין גיווארין אונ ער האט גיהיט דיא תורה אונ האט זיך גמיה אין מצות אונ זיינע גוטע מעשים האבין זיך גישטארקט אונ האבין גישיינט אזוא וויא דיא זון וואס גייט אויף פון מזרח חבב ונחשק בשמרו אמונה ער איז גיוועזן גיליבט אונ גילוסט צוא גאט ווייל ער האט גיהיט זיין אמונה מיט צעהען פרובין האט מען אים גיפרובט אונ גילייטערט אונ זיין זון יצחק איז אים גיבארין גיווארין אז ער איז אלט גיוועזן הונדערט יאר אונ פון אים האט זיך אן גיהויבין מצות מילה מען זאל זיך מל זיין צו אכט טאג האט מיר דר באשעפר גיזאגט עס איז ניקומן

בּוֹ לְהִתְחַתְּנָה · לוּלֵי נָם בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה · וְשָׁאַל אוֹת לְהוֹדִיעוֹ נְכוֹנָה · וְגָרַם גֵּרוּת אַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה · בְּפֶרֶךְ לְעַנּוֹת עֲדַת מִי מָנָה · אָז חָדַלְתִּי בָּאָרֶץ לְשָׁכְנָה : קָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו · וְהוּשַׁת לְשָׂרִים · בְּדַרְכֵי הוֹרוֹ הָלַךְ בְּמֵישָׁרִים · לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים · וּכְקָרְבַּן נִיחוֹחַ הוּעֲלָה בְּבֵרוּרִים · וְנִרְצָה כְּכָלִיל וְשַׁלְמֵי אֵמוּרִים · וְזָרַע וּמָצָא מֵאָה שְׁעָרִים · וְהִצְלִיחַ וְהִשְׂכִּיל וְהִנְעִים אֲמָרִים · וְחָפֵץ לְהַגְדִּילוֹ בְּתוֹרַת מוּסָרִים · וְגַם אֲנִי אֲהַבְתִּיו וַחֲמַדְתִּיו מִנְּעוּרִים · לוּלֵי שְׂאֵתוֹ פְּנֵי עוֹכֵר בְּעוֹכְרִים · וּבַעֲשָׁנוֹ נֶעֱשַׁן וְהִכְהָה מְאוֹרִים · בַּעֲבוּרוֹ נִמְנַעְתִּי לְהִוָּדַע בִּשְׁעָרִים :

חֶבְיוֹן עוֹז שָׁכַנְתִּי בְּמַחְמַד · לָאָרֶץ לֹא יָרַדְתִּי לְהִתְלַמֵּד · וְעָמַד אִישׁ תָּם וְתַאֲוָתִי חָמַד · יוֹשֵׁב אוֹהָלִים עִתּוֹתַי לְהִתְמַד · בְּרָכָה יָרַשׁ וְלִגְבִיר הוּעֲמָד · זַרְעוֹ לְהַרְבּוֹת כַּחוֹל לֹא יִמַּד · וְרוּחַ נְדִיבָה סְמָכַתְהוּ לְהִצָּמֵד · בְּתֻמּוֹ הָלַךְ וּבְכִשְׁרוֹ עָמַד · יוֹצְרוֹ אֲהֵבוֹ וּבְעֵינַי נֶחְמָד · וְיוֹרֵנִי הִנֵּה זֶה נָעִים וְנֶחְמָד · וְנָאֶה לוֹ בְּהֶגְיוֹנֵךְ לִלְמַד · יִתְמוֹךְ לִבּוֹ דְּבָרַיִךְ וּבְסוֹדֵךְ יוּעֲמָד :

תשובת ספורה · אמת כי (זך היה) כו' (אבל לא שקט) כו' לפי שהיה תמיד שרוי בצרה · צרת עשו · צרת לבן · ופחד כעד נשיו · ואחר גידול בניו · צרת יוסף · צרת הרעב · לכן לא מדוגש ליעקב :

זָךְ הָיָה וְגֶבֶר וְאִישׁ אֱמוּנָה · וְרָאוּי לְהִשְׁתַּעֲשֵׁעַ בְּמַתָּן צְפוּנָה · אֲבָל לֹא שָׁקַט וְלֹא הָפְנָה · בְּבֵית אָבִיו לֹא נָח מִתְּלוּנָה · אָחִיו מִתְנַחֵם

(בית לוי) א כתיב (והושת לשרים) ס"ת אמר לו אבימלך לך מעמנו כי עצמת ממנו מאוד (בראשית כו טז) (הורו) אביו (מאה שערים) כמ"ש וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה' (שם פ' יב) (והנעים אמרים) כמ"ש ויצא יצחק לשוח בשדה (שם כד סג) ודרשו רז"ל (לולי) אם לא כמו לולי כעס אויב אגור (דברים לב כז) (שאתו פני עוכר) כמ"ש ויאהב יצחק את עשו (בראשית כה כח): (חביון עוז שכנתי) עפ"י ושם חביון עוזה (חבקוק ג ד) (איש תם יושב אוהלים) כמ"ש ויעקב איש תם יושב אוהלים (בראשית כה כז) (להתמד) ל' תמידות (לא ימד) ל' מדה ר"ל לא ימנה זרעו (ורוח נדיבה סמכתהו) עפ"י ורוח נדיבה תסמכני (תהלים נא יד) (להצמד) ל' חבור מל' צמיד פתיל (במדבר יט טו) (ובכשרו) ל' יושר (בהגיונך) לשון והגית בו (יהושע א ח) :

(מטה לוי) (קם) יצחק בנו תחתיו (והושת לשרים) נעשה שר וגדול כאחד השרים (בדרכי הורו) בדרכי אביו אברהם (הלך במישרים וכו' וכקרבן ניחוח הועלה בבירורים) בלב שלם וברור (ונרצה ככליל ושלמי אמורים) המטילין שלום בעולם (והנעים אמרים) שתיקן תפלת מנחה (וחפץ) הקב"ה (להגדילו בתורת מוסרים) ליתן אותי לו (וגם אני) תורה (אהבתיו וחמדתיו מנעורים) בעוד היותו נער (לולי שאתו פני) אם לא היה נושא פנים לעשו הרשע שהיה (עוכר בעוכרים) (ובעשנו) של נשי עשו (נעשן והכהה מאורים) והחשיך מאור עיני יצחק (בעבורו) בשביל עשו (נמנעתי) אני התורה (להודע בשערים) של יצחק: (חביון עוז שכנתי במחמד) עד הייתי נחבא אני התורה שנקראת עוז בשמים במקום נחמד (לארץ לא ירדתי להתלמד) עד (ועמד) יעקב (איש תם ותאותי חמד) כי הוא היה (יושב אוהלים) של שם ועבר (עתותי להתמד) שהיה מתמיד בתורה בכל העתים יום ובלילה (ברכה ירש) ירש עשר ברכות המאוחרות בפ' ויתן לך (ולגביר הועמד) שברך אותו הוה גביר לאחיך (ורוח נדיבה סמכתהו להצמד) הקדוש ב"ה סמך אותו וחבר אותו ברצון אהבת המתן כמשפט לאוהבי ה' (בתומו הלך ובכשרו עמד) ועמד ביושרו עד סוף ימיו (יוצרו אהבו ובעיני) ג"כ היה (נחמד) (ויורני) הקב"ה ואמר לו (הנה זה נעים ונחמד) לקבל אותך (ונאה לו בהגיונך ללמד)(יתמוך לבו דבריך) ראוי לו לתמוך לבו דבריך (ובסודך יועמד)

דיא צייט צו געבן אים דיא תורה איין מתנה אונ איך האב אויך געוואלט מיט אים זיך מתחתן זיין נאר וואלט ער ניט געזאגט גיב מיר איין סימן מיט וואס וועל איך ירשנן ארץ ישראל אונ איבר דעם וואס ער האט זיך גיהייסין וויזין איין רעכטין סימן האט ער גורם גיוועזין זיינע קינדער זאלין זיין פיר הונדערט יאר אין מצרים אז מען זאל מיט זייא ארבעטין שווערע ארבעט אז חדלתי דען האב איך מיך פאר מיטין אונ האב ניט געוואלט רוען אויף דער ערד קם בנו תחתיו והושת לשרים נאך אים איז אויף גישטאנען זיין זון יצחק אונ מען האט אים גימאכט פאר איין האר אונ איז גיגאנגען אין וועג פון זיין פאטער מיט רעכט פארטיקייט צו טאן צדקה אונ רעכטע משפטים אונ אזו וויא איין וואנעפטיגער קרבן איז ער אויף גיבראכט גיווארין מיט זיין גאנצין הארצין אונ ער איז אן גינומען גיווארן וויא איין קרבן עולה אונ שלמים אז ער האט גיזייעט האט אים גיוואקסין הונדערט מאל אזו פיל וויא עס גיהער צו וואקסין אונ ער האט זייער באגליקט אונ גיקליגט אונ האט גיזאגט גוטע רייד האט גאט אים גיוואלט גרויס מאכין מיט דעם מוסר פון דער תורה אונ איך האב אים אויך ליב גיהאט פון זיין יוגנט אן אונ האב צוא אים גיגלוסט נאר וואלט ער ניט ליב גיהאט דעם וואס האט אים באטריבט אונ פון דעם רויך וואס זיי האבין מקריב גיוועזין צו די אפ געטר איז טונקיל גיווארן זיינע אויגין דרום האב איך זיך פאר מיטין מען זאל מיך ניט וויסין אין אלע שטעט חביון עוז שכנתי במחמד איך האב גירועט מיט גילוסטונג אין זיין שטארק פאר בארגענעש אונ האב ניט אראפ גינידערט אויף דער ערד מען זאל מיך לערנען נאך דעם איז אויף גישטאנען יעקב אבינו אונ האט צוא מיר גיגלוסט אונ איז תמיד גיזעסין אין דיא גיצעלטין פון שם ועבר ער האט גירשת אברכה אונ איז גיווארין איין האר אונ ער האט זוכה גיוועזן זיינע קינדער זאלין זיך מערין וויא זאמד וואס מען קאן ניט מעסטין אונ איין באוויליגט גימיט האט אים בהעפט מיט זיין גאנצקייט איז ער גיגאנגען אונ איז גישטאנען מיט רעכט פארטיקייט גאט האט אים ליב גיהאט אונ איך האב צו אים גיגלוסט אונ ער האט מיר גיוויזין אז ער איז שיין אונ גילוסטיג אונ עס איז שיין צוא אים ער זאל דיך לערנען אונ מיט דיינע רייד זאל ער זיך אונטער לעהנען זיין הארץ אונ זאל וויסין פון אלע דיינע סודות :

זך היה ונבר ואיש אמונה ער איז גיוועזן איין איש אמת אונ לויטער אונ איז ראוי ער זאל זיך פרייען מיט דער פאר בארגענער תורה נאר ער האט ניט גיהאט קיין רואונג אז ער איז גיוועזן אין זיין פאטערס הויז האט ער ניט גיהאט קיין מנוחה פון קריג דען זיין ברודער עשו

להרגו בשטנה · עמד מפניו וילך פרנה · במקלו עבר ויבא חרנה · באשה שמר עשרים שנה · בגדול בנים נטרח באנינה · נמכר פורת לתאלה ולמגנה · ובשני רעבון ירד גושנה · לכן לא נפלתי בגורלו למנה :

קרב מועד והגיע זמן ושר בענוי עם לא אלמן · ויקם מושיע רועה נאמן · תחלת צאתו מצרי טמן · ניך במצרים כל אליל וחמן · ויכחד כל גבור שר ומשמן · והגיה אור והאיר אשמן · אסירי עוני לישע זמן · ים העבירם והסיעם לתתומן · והגיז למו שליו והמטירם מן · הכרה צור ניזובו מימן · ואוה להנחילם מעשה ידי אמן :

ובירח השלישי לחופש לצאתם · באו לחורב כל מקהלותם · ונגד ההר היתה חניתם · הסכימו דעתם והשוו עצתם · ומשה עלה והושם כחותם · ונצטוה לך אל העם וקדשתם · היום ומחר צוה פרישתם · ויום אחד הוסיף לטהרתם · וסדר עניינם ומצות הגבלתם · ובנה מזבח וכרת בריתם · והקים מצבות כנגד שבטי תם · ויקדש את העם ויכבסו שמלותם :

אזי בשלישי בהיות בוקרו · מלך במסבו הופיע ביקרו ·

ולפעמד כסודך : (קרב מועד) אח"כ קרב המועד (והגיע זמן) לנתינת התורה בעת לאת ישראל ממצרים (ושר) וסכים הקדוש ב"ה (בענוי) ישראל שנקראים (עם לא אלמן) (ויקם מושיע) את משה (רועה נאמן) והראיה שמסר נפשו על צאנו ושם נפשו בכפו עד כי (תחלת צאתו) מבית פרעה (מצרי טמן) הרג את המצרי על שהכה את העברי ויטמנהו בחול (ויכחד כל גבור שר ומשמן) ויעמד כל גבור ואיש בריא ושמן (והגיה) והאיר (אור) של ישראל (והאיר אשמן) האיר החשך והשממה לישראל (אסירי עוני) ישראל שהיו כמו אסירים בגלות מצרים (לישע זמן) הזמינם לישועה (והגיז למו שליו) והפריח להם שליו (ואוה) והתאוה (להנחילם מעשה ידי אמן) להנחיל להם התורה שהיא מעשה ידי הקדוש ברוך הוא : (ובירח השלישי לחופש לצאתם) ובחודש השלישי לצאתם ממצרים לחירות (באו לחורב) באו להר סיני (כל מקהלותם ונגד ההר) כו' (והושם כחותם) נדבק בשכינה כחותם על לב (ונצטוה כו' היום ומחר כו' ויום אחד הוסיף) משה מדעתו לטהרתם כדי שיהיו טהורים לקבל התורה כי לא אמר לו הקב"ה אלא היום ומחר והיו נכונים ליום השלישי ומשה אמר היו נכונים לשלשת ימים משמע לסוף שלשת ימים שהוא יום רביעי והסכים הקב"ה (וסדר עניינם) מי ומי ההולכים (והקים מצבות) שנים עשר (כנגד) י"ב (שבטי תם) יעקב שנקרא איש תם (ויקדש את העם) והזמין אותם (ויכבסו שמלותם) :
(אזי בשלישי בהיות בוקרו) אז ביום השלישי בהיות הבוקר (מלך במסבו) הקדוש ב"ה שהיה מסובב באלפי רבבה כחתן המסובב בשושבינים (הופיע ביקרו) האיר

(ושר) ל' שרשים כמו לשורש ולא קרוב (במדבר כד יז) (מצרי טמן) כמ"ש ויגדל משה ויצא וגו' ויך את המצרי ויטמנהו בחול (שמות ב יא יב) (וחמן) ל' והכרתי את חמניכם (ויקרא כו ל) והוא עכו"ם ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (שמות יב יב) ופי' חמן שמעמידין לייבש הע"ג בחום של החמה ומשתחוים לו או שהעו"ג עשוים כדמות החמה (ויכחד) ל' כריתה כמו והכחדתיו ת"א ואשיצינון (שמות כג כג) (ומשמן) ל' בריא ושמן מן ויהרוג במשמניהם (תהלים עח לא) וכמ"ש הראשון בחיר"ק או פי' ומשמן גם הוא לשון שר (והגיה) ל' אור כמו לב שמח ייטיב גהה (משלי יז כב) (אשמן) מל' חושך ל' באשמנים כמתים (ישעיה נט י) והוא עכ"ם ולכל ב"י היה אור במושבותם (שמות י כג) (והסיעם לתתומן) כמ"ש ויסע משה את ישראל (שם טו כב) ופי' רש"י והסיעם בע"כ (והגיז למו שליו) כמ"ש ויגז שלוים מן הים (במדבר יא לא) (והמטירם מן) כמ"ש הנני ממטיר לכם לחם מן השמים (שמות טז ד) (מעשה ידי אמן) ל"ס (שה"ש ז ב) ופירש"י מעשה ידי הקב"ה: (לחופש) ל' לחפשי ישלחנו (שמות כא כו) (לחורב) להר סיני (נגד ההר היתה חניתם) כמ"ש ויחן שם ישראל נגד ההר (שם יט ב) (ומצות הגבלתם) כמ"ש הגבל את ההר וקדשתו (שמות יט כג) (ובנה מזבח) כמ"ש ויבן מזבח תחת ההר (שם כד ד) (והקים מצבו' כו') כמ"ש ושתים עשרה מצבה לשנים וגו' (שם) : (אזי בשלישי בהיות בוקרו וגו') כמו שנאמר ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר (שמות יט טז) (הופיע) הארה ועש"ה הופיע מהר פארן

האט זיך גיטרייסט צוא הרגנן איס. איז ער פון אים אויף געשטאנען אונ איז אוועק גינאנגען קיין פרן מיט זיין שטעקין איז ער איבער גיפארין דעם ירדן אונ איז גיקומען קיין חרן אויף זיינע ווייבער האט ער גיווארט צוואנציג יאר אונ איידער ער האט מגדל גיוועזן זיינע קינדער האט ער גיהאט גרויס ניסים אונ זיין זון יוסף איז פאר קויפט גיווארין קיין מצרים ער זאל דארטין אויף אים מגין זיין אונ אז עס איז גיוועזין איין הונגער האט ער גינידערט קיין גושן דרום בין איך ניט גיפאלין אין זיין גורל קרב מועד והגיע זמן עס האט גינעהענט אונ גינרייכט דיא צייט האט גאט גיזעהען די פיין פון דיא ישראל וואס ווערין אן גירופין (עם לא אלמן) איז אויף געשטאנען דער העלפער משה רבינו פון אן הייב אז ער איז ארויס גינאנגען זעהען דיא ארבעט פון דיא ישראל האט ער גיהרגת איין מצרי אונ האט גישלאגין אין מצרים אלע אפ געטער אונ האט פאר טיליגט אלע גבורים וואס זיינען גיוועזן פעט אונ האט ליכטיג גימאכט אלע פינצטערקייט פון ישראל דיא ישראל וואס זיינען אין גיפיינקעניש זיינען אן גיטרייט גיווארין צוא איין הילף· איבער דעם ים האט ער זיא איבער גיפירט אונ האט זיא גימאכט אויס ציהען פון מצרים צוא זייער תחום אונ האט זיא גימאכט פליהען

דעם שליו אונ רעגינען מן ער האט גישלאגין דעם שטיין האט גירונגען וואסער האט גאט גיגלוסט זייא צוא מאכין ירשנן דיא תורה וואס זיא איז מעשה ידין וביום השלישי לחופש לצאתם אונ אין דעם דריטן חודש אז זייא זיינען ארויס גינאנגען פרייא איז גאר זיין קהל גיקומען קיין חורב דאס איז דער בארג סיני אונ האבין גירועט אנטקעגין בארג בייא אלע איז גיוועזן איין עצה אונ איין דעה צוא מקבל זיין דיא תורה אונ משה רבינו איז אויף גינאנגען אונ איז באהעפט גיווארין צו גאט וויא איין חותם אונ איז גיווארין גיבאטין פון גאט גייא צום פאלק אונ זאלסט זייא הייליגען היינט אונ מארגין גיבוט זייא זאלין זיך אפ שיידן אונ איין טאג האט ער מוסיף גיוועזן כדי זייא זאלין זיך מטהר זיין אונ האט זייא מסדר גיוועזן אונ גימאכט זייא איין גבול אונ האט גיבויט איין מזבח אונ האט מיט זייא כורת ברית גיוועזן אונ אין מזבח איז גיוועזן אזוא פיל שטיינער וויא פיל שבטים דאס הייסט צוועלף אונ ער האט גיהייליגט דאס פאלק אונ זייא האבין גיוואשין זייערע קליידער אזי בשלישי בהיות בוקרו אונ אז עס איז גיקומען דעם דריטן טאג אין דער פריא האט גאט גימאכט שיינען מיט זיין כבוד אין זיין תוקפה אויף דעם הר סיני מיט פיל צעהען טויזינט מלאכים וואס זייא דער ציילין

רבותים אלפי שנאן משנני פארו · ויהי קולות
וברקים והזריח אורו · קולו בכחו וקולו בהדרו · ורוח
סערה עושה דברו · וענן כבד כסה על הרו · והצורים
נתצו הרים בעקרו · הולך וחזק קול שופרו · חוצב להבות
ארזים בשברו · קול יי יחיל מדברו : וכלו אומר כבוד
בפאר דבירו :

מתפארת הייתי ביום חתנתי · הנה בא קצי והגיע עתי ·
להודיע יפיי ולהגיד תפארתי · יצא טבעי
ותתעלה חפתי · ידעו הכל מה מלאכתי · צדק ומשפט
בתוך נתיבתי · עומק חכמתי וסוד בינתי · יבינו שכרי
ענשי ואזהרתי · ערך שלחני וסגר מסגרתי · תקון
אצבעותי ורב פעלתי · כי עד עתה במרומים שכנתי ·
והיום באדם מתנות לקחתי :

ציר אמונים נתעלה בבחירים · כצנת שלג ביום
קצירים חכם עלה לעיר גבורים · ויורד עוז מבטחה
להדורים · אמרים נעימים מפנינים יקרים · וקבלם
מימין יוצר הרים · וצבאות קדש עונים ואומרים · טרם נשמע אנו
שומרים · ושמעו מפיו עשרת הדברים · ופחדו ורעדו מרעמים

(רבותים אלפי שנאן) ל״ס (תהלים סח יח) (משנני) ל׳ שנכתם (והזריח אורו) עפ״ה וזרח משעיר למו (דברים לג) (קולו בכחו וקולו בהדרו) כמ״ש קול ה׳ בכח קול ה׳ בהדר (תהלים כט ד) (וענן כבד כסה על הרו) כמ״ש ויכס הענן את ההר (שם כד טו) (והצורים נתצו הרים בעקרו) עפ״ה הרים נזלו מפני ה׳ (שופטים ה) (הולך וחזק קול שופרו) כמ״ש ויהי קול השופר הולך וחזק מאד (שמות יט יט) (ארזים בשברו) כמ״ש קול ה׳ שובר ארזים (תהלים כט ה) (קול ה׳ יחיל מדברו) ל״ס (שם פ׳ ח) : (נתיבתי) ל׳ דרך כמו עלי נתיב (איוב יח י) (ערך שלחני) כנוי למתן שכר לעתיד (תקון אצבעותי) עפ״ה כתובים באצבע אלהים (שמות לא יח) (ורב פעולתי) עפ״ה הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו (ישעיה מ י) : (ציר אמונים כצנת שלג כו׳) עפ״ה ככתוב כצנת שלג ביום קציר ציר נאמן לשולחיו (משלי כה יג) (חכם עלה וכו׳) עפ״ה עיר גבורים עלה חכם וירד עוז מבטחה (שם כא כב) וכמ״ש ומשה עלה אל האלהים (שמות יט ג) (מימין יוצר הרים) עפ״ה מימינו אש דת למו (דברים לג ב) (יוצר הרים) עפ״ה יוצר הרים ובורא רוח (עמוס ד יג) (ונבאות קודש) עפ״ה והנבאתי את נבאותי (שמות ז ד) (ופחדו) כו׳ כמ״ש ויחרד

ימי אבינתו והקדים על ידם מה שאין דרך ב״ו לעשות כן שיהא הרב ממתין לתלמיד (רש״י שמות יט טז) ועמו היו (רבותים אלפי שנאן) שני רבואות ושני אלפים מלאכים הנקראים שנאנים (משנני פארו) של הקב״ה וכשיצאו נשמתן ורוחן של ישראל בדבור ראשון אז (ורוח סערה עושה דברו) השפיע הקב״ה רוח מג״ע והשיב בהן הנשמה (והצורים נתצו) הסלעים נתצו מפני קולו של הקדוש ב״ה (הרים בעקרו) ההרים נעקרו מאותו קול אשר הולך וחזק (קול שופרו חוצב להבות) שהיה הדבור יוצא בלהבות אש מפי הקדוש ב״ה ונחקק על הלוחות כתבניתם (רש״י) (וכלו אומר כבוד) וכל אלו הקולות היו כבודם ואמירתם הקדושה (בפאר דבירו) בשמים ובהר סיני : (מתפארת הייתי) אני התורה (ביום חתונתי) ביום שנתחתנתי עם ישראל הייתי מתפארת ואמרתי (הנה בא קצי והגיע עתי) עת דודים (להודיע יפיי) בעולם (ולהגיד תפארתי יצא טבעי) בעולם (ותתעלה חופתי) כי עד עתה לא היו יודעים מה טבעי ומה מלאכתי ועתה (ידעו הכל מה מלאכתי) וידעו כי יש (צדק ומשפט בתוך נתיבתי) וידעו (עומק חכמתי וסוד בינתי) סוד (יבינו כו׳ ערך שלחני) שכר הערוך לעתיד לת״ח (וסגר מסגרתי) ושכר מי שעוסק בתורה כדי לפתוח סגר דברים הסגורים בי שקשים להבין והוא מפרש אותם (ורב פעולתי) המלות שאין שיעור למתן שכרן (כי עד עתה במרומים שכנתי) הייתי בין המלאכים שאינם מקבלים שכר ועונש (והיום באדם מתנות לוקחתי) והיום לוקחתי לבני אדם למתנה שהם בעלי שכר ועונש : (ציר אמונים) משרע״ה שהיה שליח נאמן להקב״ה (נתעלה בבחירים) קבל מעלה יותר מכל הנבחרים שקדמו והם אדם נח אברהם יצחק ויעקב והמעלה הזו היא בדבר שצריכה לעולם והיא (כצנת שלג) כקור ימי שלג שאדם מתאוה לו (ביום קצירים) כן היה הנאה לישראל בשליחותו של משה ששלחו הקב״ה (חכם) משה שהיה חכם (עלה לעיר גבורים) למקום המלאכים שנקראו גבורי כח (ויורד עוז מבטחה) ויורד התורה שהיא עוז ומבטח לעתות בצרה (להדורים) לישראל שהם מלאים זיו והדר באותה שעה (וקבלם מימין) הקב״ה שהוא (יוצר הרים) (ונבאות קודש) וישראל שהם נקראים נבאות קודש (עונים ואומרים טרם נשמע אנו שומרים) שהקדימו נעשה לנשמע (ושמעו מפיו) של הקב״ה (עשרת הדברים) :

זיין שיינקייט אונ עס איז גיוועזן קולות אונ בליצין אונ עס האט גימאכט
שיינען זיין ליכט זיין קול איז גיוועזן מיט כח אונ מיט שיינקייט אונ דר
שטורעם ווינט טוט זיינע רייד אונ איין שווערער וואלקין האט צו
גידעקט זיין בארג אונ דיא שטיינער מיט די בערג זיינען צו שטויסן
אונ אויס גיריסן גיווארין דאש קול פון דעם שופר האט זיך אלע מאל
מער גישטארקט זיין קול האט גיהויעט איין פלאם פייער אונ צוא
בראכין טענען בוימער דאס קול פון גאט מאכט ציטערין דיא מדבר
אונ אלע זיינע באשעפעניש זאגין צוא אים זיין כבוד אין זיין שיינעם
פאלעץ מתפארת הייתי ביום חתונתי איך האב זיך בארימט אין דעם טאג
וואס איך בין גיגעבין גיווארין נאך עס איז גיקומען מיין סוף אונ מיין
צייט איז גיקומען צוא מודיע זיין מיין שיינקייט אונ צוא זאגין מיין
הפשקייט אונ אלע זאלין וויסין מיין מטבע אונ מיין חופה זאל דער
גרייסט ווערין אלע זאלין וויסין וואס מיין מלאכה איז אין אלע מיינע
וועגין איז צדק ומשפט אונ זייא זאלין וויסין דאש טיפקייט פון מיין
חכמה אונ דעם סוד פון מיין פאר שטאנדיקייט אונ זייא זאלין פאר
שטיין מיין שכר אונ עונש אונ מיינע אזהרות דאס אן גרייטונג פון
מיין טיש אונ מיין פאר שליסונג אונ דאס וואס איך האב גימאכט
מיט מיינע פינגער אונ מיינע פיל מעשים דען ביז אהער האב איך
גירועט אין הימל אונ היינט בין איך גינומען גיווארין צוא מענטשין
פאר איין מתנה ציר אמונים נתעלה בבחירים משה רבינו דער באגלייבטער
שליח איז דער גרויסט גיווארין צווישין אלע צדיקים אזוא וויא עש
טוען זיך דער קוויקין דיא וואס שניידין אין פעלד מיט איין קעלט פון
שנייא אזוא איז גיוועזן איין נחת אויף דער וועלט אז דער קלוגער משה
רבינו איז אויף גיגאנגען אויף דעם הימל וואס דארטין זיינען דיא
שטארקע מלאכים אונ האט אראפ גינידערט דיא תורה וואס זיא איז
איין שטארק פאר זיכערונג צום שיינעם פאלק אירע רייד זיינען זיס
אונ טייערער פון גין גאלד אונ ער האט זייא מקבל גיוועזן פון דער
רעכטער האנט פון גאט וואס באשאפט בערג אונ דאש הייליגע פאלק
ישראל האבין גיזאגט תאטשע מיר האבין זיי נאך ניט געהערט וועלין מיר
זייא פאר טאן אונ היטין אונ האבין פון זיין מויל גיהערט די עשרת

כַּבִּירִים׃ וּפָתְחוּ וְעָנוּ כָּל הַיְצוּרִים׃ יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן וּמִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים: חזן וַיִּשְׂמְחוּ כָל הָעָם בְּשִׂמְחַת אִמְרֵי נֹועַם׃ וְנִתְמַנָּה צִיר רֹועַם׃ וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

כוונת הפייטן לזכור כל עשרת הדברות וערה הזכירו הדיבור יודיע קולות תלתלי דינים בשני בתים • והקדים בפסוק וירד משה • ופסוק וידבר אלהים • ונו כלל שבת כוללת עשרת הדברות • וקולות הדינים הזכירם כל דבור ודבור בכפים ובחרוזות בתל"ף בי"ת ובתשר"ק כרחשי תיבות החרוזות ובסוף הדברות חתום שמו שמעון בר יצחק חזק:

וּבְכֵן וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם:

מיוסד ע"פ א"ב

אַלּוּף מְסֻבָּל בְּהוֹד אֲפוּדִים׃ בְּיָדָיו גְּלִילֵי זָהָב חֲמוּדִים׃ גָּרוֹן עָנוּק לְשׁוֹן לְמוּדִים׃ דְּבָרִים דְּבוּרִים כְּאוֹפָן שְׁקוּדִים׃ הַמְּשׁוּלִים לְשָׁלֹשׁ מַשְׁקִים נֶחֱמָדִים׃ וּבְפַחוֹת שֶׁבַּכֵּלִים נִשְׁמָרִים וְעוֹמְדִים׃ זוֹנְחִים הַגָּבוֹהַּ וְלַנָּמוּךְ יוֹרְדִים׃ חַיִּים וּרְפָאוּת לְמוֹצְאֵיהֶם מַעֲמִידִים׃ טוֹהַר בַּעֲלִיל שִׁבְעָתַיִם מְנֻקָּדִים׃ יְקָרִים מִזָּהָב וּמִפְּנִינִים נֶחֱמָדִים׃ כָּל חֲפָצִים לְנֶגְדָּם בַּל נִמְדָּדִים׃ לֶקַח טוֹב וּמוּסָר מַגִּידִים׃ מֶתֶק וּמַרְפֵּא לַעֲצָמוֹת וְגִידִים׃ נְתוּנִים מֵאֵשׁ וְכָאֵשׁ יוֹקְדִים׃ סַם חַיִּים לָבְהֶם מִתְכַּבְּדִים׃ עוֹזְבֵיהֶם עוֹזְבִים וְחוֹבְקֵיהֶם מְכַבְּדִים׃ פִּלְפּוּלָם בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִתְלַמְּדִים׃ צוֹרְפֵיהֶם מוֹשִׁיבִים בֵּין נְגִידִים׃ קוֹנֵיהֶם לְחַיֵּי עוֹלָם עֲתִידִים׃ רַב טוּב הַצָּפוּן לַחֲסִידִים׃ שׁוֹמְרֵיהֶם יִנָּצְלוּ מִכָּל פְּחָדִים׃ תּוֹמְכֵיהֶם מְאֻשָּׁרִים וּבוֹזֵיהֶם מְלַפְּדִים:

(אלוף מסובל) משה שהיה מלומד ושר התורה ירד מן ההר מסובל בתורה ובמצות ובסורת העם (בהוד אפודים) וקרני ההוד היו מתוקנים ואפודים בו (בידיו גלילי זהב חמודים) ובידיו הלוחות שכתוב בהם י' הדברות החמודים מזהב והם דומים לגלילים לפי שמגלגלות סובות בעולם • עכשיו מתחיל הפייטן לספר מעלת התורה ושבחה (גרון ענוק לשון למודים) התורה שהיא לשון לא הראוי ללמד היא כענק של עדי זהב לצואר וגרון (דברים דבורים) על אופניה מסודר על תקונו ובסיסו (כאופן שקודים) כנוהריט כאופן הממהר לסבב (המשולים לשלש משקים נחמדים) והם (מים וחלב ויין) (ובפחות שבכלים נשמרים ועומדים) כי אם יעמיד אדם אלו שלשה משקין בכלי כסף או בכלי זהב יסריחו לזמן רב ואלו בכלי חרס שהם הפחותין שבכלים יעמדו לזמן רב כך אין ד"ת מתקיימים לא בתגרין ולא בגסי הרוח כ"א בשפלים ובמוכים גם כשתשפוך איזה משקה למקום מדרון (זונחים הגבוה) הם זונחים ועוזבים מקום הגבוה (ולנמוך יורדים) כך התורה עוזבת את גסי הרוח ומתקיימת בשפלים (טוהר בעליל שבעתים) דברי תורה צרופים מכל סיג וגלוים לעיני השמש פעמים רבות והם (מנוקדים) כנקוד הזה שהוא מבדיל בין דבר לדבר כהבחנתו כך דברי תורה מבדלת בין איסור להיתר בין טמא לטהור (יקרים כו' וכאש יוקדים) דברי תורה שורפים את הרשעים בגיהנם על שאינם מקיימים אותה (עוזביהם) מי שעוזב את דבריהם הם עוזבים אותו ג"כ כמ"ש רז"ל אם תעזבני יום יומים אעזבך (וחובקיהם) מי שמחבק ד"ת ומאהב אותם הם ג"כ מכבדים אותו (פלפולם בשלש עשרה מתלמדים) כי בי"ג מדות התורה נדרשת (צורפיהם) מי שמצרף ד"ת ומברר ומלבן האמת הם מושיבין אותו (בין נגידים) ושרים (קוניהם כו') הקונים דברי תורה הם מוכנים לחיי העוה"ב ויירשו (רב טוב הצפון לחסידים) (תומכיהם) התומך דברי תורה בנדרים וסייגים (מאשרים) הם משבחים אותו (ובוזיהם הם מלפדים) והמבזה דברי תורה

כל סעה (שם יט ח): (אלוף) לשון מלמד כמ' ואאלפך חכמה (איוב לג לג) (מסובל) פעון משא מלשון ויט שכמו לסבול (בראשית מט ט) (אפודים) מלשון ויאפוד לו בו (ויקרא ח ז) ועפ"ם ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה וגו' וחנה קרן עור פניו וגו' (שמות לד כט ל) וזהו מ"ש הפייטן בידיו גלילי זהב אלו הלוחות (גרון ענוק) עפ"ם וענקים לגרגרותיך (משלי א ט) (דברים דבורים) ר' דבר דבור על אפניו (שם כה יא) (שקודים) לשון לשקוד על דלתותי (שם ח לד) (כאופן) מלשון אופן מרכבותיו (שמות יד כה) (ובפחות שבכלים כו') עפ"ם ושפל רוח יתמוך כבוד (משלי כט כג) (חיים ורפאות כו') עפ"ם כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא (משלי ד כב) (טוהר בעליל שבעתים) עפ"ם אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים (תהלים יב ז) (יקרים מזהב כו') עפ"ם יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו בה (משלי ג טו) (לקח טוב) כמ"ש כי לקח טוב נתתי לכם (שם ד ב) (מתק ומרפא לעצמות וגידים) כמ"ש מתוק לנפש ומרפא לעצם (שם טז כד) (נתונים מאש) עפ"ם אש דת למו (דברים לג ב) (וכאש יוקדים) כמ"ש הלא כה דברי כאש (ירמיה כג כט) (סם חיים) שנאמר עץ חיים היא (משלי ג) (וחובקיהם מכבדים) כמ"ש תכבדך כי תחבקנה (שם ד) (צורפיהם) ל' זקוק על' אמרת ה' צרופה (תהלים יח לא) (נגידים) שרים כמו נגידים אדבר (משלי ח ו) (רב טוב הצפון) עפ"ם מה רב טובך אשר צפנת ליראיך (תהלים לא כ) (שומריהם יוצלו כו') כמ"ש שומר מצוה לא ידע דבר רע (קהלת ח ה) (תומכיהם מאשרים) שנאמר ותומכיה מאושר

הַדִּבְּרוֹת אוּנ פוּן דִי פִיל דוּנֶערִין הָאבִּין זֵיי זִיךְ דֶר שְׁרָאקִין אוּנ גִיצִיטֶרְט אוּנ אַלֶע בַּאשֶׁעפֶּענִשׁ הָאבִּין גִיעֶנְטְפֶערְט נָאט גִיט זַיין תּוֹרָה צוּ זַיין פָאלְק מִיט רֶעכְט פַארְטִיגֶע מִשְׁפָּטִים אוּנ דָאשׁ גַאנְצֶע פָאלְק הָאט זִיךְ גִיפְרֵייט מִיט דִיא זִיסֶע רֵייד אוּנ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גִימַאכְט גִיוָוארְן זֵייעֶר פַאסְטוּךְ וירד משה אוּנ מֹשֶׁה הָאט אַרָאפּ גִינִידֶערְט פוּן דֶעם בַּארְג צוּ דֶעם פָאלְק יִשְׂרָאֵל:

אלוף מסבל בהוד אפודים דֶער לֶערְנֶער מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז גִיוֶועזְן אָן גִיגוּרְט אוּנ אָן גִילָאדִין מִיט שֵׁיינְקֵייט אִין זַיינֶע הֶענְט הָאט עֶר גִיהַאלְטִין דִי לוּחוֹת וָואס זַיינֶען גִילוּסְטִיגֶער פוּן גָאלְד דֶער וָואס לֶערִינְט דִיא תּוֹרָה אִיז זִיא אִים וִויא אֵיין הַאלְז בַּאנְד צוּא זַיין הַאלְז דִיא רֵייד וָואס אִיז גִיוָוארִין גִירֶעט אִיז אִיטְלִיכֶער מִיט זַיין אוֹפְן גִיצִירְט דִיא תּוֹרָה אִיז צוּא דְרַייא מַשְׁקָאוֹת גִיגְלִיכִין צוּא וַויין אוּנ מִילְךְ אוּנ הָאנִיק אוּנ זַייא קֶענֶען אַנְדֶערְשׁ קֵיין קִיוּם נִיט הָאבִּין נָאר אִין אֵיין עֶרְדֶענֶער כְּלִי אוֹיךְ אִיז זִיא גִיגְלִיכְן צוּא וַואסֶער וָואס זַייא פַאר לָאזִין אֵיין הוֹיךְ אָרְט אוּנ נִידֶערִין אַרָאפּ אוֹיף אֵיין נִידֶערִיג אָרְט אַזוֹ אִיז דִיא תּוֹרָה זִיא הָאט נָאר אֵיין קִיוּם אִין דֶעם וָואס הַאלְט זִיךְ נִידֶערִיג׃ דִיא וָואס רֵיידִין זִיא מִיט זֵייעֶר מוֹיל גִיט זִיא זֵייא לֶעבִּין אוּנ הֵיילְט זֵייא זִיא אִיז אַזוֹא רֵיין וִויא זִילְבֶּער וָואס וֶוערְט זִיבִּין מָאל גִילֵייטֶערְט זֵייא זַיינֶען טֵייעֶרֶער פוּן גָאלְד אוּנ גִילוּסְטִיגֶער פוּן גִין גָאלְד אַלֶע גִילוּסְטִיגֶע זַאכִין זַיינֶען אַנְטְקֶעגִין זֵייא נִיט גִירֶעכִינְט זֵייא טוּעֶן זָאגִין אֵיין גוּט לֶערְנוּנְג אוּנ מוּסָר זִיא אִיז זִים אוּנ אַהֵיילוּנְג צוּא דִיא בֵּיינֶער אוּנ אָדֶערְן זֵייא זַיינֶען גִיגֶעבִּין גִיוָוארִין פוּן פַייעֶר אוּנ טוּעֶן בְּרֶענֶען וִויא פַייעֶר צוּא דִיא וָואס גִיבִּין אִיר אָפּ כָּבוֹד אִיז זִיא זֵייא אֵיין סַם פוּן לֶעבִּין דִיא וָואשׁ פַאר לָאזִין זִיא טוּט זִיא זֵייא אוֹיךְ פַאר לָאזְן אוּנ דִיא וָואס בַּאהֶעפְטִין זִיךְ אָן אִיר גִיט זִיא זֵייא כָּבוֹד זִיא וֶוערְט גִילֶערִינְט מִיט דְרֵייצֶעהֶן עֶרְלֵייא פִּלְפּוּלִים דִיא וָואשׁ לֶערְנֶען קְלָאר אוּנ לוּיטֶער דִיא תּוֹרָה אִיז זֵייעֶר שְׁטוּל צְווִישִׁין נִכְבָּדִים׃ דִיא וָואס קוֹיפִין דִיא תּוֹרָה זַיינֶען זֵייא אָן גִיגְרֵייט צוּא עוֹלָם הַבָּא צוּא פִיל גוּטְץ וָואס אִיז בַּאהַאלְטִין צוּ דִי חֲסִידִים׃ אוּנ דִיא וָואס הִיטִין זֵייא וֶועלִין גִיצוּל וֶוערִין פוּן פַּחַד׃ דִיא וָואס לֶעהְנֶען זִיךְ אוּנְטֶער מִיט דֶער תּוֹרָה וֶוערִין גִישְׁטַארְקְט אוּנ דִיא

מַלְפִּדִים לַפִּידִים וּבְרָקִים נוֹגְהִים · בְּתִתּוֹ קוֹל עוֹז מִשְּׁמֵי גְבֹהִים: וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים:

מיוסד ע"פ תשר"ק

תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ כַּדּוֹנַג נְמַקִּים · שַׁחוּ גִּבְעוֹת עוֹלָם הַמְצוּקִים · רַבּוּ רְעָמִים וְגָבְרוּ זִיקִים · קוֹלֵי קוֹלוֹת מְשֻׁנִּים וַחֲזָקִים · צִפְצוּף הַדִּבּוּר כְּנִיצוֹצֵי בְרָקִים · פַּטִּישׁ מְפוֹצֵץ סַלְעֵי נְקִיקִים · עוֹרֵךְ אַחַת וּשְׁתַּיִם מִתְחַלְּקִים · סוֹד יְרֵאִים וּמִשְׁפָּטִים צַדִּיקִים · נוֹתְנֵי קוֹל שׁוֹפָר מִתְחַזְּקִים · מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהַכֹּל שׁוֹתְקִים · לְעַמּוֹ הִנְחִיל מִדְּבַשׁ מְתוּקִים · כּוֹשֶׁר אֱמוּנַת עִתִּים חֲשׁוּקִים · יְדִיעַת חוֹסֶן וִישׁוּעַת נְזִיקִים · טַעֲמֵי חָכְמָה וָדַעַת מְפִיקִים · חִנָּם נְתָנָם גּוֹזֵר וּמֵקִים · זִכָּם בְּמַתָּנָה לִבּוֹ דְבֵקִים · וְכֻלּוֹ מַחֲמַדִּים וְחִכּוֹ מַמְתַּקִּים · הִשְׁמִיעַ אָנֹכִי בְּרֹאשׁ פְּרָקִים · דֶּרֶךְ בַּעֲשׂוֹתוֹ בְּמַיִם עֲמוּקִים · גִּבּוֹר נִגְלָה וְנִלְחַם בִּמְצוּקִים · בְּתִתּוֹ בְּסִינַי דָּתוֹת וְחֻקִּים · אֲזַי כְּרַחְמָן נִגְלָה מִשְּׁחָקִים:

מִשְּׁחָקִים הִבְרַקְתָּ נָגְהֶךָ · וְהִשְׁמַעְתָּ לְעַם כָּמֵהֶיךָ: אָנֹכִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

מיוסד ע"פ א"ב כל המאמר הזה דברי הקב"ה הם

אֶרֶץ עָשִׂיתִי וְאָדָם בָּרָאתִי · בְּרִיחַ וּדְלָתַיִם לַיָּם שַׂמְתִּי · גִּלִּיתִי שַׁחַר וָנֶשֶׁף וּבֹקֶר צִוֵּיתִי · דֶּרֶךְ לַחֲזִיז קוֹלוֹת

בית לוי: ...י ג יח) : (מתהום) ...ע"פ הרים כדונג נמסו (תהלים ס)(שחו גבעות עולם) (חבקוק ג ו)(רעמים) כל"ח ...ל (זיקים) בל"א בליץ (רבו רעמים) עפ"ש יעשו בן ...ש' (ש"ב ל"ב) (קולי קולות) ...כמ"ש קול ה' בכח (שם כט ד) כל אחד לפי כח ...(פטיש מפוצץ כו') ...כ"ש הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג כט) ופטיש הוא מקבת ...ובלשון ל' פזור מין שבירה ...(עורך אחת ושתים מתחלקים) עפ"ש אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי (תהלים סב יב) (סוד יראים) עפ"ש סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה יד) ועפ"ש ...טובים ...זהב ...כסף (משלי כה יא) (נותני קול שופר מתחזקים) כמ"ש ויהי קול השופר הולך וחזק מאד שמות יט יט)(כושר) ... (אמונת עתים) עפ"ש והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת (ישעיה לג ו) (חנם נתנם) כמ"ש ולא בכסף וגו' (שם נב ג) (וכולו מחמדים כו') ... ועפ"ש חכו ממתקים וכולו מחמדים (שה"ש ה טז) (במים עמוקים) ... (במצוקים) ... (משחקים הברקת נגהך) כמ"ש לנוגה ברק חניתך (חבקוק ג יא) (כמהיך) לשון חשק ותאוה כמו כמה לך בשרי (תהלים סג ב): (ארץ עשיתי ואדם בראתי) עפ"ש אנכי עשיתי ארץ ואדם עליה בראתי (ישעיה מה יב)

נידון בגיהנם שמבעריס אותם שם כלפיד אש (מלפדים לפידים) הלפידים היו מלפדים (וברקים היו נוגהים) בעת מתן תורה (בתתו קול עוז משמי גבוהים וידבר אלהים): (תחתיות ארץ) ההרים שהם יסודי הארץ (כדונג נמקים) כשעוה נתמסמסו בשעת מתן תורה (שחו גבעות עולם המצוקים) נכפפו הגבעות החזקות הקבועות מימות עולם (קולי קולות משונים וחזקים) שהיו קולות משונים שהתינוקות היו שומעים לפי כחם וזקנים לפי כחם וחלשים כל אחד לפי כחו (צפצוף הדבור) השמעת קול דבורו של מקום אינו דבור (רק כניצוצי ברקים) כמו (פטיש) אשר יוצא (מפוצץ סלעי נקיקים) השובר ומנתץ הסלעים לנקיקים (עורך אחת ושתים מתחלקים) כי אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו מה שא"א לאדם לדבר כן (סוד יראים ומשפטים צדיקים) לצדיקים היו נשמעים רק המשפטים וליראי ה' ולחושבי שמו היו נשמעים גם הסודות · המלאכים שהם היו (נותני קול שופר) בכל פעם היו (מתחזקים) הפך כח של ב"ו מתחיל בכח ומסיים בהחשה (לעמו הנחיל) דברי התורה אשר הם (מדבש מתוקים) גם ששה סדרי משנה גם כן נתנו למשה מסיני (כושר אמונת) סדר זרעים (עתים חשוקים) סדר מועד (ידיעת חוסן וישועת נזיקים) סדר נשים (וישועת נזיקים) סדר נזיקין (טעמי חכמה) סדר קדשים (ודעת מפיקים) סדר טהרות (חנם נתנם) הקב"ה שהוא (גוזר ומקים) (זכה) הקדוש ברוך הוא (במתנה לבו דבקים) לישראל הדבקים בו (וכלו מחמדים) הקדוש

(בריח ודלתים לים שמתי) כמ"ש ויסך בדלתים ים וגו' וכתיב שם ואשים בריח ודלתים (איוב לח י) (גליתי שחר כו') עפ"ש מוכה שחר עיפה (עמוס ד יג) ועפ"ש המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו (איוב לח יב) (דרך לחזיז קולות פלגתי) עפ"ש מי פלג לשטף תעלה ודרך לחזיז קולות (שם ס')

ברוך הוא כולו מחמדים (וחכו ממתקים) ומה טעם (השמיע אנכי בראש פרקים) כי (דרך בעשותו במים עמוקים) בעת שנגלה על הים אז (גבור נגלה) נגלה כגבור מלחמה וכבחור (ונלחם במצוקים) ונלחם במצרים התקיפים כמצוקי ארץ ואח"כ (בתתו בסיני דתות וחוקים) (אזי כרחמן נגלה משחקים) אזי נגלה משמים כזקן מלא רחמים וחכמה וראוי לישיבה וכדי שלא יאמרו שתי רשויות הן לכך אמר דבור ראשון אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ואני אני הוא אשר נגליתי על הים (משחקים הברקת נגהך) משמים הלחת נוגה ואור שלך כברקים (והשמעת לעם כמהיך) והשמעת לישראל חשוקיך (אנכי ה' אלהיך): (ארץ כו') (בריח ודלתים לים שמתי) אף שהים הוא גבוה מכל העולם וגם גליו רועשים עכ"ז בל יעבור להציף העולם כי גבול שמתי לים וגזרתי עליו בל יעבור הגבול כאלו שמתי לו בריח ודלתי' סגורים (גליתי שחר ונשף) גליתי נשף הוא נקודת תחלת הלילה וסיום גם גליתי שחר שהוא תיכף אחר נקודת נשף לילה ואז נקרא עמוד השחר (ובוקר צויתי) וצויתי להאיר הבוקר לעולם שהוא אחר שנגלה עמוד השחר והאיר פני המזרח (דרך לחזיז קולות פלגתי) חלקתי קולות הרעמים הבאים

וואס זיינען זייא מְבֻזֶּה וועלין זייא בְּרֶענֶען אין גֵיהִנֹּם מלפדים לפידים ובוקים נוגהים זייא האבין גיטאן פְלַאקֶערין אונ בְּרֶענֶען. אונ בְּלִיצִין האבין גילויכטין אז ער האט גיגעבין דיא שטארקע קולות פון הימל אונ נאט האט גירעט: תחתיות ארץ כדונג נמקים דיא אונטערשטע ערד איז צוא גאנגען וויא וואקס דיא הויכע בערג וואס אויף זייא שטייט דיא וועלט האבין זיך איין גיבויגין מחמת דער שרעקעניש עס האבין זיך גימערט דיא דונערן אונ די בליצן האבן זיך גישטארקט איין קול פון דעם אנדערין איז גיוועזן שטארקער אונ פאר ענדערט זיינע ריד האבין גיפינקילט וויא איין בליץ אזוא וויא איין האמער וואש צוא שלאגין איין שטיין אויף שטיקער אזוא האט גאט אן גירעכט איין ווארט אונ עס ווערט צוא טיילט אויף צווייא כלומר פון איין ווארט קען מען דרשנן כמה דרשות עס ווערט דער פון גיהערט דעם סוד פון דיינע פארכטיגע אונ ריכטיגע משפטים זייא טוען זיך שטארקין מיט קולות פון שופר משה האט גירעט אונ אלע האבין גישוויגין צוא זיין פאלק האט ער גימאכט ירשנן די תורה וואס זיא איז זיסער פון האניק דאס רעכט פארטיקייט פון דיא ששה סדרים משניות וואס ווערין אן גירופין(אמונת עתיך חוסן ישועות חכמת ודעת)גאט וואס ער איז גוזר אונ איז מקיים האט ער זייא אום זיסט גיגעבין ער האט זייא מזכה גיוועזן מיט איין מתנה צוא דיא וואש זיינען צוא אים באהעפט זיין גומען איז זיס אונ גילוסטיג צום ערשטין האט ער גמאכט הערין דם דיבור אנכי אין דיא טיפע וואסערין אז ער האט גימאכט אוועג האט ער זיך בווייזין וויא איין גבור אונ האט מלחמה גיהאלטין מיט דיא מצרים אונ אז ער האט גיגעבין דיא תורה אונ חוקים אויף דעם בארג סיני האט ער זיך אנטפלעקט פון דעם הימל וויא איין אלטער וואס איז פול מיט רחמנות משחקים הברקת פון הימל האסטו גימאכט שיינען דיין ליכט אונ האסט גימאכט הערין צוא דיין גילוסטיגע פאלק איך בין גאט דיין גאט ארץ עשיתי ואדם בראתי דיא ערד האב איך באשאפין אונ אלע מענטשין צום ים האב איך גימאכט איין טיר איך האב אים פאר ריגעלט דאס

פִּלַגְתִּי הָאוֹר וְהַחֹשֶׁךְ בִּמְקוֹמָם שִׁכַּנְתִּי · וְהָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ לִכְבוֹדִי יָצַרְתִּי · זְרִיחַת מַזָּרוֹת בְּעִתָּם הוֹצֵאתִי · חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִשְׁטָרָם שַׂמְתִּי · טוֹפְלֵי שֶׁקֶר בְּשֶׁטֶף הֶאֱבַדְתִּי · יוֹרְדֵי בִקְעָה לְשׁוֹנָם בָּלַלְתִּי · כְּדָרְלָעוֹמֶר וְעוֹזְרָיו הִכֵּיתִי · לְעֵמֶק שָׁוֵה לַיְלָה חִלַּקְתִּי · מוֹרִיָּה עֲקֵדַת יָחִיד רָאִיתִי · נֶדֶר נָדַרְתִּי כִּי נִשְׁבַּעְתִּי · שַׂר אֵל מַלְאָךְ בְּעֶזְרוֹ הָיִיתִי · עִמּוֹ מְדַבֵּר לְרוֹדְפוֹ הִזְהַרְתִּי · פַּתְרוּסִים בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת מָחַצְתִּי · צִבְאוֹתֵיכֶם בְּעֶצֶם הַיּוֹם גָּאַלְתִּי · קָרַעְתִּי יַם סוּף וְאֶתְכֶם הֶעֱבַרְתִּי · רְאִיתֶם בְּעֵינֵיכֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי · שִׁדַּדְתִּי מְזַנֵּב וְחֵילוֹ הֶחֱלַשְׁתִּי · שַׁבַּת קֹדֶשׁ לָכֶם הִנְחַלְתִּי · תִּרְגַּלְתִּי וּבְכַנְפֵי נֶשֶׁר נְשָׂאתִי ·
תּוֹקֶף שָׁלֹשׁ מַתָּנוֹת לָכֶם נָתַתִּי :

נָתַתִּי לְךָ תּוֹכָחוֹת מוּסָרִים · הִשָּׁמֵר לְכָל מַטֵּה אֲשׁוּרִים : לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים :

תַּעְתּוּעִים הֵמָּה מוּסַר הֲבָלִים · שַׁחַר אֵין לָמוֹ וְלֹא מוֹעִילִים · רוֹעֶה אֵפֶר לִבָּם הֲתוּלִים · קֶצֶף מוֹסִיפִים וְחֵמָה מַגְדִּילִים · צוּרַת חַמָּה וּלְבָנָה נוֹטְלִים · פְּעֻלַּת תַּבְנִית מַזָּלִים · עַצְבֵי שֵׁדִים עוֹלִים · כּוֹגְדִים לָהֶם וַאֲלֵיהֶם מִתְפַּלְּלִים · נוֹתְנִים לָהֶם הִלּוּלִים · מִשְׁתַּחֲוִים לָמוֹ וּמִשְׁאֲלוֹתָם שׁוֹאֲלִים · לֹא יָשִׁיבוּ לְלִבָּם וְאֵינָם מַשְׂכִּילִים · כִּי לֹא יוֹעִילוּ עֲמֵלִים · יִצְעֲקוּ אֲלֵיהֶם וְאֵינָם נִצּוֹלִים ·

הם הטניים לכל קול וקול יש לו שביל דפ"ע ואם שניה הולכים בשביל אחד אין הבריות שומעות את הקול (רש"י) (האור והחשך במקומם שכנתי) בלילה שוכן האור במקומו שעשיתי לו וביום שוכן החושך במקום שעשיתי לו (חוקות שמים וארץ משטרם שמתי) שמתי ממשלתם של חוקי שמים וארץ · דור המבול שהיו (טופלי שקר) (בשטף) מי המבול האבדתי אותם (יורדי בקעה) דור הפלגה (לשונם בללתי) (לעמק שוה לילה חלקתי) חלקתי את הלילה לאברהם בחצות הראשון נעשה לו נס והאיר הבני נשמר ובא לו לחצות לילה של מצרים (רש"י) (עקדת יחיד) עקדת יצחק (שר אל מלאך) יעקב שנעשה שר אל המלאך (בעזרו הייתי) (עמו מדבר לרודפו הזהרתי) בעת שרדף לבן אחריו הזהרתי מדבר עם יעקב מטוב עד רע (פתרוסים) מצרים (בעשר מכות מחצתי) אותם (שדדתי מזנב) החרמתי את עמלק שהיה חותך מילות ישראל וזורק כלפי מעלה (תרגלתי) נתתי לכם משה מנהיג טוב המרגיל אתכם בנחת (תוקף שלש מתנות לכם נתתי) נתתי לכם תורה נביאים וכתובים (תוכחות מוסרים) תוכחות המוסר (השמר לכל תטה אשורים) השמר שלא תטה רגלך מן הדרך הישר (לא יהיה כו') :

פס) (נמוח) בן יקה. סמך (פלגתי) ל' חלוקה (האור והחשך במקומם שכנתי) כמ"ש איזה הדרך ישכן אור וחושך איזה מקומו (שם ס' י"ט) (זריחת מזרות כו') כמ"ש התוציא מזרות בעתו (שם ס' לב) ומזרות הי' מזלות (משטרם) ל' שוטר וממשלה כמו אם תשים משטרו בארץ (שם ס' לג) (טופלי שקר) דור המבול (יורדי בקעה) דור הפלגה עמ"ש וימצאו בקעה (בראשית יא ב) (לשונם בללתי) כמ"ש כי שם בלל ה' (שם יט) (לעמק שוה כו') כמ"ש ויחלק עליהם לילה (שם יד טו) (כי נשבעתי) ל"ש (שם כב טז) (שר אל מלאך) כמ"ש וישר אל מלאך ויוכל (הושע יב ה) (עמו מדבר) עמ"ש השמר לך מדבר עם יעקב וגו' (בראשית לא כד) (לרודפו) רומז ללבן עמ"ש וירדוף אחריו (שם ס' כג) (פתרוסים) מצרים שנאמר ומצרים ילד את לודים ואת ענמים וגו' ואת פתרוסים (שם י' יג יד) (מחצתי) ל' הכאה ורצוץ כמו מחצתי ואני ארפא (דברים לב לט) (מזנב) עמלק עמ"ש ויזנב בך כל הנחשלים אחריך (דברים כה יח) (ויחלש החלשתי) עמ"ש ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו (שמות יז יג) (תרגלתי) עמ"ש ואנכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) (ובכנפי נשר נשאתי) כמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים (שמות יט ד) (תוכחות מוסרים כו') עמ"ש מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו (משלי ג יא) (לכל מטה אשורים) עמ"ש ושם

הַייסְט זַאמְד אַרוּם אוּנ אַרוּם·אִיךְ הָאבּ אַנְפְּלֶעקְט דֶעם מָארְגִין שְׁטֶערְן אוּנ דֶעם אָבִינְט שְׁטֶערִין אוּנ הָאבּ גִיבָּאטִין עֶס זָאל זַיין טָאג·אִיךְ הָאבּ צוּא טֵיילְט אַוֶועג צוּא דִיא וָואלְקִינְס אוּנ דוּנֶערִין דִיא לִיכְט אוּנ דָאשׁ פִינְצְטֶערְנֶעשׁ הָאבּ אִיךְ אִיטְלִיכֶעס אוֹיף זַיין אָרְט גִימַאכְט רוּעֶן אוּנ דִיא עֶרְד מִיט אַלֶע בַּאשֶׁעפֶּענֶעשׁ הָאבּ אִיךְ בַּאשַׁאפִין פוּן מַיין כָּבוֹד וֶוענִין דִיא שַׁיין פוּן דִיא מַזָּלוֹת הָאבּ אִיךְ אִין דֶער צַייט אוֹיס גִיצְווִינְגִין· הִימְל אוּנ עֶרְד הָאבּ אִיךְ גִימַאכְט גִיוֶועלְטִיגְן אוֹיף זֵייעֶר גִיזֶעץ דֶעם דוֹר הַמַּבּוּל וָואס הָאבִּין גִיטָאן שְׁלֶעכְטְץ אוּנ פַאלְשׁ הָאבּ אִיךְ זַייא אִין מַבּוּל גִימַאכְט פַאר לִירִין· דָאס דוֹר הַפְּלָגָה וָואס הָאבְּן גִיוואוֹנְט אִין בָּבֶל הָאבּ אִיךְ זַיי זֵייעֶר לָשׁוֹן אוֹיס גִימִישְׁט · דֶעם כְּדָרְלָעוֹמֶר מִיט דִי וָואס הָאבִּין אִים גִהָאלְפִין הָאבּ אִיךְ אִים גִישְׁלָאגִין אוּנ הָאבּ צוּ טֵיילְט דִי נַאכְט וָואשׁ אַבְרָהָם אָבִינוּ הָאט אִים נָאךְ גִיאָגְט·דִי עֲקֵידָה וָואס אַבְרָהָם הָאט גִיוָואלְט זַיין זוּן יִצְחָק מַקְרִיב זַיין הָאבּ אִיךְ גִיזֶעהֶען אִיךְ הָאבּ אַיין נֶדֶר גִיטָאן אוּנ הָאבּ גִישְׁוָוארִין אַז אִיךְ זָאל זַייא קַיין מָאל נִיט פַאר לָאזִין·יַעֲקֹב אָבִינוּ וָואס עֶר הָאט גִיוֶועלְטִיגְט אִיבֶּער דֶעם מַלְאָךְ הָאבּ אִיךְ אִים גִיהָאלְפִין אַז לָבָן הָאט אִים נָאךְ גִיאָגְט הָאבּ אִיךְ אִים אָן גִיזָאגְט אַז עֶר זָאל מִיט אִים קַיין שְׁלֶעכְט נִיט רֵיידִין·דִיא מִצְרַיִם הָאבּ אִיךְ גִישְׁלָאגִין מִיט צֶעהֶן מַכּוֹת אוּנ אַייעֶר חַיל הָאבּ אִיךְ אִין מִיטִין טָאג אוֹיס גִיצְווִינְגִין· דֶעם יָם הָאבּ אִיךְ גִישְׁפַּאלְטִין אוּנ הָאבּ אַייךְ אִיבֶּער גִיפִירְט מִיט אֵייעֶרֶע

אוֹיגִין הָאט אִיר גִיזֶעהֶן דָאס וָואס אִיךְ הָאבּ גִיטָאן · אִיךְ הָאבּ גִירוּיבְּט עֲמָלֵק אוּנ זַיין חַיל הָאבּ אִיךְ שְׁלַאף גִימַאכְט אוּנ הָאבּ אַייךְ גִימַאכְט יַירְשְׁנֶן דֶעם הַיילִיגִין שַׁבָּת אִיךְ הָאבּ אַייךְ גִיפִירְט אוּנ וִויא אַיין אָדְלֶער הָאבּ אִיךְ אַייךְ אוֹיף מַיינֶע פְלִיגְלֶען גִיטְרָאגִין· דְרַייא שְׁטַארְקֶע מַתָּנוֹת הָאבּ אִיךְ אַייךְ גִיגֶעבִּין דָאס הַיְיסְט דֶעם מָן אוּנ דֶעם בְּרוּנֶעם אוּנ שְׂלָיו נתתי לך תוכחות מוסרים אִיךְ הָאבּ אַייךְ גִיגֶעבִּין דִיא תּוֹרָה וָואס זִיא אִיז נָאר מוּסַר דְרוּם זָאלְסְטוּ זִיךְ הִיטִין נִיט צוּא נַייגִין פוּן דֶעם גוּטִין וֶועג עֶס זָאל צוּא דִיר נִיט זַיין קַיין פְרֶעמְדֶע אָפּ גֶעטֶער תעתועים המה מוסר הבלים דֶער מוּסָר פוּן דִיא נַארָאִים דִיא כַּשְׂדִים וָואס הָאבִּין גִידִינְט אָפּ גֶעטֶער אִיז נַארִישְׁקַייט מֶען קָאן זַיי נִיט פַאר שְׁטֵיין אוּנ זַיי קֶענֶן נִיט הֶעלְפִין· זֵייעֶרֶע פַאשֶׁע אִיז גִיוֶועזִין עֶרְד·זֵייעֶר הַארְץ אִיז פַר נַארִישְׁט זַייא הָאבִּין גִימֶערְט אוּנ גִימַאכְט גְרוֹיס דֶעם צָארִין זַייא הָאבִּין גִינוּמֶען דִיא צוּרוֹת פוּן דֶער זוּן אוּנ דִיא לְבָנָה זַייא הָאבִּין אוֹיש גִימָאלְט דִיא צוּרוֹת פוּן דִיא מַזָּלוֹת זַייא הָאבִּין גִיבֶּעטִין אוּנ גִיבּוּקְט זִיךְ צוּא זַייא זֵייעֶרֶע בֶּעסְטֶע זַאכִין הָאבִּין זַייא גִיגֶעבִּין צוּא זַייא זַייא הָאבִּין גִיבּוּקְט זִיךְ אוּנ גִיטָאן לוֹיבִּין צוּא דִיא שְׁטֶערִין · צוּא כִּישׁוּף וָואס הַייסְט אוֹב אוּנ יִדְעוֹנִי אִיז גִיוֶועזִין זֵייעֶר הַארְץ אוּנ זֵייעֶר וֶוערְק זֵייעֶר מִי קַיינְס הָאט זַייא נִיט גִיהָאלְפִין זַייא הָאבִּין גִישְׁרִיעֶן צוּא זַייא אוּנ זַיינֶען נִיט

גִיצִיל

טָחוּ עֵינֵיהֶם וְלִבּוֹתָם סְכָלִים · חוֹכִים יְשׁוּעָה מֵאִטִּים
וֶאֱלִילִים · זְנוּחִים תְּעוּבִים וְגִלּוּלִים · וְחֵלֶק יַעֲקֹב יוֹצֵר
הַכֹּל אֵל אֵלִים · הֲמוֹן מַיִם נוֹתֵן וּנְשִׂיאִים עוֹלִים · דְּבָרוֹ
מְקִים וַעֲצָתוֹ יַשְׁלִים · גּוֹעֵר בַּיָּם וַיֶּהֱמוּ גַלִּים · בּוֹ תִדְבָּקוּ
וְעָדָיו הֱיוּ מְיַחֲלִים · אוֹיְבֵיכֶם יַפִּיל חֲלָלִים:

חֲלָלִים אַפִּיל כָּל שׁוֹכְחֵי הַשֵּׁם · הִשָּׁמֵר פֶּן תִּכָּשֵׁל וְתֶאְשַׁם: לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם:

מיוסד ע"פ א"ב

אֲמִתִּי שְׁמוֹ הַמְפוֹרָשׁ בְּשִׁבְעִים · בּוֹ נוֹסְדוּ אֲרָצוֹת וְנִטְּעוּ
רְקִיעִים · גְּבוּלוֹת אֶרֶץ וְרוּחוֹת מְרֻבָּעִים · דְּבֵקוּ
בְּחוֹתָמוֹ הֱיוֹת נִקְבָּעִים · הַזֹּכֵר עַל הַיָּם וְנַעֲשָׂה בְקִיעִים ·
וְעַל הַמַּיִם אֵל הַכָּבוֹד הִרְעִים · זֵכֶר קָדְשׁוֹ בּוֹ יָרוּצוּ
נוֹשָׁעִים · חוֹצֵב לֶהָבוֹת וּמְפוֹצֵץ סְלָעִים · טְהוֹר עֵינַיִם
מֵרְאוֹת רָעִים · יְצוּרָיו בּוֹחֵן בְּכָל עִתִּים וּרְגָעִים · כַּלּוֹת
בְּחֵמָה בּוֹ נִפְשָׁעִים · לְהָבִיא שֶׁבֶר לְחַטָּאִים וּפוֹשְׁעִים ·
מְפִירֵי חוֹק וְלַשֶּׁקֶר נִשְׁבָּעִים · נִלְכָּדִים בַּעֲוֹנָם וּבִזְדוֹנָם
נִתְבָּעִים · שׂוֹנְאֵי תוֹכָחוֹת וּמוּסָר פּוֹרְעִים · עֲבָרוֹת יוּבָלוּ
וּבְרֹגֶז שִׁבְעִים · פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל שִׁלֵּשִׁים וְרִבֵּעִים · צוֹמֵת לַבְּקָרִים
כָּל רְשָׁעִים · קַנָּא וְנוֹקֵם וְקוֹבֵעַ קוֹבְעִים · רוֹאֶה וְצוֹפֶה טוֹבִים וְרָעִים ·
שְׁמוֹר וְהִזָּהֵר מֵאָרַר פְּגָעִים · תִּתְיָרֵא מִלִּשָּׂא לַשָּׁוְא שֵׁם תְּמִים דֵּעִים:

תְּמִים דֵּעִים דִּבֵּר בְּקָדְשׁוֹ · וְהִזְהִיר עַל מוֹרָא מִקְדָּשׁוֹ: זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ:

מיוסד ע"פ תשר"ק

תַּשְׁלוּם כָּל מַעַשׂ וּגְמַר מְלָאכָה · שַׁבַּת מְנוּחָה וְקִדּוּשׁ בְּרָכָה · רֶגֶל

בית לוי

...שמו להחוך (תהלים מ' יט): (ועל המים אל הכבוד הרעים) כמ"ש קול ה' על המים אל הכבוד הרעים (תהלים כט) (זכר קדשו בו ירוצו כו') כמ"ש מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב (משלי יח י') (חוצב כו') כמ"ש טהור עינים מראות ברע (חבקוק א' יג) (יצוריו בוחן כו') עמ"ש ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו (איוב ז יח) (לכלות חמה כו') עמ"ש ושבר פושעים וחטאים יחדו (ישעיה א כח) (מפירי) לשון בטול כמו ואת בריתו הפר (במדבר ט"ו ל"א) (פורעים) ג"כ לשון בטול מלשון למה תפריעו את העם (שמות ה ד) (עברות כו') ... כעס וקצף עמ"ש ליום עברות יובלו (איוב כא ל) (צומת כו') ל' כריתה ועמ"ש לבקרים אצמית כל רשעי ארץ (תהלים קא ח)(וקובע קובעים) כמ"ש וקבע את קובעיהם (משלי כב כג) (רואה וצופה כו') עמ"ש עיני ה' צופות רעים וטובים (שם טו ג) (שמור והזהר מארר פגעים כו') כענין שנאמר ואת האלה ... וגו' ובאה אל בית הגנב ואל בית הנשבע בשמי לשקר ולנה בתוך ביתו וכלתו ואת כו' (זכריה ה ג) (תמים דעים) תואר להקב"ה עמ"ש תמים דעים ... עמך (איוב לז טז):(מעש) כמו מעשה (רגל להשיב) עמ"ש אם תשיב משבת רגלך (ישעיה

מטה לוי

(אמתי שמו המפורש בשבעים) לא תשא את שמו האמתי המפורש בשבעים שמות כי בכל הכינוים הרומזים אליו יתברך אסור לישבע (בו) באותו שם (נוסדו ארצות ונטעו רקיעים) ולכך תזהר שלא תשבע לשקר (ורוחות מרובעים) וארבע רוחות העולם (דובקו בחותמו היות נקבעים) כולם הוקבעו ודובקו בחותמו · שהוא אמת כי בו תמם מעשה בראשית שנאמר ברא אלהים לעשות סופי תיבות אמ"ת (הוזכר על הים) שמו אמיתי הוזכר על הים (ונעשה בקיעים) ויבקעו המים (יצוריו בוחן בכל עתים ורגעים כלות בחמה) כדי לכלות בחימה לאשר (בו נפשעים) (מפירי חוק) של תורה ומילה (ולשקר כו') (נתבעים) ליום הדין (ומוסר פורעים) המבטלים את המוסר (עברות יובלו) ליום כעס וקצף יובאו (וברוגז) יהיו (שבעים) (צומת לבקרים כל רשעים) רשעי ישראל המחוייבין מיתה כורת אותם מעט מעט בכל בוקר ובוקר · הוא (קנוא ונוקם וקובע) הקב"ה גוזל את נפש קובעים(קובעים) הגוזלים את אחרים (שמור והזהר מארר פגעים) שלא תתחייב לקללות וארורים ופגעים (זכור את יום השבת לקדשו) כי בעת (תשלום כל מעש וגמר מלאכה) כתב הקב"ה על עצמו (שבת מנוחה וקדוש ברכה) שנאמר וישבות וינח ויקדש ויברך ואף שברא הכל בלי יגיעה וליאות עם כל זה שבת כדי להראות וללמד לישראל שעמלם ביגיעה ובטורח שישבתו ממלאכה וינוחו בו ויקדשו ויברכו על היין ויברכו על ב' ככרות (רגל להשיב

ניצול גיוואַרין זייערע אויגין זיינען גיוועזין פאר שמירט אונ זייערע
הערצער איז פר נארעשט זייא זיינען אן גירופין גיוועזין חמנים אונ האבן
קיין שכל ניט גיהאט זייא האבן פאר לאזן זיך אויף דעם אום ווירדיקייט
אונ זייא האבן זייא ניט גיהאלפין אבער נאט דער חלק פון יעקב
האט אלדינג באשאפין אונ איז שטארקער פון אלע שטארקע ער גיט
ראש ברומונג פון וואסער אונ מאכט די וואלקינס אויף גיין זיינע רייד
איז ער מקיים אונ זיין עצה איז ער משלים ער האט אן גישריען אין
דעם ים אונ האט גימאכט ברומען דיא אינדין · צו אים טוט איך
באהעפטין אונ אויף אים האט איין בטחון ער וועט זיינע שונאים
מאכין פאלין דר שלאגינע חללים די וואס פאר געסין אין גאט וועט ער
דרגן היט דיך זאלסט ניט גישטרויכילט ווערין אונ זאלסט ניט שולדיגען
דוא זאלסט ניט שווערין ביא נאמס נאמען אמתי שמו המפורש דער
אמתר שם המפורש מיט אים האט גאט גיגרונד פעסטיגט דיא ערד
אונ גיפלאנצט דעם הימל אלע פיר זייטין פון דער וועלט מיט אלע
גבולים מיט דעם שם האט ער זייא פאר תחמת אונ באהעפט אונ אז
משה האט אים דער מאנט אויף דעם ים איז ער צו שפאלטן גיווארן
אונ אויף דיא וואסערין האט גאט גיטאן שטורעמען מיט דעם וואס זייא
דער מאנען זיין היילינען נאמען טוען זייא לויפין אונ ווערין גיהאלפן
ער האקט פלאם פייער אונ צוא ברעכט שטיינער זיינע אויגין זיינען
ריין פון צו זעהן שלעכטס זיינע באשעפענעש פרובט ער אלע רגע
אונ דיא וואס זינדין טוט ער פאר לענדין מיט צארין אונ צו ברייננן
איין בראך אויף אלע זינדיגע · אונ דיא וואס פאר שטערין דעם חוק
אונ שווערין פאלש פון וועגין זייערע עבירות ווערין זייא גיפאנגען
אונ גמשפט דיא וואס האבין פיינט שטראף אונ פאר שטערין מוסר
זייא וועלין זאט זיין מיט רוגזה אונ וועלין גיפירט ווערין מיט צארין
אין גיהנם אריין ער גידיינקט דיא עבירות פון דיא אבות אויף דעם
דריטין דור אונ פערטן דור ער טוט פאר שניידן די רשעים אלע פריא
מארגין אונ איז זיך אין זייא נוקם אונ נעמט אוועק זייער נשמה ער
זעהעט גוטע אונ בייזע היט דיך אונ זייא גיווארינט פון קללות אונ
פגעים זאלסט מורא האבין צוא שווערין פאלש ביא דעם נאמען פון
נאט וואס זיין דעה איז גאנץ תמים דעים דבר נאט וואס זיין דעה איז
גאנץ האט גירעט מיט זיין היליקייט אונ האט אן גיזאגט אז מען זאל
מורא האבין פר זיין בית המקדש גידיינקצו היילינין דעם טאג שבת:
תשלום כל מעש וגמר מלאכה אז נאט האט פאר לענט אלע מעשים אונ

להשיב ולמעט הליכה · קרוי עונג לכבדו כהלכה ·
צעד תחומיו אלפים לילכה · פסיעה גמרה בו בלי
להלכה · ערך הכנתו בששי לערכה · סעודות שלש
מצותו ערוכה · נכפל בלחמו לענוגה ורכה · ממרה ניתן
כדת וכהלכה · לאות הושם עליו לסמכה · כי לששה
מלאכתו נערכה · יציאותיו ורשויותיו בלי להפכה ·
טורח משא בו לחשכה · חלול מזיד לסקילה למשכה ·
זכירה ושמירה עדיו תנוכה · ומעין העולם הבא מתקן
לחנכה · הנוצרו ינצל משלוש מבוכה · דין ענשו ואזהרתו
חתוכה · גמול משכרתו מאתי תמוכה · ביני ובין
אום המבורכה · אות שמתי כי לי הממלכה:

הממלכה המליכני כנואמך · ותזכה לאורך ימיך: כבד את אביך ואת אמך:

מיוסד ע"פ א"ב

אומן ומינקת בך מתעסקים · בשלך תחלה כאזור
דבקים · געית שוע ותחן מפיקים · דורשים
לצורם היות בן חובקים · השתפו שניהם עמו עסוקים ·
ונוצרת ונולדת לעתי חקים · זכוך והביאוך בברית
להקים · חבקוך ברכים ושדים מיניקים · טרף חקך

אם החזקת בדרך לצאת חוץ לתחום ונזכרת שהוא שבת ושבות רגליך בעבור השבת ולמעט הליכה בשבת (קרוי עונג) תקרא את השבת יום עונג (לכבדו כהלכה) (צעד תחומיו) פסיעות ומצעדי תחומיו (אלפים לילכה) לא ילך יותר מאלפים אמה (נכפל בלחמו לענוגה ורכה) ביום הששי ירד המן לישראל כפל מנשאר הימים ולכך אנו מניחים גם כן לחם משנה בג' סעודות של שבת (ממרה נתן) אמירת שבת (כדת וכהלכה · לאות הושם) מה ששבת הקב"ה ביום השבת (עליו לסמכה · כי לששה) כי לששת ימי המעשה מלאכתו של הקב"ה נערכה וביום השביעי שבת לכן (יציאותיו ורשויותיו בלי להפכה) שלא להפך את הד' רשויות להוציא מרשות לרשות (טורח משא בו לחשכה) למנוע בו משא ומתן (חלול מזיד) המחלל שבת במזיד (לסקילה למשכה) למשוך ולהוציא אותו לסקילה (זכירה ושמירה) דבור של זכור ושמור מחוברים יחד כגדר זה שמחובר זה בזה (עדיו תנוכה) כתנוך האזן שהוא גדר תלפי שבאזן ומחובר בו (ומעין העולם הבא מתקן לחנכה) מנוחת השבת במתיקת מעדניה הוא כמחנך עצמו לשבת העתיד כי השבת הוא מעין עוה"ב (הנוצרו) השומר שבת (ינצל משלוש מבוכה) מג' מבוכות וצרות (דין ענשו ואזהרתו חתוכה) גזורה וחרוצה שנאמר ושמרתם את השבת מחלליה מות יומת (גמול משכורתו מאתי תמוכה) שכל השומר את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים (ביני ובין) בני ישראל (אות שמתי) את השבת לידע (כי לי הממלכה) שעתיד אני למלוך לעוה"ב ליום שכלו שבת (הממלכה המליכני כנואמך) כמו שאמרת על ידי ה' ימלוך לעולם ועד (ותזכה לאורך ימיך) אם תקיים (כבד) כו': (אומן) מן הראוי הוא לכבד אותם (כי אומן ומינקת) אב ואם (בך מתעסקים) כדי שיולידוך (בשלך תחלה כאזור דבקים) ובתחלה דבקו זה בזה בשבילך (געית שוע ותחן מפיקים) צעקה תפלה ותחנה מוציאים אביך ואמך מפיהם לפני הקב"ה עבורך (דורשים לצורם) מבקשים ליוצרם שיהיו זוכים (היות בן חובקים השתפו שניהם) אב ואם נשתתפו שניהם ברקימת בשר וגידים (עמו עסוקים) והם עסוקים עם הקב"ה בנוצר האדם (ונוצרת ונולדת לעתי חוקים) שנוצרת לארבעים יום ונולדת לט' חדשים (זכוך) והם זכו אותך (והביאוך בברית)

(שמות יז) (קרוי עונג ה') מהרש"ם וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד וכבדתו מעשות דרכיך (שם) (צעד) ל' פסיעה כמו שם' מצעדי גבר כוננו (תהלים לז כג) (ערך הכנתו בששי לערכה) כמ"ש והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה (שמות טז ה) (נכפל בלחמו) כמ"ש לקטו לחם משנה (לענגה ורכה) אומר לישראל (ממרה נתן) כמ"ש שם שם לו חק ומשפט (שם טו כה) ופ"ש פרש"י (לאות הושם) כמ"ש ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם (כי לששה כו') כמ"ש כי ששת ימים עשה וגו' (שם לא יז) (יציאותיו כו' טורח משא) כו' כמ"ש ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת (ירמיה יז כב) (לחשכה) בשי"ן שמאלית ל' מניעה כמו ולא חשכת (בראשית כב יב) (עדיו) ל' יגור כמו שאזניכם עדי (במדבר כג כב) (מתקן) מתיקת מעדנים (לחנכה) ל' חינוך (הנוצרו) ל' שמירה כמו נוצר חסד (שמות לד ז) (חתוכה) גזורה וגזורה ל' נחתך על עמך (דניאל ט כד) (כנואמך) מל' וינאמו נאום (ירמיה כג לא) (ותזכה ה') הוא דבור בפ"ע כי הוא אומר של הקב"ה: (אומן ומינקת) תואר לאב ולאם (בשלך) כמו בשבילך (געית) לשון צעקה מלשון היגעה שור (איוב ו ה) (שוע) לשון תפלה ומל' שועתך שמע (שם יח) (ותחן) לשון תחנה (מפיקים) לשון הוצאה כמו מפיקים מזן אל זן (תהלים קמד יג) (חובקים) מלשון את חובקת בן (מלכים ב ד טז) (טרף חקיך) לשון הטריפני לחם חקי (משלי ל ח) וטרף הוא שאלה מלשון מזון החיים הבא ע"י טרף

האט גומר גיוועזן אלע מלאכות האט ער גירוהט אום שבת אונ האט גיהייסין מען זאל מאכין קידוש אונ זאלין ברכה מאכין איבער צוויא חלות זאלסט אום קערין דיינע פיס אונ זאלסט ווייניג גיין זאלסט אים רופין עונג אונ אים אפ געבין כבוד אזו וויא דער דין איז דער טריט פון איין תחום שבת איז צוויא טויזנט איילין וואס מען מעג גיין אונ גרויסע טריט טאר מען אום שבת ניט גיין דאס וואס מען דארף אויף שבת זאל מען אן גרייטין אום פרייטאג עש איז איין מצוה מען זאל אן גרייטין אויף שבת דרייא סעודות צו דיא ישראל וואס ווערין אן גירופין רכה וענוגה האט ער זייא גיגעבין דעם מן אום פרייטאג אויף צווייא טאג שבת האט מען זייא נאך גיגעבין אז זייא זיינען גיוועזן אין דער מדבר וואש הייסט מרה ער האט גימאכט שבת פאר איין צייכין אונ מען זאל זיך אויף אים סומך זיין דען אין זעקס טעג האט ער דיא גאנצע מלאכות פון דער וועלט אן גריכט מען זאל ניט פאר געסין ארויס טראגין אום שבת פון איין רשות אין אנדערין אונ צו פאר מיידין זיך פון צוא טראגין איין משא דער וואס האט מחלל שבת גיוועזן במזיד האט מען אים גישלעפט צוא פאר שטיינין זכור ושמור האבין זייא גיהערט מיט זייערע אויערין וויא גאט האט זייא גירעט אין איין מאל דאס זיסקייט פון שבת איז גלייך צום עולם הבא דער וואס היט שבת ווערט ניצול פון דרייא פורעניות דיא דינים אונ עונשים איז פאר שניטן אונ פון מיר איז אונטער גילעהגט זייער שכר צוא צאלין: צווישין מיר אונ צווישן דעם גיבענשטין פאלק ישראל האב איך גימאכט שבת פאר איין צייכין אז צו מיר איז דיא מלוכה המלכה המליכני כנואמך זאלסט מיך מאכין קיניגין אזו וויא דוא האסט גירעט [illegible] זוכה זיין צו האבין לאנגע טעג האלט ערליך דיין פאטער אונ מוטער אומן ומינקת בך מתעסקים דיין פאטער וואס האט דיך דער צויגין אונ דיין מוטער וואס האט דיך גיזייגט אונ האבין זיך מיט דיר מתעסק גיוועזן דיר גיבין זייא פריער עסין איידער זיך. אונ וויא איין גארטל ביסטו צו זייא באהעפט זייא האבין גישריגן אונ גיבעטין אונ צוא גאט האבין זייא גיפארשט זייא זאלין זוכה זיין צו האלדין פאטער אונ מוטער זיינען אין דיר הברותה אונ ביסט באשאפין אונ גיבארין גיווארין צוא דער צייט וואס איז אים גיזעצט דאס איז ניין חדשים זייא האבין דיך מזכה גיוועזן אונ האבין דיך אריין גיבראכט צוא מקיים זיין דעם ברית פון אברהם אבינו זייא האבין דיך גיהאלזט אויף דיא קניא אונ גיזייגט

זָנִים וּמַשְׁקִים · יְגִיעַת עֲמָלָם עִמְּךָ מְחַלְּקִים · פּוֹשֶׁר וּמוּסָר מְחַנְּכִים וּמְחַזְּקִים · לְשׁוֹן לִמּוּדִים וּדְבָרִים עַתִּיקִים · מְתַקְּנִים לְךָ עֵזֶר וּלְהַשִּׂיאֲךָ זוֹקְקִים · נוֹשְׂאִים פֶּלֶל עֲבוּרְךָ וְלָאֵל זוֹעֲקִים · סָמְכֵם בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבְתַפְנוּקִים · עָנְדֵם בִּכְסוּת נְקִיָּה בַּחֲשׁוּקִים · פְּנֵה לְגַעֲרָתָם לְבַל יִהְיוּ מְצוּקִים · צַפֵּה לְמוּסָרָם וְלֹא תִרְדֹּף רֵקִים · קַיֵּם כְּבוֹדָם וּמוֹרָאָם כַּחֻקִּים · רִבּוֹת אֹרֶךְ יָמִים וּמֵעָוֹן מְנֻקִּים · שָׂם לִכְבוֹדוֹ וּלְמוֹרָאוֹ גּוֹזֵר וּמְקַיֵּם · תַּחַת כֵּן יְהוֹדוּהוּ מַלְכֵי אֲרָקִים :

אֲרָקִים וּגְבוֹהִים יָסַד בְּפֶצַח · קַבֵּל מוֹרָאוֹ וְאַל תָּעֵיז מֵצַח : לֹא תִרְצָח :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תּוֹכַחַת אֱהַב מוּסַר יְרֵאִים · שְׁמוֹר וְהִזָּהֵר מִפִּתּוּי חַטָּאִים · רַגְלֵיהֶם רָצִים וְלָרַע מוּבָאִים · קָשֶׁר קוֹשְׁרִים לְהַפִּיל חֵלְכָּאִים · צָרִים בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרוּאִים · פּוֹעֶרֶת לִבְלִי חוֹק בָּאִים · עַצֶּבֶת נוֹתְנִים וְכוֹשֶׁל מַמְצִיאִים · שִׂפְתוֹתֵיהֶם אֱרָב דָּם מְמַלְּאִים · נַחֲלַת אִוֶּלֶת יִנְחֲלוּ פְתָאִים · מְשׁוּבָתָם תַּהַרְגֵם בְּתַחֲלוּאִים · לֹא תֹאבֶה לַעֲצַת נִשְׂנָאִים · כִּי כֶחָצִיר יִמָּלוּ וְכִדְשָׁאִים · יְהִירִים אֲשֶׁר בְּרֶצַח חוֹטְאִים · מוֹרַח גְּזֵרָתָם עֲלֵי מַשִּׂיאִים · חֲנֵפִים אֶרֶץ בְּדָם

הושך ר"ל הקשב לך (ודברים עתיקים) תורה שבכתב ושבע"פ (עזר) כנוי לאשה עפ"י אעשה לו עזר (כחשוקים) ל' חשק ל' וחשוקיהם כסף שהוא מין תגורה כדפרש"י (שמות כז י) (ענדם) ל' קשירה (מצוקים) ל' צר ומצוק (תהלים קיט) (ארקים) ל' ארץ מל' שמיא וארקא : (ארקים) ארץ בכ"ל (וגבוהים) רומז לשמים (בפצח) ל' דבור מל' פצחו הרים רנה (ישעיה מד כג) (תוכחת כו') עפ"י מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו (משלי ג יא) (מפתוי חטאים כו') עפ"י בני אם יפתוך חטאים אל תבא וגו' כי רגליהם לרע ירוצו וגו' (משלי א) (קשר) ענין אגודה אחד כמו קשר עליך עמוס (עמוס ז י) (חלכאים) מל' ונפל בעצומיו חלכאים (תהלים י י) ופרש"י חיל נשברים ומנחם פירש כמו דל ואלך (צרים) מל' כי צער אל עיר או מל' כי צררים הם (בעמקי שאול קרואים) עפ"י בעמקי שאול קרואיה (משלי ט יח) (פוערת לבלי חוק) כינוי לגיהנם כמ"ש לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פיה לבלי חוק (ישעיה ה יד) (עצבת נותנים) עפ"י קורץ עין יתן עצבת (משלי י) (נחלת אולת) עפ"י נחלו פתאים אולת (שם יד יח) (משובתם) ל' מרידה (משובתם תהרגם) כמ"ש כי משובת פתיים תהרגם (שם א לב) (כי כחציר כו') ע"פ תהלים לז ב (יהירים) גאים (ברשע) בזדון (משיאים) ל' משא ומשל (חנפים) חייבים מל' ולא תחניפו את הארץ

מילה (לסקים) (כושר ומוסר מחנכים ומחזקים) אותך ומלמדים אותך (לשון למודים) לשון הקודש בעודך נער (ודברים עתיקים) אח"כ מלמדים אותך דברי תורה (מתקנים לך עזר) נותנים לך אשה (ולהשיאך זוקקים) עוסקים את עצמם בכל כחם בנשואין שלך (נושאים פלל עבורך כו') הם מתפללים להקדוש ב"ה בשבילך שתצליח בדרכיך לכן אחרי שעשו לך כל זאת גם אתה תעשה להם כמו שעשו לך (סמכם במאכל כו' ענדם) קשרם (בכסות נקיה בחשוקים) ותעשה זאת בחשק (פנה לגערתם) תשמע ותפנה לדבריהם (לבל יהיו מצוקים) שלא יהיו במצוק ובצער במרדך בהם (ולא תרדוף) דברים רקים והבלים (קים כבודם ומוראם כחקים) ככל חקי הקדוש ב"ה ויהיה לך (רבות אורך ימים) (ומעון מנוקים) ותהיה מנוקה מעון ג"כ עוד ראה גודל מעלת כיבוד אב ואם כי (שום לכבודו ולמוראו גוזר ומקים) הקדוש ב"ה גוזר ומקים השוה כבוד אב ואם לכבודו ולמוראו כתיב כבד את אביך (שמות כ יב) וכתיב כבד את ה' מהונך (משלי ג ט) וכתיב את ה' אלהיך תירא (דברים י כ) וכתיב איש אמו ואביו תיראו (ויקרא יט ג) (תחת כן) תחת ענותנותו שהשוה כבודו ומוראו לשל בריות לכן (יהודוהו מלכי ארקים) כמ"ש יודוך ה' כל מלכי ארץ (תהלים קלח ד) : (ארקים וגבוהים) ארץ ושמים

(יסד בפצח) יסד הקדוש ב"ה בדבור לכן (קבל מוראו ואל תעיז מצח) כנגדו וקיים דבור (לא תרצח) : (תוכחת אהב מוסר יראים) תוכחת ומוסר של יראים דוקא תאהב אך (שמור והזהר כו') (קשר קושרים) מקבלים א"ע יחד ומסכימים (להפיל חלכאים) להפיל עדת עניים הנכאים ונדכאים אחולי (צרים בעמקי שאול קרואים) ירדו לשאול כל הקרואים והנאספי' בקשר זה (פוערת לבלי חוק באים) הצרים הללו הם באים לגיהנם (עצבת נותנים) ללב האדם (וכושל ממציאים) כשלון הם ממציאים לגוף הנושא בהם (שפתותיהם ארב דם ממלאים) ימלאו פיהם לאמר נארוב לדם נקי (נחלת אולת ינחלו פתאים) הם מנחילים לבניהם נחלה שהשיגו בגזל וחמס והוא אולת להם שלא ידעו שלא תתקיים הגזילה ביד בניהם (משובתם) מרידתם (תהרגם בתחלואים) (לא תאבה לעצת נשנאים) אל תרצה לשמוע לעצת השונאים בעיני המקום (כי כחציר ימלו) כי כעשב השדה יכרתו (וכדשאים) וכעשב אשר הוא בתחלת גדולו טרם יבא לכלל עשב (יהירים אשר ברשע חוטאים) הגאים אשר הם חוטאים בזדון (מורח גזירתם עלי נשיאים) הם מטריחים אותי ועומסים עלי משא להביא עליהם גזירות (חנפים ארץ בדם מטמאים) החייבים מטמאים את הארץ בדם

מיט דיא ברישט זייא האבין געשפייזט דיך מיט עסין אונ טרינקען דאש וואש זייא ארבייטין צו טיילין זייא זיך מיט דיר רעכט פארטיג אונ שטראף טוען זייא דיך שטארקין אונ מחנך זיין אונ לערנען דיך לשון הקודש אונ דיא תורה וואס איז עלטער פר דער וועלט זייא געבין דיר איין הולף דאס הייסט זייא געבין דיר איין ווייב זייא בעטין פאר דיר אונ שרייען צוא גאט דער פאר מאך זייא אונטער לעהענען אויף זייער עלטער מיט עסין אונ טרינקען אונ מיט תענוגים ענדם מיט חשק זאלסטו זייא אן קליידין מיט ריינע קליידער קער דיך צוא זייערע רייד זייא זאלין קיין צער ניט האבין הער צו זייערע שטראף אונ יאג ניט נאך לערע זאכין זייא מקיים כבוד אב ואם אונ האב פאר זייא מורא אזוא וויא דער דין איז וועסטו האבין לאנגע טעג אונ פון עבירות וועסטו זיין ריין גאט וואש ער איז גוזר אונ איז מקיים האט זייא גלייך געמאכט צוא זיין כבוד אונ צוא זיין מורא דרום האבין אים געלויבט אלע מלכים פון דער וועלט **ארקים וגבוהים יסד בפצח** מיט זיינע רייד האט ער גיגרונד פעסט הימל אונ ערד זייא מקבל זיין מורא אונ זאלסט ניט מעיז זיין דוא זאלסט ניט מארדין **תוכחת אהב ומוסר יראים** האב ליב שטראף פון צדיקים היט דיך אונ זייא געווארינט פון דיא וואס ריידין דיך אן צוא זינדיגן מיט זייערע פיס לויפין זיי אונ ברייגגן דיך צוא שלעכטץ זייא מאכין אבונט אונ מאכין פאלין דיא ארעמע דיא רשעים ווערין גירופין צוא דעם טיפן גרוב פון גיהנם וואס איר מויל איז אפין אן איין חוק צוא איין שלינגען זיי זייא געבין טרויעריקייט אונ שטרויכלונג טוען זייא גרייכין מיט זייערע מיילער טוען זייא נאר ריידן וויא אזוא אויף פרעמדע בלוט ארוים צוא קוקין דיא נארין ירשנן איין נארעשע ארב זייער מוטוויליקייט טוט זייא הרגנן מיט גרוים שלאפקייט דוא זאלסט ניט צוא הערין צו דר עצה פון די שונאים דען זייא ווערין פאר שניטין וויא גראז דיא וואס האלטין זיך בגאוה אונ זינדיגן מיט רציחה וואס הייבין אויף דאס פאר צוקונג פון זייער שווערד זייא מאכין זינדיגן דיא ערד אונ זיינען זייא מטמא מיט בלוט

אונ

יוצר ליום שני של שבועות

מְטֻמְּאִים · זֹהַר שְׁכִינָתִי מִתּוֹכָם מוֹצִיאִים · וְעַל יְדֵי
חֲלָלִים הַנִּמְצָאִים · הָעֶגְלָה הָעֲרוּפָה בְּנַחַל מְבִיאִים ·
דָּם שׁוֹפְכִים בְּשׁוֹגֵג בְּלֹא רוֹאִים · גּוֹלִים לְעָרֵי מִקְלָט
הַנִּקְרָאִים · בַּהֲזִידָם לַהֲרוֹג בְּצֶלֶם בְּרוּאִים · אַתָּה תְּבַעֵר
הַדָּם לְעֵין כָּל רוֹאִים:

רוֹאִים יִוָּסְרוּ לְהִשָּׁמֵר מֵאַף · שְׁמוֹר מִצְוָה וְהֶבֶל אַל תִּשְׁאַף : לֹא תִנְאָף :

מיוסד ע"פ א"ב

אֵשֶׁת כְּסִילוּת הוֹמִיָּה וְסוֹרֶרֶת · בֵּיתָהּ הַרְחֵק כִּי נְפָשׁוֹת
עוֹכֶרֶת · גֶּחָלִים בְּחֵיק מַחְתָּה וּמְבַעֶרֶת · דְּרָכֶיהָ
שְׁאוֹל וּמָוֶת חוֹדֶרֶת · הוֹלֵךְ אַחֲרֶיהָ לְטֶבַח מוֹסֶרֶת ·
וּכְעֶכֶס אֶל מוּסַר אֱוִיל מְיַסֶּרֶת · זַעַם מַרְבָּה וְעֶצֶב
מְמַהֶרֶת · חֲמַת גֶּבֶר וְשִׂנְאָה מְעוֹרֶרֶת · טִיף נוֹפֶת
בִּשְׂפָתֶיהָ מְדַבֶּרֶת · יוֹם אַחֲרִיתָהּ כַּלַּעֲנָה מְמָרֶרֶת ·
כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבֵיתוֹ אוֹמֶרֶת · לְיַד שְׁעָרִים לְפִי קָרֶת ·
מוֹדַע תִּקְרָא לְבִינָה הַמְאֻשֶּׁרֶת · נֶצַח עֲדֵי עַד תְּהֵא עָלֶיךָ
מְשַׁמֶּרֶת · שְׂמַח בְּאֵשֶׁת נְעוּרֶיךָ הַמְחֻבֶּרֶת · עִמָּהּ
תִּתְרַפֵּק וְלֹא בְּאַחֶרֶת · פּוּצַת מַעְיְנוֹתֶיךָ חוּצָה עוֹבֶרֶת ·
צְמָחִים תַּרְבֶּה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת · קַדֵּשׁ עַצְמְךָ בִּפְרִישׁוּת
אַדֶּרֶת · רְצֵה לַעֲשׂוֹת מִשְׁמֶרֶת לְמִשְׁמֶרֶת · שְׁמַע מוּסָר
וַעֲנְדֵהוּ לְגַרְגֶּרֶת · תִּתֵּן לְרֹאשְׁךָ לִוְיַת חֵן וַעֲטֶרֶת :

אשר שפכו (זוהר שכינתי מתוכם מוציאים) שבעון שפיכות דמים שכינה מסתלקת מישראל ואם (דם שופכים בשוגג בלא רואים) אז דינם (גולים לערי מקלט הנקראים) המזומנים והמיועדים בתורה אך אם (בהזידם להרוג בצלם ברואים) שהרג במזיד את האדם שנברא בצלם אלהים (אז אתה תבער) מחויב אתה לבער (הדם) שנקי מקרבך להרוג את ההורג (לעין כל רואים) : (רואים יוסרו) הרואים שעושים נקמה ברוצח יקחו מוסר (להשמר מאף) ישמרו נפשם להשמר מאף שלא יעשו רציחה על ידי רוגז (שמור מצוה והבל אל תשאף) ואל תתאוה להבל ואל תעבור על (לא תנאף) : (אשת כסילות) אשה זונה (הומיה) מגבהת קולה ומדברת עתק (וסוררת) מרצון הקדוש ב"ה (ביתה הרחק) הרחק מפתח ביתה (כי נפשות עוכרת) כי היא משחיתה נפשות ומורידם אותם לגיהנם (גחלים בחיק מחתה ומבערת) והיא שואבת ומחתה גחלים בחיק של בני אדם ומבערת אותם והאיש אשר (הולך אחריה לטבח) היא (מוסרת) אותו (וכעכס אל מוסר אויל מיסרת) כנחש הממהר לרוץ בשליחות הקדוש ב"ה ליסר האויל המחויב למקום ב"ה כן זה רץ אחריה עד שנכשל בה (רש"י) (זעם מרבה) הוא מרבה כעס בינה לבעלה (ועצב ממהרת) שבעלה מתעצב אל לבו על שנתחבר עמה ולא די לחסרון שלום בית אלא (חמת גבר ושנאה מעוררת) אף מעוררת שנאה וחמה וכעס הבעל (סיף נופת בשפתיה מדברת) היא מפתה אותו בדברים החלקלקות והמתוקים אבל (יום אחריתה) כשמקבל דבריה אז (כלענה ממררת) היא מרה כלענה ורוש (כי אין האיש כו') בפתויים אומרת לנואף נוכל לעשות תאוותינו כי אין בעלי בביתי (ליד שערים) למקום שיכול לבא בשערים (לפי קרת) תקרה הנתונה על השער ויושבים עליה (וענין כל זה שהאשה רעה לא נגעלו ממנה כל התחלות) ואמר שפייסן אל תלך בדרך אשה מנאפת אך (מודע תקרא לבינה המאושרת) לתורה המיושרת דרכיך תקרבם אליך כי היא (נצח עדי עד תהא עליך משמרת) כמ"ש בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך וגו' (משלי ו כב) (שמח כו' המחוברת) לך בחופה וקדושין (עמה תתרפק) תתחבר עמה (ולא באחרת · פוצת מעינותיך חוצה עוברת) תתעבר מזרעך הנפוץ ממעיניך חוצה (צמחים תרבה) והיא תגדל לך בנים טהורים ונקיים כצמחי השדה שיהיו לך (לשם ולתפארת) ואף עם אשתך (קדש עצמך בפרישות אדרת) בפרישות גדולה וחזקה (רצה לעשות משמרת למשמרת) להוסיף ז' נקיים

(במדבר לה לג) (הנקראים) המזומנים והמיועדים בתורה של' מקראי קדש (בצלם ברואים) עש"ה כי בצלם אלהים עשה את האדם (לעין כל רואים) כמ"ש וכל ישראל ישמעו ויראו (דברים יג יב) (יוסרו) יקבלו מוסר כמו לא יוסר עבד (משלי כט יט) (מאף) ל' רוגז (תשאף) ל' תאוה ותשק כמו אל תשאף הלילה (איוב לו כ) וי"מ ל' הכנסה אל ל' רוח כמו שאפה רוח (ירמיה ב כד) שואל משיכת האויר אל האף : (אשת כסילות) כינוי למנאפת כי אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח של שטות ונאמר בה אשת כסילות הומיה (משלי ט יג) (הומיה וסוררת) ל"ס הומיה היא וסוררת (שם ז יא) ופרש"י וסוררת סרה מן הדרך (ביתה הרחק) עש"ה הרחק מעליה וגו' (שם ה ח) (עוכרת) ל' השחתה של' מה עכרתנו יעכרך ה' (יהושע ז כה) (גחלים כו') עש"ה היחתה איש אש בחיקו וגו' (משלי ו כז) ומחתה בל"א (זיא שארט) (הולך אחריה כו') עש"ה הולך אחריה פתאום כשור אל טבח יבוא (שם ז כב) (וכעכס כו') ל"ס שם (חמת גבר) עש"ה כי קנאה חמת גבר (שם ו לד) (טיף) ל' הולם והטפה כענין הדבור כמו ולא תטיף על בית ישחק (עמוס ז טז) (נופת) של' נופת צופים (תהלים יט יא) (כלענה ממררת) עש"ה ואחריתה מרה כלענה (משלי ה ד) ולענה הוא שם עשב מר (כי אין האיש בביתו) ל"ס (שם ז יט) (ליד שערים ס') ל"ס (שם ח ג) (מודע) הוא ל' קרוב כמו בועז מודעתנו (רות ג) ועש"ה ומודע לבינה תקרא (משלי ז ד) (תתרפק) ל' חבור כמו מתרפקת על דודה (שה"ש ח ה) ופרש"י מתחברת (פוצת מעינותיך חוצה) עש"ה יפוצו מעינותיך חוצה (משלי ה טז) ויפוצו הוא ענין פזור (צמחים) כתי' לבנים (תרבה) פעל' (אדרת) ל' חוזק של' אדיר (וענדהו) ל' קשירה

אונ דורך דעם טאָן זייא דיא לויטערע שכינה אויס ציהען פון צווישן זיך. אונ דרום וואס מען פלעגט געפינען דר שלאגענע האט מען געבראכט איין עגלה ערופה ווען איינער האט גיהרגת איין מענטש אום גערין האט מען אים פאר טריבן אין דיא שטעט וואס ווערין אן גירופין ערי מקלט ווען איינער האט אבער במזיד גיהרגת איין מענטשין וואס איז באשאפין מיט דעם פורעם פון גאט זאלסטו אויס ראמען דאש בלוט אז אלע זאלין זעהען רואים יוסרו להשמר מאף אלע זאלין זעהען אונ זאלין גידיינקען וועלין זייא גיהיט ווערין פון צארין היט מצות אונ זאלסט ניט נילוסטין צוא נארישקייט דוא זאלסט ניט מזנה זיין אשת כסילות הומיה וסוררת מיט איין נארעשע אשה וואש טוט ברומען אונ שרייען דער ווייטער דיך פון איר שטוב ווארום זיא טוט באטריבן נפשות מיט איר שוים טוט זיא בלאזין קוילין אונ טוט ברענן· אירע וועגין טוען דער וועקין דעם טוט אונ דעם גיהנם· דער וואס גייט נאך איר נאך טוט זיא אים איבער ענטפערין צום שעכטונג פון דעם מלאך המות אונ דורך איר ווערין מענטשין גישטראפט אזוא וויא מיט אגיפט פון איין שלאנג זיא טוט מערין צארין אונ היילן טרויערקייט זיא טוט דער וועקין צארין אונ שנאה צווישן דעם נואף אונ צווישן זיין רעכט ווייב. מיט איר מויל טוט זיא ריידין זיסע רייד אבר דר סוף פון איר איז ביטער אזוא גאל זיא זאגט צום נואף איר מאן איז ניט אין דער היים דאש זאגט זיא בייא דעם אונטערין טויער אין פיר הויז· בעסער רוף אן דיא תורה פאר איין פריינט וואש זיא מאכט פאר שטיין דעם גלייכין וועג זיא ווערט דיך היטין אויף אייביג פרייא דיך בעסער מיט דיין ווייב וואס זיא איז באהעפט צוא דיר דורך חופה וקידושין אונ פון דיין יוגינט אן מיט איר זאלסטו דיך באהעפטין אבער ניט מיט קיין אנדערע מיט איר זאלסטו קינדער האבין אונ דיא קינדער וואס דוא ווערסט האבין זאל זיין צוא איין שם אונ צוא שיינקייט אונ הייליג דיך מיט איין שטארק אפ שיידונג אונ מאך דיר איין גוט היטונג הינטער צוא שטראף אונ דאש זאל זיין איין צירונג צוא דיין האלז זיא ווערט

יוצר ליום שני של שבועות

מַעֲשֶׂרֶת תִּנְחַל וּבִשְׁבִיָּה תָּשׁוּב · אִם תִּשְׁמוֹר הֵן מִלִּגְנוֹב : לֹא תִגְנֹב :

מיוסד ע"פ תשר"ק

תִּתְעַב מְתֵי גַנָּבִים וְסִיעָתָם · שׁוֹלְלִים וְחוֹמְסִים כָּל
עִתָּם · רְחַק מֵעוֹשֶׁק וֶהְיֵה תָם · קֶשֶׁט מַעֲבָדֶיךָ
וְהַצְדֵּק אוֹתָם · צְפֵה לַחֲכָמִים וֶאֱלַף אָרְחוֹתָם · פְּעֻלַּת
צְדָקָה לְחַיִּים תְּבוּאָתָם · עִקְּשִׁים הַרְחֵק הַמְעַקְּלִים
נְתִיבָתָם · שִׂפְתוֹתֵיהֶם דּוֹלְקִים וּבְלִבָּם רָעָתָם · נָכוֹנוּ
שְׁפָטִים וּמַהֲלוּמוֹת לְגֵוִיָּתָם · מָדוֹן מְשַׁלְּחִים וּמְצֵרָה
אַהֲבָתָם · לֹא יַחֲרְכוּ רְמִיָּה צֵידָתָם · כִּי אָוֶן וְעָמָל תַּחַת
שְׂפָתָם · יוֹם יִלָּכְדוּ בוֹגְדִים בְּהַוָּתָם · טוֹרְפִים בַּנּוֹעַר
וּבַקְּדֵשִׁים חַיָּתָם · חוֹלְקִים עִם גַּנָּב שׂוֹנְאֵי נַפְשׁוֹתָם ·
זֶה דַרְכָּם וְלַהֶבֶל אַחֲרִיתָם · וְאַל תְּאַשֵּׁר נְלוֹזֵי מַעְגְּלוֹתָם ·
הִזָּהֵר פֶּן תִּלָּכֵד בִּמְצוּדָתָם · דִּין אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה
הַשְׁלָמָתָם · גְּנֵבָה אֵין לָמוֹ נִמְכָּרִים בִּגְנֵבָתָם · בְּנִי אַל
תֵּלֵךְ בְּדֶרֶךְ אִתָּם · אֶת רַגְלְךָ מְנַע מִנְּתִיבָתָם :

מִנְּתִיבָתָם חֲשׂוֹךְ וְאַל תִּתְעַנֶּה · וְרָעָה אֵלֶיךָ לֹא תְאֻנֶּה : לֹא תַעֲנֶה :

מיוסד ע"פ א"ב

אִמְרֵי כָזָב וּמַעַן כְּחָשִׁים · בְּנִיב שְׂפָתֶיךָ בַּל יִהְיוּ אֲרוּשִׁים ·
גַּם אֱוִילִים אֲשֶׁר מַחֲרִישִׁים · דּוֹמִים וְנֶחְשָׁבִים
לְחַכְמֵי חֲרָשִׁים · הוֹלְכֵי רָכִיל שְׁלֹשָׁה מַעֲנִישִׁים · וְנֶאֱמְנֵי
רוּחַ מְכַסִּים וּמַחֲשִׁים · זֶה חֵלֶק מְלַשְׁנִים הַמַּרְגִּישִׁים ·

בית לוי

(ובשביה תשוב) עה"כ עוד ישבון בשיבה (תהלים נב טו): (תתעב) ל' תועבה והוא ל' רחוק כי ת"א תועבה ל' רחוק (מתי) אנשים מל' מתי מספר (וסיעתם) ל' חברה כי תרגום אורחת ישמעאלים סיעת ישמעאלין (נפה) ל' הבטה (ואלף) ל' לימוד כמו ואאלפך חכמה (איוב לג לג) (פעולת צדיק כו') עה"פ פעולת צדיק לחיים תבואת רשע לחטאת (משלי יט ז) (עקשים המעקלים) שונים ל' עוות (שפתותיהם דולקים וכו') עה"פ שפתים דולקים ולב רע (משלי ס כג) ודולקים הוא מל' כי דלקת אחרי (בראשית לא) (נכונו שפטים כו') עה"פ נכונו ללצים שפטים ומהלומות לגו כסילים (משלי יט כט) (מדון משלחים) עה"פ בכל עת מדנים ישלח (שם ו יד) (ומלה אהבתם) עה"פ אוהב פשע אוהב מצה (שם י"ז י"ט) (לא יחרכו רמיה צידתם) כמ"ש לא יחרוך רמיה צידו (שם יב כז) ופרש"י לא יצליח ממרמיתו ולפי המכנר כל ציד טפל ס ל' חריכה שצליה שמצליח נד אם כשסות והורכן כמת ... (ילכדו בוגדים בהותם) עה"פ ובהות בוגדים ילכדו (משלי יא ו) (טוב לשון בבר) (טורפים בנוער ובקדשים חיתם) פי' הכתוב תמות בנוער נפשם וחיתם בקדשים (איוב לו יד) (ובקדשים) הם המזומנים למשכב הזנות (חולקים ס"ז) כמ"ש חולק עם גנב שונא נפשו (משלי כט כד) (האשר) ל' דריכה מל' תמוך אשורי (תהלים יז ה) (נלוזי) ל' עקום והוא עה"פ ונלוזים במעגלותם (משלי ב טו) (בני אל תלך בדרך אתם כו') ל"פ (שם א טו) (נמכרים בגנבתם) כמ"ש אם אין לו ונמכר בגנבתו (שמות כב ב) (ומען) ל' דבור כמו ומען מענה לשון (משלי טז א) (כחשים) ל' ויכחשו אויביך לך (ארושים) ל' וארשת שפתיו (תהלים כא ג) ופרש"י ל' דבור (גם אוילים אשר מחרישים) ל"פ גם אויל מחריש חכם יחשב (משלי יז כח) (לחכמי חרשים) ל"פ (ישעיה ג ג) ופרש"י שכשפותח בדברי תורה נעשו הכל כחרשים (ונאמני רוח מכסים) כמ"ש ונאמן רוח מכסה דבר (משלי יא יג) (ומחשים) ל' שתיקה מל' נחשה אנו מחשים (מלכים ב ז ט) (מלשנים) ל' מלשין כמו מלשני בסתר רעהו (תהלים קא ה) (המרגישים) מל' למה רגשו והוא ענין קבוץ

מטה לוי

על פרישות ז' ימי נדה (שמע כו') (ובשיבה תשוב) בימי זקנתך תרבה עוד תנובה והצלחה וכרבוי העושר תזקין (אם תשמור כו') : (תתעב מתי גנבים וסיעתם) תתעב ותרחק אנשי גנבים וחבורתם כי הם (שוללים וחומסים בכל עתם) בכל עת שיש להם פנאי (קשט מעבדיך) תאמת פעולתך (והצדק אותם) (צפה לחכמים) הבט למעשה החכמים (ואלף ארחותם) ולמוד דרכם כי (פעולת צדקה לחיים תבואתם) מעשה הצדיקים הפירות שנולד ממעשיהם הם חיים (עקשים הרחק) תרחק את עצמך מהמעקשים ארחותם (המעקלים נתיבתם) המעוותים דרכם כי (שפתותיהם דולקים) הם רודפים אחר הבריות להסיתם בחלקות ודברים אחד בפה ואחד בלב (ובלבם רעתם) טמונה (רש"י) (נכונו שפטים) הקדוש ב"ה הכין להם שפטים (ומהלומות לגויתם) ומכות המשברות נכונו לגופם (מדון משלחים) מגרים מחלוקת בין אנשים (ומצה אהבתם) אוהבים להתקוטט ולריב (לא יחרכו רמיה צידתם) אותם שצידתם יבוא להם ברמיה לא יראו טובה וברכה בתוך ביתם כי (און ועמל תחת שפתם) יבוא יום אשר (ילכדו בוגדים בהותם) באיד ושבר אשר עושין לאחרים ילכדו אותה הבוגדים בפח (טורפים בנוער) ימרף נפשם בימי נערותם (ובקדשים חיתם) נפשם החיונית תצא מהם במיתה מנוולת כאותם המזומנים למשכב זכור (חולקים עם גנב) הם (שונאי נפשותם) שונאי נפשות עצמם (ואל תאשר נלוזי מעגלותם) ואל תצעד בעקמומי דרכם (גנבה אין למו) ואם אין להם דמי גניבה לשלם אז (נמכרים בגניבתם) : (אמרי כזב ומען כחשים) והדבורי כחשים (בניב שפתיך בל יהיו ארושים) בדבור שפתיך לא יהיו כדברים · ותזהר שלא תוציא מפיך דברים שתאוס רק בישוב הדעת ובכוונה · כי (גם אוילים אשר מחרישים) אף שוטים שהם שותקים (דומים כו' · הולכי רכיל שלשה מעגישים) שאומרו והמקבלו ומי שנאמר עליו (ונאמני רוח מכסים) דברים ששומעים (ומחשים) שותקים ואינם מגלים מה ששמעו מפי חבריהם (זה חלק מלשנים

נעבן איין באהעפטונג פון חן אונ איין צירונג צוא דיין קאפ ועטרת תנחל ובשיבה תשוב דוא וועסט ירשנן איין צירונג אונ מיט אלמקייט וועסטו דיך פֿערן אז דו וועסט דיך היטן פון צו גנבנן פֿרעמדע גוטין דוא זאלסט ניט גנבנן תתעב מתי גנבים וסיעתם דוא זאלסט פֿאר אום ווירדיגן דיא מאנען וואס גנבנן אונ נאר זייער חברותה וואש רויבין אונ גזלנן אלע צייט דער ווייטער דיך פון גזילה אונ זייא נאנץ · ציר ניך מיט דיינע מעשים אונ מאך זייא גירעכט קוק אויף דיא חכמים אונ לערין דיך זייער וועג אז מען גיט צדקה וואקסט דער פון לעבין פון דיא וואש פאר קריסן זייער וועג טוא דיך דער ווייטערין מיט זייער מויל טוען זייא ברענגן אונ אין הארצין האבין זייא בייזקייט דיא גרייטין אן אויף זיך משפטים אונ שלעק אויף זייער גוף זייא מאכין קריג צווישן דיא וואש האבין זיך ליב דאש וואש ארמאי פאנגט האט דאס ניט קיין הצלחה דען זייערע רייד איז נאר אום רעכט אונ פיד־קיים עס וועט קומען אויף זייא איין טאג וואש די פעלשער וועלין געוואונגען ווערין מיט ברעכענגע זייא ווערין פאר צוקט אונ ווערין מטולטל אונ מיט אום היילינע פאר בריינגען זייא זייער לעבין די וואס צוא טיילין זיך מיט איין גנב האבין פיינט זייער נפש דער סוף פון זייער וועג איז הבל זאלסט ניט טרעטין אויף זייערע קרומע וועגין זאלסט זיך היטן מאמר וועסטו גיחאפט ווערין אין זייער נעץ ווען ער האט גיגנבת איין אקס אונ האט אים גיקוילעט האט ער גימוזט פאר איין אקס געבין פינף אקסין אונ פאר איין שאף פיר שאף ווען זייא האבין ניט גיהאט מיט וואס צוא צאלין האט מען פאר קויפט זייא פאר קנעכט מיין קינד זאלסט ניט גיין אין זייער וועג פאר מייד דיינע פיס פון זייערע שטעגין מנתיבתם חשוך ואל תתגנה פאר מייד דיך פון זייער וועג וועסטו ניט פאר מיאוסט ווערין אונ קיין בייז וועט זיך דיר ניט טרעפין דוא זאלסט ניט בצייגין קיין פאלשע עדות אמרי כזב ומען כחשים פאלשע אונ גילייקענטע רייד זאלסטו מיט דיין מויל ניט ריידין אפילו דיא נארין וואס שווייגין זיינען גליך צוא דיא חכמים דורך דיא וואס זאגין רכילות ווערין דרייא גישטראפט אונ דיא וואס זיינען אמתי

חִצֵּי גִבּוֹר שְׁנוּנִים קָשִׁים · טוֹמְנֵי פַח כְּשַׁךְ יְקוֹשִׁים · יוֹעֲצֵי מִרְמָה וְכָזָב מְלַחֲשִׁים · כְּמַדְקְרוֹת חֶרֶב בּוֹטִים מְנַקְּשִׁים · לְשׁוֹן חֲכָמִים מַרְפֵּא מַגִּישִׁים · מִפְּרִי פִיהֶם יִשְׂבְּעוּ אֲנָשִׁים · נִרְגָּן דְּבָרָיו כְּמִתְלַהֲמִים חָשִׁים · שְׂפַת אֱמֶת יִכּוֹן לָעַד בִּישִׁישִׁים · עַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן טִפְּשִׁים · פּוֹשְׂקֵי שָׂפָה מְחִתָּה עֲנוּשִׁים · צָרוֹת רוֹדְפִים וְעוֹנֶשׁ מְבַקְשִׁים · קָמִים לְהָעֵד חָמָס וְלֹא בוֹשִׁים · רוּחָם יוֹצִיאוּ כְּסִילִים אֲנוּשִׁים · שֶׁקֶר בַּהֲעִידָם יְזֻמְּמוּ בְּפֵרוּשִׁים · תֵּעָשֶׂה לָמוֹ כִּזְמוֹתָם לְהַאֲשִׁים :

לְהַאֲשִׁים מְנַע עַצְמְךָ לְתָמוּד · וְנֶצַח לִפְנֵי תַּעֲמוֹד : לֹא תַחְמוֹד :

שם המחבר שמעון בר יצחק חזק

שְׁכֶן רֵעֲךָ בֵּיתוֹ וְאָהֳלוֹ · מִקְנֵהוּ וְקִנְיָנוֹ וְכָל חֵילוֹ · עַבְדּוֹ וַאֲמָתוֹ שָׂדֵהוּ וּגְבוּלוֹ · וְשׁוֹרוֹ וַחֲמוֹרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ · נִטְעוֹ וְכַרְמוֹ גַּנּוֹ וּשְׁבִילוֹ · בְּעִירוֹ וְעֵצָיו פֵּרוֹתָיו וִיבוּלוֹ · רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו יַעְרוֹ וְכַרְמִלּוֹ · יְקַר כַּסְפּוֹ וּזְהָבוֹ וְנוֹעַם גָּדְלוֹ · צֹאנוֹ וַאֲלָפָיו מַשְׁקֵהוּ וּמַאֲכָלוֹ · חֶבְרָתוֹ וְכָל מַחֲמַדֵּי מִכְלָלוֹ : חֵין קָרוּץ מֵחוֹמֶר מַה מּוֹעִילוֹ · חוֹמֵד וּמִתְאַוֶּה אֶת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ · זֶה שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ · קִנְיָן

במתישים) ואת היא מדתם של בעלי לשון הרע המתקבלים · כי הם (חצי גבור שנונים) שהורגים את האדם אף שהוא בו עומד מרחוק כן המדבר לשה"ר הורג את חבירו אף שהוא רחוק ממנו כמה פרסאות והם קשים מיסורין של גיהנם (טומני פח) הם טומנים מצודה ורשת לבני אדם (כשך יקושים) כאשר ישוך היקוש שהוא ללכוד לבייה ביער כשרגלו בא לתוכו והוא נושכו ומחזיק ברגלו ונלכד (יועצי מרמה וכזב מלחשים) הם יועצים עצות רעות לבני אדם ודוברים בנחת ובלחש כדרך רוב העצות וכ"ש המרמות שאומרים בנחת (כמדקרות חרב בוטים) ובדבריהם ובעצות שלהם הם מזיקין לבני אדם כאלו דוקרים אותם בחרב (מנקשים) וכאלו היו מכים אותם בהכאות לכן אל תלך בדרכם רק תדבק בחכמים (כי לשון חכמים מרפא מגישים) מקריבים רפואה ושלום לבריות (מפרי כו') (נרגן דבריו כמתלהמים חשים) דברי מתלונן חשים וממהרים והולכים בזריזות כמכות המשברות אבל (שפת אמת) אינו כן אך הוא יכון לעד כי (בישישים) הוא נמצא ובהם החכמה והיא תבטל שפת שקר (עד ארגיעה) ולא תהא לו תקומה אפילו רגע כי הוא (לשון טפשים) ושקר אין לו רגלים (פושקי שפה) ופותחי שפתים לדבר תמיד כל רותם (מחתה ענושים) ענושים הם בפחד ורעדה (צרות רודפים ועונש מבקשים) לנפשותם (קמים להעד חמס ולא בושים) לעמוד ולהעיד שקר על חבירו כל (רוחם יוציאו כסילים אנושים) הכסילים המזיקים בסכלות דרכם להוציא מן השפה ולחוץ כל כעסם (שקר בהעידם יזממו בפרושים) כשמעידים עדות שקר ובפרישת דבריהם בדרישות וחקירות הם מוכחשים על ידי עדים אחרים (תעשה למו כזמותם להאשים) לחייבם כאשר זמם להאשים לו: (להאשים מנע עצמך לתמוד) מנע עצמך בתמידות שלא להאשים: (שכן רעך) שכונת רעך או (ביתו ואהלו) ואשתו (וקנינו) כו' (גנו ושבילו) הדרך מביתו לגנו או לכרמו (ויבולו) תבואות (יערו) מקום צמיחת אילני סרק (וכרמלו) בקעה מלאה אילנות עושים פירות ותבואות (ונועם גדלו) שמחת בעלי הבריות (חברתו) אשתו בעודנה מחוברת לו לאפוקי גרושתו (וכל מחמדי מכלולו) בנין שהם מכלול ועטרת בני אדם ותקונו (קרוץ מחומר) אדם הנחתך ונכרת מחומר הקרקע (מה מועילו) לפיות (חומד ומתאוה) מה שאינו שלו כי הלא (זה שיש לו אינו שלו) כי אינו דבק בו ובקל יאבד ממנו אם כן (קנין

(חצי גבור שנונים) ל"ם (תה' קכ) (פח) מצודה ורשת (כשך יקושים) פי' ישוך כשך יקושים (ירמיה ה' כ"ו) וכפרש"י שם (מלחשים) ענין דבור בלחש כמו כי עבדיו מתלחשים (ש"ב יב יט) (כמדקרות חרב בוטים) פי' יש בוטה כמדקרות חרב (משלי י"ב י"ח) ובוטה הוא ל' דבור כמו לבטא בשפתים (ויקרא ה) (מנקשים) ל' הכאה מל' דא לדא נקשן (דניאל ה ו) (לשון חכמים כו') כמ"ש ולשון חכמים מרפא (משלי יב יח) (מפרי פיהם כו') כמ"ש מפרי פי איש ישבע טוב (שם פ' יד) ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב וגו' (נרגן דבריו כמתלהמים) כמ"ש דברי נרגן כמתלהמים (שם יח ח) (חשים) ל' מהירות כמו מהר שלל חש בז (ישעיה ח ה) (שפת כו') כמ"ש שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר (משלי יב יט) (פושקי שפה כו') כמ"ש ופושק שפתיו מחתה לו (שם יג ג) (מחתה) ל' פחד ורעדה (רוחם יוציאו כסילים) כמ"ש כל רוחו יוציא כסיל (שם כט יא) ורוחם פי' כעס (אנושים) לשון חזקים כמו ומכתי אנושה ות"י ומחתי תקיפא (ירמיה טו יח) (יוזממו) יוכחשו (בפרושים) ל' המידות (ביתו ואהלו) פי' לא תחמוד בית רעך (שמות כ יד) (ושבילו) ל' דרך (ויבולו) ל' תבואה מל' אם יבולם (וכרמלו) מל' ושב לבנון לכרמל (ישעיה כט יז) (מחמדי מכלולו) תואר לבנים פי' עטרת זקנים בני בנים (משלי יז ו) (קרוץ מחומר) תואר לאדם עפ"י מחומר קורצתי :

לייט רעדין איין זאך צוא אונ שווייגין דאס איז דער חלק פון דיא וואס שטורעמען צוא זאגין שקר זייערע רייד זיינען אזוא וויא שארפע פיילין ביא איין גבור זייא באהאלטין איין נעץ אויף צו שטרויכלין · זייער עצה איז פאלש אונ זאגין ליגין מיט זייערע רייד טוען זייא שלאגין אונ שעכטין וויא מיט איין שווערד אבער דיא רייד פון דיא חכמים טוען ברייכין איין היילונג פון דיא רייד פון זייער מויל זייגען אלע לייט זאט דיא וואש זאגין רכילות אילין זייא מיט זייערע רייד אבער אמתי רייד פון חכמים זיינען אן גיריכט אויף איביג אונ דאש לשון פון דיא נארין ווערט אפ גיטאן ווערין אין איין רגע דיא וואש עפענען זייער מויל ווערין זייא גישטראפט מיט ברעכעניש זייא יאגן אליין נאך צרות אונ באגערין שטראף זייא שטייען אויף צו זאגן פאלש עדות אונ שעמען זיך ניט דיא שטארקע נארין ציהען אויס זייער גימיט אז זייא זאגין פאלשע עדות אונ זייא ווערן גילייקינט באשיידליך זאלסטו זייא אזוא שולדיג מאכין וויא זייא האבן גיוואלט דעם אנדערן שולדיג מאכין להאשים מנע עצמך לתמוד תמיד זאלסטו דיך פאר היטין פון צוא שולדיגין וועסטו איביג פאר מיר שטיין : ש : רעך ביתו ואהלו זאלסט ניט גילוסטין דאש רוואונג פון דיין חבר זיין שטוב אונ זיין גיצעלט זיין קויפונג אונ גאר זיין גוטע זיין קנעכט אונ זיין דינסט מויד זיין פעלד אונ זיין גבול זיין אקס אונ זיין איזיל אונ גאר זיין פאר מעג זיין פלאנצונג אונ זיין ווייין גארטין אונ זיין שטעג זיינע בהמות אונ זיין האלץ זיינע פירות אונ זיין תבואה זיינע רייטער אונ רייט ווגן זיין וואלד אונ זיין פיל פעלד זיין גאלד אונ זילבר אונ זיין זיס גרויסקייט זיינע שאף אונ רינדער זיין עסין אונ טרינקען זיין ווייב וואש זיא איז צוא אים באהעפט אונ גאר זיין גילוסטיגע צירונג דער מענטש וואס איז באשאפין גיוואורין פון ליים וואש ווערט דאש אים העלפין ער גילוסט דאש וואש איז ניט זיינע ווארום אפילו דאש וואס ער האט איז אויך ניט זיינע דאס קויפונג וואש איז ניט זיינע וואס טוינ דאש אים ער זאל זיך קליגין אונ פאר שטיין מיט זיין שכל דרום זאל ער זיך פרייען אונ שטארקין מיט דער מתנה פון זיין גורל גורלו תנחיל אל ליראים דיא תורה וואש זיא איז זיין גורל האט גאט גימאכט ירשנן צו ישראל

שאינו שלו למה זה הוא לו · יבין וישכיל בדעו ושכלו · ישמח ויעוז במתת גורלו :

גורלו הנחיל אל ליראים · בקולות וברקים ולפידים נוראים : וכל העם רואים :

ובכן לך תעלה קדשה כי אתה קדוש ישראל ומושיע :

וכל העם רואים את הנראה והנשמע · ושומעים את הנשמע והנראה · כשהדבור יוצא מפי הגבורה · ונחצב על הלוחות בתפארה · קול קולי קולות ורוח סערה · ולפיד לפידים ולפיד אש בוערה : קול יי בכח וקול יי בהדרה · מפרש את הדבור לבארה · יסובבנהו יבוננהו סתרי תורה · וירא העם וינעו לבם לשברה · ויעמדו מרחוק מילין שנים ועשרה · ומלאכי השרת ירדו לסיעם משמי שפרה · מלאכי צבאות ידודון בהליכה ידודון בחזירה · ולא הם בלבד כי אם מלך עוטה אורה · טהור עינים יראתו טהורה · שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני להעזרה · ונשתלהבו מכח האש ורוחם עברה · וענני כבוד הזילו טללי אורה · ארץ רעשה וגם שמים נטפו לחשרה · גשם נדבות תניף אלהים ליפה וברה · נחלתך ונלאה אתה כוננתה לשמרה · וכמוצא שלל רב ששו באמירה טהורה · ונעשה ונשמע השמיעו באמירה · ולא היה בהם כח לקבל יותר מדברות עשרה · ונמו לרועם קרב אתה ושמע אמירה · כי אם יוספים אנחנו לשמוע

בית לוי

(משמי שפרה) עה״כ ברוחו שמים שפרה (איוב כו יג) ושפרה הוא ל׳ אוצר (ומלאכי צבאות ידודון כו׳) כמ״ש מלכי צבאות ידודון ידודון (תהלים ס״ח י״ג) (ונשתלהבו) ל׳ שלהבת (ורוחם) נשמתם (הזילו טללי אורה) כמ״ש גשם נדבות תניף אלהים (תהלים סח) (לחשרה) ל׳ חשרת מים (שם כב י״ב) ופרש״י חשרת ל׳ ככרה הוא שהוא נופל על הארץ דק דק או הוא ל׳ שמתקשרין השמים בעבים ע״י המים עכ״ל (ארץ רעשה כו׳) ל״ה (שם כט) (גשם נדבות כו׳) ל״ה (תהלים סח י) (ליפה וברה) אומר לישראל עה״כ יפה כלבנה ברה כחמה (שה״ש ו י) (נחלתך ונלאה כו׳) ל״ה נחלתך ונלאה אתה כוננתה (תהלים סח י) ות״י על ישראל (ונמו) ל׳ אמירה בתלמוד כמו ונומיתי לו (לרועם)

מטה לוי

שאינו שלו) מקטרגים המדומים שאינם שלו באמת (למה הוא לו) לתכלית מה הוא לו לכן מן הראוי לאדם (יבין וישכיל בדעו ושכלו) שלא יחמוד קנינים הללו (רק ישמח ויעוז במתת גורלו) ביראת ה׳ ובתורתו שהיא מתת גורלו : (וכל העם רואים את הנראה והנשמע) הלפידים אשר טבעם להיות נראים היו גם כן נשמעים (ושומעים את הנשמע והנראה) והקולות אשר טבעם להיות נשמעים היו ג״כ נראים שהיה הקול עב כלפיד ועוד היה נס בתוך נס (כשהדבור יוצא מפי הגבורה) שאותו הדיבור הנראה והנשמע מפי הגבורה בא (ונחצב על הלוחות בתפארה) ובא זה לחזק האמונה כי הן הן דברי הלוחות הן הן עצמם מהות הדברים ששמעו וראו (קול קולי קולות) שהיה קול אחד מתחלק לז׳ קולות ומן שבעה לשבעים (ורוח סערה ולפיד כו׳ בוערה) שהקול היה בכח מסתער בלפידי אש בוערים כדי לפחד ולהרעיד מלכי עובדי כוכבים מכסאותם אבל לישראל (קול ה׳ בכח וקול ה׳ בהדרה) לפי כחן אשר יוכלון שאת (מפרש את הדבור לבארה) שהיה הקול משמיע ומפרש (יסובבנהו) בענני כבוד (יבוננהו) שהי׳ הקול משמיע ומפרש סתרי תורה (ומלאכי השרת ירדו לסיעם משמי שפרה) כי שני מלאכי השרת ירדו מן השמים ונטפלו לכל אחד כשאמרו נעשה ונשמע (ומלאכי צבאות ידודון כו׳) וכחות מה״ש לרוב חבתן היו מוליכין את ישראל מעט מעט בנחת וחיבה והיו מלוין אותם בהליכתן להר ובחזירתן מההר לביתם (ולא הם בלבד) חבבום (כי אם) הקב״ה בעצמו שהוא (עוטה אורה טהור עינים יראתו טהורה) גם הוא בעצמו הראה אהבתו שהיה (שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני להעזרה) ולהצילם ממלאכי חבלה (ונשתלהבו מכח האש ורוחם עברה) שפרחה רוחם ונשמתם מכח האש שלהבת האש (ועגני כבוד הזילו טללי אורה) והחיו אותם (ארץ כו׳ לחשרה) שיתקשרו השמים בעבים על ידי המים (גשם נדבות תניף אלהים ליפה וברה) אתה אלהים הנפת והטלת על ישראל שנקראים יפה וברה גשמי נדבה וברכה (נחלתך ונלאה) וישראל שהם נחלתך ועיפה (אתה כוננת לשמרה) מפגע רע (ונמו לרועם) ואמרו למשרע״ה רועה שלהם (קרב) כו׳

ישראל וואש פארכטין זיך פאר אים מיט קולות אונ בליצין אונ שרעקליכע פלאמען אונ גאר דאש פאלק ישראל האבין דאס גיזעהן :
ובכן ולך תעלה קדושה אונ דען וועט אויף גיין צוא דיר דיא קדושה פון ישראל דען דוא ביסט דער הייליגער אונ דר העלפר פון די ישראל :
וכל העם רואים עש איז גיוועזן איין נס אין דעם אנדערין דאס אלע ישראל האבין גיזעהן אפילו דיא קולות וואס דער סדר איז מען זאל זייא נאר הערין אויך דיא פלאקערין וואס דער סדר איז מען זאל זייא נאר זעהען האבין זייא גיהערט דאס איז גיוועזן אז דער דבור איז ארויס גיגאנגען פון דעם מויל פון גאט אונ איז אויס גיהאקט גיווארין אויף דיא לוחות מיט שיינקייט אלערלייא קולות אונ שטורעם ווינט אונ פלאם פייער טוען ברענן קול ה׳ בכח דאש קול פון גאט איז גיהערט גיווארין מיט כח אונ מיט שיינקייט אונ האט מפורש גיוועזן דיא תורה ער האט זייא ארום גירינגילט אונ האט זייא גיגעבין צוא פאר שטיין דיא סודות פון דער תורה אונ אז דאש פאלק האט דאש גיזעהען זיינען זייא פאר וואגילט גיווארין אונ זייער הארץ איז צוא בראכין גיווארין

אונ האבין זיך גישטעלט וויט צוועלף מייל זיינען מלאכים אראפ גינידערט פון דעם שיינעם הימל צוא העלפין זייא צוא גיין צום בארג סיני אונ מלאכים האבין זייא גיפירט אהין אונ צוריק ולא הם בלבד אונ ניט זייא אליין נאר אויך גאט ברוך הוא וואש זיין איין היל איז ליכט זיינע אויגין זיינען ריין אונ זיין פארכט איז ריין שמאלו איז גיוועזן זיין לינקער האנט אונטער מיין קאפ אונ מיט זיין רעכטע האנט האט ער מיך אן גינומען צוא העלפין מיר אונ זיינען פאר פלאמט גיווארין פון דעם כח פון פייער אונ זייער נשמה איז ארויס גיפלויגין האט פון דיא וואלקינס גירונען טל אונ זייא זיינען לעבעדיג גיווארין די ערד האט גישטורעמט אונ דיא הימלען האבין גיטריפט רעגין אונ איין רעגן פון נדבה האט גאט אויף גיהויבין צוא דיא ישראל וואס זיינען שיין אונ לויטער דיין ארב דאש זיינען דיא ישראל וואש זיינען גיוועזן מיד האסטו אן גיבריית צוא היטין זייא וכמוצא שלל רב אונ זייא האבין זיך גיפרייט מיט דער ריינער תורה אזוא וויא איינער וואש גיפינט פיל גוטס אונ האבין גיזאגט נעשה ונשמע ולא אונ זייא האבין קיין כח ניט

נְמוּת מְהֵרָה ׃ וְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הוֹדָה לְדִבְרֵיהֶם בְּעֵינָיו לְיֵשְׁרָה ׃ וּמִשָּׁם זָכוּ לְהַעֲמִיד נְבִיאִים
לְהִתְאַשְּׁרָה ׃ וְגַם מִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם לִבְחִרָה ׃ אִלּוּ אֶפְשָׁר לְבַלַּע הַמָּוֶת וּלְהַעֲבִירָה ׃
אֲבָל אִי אֶפְשָׁר שֶׁכְּבָר נִגְזְרָה גְּזֵרָה ׃ וְעַל תְּנַאי כָּךְ עָמְדוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה ׃ אֲנִי אָמַרְתִּי
אֱלֹהִים אַתֶּם לְהִתְפָּאֲרָה ׃ חִבַּלְתֶּם מַעֲשֵׂיכֶם אָכֵן כְּאָדָם תְּמוּתוּן בְּעֶבְרָה ׃ וּמֹשֶׁה מְזָרֵז
וּמְפַיֵּס לְכָל שׁוּרָה וְשׁוּרָה ׃ וְהַכָּתוּב מְשַׁבְּחוֹ וְהַחָכְמָה תָּעֹז לֶחָכָם יוֹתֵר מִשַּׁלִּיטִים עֲשָׂרָה ׃
וְאָמַר לָהֶם אַל תִּירְאוּ מִן הָאֵשׁ וּמִן הַסְּעָרָה ׃ כִּי לְבַעֲבוּר נַסּוֹת אֶתְכֶם בָּא וּלְגַדֵּל לָכֶם
עֲטָרָה ׃ וּבַעֲבוּר תִּהְיֶה עַל פְּנֵיכֶם יִרְאָה טְהוֹרָה ׃ סִמָּן טוֹב בָּאָדָם שֶׁהוּא בַּיְשָׁן וְרוּחוֹ
נִשְׁבָּרָה ׃ שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא עָנָו עִמּוֹ שְׁכִינָה שׁוֹרָה ׃ אֶשְׁכּוֹן אֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְעֶזְרָה ׃
וְאֶל זֶה אַבִּיט אֶל עָנִי וּנְכֵה רוּחַ לְהֵעָתְרָה ׃ אֲחַלְּצֵהוּ וַאֲכַבְּדֵהוּ ׃ עִמּוֹ אָנֹכִי בְצָרָה ׃ וְעָנָו נִכְנַס
לִפְנִים מִשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת ׃ חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל לִפְנַי וְלִפְנִים וְחֹשֶׁךְ
בַּחוּצוֹת ׃ וְסִבֵּר לוֹ פָּנִים לְהִתְרַצּוֹת ׃ וְקִבְּלוּ עַל יָדוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מְצֻוֹּרֶת
קְבוּצוֹת ׃ וְנָתַן נַפְשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה בְּדַעַת וּבִמוֹעֵצוֹת ׃ וְלָכֵן נִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ תַּלְתַּלֶּיהָ קְוֻצּוֹת ׃
זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ בְחוֹרֵב הַר הַנִּבְחַר מֵהָרֵי
אֲרָצוֹת ׃ חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים וְתוֹרוֹת לְחֵךְ נִמְלָצוֹת ׃ וְכָל הַדּוֹר הַהוּא אֲשֶׁר שָׁמְעוּ קוֹלוֹ ׃

מטה לוי

(הודה לדבריהם) כשאמרו היטיבו אשר דברו (ועל תנאי כך עמדו לקבל התורה) שלא ישלוט בהם מלאך המות (אני אמרתי אלהים אתם) כמלאכי אלהים בלי יצר הרע (להתפארה) עמכם אך (חבלתם מעשיכם) בחטא העגל (אכן כאדם) הראשון (תמותון בעברה) אחרי שחבלתם מעשיכם כמוהו (רש"י) (והכתוב משבחו) למשה כמ"ש (והחכמה תעוז לחכם) חכמתו של משה תעוז אותו (יותר משליטים עשרה) יותר מי' הדברות שלא יכלו לעמוד בהם ועמדו בחכמת משה (להעתרה) להיות נעתר לו (ועניו) משרע"ה (נכנס לפנים משלש מחיצות) והם (חשך ענן וערפל) אשר הוא (לפני ולפנים) חושך היה בחוצות וענן היה מבפנים (ולכן נקראת על שמו תלתליה קווצות) התורה שיש בה תילי תילים של הלכות נקראת ע"ש משה כמ"ש זכרו תורת משה עבדי (אשר עמד בפרצות) העמד בתפלה

בית לוי

תואר למשרע"ה (להתאשרה) ל' חוזק מל' אשרו חמוץ (ישעיה א יז) ופרש"י ל' חוזק או הוא מני שבח ותהלה מל' אשרי האיש (לבחרה) לבחור בטוב ולא ברע (להעתרה) מל' ויעתר לו ה' (זכרו תורת משה) ל"ס (מלאכי ג כב) (אשר עמד בפרצות) ע"ש עמד בפרץ לפניו (תהלים קו כג) ותרגומו דקם והיסתך בגלו קדמוי (נמלצות) לשון מתל ומליצה

גִיהַאט מְקַבֵּל צוּא זַיין מֶער פוּן צֶעהֶען דִבְּרוֹת אוּנ הָאבִּין גִיזָאגְט צוּא מֹשֶׁה רַבֵּינוּ גִינֶעהֶען דוּא אוּנ הֶער צוּ דִיא רַייד וָוארוּם אַז מִיר וֶועלִן הֶערִין נָאךְ מֶער וֶועלִין מִיר בַּאלְד שְׁטַארְבִּין ורוח אוּנ גָאט בָּרוּךְ הוּא הָאט מוֹדֶה גִיוֶועזִן צוּא זַייעֶרֶע רַייד אוּנ עֶס אִיז אִים וואול גִיפֶעלִין דוּרְךְ דֶעם זְכוּת הָאבִּין זַייא זוֹכֶה גִיוֶועזִן עֶשׂ זָאל פוּן זַייא אַרוֹיס קוּמֶען נְבִיאִים אוּנ זָאלִין גִילוֹיבְּט וֶוערִין אוּנ גָאט הָאט גִיזָאגְט הַלְוַאי וָואלְטִין זַייא תָּמִיד אַזוֹא אַיין הַארְץ גִיהַאט אלו אפשר אוּנ אוֹיבּ עֶס וָואלְט מִיגְלִיךְ גִיוֶועזִן צוּא פַאר דַארְבִּין דֶעם מַלְאַךְ הַמָּוֶת אוּנ אִים אִיבֶּער פִירִין וָואלְט אִיךְ דָאשׂ גִיטָאן דֶען זַייא זַיינֶען דָאשׂ וֶוערְט נָאר עֶשׂ אִיז נִיט מִיגְלִיךְ וָוארוּם אִיךְ הָאבּ שׁוֹין לַאנְג טַוִור גִיוֶועזִין דִיא גְזֵירָה ועל תנאי אוּנ אוֹיף דֶעם תְּנַאי זַיינֶן זַיי גִישְׁטַאנֶען בַּייא דֶעם בַּארְג סִינַי מְקַבֵּל צוּא זַיין דִיא תּוֹרָה אִיךְ הָאבּ גִימֵיינְט אַז אִיר וֶועט זַיין וִויא דִיא מַלְאָכִים אוּנ וֶועל זִיךְ מִיט אַייךְ בַּארִימֶען אָבֶער וַוייל אִיר הָאט גִיזִינְדִיגְט אִיבֶּער דֶעם וֶועט אִיר אוֹיךְ שְׁטַארְבִּן אַזוֹ וִויא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִיט נְרִים צָארְן אוּנ מֹשֶׁה הָאט אִיטְלִיכֶע שׁוּרָה מְזָרֵז גִיוֶועזְן אוּנ אִיבֶּער גִיבֶּעטִין והכתוב דְרוּם לוֹיבְּט אִים דֶער פָּסוּק דִיא חָכְמָה אִיז בֶּעשֶׂער צוּא אַיין חָכָם אַיידֶער צֶעהֶען גִבּוֹרִים אוּנ מֹשֶׁה הָאט גִיזָאגְט צוּא זַייא אִיר זָאלְט קַיין מוֹרָא נִיט הָאבִּין פַאר דֶעם פַייעֶר אוּנ שְׁטוּרֶעם דֶען עֶר אִיז נָאר גִיקוּמֶען אַייךְ פְּרוּבִין אוּנ דֶער גְרֵייסִין דִיא קְרוֹין אוּנ כְּדֵי עֶס זָאל זַיין אוֹיף אַייעֶר פָּנִים זַיין יִרְאָה סמן טוב דָאשׂ אִיז אַיין גוּטֶער

סִימָן אַז אַיין מֶענְטְשׁ אִיז אַיין בַּיישָׁן אוּנ הָאט אַיין צוּא בְּרָאכֶענֶעם גִימִיט וָוארוּם אִיטְלִיכֶער וָואשׂ אִיז בַּייא זִיךְ נָאר קְלֵיין רוּעֶט דִי שְׁכִינָה אוֹיף אִים גָאט זָאגְט מִיט דִיא אָרֶעמֶע אוּנ פַאר שְׁטוֹיסֶענֶע טוּא אִיךְ רוּעֶן אוּנ טוּא זַייא הֶעלְפִין ואל זה אוּנ אוֹיף אָרֶעמֶע אוּנ דִי וָואס הָאבִּן אַנִידֶערִינֶע גִימִיט טוּא אִיךְ קוּקִין אוּנ טוּא זַייא עֶנְטְפֶערִין אִיךְ וֶועל אִים מַצִיל זַיין אוּנ וֶועל אִים עֶרְלִיךְ הַאלְטִין אוּנ בִּין מִיט אִים אִין זַיין צָרָה ועניו אוּנ מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אִיז אַרַיין גִיגַאנְגֶען וַוייטֶער פוּן דְרַייא מְחִיצוֹת דָאשׂ אִיז חוֹשֶׁךְ אוּנ וָואלְקִין אוּנ נֶעבִּיל דֶער וָואלְקִין אִיז גִיוֶוען פוּן אִינֶעוֵוייניג אוּנ דֶער נֶעבִּיל אִיז גִיוֶוען נָאךְ מֶער אִינֶעוֵוייניג אוּנ דֶר חוֹשֶׁךְ אוֹיס וֵוייניג אוּנ גָאט אִיז צוּא אִים בַּאוִוילִיגְט גִיוָוארִין מִיט אַיין שֵׁיינֶעם פָּנִים אוּנ דוּרְךְ אִים הָאבִּן זַייא מְקַבֵּל גִיוֶוען תרי״ג מִצְוֹת אוּנ נָאר זַיין לֶעבִּין הָאט עֶר זִיךְ אַיין גִישְׁטֶעלְט אִיבֶּער דֶער תּוֹרָה מִיט אַלֶע חָכְמוֹת אוּנ עֵצוֹת ולכן נקראת אוּנ דְרוּם וֶוערִין אָן גִירוּפִין אוֹיף זַיין נָאמֶען אַלֶע אִירֶע הֲלָכוֹת אַזוֹא וִויא עֶס שְׁטֵייט אִין (מלאכי) (זכרו תורת משה עבדי אשר עמד בפרצות) גִידֵיינְקְט דִי תּוֹרָה פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ מַיין קְנֶעכְט וָואס עֶר אִיז גִישְׁטַאנֶען אִין אַלֶע זַייעֶרֶע בְּרֶעכֶענֶעשׁ וָואס אִיךְ הָאבּ גִיבָּאטִין אוֹיף דֶעם בַּארְג סִינַי וָואשׂ גָאט הָאט אִים אוֹיס דֶער וַוייְלְט בֶּעשֶׂער וִויא אַלֶע בֶּערְג פוּן דֶער וֶועלְט צוּא גֶעבִּין אוֹיף אִים אַלֶע חוּקִים אוּנ מִשְׁפָּטִים אוּנ דִיא תּוֹרָה וָואשׂ זִיא אִיז זִיס צוּם טֶעמֶען וכל הדור אוּנ דָאשׂ גַאנְצֶע דוֹר וָואשׂ הָאבִּן גִיהֶערְט זַיין קוֹל הָאבִּין זוֹכה

נִיוֶוען

זָכוּ לִהְיוֹת כְּמַלְאֲכֵי זְבוּלוֹ · עָלָיו נִתְרַפְּקוּ וְחָיוּ בְּצִלּוֹ · וְנָתַן בְּתוֹכָם מִשְׁכָּנוֹ וְאָהֳלוֹ · וְהֶרְאָם וְהִרְבָּם לְהַרְאוֹתָם מוֹפְתֵי מִפְעָלוֹ · וְיָדוֹ הַחֲזָקָה וּכְבוֹדוֹ וְגָדְלוֹ · וּבְשׁוּב רוּחָם לְאוֹצָר מִכְלָלוֹ · לֹא שָׁלְטָה בִּבְשָׂרָם רִמָּה לְאָכְלוֹ · אַשְׁרֵיהֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה הִדְרִיכָם שְׁבִילוֹ · וּלְעוֹלָם הַבָּא יֵאָסְפוּ לוֹ · וַעֲלֵיהֶם הַכָּתוּב אוֹמֵר מִלּוּלוֹ · אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ · וּבְיוֹם זֶה הִשְׁמִיעַ אֶת הוֹד קוֹלוֹ · וְכָל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל פָּצְחוּ הִלּוּלוֹ · וּמַלְאֲכֵי מַעְלָה הִנְעִימוּ מַהֲלָלוֹ · וּבְהֵיכָלוֹ כָּבוֹד אֹמֵר כֻּלּוֹ · שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וְזִיקֵי חַשְׁמַלּוֹ · קְדֻשָּׁה וּתְהִלָּה קִדְּמוּ לְסַלְסְלוֹ · וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר עֲלֵיהֶם סֻבָּלוֹ · נִרְאִים נוֹשְׂאִים וְנִשָּׂאִים בְּחֵילוֹ · וּנְהַר דִּינוּר הָעוֹבֵר לְמוּלוֹ · נוֹתֵן עֹז וּגְדֻלָּה לְהַלְּלוֹ · וּמֵאָז מַקְדִּישִׁים חֶבֶל גּוֹרָלוֹ · יוֹם יוֹם יְנַשְּׂאוּהוּ וִירוֹמְמוּהוּ קְהָלוֹ · חֵילֵי מַעְלָה אֵינָם מַעֲרִיצִים לוֹ · עַד יַקְדִּישׁוּהוּ הָעָם אֲשֶׁר בָּחַר לוֹ · אֵלּוּ אַחַר אֵלּוּ מַאְדִּירִים צִלְצוּלוֹ · וְשִׁלּוּשׁ קְדֻשָּׁה יְשַׁלְּשׁוּ לוֹ · דָּרֵי מַעְלָה עִם דָּרֵי מַטָּה קוֹרְאִים וּמְשַׁלְּשִׁים לְהַקְדִּישׁ לוֹ: ככתוב על יד נביאך וכו'

אתה בחרתנו · יעלה ויבא · רצה ומודים · הכל תמצא ביום ראשון של שבועות · ואח"כ אומרים הלל שלם · ק"ש · ואח"כ קורין מגלת רות.

בית לוי

(מכרסק) ל' תכור פל' ממרסקת של דודס (שיר השירים ח ס).

מטה לוי

בעגל ובמרגלים ובמתאוננים (והראם והרבם להראותם מופתי מפעלו) כמן ושליו ובאר (וידו החזקה) בעמלק וסיחון ועוג (ובשוב רוחם) ובשמתם של דור המדבר (לאוצר מכללו) (לא שלטה) כו' (ובהיכלו) היכל מעלה (אשר עליהם סובלו) של כסא שכבוד החיות (נראים נושאים) את כסה"כ ואינו כן אלא (ונשאים בחילו) כי החיות נשואים בחילו ובכחו של הקדוש ב"ה (ונהר דינור) של אש (ומאז) טרם שמקדישים המלאכים כבר (מקדישים) ישראל שהם (חבל גורלו) מאדירים (צלצולו) מחזיקים שבחו:

גיזען צוא זיין אזוא וויא דיא מלאכים פון דעם הימל צוא אים האבין זייא זיך באהעפט אונ האבין זיך דער נערט אין זיין שאטין אונ זיין משכן מיט זיין גיצעלט האט ער גינעבין צווישין זייא אונ האט זייא גיוויזין זיינע פיל וואונדער אונ זיין גרויסין מאכט אונ כבוד אונ זיין אכפערקייט ובשוב רוחם אונ אז דאס דור המדבר איז גישטארבין האבין קיין ווערים ניט גיהאט קיין שליטה צו עסין זייער פלייש אשריהם וואול זייא אויף דער וועלט וואס ער האט זייא גיפירט אין זיין וועג אונ אויף עולם הבא ווערין זייא זיך צו אים איין זאמלען אונ אויף זיי זאגט דער פסוק (אשרי העם שככה לו) וואול איז דעם פאלק וואס האבין אזו איין זכות וביום זה אונ אין דעם טאג האט ער זייא גימאכט הערין זיין שיין קול אונ דיא גאנצע וועלט האבין גיזאגט זיין לויב אונ דיא מלאכים פון דעם הימיל האבין אים גילויבט מיט אזיסע לויב אונ אין זיין הימל זאגין אלע זיין כבוד שרפים אלע שרפים אונ אופנים אונ חשמלים האבן גיפעדערט זיין קדושה מיט זיסקייט וחיות הקודש אונ דיא חיות הקודש וואס זייא טראגין דעם כסא הכבוד ווערין אן גיזעהן גלייך וויא זייא טראגין דעם כסא הכבוד אבר עס איז ניט אזו דען זיי ווערין אליין אויך גיטראגין מיט גאטס קראפט אונ דער פייערדיגער טייך וואס גייט פאר אים זייא גיבין צו אים שטארקייט אונ מיט גרויסקייט טוען זייא אים לויבין ומאז אונ פון דענסט מאל זאגין דיא ישראל זיין קדושה זיין קהל טוען אים דער הויבין אלע טאג דיא מלאכים פון דעם הימל זאגין קיין שירה ביז עס הייליגין אים דאס פאלק וואס ער האט זיך אויס דער ווילט אלו אחר אלו איינע נאך דיא אנדערע זאגין דאס שטארקייט פון זיין שבח אונ זאגין צו אים דרייא מאל קדוש דרי מעלה דיא מלאכים וואס וואונען אויף דעם הימיל אונ דיא וואס וואונען אויף דער ערד זאגין צוא אים קדושה

מגלת רות א

כתב הרב תקן סירחי בהלכות סוכה סימן ל"ח ז"ל בעצרת נהגו לומר רות לפי שכתוב בו בתחילת קציר שעורים והוא זמן הקציר ואני מצאתי טעם יפה לפי שאבותינו לא קבלו את התורה ולא נכנסו לברית אלא במילה וטבילה ורחיצת המים כדאמר בפ' החולץ והיא נתגיירה כדכתיב כי אל אשר תלכי אלך וגו' מתוך דברי תשובת רות אנו יודעין את דברי נעמי שאמרה לה אסור לן תחום שבת · אל אשר תלכי אלך · אסור לן יחוד באשר תליני אלין · אסור לן עבודת אלילים · ואלהיך אלהי · מפקדינן בתרי"ג מצות · עמך עמי · כדאיתא בפרק החולץ וכן ישראל נתגיירו בקבלת התורה על כן יתכן לומר ספר רות בעצרת · רהכ"ן:

א · וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ
מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ
וּשְׁנֵי בָנָיו: ב וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם
שְׁנֵי־בָנָיו ׀ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ
שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ שָׁם: ג וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר
הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: ד וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת
עָרְפָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים: ה וַיָּמוּתוּ גַם־
שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ:
ו וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵה
מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם: ז וַתֵּצֵא מִן־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַדֶּרֶךְ
לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה: ח וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה

שובנה

שבנה אשה לבית אמה יעשה יעש קרי יהוה עמכם חסד
כאשר עשיתם עם המתים ועמדי: ט יתן יהוה לכם ומצאן
מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה:
י ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך: יא ותאמר נעמי
שבנה בנתי למה תלכנה עמי העוד לי בנים במעי והיו לכם
לאנשים: יב שבנה בנתי לכן כי זקנתי מהיות לאיש כי
אמרתי יש לי תקוה גם הייתי הלילה לאיש וגם ילדתי בנים:
יג הלהן תשברנה עד אשר יגדלו הלהן תעגנה לבלתי היות
לאיש אל בנתי כי מר לי מאד מכם כי יצאה בי יד יהוה:
יד ותשנה קולן ותבכינה עוד ותשק ערפה לחמותה ורות
דבקה בה: טו ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה ואל
אלהיה שובי אחרי יבמתך: טז ותאמר רות אל תפגעי בי
לעזבך לשוב מאחריך כי אל אשר תלכי אלך ובאשר תליני
אלין עמך עמי ואלהיך אלהי: יז באשר תמותי אמות ושם
אקבר כה יעשה יהוה לי וכה יסיף כי המות יפריד ביני ובינך:
יח ותרא כי מתאמצת היא ללכת אתה ותחדל לדבר אליה:
יט ותלכנה שתיהם עד באנה בית לחם ויהי כבאנה בית
לחם ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי: כ ותאמר
אליהן אל תקראנה לי נעמי קראן לי מרא כי המר שדי לי
מאד: כא אני מלאה הלכתי וריקם השיבני יהוה למה
תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי: כב ותשב
נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדי מואב והמה
באו בית לחם בתחלת קציר שערים: ב א ולנעמי מידע
מודע קרי לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז:
ב ותאמר רות המואביה אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה
בשבלים אחר אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי:
ג ותלך ותבוא ותלקט בשדה אחרי הקצרים ויקר מקרה
חלקת השדה לבעז אשר ממשפחת אלימלך: ד והנה בעז
בא מבית לחם ויאמר לקוצרים יהוה עמכם ויאמרו לו יברכך
יהוה: ה ויאמר בעז לנערו הנצב על הקוצרים למי הנערה
הזאת: ו ויען הנער הנצב על הקוצרים ויאמר נערה מואביה
היא השבה עם נעמי משדי מואב: ז ותאמר אלקטה נא
ואספתי בעמרים אחרי הקוצרים ותבוא ותעמוד מאז
הבקר ועד עתה זה שבתה הבית מעט: ח ויאמר בעז אל
רות הלוא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר וגם לא
תעבורי מזה וכה תדבקין עם נערתי: ט עיניך בשדה אשר
יקצרון והלכת אחריהן הלוא צויתי את הנערים לבלתי נגעך
וצמת והלכת אל הכלים ושתית מאשר ישאבון הנערים:
י ותפל על פניה ותשתחו ארצה ותאמר אליו מדוע מצאתי
חן בעיניך להכירני ואנכי נכריה: יא ויען בעז ויאמר לה
הגד הגד לי כל אשר עשית את חמותך אחרי מות אישך
ותעזבי אביך ואמך וארץ מולדתך ותלכי אל עם אשר לא
ידעת תמול שלשום: יב ישלם יהוה פעלך ותהי משכרתך
שלמה מעם יהוה אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת
כנפיו: יג ותאמר אמצא חן בעיניך אדני כי נחמתני וכי
דברת על לב שפחתך ואנכי לא אהיה כאחת שפחתך:
יד ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת מן הלחם
וטבלת פתך בחמץ ותשב מצד הקצרים ויצבט לה קלי
ותאכל ותשבע ותתר: טו ותקם ללקט ויצו בעז את נעריו
לאמר גם בין העמרים תלקט ולא תכלימוה: טז וגם של
תשלו לה מן הצבתים ועזבתם ולקטה ולא תגערו בה:
יז ותלקט בשדה עד הערב ותחבט את אשר לקטה ויהי
כאיפה שערים: יח ותשא ותבוא העיר ותרא חמותה את
אשר לקטה ותוצא ותתן לה את אשר הותרה משבעה:
יט ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום ואנה עשית יהי
מכירך ברוך ותגד לחמותה את אשר עשתה עמו ותאמר
שם האיש אשר עשיתי עמו היום בעז: כ ותאמר נעמי
לכלתה ברוך הוא ליהוה אשר לא עזב חסדו את החיים ואת
המתים ותאמר לה נעמי קרוב לנו האיש מגאלנו הוא:
כא ותאמר רות המואביה גם כי אמר אלי עם הנערים
אשר לי תדבקין עד אם כלו את כל הקציר אשר לי:
כב ותאמר נעמי אל רות כלתה טוב בתי כי תצאי עם
נערותיו ולא יפגעו בך בשדה אחר: כג ותדבק בנערות
בעז ללקט עד כלות קציר השערים וקציר החטים ותשב
את חמותה: ג א ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש
לך מנוח אשר ייטב לך: ב ועתה הלא בעז מדעתנו אשר
היית את נערותיו הנה הוא זרה את גרן השערים הלילה:
ג ורחצת וסכת ושמת שמלתך שמלתיך ק׳ עליך וירדתי
וירדת ק׳ הגרן אל תודעי לאיש עד כלתו לאכל ולשתות:
ד ויהי בשכבו וידעת את המקום אשר ישכב שם ובאת
וגלית מרגלתיו ושכבתי ושכבת ק׳ והוא יגיד לך את אשר
תעשין: ה ותאמר אליה כל אשר תאמרי ○○○ אלי קרי ולא כתיב
אעשה: ו ותרד הגרן ותעש ככל אשר צותה חמותה:
ז ויאכל בעז וישת וייטב לבו ויבא לשכב בקצה הערמה
ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב: ח ויהי בחצי הלילה
ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו: ט ויאמר
מי את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת כנפך על אמתך
כי גאל אתה: י ויאמר ברוכה את ליהוה בתי היטבת
חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים אם
דל ואם עשיר: יא ועתה בתי אל תיראי כל אשר תאמרי
אעשה לך כי יודע כל שער עמי כי אשת חיל את:
יב ועתה כי אמנם כי אם כתיב ולא ק׳ גאל אנכי וגם יש גאל
קרוב ממני: יג ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב
יגאל ואם לא יחפץ לגאלך וגאלתיך אנכי חי יהוה
שכבי עד הבקר: יד ותשכב מרגלתו מרגלותיו ק׳ עד
הבקר ותקם בטרום יתיר ואו יכיר איש את רעהו ויאמר אל

יִוָּדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃ טו וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־
עָלַיִךְ וְאֶחֳזִי־בָהּ וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ
וַיָּבֹא הָעִיר׃ טז וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי וַתַּגֶּד־
לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃ יז וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים
הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אלי קרי ולא כ׳ אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם
אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃ יח וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל
דָּבָר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃ ד א וּבֹעַז
עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז
וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ ב וַיִּקַּח
עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ ג וַיֹּאמֶר
לַגֹּאֵל חֶלְקַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי
הַשָּׁבָה מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃ ד וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר
קְנֵה נֶגֶד הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא
יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדַע ואדעה קרי כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי
אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃ ה וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ
הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתִי
קנית ק׳ לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃ ו וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא
אוּכַל לִגְאָול־ו׳ יתירה לִי פֶּן־אַשְׁחִית אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה
אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־אוּכַל לִגְאֹל׃ ז וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־
הַגְּאוּלָּה וְעַל־הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן
לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃ ח וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־
לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃ ט וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם
הַיּוֹם כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לְכִלְיוֹן
וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃ י וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן
קָנִיתִי לִי לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִכָּרֵת שֵׁם־
הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם׃ יא וַיֹּאמְרוּ
כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה
הַבָּאָה אֶל־בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית לָחֶם׃ יב וִיהִי
בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר
יִתֵּן יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃ יג וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת וַתְּהִי־
לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃
יד וַתֹּאמַרְנָה הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית
לָךְ גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃ טו וְהָיָה לָךְ לְמֵשִׁיב
נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת־שֵׂיבָתֵךְ כִּי כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַתֶךְ יְלָדַתּוּ
אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה לָךְ מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃ טז וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת־הַיֶּלֶד
וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי־לוֹ לְאֹמֶנֶת׃ יז וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת
שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד־בֵּן לְנָעֳמִי וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יִשַׁי
אֲבִי דָוִד׃ יח וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פָּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֶצְרוֹן׃
יט וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב׃ כ וְעַמִּינָדָב
הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָה׃ כא וְשַׂלְמוֹן
הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־עוֹבֵד׃ כב וְעֹבֵד הוֹלִיד אֶת־
יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד׃ **חזק**

קמץ בז״ק

ק״י · אין כמון · ומוציאין ב׳ ס״ת וקורין ה׳ גברי בס׳ ראה · ומפסיקין כל הבכור · ואם הוא שבת מתחילין עשר תעשר וקורין ז׳ גברי ממ״א בס״ת ולמפטיר קורין בס׳ פינחס וביום הבכורים מפל״א ביום א׳ ומפטירין בתרי עשר בחבקוק סימן ג׳:

הפטרה ליום שני של שבועות

(חבקוק ג׳) וַיהוָה בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הַס מִפָּנָיו כָּל־הָאָרֶץ׃
תְּפִלָּה לַחֲבַקּוּק הַנָּבִיא עַל שִׁגְיֹנוֹת׃

מיוסד על שם המחבר יעקב ברבי מאיר לוי

יְצִיב פִּתְגָם · לְאָת וּדְגָם · בְּרִבּוֹ רִבְבָן עִי רִין :
עֲנֵי אֲנָא · בְּמִנְיָנָא · דְּפַסְלִין אַרְבְּעָה טוּ רִין :
קֳדָמוֹהִי · לְגוֹ מוֹהִי · נְגִיד וְנָפִיק · נְהַר דִּינוּ רִין :
בְּטוּר תַּלְגָּא · נְהוֹר שְׁרָגָא · וְזִיקִין דִּינוּר · וּבְעוּ רִין :
בְּרָא וּסְכָא · מַה בַּחֲשׁוֹכָא · וְעִמֵּיהּ שָׁרְיָן נְהוֹ רִין :
רְחִיקִין צְפָא · בְּלָא שִׁטְפָּא · וְגַלְיָן לֵיהּ דְּמִטַּמְּ רִין :
בָּעֵית מִנֵּיהּ · יַת הוּרְמָנֵיהּ · וּבָתְרוֹהִי עֲדֵי גוּבְ רִין :
יוֹדְעֵי הִלְכְתָא · וּמַתְנִיתָא · וְתוֹסֶפְתָּא · סִפְרָא וְסִפְ רִין :
מֶלֶךְ חַיָּא · לְעָלְמַיָּא · יְמַגֵּן עַם לְהוֹן מְשַׁחֲ רִין :
אֲמִיר עֲלֵיהוֹן · כְּחָלָא יְהוֹן · וְלָא יִתְמְנוּן הֵיךְ עַפְ רִין :

פירוש

(יציב פתגם) אמת ויציב דברי שבח להקב״ה שהוא אות ודוגמא) בתוך (רבו רבבות עירין) מלאכים (פתגם) לשון דבור (ודגם) לשון דוגמא (עירין) מלשון עיר וקדיש מן שמיא נחית (עני אנא) מעניה של שבח המקום אתן (במנינא) החלוקים לד׳ שורות דהיינו טורין ר״ל ד׳ סדרים שיש להם פלפול הגמרא סדר נזיקין סדר מועד סדר קדשים סדר נשים אבל סדר זרעים וסדר טהרות אין להם גמרא כי אם מסכת ברכות בפל ברוב (לגו מוהי) בתוך המים (נגיד) נמשך (ונפיק) ויוצא (נהר דינורין) נהרי אש (בטור וכו׳) בהרי שלג הדולקים (נהור שרגא וזיקים וכו׳) ברקים של אש בוערים ודולקים (ברא וסכא) טרא ורואה מה בחושך · סכא תרגום וירא ה׳ ואסתכי (ועמיה וכו׳) ועמו ידור נהורא שנאמר ידע מה בחשוכא ועמיה שרא נהורא (רחיקין) רחוק רואה בלי מניעה (וגליין וכו׳) ונגלה לו כל הנסתרות (בעית וכו׳) אני רוצה ליטול ממנו רשות (ובתרוהי וכו׳) ואחר כך אקח ג״כ מאנשים רשות ופירוש גוברין אנשים שיודעים הלכתא ומתניתא וכו׳ (ימגן עם) יציל עמו ישראל (אמיר וכו׳) אמור עליהם ירבון כחול ולא יכולים למנותם כעפר הארץ

הפטרה ליום שני של שבועות

פירוש

(יחורון כען להון בקטן) יתלבנו סנקעות להם בתבואה ככבשים (יטופון נעווהי חמרין) יקלחו סיקביס יין ולפי התרגום (כראשית מט יב) היה נראה לגרוס כמו בבי"ת (רעותהון הב וכו') תן רצונם ויאירו פניהם כאשר מאיר השחר (לי הב תקוף) תן לי חוזק (ועינך זקוף חזי וכו') תקוף עיניך ורמה שונאיך הכופרים בך (ויהון כתבנא כו') ויהיו כתבן בתוך החומר ופיה הלבנים וישתקון כתבן ויחסרו ויבושו (יהונתן כו') יהונתן הוא איש עניו לכן תשואות חן חן לו :

יַתְּרוּן כְּעַן ׳ לְהוֹן בְּקַטְן ׳ יְטוּפוּן נַעֲווֹהִי חַמְ — רִין :

רְעוּתְהוֹן הַב ׳ וְאַפֵּיהוֹן צְהַב ׳ יִנְהֲרוּן כְּנְהַר צַפְ — רִין :

לִי הַב תְּקוֹף ׳ וְעֵינָךְ זְקוֹף ׳ חֲזֵי עָרָךְ דְּבָךְ כַּפְ — רִין :

וִיהוֹן כְּתִבְנָא ׳ בְּגוֹ לִבְנָא ׳ כְּאַבְנָא יִשְׁתְּקוּן חַפְ — רִין :

יְהוֹנָתָן ׳ גְּבַר עִנְוְתָן ׳ בְּכֵן לֵיהּ נִמְטֵי אַפְ — רִין :

יְהוָֹה שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי יְהוָה פָּעָלְךָ בְּקֶרֶב שָׁנִים
חַיֵּיהוּ בְּקֶרֶב שָׁנִים תּוֹדִיעַ בְּרֹגֶז רַחֵם תִּזְכּוֹר : אֱלוֹהַּ
מִתֵּימָן יָבוֹא וְקָדוֹשׁ מֵהַר־פָּארָן סֶלָה כִּסָּה שָׁמַיִם הוֹדוֹ
וּתְהִלָּתוֹ מָלְאָה הָאָרֶץ : וְנֹגַהּ כָּאוֹר תִּהְיֶה קַרְנַיִם מִיָּדוֹ לוֹ
וְשָׁם חֶבְיוֹן עֻזֹּה ‏עזה כתיב‏ : לְפָנָיו יֵלֶךְ דָּבֶר וְיֵצֵא רֶשֶׁף לְרַגְלָיו :
עָמַד ׀ וַיְמֹדֶד אֶרֶץ רָאָה וַיַּתֵּר גּוֹיִם וַיִּתְפֹּצְצוּ הַרְרֵי־עַד שַׁחוּ
גִּבְעוֹת עוֹלָם הֲלִיכוֹת עוֹלָם לוֹ : תַּחַת אָוֶן רָאִיתִי אָהֳלֵי כוּשָׁן
יִרְגְּזוּן יְרִיעוֹת אֶרֶץ מִדְיָן : הֲבִנְהָרִים חָרָה יְהוָֹה אִם בַּנְּהָרִים
אַפֶּךָ אִם־בַּיָּם עֶבְרָתֶךָ כִּי תִרְכַּב עַל־סוּסֶיךָ מַרְכְּבֹתֶיךָ
יְשׁוּעָה : עֶרְיָה תֵעוֹר קַשְׁתֶּךָ שְׁבֻעוֹת מַטּוֹת אֹמֶר סֶלָה
נְהָרוֹת תְּבַקַּע־אָרֶץ : רָאוּךָ יָחִילוּ הָרִים זֶרֶם מַיִם עָבָר נָתַן
תְּהוֹם קוֹלוֹ רוֹם יָדֵיהוּ נָשָׂא : שֶׁמֶשׁ יָרֵחַ עָמַד זְבֻלָה לְאוֹר
חִצֶּיךָ יְהַלֵּכוּ לְנֹגַהּ בְּרַק חֲנִיתֶךָ : בְּזַעַם תִּצְעַד־אָרֶץ בְּאַף
תָּדוּשׁ גּוֹיִם : יָצָאתָ לְיֵשַׁע עַמֶּךָ לְיֵשַׁע אֶת־מְשִׁיחֶךָ מָחַצְתָּ
רֹאשׁ מִבֵּית רָשָׁע עָרוֹת יְסוֹד עַד־צַוָּאר סֶלָה : נָקַבְתָּ בְמַטָּיו
רֹאשׁ פְּרָזָיו ‏פרזו כתיב‏ יִסְעֲרוּ לַהֲפִיצֵנִי עֲלִיצֻתָם כְּמוֹ־לֶאֱכֹל
עָנִי בַּמִּסְתָּר : דָּרַכְתָּ בַיָּם סוּסֶיךָ חֹמֶר מַיִם רַבִּים : שָׁמַעְתִּי ׀
וַתִּרְגַּז בִּטְנִי לְקוֹל צָלְלוּ שְׂפָתַי יָבוֹא רָקָב בַּעֲצָמַי וְתַחְתַּי אֶרְגָּז
אֲשֶׁר אָנוּחַ לְיוֹם צָרָה לַעֲלוֹת לְעַם יְגוּדֶנּוּ : כִּי־תְאֵנָה לֹא־
תִפְרָח וְאֵין יְבוּל בַּגְּפָנִים כִּחֵשׁ מַעֲשֵׂה־זַיִת וּשְׁדֵמוֹת לֹא־
עָשָׂה אֹכֶל גָּזַר מִמִּכְלָה צֹאן וְאֵין בָּקָר בָּרְפָתִים : וַאֲנִי בַּיהוָֹה
אֶעֱלוֹזָה אָגִילָה בֵּאלֹהֵי יִשְׁעִי : יְהוֹה אֲדֹנָי חֵילִי וַיָּשֶׂם רַגְלַי
כָּאַיָּלוֹת וְעַל־בָּמוֹתַי יַדְרִכֵנִי לַמְנַצֵּחַ בִּנְגִינוֹתָי :

המפטיר אומר הברכות של אחר הפטרה

ואם חל בשבת אומרים יקום פורקן ׳ ומזכירין נשמות ׳ אב הרחמים ׳ אשרי ׳ יהללו ׳ ח"ק ׳ ומתפללין תפלת מוסף כדאיתא

מוסף ליום שני של שבועות

ש"ץ חוזר התפלה כדאיתא עד ושני המידים כהלכתם (ובשבת עד זכר למעשה בראשית) ואח"כ מתחילין כאן :

מיוסד על א"ב בראשי התרוזות

אַזְהָרַת רֵאשִׁית לְעַמְּךָ נָתַתָּ ׳ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה : בְּמִסְפַּר בְּמִפְקַד הֵם
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחָמֵשׁ כְּנֶגֶד יְמוֹת הַחַמָּה : גַּם מִצְוֹת עֲשֵׂה מָאתַיִם וְאַרְבָּעִים
וּשְׁמוֹנָה ׳ כְּנֶגֶד אֵבָרִים שֶׁבָּאָדָם : דּוֹק וָחֶלֶד הֵעַדְתָּ בָּנוּ עַל עָנְשָׁן וּשְׂכָרָן ׳ הַחַיִּים וְהַמָּוֶת
וְהַטּוֹב וְהָרָע : הוֹרֵיתָ לָנוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת ׳ וְקָשַׁרְתָּ לָנוּ עֲשָׂרָה כְּתָרִים : וּבִשְׁנֵי לוּחוֹת
חֲקַקְתָּם ׳ וּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הִנְחַלְתָּם ׳ עַל יְדֵי נֶאֱמָן נְתַתָּם ׳ וּבֵין שְׁנֵי כְרוּבִים הִנַּחְתָּם :

מטה לוי

(אזהרת ראשית) תרי"ג מצות שבתורה הנקראת ראשית (לעמך נתת) והם רמ"ח (מצות עשה ומצות לא תעשה) ש"ס (במספר במפקד) דרך כלל הם שלש מאות ט' (דוק והלד העדת בנו) העמדת עלינו עדות את השמים ואת הארץ שאם אנו מקיימים את התורה השמים יתנו טלם והארץ תתן את יבולה ואם לאו ח"ו יד העדים תהיה בראשונה ועצר את השמים וגו' (עשרה כתרים) שבת ׳ ר"ח ׳ פסח ׳ שבועות ׳ ר"ה ׳ יו"כ ׳ סוכות ׳ גן עדן ׳ ימות המשיח ׳ עוה"ב ׳ אלו הכתרים קשרת לנו ולא לשום אומה ולשון

בית לוי

(ראשית) קודם לתורה (דוק) שמים עפ"י הנוטה כדוק שמים (ישעיה מ כב) (חלד) ארץ עפ"י כל יושבי חלד (תהלים מט ב) (העדת בנו) כמ"ש העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ (דברים ל יט) (החיים וכו' והטוב וכו') ל"ה (שם פ' טו) :

אזהרת ראשית דוא האסט געגעבין צו דיין פאלק דיא תורה וואס זיא
הייסט ראשית דרכו אונ אירע מצות טרעפין אן אזו פיל ווי פיל
דאס ווארט אזהרת טרעפט אן תרי"ג דיא מצות וואס מען זאל טאן
אונ מצות וואס עס איז איין מצוה אז מען זאל זייא ניט טאן במספר
דיא טרעפין אן דרייא הונדערט מיט פינף אונ זעכציג דאס איז אנטקעגין
דיא טעג פון דעם יאר גם אויך דיא מצות עשה איז צווייא הונדערט
אונ אכט אונ פערציג אנטקעגין דיא איברים וואס אין איין מענטשין
דוק דעם הימיל מיט דער ערד האסטו אן אונז גימאכט פאר עדות
אז מען וועט זייא האלטין קומט שכר אונ גוטץ אונ לעבין אונ אז ניט
חס ושלום איז פאר קערט הורית דוא האסט אונז גילערינט די עשרת
הדברות אונ האסט אונז גיצירט מיט צעהען צירונג אונ האסט זייא
אויס גיקריצט אויף צווייא לוחות ושני אונ דורך דער תורה ירשינן
זייא דיא וועלט אונ יענע וועלט אונ דורך דעם נאמן משה רבינו
האסטו זייא אונז גיגעבין אונ ער האט זייא גילייגט אין ארון וואס אויף

זָרוּז מִקְרָא וְתַרְגּוּם תּוֹרָה חֲמִשָּׁה וּנְבִיאִים שְׁמוֹנָה׳ וּכְתוּבִים (מִשְׁלָשִׁים) אַחַד עָשָׂר: הֶקְרֵי
הֲלָכוֹת וּסְדָרִים שִׁשָּׁה׳ וַעֲלֵיהֶם תַּלְמוּד שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה: טַעֲמֵי מְשָׁלוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים׳
וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וָאֶלֶף: יְחִידָה נְתוּנָה לְשִׁשִּׁים רִבּוֹא׳ לְעַם אֲשֶׁר בָּחַר מִשִּׁבְעִים לְשׁוֹנוֹת:
כְּתוּבָה בְּאוֹתִיּוֹת עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם׳ וְגַם בְּשֵׁם הַמְפוֹרָשׁ בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם: לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
שְׁלֹשָׁה כְתָרִים׳ כְּתוּבִים בְּאֶצְבַּע אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה אָדוֹן: מֶלֶךְ הִדְּרָהּ בְּרוֹב נוֹרָאוֹת׳ אַזְהָרָה
בְּשֵׁם קָדְשׁוֹ וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכֻנֶּה: נִקְרָא שֵׁמוֹת שִׁבְעִים׳ וְעַמּוֹ בָּחַר מִשִּׁבְעִים׳ וּשְׁמוֹ
מְעֻלֶּה לְמַעְלָה מִשִּׁבְעִים: סִדְּרָהּ בְּסִמָּנִים וּבְמַסּוֹרוֹת׳ וּבְדִקְדּוּקֵי חֲקִירוֹת בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת
וְדִינֵי נְפָשׁוֹת: עֲטִיפַת הַזַּיִן צָהֳלָה וְרִנָּה יִרְאָה וּנְבוּאָה׳ הֶגְיוֹן וּמְלִיצָה תִּפְאֶרֶת וְשִׂמְחָה:
פִּרְקֵי אֲגָדוֹת וְעֶרְכֵי עִנְיָנוֹת׳ דִּקְדּוּקֶיהָ וְדִקְדּוּקֵי סוֹפְרִים: צוּר כְּתָבָם בְּסוֹד שְׁלִישִׁים׳
וּנְתָנָם בְּאַהֲבָה לְזֶרַע הַמְקֻדָּשׁ: קִבְּלָהּ בְּשִׁשִּׁי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי׳ וּנְתָנָהּ יַחַד לְזֶרַע יְשֻׁרוּן:
רֵאשִׁית וְאַחֲרִית חָקוּק בְּתוֹכָהּ׳ וְהֵעִיד עֲלֵיהֶם שָׁמַיִם וָאָרֶץ: שִׁירָה פָּתַח עָנוּ עַל זֹאת

בית לוי

(וטעמי משלו שלשת אלפים) פי' כמ"ש וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף (מ"א ה יב) (יחידה) תואר לתורה:

מטה לוי

(זרוז מקרא ותרגום) צריך להיות מן הזריזין במצות להשלים פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום (תורה) חמשה ספרי תורה (ונביאים שמונה) יהושע שופטים שמואל מלכים ירמיה יחזקאל ישעיה ותרי עשר (וכתובים אחד עשר) תהלים משלי איוב דניאל עז"א דברי הימים וחמש מגלות (חקרי הלכות וסדרים ששה) ששה סדרי משנה שבהם מחקרי הלכות (ועליהם תלמוד) והמסכתות שיש עליהם גמרא הם (שלשים וששה) ברכות שבת עירובין פסחים יומא סוכה ביצה ראש השנה תענית מגילה מועד קטן חגיגה יבמות כתובות נדרים נזיר סוטה גיטין קדושין בבא קמא ב"מ ב"ב סנהדרין מכות שבועות ע"ז הוריות זבחים מנחות חולין בכורות ערכין תמורה מעילה כריתות נדה · ועל זולתם לא מצאנו תלמוד חוץ מן תמיד שנסדר אמר רב אשי (טעמי משלו שלשת אלפים) שאמר על כל דבור ודבור של תורה שלשה אלפים משל (ויהי שירו חמשה ואלף) ועל כל דבר של סופרים היה אומר חמשה ואלף טעמים (יחידה) התורה (נתונה לששים רבוא) כי אילו היה פחות מס' רבוא לא היה הקב"ה משרה שכינתו עליהם (בשם המפורש בשבעים ושנים) היוצאים מהפסוקים ויסע · ויבא · ויט · והשמות הללו היו כתובין על הלוחות (ולכל אחד ואחד שלשה כתרים) כי בכל שם מע"ב שמות יש בו שלשה אותיות (מלך הדרה) הקדוש ב"ה הידר את התורה ברוב נוראות (אזהרה בשם קדשו) שסיים התורה לכל היד החזקה ולכל המורא הגדול וכן סיים אחרון הנביאים שנאמר לפני בוא יום ה' הגדול והנורא (מלאכי ג כג) (ובשם ישראל יכונה) שהראה חבתו אליהם לסיים תורתו בשם ישראל ולהתחילה בבראשית ואין ראשית אלא ישראל שנאמר קודש ישראל לה' ראשית תבואתו הקב"ה נקרא אל והוא ראשון ואחרון · וכן כתיב נצח ישראל לא ישקר כי לא אדם הוא להנחם ש"מ שמכנה שמו בשם ישראל (ושמו מעולה למעלה משבעים) שמו של הקב"ה והוא (אדני) שהוא בגימטריא שבעים ואחד רמז שהוא למעלה משבעים שרים ולמעלה ממרכבה שלו כסוד עילת העילות (סדרה בסמנים) כגון פתוחה וסתומה (ובמסורות) מסורת המקרא לדעת מנין כל תיבות ואותיות והחסר והמלא והקרי והכתיב וכדומה (ובדקדוקי חקירות בדיני ממונות ודיני נפשות) שבע חקירות שבע בדיקות (עטיפת הזין) לדעת איזה אותיות צריכים להיות עטופים בזיי"ן שהם התגין וע"י כן זכו לאלו הדברים (צהלה ורנה כו' פרקי אגדות) מדרשי אגדות ופרקי דרבי אליעזר ואבות דרבי נתן (וערכי ענינות) תוספתא ספרא וספרי וסדר המשנה וי"א תורת כהנים (דקדוקיהן ודקדוקי סופרים) כגון ו' דגחון ובסכות בסכת · וכן אין מופלא שבבית דין נהרג אלא על דקדוקי חכמים · וט"ו נשים פוטרות צרותיהן שאינו כתוב בתורה · ודקדקוהו חכמים מעומק הדעת (בסוד שלישים) תורה נביאים כתובים (ראשית ואחרית חקוק בתוכה) הכל חקוק וכתוב בתורה מראשית הבריאה עד אחרית העולם (והעיד עליהם שמים וארץ) כמ"ש העידותי בכם וגו' (דברים ל יט) (שירה פתח ענו על זאת) משה רבינו פתח על זאת שירת

אים איז גישטאנען צווייא כרובים זרוז איטליכר ישראל דארף גיווארינט
יין ער זאל מעביר זיין דיא סדרה שנים מקרא ואחד תרגום אין דער
תורה איז פינף ספרים אונ נביאים איז אכט אונ כתובים איז עלף
חקרי דרויף איז ששה סדרים משניות וואש אין זייא איז דאס פארשטונג
פון דיא הלכות אונ אויף דיא ששה סדרים איז זעקס אונ דרייסיג
מסכתות גמרא טעמי דיא טעמים אונ משלים פון משלי איז דרייא
טויזנט שלמה המלך האט גימאכט איין כלי זמר וואש האט גיהאט
טויזנט מיט פינף סטרונעס יחידה די תורה וואש זיא ווערט אן גירופין
יחידה איז גיגעבין גיווארין צוא ששים רבוא ישראל צוא אזו איין
פאלק וואש גאט האט זייא בוחר גיוועזן פון אלע שבעים לשונות כתובה
זיא איז גישריבין גיווארין מיט צווייא אונ צוואנציג אותיות אונ אויך
מיט דעם שם המפורש וואש טרעפט אן צווייא אונ זיבעציג לכל אחד
איטליכעס ווארט האט דרייא קרוינן דיא אותיות זיינען דיא ווערק
פון הקב"ה אונ זיינען גישריבין גיווארין מיט דיא פינגער פון גאט מלך
גאט ברוך הוא וואש ער איז איין מלכות האט ער באשיינט די תורה
מיט פיל שרעקליכקייט דר וואש ווערט אן גירופן ישראל זאל גיווארינט

זיין צוא דער מאנען זיין הייליגין נאמען נקרא ער ווערט אן גירופין
מיט זיבעציג נעמן דיא ישראל האט ער אוים דער ווילט בשעת מתן
תורה פון זיבעציג אומות אונ זיין נאמען איז גיליבט איבער זיבעציג
וואש זיינען אין הימל סדרה ער האט דיא תורה מסדר גיוועזן מיט
סימנים אונ מסורת אונ דקדוקים אונ חקירות מיט דיני ממונות אונ
מיט דיני נפשות עטיפת דיא תורה וואש זיא איז איין גיהילט אין תגין
אויף דיא אותיות (שעטנז ג"ץ) דער וואש לערינט איר מאכט זיא
אים פריילוך מיט גיזאנג אין איר איז יראה אונ נבואה אין זיא דארף
מען תמיד טראכטין זיא מאכט שיין אונ פריילוך פרקי אלע פרקים פון
אגדות אונ דיא ריכטונג פון ענינים אונ אלע דקדוקים וואס די תלמידי
חכמים האבין מדקדק גיוועזן איז אלץ מרומז אין דער תורה צור גאט
האט זייא גישריבין אין דרייא סודות דאש מיינט מען תורה נביאים
וכתובים אונ מיט ליבשאפט האט ער זייא גיגעבין צוא דיא הייליגע
ישראל קבלה משה רבינו האט זיא מקבל גיוועזן אין חודש סיון וואס
ער איז דער דריטער חודש אין זעקסטין טאג אין חודש אונ האט איר
גיגעבין צוא דיא קינדער ישראל וואש זיינען גיוועזן גליך וויא איינס

וְאָמַר שִׁירוֹת הַרְבֵּה · וּפָץ וְאָמַר אֵין כָּאֵל יְשֻׁרוּן: תּוֹרָה תְמִימָה הִנְחִיל אָדוֹן לִשְׁבָטִים · כְּדֵי לְהַכְנִיסָם בְּגַן עֵדֶן לְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים: תּוֹרָה תְמִימָה נָתַתִּי לָכֶם · עַמִּי וְנַחֲלָתִי קְרָאתִי אֶתְכֶם · כְּדֵי שֶׁאֶתֵּן לָכֶם שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וְחֵלֶק טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא: חוּן דִּבְרֵי אֱמֶת וְחֻקֵּי צֶדֶק וְשֵׂכֶל טוֹב · יִנְחֲלוּ עוֹשֵׂיהֶם לְעוֹלָם וָעֶד:

אָז שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִצְוֹת · פֵּרוּשׁ עָנְשָׁן וּמַתַּן שְׂכָרָן · אֲמָרוֹת טְהוֹרוֹת מְזֻקָּקוֹת שִׁבְעָתַיִם · צְרוּפוֹת כַּכֶּסֶף וּבְחוּנוֹת כַּזָּהָב:

אֲהוּבִים שְׁמָרוּם עֲמוּסִים חֲקָרוּם · בְּכָל לֵב נְצָרוּם · בְּחָכְמָה דְרָשׁוּם · אֶת אֵלֶּה תִּזְכֹּר לָנוּ אֱלוֹהַּ מָעֻזֵּנוּ · וְתִרְצֶה לָנוּ וּתְמַלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ:

עֶלְיוֹנִים שָׂשׂוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלְזוּ · בְּקַבָּלַת תּוֹרָה הַכְּתוּבָה מִסִּינַי (נ״א בקבלת כלה כתובת חתן) · תּוֹאַר כַּלָּה מְאֹד נִתְעַלָּה · בְּקַבָּלַת יוֹם זֶה עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים:

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן · והשיאנו · רצה ומודים · סדר דוכן · ק״ש · אין כאלהינו · עלינו · ק״י · שיר היחוד · אנעים זמירות · אדון עולם:

ממה לוי

סלזינו ועו כתובים כל סתידות: (מזוקקות שבעתים) שדברי תורה נדרשים מ״ט פנים טהור ומ״ט פנים טמא (אהובים) ישראל שנאמר אהבתי אתכם אמר ה׳ (מלאכי א ב) (שמרום) את התורה (עמוסים) ישראל שנאמר העמוסים מני בטן (ישעיה מו ג) (חקרום · בחכמה דרשום) שהקדימו נעשה לנשמע (עליונים) מלאכי השרת אחר שראו רצונו של מקום ליתן תורה לבניו שיקבלו כה שלמות נתנו לו הודאה וגם (ששו) ושמחו (ותחתונים) בני אדם (עלזו) ושמחו (בקבלת כלה כתובת חתן) בקבלת כנ״י התורה (תואר כלה מאד נתעלה) בנ׳ עטרות של נעשה ונשמע:

בית לוי

(אז) בשעת מ״ת וכך הוא סמוך כתיבתו או בשעת מ״ת (שש מאות ט׳) כל תרי״ג מצות (אהובים) כו׳ ישראל שהאהובים קבלו עליהם בכל לב לשמור ולנצור (אמרות טהורות מזוקקות שבעתים) עפש״כ אמרות ה׳ אמרות טהורות וגו׳ מזוקק שבעתים (תהלים יב ז) (נצרום) ל׳ שמירה מל׳ מכל משמר נצר לבך (משלי ד כג) (ששו עלזו) שניהם ל׳ שמחה מל׳ וישישו בשמחה (תהלים סח) ומלשון ועלזי בכל לב (צפניה ג יד) (כלה) תואר לכנ״י (כתובה) תואר לתורה (חתן) תואר להקב״ה:

בְּשַׁעַת מַתַּן תּוֹרָה ראשית דָאשׁ וָואשׁ אִיז גִיוָועֶן אַיידֶער דִיא וֶועלְט אִיז בַּאשַׁאפִין גִיוָוארִין אוּנ דָאשׁ וָואשׁ וֶועט זַיין צוּם סוֹף שְׁטֵייט אַלְץ אִין דֶער תּוֹרָה אוּנ הִימְל אוּנ עֶרְד הָאט עֶר אוֹיף זַייא גִימַאכְט פַאר עֵדוּת שירה משֶׁה רַבֵּינוּ הָאט גִיזוּנְגֶען פִיל שִׁירוֹת אוֹיף דֶער תּוֹרָה אוּנ הָאט גִיזָאגְט עֶשׁ אִיז נִיט דָא אַזוֹא אֵיין גָאט וִויא בַּייא דִיא יִשְׂרָאֵל דֶער הֶער אַט הָאט גִימַאכְט יַרְשָׁנֶען דִיא גַאנְצֶע תּוֹרָה צוּא דִיא שְׁבָטִים כְּדֵי עֶר זָאל זַייא אַרַיין בְּרֵיינְגֶען אִין גַן עֵדֶן אוֹיף אֵייבִּיג תורה אִיךְ הָאבּ אֵייךְ גִיגֶעבִּין אֵיין גַאנְצֶע תּוֹרָה עמי אִיךְ הָאבּ אֵייךְ גִירוּפִין אִיר זַייט מַיין פָאלְק אוּנ מַיין אַרְבּ כְּדֵי אִיךְ זָאל אֵייךְ גֶעבִּין אֵיין גוּטִין חֵלֶק אוֹיף דֶער וֶועלְט אוּנ אוֹיף יֶענֶער וֶועלְט דברי אמת דִיא תּוֹרָה אִיז אֱמֶתִּי רֵייד אוּנ גִירֶעכְטִיגֶע גִיזֶעץ אוּנ דִיא וָואס לֶערְנֶען דִי תּוֹרָה וֶועלִין יַרְשְׁנֶען אֵיין גוּטִין שֵׂכֶל אוֹיף אֵייבִּיג:

אז שש מאות ושלש עשרה מצות דֶערְנָאךְ מָאל אַז מֶען הָאט גִיגֶעבִּין זַייא תַּרְיַ״ג מִצְוֹת פרוש ענשן ומתן שכרן אוּנ הָאט זֵיי מְפוֹרָשׁ גִיוָועזִין דֶעם שָׂכָר אוּנ עוֹנֶשׁ אמרות טהורות מזוקקות שבעתים אִירֶע רֵייד זַיינֶען רֵיין אַזוֹא וִויא זִילְבֶּער וָואשׁ אִיז גִילַייטֶערְט זִיבִּין מָאל צרופות ככסף ובחונות כזהב זַייא זַיינֶען לוֹיטֶער וִויא זִילְבֶּער אוּנ גִיפְּרוּבְט וִויא גָאלְד אהובים שמרום עמוסים חקרום דְרוּם אִיר לִיבֶּע וָואשׁ אִיר זַייט גִיוָועזִין גִיטְרָאגִין אוֹיף זַיינֶע אָרֶעם זָאלְט אִיר זַייא הִיטִין אוּנ פַאר שְׁטֵיין בכל לב נצרום בחכמה דרשום מִיט דֶעם גַאנְצִין הַארְצִין זָאלְט אִיר זַייא הִיטִין אוּנ מִיט חָכְמָה זָאלְט אִיר זַייא דַרְשְׁנֶען את אלה תזכור לנו אלוה מעוזנו אוּנְזֶער שְׁטַארְקֶער גָאט דָאשׁ זָאלְשְׁטוּ אוּנְז גִידֵיינְקֶען תרצה לנו ותמלא משאלותינו אוּנ זָאלְשְׁט צוּא אוּנְז מְרוּצֶּה וֶוערִין אוּנ זָאלְשְׁט דֶער פִילִין אוּנְזֶער גִיבֶּעט עליונים ששו ותחתונים עלזו דִיא מַלְאָכִים פוּן דֶעם הִימִיל אוּנ אַלֶע אוּמוֹת פוּן דֶער עֶרְד הָאבִּין זִיךְ גִיפְרֵייט בקבלת תורה הכתובה מסיני אַז זַייא הָאבִּין מְקַבֵּל גִיוָועזִין דִיא גִישְׁרִיבֶּענֶע תּוֹרָה פוּן דֶעם בַּארְג סִינַי תואר כלה מאוד נתעלה דָאשׁ גִישְׁטַאלְט פוּן דִיא דָאזִיגֶע וָואשׁ וֶוערִין אָן גִירוּפִין כַּלָּה אִיז זַייעֶר דֶער גְרוֹישְׁט גִיוָוארִין בקבלת יום זה עשרת הדברים מִיט דֶעם וָואשׁ זֵיי הָאבִּין מְקַבֵּל גִיוָועזִין אִין דֶעם טָאג דִי עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת: